



Premsa escrita i immigració

Estudi sobre l'opinió dels diaris sobre la immigració procedent de fora de la Unió Europea i la cobertura informativa de conflictes destacats que hi tenen relació (Octubre 1999-Juny 2002).

Equip investigador: Marta Bosch, Antoni Castel Tremosa, Anna Castillo, Gabriel Chancel Valente, Irene Domènech, Elisenda Lara i Elias, Lluís Pellicer Mateu, Sergio Picazo Guillamot, J.Manuel Jarque, Eliane Machado Silva, Mònica Ramoneda Rueda, Edurne Rubio, Mar Vallecillos López i Rita Villa Taberner.

Dirigit per Xavier Giró

Observatori de la Cobertura informativa de Conflictes (UAB)

Finançat per la Fundació Jaume Bofill.

Gener 2005

I.1. Presentació.

Un dels principals reptes amb què es troba la societat catalana és la integració dels i les immigrants en la construcció d'una societat intercultural, on no només hi hagi diversitat i interacció, sinó que les relacions mútues no estiguin marcades per cap mena de discriminació injusta.

La manera en què els éssers humans actuen i interactuen està fortament condicionada per la representació mental que tenen del món, d'ells mateixos i dels altres, i en la construcció d'aquest imaginari personal i col·lectiu els mitjans de comunicació hi tenen un rol especialment rellevant. Per suposat, les relacions quotidianes dels individus són un dels determinants de la seva visió del món, però ho és també tot el que arriben a saber, no només a través de l'experiència directa, sinó també de forma vicarial a través dels mitjans de comunicació.

Els discursos dels mitjans amb audiències de massa com la ràdio i la televisió tenen una gran influència sobre els comportaments de les persones. Encara que no són fatalment determinants, estableixen a grans trets els temes dels debats públics, donen més difusió a unes posicions que a unes altres, construeixen la representació social de la realitat i també produeixen i reproduïxen realitat —no tota, però sí una part—, valors i jerarquies, poder. I el que els uns i els altres fan, les accions i actituds dels individus i dels grups estan en funció de les escales de valors predominants, de les idees fonamentals que subjauen en l'imaginari personal i col·lectiu, per la ideologia.

A tots els mitjans de comunicació es reproduïx ideologia, hi ha, però, entre els mitjans, un lloc privilegiat per a producció d'ideologia —diferent de la ràdio i la televisió—, és la premsa escrita i, particularment, la de referència. A l'àrea metropolitana de Barcelona els rotatius de referència són *El Periódico*, *La Vanguardia*, *El País* i *l'Avui*. Ho són perquè alimenten informativament i orienten ideològicament programes informatius, de debat i tertúlies de tota mena de les ràdios i televisions, que tenen, al seu torn, un gran impacte social. A més, les planes dels diaris de referència exerceixen a grans trets un rol de model per comentaristes i periodistes d'altres mitjans també escrits.

Per això, la investigació que presentem té com a objectiu global estudiar la contribució del discurs dels quatre diaris esmentats a la construcció de la representació mental que de la immigració es fa la societat catalana. En particular, ens interessa veure si el que diuen —escriuen, mostren— tendeix a

reforçar o a reduir la xenofòbia, el racisme o altres formes de discriminació. I, en última instància, pretenem contribuir amb la discussió i difusió dels resultats de l'estudi a fer que el discurs mediàtic col·labori en la construcció d'una societat no discriminatòria de les persones immigrades.

El període que hem estudiat comença a l'octubre de 1999, amb l'inici d'una nova temporada mediàtica i un cop passades les reflexions sobre els enfrontaments a Ca n'Anglada i la seva cobertura periodística, i acaba el juny-juliol de 2002 amb la cimera europea de Sevilla en què es va tractar de la política comunitària sobre immigració.

Estudiar un període relativament recent com aquest i alhora prou distant en el temps del moment ofereix la possibilitat d'abordar la discussió sobre el discurs periodístic i la nostra anàlisi sense acidesa.

A continuació presentarem alguns conceptes bàsics en què es basa aquesta recerca.

I.2. Marc teòric.

Per abordar l'estudi dels editorials i la informació sobre immigració necessitem establir què entenem pels termes i els conceptes bàsics que fem servir. Veurem a continuació tres apartats que s'ocupen, respectivament, de la relació entre immigració, racisme i xenofòbia; immigració, conflictes i premsa, i immigració i anàlisi crítica del discurs.

I.2.1. Immigració, racisme i xenofòbia.

Entenem per migració el "desplaçament d'una persona o d'un conjunt de persones des del seu lloc habitual de residència a un altre, per romandre-hi més o menys temps, amb la intenció de satisfer alguna necessitat o aconseguir una determinada millora" (GIMÉNEZ 2003, 20). De migracions n'hi ha de molts tipus atenent a les diverses variables que mostra la definició: la quantitat de persones mobilitzades, la trajectòria entre la sortida i l'arribada, el temps que hi pensen romandre i l'aspecte de la seva vida que pensen millorar.

Hi ha, per exemple, migracions causades per les guerres o n'hi ha provocades per la repressió política en les seves múltiples variants. En aquests casos, dels que no s'ocupa aquest estudi però, es tendeix més a parlar de 'refugiats polítics' que pas de (e/im)migrants. En general, hem treballat sobre la cobertura periodística de problemàtiques relacionades amb la immigració internacional extracomunitària laboral, és a dir, de persones que viuen a Catalunya o l'estat espanyol amb la intenció de trobar una feina i viure millor.

Així doncs, quan en aquesta investigació parlem d'immigració no ens referim ni a la immigració interna dins de l'estat, ni a la que procedeix d'altres països de la Unió Europea (UE). És a dir, ens referim a la 'immigració extracomunitària' en un sentit descriptiu. Som conscients, però, que 'immigració extracomunitària' és un terme construït social i políticament¹ que, per a segons qui l'utilitzi i per a segons qui l'escolti, pot comportar l'exclusió de les persones i grups així identificats d'una sèrie de drets dels quals sí que gaudeixen els ciutadans nacionals dels països membres de la UE.

¹ Vegi's SANTAMARÍA (2002) i IBÁÑEZ, T. (2002 . P. IX-XII.)

4
2

Com, per exemple, acabem de comentar, la immigració està sotmesa a normes i pràctiques discriminatòries de diversos tipus: lleis d'estrangeria; desigualtat de drets, explotació laboral, agressions físiques i verbals, etc. És clar que no totes les mesures o totes pràctiques afecten tots els immigrants i si els afecten no totes ho fan de la mateixa manera o amb la mateixa intensitat. No obstant, malgrat la diversitat casuística els informes² anuals de diverses entitats demostren que hi ha prou discriminació i abús de poder contra la immigració i hi ha prou persones, grups i partits polítics que troben algunes normes i pràctiques legítimes i, a vegades, també justes, com perquè es pugui parlar de l'existència de racisme, xenofòbia i discriminació contra la immigració i sigui un motiu d'alta preocupació. Dit això cal ser precisos amb els termes.

Racisme

En la confrontació derivada de les diferents normes i pràctiques socials, sovint uns actors de la disputa qualifiquen els altres de racistes o de xenòfobs o de les dues coses alhora. Avui dia, després que els genetistes hagin desmuntat el concepte de raça, molt poques persones defensen que hi hagi una base biològica —el color de la pell, per exemple— que suposi una superioritat o inferioritat i justifiqui la discriminació. No obstant, el fet que segueixi havent discriminació i una ideologia que la justifica ha portat a força autors a parlar d'un racisme modern.

Hi ha certa dificultat per trobar una concepció unificada de què s'entén per racisme modern. TEUN VAN DIJK tot fent un esforç de síntesi de diversos enfocaments diu que "definit en termes generals com a una forma social d'abús de poder o dominació, el racisme és analitzat com una relació especial entre grups socials, dels quals, el dominant té accés preferent o control sobre recursos socials escassos, tal com residència, nacionalitat, feina, capital, habitatge, educació, coneixement, salut o cultura. El racisme és el sistema de desigualtat que perpetua aquesta dominació d'un grup (normalment europeus blancs) sobre altres (en aquest cas, no europeus)". (VAN DIJK 2000, 20)³

² Vegi's per exemple, els informes anuals de SOS Racisme i els d'immigració de la Fundació Bofill, o el capítol 4 de PAJARES (1999).

³Text original: "Defined in general terms as a form of social power abuse or domination, racism is analyzed as a special relation between social groups of which the dominant one has preferential access to, or control over scarce social resources, such as residence, nationality, jobs, capital, housing, education, knowledge, health or culture. Racism is the system of inequality that perpetuates this domination of one group (typically white Europeans) over others (in our case non-Europeans)." (Van Dijk 2000: 20)

Tot i que és una definició que no aspira més que a ser general la podem fer servir, des de la perspectiva del racisme entès com a conflicte, per precisar-ne alguns extrems. En parlar d' "una relació especial entre grups socials" i caracteritzar un dels grups com a "dominant" "sobre altres" ["over others"], la definició de VAN DIJK comporta el caràcter d'actor sobre el grup dominant —en la relació racista— amb la qual cosa pot entendre's que projecta sobre tots els seus integrants el caràcter i la responsabilitat de ser actor i més quan especifica que "dominació" s'ha d'entendre com a "abús de poder". ["It should be noted that domination is defined in terms of power *abuse* —that is, the *violation of rights*." (VAN DIJK 2000, 20)].

És clar que en general hi ha un accés diferenciat als recursos escassos entre 'dominants' i 'dominats', no obstant no tots els membres del grup identificat com a 'dominant' hi tenen accés, ni els que hi accedeixen el tenen amb el mateix grau. En l'altra costat, no tots els membres dels grups 'dominats' pateixen les mateixes mancances i limitacions d'accés sobre bens escassos.

Tampoc tots els integrants del grup 'dominant' tenen la mateixa responsabilitat en l'establiment de les lleis o de les regles d'accés als recursos escassos. És a dir, hi ha membres del grup identificat com a 'dominant' que no tenen els privilegis d'accés o de control que se suposaria que posseeixen i hi ha membres del grup 'dominant' —privilegiats o no— que no tenen poca o cap responsabilitat en l'establiment de les normes o els costums discriminatoris —alguns potser fins i tot s'hi han oposat—.

La precisió sobre els actors del conflicte que denominem 'racisme' en cada una de les seves cares o episodis és exigible si pensem en el rigor, precisió i justa atribució de responsabilitats amb què han de treballar els agents socials i particularment els periodistes. És més, és aconsellable si pensem en els processos —mediació, negociació, arbitratge, judicis, etc.— que hauria de portar a la seva superació o transformació. L'establiment de les causes, els interessos i les responsabilitats de cada actor precis és clau per trobar propostes adequades a la complexitat del conflicte.

A vegades, en altres textos sobre immigració a l'hora de tractar del racisme no es parla tant de 'grups dominants' com d'idees i pràctiques: "..., hay otra forma más amplia de concebir el racismo: como una ideología o práctica que discrimina o segrega al otro, en función de sus características raciales (es decir físicas) o

culturales" (GIMÉNEZ 2003, 150). Es deixa així la porta oberta a identificar en cada cas els actors i les responsabilitats amb precisió.

D'altra banda, GIMÉNEZ posa l'èmfasi en la ideologia i la pràctica i evita així la simple desqualificació quan no la demonització dels actors 'dominants'. Això no vol dir que no hi hagi actors ni que no tinguin responsabilitats sinó que també han de ser descrites apropiadament i valorades amb la vista orientada cap a la superació del ideari discriminatori i l'eliminació de la pràctica racista, que no cap al càstig.

El mateix VAN DIJK parla de "pràctiques socials racistes" i no tant d'individus o col·lectius quan també emfasitza el paper del coneixement. "Hemos argumentado anteriormente que el dominio de grupos étnicos tiene dos dimensiones complementarias: la de la acción social y la de la cognición social. El grupo «de dentro» [blancs europeus] controla al «grupo de fuera» [no blancs, no europeus], mediante prácticas sociales de opresión, supresión, exclusión o marginación. Sin embargo, estas prácticas son específicamente racistas (o perpetúan el sistema de poder racista) únicamente cuando también contienen una carga cognitiva, como actitudes o ideologías prejuiciada (...). Ello no significa que estas prácticas sean siempre intencionadas o conscientemente racistas, pero sí que se sustentan en creencias que conducen a acciones con consecuencias negativas para los miembros de grupos minoritarios". (VAN DIJK 2003, 48).

La preocupació pel rigor i, en particular, per no satanitzar a qui tingui o manifesti idees fora del discurs solidari impregna també la reflexió de FERNÁNDEZ BUEY: "Así que prescindiremos del abuso, corriente en los últimos tiempos, que consiste en llamar racista o xenófobo a cualquiera que no comparta nuestras ideas sobre identidad, cultura (en sentido antropológico) y nacionalidad, o sobre la manera más adecuada de abordar el problema de las migraciones. Suponer que el que no piensa como nosotros en estas cuestiones es ya racista o xenófobo es un mal comienzo. Y lo es más en sociedades multiétnicas, pluriculturales y plurilingüísticas. Es mejor, en el sentido de más sano, suponer lo contrario; a saber: que los inequívocamente racistas o xenófobos son pocos y que en la mayoría de las manifestaciones así llamadas se mezclan otros motivos o circunstancias no muy distintos de los que nos hacen intolerantes con miembros de la propia etnia, de la propia cultura o de la propia tribu. Hay evidencia de que esto último ocurre realmente muchas veces y, por lo tanto, conviene ser cautos con las palabras. O mejor aún: emplearlas con precisión." (FERNÁNDEZ BUEY 2000, 140).

El rigor no només s'ha d'exigir en la descripció de les normes, les pràctiques i els actors ja siguin privilegiats ja siguin dominants, sinó també en el relat sobre els actors 'dominats', és a dir, discriminats. En el desconeixement, en la ignorància, els estereotips i els prejudicis associats hi ha una base per a l'extensió del racisme. No és que el racisme sigui primordialment ignorància. "El racismo es también interesada discriminación: la población inmigrada sufre una legislación discriminatoria y unas condiciones laborales inferiores a las del resto de la población, no por ignorancia de quien discrimina, sino porque así se saca más beneficio de ella. (...) Pero los prejuicios, que son una parte específica del racismo, si se alimentan fundamentalmente de la ignorancia, de la falta de contacto y de la falta de conocimiento rigurosos sobre las personas o grupos víctimas de los mismos" (PAJARES 1999, 50). En el foment o la desaparició de la ignorància els mèdia hi tenen una responsabilitats ineludible.

En síntesi, el racisme modern es pot definir com un sistema complex de desigualtat social, legitimat per un determinat conjunt de creences, una forma de coneixement socialment compartit. En la construcció del sistema de creences d'una societat hi tenen un paper rellevant els mèdia i d'aquí que precisem quina mena de creences constitueixen la ideologia del racisme modern. Podem dir que el racisme en tant que forma de coneixement consisteix en:

- A) La construcció d'una *raça*, és a dir, quan (a) algunes característiques corporals són preses com a indicador d'un grup humà i se les associa amb determinats comportaments o, -i això també porta a la construcció d'una *raça*- (b) quan certes qualitats socials d'algunes persones són preses com a distintives d'un grup humà i els són atribuïdes com si fossin naturals. El que és determinant és la naturalització de les característiques o qualitats socials.
- B) La *raça* així construïda, en comparació amb la pròpia, és valorada negativament.
- C) I les valoracions efectuades legitimen el discurs discriminatori, el reforcen, el solidifiquen i eventualment li confereixen plens poders. (DISS 1999, 5-6)

La desqualificació del terme '*raça*' entre les persones cultes pot comportar la no utilització del terme *raça* sinó el *d'ètnia* i, en conseqüència, podríem parlar d'*etnicisme*. Però es tracta de la mateixa lògica (VAN DIJK 2003, 24).

+Stelke

Queda per precisar la diferència entre racisme i xenofòbia. Tots dos comporten pràctiques d'exclusió, prejudicis, estereotips i projeccions sobre l'*altre* —'*raça*' o

'estanger'— de la culpa pels mals propis. El racisme conté essencialment la creença en la superioritat d'uns grups humans sobre altres; la xenofòbia és el rebuig del forà considerat com a amenaça, com a estrany sense drets en un territori que es pensa propi. Com diu GIMÉNEZ (2003,152), "por decirlo así, el racismo excluye al supuesto inferior y la xenofobia al supuesto intruso. Aun siendo distintos, se refuerzan enormemente cuando el racismo es xenófobo y la xenofobia racista".

Així, entre d'altres, els mitjans de comunicació...

I.2.2. Immigració i premsa. Editorials. Conflictes. Manual d'Estil.

Els mitjans de comunicació intervenen en el procés migratori de tres formes. Primerament, amb les imatges que transmeten des del país de destí als possibles futurs migrants.

Segonament, en la construcció social del migrant que es fa la societat receptora i que òbviament tindrà efectes sobre el grau d'inclusió o d'exclusió amb què es trobin els immigrants. "A vegades actuant com a portaveus de partits polítics o altres grups poderosos, els discursos dels mitjans s'ha demostrat que són immensament influents en la construcció dels migrants com 'els altres' i sovint també com a 'delinqüents' o 'indesitjables'" (WOOD and KING 2001, 1-2).

En tercer lloc, alguns mitjans de comunicació dels països de partida fan i emeten pel·lícules, reportatges, notícies a través de la televisió per satèl·lit i per internet, de tal manera que tenen un rol en la construcció i manteniment de la identitat i la política del grup emigrats.

En aquest estudi només ens ocuparem de la segona funció, encara que no de forma total, és a dir, analitzarem de la contribució de la premsa de referència a la construcció de la imatge de la immigració en el país d'arribada. Sense menysprear els altres dos rols, el que ens ocupa té una contrastada rellevància perquè "és clar que, en la qüestió de la immigració, els diaris tenen el poder tant de reflectir com de modelar l'opinió pública, i que hi ha clars lligams amb els partits polítics i les ideologies de diversos tipus". La cita malgrat la familiaritat del que diu és de WOOD and KING (2001, 10) tot parlant del cas britànic. El cas a Catalunya i a l'Estat pot no ser gaire diferent.

Editorials

Per estudiar el discurs dels diaris hem analitzat, en primer lloc, els editorials, és a dir, el seu nucli ideològic, allí on el rotatiu expressa de forma explícita la seva opinió sobre el que estima que són les grans qüestions socials, econòmiques i polítiques. Com diu BORRAT (1988, e-5), "El artículo editorial es la opinión del periódico. Así, a secas, fuere cual fuere el tema sobre el que opina. Entendido como *la opinión del periódico*, el editorial ocupa un rango impar dentro del discurso polifónico. Ni los artículos ni las columnas de opinión pueden disputárselo. Artículos y columnas sólo son opiniones que se publican y que pueden leerse *en el periódico*. En tanto que artículos y columnas sólo involucran, como opiniones, a sus autores individuales, el editorial involucra institucionalmente al propio periódico. Y el periódico es el primer interesado en subrayar esta involucración, distinguiendo a este mensaje entre todos los otros que publica. Dicho de otro modo: en el discurso del periódico, los editoriales hacen las veces de los mensajes formales que el dirigente de un partido comunica en nombre de su propio partido. Poseen una representatividad institucional".

La importància dels editorials no es deriva d'una eventual atenció massiva que, en la pràctica, el gran públic no els dedica, sinó del fet que sí que els llegeixen els polítics —amb la concomitant capacitat d'influència— i, del fet que qui determina el contingut dels editorials també determina, com a mínim, la portada —ben sovint reflex d'un posicionament— i a grans línies les orientacions dels titulars en les pàgines interiors; totes, peces de pes i ressò dins la jerarquia periodística i de gran influència en la formació de l'opinió pública.

Malgrat el valor de l'editorial, els diaris no editorialitzen sobre tots els temes. Ja sigui perquè no els consideren prou importants, ja sigui perquè prefereixen no prendre una posició pública explícita en segons quins assumptes. Per tant, l'anàlisi dels editorials permetrà, reconstruir sinó tota, almenys una part de la matriu ideològica —un conjunt de proposicions explícites i implícites de cada diari que expressen la seva opció ideològica quant a immigració— que es manifesta en els editorials. *Avia interessant reflex, mas sobre el què no s'editorialitza o es fa tard*

Conflictes

La informació és com a mínim més llegida que els editorials i en aquest camp l'hegemonia és per als conflictes. Els conflictes —polític, social, econòmic,

personal, etc.— són la categoria reina en periodisme. Concentren els principals criteris de noticiabilitat. Són dinàmics, estan en permanent canvi i, per tant, sempre aporten novetat —l'essència del periodisme—, a més, van carregats de tensió, cosa que els fa interessants si s'expliquen bé.

Els conflictes existeixen, són motors i oportunitats de canvi, no són necessàriament bons ni dolents⁴. La seva visualització és l'aflorament de tensions, de desigualtats, de la confrontació entre actors amb interessos i objectius incompatibles. Quan es parla de conflictes sovint s'identifiquen amb violència, desgracies, irracionalitat, però no necessàriament ha de ser així. El conflicte és un tret intrínsec a qualsevol relació social, ara bé pot prendre un curs constructiu o destructiu. El que sigui dependrà de la gestió, de la transformació i de l'eventual solució o superació de l'estadi en què es troba. A vegades els conflictes pateixen una escala de violència que els fa pràcticament intractables i a vegades es rebaixa la tensió fins al punt que es pot encaminar cap una nou estadi on s'obri la comunicació entre les parts i s'albirin indicis positius. A aquests processos d'escalada o desescalada és clar que també hi poden contribuir per bé o per mal els mitjans de comunicació amb la seva cobertura.

En fi, arran dels conflictes no només els participants prenen posicions i edifiquen les seves identitats com a actors, també els lectors o els espectadors construeixen la representació mental dels actors. En el nostre cas, es pot dir que, en funció del discurs que arribi als integrants de la societat de rebuda, tindran la possibilitat d'adquirir una visió complexa i acurada del fenomen de la immigració o bé simple i estereotipada. Si bé les informacions poden desconstruir prejudicis, també són capaces de reforçar-los.

⁴ Diversos autors, entre els que figuren Johan Galtung, Jean Paul Lederach, Paul Wehr o Vicenç Fisas, per exemple, tenen una extensa bibliografia sobre transformació i resolució de conflictes. Vegi's per a més obres:

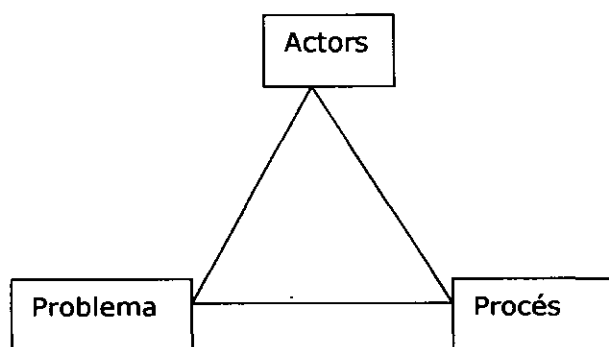
<http://www.peacemakers.ca/bibliography/bib27theory.html>

<http://www.pangea.org/unescopau/>

<http://www.conflictologia.net/bibliografia.htm>

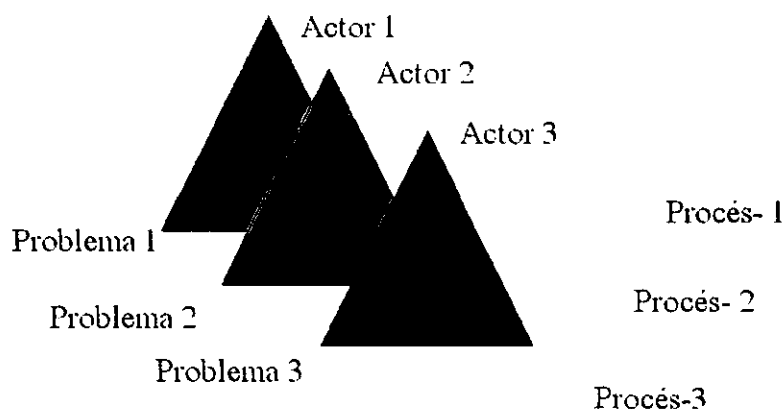
<http://sobek.colorado.edu/~wehr/>

Els conflictes ni es poden ni s'han d'amagar. Es tracta d'informar-ne adequadament, sense superficialitat ni sensacionalisme. Si ens acollim a la descripció que fa J.P. Lederach del conflicte com un triangle compost pels actors, el problema i el procés, d'entrada, podem dir que els mitjans de comunicació han d'informar dels tres vèrtexs de forma acurada i completa.



Ara bé, el primer graó de complexitat apareix en la feina d'identificar els actors. Com descrivim els actors? Amb quins termes? Quins noms? Quins adjectius? Quins són principals, quins secundaris? Quins actius? Quins passius? Quines accions se'ls adjudiquen? Quines cites? Són o no articulades?

El segon graó es troba en adonar-nos que no hi ha un sol triangle, en realitat cada actor veu el problema d'una forma diferent i també és diferent com viu el procés, l'evolució del conflicte. Gairebé podríem fer un triangle per a cada actor.



D'altra banda, en moltíssimes ocasions, ni els periodistes són reporters que han estat testimonis directes dels esdeveniments ni —gairebé mai— la cobertura del conflicte s'esgota en la narració dels esdeveniment, llavors han de basar el seu

relat o una part capital d'ell en fonts d'informació. Quines fan servir? Com les fa servir? Els donen credibilitat? Com? La tenen?

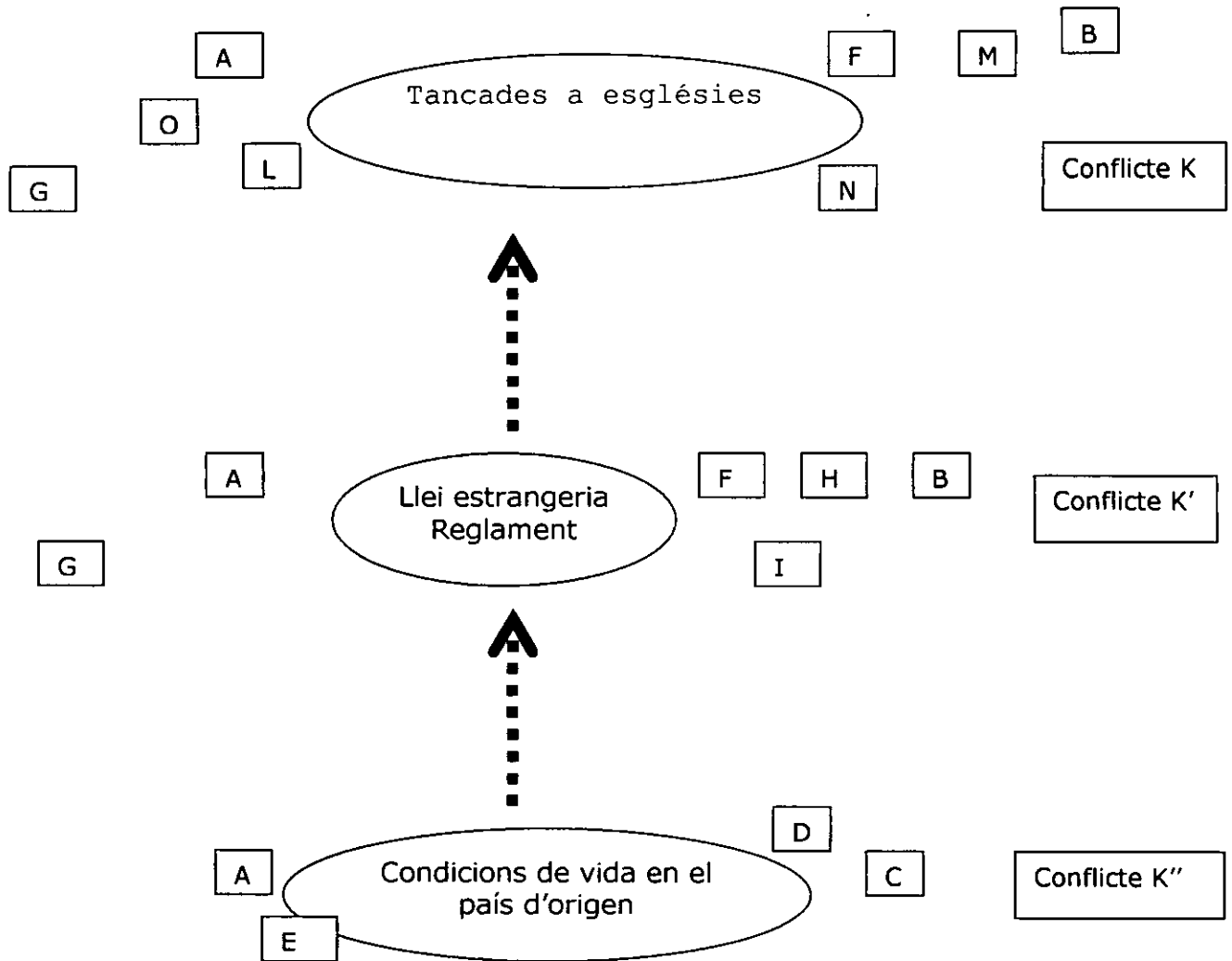
Ara bé, força vegades el conflicte visibilitzat és només la capa superior d'una acumulació de conflictes —els subjacents— que queden amagats per la força de la imatge o de la tensió que en un moment determinat es viu. Per exemple, una vaga de fam en una tancada d'immigrants a una església es pot veure com un conflicte que enfronta l'autoritat eclesiàstica, governació i els vaguistes (entre d'altres); uns demanen 'papers', uns altres demanen que surtin de l'església i uns tercers que deixin la vaga de fam —com es pot veure, els problemes són diferents en funció de l'actor—.

Fins i tot es pot dir que dins del que sembla un sol conflicte amb múltiples actors (i.e. conflicte: K; actors: A, B, C i D), hi ha conflictes diferents si aparellem separatament alguns dels actors (i.e. conflicte K1: entre A↔B; K2: A↔C; K3:A↔D; K4:B↔D⁵). A jutjar per la part emergida sembla tractar-se d'un de sol, però les confrontacions entre parts —considerades dues a dues— canvien. Per exemple, la confrontació dels tancats amb la delegació del govern, és diferent de la dels tancats amb l'arquebisbat; i no necessàriament hi ha confrontació entre govern i arquebisbat.

Però és encara una visió superficial sinó es té en compte que hi ha un conflicte subjacent al voltant de la llei d'estrangeria que arreplega tot un altre conjunt d'actors (on alguns elements es reiteren). I encara hi ha un altre o diversos conflictes subjacents: els que motiven la migració. Aquest encavalcament de conflictes l'anomenem 'situació de conflicte'. Així vist, el que es suposa que ha de fer el relat periodístic es reconstruir la 'situació de conflicte'; pot no ser perfecte però aporta els elements de context i és prou complex com per evitar la major part de les crítiques que normalment se li han formulat, per exemple, de superficialitat. [Vegi's el gràfic següent].

⁵ Les lletres i els aparellaments són absolutament aleatoris.

[El següent dibuix esquematitza la situació de conflicte. Hi ha tres plans de conflictes que giren sobre tres ítems —que podien ser abstractes, però que hem exemplificat per fer-ho més entenedor i relacionat amb el text—. Les lletres majúscules representen actors. Noti's que alguns actors estan presents en diversos plans. Les fletxes representen l'evolució de la situació de conflicte.]



En el pla del conflicte K'' hem escrit "condicions de vida en el país d'origen" per expressar de forma genèrica els diversos factors que GIMÉNEZ (2003, 26-27 i 44-), en esmentar la teoria modernista, anomena factors "push", que empenyen a emigrar i que poden incloure condicions socials —també les de gènere—, econòmics i polítics. A efectes explicatius, no cal en aquest gràfic introduir els factors pull —els que atrauen—, ni la conjunció d'elements procedents de les diferents teories sobre les causes de la immigració —modernistes, dependentistes, articulacionistes i transnacionalistes— que explicarien les causes de les migracions.]

Sense treure valor a altres tipus d'anàlisis tant quantitatives com qualitatives sobre la imatge de la immigració en els mitjans de comunicació, l'anàlisi de la cobertura de conflictes que proposem fa servir conceptes i paràmetres que acosten la crítica al llenguatge usat en els procediments de treball periodístic. Es formula en termes habituals pels periodistes i esperem que per aquest motiu pugui contribuir a un diàleg fructífer, a una millora tant del nostre mètode analític com de la pràctica periodística.

Manual d'Estil per al tractament de les minories ètniques

Una mostra del fet que un sector considerable del periodisme comparteix la mateixa preocupació de fons va cristal·litzar quan el Col·legi de Periodistes de Catalunya va adoptar el 1996 el Manual d'Estil per al tractament de les minories ètniques. El mateix títol ja mostra que no es limita a la immigració, tot i que hi batega la realitat d'una immigració creixent i molt visible ja en aquells moments en els mitjans de comunicació.

El Manual es el desenvolupament parcial del punt 12 de Codi Deontològic del Col·legi que estableix que la professió periodística ha de: *"Actuar amb especial responsabilitat i rigor en el cas d'informacions o opinions amb continguts que puguin suscitar discriminacions per raons de sexe, raça, creences o extracció social i cultural així com incitar a l'ús de la violència, evitant expressions o testimonis vexatoris o lesius per a la condició personals dels individus i la seva integritat."*

El Manual, guiat per una preocupació solidària, fa sis recomanacions bàsiques:

1. No s'han d'incloure el grup ètnic, el color de la pell, el país d'origen, la religió o la cultura si no és estrictament necessari per a la comprensió global de la notícia.
La reflexió és el millor antídote per tal de no reproduir aquests esquemes.
2. Cal evitar les generalitzacions, els maniqueïsmes i la simplificació de les informacions. Els residents estrangers no comunitaris són tan poc homogenis com els autòctons.
La millor manera de fer-ho és consultar les persones interessades per saber com desitgen ser anomenades, com a individus i com a col·lectius.
3. No s'han de potenciar les informacions negatives ni les sensacionalistes. Cal evitar crear inútilment conflictes i dramatitzar-los. S'ha de potenciar la recerca de notícies positives.

4. [Hi ha d'haver] Equanimitat en les fonts d'informació. Cal contrastar les institucionals i s'han de potenciar les pròpies de les minories ètniques i tenir especial cura en les informacions referides als països d'origen. Publicar les rectificacions com a elements habituals de qualitat del mitjà informatiu.

5. Responsabilització dels professionals. La importància de la ubicació física de la informació [aconsella no situar la peces sobre immigració al costat o envoltades d'informacions sobre criminalitat]. [Evitar, doncs,] "L'efecte dominó". [I vigilar la] Utilització del material gràfic.

6. [Cal] Militància periodística: cap a una multi-interculturalitat enriquidora per a tots. [Cal] La potenciació de les informacions en positiu.

El darrer punt més que una recomanació és una síntesi dels anteriors i mostra una posició normativa, que, sigui dit de pas, compartim. Malgrat això s'ha d'entendre que les recomanacions no són una apel·lació a exercir un periodisme 'políticament correcte', no tenen perquè ser preses de forma literal, sinó flexiblement i sobretot amb comprensió de la lògica que hi subjau⁶.

No podem deixar de apuntar que ni les recomanacions ni l'estudi que ens ocupa discuteixen un punt extremadament important que hi té relació, però que s'escapa a l'abast de la nostra anàlisi, a saber, els recursos —de naturaleses diverses—, les condicions econòmiques i de treball que avui, en la majoria dels mitjans, no són adequades per a fer una informació tal com demanen les recomanacions.

En tot cas, si les recomanacions existeixen i estan encaminades a evitar el racisme, la xenofòbia, la reproducció d'estereotips i, en síntesi, la discriminació entesa com a abús de poder, llavors, tindrà sentit que estudiem si els discurs dels mitjans que analitzem les respecta.

1.2.3. Immigració i Anàlisi Crítica del Discurs.

Els diaris cobreixen els conflictes i en fan editorials, n'elaboren un discurs que és sovint capaç d'influir en els esdeveniments. El discurs es converteix en si mateix en tot un acte polític a afegir a la comprensió del desenvolupament del conflicte,

⁶ A una discussió exhaustiva de l'actualitat i de la formulació de les recomanacions es pot veure a GIRÓ (2001).

tant és així que el podem denominar esdeveniment discursiu⁷.

El que els mitjans ^{conflicte} diuen sobre els conflictes, sobre els actors, els problemes, els processos, els conflictes subjacents —l'esdeveniment discursiu—, pot tenir repercussions de signe contrari sobre la disputa. Hi pot haver discursos plenament solidaris i també discursos que legitimen la discriminació. Fins i tot, n'hi pot haver que assumint la denúncia d'actituds o accions que consideren condemnables facin un flac favor, com s'ha apuntat més amunt. ¹

Per exemple, les desqualificacions poc acurades o demonitzants contra aquell a qui titllen de racista o xenòfob poden jugar una mala passada. Com diu FERNÁNDEZ BUEY (2000, 150), "Hablando con propiedad, el miedo instintivo al otro y el miedo instintivo del otro a nosotros no es todavía xenofobia. La fobia es algo más que miedo, es una exacerbación enfermiza del miedo. Se puede curar con terapias adecuadas, siempre que uno esté dispuesto a admitir previamente que es portador del virus y que puede llegar a caer enfermo. La fobia se puede enquistar en condiciones sociales de desigualdad persistente. Y se puede convertir en pandemia cuando el asunto se instrumentaliza políticamente y los medios de comunicación, en vez de educar a la ciudadanía al respecto, olvidan irresponsablemente el matiz y se convierten ellos mismos, sin pretenderlo, en altavoz de la fobia".

A vegades en la condemna i a vegades amb la defensa, tant la presa de posició editorial com la cobertura de la immigració dels mitjans —per si encara calgués confirmar addicionalment el seu rol d'actors polítics— poden seguir el quadrat ideològic amb què VAN DIJK (1996, 21) va caracteritzar la majoria dels discursos polítics. Un cop identificats els 'nosaltres' i 'els altres', si hi ha una crisi, llavors els actors:

1. Emfasitzen les qualitats positives pròpies, els èxits, les seves accions, i les dels seus aliats.
2. Mitiguen –i si poden silencien– les qualitats positives dels contrincants, de les seves accions i de les dels seus aliats.
3. Mitiguen –i si poden silencien– les qualitats negatives pròpies, els fracassos, les derrotes, les seves accions negatives i les dels seus aliats.

⁷ Vegi's JÄGER, S. (2001, 48)

4. Emfasitzen les qualitats negatives dels contrincants, els fracassos, les derrotes, les accions negatives d'aquests i dels aliats d'aquests.

!! } Amb aquesta estratègia no es pot dir que es contribueixi gaire a la construcció d'una societat intercultural.

La perspectiva que hem pres per analitzar els esdeveniments discursius no és neutral ni pretén ser-ho. Tampoc consisteix en una anàlisi de tots els aspectes que ofereix el discurs o d'elements curiosos o de la competència lingüística de l'enunciador o de la seva perícia periodística. Ens preocupem bàsicament dels trets que fan del discurs un instrument d'exercici i reproducció de poder; sobretot, en el nostre cas, de legitimació o deslegitimació d'idees i pràctiques discriminatòries. Per aquest motiu ens acollim al paraigua teòric de l'Anàlisi Crítica del Discurs (ACD).

Com diu VAN DIJK (1998,1), "l'Anàlisi Crítica del Discurs és un tipus d'investigació que estudia més que res com a través del text i la parla en un context social i polític es promulga, reproduïx i combat l'abús de poder, la dominació i la desigualtat. Amb aquesta investigació dissident, els analistes crítics prenen posició i intenten entendre, exposar i en última instància oposar-se a la desigualtat social".

Es tracta d'un enfocament en el qual hi ha tota una cistella oberta de mètodes analítics, la major part dels quals són lingüístics —origen primordial de l'ACD, de fet WODAK⁸ encara l'anomena "Critical Linguistics and CDA"¹—, però no exclusivament. El mètode que nosaltres hem adoptat, és multidisciplinar, es basa en la teoria del periodisme i la teoria de conflictes i pren de la lingüística crítica eines per discutir com es descriu la 'situació de conflicte' en els esdeveniments discursius i què i com els editorials argumenten sobre immigració.

Tant el compromís com el mètode escollit que s'explica en l'apartat següent encaixen en la família de l'ACD. "Se puede decir que [el ACD] va más allá de los criterios metodológicos tradicionales de adecuación observacional descriptiva y explicativa. Al añadir el criterio de *adecuación crítica* se presupone la existencia de unas normas y valores sociales y se introduce una *ética social* o política (lo

⁸ WODAK (2001, 1-13): "Thus, CL and CDA may be defined as fundamentally concerned with analysing opaque as well as transparent structural relationships of dominance, discrimination, power and control, as manifested in language. In other words, CDA aims to investigate critically social inequality as it is expressed, signalled, constituted, legitimized and so on by language use (or in discourse)".

que consideramos erróneo o correcto) dentro del trabajo académico como tal. No es de extrañar que los estudiosos consideren a menudo «político» (tendencioso) y por lo tanto «no científico» («subjetivo») este tipo de planteamiento, puesto que creen que su tarea «objetiva» y carente de crítica no conlleva un compromiso, y por eso está desprovista de un posicionamiento sociopolítico; en efecto, se trata de una actitud conservadora que alimenta el *statu quo*. El análisis crítico del discurso hace por lo tanto hincapié sobre el hecho de que la tarea académica forma parte integrante de la vida social y política y en consecuencia las teorías, métodos, temas y selección de datos de un estudio de discurso son siempre políticos. Al contrario de otros estudios del discurso implícitamente político, el ACD formula explícitamente su posicionamiento (opositor) (VAN DIJK 1997, 17-18).

Hem escollit, tal com ja s'ha apuntat, un mètode acostat a la pràctica periodística perquè així pensem que serà menys difícil establir un diàleg sobre els resultats entre analistes i membres dels mitjans de comunicació.

I. 3. Metodologia.

I.3.1. Objecte d'estudi.

L'objecte d'estudi és l'opinió i la informació dels quatre diaris mes destacats de l'àrea metropolitana de Barcelona —*El Periódico, La Vanguardia, El País* i *l'Avui*— al voltant del fet migratori extracomunitari.

Hem estudiat, doncs, **l'opinió dels quatre diaris** —expressada en els editorials— sobre la immigració procedent de fora de la Unió Europea i també **la cobertura informativa de conflictes destacats** que hi tenen relació en un període comprès entre l'Octubre 1999 —després dels enfrontaments registrats al barri de Ca n'Anglada (Terrassa)— i el Juny 2002, quan es va celebrar una cimera de la Unió Europea que tenia com a punt rellevant de l'ordre del dia la immigració extracomunitària.

I.3.2. Objectius.

L'objectiu global de la recerca consisteix en estudiar la contribució del discurs de la premsa escrita de referència a la construcció de la representació mental que de la immigració té la societat catalana.

no s'en
x.

2.1. Objectius específics per a l'estudi dels editorials.

En relació amb els editorials, el primer objectiu específic és:

1. Identificar els temes sobre els quals han editorialitzat els quatre diaris

per veure a quines són les prioritats de les direccions del diari ja que és en el editorials on s'expressen de forma singular.

Ara bé, no només importa saber quines són les prioritats, sinó també quina posició manté en cada un dels temes que aborda, és a dir, quines tesis manté i quines idees donen coherència als seus arguments. Dit d'una altra manera, estudiem quin és l'ADN ideològic dels diaris en matèria d'immigració. Podem formular, doncs, el segon objectiu de la següent manera:

2. Identificar, classificar i comparar els arguments —proposicions— explícits i implícits que els editorials de cada diari han aportat al debat públic sobre qüestions relacionades amb la immigració.

En els debats de l'esfera pública, els arguments no es mantenen aïllats els uns dels altres, sinó que s'enllacen amb raonaments que en ocasions són consistents, i altres vegades no gaire o gens. Els arguments i les argumentacions dels diaris — en tant que part de la subsesfera constituïda pels mitjans de comunicació— alimenten el debat d'altres subsesferes i alhora són alimentats per elles. D'aquí que haguem considerat rellevants tant el segon objectiu específic esmentat com el tercer:

3. Analitzar les argumentacions rellevants per a la immigració efectuades en els editorials.

2.1. Objectius específics per a l'estudi de les informacions.

Pel que fa a les informacions sobre els conflictes relacionats amb la immigració, en primer lloc, ens ha guiat la preocupació per veure si a través de la premsa els lectors es podien formar una representació el més acurada possible del conflicte en qüestió. D'aquí la formulació del primer objectiu específic:

1. Analitzar si la cobertura informativa reflecteix la complexitat del conflicte.

Per assolir-lo ens hem fixat en com el diaris relaten la situació de conflicte, entesa com el conjunt compostat pels actors, els problemes i el procés conflictiu visibilitzat en primer pla, però, sense oblidar quins són els conflictes subjacents.

Coneixedors de les repercussions perilloses que el discurs mediàtic pot tenir sobre l'imaginari col·lectiu en relació amb la immigració i les minories ètniques i les actituds que se'n poden derivar, el Col·legi de Periodistes de Catalunya —com

s'ha dit abans— va fer seu l'anomenat Manual per al tractament de les minories ètniques. Sense entendre'l de forma rígida o formalista, és pertinent el segon objectiu específic:

2. Estudiar si el discurs periodístic segueix o obvia les recomanacions del Manual d'estil per al tractament de les minories ètniques.

Aquestes, recordem en format breu, són les recomanacions:

1. No s'han d'incloure el grup ètnic, el color de la pell, el país d'origen, la religió o la cultura si no és estrictament necessari per a la comprensió global de la notícia.

La reflexió és el millor antídote per tal de no reproduir aquests esquemes.

2. Cal evitar les generalitzacions, els maniqueïsmes i la simplificació de les informacions. Els residents estrangers no comunitaris són tan poc homogenis com els autòctons.

La millor manera de fer-ho és consultar les persones interessades per saber com desitgen ser anomenades, com a individus i com a col·lectius.

3. No s'han de potenciar les informacions negatives ni les sensacionalistes. Cal evitar crear inútilment conflictes i dramatitzar-los. S'ha de potenciar la recerca de notícies positives.

4. [Hi ha d'haver] Equanimitat en les fonts d'informació. Cal contrastar les institucionals i s'han de potenciar les pròpies de les minories ètniques i tenir especial cura en les informacions referides als països d'origen. Publicar les rectificacions com a elements habituals de qualitat del mitjà informatiu.

5. Responsabilització dels professionals. La importància de la ubicació física de la informació [aconsella no situar la peces sobre immigració al costat o envoltades d'informacions sobre criminalitat]. [Evitar, doncs,] "L'efecte dominó". [I vigilar la] Utilització del material gràfic.

6. [Cal] Militància periodística: cap a una multi-interculturalitat enriquidora per a tots. [Cal] La potenciació de les informacions en positiu.

L'eventual vulneració de les recomanacions del Manual d'Estil periodístic pot revelar que la informació analitzada reproduïx postulats discriminadors, però com que hi poden haver altres supòsits que també ho fan, de forma més general en marquen com a tercer objectiu específic:

3. Estudiar si el discurs de les informacions periodístiques reforça o afebleix postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris.

A part dels tres objectius que hem marcat per a tots els esdeveniments discursius estudiats, hi ha casos en què, atesa la seva particularitat, se n'han afegit alguns que seran explicat en les respectives presentacions.

I.3.3. Hipòtesis

Per assolir els objectius hem fet preguntes obertes —que explicarem una mica més avall—, que donen peu a respostes complexes, diferents d'un 'sí' o un 'no'. Ara bé després d'avaluar les respostes podem estar en condicions de respondre afirmativament o negativament, i gairebé sempre amb matisos, a un conjunt d'hipòtesis que exposarem a continuació.

Abans, però, convé remarcar que la formulació de les hipòtesis —que pot semblar hostil envers els mèdia— va estar més aviat guiada per la inquietud per saber si els tractament periodístic de la immigració és o no discriminatori, en les diverses varietats en què això pot tenir lloc, més que no pas la presumpció que s'acomplirien.

3.1. Hipòtesis per a l'anàlisi dels editorials.

La primera hipòtesi va ser que:

1. Abunden més les proposicions ideològiques que contempnen els interessos del país de rebuda que no pas les que parlen dels interessos dels immigrants.

I la segona:

2. La major part del discurs editorial sobre la immigració transcorre sobre assumptes carregats negativament.

3.2. Hipòtesis per a l'anàlisi de les cobertures de conflictes.

Donada la varietat dels conflictes estudiats, per a cada una de les diferents cobertures s'ha desplegat un conjunt d'hipòtesis particulars que veurem més

endavant en cada cas. De tota manera, les diverses hipòtesis son sospites concretes sobre diverses formes en què el conflicte pot no ser reflectit en la seva complexitat, o bé concrecions sobre com el Manual d'Estil pot no ser respectat, o bé sobre les diverses formes en què es pot reforçar un ideari discriminator en relació amb la immigració

I.3.4. Corpus

El Corpus que hem triat per estudiar les línies editorials ha estat el compost per tots els editorials d'*El Periódico*, *La Vanguardia*, *El País* i *l'Avui* que hagin tingut a veure amb immigració des de juliol de 1999 fins a juny de 2002.

Per estudiar la cobertura dels conflictes més significatius del període hem escollir els esdeveniments discursius desplegats arran de:

1. Els fets a la localitat d'El Ejido (febrer de 2000).
2. La reforma de la llei d'estrangeria (LODYLE, 08/2000).
3. Contractació irregular i accident a Lorca (gener 2001) .
4. Els tancaments per la regularització (gener- març 2001).
5. Les declaracions de Barrera i Ferrusola i les reaccions (febrer de 2001).
6. Disputa sobre la mesquita de Premià (abril-maig de 2002).
7. Menors immigrants indocumentats. Fets de Melilla (maig de 2002)
8. Cimera Europea de Sevilla (juny de 2002).
9. Polèmica sobre 'delinqüència i immigració' (Debat d'abril-maig de 2002 i peces de febrer a agost de 2002).
10. Prostitució i immigració (dates semialeatòries).
11. Casos d'ablació i debat parlamentari (abril-juny de 2001).

I hem afegit un tema que sense ser un conflicte concret és tan present en els mitjans que mereix atenció:

12. Pasteres (en tres casos ocasions amb ressò mediàtic).

I.3. 5. Procediments i instruments.

5.1. Per a l'anàlisi dels editorials.

Per assolir el objectiu 1 i 2 de l'estudi dels editorials [1) Identificar els temes sobre els quals han editorialitzat els quatre diaris i 2) Identificar, classificar i comparar els arguments —proposicions— explícits i implícits que els editorials de cada diari han aportat al debat públic sobre qüestions relacionades amb la immigració] hem procedit a una anàlisi de primer nivell:

En primer lloc, per reconstruir el perfil ideològic de cada diari sobre la immigració, hem extret, d'entrada, de tots els editorials la macroproposició central que expressa la tesi que defensa el text i, després, també hem extret una, dues o tres macroproposicions que o bé expressen les idees que donen coherència a l'argumentació o bé que són idees rellevants encara que tant rellevants com la tesi, tant si eren explícites com si eren implícites.

Totes les macroproposicions ha estat reagrupades temàticament sota els epígrafs: <lleï d'estrangeria>, <drets dels immigrants>, <procés de regularització o nacionalització>, <expulsions – repatriacions>, <religió>, <dones>, <delinqüència- immigració>, <bondat de la immigració>, <Europa fortalesa>, <xenofòbia i atacs racistes>, <nacionalisme català> i <nacionalisme espanyol>. No ha estat una classificació absolutament rígida perquè l'especificitat de cada diari ha aconsellat que en per cada cas s'hi pogués afegir algun epígraf atesa l'atenció específica que li ha donat.

Per assolir el tercer objectiu de l'estudi de les línies editorials [Analitzar les argumentacions rellevants per a la immigració efectuades en els editorials.], hem procedit a una anàlisi de segon nivell que també cobreix parcialment l'objectiu segon:

Per fer una anàlisi amb mes detall —de segon nivell— no hem operat sobre tot el corpus, sinó que hem escollit una mostra d'editorials dels diversos diaris per als temes més rellevants. En aquesta anàlisi, ens hem fixat, sobretot, en les posicions ideològiques que s'hi mantenen, en el rigor de l'argumentació, en les tries lèxiques i en l'eventual sintonia amb les posicions governamentals.

5.2. Per a l'anàlisi de les cobertures informatives.

Per assolir els tres objectius de l'anàlisi de les informacions sobre conflictes.

1. Analitzar si la cobertura informativa reflecteix la complexitat del conflicte.
2. Estudiar si el discurs periodístic segueix o obvia les recomanacions del Manual *d'estil per al tractament de les minories ètniques*.
3. Estudiar si el discurs de les informacions periodístiques reforça o afebleix postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris.

Primer, hem acotat els temps que durava cada esdeveniment discursiu al voltant del conflicte en qüestió i, també en funció de cada conflicte hem escollit una mostra representativa i, en general, força extenses.

Abans de procedir a l'anàlisi de les peces recollides, hem reconstruït amb tant cura com ens ha estat possible la situació de conflicte pertinent. Ho hem fet en base a diferents fonts informatives: diaris i revistes —inclosos els diaris analitzats i altres—; llibres; entrevistes amb experts i, si ha estat possible, també amb diversos actors que va prendre part en la disputa. De manera que, per analitzar la cobertura no partíem només de la premsa a analitzar i les possibilitats de comparació que això dóna —que no és poca cosa— sinó que havíem fet una reconstrucció fonamentada de la situació de conflicte que hem pogut comparar amb la cobertura que ha fet cada diari [objectiu 1].

Per suposat, les nostres reconstruccions també són analitzables i perfectibles. Ara bé mai, l'anàlisi —ni per suposat la crítica— es fan des de cap posició, des del desconeixement absolut del conflicte, sinó des d'una certa concepció encara que només sigui implícita. Per fer més comprensibles les crítiques que puguem formular i perquè ens sembla més honest —i en sintonia amb l'ACD— d'entrada explicitar quina és la visió des de la qual abordem l'anàlisi hem procedit d'aquesta manera.

Expressat en altres termes, el discurs humà en general es pot concebre com el fluir del coneixement en el temps⁹, com si fos un cabdal de riu compost de múltiples i diversos corrents. El discurs de cada mitjà es podria considerar com un del corrents o una part de corrent del discurs mediàtic. També el discurs

⁹ Jäger (1999, 158-163).

acadèmic en seria un del corrents. No seria pas un discurs fet des d'un punt fix de la vorera o des d'una barca atracada en un embarcador. En exposar quina és la concepció des de la qual analitzem els altres discursos assumim que no posseïm la certesa absoluta, sinó que també estem dins els fluir del coneixement en el temps. Això no impedeix, però, exercir amb rigor i fonament la crítica dels discurs mediàtic.

Després de l'anàlisi de la situació de conflicte hem triat una mostra representativa de peces periodístiques i les hem interrogat partint d'una fitxa base comuna que també ha estat adaptada i ampliada per a cada cas.

La fitxa té diverses parts. La primera consisteix en una sèrie de dades parcialment tècniques.

CONFLICTE:	Núm. Fitxa:
------------	-------------

Publicació	
Data	00/00/00
Secció	
Autor	

La segona part ja recull elements significatius de la informació: la titulació.

Avantítol	
TÍTOL	
Subtítol	

A partir d'aquí la fitxa desplega el triangle conflictual: actors, problemes i processos.

La tercera part es preocupa dels actors del conflicte; de quins apareixen; com són presentats o descrits; si la presentació comporta una valoració o càrrega negativa, positiva o neutre; de quins actors es recullen declaracions; amb quins verbs s'introdueixen les declaracions; quines accions se'ls adjudiquen; quins actors del conflicte no apareixen; de qui són les declaracions que reproduïx el diari i quina és l'aportació que fan. Els camps no s'omplen limitats per l'espai sinó que són elàstics com el conjunt de la fitxa. Aquest és el format:

ACTORS		
Quins són els actors que es presenten?		
[Principals]		
ACTOR	DESCRIPCIÓ / PRESENTACIÓ	VALORACIÓ
A. 1		
A. 2		
A. 3		
[Secundaris]		
ACTOR		
A. 1		
A. 2		
A. 3		
Manquen actors necessaris per l'explicació del conflicte?		
- A. 1 - A. 2 - A. 3		
Quines accions s'adjudiquen als actors?		
ACTOR	ACCIONS	VALORACIÓ
A. 1		
A. 2		
A. 3		
De qui són les declaracions que reproduïx el diari? Quina és la seva aportació en el conflicte?		
ACTOR	ACTOR 1	
APORTACIÓ	Aportació 1	
DECLARACIÓ	Verb introducció 1: Declaració 1:	
ACTOR	ACTOR 2	
APORTACIÓ	Aportació 2	
DECLARACIÓ	Verb introducció 2: Declaració 2:	
Pregunta específica per al conflicte X?		
Resposta X		

La quarta part es dedica als problemes. Les preguntes persegueixen extreure com s'han identificat el problema; quina i com s'exposen les tesis que cada actor manté sobre els problema, i quins elements de contextualització de les declaracions s'aporten.

PROBLEMA		
Com s'identifica el problema en l'article?		
[Gènesi]		
[Conflicte]		
Com s'expliquen les tesis dels diferents actors?		
ACTOR	TESIS	Contextualització:
Actor 1	[Forma d'explicació] Tesis 1 [Forma d'explicació] Tesis 2 [Forma d'explicació] Tesis 3	
Actor 2	[Forma d'explicació] Tesis 1 [Forma d'explicació] Tesis 2 [Forma d'explicació] Tesis 3	
Actor 3	[Forma d'explicació] Tesis 1 [Forma d'explicació] Tesis 2 [Forma d'explicació] Tesis 3	
<i>Pregunta per al cas X?</i>		
Resposta x		

Sobre el procés, hem estudiat el tema focalitzat, l'aspecte en l'evolució del conflicte en què s'ha centrat la peça; l'explicació de la gènesi i l'evolució —per exemple, les negociacions si n'hi ha—, quines fonts apareixen donant una visió del conflicte i si hi ha prou context per entendre la situació de conflicte.

PROCÉS
Quin és el tema central de la informació?
S'explica la gènesi del conflicte? Quina? I l'evolució? Quina? S'exploren solucions?
Quines fonts fa servir el diari en la cobertura del conflicte?
- Font 1 - Font 2 - Font 3
S'introdueix suficient informació de context? Quina?
<i>Pregunta per al cas X?</i>

Després d'omplir-les hem estat en condicions de complir els objectius i verificar — confirmar o refutar— les hipòtesis de cada cas.

En els següents capítols s'exposen els resultats.

Bibliografia

BORRAT, Héctor. 1988. «El periódico como actor político. Propuestas para el análisis del periódico independiente de información general». Barcelona: Univ. Autònoma de Barcelona. Facultat de Ciències de la Comunicació. Tesi doctoral.

DUISBURGER INSTITUT FÜR SPRACH- UND SOZIALFORSCHUNG. 1999. *Medien und Straftaten*. Duisburg: DISS.

FERNÁNDEZ BUEY, Francisco. 2000. *Ética y filosofía política*. Barcelona: Ediciones Bellaterra.

GIMÉNEZ ROMERO, Carlos. 2003. *Qué es la inmigración*. Barcelona: RBA integral.

GIRÓ, Xavier. 2001. "Comentaris al Manual d'Estil periodístic relatiu a les minories ètniques i noves propostes". *Quaderns del CAC* n. 12.

IBÁÑEZ, Tomás. 2002. "Prólogo". A *La incógnita del extraño* de Enrique Santamaría. Barcelona: Anthropos. P. IX-XII.

JÄGER, Sigfried. 1999. *Kritische Diskursanalyse*. Eine Einführung. Duisburg: DISS.

- 2001. "Discourse and knowledge: theoretical and methodological aspects of a critical discourse and dispositive analysis". A *Methods of Critical Discourse Analysis*, editat per Ruth Wodak i Michael Meyer. London: Sage.

KING, Russell AND WOOD, Nancy (ed.) 2001. *Media and Migration. Construction of mobility and difference*. London: Routledge.

PAJARES, Miguel. 1999. *La inmigración en España*. Barcelona: Icaria- Antrazyt.

SANTAMARIA, Enrique. 2002. *La incógnita del extraño*. Barcelona: Anthropos.

VAN DIJK, Teun. 1996. "Opiniones e ideologías en la prensa". *Voces y Culturas*, núm. 10-II semestre 1996: 9-50.

- 1997. *Racismo y análisis crítico de los medios*. Barcelona: Paidós. Paidós Comunicación /82.

- 1998. "Critical Discourse Analysis". A <http://www.hum.uva.nl/teun/~cda.htm>.

- 2000. "Theoretical Background". A RUTH WODAK AND TEUN VAN DIJK. *Racism at the top*. Klagenfurt (Austria): Drava Verlag. P. 13-30.

- 2003. *Racismo y discurso de la elites*. Barcelona: Gedisa.

WODAK, R., AND VAN DIJK, T. 2000. *Racism at the top*. Klagenfurt (Austria): Drava Verlag.

WODAK, Ruth and MEYER, Michael. 2001. *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage.

WOOD, Nancy and KING, Russell. 2001. "Media and Migration. An overview." A KING, RUSSELL AND WOOD, NANCY (ed.) 2001. *Media and Migration. Construction of mobility and difference*. London: Routledge. P. 1-22.

NSU

PART II.

ANÀLISI DELS EDITORIALS

Gabriel Chancel,
José Manuel Jarque,
Eliane Machado Silva,
Mar Vallecillos,
Xavier Giró.

PART II. 1.

Perfils i matrius editorials

II.1.1. El perfil i la matriu ideològics d'*El País*

1. Els editorials d'*El País*

Des d'octubre de 1999 a juny de 2002 —el període estudiat—, el diari *El País* va editorialitzar 120 vegades sobre el tema de la immigració, una quantitat remarcable de vegades. En els últims tres mesos de 1999 va haver-hi 11 editorials; a l'any 2000, uns altres 34; al 2001, 41 més, i en els primers sis mesos de 2002 va haver-hi un total de 34 editorials sobre immigració. Entre els diversos temes relacionats amb la immigració, els que van rebre una major cobertura van ser la llei d'Estrangeria (30), la xenofòbia i els atacs racistes (28), la Unió Europea com a receptora —que inclou diversos temes, entre ells la col·laboració del Marroc en el combat contra la immigració— (35) i els drets dels immigrants (19).

Alguns mesos van tenir un nombre major d'editorials, com el febrer del 2000, quan van haver-hi els enfrontaments a El Ejido; l'agost del 2001, amb els processos de regularització i la dificultat d'aplicació de la llei d'Estrangeria, i el maig del 2002, amb el reforç de la idea de l'Europa fortalesa en diversos països de la Unió Europea (UE).

2. Les macroproposicions en el dietari editorial

Aquest són els resums de tots els editorials d'*El País* sobre immigració ordenats cronològicament. En el quadre que segueix apareixen els títols i les macroproposicions que sintetitzen els editorials, a saber, la macroproposició central que expressa la tesi fonamental de l'editorial i la o les macroproposicions que expressen la coherència global que subjau en els raonaments, ja sigui implícits o explícits, de l'editorial.

EL PAÍS			
Data	Editorial	Macroproposició central	Macroproposicions de coherència global
05.10.99	Válvula de Seguridad	España necesita políticas activas de inmigración	El mercado de trabajo necesita cubrir con cierta urgencia unos 300.000 empleos anuales que no son ocupados por trabajadores españoles. // La presencia de nuevos trabajadores integrados en la sociedad española permitiría aumentar el número de cotizantes y reducir los efectos de la baja natalidad. // Uno de los errores más graves sería tratar a los inmigrantes como mercancías sin derechos y sin protección.
14.10.99	Eutanasia social	Un diagnóstico médico que condiciona un trasplante de corazón a la mejora de la situación sociolaboral de su	La sanidad pública dispone de servicios de asistencia social cuya tarea es atender situaciones más precarias.

Part II. 1.1. Editorials - *El País*

		receptor (un inmigrante saharauí de 52 años) es una especie de eutanasia social.	
26.10.99	El voto del miedo	La política suiza va a ser más reaccionaria y más dura con la inmigración.	<i>El Partido Popular suizo, que obtuvo éxito en las elecciones tiene consignas xenófobas y aislacionistas. // Como en Austria, las consignas son que los extranjeros son el origen de los problemas sociales y de orden público, desde las drogas y la delincuencia hasta las dificultades presupuestarias.</i>
28.10.99	Inmigrantes en el alero	El PP tiene una posición ambigua respecto a la reforma de la Ley de Extranjería debido a los reparos al coste que puede suponer la cobertura sanitaria o educativa de los inmigrantes	El coste de esas prestaciones será financiado, al menos en parte, por los impuestos de los propios inmigrantes.
12.11.99	Es de ley	La Ley de Extranjería será la más abierta de Europa.	Aunque la ley garantice los derechos sociales básicos de estos trabajadores - sanidad, educación, asistencia jurídica -, su coste será menor que el equivalente con trabajadores autóctonos, porque llegan en edad laboral. // La ley facilita la regularización de aquellos inmigrantes que puedan acreditar dos años de residencia y establece la igualdad de derechos (excepto voto) de los ya legalizados con los nacionales.
18.11.99	El gobierno duda	El gobierno del PP duda de la conveniencia de aprobar en esta legislatura la nueva ley de Extranjería ante las resistencias de algunos ministerios, el de Interior en particular.	Dar marcha atrás ahora, al final de la tramitación parlamentaria, no sólo supondría dejar en mal lugar a su propio grupo parlamentario, sino cargar con el coste político que implicaría desairar a sus socios catalanes y quebrantar los compromisos adquiridos con los colectivos de inmigrantes.
23.11.99	Freno y marcha atrás	El gobierno quiere modificar sustancialmente el proyecto de nueva Ley de Extranjería y, si no lo consigue, evitar que sea aprobado antes de la disolución de las Cortes.	Según el gobierno, el anteproyecto choca con las pautas de la Unión Europea por ser demasiado permisivo y caro. // Es posible que haya que afinarlo para evitar algunos efectos perversos (efecto 'llamativo'), pero difícilmente pueden oponerse a legalizar los que no tienen papeles y ampliar los derechos sociales de los trabajadores extranjeros.
9.12.99	Inmigrantes: hora cero	En la recta final de su tramitación parlamentaria el Gobierno pretende renegociar - modificar 51 de 63 artículos - desde cero la Ley de Extranjería.	Quizás haya que cambiar algunos aspectos de proyecto de ley, pero no cabe admitir que su práctica totalidad vulnere los acuerdos europeos sobre <i>inmigración, como dice el Ministerio del Interior.</i>
11.12.99	Dos pasos atrás	El nuevo texto supone un retroceso evidente respecto del consensuado en el Congreso por todas las fuerzas políticas, incluyendo el PP, pero no tan acusado como pretendía el Gobierno.	El rechazo a cualquier mecanismo razonable de regularización automática supone un paso atrás importante que da el PP con el apoyo de CiU. // En contra de la opinión de algunos ministros, el nuevo texto mantiene el derecho de educación a los niños y de asistencia a los enfermos. // Los irregulares siguen casi tan desamparados como por la ley de 1985.

Part II. 1.1. Editorials – *El País*

23.12.99	Final Parlamentario con Derrota	La propuesta de modificación del proyecto de ley de Extranjería del Gobierno ha sido derrotada porque los cambios que proponía eran contradictorios -frívolos- y le han hecho perder aliados	Los últimos cambios que proponía el PP són políticamente incoherentes.
27.12.99	Menos hijos, más inmigrantes	El desarrollo económico y el bienestar social en España dependerán de la capacidad para integrar inmigrantes.	La baja natalidad en España (1,07 hijos por mujer fértil) pone en peligro el desarrollo y el bienestar. // El gobierno debe contemplar la inmigración positivamente y no como una amenaza.
7.01.00	El país más viejo del planeta	Las sociedades europeas deben prepararse cultural, social, política y económicamente para una inmigración masiva, a fin de inhibir la existencia de corrientes consolidadas de xenofobia y racismo.	La inmigración será uno de los pilares para el rejuvenecimiento de la población europea porque en España se necesitarán 12 millones de inmigrantes. // Faltan garantías efectivas, guarderías gratuitas, una educación capaz de superar el sexismo cultural, y en general un sistema moderno de apoyo a la maternidad, para invertir la curva demográfica.
2.02.00	Inmigrantes a la cola	El gobierno debe proceder a la regularización extraordinaria de una bolsa de casi 80.000 inmigrantes sin papeles residentes en España con anterioridad al 1 de junio de 1999.	El gobierno no ha informado a los inmigrantes sobre la nueva ley de Extranjería, lo que podría excluir a algunos en el proceso de regularización.
7.02.00	Explosión xenófoba	Los poderes públicos deberían estar más atentos, apostando por políticas de integración social del inmigrante y sin dar la más mínima cobertura a los grupos ideológicos que hacen bandera del odio al otro.	El comportamiento xenófobo - responsabilizar a los extranjeros en su conjunto de lo que ha hecho uno de ellos- comienza a ser una constante en las zonas en que la presencia de inmigrantes es superior a la media en nuestro país. // Lo sucedido en El Ejido constituye un aviso muy serio, sobre los riesgos de explosión xenófoba y racista que se ciernen sobre ámbitos sociales que, por necesidades de mano de obra, exigen una convivencia masiva de personas de vida y culturas distintas.
8.02.00	Sospechosa inhibición	Las fuerzas de orden público tardaron sospechosamente demasiado en sofocar los brotes violentos de racismo y xenofobia que se repiten en El Ejido desde el sábado. Es urgente atajar de plano a los brotes racistas.	Las autoridades deben estudiar las condiciones de vida de los inmigrantes, pues su marginalidad hace de El Ejido un lugar de explosión social anunciada. // El portavoz del gobierno se aprovecha de la explosión en El Ejido para advertir sobre el peligro para la cohesión interna española que supondría no restringir la entrada de inmigrantes.

13.02.00	Xenofobia y ambigüedad	El Ejecutivo presenta la inmigración como un problema más que como una realidad que hay que asumir y moldear.	España no está culturalmente preparada para recibir a los inmigrantes y los mecanismos de desarrollo estructural necesarios para facilitar la acogida y la integración de estos ciudadanos no funcionan // El gobierno ha sido ambiguo con la conducta racista y ésta se ve reforzada por la pasividad de la policía frente a la violencia de turba y el linchamiento contra magrebies.
17.02.00	Peligro público	El partido del Gobierno no puede lavarse las manos en El Ejido.	El alcalde de El Ejido, del PP, que se niega a ceder suelo municipal para instalar campamentos provisionales y está boicoteando cualquier intento de normalización, pues sin unas condiciones mínimas de habitabilidad será muy difícil la integración. // El alcalde de El Ejido considera a los inmigrantes como delinquentes en potencia antes que como ciudadanos.
19.02.00	El estilo Pimentel	El Ministro de Trabajo, Manuel Pimentel, deja la política por discrepancias con el PP en asuntos sobre la inmigración.	La distancia entre el estilo y el discurso de Pimentel, abierto, conciliador y a favor de la integración, y de algunos barandas de su partido lo que puede haber provocado su marcha de la política.
2.03.00	Almuerzo de Reyes	La creación, abordada ayer, de un comité conjunto de los gobiernos de Marruecos y de España sobre inmigración sólo podrá dar resultados si ambas partes se lo toman con la responsabilidad que se merece.	Han sido muchos los problemas provocados por los poco habilidosos mítines privados de Aznar en Ceuta y en Melilla, los problemas que han encontrado las exportaciones agrícolas de Marruecos hacia Europa, o los lamentables sucesos de El Ejido.
20.03.00	Inmigrantes en espera	El Gobierno debe tranquilizar a los Inmigrantes indocumentados y decir que la reforma del PP a la Ley de Extranjería no supondrá ninguna reticencia de su parte hacia el proceso (el tercero) de regularización.	No todos los agentes del gobierno transmiten un mensaje de tranquilidad a los inmigrantes indocumentados. // Hay mucho que discutir entre todos para que el imparable fenómeno de la inmigración discurra pacíficamente en los próximos años y no se convierta en un foco permanente de conflicto como ocurrió en el Ejido.
23.03.00	Menos, pero más viejos	La disminución y el envejecimiento de la población española solo podrán corregirse con un cambio de actitud social frente a la natalidad y la inmigración.	Como el sistema productivo español necesitará más inmigrantes, urgen políticas de integración y combatir modelos como el imperante en El Ejido. // La inmigración será un factor de rejuvenecimiento, pero insuficiente sin una política que haga compatible el derecho de la mujer a integrarse en el mundo laboral con su voluntad de tener hijos, sin costos añadidos para ella.
17.04.00	Un nuevo desembarco	La UE debe asumir su responsabilidad en el combate de la pobreza en África, y en particular en Marruecos, para controlar la inmigración.	O los europeos nos tomamos en serio el futuro de África y exportamos nuestra riqueza a ese continente, o nos veremos obligados a importar su miseria en forma de inmigración y de conflictos. // Es pura ilusión pensar que las pateras se van a detener sólo con medidas policiales, o endureciendo una ley de Extranjería razonable. // El control de estos flujos humanos, por el bien de los propios inmigrantes, requiere la colaboración de todos los países: de los de Inmigración y de los de emigración o plataforma de paso hacia Europa. Y en primer lugar, de Marruecos.

8.05.00	Presión inmigrante	El problema de la migración requiere una estrecha colaboración entre España y Marruecos.	Es incuestionable que la ola migratoria ejerce en estos momentos una presión sin precedentes sobre las puertas de entrada del sur español y de Canarias.
10.05.00	Prioritario Marruecos	España debe apoyar y ayudar financieramente el desarrollo de Marruecos y de los países africanos para controlar la inmigración.	El control de la inmigración no es sólo cuestión de medidas policiales, sino de potenciar el desarrollo de Marruecos y los Países africanos. Lo que se denomina codesarrollo.
28.05.00	Gobierno e inmigración	El gobierno presenta la inmigración como un problema en sí mismo y no como solución a problemas demográficos y económicos.	La posición del Gobierno ayuda a los ciudadanos a percibir la inmigración como una amenaza a su forma de vida y un riesgo para la convivencia.
1.06.00	La otra inmigración	En los países receptores de la "fuga de cerebros" se crea una dualidad de trato migratorio, próximo al agravio comparativo, que tiene difícil justificación por parte de los Gobiernos.	Las leyes restrictivas de la inmigración en Alemania no cuentan para los técnicos cualificados (<i>expertos en informática</i>), que nada tienen que ver con quienes buscan un hueco en los últimos escalones de la economía tradicional.
18.06.00	Más que una reforma	El gobierno introduce cambios con su reforma de la ley de Extranjería (en vigor desde el 11.02.00) que vulneran los derechos básicos de los inmigrantes y que son discriminatorios.	Las facultades discrecionales del Gobierno no deben vulnerar derechos básicos de los inmigrantes o establecer absurdos y lesivos agravios comparativos entre ellos. // Transcende en el borrador del Gobierno una actitud de sospecha generalizada frente al Inmigrante que rompe el principio de buena fe que rige las relaciones de la Administración con cualquier ciudadano.
20.06.00	Dover como aldabonazo	La Europa carece y debe dotarse de una estrategia común <i>inmigratoria</i> .	Es más decente, más coherente con los valores que proclamamos y a la larga mucho más inteligente encontrar mecanismos conjuntos para manejar la <i>inmigración que fortificar límites exteriores</i> y librarse a una política de expulsión masiva.
22.06.00	Expulsión fulminante	Los criterios de expulsión de la Ley de Extranjería son laxos y plantean dudas de legalidad.	La prevista deportación inmediata vulneraría el principio general de que la expulsión debe ser resultado de un expediente administrativo para aquellos que ya se encuentran en el país.
09.07.00	La ley de inmigración	El proyecto retocado del Gobierno de reforma de la Ley de Extranjería no queda plenamente a salvo de sospechas de inconstitucionalidad.	Tal como estipuló en su día el Tribunal Constitucional, los derechos de asociación, reunión y manifestación no se pueden negar a los extranjeros y las decisiones del ejecutivo deben estar sometidas al control judicial pleno.
19.07.00	Olvido o error	El Gobierno no cumplió la exigencia de que un anteproyecto legislativo sea sometido al dictamen preceptivo, aunque no vinculante, del Consejo General de Poder Judicial (CGPJ).	Si en 1985 el Gobierno socialista de entonces hubiera atendido en todo el informe del CGPJ sobre la anterior Ley de Extranjería es posible que no hubiera dado ocasión al Tribunal Constitucional para declarar Inconstitucionales, dos años más tarde, varios de sus preceptos.
3.08.00	Con y sin papeles	El Gobierno sorprendería si como debe consensuarse una nueva ley de Extranjería.	Un reglamento adecuado para la ley vigente bastaría para evitar efectos indeseables de la ley (supuesto 'efecto llamada' y contradicciones con la legislación europea.
13.08.00	Alemania reacciona ante el neonazismo	El Gobierno alemán ha tardado, pero al fin ha reaccionado policialmente contra los neonazis.	Ha habido durante un tiempo un exceso de explicaciones sociológicas sobre la violencia fascista y ha faltado represión.

Part II. 1.1. Editorials - *El País*

26.08.00	Asuntos internos	Deben esclarecerse las responsabilidades por la muerte del ciudadano guineano Antonio Augusto Fonseca en comisaría.	El establecimiento de las responsabilidades por supuestos malos tratos como causa de la muerte de <i>Fonseca pone en juego la credibilidad</i> de la policía y del Ministerio del Interior.
18.09.00	El rey vecino	España y Marruecos deben intensificar su cooperación política, económica y en el control de la inmigración.	La autoridades marroquíes deben ser más efectivas con la inmigración que parte de su país y con la que pasa por Marruecos hacia España.
11.10.00	Carga inmigrante	La política migratoria del PP no reconoce los derechos básicos de los inmigrantes en situación irregular.	La devolución de inmigrantes a Marruecos debe hacerse con estricto respeto a la ley y a los derechos de la persona.
25.10.00	Poso racista	Los jóvenes españoles no son más racistas que hace cinco años.	La llegada de inmigrantes no ha disparado los reflejos xenófobos entre los jóvenes españoles. // El poso de racismo entre los jóvenes es lo suficientemente importante como para no bajar la guardia.
3.11.00	Un modelo a combatir	El PP debe combatir el modelo de segregación social que se da en El Ejido.	La nueva ley de extranjería no debe brindar apoyo legal a modelos de segregación social por motivos racistas como el que practica el alcalde de El Ejido
13.11.00	Inmigración consensuada	El Gobierno debe consensuar la nueva ley de extranjería con el conjunto de partidos políticos.	El Gobierno está predispuesto a acercar posiciones con la oposición tal y como muestra la nueva oportunidad a 57.646 inmigrantes para regularizar su situación.
15.11.00	Actitud rechazable	El derecho de escolarización está por encima de cualquier prejuicio racista o xenófobo.	Las autoridades escolares no deben transigir a los prejuicios racistas y xenófobos de algunos padres que se oponen a escolarizar 30 niños magrebíes.
25.11.00	Una ley recortada	El Gobierno debe reconocer los derechos básicos de los inmigrantes y abandonar su posición maximalista y restrictiva.	El PP debe cambiar su posición restrictiva con los derechos de los inmigrantes para facilitar el consenso sobre la ley del conjunto de partidos.
5.12.00	Versión habitual	El Gobierno debe suministrar más medios y directrices sobre cómo actuar para contener la <i>inmigración en las fronteras</i> .	El Gobierno no tiene una política ante la avalancha de inmigrantes de la frontera Sur.
16.12.00	Inmigrantes: otra ley	La nueva ley de extranjería no acaba con la incertidumbre normativa sobre inmigración.	La nueva ley sigue sin reconocer los derechos de reunión, asociación, sindicalización y huelga de los inmigrantes indocumentados.
22.12.00	Inmigrantes a la deriva	La nueva Ley de Extranjería no va a impedir que sigan llegando miles de inmigrantes a España.	Se necesitan infraestructuras estables para acoger un flujo de inmigrantes que se prevé permanente a medio plazo.
30.12.00	Al sol inmigrante	El plan de ayuda al inmigrante del gobierno será poco efectivo.	Es una contradicción aprobar el Plan Greco sin destinarle financiación.
5.01.01	De derechos y libertades	La nueva ley de Extranjería favorece que exista una masa constante de trabajadores en <i>situación irregular</i> .	La mano de obra barata se ha convertido en condición del auge de la agricultura intensiva.
19.01.01	Acoso al inmigrante	El Gobierno está empeñado en colocar a los inmigrantes en una situación de ilegalidad irreversible.	Negar el empadronamiento a los inmigrantes es dejarles también sin cédula de asistencia sanitaria y sin educación para sus hijos.

Part II. 1.1. Editorials - *El País*

24.01.01	De difícil cumplimiento	La nueva Ley de Extranjería es de imposible cumplimiento en algunos casos.	El Gobierno no dispone de medios para obligar a los 30.000 inmigrantes sin papeles a volver a sus países de origen y seguirán trabajando explotados por mafias diversas.
2.02.01	Encerrados	Los inmigrantes tienen derecho a encerrarse en las iglesias y protestar por su situación irregular.	La Ley de extranjería coloca al inmigrante en la indefensión al negarles el derecho a reunirse o afiliarse a un sindicato.
7.02.01	Un año de El Ejido	Es escandaloso que el Gobierno permita la política de segregación social en El Ejido para con los inmigrantes.	En El Ejido el objetivo de la integración del inmigrante ha sido substituido por un vergonzante régimen de <i>apartheid</i> .
12.02.01	Clamor inmigrante	La nueva Ley de Extranjería es una mala ley.	La ley de extranjería arroja a la ilegalidad más extrema a una buena parte de quienes pretenden acogerse a ella.
14.02.01	Música se lo piensa	El Defensor del Pueblo debe recurrir la ley de Extranjería ante el Tribunal Constitucional.	La función del defensor del pueblo es la de procurar que ninguna ley vulnere los derechos básicos de las personas, tal como hace la de Extranjería.
16.02.01	PSOE territorial	Los parlamentos autonómicos presididos por el PSOE deben mantener sus recursos de inconstitucionalidad contra la Ley de Extranjería.	El Tribunal Constitucional ya anuló varios artículos de la ley de extranjería de 1985 que impedían el ejercicio del derecho de asociación y de reunión, entre otros, de los inmigrantes.
20.02.01	Pacto inmigrante	El Gobierno debe cambiar su lectura policial del proceso migratorio si quiere conseguir un pacto político y social sobre inmigración.	Endurecer los trámites de obtención de los permisos de residencia y de trabajo dificulta la integración del inmigrante. // La política migratoria debe garantizar una inmigración legal en origen fijando contingentes anuales.
25.02.01	Haider en España	Los nacionalistas catalanes desprecian a los inmigrantes.	Pujol no ha negado que comparta las observaciones de Ferrusola. // Los nacionalistas no tienen el monopolio del desprecio al definido como diferente.
3.03.03	Pujol retrocede	El nacionalismo catalán desprecia al 'diferente' sin dinero.	Hasta el más cívico de los nacionalismos suele tener en su origen un componente xenófobo. // El nacionalismo catalán intenta banalizar la xenofobia presentándola como algo natural, que todo el mundo piensa aunque no lo diga.
5.03.01	Inmigración de todos	Gobierno y PSOE deben llegar a un pacto sobre inmigración en el que se reconozcan los derechos básicos a los inmigrantes.	Una política migratoria consensuada es el mejor antídoto contra el riesgo para la convivencia que encierran los discursos xenófobos. // Deben regularizarse los flujos de inmigrantes de acuerdo con las necesidades de la economía.
9.03.01	Absurdos viajes	Es absurdo pagar el viaje de ida y vuelta a los inmigrantes ecuatorianos para que vuelvan a España con los papeles en regla.	El plan del Gobierno es un gasto considerado y desproporcionado. // La expulsión del mercado laboral de los inmigrantes ecuatorianos está dejando sin trabajadores a los empresarios agrícolas de Murcia.
23.03.01	Soldadito semiespañol	La propuesta del PP de incorporar extranjeros al ejército como vía de integración es contradictoria con la desconfianza que expresa su documento con relación a los extranjeros.	El borrador de la propuesta del PP establece un cupo anual de extranjeros, acceso limitado a algunas unidades y permanencia limitada en el ejército si no se obtiene la nacionalidad.

24.03.01	¿Defensor de quién?	La decisión del Defensor del Pueblo de no recurrir la Ley de Extranjería es injustificada.	Es cuestionable la constitucionalidad de los artículos de la Ley de Extranjería que supeditan los derechos de reunión, manifestación, asociación y sindicación a la previa autorización administrativa de residencia.
26.03.01	Política sin visado	España no es culpable de tener que exigir visado a Colombia.	La UE exige el visado a Colombia porque tiene mala fama por causa de la cocaína y delincuencia anejas.
30.03.01	El defensor se defiende	La decisión de Múgica de no recurrir la Ley de Extranjería, que afecta a derechos fundamentales, es escandalosa y plantea dudas sobre su independencia.	El Defensor del Pueblo ha optado por avalar el escaso bagaje argumental del Gobierno y ha desoído las 771 peticiones que se le han hecho para recurrir la ley.
3.05.01	Ablación genital	La ablación del clítoris es una agresión a los derechos humanos y nunca podrá legitimarse en nombre de la tradición.	La ablación genital ilustra los límites del relativismo moral de quienes sostienen que no existen valores universales y que las costumbres sólo pueden juzgarse desde el interior de cada cultura.
27.05.01	Gobierno e inmigración	La Ley de Extranjería es inviable en la práctica	Su especial dureza para con los inmigrantes irregulares, a los que pone condiciones inalcanzables para normalizar su situación y niega derechos básicos a la persona, la hace inviable en la práctica.
6.06.01	El irregular existe	La impotencia de la ley de Extranjería frente a la inmigración obliga el Gobierno a suavizar su dura actitud frente a la inmigración irregular.	El inmigrante irregular existe aunque el Gobierno lo ignore y la ley imponga condiciones inaccesibles a su regularización. // El artículo 41 del proyecto de reglamento, al menos, establece unos requisitos asequibles al inmigrante que quiere regularizarse.
22.06.01	Delincuencia	Es rechazable aprovechar la circunstancia de la nacionalidad del delincuente para convertirlo en argumento general contra la inmigración.	Los inmigrantes vienen para ganarse la vida mediante su trabajo. // Otro asunto es la presencia de los extranjeros entre los delincuentes, muchas veces ligado a mafias que explotan situaciones de marginalidad social. // La Policía ha de prestar atención a los delincuentes peligrosos y a las mafias criminales que se instalan en nuestro país aprovechando de la libertad de movimientos en Europa.
26.06.01	Realidad inmigrante	La ley de Extranjería, ni que sea por la vía reglamentaria, tiene que adaptarse a la realidad de la inmigración.	El reglamento que la desarrolla, ahora en trámite, modera sus preceptos más duros, inservibles para abordar con realismo algunas de las situaciones de la inmigración. // El reglamento abre la posibilidad al inmigrante que acredite su permanencia continuada en España durante tres años y esté potencial o realmente incorporado al mercado de trabajo, modificando el bloqueo a la regularización del inmigrante sin papeles.
6.07.01	Mafias	Las mafias dedicadas al tráfico ilegal de inmigrantes han aumentado a pesar de los cambios legislativos españoles.	No basta la eficacia policial, la lucha contra las mafias que trafican con inmigrantes exige la colaboración de los países de origen del inmigrante.
08.07.01	Emigrar a Alemania	Alemania debe asumir que es país de inmigración e integración.	Alemania debe comenzar a admitir anualmente hasta 40.000 trabajadores cualificados ajenos a la UE, aunque a su población no le guste. // Un país donde un extranjero es meramente tolerado es poco atractivo para un trabajador cualificado.

Part II. 1.1. Editorials – *El País*

23.07.01	Pateras	La llegada diaria de pateras repletas de inmigrantes sin papeles a las costas andaluzas y a las Canarias necesita una respuesta política y humanitaria de urgencia del Gobierno y de las administraciones públicas.	El Gobierno solo aportó dos soluciones, indispensables pero insuficientes: la colaboración de Marruecos y la actuación eficaz de las fuerzas de seguridad del Estado.
1.08.01	Últimos Papeles	La dureza del reglamento de la Ley de Extranjería no deja espacio para regularizaciones extraordinarias.	El delegado del Gobierno para la inmigración ha vuelto a profetizar que no habrá más regularizaciones extraordinarias. Pero no hay razones para pensar que acertará.
7.08.01	Desalojo urbano	La administración no ha tratado como personas a los desalojados de la Plaza de Catalunya	Una actitud permisiva del Ayuntamiento alentaría nuevas iniciativas, pero limitarse a echar a los inmigrantes de la plaza de Catalunya sin darles ninguna asistencia ni alternativa equivale a desplazar el problema de una plaza a otra.
13.08.01	Circulen, por favor	Gobierno es hipócrita en su "política de inmigración".	La reacción de las diferentes administraciones implicadas en la situación los subsaharianos expulsados de la Plaza de Catalunya y del casi centenar de magrebíes de las Pedroñeras, llegados a Cuenca, resulta lenta, timorata, descoordinada y oportunista. // Entre gobiernos civiles, autonómicos y municipales se producen sonrojantes pases de pelota.
14.08.01	Trata de blancas	Gobierno no garantiza derechos de los inmigrantes que denuncian las mafias de tráfico y explotación humana.	Los poderes públicos deben cumplir la ley: garantizar a los denunciantes de las mafias y la explotación la residencia en España y el comienzo de una nueva vida, al abrigo no sólo de toda venganza de los denunciados, sino también de cualquier tribulación derivada de contratos precarios o de dificultades para su integración social.
17.08.01	Incongruencias	Las instituciones (Ayuntamiento, Generalitat y Gobierno) en Barcelona, con la detención de más de cien africanos frustra los esfuerzos conciliadores de la Cruz Roja para resolver el peregrinaje urbano de los inmigrantes de la plaza de Catalunya.	Sería ingenuo pensar que con una medida represiva como la aplicada ayer en Barcelona se vaya a poner punto final a un conflicto tan complejo, (...) porque las migraciones sólo siguen una dirección, la que lleva de la miseria a la prosperidad.
22.08.01	Ante la avalancha	Marruecos tiene que colaborar con España plenamente en la persecución de las redes mafiosas que alimentan la inmigración ilegal de personas.	Las autoridades del país vecino hacen vista gorda seguramente porque ven en la emigración una válvula de escape de las tensiones sociales que se van acumulando en esa sociedad. // El Gobierno español debería dar ayuda policial y tecnológica a Marruecos.
24.08.01	Espanto en primer plano	Marruecos no actúa con la eficiencia deseable en el control de la inmigración ilegal.	El pasado fin de semana llegaron a las costas andaluzas un millar de inmigrantes ilegales procedentes de Marruecos: el esfuerzo de control es insuficiente.
29.08.01	El "Tampa", en el vacío	No sólo los países del Norte intentan impedir la llegada de inmigrantes no deseados (<i>boat people</i>).	Australia e Indonesia rechazan a los afganos del barco Tampa, en parte, por una rivalidad regional y en aplicación de leyes restrictivas, adoptadas a raíz de malas experiencias con los <i>boat people</i> (balseros) en los años setenta y ochenta.

Part II. 1.1. Editorials - *El País*

1.09.01	Racismos	Es urgente luchar contra la discriminación racial y educar para la tolerancia.	Vivimos el principio de lo que pueden ser nuevas olas de migraciones masivas, es urgente luchar contra la discriminación racial y educar para una tolerancia basada en la esencial igualdad de los seres humanos.
3.09.01	Los proscritos del 'Tampa'	En situación de emergencia como de los naufragos rescatados por el <i>Tampa</i> , lo primero es resolver el problema humanitario.	Australia trata de no sentar un precedente (con la acogida de inmigrantes ilegales, aunque sean presentados como refugiados políticos), y no cede ni por motivos humanitarios.
5.09.01	Jaque del rey	Las relaciones deterioradas entre Marruecos y España empeoran el combate de la inmigración.	Marruecos debe luchar contra las mafias del estrecho que provocan miles de muertes y conducen a los marroquíes a la explotación por empresarios sin escrúpulos.
19.10.01	Inmigrantes sin tutela	El Gobierno del PP dificulta el derecho a abogado de los inmigrantes cuando se les niega la entrada en España o el asilo y se inicia un procedimiento de expulsión.	El Gobierno es responsable de que en algunos puntos fronterizos no se respete el derecho de acompañamiento jurídico.
30.10.01	Gesto inamistoso	La llamada a consultas del embajador de Marruecos en España deteriora más las relaciones entre los dos países. <i>puede</i>	La repentina decisión de llamar al embajador puede ser fruto de una pataleta real más que de una decisión meditada; en el peor, una manera de tensar las relaciones con España para distraer la atención de los problemas internos. // Aznar ha gestionado de forma pésima sus relaciones con Marruecos.
22.11.01	Dinamarca cambia de rumbo	Dinamarca puede romper con la larga tradición de país de asilo y de destacado contribuyente en ayuda de las naciones subdesarrolladas.	El próximo primer ministro puede convertirse en rehén de un Partido Popular xenófobo cuyo credo es tanto el de reformar un marco legal cuanto el de impedir directamente la llegada de nuevos inmigrantes.
10.12.01	Delincuencia en aumento	El Gobierno justifica operaciones de dudosa constitucionalidad.	El Ejecutivo culpa, por un lado, a las insuficiencias de la legislación para acabar con la impunidad de los reincidentes, problema que espera paliar con los juicios rápidos, y, por otro, a la llegada a España de un gran número de delincuentes extranjeros.
25.12.01	El Rey y la sociedad	Según el Monarca, España debe dar una respuesta solidaria al desafío de una inmigración creciente y, en ocasiones, descontrolada.	El Rey es consciente de la importancia de la inmigración para España.
5.01.02	Cubanos en Barajas	La prohibición de salir de Cuba justifica que los cubanos solicitantes de asilo encuentren menos obstáculos que los otros países	
10.01.02	Gracias por venir	España acaba de dar un gran salto en su cifra de habitantes gracias a quienes han traspasado nuestras fronteras.	La inmigración necesita los ansiados papeles para la integración social.

Part II. 1.1. Editorials ~ *El País*

16.01.02	Expulsión familiar en Melilla	El delegado del Gobierno en Melilla se equivoca en proponer la expulsión de los jóvenes delincuentes que no sean españoles -y la de toda su familia- para eliminar la delincuencia juvenil.	Las expulsiones propuestas son posiblemente ilegales y resultan discriminatorias para las familias inmigrantes, castigándolas, por algo que no han hecho.
30.01.02	Matones sin control	Urge un control de los sistemas de seguridad de establecimientos nocturnos, los cuales han dejado en manos de chulos y matones el control de acceso.	La violencia con que administran la admisión, con una sistemática discriminación de gitanos e inmigrantes magrebíes y latinoamericanos, ha convertido determinadas zonas en espacios de alto riesgo que se organizan al margen de la ley.
13.02.02	Crece la delincuencia	El Gobierno debe dar de lado las explicaciones esotéricas sobre la delincuencia y aplicarse a combatirla, con aumento de las plazas de efectivos y gastos en seguridad.	Algunos portavoces de Gobierno se han apresurado a vincular este espectacular aumento de la delincuencia con la inmigración.
17.02.02	El velo en la escuela	El uso del <i>hiyab</i> , pañuelo tradicional en la cultura musulmana, en la escuela no atenta contra las normas democráticas que deben ser respetadas por todos.	Está totalmente fuera de lugar, como ha hecho el ministro de Trabajo, Juan Carlos Aparicio, comparar el uso de <i>hiyab</i> con la ablación del clítoris, una práctica delictiva castigada en el Código Penal.
18.02.02	Balance inmigrante	La ley de Extranjería ha cumplido su primer año de vigencia sin haber alcanzado prácticamente ninguno de los objetivos que se propuso.	Los mecanismos de la inmigración legal y ordenada - cierre de frontera, papeles en origen, cupos de trabajo, convenios bilaterales... - no han bastado en absoluto, si es que han funcionado, para cerrar el paso a inmigrantes sin papeles.
24.02.02	Inseguridad desigual	Hay una seguridad para quienes pueden pagarse protección privada y otra para la generalidad de los ciudadanos.	La seguridad ciudadana es una prioridad que debe reflejarse en los Presupuestos. // Un porcentaje más que proporcional de los delitos son realizados por extranjeros, pero eso no explica que España sea, con una inmigración menor que la media, el tercer país de la UE en incremento de criminalidad.
3.03.03	Situación inhumana	La situación de los inmigrantes sin papeles en el centro de retención en Fuerteventura es inhumana.	Es inexplicable que las autoridades de inmigración incapaces de prestar una atención médica-sanitaria a la creciente bolsa de inmigración irregular en Canarias, mantengan al margen al Servicio de Salud de la comunidad.
5.03.02	Inseguridad oficial	Falta una autocrítica del Gobierno por no considerarse responsable del aumento de la delincuencia y culpar la inmigración irregular.	El Gobierno no debería ocultar que en el primer año de vigencia de la Ley de Extranjería se ha creado una bolsa de unos 200.000 inmigrantes irregulares, impedidos de recurrir a medios de vida legales por la negativa a regularizar su situación y a los que no se expulsa por desconocer su país de procedencia.
10.03.02	Enseñanzas religiosas	Está justificada la enseñanza religiosa del Islam en la escuela si hay un alumnado suficiente.	La igualdad de trato y la no discriminación son principios básico de nuestro ordenamiento constitucional.
20.03.02	Mil desesperados más	La lentitud de la UE para dar una respuesta que detenga la masiva llegada clandestina a sus fronteras sirve de abono a las posiciones xenófobas.	En Europa aumentan los políticos envalentonados en su xenofobia por el temor social al desbordamiento de los que nada tienen.

27.03.02	Bomba de relojería	La sustitución de trabajadores marroquíes y portugueses por otros de Este en la campaña de la fresa en Huelva acarrea imprevistas consecuencias sociales.	La diferencia de origen de sustituidos y sustituidos introduce la motivación racial como factor de enfrentamiento potencial. // Es comprensible la desesperación los 5.000 inmigrantes que se sienten defraudados y en posesión de unos papeles que no les sirven ni para trabajar en la fresa ni en otra cosa.
18.04.02	Maltrato a inmigrantes	Los malos tratos y abusos policiales cometidos contra los inmigrantes en España no son pocos ni insignificantes.	El ministro del Interior debería explicar su política contra las actuaciones policiales racistas y garantizar que casos como los denunciado por AI serán perseguidos.
26.04.02	Pateras de muerte	España debe tener una red de acogida adecuada a los inmigrantes que llegan en Canarias después de poner su vida en peligro en pateras.	La oleada de pateras arribadas a Fuerteventura y Lanzarote demuestra que el aumento de riesgos no disuade de correrlos a quienes huyen de un presente desesperanzado en sus países de origen
7.05.02	Menores en Melilla	La dificultad que tiene el Gobierno de Melilla para acoger a niños inmigrantes no acompañados no le faculta a desentenderse de ellos.	El Gobierno de Melilla necesita más presupuesto. // Marruecos debe hacer más de que lo hace para evitar que entren menores indocumentados en las dos ciudades españolas, y el Gobierno español debe recordárselo.
14.05.02	Debate sobre seguridad	Gobierno es pasivo ante la criminalidad	El Gobierno no pone en marcha planes efectivos para combatir la delincuencia. // El Gobierno vincular la inmigración con la delincuencia –y se apoya en datos reales–, pero esquivo el fundamental: se trata de inmigrantes en situación irregular.
17.05.02	Vuelco holandés	En las elecciones, Holanda ha virado abruptamente a la derecha.	Los victoriosos democristianos proponen hacer más holandeses a los recién llegados y ponérselo mucho más difícil aquellos cuyas peticiones de asilo hayan sido rechazadas.
18.05.02	"Niños de la calle"	Es necesario un plan de talleres y programas de formación adaptados a las condiciones y necesidades de los "niños de la calle".	La autorización del internamiento a la fuerza de niños de la calle pone más el acento en quitarlos de la circulación que en su reeducación.
20.05.02	El chivo inmigratorio	El PP ha hecho del inmigrante el chivo expiatorio de su imprevisión ante el aumento de la delincuencia.	El PP está alentando prejuicios que pueden generar reacciones xenófobas. // Aznar relaciona el incremento de la inseguridad ciudadana con la inmigración y culpa de ello a la "demagogia" de la izquierda.
22.05.02	Aznar endurece la UE	Debería haber una labor pedagógica en las sociedades receptoras de inmigración.	Los países emisores deben colaborar en el control de la migración, pero castigarles sería contraproducente.
23.05.02	Oratorio de discordia	Los opositores a la construcción de la Mezquita en Premià son intolerantes.	Las declaraciones han secuestrado el debate y han convertido los problemas de integración de inmigrantes en arma política arrojadiza.
27.05.02	Blair y los que huyen	El uso de buque para frenar a los sin papeles, o aviones de la Fuerza Aérea para repatriarlos no es práctico, ni legal, ni moral.	Sería un triunfo de la derecha xenófoba que Europa dejara de ser una tierra de asilo.

30.05.02	Prisiones a tope	Las cárceles españolas amenazan con volver a sus peores épocas en cuanto a masificación y deterioro higiénico-sanitario.	La regularización de la población reclusa depende de factores menos voluntaristas como los índices de delincuencia, la mayor o menor eficacia policial o el tipo de política criminal. Y de un factor nuevo como el aumento sustancial de población extranjera habido en España en los últimos años.
31.05.02	Europa se cierra	La Europa desarrollada no puede convertirse en una fortaleza	Los dirigentes europeos, muchos de cuyos países necesitan más trabajadores extranjeros, deben esforzarse por no caer en una visión simplista y peligrosa de la inmigración.
6.06.02	Inmigración a la italiana	El Gobierno de Berlusconi no ha esperado la Cumbre de Sevilla para aprobar la Ley de Extranjería más restrictiva de Europa.	El rostro de la xenofobia y del racismo se refleja sin complejos al abordar con simpleza asuntos difíciles en un texto legislativo de un país europeo.
10.06.02	Menores inmigrantes	El informe del Comité para los Derechos del Niño de la ONU, que critica las graves carencias en el trato dado a los menores inmigrantes en España supone un nuevo aviso al Gobierno.	El Gobierno aplica a los menores inmigrantes, tomándolos como conejillos de Indias, las medidas expeditivas anunciadas en su reforma de la Ley de Extranjería.
13.06.02	Lo que ha sembrado	El Gobierno tiene responsabilidad en el encierro de los inmigrantes sin papeles en locales universitarios en Sevilla.	La decisión del gobierno de sustituir a los habituales inmigrantes mayoritariamente marroquíes por polacos y rumanos contratados en origen, es sospechosa de discriminación.
18.06.02	Respuesta vacía	La explicación oficial del Gobierno sobre la situación denunciada por la ONU de los menores inmigrantes no acompañados en Ceuta y Melilla no convence.	Aunque los gobiernos de Ceuta y Melilla tienen obligaciones legales innegables, el problema les sobrepasa, tanto por su dimensión económica como política. El gobierno tiene una parte importante en su tratamiento y solución.
25.06.02	Europa, asunto interno	La política europea no es meramente exterior, sino cada vez más un asunto interno.	La introducción de la inmigración como gran tema de Sevilla fue una respuesta precipitada a los éxitos electorales de movimientos xenófobos en diversos países europeos.
28.06.02	Inmigrantes sin tutela	Los jueces están vulnerando el derecho a la tutela judicial efectiva y el principio de inmediatez judicial.	El sistema judicial no puede hacer con los inmigrantes lo que no haría con los nacionales: decidir sobre su situación personal (deciden internarlos o expulsarlos) sin oírles al menos, dando por bueno lo dicho o actuado ante la policía durante la detención.

3. Perfil ideològic d'*El País*

La distribució temàtica de les macroproposicions centrals dels editorials analitzats, vegi's apartat 2.1.4., i la seva anàlisi permet conèixer i presentar de forma endreçada quin és el posicionament global d'*El País* sobre diferents temes entorn a la immigració.

3.1. Llei d'Estrangeria: de la que seria una de les menys tancades d'Europa a una llei dura que dificulta la regularització dels immigrants.

3.1.1. El govern no respecta el consens polític sobre la llei i vol fer marxa enrera.

El País defensa una llei d'Estrangeria oberta i que faciliti la regularització d'aquells immigrants que respecten els requisits de la llei, a més d'establir igualtat de drets (excepte el vot) dels ja legalitzats amb els nacionals. (12.11.99).

Critica al govern que manté que la llei d'Estrangeria (la que serà llei 4/2000) provocarà un efecte de 'crida' als immigrants per ser massa permissiva i xocar amb les directrius de la (UE), que retalla drets als immigrants, que es posiciona de forma ambigua respecte a la reforma de la llei d'Estrangeria a causa dels costos que provocaria (28.02.99) i vol fer marxa enrera. (Segons *El País*, el cost de la cobertura sanitària o educativa dels immigrants seria finançada pels impostos d'ells mateixos). La marxa enrera en la tramitació parlamentària portaria un cost polític: implicaria la ruptura del consens polític per l'aprovació de la Llei d'Estrangeria, la necessitat de la qual és defensada per *El País*. (03.08.00; 13.11.00).

Reiterades vegades (09.12.99; 23.11.99), els editorials van defensar que era possible que s'hagués d'afinar la llei per evitar efectes perversos (com l'efecte 'crida', segons el govern) —amb un reglament adequat—, però que no caldria començar-la de zero ni tampoc acceptar la tesis que deia que la llei vulnera els acords europeus sobre immigració. Crida l'atenció del govern perquè no s'oposi a legalitzar els que no tenen papers. A finals de desembre de 1999, afirma que el nou text pretès pel govern suposa un retrocés evident respecte del que havia estat consensuat al Congrés per totes les forces polítiques, i que els irregulars segueixen quasi tan desemparats com per la llei de 1985. (11.12.99)

3. 1.2 – La llei vulnera els drets bàsics dels immigrants.

Part II. 1.1. Editorials – *El País*

Al juny del 2000 la llei d'Estrangeria torna a ser tema d'editorials després de quatre mesos de la seva entrada en vigor: els canvis proposats pel Govern en la reforma de la llei (que serà la 8/2000) vulneren els drets bàsics dels immigrants al no permetre l'associació, reunió i manifestació dels estrangers. "El gobierno introduce cambios con su reforma de la Ley de Extranjería (en vigor desde el 11.02.00) que vulneran los derechos básicos de los inmigrantes y que son discriminatorios" (18.06.00), o "el proyecto retocado del Gobierno de reforma de la Ley de Extranjería no queda plenamente a salvo de sospechas de inconstitucionalidad" (08.07.00).

Segons *El País*, aquests drets denegats fereixen el que estipula el tribunal Constitucional i que les decisions de l'executiu han d'estar sotmeses al control judicial ple. "El Gobierno no cumplió la exigencia de que un anteproyecto legislativo sea sometido al dictamen preceptivo, aunque no vinculante, del Consejo General del Poder Judicial (CGPJ)" (19.07.00).

Les crítiques a la llei segueixen: "la nueva Ley de Extranjería no debe brindar apoyo legal a modelos de segregación social por motivos racistas como el que practica el alcalde de El Ejido" (03.11.00). O "la nueva Ley de Extranjería no acaba con la incertidumbre normativa sobre inmigración" (16.12.00). També: "la nueva Ley de Extranjería no va a impedir que sigan llegando miles de inmigrantes a España" (22.12.00).

Al 2001 el focus d'atenció va anar cap a l'eficàcia o la ineficàcia de la llei. "La nueva Ley de Extranjería favorece que exista una masa constante de trabajadores en situación irregular" (05.01.01). En diversos editorials, la llei d'Estrangeria és qualificada com a dolenta (12.02.01), s'hi diu que dificulta la regularització (19.01.01), que té aspectes d'impossible compliment en alguns casos [com la tornada dels immigrants irregulars als seus països d'origen] (24.01.01), o que envia a la il·legalitat més extrema a bona part dels que pretenen acollir-se a la llei. (12.02.01).

3. 1.3 - La Llei és inconstitucional i a la pràctica inviable

En una nova fase, els editorials qüestionen la constitucionalitat de la llei. *El País* defensa en els seus editorials que el defensor del Poble ha de recórrer contra la llei d'Estrangeria davant el Tribunal Constitucional per violar els drets bàsics de les persones (14.02.01). També insta els parlaments autonòmics perquè mantinguin els recursos d'inconstitucionalitat contra la llei. Considera "injustificada" la decisió del Defensor del Poble de no recórrer la llei d'Estrangeria (24.03.01) i diu: "La decisión de Múgica [el

Defensor del Poble] de no recurrir la Ley de Extranjería, que afecta a derechos fundamentales, es escandalosa y plantea dudas sobre su independencia" (30.03.01).

Els editorials presenten crítiques rotundes a la Llei: "es inviable en la práctica" (27.05.01), "la Ley tiene que adaptarse a la realidad" (26.06.01). També critiquen la postura del govern que ignora l'existència dels irregulars i asseguruen que la impotència de la Llei davant la immigració obliga al Govern a suavitzar la seva dura actitud davant la immigració irregular. "La dureza del reglamento de la Ley de Extranjería no deja espacio para regularizaciones extraordinarias" (01.08.01)

En un editorial s'afirma que el Govern és hipòcrita en la seva "política d'immigració" (13.08.01) i denuncia el no compliment de la Llei per part dels poders públics. "Los poderes públicos deben cumplir la Ley: garantizar a los denunciantes de las mafias y la explotación la residencia en España y el comienzo de una nueva vida, al abrigo no sólo de toda venganza de los denunciados, sino también de cualquier tribulación derivada de contratos precarios o de dificultades para su integración social" (14.08.01).

Amb l'aniversari d'un any de vigència de la Llei, alguns editorials en fan balanç. "La Ley de Extranjería ha cumplido su primer año de vigencia sin haber alcanzado prácticamente ninguno de los objetivos que se propuso" (18.02.02). També recorden la dificultat de complir els criteris imposats per la Llei per regularitzar els immigrants. "El Gobierno no debería ocultar que en el primer año de vigencia de la Ley de Extranjería se ha creado una bolsa de unos 200.000 inmigrantes irregulares, impedidos de recurrir a medios de vida legales por la negativa a regularizar su situación y a los que no se expulsa por desconocer su país de procedencia" (05.03.02). També es fa esment a la duresa de l'aplicació de la Llei, fins i tot en el cas de menors (10.06.02).

3.2. Drets dels immigrants

Els editorials d'*El País* defensen els drets socials dels immigrants com l'accés a la sanitat, l'assistència jurídica i l'escolarització independentment de la seva condició sociolaboral. "En contra de la opinión de algunos ministros, el nuevo texto mantiene el derecho de educación a los niños y de asistencia a los enfermos" (11.12.99). "El derecho de escolarización está por encima de cualquier prejuicio racista o xenóforo" (15.11.00). També faran dures crítiques al govern quan aquest retalla els drets bàsics dels immigrants de reunió, associació, sindicació i vaga.

El diari considera que el cost per garantir els drets bàsics dels treballadors immigrants al·legat per el govern serà "menor que el equivalente con trabajadores autóctonos, porque parte de los inmigrantes ya llegan en edad laboral" (18.11.99).

Denuncia reiterades vegades que la política immigratòria del PP no reconeix els drets bàsics dels immigrants en situació irregular. "El Gobierno introduce cambios con su reforma de la Ley de Extranjería (en vigor desde el 11.02.00) que vulneran los derechos básicos de los inmigrantes y que son discriminatorios"; "las facultades discrecionales del Gobierno no deben vulnerar derechos básicos de los inmigrantes o establecer absurdos y lesivos agravios comparativos entre ellos" (ambdós del 18.06.00).

La postura del govern amb els drets dels immigrants és qualificada de "posición maximalista y restrictiva" (25.11.00), inapropiada per un consens (defensat per diversos editorials) sobre la Llei del conjunt de partits. "Gobierno y PSOE deben llegar a un pacto sobre inmigración en el que se reconozcan los derechos básicos a los inmigrantes" (05.03.01)

El no reconeixement dels drets de reunió, associació, sindicació i vaga dels immigrants indocumentats és destacat en diversos editorials i es comença a qüestionar la constitucionalitat dels articles de la Llei d'Estrangeria que supediten aquests drets: "El Tribunal Constitucional ya anuló varios artículos de la ley de extranjería de 1985 que impedían el ejercicio del derecho de asociación y reunión, entre otros, de los inmigrantes" (02.02.01, 16.02.01).

Davant d'aquesta situació, quan van començar les tancades d'immigrants a les esglésies i l'acampada a la plaça Catalunya, *El País* va ser favorable a les manifestacions de resistència. "Los inmigrantes tienen derecho a encerrarse en la iglesias y protestar por su situación irregular" (02.02.01).

També es denuncia en editorials la negativa del Govern a d'altres drets dels immigrants com els d'empadronament i d'assistència jurídica: "negar el empadronamiento a los inmigrantes es dejarles también sin cédula de asistencia sanitaria y sin educación para sus hijos" (10.01.01). "El Gobierno no garantiza derechos de los inmigrantes que denuncian las mafias de tráfico y explotación humana" (14.08.01). "El Gobierno del PP dificulta el derecho a abogado de los inmigrantes cuando se les niega la entrada en España o el asilo y se inicia un procedimiento de expulsión" (19.10.01).

Ja en 2002, va criticar l'absència d'atenció medico-sanitària en centres d'acollida i d'una xarxa d'acollida establerta principalment a les Illes Canàries (26.04.02). "Es inexplicable que las autoridades de inmigración incapaces de prestar una atención médica-sanitaria a la creciente bolsa de inmigración irregular en Canarias, mantengan al margen al Servicio de Salud de la comunidad" (03.03.02).

3.3. Procés de nacionalització i regularització

3.3.1 – Regularització per acabar amb les bosses d'immigrants irregulars

El País defensa la necessitat que el Govern procedeixi a processos de regularització, fins i tot extraordinaris, per acabar amb la bossa d'immigrants irregulars creada per la nova llei. "El rechazo a cualquier mecanismo razonable de regularización automática supone un paso atrás importante que da el PP con el apoyo de CiU" (11.12.99). "El Gobierno debe proceder a la regularización extraordinaria de una bolsa de casi 80.000 inmigrantes sin papeles residentes en España con anterioridad al 1 de junio de 1999" (02.02.00).

El diari critica la desatenció del Govern, com la falta d'informació de la nova Llei d'Estrangeria, cap els immigrants que esperaven la oportunitat de regularitzar la seva situació. "El Gobierno debe tranquilizar a los inmigrantes indocumentados y decir que la reforma del PP a la Ley de Extranjería no supondrá ninguna reticencia de su parte hacia el proceso (el tercero) de regularización" (20.03.00), "no todos los agentes del Gobierno transmiten un mensaje de tranquilidad a los inmigrantes indocumentados" (20.03.00). L'oportunitat de regularitzar la situació de 57.646 immigrants és considerada com una mostra de predisposició del Govern per acostar posicions amb la oposició (13.11.00), més d'una vegada *El País* defensa el consens entre partits davant la qüestió de la immigració.

3.3.2 – Quotes i papers per a la integració social

El País és favorable a les quotes d'immigració per ordenar el procés de regularització. "La política migratoria debe garantizar una inmigración legal en origen fijado de contingentes anuales" (20.02.01); "Deben regularizarse los flujos de inmigrantes de acuerdo con las necesidades de la economía" (05.03.01). El diari apunta que l'enduriment dels tràmits d'obtenció dels permisos de residència i de treball dificulta la

Part II. 1.1. Editorials – *El País*

integració de l'immigrant (20.02.01), així com errors a la Llei, que dificulten el procés de regularització. "El artículo 41 del proyecto de reglamento, al menos, establece unos requisitos asequibles al inmigrante que quiere regularizarse" (06.06.01).

Durant les tancades i acampades dels immigrants que protestaven contra les nul·les possibilitats de regularització, tant a Barcelona com a Cuenca, el diari es va posicionar a favor d'una acció ràpida i conjunta dels poders públics, que portés a una solució definitiva (07.08.01). "La reacción de las diferentes administraciones implicadas en la situación de los subsaharianos expulsados de la plaza de Catalunya y del casi centenar de magrebíes de las Pedroñeras, llegados a Cuenca, resulta lenta, timorata, descoordinada y oportunista. Entre gobiernos civiles, autonómicos y municipales se producen sonrojantes pases de pelota" (13.08.01)

L'ús de les forces policials per el desallotjament dels immigrants tancats va ser criticat pel diari. "Las instituciones (Ayuntamiento, Generalitat y Gobierno) en Barcelona, con la detención de más de cien africanos frustra los esfuerzos conciliadores de la Cruz Roja para resolver el peregrinaje urbano de los inmigrantes de la plaza de Catalunya" (17.08.01). Tampoc va ser oblidada la responsabilitat del Govern en casos semblants. "El Gobierno tiene responsabilidad en el encierro de los inmigrantes sin papeles en locales universitarios en Sevilla" (13.06.02). Per a *El País*, "la inmigración necesita los ansiados papeles para la integración social" (10.01.02).

3.4. Expulsions/repatriacions

El País no s'oposa a les expulsions d'immigrants no regularitzats, sempre que aquestes no vulnerin els drets de la persona i respectin la llei, principalment en els casos de deportació immediata per aquelles que ja es troben al país. En els seus editorials critica els criteris d'expulsió, als que considera "laxos y que plantean dudas de legalidad" (22.06.00). "La devolución de inmigrantes a Marruecos debe hacerse con estricto respeto a la ley y a los derechos de la persona" (11.10.00).

El pla del Govern per fer que els immigrants irregulars tornessin als seus països d'origen per arreglar els papers va semblar estúpid a la publicació, ja que el govern no tindria mitjans per obligar els immigrants a tornar als seus països i la mesura era cara i desproporcionada. "Es absurdo pagar el viaje de ida y vuelta a los inmigrantes

ecuatorianos para que vuelvan a España con los papeles en regla" (09.03.01). "El plan del Gobierno es un gasto considerable y desproporcionado" (09.03.01).

3.5. Religió

Per *El País*, està justificat l'ensenyament religiós de l'Islam a l'escola si hi ha un alumnat suficient (10.03.02). El diari defensa que la igualtat de tracte i la no discriminació són principis bàsics del nostre ordenament constitucional (10.03.02). A més a més critica la falta de tolerància religiosa. "Los opositores a la construcción de la Mezquita en Premià son intolerantes" (23.05.02).

3.6. Dones → *Sempre negativament*

Sobre les dones, *El País* editorialitza tres temes: l'ablació del clítoris, l'ús del hiyab i la prostitució. L'ablació del clítoris és qualificada com una agressió als drets humans i que mai podrà legitimar-se en nom de la tradició (03.05.01). "La ablación genital ilustra los límites del relativismo moral de quienes sostienen que no existen valores universales y que las costumbres solo pueden juzgarse desde el interior de cada cultura" (03.05.01).

El diari predica el pluralisme cultural però dins les normes democràtiques quan defensa el dret a l'ús del hiyab. "El uso del hiyab, pañuelo tradicional en la cultura musulmana, en la escuela no atenta contra las normas democráticas que deben ser respetadas por todos" (17.02.02). I critica la ignorància sobre el tema. "Está totalmente fuera de lugar, como ha hecho el ministro de Trabajo, Juan Carlos Aparicio, comparar el uso de hiyab con la ablación del clítoris, una práctica delictiva castigada en el Código Penal" (17.02.02). En el cas de la prostitució de dones estrangeres, critica el Govern per no garantir-los els drets previstos per la llei de Protecció de testimonis per començar una nova vida després d'haver denunciat els seus explotadors (14.08.01).

3.7. Delinqüència i immigració

El País critica la postura del Govern que fa una lectura policial del procés immigratori (20.02.01) i que s'aprofita de la circumstància de la nacionalitat del delinqüent per convertir-lo en argument general contra la immigració (22.06.01). "Algunos portavoces del Gobierno se han apresurado a vincular este espectacular aumento de la delincuencia con la inmigración" (13.02.02). Els arguments de l'executiu inclouen fins i tot "la llegada a España de un gran número de delincuentes extranjeros" (10.12.01).

A més afirma que el Govern és el culpable de l'augment de la delinqüència per ser passiu davant la criminalitat (14.05.02) i no els immigrants com vol associar. "Falta una autocrítica del Gobierno por no considerarse responsable del aumento de la delincuencia y culpar la inmigración irregular" (05.03.02). I recorda que els immigrants que cometen delictes són aquells que estan en situació irregular (14.05.02).

El diari critica la falta de mesures per combatre la delinqüència per part del Govern amb l'augment de les places d'efectius i despeses en seguretat (13.02.02), que la seguretat ciutadana és una prioritat s'ha de veure reflectida en els pressupostos (24.02.02). Diu que les actituds del Govern estimulen l'existència de dos tipus de seguretat: una seguretat pels que poden pagar-se protecció privada i una altra per els ciutadans en general.

El País defensa que els immigrants vénen per guanyar-se la vida amb el seu treball i que la presència d'estrangers entre els delinqüents, moltes vegades lligada a màfies que exploten situacions de marginació social, és un altre assumpte. Un percentatge més que proporcional dels delictes són realitzats per estrangers, però això no explica que Espanya sigui, amb una immigració menor que la mitjana, el tercer país de la UE en increment de la criminalitat (24.02.02).

Per al diari, la policia ha de prestar atenció als delinqüents perillosos i a les màfies que s'instal·len al nostre país aprofitant-se de la llibertat de moviments que hi ha a Europa (22.06.01). Els canvis legislatius espanyols no van ser suficients per frenar les màfies dedicades al tràfic il·legal d'immigrants (06.07.01).

El delegat del Govern a Melilla s'equivoca en proposar l'expulsió dels joves delinqüents que no siguin espanyols –i la de tota la seva família- per eliminar la delinqüència juvenil (16.01.02).

3.8. Bondat de la immigració

El País defensa que el govern ha de contemplar la immigració positivament i no com una amenaça (27.12.99) i que Espanya necessita polítiques actives d'immigració per combatre models com l'imperant a El Ejido (05.10.99). El desenvolupament econòmic i el benestar social a Espanya dependran de la capacitat per integrar els immigrants (27.12.99). "Uno de los errores más graves sería tratar a los inmigrantes como mercancías sin derechos y sin protección" (05.10.99).

El diari critica el Govern per presentar la immigració com un problema en si mateixa i no com la solució de problemes demogràfics i econòmics (28.05.00). "La necesidad de inmigrantes para el desarrollo de la economía se compadece mal con el discurso gubernamental sobre sus posibles riesgos para la convivencia" (06.06.00).

Es reconeix la necessitat d'immigrants a l'economia espanyola, com en el cas de l'agricultura intensiva (05.01.01) i que les quotes són insuficients davant la demanda (06.06.00). "La expulsión del mercado laboral de los inmigrantes ecuatorianos está dejando sin trabajadores a los empresarios agrícolas de Murcia" (09.03.01).

A més, el mercat necessita cobrir amb certa urgència uns 300.000 llocs de treball anuals que no són ocupats per treballadors espanyols (05.10.99) i que la presència de nous treballadors integrats en la societat espanyola permetria augmentar el nombre de cotitzants i baixar els riscos dels efectes de la baixa natalitat (05.10.99).

Així que la disminució de la població [la baixa natalitat a Espanya de 1,07 fills per dona fèrtil] i l'envelliment de la població espanyola només podran corregir-se amb un canvi d'actitud social davant la natalitat i la immigració (23.03.00). "España acaba de dar un gran salto en su cifra de habitantes gracias a quienes han traspasado nuestras fronteras" (10.01.02).

3.9. Europa fortalesa

3.9.1 La immigració és un assumpte europeu i la UE ha de tenir una política comuna d'immigració.

Part II. 1.1. Editorials – *El País*

El País defensa la tesi que el combat de la immigració no és només un assumpte espanyol, sinó que a tota Europa li manca i li cal dotar-se d'una estratègia comuna immigratòria (19.06.00). Però adverteix que una cosa és regular i una altra impedir la immigració, que seria impossible i injust (12.11.99). "La Europa desenvolupada no puede convertirse en una fortaleza" (31.05.02). A més, amb l'exemple del vaixell de càrrega noruec Tampa que va recollir refugiats que no eren acollits ni a Austràlia ni a Indonèsia, sosté que no només els països del nord intenten impedir l'arribada d'immigrants no desitjats (*boat people*) (29.08.01).

La publicació denuncia que la lentitud de la UE per donar una resposta que aturi la massiva arribada clandestina a les seves fronteres serveix d'adob a les posicions xenòfobes (20.03.02). "Sería un triunfo de la derecha xenófoba que Europa dejada de ser una tierra de asilo" (27.05.02). Defensa que és millor trobar mecanismes conjunts per manejar la immigració que fortificar límits exteriors i lliurar-se a una política d'expulsió massiva (9.06.00).

També és feina del Govern subministrar més mitjans i directrius sobre com actuar per contenir la immigració a les fronteres (05.12.00). Sosté que tan sols mesures paliatives com l'enduriment de les lleis i un major control policial de les fronteres seran incapaces de contenir els immigrants irregulars (18.02.02).

El País denuncia una Europa més tancada i amb perjudicis. "La UE exige el visado a Colombia porque tiene mala fama por causa de la cocaína y delincuencia ajenas" (26.03.01). "España no es culpable de tener que exigir visado a Colombia" (26.03.01).

3. 9.2. El control de la immigració ha de tenir la participació dels països emissors.

La lluita contra les màfies que trafiquen amb immigrants exigeix la col·laboració dels països d'origen de l'immigrant (06.07.01). "El control de estos flujos humanos, por el bien de los propios inmigrantes, requiere la colaboración de todos los países: de los de inmigración y de los de emigración o plataforma de paso hacia Europa. Y en primer lugar de Marruecos" (17.04.00). Es defensa una estreta col·laboració entre Espanya i el Marroc per al 'combat' de la immigració irregular (02.03.00; 08.05.00; 18.09.00) i de les màfies que trafiquen éssers humans (22.08.01; 05.09.01). El plantejament del diari és que el Marroc no actua amb l'eficàcia desitjable en el control de la immigració il·legal (24.08.01)

i que el deteriorament de les relacions entre Espanya i el Marroc perjudica una actuació conjunta per evitar l'arribada d'immigrants irregulars (05.09.01; 30.10.01).

3.9.3. És necessària l'ajuda dels països de la UE per el desenvolupament dels països amb emigració

La UE ha d'assumir la seva responsabilitat en el combat contra la pobresa a Àfrica, i particularment al Marroc, per controlar la immigració, ja que les persones emigren per buscar millors condicions de vida. "O los europeos nos tomamos en serio el futuro de África y exportamos nuestra riqueza a ese continente, o nos veremos obligados a importar su miseria en forma de inmigración y de conflictos" (17.04.00; 10.05.00; 22.08.01). Defensa un codesenvolupament (10.05.00) ja que les pasteres arribades a Fuerteventura i Lanzarote demostren que l'augment de riscos no dissuadeix de corre'ls a aquells que fugen d'un present desesperat als seus països d'origen (26.04.02).

3.9.4. Perill del canvi a la dreta en l'Europa política i de les propostes de sancions a la Cimera de Sevilla

El País editorialitza els canvis polítics verificats en diversos països europeus, criticant tendències d'ultradreta i de xenofòbia, com les registrades a Suïssa: "La política suiza va a ser más reaccionaria y más dura con la inmigración y como en Austria, las consignas son que los extranjeros son el origen de los problemas sociales y de orden público, desde las drogas y la delincuencia hasta las dificultades presupuestarias" (26.10.99); Dinamarca: "Dinamarca puede romper con la larga tradición de país de asilo y de destacado contribuyente en ayuda de las naciones subdesarrolladas" (22.11.01); Holanda: "En las elecciones, Holanda ha virado abruptamente a la derecha" (17.05.02); i Itàlia: "El Gobierno de Berlusconi no ha esperado la Cumbre de Sevilla para aprobar la Ley de Extranjería más restrictiva de Europa" (06.06.02).

Alerta sobre la doble immigració (mà d'obra qualificada i no qualificada) a Alemanya (01.06.00) i que aquesta ha d'assumir que és un país d'immigració i integració (08.07.01).

El diari es posa en contra de la proposta presentada per el govern espanyol a la Cimera de Sevilla de sancionar els tercers països que no col·laborin amb el control de l'emigració. "Este Consejo, ya dominado por gobiernos de derecha, incorpora junto a factores de ayuda y cooperación, elementos amenazantes para estados pobres que a menudo ni

siquiera controlan su propio territorio" (23.06.02); "los países emisores deben colaborar en el control de la migración, pero castigarles sería contraproducente" (22.05.02).

3.10. Xenofòbia i atacs racistes

3.10.1 – Espanya no està preparada per conviure amb la immigració

El País defensa que les societats europees i principalment l'espanyola han de preparar-se cultural, social, política i econòmicament per acollir els immigrants, amb la finalitat d'inhibir l'existència de corrents consolidades de xenofòbia i racisme (07.01.00; 13.02.00).

A Espanya, el govern és omís en les seves polítiques d'integració dels immigrants i en el combat d'actituds xenòfobes (07.02.00). Presenta la immigració com un problema més que com una realitat que cal assumir i emmotllar (13.02.00) i té un discurs desfavorable a la immigració que indueix la població a una actitud de recel contra els immigrants (28.05.00; 06.06.00; 18.06.00). Un exemple és la seva actitud bel·ligerant davant la llei d'Estrangeria (06.06.00), diu el diari, que no ha de donar suport legal a models de segregació social per motius racistes com el que practica l'alcalde de El Ejido (03.11.00).

3.10.2. El govern consent la política de segregació social a El Ejido

El Ejido representa un avís molt seriós sobre els riscos d'explosió xenòfoba i racista que es concentren sobre àmbits socials on s'exigeix una major convivència amb immigrants (07.02.00) i per tant, és urgent tallar d'arrel els brots racistes (08.02.00) i educar per la tolerància (01.09.01; 22.05.02). És escandalós que el govern permeti la política de segregació cap als immigrants (03.11.00; 07.02.01). "En El Ejido el objetivo de la integración del inmigrante ha sido substituido por un vergonzante régimen de *apartheid*".

El govern és ambigu amb la conducta racista (13.02.00) i ha actuat com si no tingués responsabilitat en combatre l'enfrontament. "Las fuerzas de orden público tardaron sospechosamente demasiado en sofocar los brotes violentos de racismo y xenofobia que se repiten en El Ejido desde el sábado" (17.02.00).

El PP, segons *El País*, està alimentant prejudicis que poden generar reaccions xenòfobes (20.05.02). "El alcalde de El Ejido considera a los inmigrantes como delincuentes en potencia antes que como ciudadanos" (17.02.00); "El portavoz del gobierno se aprovecha de la explosión en El Ejido para advertir sobre el peligro para la cohesión interna española que supondría no restringir la entrada de inmigrantes" (08.02.00).

3.10.3. Hi ha brots racistes en diversos sectors de la societat

A Espanya, els reflexes xenòfobs es noten entre els joves (25.10.00), en les autoritats escolars i pares que s'oposen a escolaritzar nens magribins (15.11.00), en les expulsions de les famílies de menors immigrants que hagin comès algun delictes (16.01.02), en la sistemàtica discriminació en l'admissió de gitanos i immigrants magribins i llatinoamericans en zones d'oci (30.01.02). Els opositors a la construcció de la mesquita a Premià són intolerants (23.05.02), i les declaracions han convertit els problemes d'integració d'immigrants en una arma política.

La xenofòbia arriba fins el sistema judicial. "El sistema judicial no puede hacer con los inmigrantes lo que no haría con los nacionales: decidir sobre su situación personal (*deciden internarlos o expulsarlos*) sin oírles al menos, dando por bueno lo dicho o actuado ante la policía durante la detención" (28.06.02). També afecta als nens. "El ministro del Interior debería explicar su política contra las actuaciones policiales racistas y garantizar que casos de malos tratos a niños inmigrantes como los denunciados por Amnistía Internacional serán perseguidos" (18.04.02).

Encara hi ha brots racistes en els suposats maltractaments com a causa de la mort del ciutadà guineà Antonio Fonseca en una comissaria i en l'establiment de les responsabilitats d'aquesta mort, que posa en joc la credibilitat de la policia i del ministeri de l'Interior (26.08.00). "Los malos tratos y abusos policiales cometidos contra los inmigrantes en España no son pocos ni insignificantes" (18.04.02).

La substitució de treballadors marroquins i portuguesos per altres de l'est en la campanya de la maduixa a Huelva (27.03.02) també va tenir components xenòfobs. "La diferencia de origen de [trabajadores extranjeros] sustituidos introduce la motivación racial como factor de enfrentamiento potencial". La decisió del govern de substituir als habituals immigrants majoritàriament marroquins per polonesos i romanesos contractats en origen, és sospitós de discriminació (13.06.02).

3.11. Nacionalisme català

Segons *El País* el nacionalisme català és xenòfob. Els nacionalistes catalans menyspreen els immigrants (25.02.01) i menyspreen al 'diferent' sense diners (02.03.01). "Hasta el más cívico de los nacionalismos suele tener en su origen un componente xenófobo. El nacionalismo catalán intenta banalizar la xenofobia presentándola como algo natural, que todo el mundo piensa aunque no lo diga" (02.03.01). El diari cita que Pujol no ha negat que comparteixi les observacions de Ferrusola però afirma que els nacionalistes no tenen el monopoli del menyspreu al que és definit com a diferent (25.02.01).

3.12. Nacionalisme espanyol

Segons el Monarca, Espanya ha de donar una resposta solidària al desafiament d'una immigració creixent i, en ocasions, descontrolada (25.12.01).

Segons *El País*, s'han de defensar els interessos 'nacionals' [espanyols]. La immigració és considerada positiva perquè està d'acord amb els interessos nacionals: contribueix al desenvolupament econòmic; fa augmentar la baixa natalitat a Espanya, i per aporta la ma d'obra que necessiten certs empresaris. Com en els exemples: "Deben regularizarse los flujos de inmigrantes de acuerdo con las necesidades de la economía" (05.03.01). "La disminución y el envejecimiento de la población española solo podrán corregirse con un cambio de actitud social frente a la natalidad y la inmigración" (23.03.00). "La mano de obra barata [de los inmigrantes] se ha convertido en condición del auge de la agricultura intensiva" (05.01.01).

3.13. Altres

La dificultat que té el govern de Melilla per acollir a nens immigrants no acompanyats no el faculta a desatendre's d'ells (07.05.02). L'autorització de l'internament forçat de nens del carrer posa més l'accent en treure'ls de la circulació que en la seva reeducació (18.05.02). L'informe del Comitè pels Drets del Nen de l'ONU, que critica les mancances en el tracte donat als menors immigrants a Espanya, suposa un nou avís al govern (18.06.02).

Part II. 1.1. Editorials - *El País*

En situacions d'emergència com la dels naufragats rescatats pel Tampa, el primer és resoldre el problema humanitari. Austràlia tracta de no crear un precedent (amb l'acollida d'immigrants irregulars, encara que siguin presentats com a refugiats polítics), i no cedeix ni per motius humanitaris (03.09.01). La prohibició de sortir de Cuba justifica que els cubans sol·licitants d'asil trobin menys obstacles que els altres països (05.01.02)

4. Matriu per temes

A continuació la matriu ideològica del diari amb la distribució de les macroproposicions centrals distribuïdes en els dotze temes detectats sobre immigració als editorials d'*El País*.

Llei d'estrangeria
El PP tiene una posición ambigua respecto a la reforma de la Ley de Extranjería debido a los reparos al coste que puede suponer la cobertura sanitaria o educativa de los inmigrantes.(28.10.99)
El coste de esas prestaciones será financiado, al menos en parte, por los impuestos de los propios inmigrantes.(28.10.99)
La Ley de Extranjería será la más abierta de Europa.(12.11.99)
La ley facilita la regularización de aquellos inmigrantes que puedan acreditar dos años de residencia y establece la igualdad de derechos (excepto voto) de los ya legalizados con los nacionales.(12.11.99)
Dar marcha atrás ahora, al final de la tramitación parlamentaria, no sólo supondría dejar en mal lugar a su propio grupo parlamentario, sino cargar con el coste político que implicaría desairar a sus socios catalanes y quebrantar los compromisos adquiridos con los colectivos de inmigrantes.(18.11.99)
Según el gobierno, el anteproyecto choca con las pautas de la Unión Europea por ser demasiado permisivo y caro. // Es posible que haya que afinarlo para evitar algunos efectos perversos (efecto 'llamativo'), pero difícilmente pueden oponerse a legalizar los que no tienen papeles y ampliar los derechos sociales de los trabajadores extranjeros.(23.11.99)
En la recta final de su tramitación parlamentaria el Gobierno pretende renegociar –modificar 51 de 63 artículos) desde cero la Ley de Extranjería.(09.12.99)
Quizás haya que cambiar algunos aspectos de proyecto de ley, pero no cabe admitir que su práctica totalidad vulnere los acuerdos europeos sobre inmigración, como dice el Ministerio del Interior.(09.12.99)
El nuevo texto supone un retroceso evidente respecto del consensuado en el Congreso por todas las fuerzas políticas, incluyendo el PP, pero no tan acusado como pretendía el Gobierno.(11.12.00)
Los irregulares siguen casi tan desamparados como por la ley de 1985.(11.12.99)
El gobierno introduce cambios con su reforma de la ley de Extranjería (en vigor desde el 11.02.00) que vulneran los derechos básicos de los inmigrantes y que son discriminatorios.(18.06.00)
El proyecto retocado del Gobierno de reforma de la Ley de Extranjería no queda plenamente a salvo de sospechas de inconstitucionalidad.(08.07.00)
Tal como estipuló en su día el Tribunal Constitucional, los derechos de asociación, reunión y manifestación no se pueden negar a los extranjeros y las decisiones del ejecutivo deben estar sometidas al control judicial pleno. (08.07.00)
El Gobierno no cumplió la exigencia de que un anteproyecto legislativo sea sometido al dictamen preceptivo, aunque no vinculante, del Consejo General de Poder Judicial (CGPJ).(19.07.00)
Si en 1985 el Gobierno socialista de entonces hubiera atendido en todo el informe del CGPJ sobre la anterior Ley de Extranjería es posible que no hubiera dado ocasión al Tribunal Constitucional para declarar inconstitucionales, dos años más tarde, varios de sus preceptos. (19.07.00)
El Gobierno sorprendería si, como debe, consensuase una nueva ley de Extranjería.(03.08.00)
Un reglamento adecuado para la ley vigente bastaría para evitar efectos indeseables de la ley (supuesto 'efecto llamada' y contradicciones con la legislación europea).(03.08.00)
La nueva ley de extranjería no debe brindar apoyo legal a modelos de segregación social por motivos racistas como el que practica el alcalde de El Ejido. (03.11.00)
El Gobierno debe consensuar la nueva ley de extranjería con el conjunto de partidos políticos.(13.11.00)
La nueva ley de extranjería no acaba con la incertidumbre normativa sobre inmigración.(16.12.00)
La nueva Ley de Extranjería no va a impedir que sigan llegando miles de inmigrantes a España.(22.12.00)
La nueva ley de Extranjería favorece que exista una masa constante de trabajadores en situación irregular.(05.01.01)

Part II. 1.1. Editorials - El País

El Gobierno está empeñado en colocar a los inmigrantes en una situación de ilegalidad irreversible.(19.01.01)
La nueva Ley de Extranjería es de imposible cumplimiento en algunos casos.(24.01.01)
La nueva Ley de Extranjería es una mala ley.(12.02.01)
La ley de extranjería arroja a la ilegalidad más extrema a una buena parte de quienes pretenden acogerse a ella.(12.02.01)
El Defensor del Pueblo debe recurrir la ley de Extranjería ante el Tribunal Constitucional.(14.02.01)
La función del defensor del pueblo es la de procurar que ninguna ley vulnere los derechos básicos de las personas, tal como hace la de Extranjería.(14.02.01)
Los parlamentos autonómicos presididos por el PSOE deben mantener sus recursos de inconstitucionalidad contra la Ley de Extranjería.(16.02.01)
El Tribunal Constitucional ya anuló varios artículos de la ley de extranjería de 1985 que impedían el ejercicio del derecho de asociación y de reunión, entre otros, de los inmigrantes.(16.02.01)
La decisión del Defensor del Pueblo de no recurrir la Ley de Extranjería es injustificada.(24.03.01)
Es cuestionable la constitucionalidad de los artículos de la Ley de Extranjería que supeditan los derechos de reunión, manifestación, asociación y sindicación a la previa autorización administrativa de residencia.(24.03.01)
La decisión de Múgica de no recurrir la Ley de Extranjería, que afecta a derechos fundamentales, es escandalosa y plantea dudas sobre su independencia.(30.03.01)
La Ley de Extranjería es inviable en la práctica. (27.05.01)
La impotencia de la ley de Extranjería frente a la inmigración obliga el Gobierno a suavizar su dura actitud frente a la inmigración irregular.(06.06.01)
El inmigrante irregular existe aunque el Gobierno lo ignore y la ley imponga condiciones inaccesibles a su regularización.(06.06.01)
La ley de Extranjería, ni que sea por la vía reglamentaria, tiene que adaptarse a la realidad de la inmigración.(26.06.01)
El reglamento que la desarrolla, ahora en trámite, modera sus preceptos más duros, inservibles para abordar con realismo algunas de las situaciones de la inmigración. // El reglamento abre la posibilidad al inmigrante que acredite su permanencia continuada en España durante tres años y esté potencial o realmente incorporado al mercado de trabajo, modificando el bloqueo a la regularización del inmigrante sin papeles.(26.06.01)
La dureza del reglamento de la Ley de Extranjería no deja espacio para regularizaciones extraordinarias. (01.08.01)
Gobierno es hipócrita en su "política de inmigración".(13.08.01)
Los poderes públicos deben cumplir la ley: garantizar a los denunciantes de las mafias y la explotación la residencia en España y el comienzo de una nueva vida, al abrigo no sólo de toda venganza de los denunciados, sino también de cualquier tribulación derivada de contratos precarios o de dificultades para su integración social.(14.08.01)
La ley de Extranjería ha cumplido su primer año de vigencia sin haber alcanzado prácticamente ninguno de los objetivos que se propuso.(18.02.02)
El Gobierno no debería ocultar que en el primer año de vigencia de la Ley de Extranjería se ha creado una bolsa de unos 200.000 inmigrantes irregulares, impedidos de recurrir a medios de vida legales por la negativa a regularizar su situación y a los que no se expulsa por desconocer su país de procedencia.(05.03.02)
El Gobierno aplica a los menores inmigrantes, tomándolos como conejillos de Indias, las medidas expeditivas anunciadas en su reforma de la Ley de Extranjería.(10.06.02)

Drets dels immigrants

Un diagnóstico que condiciona un trasplante de corazón a la mejora de la situación sociolaboral de su receptor (un inmigrante saharauí de 52 años) es una especie de eutanasia social. (14.10.99)

La sanidad pública dispone de servicios de asistencia social cuya tarea es atender situaciones más precarias. (14.10.99)

Aunque la ley garantice los derechos sociales básicos de estos trabajadores - sanidad, educación, asistencia jurídica -, su coste será menor que el equivalente con trabajadores autóctonos, porque llegan en edad laboral.(18.11.99)

Part II. 1.1. Editorials – *El País*

En contra de la opinión de algunos ministros, el nuevo texto mantiene el derecho de educación a los niños y de asistencia a los enfermos.(11.12.99)
El gobierno introduce cambios con su reforma de la ley de Extranjería (en vigor desde el 11.02.00) que vulneran los derechos básicos de los inmigrantes y que son discriminatorios.(18.06.00)
Las facultades discrecionales del Gobierno no deben vulnerar derechos básicos de los inmigrantes o establecer absurdos y lesivos agravios comparativos entre ellos.(18.06.00)
La política migratoria del PP no reconoce los derechos básicos de los inmigrantes en situación irregular.(11.10.00)
El derecho de escolarización está por encima de cualquier prejuicio racista o xenófobo.(15.11.00)
El Gobierno debe reconocer los derechos básicos de los inmigrantes y abandonar su posición maximalista y restrictiva.(25.11.00)
El PP debe cambiar su posición restrictiva con los derechos de los inmigrantes para facilitar el consenso sobre la ley del conjunto de partidos. (25.11.00)
La nueva ley sigue sin reconocer los derechos de reunión, asociación, sindicalización y huelga de los inmigrantes indocumentados.(16.12.00)
Negar el empadronamiento a los inmigrantes es dejarles también sin cédula de asistencia sanitaria y sin educación para sus hijos.(10.01.01)
Los inmigrantes tienen derecho a encerrarse en las iglesias y protestar por su situación irregular.(02.02.01)
La Ley de extranjería coloca al inmigrante en la indefensión al negarles el derecho a reunirse o afiliarse a un sindicato.(02.02.01)
El Tribunal Constitucional ya anuló varios artículos de la ley de extranjería de 1985 que impedían el ejercicio del derecho de asociación y de reunión, entre otros, de los inmigrantes.(16.02.01)
Gobierno y PSOE deben llegar a un pacto sobre inmigración en el que se reconozcan los derechos básicos a los inmigrantes.(05.03.01)
Es cuestionable la constitucionalidad de los artículos de la Ley de Extranjería que supeditan los derechos de reunión, manifestación, asociación y sindicación a la previa autorización administrativa de residencia.(24.03.01)
La decisión de Múgica de no recurrir la Ley de Extranjería, que afecta a derechos fundamentales, es escandalosa y plantea dudas sobre su independencia.(30.03.01)
Su especial dureza para con los inmigrantes irregulares, a los que pone condiciones inalcanzables para normalizar su situación y niega derechos básicos a la persona, la hace inviable en la práctica. (27.05.01)
Gobierno no garantiza derechos de los inmigrantes que denuncian las mafias de tráfico y explotación humana.(14.08.01)
El Gobierno del PP dificulta el derecho a abogado de los inmigrantes cuando se les niega la entrada en España o el asilo y se inicia un procedimiento de expulsión.(19.10.01)
El Gobierno es responsable de que en algunos puntos fronterizos no se respete el derecho de acompañamiento jurídico. (19.10.01)
Es inexplicable que las autoridades de inmigración incapaces de prestar una atención médica-sanitaria a la creciente bolsa de inmigración irregular en Canarias, mantengan al margen al Servicio de Salud de la comunidad.(03.03.02)
España debe tener una red de acogida adecuada a los inmigrantes que llegan en Canarias después de poner su vida en peligro en pateras.(26.04.02)

Procés de nacionalització i regularització

El rechazo a cualquier mecanismo razonable de regularización automática supone un paso atrás importante que da el PP con el apoyo de CIU.(11.12.99)
El gobierno debe proceder a la regularización extraordinaria de una bolsa de casi 80.000 inmigrantes sin papeles residentes en España con anterioridad al 1 de junio de 1999.(02.02.00)
El gobierno no ha informado a los inmigrantes sobre la nueva ley de Extranjería, lo que podría excluir a algunos en el proceso de regularización.(02.02.00)

Part II. 1.1. Editorials - El País

El Gobierno debe tranquilizar a los inmigrantes indocumentados y decir que la reforma del PP a la Ley de Extranjería no supondrá ninguna reticencia de su parte hacia el proceso (el tercero) de regularización.(20.03.00)

No todos los agentes del gobierno transmiten un mensaje de tranquilidad a los inmigrantes indocumentados.(20.03.00)

El Gobierno está predispuesto a acercar posiciones con la oposición tal y como muestra la nueva oportunidad a 57.646 inmigrantes para regularizar su situación.(13.11.00)

Endurecer los trámites de obtención de los permisos de residencia y de trabajo dificulta la integración del inmigrante. // La política inmigratoria debe garantizar una inmigración legal en origen fijando contingentes anuales.(20.02.01)

Deben regularizarse los flujos de inmigrantes de acuerdo con las necesidades de la economía.(05.03.01)

El artículo 41 del proyecto de reglamento, al menos, establece unos requisitos asequibles al inmigrante que quiere regularizarse.(06.06.01)

Una actitud permisiva del Ayuntamiento alentaría nuevas iniciativas, pero limitarse a echar a los inmigrantes de la plaza de Catalunya sin darles ninguna asistencia ni alternativa equivale a desplazar el problema de una plaza a otra. (07.08.01)

La reacción de las diferentes administraciones implicadas en la situación los subsaharianos expulsados de la Plaza de Catalunya y del casi centenar de magrebíes de las Pedroñeras, llegados a Cuenca, resulta lenta, tímida, descoordinada y oportunista. // Entre gobiernos civiles, autonómicos y municipales se producen sonrojantes pases de pelota.(13.08.01)

Las instituciones (Ayuntamiento, Generalitat y Gobierno) en Barcelona, con la detención de más de cien africanos frustra los esfuerzos conciliadores de la Cruz Roja para resolver el peregrinaje urbano de los inmigrantes de la plaza de Catalunya.(17.08.01)

La inmigración necesita los ansiados papeles para la integración social.(10.01.02)

El Gobierno tiene responsabilidad en el encierro de los inmigrantes sin papeles en locales universitarios en Sevilla.(13.06.02)

Expulsions / repatriacions

Los criterios de expulsión de la Ley de Extranjería son laxos y plantean dudas de legalidad. (22.06.00)

La prevista deportación inmediata vulneraría el principio general de que la expulsión debe ser resultado de un expediente administrativo para aquellos que ya se encuentran en el país.(22.06.00)

La devolución de inmigrantes a Marruecos debe hacerse con estricto respeto a la ley y a los derechos de la persona.(11.10.00)

El Gobierno no dispone de medios para obligar a los 30.000 inmigrantes sin papeles a volver a sus países de origen y seguirán trabajando explotados por mafias diversas.(24.01.01)

Es absurdo pagar el viaje de ida y vuelta a los inmigrantes ecuatorianos para que vuelvan a España con los papeles en regla.(09.03.01)

La expulsión del mercado laboral de los inmigrantes ecuatorianos está dejando sin trabajadores a los empresarios agrícolas de Murcia.(09.03.01)

El plan del Gobierno es un gasto considerado y desproporcionado.(09.03.01)

La situación de los inmigrantes sin papeles en el centro de retención en Fuerteventura es inhumana.(03.03.02)

Religió

Está justificada la enseñanza religiosa del Islam en la escuela si hay un alumnado suficiente.(10.03.02)

La igualdad de trato y la no discriminación son principios básico de nuestro ordenamiento constitucional.(10.03.02)

Los opositores a la construcción de la Mezquita en Premià son intolerantes.(23.05.02)

Dones

La ablación del clítoris es una agresión a los derechos humanos y nunca podrá legitimarse en nombre de la tradición.(03.05.01)

La ablación genital ilustra los límites del relativismo moral de quienes sostienen que no existen valores universales y que las costumbres sólo pueden juzgarse desde el interior de cada cultura.(03.05.01)

El uso del *hiyab*, pañuelo tradicional en la cultura musulmana, en la escuela no atenta contra las normas democráticas que deben ser respetadas por todos. (17.02.02)

Está totalmente fuera de lugar, como ha hecho el ministro de Trabajo, Juan Carlos Aparicio, comparar el uso de *hiyab* con la ablación del clítoris, una práctica delictiva castigada en el Código Penal.(17.02.02)

Delinqüència i immigració

El Gobierno debe cambiar su lectura policial del proceso inmigratorio si quiere conseguir un pacto político y social sobre inmigración.(20.02.01)

La UE exige el visado a Colombia porque tiene mala fama por causa de la cocaína y delincuencia anejas.(26.03.01)

Es rechazable aprovechar la circunstancia de la nacionalidad del delincuente para convertirlo en argumento general contra la inmigración.(22.06.01)

Los inmigrantes vienen para ganarse la vida mediante su trabajo. // Otro asunto es la presencia de los extranjeros entre los delincuentes, muchas veces ligado a mafias que explotan situaciones de marginalidad social. // La Policía ha de prestar atención a los delincuentes peligrosos y a las mafias criminales que se instalan en nuestro país aprovechando de la libertad de movimientos en Europa.(22.06.01)

Las mafias dedicadas al tráfico ilegal de inmigrantes han aumentado a pesar de los cambios legislativos españoles.(06.07.01)

El Gobierno justifica operaciones de dudosa constitucionalidad.(10.12.01)

El Ejecutivo culpa, por un lado, a las insuficiencias de la legislación para acabar con la impunidad de los reincidentes, problema que espera paliar con los juicios rápidos, y, por otro, a la llegada a España de un gran número de delincuentes extranjeros. (10.12.01)

El delegado del Gobierno en Melilla se equivoca en proponer la expulsión de los jóvenes delincuentes que no sean españoles -y la de toda su familia- para eliminar la delincuencia juvenil.(16.01.02)

El Gobierno debe dar de lado las explicaciones esotéricas sobre la delincuencia y aplicarse a combatirla, con aumento de las plazas de efectivos y gastos en seguridad.(13.02.02)

Algunos portavoces de Gobierno se han apresurado a vincular este espectacular aumento de la delincuencia con la inmigración. (13.02.02)

Hay una seguridad para quienes pueden pagarse protección privada y otra para la generalidad de los ciudadanos. (24.02.02)

La seguridad ciudadana es una prioridad que debe reflejarse en los Presupuestos. // Un porcentaje más que proporcional de los delitos son realizados por extranjeros, pero eso no explica que España sea, con una inmigración menor que la media, el tercer país de la UE en incremento de criminalidad.(24.02.02)

Falta una autocrítica del Gobierno por no considerarse responsable del aumento de la delincuencia y culpar la inmigración irregular.(05.03.02)

Gobierno es pasivo ante la criminalidad. (14.05.02)

El Gobierno no pone en marcha planes efectivos para combatir la delincuencia. // El Gobierno vincular la inmigración con la delincuencia -y se apoya en datos reales-, pero esquiva el fundamental: se trata de inmigrantes en situación irregular.(14.05.02)

El PP ha hecho del inmigrante el chivo expiatorio de su imprevisión ante el aumento de la delincuencia.(20.05.02)

Aznar relaciona el incremento de la inseguridad ciudadana con la inmigración y culpa de ello a la "demagogia" de la izquierda.(20.05.02)

Las cárceles españolas amenazan con volver a sus peores épocas en cuanto a masificación y deterioro higiénico-sanitario.(30.05.02)

La regularización de la población reclusa depende de factores menos voluntaristas como los índices de delincuencia, la mayor o menor eficacia policial o el tipo de política criminal. Y de un factor nuevo como el aumento sustancial de población extranjera habido en España en los últimos años.(30.05.02)

Bondad de la inmigració

España necesita políticas activas de inmigración (5.10.99)

El mercado de trabajo necesita cubrir con cierta urgencia unos 300.000 empleos anuales que no son ocupados por trabajadores españoles (5.10.99)

La presencia de nuevos trabajadores integrados en la sociedad española permitiría aumentar el número de cotizantes y bajar los riesgos de los efectos de la baja natalidad (5.10.99)

// Uno de los errores más graves sería tratar a los inmigrantes como mercancías sin derechos y sin protección.(5.10.99)

El desarrollo económico y el bienestar social en España dependerán de la capacidad para integrar inmigrantes.(27.12.99)

La baja natalidad en España (1,07 hijos por mujer fértil) pone en peligro el desarrollo y el bienestar. // El gobierno debe contemplar la inmigración positivamente y no como una amenaza. (27.12.99)

La inmigración será uno de los pilares para el rejuvenecimiento de la población europea porque en España se necesitarán 12 millones de inmigrantes. // Faltan garantías efectivas, guarderías gratuitas, una educación capaz de superar el sexismo cultural, y en general un sistema moderno de apoyo a la maternidad, para invertir la curva demográfica.(07.01.00)

La disminución y el envejecimiento de la población española solo podrán corregirse con un cambio de actitud social frente a la natalidad y la inmigración.(23.03.00)

El gobierno presenta la inmigración como un problema en sí mismo y no como solución a problemas demográficos y económicos.(28.05.00)

La necesidad de inmigrantes para el desarrollo de la economía se compadece mal con el discurso gubernamental sobre sus posibles riesgos para la convivencia.(06.06.00)

La demanda de más inmigrantes por parte de los empresarios y muchos técnicos demuestra que la cuota es insuficiente.(06.06.00)

La mano de obra barata se ha convertido en condición del auge de la agricultura intensiva.(05.01.01)

La expulsión del mercado laboral de los inmigrantes ecuatorianos está dejando sin trabajadores a los empresarios agrícolas de Murcia.(09.03.01)

El Rey es consciente de la importancia de la inmigración para España.(25.12.01)

España acaba de dar un gran salto en su cifra de habitantes gracias a quienes han traspasado nuestras fronteras.(10.01.02)

Europa fortaleza

La política suiza va a ser más reaccionaria y más dura con la inmigración (26.10.99)

El Partido Popular suizo, que obtuvo éxito en las elecciones tiene consignas xenófobas y aislacionistas. (26.10.99)

Como en Austria, las consignas son que los extranjeros son el origen de los problemas sociales y de orden público, desde las drogas y la delincuencia hasta las dificultades presupuestarias. (26.10.99)

Las instituciones comunitarias exigen de España más eficacia en el control de sus fronteras, pero una cosa es regular y otra es impedir, que sería imposible e injusto. (12.11.99)

Según el gobierno, el anteproyecto choca con las pautas de la Unión Europea por ser demasiado permisivo y caro.(23.11.99)

La creación, abordada ayer, de un comité conjunto de los gobiernos de Marruecos y de España sobre inmigración sólo podrá dar resultados si ambas partes se lo toman con la responsabilidad que se merece.(02.03.00)

Como el sistema productivo español necesitará más inmigrantes, urgen políticas de integración y combatir modelos como el imperante en El Ejido. // La inmigración será un factor de rejuvenecimiento, pero insuficiente sin una política que haga compatible el derecho de la mujer a integrarse en el mundo laboral con su voluntad de tener hijos, sin costos añadidos para ella.(23.03.00)

Part II. 1.1. Editorials - El País

La UE debe asumir su responsabilidad en el combate de la pobreza en África, y en particular en Marruecos, para controlar la inmigración.(17.04.00)
O los europeos nos tomamos en serio el futuro de África y exportamos nuestra riqueza a ese continente, o nos veremos obligados a importar su miseria en forma de inmigración y de conflictos. // Es pura ilusión pensar que las pateras se van a detener sólo con medidas policiales, o endureciendo una ley de Extranjería razonable. // El control de estos flujos humanos, por el bien de los propios inmigrantes, requiere la colaboración de todos los países: de los de Inmigración y de los de emigración o plataforma de paso hacia Europa. Y en primer lugar, de Marruecos.(17.04.00)
El problema de la migración requiere una estrecha colaboración entre España y Marruecos.(08.05.00)
Es incuestionable que la ola migratoria ejerce en estos momentos una presión sin precedentes sobre las puertas de entrada del sur español y de Canarias.(08.05.00)
España debe apoyar y ayudar financieramente el desarrollo de Marruecos y de los países africanos para controlar la inmigración.(10.05.00)
El control de la inmigración no es sólo cuestión de medidas policiales, sino de potenciar el desarrollo de Marruecos y los Países africanos. Lo que se denomina codesarrollo.(10.05.00)
Las leyes restrictivas de la inmigración en Alemania no cuentan para los técnicos cualificados (expertos en informática), que nada tienen que ver con quienes buscan un hueco en los últimos escalones de la economía tradicional.(01.06.00)
La Europa carece y debe dotarse de una estrategia común inmigratoria.(19.06.00)
Es más decente, más coherente con los valores que proclamamos y a la larga mucho más inteligente encontrar mecanismos conjuntos para manejar la inmigración que fortificar límites exteriores y librarse a una política de expulsión masiva.(19.06.00)
España y Marruecos deben intensificar su cooperación política, económica y en el control de la inmigración.(18.09.00)
La autoridades marroquíes deben ser más efectivas con la inmigración que parte de su país y con la que pasa por Marruecos hacia España.(18.09.00)
El Gobierno debe suministrar más medios y directrices sobre cómo actuar para contener la inmigración en las fronteras.(05.12.00)
El Gobierno no tiene una política ante la avalancha de inmigrantes de la frontera Sur.(05.12.00)
La nueva Ley de Extranjería no va a impedir que sigan llegando miles de inmigrantes a España.(22.12.00)
España no es culpable de tener que exigir visado a Colombia.(26.03.01)
La UE exige el visado a Colombia porque tiene mala fama por causa de la cocaína y delincuencia anejas.(26.03.01)
No basta la eficacia policial, la lucha contra las mafias que trafican inmigrantes exige la colaboración de los países de origen del inmigrante.(06.07.01)
Alemania debe asumir que es país de inmigración e integración.(08.07.01)
Alemania debe comenzar a admitir anualmente hasta 40.000 trabajadores cualificados ajenos a la UE, aunque a su población no le guste. // Un país donde un extranjero es meramente tolerado es poco atractivo para un trabajador cualificado.(08.07.01)
La llegada diaria de pateras repletas de inmigrantes sin papeles a las costas andaluzas y a las Canarias necesita una respuesta política y humanitaria de urgencia del Gobierno y de las administraciones públicas.(23.07.01)
El Gobierno solo aportó dos soluciones, indispensables pero insuficientes: la colaboración de Marruecos y la actuación eficaz de las fuerzas de seguridad del Estado.(23.07.01)
Marruecos tiene que colaborar con España plenamente en la persecución de las redes mafiosas que alimentan la inmigración ilegal de personas.(22.08.01)
Las autoridades del país vecino hacen vista gorda seguramente porque ven en la emigración una válvula de escape de las tensiones sociales que se van acumulando en esa sociedad. // El Gobierno español debería dar ayuda policial y tecnológica a Marruecos.(22.08.01)
Marruecos no actúa con la eficiencia deseable en el control de la inmigración ilegal.(24.08.01)
El pasado fin de semana llegaron a las costas andaluzas un millar de inmigrantes ilegales procedentes de Marruecos: el esfuerzo de control es insuficiente.(24.08.01)
No sólo los países del Norte intentan impedir la llegada de inmigrantes no deseados (boat people).(29.08.01)
Las relaciones deterioradas entre Marruecos y España empeoran el combate de la inmigración.(05.09.01)

Part II. 1.1. Editorials – El País

Marruecos debe luchar contra las mafias del estrecho que provocan miles de muertes y conducen a los marroquíes a la explotación por empresarios sin escrúpulos.(05.09.01)
La llamada a consultas del embajador de Marruecos en España deteriorar más las relaciones entre los dos países.(30.10.01)
La repentina decisión de llamar al embajador puede ser fruto de una pataleta real más que de una decisión meditada; en el peor, una manera de tensar las relaciones con España para distraer la atención de los problemas internos. // Aznar ha gestionado de forma pésima sus relaciones con Marruecos.(30.10.01)
Dinamarca puede romper con la larga tradición de país de asilo y de destacado contribuyente en ayuda de las naciones subdesarrolladas.(22.11.01)
El próximo primer ministro puede convertirse en rehén de un Partido Popular xenófobo cuyo credo es tanto el de reformar un marco legal cuanto el de impedir directamente la llegada de nuevos inmigrantes.(22.11.01)
Los mecanismos de la inmigración legal y ordenada – cierre de frontera, papeles en origen, cupos de trabajo, convenios bilaterales... – no han bastado en absoluto, si es que han funcionado, para cerrar el paso a inmigrantes sin papeles.(18.02.02)
La lentitud de la UE para dar una respuesta que detenga la masiva llegada clandestina a sus fronteras sirve de abono a las posiciones xenófobas.(20.03.02)
La oleada de pateras arribadas a Fuerteventura y Lanzarote demuestra que el aumento de riesgos no disuade de correrlos a quienes huyen de un presente desesperanzado en sus países de origen. (26.04.02)
El Gobierno de Melilla necesita más presupuesto. // Marruecos debe hacer más de que lo hace para evitar que entren menores indocumentados en las dos ciudades españolas, y el Gobierno español debe recordárselo.(07.05.02)
En las elecciones, Holanda ha virado abruptamente a la derecha.(17.05.02)
Los países emisores deben colaborar en el control de la migración, pero castigarles sería contraproducente.(22.05.02)
El uso de buque para frenar a los sin papeles, o aviones de la Fuerza Aérea para repatriarlos no és práctico, ni legal, ni moral.(27.05.02)
Sería un triunfo de la derecha xenófoba que Europa dejara de ser una tierra de asilo.(27.05.02)
La Europa desarrollada no puede convertirse en una fortaleza. (31.05.02)
Los dirigentes europeos, muchos de cuyos países necesitan más trabajadores extranjeros, deben esforzarse por no caer en una visión simplista y peligrosa de la inmigración.(31.05.02)
El Gobierno de Berlusconi no ha esperado la Cumbre de Sevilla para aprobar la Ley de Extranjería más restrictiva de Europa.(06.06.02)
Este Consejo, ya dominado por Gobiernos de derecha, incorpora junto a factores de ayuda y cooperación, elementos amenazantes para Estados pobres que a menudo ni siquiera controlan su propio territorio.(23.06.02)
La Comisión Europea tuvo que recordar a los Quince que en 1999 suscribieron compromisos para acercar los derechos de los inmigrantes legales a los de los ciudadanos europeos.(23.06.02)
La política europea no es meramente exterior, sino cada vez más un asunto interno.(25.06.02)
La introducción de la inmigración como gran tema de Sevilla fue una respuesta precipitada a los éxitos electorales de movimientos xenófobos en diversos países europeos.(25.06.02)

Xenofòbia i atacs racistes

Las sociedades europeas deben prepararse cultural, social, política y económicamente para una inmigración masiva, a fin de inhibir la existencia de corrientes consolidadas de xenofobia y racismo.(07.01.00)

Los poderes públicos deberían estar más atentos, apostando por políticas de integración social del inmigrante y sin dar la más mínima cobertura a los grupos ideológicos que hacen bandera del odio al otro.(07.02.00)

El comportamiento xenófobo - responsabilizar a los extranjeros en su conjunto de lo que ha hecho uno de ellos- comienza a ser una constante en las zonas en que la presencia de inmigrantes es superior a la media en nuestro país. // Lo sucedido en El Ejido constituye un aviso muy serio, sobre los riesgos de explosión xenófoba y racista que se ciernen sobre ámbitos sociales que, por necesidades de mano de obra, exigen una convivencia masiva de personas de vida y culturas distintas.(07.02.00)

Las fuerzas de orden público tardaron sospechosamente demasiado en sofocar los brotes violentos de racismo y xenofobia que se repiten en El Ejido desde el sábado. Es urgente atajar de plano a los brotes racistas.(08.02.00)

Las autoridades deben estudiar las condiciones de vida de los inmigrantes, pues su marginalidad hace de El Ejido un lugar de explosión social anunciada. // El portavoz del gobierno se aprovecha de la explosión en El Ejido para advertir sobre el peligro para la cohesión interna española que supondría no restringir la entrada de inmigrantes.(08.02.00)

El Ejecutivo presenta la inmigración como un problema más que como una realidad que hay que asumir y moldear.(13.02.00)

España no está culturalmente preparada para recibir a los inmigrantes y los mecanismos de desarrollo estructural necesarios para facilitar la acogida y la integración de estos ciudadanos no funcionan // El gobierno ha sido ambiguo con la conducta racista y ésta se ve reforzada por la pasividad de la policía frente a la violencia de turba y el linchamiento contra magrebies.(13.02.00)

El partido del Gobierno no puede lavarse las manos en El Ejido.(17.02.00)

El alcalde de El Ejido, del PP, que se niega a ceder suelo municipal para instalar campamentos provisionales y está boicoteando cualquier intento de normalización, pues sin unas condiciones mínimas de habitabilidad será muy difícil la integración. // El alcalde de El Ejido considera a los inmigrantes como delincuentes en potencia antes que como ciudadanos.(17.02.00)

Han sido muchos los problemas provocados por los poco habilidosos mítines privados de Aznar en Ceuta y en Melilla, los problemas que han encontrado las exportaciones agrícolas de Marruecos hacia Europa, o los lamentables sucesos de El Ejido.(02.03.00)

Hay mucho que discutir entre todos para que el imparable fenómeno de la inmigración discurra pacíficamente en los próximos años y no se convierta en un foco permanente de conflicto como ocurrió en el Ejido.(20.03.00)

La posición del Gobierno ayuda a los ciudadanos a percibir la inmigración como una amenaza a su forma de vida y un riesgo para la convivencia.(28.05.00)

La necesidad de inmigrantes para el desarrollo de la economía se compadece mal con el discurso gubernamental sobre sus posibles riesgos para la convivencia.(06.06.00)

El gobierno con su actitud beligerante frente a Ley de Extranjería, induce a una actitud de recelo contra los inmigrantes.(06.06.00)

Transciende en el borrador del Gobierno una actitud de sospecha generalizada frente al inmigrante que rompe el principio de buena fe que rige las relaciones de la Administración con cualquier ciudadano.18.06.00)

El Gobierno alemán ha tardado, pero al fin ha reaccionado policialmente contra los neonazis.(13.08.00)

Ha habido durante un tiempo un exceso de explicaciones sociológicas sobre la violencia fascista y ha faltado represión.(13.08.00)

Deben esclarecerse las responsabilidades por la muerte del ciudadano guineano Antonio Augusto Fonseca en comisaría.(26.08.00)

El establecimiento de las responsabilidades por supuestos malos tratos como causa de la muerte de Fonseca pone en juego la credibilidad de la policía y del Ministerio del Interior.(26.08.00)

Los jóvenes españoles no son más racistas que hace cinco años.(25.10.00)

La llegada de inmigrantes no ha disparado los reflejos xenófobos entre los jóvenes españoles. // El poso de racismo entre los jóvenes es lo suficientemente importante como para no bajar la guardia.(25.10.00)

El PP debe combatir el modelo de segregación social que se da en El Ejido.(03.11.00)

La nueva ley de extranjería no debe brindar apoyo legal a modelos de segregación social por motivos racistas como el que practica el alcalde de El Ejido.(03.11.00)

Las autoridades escolares no deben transirir a los prejuicios racistas y xenófobos de algunos padres que se

Part II. 1.1. Editorials - El País

oponen a escolarizar 30 niños magrebíes.(15.11.00)
Es escandaloso que el Gobierno permita la política de segregación social en El Ejido para con los inmigrantes.(07.02.01)
En El Ejido el objetivo de la integración del inmigrante ha sido substituido por un vergonzante régimen de <i>apartheid</i> .(07.02.01)
Una política migratoria consensuada es el mejor antídoto contra el riesgo para la convivencia que encierran los discursos xenófobos. (05.03.01)
Es urgente luchar contra la discriminación racial y educar para la tolerancia.(01.09.01)
Vivimos el principio de lo que pueden ser nuevas olas de migraciones masivas, es urgente luchar contra la discriminación racial y educar para una tolerancia basada en la esencial igualdad de los seres humanos.(01.09.01)
Las expulsiones propuestas son posiblemente ilegales y resultan discriminatorias para las familias inmigrantes, castigándolas, por algo que no han hecho.(16.01.02)
La violencia con que administran la admisión, con una sistemática discriminación de gitanos e inmigrantes magrebíes y latinoamericanos, ha convertido determinadas zonas en espacios de alto riesgo que se organizan al margen de la ley.(30.01.02)
En Europa aumentan los políticos envalentonados en su xenofobia por el temor social al desbordamiento de los que nada tienen. (20.03.02)
La sustitución de trabajadores marroquíes y portugueses por otros de Este en la campaña de la fresa en Huelva acarrea imprevistas consecuencias sociales.(27.03.02)
La diferencia de origen de substituidos y substituidos introduce la motivación racial como factor de enfrentamiento potencial. // Es comprensible la desesperación los 5.000 inmigrantes que se sienten defraudados y en posesión de unos papeles que no les sirven ni para trabajar en la fresa ni en otra cosa.(27.03.02)
Los malos tratos y abusos policiales cometidos contra los inmigrantes en España no son pocos ni insignificantes.(18.04.02)
El ministro del Interior debería explicar su política contra las actuaciones policiales racistas y garantizar que casos como los denunciado por AI serán perseguidos.(18.04.02)
Los victoriosos democristianos proponen hacer más holandeses a los recién llegados y ponérselo mucho más difícil aquellos cuyas peticiones de asilo hayan sido rechazadas.(17.05.02)
El PP está alentando prejuicios que pueden generar reacciones xenófobas.(20.05.02)
Debería haber una labor pedagógica en la sociedades receptoras de inmigración.(22.05.02)
Los opositores a la construcción de la Mezquita en Premià son intolerantes.(23.05.02)
Las declaraciones han secuestrado el debate y han convertido los problemas de integración de inmigrantes en arma política arrojadiza.
El rostro de la xenofobia y del racismo se refleja sin complejos al abordar con simpleza asuntos difíciles en un texto legislativo de un país europeo. 906.06.02)
La decisión del gobierno de sustituir a los habituales inmigrantes mayoritariamente marroquíes por polacos y rumanos contratados en origen, es sospechosa de discriminación.(13.06.02)
El sistema judicial no puede hacer con los inmigrantes lo que no haría con los nacionales: decidir sobre su situación personal (deciden internarlos o expulsarlos) sin oírles al menos, dando por bueno lo dicho o actuado ante la policía durante la detención.(28.06.02)

Nacionalisme català

Los nacionalistas catalanes desprecian a los inmigrantes.(25.02.01)
Pujol no ha negado que comparta las observaciones de Ferrusola. // Los nacionalistas no tienen el monopolio del desprecio al definido como diferente.(25.02.01)
El nacionalismo catalán desprecia al 'diferente' sin dinero.(02.03.01)
Hasta el más cívico de los nacionalismos suele tener en su origen un componente xenófobo. // El nacionalismo catalán intenta banalizar la xenofobia presentándola como algo natural, que todo el mundo piensa aunque no lo diga.(02.03.01)

Nacionalisme espanyol

Según el Monarca, España debe dar una respuesta solidaria al desafío de una inmigración creciente y, en ocasiones, descontrolada.(25.12.010)
--

Altres

El Ministro de Trabajo, Manuel Pimentel, deja la política por discrepancias con el PP en asuntos sobre la inmigración.(19.02.00)

La distancia entre el estilo y el discurso de Pimentel, abierto, conciliador y a favor de la integración, y de algunos barandas de su partido lo que puede haber provocado su marcha de la política.(19.02.00)

En los países receptores de la "fuga de cerebros" se crea una dualidad de trato migratorio, próximo al agravio comparativo, que tiene difícil justificación por parte de los Gobiernos.(01.06.00)

El plan de ayuda al inmigrante del gobierno será poco efectivo.(30.12.00)

Es una contradicción aprobar el Plan Greco sin destinarle financiación.(30.12.00)

La propuesta del PP de incorporar extranjeros al ejército como vía de Integración es contradictoria con la desconfianza que expresa su documento con relación a los extranjeros.(23.03.01)

El borrador de la propuesta del PP establece un cupo anual de extranjeros, acceso limitado a algunas unidades y permanencia limitada en el ejército si no se obtiene la nacionalidad.(23.03.01)

Sería ingenuo pensar que con una medida represiva como la aplicada ayer en Barcelona se vaya a poner punto final a un conflicto tan complejo, (...) porque las migraciones sólo siguen una dirección, la que lleva de la miseria a la prosperidad.(17.08.01)

Australia e Indonesia rechazan a los afganos del barco Tampa, en parte, por una rivalidad regional y en aplicación de leyes restrictivas, adoptadas a raíz de malas experiencias con los *boat people* (balseros) en los años setenta y ochenta.(29.08.01)

En situación de emergencia como de los naufragos rescatados por el *Tampa*, lo primero es resolver el problema humanitario.(03.09.01)

Australia trata de no sentar un precedente (con la acogida de inmigrantes ilegales, aunque sean presentados como refugiados políticos), y no cede ni por motivos humanitarios.(03.09.01)

La prohibición de salir de Cuba justifica que los cubanos solicitantes de asilo encuentren menos obstáculos que los otros países. (05.01.02)

Urge un control de los sistemas de seguridad de establecimientos nocturnos, los cuales han dejado en manos de chulos y matones el control de acceso. (30.01.02)

La dificultad que tiene el Gobierno de Melilla para acoger a niños inmigrantes no acompañados no le faculta a desentenderse de ellos.(07.05.02)

Es necesario un plan de talleres y programas de formación adaptados a las condiciones y necesidades de los "niños de la calle".(18.05.02)

La autorización del internamiento a la fuerza de niños de la calle pone más el acento en quitarlos de la circulación que en su reeducación.(18.05.02)

El informe del Comité para los Derechos del Niño de la ONU, que critica las graves carencias en el trato dado a los menores inmigrantes en España supone un nuevo aviso al Gobierno.(10.06.02)

El Gobierno aplica a los menores inmigrantes, tomándolos como conejillos de Indias, las medidas expeditivas anunciadas en su reforma de la Ley de Extranjería.(10.06.02)

La explicación oficial del Gobierno sobre la situación denunciada por la ONU de los menores inmigrantes no acompañados en Ceuta y Melilla no convence. (18.06.02)

Aunque los gobiernos de Ceuta y Melilla tienen obligaciones legales innegables, el problema les sobrepasa, tanto por su dimensión económica como política. El gobierno tiene una parte importante en su tratamiento y solución.(18.06.02)

Los jueces están vulnerando el derecho a la tutela judicial efectiva y el principio de inmediatez judicial.(28.06.02)

II.1.2. El perfil i la matriu ideològics d'*El Periódico*

1. Els editorials d'*El Periódico*

L'estudi abraça un període de temps comprès entre l'octubre de 1999 i el juny del 2002 i en aquest període *El Periódico* va publicar un total de 114 editorials relacionats amb immigració que hem procedit a resumir en macroproposicions.

2. Les macroproposicions en el dietari editorial

Aquests són els resums de tots els editorials d'*El Periódico* sobre immigració ordenats cronològicament. En el quadre que segueix apareixen els títols i les macroproposicions que sintetitzen els editorials, a saber, la macroproposició central que expressa la tesi fonamental de l'editorial i la o les macroproposicions que expressen la coherència global que subjau en els raonaments, ja sigui implícits o explícits, de l'editorial.

EL PERIÓDICO			
Data	Editorial	Macroproposició	Macroproposicions de coherència global
30.10.99	Por al barri de Santa Caterina	Cal dirigents veïnals amb civisme i autoritat moral per evitar actituds racistes (com els veïns de Santa Caterina).	La inseguretat crea por i revengisme, i ambdues poden generar actituds racistes.
1.11.99	El Marroc va cap a la democràcia	Perquè el Marroc sigui una democràcia, Mohammad VI ha d'impedir l'emigració forçada de milers de joves.	Hassan II va governar el Marroc d'una manera autoritària, amb les conculcacions més brutals dels drets humans
15.11.99	S'encarrila bé la llei d'estrangeria	La tramitació per via d'urgència de la nova llei d'estrangeria, que inclou els drets bàsics dels qui són a Espanya, és un fet positiu i de justícia.	Fins ara, Espanya ha estat injusta amb els immigrants i no s'ha adequat a les exigències modernes del fenomen migratori
20.11.99	Llei d'estrangeria de mai acabar	Si el PP no aprova la nova llei d'estrangeria tal com està, estarà defraudant i enganyant a 80.000 persones sense papers.	

Part II. 1.2. Editorials – *El Periódico de Catalunya*

26.11.99	La farsa de la llei d'estrangeria	Si CiU no vota a favor de la reforma de la llei d'estrangeria suposarà simplement que és una formació reaccionària	La llei d'estrangeria és el tema més clar, pur i dur, de reconeixement de drets humans que tenim en aquest final de segle
11.12.99	Lleuger vernís per a una llei restrictiva	Els pujolistes s'han limitat a suavitzar els aspectes més regressius de la llei d'estrangeria 1999 i a possibilitar que el PP imposi la seva llei restrictiva.	La llei d'estrangeria del PP és poc generosa a l'hora de regularitzar, poc comprensiva amb la qüestió de la reagrupació familiar i desconfiada dels immigrants
23.12.99	La llei d'estrangeria salva els obstacles	Espanya, contra la voluntat del PP, començarà a tractar als immigrants com a persones i respectarà els seus drets gràcies a la nova llei d'estrangeria.	Aquesta llei ni és una bogeria ni obre desorbitadament les portes als estrangers. Necessitem els immigrants per rejuvenir la població i fer créixer la taxa de natalitat.
7.01.00	Immigració i progrés a la UE	La UE ha d'unificar la legislació immigratòria, donar el vot als estrangers residents, preocupar-se de la rereguarda africana i fomentar l'educació tecnològica per mitigar les futures desigualtats.	Europa és incapaç de resistir la pressió de la immigració. Europa necessita els immigrants per interessos demogràfics.
28.01.00	Violència magribina	Cal treure de la marginació als joves magribins que delinqueixen a la plaça Reial.	Els joves magribins que delinqueixen a la plaça Reial manifesten, amb la seva violència, un fort ressentiment social. Necessitem aquests joves delinqüents per al mercat de treball.
30.01.00	La frontissa nazi	A Europa conviuen dos estats d'opinió: un viu sentiment antifeixista i un creixent acostament a postures excloents i xenòfobes, a compte de l'increment de la immigració.	
3.02.00	L'ou austriac	Europa té problemes greus. D'identitat, de tolerància, d'acceptació del fet migratori i, d'altra banda, d'esclerosi i corrupció del sistema democràtic	
4.02.00	¿Mala gana, desídia o reflex racista?	El govern del PP, en comptes d'aplicar degudament una llei d'estrangeria progressista, l'està aplicant amb rivets xenòfobs.	Els primers dies d'aplicació de la llei d'estrangeria han estat vergonyosos: cues abusives, desorganització, termini massa exigü per presentar tots els papers, etcètera.

Part II. 1.2. Editorials - *El Periódico de Catalunya*

7.02.00	Frenar la 'caça del moro'	La pedagogia social ha de frenar les actituds vandàliques i xenòfobes.	En les pròximes dècades, els països rics es transformaran en societats multirracials i això comportarà dificultats de tota mena. Un país d'emigrants com Espanya no pot permetre les agressions contra els immigrants.
8.02.00	El retorn de la por de la gent	Les denúncies per discriminació xenòfoba poden fer naufragar el Maremàgnum.	El rebrot d'inseguretat ciutadana a Barcelona comporta el retorn de la por i la xenofòbia dels barcelonins.
9.02.00	Diverses lliçons des d'El Ejido	És necessari donar un tracte just als immigrants perquè són persones i perquè els necessitem.	Dues coses del que ha passat a El Ejido avergonyeixen particularment: l'explosió racista i la llarga passivitat policial.
13.02.00	Temps d'actuar, no d'espantar-se	El fons del problema d'El Ejido no ha estat el racisme, sinó la injustícia social.	Els culpables dels fets d'El Ejido són principalment: un malalt mental que comet un homicidi; la policia, que s'inhibeix en uns incidents violents; el poder polític, que deixa que la situació es deteriori; els sindicats, que no eviten l'explotació laboral; i els empresaris agrícoles, que exploten treballadors.
18.02.00	Alcalde provocador	El PP ha de desmarcar-se d'actituds provocadores i irresponsables com les del seu alcalde a El Ejido, Juan Enciso.	
19.02.00	Contudent 'no' al racisme	La societat civil té capacitat de resposta suficient per frenar el monstre del racisme, que avança cada dia.	El PP és ambigu en relació a les qüestions sobre immigració. Les societats riques utilitzen els immigrants pel seu propi interès.
28.02.00	Promeses sense complir a El Ejido	L'Administració està afrontant amb deficiències el pla de pau a què es va comprometre després dels fets d'El Ejido.	Cal aconseguir una integració social real dels qui arriben a Espanya per guanyar-se la vida i donar prosperitat al nostre país.
1.03.00	Violència a Melilla	Espanya ha de ser particularment prudent en els temes de relació amb tot allò que sigui magribí.	Hi ha algun motiu ocult darrere dels disturbis ocasionats a Melilla arran de la prohibició d'entrada de bens.
17.03.00	Pasteres multicolors	S'ha d'assenenar el debat interior sobre el nombre d'immigrants que necessitem absorbir i el nombre al qual, a més a més, podem ajudar.	Per la seva ubicació geogràfica, Espanya té una responsabilitat excepcional sobre el flux migratori a Europa.
31.03.00	Onades de pakistanesos	Les autoritats espanyoles han de donar prioritat a la integració social dels immigrants que provenen del Marroc i el Magrib, i complir amb la responsabilitat d'impermeabilitzar l'estret de Gibraltar.	Cal una homologació de totes les lleis d'immigració i més control en totes les fronteres exteriors de la Unió Europea.

Part II. 1.2. Editorials - *El Periódico de Catalunya*

18.04.00	Pasteres dramàtiques	El Govern no està impulsant l'única solució de veritat al problema de les pasteres és impulsar el desenvolupament del Magrib.	La qüestió migratòria ha de ser prioritària en l'agenda del nou Executiu.
8.05.00	Aznar i el Marroc	Espanya hauria de vigilar perquè el Marroc no acabi essent un focus de desestabilització islamista.	La immigració és el problema més apressant del Mediterrani occidental.
10.05.00	Distanciament Madrid-Rabat	Les pasteres dificulten l'enteniment entre Espanya i Marroc.	
15.05.00	Traves a l'immigrant	El Govern anuncia mesures contra el racisme, les màfies i l'explotació dels immigrants perquè vol presentar com a bona una llei que retalla els drets de l'immigrant.	El Govern ha alimentat perillosament el germen de la xenofòbia.
20.05.00	58 cossos sense vida, càrrega d'un camió	A Europa, no perseguim de veritat les màfies que juguen amb la vida dels immigrants.	Al poder europeu li interessien successos com el dels 58 immigrants morts en intentar passar a Gran Bretanya perquè la por dissuadeixi a futurs immigrants.
25.05.00	La gran muralla del segle XXI	L'arribada d'immigrants ens fa por, però no ens importen les condicions en què arriben els immigrants.	
08.07.00	Una llei restrictiva malgrat els retocs	Malgrat els retocs d'última hora, la llei d'estrangeria continua sent excessivament restrictiva.	La versió anterior de la llei d'estrangeria intentava tractar l'immigrant amb molt més respecte com a persona.
12.07.00	Protesta al Raval	Les accions veïnals han de servir per forçar l'Administració a complir el seu deure.	Prendre's la justícia pel seu compte és perillós perquè es pot perdre un inicial caràcter pacífic. Els veïns de l'Arc del Teatre no són xenòfobs.
25.07.00	¿Agressió racista?	La policia ha descartat que la brutal agressió a un menor marroquí a la plaça de Sants tingués connotacions racistes únicament per donar una versió tranquil·litzadora dels fets.	
12.08.00	Neoesclavistes'	Les autoritats policials i judicials espanyoles han de demostrar que estan per la labor d'atacar els desaprensus que integren les xarxes de transport d'immigrants.	
14.08.00	Sense retorn	Ara es demostra que la primera previsió del Govern d'aplicar la llei d'estrangeria expulsant els sense papers és inaplicable.	
16.08.00	Conflicte a Aitona	La batuda d'Aitona que va incloure de manera indiscriminada tot un col·lectiu de persones només per raó del seu origen no és correcta.	Les detencions de dos jornaleros agrícoles magribins acusats d'agressió amb navalles a Aitona són una mostra d'actuació policial correcta. Qualsevol excés, unit a les precàries condicions de treball i als baixos sous, pot encendre la metxa d'un conflicte racista.

Part II. 1.2. Editorials - *El Periódico de Catalunya*

24.08.00	Aclarir una mort	Les autoritats policials i el Ministeri de l'Interior han mantingut una actitud corporativista en relació amb la mort del guineà Antonio Fonseca a Arrecife (Lanzarote) i la possible implicació de la policia.	La policia va mentir en relació amb la mort del guineà Antonio Fonseca a Arrecife (Lanzarote).
26.08.00	El guineà mort	Els superiors dels policies implicats en el cas de la mort del guineà Antonio Fonseca haurien d'inhabilitar-los cautelarment.	
01.09.00	Sentència alemanya	El dur càstig per als assassins d'un africà a Alemanya és una bona notícia.	A Europa es multipliquen els incidents racistes i augmenta l'arrelament de l'extrema dreta. L'atur i el desencant afavoreixen les actituds xenòfobes.
06.09.00	Més que un error	És possible que en la mort d'un nadó a l'Hospital Comarcal de Melilla que no va ser atès a temps hi hagi un rerefons racista.	
20.09.00	L'harmonia amb el veí del sud	Espanya i Marroc tenen la necessitat d'entendre's.	La pesca, la immigració clandestina, el narcotràfic i els contenciosos territorials són els vells i nous problemes que enterboleixen la convivència entre Espanya i Marroc.
25.09.00	La rambla del Raval i la Mercè	La condició pluriètnica dels nous veïns del Raval és el símbol del Fòrum de les Cultures.	
27.09.00	Desídia i abandó a Santa Caterina	La tensió que ocasiona la delinqüència al barri de Santa Caterina podria derivar en brots xenòfobs.	A Santa Caterina hi viuen grups agressius i reincidents delinqüents d'origen algerià.
4.10.00	Dia rècord en immigració il·legal	La llei d'estrangeria només serà útil si a més de ser eficaç en la lluita contra els traficants de persones, no lesiona els drets fonamentals dels immigrants.	Els immigrants no arriben a les costes espanyoles seduïts per una llei que no coneixen, sinó per les màfies depredadores.
10.10.00	Racisme flamenc	El principal desafiament que té avui la democràcia a Europa és el de barrar el pas als antidemòcrates.	El racisme i la xenofòbia s'estenen de manera preocupant a Europa.
18.10.00	Plataforma racista	El Govern del PP no aposta per l'única via d'integració dels immigrants: concedir-los els mateixos drets i els mateixos deures que als altres membres de la societat.	Criticar polítiques de suport als immigrants dona vots. La passivitat policial permet que la impunitat de petits grups de delinqüents procedents d'altres països enverini la convivència.
20.10.00	Els altres catalans del segle XXI	Si Catalunya ha pogut mantenir en els últims anys un alt ritme de creixement econòmic, ha estat gràcies als immigrants.	Per diferències culturals i ètniques, el procés d'integració social de l'actual immigració serà més difícil que el de la immigració de principis de segle i l'onada dels anys 60.

Part II. 1.2. Editorials - *El Periódico de Catalunya*

5.11.00	Immigració creixent	S'ha d'evitar que els immigrants - que cada cop són més - es concentrin en guetos.	L'increment del nombre de persones d'origen immigrant és un signe de la bonança econòmica que no ha de preocupar.
14.11.00	Tapar-se els ulls	L'Ajuntament de Barcelona no ha de seguir desentenenant-se del problema de la prostitució de dones 'sense papers'	El comerç roï del sexe s'incrementa a Barcelona. La por de les prostitutes 'sense papers' a l'expulsió fa més fàcil l'actuació del proxeneta.
19.11.00	Racisme, és clar que sí	Els 30 nois marroquins de Ceuta han de ser escolaritzats tot i les pressions racistes.	Desconfiar d'uns menors marroquins quan no es tenen motius per a desconfiar d'ells és un acte racista, malgrat els qui ho fan no ho reconeguin així.
27.11.00	Suspens en estrangeria	El PP ha fracassat en no aconseguir el consens en la reforma de la llei d'estrangeria, un assumpte d'Estat.	La reforma de la llei d'estrangeria aprovada és contrària als drets humans i a més no contindrà els fluxos de desplaçaments.
5.12.00	Mort a Tarifa	La mort a trets d'un immigrant s'ha d'aclarir, i això no reflecteix desconfiança en la Guàrdia Civil.	
14.12.00	Els nostres 'meninos da rua'	Els menors magribins reproduïxen a Barcelona i a petita escala la situació dels meninos da rua del Brasil.	
22.12.00	Expulsió d'immigrants	Amenazar 30.000 immigrants de fer-los fora del país causarà més problemes que legalitzar-ne la situació.	Els 'sense papers' amenaçats d'expulsió per la nova llei d'estrangeria seran més vulnerables que mai a l'exploració o a la necessitat de delinquir.
29.12.00	Cues desesperades	El procés de regularització dels immigrants sense papers hauria d'haver estat més generós.	Els 30.000 'sense papers' que s'aglomeren en cues davant les delegacions de Govern poden ocasionar un problema d'ordre públic de veritat.
4.01.01	Tragèdia en un pas a nivell	La justícia ha d'actuar davant l'accident de Llorca investigant RENFE i parant atenció a la contractació il·legal de 'sense papers'.	
9.01.01	Explotadors i explotats	Els temporers de l'horta murciana, com milers de magribins, mereixen papers.	Els empresaris hortofructícoles murcians són explotadors. Els empresaris demanen papers pels temporers guiats només pel seu propi interès.
23.01.01	Portes al camp	La llei d'estrangeria regula de manera restrictiva l'entrada d'estrangers i limita els seus drets.	La llei d'estrangeria és inaplicable.
9.02.01	Immigració selectiva	La política d'immigració selectiva que proposa Romano Prodi per la UE es basa exclusivament en consideracions econòmiques i deixa al marge unes altres.	L'economia comunitària necessita només una part dels immigrants.

Part II. 1.2. Editorials - *El Periódico de Catalunya*

11.02.01	El PP, a la baixa	La mala gestió governamental en assumptes com les vaques boges o la immigració resten vots al PP.	El conflicte dels sense papers és un assumpte molt preocupant per als espanyols.
15.02.01	Drets i partidisme	La defensa dels drets fonamentals no pot estar en funció dels interessos partidistes, com està passant.	La UE ha d'assumir el risc de tancar portes a la immigració. La llei d'estrangeria és incòmoda pels principals partits i institucions vinculades.
18.02.01	Vaixell de càrrega pastera	La UE ha d'harmonitzar la seva política d'immigració i el Govern espanyol hauria de reconstruir el consens.	La llei d'estrangeria és democràticament inacceptable i probablement inconstitucional. La UE ha d'assumir el risc de tancar portes a la immigració.
21.02.01	Una ficció ruïnosa	Els viatges a l'Equador són una operació d'imatge prescindible. Que rebin els papers a Espanya.	L'operació retorn que financia la Delegació del Govern per a la Immigració és massa cara.
22.02.01	Ferrusola i els immigrants	La dona del president de la Generalitat s'ha de disculpar pels seus comentaris desafortunats.	Ferrusola va fer unes declaracions sobre els immigrants que encaixen ben poc amb l'exigible clima de diàleg i comprensió que requereix aquest fenomen. No és lògic demanar responsabilitat política a ningú en el cas de les declaracions de Ferrusola, ja que no és un càrrec públic, ni tampoc utilitzar el tema de manera partidista, però és pertinent esperar que demani disculpes.
28.02.01	Pèssima pedagogia	Si actituds com les de Barrera i Ferrusola perseveren, acabarem tenint el nostre propi Haider.	Barrera ha donat el pas lògic després dels prejudicis expressats per Ferrusola: exculpar la xenofòbia. Barrera ha exculpat el racisme del líder ultra austriac, Jörg Haider.
1.03.01	Qüestió de principis	Pujol ha de desautoritzar sense ambigüitat les frases xenòfobes de Barrera, que fan malbé la convivència.	Barrera, com a aprenent de Haider, s'ha garantit un rebuig majoritari en haver atacat al mateix temps la immigració actual i la dels anys 50 a 70.
3.03.01	Mesures contra Barrera	Per resultar creïble, la direcció d'ERC hauria d'adoptar de seguida mesures disciplinàries contra Barrera, però no pel mal que ha causat al partit, sinó pel mal que ha causat a Catalunya.	La xenofòbia de Barrera ha perjudicat ERC, i també Catalunya. Les tesis de Barrera i de Ferrusola faciliten les coses als interessats a inventar una Catalunya intolerant, on nacionalisme i xenofòbia serien sinònims, com els tertulians habituals i el ministre Pío Cabanillas.

Part II. 1.2. Editorials – *El Periódico de Catalunya*

8.03.01	El 'corró' CiU - PP	El retorn dels equatorians, ja amb papers, o el final de la tancada de l'església del Pi, són només un miratge davant la política immigratòria del PP, repressiva i inconstitucional.	
10.03.01	Model per a la immigració	Cal seguir el model per a la immigració que recomana el Síndic de Greuges en el seu informe: fer de les mesquites un factor d'integració, acceptar que els immigrants aprenguin una mica de castellà abans que el català, que els polítics siguin prudents en les seves declaracions, que s'accepti que la nostra identitat col·lectiva està subjecta a una constant redefinició.	
24.03.01	La inhibició de Múgica	El Defensor del Poble no vol comprometre's amb els drets dels immigrants.	
26.03.01	Escoles discriminadores	És inacceptable que, amb els impostos de tots els ciutadans, hi hagi centres privats que vulnerin directament les normes de preinscripció per discriminar els que, immigrants o autòctons, no poden acreditar un compte corrent d'èlit.	
27.03.01	Frau als immigrants	És inacceptable que s'hagi permès que els pisos amb aluminosi es puguin vendre als immigrants.	Hi ha la Barcelona solidària de l'església del Pi, però també hi ha la Barcelona que enganya els més desprotegits i es lucra amb la seva necessitat. // Les institucions, com ja ha començat a fer l'Ajuntament, han d'aturar de soca-rel fraus com el de les vivendes amb aluminosi del Turó de la Peira llogades a immigrants.
18.04.01	Nens esclaus	Només una investigació pot aclarir les incògnites del vaixell acusat de transportar nens esclaus.	Indigna la naturalitat amb què ha estat acollida als països desenvolupats la notícia d'un vaixell fantasma carregat amb nens esclaus, que els fan lucrar-se a baix preu.
28.04.01	Maduixes amargues	La llei d'estrangeria és indefensible, perquè no permet als immigrants que viuen en condicions d'esclavitud a Espanya, associar-se per lluitar en contra d'això.	La indefensió dels immigrants facilita que es donin a Espanya situacions comparables amb l'esclavitud.
7.05.01	La salvatjada de l'ablació	L'ablació no ha de ser vista com una peculiaritat cultural, sinó com una simple violació de la llei.	La mesura proposta per CIU d'expulsar d'Espanya a qui practiqui l'ablació és coherent amb la idea que la immigració ha de respectar les lleis del país d'acollida.
19.05.01	Més immigració il·legal	Amb la reforma de la llei d'estrangeria no es frena la immigració il·legal.	Avui arriben més 'sense papers' que abans de la reforma de la llei d'estrangeria. L'anterior llei d'estrangeria no produïa el denunciat efecte crida.

Part II. 1.2. Editorials – *El Periódico de Catalunya*

25.05.01	Cues de 'sense papers'	Cal investigar si algunes de les gestories que ofereixen els seus serveis als 'sense papers' estan al darrere dels rumors falsos que generen les llargues cues d'immigrants davant les delegacions de govern.	
29.05.01	Racsime britànic	Darrere els incidents racials del Regne Unit hi ha problemes socials i demagògia del partit conservador, que ha jugat la carta de les races durant la campanya electoral.	
2.06.01	El pacte dels 'sense papers'	El Govern ha d'estendre el compliment del pacte amb els 'sense papers' que van protagonitzar les tancades a tota la resta d'immigrants, però ho ha de fer alhora de manera rigorosa i amb la màxima serietat, per evitar nous rumors sobre regularitzacions injustificats.	El Govern ha complert la seva paraula amb els 'sense papers' tancats a les esglésies de Barcelona.
9.07.01	La nova prostitució	Nous contingents de dones, primer de l'Est i ara africanes, ocupen l'esglaó més baix de la prostitució, sense respectar la discreció habitual en la captació de clients ni, cosa que és més greu, les precaucions necessàries per evitar la propagació de la sida.	Cal regular la prostitució, però si no es fa és a causa de la hipocresia que impedeix abordar-la obertament.
5.08.01	Xenofòbia amb llicència	El ministre de l'Interior, Mariano Rajoy, ha de comparèixer davant el Congrés per explicar l'autorització d'una concentració xenòfoba per part del subdelegat del Govern a Conca.	El subdelegat del Govern a Conca, en autoritzar una concentració xenòfoba, ha comès una irresponsabilitat a més de mantenir una actitud provocadora.
8.08.01	Africans abandonats	És indignant que tant l'Ajuntament com la Generalitat i el Govern central hagin estat incapaces de donar una alternativa per als immigrants desallotjats de plaça Catalunya.	Cap de les tres institucions a sabut estar a l'alçada del sentit humanitari que exigia la situació.
14.08.01	Errants per la ciutat	Els immigrants desallotjats de plaça Catalunya han de confiar en Creu Roja i deixar de desconfiar i de guiar-se per grups radicals.	La societat civil és molt més àmplia que un sindicat amb escassa representativitat o que grups que semblen perseguir la continuació del conflicte. Una organització centenària com Creu Roja no es jugarà el seu prestigi enganyant víctimes d'una situació infrahumana.
18.08.01	Una batuda inoportuna	El desallotjament dels immigrants de la plaça André Malraux per part de la policia és indefensible.	El desallotjament de la plaça André Malraux és un exemple del que no s'ha de fer, perquè Barcelona ha de servir de model en el complex tema de la immigració.
22.08.01	Piqué avisa el Marroc	Encara que les causes de l'onada de pasteres són més profundes, Rabat no fa res per pal·liar l'èxode.	El destí per als qui emigren en pasteres és, en el millor dels casos, el retorn al punt d'embarcament o engrandir la nòmina de treballadors explotats per empresaris espanyols desaprensius.

Part II. 1.2. Editorials – *El Periódico de Catalunya*

27.08.01	Final digne a Barcelona	Finalment, ajuntament i Generalitat, encoratjats pels sectors més dinàmics de la societat civil, han acabat posant fre a les intencions del Govern central en relació amb l'expulsió dels immigrants desallotjats d'André Malroux.	La immigració és el principal repte col·lectiu que tenim.
3.09.01	El debat sobre el racisme	El racisme és un gran desafiament a tota essència democràtica.	El racisme és una de les pitjors plagues de la nostra societat. El racisme troba el seu caldo de cultiu en el creixent fenomen de les migracions que comencen a configurar el món del segle XXI.
5.09.01	Els pretextos de Mohammad VI	Qui provoca l'emigració desesperada de marroquins és el govern del Marroc.	És cert que la policia espanyola no combat amb eficàcia les màfies i no està ben dotada per afrontar la tràgica onada de desembarcaments. És cert que el Govern d'Aznar ho ha de fer millor i restablir ponts amb Rabat, però això no serveix perquè Mohammad VI excusi responsabilitats.
10.09.01	El Marroc se'ns allunya	Espanya ha de replantejar la seva estratègia amb el Marroc, país amb el qual estem pitjor que mai.	
14.09.01	Espanya en la crisi mundial	La crisi mundial conseqüència de l'atac a les torres bessones posarà a prova la capacitat de la societat espanyola per suportar una pressió migratòria com l'actual sense que s'agreugin els episodis de racisme.	
27.09.01	Fonamentalisme aquí	Cal evitar caure en un clima de persecució de tota la comunitat musulmana a Espanya arran de les detencions relacionades amb Al Qaeda.	
30.09.01	Falta de mà d'obra	La necessitat d'immigració de Catalunya dependrà de quina formació es doni als aturats.	Existeixen prejudicis culturals i no només criteris laborals a l'hora de relegar els originaris dels països islàmics en tots i cada un dels llocs de treball i preferir, per exemple, immigrants llatinoamericans o dels països de l'Est.
27.11.01	Delinqüència precoç	La retenció de menors del carrer no ha de ser una condemna, sinó que ha de servir per recuperar-los.	Les reiterades retencions de nois del carrer són una burla.
25.12.01	Missatge reial	Terrorisme, immigració i Europa són els reptes de la societat espanyola, com va destacar el missatge reial.	
19.01.02	Agressió policial	Els prejudicis ètnics potser van agreujar l'error dels policies que van apallissar un trompetista negre.	

Part II. 1.2. Editorials – *El Periódico de Catalunya*

27.01.02	Sense pacte d'immigració	Els pocs avenços en estrangeria es podrien haver aconseguit sense reformar la llei anterior.	La nova llei d'estrangeria no ha servit per aturar el denominat efecte crida. Els convenis bilaterals, que havien de ser la solució per a la immigració irregular segons la nova llei d'estrangeria, s'han posat en marxa en aquest any de manera només simbòlica.
29.01.02	Violència al Maremàgnum	Una ciutat que aspira el 2004 a ser capital mundial de la convivència i la tolerància no pot admetre que el dret d'admissió s'exerceixi de forma discriminatòria, com passa al Maremàgnum.	
	Justícia al Maremàgnum	Les administracions han de donar explicacions per la seva falta de control dels locals nocturns.	Les agressions a clients de discoteques en mans de gorilles a sou es repeteixen a Catalunya amb massa freqüència.
11.02.02	Crisi noctàmbula	Els locals de la façana marítima de Barcelona, ja abans de la mort de William Pacheco, estaven amenaçats de convertir-se en guetos festius de turistes, immigrants i joves que en altres llocs tindrien problemes per superar la barrera del dret d'admissió.	
17.02.02	Símbols a les aules	Permetre a uns alumnes que portin símbols religiosos a classe i a d'altres no és discriminació anticonstitucional.	No es pot dir que el mocador suposi una discriminació per raó de sexe i les faldilles no.
22.02.02	Immigració i escola	Els immigrants, a més de defensar els seus drets, han de ser respectuosos amb la cultura que els acull.	No es pot forçar ningú a acceptar l'escolarització en un centre confessional, de qualsevol religió, però sí es pot demanar respecte a la religió majoritària de la societat que els acull.
6.03.02	Cervera inquieta	Els fets de Cervera són inquietants perquè adverteixen de la fragilitat de la nostra convivència diària.	Cada vegada que sorgeix un problema laboral a Catalunya, algú aprofita per estendre les seves actituds racistes contra la immigració.
20.03.02	Portes al mar	Davant la immigració massiva només són eficaces les solucions humanitàries i polítiques per eradicar la pobresa.	
8.05.02	Advertència holandesa	L'assassinat de Pim Fortuny és una advertència de com els extremistes de tota mena aprofiten que Europa no és una societat amb obsessió policial.	El debat sobre el multiculturalisme i la xenofòbia causa estralls a l'Europa dominada encara pels Estats-nació i la tradició d'assimilar immigrants.

15.05.02	Fronteres més tancades	Espanya hauria d'evitar que els treballadors dels futurs països membres, com Polònia, no acabin sent immigrants de primera enfront als llatinoamericans que arriben a la mare pàtria.	Per evitar crear bosses de marginalitat és inevitable controlar l'arribada d'immigrants a la vegada que es garanteix una integració social i laboral sense crispacions als que ja viuen a Espanya. Per responsabilitat històrica Espanya hauria de ser favorable a la immigració llatinoamericana, però si es tanca l'Estret també s'ha de posar barreres a la immigració que arriba pels aeroports.
17.05.02	Menors retinguts	La retenció de menors d'edat només és acceptable amb finalitats formatives i mai repressives.	És cruel i irresponsable limitar la tragèdia dels nens del carrer a un problema d'ordre públic.
21.05.02	Llum d'alarma a Premià	El debat polític que ha seguit els incidents per la mesquita no ha estat a l'altura del problema.	Només la proclamació de la igualtat en drets i deures és un punt de partida viable per al debat polític sobre el conflicte de la mesquita de Premià, però els polítics no estan partint d'aquí.
23.05.02	L'arma electoral	Encara que diguin el contrari, els partits sí que han començat a usar la <i>immigració com a arma electoral</i> .	És evident que l'opinió pública catalana percep la immigració <i>musulmana com un factor cada vegada més negatiu</i> . Catalunya està fent un gir cap a la intolerància de la immigració, des de l'opinió pública i des dels partits polítics.
1.06.02	Polícia d'immigració	El control eficaç de les fronteres europees requereix unificar abans les lleis i adoptar mesures socials.	Està confirmada la inquietud que desperta la immigració, ja sigui per prejudicis culturals i religiosos o per causes objectives d'inseguretat. L'absorció sense traumes dels immigrants requereix un control de l'entrada de nous contingents.
2.06.02	Aquella altra inseguretat	Les administracions es limiten a associar únicament la inseguretat amb la presència al nostre país d'immigrants en situació il·legal per ocultar les seves responsabilitats.	
08.06.02	Creix la muralla europea	A Europa, la mala política immigratòria espanta la gent, la qual cosa espanta els polítics, que accentuen la mala política immigratòria.	El cop de pèndol conservador que viu Europa dibuixa a tota velocitat una nova política contra la immigració. Amb la nova llei d'estrangeria que pretén aprovar el PP i amb la nova política immigratòria que es dibuixa a Europa continua l'error, perquè s'insisteix en aixecar una muralla en lloc d'intentar integrar la immigració.

Part II. 1.2. Editorials - *El Periódico de Catalunya*

16.06.02	Castigar el pobre	Sancionar els països emissors d'emigrants com proposa el Govern espanyol a la cimera de Sevilla augmentarà el problema.	El plantejament de severes i restrictives mesures per frenar la immigració il·legal és l'última sintonia del trio Blair-Berlusconi-Aznar. Ordenar els fluxos migratoris no és només convenient, sinó indispensable.
18.06.02	'Skins' impunes	L'aparició, encara que sigui incipient, de grups racistes organitzats hauria de mobilitzar els màxims esforços de les autoritats i fer reflexionar els polítics sobre les seves declaracions alarmistes sobre la immigració.	
19.06.02	Un mal veredict	És incomprendible que un jutge dicti que la mort d'un home per ser àrab no és un assassinat racista.	
23.06.02	Balanç discret a Sevilla	A la cimera de Sevilla s'ha arribat a un consens en política migratòria, però les grans decisions continuen pendents.	A la cimera de Sevilla, la prudència s'ha imposat sobre les pretensions de sancionar els països emissors d'immigració il·legal i de crear un únic cos de policia de fronteres, però l'Europa fortalesa se segueix construint.
30.06.02	La presidència espanyola	La por de la UE a la immigració ha limitat molt el pes polític de la voluntariosa presidència espanyola.	El recel antiàrab dels EUA ha encoratjat tota mena d'adversaris a la immigració.

3. Perfil ideològic d'*El Periódico*

La distribució temàtica de les macroproposicions centrals dels editorials analitzats, vegis apartat 2.3.4., i la seva anàlisi permet conèixer i presentar de forma endreçada quin és el posicionament global d'*El Periódico* sobre diferents temes entorn de la immigració.

3.1. Llei d'Estrangeria

És necessària una llei d'Estrangeria, però no la del PP, que vulnera els drets humans i és inaplicable.

El Periódico no qüestiona en cap moment la necessitat d'una llei d'Estrangeria, però es mostra contrari a la normativa vigent, imposada pel PP, principalment perquè considera que vulnera drets fonamentals dels immigrants, però també perquè la considera inaplicable, ineficaç i gens previsor.

Segons el diari, la llei d'Estrangeria és un tema de drets humans (26.11.99) i una qüestió d'Estat. *El Periódico* demana per la llei d'Estrangeria el consens i el diàleg que mereixen les qüestions d'Estat, però sempre parla d'un consens que fa referència a l'àmbit parlamentari exclusivament. (15.03.01)

Des d'*El Periódico* s'apunta la idea d'una nova llei encara més restrictiva que el PP pretindrà imposar en un futur. (08.06.02)

El Periódico de Catalunya, davant la reforma de la llei d'Estrangeria que es plantejava a finals de 1999, es va mostrar favorable a la reforma que fomentava el PSOE i altres partits de l'oposició, i contrari a la reforma proposada pel PP. El diari va defensar l'alternativa de l'oposició destacant que respectava els drets bàsics dels immigrants a diferència de la normativa que presentava el PP, a la qual *El Periódico* va titllar de restrictiva, poc comprensiva i poc generosa. Fins a l'aprovació de la reforma de la llei d'Estrangeria, el diari va fer pressió sobre CiU perquè aprovés la reforma proposada per l'oposició i desmarqués del PP. (26.11.99)

Finalment, *El Periódico* va valorar la postura de CiU com molt moderada i va considerar que, malgrat que havia suavitzat alguns punts de la normativa proposada pel PP, CiU havia fet possible la llei restrictiva que s'imposava el govern del PP (11.12.99). Durant els mesos anteriors a l'aprovació, el diari va posar

l'accent en la importància de tramitar ràpidament la nova llei, per tal que les imminents eleccions i canvi de govern no escombressin la feina feta (15.11.99).

Després del triomf del PP per majoria absoluta a les generals de març del 2000, el govern va desestimar la recent reforma i en va instaurar una altra com la que havia volgut des del principi. Es tracta de la llei d'Estrangeria 08/2000. Llavors *El Periódico de Catalunya* es va mostrar del tot contrari a aquesta nova reforma de llei per ineficàcia i per vulnerar els drets bàsics. En aquest últim sentit, el diari creu que l'actual llei d'Estrangeria és "probablement inconstitucional" (18.02.01).

En aquesta polèmica, el diari dóna especial importància al consens que el PP no busca i considera que la llei d'Estrangeria és un assumpte d'Estat i que, com a tal, ha de buscar un pacte d'Estat. (27.11.00)

3.2. Drets dels immigrants

Els i les immigrants han de tenir els mateixos drets que la població autòctona, per una qüestió de justícia social i perquè només així se'ls poden exigir els mateixos deures.

El Periódico considera que avui a Espanya es donen situacions comparables amb l'esclavitud, en referència al tracte que reben els immigrants. (28.04.01). En diverses ocasions el diari es refereix a empresaris explotadors i desaprensius, com els de l'horta murciana (09.01.01) i d'altres. Així, el dret al treball digne és un primer dret vulnerat al qual fa referència *El Periódico*, tot i que no ho fa explícitament. Quan tracta explícitament de drets vulnerats, el diari es refereix sobretot als que prohibeix l'actual llei d'Estrangeria, la qual és, segons el diari, l'exemple més clar de l'estat de la qüestió dels drets humans a finals de segle XX (26.11.99).

És en relació a la llei d'Estrangeria quan el diari parla específicament de "drets". Tot i això, també fa referència als abusos de diferent caire soferts per immigrants, sobre els quals demana sempre una investigació judicial que aclareixi les circumstàncies. El diari diu que l'única via per a la integració dels immigrants a Espanya és el reconeixement dels mateixos drets i els mateixos deures per ells que per la població autòctona (18.10.00).

El diari no tracta el dret a la lliure circulació de les persones.

3.3. Regularització

Cal un control de la immigració a base de regularitzar-ne una part. El sistema de regularització que dicta l'aplicació de la llei d'Estrangeria és un descontrol.

El diari parteix, com a afirmació ferma i incontestable, de la idea que cal un control de la immigració. En alguns casos el justifica com a prevenció de la marginalitat (15.05.02); en molts d'altres, no el justifica però el dóna per descomptat. En alguna ocasió, *El Periódico* parla de les llargues cues per a regularitzacions com a greu problema d'ordre públic, i, en general, les titlla de vergonyoses.

El diari critica l'aplicació de l'actual llei d'Estrangeria, entre d'altres coses, perquè els convenis bilaterals entre països només s'han posat en marxa de manera simbòlica, quan, en un principi, es van presentar com la solució a la immigració irregular (27.01.02).

3.4. Expulsions

L'expulsió d'indocumentats no és una bona mesura perquè és de difícil aplicació i perquè l'amenaça d'expulsió afavoreix l'explotació dels i les immigrants i que caiguin en la delinqüència.

El Periódico tracta el tema de les expulsions en relació amb la darrera reforma de la llei d'Estrangeria del PP. Es mostra contrari a les expulsions que aquesta preveu per a totes aquelles persones que no tinguin cap documentació que avaluï la seva estada al país, però, més que per una qüestió d'ètica o de principis, per la poca operativitat de la mesura. El diari remarca, per una banda, que és impossible expulsar tanta gent i, de l'altra, qüestions com que quan una persona està sota l'amenaça de l'expulsió és més vulnerable a l'explotació i a acabar delinquant i que, en aquest sentit, amenaçar d'expulsió a 30.000 persones (nombre d'immigrants que es van quedar sense regularitzar a les portes de l'entrada en vigor de l'actual llei d'Estrangeria) és més problemàtic que legalitzar-los (22.12.00).

3. 5. Religió

És legítim l'ús del vel, però, d'altra banda, els i les immigrants han de respectar la religió majoritària del país d'acollida.

En la polèmica sobre l'ús del vel, *El Periódico* es mostra favorable al seu ús, equiparant aquest símbol religiós amb altres de la creença catòlica que són comuns i quotidians a aquesta societat (17.02.02). En un altre moment, però, el diari remarca que la religió majoritària és un tret cultural més de la societat d'acollida, la qual ha de respectar l'immigrant (22.02.02).

3.6. Dones

Les prostitutes estrangeres afavoreixen la transmissió sexual de malalties. S'hauria d'expulsar a qui practiqui l'ablació. L'ús del vel és legítim.

El Periódico sosté que a Barcelona s'ha incrementat la prostitució i es mostra preocupat al respecte (14.11.00). El diari acusa concretament a les prostitutes estrangeres de poca discreció en la captació de clients i de no prendre les mesures necessàries per evitar malalties de transmissió sexual (09.07.02).

En relació amb l'ablació, *El Periódico* considera que no ha de ser vista com una peculiaritat cultural sinó com una pràctica perseguible i condemnable. En aquest sentit, aplaudeix la proposta de CiU d'expulsar a qui la practiqui, idea que justifica el diari al·legant que tot immigrant ha de respectar les normes del país d'acollida. (07.05.01).

Sobre la qüestió del mocador, considera que és tan discriminatori per raó de sexe com ho poden ser unes faldilles (17.02.02).

3.7. Delinqüència

La xenofòbia esclata, en part, per la delinqüència practicada pels immigrants. Els nens del carrer delinqueixen per ressentiment social i tancar-los en centres especials no és una mala mesura.

El diari presenta com a lògica la correlació delinqüència per part d'immigrants i esclat de xenofòbia (27.3.00), tot i que condemni expressament la xenofòbia. També es mostra comprensiu amb qui es pren la justícia per la seva mà, tot i que critica i adverteix sobre els efectes d'aquesta mesura.

Pel que fa als menors del carrer, *El Periódico* entén que darrera de la seva pràctica delictiva s'amaga el ressentiment social (28.01.00) i apel·la a les iniciatives d'integració d'aquest nois. D'altra banda, però, es mostra del tot tolerable amb els centres de menors o, almenys, amb la pràctica de tenir-los retinguts, si això serveix per "recuperar" i reconduir els nens (27.11.01).

3.8. Bondat de la immigració

La immigració controlada és necessària i funcional per als països enriquits.

El Periódico manté en tot moment que la immigració és necessària per a la prosperitat de Catalunya, Espanya, Europa i, en definitiva, per totes les societats enriquides. Segons el diari, la immigració és necessària per rejuvenir la població i incrementar la taxa de natalitat (23.12.99), i per fer feines que els autòctons no fan (28.01.00). Això sí, tant a Catalunya, com a Espanya, com a Europa es necessita un nombre concret d'immigrants (17.3.00). Cobrir aquesta necessitat és positiu, però sobrepassar el nombre d'immigrants adequat té conseqüències negatives.

3.9. Europa fortalesa

Cal unificar les polítiques sobre immigració de la UE, on Espanya té la responsabilitat especial vigilar "la rereguarda africana".

El Periódico aborda el tema de la immigració a Europa sempre considerant que és un gran repte per a la UE i que cal unificar les diferents legislacions existents (07.01.00). En algun moment, el diari estableix la correlació entre "increment de les societats multirracials" i "dificultats de tota mena" (07.02.00).

El diari manté de fet una postura ambigua, ja que tan bon punt anima a tancar les portes a la immigració (15.02.01) o estableix que la tradició d'assimilar immigrants que perdura a Europa és un anacronisme (08.05.02), com adverteix del perill d'una nova política restrictiva i injusta amb la immigració i que hauria de venir per part de la dreta i l'extrema dreta europees (08.06.02).

El Periódico creu que Espanya té un paper de gran responsabilitat en relació amb Europa i la immigració, ja que vigilar "la rereguarda africana" és una prioritat per la Unió Europea. (07.01.00 i 17.03.00). D'altra banda, el diari es mostra contrari a les

propostes del Govern espanyol a la cimera de Sevilla de sancionar els països emissors d'immigració i de crear un cos de policia de fronteres unificat (23.06.02).

3.10. Xenofòbia

El Govern central alimenta la xenofòbia que creix a la societat espanyola i catalana. La xenofòbia s'ha de combatre amb pedagogia social.

Sempre que *El Periódico* es refereix a qüestions com la xenofòbia, la idea de fons és la de la gran fragilitat de la convivència a la nostra societat (06.03.02). El diari considera que el racisme i la xenofòbia creixen a Catalunya (19.02.00), així com a Europa en general, i que aportacions com les d'Heribert Barrera o Marta Ferrusola només fan que apropar-nos a una situació extrema on Catalunya tindria el seu "propi Haider" (28.02.02).

El diari creu que el Govern alimenta el germen de la xenofòbia, amb iniciatives com la seva llei d'Estrangeria (15.06.00). *El Periódico* relaciona l'increment del racisme amb el de la inseguretat i l'atur (30.10.99). El racisme s'ha de combatre amb civisme i pedagogia social.

En relació amb la immigració musulmana, *El Periódico* mostra com a lògic que, després dels atacs a les Torres Bessones de Nova York, Espanya hagi de posar a prova la seva capacitat de "suportar una pressió migratòria com l'actual" (14.09.01). El diari també parteix de la idea que la immigració musulmana cada cop és vista més negativament per part de la població catalana (23.05.02).

3.11. Nacionalisme català

El sobiranisme no està en contra de ningú i defensa la integració dels i les immigrants.

En la polèmica entorn les declaracions d'Heribert Barrera, *El Periódico* va sortir en certa manera en defensa d'ERC desvinculant-la de l'actitud de Barrera i demanant-li un gest que escenifiqués aquesta separació. D'altra banda, el diari sosté en un editorial que les tesis sobiranistes no estan en contra de ningú i que defensen la integració de tothom per a l'enriquiment de Catalunya (19.03.01).

El Periódico diu que s'ha d'acceptar que els immigrants aprenguin una mica de castellà abans que el català (10.03.01).

4. Matriu per temes

A continuació la matriu ideològica del diari amb la distribució de les macroproposicions centrals distribuïdes en els dotze temes detectats sobre immigració als editorials d'*El Periódico*.

Llei d'Estrangeria
La tramitació per via d'urgència de la nova llei d'estrangeria, que inclou els drets bàsics dels qui són a Espanya, és un fet positiu i de justícia. (15.11.99)
Si el PP no aprova la nova llei d'estrangeria tal com està, estarà defraudant i enganyant a 80.000 persones sense papers. (20.11.99)
Si CiU no vota a favor de la reforma de la llei d'estrangeria suposarà simplement que és una formació reaccionària. (26.11.99)
Els pujolistes s'han limitat a suavitzar els aspectes més regressius de la llei d'estrangeria 1999 i a possibilitar que el PP imposi la seva llei restrictiva. (11.12.99)
La llei d'Estrangeria del PP és poc generosa a l'hora de regularitzar, poc comprensiva amb la qüestió de la reagrupació familiar i desconfiada dels immigrants. (11.12.99)
Aquesta llei ni és una bogeria ni obre desorbitadament les portes als estrangers. (23.12.99)
Malgrat els retocs d'última hora, la llei d'estrangeria continua sent excessivament restrictiva. (08.07.00)
El PP ha fracassat en no aconseguir el consens en la reforma de la llei d'estrangeria, un assumpte d'Estat. (27.11.00)
La reforma de la llei d'estrangeria aprovada és contrària als drets humans i a més no contindrà els fluxos de desplaçaments. (27.11.00)
La llei d'estrangeria és inaplicable. (23.01.01)
La llei d'estrangeria és incòmoda pels principals partits i institucions vinculades. (15.02.01)
La llei d'estrangeria és democràticament inacceptable i i probablement inconstitucional. (18.02.01)
Amb la reforma de la llei d'estrangeria no es frena la immigració il·legal. (19.05.01)
Avui arriben més 'sense papers' que abans de la reforma de la llei d'estrangeria. (19.05.01)
L'anterior llei d'estrangeria no produïa el denunciat efecte crida. (19.05.01)
Els pocs avenços en estrangeria es podrien haver aconseguit sense reformar la llei anterior. (27.01.02)
La nova llei d'estrangeria no ha servit per aturar el denominat efecte crida. (27.01.02)
Amb la nova llei d'estrangeria que pretén aprovar el PP i amb la nova política immigratòria que es dibuixa a Europa continua l'error, perquè s'insisteix en aixecar una muralla en lloc d'intentar integrar la immigració. (08.06.02)

Drets dels immigrants

La llei d'estrangeria és el tema més clar, pur i dur, de reconeixement de drets humans que tenim en aquest final de segle. (26.11.99)

Espanya, contra la voluntat del PP, començarà a tractar els immigrants com a persones i respectarà els seus drets gràcies a la nova llei d'estrangeria. (23.12.99)

L'Administració està afrontant amb deficiències el pla de pau a què es va comprometre després dels fets d'El Ejido. (28.02.00)

El Govern anuncia mesures contra el racisme, les màfies i l'explotació dels immigrants perquè vol presentar com a bona una llei que retalla els drets de l'immigrant. (15.06.00)

L'arribada d'immigrants ens fa por, però no ens importen les condicions en què arriben els immigrants. (25.06.00)

La versió anterior de la llei d'estrangeria intentava tractar l'immigrant amb molt més respecte com a persona. (08.07.00)

La policia ha descartat que la brutal agressió a un menor marroquí a la plaça de Sants tingués connotacions racistes únicament per donar una versió tranquil·litzadora dels fets. (25.07.00)

Les autoritats policials i el Ministeri de l'Interior han mantingut una actitud corporativista en relació amb la mort del guineà Antonio Fonseca a Arrecife (Lanzarote) i la possible implicació de la policia. (24.08.00)

La policia va mentir en relació amb la mort del guineà Antonio Fonseca a Arrecife (Lanzarote). (24.08.00)

Els superiors dels policies implicats en el cas de la mort del guineà Antonio Fonseca haurien d'inhabilitar-los cautelarment. (26.08.00)

El dur càstig per als assassins d'un africà a Alemanya és una bona notícia. (01.09.00)

És possible que en la mort d'un nadó a l'Hospital Comarcal de Melilla que no va ser atès a temps hi hagi un rerefons racista. (06.09.00)

La llei d'estrangeria només serà útil si a més de ser eficaç en la lluita contra els traficants de persones, no lesiona els drets fonamentals dels immigrants. (04.10.00)

El Govern del PP no aposta per l'única via d'integració dels immigrants: concedir-los els mateixos drets i els mateixos deures que als altres membres de la societat. (18.10.00)

La mort a trets d'un immigrant s'ha d'aclarir, i això no reflecteix desconfiança en la Guàrdia Civil. (05.12.00)

Els menors magribins reproduïxen a Barcelona i a petita escala la situació dels meninos da rua del Brasil. (14.12.00)

Els empresaris hortofructícoles murcians són explotadors. (09.01.01)

La llei d'estrangeria regula de manera restrictiva l'entrada d'estrangers i limita els seus drets. (23.01.01)

La defensa dels drets fonamentals no pot estar en funció dels interessos partidistes, com està passant. (15.02.01)

El Defensor del Poble no vol comprometre's amb els drets dels immigrants. (24.03.01)

Les institucions, com ja ha començat a fer l'Ajuntament, han d'aturar de soca-rel frau com el de les vivendes amb aluminosi del Turó de la Peira llogades a immigrants. (27.03.01)

Només una investigació pot aclarir les incògnites del vaixell acusat de transportar nens esclaus. (18.04.01)

La llei d'estrangeria és indefensable, perquè no permet als immigrants que viuen en condicions d'esclavitud a Espanya, associar-se per lluitar en contra d'això. (28.04.01)

La indefensió dels immigrants facilita que es donin a Espanya situacions comparables amb l'esclavitud. (28.04.01)

És indignant que tant l'Ajuntament com la Generalitat i el Govern central hagin estat incapaces de donar una alternativa per als immigrants desallotjats de plaça Catalunya. (08.08.01)

Part II. 1.2. Editorials – *El Periódico de Catalunya*

Cap de les tres institucions ha sabut estar a l'alçada del sentit humanitari que exigia la situació del desallotjament de la plaça d'André Malroux. (08.08.01)
Els immigrants desallotjats de plaça Catalunya han de confiar en Creu Roja i deixar de desconfiar i de guiar-se per grups radicals. (14.08.01)
El desallotjament dels immigrants de la plaça André Malraux per part de la policia és indefensable. (18.08.01)
El desallotjament de la plaça André Malraux és un exemple del que no s'ha de fer, perquè Barcelona ha de servir de model en el complex tema de la immigració. (18.08.01)
El destí per als qui emigren en pasteres és, en el millor dels casos, el retorn al punt d'embarcament o engrandir la nòmina de treballadors explotats per empresaris espanyols desaprensius. (22.08.01)
Els prejudicis ètnics potser van agreujar l'error dels policies que van apallissar un trompetista negre. (19.01.02)
Els locals de la façana marítima de Barcelona, ja abans de la mort de William Pacheco, estaven amenaçats de convertir-se en guetos festius de turistes, immigrants i joves que en altres llocs tindrien problemes per superar la barrera del dret d'admissió. (11.02.02)
Espanya hauria d'evitar que els treballadors dels futurs països membres, com Polònia, no acabin sent immigrants de primera enfront als llatinoamericans que arriben a la mare pàtria. (15.02.02)
Només la proclamació de la igualtat en drets i deures és un punt de partida viable per al debat polític sobre el conflicte de la mesquita de Premià, però els polítics no estan partint d'aquí. (21.05.02)

Procés de nacionalització i regularització

El govern del PP, en comptes d'aplicar degudament una llei d'estrangeria progressista, l'està aplicant amb rivets xenòfobs. (04.02.00)
Els primers dies d'aplicació de la llei d'estrangeria han estat vergonyosos: cues abusives, desorganització, termini massa exigü per presentar tots els papers, etcètera. (04.02.00)
Les autoritats espanyoles han de donar prioritat a la integració social dels immigrants que provenen del Marroc i el Magrib, i complir amb la responsabilitat d'impermeabilitzar l'estret de Gibraltar. (31.03.00)
Al poder europeu li interessen successos com el dels 58 immigrants morts en intentar passar a Gran Bretanya perquè la por dissuadeixi a futurs immigrants. (20.06.00)
El procés de regularització dels immigrants sense papers hauria d'haver estat més generós. (29.12.00)
Els 30.000 'sense papers' que s'aglomeren en cues davant les delegacions de Govern poden ocasionar un problema d'ordre públic de veritat. (29.12.00)
Els temporers de l'horta murciana, com milers de magribins, mereixen papers. (09.01.01)
Els empresaris demanen papers pels temporers guiats només pel seu propi interès. (09.01.01)
Els viatges a l'Equador són una operació d'imatge prescindible. Que rebin els papers a Espanya. (20.02.01)
L'operació retorn que financia la Delegació del Govern per a la Immigració és massa cara. (20.02.01)
Cal investigar si algunes de les gestories que ofereixen els seus serveis als 'sense papers' estan al darrere dels rumors falsos que generen les llargues cues d'immigrants davant les delegacions de govern. (25.05.01)
El Govern ha d'estendre el compliment del pacte amb els 'sense papers' que van protagonitzar les tancades a tota la resta d'immigrants, però ho ha de fer alhora de manera rigorosa i amb la màxima serietat, per evitar nous rumors sobre regularitzacions injustificats. (26.05.01)

Els convenis bilaterals, que havien de ser la solució per a la immigració irregular segons la nova llei d'estrangeria, s'han posat en marxa en aquest any de manera només simbòlica. (27.01.02)

Per evitar crear bosses de marginalitat és inevitable controlar l'arribada d'immigrants a la vegada que es garanteix una integració social i laboral sense crispacions als que ja viuen a Espanya. (15.05.02)

Per responsabilitat històrica Espanya hauria de ser favorable a la immigració llatinoamericana, però si es tanca l'Estret també s'ha de posar barreres a la immigració que arriba pels aeroports. (15.05.02)

L'absorció sense traumes dels immigrants requereix un control de l'entrada de nous contingents. (01.06.02)

Ordenar els fluxos migratoris no és només convenient, sinó indispensable. (16.06.02)

Expulsions / repatriacions

Ara es demostra que la primera previsió del Govern d'aplicar la llei d'estrangeria expulsant els sense papers és inaplicable. (14.08.00)

La por de les prostitutes 'sense papers' a l'expulsió fa més fàcil l'actuació del proxeneta. (14.11.00)

Amençar 30.000 immigrants de fer-los fora del país causarà més problemes que legalitzar-ne la situació. (22.12.00)

Els 'sense papers' amenaçats d'expulsió per la nova llei d'estrangeria seran més vulnerables que mai a l'explotació o a la necessitat de delinquir. (22.12.00)

Finalment, ajuntament i Generalitat, encoratjats pels sectors més dinàmics de la societat civil, han acabat posant fre a les intencions del Govern central en relació amb l'expulsió dels immigrants desallotjats d'André Malroux. (27.08.01)

Religió

Permetre a uns alumnes que portin símbols religiosos a classe i a d'altres no és discriminació anticonstitucional. (17.02.02)

No es pot forçar ningú a acceptar l'escolarització en un centre confessional, de qualsevol religió, però sí es pot demanar respecte a la religió majoritària de la societat que els acull. (22.02.02)

Dones

L'Ajuntament de Barcelona no ha de seguir desentenen-se del problema de la prostitució de dones 'sense papers'. (14.11.00)

El comerç roí del sexe s'incrementa a Barcelona. (14.11.00)

L'ablació no ha de ser vista com una peculiaritat cultural, sinó com una simple violació de la llei. (07.05.01)

La mesura proposta per CiU d'expulsar d'Espanya a qui practiqui l'ablació és coherent amb la idea que la immigració ha de respectar les lleis del país d'acollida. (07.05.01)

Nous contingents de dones, primer de l'Est i ara africanes, ocupen l'esglaó més baix de la prostitució, sense respectar la discreció habitual en la captació de clients ni, cosa que és més greu, les precaucions necessàries per evitar la propagació de la sida. (09.07.01)

Cal regular la prostitució, però si no es fa és a causa de la hipocresia que impedeix abordar-la obertament. (09.07.01)

No es pot dir que el mocador suposi una discriminació per raó de sexe i les faldilles no. (17.02.02)

Delinqüència i immigració

Cal treure de la marginació als joves magribins que delinqueixen a la plaça Reial. (28.01.00)

Els joves magribins que delinqueixen a la plaça Reial manifesten, amb la seva violència, un fort ressentiment social. (28.01.00)

Les accions veïnals han de servir per forçar l'Administració a complir el seu deure. (12.07.00)

Prendre's la justícia pel seu compte és perillós perquè es pot perdre un inicial caràcter pacífic. (12.07.00)

Les autoritats policials i judicials espanyoles han de demostrar que estan per la labor d'atacar els desaprensus que integren les xarxes de transport d'immigrants. (12.08.00)

Les detencions de dos jornalers agrícoles magribins acusats d'agressió amb navalles a Aitona són una mostra d'actuació policial correcta. (16.08.00)

La tensió que ocasiona la delinqüència al barri de Santa Caterina podria derivar en brots xenòfobs. (27.09.00)

A Santa Caterina hi viuen grups agressius i reincidents delinqüents d'origen algerià. (27.09.00)

Els immigrants no arriben a les costes espanyoles seduïts per una llei que no coneixen, sinó per les màfies depredadores. (04.10.00)

La retenció de menors del carrer no ha de ser una condemna, sinó que ha de servir per recuperar-los. (27.11.01)

Les reiterades retencions de nois del carrer són una burla. (27.11.01)

La retenció de menors d'edat només és acceptable amb finalitats formatives i mai repressives. (17.05.02)

És cruel i irresponsable limitar la tragèdia dels nens del carrer a un problema d'ordre públic. (17.05.02)

Les administracions es limiten a associar únicament la inseguretat amb la presència al nostre país d'immigrants en situació il·legal per ocultar les seves responsabilitats. (02.06.02)

Bondat de la immigració

Necessitem els immigrants per rejuvenir la població i fer créixer la taxa de natalitat. (23.12.99)

Europa necessita els immigrants per interessos demogràfics. (07.01.00)

Necessitem aquests joves delinqüents per al mercat de treball. (28.01.00)

És necessari donar un tracte just als immigrants perquè són persones i perquè els necessitem. (09.02.00)

Les societats riques utilitzen els immigrants pel seu propi interès. (19.02.00)

Cal aconseguir una integració social real dels qui arriben a Espanya per guanyar-se la vida i donar prosperitat al nostre país. (28.02.00)

S'ha d'assenenar el debat interior sobre el nombre d'immigrants que necessitem absorbir i el nombre al qual, a més a més, podem ajudar. (17.03.00)

Si Catalunya ha pogut mantenir en els últims anys un alt ritme de creixement econòmic, ha estat gràcies als immigrants. (20.10.00)

L'increment del nombre de persones d'origen immigrant és un signe de la bonança econòmica que no ha de preocupar. (05.10.00)

L'economia comunitària necessita només una part dels immigrants. (09.02.01)

Hi ha la Barcelona solidària de l'església del Pi, però també hi ha la Barcelona que enganya els més desprotegits i es lucra amb la seva necessitat. (27.03.01)

Indigna la naturalitat amb què ha estat acollida als països desenvolupats la notícia d'un vaixell fantasma carregat amb nens esclaus, que els fan lucrar-se a baix preu. (18.04.01)

La necessitat d'immigració de Catalunya dependrà de quina formació es doni als aturats. (30.09.01)

Europa fortalesa

La UE ha d'unificar la legislació immigratòria, donar el vot als estrangers residents, preocupar-se de la rereguarda africana i fomentar l'educació tecnològica per mitigar les futures desigualtats. (07.01.00)

Europa és incapaç de resistir la pressió de la immigració. (07.01.99)

Europa té problemes greus. D'identitat, de tolerància, d'acceptació del fet migratori i, d'altra banda, d'esclerosi i corrupció del sistema democràtic. (03.02.00)

En les pròximes dècades, els països rics es transformaran en societats multirracials i això comportarà dificultats de tota mena. (07.02.00)

Per la seva ubicació geogràfica, Espanya té una responsabilitat excepcional sobre el flux migratori a Europa. (17.03.00)

Cal una homologació de totes les lleis d'immigració i més control en totes les fronteres exteriors de la Unió Europea. (31.03.00)

A Europa, no perseguim de veritat les màfies que juguen amb la vida dels immigrants. (20.06.00)

La política d'immigració selectiva que proposa Romano Prodi per la UE es basa exclusivament en consideracions econòmiques i deixa al marge unes altres. (09.02.01)

La UE ha d'assumir el risc de tancar portes a la immigració. (15.02.01)

La UE ha d'harmonitzar la seva política d'immigració i el Govern espanyol hauria de reconstruir el consens. (18.02.01)

La UE ha d'assumir el risc de tancar portes a la immigració. (18.02.01)

L'assassinat de Pim Fortuny és una advertència de com els extremistes de tota mena aprofiten que Europa no és una societat amb obsessió policial. (08.05.02)

El debat sobre el multiculturalisme i la xenofòbia causa estralls a l'Europa dominada encara pels Estats-nació i la tradició d'assimilar immigrants. (08.05.02)

El control eficaç de les fronteres europees requereix unificar abans les lleis i adoptar mesures socials. (01.06.02)

A Europa, la mala política immigratòria espanta la gent, la qual cosa espanta els polítics, que accentuen la mala política immigratòria. (08.06.02)

El cop de pèndol conservador que viu Europa dibuixa a tota velocitat una nova política contra la immigració. (08.06.02)

Sancionar els països emissors d'emigrants com proposa el Govern espanyol a la cimera de Sevilla augmentarà el problema. (16.06.02)

El plantejament de severes i restrictives mesures per frenar la immigració il·legal és l'última sintonia del trio Blair-Berlusconi-Aznar. (16.06.02)

Els països de la UE es desenten dels seus compromisos anteriors i fan impossible que a la cimera de Sevilla es determini una política comuna enfront de la immigració. (16.06.02)

A la cimera de Sevilla s'ha arribat a un consens en política migratòria, però les grans decisions continuen pendents. (23.06.02)

A la cimera de Sevilla, la prudència s'ha imposat sobre les pretensions de sancionar els països emissors d'immigració il·legal i de crear un únic cos de policia de fronteres, però l'*Europa fortalesa* se segueix construint. (23.06.02)

La por de la UE a la immigració ha limitat molt el pes polític de la voluntariosa presidència espanyola. (30.06.02)

Xenofòbia i atacs racistes
Cal dirigents veïnals amb civisme i autoritat moral per evitar actituds racistes (com els veïns de Santa Caterina). (30.10.99)
La inseguretat crea por i revengisme, i ambdues poden generar actituds racistes. (30.10.99)
A Europa conviuen dos estats d'opinió: un viu sentiment antifeixista i un creixent acostament a postures excloents i xenòfobes, a compte de l'increment de la immigració. (30.01.00)
La pedagogia social ha de frenar les actituds vandàliques i xenòfobes. (07.02.00)
Un país d'emigrants com Espanya no pot permetre les agressions contra els immigrants. (07.02.00)
Les denúncies per discriminació xenòfoba poden fer naufragar el Maremàgnum. (08.02.00)
El rebrot d'inseguretat ciutadana a Barcelona comporta el retorn de la por i la xenofòbia dels barcelonins. (08.02.00)
Dues coses del que ha passat a El Ejido avergonyeixen particularment: l'explosió racista i la llarga passivitat policial. (09.02.00)
El fons del problema d'El Ejido no ha estat el racisme, sinó la injustícia social. (13.02.00)
Els culpables dels fets d'El Ejido són principalment: un malalt mental que comet un homicidi; la policia, que s'inhibeix en uns incidents violents; el poder polític, que deixa que la situació es deteriori; els sindicats, que no eviten l'explotació laboral; i els empresaris agrícoles, que exploten treballadors. (13.02.00)
El PP ha de desmarcar-se d'actituds provocadores i irresponsables com les del seu alcalde a El Ejido, Juan Enciso. (18.02.00)
La societat civil té capacitat de resposta suficient per frenar el monstre del racisme, que avança cada dia. (19.02.00)
El Govern ha alimentat perillosament el germen de la xenofòbia. (15.06.00)
Els veïns de l'Arc del Teatre no són xenòfobs. (12.07.00)
La batuda d'Aitona que va incloure de manera indiscriminada tot un col·lectiu de persones només per raó del seu origen no és correcta. (16.08.00)
Qualsevol excés, unit a les precàries condicions de treball i als baixos sous, pot encendre la metxa d'un conflicte racista. (16.08.00)
A Europa es multipliquen els incidents racistes i augmenta l'arrelament de l'extrema dreta. (01.09.00)
L'atur i el desencant afavoreixen les actituds xenòfobes. (01.09.00)
El principal desafiament que té avui la democràcia a Europa és el de barrar el pas als antidemòcrates. (10.10.00)
El racisme i la xenofòbia s'estenen de manera preocupant a Europa. (10.10.00)
Els 30 nois marroquins de Ceuta han de ser escolaritzats tot i les pressions racistes. (19.11.00)
Desconfiar d'uns menors marroquins quan no es tenen motius per a desconfiar d'ells és un acte racista, malgrat els qui ho fan no ho reconeixin així. (19.11.00)
La dona del president de la Generalitat s'ha de disculpar pels seus comentaris desafortunats. (21.02.01)
Ferrusola va fer unes declaracions sobre els immigrants que encaixen ben poc amb l'exigible clima de diàleg i comprensió que requereix aquest fenomen. (21.02.01)
No és lògic demanar responsabilitat política a ningú en el cas de les declaracions de Ferrusola, ja que no és un càrrec públic, ni tampoc utilitzar el tema de manera partidista, però és pertinent esperar que demani disculpes. (21.02.01)
Si actituds com les de Barrera i Ferrusola perseveren, acabarem tenint el nostre propi Haider. (28.02.01)

Part II. 1.2. Editorials – El Periódico de Catalunya

Barrera ha donat el pas lògic després dels prejudicis expressats per Ferrusola: exculpar la xenofòbia. (28.02.01)
Barrera ha exculpat el racisme del líder ultra austríac, Jörg Haider. (28.02.01)
Pujol ha de desautoritzar sense ambigüitat les frases xenòfobes de Barrera, que fan malbé la convivència. (01.03.01)
Barrera, com a aprenent de Haider, s'ha garantit un rebuig majoritari en haver atacat al mateix temps la immigració actual i la dels anys 50 a 70. (01.03.01)
Per resultar creïble, la direcció d'ERC hauria d'adoptar de seguida mesures disciplinàries contra Barrera, però no pel mal que ha causat al partit, sinó pel mal que ha causat a Catalunya. (03.03.01)
La xenofòbia de Barrera ha perjudicat ERC, i també Catalunya. (03.03.01)
És inacceptable que, amb els impostos de tots els ciutadans, hi hagi centres privats que vulnerin directament les normes de preinscripció per discriminar els que, immigrants o autòctons, no poden acreditar un compte corrent d'elit. (26.03.01)
Darrere els incidents racials del Regne Unit hi ha problemes socials i demagògia del partit conservador, que ha jugat la carta de les races durant la campanya electoral. (29.05.01)
El ministre de l'Interior, Mariano Rajoy, ha de comparèixer davant el Congrés per explicar l'autorització d'una concentració xenòfoba per part del subdelegat del Govern a Conca. (05.08.01)
El subdelegat del Govern a Conca, en autoritzar una concentració xenòfoba, ha comès una irresponsabilitat a més de mantenir una actitud provocadora. (05.08.01)
El racisme és una de les pitjors plagues de la nostra societat i troba el seu caldo de cultiu en el creixent fenomen de les migracions que comencen a configurar el món del segle XXI. (03.09.01)
El racisme és un gran desafiament a tota essència democràtica. (03.09.01)
Cal evitar caure en un clima de persecució de tota la comunitat musulmana a Espanya arran de les detencions relacionades amb Al Qaeda. (27.09.01)
La crisi mundial conseqüència de l'atac a les torres bessones posarà a prova la capacitat de la societat espanyola per suportar una pressió migratòria com l'actual sense que s'agreguin els episodis de racisme. (14.09.01)
Existeixen prejudicis culturals i no només criteris laborals a l'hora de relegar els originaris dels països islàmics en tots i cada un dels llocs de treball i preferir, per exemple, immigrants llatinoamericans o dels països de l'Est. (30.09.01)
Una ciutat que aspira el 2004 a ser capital mundial de la convivència i la tolerància no pot admetre que el dret d'admissió s'exerceixi de forma discriminatòria, com passa al Maremàgnum. (29.01.02)
Els fets de Cervera són inquietants perquè adverteixen de la fragilitat de la nostra convivència diària. (06.03.02)
Cada vegada que sorgeix un problema laboral a Catalunya, algú aprofita per estendre les seves actituds racistes contra la immigració. (06.03.02)
El debat polític que ha seguit els incidents per la mesquita no ha estat a l'altura del problema. (21.05.02)
És evident que l'opinió pública catalana percep la immigració musulmana com un factor cada vegada més negatiu. (23.05.02)
L'aparició, encara que sigui incipient, de grups racistes organitzats hauria de mobilitzar els màxims esforços de les autoritats i fer reflexionar els polítics sobre les seves declaracions alarmistes sobre la immigració. (18.06.02)
És incomprendible que un jutge dicti que la mort d'un home per ser àrab no és un assassinat racista. (19.06.06)
El recel antiàrab dels EUA ha encoratjat tota mena d'adversaris a la immigració. (30.06.02)

Nacionalisme català

Les tesis de Barrera i de Ferrusola faciliten les coses als interessats a inventar una Catalunya intolerant, on nacionalisme i xenofòbia serien sinònims, com els tertulians habituals i el ministre Pío Cabanillas. (03.03.01)

Cal seguir el model per a la immigració que recomana el Síndic de Greuges en el seu informe: fer de les mesquites un factor d'integració, acceptar que els immigrants aprenguin una mica de castellà abans que el català, que els polítics siguin prudents en les seves declaracions, que s'accepti que la nostra identitat col·lectiva està subjecta a una constant redefinició. (10.03.01)

Altres

Perquè el Marroc sigui una democràcia, Mohammad VI ha d'impedir l'emigració forçada de milers de joves. (01.11.99)

Hassan II va governar el Marroc d'una manera autoritària, amb les conculcacions més brutals dels drets humans. (01.11.99)

Fins ara, Espanya ha estat injusta amb els immigrants i no s'ha adequat a les exigències modernes del fenomen migratori. (15.11.99)

El PP és ambigu en relació a les qüestions sobre immigració. (19.02.00)

Espanya ha de ser particularment prudent en els temes de relació amb tot allò que sigui magribí. (01.03.00)

Hi ha algun motiu ocult darrere dels disturbis ocasionats a Melilla arran de la prohibició d'entrada de bens. (01.03.00)

El Govern no està impulsant l'única solució de veritat al problema de les pasteres és impulsar el desenvolupament del Magrib. (18.04.00)

La qüestió migratòria ha de ser prioritària en l'agenda del nou Executiu. (18.04.00)

Espanya hauria de vigilar perquè el Marroc no acabi essent un focus de desestabilització islamista. (08.05.00)

La immigració és el problema més apressant del Mediterrani occidental. (08.05.00)

Les pasteres dificulten l'enteniment entre Espanya i Marroc. (10.05.00)

Espanya i Marroc tenen la necessitat d'entendre's. (20.09.00)

La pesca, la immigració clandestina, el narcotràfic i els contenciosos territorials són els vells i nous problemes que enterboleixen la convivència entre Espanya i Marroc. (20.09.00)

La condició pluriètnica dels nous veïns del Raval és el símbol del Fòrum de les Cultures. (25.09.00)

Criticar polítiques de suport als immigrants dona vots. (18.10.00)

Per diferències culturals i ètniques, el procés d'integració social de l'actual immigració serà més difícil que el de la immigració de principis de segle i l'onada dels anys 60. (20.10.00)

S'ha d'evitar que els immigrants –que cada cop són més– es concentrin en guetos. (05.11.00)

La justícia ha d'actuar davant l'accident de Llorca investigant RENFE i parant atenció a la contractació il·legal de 'sense papers'. (04.01.01)

La mala gestió governamental en assumptes com les vaques boges o la immigració resten vots al PP. (11.02.01)

El conflicte dels *sense papers* és un assumpte molt preocupant per als espanyols. (11.02.01)

El retorn dels equatorians, ja amb papers, o el final de la tancada de l'església del Pi, són només un miratge davant la política migratòria del PP, repressiva i inconstitucional. (08.01.03)

És inacceptable que s'hagi permès que els pisos amb aluminosi es puguin vendre als immigrants. (27.03.01)

El Govern ha complert la seva paraula amb els 'sense papers' tancats a les esglésies de Barcelona. (02.06.01)

Part II. 1.2. Editorials – El Periódico de Catalunya

La societat civil és molt més àmplia que un sindicat amb escassa representativitat o que grups que semblen perseguir la continuació del conflicte. (14.08.01)
Una organització centenària com Creu Roja no es jugarà el seu prestigi enganyant víctimes d'una situació infrahumana.
Encara que les causes de l'onada de pasteres són més profundes, Rabat no fa res per pal·liar l'èxode. (22.08.01)
La immigració és el principal repte col·lectiu que tenim. (27.08.01)
Qui provoca l'emigració desesperada de marroquins és el govern del Marroc. (05.09.01)
És cert que la policia espanyola no combat amb eficàcia les màfies i no està ben dotada per afrontar la tràgica onada de desembarcaments. (05.09.01)
Espanya ha de replantejar la seva estratègia amb el Marroc, país amb el qual estem pitjor que mai. (10.09.01)
Terrorisme, immigració i Europa són els reptes de la societat espanyola, com va destacar el missatge reial. (24-25.12.01)
Les administracions han de donar explicacions per la seva falta de control dels locals nocturns. (31.01.02)
Les agressions a clients de discoteques en mans de gorilles a sou es repeteixen a Catalunya amb massa freqüència. (31.02.00)
Els immigrants, a més de defensar els seus drets, han de ser respectuosos amb la cultura que els acull. (22.02.02)
Davant la immigració massiva només són eficaces les solucions humanitàries i polítiques per erradicar la pobresa. (20.03.02)
Encara que diguin el contrari, els partits sí que han començat a usar la immigració com a arma electoral. (23.05.02)
Està confirmada la inquietud que desperta la immigració, ja sigui per prejudicis culturals i religiosos o per causes objectives d'inseguretat. (01.06.02)

II.1.3. El perfil i la matriu ideològics de *La Vanguardia*

1. Els editorials de *La Vanguardia*

L'anàlisi abraça un període de temps comprès entre l'octubre de 1999 i el juliol del 2002. Dins d'ell, hem recollit tots els editorials de *La Vanguardia* sobre temes relacionats amb la immigració.

En el temps estudiat, *La Vanguardia* va editorialitzar en 92 ocasions sobre immigració, però no estan repartits de forma homogènia, sinó que en els últims mesos hi ha una certa proliferació. Del total d'editorials (92) un alt percentatge tracta de la llei d'Estrangeria; de fet, 17 tenen el mateix títol, "(La) Ley de Extranjería". Hi ha un altre grup important d'editorials que també aborden la Llei d'Estrangeria a pesar de no ser el tema editorialitzat central.

Les altres qüestions més visitades pels editorialistes són l'arribada d'immigrants, la delinqüència i la immigració, i les bondats de la immigració.

Aquest diari va editorialitzar també sobre temes puntuals com els esdeveniments d'El Ejido al febrer del 2000 (4); els campaments d'immigrants a les places de Barcelona a l'agost del 2000 (4); l'arribada de pasteres a l'estiu del 2001 (6), i els debats al voltant de la immigració a les reunions europees durant el 2002 (3).

2. Les macroproposicions en el dietari editorial

Aquest són els resums de tots els editorials de *La Vanguardia* sobre immigració ordenats cronològicament. En el quadre que segueix apareixen els títols i les macroproposicions que sintetitzen els editorials, a saber, la macroproposició central que expressa la tesi fonamental de l'editorial i la o les macroproposicions que expressen la coherència global que subjau en els raonament, ja sigui implícits o explícits, de l'editorial.

LA VANGUARDIA			
Data	Editorial	Macroproposició	Proposicions de coherència global
3.12.99	Demografía y trabajo	La inmigración norteafricana seguirá siendo necesaria para las economías europeas.	Muchos puestos de trabajo que los españoles y europeos no aceptan deben ser cubiertos por inmigrantes.

Part II. 1.3. Editorials- *La Vanguardia*

9.12.99	La ley de Extranjería	La ley aprobada debe encauzar el fenómeno inmigratorio, inevitable pero necesario.	Finalmente se aprobó la versión de la Ley de extranjería que más amplía los derechos de los inmigrantes.
12.12.99	Extranjería irresuelta	No hay habilidad política para tratar la Ley de Extranjería que debe encauzar el fenómeno inmigratorio, inevitable pero necesario.	La Ley actual resuelve temas que la vigente no hacía, como salud, educación y regulariza situaciones de estancia en España. // La Ley de extranjería aprobada no resuelve el problema de los inmigrantes ilegales.
22.12.99	Nueva Delincuencia	Deben ponerse más medios para atajar la delincuencia organizada por grupos de extranjeros.	Deben encontrarse las pruebas necesarias para acusar a las bandas de ciudadanos procedentes de Europa del Este. // No debe pasar con estas bandas lo ocurrido con otras formadas también por extranjeros desarraigados que actuaban en las autopistas.
23.12.99	La ley de Extranjería	España no puede tener una Ley de extranjería más permisiva que la de otros países del territorio Schengen	Es notable la descoordinación entre el Gobierno y el grupo Parlamentario en el tratamiento de la Ley de extranjería. // Hay que admitir que no es fácil hacer una Ley de Extranjería en España.
6.01.00	Inmigración en Europa	La economía europea necesita la mano de obra extranjera.	Es inevitable la inmigración para que haga los trabajos que el europeo no quiere hacer.
29.01.00	Inmigración positiva	Los aportes de los extranjeros a la economía de Catalunya arrojan beneficios en 1997.	Los inmigrantes están más dispuestos que los naturales del país a aceptar ciertos trabajos. // La Ley de extranjería debe encauzar el fenómeno inmigratorio para que no repercuta negativamente en los salarios de los españoles.
2.02.00	Confusa extranjería	Los inmigrantes desconocen aspectos de la nueva Ley de Extranjería.	El desconocimiento de los inmigrantes ante la Ley de Extranjería provoca que se aglomeren en las oficinas transmitiendo imagen de desorden del país.
7.02.00	El síntoma de El Ejido	Los disturbios de El Ejido reúnen todos los componentes de un verdadero conflicto étnico en un país que presume de ser inmune al racismo.	Los inmigrantes son necesarios pero "cuantos más inmigrantes mejor" no nos lleva a ninguna parte.
9.02.00	Las causas de El Ejido	Una de las causas de El Ejido es una pésima política que dejó que se extendiera sin control la inmigración ilegal.	Inmigrantes legales e ilegales entran en una espiral de marginalidad que, debido a tensiones con el resto de la población, puede desembocar en explosiones de violencia. // Los inmigrantes magrebíes están dispuestos a recibir salarios más bajos y aceptar trabajos que rechazan los autóctonos.
15.02.00	El "shock" de El Ejido	Fue necesario el "shock" de El Ejido para que Gobierno, administraciones autonómica y local, sindicatos y empresarios reaccionaran ante una realidad a la que daban la espalda.	Gracias al "shock" de El Ejido los inmigrantes mostraron que Atime y otras asociaciones son interlocutores capaces de canalizar las reivindicaciones del colectivo.
25.02.00	Xenofobia en España	Es urgente canalizar la inmigración necesaria, y conviene poner en marcha mecanismos de acogida e integración que impidan el crecimiento de la xenofobia.	La encuesta que revela que los catalanes y los madrileños son los españoles que tienen menos actitudes xenófobas está en lo cierto.
6.03.00	Fracaso en Inmigración	El Gobierno no aborda de manera sensata y realista el fenómeno de la inmigración.	Una política restrictiva da como resultados poco inmigrantes legales y situaciones potencialmente explosivas.

Part II. 1.3. Editorials- *La Vanguardia*

21.03.00	Inmigrantes con papeles	Es conveniente mantener informada a la sociedad en su conjunto en los procesos de regularización de inmigrantes.	Los procesos de regularización no deben tropezar con falta de recursos, lentitud o inflexibilidad burocrática.
1.05.00	Una Justicia selectiva	Muere en prisión un marroquí inocente a causa de la negligencia de nuestra Justicia.	Es irritante intuir que existe una doble vara para medir la libertad y los derechos humanos.
11.05.00	Barcelona Integradora	Barcelona, como Catalunya y el resto de España necesita de la inmigración.	Barcelona no es una ciudad xenófoba, sino todo lo contrario. // La inmigración producirá tensiones en todo Europa, por ello es importante que desde las instituciones se invierta en la pedagogía necesaria para fomentar la tolerancia.
14.05.00	Inmigración y mafias	La costa marroquí se ha convertido en una inmensa zona en poder de las mafias de la droga.	España debe reprimir el fenómeno delictivo y canalizar el flujo migratorio para que no se transforme en un torrente incontenible. // La delincuencia y la inmigración afecta a toda Europa y no sólo a España.
6.06.00	Derecho de admisión	En los centros de ocio nocturno de Barcelona hay discriminación racial.	Los gestos de discriminación arruinan la reputación más encumbrada de Barcelona.
11.06.00	Las fronteras de Europa	Son muy importantes los acuerdos logrados entre España e Italia en la IX cumbre hispano-italiana para lograr establecer las bases de una política de inmigración controlada.	El creciente prestigio de España facilitó que los puntos planteados para acordar el control de las fronteras de Europa fueran acogidos con el máximo interés en la IX cumbre hispano-italiana.
17.06.00	Ante la Inmigración	Es crucial regular la inmigración para el futuro del país y, por extensión, de la Europa Comunitaria.	Las pateras deben sustituirse por cupos asumibles por la sociedad española. // Es básico combinar la necesidad que tiene Europa de extranjeros con mecanismos de integración.
21.06.00	Dover en la conciencia	El problema de las masivas inmigraciones ilegales deben solucionarlo todos los países de la Unión Europea.	Europa debe analizar a fondo esta cuestión y hacer frente a la imparable avalancha.
06.07.00	Racismo y tolerancia	Las actitudes xenófobas pueden penetrar con facilidad en el tejido de una sociedad.	Hay que estar alertas ante la xenofobia y el racismo, la historia revela que la tolerancia es una de las virtudes más difícilmente adquiridas por una sociedad y una de las más frágiles.
10.07.00	Política e inmigración	La Ley de Extranjería debe pactarse con la Unión Europea.	La Ley de Extranjería debe velar por la convivencia y tener en cuenta las necesidades de la economía española.
12.07.00	Calles inseguras	Las bandas que atracan comercios y joyerías en Barcelona están bien organizadas y proceden de países extranjeros.	La seguridad ya no es suficiente para impedir que bandas de Latinoamérica o Europa del Este secuestren, amenacen de muerte a sus víctimas o se abran paso a tiros con la policía. // Deben ponerse los medios necesarios para evitar que nuestras calles se conviertan en escenarios donde arraigue el delito.
14.07.00	No a las patrullas	Barcelona no puede ser caldo de cultivo de enfrentamientos sociales ni tampoco una ciudad insegura para sus gentes.	Un alto porcentaje de inmigrantes en Ciutat Vella encuentra en el pequeño delito su medio para subsistir.
18.07.00	Paliza mortal	El racismo no es privativo de la sociedad catalana, se necesita la inmigración y se deben arrancar de raíz los brotes racistas.	La necesidad de recibir inmigrantes es un clamor de la Europa desarrollada.

Part II. 1.3. Editorials- *La Vanguardia*

25.07.00	Síntoma inquietante	Aunque exista violencia por ajustes de cuentas entre jóvenes, si las víctimas son magrebíes es un detalle a tenerse en cuenta.	
1.08.00	Inmigrantes legales	Al margen de la regularización extraordinaria de inmigrantes realizada estos días, continúa un flujo de inmigración incontrolado que será el mejor caldo de cultivo para la injusticia y la explotación.	
5.08.00	Polémica extranjería	La Ley de extranjería debe ser el primer paso de una política de inmigración omnicompreensiva, pactada con la Unión Europea, que vele por la convivencia y que tenga en cuenta las necesidades socioeconómicas del país.	La opinión del Vicepresidente Rajoy es correcta al no reconocer derechos políticos a los inmigrantes irregulares que si tienen derecho a la sanidad, a la educación y a la tutela judicial. // Ningún país europeo reconoce derechos políticos (huelga, sindicación, reunión o asociación) a los inmigrantes irregulares.
16.08.00	Temporeros magrebíes	La perentoria necesidad de dar entrada a importantes contingentes de poblaciones foráneas deben acompañarse de medidas que faciliten su acogida.	Hay escasas noticias de que la policía de cualquier parte se distinga por modales versallescos cuando ejercen sus funciones // Cuando la temporada de trabajo termina, los temporeros encuentran en la calle su único lugar y es fácil que surjan situaciones de tensión, de las que también acaban siendo víctimas los propios vecinos.
22.08.00	Emigrantes y natalidad	Las poblaciones crecen gracias a la inmigración.	La realidad de la inmigración es que las dos partes nos necesitamos.
25.08.00	El efecto llamada	Finalizó el plazo de regularización de inmigrantes y aunque ya no existe este señuelo de legalización rápida, ellos siguen llegando.	El aluvión de inmigrantes ilegales continúa a un ritmo de 40 personas por día.
31.08.00	Condena y Xenofobia	Sentencia ejemplar en Alemania para tres jóvenes xenófobos que asesinaron a un ciudadano mozambiqueño.	Alemania muestra las dos caras del problema migratorio, por un lado temor de una franja de la sociedad ante la llegada de extranjeros y al mismo tiempo necesidad de mano de obra foránea para su economía.
19.09.00	El vecino marroquí	La cooperación de España es crucial para Marruecos.	Marruecos, con su subdesarrollo, es una fuente inagotable de inmigrantes.
22.09.00	Racismo y seguridad	En un ambiente de pobreza y marginación, la emergencia de la inseguridad es casi imparable, con lo que la integración deviene imposible.	La inseguridad y la marginación constituyen el mejor caldo de cultivo para que las víctimas sientan la necesidad de tomarse la justicia por su mano .
4.10.00	Estrecho muy ancho	Marruecos con su falta de vigilancia en el estrecho parece que prefiere utilizar la cuestión de los inmigrantes para presionar en cuestiones económicas.	La avalancha de inmigrantes debe mover a reflexionar sobre la responsabilidad de Marruecos que no coopera con España, es decir con la Unión Europea.
19.10.00	Faltan Mezquitas	La continua llegada de ciudadanos musulmanes a Barcelona causa un fenómeno insólito: la falta de mezquitas suficientes.	La población extranjera de origen musulmán debe realizar un esfuerzo de respeto y aceptación de la sociedad que les acoge. // Se deben respetar las costumbres de una población extranjera, como la de origen musulmán, que pese a sus grandes diferencias culturales y religiosas llega para quedarse e instalarse definitivamente.
5.11.00	Los "sin papeles"	La Ley no resuelve la situación de los "sin papeles", cuyo problema no reside en su presencia sino en su inadecuada integración.	En el marco de esta ley se producen con los "sin papeles" situaciones inhumanas, como la de esos inmigrantes que viven al raso, o reacciones defensivas, como las vividas en Ciutat Vella. Ejemplo: a Sants-Montjuïc

Part II. 1.3. Editorials- *La Vanguardia*

			donde un 42% de los encuestados considera que debe limitarse drásticamente la inmigración.
25.11.00	Extranjería y reformas	No hay que tener miedo de negar lo obvio, que un flujo incontrolado de inmigración ilegal supone una amenaza a la convivencia.	La Ley de extranjería debe tener en cuenta la tasa de natalidad autóctona, el mantenimiento del sistema público de pensiones, las necesidades del aparato productivo del país y las posibilidades de acoger a un número determinado de inmigrantes.
22.01.01	Inmigrantes ilegales	Los encierros de inmigrantes ilegales son el síntoma de un problema de gran envergadura.	Las barreras para entrar en el país son bastante permeables. // La oleada inmigratoria es un gran problema que no se resuelve de manera adecuada.
23.01.01	Ley de Extranjería	La nueva Ley debe afrontar los complejos problemas que plantean la poderosa corriente inmigratoria en España.	El Continente africano no cesa de suministrar corrientes inmigratorias ilegales constantes.
27.01.01	Menos tolerantes	Los ciudadanos deben esforzarse por ser más tolerantes con los inmigrantes extranjeros.	Las restricciones de la Ley de Extranjería y la avalancha inmigratoria hacen que aumente la xenofobia en los españoles. // Necesitamos a los inmigrantes y nos necesitan.
08.02.01	Encierro en la ciudad	Las autoridades autonómica y municipal deben mediar en el problema de los encierros de inmigrantes ilegales en Barcelona.	Este lacerante problema debe resolverse ya que tiene como escenario nada menos que la capital de Catalunya.
09.02.01	Europa e inmigración	Es perentoria una política europea común para frenar el tráfico ilegal de inmigrantes sin papeles.	España, al igual que Reino Unido, se enfrenta al problema de la inmigración ilegal.
19.02.01	Inmigración trágica	El problema de la inmigración requiere una fórmula de ámbito europeo y mundial.	Los inmigrantes huyen de la miseria de sus países y esperan hallar en la próspera Europa occidental un puesto de trabajo o una vida mejor.
21.02.01	Ley de extranjería	El recurso de inconstitucionalidad contra la ley de extranjería presentado por el Partit dels Socialistes de Catalunya pone en peligro el acuerdo entre el PP y el PSOE.	Es evidente la contradicción entre el PSC y el PSOE frente al tratamiento de la ley de extranjería.
17.03.01	Política e inmigración	El tratamiento de la ley de extranjería debe ser tratado como un asunto de Estado y no limitarse a un enfrentamiento partidista.	Los retos que plantean las imparable corrientes migratorias exigen que sea tratado como asunto de Estado.
20.03.01	La ley recurrida	La ley de extranjería requiere el más amplio consenso, pero tras el recurso socialista el diálogo será más difícil.	Las diferencias culturales, religiosas y económicas entre población nativa y los inmigrantes son de tal magnitud que debe tratarse como asunto de Estado. // Para evitar la xenofobia y el racismo hay que establecer normas de admisión.
31.05.01	Amnistía acusa	Amnistía Internacional señala que la ley de extranjería restringe el derecho de los inmigrantes y deben tenerse en cuenta estos planteamientos.	Los cuerpos de seguridad de un país civilizado, y el nuestro lo es, debe atenerse a los derechos humanos con respeto total.

Part II. 1.3. Editorials- *La Vanguardia*

21.06.01	Ciudades inseguras	La escasez de vigilancia anima a los delincuentes a actuar.	La sociedad española se siente indefensa y vulnerable ante un nuevo tipo de delincuencia que viene de Europa del Este. // Estas bandas extranjeras de desalmados plantean nuevos retos para las políticas de seguridad.
06.07.01	Tierras de inmigración	Alemania tiene en cuenta la necesidad de la inmigración para su economía y mantener el estado de bienestar.	Se debe tener en cuenta la fórmula que aplica Alemania, potencia económica europea, ante la inmigración. // La entrada de inmigrantes debe ser regularizada para favorecer la competitividad económica.
09.07.01	Violencia xenófoba	Los problemas de España frente a la inmigración son los mismos que en Gran Bretaña.	En Bradford, Gran Bretaña, se demostró que la integración es imposible y que difícilmente se puedan parar acciones xenófobas.
27.07.01	Calles inseguras	Hay que ponerle remedio y actuar con profundidad con la creciente inseguridad que asedia a la capital catalana.	La pobreza y la inmigración no regulada son una de las causas de la inseguridad. // La afluencia turística surte a los delincuentes de fáciles víctimas potenciales.
02.08.01	Regular la inmigración	La ley debe regular el espectacular crecimiento inmigratorio en España.	Las corrientes migratorias incontroladas se están dejando sentir en España. // La inmigración preocupa tanto a la opinión pública como a la Administración.
07.08.01	Desalojados	El Ayuntamiento de Barcelona cumplió con su obligación al desalojar el improvisado campamento de inmigrantes en Plaza Catalunya.	Los inmigrantes subsaharianos debían ser desalojados de la Plaza Catalunya. // Se puede tolerar la mendicidad individual pero no la grupal ejercida por los inmigrantes subsaharianos en la Plaza Catalunya.
13.08.01	Y ya van siete días	Debe aplicarse la ley de extranjería ante estos campamentos improvisados por inmigrantes en las plazas, guste o no guste.	Barcelona no puede absorber la pobreza del mundo en las plazas céntricas.
17.08.01	Cumplir la ley	Debe aplicarse la ley ante el problema de los campamentos de inmigrantes en las plazas y no ocultarlo.	La actuación de la Policía Nacional para desalojar a los inmigrantes concentrados en la Plaza André Malraux fue mesurada. // Se debe expulsar del país a los inmigrantes irregulares para que no vuelvan a vagar por las calles de Barcelona.
20.08.01	La avalancha del sur	Si no se aplica una política definida ante la avalancha de inmigrantes crecerá la xenofobia.	La reciente avalancha de inmigrantes indocumentados supera con creces cifras anteriores y debe solucionarse. // Las mafias y la pasividad de Marruecos provocan un récord en la llegada de inmigrantes.
23.08.01	El vecino del sur	La pasividad de la Policía de Marruecos en el control de sus costas provoca una avalancha de inmigrantes.	Marruecos necesita de la Unión Europea y eso parece no ser comprendido del todo por Rabat.
3.09.01	El aviso del "Tampa"	Los gobiernos implicados negocian al borde de la tragedia la suerte de los refugiados del buque "Tampa".	(Australia, Indonesia, Nueva Zelanda, Nauru) Debe mover a la reflexión la insolidaridad de que han sido objeto los refugiados afganos del buque noruego "Tampa".
4.09.01	Ola inmigratoria	La inmigración se ha convertido en una de las cuestiones más graves de la nueva escena internacional.	Los gobiernos deben actuar en conjunto para que la llave que comunica a los dos vasos no quede en manos de las mafias. // La muralla es cada día más permeable y se debe actuar coordinadamente.

Part II. 1.3. Editorials- *La Vanguardia*

22.11.01	El giro Danés	Las primeras elecciones en un país de la Unión Europea arrojan resultados llamativos hacia la derecha anti-inmigratoria a raíz del 11S.	El partido Danés del Pueblo aumentó su apoyo en las urnas tras una campaña antiinmigratoria y racista.
27.12.01	Túnel de inmigrantes	El problema que plantea a Europa la inmigración es muy grave.	La acción colectivamente organizada de los inmigrantes, que buscaban pasar por el túnel bajo el Canal de la Mancha, pretendía un efecto mediático.
23.01.02	Extranjería y arraigo	Tenemos que acostumbrarnos a la inmigración, la tendencia es imparable y aún estamos lejos de los porcentajes europeos.	En aras de la corrección política se va imponiendo la expresión "personas sin papeles" en vez de la peyorativa "inmigrantes ilegales".
28.01.02	Ocio y violencia	La muerte de un joven ecuatoriano intensifica el deterioro de la imagen de una zona de ocio de Barcelona.	Muchos barceloneses están dando la espalda al Maremágnum, zona emblemática de Barcelona postolímpica, por miedo.
29.01.02	Una zona peligrosa	El Maremágnum es hoy un lugar peligroso.	Un cuerpo sin vida en las aguas del puerto de Barcelona mancha el prestigio de toda la ciudad. // El maravilloso Maremágnum es hoy un lugar peligroso, con matones y peleas callejeras, a todos compete regenerarlo.
11.02.02	Pequeños delitos	La delincuencia y la inseguridad ciudadana son las principales preocupaciones de los españoles.	Debe encontrarse un término medio entre la "tolerancia cero" y la entrada y salida de los delincuentes en las comisarías.
18.02.02	El velo y la tolerancia	Es acertada la postura tomada por las autoridades educativas de Madrid en permitir asistir a clase a una niña marroquí con la cabeza cubierta con un velo.	Esta postura demuestra capacidad de adaptación y requiere que los inmigrantes también se adapten a las costumbres del país que les acoge.
21.02.02	Ciudadano Amallouk	Los inmigrantes deben abrir su mente a las costumbres de sus anfitriones.	La negativa de un ciudadano marroquí a que sus seis hijos estudien en un colegio católico de Ripollet es de rechazo hacia nuestras costumbres. // Las actitudes de respeto hacia los inmigrantes merecen una actitud recíproca por parte de estos.
8.05.02	La ley y la trampa	Debemos aceptar con impotencia el archivo de una causa por ablación de clítoris a cuatro niñas gambianas.	Nuestra cultura rechaza esta práctica bárbara, lo que para muchos inmigrantes es costumbre normal para nosotros es una monstruosidad.
16.05.02	Niños de la calle	El Parlament de Catalunya debe aprobar hoy la ley de protección al menor.	Los niños que entraron ilegalmente a España cometen delitos de poca importancia. // Se deben sacar a los niños que malviven en la calle y eso requiere una gran dosis de solidaridad.
17.05.02	Holanda da otro aviso	Se debe regular la inmigración para evitar el auge de partidos xenófobos.	El éxito de partidos anti-inmigración se debe a dos miedos crecientes: inmigración e inseguridad.
20.05.02	Premià, un síntoma	Premià no es un reducto racista.	El problema de Premià podría reproducirse en otros puntos de Catalunya. // La manifestación de los vecinos que se oponen a la construcción de una Mezquita es aprovechada por organizaciones que buscan fomentar la xenofobia.
30.05.02	Debate sobre la inmigración	La economía europea y el bienestar de sus ciudadanos necesitan del concurso de millones de trabajadores inmigrantes.	Para afrontar los retos de la inmigración se debe exigir un control rígido de las fronteras y el cumplimiento estricto de la ley de extranjería.
31.05.02	Europa se endurece	La inmigración es una preocupación central de la política	Los avances electorales de partidos xenófobos en Europa obligan a los

Part II. 1.3. Editorials- La Vanguardia

		europea.	dirigentes europeos a dar una respuesta seria y elocuente frente al problema de la inmigración.
08.06.02	La ley y la trampa	Debemos aceptar con impotencia el archivo de una causa por ablación de clítoris a cuatro niñas gambianas.	Nuestra cultura rechaza esta práctica bárbara, lo que para muchos inmigrantes es costumbre normal para nosotros es una monstruosidad.
14.06.02	Avance y tropiezo	Es importante el acuerdo logrado en Luxemburgo para vigilar conjuntamente los límites comunitarios.	Se avanza en el control de la inmigración ilegal pero no hay acuerdo para sancionar a los países terceros implicados.
18.06.02	Contra la xenofobia	Deben preocupar las acciones xenófobas de algunos jóvenes.	El ataque realizado por jóvenes de "estética skin" al domicilio de una familia magrebí es, un ataque xenófobo. // La educación es imprescindible para sacar la raíz del mal.
22.06.02	Europa e inmigración	La lucha contra la inmigración ilegal debe ser no sólo asunto de política interior de la UE, sino también de política exterior y de seguridad.	Una política inteligente debe tratar de disuadir el flujo de inmigración ilegal estimado en 50.000 personas en la UE.
23.06.02	Cumbre en Sevilla	La inmigración debe entenderse como cuestión de política exterior y seguridad.	Los países de origen de inmigrantes deben comprometerse a frenar las salidas de clandestinos hacia la Unión Europea.
07.07.02	El debate sobre la inmigración	La preocupación por la inmigración afecta por igual a los partidos de derecha y de izquierda.	La preocupación del electorado ante la inmigración repercute de manera muy clara en discursos y acciones de partidos de izquierda.
14.07.02	Solución rápida	Los gestos inamistosos de Marruecos resultan incomprensibles a la opinión pública española.	España ayuda de formas diversas a Marruecos, desde créditos hasta la recepción de inmigrantes.
17.07.02	Los contenidos	El país saldría ganando si la inmigración y la seguridad no fueran motivo de debate partidista.	Inmigración, seguridad ciudadana y terrorismo son temas propicios al consenso.
22.07.02	Lecciones de la crisis	La prioridad española debe ser encauzar de forma ordenada el tráfico migratorio del sur al norte.	La inmigración controlada debe servir a los intereses de España y Marruecos dentro del respeto de los derechos humanos.
28.07.02	Somos bastantes más	A causa del aumento de la natalidad y el sustancial incremento de los extranjeros censados, somos bastantes más.	El aumento de los extranjeros censados se multiplicó por cuatro en los diez últimos años.

3. Perfil ideològic de *La Vanguardia*

La distribució temàtica de les macroproposicions centrals dels editorials analitzats, vegi's apartat 2.3.4., i la seva anàlisi permet conèixer i presentar de forma endreçada quin és el posicionament global de *La Vanguardia* sobre diferents temes entorn de la immigració.

3.1. Llei d'Estrangeria

Els canvis i modificacions de la Llei d'Estrangeria es descriuen tant des de l'òptica política com de la seva aplicació pràctica. El diari manté que els debats polítics que es creen al seu entorn plantegen la necessitat urgent d'arribar a un acord, ja que —argumenta amb especial èmfasi— que es tracta d'una qüestió d'Estat.

A la urgència d'un acord sobre la Llei, s'hi suma l'exigència que la seva aplicació, quan entri en vigor, ha de ser absoluta. No pot convertir-se en paper mullat i s'ha d'imposar, agradi o no (13.08.01).

3.1.1. Imperiosa necessitat de la Llei d'Estrangeria

Per a aquest mitjà el criteri prioritari per abordar la qüestió de la immigració han de ser la necessitat d'Espanya i de la Unió Europea. L'argumentació es basa en una mirada des del nord d'aquest fenomen i és des d'aquesta òptica des d'on se l'entén. D'aquí ve que es plantegi la necessitat urgent d'una Llei d'Estrangeria, que reguli el que considera necessari per a "nosaltres" i sense una visió més àmplia de les migracions humanes, causes i conseqüències.

Tots els desacords i recursos en contra presentats en el tràmit de la Llei són mencionats com a entrebancs a una Llei que es considerada de gran importància i envergadura (21.02.01). Es qüestiona la falta d'habilitat política per aprovar una Llei que resolgui el fenomen de la immigració (12.12.99).

La Llei ha de regular el flux migratori incontrolat. Ha d'establir les quotes assumibles d'estrangers de manera ordenada, ha d'estar pactada amb la Unió Europea i tenir en compte les necessitats socioeconòmiques d'Espanya (10.07.00).

En diversos editorials analitzats es considera que la manca d'aplicació concreta d'alguns aspectes de la Llei d'Estrangeria influeix negativament en la imatge de la ciutat de Barcelona, de Catalunya o d'Espanya. Els processos de regularització desordenats donen mala imatge a les ciutats. Per exemple, les acampades de les places, que són tolerades

Part II. 1.3. Editorials- *La Vanguardia*

ja que no s'aplica la Llei, ofereixen una mala cara de la ciutat (08.02.01). Els debats polítics entorn de la Llei donen mala imatge al país. La no regularització de l'entrada d'immigrants provoca xenofòbia i això va en detriment de la imatge dels ciutadans espanyols. La mort d'un immigrant al port de Barcelona taca el prestigi de la ciutat (28.01.02; 29.01.02). I així es podrien mencionar nombroses ocasions on es justifica la urgència d'una llei d'estrangeria.

Per al mitjà, cal "una llei", la seva existència i el seu compliment. Aquesta és la premissa i es menciona molt poc dels continguts de la mateixa, i quan s'esmenten es fa d'acord amb les idees del govern. Els únics continguts que es repeteixen en dos editorials són els drets de sanitat, educació i tutela judicial que tenen els immigrants, i s'està d'acord amb el govern que no han de tenir drets polítics (vaga, sindicació, reunió o associació) (09.12.99).

Ha de quedar clar que els continguts d'aquesta llei —segons *La Vanguardia*— no han de ser més permissius que els d'altres països del territori Schengen (23.12.99). Així argumenten la idea segons la qual els immigrants no han de tenir drets polítics, per exemple, ja que no els tenen en cap altre país (05.08.00).

3.1.2. La llei d'Estrangeria ha de pactar-se amb la Unió Europea.

A la consideració de la llei d'Estrangeria com un tema d'Estat es suma la necessitat que sigui fruit d'un acord dels països de l'Europa comunitària. Quan s'editorialitza sobre aquest tema a partir de l'any 2002, seran els ministeris de Política Exterior i Seguretat els òrgans encarregats de canalitzar el que el diari considera un problema alarmant (30.05.02).

3.1.3. Aplicació de la llei d'Estrangeria

El clamor a favor de l'aplicació de la llei és un argument utilitzat en nombrosos editorials que aborden qüestions com les tancades dels "sense papers", les acampades d'immigrants a les places cèntriques de Barcelona o les accions de bandes delictives "foranes" (13.08.01; 11.02.02).

Per a *La Vanguardia* l'aplicació de la llei d'Estrangeria ha de ser prioritària, ja sigui per regular la immigració com per expulsar els estrangers que delinqueixen. És la mesura

que solucionaria els problemes vinculats a la immigració, entre ells la xenofòbia i la marginació (22.09.00).

En nombroses oportunitats cita, per exemple, el cas d'Alemanya i l'aplicació de la seva llei d'Estrangeria. És el país, segons el diari, que té en compte la necessitat d'immigrants per la seva economia i Espanya ha de tenir en compte la fórmula alemanya a l'hora d'aplicar les lleis d'Estrangeria (06.07.01).

2. Allau d'immigrants i regularització

La llei d'Estrangeria i l'arribada d'immigrants a Espanya són dos temes centrals, per recurrents, en el cos treballat. Ambdós tenen en comú el to preocupant amb què el mitjà els descriu.

2.1. L'onada migratòria.

L'onada migratòria és tema d'editorials fonamentalment en els mesos d'estiu. Les xifres i les arribades de pasteres sempre són comparades amb les de mesos o anys anteriors. El to preocupant és continu i els adjectius utilitzats emfatitzen la gravetat del problema (02.08.01; 20.08.01).

Un flux incontrolat d'immigrants il·legals suposa una amenaça a la convivència, segons aquest diari. La immigració, inevitable però necessària, ha de ser la que l'economia i la societat espanyola necessiten. No s'ha de pensar que quants més immigrants millor, ja que un excés és la causa de diversos problemes (07.02.00; 25.11.00).

L'augment incontrolat d'immigrants il·legals apareix com a causa de diversos incidents també editorialitzats. L'auge de l'extrema dreta, amb els discursos antiimmigració i racistes en alguns països d'Europa, s'explicaria, segons *La Vanguardia*, per la falta de control de la immigració il·legal (17.05.02).

Dels conflictes xenòfobs editorialitzats, com el cas d'El Ejido, es comenta que es podrien evitar si es regula i controla la immigració necessària. Els temporers immigrants han de retornar als seus països quan acaba la seva temporada de treball, al quedar-se a viure comencen a viure marginalment i vaguen pels carrers provocant conflictes on les víctimes acaben sent els veïns de l'indret (09.02.00; 15.02.00).

2.2. Canalitzar l'arribada incontrolada. La necessitat d'Espanya.

Aquest diari afirma en diversos editorials que Espanya necessita els immigrants, perquè facin les feines que els espanyols no volen fer i perquè cal mantenir un cert grau de benestar, però "nosaltres" hem de decidir al respecte. S'ha de canalitzar aquesta necessitat perquè a la vegada no repercuteixi negativament en el salari dels espanyols (03.12.99; 29.01.00). I cal regular per evitar l'augment de la xenofòbia i l'auge de partits xenòfobs com ha ocorregut en altres països de l'Europa comunitària.

L'espiral de marginalitat en la qual es veuen immersos els immigrants legals o il·legals genera tensions amb la resta de la població que poden desembocar en explosions de violència. Per això és important regular la immigració en funció de les nostres necessitats. La regulació també tindria efectes benèfics en la inseguretad ciutadana, la immigració, la marginalitat i la delinqüència (11.02.02).

La idea de mecanismes d'integració apareix en diversos editorials. És important destacar que davant la urgent necessitat de donar entrada a importants contingents de població forana aquest diari sol·licita al govern mesures que facilitin la seva acollida (25.02.00). Els immigrants i la societat espanyola es necessiten mútuament, per tant les institucions han d'invertir en la pedagogia necessària per fomentar la tolerància (16.08.00).

3. Delinqüència i immigració. Les bandes estrangeres i la inseguretad ciutadana

Altres fets editorialitzats per *La Vanguardia* són els atracaments i les accions de bandes organitzades. En tots els editorials que es mencionen les bandes organitzades, aquestes estan sempre formades per estrangers. La societat espanyola se sent indefensa i vulnerada davant les accions d'aquestes bandes que venen de fora (21.06.01).

Es menciona l'origen dels delinqüents organitzats segons els delictes específics que cometin. Amèrica Llatina i Europa de l'Est nodreixen les bandes de delinqüents que plantegen nous reptes per les polítiques de seguretad. La idea que planteja el diari és que aquests grups d'estrangers desarrelats han de tractar-se amb duresa judicial perquè no serveixin d'exemple a d'altres delinqüents forans, per exemple, la banda dels peruans (22.12.99).

Els adjectius utilitzats i les generalitzacions que es fan donen un to altament preocupant a les accions d'aquestes bandes. La política de seguretat seguida fins ara ja no és suficient per tractar-los i això planteja un nou repte (21.06.01). Això provoca que la delinqüència i la inseguretat ciutadana, segons aquest diari, siguin les principals preocupacions dels espanyols (11.02.02).

Aquesta és una de les causes per les quals *La Vanguardia* planteja que la immigració ha d'entendre's com una qüestió de política exterior i seguretat (23.06.02). La indefensió i perplexitat dels ciutadans de Barcelona es menciona en diferents editorials que tracten sobre els atracaments comesos a la ciutat.

Els comerciants són víctimes d'aquestes bandes estrangeres ben organitzades, que no dubten en matar o obrir foc amb la policia davant la sorpresa que viuen una escena més de pel·lícula que de la vida real (12.07.00; 14.07.00).

El diari afirma que tot plegat passa ni més ni menys que a la capital de Catalunya, on la gran afluència de turistes assorteix els delinqüents de fàcils víctimes potencials (27.07.01). S'han de posar els mitjans necessaris perquè la ciutat no es converteixi en un medi on s'hi estableixi el delicte.

Segons *La Vanguardia*, l'alt percentatge d'immigrants en alguns barris de Barcelona, com per exemple Ciutat Vella, fa que trobin en el petit delicte el seu mitjà de subsistència. L'aplicació de la Llei d'estrangeria ha d'evitar la marginació i Barcelona no pot ser un marc propens a enfrontaments socials ni tampoc una ciutat insegura per a la seva gent (14.07.00). La pobresa i la immigració no regulada són una de les causes de la inseguretat ciutadana (27.07.01). Segons una enquesta que esmenta el diari en un editorial, un 42% d'enquestats de la Ciutat Vella, l'Eixample o Sants-Monjuïc considera que s'ha de limitar dràsticament la immigració (05.11.00).

4. Xenofòbia i racisme

Segons *La Vanguardia*, canalitzar la informació necessària evitaria brots racistes i xenòfobs. S'ha d'invertir en la pedagogia necessària per fomentar la tolerància ja que la immigració produirà tensions a tot Europa (11.05.00). Les normes d'admissió són, segons el diari, fonamentals per evitar la xenofòbia i el racisme (20.03.01).

Part II. 1.3. Editorials- *La Vanguardia*

Una de les causes dels fets ocorreguts a El Ejido va ser deixar que s'estengués sense control la immigració i a això s'ha de sumar el fet que els immigrants, tan legals com il·legals, entren en una espiral de marginalitat que degut a les tensions amb la resta de la població poden desembocar en expressions de violència (09.02.00).

És important destacar que el diari va editorialitzar sobre un incident ocorregut a la població lleidatana d'Aitona, on temporers magribins van denunciar maltractaments per part de la policia. Si bé que la citada denuncia sempre es posa en dubte —“dicen haber recibido malos tratos”, “presuntamente maltratados”, etc.— insten els Mossos d'Esquadra a actuar amb més sensibilitat (16.08.00). Amb un cert to exculpatori, el diari també afirma que la policia no es distingeix per un tracte versallesc a cap part del món i que els Mossos d'Esquadra han sabut actuar amb diligència en ocasions on algun dels seus membres s'ha excedit en les seves funcions.

Per a *La Vanguardia*, les actituds xenòfobes poden penetrar amb facilitat en el teixit d'una societat i cal estar alerta ja que la història revela que la tolerància és una de les virtuts més difícilment adquirides per una societat i una de les més fràgils (31.08.00). L'educació és imprescindible per arrencar d'arrel aquest mal que és la xenofòbia (18.06.02).

Quan va editorialitzar sobre els fets a Premià de Mar va afirmar que no era una actitud racista i que la manifestació dels veïns que s'oposaven a la construcció de la mesquita es va aprofitar per organitzacions que busquen fomentar la xenofòbia (20.05.02).

En diversos editorials s'afirma que Barcelona no és una ciutat xenòfoba, sinó tot el contrari. Que la xenofòbia no és exclusiva de la societat catalana i que els mecanismes d'acollida i integració han d'impedir el creixement de la xenofòbia (25.02.00). No hi ha d'haver gestos de discriminació perquè aquests arruïnen la bona reputació de Barcelona (06.06.00).

És important destacar que quan aquest diari va editorialitzar sobre la mort d'un equatorià al port de Barcelona, al Maremàgnum, va centrar la preocupació pels fets ocorreguts en la imatge i el prestigi de la ciutat. Només va esmentar que un cos sense vida al port de Barcelona tacava el prestigi de tota la ciutat i que aquesta mort intensificava el deteriorament de la imatge d'una zona d'oci de Barcelona, i instava els barcelonins a regenerar aquest espai emblemàtic de la ciutat (28.01.02; 29.01.02).

Hem d'assenyalar que el diari va editorialitzar en una oportunitat sobre un informe d'Amnistia Internacional que mencionava els atacs i abusos a immigrants per part de la policia espanyola. *La Vanguardia* instava a respectar els drets humans a partir del comentari d'aquell informe (31.05.01).

També es va editorialitzar sobre un atac a una família magribina realitzat per joves "d'estètica skin" i denunciava aquestes accions com un veritable atac xenòfob. Si bé els autors de l'atac pertanyen a un grup molt particular (joves d'estètica skin), es pot considerar com a positiva la postura del diari contra la xenofòbia (18.06.02).

Un altre editorial sobre la mort d'un marroquí innocent a la presó considera també l'irritant que és intuir que existeix una doble vara per mesurar la llibertat i els drets humans de les persones (01.05.00). De la mateixa manera, el diari defineix d'exemplar la dura sentència de tres joves xenòfobs a Alemanya que van assassinar un ciutadà de Moçambic (31.08.00).

5. Drets i deures dels immigrants

La Vanguardia repeteix en diversos editorials que l'immigrant ha d'obrir la seva ment als costums dels seus amfitrions. Aquesta idea s'esmenta tant quan parla d'accions que demostrarien una actitud positiva dels autòctons cap els immigrants com quan es parla de fets protagonitzats per immigrants que demostrarien incapacitat d'adaptar-se als "nostres" costums.

La negativa d'un ciutadà marroquí a permetre que els seus sis fills estudiïn en un col·legi catòlic de Ripollet va merèixer un editorial. Allà es deixava clar que era una actitud de rebuig als nostres costums i que el respecte que es té cap els immigrants ha de ser correspost (21.0.02).

No hi ha editorials en el període analitzat que mencionin accions de respecte i adaptació dels immigrants a les creences espanyoles o catalanes, però sí que hi ha editorials sobre fets que demostren l'obertura dels amfitrions, el cas del ciutadà marroquí de Ripollet n'és un d'ells.

Dones

Un altre editorial que mostra la posició de respecte de la societat d'acollida és el que menciona l'encertada postura presa per les autoritats de Madrid que van permetre assistir a classe a una nena marroquí amb els cabells coberts amb un vel, mostra d'una altra acció d'obertura de la societat receptora (18.02.02).

Fins i tot en un editorial on es menciona l'arxivament d'una causa iniciada a Espanya per l'ablació del clítoris de quatre nenes gambianes, es diu que hem d'acceptar amb impotència l'arxivament. Aclareix que la nostra cultura rebutja aquesta pràctica bàrbara, i que el que per molts immigrants és un costum normal per nosaltres és una monstruositat (08.06.02).

Quan es mencionen els drets dels immigrants que conté la llei d'Estrangeria, *La Vanguardia* està d'acord amb la posició del govern. Per al diari és correcte no reconèixer drets polítics als immigrants irregulars (vaga, sindicació, reunió o associació), tal com planteja el vice-president primer, Mariano Rajoy. Esmenta en més d'un editorial que els immigrants ja tenen dret a la sanitat, educació i tutela judicial, com en altres països europeus on cap d'ells reconeix drets polítics als immigrants irregulars (12.12.99; 05.08.00).

5.1. Les acampades i tancades, són un dret dels immigrants?

El diari va editorialitzar en més d'una ocasió sobre les acampades d'immigrants il·legals a Barcelona durant el mes d'agost de 2001. *La Vanguardia* va considerar que no podien permetre's aquest tipus d'accions. En tot moment va estar d'acord amb les mesures preses per l'Ajuntament de Barcelona. Els immigrants havien de ser desallotjats de la Plaça Catalunya tal i com va fer l'Ajuntament. Per aquest diari es pot tolerar la mendicitat individual, però no la grupal exercida pels immigrants subsaharians a Plaça Catalunya (07.08.01).

Davant del tema de les acampades, *La Vanguardia* considera que no s'ha d'amagar el problema, que s'han de trobar mesures perquè això no ocorri a Barcelona i que ha d'aplicar-se la llei d'Estrangeria sense miraments.

En un dels editorials (13.08.01) afirma que Barcelona no pot absorbir la pobresa del món en les seves places cèntriques i que cal aplicar la llei davant dels campaments improvisats per immigrants.

Un cop la Policia Nacional desallotja els immigrants de la plaça André Malraux el diari, en el seu editorial, deixa clar que està d'acord amb la mesura i que l'actuació policial va ser l'adequada. Diu que s'han d'expulsar del país els immigrants irregulars per evitar que tornin a vagar pels carrers de Barcelona (17.08.01).

És notable destacar que quan s'editorialitza sobre fets internacionals on hi ha immigrants implicats, per exemple el vaixell "Tampa" amb refugiats que buscaven asil a Indonèsia o Austràlia, la mirada canvia radicalment (03.09.01). En aquest cas, la solidaritat, la desigualtat mundial i l'egoisme d'alguns països són arguments utilitzats en l'editorial amb una certa sensibilitat i amb una mirada més àmplia a les causes del que impliquen les migracions humanes.

No reben el mateix tractament en els editorials els casos puntuals ocorreguts a Catalunya que es mencionen. Com veiem abans en el tema de les acampades a les places de Barcelona, el diari considera que s'ha d'aplicar estrictament la llei d'Estrangeria, que han d'expulsar-se del país els immigrants il·legals, que no pot tolerar-se la mendicitat grupal i que Barcelona no pot absorbir la pobresa del món a les seves places cèntriques (07.08.01; 13.08.01; 17.08.01).

Més enllà de les consideracions ètiques o polítiques que puguin fer-se sobre la posició de *La Vanguardia* en relació amb la immigració i la pobresa del món, és de destacar la incoherència en què cau en usar tesis diferents per Barcelona i per el cas del "Tampa".

6. Bondats de la immigració

Per al diari la necessitat de rebre immigrants és un clamor de l'Europa desenvolupada (18.07.00). La necessitat està plantejada com a mútua, és a dir, els immigrants i Europa es necessiten mútuament (27.01.01). La realitat de la immigració és que les dues parts es necessiten (22.08.00).

Les causes de la immigració estan exposades en alguns editorials com la necessitat dels immigrants de fugir de la misèria dels seus països i l'esperança de trobar en la pròspera Europa occidental un lloc de treball (21.06.00; 19.02.01). En cap moment es menciona res més profund ni s'expliquen possibles causes d'aquesta misèria.

El diari articula la necessitat que té Espanya o Europa de la immigració al voltant d'un seguit de punts i dóna una explicació de possibles causes, al seu entendre, de les bondats que els immigrants venen a aportar a l'Europa desenvolupada.

Els immigrants venen, han de venir, a cobrir els llocs de treball que els espanyols o europeus ja no volen ocupar (03.12.99). És una immigració necessària per les economies europees, per les que, segons el diari, la mà d'obra estrangera és inevitable (06.01.00). És per això que aquesta urgent necessitat de donar entrada a importants contingents de poblacions foranies ha d'acompanyar-se de mesures que facilitin la seva acollida (16.08.00).

L'immigrant aporta la mà d'obra que falta per l'aparell productiu, ja sigui espanyol o europeu, i aquesta bondat de l'immigrant ha de ser regulada, controlada, encarrilada en funció de la necessitat de l'aparell productiu, així s'evitarà l'explotació, la injustícia i l'aparició de partits xenòfobs.

Les poblacions creixen gràcies a la immigració, segons aquest diari (22.08.00), però a l'hora de conduir el fenomen migratori s'ha de tenir en compte la taxa de natalitat autòctona, el manteniment del sistema públic de pensions, les necessitats de l'aparell productiu del país i les possibilitats d'acollir un nombre determinat d'immigrants (25.11.00).

7. Nacionalisme català / espanyol

La Vanguardia alterna elogis cap a Espanya i cap a Catalunya en diversos temes tractats en els seus editorials. Pel que fa a Espanya, aquests es donen fonamentalment en els editorials que tracten de les cimeres europees o bé en els paral·lelismes que planteja amb alguns països de la Unió Europea.

Per a aquest diari el prestigi d'Espanya va facilitar que els punts plantejats en la Cimera Hispano-Italiana fossin acollits amb el màxim interès (11.06.01). També mostra la seva adhesió a les propostes plantejades pel govern espanyol a la Cimera de Sevilla (22.06.02; 23.06.02).

Quan es tracten temes com les immigracions massives, la necessitat de mà d'obra estrangera, els brots xenòfobs o la llei d'Estrangeria, hi ha una gran reiteració de la idea

Part II. 1.3. Editorials- *La Vanguardia*

que Espanya és Europa i com a tal té els mateixos problemes que Gran Bretanya o Alemanya (06.01.00; 14.05.00; 17.06.00; 10.07.00; 05.08.00; 18.07.00; 31.08.00; 11.05.00; 06.01.01; 09.02.01; 27.12.01; etc.).

Aquesta reiteració i paral·lelisme no són, al nostre entendre, gratuïts, ja que la postura del diari sobre la relació amb altres països, en especial el Marroc, també està en sintonia amb la postura del govern espanyol. *La Vanguardia* considera que la cooperació d'Espanya és crucial per al Marroc (19.09.00). Que el Marroc no coopera amb Espanya, és a dir amb la Unió Europea, a pesar de l'ajuda que se li ofereix (04.10.00). Que el Marroc necessita Espanya, i per tant la Unió Europea, i que això sembla que no és del tot comprès per Rabat (23.08.01). Que Espanya ajuda de formes diverses al Marroc, des de crèdits fins a la recepció d'immigrants i per això els gestos d'enemistat d'aquest país resulten incomprensibles per a la opinió pública espanyola (14.07.02).

Quan editorialitza sobre temes d'immigració a Catalunya, acostuma a prioritzar qüestions d'imatge o de prestigi de la ciutadania catalana o d'institucions involucrades. Quan tracta les acampades dels immigrants a les places de Barcelona, la imatge de la ciutat és la que entra en joc i adquireix un to de preocupació per al diari.

Quan el diari menciona i adverteix de gestos racistes en llocs d'oci de Barcelona insta als barcelonins a regenerar-lo ja que aquests gestos arruïnen la bona reputació de Barcelona (06.06.00; 29.01.02).

Quan editorialitza sobre algun tema vinculat amb una institució catalana, per exemple els Mossos d'Esquadra, deixa clar que és una institució que sempre ha actuat amb diligència en les ocasions en què algun dels seus membres s'ha excedit de les seves funcions (16.08.00), posant en dubte les denúncies cap a la institució.

Pel que fa a les institucions educatives catalanes el diari actua de la mateixa manera. L'editorial que tracta del rebuig d'un ciutadà marroquí a deixar que els seus sis fills estudiïn en un col·legi catòlic de Ripollet, exalta la tasca de la institució educativa, tant en l'obertura que va demostrar com en l'esforç realitzat per preparar la incorporació d'aquests nens amb plans d'estudi elaborats especialment (21.02.02).

Per últim, quan va editorialitzar sobre la delinqüència de bandes estrangeres, també intercalava i ressaltava en el seu discurs que aquests delinqüents actuaven ni més ni menys que a la capital de Catalunya (27.07.01).

8. Europa

La Cimera de Sevilla va merèixer diversos editorials. La sintonia del mitjà amb el poder executiu en aquest punt es va explicitar en diverses argumentacions. Per a *La Vanguardia* afrontar els reptes de la immigració implica exigir un control rígid de les fronteres i el compliment estricte de la llei d'Estrangeria (30.05.02).

Una mena de barreja entre nacionalisme i complaença queda reflectida en editorials sobre algunes cimeres anteriors al 2002 que aborden el tema del control de les fronteres d'Europa. El creixent prestigi d'Espanya va facilitar que els punts plantejats per acordar el control de les fronteres d'Europa fossin acollits amb el màxim interès a la IX Cimera Hispano-Italiana (11.06.00), segons el diari.

En alguns editorials sobre els acords en política exterior europea es deixa clar que malgrat els avenços aconseguits per enfortir les fronteres europees lamenta que no hi hagués acord sobre multes i càstigs per als països amb emigració que no col·laborin en el seu control (14.06.02).

Per a aquest mitjà, l'opinió pública espanyola no entén el Marroc. La cooperació d'Espanya amb crèdits i ajudes sembla ignorada pel govern de Rabat, que no només no coopera amb Espanya sinó que tampoc ho fa amb Europa. El govern del Marroc és responsable i ha de reflexionar (04.10.00; 20.08.01; 23.08.01).

Segons *La Vanguardia*, el Marroc és el país emissor d'incontrolades allaus d'immigrants cap Espanya. Amb el seu subdesenvolupament és una font inesgotable d'immigrants. És passiu a l'hora de controlar les seves costes, és un pont cap Espanya pel continent africà que tampoc para de subministrar corrents migratòries il·legals constants (19.09.00; 23.01.01) i que ha de comprometre's a frenar la sortida de clandestins cap a la Unió Europea (23.06.02).

L'aplicació estricta de la llei es presenta com la solució a aquesta falta de compromís de països que no col·laboren en el control de les seves costes o fronteres i d'aquesta manera permeten que la muralla sigui cada dia més permeable (04.09.01).

4. Matriu per temes.

A continuació s'exposa la matriu ideològica del diari amb la distribució de les macroproposicions centrals distribuïdes en els dotze temes detectats sobre immigració als editorials de *La Vanguardia*.

Llei d'Estrangeria

La ley aprobada debe encauzar el fenómeno inmigratorio, inevitable pero necesario. // Finalmente se aprobó la versión de la Ley de extranjería que más amplía los derechos de los inmigrantes. 09.12.99

No hay habilidad política para tratar la Ley de Extranjería que debe encauzar el fenómeno inmigratorio, inevitable pero necesario. // La Ley actual resuelve temas que la vigente no hacía, como salud, educación y regulariza situaciones de estancia en España. // La Ley de extranjería aprobada no resuelve el problema de los inmigrantes ilegales. 12.12.99

España no puede tener una Ley de extranjería más permisiva que la de otros países del territorio Schengen. // Es notable la descoordinación entre el Gobierno y el grupo Parlamentario en el tratamiento de la Ley de extranjería. // Hay que admitir que no es fácil hacer una Ley de Extranjería en España. 23.12.99

El desconocimiento de los inmigrantes ante la Ley de Extranjería provoca que se aglomeren en las oficinas transmitiendo imagen de desorden del País. // Los inmigrantes desconocen aspectos de la nueva Ley de Extranjería. 02.02.00

El Gobierno no aborda de manera sensata y realista el fenómeno de la inmigración. // Una política restrictiva da como resultados poco inmigrantes legales y situaciones potencialmente explosivas. 06.03.00

La Ley de extranjería debe pactarse con la Unión Europea. // La Ley de Extranjería debe velar por la convivencia y tener en cuenta las necesidades de la economía española. 10.07.00

La Ley de extranjería debe ser el primer paso de una política de inmigración omnicomprensiva, pactada con la Unión Europea, que vele por la convivencia y que tenga en cuenta las necesidades socioeconómicas del país. // La opinión del Vicepresidente Rajoy es correcta al no reconocer derechos políticos a los inmigrantes irregulares que si tienen derecho a la sanidad, a la educación y a la tutela judicial. // Ningún país europeo reconoce derechos políticos (huelga, sindicación, reunión o asociación) a los inmigrantes irregulares. 05.08.00

La Ley no resuelve la situación de los "sin papeles", cuyo problema no reside en su presencia sino en su inadecuada integración. // En el marco de esta ley se producen con los "sin papeles" situaciones inhumanas, como la de esos inmigrantes que viven al raso, o reacciones defensivas, como las vividas en Ciutat Vella, Eixample o Sants-Montjuic, donde un 42% de los encuestados considera que debe limitarse drásticamente la inmigración. 05.11.00

La Ley de extranjería debe tener en cuenta la tasa de natalidad autóctona, el mantenimiento del sistema público de pensiones, las necesidades del aparato productivo del país y las posibilidades de acoger a un número determinado de inmigrantes. 25.11.00

La nueva Ley debe afrontar los complejos problemas que plantean la poderosa corriente inmigratoria en España. 23.01.01

El recurso de inconstitucionalidad contra la ley de extranjería presentado por el Partit dels Socialistes de Catalunya pone en peligro el acuerdo entre el PP y el PSOE. // Es evidente la contradicción entre el PSC y el PSOE frente al tratamiento de la ley de extranjería. 21.02.01

El tratamiento de la ley de extranjería debe ser tratado como un asunto de Estado y no limitarse a un enfrentamiento partidista. // Los retos que plantean las imparable corrientes migratorias exigen que sea tratado como asunto de Estado. 17.03.01

La ley de extranjería requiere el más amplio consenso, pero tras el recurso socialista el diálogo será más difícil. // Las diferencias culturales, religiosas y económicas entre población nativa y los inmigrantes son de tal magnitud que debe tratarse como asunto de Estado. 20.03.01

La ley debe regular el espectacular crecimiento inmigratorio en España. 02.08.01

Debe aplicarse la ley de extranjería ante estos campamentos improvisados por inmigrantes en las plazas, guste o no guste. // Barcelona no puede absorber la pobreza del mundo en las plazas céntricas. 13.08.01

Debe aplicarse la ley ante el problema de los campamentos de inmigrantes en las plazas y no ocultarlo. 17.08.01

El Parlament de Catalunya debe aprobar hoy la ley de protección al menor. 16.05.02

Para afrontar los retos de la inmigración se debe exigir un control rígido de las fronteras y el cumplimiento estricto de la ley de extranjería. 30.05.02

Drets i deures dels immigrants

Muere en prisión un marroquí inocente a causa de la negligencia de nuestra Justicia. // Es irritante intuir que existe una doble vara para medir la libertad y los derechos humanos. 01.05.00

La población extranjera de origen musulmán debe realizar un esfuerzo de respeto y aceptación de la sociedad que les acoge. 19.10.00

Se deben respetar las costumbres de una población extranjera, como la de origen musulmán, que pese a sus grandes diferencias culturales y religiosas llega para quedarse e instalarse definitivamente. 19.10.00

Amnistía Internacional señala que la ley de extranjería restringe el derecho de los inmigrantes y deben tenerse en cuenta estos planteamientos. // Los cuerpos de seguridad de un país civilizado, y el nuestro lo es, debe atenerse a los derechos humanos con respeto total. 31.05.01

Procés de nacionalització i regularització

Es conveniente mantener informada a la sociedad en su conjunto en los procesos de regularización de inmigrantes. // Los procesos de regularización no deben tropezar con falta de recursos, lentitud o inflexibilidad burocrática. 21.03.00

Es crucial regular la inmigración para el futuro del país y, por extensión, de la Europa Comunitaria. // Las pateras deben sustituirse por cupos asumibles por la sociedad española. // Es básico combinar la necesidad que tiene Europa de extranjeros con mecanismos de integración. 17.06.00

Al margen de la regularización extraordinaria de inmigrantes realizada estos días, continúa un flujo de inmigración incontrolado que será el mejor caldo de cultivo para la injusticia y la explotación. 01.08.00

Finalizó el plazo de regularización de inmigrantes y aunque ya no existe este señuelo de legalización rápida, ellos siguen llegando. // El aluvión de inmigrantes ilegales continúa a un ritmo de 40 personas por día. 25.08.00

Los encierros de inmigrantes ilegales son el síntoma de un problema de gran envergadura. 22.01.01

Para evitar la xenofobia y el racismo hay que establecer normas de admisión. 20.03.01

La prioridad española debe ser encauzar de forma ordenada el tráfico migratorio del sur al norte. // La inmigración controlada debe servir a los intereses de España y Marruecos dentro del respeto de los derechos humanos. 22.07.02

Expulsions / repatriacions

El Ayuntamiento de Barcelona cumplió con su obligación al desalojar el improvisado campamento de inmigrantes en Plaza Catalunya. // Los inmigrantes subsaharianos debían ser desalojados de la Plaza Catalunya. // Se puede tolerar la mendicidad individual pero no la grupal ejercida por los inmigrantes subsaharianos en la Plaza Catalunya. 07.08.01

La actuación de la Policía Nacional para desalojar a los inmigrantes concentrados en la Plaza André Malraux fue mesurada. // Se debe expulsar del país a los inmigrantes irregulares para que no vuelvan a vagar por las calles de Barcelona. 17.08.01

Religió

La continua llegada de ciudadanos musulmanes a Barcelona causa un fenómeno insólito: la falta de mezquitas suficientes. 19.10.00

La negativa de un ciudadano marroquí a que sus seis hijos estudien en un colegio católico de Ripoll es de rechazo hacia nuestras costumbres. // Las actitudes de respeto hacia los inmigrantes merecen una actitud recíproca por parte de estos. // Los inmigrantes deben abrir su mente a las costumbres de sus anfitriones. 21.02.02

Dones

Es acertada la postura tomada por las autoridades educativas de Madrid en permitir asistir a clase a una niña marroquí con la cabeza cubierta con un velo. // Esta postura demuestra capacidad de adaptación y requiere que los inmigrantes también se adapten a las costumbres del país que les acoge. 18.02.02

Debemos aceptar con impotencia el archivo de una causa por ablación de clítoris a cuatro niñas gambianas. // Nuestra cultura rechaza esta práctica bárbara, lo que para muchos inmigrantes es costumbre normal para nosotros es una monstruosidad. 08.06.02

Delinqüència i immigració

Deben ponerse más medios para atajar la delincuencia organizada por grupos de extranjeros. // Deben encontrarse las pruebas necesarias para acusar a las bandas de ciudadanos procedentes de Europa del Este. // No debe pasar con estas bandas lo ocurrido con otras formadas también por extranjeros desarraigados que actuaban en las autopistas. 22.12.99

La costa marroquí se ha convertido en una inmensa zona en poder de las mafias de la droga. // España debe reprimir el fenómeno delictivo y canalizar el flujo migratorio para que no se transforme en un torrente incontenible. // La delincuencia y la inmigración afecta a toda Europa y no sólo a España. 14.05.00

Las bandas que atracan comercios y joyerías en Barcelona están bien organizadas y proceden de países extranjeros. // La seguridad ya no es suficiente para impedir que bandas de Latinoamérica o Europa del Este secuestren, amenacen de muerte a sus víctimas o se abran paso a tiros con la policía. // Deben ponerse los medios necesarios para evitar que nuestras calles se conviertan en escenarios donde arraigue el delito. 12.07.00

Un alto porcentaje de inmigrantes en Ciutat Vella encuentra en el pequeño delito su medio para subsistir. // Barcelona no puede ser caldo de cultivo de enfrentamientos sociales ni tampoco una ciudad insegura para sus gentes. 14.07.00

La escasez de vigilancia anima a los delincuentes a actuar. // La sociedad española se siente indefensa y vulnerable ante un nuevo tipo de delincuencia que viene de Europa del Este. // Estas bandas extranjeras de desalmados plantean nuevos retos para las políticas de seguridad. 21.06.01

La pobreza y la inmigración no regulada son una de las causas de la inseguridad. // La afluencia turística surge a los delincuentes de fáciles víctimas potenciales. // Hay que ponerle remedio y actuar en profundidad con la creciente inseguridad que asedia a la capital catalana. 27.07.01

Las mafias y la pasividad de Marruecos provocan un récord en la llegada de inmigrantes. 20.08.01

La delincuencia y la inseguridad ciudadana son las principales preocupaciones de los españoles. // Debe encontrarse un término medio entre la "tolerancia cero" y la entrada y salida de los delincuentes en las comisarías. 11.02.02

Part II. 1.3. Editorials- *La Vanguardia*

Los niños que entraron ilegalmente a España cometen delitos de poca importancia. // Se deben sacar a los niños que malviven en la calle y eso requiere una gran dosis de solidaridad. 16.05.02

Bondat de la immigració

Muchos puestos de trabajo que los españoles y europeos no aceptan deben ser cubiertos por inmigrantes. // La inmigración norteafricana seguirá siendo necesaria para las economías europeas. 03.12.99

La economía europea necesita la mano de obra extranjera. // Es inevitable la inmigración para que haga los trabajos que el europeo no quiere hacer. 06.01.00

Los aportes de los extranjeros a la economía de Catalunya arroja beneficios en 1997. // Los inmigrantes están más dispuestos que los naturales del país a aceptar ciertos trabajos. // La Ley de extranjería debe encauzar el fenómeno inmigratorio para que no repercuta negativamente en los salarios de los españoles. 29.01.00

Barcelona, como Catalunya y el resto de España necesita de la inmigración. 11.05.00

La necesidad de recibir inmigrantes es un clamor de la Europa desarrollada. 18.07.00

La perentoria necesidad de dar entrada a importantes contingentes de poblaciones foráneas debe acompañarse de medidas que faciliten su acogida. 16.08.00

La realidad de la inmigración es que las dos partes nos necesitamos. // Las poblaciones crecen gracias a la inmigración. 22.08.00

Alemania muestra las dos caras del problema inmigratorio, por un lado temor de una franja de la sociedad ante la llegada de extranjeros y al mismo tiempo necesidad de mano de obra foránea para su economía. 31.08.00

Necesitamos a los inmigrantes y nos necesitan. 27.01.01

Alemania tiene en cuenta la necesidad de la inmigración para su economía y mantener el estado de bienestar. // Se debe tener en cuenta la fórmula que aplica Alemania, potencia económica europea, ante la inmigración. // La entrada de inmigrantes debe ser regularizada para favorecer la competitividad económica. 06.07.01

La economía europea y el bienestar de sus ciudadanos necesitan del concurso de millones de trabajadores inmigrantes. 30.05.02

A causa del aumento de la natalidad y el sustancial incremento de los extranjeros censados, somos bastantes más. // El aumento de los extranjeros censados se multiplicó por cuatro en los diez últimos años. 28.07.02

Europa fortaleza

Son muy importantes los acuerdos logrados entre España e Italia en la IX cumbre hispano-italiana para lograr establecer las bases de una política de inmigración controlada. 11.06.00

Marruecos, con su subdesarrollo, es una fuente inagotable de inmigrantes. 19.09.00

El problema de las masivas inmigraciones ilegales deben solucionarlo todos los países de la Unión Europea. // Europa debe analizar a fondo esta cuestión y hacer frente a la imparable avalancha. 21.06.00

Marruecos con su falta de vigilancia en el estrecho parece que prefiere utilizar la cuestión de los inmigrantes para presionar en cuestiones económicas. // La avalancha de inmigrantes debe mover a reflexionar sobre la responsabilidad de Marruecos que no coopera con España, es decir con la Unión Europea. 04.10.00

Las barreras para entrar en el país son bastante permeables. 22.01.01

Las corrientes migratorias incontroladas se están dejando sentir en España. // La inmigración preocupa tanto a la opinión pública como a la Administración. 02.08.01

La pasividad de la Policía de Marruecos en el control de sus costas provoca una avalancha de inmigrantes. 23.08.01

Part II. 1.3. Editorials- *La Vanguardia*

El problema que plantea a Europa la inmigración es muy grave. 27.12.01

Es importante el acuerdo logrado en Luxemburgo para vigilar conjuntamente los límites comunitarios. // Se avanza en el control de la inmigración ilegal pero no hay acuerdo para sancionar a los países terceros implicados. 14.06.02

La lucha contra la inmigración ilegal debe ser no sólo asunto de política interior de la UE, sino también de política exterior y de seguridad. // Una política inteligente debe tratar de disuadir el flujo de inmigración ilegal estimado en 50.000 personas en la UE. 22.06.02

Es perentoria una política europea común para frenar el tráfico ilegal de inmigrantes sin papeles. // España, al igual que Reino Unido, se enfrenta al problema de la inmigración ilegal. 09.02.01

El problema de la inmigración requiere una fórmula de ámbito europeo y mundial. // Los inmigrantes huyen de la miseria de sus países y esperan hallar en la próspera Europa occidental un puesto de trabajo o una vida mejor. 19.02.01

La inmigración debe entenderse como cuestión de política exterior y seguridad. // Los países de origen de inmigrantes deben comprometerse a frenar las salidas de clandestinos hacia la Unión Europea. 23.06.02

No hay que tener miedo de negar lo obvio, que un flujo incontrolado de inmigración ilegal supone una amenaza a la convivencia. 25.11.00

La oleada inmigratoria es un gran problema que no se resuelve de manera adecuada. 22.01.01

El Continente africano no cesa de suministrar corrientes inmigratorias ilegales constantes. 23.01.01

Xenofòbia i atacs racistes

Los disturbios de El Ejido reúnen todos los componentes de un verdadero conflicto étnico en un país que presume de ser inmune al racismo. // Los inmigrantes son necesarios pero "cuantos más inmigrantes mejor" no nos lleva a ninguna parte. 07.02.00

Una de las causas de El Ejido es una pésima política que dejó que se extendiera sin control la inmigración ilegal. // Inmigrantes legales e ilegales entran en una espiral de marginalidad que, debido a tensiones con el resto de la población, puede desembocar en explosiones de violencia. // Los inmigrantes Magrebíes están dispuestos a recibir salarios más bajos y aceptar trabajos que rechazan los autóctonos. 09.02.00

Fue necesario el "shock" de El Ejido para que Gobierno, administraciones autonómica y local, sindicatos y empresarios reaccionaran ante una realidad a la que daban la espalda. // Gracias al "shock" de El Ejido los inmigrantes mostraron que Atime y otras asociaciones son interlocutores capaces de canalizar las reivindicaciones del colectivo. 15.02.00

Es urgente canalizar la inmigración necesaria, y conviene poner en marcha mecanismos de acogida e integración que impidan el crecimiento de la xenofobia. // La encuesta que revela que los catalanes y los madrileños son los españoles que tienen menos actitudes xenófobas está en lo cierto. 25.02.00

Barcelona no es una ciudad xenófoba, sino todo lo contrario. // La inmigración producirá tensiones en todo Europa, por ello es importante que desde las instituciones se invierta en la pedagogía necesaria para fomentar la tolerancia. 11.05.00

En los centros de ocio nocturno de Barcelona hay discriminación racial. 06.06.00

Las actitudes xenófobas pueden penetrar con facilidad en el tejido de una sociedad. // Hay que estar alertas ante la xenofobia y el racismo, la historia revela que la tolerancia es una de las virtudes más difícilmente adquiridas por una sociedad y una de las más frágiles. 06.07.00

El racismo no es privativo de la sociedad catalana, se necesita la inmigración y se deben arrancar de raíz los brotes racistas. 18.07.00

Aunque exista violencia por ajustes de cuentas entre jóvenes, si las víctimas son magrebíes es un detalle a tenerse en cuenta. 25.07.00

Part II. 1.3. Editorials- *La Vanguardia*

Sentencia ejemplar en Alemania para tres jóvenes xenófobos que asesinaron a un ciudadano mozambiqueño. 31.08.00

En un ambiente de pobreza y marginación, la emergencia de la inseguridad es casi imparable, con lo que la integración deviene imposible. // La inseguridad y la marginación constituyen el mejor caldo de cultivo para que las víctimas sientan la necesidad de tomarse la justicia por su mano. 22.09.00

Los ciudadanos deben esforzarse por ser más tolerantes con los inmigrantes extranjeros. // Las restricciones de la Ley de Extranjería y la avalancha inmigratoria hace que aumente la xenofobia en los españoles. 27.01.01

En Bradford, Gran Bretaña, se demostró que la integración es imposible y que difícilmente se puedan parar acciones xenófobas. // Los problemas de España frente a la inmigración son los mismos que en Gran Bretaña. 09.07.01

Si no se aplica una política definida ante la avalancha de inmigrantes crecerá la xenofobia. 20.08.01

Opciones xenófobas y contrarias a la inmigración sacuden la política europea. // Europa asiste a un aumento de la extrema derecha. 08.05.02

Se debe regular la inmigración para evitar el auge de partidos xenófobos. // El éxito de partidos antiinmigración se debe a dos miedos crecientes: inmigración e inseguridad. 17.05.02

Premià no es un reducto racista. // El problema de Premià podría reproducirse en otros puntos de Catalunya. // La manifestación de los vecinos que se oponen a la construcción de una Mezquita es aprovechada por organizaciones que buscan fomentar la xenofobia. 20.05.02

Los avances electorales de partidos xenófobos en Europa obligan a los dirigentes europeos a dar una respuesta seria y elocuente frente al problema de la inmigración. 31.05.02

Deben preocupar las acciones xenófobas de algunos jóvenes. // El ataque realizado por jóvenes de "estética skin" al domicilio de una familia magrebi es un ataque xenófobo. // La educación es imprescindible para sacar la raíz del mal. 18.06.02

Nacionalisme català

Los gestos de discriminación arruinan la reputación más encumbrada de Barcelona. 06.06.00

La autoridad autonómica y municipal debe mediar en el problema de los encierros de inmigrantes ilegales en Barcelona. // Este lacerante problema debe resolverse ya que tiene como escenario nada menos que la capital de Catalunya. 08.02.01

La muerte de un joven ecuatoriano intensifica el deterioro de la imagen de una zona de ocio de Barcelona. // Muchos barceloneses están dando la espalda al Maresmágnun, zona emblemática de Barcelona postolímpica, por miedo. 28.01.02

Un cuerpo sin vida en las aguas del puerto de Barcelona mancha el prestigio de toda la ciudad. // El maravilloso Maresmágnun es hoy un lugar peligroso, con matones y peleas callejeras, a todos compete regenerarlo. 29.01.02

Nacionalisme espanyol

El creciente prestigio de España facilitó que los puntos planteados para acordar el control de las fronteras de Europa fueran acogidos con el máximo interés en la IX cumbre hispano-italiana. 11.06.00

La cooperación de España es crucial para Marruecos. 19.09.00

Marruecos necesita de la Unión Europea y eso parece no ser comprendido del todo por Rabat. 23.08.01

España ayuda de formas diversas a Marruecos, desde créditos hasta la recepción de inmigrantes. // Los gestos inamistosos de Marruecos resultan incomprensibles a la opinión pública española. 14.07.02

Altres

Hay escasas noticias de que la policía de cualquier parte se distinga por modales versallescos cuando ejercen sus funciones // Cuando la temporada de trabajo termina, los temporeros encuentran en la calle su único lugar y es fácil que surjan situaciones de tensión, de las que también acaban siendo víctimas los propios vecinos. 16.08.00

La reciente avalancha de inmigrantes indocumentados supera con creces cifras anteriores y debe solucionarse. 20.08.01

Los gobiernos implicados negocian al borde de la tragedia la suerte de los refugiados del buque "Tampa". // (Australia, Indonesia, Nueva Zelanda, Nauru) Debe mover a la reflexión la insolidaridad de que han sido objeto los refugiados afganos del buque noruego "Tampa". 03.09.01

Las primeras elecciones en un país de la Unión Europea arrojan resultados llamativos hacia la derecha anti-inmigratoria a raíz del 11S. // El partido Danés del Pueblo aumentó su apoyo en las urnas tras una campaña antiinmigratoria y racista. 22.11.01

La acción colectivamente organizada de los inmigrantes, que buscaban pasar por el tunel bajo el Canal de la Mancha, pretendía un efecto mediático. 27.12.01

Tenemos que acostumbrarnos a la inmigración, la tendencia es imparable y aún estamos lejos de los porcentajes europeos. // En aras de la corrección política se va imponiendo la expresión "personas sin papeles" en vez de la peyorativa "inmigrantes ilegales". 23.01.02

La preocupación por la inmigración afecta por igual a los partidos de derecha y de izquierda. // La preocupación del electorado ante la inmigración repercute de manera muy clara en discursos y acciones de partidos de izquierda. 07.07.02

Inmigración, seguridad ciudadana y terrorismo son temas propicios al consenso. // El país saldría ganando si la inmigración y la seguridad no fueran motivo de debate partidista. 17.07.02

II.1.4. El perfil i la matriu ideològics de l'Avui

1. Els editorials de l'Avui

L'estudi abraça un període de temps comprès entre l'octubre de 1999 i el juny del 2002, en d'aquest període l'Avui va publicar un total de 59 editorials que hem procedit a resumir en macroproposicions.

2. Les macroproposicions en el dietari editorial

Aquest són els resums de tots els editorials de l'Avui sobre immigració ordenats cronològicament. En el quadre que segueix apareixen els títols i les macroproposicions que sintetitzen els editorials, a saber, la macroproposició central que expressa la tesi fonamental de l'editorial i la o les macroproposicions que expressen la coherència global que subjau en els raonament, ja sigui implícits o explícits, de l'editorial.

AVUI			
Data	Editorial	Macroproposició	Macroproposicions de coherència global
7.10.99	El debat de la immigració	La solució al problema de la immigració és un debat europeu.	No es poden obrir les portes a la immigració de bata a bat. // El nombre correcte d'immigrants és el més alt que es pugui assimilar sense provocar tensions internes contraproduents.
21.11.99	La immigració	Les fronteres han de ser impermeables als immigrants il·legals.	La llei d'estrangeria ha de regular els drets i deures dels residents a l'Estat espanyol que no en tenen la ciutadania per les vies previstes legalment. // La defensa d'una absoluta permeabilitat de les fronteres comunitàries és ingenu i està poc compromès amb els interessos generals del país.
23.12.99	Tot un despropòsit	Cal el consens i la coherència de PP, PSOE, CiU i CC amb la llei d'estrangeria.	Cal un text normatiu que l'accepti l'executiu que després haurà d'aplicar-lo. // La llei d'estrangeria és etèria per la baralla carregada de despropòsits entre els polítics.
3.02.00	La punta de l'iceberg	A Europa i també a Catalunya s'estan escampant algunes conductes xenòfobes, en aparença "poc importants".	La societat austríaca ha covat unes idees que justifiquen el magnicidi de l'Holocaust. // A Barcelona s'han multiplicat els casos de discriminació per motius ètnics.
8.02.00	Qui té política d'immigració	Espanya necessita amb urgència una política d'immigració eficaç.	La intranquil·litat a Europa degenera en violència allà on el percentatge d'immigració és alt. // S'ha de considerar la immigració una prioritat política i social, que cal abordar amb urgència i eficàcia.
9.02.00	Allò que es diu i allò que es fa	Mayor Oreja està desautoritzat.	La policia hauria actuat a El Ejido contundentment. // L'actuació de la policia a la UAB i Sants va ser desproporcionada.

Part II. 1.4. Editorials - Avui

11.02.00	Els Haider del PP	L'extrema dreta espanyola té una opció clara al PP.	Els dirigents del PP busquen una coartada per definir què és ultradreta i què és xenofòbia a Espanya. // És gravíssim que dirigents destacats del PP es permetin el luxe de comparar el PNB o ERC amb les sigles que representen l'extrema dreta europea.
21.02.00	Risc de fractures	El risc de fractura a les societats occidentals és entre els que queden marginats del creixement econòmic general i la resta de la població.	A El Ejido i a Ca n'Anglada es va poder donar una fractura social entre els marginats del creixement econòmic i la resta de la població.
11.05.00	La prova de foc de la majoria	La 'nova' llei d'estrangeria és necessària. // És una qüestió d'estat que s'ha d'aprovar per consens.	La tramitació de la llei serà una prova de foc per a la majoria absoluta del PP. // S'ha d'agilitzar la regularització dels estrangers per equilibrar els contingents d'estrangers amb la creixent demanda de mà d'obra en el mercat laboral.
6.06.00	Discriminació reincident	S'ha de posar fi a les discriminacions reincidents per raó de raça que es donen al maremagnum.	L'administració municipal i la de justícia s'haurien de comprometre realment per evitar la discriminació reincident dels mateixos col·lectius.
8.06.00	Greu avís	Ja vam advertir de l'alarma social que podrien generar els nens immigrants il·legals del carrer.	Els veïns del barri del Raval de Barcelona es van queixar d'un augment exagerat de la delinqüència, una nul·la presència policial. // La tensió pot esclatar i degenerar en "respostes xenòfobes molt perilloses".
18.06.00	Reorientar el debat de la immigració	La immigració requereix el consens dels partits polítics sobre la llei d'estrangeria i sobre polítiques globals.	La immigració és un repte també de l'oposició. // Els acords s'haurien de fer sobre la realitat de la immigració a Espanya.
20.06.00	Contraban maligne	La UE ha de lluitar contra les xarxes mafioses que trafiquen amb immigrants il·legals.	La política migratòria de la UE ha d'anar molt més enllà de del blindatge de les seves fronteres.
5.07.00	Esclafar l'ou de la serp	La intransigència de la llei d'estrangeria del PP pot afavorir la normalització de valors xenòfobs entre els ciutadans.	El límit d'immigrants ha de respondre a les necessitats del mercat laboral i amb la capacitat d'integració de la societat. // El PP s'entesta una vegada i un altra a centrar-ho tot exclusivament en la política de seguretat.
22.07.00	Especialistes en Codi Penal	Els penalistes han de proposar mesures especials contra els grups de delinqüents que coneixen el Codi Penal.	La Banda dels Peruans té un historial impressionant i té ben estudiat el Codi Penal. // Els responsables dels cossos de seguretat de l'Estat i de les concessionàries de les autopistes de peatge es declaren desbordats i derrotats.
29.07.00	Tocs d'alerta en la immigració	El projecte de reforma de la llei d'estrangeria del PP no té un respecte absolut per l'ordenament jurídic.	Els jutges apel·len per mantenir les garanties de l'Estat de dret també en la legislació en matèria d'immigració. // José Luís Rodríguez Zapatero i Jordi Pujol han reclamat que es tracti com un assumpte d'Estat.

4.08.00	Atur insòlit	És insòlit un augment de l'atur a Catalunya durant el mes de juliol.	Una possibilitat desastrosa consistiria en la davallada dels contractes registrats pel culpa de l'accés al mercat laboral d'immigrants il·legals.
3.10.00	Xenofòbia quotidiana	La xenofòbia quotidiana trenca la cohesió social.	La xenofòbia quotidiana és la base de la reclusió dels immigrants en guetos inexpugnables als cossos de seguretat i, també, als serveis socials.
20.10.00	Migracions	Hem d'evitar que Barcelona perdi habitants.	La ciutat de Barcelona guanya en població immigrada d'altres ètnies i cultures.
5.12.00	Desgràcies, per desgràcia, habituals	El govern d'Aznar i la UE han de solucionar el problema habitual de l'arriba i la mort d'immigrants il·legals en el pas de l'estret de Gibraltar.	Ja no sorprèn sentir que es capturen en el pas de l'estret dos o tres centenars d'immigrants. La UE ha de tenir una estratègia molt més completa de col·laboració i ajut als països de l'altre costat del Mediterrani.
23.01.01	La llei, els 'estrangers' i el carrer	La nova llei d'estrangeria no resoldrà els problemes que crea la immigració.	La precipitació en la reforma de la llei d'estrangeria impulsada pel PP provoca una política erràtica. // La nova llei genera confusió entre el col·lectiu de treballadors estrangers, desconcert entre les administracions qui hi intervenen i malfeia en l'opinió pública.
2.02.01	Estat del benestar - Estat humanitari	El problema de la immigració no es soluciona cedint a pressions com les tancades a vuit esglésies de Barcelona.	Hi ha gent que només vol solucionar el cas dels tancats a l'església.// No tothom està disposat a acceptar les conseqüències d'abordar el problema de la immigració globalment i estructuralment.
13.02.01	Genoma i races	El concepte de raça no està fonamentat des d'un punt de vista genètic.	Les diferències genètiques entre els membres de les diverses races humanes són quasi imperceptibles i pràcticament idèntiques a les que es poden apreciar entre individus de la mateixa raça.
15.02.01	La responsabilitat del Marroc	El govern del Marroc s'ha d'implicar en el problema de l'allau imparable d'immigrants il·legals que passen l'estret.	El Marroc i Espanya haurien de treballar en el futur molt plegades. // Catalunya ha de multiplicar les iniciatives que aprofundeixen en el coneixement, els contactes i les inversions entre els dos països.
21.02.01	No només les màfies	Les migracions compulsives són l'efecte de problemes que crea la globalització.	Els Kurds, com els magribins, també fugen de la seva terra forçats per la precarietat de la seva vida quotidiana.
1.03.01	Quin debat sobre la immigració?	Les opinions de Barrera o de Ferrusola no tenen importància ni transcendència política en el veritable debat sobre la immigració.	Les causes i els efectes de la immigració no es poden abordar des de les declaracions de persones que no representen institucions. // Barrera i Ferrusola no poden prendre cap mesura per abordar com cal la qüestió de la immigració.
2.03.01	Tensió gratuïta	La polèmica per les paraules de Barrera és gratuïta.	La polèmica no fa cap bé al debat necessari sobre la immigració.// Barrera no ostenta cap càrrec públic ni té cap responsabilitat en immigració.

4.03.01	Immigració i llengua	La conservació i l'avenç del català depèn de la mateixa societat catalana.	Els immigrants i els seus fills aprendran el català si veuen que el necessiten per prosperar a Catalunya.
18.03.01	Integrar	Les polítiques d'immigració han d'integrar els immigrants a la realitat de Catalunya.	Les polítiques de país han de permetre a les administracions catalanes integrar la nova onada migratòria tan satisfactòriament com ho han fet les anteriors.
17.04.01	Reinserció, penitenciària i social	L'actual marc jurídic impedeix la reinserció social dels immigrants il·legals reclusos a les presons catalanes.	Delinquir per subsistir és el recurs més fàcil dels immigrants sense documents que arriben al nostre país sense contactes ni gaires possibilitats per trobar feina. // La reinserció social és molt més complicada pels interns sense papers que pels reclusos normals.
27.05.01	Les cues de la vergonya no s'acaben	La Delegació del govern no té gaire interès en agilitzar la regularització dels immigrants que esperen davant la seva seu.	La gent que fa cua davant les oficines d'estrangeria demostra que no té cap idea sobre què necessita per poder regularitzar la seva situació.
27.06.01	La sensació d'inseguretat a Barcelona	Barcelona ha de tenir més competències sobre seguretat ciutadana.	La inseguretat pot tacar la gran projecció internacional de Barcelona amb el Fòrum de les Cultures 2004. // Les màfies sovint condemnen els immigrants a la delinqüència.
3.08.01	Excés no vol dir rebuig	Alguns fan servir la immigració per atacar a la societat catalana de nou.	La sensació d'una presència excessiva d'immigrants és culpa de la negligència, irresponsabilitat i desídia de les administracions. // El racisme no és en cap cas un sentiment majoritari a Catalunya.
8.08.01	La llei i les trampes (de l'administració)	La llei d'estrangeria és inaplicable i complica la integració i regularització dels immigrants.	La llei d'estrangeria deixa en una situació d'extrema precarietat els estrangers, que defineix com a "irregulars".
11.08.01	Podien estalviar-se aquest nou espectacle	Les institucions han d'actuar de manera coordinada en propers desallotjaments i repatriacions d'immigrants.	La solució al problema dels immigrants subsaharians calia trobar-la entre totes les administracions que es repartien les competències.
17.08.01	Una suma de despropòsits	Les administracions que actuen a Catalunya en matèria d'immigració no són lleials a la llei d'estrangeria.	Les administracions implicades han d'evitar cometre errors i mesures tan desproporcionades com la d'ahir a Barcelona.
21.08.01	Allau immigratòria	Cal controlar l'allau d'immigrants.	Només des de la ingenuïtat absoluta es pot demanar una política immigratòria consistent a no fer-ne.// L'allau d'immigrants sense papers no deixarà de ser notícia durant molt de temps.// És necessària una política immigratòria que no es basi únicament en una llei restrictiva.
27.08.01	Vides humanes que sovint s'obvien	El Marroc surt guanyant amb la immigració il·legal cap a Espanya.	Els immigrants marroquins són la garantia futura d'una arribada de divises cada dia més important per a l'economia del país. // El Marroc s'hauria de proposar acabar amb el comerç macabre de les màfies d'immigrants i les pasteres.
3.09.01	Contingents d'immigrants	Catalunya ha de tenir competències en immigració.	És just que el govern de Catalunya pugui intervenir en la fixació dels contingents d'immigrants.

Part II. 1.4. Editorials - Avui

20.09.01	Una decisió incomprensible	La llei d'estrangeria genera contradiccions i irregularitats en la seva aplicació.	Abans d'aprovar una llei cal possibilitar-ne el compliment i s'ha de dotar pressupostàriament.
15.10.01	Drets i deures	Els nous immigrants han de respectar la identitat catalana.	La convivència a Catalunya s'ha basat i es basa en un concepte ètic de la ciutadania i dinàmic de la identitat. // Els nous immigrants han de dominar les dues llengües que fan possible la convivència a Catalunya.
18.01.02	Inadmissible, tot i que sigui un "error"	La política de seguretat del PP es basa en la repressió indiscriminada.	
19.01.02	Passes en el bon sentit	Les institucions públiques han de ser transparents en els casos d'excessos policials.	La Delegació del govern central no hauria d'haver volgut fer creure a l'opinió pública una versió alternativa dels fets que van passar dimarts al pàrquing de l'Arc de Triomf.
26.01.02	Defensar la policia	Els comandaments policials a Catalunya han de ser transparents davant les denúncies dels abusos policials.	La mateixa policia hauria de ser la primera interessada a recuperar la confiança que l'opinió pública catalana té en les seves actuacions. // Contra la denúncia val més la transparència.
31.01.02	Encara passa poc	Els actes de xenofòbia al Maremàgnum són constants.	La mort de Wilson Pacheco no ha estat el resultat d'una situació excepcional.
14.02.02	Un pla que 'xocarà' poc	La supervivència del català a les Balears només depèn dels seus ciutadans i de les administracions.	El català retrocedeix a les Illes davant el castellà i fins i tot els idiomes de les minories estrangeres.
24.02.02	L'escola com a marc de convivència	Hem de respectar la pluralitat religiosa i cultural dels nous ciutadans. // Els immigrants s'han d'integrar a les normes de convivència que queden recollides al nostre ordenament jurídic.	El caràcter laic de l'escola pública ha de ser acceptat també pels nous ciutadans del país i s'ha d'impedir l'exhibició de símbols religiosos en els centres públics.
19.03.02	Una dada inquietant	Les fronteres exteriors de la UE han de ser més fortes i segures.	Cada cap de setmana arriben fins a la Jonquera més de 2.000 immigrants il·legals. // Algunes de les fronteres exteriors de Shengen funcionen de manera molt poc seriosa.
24.04.02	Un país abocat a la cultura del civisme	La diada de Sant Jordi és un signe d'integració i de multiculturalitat entre els nous immigrants.	Enguany han aparegut amb força parades que ofereixen obres en les diverses llengües dels grups ètnics i nacionals que s'ha instal·lat a Catalunya. // Alguns pares magribins o pakistanesos han comprat als seus fills llibres en català.
26.04.02	La inseguretat ciutadana como a arma política	PP i PSOE no han de fer servir la inseguretat ciutadana com a arma electoral.	La seguretat ciutadana i la immigració són temes susceptibles de la demagògia més contraproduent i que els partits han de tractar amb la més estricta moderació.
28.04.02	Sensació d'inseguretat	La sensació d'inseguretat que té l'opinió pública no es solucionarà amb lleis més dures i dràstiques.	

Part II. 1.4. Editorials – Avui

7.05.02	"Qüestió" o "problema"?	PP i PSOE i els partits catalans no han de fer servir la immigració com a arma electoral.	El "fenomen" o el "problema" de la immigració demana reflexions serenes, establir estratègies concretes, i dotar-les dels pressupostos necessaris. // Els partits s'han d'estalviar enfrontaments oberts per evitar la marginalitat dels immigrants i fomentar la cohesió social.
21.05.02	Efectivament, no és una anècdota	Els veïns de Premià tenen raó.	Les administracions han d'evitar altes concentracions d'immigrants en forma de guetos com les de Premià de Mar. // No són "racistes" els que tenen por d'acabar vivint en un gueto, els que reclamen responsabilitats als nousvinguts i els que volen una política d'immigració ordenada per garantir la convivència.
13.06.02	La veritable cara dels menors delinqüents	Els polítics han establert una interessada i falsa correlació entre immigració i delinqüència juvenil.	Associar sense motius immigració i delinqüència juvenil només serveix per atiar les incerteses d'un segment de la població que no està preparat encara per conviure amb una part de la immigració.
14.06.02	Construir les fronteres exteriors d'Europa	L'enduriment de la política de fronteres de la UE és un pas en la solució de l'actual desordre migratori.	El millor aliat del racisme i la xenofòbia és el desordre fronterer.
23.06.02	Què passa a Sant Vicenç de Castellet?	Els joves agressors a uns veïns marroquins de Sant Vicenç són més violents que no pas racistes.	Potser els joves de Sant Vicenç són la punta de l'iceberg que amaga un grau de violència en alguns joves superior als mínims que permet la convivència. // El racisme o la xenofòbia, com el nazisme, no serien causa sinó conseqüència de les seves tendències violentes.
30.06.02	La justícia ha de posar els límits	Els immigrants han de complir el nostre ordenament jurídic.	Cap apel·lació a la diversitat pot exhibir-se com a excusa al xoc de cara amb els drets humans que es vertebren la nostra legislació.

3. Perfil ideològic de l'*Avui*

La distribució temàtica de les macroproposicions dels editorials analitzats, vegi's apartat 2.3.4., i la seva anàlisi permet conèixer i presentar de forma endreçada quin és el posicionament global de l'*Avui* sobre diferents temes entorn a la immigració.

L'*Avui* es mostra partidari d'una llei d'Estrangeria que serveixi per regular el contingent d'immigrants que han d'entrar al país i per lluitar contra les màfies de tràfic d'immigrants. Per al diari el nombre correcte d'estrangers és el que serveixi per cobrir la demanda existent al mercat. Defensa que els immigrants, amb o sense papers, gaudeixin de drets fonamentals. Alhora considera que els nouvinguts tenen el deure de respectar la identitat catalana, de conèixer el català i d'integrar-se evitant-ne la creació de guetos. Finalment, considera que el racisme no és un sentiment propi dels catalans, encara que, com a tot arreu, poden donar-se casos aïllats.

3.1. La llei d'Estrangeria és necessària.

L'*Avui* està a favor d'una política immigratòria que reguli el contingent d'estrangers que han de passar les fronteres, però que no es basi únicament en una llei d'Estrangeria restrictiva (21.08.01). Així doncs la llei també ha de respondre a les necessitats econòmiques i socials de la realitat del país (18.06.00); ha de ser un instrument que faciliti la integració dels immigrants (11.10.99; 08.08.01); que respecti els drets polítics d'associació dels estrangers, estiguin o no 'regularitzats' (20.06.00; 8.08.01); i, sobretot, que s'aprovi amb el consens de tots els partits polítics ja que es tracta d'un afer d'Estat (23.12.99; 11.05.00; 18.06.00).

Per al diari, la immigració és un "fenomen" o "problema" complex que no es resoldrà només amb una llei (23.01.01). Cal, doncs, fer reflexions serenes, establir estratègies concretes i dotar amb el pressupost necessari les polítiques globals sobre immigració (7.05.02). Tot el contrari del que, a criteri de l'*Avui*, ha fet el PP amb la reforma de la llei d'Estrangeria.

La reforma del govern d'Aznar provoca una política erràtica en immigració (23.01.01); és inaplicable perquè genera problemes entre administracions en la seva aplicació (20.09.01); agreuja les condicions socials dels immigrants sense papers; complica la integració dels immigrants (8.08.01) i pot afavorir la normalització de valors xenòfobs

entre els ciutadans (05.07.00). També és una mala llei perquè està mancada del consens polític necessari (11.05.00; 29.06.00), i perquè no compta amb la dotació pressupostària adequada per poder-la desenvolupar (20.09.01).

3.2. Els immigrants tenen drets, però també el deure d'integrar-se.

L'ordenament jurídic actual, sobretot pel que fa al respecte dels drets fonamentals de les persones, és el marc de referència per establir quins són els drets dels quals gaudeixen els immigrants (29.06.00). La vulneració d'aquest marc de referència per part de les administracions ha de denunciar-se (17.08.01). Així doncs l'*Avui* criticarà la política de seguretat del PP per ser només repressiva (18.01.02) i demanarà transparència en els casos d'abusos policials (19.01.02).

No obstant, l'*Avui* considera que el reconeixement dels drets dels immigrants comporta, com amb qualsevol altre ciutadà, tot un conjunt de deures i normes de convivència. Algunes estipulades pel mateix marc de referència que és l'ordenament jurídic i que regula també els seus drets (24.02.02; 30.06.02). D'aquesta manera, la diversitat cultural no pot ser un argument per contradir o no respectar el marc de referència legal (30.06.02).

La resta de deures, no contemplats per l'ordenament jurídic, es basen en una mena de regles no establertes, però que semblen una qüestió de sentit comú en favor de la convivència. Primer, un respecte per la identitat catalana i, en segon lloc, els nous immigrants —com els 'vells'— han de dominar les dues llengües, és a dir, no només el castellà (15.10.02).

3.3. A favor de la regularització dels immigrants, però sense xantatges.

La regularització d'estrangers és necessària per adequar el contingent d'immigrants amb la creixent demanda de mà d'obra que hi ha en el mercat laboral (11.05.00).

Tot i aquesta necessitat, l'*Avui* considera que l'administració ha estat incompetent quan s'ha trobat amb el repte de fer els tràmits de regularització dels immigrants: perquè la realitat de la immigració desborda les previsions i la política que se segueix per afrontar-la (2.08.00); i perquè les administracions del Govern espanyol a Catalunya no han mostrat cap interès en facilitar el procés als immigrants (27.05.01).

No obstant la manca de reflexos o d'interès per part de l'Estat, l'*Avui* es contrari a acceptar fórmules de regularització que no estiguin d'acord amb la llei. Així doncs, no es pot cedir a pressions com les de les tancades a les esglésies de Barcelona (2.02.01), ja que el problema de la immigració és molt més complex i no tothom està disposat a abordar-lo globalment i amb totes les seves conseqüències (2.02.01). Finalment, el diari fa una crida als partits perquè no facin servir la immigració com a arma electoral (7.05.02).

3.3.1. A favor de les expulsions

Sempre que un immigrant no pugui regularitzar la seva situació, això implica l'aplicació de la llei: l'expulsió del país. No obstant, aquest tràmit s'ha de fer seguint la més estricta legalitat, respectant els drets de les persones i, sobretot, amb la participació coordinada de totes les administracions implicades i amb competències (11.08.01).

3.3.2. Cal fixar contingents.

Com ja hem explicat l'*Avui* es partidari de regular l'entrada dels immigrants. La qüestió és saber-ne quin és el volum d'estrangers que l'Estat espanyol, però, sobretot Catalunya pot, assumir. Per al diari, el nombre correcte depèn qüestions de convivència o salut social per evitar tensions internes contraproductives entre immigrants i no-immigrants (7.10.99); i a necessitats econòmiques en funció de la demanda de mà d'obra (05.07.00).

A més, és del tot contrari al fet que es permetin les concentracions d'immigrants, ho argumenta com a mesura per evitar possibles dinàmiques de suburbanització dels barris o pobles on s'instal·lin. L'*Avui* afirma que hi ha aquesta preocupació entre els veïns en el cas de Premià de Mar (3.08.01). També cal evitar les concentracions a la ciutat de Barcelona (20.10.00); on s'ha d'acabar amb la fugida de ciutadans 'autòctons' (20.10.00). Per tant, l'*Avui* considera que és del tot just que la Generalitat tingui competències per poder regular els contingents (3.09.01) d'immigrants i evitar-ne així, la fractura social (21.02.00).

3.4. En la línia francesa sobre la pluralitat religiosa.

Pel que fa a la pluralitat religiosa, l'*Avui* opta per la 'solució francesa' al conflicte. S'han de respectar les pràctiques religioses dels estrangers (24.02.02) en tots aquells àmbits

que no suposin un xoc de ple amb el nostre ordenament jurídic. Seguint aquesta filosofia l'*Avui* és contrari a l'exhibició de qualsevol símbol religiós —com per exemple, el *hiyab*—, estranger o nadiu, als centres públics tal i com estableix la llei.

3.5. Nacionalisme.

L'*Avui* concep que la presència d'immigrants a Catalunya i el projecte nacionalista no són incompatibles. El diari entén la convivència al país com un concepte ètic de la ciutadania i dinàmic de la identitat (15.10.01). Dit d'una altra manera, els immigrants han de respectar la identitat catalana i aprendre la llengua [vegi's l'apartat sobre *drets i deures dels immigrants*]. A partir d'aquests mínims es pot trobar un encaix entre els costums propis del país i les noves manifestacions culturals estrangeres.

De fet, defèn que la principal filosofia de les polítiques d'immigració ha de ser la d'integrar la nova onada migratòria tan satisfactòriament com ho han fet les anteriors (18.03.01; 3.09.01). Un fet positiu, per al diari, és veure com alguns immigrants fan un esforç per entendre aquesta 'realitat' amb la participació a la diada de Sant Jordi (24.04.02).

L'altra element important d'integració és l'idioma. L'*Avui* entén que l'avenç del català en depèn més de la pròpia societat catalana que no pas de l'arribada de més o menys immigrants (4.03.01; 14.02.02). És més, defensa que només si els estrangers es troben amb una realitat social on el català sigui convenient per progressar socialment i econòmicament, l'aprendran d'una manera o l'altra (4.03.01; 14.02.02). És doncs, competència de les administracions garantir-ne l'extensió de l'ús i competències, encara que això no exclou que els immigrants facin un esforç per aprendre l'idioma.

Finalment l'*Avui* veu confirmades part de les seves pors sobre un possible ús partidista sobre la immigració. Per al diari, hi ha forces polítiques —com el PP o el PSOE— o d'altres sectors socials que fan servir els problemes derivats de la immigració per atacar el nacionalisme (11.02.00; 3.08.01).

3.6. Europa com a fortalesa davant l'allau immigratòria.

La solució al problema de la immigració és un debat europeu (7.10.99) on s'aprovin unes fronteres de la UE impermeables als immigrants 'il·legals' (21.11.99), molt més segures i

fortes (19.03.02). Aquest és el millor mètode per a la solució de l'actual desordre migratori (14.06.02).

D'altra banda, i segons el diari, les opcions que demanen obrir de bat a bat les fronteres (7.10.99) o que no es faci cap política de regulació de la immigració (21.11.99; 21.08.01) són ingènues i van en contra dels interessos generals del país. Per a l'Avui, una política fronterera restrictiva està justificada per 'l'allau immigratòria' que pateix en aquests moments la península (5.12.00; 15.02.01; 21.08.01; 19.03.02).

"Allau" que justifica que el diari consideri la immigració com una prioritat política i social, que cal abordar amb urgència o eficàcia (8.02.00).

No obstant, el diari entén que la solució al problema de la immigració no és només el necessari enduriment de les fronteres. Cal anar molt més enllà (20.06.00). Per aquesta raó, un bon punt de partida és la col·laboració i ajut als països de l'altra costat del mediterrani (5.12.00; 13.02.01).

3.7. Catalunya no és xenòfoba.

L'Avui es mostra contrari a qualsevol acte o agressió xenòfoba, actitud que no és majoritària ni pròpia dels catalans (3.08.01). Així doncs, cal alertar de qualsevol presència i popularització d'idees xenòfobes a la societat catalana i europea (3.02.01) i denunciar qualsevol manifestació discriminatòria (6.06.00; 31.02.02).

D'altra banda, per al diari, l'expansió d'un ideari xenòfob trenca la cohesió de la societat. Per evitar la fractura social, els immigrants no han de quedar reclosos en una mena de guetos que acabin suburbanitzant el barri on viuen (21.05.02) i que siguin inexpugnables als cossos de seguretat i als serveis socials (3.10.00). Concentracions que d'altra banda poden derivar en tensions, i en extrem en reaccions violentes, entre els veïns i els 'nousvingunts' (8.02.00; 8.06.00; 23.06.02). En alguns casos, com el de Premià, l'actitud dels veïns no és pot qualificar de racista, perquè la gran majoria defèn mantenir el nivell de qualitat de vida del barri on viu. I fins i tot, en casos on hi ha agressions a immigrants, la violència manifestada és només ràbia acumulada i no pas racisme, sobretot quan els atacants són joves (23.06.02).

3.8. Delinqüència. Les màfies: problema comú dels immigrants i dels ciutadans

El diari concep les màfies com un dels principals mals dels immigrants il·legals perquè trafiquen amb ells (20.06.00) i perquè un cop al país els obliguen a delinquir (27.06.06). En aquest conflicte, segons el *l'Avui*, el Marroc també té molt a veure i a dir. Pel diari el Marroc surt guanyant amb la immigració il·legal cap a Espanya: els immigrants marroquins són la garantia futura d'una arribada de divises cada dia més important per l'economia marroquina (27.08.01). Tot i aquest interès, *l'Avui* demana a Rabat que es proposi acabar amb el tràfic il·legal de pasteres (27.08.01).

D'altra banda, igual de perilloses que les màfies són les bandes que es coneixen l'ordenament jurídic del país. Cal que els penalistes proposin mesures per evitar que els seus actes quedin impunes (22.06.00).

No obstant, molts estrangers il·legals no delinqueixen només forçats per les màfies, també es veuen en la situació de cometre delictes per la manca de contactes, no disposar de feina i com a "recurs fàcil" per subsistir (8.06.00; 17.04.01). Tot i això, es mostra contrari a l'actitud que manté el PP de centrar tot el problema de la immigració en una qüestió de seguretat (05.07.00). *L'Avui* és conscient de la situació de fragilitat social en la qual viu un immigrant il·legal. El diari aposta per posar els mitjans que serveixin per solucionar els problemes de reinserció social pels presos immigrants, molt més difícil que la dels presos comuns (17.04.01).

D'altra banda, el diari demana que no es faci una vinculació demagògica entre la immigració i seguretat ciutadana (26.04.02; 7.05.02; 13.06.02) en la línia de la majoria de grups polítics que han acordat no fer un ús partidista de la immigració.

3.9. Barrera i Ferrusola: una polèmica gratuïta

Afirmaven a l'apartat 1.7 que pel diari Catalunya no és xenòfoba, tot i que hi ha casos aïllats. No obstant, en el conflicte Ferrusola-Barrera els casos no són casos qualsevol, sinó dues persones importants de l'àmbit nacionalista català.

L'Avui exculpa les opinions, algunes greus, tant de l'expresident del Parlament com les de Ferrusola. Per fer-ho, argumenta que cap dels dos personatges té responsabilitat política ni pot prendre cap decisió transcendent sobre immigració (1.03.01; 2.03.01). Per

tant, i segons el diari català, la polèmica és gratuïta (2.03.01). I es mostra convençut que és una nova excusa per atacar a la societat catalana (3.03.01). La conclusió pragmàtica que el diari ens proposa per resoldre el conflicte és la responsabilitat, ja que amb polèmiques gratuïtes com la de Ferrusola-Barrera no es fa cap bé al debat necessari sobre la immigració (2.03.01).

3.10. Contra els abusos policials.

El diari es mostra del tot contrari a qualsevol manifestació d'abús policial a Catalunya. És crític tant amb la contundent càrrega policial contra els immigrants a El Ejido (21.02.00), com amb els excessos en el cas del trompetista Rodney Mack, que va patir agressions per part de la policia, i el maltractament a dos ciutadans britànics detinguts a les Rambles per la policia nacional (18.01.02; 26.01.02).

4. Matriu per temes

A continuació la matriu ideològica del diari amb la distribució de les macroproposicions centrals distribuïdes en els dotze temes detectats sobre immigració als editorials de l'Avui.

Llei d'estrangeria
La llei d'estrangeria ha de regular els drets i deures dels residents a l'Estat espanyol que no en tenen la ciutadania per les vies previstes legalment. (11.10.99)
Cal el consens i la coherència de PP, PSOE, CiU i CC amb la llei d'estrangeria. (23.12.99)
Cal un text normatiu que l'accepti l'executiu que després haurà d'aplicar-lo.(23.12.99)
La llei d'estrangeria és etèria per la baralla carregada de despropòsits entre els polítics. (23.12.99)
La 'nova' llei d'estrangeria és necessària.(11.05.00)
És una qüestió d'estat que s'ha d'aprovar per consens. (11.05.00)
La tramitació de la llei serà una prova de foc per a la majoria absoluta del PP.(11.05.00)
La immigració requereix el consens dels partits polítics sobre la llei d'estrangeria i sobre polítiques globals. (18.06.00)
La immigració és un repte també de l'oposició. (18.06.00)
Els acords s'haurien de fer sobre la realitat de la immigració a Espanya. (18.06.00)
La intransigència de la llei d'estrangeria del PP pot afavorir la normalització de valors xenòfobs entre els ciutadans. (05.07.00)
El projecte de reforma de la llei d'estrangeria del PP no té un respecte absolut per l'ordenament jurídic. (29.06.00)
José Luis Rodríguez Zapatero i Jordi Pujol han reclamat que es tracti com un assumpte d'Estat. (29.06.00)
La reforma de la llei d'estrangeria ha de seguir criteris econòmics i socials. (2.08.00)
La nova llei d'estrangeria no resoldrà els problemes que crea la immigració. (23.01.01)
La precipitació en la reforma de la llei d'estrangeria impulsada pel PP provoca una política erràtica. (23.01.01)
La nova llei genera confusió entre el col·lectiu de treballadors estrangers, desconcert entre les administracions qui hi intervenen i malfeança en l'opinió pública. (23.01.01)
La llei d'estrangeria és inaplicable i complica la integració i regularització dels immigrants. (08.08.01)
La llei d'estrangeria deixa en una situació d'extrema precarietat els estrangers, que defineix com a "irregulars". (8.08.01)
Les administracions que actuen a Catalunya en matèria d'immigració no són lleials a la llei d'estrangeria. (17.08.01)
És necessària una política immigratòria que no es basi únicament en una llei restrictiva. (21.08.01)
La llei d'estrangeria genera contradiccions i irregularitats en la seva aplicació. (20.09.01)
Abans d'aprovar una llei cal possibilitar-ne el compliment i s'ha de dotar pressupostàriament. (20.09.01)
El "fenomen" o el "problema" de la immigració demana reflexions serenes, establir estratègies concretes, i dotar-les dels pressupostos necessaris.(7.05.02)

Drets dels immigrants

Els jutges apel·len per mantenir les garanties de l'Estat de dret també en la legislació en matèria d'immigració. (29.06.00)

Les administracions implicades han d'evitar cometre errors i mesures tan desproporcionades com la d'ahir a

Barcelona. (17.08.01)
La política de seguretat del PP es basa en la repressió indiscriminada. (18.01.02)
Les institucions públiques han de ser transparents en els casos d'excessos policials.(19.01.02)
La Delegació del govern central no hauria d'haver volgut fer creure a l'opinió pública una versió alternativa dels fets que van passar dimarts al pàrquing de l'Arc de Triomf. (19.01.02)

Deures dels immigrants

Els immigrants s'han d'integrar a les normes de convivència que queden recollides al nostre ordenament jurídic. (24.02.02)
Els nous immigrants han de respectar la identitat catalana.(15.10.01)
Els nous immigrants han de dominar les dues llengües que fan possible la convivència a Catalunya. (15.10.01)
Els immigrants han de complir el nostre ordenament jurídic.(30.06.02)
Cap apel·lació a la diversitat pot exhibir-se com a excusa al xoc de cara amb els drets humans que es vertebren la nostra legislació.(30.06.02)

Procés de regularització

S'ha d'agilitzar la regularització dels estrangers per equilibrar els contingents d'estrangers amb la creixent demanda de mà d'obra en el mercat laboral. (11.05.00)
Les 80.000 demandes de regularització demostren que la realitat de la immigració desborda les previsions i la política que se segueix per afrontar-la. (2.08.00)
El problema de la immigració no es soluciona cedint a pressions com les tancades a vuit esglésies de Barcelona. (2.02.01)
Hi ha gent que només vol solucionar el cas dels tancats a l'església. (2.02.01)
No tothom està disposat a acceptar les conseqüències d'abordar el problema de la immigració globalment i estructuralment. (2.02.01)
La Delegació del govern no té gaire interès en agilitzar la regularització dels immigrants que esperen davant la seva seu. (27.05.01)
La gent que fa cua davant les oficines d'estrangeria demostra que no té cap idea sobre què necessita per poder regularitzar la seva situació. (27.05.01)
Els partits s'han d'estalviar enfrontaments oberts per evitar la marginalitat dels immigrants i fomentar la cohesió social. (7.05.02)

Expulsions

Les institucions han d'actuar de manera coordinada en propers desallotjaments i repatriacions d'immigrants. (11.08.01)
La solució al problema dels immigrants subsaharians callia trobar-la entre totes les administracions que es repartien les competències.(11.08.01)

Religió

Hem de respectar la pluralitat religiosa i cultural dels nousvinguts.(24.02.02)
El caràcter laic de l'escola pública ha de ser acceptat també pels nous ciutadans del país i s'ha d'impedir l'exhibició de símbols religiosos en els centres públics. (24.02.02)

Dona

Delinqüència

Ja vam advertir de l'alarma social que podrien generar els nens immigrants il·legals del carrer. (8.06.00)

Els veïns del barri del Raval de Barcelona es van queixar d'un augment exagerat de la delinqüència, una nul·la presència policial. (8.06.00)

La UE ha de lluitar contra les xarxes mafioses que trafiquen amb immigrants il·legals. (20.06.00)

El PP s'entesta una vegada i un altra a centrar-ho tot exclusivament en la política de seguretat. (05.07.00)

Els penalistes han de proposar mesures especials contra els grups de delinqüents que coneixen el Codi Penal. (22.06.00)

La Banda dels Peruans té un historial impressionant i té ben estudiar el Codi Penal. (22.06.00)

Els responsables dels cossos de seguretat de l'Estat i de les concessionàries de les autopistes de peatge es declaren desbordats i derrotats. (22.06.00)

L'actual marc jurídic impedeix la reinserció social dels immigrants il·legals reclusos a les presons catalanes. (17.04.01)

Delinquir per subsistir és el recurs més fàcil dels immigrants sense documents que arriben al nostre país sense contactes ni gaires possibilitats per trobar feina. (17.04.01)

La reinserció social és molt més complicada pels interns sense papers que pels reclusos normals. (17.04.01)

Les màfies sovint condemnen els immigrants a la delinqüència. (27.06.01)

La seguretat ciutadana i la immigració són temes susceptibles de la demagògia més contraproductiva i que els partits han de tractar amb la més estricta moderació. (26.04.02)

Els polítics han establert una interessada i falsa correlació entre immigració i delinqüència juvenil. (13.06.02)

Associar sense motius immigració i delinqüència juvenil només serveix per atiar les incerteses d'un segment de la població que no està preparat encara per conviure amb una part de la immigració. (13.06.02)

Bondat de la immigració

Les migracions compulsives són l'efecte de problemes que crea la globalització. (21.02.01)

Els Kurds, com els magribins, també fugen de la seva terra forçats per la precarietat de la seva vida quotidiana. (21.02.01)

Europa fortalesa

La solució al problema de la immigració és un debat europeu. (7.10.99)

No es poden obrir les portes a la immigració de bata a bat. (7.10.99)

Les fronteres han de ser impermeables als immigrants il·legals. (21.11.99)

La defensa d'una absoluta permeabilitat de les fronteres comunitàries és ingenu i està poc compromès amb els interessos generals del país. (21.11.99)

Espanya necessita amb urgència una política d'immigració eficaç. (8.02.00)

La política migratòria de la UE ha d'anar molt més enllà de del blindatge de les seves fronteres. (20.06.00)

La UE ha de tenir una estratègia molt més completa de col·laboració i ajut als països de l'altre costat del Mediterrani. (5.12.00)

Només des de la ingenuïtat absoluta es pot demanar una política migratòria consistent a no fer-ne. (21.08.01)

Les fronteres exteriors de la UE han de ser més fortes i segures. (19.03.02)

Algunes de les fronteres exteriors de Schengen funcionen de manera molt poc seriosa. (19.03.02)

L'enduriment de la política de fronteres de la UE és un pas en la solució de l'actual desordre migratori. (14.06.02)

Xenofòbia

A Europa i també a Catalunya s'estan escampant algunes conductes xenòfobes, en aparença "poc importants". (3.02.00)
La societat austríaca ha covat unes idees que justifiquen el magnicidi de l'Holocaust. (3.02.00)
A Barcelona s'han multiplicat els casos de discriminació per motius ètnics.(3.02.00)
La intranquil·litat a Europa degenera en violència allà on el percentatge d'immigració és alt. (8.02.00)
L'extrema dreta espanyola té una opció clara al PP. (11.02.00)
Els dirigents del PP busquen una coartada per definir què és ultradreta i què és xenofòbia a Espanya. (11.02.00)
S'ha de posar fi a les discriminacions reincidents per raó raça que es donen al maremàgnum. (6.06.00)
L'administració municipal i la de justícia s'haurien de comprometre realment per evitar la discriminació reincident dels mateixos col·lectius. (6.06.00)
La tensió pot esclatar i degenerar en "respostes xenòfobes molt perilloses". (8.06.00)
La xenofòbia quotidiana trenca la cohesió social. (3.10.00)
La xenofòbia quotidiana és la base de la reclusió dels immigrants en guetos inexpugnables als cossos de seguretat i, també, als serveis socials. (3.10.00)
El racisme no és en cap cas un sentiment majoritari a Catalunya. (3.08.01)
Els actes de xenofòbia al Maremàgnum són constants.(31.02.02)
La mort de Wilson Pacheco no ha estat el resultat d'una situació excepcional. (31.02.02)
El millor aliat del racisme i la xenofòbia és el desordre fronterer.(14.06.02)
Els veïns de Premià tenen raó. (21.05.02)
No són "racistes" els que tenen por d'acabar vivint en un gueto, els que reclamen responsabilitats als nouvinguts i els que volen una política d'immigració ordenada per garantir la convivència. (21.05.02)
Els joves agressors a uns veïns marroquins de Sant Vicenç són més violents que no pas racistes. (23.06.02)
Potser els joves de Sant Vicenç són la punta de l'iceberg que amaga un grau de violència en alguns joves superior als mínims que permet la convivència. (23.06.02)
El racisme o la xenofòbia, com el nazisme, no serien causa sinó conseqüència de les seves tendències violentes.(23.06.02)

Nacionalisme

És gravíssim que dirigents destacats del PP es permetin el luxe de comparar el PNB o ERC amb les sigles que representen l'extrema dreta europea. (11.02.00)

La conservació i l'avenç del català depèn de la mateixa societat catalana. (4.03.01)

Els immigrants i els seus fills aprendran el català si veuen que el necessiten per prosperar a Catalunya.(4.03.01)

Les polítiques d'immigració han d'integrar els immigrants a la realitat de Catalunya.(18.03.01)

Les polítiques de país han de permetre a les administracions catalanes integrar la nova onada migratòria tan satisfactòriament com ho han fet les anteriors. (18.03.01)

Alguns fan servir la immigració per atacar a la societat catalana de nou. (3.08.01)

Catalunya ha de tenir competències en immigració. (3.09.01)

La convivència a Catalunya s'ha basat i es basa en un concepte ètic de la ciutadania i dinàmic de la identitat. (15.10.01)

La supervivència del català a les Balears només depèn dels seus ciutadans i de les administracions.(14.02.02)

El català retrocedeix a les Illes davant el castellà i fins i tot els idiomes de les minories estrangeres. (14.02.02)

La diada de Sant Jordi és un signe d'integració i de multiculturalitat entre els nous immigrants.(24.04.02)

Enguany han aparegut amb força parades que ofereixen obres en les diverses llengües dels grups ètnics i nacionals que s'ha instal·lat a Catalunya. (24.04.02)

Alguns pares magribins o pakistanesos han comprat als seus fills llibres en català.(24.04.02)

Quotes

El nombre correcte d'immigrants és el més alt que es pugui assimilar sense provocar tensions internes contraproduents. (7.10.99)

El límit d'immigrants ha de respondre a les necessitats del mercat laboral i amb la capacitat d'integració de la societat. (05.07.00)

La ciutat de Barcelona guanya en població immigrada d'altres ètnies i cultures. (20.10.00)

Hi ha el perill de convertir aquesta àrea urbana de Barcelona en un estrany paisatge d'oficines, hotels i guetos d'immigrants. (20.10.00)

La sensació d'una presència excessiva d'immigrants és culpa de la negligència, irresponsabilitat i desídia de les administracions. (3.08.01)

És just que el govern de Catalunya pugui intervenir en la fixació dels contingents d'immigrants. (3.09.01)

Les administracions han d'evitar altes concentracions d'immigrants en forma de guetos com les de Premià de Mar. (21.05.02)

Allau immigratòria

El govern d'Aznar i la UE han de solucionar el problema habitual de l'arriba i la mort d'immigrants il·legals en el pas de l'estret de Gibraltar. (5.12.00)

Ja no sorprèn sentir que es capturen en el pas de l'estret dos o tres centenars d'immigrants (5.12.00)

El govern del Marroc s'ha d'implicar en el problema de l'allau imparable d'immigrants il·legals que passen l'estret. (15.02.01)

L'allau d'immigrants sense papers no deixarà de ser notícia durant molt de temps. (21.08.01)

Cada cap de setmana arriben fins a la Jonquera més de 2.000 immigrants il·legals. (19.03.02)

Altres

S'ha de considerar la immigració una prioritat política i social, que cal abordar amb urgència i eficàcia. (8.02.00)

Mayor Oreja està desautoritzat. (9.02.00)

La policia hauria actuat a El Ejido amb contundència. (9.02.00)

L'actuació de la policia a la UAB i Sants va ser desproporcionada. (9.02.00)

El risc de fractura a les societats occidentals és entre els que queden marginats del creixement econòmic general i la resta de la població. (21.02.00)

A El Ejido i a Ca n'Anglada es va poder donar una fractura social entre els marginats del creixement econòmic i la resta de la població. (21.02.00)

És insòlit un augment de l'atur a Catalunya durant el mes de juliol. (4.08.00)

Una possibilitat desastrosa consistiria en la davallada dels contractes registrats pel culpa de l'accés al mercat laboral d'immigrants il·legals. (4.08.00)

Hem d'evitar que Barcelona perdi habitants. (20.10.00)

El concepte de raça no està fonamentat des d'un punt de vista genètic. (13.02.01)

Les diferències genètiques entre els membres de les diverses races humanes són quasi imperceptibles i pràcticament idèntiques a les que es poden apreciar entre individus de la mateixa raça. (13.02.01)

El Marroc i Espanya haurien de treballar en el futur molt plegades. (13.02.01)

Catalunya ha de multiplicar les iniciatives que aprofundeixen en el coneixement, els contactes i les inversions entre els dos països. (13.02.01)

Les opinions de Barrera o de Ferrusola no tenen importància ni transcendència política en el veritable debat sobre la immigració. (1.03.01)

Les causes i els efectes de la immigració no es poden abordar des de les declaracions de persones que no representen institucions. (1.03.01)

Barrera i Ferrusola no poden prendre cap mesura per abordar com cal la qüestió de la immigració. (1.03.01)

La polèmica per les paraules de Barrera és gratuïta. (2.03.01)

La polèmica no fa cap bé al debat necessari sobre la immigració. (2.03.01)

Part II. 1.4. Editorials – Avui

Barrera no ostenta cap càrrec públic ni té cap responsabilitat en immigració. (2.03.01)
Barcelona ha de tenir més competències sobre seguretat ciutadana. (27.06.01)
La inseguretat pot tacar la gran projecció internacional de Barcelona amb el Fòrum de les Cultures 2004. (27.06.01)
El Marroc surt guanyant amb la immigració il·legal cap a Espanya. (27.08.01)
Els immigrants marroquins són la garantia futura d'una arribada de divises cada dia més important per a l'economia del país. (27.08.01)
El Marroc s'hauria de proposar acabar amb el comerç macabre de les màfies d'immigrants i les pasteres. (27.08.01)
Els comandaments policials a Catalunya han de ser transparents davant les denúncies dels abusos policials. (26.01.02)
La mateixa policia hauria de ser la primera interessada a recuperar la confiança que l'opinió pública catalana té en les seves actuacions. (26.01.02)
Contra la denúncia val més la transparència. (26.01.02)
PP i PSOE no han de fer servir la inseguretat ciutadana com a arma electoral. (26.04.02)
La sensació d'inseguretat que té l'opinió pública no es solucionarà amb lleis més dures i dràstiques. (28.04.02)
PP i PSOE i els partits catalans no han de fer servir la immigració com a arma electoral. (7.05.02)

II.3. Síntesi i comparació de les línies editorials.

Les línies editorials dels quatre diaris mostren trets comuns, però també en tenen de diferenciats. Tots es presenten com a antiracistes, a favor dels immigrants i a favor d'algun tipus de regulació de la immigració, però discrepen sobre el tipus de regulació —i adopten posicions sovint antagòniques sobre les mesures concretes a aplicar— i sobre els drets dels immigrants irregulars.

Tots editorialitzen sobre immigració, encara que ho fan amb diferent assiduitat i volum textual i argumental. En el període estudiat (octubre 1999-juny 2002¹) qui més editorials ha publicat ha estat *El País* (PA) amb un total de 120; *El Periódico* (PE), encara que amb editorials més curts, ho ha fet 114 vegades; *La Vanguardia* (VA) també amb textos normalment més curts que el primer, va publicar 92 editorials (incloent-ne els cinc de juliol de 2002 que també hem recollit), i *l'Avui* (AV), que sol fer editorials tan llargs com el primer, va dedicar 59 editorials a temes relacionats amb immigració.

Passem a continuació a establir una síntesi i una comparació de les posicions que prenen cadascun agrupades temàticament tal com hem fet en descriure els perfils i les matrius ideològics.

01. Sobre la llei d'Estrangeria

Tots quatre mantenen que hi ha d'haver una llei que reguli la immigració, la llei d'Estrangeria, i que ha de ser consensuada entre els partits que hi ha al Congrés de Diputats perquè consideren —i aquest és el seu argument— que la immigració és una qüestió d'Estat. Tots estan d'acord també que ha de respondre a les necessitats socials i econòmiques del país d'acollida (Espanya, estat Espanyol o Catalunya) i a la integració dels immigrants. Al·ludeixen tant al descens demogràfic com a les necessitats del sistema productiu i, en algun cas, a les feines que no agafen els espanyols.

¹ En el cas de *La Vanguardia* també s'han recollit cinc editorials del juliol de 2002.

Ara bé, en tractar les propostes (i la Llei 8/2000) del govern o del PP, els comentaris no són gaire coincidents. Només *La Vanguardia* hi està d'acord. Diu que s'ha de consensuar, però considera que les esmenes al projecte de Llei i per tant la negociació són entrebancs a una Llei que estima necessària. Argumenta que com que la política d'immigració ha d'estar d'acord amb la UE, i a la UE els immigrants irregulars no tenen drets polítics (associació, sindicació, reunió, vaga, manifestació), doncs tampoc els han de tenir a Espanya.

Per contra, els altres tres defensen que els immigrants sense papers també han de tenir els drets esmentats. *El País* considera, per això i perquè la Llei no garanteix l'acompanyament judicial, que és inconstitucional; *El Periódico* troba que ataca els drets humans, i *l'Avui*, que no respecta drets fonamentals.

El País i *El Periódico* entenen que la Llei (i el reglament) del govern és inviable, ineficax i no previsorà perquè estableix que es facin repatriacions a països amb què no hi ha un acord pertinent; perquè no hi ha diners per pagar totes les repatriacions, i perquè ni el degoteig d'immigrants és pot parar ni la Llei preveu regularitzacions extraordinàries, que serien necessàries per a un total de 200.000 persones sense documentació, segons les estimacions del moment. En la mateixa línia *l'Avui* diu que la proposta del govern provoca irregularitats, dificulta la integració i agreuja la situació social dels sense-papers.

La Vanguardia, diferentment, no diu que la Llei no sigui viable ni reclama que hi hagi regularitzacions extraordinàries, sinó que es mostra partidària, un cop feta la Llei, d'aplicar-la expulsant els immigrants irregulars, agradi o no. Planteja que és una necessitat controlar les 'allaus' i les 'onades' d'immigrants com a mesura per evitar la marginació i la xenofòbia, xenofòbia —diu— que està provocada per la marginació. Dit de pas, noti's que tries lèxiques com 'aluvión' o 'avalancha' evoquen fenòmens naturals d'efectes sovint catastròfics. Càrregues semàntiques també negatives tenen termes com 'flujo incontrolado'.

També diu aquest diari que les autoritats han de fer pedagogia per fomentar la tolerància, ja que els immigrants i 'nosaltres' 'ens' necessitem mútuament.

En el cas concret de l'editorial de *La Vanguardia* "Polémica Extranjería" (5.8.00) que hem analitzat com a mostra per aquest tema, és remarcable la sintonia del diari amb el govern així com la feblesa argumentativa de basar-se en la necessitat de pactar amb la UE el contingut de la Llei i menystenir, així, tant els compromisos que com a Estat es poden haver contret amb altres països com els

trets propis de la immigració que arriba a Espanya, ambdues qüestions absents de l'editorial. És en aquest editorial on també s'argumenta en contra dels drets d'associació, reunió, vaga o manifestació dels immigrants irregulars al·legant que tampoc a altres països de la UE els són reconeguts.

Tornant als trets comuns, tots els diaris accepten que cal regular per adequar el contingent d'immigrants, cap posa en qüestió que calgui una llei ni que s'anomeni d'Estrangeria —la qual cosa comporta un posicionament implícit en l'eix 'nosaltres'-'ells'— i reclamen un consens en l'elaboració, que sent fins i tot diferent segons els diaris, és un consens entre els grans partits polítics i en el qual no apareixen ni altres esferes de la societat d'acollida ni immigrants o sectors o organitzacions que els puguin representar.

02. Sobre regularització.

En l'apartat anterior ja s'han apuntat algunes posicions sobre la regularització dels immigrants sense papers. Vegem-ne ara algunes d'addicionals i diferenciades.

Tres diaris (*El País*, *El Periódico* i *l'Avui*) diuen que estan a favor de regularitzar i si cal de forma extraordinària. Els editorials sobre aquest tema són sobretot del període en què es debat la llei del PP (8/2000) i mentre duren les tancades a les esglésies. Tots tres consideren que el sistema vigent és un caos i que l'administració està desbordada. *El País* i *l'Avui* emfasitzen que cal regularitzar per adequar el contingent previst (que va quedar curt) a les ofertes de feina o, dit d'altra manera, controlar el fluxos en funció de l'economia. *El Periódico* remarca que cal regularitzar per evitar la marginació, cosa que també defensa *El País*, encara que no tant en primer pla. I *l'Avui* afirma que 'Catalunya' hauria de tenir competències per determinar el contingent i així evitar les concentracions (com a Premià o al Raval) i els guetos.

l'Avui, però, diu que no s'han de fer regularitzacions fora de la llei i que no són acceptables mesures de pressió com les tancades a les esglésies. *El País*, per contra, assenyalava que les tancades a favor de la regularització són legítimes i demanen una acció conjunta de les administracions, però aquestes es passen la pilota.

La Vanguardia reclama (en el 2000) que cal una regularització ordenada. D'altra banda, diu que els que vénen a treballar per feines de temporada han de marxar

quan s'acabi la feina perquè si no vaguen i malviuen i això causa conflictes amb els veïns. La immigració il·legal és, segons aquest diari, una amenaça per a la convivència. Lamenta la manca d'informació que tenen els immigrants sobre el funcionament de la llei i també la manca d'informació del conjunt de la societat que veu enormes cues d'immigrants sense saber què està passant. El diari es mostra preocupat per la mala imatge que això pot comportar per a la ciutat. *El Periódico* també es mostra preocupat perquè les llargues cues són un problema d'ordre públic, però sobretot diu que són una vergonya pel que han de patir els immigrants i troba que tenen rivets racistes.

En els editorials de mostra sobre regularització que hem triat ("Allau immigratòria", *Avui*, 21.8.01; "Fronteres més tancades", *El Periódico*, 15.5.01) veiem dos models diferents de raonament.

L'*Avui* desacredita el lema 'papers per a tothom' amb una feble argumentació. Primerament, atorga als defensors una ingenuïtat absoluta, però no discuteix els seus arguments. Segonament, pot deixar de discutir-los perquè tampoc identifica amb precisió a qui es refereix i per tant no són identificables els raonaments que donen suport al lema. Tercerament, crea falsos dilemes, per exemple, en exagerar quan es pregunta retòricament 'quants centenars de milers' [de sense-papers] poden tenir una feina digna i tenir garantides condicions de vida dignes. És una pregunta que clarament deforma el context si és té en compte que en (a) aquell moment s'estimava que els sense-papers eren uns 200.000 a tot l'Estat i (b) la major part d'ells alguna feina devien estar fent —per tant no es tracta de crear-ne de noves— i, en el cas que la fessin en condicions indignes o visquessin en condicions indignes, ¿és que la batalla no hauria de ser llavors transformar les condicions de treball i de vida?. I, en quart lloc, la veu de l'editorial s'autopresenta com a solidària, malgrat tot el que argumenta.

L'editorial d'*El Periódico* 'Fronteres més tancades', presenta una justificació del control de la immigració com a mitjà per evitar bosses de marginalitat i ho acompanya amb la proposta de més mesures d'integració social per als que ja viuen a Espanya, sense especificar que estiguin regularitzats o no i, per tant, s'entén que es refereix a tots. Ara bé, el tema explícit de l'editorial és, però, els visats que s'exigiran als llatinoamericans. El diari entén que si es tanca la frontera de l'estret, no es pugui ser 'complacent' amb els immigrants procedents de Llatinoamèrica, però alhora demana que (amb l'entrada de Polònia a la UE) els ciutadans polonesos no acabin sent de primera davant els llatinoamericans a la

"mare pàtria". El diari, però, no fa propostes o diu com s'aconseguiria que això fos possible. Els arguments porten l'editorial a un atzucac del que no se'n surt.

En un altre pla, lamenta que la petició de visats per a llatinoamericans faci mal a la imatge d'Espanya a aquells països.

En síntesi, tots quatre diaris estan a favor de regularitzar. Tres (PA, VA, AV) de fer-ho per respondre a les necessitats econòmiques del país (a causa de la inadequació del contingent) i el quart (PE) sobretot per evitar la marginació dels indocumentats. Hi ha qui emfatitza la crítica a l'administració (PA, PE), hi ha qui veu els perills en els immigrants indocumentats (VA) i hi ha qui reclama competències (AV).

Cap defensa explícitament la concessió de papers per a tots els indocumentats, però un (PE) es podria deduir del contingut implícit que sí que hi estaria d'acord. Dos (PA, VA) no esmenten la demanda de 'papers per a tots' i el que ho fa (AV) la desacredita amb una feble argumentació basada en la construcció de falsos dilemes i els recurs a termes lèxics alarmants aplicats als immigrants.

03. Sobre drets i deures dels immigrants

Els quatre diaris estan a favor que els immigrants tinguin drets socials, però ho fan amb enfocaments diferents. *La Vanguardia* i *l'Avui* afirmen que tenen dret als drets que digui l'ordenament jurídic, i fora d'aquests —diuen— no n'hi ha d'haver d'altres. Diferentment, com hem assenyalat abans, *El País* i *El Periódico*, a més d'estar a favor dels drets socials, veuen la negació d'alguns drets polítics (associació, reunió, manifestació, vaga) com una vulneració de drets humans bàsics. *El País* afegeix que no s'han d'establir greuges comparatius entre immigrants i *El Periódico*, per la seva part, assenyala que només amb els reconeixement dels mateixos drets socials que els dels autòctons és com se'ls poden demanar els mateixos deures i que aquesta és l'única via d'integració.

El País emfatitza que la posició del govern (PP) quant a drets no és consensuable amb el PSOE, cosa que estima que seria necessària.

El Periódico reclama unes condicions de treball dignes i remarca que, com a l'horta murciana, molts immigrants viuen en condicions del que es podria denominar nova esclavitut. Pel que fa als abusos contra immigrants, demana que

hi hagi una investigació judicial. L'Avui també demana transparència en les investigacions sobre agressions.

La Vanguardia i l'Avui parlen més que els altres dos diaris dels deures dels immigrants. Per *La Vanguardia*, tenen el deure d'obrir la seva ment a la societat d'acollida (ho diu en polèmiques com la de l'ablació, el mocador, o la del pare que no va voler portar els fills a una escola religiosa a Ripollet). Hi ha editorials que parlen d'exemples d'obertura de ment dels autòctons, però no n'hi ha sobre el mateix fenomen en el cas dels immigrants. L'Avui, sobre ablació i vel, remarca que han de respectar l'ordenament jurídic.

La Vanguardia es mostra preocupada pel que considera eventual deteriorament de la imatge de la ciutat quan diu que la mendicitat individual és tolerable, però no ho és la grupal, que és com caracteritza els subsaharians que van acampar a la plaça Catalunya, i demana que se'ls expulsi perquè no vaguin pels carrers. Contrasten aquestes preocupacions amb els arguments utilitzats en el cas de vaixell Tampa que portava refugiats que buscaven asil a Indonèsia o Austràlia. En aquest cas, la solidaritat, la desigualtat mundial i la recriminació de l'egoisme d'alguns països són arguments utilitzats en l'editorial amb una certa sensibilitat i amb una mirada més àmplia a les causes del que impliquen les migracions humanes.

L'Avui diu que els immigrants tenen el deure d'integrar-se, ser competents també en català i respectar la identitat catalana.

Pel que fa als editorials de mostra sobre drets i deures, es tracta de tres casos de feblesa argumentativa però amb problemàtiques diferenciades.

En l'editorial de l'Avui (15.10.01) titulat "Drets i deures", resulta curiós que es defensi Pujol de les crítiques rebudes per haver advocat per una "tolerància zero" amb qui no accepti la identitat catalana, quan el diari ni en els dies anteriors ni en el mateix dia va publicar les declaracions del president de la Generalitat. L'editorial, a més, no dona una argumentació a favor d'aquestes paraules, sinó que en una cabriola retòrica arbitrària atribueix a la identitat catalana un contingut ["el respecte escrupulós als drets humans consagrats en el sistema jurídic —especialment els que afecten la integritat física de les persones i els que afecten la igualtat de les persones—, la separació de la religió i la política en l'esfera pública i la tolerància amb la discrepància"] contra el que difícilment algú estaria en contra; després s'erigeix en hermeneuta del pensament de Pujol en dir

que era a això al que ell es referia, i així legitima que digués que s'ha de tenir "tolerància zero" amb qui no accepti la identitat catalana. La manca d'informació i de discussió precisa porta el lector davant del dilema d'acceptar o no un acte de fe en el diari i Pujol.

En el mateix editorial, els que han criticat Pujol pel que entenen que és un posicionament xenòfob, acaben sent acusats de xenofòbia sobre la base d'adjudicar-los "la constant voluntat de trobar una ombra de xenofòbia en la tradició política catalana": un nou acte de fe. El mateix editorial no és gaire lògic quan critica implícitament l'obligatorietat (constitucional) de saber castellà i defensa la de saber català i castellà a Catalunya. És en síntesi un editorial de defensa incondicional i feble de la persona Pujol.

El segon editorial, "Ciudadano Amallouk²" (*La Vanguardia*, 21.02.02), versa sobre la negativa d'un pare (Amalluk) a escolaritzar sis fills a una escola catòlica a Ripollet. El diari descriu la conducta d'Amalluk com la d'aquells que "deciden mantener una actitud de resistencia, e incluso de rechazo, hacia nuestras costumbres". Amb aquesta descripció, primer, presenta la negativa d'Amalluk com una resistència als "nostres costums", cosa insostenible perquè seria extensible a tots els 'nostres' autòctons que puguin tenir la mateixa posició. I, en segon lloc, la generalitza de forma gratuïta a tot un grup d'immigrants, projectant així la negativitat adjudicada a Amalluk a un conjunt més ampli.

El tercer editorial, "Immigració i escola" (*El Periódico*, 22.02.02), versa sobre el mateix cas Amalluk. L'editorial acusa Amalluk de no haver respectat la religió catòlica, sense dir en què i de no complir el seu deure de ser tolerant amb una religió estrangera. Diu també que ho fa guiat per una interpretació tancada de l'Islam. En l'editorial no s'aborda pas la responsabilitat de l'administració en la gestió de l'oferta educativa quan es diu que "tot depèn del nivell de sensibilitat dels centres i dels pares".

En síntesi, cap diari nega els drets socials dels immigrants, però ho fan des de punts de partida distants: dos (VA i AV) estan a favor dels drets que diu la llei; i dos (PA i PE) estan a favor també dels que la llei nega perquè entenen que són drets bàsics o fonamentals. Un (PE) afirma, a més, que sense els mateixos drets i deures que els autòctons no hi haurà integració.

² Segons la transcripció al castellà de *La Vanguardia*, s'escriu "Amallouk"; segons la transcripció catalana que fa *El Periódico* s'escriu "Amalluk".

De deures sobretot en parlen VA i AV i parcialment PE. Encara que des de perspectives nacionalistes diferents (espanyola i catalana) dos parlen del deure a respectar els costums o la identitat dels amfitrions. Un (VA) es mostra preocupat per la mala imatge que pot donar una ciutat on hi ha mendicitat grupal.

4. Expulsions

Ampliem aquí el que ja ha estat recollit en els apartats anteriors dels posicionament sobre les expulsions. Tres diaris (*El País*, *La Vanguardia* i *l'Avui*) estan a favor de les expulsions que la llei preveu. *El País* i *l'Avui*, fent ús d'una expressió gairebé exculpatòria (*disclaimer*), diuen que hi estan a favor, però respectant la llei i els drets de les persones. *El País* matisa, però, que els criteris d'expulsió són laxos i ofereixen dubtes de legalitat. *L'Avui* diu que no es pot estar regularitzant contínuament. I *La Vanguardia* manté que l'expulsió evita la xenofòbia, l'explotació, els guetos i les acampades que es deriven del fet que hi hagi 'il·legals'.

El País estima que la llei és inaplicable perquè és car i desproporcionat enviar els immigrants sense papers als seus països per arreglar la documentació i després retornar.

El Periódico també manté que l'expulsió d'indocumentats és inviable per inoperativa, però afegeix, a diferència dels altres, que l'amenaça d'expulsió afavoreix l'explotació i que els immigrants es vegin empesos a delinquir.

L'editorial de mostra sobre aquest tema (*Absurdos viajes*, *El País*, 09.03.01) versa sobre el pla d'anada i retorn de migrants equatorians. El diari fa una construcció argumentativa sòlida de la posició en contra i ofereix alternatives. Destaca, però, també el fet que parli dels perjudicis que causaria als empresaris per als que treballen el fet que els migrants marxessin a Equador. No apareix en l'editorial el perjudici que es causaria també a altres persones, inclosos els migrants i les seves famílies.

En síntesi, tres diaris (PA, VA i AV) estan a favor de les expulsions. Dos (PA i AV) ho acompanyen del prec que es facin respectant la llei i els drets de les persones. Un (PA) diu, de tota manera, que els criteris d'expulsió són laxos i de dubtosa legalitat. Un altre (VA) diu que cal fer les expulsions per evitar la xenofòbia, explotació i guetos.

L'altre diari (PE) no diu que hi estigui a favor i, a més, afegeix que a més de ser inviable, l'amenaça d'expulsió afavoreix l'exploració i empeny cap a la delinqüència.

05. Religió.

Tots quatre diaris es proclamen a favor de la tolerància amb les manifestacions religioses dels immigrants, encara que amb matisos diferents.

El Periódico va estar a favor de deixar que una noia portés un vel —o mocador o *hijab*, segons les diverses denominacions que li donen els diaris— a l'escola. Per contra, *l'Avui* no hi va estar a favor basant-ho en la preservació de la laïcitat. *El País* sí que hi va estar a favor i també diu que si hi ha prou alumnes està bé que hi hagi classes de religió islàmica a l'escola. D'altra banda, en el cas de la mesquita de Premià, manté que hi falta tolerància religiosa.

La Vanguardia, per a seva part, estima que és insòlit que no hi hagi més mesquites atesa la quantitat de musulmans que hi ha i, en el cas de Premià, diu que la ciutat no és un reducte racista. D'altra part, no entén que hi hagi d'haver problemes perquè una noia porti vel a l'escola.

06. Dones.

Els editorials que tenen a veure en alguna mesura sobre les dones giren sobre tres temes: l'ablació, l'ús del mocador (o vel o *hijab*) i la prostitució. Dins de totes les possibles variants que ofereix la situació de les dones immigrades resulta significatiu que, més enllà de la correlació amb els temes d'informacions, els tres temes visitats pels editorialistes siguin els esmentats.

Tots rebutgen l'ablació i consideren que en la mesura que és una vulneració d'un dret humà mostra els límits del relativisme moral i del cultural. *El Periódico* diu que s'hauria d'expulsar qui la practiqui. *La Vanguardia* la qualifica de pràctica 'bàrbara'.

Sobre el vel, seguint el comentari fet abans, *El País*, *El Periódico* i *La Vanguardia* —a diferència de *l'Avui*— troben que no s'ha d'impedir que les noies el portin a

l'escola. *El Periódico* apunta que considerat com a element discriminatori per a les dones, no és diferent de l'ús de les faldilles.

En relació amb la prostitució, *El País* ressalta que no hi ha garantia de protecció per als testimonis que ajudin a desmantellar xarxes i, afegeix, que cal també una garantia d'inserció per a les dones que ho desitgin.

L'enfocament que fa *El Periódico*, en l'editorial de mostra ("La nova prostitució", 09.07.01) és qualitativament diferent. Afirmar, sense aportar dades, que hi ha un augment de la prostitució amb un expressió sensacionalista: "I la prostitució de carrer envaeix nou quilòmetres per la zona del Camp Nou, a la Rambla i els seus voltants, i des de l'Arc de Triomf fins a la Vila Olímpica". Es mostra preocupat perquè les prostitutes que identifica com a procedents de l'Est d'Europa o d'Àfrica captin clients 'sense la discreció habitual'. I també lamenta que 'els nous contingents' no prenguin prou precaucions per a la sida.

En síntesi, no hi ha gaire atenció a la situació de les dones immigrades, encara que es fa que des d'una certa perspectiva solidària —vel i ablació— i amb dosis d'etnocentrisme —'pràctica bàrbara' per a l'ablació; molèsties de la 'nova prostitució'—.

07. Delinqüència.

Cada diari enfoca de forma diferent en els seus editorials la delinqüència lligada en alguna mesura o d'alguna manera a la immigració.

El País crítica el que entén que és la lectura policial del govern del fet migratori i l'acusa de passivitat davant l'augment de la criminalitat. Diu que els immigrants venen a guanyar-se la vida i no a delinquir i que, en tot cas, són els irregulars els que cometen delictes. Distingeix entre bandes internacionals que aprofiten la llibertat de moviments a la UE i els immigrants pròpiament dits.

El Periódico entén que, en part, la delinqüència d'immigrants contribueixi a fomentar la xenofòbia. El diari para atenció als menors indocumentats que han delinquit, diu que ho fan per ressentiment social i que les mesures d'internament han d'estar encaminades a la seva reinserció.

La Vanguardia reclama duresa judicial exemplar amb les bandes —que, diu, estan 'organitzades'— de delinqüents estrangers perquè serveixi per dissuadir a d'altres. D'aquí que mantingui que la immigració és una qüestió de política exterior —perquè té a veure amb estrangers— i de seguretat —perquè la delinqüència provoca un sentiment d'indefensió i perplexitat per als ciutadans de Barcelona—. Aquest diari es mostra molt preocupat pel deteriorament de la imatge i la inseguretat que comporta el gran nombre d'atracaments perpetrats per bandes —sempre d'estrangers— que tenen lloc a la capital de Catalunya. També diu, en un altre ordre, que l'alta concentració d'immigració a barris com Ciutat Vella afavoreix el petit delicte com a forma de supervivència.

L'Avui estima que les màfies són un dels principals problemes per als immigrants il·legals perquè trafiquen amb ells i els obliguen a delinquir quan són al país d'arribada. D'altra banda, tant o més preocupant consideren que hi hagi màfies estrangeres perilloses que coneixin i s'aprofitin de l'ordenament jurídic i quedin impunes els seus delictes.

La línia editorial de *L'Avui* critica el PP per considerar que la delinqüència és una qüestió d'ordre i seguretat; recorda que la immigració il·legal és molt fràgil i, per a ella, el recurs fàcil seria delinquir, i es mostra favorable a la reinserció dels presos immigrants. El diari diu que s'ha establert un "lligam demagògic entre delinqüència juvenil i immigració".

D'aquest tema hem escollit tres editorials de mostra. El primer, que es titula "El retorn de la por de la gent" (*El Periódico*, 08.02.00), explica la por a ser atracat o agredit entre els ciutadans per tres factors: la precarietat social, la immigració il·legal i l'ànim delictiu. Sense explicar què entén per aquests conceptes, ni justificar perquè escull aquests tres, suggereix que per als tres hi ha d'haver solucions de fons però també solucions policials. Es podria intuir una relació entre 'ànim delictiu' i solució policial. No sembla una bona solució la policial per la 'immigració il·legal' per molt que se la titlli de 'il·legal' i resulta difícil pensar en què deu voler dir 'solució policial' per a la 'precarietat social'.

En el mateix editorial es parla sense precisar d'incidents al Maremàgnum, cosa que resulta difícil de relacionar amb la por de la gent i es mostra preocupat per la imatge d'aquest espai d'oci i de la ciutat.

El segon editorial de mostra es titula "Calles inseguras" (*La Vanguardia*, 12.07.00), però tracta d'atracaments a joieries. Parla d'un joier 'emblemàtic' de

Barcelona i dels "nostres carrers". Descriu els delinqüents com a "extremadament violents i expeditius" —no aporta una explicació de perquè ho són— i fa servir termes com bandes procedents de països estrangers, que suggereixen immigrants, en lloc, de 'bandes internacionals', per exemple. Les tries lèxiques són particularment negatives en expressions com "no dudan en amenazar de muerte, secuestrar familias, abrirse paso a tiros", o quan diu que el joiers protesten per "evitar que nuestras calles se conviertan en escenarios donde arraigue el delito". Noti's la càrrega localista de l'última expressió.

El tercer editorial, que es titula "Crece la delincuencia" (*El País*, 13.02.02), aporta dades sobre la reducció d'efectius policials com a retret contra el govern del PP i discuteix la relació que el govern estableix entre delinqüència i immigració, sense qüestionar-la de fons, sinó només argumentant que en la immigració no hi ha l'única causa de l'increment de delictes. Tampoc discuteix les causes de la delinqüència.

En síntesi, per una part, el discurs editorial sobre la delinqüència es creua molt sovint amb el discurs sobre la immigració i, per una altra part, no es discuteix el perquè de la delinqüència. Malgrat això, hi ha diferències. Hi ha qui sobretot crítica el govern (PA i AV), hi ha qui té més en compte la dimensió social (PE) i hi ha qui està preocupat per la imatge de la ciutat (VA i PE) encara que amb sensibilitats diferents.

08. Bondat de la immigració.

Hi ha unanimitat en els quatre diaris en fundar la bondat de la immigració en la satisfacció de les necessitats del país d'acollida. Amb diferents fórmules per a cada rotatiu —i ja sigui Espanya, ja sigui Catalunya—, la immigració és considerada bona per l'economia i la demografia. Els nouvinguts comporten un ajut en el rejuveniment de la població, un increment de la natalitat i la cobertura de llocs de treball que la població autòctona no agafa.

L'editorial de mostra ("Gobierno e inmigración", *El País*, 28.05.00), critica la proposta de reforma de la llei d'Estrangeria que va fer el govern del PP i diu que aquest presenta la immigració com a un problema en si mateixa —no aporta però proves que el govern faci exactament això—. En contraposició, com a afirmació de la bondat de la immigració, l'editorial manté les tesis que s'han apuntat.

09. Xenofòbia i atacs o maltractaments racistes.

Tots quatre diaris es manifesten en contra del que identifiquen com a atacs racistes o xenòfobs (El Ejido, Maremàgnum, maltractes policials a immigrants o a un trompeta britànic de pell fosca, etc.), no obstant no tenen la mateixa apreciació sobre el grau de xenofòbia existent.

L'*Avui* diu que Catalunya no és xenòfoba i *La Vanguardia* diu que Barcelona no és xenòfoba. *El País* estima que Espanya no està preparada culturalment, social i política per acollir la immigració, i *El Periódico*, sense fer una estimació global, entén que la xenofòbia creix.

L'*Avui* diu que cal estar alerta de les explosions xenòfobes i per evitar que s'expandeixin afirma que cal evitar la creació de guetos 'inexpugnables' per a la policia. Els guetos, segons el diari, creen xenofòbia perquè generen violència. Crítica l'administració per no haver evitat la suburbanització i, sobre Premià, afirma que protestar contra la suburbanització no implica necessàriament racisme. Segons l'*Avui*, en el cas de la mesquita a Premià, no es tractaria de racisme per part dels veïns que defensen el nivell de vida del barri on viuen. D'altra banda, en algun cas d'atacs violents de joves contra immigrants, el diari manté que es tracta més de ràbia acumulada que de racisme.

La Vanguardia diu, per un costat, que cal informació i pedagogia per evitar brots racistes i, per un altre, que per evitar la xenofòbia i el racisme cal més canalització i control de la immigració. Estima que a El Ejido es va permetre que la immigració il·legal s'estengués sense control. Es declara contrària als maltractes als immigrants i insta a respectar els drets humans. Ara bé quan parla d'acusacions de maltractes policials no oblida la presumpció d'innocència i en un cas, en un cert to exculpatori afirma que la policia mai s'ha distingit per un tracte versallesc. En el cas dels diversos incidents del Maremàgnum, el diari els deplora i es mostra preocupat per la reputació de la ciutat.

El Periódico acusa el govern de fomentar la xenofòbia amb una llei que demostraria que no vol els immigrants. Manté que cal una pedagogia social per combatre-la i que la convivència és molt fràgil. No parla dels guetos, però sí que diu que la inseguretat i l'increment de l'atur poden portar racisme. Després dels atemptats a les torres bessones de Nova York, entén que hi ha més perill de

xenofòbia. En particular, estima que la immigració musulmana està mes mal vista que anteriorment.

El País, a més de dir que Espanya no està preparada per a la immigració, diu que el govern no fa ni polítiques d'immigració, ni combat les actituds xenòfobes. Segons el diari, el PP alimenta prejudicis xenòfobs, quan, per exemple, el govern diu que els esdeveniments d'El Ejido són resultat d'una immigració sense control i que aquesta posa en perill la cohesió interna espanyola. La decisió de substituir immigrants magribins per treballadors de l'Est europeu seria sospitosa de racisme.

Sobre els opositors a la mesquita a Premià, diu que són intolerants. I també ho diu del sistema judicial que expulsa immigrants sense escoltar-los abans. Manté que certament hi ha maltractes policials i, en conseqüència, demana que el ministeri digui què hi fa.

D'aquest tema hem triat dos editorials de mostra. El primer, "Por al barri de Santa Catarina" (*El Periódico*, 30.10.99), fa una lloança de dirigents veïnals i veïns que participen en una protesta per un assassinat evitant que derivi cap a formes racistes. El mateix editorial presenta el racisme com si només fos una resposta irracional i oblida que ja hi ha pòsits racistes en algunes consciències.

El segon editorial, "Quin debat sobre immigració?" (*Avui*, 01.03.01), construeix una argumentació exculpadora de les discutides declaracions o posicions de Ferrusola i Barrera. En primer lloc, fa gran la immigració —donant-li molta importància— i fa petites —traient-los importància— les paraules de Ferrusola i de Barrera. En segon lloc, en pren una distància relativa quan les qualifica, tot passant, de "desafortunades o no". Tant les minimitza que no és sinó fins al final de l'editorial que revela que són el tema en qüestió. En els arguments que usa per donar relleu al debat sobre la immigració crida l'atenció que (a) responsabilitzi només a la delinqüència d'immigrants marginal de la guetització d'alguns barris; (b) que soni per suposada l'existència d'una societat benestant prèvia a l'arribada de la immigració, i (c) que apunti que potser no hi ha davallada demogràfica i implícitament suggereixi que la immigració no és tant necessària com algú pot estimar.

En síntesi, els quatre diaris estan en contra del que identifiquen com a agressions racistes o xenòfobes, encara que en ocasions no coincideixen en les identificacions, a més, ho fan des de perspectives diferenciades. En l'*Avui*,

destaca la defensa de la imatge de Catalunya, de Ferrusola i de Barrera i l'adjudicació a la suburbanització de la xenofòbia o del racisme. En *La Vanguardia*, destaca la defensa de la imatge de Barcelona i l'atorgament a la manca de control de la immigració de l'aparició del racisme. Per a *El País* i *El Periódico*, la responsabilitat major cau en el partit del govern. VA i PE recomanen també pedagogia i informació per combatre la xenofòbia i el racisme.

10. Nacionalisme.

En la mesura en què els quatre diaris raonen de forma similar que la bondat de la immigració resideix en allò que de bo comporta per la societat d'acollida —ja sigui Espanya o Catalunya o ambdues—, difonen o (re)produeixen la macroproposició nacionalista —cadascun a la seva manera—: una cosa és bona sí convé a la nostra nació.

El País, a més, arran de la polèmica per les declaracions de Marta Ferrusola i les opinions d'Heribert Barrera, manté que el nacionalisme català és xenòfob, que els nacionalistes catalans menyspreen els immigrants i els 'diferents' sense diners. Es basa per afirmar-ho en el fet que Mas i Pujol van dir que la majoria dels ciutadans pensaven com Ferrusola³.

Un dels dos editorials de mostra que hem escollit sobre aquest tema és justament d'*El País* ("Haider en España", 25.02.01). En ell s'exagera en dir que les posicions de Ferrusola són similars a les de Haider. S'especula sobre les intencions de Pujol quan manté que "Es cierto que al observar [Pujol] que "muchos comparten" [el que va dir Ferrusola] Pujol no afirma que entre esos muchos esté él. Pero tampoco indica lo contrario, seguramente porque sabe que muchos de esos muchos le votan a él". Exagera també en identificar les paraules de Ferrusola amb els "bajos instintos y torcidas pasiones del hombre de la calle". I acusa de xenofòbia el conjunt del nacionalisme.

El Periódico arran de les declaracions de Barrera, surt en defensa d'ERC —sobre la que diversos actors polítics havien abocat les crítiques—, saluda la posició diferenciada que va prendre la direcció d'ERC i manté que el sobiranisme no està contra ningú. Per altra part, el diari troba acceptable que els immigrants que no coneixen ni català ni castellà aprenguin primer una mica de castellà.

³ Vegi's el capítol dedicat a la cobertura informativa d'aquests esdeveniments discursius.

La Vanguardia alterna elogis a Espanya —especialment arran de reunions europees de diversos tipus— amb elogis a Catalunya. Sempre, com ja s'ha apuntat, es mostra preocupada per la imatge de Barcelona, capital de Catalunya. No ens consta un posicionament en els editorials sobre els casos Ferrusola o Barrera, cosa, en part sorprenent, perquè van ser informacions d'aquest diari que va iniciar la polèmica sobre les opinions de Barrera.

L'*Avui* manté que la immigració i el nacionalisme no són incompatibles si hi ha un concepte ètic de la ciutadania i dinàmic de la identitat. Com s'ha apuntat, el diari manté que als immigrants els cal aprendre la llengua i la identitat catalanes. Arran de les polèmiques sobre els casos Ferrusola i Barrera, l'*Avui* diu que hi ha qui aprofita els problemes al voltant de la immigració per atacar el nacionalisme. En el segon editorial de mostra d'aquest tema, "Tensió gratuïta" (*Avui*, 02.03.01), —de l'endemà del comentat en l'apartat anterior— el diari qualifica les opinions de Barrera de "greus paraules", però de tota manera desplaça l'objecte de la crítica a qui crítica o denuncia la posició de Barrera tot qualificant-los de "partidaris de la gresca".

En síntesi, encara que només amb un reduït nombre d'editorials relacionats amb el nacionalisme, els diaris prenen postures ben diferents. PA carrega contra i deforma el que identifica com a nacionalisme català; AV minimitza errors comesos en el camp del que considera el nacionalisme català i ataca els que carreguen contra el que el diari identifica com a nacionalisme català; VA exerceix un cert nacionalisme espanyol, regionalisme català i localisme barceloní, i PE, sense entrar-hi gaire, es mostra obert sense dramatitzar.

11. Europa fortalesa.

Els quatre diaris coincideixen a assenyalar que la immigració és una qüestió europea que s'ha de debatre i unificar a aquest nivell. Alguns veuen, però, que hi ha —el que qualifiquen— de perill de convertir Europa en una fortalesa.

El País veu el perill en el gir a la dreta del governs europeus. Veu una Europa creixement tancada i amb prejudicis (l'elecció Berlusconi i noves normes restrictives a Suïssa, Holanda i Dinamarca). Diu que és millor establir mecanismes de regulació conjunts amb els països emissors que no pas fortificar i fer expulsions massives. Regular no és, afirma, impedir i impedir la immigració seria impossible i injust. *El País* manté que la llei no impedirà l'arribada de milers

En síntesi, tots estan d'acord que la UE hauria de tenir una política comuna. Dos (PA i PE) veuen perill en un gir restrictiu europeu a causa del gir a la dreta dels governs europeus i són contraris a les sancions als països que presumptament no col·laboren. Dos (VA i AV) parlen d'allaus i demanen l'aplicació estricta de la llei i de restriccions. Un (AV) acusa el Marroc de no col·laborar i l'altre (VA) està d'acord amb el govern en la proposta de sancions.

Fins aquí, la síntesi i les comparacions de les línies editorials dels quatre diaris sobre immigració.

PART II. 2.



Anàlisis d'editorials Mostra per
Temes al voltant de la
immigració

II. 2. 01. Anàlisi d'un editorial mostra sobre el tema: llei d'Estrangeria

Diari: La Vanguardia

Data: 05.08.00

Polémica extranjería

El último Consejo de Ministros antes de las vacaciones del Gobierno aprobó, esperemos que definitivamente, el proyecto de ley de reforma de la actual ley de Extranjería, que data de las postrimerías de la pasada legislatura. Esta "reaprobación" ha sido necesaria tras los dictámenes del Consejo General del Poder Judicial (CGPJ) y del Consejo de Estado que no son vinculantes, aunque sí era preceptivo que se emitieran. El del CGPJ es especialmente oportuno, cara a evitar posibles recursos de inconstitucionalidad.

La opinión de este diario al respecto ha sido expresada en numerosas ocasiones. Baste recordar, como señalábamos el pasado 10 de julio, nuestro deseo de que esta norma sea simplemente el primer paso de una política de inmigración omnicomprendiva, pactada con la Unión Europea, que vele por el mantenimiento de la convivencia y que tenga asimismo en cuenta las necesidades socioeconómicas del país.

Pero, centrándonos en la rueda de prensa del vicepresidente Rajoy, es difícil no compartir su postura respecto a por qué el Gobierno no había atendido una de las recomendaciones del CGPJ, la de reconocer los derechos políticos -huelga, sindicación, reunión o asociación- a los inmigrantes irregulares, que sin embargo sí tienen derecho a la sanidad, a la educación obligatoria o a la tutela judicial. No hay, como señaló el ministro, ningún país europeo que reconozca tales derechos políticos.

Tampoco pueden ponerse demasiadas pegas al Gobierno en su intento de tramitar parlamentariamente la ley lo antes posible, porque la necesidad de regular el flujo de inmigrantes es perentoria. Sin embargo, la posibilidad de colaboración ofrecida por el primer partido de la oposición no debe echarse en saco roto, porque, evidentemente, estamos ante un tema de Estado que no puede dejarse al albur de mayorías parlamentarias, aunque sean absolutas. El recién concluido proceso de regularización de inmigrantes sin papeles se ha desarrollado bastante satisfactoriamente y el destino de esos inmigrantes en principio "no aptos" puede constituir una buena piedra de toque para la moderación y el consenso, en las antípodas de aquel desafortunado "había un problema y lo hemos resuelto".

Anàlisi de l'editorial

En aquest editorial remarcarem els següents punts:

1. Posicionament al costat del govern.
2. Incoherència o feblesa argumentatives.
3. Els drets dels immigrants.

- Posicionament al costat del govern.

En l'editorial *La Vanguardia* està d'acord amb la postura del govern, plantejada per Rajoy, sobre els drets que la llei ha de reconèixer als immigrants irregulars.

La sintonia amb el govern s'expressa, en primer lloc, amb la frase "es difícil no compartir su postura", que fa referència a la posició del govern espanyol pel que fa als drets polítics dels immigrants "irregulars". L'expressió la mostra positivament en la mesura que presenta la posició contrària com "difícil".

Així està d'acord amb el vicepresident Rajoy en que els immigrants "irregulars" no han de tenir els drets polítics de vaga, sindicació i reunió o associació.

Per a *La Vanguardia* els recursos que es presenten contra la llei són "pegues" al govern espanyol, que intenta tramitar-la l'abans possible. El diari considera els recursos presentats i els debats que la llei mereix com a pegues al govern espanyol, prioritzant la rapidesa i l'existència d'una llei més enllà dels continguts. "Tampoco pueden ponerse demasiadas pegadas al Gobierno en su intento de tramitar parlamentariamente la ley lo antes posible".

L'editorial no aclareix què vol dir amb la paraula "pegues" i la utilitza com una acció negativa contra el govern. D'aquesta manera, la lectura que es fa d'altres propostes a la llei són només traves al govern en el seu intent de regular el flux migratori. Caldria la pregunta de ¿Per què no poden posar-se-li pegues al govern? O bé, ¿per què es mencionen com a traves les propostes donades per altres actors que no siguin el govern?

Per últim, la sintonia amb el govern es manifesta, novament, quan l'editorial menciona l'últim procés de regularització d'immigrants. "El recién concluido proceso de regularización de inmigrantes sin papeles se ha desarrollado bastante satisfactoriamente". El diari qualifica de "bastante satisfactoriamente" el procés portat a terme pel govern, però en cap moment argumenta des de la seva òptica el perquè mereix aquesta qualificació el procés de regularització.

- Incoherència o feblesa argumentatives.

El diari manté que la política d'immigració ha de ser pactada amb la Unió Europea, ha de vetllar per la convivència i ha de tenir en compte les necessitats socioeconòmiques del país", com a elements fonamentals.

En primer lloc, esmenta que la política ha de ser pactada amb la Unió Europea i ho fonamenta en la consideració que el flux d'immigrants és comú a tot Europa. Però l'editorial no té en compte els drets d'Espanya a tenir autonomia en l'elaboració de la llei per les característiques de la seva immigració. Per exemple, tant en el tema de visats com en els quotes d'immigrants per acords amb països llatinoamericans.

La insistència del diari a favor del pacte amb la Unió Europea deixa de banda responsabilitats puntuals del govern espanyol amb la seva immigració. Tant els drets com les no menys importants responsabilitats del govern en aquest tema quedarien diluïdes i sempre excusades en funció d'allò disposat per la Unió Europea.

L'editorial aclareix que la llei d'Estrangeria ha de tractar-se com un tema d'Estat: "Estamos ante un tema de Estado". Per això fonamenta que no pot deixar-se la seva resolució a l'atzar de majories parlamentaries. Però, a la vegada, i d'acord amb la posició del govern, desqualifica com a "pegues" els possibles recursos presentats davant la llei. L'editorial no resol la contradicció entre urgència en la tramitació de la llei i tractament d'aquesta com un tema d'Estat.

Pel diari, és peremptòria una llei d'Estrangeria que reguli el flux d'immigrants, però el temps requerit i el debat necessari al tractar-se d'un tema d'Estat són formulades pel diari com a pegues o esculls en una llei que el "gobierno intenta tramitarla parlamentariamente lo antes posible".

- Els drets dels immigrants.

Quant als drets dels immigrants irregulars l'editorial diu que comparteix la postura del vicepresident Rajoy de no reconèixer-los drets de tipus polític. Ho fa amb la frase: "como señaló el Ministro".

El fonament d'aquesta postura ve donat per una comparació amb la Unió Europea. Segons el diari, cap país europeu reconeix drets polítics als irregulars.

Però, no hi ha informació que ho corrobore ni una argumentació que indiqui el perquè s'han o no s'han d'atorgar aquests drets als immigrants "irregulars".

Les afirmacions que realitza el diari s'encadenen amb l'enumeració dels drets que sí que tenen aquests immigrants, "...que sin embargo sí tienen derecho a la sanidad, a la educación obligatoria o a la tutela judicial" . Suggereix així que aquests drets ja són suficients i no és necessari debatre sobre els drets polítics o altre tipus de drets.

No s'aclareix que el dret a la sanitat, educació i tutela judicial són drets fonamentals, però que això no pot ser causa suficient per fonamentar la negació d'altres drets.

Per aquest diari la llei d'estrangeria a Espanya ha de contemplar alguns aspectes importants: "... que vele por el mantenimiento de la convivencia y que tenga asimismo en cuenta las necesidades socioeconómicas del país". És important destacar que les necessitats socioeconòmiques d'Espanya són un punt important que la llei ha de tenir en compte, en tant que "primer paso de una política de inmigración omnicompreensiva". Els drets dels immigrants estaran condicionats per aquestes necessitats del país i, per tant, el text de l'editorial implica que els drets polítics com el de vaga, sindicació i associació o reunió són secundaris.

Síntesis

Com a síntesi podem mencionar que és un editorial que pren posició clarament a favor del govern espanyol pel que fa a la llei d'Estrangeria i aquesta sintonia també es dona en la urgència amb què l'editorial planteja la necessitat de la reforma.

Considera que la llei ha de ser un tema d'Estat, però, malgrat això, tot els debats o recursos que es presenten són considerats pegues que endarreireixen l'aprovació d'una cosa tan "peremptòria" com la llei d'Estrangeria.

Planteja també que la llei ha d'estar pactada amb la Unió Europea i un dels punts que ha de considerar són les necessitats socioeconòmiques del país.

L'editorial no considera oportú que els immigrants "irregulars" tinguin drets polítics ja que, argumenta, sí que tenen dret a la sanitat, educació i tutela judicial.

II.2.02. Anàlisi de tres editorials mostra sobre el tema: Drets i deures dels immigrants.

Diari: Avui

Data: 15.10.01

Drets i deures

El president de la Generalitat, Jordi Pujol, va tornar a parlar dijous del fenomen de la immigració a Catalunya. I ho va fer en termes similars als que ha fet servir ell mateix personalment des de 1958 i el seu partit i els seus governs des de fa vint anys. La convivència a Catalunya s'ha basat i es basa en un concepte ètic de la ciutadania i dinàmic de la identitat. I no pas en cap mena de principi fonamentalista ètnic o religiós. És molt fàcil quan es parla de Catalunya atiar immediatament els fantasmes de la xenofòbia si un dirigent polític planteja la qüestió de la integració dels immigrants en termes similars als de qualsevol altre país europeu. Hi ha coses que són molt més senzilles –o menys qüestionades– quan les fan els Estats. Per exemple, la Constitució espanyola obliga les persones que vulguin tenir aquesta nacionalitat a conèixer la llengua castellana. A Catalunya, en canvi, sempre s'ha posat més l'accent en la convivència, i, sense deixar-ho escrit en cap document oficial, s'ha considerat català aquell que viu i treballa a Catalunya i, a més, que ho vulgui ser.

Amb aquest bagatge, els catalans –siguin més o menys nacionalistes– tenim poques lliçons a aprendre en matèria de convivència entre la gent que ha viscut sempre en un territori i els que s'hi incorporen de nou. És cert que la distància respecte a la cultura originàriament catalana de la matriu cultural dels nouvinguts que arriben ara és molt més gran que la dels que van arribar els anys 20 o els anys 60. Però no hi ha distàncies insalvables des de la voluntat de conviure plegats, que és la que ha presidit sempre el discurs polític a Catalunya. En cap cas aquest respecte als orígens de tothom no ha significat abans ni pot significar ara la creació de cap mena de guetos, ni els que tenen un origen socioeconòmic ni els que poguessin tenir una matriu cultural. La integració és simplement una forma tranquil·la de negociació entre valors vells i valors nous, que s'ha de construir des del respecte a allò que és la base de la convivència a Catalunya, i a tot Europa: el respecte escrupulós als drets humans consagrats en el sistema jurídic –especialment els que afecten la integritat física de les persones i els que afecten la igualtat de les persones–, la separació de la religió i la política en l'esfera pública i la tolerància amb la discrepància. Quan Pujol demanava dijous "tolerància zero" amb els que no accepten la identitat catalana, cal entendre que es referia a aquests principis bàsics als quals cal afegir la necessitat de dominar –com fan tots els escolars– les dues llengües que fan possible la convivència a Catalunya.

Alguns han trobat ràpidament un paral·lelisme entre aquest discurs de Pujol i les declaracions anteriors d'Heribert Barrera o de la seva esposa, Marta Ferrusola. Podrien haver establert altres referents, per exemple els treballs de Giovanni Sartori, les recents declaracions de Gilles Kepel o el document final de la comissió d'estudi sobre la política d'immigració que

acaba de publicar el Parlament de Catalunya, on llegim: "També seria convenient revisar el terme *mestissatge* (que en si mateix sembla un terme racista), i no confondre els intercanvis i les interrelacions entre les persones i pobles amb una homogeneïtzació importada i amb la dimissió dels propis referents de partida". Fins i tot podrien haver recorregut a la conferència que sobre immigració va fer Pasqual Maragall la primavera passada. El discurs políticament correcte sobre la immigració pot servir per a societats com la nord-americana, però a Europa ja fa molt anys que s'ha trobat la manera d'organitzar la convivència entre creences diverses. Davant els nous immigrants, només ens cal adoptar les velles receptes. Especialment en països com Catalunya, on s'ha fet de sempre bandera de la convivència per damunt de qualsevol altra consideració. Obviar aquests referents només serveix per distanciar els sentiments de la població del discurs dels polítics.

Les paraules de Pujol de dijous passat lliscaven per una línia molt fina que separa l'oportunitat de l'oportunisme. Però en el president la preocupació per la qüestió és sincera i antiga. Per això mateix, és lamentable que s'hagin criticat des de la constant voluntat de trobar una ombra de xenofòbia en la tradició política catalana. I ho fan opinadors i tribunes que mai es miren ni a ells mateixos ni la tradició que representen, on l'agressió a la diferència és molt més que una ombra. Cansa una mica que els que imposen una llengua com un deure constitucional es passin el dia donant lliçons de tolerància.

Anàlisi

Manca d'argumentació i comparació il·lògica.

La principal crítica a fer a l'editorial escollit és la de la manca d'argumentació. L'*Avui*, en aquest editorial, no argumenta allò que defensa: les paraules del president Pujol. En comptes d'argumentar-les, les defensa atacant els que les ataquen. D'altra banda, en cap moment recorda al lector quines van ser aquelles paraules. El recordatori de les paraules del president esdevé més necessari si tenim en compte que aquest diari no va publicar cap notícia dels fets.

Tampoc s'argumenten, però, les pròpies tesis del diari. Algunes opinions són presentades com a òbvies i indiscutibles sense ser explicades.

D'altra banda, la manera del diari de carregar contra els que critiquen les paraules de Pujol és la de retornar-los el mateix tret (l'actitud xenòfoba) i augmentat.

L'*Avui* estableix una comparació il·lògica entre la Constitució espanyola i la convivència que, segons el diari, regna a Catalunya. A més, es contradiu en

II.2.02. Editorials mostra sobre drets i deures dels immigrants_____

criticar l'obligatorietat de saber castellà que imposa la Constitució i en apel·lar després a la necessitat de dominar el castellà i el català si es viu a Catalunya.

Veiem aquestes crítiques més detingudament:

El diari apunta, al final del primer paràgraf, la següent idea:

"La Constitució espanyola obliga les persones que vulguin tenir aquesta nacionalitat a conèixer la llengua castellana. A Catalunya, en canvi, sempre s'ha posat més l'accent en la convivència, i, sense deixar-ho escrit en cap document oficial, s'ha considerat català aquell que viu i treballa a Catalunya i, a més, que ho vulgui ser."

La comparació entre Espanya i Catalunya parteix d'una imprecisió: Espanya obliga a conèixer el castellà a qui vulgui la nacionalitat, i ho registra per escrit en la Constitució, perquè té competències per fer-ho, mentre que Catalunya no pot concedir ni deixar de concedir la "nacionalitat catalana". Tampoc té permès redactar una Constitució. Per tant, la comparació és il·lògica.

El contingut de la Constitució espanyola seria comparable, en tot cas, amb el de l'Estatut d'Autonomia. Fixem-nos en els punts 1, 2 i 3:

1. La llengua pròpia de Catalunya és el català.
2. L'idioma català és l'oficial de Catalunya, així com també ho és el castellà, oficial a tot l'Estat espanyol.
3. La Generalitat garantirà l'ús normal d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans.

La Generalitat, doncs, orienta la seva política lingüística cap a l'objectiu d'aconseguir la igualtat plena quant als drets i els deures dels ciutadans respecte la llengua castellana i la catalana. Si els ciutadans de Catalunya, en tant que ciutadans de l'Estat espanyol, tenen el deure de saber castellà, d'allò recollit a l'Estatut se'n dedueix que, en tants que ciutadans de Catalunya, tenen el deure de saber català.

El propi editorial comparteix més endavant l'esperit de l'Estatut sobre la necessitat d'equiparar el coneixement del castellà i el català com a drets i deures:

"Quan Pujol demanava dijous "tolerància zero" amb els que no accepten la identitat catalana, cal entendre que es referia a aquests principis bàsics als

II.2.02. Editorials mostra sobre drets i deures dels immigrants_____

quals cal afegir la necessitat de dominar –com fan tots els escolars—les dues llengües que fan possible la convivència a Catalunya.”

Segons *l'Avui*, Pujol demana “tolerància zero” amb qui no accepti el principi bàsic que dictamina la necessitat de dominar el castellà i el català.

El segon paràgraf comença amb una afirmació que sorprèn:

“Els catalans [...] tenim poques lliçons a aprendre en matèria de convivència entre la gent que ha viscut sempre en un territori i els que s'incorporen de nou”.

Què vol dir que tenim poc a aprendre? No hi ha hagut, no hi ha, problemes d'integració de cap tipus entre la immigració dels seixanta i la població llavors autòctona? No hi ha hagut, no hi ha, problemes de xenofòbia a Catalunya? El text planteja com a modèlica la integració d'aquella immigració. En cas que es compartís aquesta valoració, ¿el mèrit va ser només dels catalans? I dels immigrants? *L'Avui* recorda tan sols el mèrit i l'esforç de la societat d'acollida.

Més endavant s'afirma:

“La integració és simplement una forma tranquil·la de negociació entre valors vells i valors nous, que s'ha de construir des del respecte a allò que és la base de la convivència a Catalunya, i a tot Europa: el respecte escrupulós als drets humans consagrats en el sistema jurídic — especialment els que afecten la integritat física de les persones i els que afecten la igualtat de les persones—, la separació de la religió i la política en l'esfera pública i la tolerància amb la discrepància.”

L'Avui diu que la base de la convivència són únicament aquest tres aspectes (“el respecte escrupulós als drets humans consagrats en el sistema jurídic [...], la separació de la religió i la política en l'esfera pública i la tolerància amb la discrepància”). Per què aquests i no cap altre? Per què la separació de la religió i la política és un dels tres? *L'Avui* no argumenta la seva elecció.

La falta d'argumentació és un problema constant en l'editorial. El diari no argumenta gens per què hem d'interpretar les paraules del president de la Generalitat –de les quals, cal recordar, el lector no té cap informació aportada pel diari ni aquell dia ni en els dies anteriors—com l'editorial ens diu que les hem d'interpretar. Així, ens està demanant un acte de fe quan ens diu “cal entendre que es referia [el president Pujol] a aquests principis bàsics”.

En l'últim paràgraf, l'editorial dona una raó per no criticar el missatge de Pujol:

II.2.02. Editorials mostra sobre drets i deures dels immigrants_____

"En el president la preocupació per la qüestió és sincera i antiga. Per això mateix, és lamentable que s'hagin criticat [les seves paraules]".

En què es basa el diari per assegurar que la preocupació del president és "sincera i antiga"? No diu en què es basa i passa, tot seguit, a desqualificar els qui l'han criticat d'aquesta manera tan "lamentable":

"I ho fan opinadors i tribunes que mai es miren ni a ells mateixos ni la tradició que representen, on l'agressió a la diferència és molt més que una ombra. Canxa una mica que els que imposen una llengua com un deure constitucional es passin el dia donant lliçons de tolerància."

Novament, el diari demonitza els atacants i reprèn la comparació il·lògica entre els deures que imposa la Constitució espanyola i el model de convivència que, segons el diari, hi ha a Catalunya.

Diari: La Vanguardia

Data: 21.2.02

Ciudadano Amallouk

La negativa del ciudadano marroquí Mustapha Amallouk a que seis de sus hijos estudien en un colegio católico de Ripollet, donde el cuerpo docente había preparado ya un programa especial para acoger a los nuevos alumnos, sería una muestra —esperemos que aislada— de las dificultades para integrar pedagógica y socialmente a los inmigrantes que deciden mantener una actitud de resistencia, e incluso de rechazo, hacia nuestras costumbres. Ahora la polémica no se dirime alrededor de un pañuelo.

Las organizaciones islámicas presentes en Cataluña ya han dejado claro que no comparten la actitud de Amallouk; pero quienes piensen como él deberían recordar que ahora viven en un país laico, adonde han llegado voluntariamente y en el que las creencias religiosas, las que sean, no se imponen a nadie. Aquí, a diferencia, por cierto, de lo que ocurre en la mayoría de los países islámicos, la política y la religión no van de la mano y si la primera es cosa de todos, la segunda pertenece al ámbito de la privacidad de cada cual. En el colegio privado y concertado donde esperaban a los hijos de Mustapha Amallouk ya estaba previsto no darles clases de Religión sustituyéndola por otras de Lengua Española, para facilitar así la adaptación social de los chicos. Esto no ha sido garantía suficiente para Amallouk, quien teme que sus hijos pudieran convertirse al catolicismo.

Las actitudes de respeto, tolerancia y comprensión hacia los inmigrantes son absolutamente necesarias, pero tienen que hallar una actitud recíproca por parte de quienes deciden venir a vivir entre nosotros. Cambiar de país exige abrir la propia mente a las costumbres de nuestros anfitriones.

Anàlisi

1. Generalització gratuïta d'Amalluk a grups immigrants.

En analitzar l'editorial trobem que *La Vanguardia* converteix Mustafà Amalluk¹ i el cas que protagonitza en la mostra del que fan molts altres immigrants. El diari generalitza de manera gratuïta. En fer-ho, crea un "ells" confrontat a un "nosaltres".

2. Discutible costum nostre.

Reiteradament *La Vanguardia* es refereix a "nuestras" costumbres, les quals, segons el diari, són rebutjades per aquest grup que representa Mustafà Amalluk.

¹ Fem servir la transcripció catalana del nom en el nostre comentari.

De fet, l'actitud d'Amalluk de no voler inscriure els seus fills a l'escola catòlica és, per la diari, una actitud de resistència i rebuig contra els nostres costums.

3. Tolerància recíproca.

Per últim, veurem que el diari considera que el respecte, la tolerància i la comprensió vers els immigrants estan condicionats al respecte i la tolerància recíprocs.

Cal destacar també que en l'editorial trobem expressions o idees incoherents, així com l'ús d'eufemismes.

Veiem detingudament cadascuna de les crítiques:

No cal anar gaire lluny per detectar una primera incoherència. En llegir el títol, "Ciudadano Amallouk", és legítim inferir que la peça tractarà sobre un ciutadà espanyol o català. Però l'editorial comença: "La negativa del ciudadano marroquí Mustapha Amallouk...":

"La negativa del ciudadano marroquí Mustapha Amallouk a que seis de sus hijos estudien en un colegio católico de Ripollet, donde el cuerpo docente había preparado ya un programa especial para acoger a los nuevos alumnos, sería una muestra —esperemos que aislada— de las dificultades para integrar pedagógica y socialmente a los inmigrantes que deciden mantener una actitud de resistencia, e incluso de rechazo, hacia nuestras costumbres."

Per a *La Vanguardia*, Mustafà Amalluk ha de ser presentat com a ciutadà marroquí. Però el dia abans de la publicació d'aquest editorial, al diari s'explicava que Amalluk viu i treballa a Espanya des del 1990, en una notícia amb títol "Rechazo marroquí a un colegio católico". Una persona nascuda al Marroc però que, amb la seva situació regularitzada, viu i treballa a l'Estat espanyol des de fa dotze anys amb la seva dona i set fills, ¿ha de ser presentada com a "ciutadà marroquí"? Encara que la denominació emprada sigui legalment correcta, no ofereix una presentació molt acurada de la persona en qüestió.

Tot seguit l'editorial apunta que el cos docent de l'escola "había preparado ya un programa especial para acoger a los nuevos alumnos". ¿Quin programa? En les informacions publicades aquell dia i el dia anterior no trobem cap esment o explicació a cap "programa especial", tan sols l'editorial fa referència al fet que l'escola tenia previst canviar les classes de Religió als fills d'Amallouk per classes

II.2.02. Editorials mostra sobre drets i deures dels immigrants_____

de llengua castellana. En dir-li "programa especial", *La Vanguardia* magnifica el programa d'acollida de l'escola.

El diari continua dient que la negativa d'Amallouk és una mostra de les dificultats per integrar pedagògicament i socialment els immigrants:

"La negativa del ciudadano marroquí Mustapha Amallouk a que seis de sus hijos estudien en un colegio católico de Ripollet, donde el cuerpo docente había preparado ya un programa especial para acoger a los nuevos alumnos, sería una muestra –esperemos que aislada—de las dificultades para integrar pedagógica y socialmente a los inmigrantes que deciden mantener una actitud de resistencia, e incluso de rechazo, hacia nuestras costumbres."

Si es tracta d'una mostra, vol dir que existeix un conjunt de casos generalitzat. Casos similars de difícil integració de fills d'immigrants "que deciden mantener una actitud de resistencia, e incluso de rechazo, hacia nuestras costumbres."

Per una banda, trobem una generalització no argumentada, i per tant gratuïta, sobre la dificultat d'integrar un conjunt rellevant d'immigrants. D'altra banda, l'editorial sosté que hi ha immigrants que decideixen mantenir una actitud de resistència i de rebuig vers els nostres costums. En dir que el cas d'Amallouk és una mostra de tots aquests altres suposats casos, *La Vanguardia* està dient, efectivament, que l'actitud de Mustafà Amallouk és de resistència i rebuig als nostres costums. ¿No voler inscriure un fill en una escola catòlica és rebutjar els costums de la societat? Al contrari: si una persona vol inscriure al seu fill en una escola pública –i, per tant, laica—i l'acaba matriculant en un centre catòlic concertat, això constituirà una excepció, però mai un costum.

Però fixem-nos en un aspecte més de la frase: els immigrants que, suposadament i segons *La Vanguardia*, mantenen aquesta actitud de resistència i rebuig, ho fan, no de forma espontània, sinó perquè ho "decideixen": "deciden mantener una actitud de resistencia e, incluso, de rechazo". Això els adjudica intencionalitat.

La Vanguardia no tracta el problema de la integració com un problema de fricció de cultures, sinó com el conflicte que generen unes persones que decideixen mantenir una actitud de confrontació amb la resta del grup.

Per últim, cal destacar aquest "nuestras costumbres". El diari engloba i crea un "nosaltres" confrontat amb un "ells". De qui són aquests costums? Dels qui fan *La Vanguardia* i dels seus lectors? Dels catalans? Dels espanyols? Dels catòlics? El

II.2.02. Editorials mostra sobre drets i deures dels immigrants _____

diari generalitza uns costums homogenis per a un homogeni "nosaltres", que és difícil de saber on comença i on acaba.

En el següent paràgraf trobem la següent recomenació que fa *La Vanguardia*:

"Quienes piensen como él [Amallouk] deberían recordar que ahora viven en un país laico, adonde han llegado voluntariamente y en el que las creencias religiosas, las que sean, no se imponen a nadie."

Precisament, si el diari vol recordar que estem en un país laic no és lògic que vulgui fer entendre als immigrants que educar els fills en escoles catòliques és un costum a seguir.

En segon lloc, *La Vanguardia* sosté que qui pensi com Mustafà Amalluk ha de ser necessàriament immigrant, ja que diu que qui pensi com ell ha de recordar que ara viu en aquest país, a on ha arribat. No es pot pensar com Amalluk i ser autòcton?

"Quienes piensen como él [Amalluk] deberían recordar que ahora viven en un país laico, adonde han llegado voluntariamente".

Un altre aspecte discutible: què entén *La Vanguardia* per "voluntariamente"? Arribar a un país empès per la pobresa i en les condicions en què arriben a les nostres terres els immigrants és arribar voluntàriament?

Al final de l'editorial veurem que es torna a apuntar aquesta idea, quan es diu que "deciden venir a vivir entre nosotros".

En la majoria d'immigrants es tracta, evidentment; d'una decisió voluntària en el sentit estricte del terme. Volen venir i per això ho intenten. No hi ha ningú al darrere que els obligui. Però, com sabem, volen venir perquè s'hi veuen empesos. Els empeny la manca d'expectatives al seu país i la pobresa, en la majoria dels casos, quan no, obligats per una situació política injusta o dictatorial. Utilitzar l'expressió eufemística "han llegado voluntariamente", com si es parlés d'algú que se'n sense condicionants, obvia les causes reals de la immigració.

En l'últim paràgraf, l'editorial condiona el respecte, la tolerància i la comprensió que ha de tenir la societat d'acollida vers l'immigrant al respecte recíproc que rebi d'ell:

II.2.02. Editorials mostra sobre drets i deures dels immigrants_____

"Las actitudes de respeto, tolerancia y comprensión hacia los inmigrantes son absolutamente necesarias, pero tienen que hallar una actitud recíproca por parte de quienes deciden venir a vivir entre nosotros".

Que vol dir que "tienen que hallar una actitud recíproca"? Que la reciprocitat és necessària, obligatòria, perquè es donin les actituds de respecte i tolerància? *La Vanguardia* sembla oblidar que la tolerància i el respecte de les administracions vers els ciutadans és un deure constitucional, que s'ha de donar al marge de si els ciutadans respecten i toleren les administracions. Això és part indisoluble de l'Estat de Dret. Actuar en la legalitat i el respecte als drets de la persona fins i tot amb aquelles persones que atempten sistemàticament contra l'Estat de Dret. En definitiva, *La Vanguardia* està exigint als i les immigrants tolerància i respecte a canvi de la tolerància i el respecte que la societat d'acollida els ofereix.

L'editorial acaba:

"Cambiar de país exige abrir la propia mente a las costumbres de nuestros anfitriones".

Cal remarcar que, un cop més, l'editorial utilitza eufemismes. En comptes d'immigrar, torna a usar un eufemisme i diu "canviar de país". D'altra banda, el diari parteix del fet que els immigrants tenen la ment tancada, en contraposició al que els demana ("abrir la propia mente"). Per últim, cal destacar que l'editorial acaba amb una expressió del tot desafortunada i esbiaixada per referir-se a una societat d'acollida: "anfitriones". El terme fa referència a una prèvia invitació i a una superioritat en el tracte i enforteix positivament el "nosaltres", que "som els amfitrions".

Diari: El Periódico

Data: 22.2.02

Immigració i escola

Al final ha prevalgut el dret de Mustafà Amalluk a educar en una escola laica els seus fills. Hi ha dret i deure d'escolaritzar, però no es pot forçar ningú a acceptar que sigui en un centre confessional, de qualsevol religió. I aquest era el cas del col·legi concertat dels gabrielistes que li havien designat.

Però cal assenyalar, en honor de l'escola confessional, que aquí hi ha milers de nens islàmics que, sense problemes, van a col·legis catòlics. Ho reconeix el Consell Islàmic Cultural de Catalunya. S'ha d'afegir que en aquest tema tot depèn del nivell de sensibilitat dels centres i dels pares. Perquè totes les doctrines poden tenir una interpretació tancada, i aquest podria haver estat el cas dels que van assessorar Mustafà sense esperar a veure si aquesta escola catòlica jugava net. Una altra qüestió: no n'hi ha prou d'explicar als immigrants els seus drets. Se'ls ha de parlar també dels deures i, en nom de la tolerància i la convivència, aconsellar-los prudència davant de la cultura que els acull. I un principi essencial: el respecte a la religió estrangera no només l'han de practicar els catòlics. Val la pena dir-ho perquè Mustafà en alguns moments no l'ha tingut.

Anàlisi

L'editorial d'*El Periódico* constata al primer paràgraf que Mustafà Amalluk té dret a educar en una escola laica els seus fills, però el segon paràgraf l'introdueix una partícula adversativa i l'editorial fa un gir. El text posa en dubte la importància d'aquest dret i acaba acusant a Amalluk de no haver respectat la religió catòlica i no complir els seus deures.

Com veurem, l'editorial suggereix que Amalluk ha malmés l'honor de l'escola catòlica en no voler inscriure-hi els seus fills i especula que ho ha fet guiat per una interpretació tancada de l'Islam, sostinguda per un grup d'assessors.

Però anem pas per pas:

L'editorial parteix, en el seu primer paràgraf, de la constatació del dret d'Amalluk a donar als seus fills una educació pública i laica:

"Al final ha prevalgut el dret de Mustafà Amalluk a educar en una escola laica els seus fills. Hi ha dret i deure d'escolaritzar, però no es pot forçar

II.2.02. Editorials mostra sobre drets i deures dels immigrants_____

ningú a acceptar que sigui en un centre confessional, de qualsevol religió. I aquest era el cas del col·legi concertat dels gabrielistes que li havien designat.”

I el segon paràgraf comença:

“Però cal assenyalar, en honor de l’escola confessional, que aquí hi ha milers de nens islàmics que, sense problemes, van a col·legis catòlics.”

En sortir en defensa de l’“honor de l’escola confessional”, el diari suggereix que l’honor de la institució s’ha vist malmès en algun moment. Quan i per què? *El Periódico* no ho especifica i l’única actitud vers l’escola que esmenta és la negativa d’Amalluk a inscriure-hi els seus fills. Aquesta relació d’idees porta a pensar que ha estat Amalluk qui ha malmès l’honor de l’escola confessional, en no voler portar-hi els seus fills.

Sigui com sigui, caldria que el diari hagués especificat quan i per què s’ha vist malmès l’honor de la institució, ja que l’està presentant com a víctima sense argumentar-ho.

D’altra banda, és important destacar que el diari assenyala que hi ha gent que no fa ús del dret abans formulat i ho viu “sense problemes”:

“Però cal assenyalar, en honor de l’escola confessional, que aquí hi ha milers de nens islàmics que, sense problemes, van a col·legis catòlics.”

En introduir la idea amb una partícula adversativa, a més, *El Periódico* relativitza la importància del dret a rebre educació laica i, en conseqüència, minimitza el que Amalluk veu com un problema.

Més endavant, el diari apunta:

“S’ha d’afegir que en aquest tema tot depèn del nivell de sensibilitat dels centres i dels pares.”

Tot? Què vol dir tot? Amb aquesta frase el diari fa recaure la responsabilitat del conflicte i de la seva gestió al col·legi catòlic i a Mustafà, però, i l’administració? No depèn també de la seva sensibilitat o de la seva aplicació de la llei?

I segueix:

“Perquè totes les doctrines poden tenir una interpretació tancada, i aquest podria haver estat el cas dels que van assessorar Mustafà sense esperar a veure si aquesta escola catòlica jugava net.”

D'aquest paràgraf se'n dedueix que "els que van assessorar Mustafà" fan una interpretació tancada d'una doctrina. De quina doctrina? De la seva religió? De l'islam? En quin sentit?

La reivindicació de Mustafà Amalluk, mentre no s'aporti cap altra prova, és un exercici dels principis i els drets constitucionals de l'Estat espanyol. Però la paraula doctrina està carregada d'un fort significat religiós i pot suggerir que Amalluk es basa en l'Islam en fer la seva reivindicació, cosa de la qual no en tenim cap prova.

Cal també preguntar-se qui va "assessorar Mustafà". En les informacions que publica el diari en relació amb el conflicte, sempre és Mustafà Amalluk en persona i a nivell individual qui manté el seu particular posicionament. *El Periódico* hauria d'aclarir doncs a qui es refereix quan parla "dels que van assessorar Mustafà", ja que el lector o lectora no té constància que a Mustafà l'hagi assessorat ningú. El diari crea una idea de grup del no res, a partir d'una especulació: "Aquest podria haver estat el cas dels que van assessorar Mustafà".

Com a darrer punt en l'anàlisi d'aquesta frase, fixem-nos en una altra idea que hi és continguda: Mustafà Amalluk hauria d'haver esperat "a veure si aquesta escola catòlica jugava net". Què vol dir això? Ha manifestat Mustafà cap por a què l'escola no jugui net? L'ha acusat de no fer-ho? Mustafà Amalluk simplement no vol que els seus fills estudiïn a una escola catòlica perquè no són catòlics.

L'editorial prossegueix:

"Una altra qüestió: no n'hi ha prou d'explicar als immigrants els seus drets. Se'ls ha de parlar també dels deures i, en nom de la tolerància i la convivència, aconsellar-los prudència davant de la cultura que els acull. I un principi essencial: el respecte a la religió estranya no només l'han de practicar els catòlics. Val la pena dir-ho perquè Mustafà en alguns moments no l'ha tingut."

A quins deures es refereix *El Periódico* quan sosté que als immigrants se'ls ha de parlar dels deures? A uns específics per als immigrants, com "els seus drets"?

Amb la seva ordenació d'idees, el diari sembla contemplar com a deure dels immigrants la "prudència davant de la cultura que els acull". Aquesta recomanació pot ser molt legítima, però no deixa de ser un consell. Elevar-lo a la categoria de deure no és gaire adient, i més quan l'editorial gira entorn un dret —

II.2.02. Editorials mostra sobre drets i deures dels immigrants_____

aquest sí, fonamental i reconegut com a tal per la Constitució—, com és el de l'educació pública i laica.

L'editorial acaba acusant Mustafà Amalluk de no respectar la religió estranya:

“I un principi essencial: el respecte a la religió estranya no només l'han de practicar els catòlics. Val la pena dir-ho perquè Mustafà en alguns moments no l'ha tingut.”

El diari no especifica quan ha deixat Amalluk de respectar la religió catòlica. Com passava en el cas de “l'honor malmès”, *El Periódico*, en no parlar de cap actitud ni acció més que pugui haver fet o sostingut Amalluk, suggereix que la falta al respecte a la religió estranya l'ha comès en negar-se a educar els seus fills en una escola de religió estranya a la seva.

Com sempre que es fa una acusació d'aquest tipus, *El Periódico* hauria d'aclarir en què es basa per fer-la i no dir simplement “en alguns moments”.

II. 2. 03. Anàlisi de dos editorials mostra sobre el tema: Regularització.

Diari: Avui

Data: 21.08.2001

Allau immigratòria

Només des de la ingenuïtat absoluta es pot demanar una política immigratòria consistent a no fer-ne. O exigir papers per a tothom, malgrat l'humanitarisme des d'on sembla llançada aquesta consigna. ¿Tothom vol dir tothom que ho demani o tothom que pugui trobar una feina digna, amb unes condicions de vida igualment dignes, i amb possibilitats reals d'integració en la societat que els acull, com pretenen tots els immigrants? Quants centenars de milers de persones poden tenir aquestes necessitats garantides ara mateix a Catalunya? Reconèixer aquesta limitació obvia —les mateixes limitacions que té qualsevol país, desenvolupat o no— xoca massa sovint contra una bona fe —o contra una demagògia— allunyats de la realitat. I és una constatació que no té res a veure amb l'exigència d'un tracte adequat a totes les persones que creuen una frontera sense els papers per fer-ho. Ni tampoc amb l'exigència d'anar avançant cap a unes noves bases on s'assenten unes relacions internacionals menys mercantilistes i més justes.

Durant el cap de setmana passat, les condicions meteorològiques a l'estret de Gibraltar en ple mes d'agost han possibilitat que unes vuit-centes persones intentessin entrar a Europa sense papers. Vuit-centes, si més no, han estat les interceptades. A Tarifa les instal·lacions habilitades per acollir-les es van desbordar. Una arribada massiva que trenca els seus propis rècords continuament. Les autoritats espanyoles només poden actuar amb una certa eficàcia amb les persones originàries del Marroc, gràcies a un acord amb aquest Estat que permet la repatriació ràpida. Pel que fa a les restants —i aquelles que superen aquest primer filtre— l'actuació de les administracions públiques es mou entre el desconcert i la improvisació. Però el fenomen no és nou.

Caldrà repetir-ho moltes vegades perquè, dissortadament, l'allau d'immigrants sense papers no deixarà de ser d'actualitat durant molt de temps: és necessària una autèntica política immigratòria que no es basi únicament en una llei restrictiva. Tot i que calguin les lleis. Però la qüestió s'ha d'abordar, igualment des dels ajuntaments. I és necessari que cada govern autònom amb capacitat —i amb voluntat de fer-ho—, com és el cas del català, tinguin les competències per prendre decisions en una qüestió que els afecta directament. Per decidir quotes i actuar-hi amb polítiques socials. I cal, també finalment que les instàncies apropiades de la Unió Europea dissenyin una política efectiva de col·laboració amb aquells Estats fronterers o origen de l'emigració més nombrosa. Col·laboració econòmica —sempre que sigui factible i sense l'extorsió de règims totalitaris i corruptes— i col·laboració policial contra les màfies que en treuen profit. Cal tot això perquè ni les institucions ni els ciutadans se sentin desbordats, atrapats en la contradicció a recórrer sempre a la repressió policial com a última mesura efectiva. O mirar-s'ho des de la impotència i la lògica indignació.

Anàlisi de l'editorial

Considerem que els ítems discutibles en aquest editorial són els següents:

1. Els raonaments per desautoritzar les posicions contràries a les polítiques immigratòries institucionals.
2. L'estratègia discursiva per justificar el control de la immigració.
3. Les tries lèxiques per descriure la immigració

1. Els raonaments per desautoritzar les posicions contràries a les polítiques immigratòries institucionals.

Segons l'editorial:

"Només des de la ingenuïtat absoluta es pot demanar una política immigratòria consistent a no fer-ne. O exigir papers per a tothom, malgrat l'humanitarisme des d'on sembla llançada aquesta consigna".

El diari elideix el nom del grup o organització que defensa que no es faci una política immigratòria. Així, sense cap subjecte, no es pot confirmar si l'editorial reproduceix amb fidelitat el posicionament dels suposats abolicionistes de les polítiques immigratòries. Alhora també ens dóna llicència, com a lectors, per pensar que es podria tractar només d'un pressupòsit o creença no verificable amb la realitat; és a dir, una especulació. Malgrat això, i a partir d'aquest primer raonament l'editorial estén el qualificatiu d'ingenu a la proposta de "papers per tothom", coneguda pel conjunt de la societat.

Així, amb la presentació especulativa de les propostes sobre immigració a la primera proposició —no fer cap política immigratòria— contamina d'una lectura negativa la següent proposició, la que exigeix papers per a tothom. Exigir papers per tothom sembla igual de irracional que obrir totes les fronteres i en conseqüència també seria una proposta ingènua. Però, no només ingènues, sinó "absolutament". Una idea pot ser ingènua o no, però no pas parcialment ingènua. "Absolutament" té la funció de maximitzar la ingenuïtat de les propostes.

A més a més, en denunciar l'editorial quines són les 'propostes ingènues' sobre immigració, prepara el camí discursiu per mostrar altres actuacions com a més realistes. Abans d'enumerar-les obertament, l'estratègia del text passa per desmantellar qualsevol resistència del lector.

2. *L'estratègia discursiva per justificar el control de la immigració.*

Com hem vist l'editorial primer desautoritza els opositors a les actuals polítiques reguladores sobre immigració. Un cop fet això llança un parell de preguntes retòriques on s'apel·la implícitament al sentit comú:

"¿Tothom vol dir tothom que ho demani o tothom que pugui trobar una feina digna, amb unes condicions de vida igualment dignes, i amb possibilitats reals d'integració en la societat que els acull, com pretenen tots els immigrants?"

Fins i tot els defensors de 'papers per tothom' estaran d'acord que la regularització dels immigrants es faci amb les garanties d'una vida digna, etc. La pregunta és retòrica i serveix a l'editorialista per emmotllar i ajustar el debat a la seva estratègia discursiva. Així, porta el lector al que presenta com un carreró sense sortida:

"Quants centenars de milers de persones poden tenir aquestes necessitats garantides ara mateix a Catalunya? Reconèixer aquesta limitació obvia —les mateixes limitacions que té qualsevol país, desenvolupat o no— xoca massa sovint contra una bona fe —o contra una demagògia— allunyats de la realitat"

La pregunta retòrica permet al diari marcar distàncies amb el seu raonament, una afirmació que, sense més dades que l'avalin o argumentes, és una exageració: arriben "centenars de milers" d'immigrants a Catalunya? D'altra banda, la regulació dels estrangers, com veiem, s'ha de cenyir a les possibilitats i limitacions ("obvies") de Catalunya. La proposició adjudica a la immigració només inconvenients en destacar només la seva condició de consumidors de recursos ("necessitats"). No parla, però, de les aportacions positives que suposa la immigració en la dinamització econòmica del país. Un exemple prou representatiu de les aportacions socials i econòmiques dels immigrants ha estat la immigració dels 60s i 70s. D'altra banda, retinguem, de moment, la idea que els raonaments exposats fins ara per l'editorial s'acompanyen d'una veu solidària —garantir totes les necessitats als estrangers— que facilita la comprensió dels raonaments de l'editorial.

El següent argument del diari pretén justificar la no concessió de papers a tothom i polítiques migratòries restrictives, encara que no siguin l'única mesura a aplicar, per "l'allau" d'immigrants que arriben al nostre país.

4. *Les tries lèxiques per descriure la immigració.*

El mateix títol presenta el moviment d'immigrants com a preocupant o excessiu: allau immigratòria. Al text també s'insisteix en aquesta idea:

"Durant el cap de setmana passat, les condicions meteorològiques a l'estret de Gibraltar en ple mes d'agost han possibilitat que unes vuit-centes persones intentessin entrar a Europa sense papers. Vuit-centes, si més no, han estat les interceptades. A Tarifa les instal·lacions habilitades per acollir-les es van desbordar".

Així, quan afirma que "vuit-centes, si més no, han estat les interceptades" l'editorial suggereix que podrien ser més i que tot i això alguns immigrants han entrat. Aquesta expressió o d'altres com "una arribada massiva que trenca els seus propis rècords contínuament" o "l'allau d'immigrants sense papers no deixarà de ser actualitat"; contribueixen a una lectura alarmant de l'arribada dels immigrants.

D'aquesta manera, amb la desautorització de les posicions contràries; una estratègia discursiva acompanyada d'una veu presentada en termes solidaris i, per últim, les tries lèxiques que maximitzen l'arribada d'immigrants; l'editorial està en situació d'oferir-nos les alternatives pragmàtiques recollides al darrer paràgraf.

"Caldrà repetir-ho moltes vegades perquè, dissortadament, l'allau d'immigrants sense papers no deixarà de ser d'actualitat durant molt de temps: és necessària una autèntica política immigratòria que no es basi únicament en una llei restrictiva. Tot i que calguin les lleis. Però la qüestió s'ha d'abordar, igualment des dels ajuntaments. I és necessari que cada govern autònom amb capacitat —i amb voluntat de fer-ho—, com és el cas del català, tinguin les competències per prendre decisions en una qüestió que els afecta directament. Per decidir quotes i actuar-hi amb polítiques socials. I cal, també finalment que les instàncies apropiades de la Unió Europea dissenyin una política efectiva de col·laboració amb aquells Estats fronterers o origen de l'emigració més nombrosa. Col·laboració econòmica —sempre que sigui factible i sense l'extorsió de règims totalitaris i corruptes— i col·laboració policial contra les màfies que en treuen profit".

Tot i que afirmi que la política immigratòria no ha de basar-se "únicament en una llei restrictiva", primer, ja ens ha situat des del començament en una situació on semblen fer més falta que mai, i a curt termini, polítiques migratòries restrictives. I després, el mateix editorial demana control i restricció sobre el número d'immigrants que arriben al nostre país: "Quotes" i una "[...] col·laboració amb aquells Estats fronterers o origen de l'emigració més nombrosa". La veu solidària que semblava desprendre's dels seus raonaments inicials, apel·lant a la integració digna dels immigrants, s'apaga i es concentra en la demanda de controls a la immigració.

Finalment, i per perquè no quedi cap dubte sobre quines són les disposicions que considera correctes, l'editorial ens situa en un fals dilema:

"Cal tot això perquè ni les institucions ni els ciutadans se sentin desbordats, atrapats en la contradicció a recórrer sempre a la repressió policial com a última mesura efectiva. O mirar-s'ho des de la impotència i la lògica indignació".

A la proposició l'editorial exculpa l'ús de certes mesures restrictives policials contra la immigració presentant-les com a "última mesura efectiva". En contra d'allò que expressa el diari i encara que administració i ciutadans puguin sentir-se "desbordats" de sortides als conflictes poques vegades només n'hi ha dues.

Diari: *El Periódico*

Data: 15.05.02

Fronteres més tancades

El Govern espanyol negocia amb la UE ampliar la llista de països de l'Amèrica Llatina en què els ciutadans estaran obligats a tramitar un visat per entrar a Espanya, com una de les seves primeres mesures per endurir la política d'estrangeria. Per evitar crear bosses de marginalitat és inevitable controlar l'entrada d'immigrants a la vegada que es garanteix una integració social i laboral sense crispacions als que ja viuen a Espanya. I si la societat espanyola pot absorbir nous contingents, per responsabilitat històrica haurien de tenir prioritat els llatinoamericans. Però és coherent que, quan es tanca l'Estret, no se sigui més complaent davant d'un flux migratori més nombrós i igualment irregular, el que desembarca a Barajas camuflat de turisme.

L'exigència de visat a Colòmbia ja va provocar protestes d'intel·lectuals, com avui recorda l'artista **Fernando Botero** en aquest diari. La inclusió de l'Argentina i l'Equador encara danyarà més la imatge d'Espanya en aquells països. Tot i que la lògica de la UE vagi en una altra direcció, Espanya hauria de fer que els treballadors dels futurs països membres, com Polònia, no acabin sent immigrants de primera enfront dels llatinoamericans fins i tot a la *mare pàtria*.

**[Sense convertir tot ciutadà llatinoamericà en un sospitós, és inevitable]
regular la immigració**

Anàlisi de l'editorial

Els ítems que discutirem d'aquest editorial són els següents elements:

1. Les justificacions al control de l'entrada d'immigrants.
2. La demanda d'una discriminació positiva vers els immigrants llatinoamericans.
3. La preocupació per la imatge d'Espanya a Llatinoamèrica.
4. La feblesa i contradiccions argumentats en les solucions que aporta per millorar les condicions dels immigrants llatinoamericans.

1. Les justificacions al control de l'entrada d'immigrants.

L'editorial fa el següent raonament per justificar la necessitat d'un control a l'entrada d'immigrants:

"Per evitar crear bosses de marginalitat és inevitable controlar l'entrada d'immigrants a la vegada que es garanteix una integració social i laboral sense crispacions als que ja viuen a Espanya".

La redacció dificulta una interpretació precisa del raonament que intenta comunicar l'editorial. La locució "a la vegada" és substituïble per la conjunció *i*, d'aquesta manera es fa més entenedor el significat de la proposició: "...d'immigrants i garantir una integració...".

Per poder discutir la primera part de la proposició extraurem les seves inferències principals:

Proposició	Implicació	Pressuposició
"Per evitar crear bosses de marginalitat és inevitable controlar l'entrada d'immigrants".	Cal controlar l'entrada d'immigrants.	La immigració sense control crea bosses de marginalitat.

L'editorial parteix de la creença que la immigració sense control crea bosses de marginalitat, cosa que el porta a reclamar la regulació de l'entrada dels immigrants. No obstant, el pressupòsit de l'editorial carrega sobre les espatlles de la immigració irregular la responsabilitat de la seva marginalitat. La marginalitat dels immigrants, però, és conseqüència, en part, de la dialèctica amb la societat d'acollida. Per tant, Les "bosses de marginalitat" són el resultat visible d'un procés d'exclusió social en el qual intervenen el fet de no tenir papers, no accedir a una feina digna, no gaudir de drets bàsics, no disposar de recursos econòmics, etc. Associar immigració i marginalitat sense explicar les causes que porten a l'exclusió social dels immigrants carrega de negativitat la immigració i reforça opinions i creences contràries a la immigració subjacents a la societat.

Malgrat tot l'exposat, el raonament de l'editorial no sembla tan il·lògic gràcies a la reivindicació de garantir la plena integració social i laboral dels ja residents.

2. La demanda d'una discriminació positiva vers els immigrants llatinoamericans.

El diari demana que els immigrants llatinoamericans tinguin prioritat per entrar al país:

"I si la societat espanyola pot absorbir nous contingents, per responsabilitat històrica haurien de tenir prioritat els llatinoamericans".

L'editorial demana prioritat pels immigrants llatinoamericans i per justificar aquest raonament apel·la a la "responsabilitat històrica". Expressió ambigua que permet diverses lectures.

Una d'elles pot ser la del deute històric per l'ajut rebut de l'Argentina peronista després de la guerra civil espanyola. També es pot referir a l'acollida de la immigració espanyola i catalana a diversos països de Llatinoamèrica. O fins i tot, per les conseqüències històriques derivades del colonialisme espanyol al continent americà des de 1492. Malgrat tot, i sense més concreció, també es pot apel·lar a la "responsabilitat històrica" per reclamar aquesta prioritat pels immigrants filipins o magribins, com ciutadans d'ex colònies espanyoles. En definitiva, l'editorial fa una distinció entre immigrants preferents i immigrants de segona.

No obstant, l'editorial intenta suavitzar aquest argument al següent fragment, però sense gaire èxit, perquè afirma:

"Però és coherent que, quan es tanca l'Estret, no se sigui més complaent davant d'un flux migratori més nombrós i igualment irregular, el que desembarca a Barreges camuflat de turisme".

On demana un enduriment també dels controls als aeroports per "coherència" amb les polítiques a l'Estret. Per altra banda, no fa gala de la mateixa "coherència" en la direcció oposada reclamant el mateix tracte de favor, que reben els llatinoamericans, pels magribins de l'Estret. Per tant, la prioritat del diari és controlar les fronteres, l'entrada dels immigrants per sobre de qualsevol altre preferència.

5. La preocupació per la imatge d'Espanya a Llatinoamèrica

L'editorial pressuposa que la imatge d'Espanya ja està danyada a l'Argentina i l'Equador:

"La inclusió de l'Argentina i l'Equador encara danyarà més la imatge d'Espanya en aquells països".

Malgrat això, no explica en quin sentit ja està danyada i com la perjudicarà amb la petició de visats per aquests dos països. No es concreta si pot ser per un problema diplomàtic entre governs o bé per l'actuació a aquestes països de diverses empreses de capital espanyol.

6. *La feblesa i contradiccions argumentals en les solucions que aporta per millorar les condicions dels immigrants llatinoamericans.*

“Tot i que la lògica de la UE vagi en una altra direcció, Espanya hauria de fer que els treballadors dels futurs països membres, com Polònia, no acabin sent immigrants de primera enfront dels llatinoamericans fins i tot a la *mare pàtria*”.

Les polítiques immigratòries d'Espanya s'han d'ajustar a les directrius Europees des del moment que és membre de la UE i amb coherència amb lògica imposada amb els acords de Shenghen, d'abolició de les fronteres internes i reforçament de les exteriors. Dins d'aquesta lògica no veiem quines mesures pot adoptar el Govern sense qüestionar i anar en contra de la política migratòria de la UE.

D'altra banda, els immigrants polonesos seran ciutadans de ple dret de la Unió, per tant, sempre estaran en millors condicions que no pas els immigrants no comunitaris, tal i com ja passa avui. Però la seva preocupació per evitar la creació de classes entre els immigrants només la manifesta a favor dels llatinoamericans. En no reclamar-ho pel conjunt dels immigrants presenta als magribins, subsaharians, etc., com de segona.

II.2.04. Anàlisi d'un editorial mostra sobre el tema: Expulsions.

Diari: El País

Data:9.3.01.

Absurdos viajes

El plan del Gobierno de repatriar a su país a los inmigrantes ecuatorianos residentes en España ha tenido tanto éxito que resulta inviable. Nada menos que 24.544 personas se han acogido a la oferta gubernamental de viaje de ida y vuelta gratis al Ecuador para retornar a España con los papeles en regla. El Gobierno asume que el coste económico de la operación desborda sus previsiones: 3.190 millones de pesetas.

Se trata de un gasto considerable y desproporcionado con las partidas presupuestarias destinadas a la inmigración. Pero lo peor es el aspecto de despilfarro que presenta, su carácter absurdo y caprichoso, en consonancia, por otra parte, con lo disparatado de una operación diseñada con más criterios arbitristas que de racionalidad política. Si el Gobierno pretendía hacer de esa operación escaparate de su voluntad de hacer cumplir la Ley de Extranjería sin proceder a la caza y captura del inmigrante irregular, su fracaso puede ser sonado.

Y no será porque no se le avisó a tiempo de que había otras alternativas legales más a mano, menos costosas y, desde luego, más humanitarias. El líder socialista, José Luis Rodríguez Zapatero, propuso una fórmula que no es contraria a la Ley de Extranjería, además de ser más económica y factible que la del Gobierno: la tramitación de los papeles a través de la Embajada y de los consulados de Ecuador en España. Pero hay otras, ya ensayadas alguna vez, como la figura del *visado delegado*, que puede ser expedido en cualquier embajada española de los países más cercanos. No hay que olvidar que la inmensa mayoría de estos inmigrantes a los que se invita a ese viaje de ida y vuelta estaban trabajando al entrar en vigor la nueva Ley de Extranjería y que su expulsión del mercado laboral está causando graves perjuicios a sus antiguos empleadores. Ello hace todavía más absurda la operación del Gobierno. Explica por qué los empresarios agrícolas de Murcia, los más afectados, están haciendo lo posible para que no fracase firmando precontratos de trabajo a cientos de inmigrantes y financiando su viaje para asegurar su retorno a España.

El Gobierno se ha creado un problema que se complica día a día y al que deberá dar solución si no quiere restar credibilidad a su anunciada política de guante blanco en la aplicación de la Ley de Extranjería. El secretario de Estado de la Inmigración ha afirmado que "no todos los que se han acogido al programa viajarán a Quito, y de éstos, sólo a unos cuantos se les podrá ayudar en los gastos de viaje". Ello supondría dejarlos a las puertas de una expatriación forzada. Algo que el Gobierno ha dicho que no quiere hacer.

Anàlisi

L'editorial d'*El País* és un text argumentatiu i que, malgrat basar-se en la crítica a una proposta del Govern, planteja alternatives i vies de solució. Les idees que exposa estan força explicades i relacionades i només trobem algunes imprecisions o ambigüitats. Vegem-les:

En el primer paràgraf llegim:

"El Gobierno asume que el coste económico de la operación desborda sus previsiones: 3.190 millones de pesetas."

La frase, que empra el terme "coste" i està formulada en temps present ("desborda"), suggereix que el Govern ja ha realitzat o ha aprovat aquesta despesa. Per no generar confusió, podria haver-se utilitzat el condicional: "el coste económico de la operación *desbordaría* sus previsiones". A més, fins al final del text, l'editorial no aclareix que el Govern descarta gastar una quantitat de diners tan elevada. Ho fa, en l'últim paràgraf quan afirma:

"El secretario de Estado de la Inmigración ha afirmado que 'no todos los que se han acogido al programa viajarán a Quito, y de éstos, sólo a unos cuantos se les podrá ayudar en los gastos de viaje'."

D'altra banda, cal destacar que, després de criticar les mesures proposades pel Govern central en els dos primers paràgrafs, *El País* dóna alternatives a allò que critica i ofereix vies possibles:

"Y no será porque no se le avisó a tiempo de que había otras alternativas legales más a mano, menos costosas y, desde luego, más humanitarias. El líder socialista, José Luis Rodríguez Zapatero, propuso una fórmula que no es contraria a la Ley de Extranjería, además de ser más económica y factible que la del Gobierno: la tramitación de los papeles a través de la Embajada y de los consulados de Ecuador en España. Pero hay otras, ya ensayadas alguna vez, como la figura del *visado delegado*, que puede ser expedido en cualquier embajada española de los países más cercanos."

I el text continua:

"No hay que olvidar que la inmensa mayoría de estos inmigrantes a los que se invita a ese viaje de ida y vuelta estaban trabajando al entrar en vigor la nueva Ley de Extranjería y que su expulsión del mercado laboral está causando graves perjuicios a sus antiguos empleadores. Ello hace todavía más absurda la operación del Gobierno."

II.2.04. Editorial mostra sobre expulsions

L'expulsió dels treballadors immigrants, ¿només causa greus perjudicis als empresaris? Afecta també els immigrants treballadors i les seves famílies, en primer lloc, i a la resta de la societat immediata, en tant que s'estructura entorn les empreses. Reconèixer els perjudicis que poden tenir només els empresaris, amaga els que pateixen altres sectors socials en els quals repercuteix en gran mesura tot allò que afecta a una —si no la principal en aquest cas— font de riquesa d'aquella societat.

Per últim, fixem-nos en l'acabament de l'editorial:

"El secretario de Estado de la Inmigración ha afirmado que "no todos los que se han acogido al programa viajarán a Quito, y de éstos, sólo a unos cuantos se les podrá ayudar en los gastos de viaje". Ello supondría dejarlos a las puertas de una expatriación forzada. Algo que el Gobierno ha dicho que no quiere hacer."

La frase "Ello supondría dejarlos a las puertas de una expatriación forzada" és ambigua. No queda clar a qui es refereix. Potser als immigrants que tornarien a Quito, però que potser no tornarien, o potser als que es van acollir al pla però que no podran rebre ajuda econòmica. De fet, la deducció "Ello supondría dejarlos a las puertas de una expatriación forzada" no s'explica ni s'argumenta i per això és difícil tan sols distingir a qui es refereix.

Aquesta ambigüitat, però, és una excepció en un editorial, com ja hem dit, força argumentat.

II.2.05. Anàlisi d'un editorial mostra sobre el tema: Prostitució

Diari: *El Periódico*

Data: 9.7.01.

La nova prostitució

Barcelona veu amb sorpresa com augmenta l'oferta de sexe de pagament. Un nou fenomen, els grans clubs de cites de l'Eixample, provoca protestes entre els veïns. I la prostitució de carrer envaeix nou quilòmetres per la zona del Camp Nou, a la Rambla i els seus voltants, i des de l'Arc de Triomf fins a la Vila Olímpica. Nous contingents de dones, primer de l'Est i ara africanes, ocupen l'esglaó més baix d'aquesta professió, sense respectar la discreció habitual en la captació de clients ni, cosa que és més greu, les precaucions necessàries per evitar la propagació de la sida.

Les administracions accepten el fenomen amb resignació i recorden que el comerç del sexe entre adults —l'edat de les immigrants subsaharianes és dubtosa, però no pot ser provada— és legal. És cert. Però no ho és menys que les mesures d'ordre públic per evitar les molèsties a veïns i vianants segueixen sent responsabilitat seva, així com les intervencions sanitàries i socials necessàries per alleujar la situació d'aquestes dones. Tot serà, en el millor dels casos, pal·liatiu, mentre aquesta activitat segueixi sense estar subjecta a cap regulació a causa de la hipocresia que impedeix abordar-la obertament.

Anàlisi

La principal crítica que es desprèn de l'editorial d'*El Periódico* és la de la falta d'argumentació de les principals idees que sosté sobre la prostitució a Barcelona. En concret, es troba a faltar la referència a algun estudi o peça periodística que contextualitzi les opinions i generalitzacions exposades a l'editorial.

El diari cau també en el sobredimensionament del fenomen i en una imprecisió sobre la seva legalitat.

Vegem-ho detingudament:

L'editorial comença amb una personificació:

II.2.05. Editorial mostra sobre prostitució _____

"Barcelona veu amb sorpresa com augmenta l'oferta de sexe de pagament".

A més, es tracta d'una generalització (¿tota la ciutat ho veu?) i el diari no argumenta en què es basa per dir que la ciutat està sorpresa per aquest fenomen. En les edicions d'*El Periódico* d'aquells dies no trobem cap notícia sobre el pretès augment de l'oferta de sexe de pagament. Només el dia 9 de juliol de 2001, un dia abans de la publicació de l'editorial, trobem una notícia que porta per títol "Les flors negres" i que sosté que La Rambla de Barcelona "ha degenerat en un agressiu mercat de sexe al carrer" perquè "les joves subsaharianes aborden els homes que passegen per la via". Es tracta d'un reportatge basat en la percepció dels periodistes que es passegen per La Rambla un dijous a la nit. No es fa menció a cap estudi ni dades de cap tipus que justifiquin o expliquin cap augment de la prostitució.

L'editorial prossegueix:

"Un nou fenomen, els grans clubs de cites de l'Eixample, provoca protestes entre els veïns".

Un nou fenomen? Ni aquell dia ni en dies anteriors trobem cap notícia a *El Periódico* revelant dades que expliquin que els grans clubs de cites siguin un nou fenomen. De fet, no trobem en aquells dies cap notícia relacionada amb clubs de cites ni protestes veïnals en relació amb això. En què es basa el diari per afirmar que els clubs de cites són un nou fenomen a l'Eixample?

A continuació, l'editorial passa dels clubs de cites a la prostitució del carrer:

"I la prostitució de carrer envaeix nou quilòmetres per la zona del Camp Nou, a la Rambla i els seus voltants, i des de l'Arc de Triomf fins a la Vila Olímpica."

Fixem-nos en els termes utilitzats: "invasió" i "nou quilòmetres". *El Periódico* suggereix que nou quilòmetres de carrer han estat "envaïts" per prostitutes. L'ús del terme "invasió" i el càlcul dels nous quilòmetres no només són imprecisos, sinó que constitueixen una exageració que presenta les prostitutes com algú que ens ve a envair i ocupar els espais públics més representatius de la ciutat.

El text continua:

II.2.05. Editorial mostra sobre prostitució

"Nous contingents de dones, primer de l'Est i ara africanes, ocupen l'esglaó més baix d'aquesta professió, sense respectar la discreció habitual en la captació de clients ni, cosa que és més greu, les precaucions necessàries per evitar la propagació de la sida."

I per primera vegada es parla d'immigració, amb l'ús del terme "contingents", que fa referència als grups d'immigrants que arriben massivament a un país, i amb l'esment de les immigrants de l'Est i africanes. En aquest paràgraf hi ha una acusació sorprenent. *El Periódico* acusa les immigrants que exerceixen la prostitució de no "respectar la discreció habitual en la captació de clients ni, cosa que és més greu, les precaucions necessàries per evitar la propagació de la sida." En aquest punt trobem a faltar una explicació de la tesis. Ni en l'editorial ni en les pàgines del diari d'aquell dia ni de dies immediatament anteriors, trobem cap notícia sobre cap estudi que conclouï amb aquesta idea. Si es tracta, doncs, d'una percepció dels editorialistes, és recomanable que l'argumentin degudament, ja que l'acusació és greu.

En el segon paràgraf, llegim:

"Les administracions accepten el fenomen amb resignació i recorden que el comerç del sexe entre adults —l'edat de les immigrants subsaharianes és dubtosa, però no pot ser provada— és legal."

Dir que el comerç del sexe entre adults és legal constitueix una imprecisió. És legal en el sentit que no és un fet il·legal, però no perquè estigui regulat legalment. En tot cas, la prostitució es troba en situació d'al·legalitat. Dir que és legal suggereix que es tracta d'un tema ja consensuat i acordat socialment.

El text continua:

"Però no ho és menys [cert] que les mesures d'ordre públic per evitar les molèsties a veïns i vianants segueixen sent responsabilitat seva [de les administracions]".

En quines mesures d'ordre públic està pensant *El Periódico*? Quines proposa? El diari no tracta obertament de les possibles solucions al problema que ell contempla i magnifica. Per això, resulta paradoxal la seva conclusió: "Tot serà, en el millor dels casos, pal·liatiu, mentre aquesta activitat segueixi sense estar subjecta a cap regulació a causa de la hipocresia que impedeix abordar-la obertament." Com hem vist, el diari tampoc aborda la problemàtica obertament, ni en el seu editorial ni en informacions que hagués pogut publicar, si realment li sembla un problema tan important.

II.2.05. Editorial mostra sobre prostitució

Cal destacar també que, amb aquestes línies, l'editorial es contradiu amb allò que ja havíem assenyalat com una imprecisió: la legalitat de la prostitució. Si bé abans l'editorial afirmava que el comerç del sexe entre adults és legal, en aquest punt diu que la prostitució no està "subjecta a cap regularització". Es constata, doncs, la imprecisió anterior.

II.2.06. Anàlisi de tres editorials mostra sobre el tema: Delinqüència.

Diari: *El Periódico*

Dia: 08.02.00

El retorn de la por de la gent

Si els últims incidents d'inseguretat que ha viscut Barcelona serveixen de detonant per començar a afrontar d'una vegada els múltiples problemes de la ciutat en les hores nocturnes, potser haurem d'acabar reconeixent allò tan vell que diu que no hi ha mal que duri cent anys. Perquè són un senyal d'alarma que coincideix amb una enquesta ciutadana que reflecteix que, després de quatre anys de relativa tranquil·litat, la por de ser agredit o atracat torna a figurar entre les tres primeres preocupacions dels barcelonins.

La plaça Reial, el Born, el Port Olímpic i el Maremàgnum són escenaris freqüents d'aquests problemes. La confluència de factors com la precarietat social, la immigració il·legal i l'ànim delictiu estan previsiblement al darrere d'aquest rebrot. S'ha d'impedir el retorn de la por intentant solucionar aquestes causes de fons, però també policialment. Perquè el rebrot, a més a més de tenir connotacions greus en si mateixes, pot comportar un creixement de les actituds xenòfobes a la ciutat, cosa que és particularment injusta per a tots els immigrants que viuen honradament entre nosaltres.

Crida l'atenció el que està passant al Maremàgnum, un dels orgulls de la ciutat postolímpica. Els seus responsables sostenen que no es pot parlar de negligència en la vigilància, primer perquè ja n'hi ha, i, segon, perquè si s'incrementa notòriament tampoc se'n beneficiarà la imatge de les instal·lacions. Però, sigui com sigui, no es pot consentir l'actual índex de successos.

A més a més, el Maremàgnum ha de resoldre una qüestió de sensibilitat. L'any passat es van cursar 10 denúncies judicials per discriminació xenòfoba en aquest lloc, a l'estil de la soferta per l'escriptor holandès de procedència marroquina Abdul-Qèdir Benali, i en aquestes moments hi ha oberts 81 expedients sancionadors per presumptes extralimitacions dels serveis privats de seguretat. És massa per no reflectir una mala dinàmica. O el Maremàgnum acaba amb això, com volem tots els barcelonins, o això farà naufragar el Maremàgnum.

Anàlisi

D'aquest editorial en remarcarem els següents punts;

1. Utilització de conceptes poc clars.
2. Explicació difusa dels fets del Maremàgnum i mescla d'incidents de naturalesa distinta i oposada.
3. Apel·lació al sentiment localista.

1. Utilització de conceptes poc clars.

El Periódico menciona una enquesta que reflecteix que la por a ser agredits i atacats es troba entre les tres primeres preocupacions dels barcelonins. L'explicació que dóna el diari a aquesta por és descrita com una "confluència de factors": "precarietat social, la immigració il·legal i l'ànim delictiu".

L'editorialista no desenvolupa conceptes tan discutible com aquests. En què es basa l'editorialista per dir que "previsiblement" la confluència dels tres factors abans esmentats estan darrera del rebrot de la por. Aquests conceptes no són fàcilment quantificables i en cas que existeixin enquestes que els relacionin les haurien de mostrar.

Què vol dir "ànim delictiu"? El diari igualment hauria d'explicar que entén per aquest terme, ja que no tots els lectors tenen la mateixa percepció d'aquestes paraules. D'on procedeixen? Qui el fa servir?

Per altra banda, l'editorial també esmenta la "immigració il·legal" com un element més en aquesta confluència de factors que causen temor als barcelonins. Caldria preguntar-se què és per a l'editorialista la "immigració il·legal". Sota quina òptica qualifica amb la paraula "il·legal" un col·lectiu de persones que arriben a Espanya. I per què no menciona aquí les causes del que denomina "immigració il·legal" ja que la inclou com un element més de la confluència de factors que generen por.

L'editorial diu que s'ha d' "intentar solucionar aquestes causes de fons, però també policialment". Es pot entendre que vol dir 'solució policial' pel que anomena "ànim delictiu"; és molt discutible que s'entén per 'solució policial' pel que fa a 'immigració il·legal', i és sorprenent que es pugui pensar en aplicar 'solució policial' també al primer dels factors, la precarietat.

Els tres factors que menciona l'editorial formen una mena de magma poc clar que al quedar sense explicació, el lector hauria de fer les seves pròpies deduccions sobre el perquè aquesta associació de factors condueixen al rebrot de la por.

2. Explicació difusa dels fets del Maremàgnum i mescla d'incidents de naturalesa distinta i oposada.

L'editorial menciona llocs de Barcelona com a característics de problemes o "escenaris freqüents" de problemes. S'enumeren, indistintament, llocs que van ser notícia per diferents causes. El Maremàgnum, que va ser notícia a partir d'un

atac xenòfob contra un equatorià, no és el mateix que la plaça reial, caracteritzada en l'imaginari local per un altre tipus d'activitats. Amb tot l'editorial es centra fonamentalment en el que està passant al Maremàgnum quant a la vigilància de l'indret. Per fer-ho recull el que diuen els responsables: "no es pot parlar de negligència en la vigilància, primer perquè ja n'hi ha, i, segon, perquè si s'incrementa notòriament tampoc se'n beneficiarà la imatge de les instal·lacions".

Davant d'això caldria preguntar-se de quina negligència de la vigilància s'està parlant a l'editorial, ja que un dels esdeveniments coneguts va ser la mort d'un equatorià en mans d'agents de la vigilància privada d'un local del Maremàgnum. La barreja d'enfocaments es fa palesa quan s'objecta que augmentar-la (la vigilància) no beneficiaria la imatge de les instal·lacions del Maremàgnum.

Pel que fa a la discriminació xenòfoba, l'editorial menciona nombroses denúncies judicials i dona l'exemple d'un ciutadà holandès de procedència marroquina que va ser discriminat. Però a l'hora de fer-ho diu que el Maremàgnum ha de resoldre una qüestió de "sensibilitat", depersonalitzant un tema tant important com la xenofòbia i gairebé reduint-lo a una qüestió de matis ("sensibilitat").

D'altra banda, l'editorial menciona que el rebrot de la por en els barcelonins pot comportar un creixement d'actituds xenòfobes a la ciutat. I si tenim en compte que els factors que es presenten com a confluents i causa d'aquesta por són "la precarietat social, la immigració il·legal i l'ànim delictiu", pot donar-se certa contaminació de conceptes.

És més, aquest editorial menciona que les actituds xenòfobes són particularment injustes per tots els immigrants que viuen honradament entre nosaltres. És a dir, condemna la xenofòbia, però només cap els immigrants honrats, perquè implícitament diu que les actituds xenòfobes no són igualment injustes cap els immigrants que potser no viuen honradament entre nosaltres.

3. Apel·lació al sentiment localista.

Per últim, l'apel·lació a la gent a raonar a partir d'un cert localisme és freqüent. S'insta a la reflexió: "O el Maremàgnum acaba amb això, com volem tots els barcelonins, o això farà naufragar el Maremàgnum".

Una altra de les afirmacions d'aquest editorial és: "Crida l'atenció el que està passant al Maremàgnum, un dels orgulls de la ciutat postolímpica." Caldria la

pregunta de si per a tots els barcelonins el Maremàgnum és un orgull i quin estudi o anàlisi fonamenta aquesta afirmació.

Quan l'editorial menciona el que estimen els responsables del lloc quant al tema de la vigilància també es recorre a una qüestió d'imatge: "perquè si s'incrementa notòriament tampoc se'n beneficiarà la imatge de les instal·lacions".

Crida l'atenció el tractament del 'nosaltres' i el 'd'ells' en alguns punts de l'editorial, per exemple: "cosa que és particularment injusta per a tots els immigrants que viuen honradament entre nosaltres". És a dir, que entre "nosaltres" hi ha immigrants que viuen honradament, però evidentment aquests no formen part del "nosaltres". A pesar de viure entre nosaltres seguiran sent "ells". I tampoc formen part de "tots els barcelonins" que han d'evitar que s'enfonsi el Maremàgnum. Els "immigrants il·legals", els immigrants o els estrangers que pateixen atacs de tipus racista no estan convocats a evitar l'enfonsament. Formen part de l' "ells" que els exclou del "tots nosaltres".

Síntesi

L'editorial expressa una preocupació dels barcelonins, segons una enquesta ciutadana. Fins aquest punt podríem dir que el títol i el primer paràgraf conserven certa relació. Però ja en el segon paràgraf es barregen una mica les coses. Es mencionen llocs que guarden poca relació entre si i a la vegada poca relació amb aquest temor dels ciutadans a ser atracats.

Els factors que, segons *El Periódico*, causen aquest temor són: La precarietat social, la immigració il·legal i l'ànim delictiu. Utilitza conceptes sense explicar-los i si bé menciona que la solució a aquests problemes ha de ser "de fons" afegeix a així una solució policial.

En el tercer paràgraf l'editorial menciona com a inconcebible l'actual índex de successos del Maremàgnum, però això ja no té relació amb els temor dels barcelonins, és una qüestió de discriminació xenòfoba en aquell espai de la ciutat.

Per últim, menciona els expedients cap aquest indret despersonalitzant responsabilitats i instant a salvar-lo del naufragi.

Diari: La Vanguardia

Dia: 12.07.00

Calles Inseguras

El atraco perpetrado el pasado viernes en la emblemática joyería Roca, en el Paseo de Gracia, de Barcelona, no es, desgraciadamente, un caso aislado, sino más bien la punta de un iceberg que por la significación ciudadana de ese establecimiento resulta más llamativa. En realidad, los joyeros de las grandes capitales españolas, en especial Madrid y la propia Barcelona, llevan ya tiempo advirtiendo que esta clase de delitos, acompañados, además, de unos métodos extremadamente violentos y expeditivos, está creciendo de manera alarmante. Según la Asociación española de joyeros, en los últimos cinco años se han producido en este país más de 9.000 atracos, robos y sustracciones que, en conjunto, les han supuesto una pérdida de 13.500 millones de pesetas.

Los autores de estos asaltos son principalmente bandas bien organizadas que proceden de países extranjeros, de Latinoamérica o Europa del Este, y que han encontrado en el nuestro un terreno propicio para sus tropelías. Las medidas de seguridad habituales –la joyería Roca estaba bien protegida, pese a lo cual no pudo evitarse en atraco– no parecen ya suficientes para disuadir a unos delincuentes que no dudan en amenazar de muerte a sus víctimas, secuestrar a sus familiares o abrirse paso a tiros cuando se ven cercados, como ocurrió a comienzos de junio en un supermercado de Eixample barcelonés.

Urgidos por un problema que altera de manera considerable la seguridad ciudadana, los joyeros han convocado ya un cierre de establecimientos para el próximo día 20, con objeto de llamar la atención de las autoridades, que deben poner los medios necesarios para evitar que nuestras calles se conviertan en escenarios donde arraigue el delito.

L'editorial es centra en els atracaments a joieries de les grans capitals espanyoles, Madrid i Barcelona, el tancament d'aquests establiments per cridar l'atenció de les autoritats i la descripció de qui són els que cometen els robatoris.

Remarcarem els següents punts d'aquest editorial.

1. Desproporció del titular de l'editorial i localisme.
2. Fusió o magma d'exemples de delinqüència.
3. Contaminació de termes.

1. Desproporció del titular i localisme

El text reflecteix la problemàtica dels joiers a l'hora de fer front als atracaments. Es puntualitza la situació de la joieria Roca de Barcelona i la mesura de protesta presa per l'Associació Espanyola de joiers.

L'editorial diu poc o, més ben dit, res pel que fa a la inseguretats als carrers ja que se centra en atracaments a un tipus molt específic de locals. Diu que aquesta és la "punta de un iceberg" i que no es tracta d'un cas aïllat, però en cap moment menciona la inseguretats als carrers, més aviat explica el problema que perceben actors d'un col·lectiu molt específic i no gaire generalitzable.

Per això, "calles inseguras" és un titular segons com desproporcionat per el contingut que reflexa l'editorial.

Per altra part, *La Vanguardia* menciona com a "emblemàtica" la joieria Roca de Barcelona, indicant també la ubicació de les mateixes a la ciutat. Aquest és un exemple, al nostre entendre, de cert localisme que es reafirma en tot l'editorial en reiterades oportunitats.

Per aquest diari "nuestras calles" no poden ser escenaris on "arraigue el delito". Afirmacions alarmants i més encara tenint en compte que els delinqüents "son bandas bien organizadas que proceden del extranjero". Aquestes bandes han trobat a la "nostra" ciutat un territori propici pels seus actes.

En l'editorial s'executa clarament una versió del quadrant ideològic entre un 'nosaltres' i un 'ells'. Tots els conceptes positius són per descriure les "nostres" accions i la utilització de paraules amb connotació negativa acompanyen la descripció d' "ells". Es descriu els delinqüents com a "extremadamente violentos y expeditivos".

La Vanguardia, en aquest editorial, deixa clar que les víctimes som "nosaltres" i puntualment la ciutat de Barcelona, i que els violents són estrangers que delinqueixen, amenacen o s'obren pas a trets.

2. *Fusió o magma d'exemples de delinqüència*

Quan l'editorial menciona els delinqüents que roben joieries els descriu com a "bandas extranjeras" que van trobar a Barcelona un terreny propici per actuar. Però en el mateix paràgraf, continua detallant l'actuació d'altres delinqüents sense especificar res més que la violència. La frase diu que "unos delincuentes que no dudan en amenazar de muerte a sus víctimas, secuestrar a sus familiares o abrirse paso a tiros cuando se ven cercados, como ocurrió a comienzos de junio en un supermercado del Eixample barcelonés."

Hi ha una mena de fusió o magma d'actuacions on l'únic denominador comú és l'espectacularitat de la violència. S'aclareix que els delinqüents van obrir-se pas a trets amb la policia en un supermercat, cal preguntar-se aleshores, a què es refereixen quan diuen "secuestrar a sus familiares" o "amenazar de muerte a sus víctimas". ¿Es tracta de les bandes que roben joieries?, ¿es tracta de delinqüents que actuen en solitari? ¿de quines situacions està parlant aquest editorial?

3. Contaminació de termes

És important aclarir que l'editorial esmenta en alguna ocasió els delinqüents com "bandas extranjeras". La característica d'aquest tipus de bandes, es podria dir, és el seu caràcter internacional, i els termes estranger i immigrant han de ser delimitats clarament ja que no remetent al mateix.

L'esment a l'origen de les "bandas de delincuentes extranjeros", ells són de Llatinoamèrica i d'Europa de l'Est, podria percebre's com extensible als immigrants d'aquestes nacionalitats. Si no delimiten bé els conceptes es pot provocar certa contaminació. Si bé, com mencionàvem anteriorment, estranger i immigrant són qüestions diferents, la xenofòbia cap a l'estranger podria ser extensible als immigrants.

L'editorial estima que les accions d'aquestes bandes són extremadament violentes, no menciona altres característiques de les bandes, per exemple: per què són d'aquests "países extranjeros", quines són les causes que té l'actuació d'aquests delinqüents o bé si també estan formades per persones d'aquest país.

Per al diari, les mesures de seguretat habituals ja no són suficients per "disuadir a estos delincuentes", per justificar aquesta estimació recorre al sensacionalisme per descriure les actuacions de la "banda de extranjeros". Els delinqüents, 'ells', "no dudan en amenazar de muerte a sus víctimas, secuestrar a sus familiares o abrirse paso a tiros cuando se ven cercados".

Finalment aquest diari expressa la preocupació dels joiers; la quantitat d'atracs dels que van ser víctimes i els milions que van perdre i sol·licita a les autoritats més policies per evitar els robatoris. En la crida que realitza La Vanguardia en aquest editorial ho fa apel·lant novament a un localisme; "evitar que nuestras calles se conviertan en escenarios donde arraigue el delito".

Síntesi

L'editorial expressa la preocupació pels robatoris i pèrdues econòmiques dels joiers. El seu titular, però, no expressa el que es desenvolupa a l'editorial. Com dèiem anteriorment, la preocupació dels joiers no és la preocupació de la gent del carrer. La inseguretat de les joieries no és la inseguretat dels carrers.

En el desenvolupament menciona casos diferents de delinqüència amb exemples imprecisos.

El localisme caracteritza l'editorial igual que ho fa el quadrant ideològic a un 'nosaltres' i un 'ells'.

Diari: El País

Dia: 13.02.00

Crece la delincuencia

Al gobierno de PP la ha estallado, en su sexto año de mandato, un problema que en su día presentó como propio de la etapa del poder socialista: la degradación de la seguridad ciudadana por el aumento de la delincuencia. Los datos hablan de cerca de dos millones de denuncias por delitos o faltas en 2001, con un incremento de más del 10%: cifras no alcanzadas desde mediados de los años ochenta.

Algunos portavoces del Gobierno se han apresurado a vincular este espectacular aumento de la delincuencia con la inmigración. Es una causa de la que echan mano cada vez que las estadísticas no encajan en sus previsiones o un hecho violento protagonizado por extranjeros dispara la alarma social y la exigencia de responsabilidades. Es cierto de la mitad de los detenidos fueron extranjeros. Pero, por otro lado, esa proporción se reduce en el número de los condenados por los tribunales, lo que induce a pensar que a veces es el hecho de ser extranjero lo que les hace sospechoso, y, por otro, en casi todo los países de la Unión Europea ocurre ese fenómeno de la presencia más que proporcional de no nacionales entre los delincuentes que se aprovechan de la libertad de movimientos en el ámbito europeo. Es una realidad que merece la máxima atención policial y judicial, pero no puede convertirse en explicación monocausal del aumento de los delitos.

El Gobierno debe dar de lado las explicaciones esotéricas sobre la delincuencia y aplicarse a combatirla. Es difícil comprender porqué las plantillas de la Policía Nacional y la Guardia Civil -los dos cuerpos de seguridad básicos del Estado- se ha reducido en unos 7.000 efectivos en los últimos seis años. Los socialistas calculan que en las plantillas teóricas están sin cubrir unas 12.000 plazas. Tampoco se entiende que la Ertzaintza, según denunciaron ayer tres de sus sindicatos, haya 365 plazas sin cubrir, a la vez que se reclama la ampliación de la plantilla en 200 efectivos.

El gasto de seguridad, en porcentaje del PBI, se ha reducido desde 1996, mientras que ha aumentado enormemente la actividad de la seguridad privada. Quizá por ello han quedado en papel mojado propuestas como la de la policía de proximidad o de barrio. Sin embargo, dos condiciones son imprescindible para hacer frente a la delincuencia: la convicción de que corresponde a los poderes público combatirla y la disponibilidad de medios suficiente. ¿Partirá el Gobierno de esta premisas a la hora de hacer frente al mayor incremento de la delincuencia en tres lustros?

Anàlisi

D'aquest editorial remarcarem els següents punts;

1. Crítica al govern del PP.
2. Ambigüitat en parlar de la relació entre delinqüència i immigració.
3. Aposta per una solució policial i d'augment dels efectius de seguretat en general.

1. *Crítica al govern del PP*

El País critica el govern del PP per l'augment de la delinqüència. L'increment és considerat "espectacular" i per aquest diari la causa principal és la disminució del pressupost en seguretat. L'editorial diu:

"Se ha reducido en unos 7.000 efectivos en los últimos seis años. Los socialistas calculan que en las plantillas teóricas están sin cubrir unas 12.000 plazas. Tampoco se entiende que la Ertzaintza, según denunciaron ayer tres de sus sindicatos, haya 365 plazas sin cubrir, a la vez que se reclama la ampliación de la plantilla en 200 efectivos."

El diari defensa les propostes realitzades pel PSOE i recolza les crítiques que aquest partit fa al seu rival, el PP. Quan l'editorial va ser publicat, el PSOE havia adoptat com a propis els plantejaments del Sindicat Unificat de Polícies, que advocava per l'ampliació d'efectius. *El País* s'alinea, per tant, amb la postura del partit socialista i entra en el debat polític qüestionant la capacitat del PP per acabar amb la delinqüència. Des del principi, recorda que el Partit Popular havia utilitzat aquest mateix argument en l'etapa socialista:

"Un problema que en su día presentó como propio en la etapa del poder socialista: la degradación de la seguridad ciudadana por el aumento de la delincuencia".

Ho rebla:

"Los datos hablan de cerca de dos millones de denuncias por delitos o faltas en 2001, con un incremento de más del 10%: cifras no alcanzadas desde mediados de los años ochenta"

o

"Los socialistas calculan que en las plantillas teóricas están sin cubrir unas 12.000 plazas".

El País recorre a afirmacions alarmants des del títol de l'editorial: "Crece la delincuencia", "espectacular aumento de la delincuencia", "hacer frente al mayor incremento de la delincuencia en tres lustros". Però el plantejament es cenyeix únicament a allò polític, i concretament a l'oposició al partit de la majoria absoluta. El tema de la delinqüència és usat com a arguments contra el govern del PP, però *El País* no qüestiona la suposada relació directa que estableix el partit governant entre delinqüència i immigració, encara que aparentment ho faci.

2. *Ambigüitat al parlar de la relació delinqüència-immigració.*

El segon paràgraf de l'editorial està dedicat, aparentment, a jutjar l'estrambòtic argument del PP: que delinqüència i immigració estan lligades ineludiblement. Però només aparentment, perquè el diari no es manifesta en contra d'aquesta afirmació, sinó que la matisa de tal manera, amb arguments ambigus i ambivalents, que finalment no posen en qüestió la relació entre immigració i delinqüència que presumptament ha establert el PP.

El diari no estima que el PP estigui equivocacat quan expressa la relació entre augment de la delinqüència i immigració. El que critica del PP no és això, sinó el seu simplisme en considerar-lo l'única causa d'aquesta situació: "Es una realidad que merece la máxima atención policial y judicial, pero no puede convertirse en explicación monocausal del aumento de los delitos".

L'ambigüitat en el llenguatge és evident si contrastem una per una les frases del paràgraf mencionat. Si bé al principi l'editorial assegura que la relació entre augment de delinqüència i immigració "es una causa de la que echan mano cada vez que las estadísticas no encajan en sus previsiones", a continuació exposa "es cierto que la mitad de los detenidos fueron extranjeros". I no dona explicacions satisfactòries d'aquesta dada. I segueix en la mateixa línia:

"Por otro lado, esa proporción se reduce en el número de condenados por los tribunales, lo que induce a pensar que a veces es el hecho de ser extranjero lo que les hace sospechosos".

Per concloure amb una afirmació que el diari fa seva i ratificaria les dades del govern:

"En casi todo los países de la Unión Europea ocurre ese fenómeno de la presencia más que proporcional de no nacionales entre los delincuentes que se aprovechan de la libertad de movimientos en el ámbito europeo".

No només és una afirmació molt poc sòlida sinó que tampoc no hi ha una distinció entre els delinqüents estrangers i els immigrants. Més quan es tracta de dos qüestions molt diferenciades. La mobilitat dels delinqüents que menciona *El País* poc té a veure amb les dades de detinguts estrangers que dona el govern, ja que no es tracta de delinqüents que es mouen sinó de detinguts en territori espanyol. Per altra banda, aquesta afirmació està fora de lloc en el paràgraf, ja que no aporta res a la crítica que fa contra al PP en la suposada vinculació de la

delinqüència amb la immigració. Tant per la seva manca de solidesa com per la manca de distinció entre immigrant i estranger.

3. Aposta per una solució policial i d'augment dels efectius de seguretat en general.

La solució que proposa el diari per combatre la delinqüència és allò que demanda un sector de la policia, és a dir, més pressupost per combatre el problema amb mitjans repressius. Sense abordar en cap moment la qüestió de fons sobre l'existència de la delinqüència, és a dir, els motius que podrien empènyer a delinquir. L'editorial insta el govern a combatre la delinqüència incrementant la plantilla de les forces de seguretat, i per fer-ho cita dades que tornen a qüestionar l'acció política dels últims anys de mandat:

"Es difícil comprender porqué las plantillas de la Policía Nacional y la Guardia Civil -los dos cuerpos de seguridad básicos del Estado- se han reducido en unos 7.000 efectivos en los últimos seis años".

Igualment, s'atorga validesa a una informació oferta pels socialistes, que "calculan que en las plantillas teóricas están sin cubrir unas 12.000 plazas".

La duresa de les afirmacions ja no s'atura fins el final. Es critica del PP que hagi reduït la despesa de seguretat des de 1996, ja que això ha tingut com a conseqüència que "aumentado enormemente la actividad de la seguridad privada". D'aquestes frases es desprèn que la inseguretat ciutadana és tan escandalosa i urgent que els ciutadans han hagut de recórrer a la seguretat privada davant l'abandonament de l'Estat. L'editorial es tanca, per tant, amb una alarma general que ja apunta des del principi, quan presenta les dades que, segons el diari, justifiquen la necessitat de majors efectius policials:

"¿Partirá el Gobierno de estas premisas a la hora de hacer frente al mayor incremento de la delincuencia en tres lustros?".

Una pregunta que per *El País* té una resposta molt clara, diu que la responsabilitat és del govern i que l'increment de pressupost en seguretat és fonamental per disposar dels mitjans necessaris per fer front a la delinqüència.

Síntesi

L'editorial està centrat en la crítica al govern del PP per fer una suposada vinculació entre immigració i delinqüència. A la vegada, l'editorial critica també el govern per la seva responsabilitat en l'augment de la delinqüència i la utilització

II.2.06- Editorials mostra sobre delinqüència_____

d'argumentacions "esotèriques" davant aquest problema. Les argumentacions de l'editorialista estan en sintonia amb la postura del PSOE i del Sindicat Unificat de la Policia, que li és proper. L'editorial es mostra clarament favorable a la demanda del cos policial al govern perquè augmenti el pressupost i així tenir mitjans suficients per combatre la delinqüència.

Critica sense discutir en profunditat la suposada relació que poden suggerir les xifres sobre estrangers detinguts, i tampoc aclareix la distinció existent entre estranger i immigrant.

Per últim, cal esmentar que en cap moment s'analitzen les causes de fons sobre l'existència de la delinqüència, és a dir, els motius que podrien empènyer a delinquir. Sent el seu creixement, suposadament, el tema central, tal i com el seu títol indica.

II.2. 07. Anàlisi d'un editorial mostra sobre el tema: Bondad de la immigració.

Diari: *El País*

Data: 28.05.00

Gobierno e inmigración

POCO A POCO el Gobierno va desvelando sus propósitos sobre la reforma de la ley de Extranjería, más allá de sus reiteradas advertencias de que, tal como quedó redactada tras su aprobación por el Parlamento, afecta a intereses vitales del Estado y constituye un riesgo para la convivencia. Si se insiste en presentar la inmigración como un problema en sí misma y no como solución a problemas concretos —demográficos y económicos— de un país desarrollado como España, lo más probable es que termine por ser percibida por muchos ciudadanos como una amenaza a su forma de vida y un riesgo para la convivencia.

Todos —Gobierno, fuerzas políticas y organizaciones sociales— deben esforzarse por orillar el discurso alarmista, introduciendo en el debate político y social sobre la inmigración una pizca del discurso solidario y aperturista que debe caracterizar a una sociedad no sólo económica, sino moralmente desarrollada. El Gobierno tiene prisas en reformar la prácticamente nonata Ley de Extranjería. Algo que no ha ocultado desde el momento en que el proyecto de ley se le fue de las manos en la recta final de su tramitación parlamentaria. Desde la oposición se le ha dicho que habría que esperar a ver cómo funciona. Pero es improbable que una ley que tiene la enemiga del Gobierno pueda funcionar bien. De momento, ha paralizado su desarrollo reglamentario. Y aunque, de acuerdo con su estilo centrado, el Gobierno ha tendido la mano del consenso a las fuerzas políticas, en especial a sus más allegadas de CiU y Coalición Canaria, su amplia mayoría parlamentaria le faculta para llevar adelante su propósito, aunque no le absuelva de su actitud frívola y oportunista en el trámite parlamentario de la ley.

En su última comparecencia ante el Congreso, el martes pasado, Aznar reivindicó un mayor control por parte del Gobierno sobre la inmigración — flujos, regularización, concesión de visados, etcétera...— que la nueva Ley de Extranjería limitaría en exceso. Nada hay que objetar, en principio, a ese control. Es lógico que el Gobierno controle el proceso migratorio, sobre todo en un país que es el que sufre en estos momentos la mayor presión migratoria dentro de la Unión Europea, aunque sea el que tiene menor número de inmigrantes. Pero sin olvidar que existen derechos básicos de la persona, en este caso del inmigrante, que prevalecen sobre las legítimas facultades discrecionales del Gobierno en la materia. Y que en un Estado de derecho corresponde al Poder Judicial velar por el respecto de tales derechos y garantizarlos en última instancia.

Al término del Consejo de Ministros, el portavoz del Gobierno, Pío Cabanillas, concretó los espacios sobre los que debe ejercerse ese mayor control gubernamental, de acuerdo con el informe técnico presentado por el ministro del Interior, Jaime Mayor Oreja. Se trata de diferenciar más

nítidament la condició de immigrant legal e ilegal, eliminar qualsevol risc de control judicial sobre la concessió de visats, anul·lar la regularització ordinària per als immigrants que acreditin la seva permanència a Espanya durant dos anys, estiguin empadronats i tinguin mitjans de subsistència i, finalment, endurir les causes d'expulsió i el règim sancionador contra les mafies que trafiquen amb immigrants.

Es probable que alguns d'aquests punts siguin millorables i mereixin una reforma. Però, ¿té sentit renunciar a un procediment permanent de regularització, sotmès al compliment de determinades condicions i controlat per les autoritats? El Govern prefereix tenir en seua mans la discrecionalitat de les regularitzacions extraordinàries, a les quals haurà de recórrer per donar una cobertura legal a les inevitables bosses d'immigració irregular que se formen. I que són ocasió, com succeeix amb la actual, per a remoure les posicions xenòfobes de la societat, alarmada perquè el nombre d'immigrants que aflora a superfície sempre és major que el previst. De tot això se'n parlarà, una vegada més, en el debat parlamentari sobre la reforma. Haurà de cuidar-se que en aquest debat no se'n cuelen discursos contemporitzadors amb actituds que, com succeí a El Ejido, pretenden teñir el tema de la immigració de tons xenòfobes i intolerants.

Anàlisi

Discutirem d'aquesta editorial tres punts:

1. L'interès nacional i la immigració.
2. En la crítica a la política del PP, l'editorial adopta un to alarmista que no justifica.
3. La utilització gratuïta d'informació sense proves.

1. L'interès nacional i la immigració.

El tema de la immigració és tractat sota el punt de vista dels interessos nacionals d'Espanya. Els arguments per defensar la immigració passen primer per qüestions com la baixa taxa de natalitat i l'envelliment de la població; el desenvolupament econòmic i el manteniment de l'estat del benestar, gràcies a l'augment dels cotitzants de la seguretat social que comporta el nombre creixent d'immigrants empleats. No apareix una altra visió de la immigració desvinculada del profit propi de la societat d'acollida. ¿És que els immigrants només són acceptats perquè representen un benefici per al país receptor i no perquè tenen dret a buscar una millor qualitat de vida i oportunitats laborals a països econòmicament més desenvolupats que els seus d'origen?

L'editorial fa referència com s'ha de caracteritzar el discurs en "una societat no solament econòmica, sinó moralment desenvolupada" (2n. Paràgraf). O sigui que

pressuposa que el discurs d'una societat així ha de ser 'solidària i aperturista' i que actualment no ho és. Però l'editorial no fa ús de la seva pròpia recepta en el seu discurs, no presenta un discurs com el demana a altres segments de la societat.

2. En la crítica a la política del PP, l'editorial adopta un to alarmista que no justifica.

En denunciar la suposada postura del govern sobre la immigració, l'editorial augura una percepció demonitzant de la immigració:

“Si se insiste en presentar la inmigración como un problema en sí misma y no como solución a problemas concretos —demográficos y económicos— de un país desarrollado como España, lo más probable es que termine por ser percibida por muchos ciudadanos como una amenaza a su forma de vida y un riesgo para la convivencia.”(1r paràgraf)

L'editorialista vaticina que s'estructurarà una creença general compartida per molts ciutadans. Ara bé, l'editorialista, encara que ho faci amb una fórmula condicional (“Si se insiste, lo más probable...”), pressuposa que el govern “insiste en presentar la inmigración como un problema en sí misma”. Si no ho pressuposés, no tindria cap sentit l'especulació sobre les possibles conseqüències. Justament les afirmacions sobre l'actitud del govern són greus perquè diuen que:

- a) el govern estableix una relació d'igualtat entre immigració i problema.
- b) I que el govern no presenta la immigració com a solució de problemes concrets —demogràfics i econòmics—.

Les dues proposicions són pressuposicions mentre no es demostrin, cosa que l'editorialista no fa sinó que les dóna per certes. Hagués estat bé que donés proves del que diu, si és que en té. I més si és té en compte que són el suposat punt de partida de l'eventual percepció de la immigració com a amenaça.

3. Utilització gratuïta d'informació, sense proves.

El editorial comet un error en utilitzar informacions quan no en té proves adequades. És en aquest cas informació que crea prejudicis i alarma social.

En afirmar:

“Es lógico que el Gobierno controle el proceso migratorio, sobre todo en un país que es el que sufre en estos momentos la mayor presión migratoria dentro de la Unión Europea, aunque sea el que tiene menor número de inmigrantes” (3r paràgraf),

II.2.07. Editorial mostra sobre bondat de la immigració _____

l'editorialista no proporciona al lector dades suficients sobre el que dóna per cert. No compara per exemple amb la pressió rebuda per altres països europeus com Itàlia i Àustria, que son, respectivament, porta d'entrada de refugiats i immigrants de l'Est europeu.

La dada [Espanya rep la major pressió migratòria dins de la UE] es presentada com una veritat que legitima el control proposat pel Govern sobre el procés migratori. D'acord amb les dades d' Eurostat, 2000¹, la taxa de creixement de la població espanyola com a resultat del saldo migratori, en 1999 va ser de 1,0 per mil, mentre que la de Luxemburg va ser de 10,9 per mil; a Itàlia, 4,9 per mil; a Holanda 2,8 per mil, i al Regne Unit, 2,3 per mil.

Tot minimitzant l'alarma, diu que Espanya té el menor nombre d'immigrants. La dada tampoc es confirma. En xifres relatives de quantitat d'immigrants en relació amb la població del país, per sobre de la mitjana de la UE —que està al voltant del del 5%— destaquen Luxemburg (43,9%), Àustria (9%), Alemanya (8,9%). En l'extremo oposat es troben Grècia (1,7%), Portugal (1,7%), Espanya (2,7%) i Itàlia (2,2%).

¹ Datos del Centre d'Estudis Demogràfics de la Universidad Autónoma de Barcelona, en el trabajo Flujos migratorios hacia Europa: actualidad y perspectivas, 2000.

II.2.08. Anàlisi de dos editorials mostra sobre el tema: UE i immigració.

Diari: El Periódico

Data: 20.06.00

58 cossos sense vida, càrrega d'un camió

Horror, però no sorpresa. Aquesta és la reacció benpensant europea davant els 58 cadàvers d'immigrants clandestins del camió frigorífic localitzat a la duana del port britànic de Dover. Ens anem acostumant que persones que intenten arribar a la *terra promesa* d'un país europeu deixin la vida pel camí. Ens anem acostumant que les màfies que els transporten no només es lucrin, sinó que freqüentment se'n desentenguin després de posar-los en perill de mort. Aquesta vegada l'horror només és més gran pel nombre de víctimes i per la particularment cruel agonia col·lectiva que van patir. De totes maneres, els espanyols no tenim dret a mirar aquesta tragèdia per damunt de l'espatlla: el 1997, a Capmany (Alt Empordà), 11 magribins van morir al bolcar el camió en què viatjaven amagats en una càrrega d'envasos per a perfums destinada a Itàlia.

Aquest fet coincideix amb una cimera europea a Portugal. Allà, els màxims dirigents polítics d'Europa van saber la notícia que el dramàtic viatge va començar en un dels seus països, Bèlgica, per anar cap a un altre, la Gran Bretanya. Però es devien limitar a arronsar les espatlles i a expressar formalment el seu dolor. Perquè estan més preocupats per organitzar de manera més eficaç el rebuig col·lectiu a l'allau d'immigrants que per desenvolupar polítiques que permetin absorbir-ne el nombre més elevat possible, ni tan sols en els casos en què - com Espanya - des d'un punt de vista egoista els necessitem pels nostres problemes demogràfics. Encara més: la màxima preocupació dels països europeus després de tancar les seves pròpies fronteres és vigilar els altres perquè facin bé el mateix...

La nostra mesquinesa no s'acaba aquí. Per no fer, ni tan sols perseguim de veritat les màfies que juguem amb la vida d'aquesta gent. Ningú ho vol dir, però si el poder europeu fos sincer ens explicaria que ens convenen aquesta mena de successos perquè la por dissuadeixi els possibles *viatgers*. Però la majoria d'aquestes persones el que tenen al darrere és, desgraciadament, encara pitjor que aquestes màfies i que la nostra insolidaritat.

Anàlisi de l'editorial:

L'anàlisi de l'editorial se centrarà en els encerts del tractament ofert. En destacarem tres punts bàsics:

1. L'avaluació de nosaltres / vosaltres en editorial.
2. La perspectiva nacional sobre la perspectiva global.
3. La crítica a les actuacions europea i espanyola davant la immigració (discurs i acció).

1. *L'avaluació de nosaltres / vosaltres en editorial*

Generalment els diaris utilitzen un discurs que segueix les línies del quadrat ideològic (segons la denominació utilitzada per Van Dijk): maximitzen les qualitats del grup propi i les dels seus aliats; minimitzen els defectes del propi grup i dels aliats; maximitzen els defectes dels grups contraris i dels seus aliats i minimitzen les qualitats dels grups contraris. Aquest recurs discursiu estableix una separació entre el 'nosaltres' i el 'vosaltres' i revela les relacions de poder entre ambdós grups.

En aquest editorial, però, hi ha un tractament equilibrat entre un 'nosaltres' (espanyols) i un 'vosaltres' (dirigents europeus) i, de fet, no es planteja tal dicotomia com a termes totalment diferents. Fins i tot el 'vosaltres' exemplificat per la reacció europea global (1r paràgraf, 1ra línia), inclou el 'nosaltres', o sigui, la població espanyola i els seus representants polítics. Es palesa quan llegim: "**Ens** anem acostumant...".

Contrariant el quadrat ideològic, tant 'nosaltres' com 'vosaltres' veuen criticades les seves actituds. Els màxims dirigents europeus (2nd paràgraf)(vosaltres) són criticats per donar poca importància a l'assumpte durant la cimera europea a Portugal, per limitar-se a "arronsar les espatlles i a expressar formalment el seu dolor".

La postura espanyola es posa en qüestió quan l'editorial es mostra també crític amb el que fa el 'nosaltres': accepta la immigració només per suplir necessitats pròpies, en lloc de desenvolupar polítiques que permetin integrar-los i denuncia així l'actitud interessada amb què es tracta la immigració:

"Perquè estan més preocupats per organitzar de manera més eficaç el rebuig col·lectiu a l'allau d'immigrants que per desenvolupar polítiques que permetin absorbir-ne el nombre més elevat possible, ni tan sols en els casos en què —com Espanya— des d'un punt de vista egoista els necessitem pels nostres problemes demogràfics".

2. *La perspectiva propera sobre la global europea*

El tema de las víctimes de las màfies de la immigració a la UE es tracta des d'una perspectiva espanyola encara que fos un fet que va tenir lloc a un altre país

europèu. El cas de què s'ocupa l'editorial, la mort de 58 immigrants clandestins amagats en un camió que va de Bèlgica a Gran Bretanya, s'acosta al lector, en presentar que fets com aquest no són aïllats i que també passen aquí, com ho demostra el cas dels 11 magribins morts a Capmany en circumstàncies similars.

L'editorial rebla les crítiques quan mostra l'escassa del dirigents espanyols i dels altres europeus i afegeix que després de tancar les seves pròpies fronteres tenen la màxima preocupació per vigilar que els altres perquè facin bé el mateix (2nd paràgraf).

3. La crítica a la actuació europea i espanyola davant de la immigració (discurs i acció)

L'actuació corrent es considerada mesquina. Mesquina perquè s'accepta la immigració perquè "la necessitem pels nostres problemes demogràfics", perquè no es lluita contra les màfies i perquè no s'admet que tragèdies com la present contribueixen a regular el flux ("dissuadeixen els possibles viatgers").

Diari: *El País*

Data: 22.05.02

Aznar endurece la UE

En la estela del crecimiento electoral de posiciones críticas con la inmigración en el conjunto de Europa, Aznar se ha apuntado, junto con Blair, a un endurecimiento de las medidas para combatir la llegada de ilegales, ya propuestas con anterioridad por el comisario europeo Antonio Vitorino. La nueva apuesta del presidente del Gobierno español contempla incluso recortar la ayuda exterior a los países de origen que no colaboren. Han de colaborar, pero castigarles puede resultar contraproducente. La UE debería hacer mucho más por el desarrollo de estos países, pues, dadas las diferencias de riqueza, los del Sur o los del Este seguirán yendo al Norte o al Oeste. Habría que reforzar también las medidas contra los que, en la propia Unión Europea, contratan a parte de esos inmigrantes ilegales en condiciones indignas.

La Unión ha de desarrollar con urgencia —y no para dentro de cuatro o cinco años, como está previsto— una política común de inmigración. La propuesta de la Comisión Europea de una gestión integrada de las fronteras exteriores de la UE es un paso en la buena dirección. Aznar y Blair quieren que se discuta este endurecimiento de las medidas contra la inmigración ilegal en el Consejo Europeo de Sevilla, los días 21 y 22 de junio, aunque pueden chocar con la resistencia de algunos Gobiernos nórdicos, que temen un debilitamiento de la defensa de los derechos humanos, o de Francia y Alemania, que creen, absurdamente, que en este terreno los Estados deben preservar una obsoleta y ficticia soberanía absoluta.

Pero lo que más se echa en falta es una mayor labor pedagógica, no sólo hacia los inmigrantes sino en las sociedades que los acogen. No basta como hizo Aznar en la Universidad de Oxford, con insistir en que la inmigración legal es un elemento necesario y positivo en nuestras sociedades; hay que lanzar programas educativos en el campo. La UE debe generar respuestas a las cuestiones que se plantean los ciudadanos, y la inmigración ilegal es una prioridad, antes que una abstrusa reforma institucional. Pero sin ella, una Unión ampliada de 15 a 25 o más Estados dejará de funcionar. Muchos consideran caduco el sistema de presidencias rotativas semestrales del Consejo. Aznar se sumó ayer a esa opinión proponiendo que el cargo sea electivo y el candidato un ex jefe de Estado o de Gobierno. La idea de un presidente permanente, por cinco años o menos, había sido lanzada por Chirac, Blair y otros varios. Tal figura, sin embargo, trastocaría todos los equilibrios institucionales. Insistir en que ese eventual presidente sea necesariamente un ex supone persistir en el error cometido con la Comisión Europea. ¿Acaso no ha sido el nunca electo y tantas veces añorado Jacques Delors el mejor presidente que ha tenido esta institución en las últimas décadas?

Anàlisi de l'editorial:

Aquest editorial es representatiu perquè aborda diverses qüestions que formen part de la matriu ideològica d'*El País* sobre immigració. Són aquestes:

- Europa camina cap a la dreta xenòfoba: "En la estela del crecimiento electoral de posiciones críticas con la inmigración en el Conjunto de Europa" (1r paràgraf, línia 1).
- Els països emissors d'immigrants han de col·laborar en el combat contra la immigració clandestina: "Han de colaborar, pero castigarles puede resultar contraproducente" (1r paràgraf, línies 6 i 7).
- La UE ha d'ajudar en el desenvolupament dels països amb emigració: "La UE debería hacer mucho más por el desarrollo de estos países, pues dadas las diferencias de riqueza, los del Sur o los del Este seguirán yendo al Norte o al Oeste" (1r paràgraf, línies 7-9).
- La immigració és un assumpte europeu i la UE ha de tenir una política comuna: "La Unión ha de desarrollar con urgencia (...) una política común de inmigración." (2n paràgraf, línies 1 i 2).
- Les societats europees, i principalment l'espanyola, han de preparar-se culturalment, social, política i econòmica per acollir els immigrants: "Pero lo que más se echa en falta es una mayor labor pedagógica, no sólo hacia los inmigrantes sino en las sociedades que los acogen" (3r paràgraf, línies 1 i 2).

A més de ser representatiu pel que fa a la matriu ideològica, l'editorial tracta temes que normalment són oblidats quan es parla d'immigració. L'anàlisi se centrarà en dos punts:

1. *La petició de sancions contra qui contracta "parte de esos inmigrantes ilegales en condiciones indignas".*
2. *La constatació que la causa de la immigració és la persecució de millor qualitat de vida i d'oportunitats.*

1. L'editorial diu: "Habría que reforzar también las medidas contra los que, en la propia Unión Europea, contratan a parte de esos inmigrantes ilegales en condiciones indignas". (1r paràgraf, línies 9-11)

Noti's que no proposa sancionar a qui contracta 'inmigrants il·legals', sinó "inmigrantes ilegales en condiciones indignas". La diferència és rellevant si es té en compte que l'existència d'immigrants irregulars alimenta el funcionament de la producció en la societat capitalista. En l'actual fase del sistema econòmic, el neoliberalisme, l'obtenció i acumulació de beneficis es essencial per a la supervivència de les empreses. Com més es produeix a un cost menor, més gran és el benefici. Els responsables empresarials intenten eliminar costos de la cadena productiva tant com sigui possible i així la ma d'obra barata s'obre espai en detriment dels treballadors amb més drets laborals. Els immigrants indocumentats constitueixen un dels sectors menys protegits de la cadena productiva. Les seves condicions legals els empenyen a acceptar qualsevol feina amb remuneracions molt per sota de les d'altres treballadors, sobretot dels naturals del país. A més com que la llei no els garanteix els drets de vaga, sindicació i associació, són més susceptibles a l'explotació laboral.

La ma d'obra barata possibilita major competitivitat a les empreses i malgrat no disposar d'estimacions exactes, no es agosarat afirmar que un bon nombre d'empreses, si no funcionessin a base de l'explotació d'immigrants irregulars, no es podrien mantenir, encara que també hi ha un bon nombre que sense córrer el risc de tancar se'n beneficien de la situació. Sobre el beneficiaris, a diferència del que fa aquest editorial, normalment no s'hi posa l'accent, ni en el control ni en les sancions.

2. La constatació que la causa de la immigración és la recerca de millor qualitat de vida i d'oportunitats.

La gran diferència econòmica i en el repartiment de la riquesa entre els països del Nord i els del Sud fa que milers de persones emigrin buscant oportunitats i una millor qualitat de vida. La manca de perspectives en els seus països d'origen fa que la emigració sigui per als emigrants un camí de fugida de la pobresa, encara que per viure en condicions precàries en els països receptors. El camí per evitar la immigració irregular passa pel desenvolupament d'aquests països i no per mesures policials o repressores com el tancament de les fronteres del nord i lleis cada cop més restrictives.

Per aquests motius, no és pertinent proposar sancions als països que no col·laborin en la lluita contra la immigració irregular, tal com va proposar el

govern espanyol en suggerir que se'ls retallessin les ajudes exteriors a aquells i es cancellessin acords de cooperació amb la participació de la UE.

L'editorial, encara que citi les causes de la immigració i sigui contrari a les sancions, manté que els països d'origen han de col·laborar en el control. Pren així una visió unilateral que no té en comte les prioritats dels països on s'origina l'emigració, prioritats que poden ser molt més bàsiques i rellevants per a la seva població i no per als interessos europeus.

També és vague en afirmar que les sancions serien contraproductes perquè no afirma per a qui. Fereix així un principi del bon periodisme que reclama fugir d'expressions obscures o ambigües. Perd l'oportunitat d'explicar que qualsevol mesura que resultés un càrrega econòmica per a un país emissor afectaria una gran part de la població y no només el seu govern. Amb retalls en les ajudes exteriors, la població quedaria, per exemple, més lluny de l'accés a bens bàsics i oportunitats de treball; aquesta falta de perspectiva podria provocar més tendència cap a l'emigració. I tot plegat ho faria més contraproductent per a països europeus

II.2.09. Anàlisi de dos editorials mostra sobre el tema: Xenofòbia.

Diari: *El Periódico*

Data: 30.10.99

Bona actuació dels dirigents veïnals

Por al barri de Santa Caterina

El civisme dels dirigents veïnals i el sentit comú de la majoria de les persones que viuen al barri barceloní de Santa Caterina van canalitzar amb serenitat la manifestació contra la inseguretat que crea el desconegut *agressor de la navalla*. Els testimonis que apunten que l'autor de les lesions a diverses dones és un jove de cabells negres i arrissats podien haver convertit la concentració en un tumult racista en un barri amb molta immigració. Gràcies a l'autoritat moral d'aquells dirigents veïnals, la manifestació no va anar per aquí, fins al punt que s'hi van afegir força persones d'altres ètnies que, com les establertes des de fa temps en aquesta part del Casc Antic, simplement aspiren a treballar i a viure en pau.

En situacions límit, qualsevol persona pot perdre la raó i adoptar actituds racistes. La por i el revengisme —la llei de **Lynch** al vell Oest— arrossegueu a situacions irracionals en què es diuen coses injustes i es cometes actes impensables. I la sensació d'inseguretat crea això. Per aquesta raó és important comptar amb veïns amb autoritat moral que siguin capaços d'asserenar els ànims i fer entendre, com en aquest cas, que les aparences són enganyses i que, en el cas que l'agressor pugui ser d'origen magribí, es tracta essencialment d'un psicòpata. I de psicòpates n'hi ha a totes les races, perquè els trastorns mentals no tenen fronteres. Quan una població atemorida es pot fer còmplice inconscient dels que senten el racisme com a ideologia, dirigents d'aquestes característiques exerceixen un magisteri social insubstituïble. Possiblement no hi va haver suficient nombre de persones així al barri terrassenc de Ca N'Anglada, l'estiu passat, quan hi va haver escenes que ara els mateixos veïns volen oblidar.

La gent del barri de Santa Caterina té dret a conuiu en pau. I és la policia la qui ha de garantir-l'hi, no unes petites brigades de voluntaris inexperts. És important que tant els veïns com els agents —i després els jutges— sàpiguen estar als seus llocs respectius en moments delicats com aquest.

Anàlisi de l'editorial

No trobem crítiques negatives substancials a formular a aquest editorial. En conjunt l'editorial és força encertat. Malgrat això voldríem comentar els següents ítems:

1. La representació del racisme com a resposta irracional
2. L'acceptació implícita de l'existència de races humanes.
3. L'ús del terme 'magribí'.

1. La representació del racisme com a resposta irracional.

Segons l'editorial,

"En situacions límit, qualsevol persona pot perdre la raó i adoptar actituds racistes"

I,

"Quan una població atemorida es pot fer còmplice inconscient dels que senten el racisme com a ideologia, dirigents d'aquestes característiques exerceixen un magisteri social insubstituïble".

L'editorial confon en aquest cas la causa amb la conseqüència. La por no és pas la causa de certes actituds racistes, sinó la que permet la seva manifestació. Així certes actituds xenòfobes o racistes afloren en situacions límits perquè subjau un cert pòsit racista a les nostres societats. O dit d'una altra forma, i fent servir una metàfora, d'un pou sec no es pot treure aigua.

En conseqüència, considerem que es menysté la complexitat del problema quan s'afirma que qualsevol pot esdevenir racista en situacions límit, en comptes de denunciar l'existència d'aquest pòsit ideològic racista a les nostres societats.

2. L'acceptació implícita de l'existència de races

D'altra banda, l'editorial afirma que *l'agressor de la navalla* té un problema de salut mental, qüestió que és transversal a totes les "races". No obstant, en el seu intent didàctic dóna legitimitat a un terme que fa temps que la comunitat científica va desterrar per imprecís:

"[...] en el cas que l'agressor pugui se d'origen magribí, es tracta essencialment d'un psicòpata. I de psicòpates n'hi ha a totes les races, perquè els trastorns mentals no tenen fronteres".

Com es pot veure, l'editorial implícitament reconeix l'existència de diverses races, pilar principal de la lògica racista.

3. *L'ús del terme magribí*

"[...] en el cas que l'agressor pugui ser d'origen magribí, es tracta essencialment d'un psicòpata".

L'editorial cau en una imprecisió en afirmar "d'origen magribí". L'origen es refereix al lloc de naixença, originari de, el qualificatiu de magribí serveix per designar la pertinença a un marc comú d'acció i relació polític i econòmic entre Algèria, Líbia, el Marroc, Mauritània i Tunísia. És en certa mesura el nostre equivalent al concepte d'uropeu". Sense més especificacions i en fer referència que es tracta de l'origen sembla evident que l'editorialista utilitza magribí en substitució de marroquí. En aquest cas seriem davant d'un fals amic que prové del francès, que l'utilitza per denominar al marroquins.

Diari: *Avui*,

Data: 1.03.01

Quin debat sobre la immigració?

Hi ha qüestions bàsiques —allò que els politòlegs en diuen “qüestions d’Estat”— que demanen i exigeixen debats serens i respostes pensades. I finalment, una actuació responsable en funció d’un grau determinat de consens polític i social. Qüestions que no admeten la frivolitat. I que malgrat tot, sovint s’aborden des de la més absoluta inconsciència. No cal dir que una d’aquestes qüestions —que preocupen la societat i que són importants, també, perquè generen càrregues sovint desbordades, de sentiments— és la immigració. A Catalunya —a la resta de l’Estat— hem rebut durant els últims mesos una autèntica munió d’impactes: la catàstrofe de les pateres en l’intent desesperat de milers d’africans per creuar l’Estret de Gibraltar; les víctimes d’aquesta aventura macabra; el profit que en treuen les xarxes mafioses que els exploten; la impassibilitat de les autoritats marroquines; el brot xenòfob en alguns punts concrets, que ha derivat puntualment en violència; la guetització d’alguns barris de pobles i ciutats; l’augment de cert tipus de delinqüència lligada als sectors més marginals d’aquesta immigració; l’explotació que pateixen sovint en mans d’empresaris sense escrúpols; la discussió i el tràmit parlamentari de dues lleis d’estrangeria i les conseqüències que se n’han després; les protestes dels immigrants il·legals; les reticències socials provocades per la pobresa dels nouvinguts i pel xoc cultural, que es podrien escampar; les dades, confuses, que avisen d’una davallada demogràfica a Europa que potser no serà com es preveu; les últimes decisions de la Unió Europea —matisades i rebaixades per Espanya— per ajudar a l’economia primària dels països més pobres...

Ara mateix, a Barcelona, centenars de persones s’apilen en algunes esglésies a l’espera, finalment, d’arribar a un acord amb l’administració sobre la seva situació legal. Les dades, les imatges, la discussió, fins i tot una certa obsessió, generada pels mitjans de comunicació i els polítics, que encara ha atiat més un sentiment de neguit i preocupació social, ens demanen que reconduïm la qüestió.

No es tracta de nimietats. A l’entorn de la immigració, cada aspecte demana reflexions tranquil·les, respostes mesurades. No s’hi pot actuar, pel que fa a l’administració, des d’un únic front. No és exclusivament amb mesures policials que resoldrem els reptes i problemes que se’n deriven ara i que se’n derivaran en el futur. No es pot abordar cada tema des del maximalisme. Sobren posicions dogmàtiques entre els *aperturistes* i també accions desmesurades entre els vigilants de les nostres suposades essències.

Per tot això, cal dir ben clar que ens estem equivocant. Les causes i els efectes de la immigració no es poden abordar des de les declaracions —desafortunades o no— de persones que no representen institucions, que no tenen poder de decisió i que no poden prendre cap mesura per abordar com cal la qüestió. No es poden fer, senzillament, des del sentiment o l’opinió particular, per molt lícits que resultin. I no es pot donar a aquestes opinions —siguin de Marta Ferrusola o d’Heribert Barrera— més importància de la que els correspon. Ni informativament ni políticament. Correm el perill d’organitzar una mena de cursa d’adhesions i rebutjos amb un final arriscadament imprevisit. Potser Marta Ferrusola —des del lloc públic que ocupa— i Heribert Barrera —des de la representació de la institució que va encarnar— haurien d’haver estat molt més prudents. Si no ho han estat, ho han de ser la classe política, la periodística i la societat en general. I això no vol dir amagar-se res ni ningú. Vol dir, exactament, donar a cada opinió la importància real que li correspon. Una cosa, per exemple és

el que digui l'exsecretari general d'Esquerra i una altra el que mantingui el seu actual secretari, que representa el partit.

Tot això, a més pot provocar una crida a la presa de posicions cridaneres i oposades, poc matisades, poc reflexionades, amb molt de soroll i molt poc de profit final. Cal tranquil·litat per analitzar els errors de l'actual legislació sobre immigració, per calibrar l'actuació de les diferents administracions i per mantenir un debat serè sobre el què i el com de tot plegat. Cal un pacte polític perquè ningú en tregui un profit partidista indesitjable. Quin debat volem? Algú dubta que ens hi juguem molt?

Anàlisi de l'editorial

A continuació discutirem els següents ítems:

1. El desplaçament temàtic que revela l'estructura discursiva
2. L'argumentació exculpatòria de les paraules de Barrera i Ferrusola
3. La descripció de la immigració tant en arguments com en tries lèxiques

1. El desplaçament temàtic que revela l'estructura discursiva

L'anàlisi de l'estratègia discursiva de l'editorial revela un desplaçament temàtic. No és fins ben bé el final de la peça que trobem quin és el conflicte: les declaracions de Ferrusola i Barrera sobre immigració.

El recorregut discursiu es revela com un camí preparatori que justifica la tesi central: la polèmica entorn a les paraules de Barrera i Ferrusola és gratuïta i desvia l'atenció del veritable debat sobre immigració. Així de bon principi el text magnifica la "immigració" i la presenta com un afer d'Estat:

"Hi ha qüestions bàsiques —allò que els politòlegs en diuen "qüestions d'Estat"— que demanen i exigeixen debats serens i respostes pensades. I finalment, una actuació responsable en funció d'un grau determinat de consens polític i social. Qüestions que no admeten la frivolitat".

L'al·lusió als "politòlegs" serveix per revestir d'autoritat aquesta proposició avaluadora que tot i ser una qüestió d'Estat no sempre es tracta de la millor manera:

"I que malgrat tot, sovint s'aborden des de la més absoluta inconsciència".

La proposició enllaçarà més endavant, cap al final del text, amb la denúncia d'una manca de responsabilitat en centrar el debat sobre immigració en les paraules de Barrera i

Ferrusola. Així si unim els dos extrems de la peça podem llegir: és una absoluta inconsciència abordar un afer d'Estat com la immigració des de les paraules de Barrera i Ferrusola.

Abans, però l'editorial exposa un conjunt de problemes derivats de la immigració i que han copsat l'atenció de la societat catalana. Els qualifica d'"autèntica munió d'impactes". Vegi's com en utilitzar "impactes" en substitució de notícies o informacions és reforça la lectura conflictiva o negativa de les novetats entorn a la immigració.

2. L'argumentació exculpatòria de les paraules de Barrera i Ferrusola

La munió d'impactes serveix al diari per il·lustrar la importància del conflicte migratori. És una peça clau en el desenvolupament de l'estratègia discursiva ja que magnifica la immigració i alhora minimitza el conflicte provocat per la dona de Pujol i de l'exlíder d'ERC. Malgrat això, la importància de la immigració no treu rellevància ni és excusa per denunciar les polèmiques afirmacions de Barrera i Ferrusola; ben al contrari del que mostra l'editorial.

"Per tot això, cal dir ben clar que ens estem equivocant. Les causes i els efectes de la immigració no es poden abordar des de les declaracions —desafortunades o no— de persones que no representen institucions, que no tenen poder de decisió i que no poden prendre cap mesura per abordar com cal la qüestió".

Fixem-nos, com l'editorial fa una interpel·lació al lector que li serveix per fer-lo partícip de la seva opinió: "Ens estem equivocant". Alhora també mostra un aparent distanciament del conflicte amb l'ús de "desafortunades o no" evitant-ne així la valoració de les paraules de Barrera i Ferrusola.

3. La descripció de la immigració tant en arguments com en tries lèxiques

Com ja hem dit l'editorial elabora un 'catàleg' de les diverses polèmiques o conflictes derivats de la immigració en els darrers mesos. En la seva enumeració hem trobat elements controvertits i que requereixen d'una anàlisi més en detall. El diari afirma que:

"[...] la guetització d'alguns barris de pobles i ciutats: l'augment de cert tipus de delinqüència lligada als sectors més marginals d'aquesta immigració".

Segons l'editorial, la guetització, o suburbanització com afirmarà a d'altres peces, és conseqüència de l'augment de la delinqüència lligada als sectors més marginals d'aquesta immigració. L'afirmació és ambigua perquè no deixa clar si aquesta delinqüència ha desplaçat a la ja existent en aquests barris o quin volum de delictes representa dins del conjunt d'actes delictius. En afirmar que es tracta dels sectors més marginals, implica que no afecta al conjunt sinó a una part, presumiblement minoritària. D'altra banda, responsabilitza exclusivament a la delinqüència de la immigració marginal de la guetització d'alguns barris. Obvia, però, que la perifèria social de la immigració s'ubica a barris tradicionalment empobrits o marginals de les nostres societats. I, d'altra banda, reforça les corrents d'opinió que vinculen immigració i delinqüència.

I una altra afirmació problemàtica és la que segueix:

"les reticències socials provocades per la pobresa dels nousvinguts i pel xoc cultural, que es podrien escampar;"

L'afirmació de l'editorialista suggereix que som davant d'un problema econòmic i cultural. Allò que molesta dels nousvinguts és la seva pobresa ja que provoca reticències. Aquesta afirmació permet una lectura econòmica del conflicte on el factor clau seria la competència pels recursos entre 'nacionals' i els nousvinguts. Plantejar que la pobresa és un dels motius de les reticències cap als estrangers reforça, d'un costa, la ficció de les nostres societats com a benestants. I de l'altra, centra l'atenció sobre els possibles problemes sobretot en les classes que són directes competidores dels escassos recursos que ofereix el sistema, classes baixes. El racisme o la xenofòbia són presentats com propis de les classes més populars de la societat.

L'editorial no acabar de raonar perquè "les reticències" cap els nousvinguts es podrien escampar. D'una banda, pressuposa que ja són presents. De l'altra no aclareix quins són els factors que afavoririen una extensió de les reticències cap els nous ciutadans. Una de les possibles causes, davant de la manca de claredat del diari, és l'existència d'un pòsit xenòfob, d'hostilitat a l'estranger, que subjau a la nostra societat.

Finalment, la següent afirmació té lectures secundàries contraproductives:

"les dades, confuses, que avisen d'una davallada demogràfica a Europa que potser no serà com es preveu".

Un dels raonaments per acceptar la immigració és la davallada demogràfica. En plantejar el dubte que això no es produeixi l'editorial tanca la porta a un argument positiu a la recepció d'immigrants. La implicació és evident: la població europea no baixarà gaire. I

Part II.2.09. Editorial mostra sobre xenofòbia _____

el raonament conseqüent: per tant, no calen tants immigrants com els que s'havien previst en unes primeres estimacions.

II. 2. 10. Anàlisi de dos editorials mostra sobre el tema: Nacionalisme

Diari: *El País*

Data: 25.02.01

Haider en España

Ha dicho Jordi Pujol que el problema planteado por las declaraciones de Marta Ferrusola, su esposa, sobre la nueva inmigración es que ella utiliza "un lenguaje muy directo y muy franco". En efecto, ése es el problema: que no ha recurrido al lenguaje políticamente correcto del nacionalismo actual, sino al más sincero que algunos nacionalistas emplean en privado. Ahora bien, ese lenguaje es más parecido —casi calcado— al de un Jörg Haider, el líder de la extrema derecha xenófoba austriaca, que al nacionalismo integrador que predica Pujol.

Las palabras de Ferrusola pretenden tejer una denuncia de los supuestos abusos que de las prestaciones sociales hacen estos inmigrantes; del presunto favoritismo de la Administración incluida la que encabeza su marido, hacia ellos en detrimento de los nacionales; de su supuesta tendencia a imponer sus costumbres, su lengua y su religión, completada con una actitud refractaria hacia los valores de la sociedad que los acoge; de su llegada como presunta amenaza hacia ésta, dada su mayor fertilidad... Todo ello en un lenguaje que combina desprecio, miedo y amenaza.

Es un discurso xenófobo que transmite hostilidad al extranjero. Recuerda al discurso de un Sabino Arana que culpaba a la invasión *maketa* de la inseguridad ciudadana, corrupción de costumbres, aumento de la conflictividad social y pérdida de religiosidad. Pero el propio Arana reprochaba a los nacionalistas catalanes su voluntad integradora: de "atraer hacia sí a los demás españoles" [en lugar de] "rechazarlos como extranjeros". Ya hace tiempo que Pujol se arrepintió de su artículo del 1958 en que definía al inmigrante (andaluz o murciano) como un "hombre destruido y anárquico" que, "si por su número llegase a dominar, destruiría a Cataluña", pues "introduciría su mentalidad anárquica y pobrísima, es decir, su falta de mentalidad".

El presidente de la Generalitat defiende desde hace muchos años una actitud integradora, que no es lo mismo que asimilacionista, respecto a los llegados de fuera. La sociedad de acogida, ha escrito "debe ser justa, respetuosa, no discriminatoria, favorable a todo lo que puede ayudar a promocionar a los inmigrantes". Y es esa actitud lo que da coherencia a su oposición a determinados aspectos de la Ley de Extranjería que ha promocionado el PP. La cuestión es saber cuál de esas dos actitudes de Pujol es la auténtica.

Porque han sido las declaraciones de Pujol, y antes las de su *conseller en cap*, Artur Mas, las que han acabado por dar estatuto público a las palabras de Marta Ferrusola (que de todas formas no es una particular: es dirigente sectorial de su partido, además de esposa del presidente catalán). Pujol y Mas han tratado de justificarla alegando que "la gran mayoría de los ciudadanos piensa como ella". Dejarse arrastrar por lo que supone bajos instintos y torcidas pasiones del *hombre de la calle* es renunciar al papel pedagógico que corresponde a todo líder democrático: si se tratase de cabalgar la ola, no tardaríamos en escuchar que hay que restaurar la pena de muerte. De esa renuncia parte la legitimación del autoritarismo, y por ello el drama no está en los prejuicios xenófobos de

Ferrusola, sino en su aceptación como algo natural por los dos principales dirigentes institucionales de la Generalitat. Es cierto que al observar que "muchos comparten" Pujol no afirma que entre esos muchos esté él. Pero tampoco indica lo contrario, seguramente porque sabe que muchos de esos muchos le votan a él.

Pero no sólo a él. La nueva oleada inmigratoria está suscitando en toda Europa reacciones de hostilidad al percibido como diferente. Las respuestas de los gobiernos van de la improvisación demagógica al autoritarismo. "Había un problema y se ha solucionado", dijo alegremente Aznar al dar cuenta de la indigna expulsión de un centenar de inmigrantes. Luego vino el progromo de El Ejido, y hace pocos días un socialista, vicepresidente del Parlamento andaluz, consideraba gracioso decir —creyendo que el micrófono estaba apagado— que "los moros, a Marruecos, que es donde tiene que estar". Los nacionalistas no tienen el monopolio del desprecio al definido como diferente.

La revolución industrial y la desintegración de los imperios centroeuropeos generaron en el primer tercio del siglo pasado inmensas oleadas migratorias y brotes de xenofobia y de racismo, que en un caso desembocaron en la mayor vergüenza de la historia europea. Hoy recorreremos los primeros pasos de una nueva revolución económica global, que multiplicará las tensiones poblacionales y constituirá la base de cualquier desacuerdo xenófobo. Por eso el episodio de Ferrusola no merece comprensión, ni admite frivolidad ni minimización. Sólo el más contundente rechazo.

Anàlisi de l'editorial.

El més remarcable d'aquest editorial és la reiteració d'exageracions que maximitzen el que l'editorialista interpreta com una feblesa o mala qualitat del contrincant identificat per Pujol i el corrent nacionalista que li és afí.

D'entrada, el títol maximitza el problema. És exagerat afirmar que les paraules de Ferrusola, presentades com a paradigma del discurs privat del nacionalisme, són equiparables a les de Haider. Més quan s'obvia la presència d'altres grups com els grups neonazis espanyols o a personatges com Anglada o Blas Piñar. Organitzacions i personatges que sí que enllacen amb l'ideari de l'ultradetrà austríac.

Al tercer paràgraf, l'editorial introdueix unes valoracions de Sabino Arana sobre la immigració espanyola al País Basc. Aquest fet permet una lectura que apropa i equipara el "discurso xenófobo que transmite hostilidad al extranjero" de Ferrusola, presentat com a discurs privat del nacionalisme català, amb el del nacionalisme basc. No obstant, l'editorial no aporta cap exemple actual, com en el cas de Ferrusola, que refuti que el pensament d'Arana sobre la immigració continuï vigent al nacionalisme basc actual. I sí aprofita per recordar un escrit de Pujol de 1958 —encara que recordi que ell "se arrepintió" d'haver escrit— de marcats trets mensypreadors cap andalusos i murcians.

Després l'editorial recorda que Mas i Pujol van dir que "la gran mayoría de los ciudadanos piensan como ella" [Ferrusola], unes declaracions que van ser recollides per diversos diaris. L'editorialista interpreta que això va ser un intent de justificació de les paraules de Ferrusola i acte seguit interpreta implícitament —però no per implícit, difícil de veure— que les paraules de Ferrusola són "bajos instintos y torcidas pasiones del hombre de la calle". Certament les paraules de Ferrusola són discutibles, però qualificar-les com fa l'editorialista és una hipèrbole, que queda clara només comparant-ho amb la mateixa descripció que es fa a l'editorial del que va dir ella. I això l'editorialista ho diu com de passada —de forma implícita—, per acabar interpretant que les paraules de Pujol i Mas comporten que ho accepten com una cosa "natural".

D'altra banda, quan l'editorial denúncia l'exculpació de les paraules de Ferrusola per part d'Artur Mas i Jordi Pujol, descriu el racisme com un problema propi de les classes més populars de la societat a les quals s'ha d'educar.

"Dejarse arrastrar por lo que supone bajos instintos y torcidas pasiones del *hombre de la calle* es renunciar al papel pedagógico que corresponde a todo líder democrático: si se tratase de cabalgar la ola, no tardaríamos en escuchar que hay que restaurar la pena de muerte".

L'estratègia discursiva de l'editorial insisteix en presentar a Pujol com a partícip de les idees de Ferrusola. Fins al punt de forçar raonaments especulatius i insinuants com el que segueix:

"Es cierto que al observar que "muchos comparten" Pujol no afirma que entre esos muchos esté él. Pero tampoco indica lo contrario, seguramente porque sabe que muchos de esos muchos le votan a él".

El fet que Pujol "no indique lo contrario" no prova res. Finalment, el diari enumera situacions xenòfobes o discriminatòries vers els immigrants que s'han donat durant els darrers mesos. Catàleg que tanca amb:

"Los nacionalistas no tienen el monopolio del desprecio al definido como diferente".

L'afirmació de l'editorial parteix del supòsit que els nacionalistes, ara tots, ja que no indica el contrari, menyspreen al diferent. Creença que es presenta com una evidència i

Part II.2.10. Editorials mostra sobre nacionalisme

que, d'altra banda, com a mínim és qüestionable. A més, la seva situació al text, tancant una exposició de polèmiques xenòfobes no protagonitzada per cap nacionalista, afavoreix una lectura que insisteix en un vincle entre nacionalisme i xenofòbia.

Diari: Avui

Data: 2.3..01

Tensió gratuïta

Ja es veia a venir. La polèmica —absolutament superficial i desproporcionada, i convenientment atada pels partidaris de la gresca— que han suscitat les greus paraules d'Heribert Barrera sobre la immigració ha motivat la suspensió de la presentació del llibre origen del fals debat. Grups d'immigrants i contraris al discurs del vell dirigent republicà havien anunciat la presència en l'acte. La tensió es va disparar quan van trobar Heribert Barrera a la Rambla de Barcelona i el van escridassar. L'editorial Dèria-Proa, "davant el risc que esdevingui un acte molt allunyat del que és, al nostre entendre, la presentació d'un llibre", havia decidit anul·lar-ne la convocatòria. És difícil destriar, entre el soroll, qui hi sortirà guanyant. Ningú. En climes crispats, no hi ha lloc per a les idees. Cal tornar a insistir que l'efecte de les declaracions de l'expresident del Parlament s'ha desbordat; que el soroll no fa cap bé al debat necessari sobre la immigració, i encara menys la confrontació pública de posicions extremes en funció exclusivament d'aquestes opinions de qui no ostenta cap càrrec públic ni té cap responsabilitat administrativa ni política en aquest àmbit. Estem lliscant, perillosament, pel pendent de la demagògia i la grogor. Els qui les escampen, pels motius que sigui, poden estar-ne contents. Se n'han sortit. Aquest país està avui més crispat. I està encarant la qüestió com no l'hauria d'haver encarat mai. Finalment, és recomanable la lectura del comunicat del secretari general d'Esquerra Republicana, Josep-Lluís Carod-Rovira, sobre les declaracions d'Heribert Barrera i la posició oficial del partit pel que fa a la immigració. L'única opinió que compta, si més no, pel que fa a ERC. I la declaració institucional —aclaridora i forçada per unes circumstàncies que ens podíem haver estalviat— del president de la Generalitat.

Anàlisi de l'editorial

L'estratègia discursiva de l'editorial desplaça el centre de la polèmica, traslladant-lo de Barrera a qui denuncien les seves opinions. Altera els papers i identifica a aquells que han denunciat les paraules de Barrera com a escampadors de polèmica:

"Els qui les escampen, pels motius que sigui, poden estar-ne contents. Se n'han sortit. Aquest país està avui més crispat. I està encarant la qüestió com no l'hauria d'haver encarat mai".

Però, perquè aquest raonament funcioni abans l'editorial ha hagut de definir i emmarcar el conflicte com una polèmica previsible i superficial.

"La polèmica —absolutament superficial i desproporcionada, i convenientment atada pels partidaris de la gresca— que han suscitat les greus paraules d'Heribert

Barrera sobre la immigració ha motivat la suspensió de la presentació del llibre "origen del fals debat"

No obstant, la contradicció és fa evident ja que si es consideren "greus" les paraules de Barrera no és pot argumentar que la "polèmica sigui absolutament superficial"; encara que sí que pot ser desproporcionada. D'altra banda, la presentació dels fets s'adequa més a les necessitats de l'estratègia discursiva de l'editorial i no necessàriament a la realitat d'allò que ha passat. Ho podem veure en la descripció que fa dels opositors a Barrera, "partidaris de la gresca", qualificació que confirma la seva suposició que la polèmica és superficial. No obstant, sense matisar, "els partidaris de la gresca" poden ser tant els partits que s'han manifestat contraris com els immigrants, afectats per algunes de les opinions xenòfobes de l'exlíder d'ERC.

També el desplaçament temàtic es fa evident quan l'editorialista presenta com a problema principal l'ús demagògic que s'ha fet de les opinions de Barrera.

"Cal tornar a insistir que l'efecte de les declaracions de l'expresident del Parlament s'ha desbordat". ... "Estem lliscant perillosament, pel pendent de la demagògia i la grogor".

L'editorial presenta Barrera com una persona sense responsabilitats públiques (expresident), aquesta descripció és necessàriament coherent amb la denúncia d'una polèmica desproporcionada per de les paraules de l'exlíder d'ERC. "Els partidaris de la gresca", ho han aconseguit:

"Aquest país està avui més crispat. I està encarant la qüestió com no l'hauria d'haver encarat mai".

Sobre el contingut de les paraules de Barrera, però no hi ha pas gaire discussió en aquest editorial.

PART III.



ANÀLISI DE DOTZE
COBERTURES
INFORMATIVES

1. Anàlisi de la cobertura informativa dels esdeveniments de febrer del 2000 a El Ejido

1. Exposició de la situació de conflicte¹

En aquest capítol analitzarem el seguiment que va realitzar la premsa escrita dels fets violents que, el febrer de 2000, van enfrontar la població de nacionalitat espanyola del municipi d'Almeria El Ejido amb els veïns de procedència estrangera, sobretot del Magrib. En concret, estudiarem les informacions aparegudes entre el 7 i el 14 de febrer, és a dir, la cobertura des que es van produir els incidents fins que es va signar l'acord que va finalitzar la vaga convocada pels treballadors magribins per exigir protecció i que es respectessin els seus drets.

:: Procés

El 22 de gener del 2000, dos agricultors van ser assassinats per un treballador d'origen marroquí. L'Ajuntament va convocar una manifestació de repulsa que es va celebrar el 30 de gener, amb l'assistència d'entre 8000 i 12000 persones, segons les fonts, inclosos representants dels partits polítics i membres de la Corporació Municipal. A la concentració, es van exhibir pancartes amb el lema *Inmigrantes sí, asesinos no* i es va llegir un manifest en què es demanaven "actuacions decisives a l'Administració per evitar la presència d'immigrants il·legals". Les associacions Almería Acoge i Mujeres Progresistas, que treballen per la igualtat de drets per a totes les persones, sense tenir en compte el seu origen, van ser ja aquell dia objecte d'insults per part d'alguns manifestants.

Una setmana després, el matí del 5 de febrer, Lecir Fahim va matar la jove de 26 anys Encarnación López a la pedania de Santa María del Águila. Fahim, marroquí de 22 anys, era sota tractament psiquiàtric i els seus companys estaven tramitant la seva repatriació.

¹ La descripció del conflicte ha estat elaborada a partir de diversos estudis: MARTÍNEZ VEIGA, Ubaldo: *El Ejido: Discriminación, exclusión social y racismo*, Ed. Los Libros de la Catarata, 2001, Madrid; El Ejido: *Racismo y explotación laboral*, SOS Racismo, Ed. Icaria, 2001, Barcelona; i *El Ejido: Terre de non droit*, Forum civique européen, Éd. Goliath, 2000, Limans.

Part III. 01. El Ejido

El crim va ser el detonant de repetits atacs contra immigrants estrangers i els seus béns fins el 8 de febrer.

Les agressions no van ser un brot espontani de violència ni un fenomen aïllat que va sorgir simplement com a resposta als tres assassinats. Per contra, els esdeveniments tenen la seva explicació i són intel·ligibles en el marc de la situació de marginació social, segregació urbanística i condicions laborals extremes que viuen els immigrants estrangers.

A la tarda, quan ja s'havia estès la notícia de la mort d'Encarnación López, nombrosos veïns d'origen espanyol van protagonitzar una manifestació des del barri de Santa María del Águila fins l'ajuntament, on van intentar, sense èxit, ser rebuts per l'alcalde d'El Ejido, Juan Enciso, del Partit Popular (PP). Després de la negativa, el grup va tallar la carretera N-340, que creua el nucli urbà i l'autovia del Mediterrani. Posteriorment, alguns dels concentrats es van dirigir al Centro Comercial Copo, on acostumaven a anar a comprar immigrants estrangers i, un cop allí, van cremar pneumàtics i van atacar un carnisseria musulmana. La detenció de Lecir Fahim aquest mateix dia no va aconseguir calmar els ànims.

El delegat del govern a Andalusia, José Torres Hurtado, es desplaçar fins El Ejido amb reforços del Cos Nacional de Policia procedents de Màlaga, Granada i Sevilla, però això no va impedir que es criticuessin les forces de l'ordre des de diversos sectors socials per la seva "passivitat" davant els atacs contra la integritat física i els béns materials dels magribins.

Aquella mateixa nit, grups de joves espanyols armats amb pals, bats de beisbol i barres de ferro, es van dirigir als barris de la ciutat on resideixen els marroquins i van destrossar botigues, locutoris, propietats, espais col·lectius i mesquites, a part de les agressions personals. Al barri de Las Norias, per exemple, sis immigrants estrangers van aconseguir escapar pels pèls de l'incendi de l'habitació a la qual vivien.

Però l'ira no només es dirigia envers els nord-africans. Les entitats que els donen suport, alguns polítics i fins i tot els mitjans de comunicació van ser blanc dels atacs. La seu de Mujeres Progresistas va ser saquejada i tota la documentació per tramitar els expedients de regulació destruïda. A més, la presidenta, Mercedes García, que estava de viatge quan van començar els incidents, no va tenir més remei que endarrerir el seu retorn a casa per raons de seguretat. Pe part seva, Almería Acoge va haver de desallotjar el seu local per por, i el

Part III. 01. El Ejido

seu vice-president, Juan Sánchez Miranda, es va veure obligat a sortir de la província. Ambdues entitats van ser acusades d' "emparar delinqüents" pels veïns de nacionalitat espanyola que van promoure els altercats.

La violència es va estendre per tot el municipi d'El Ejido en ocasió del funeral d'Encarnación López, el 6 de febrer a l'església de Santa María del Águila. A l'enterrament hi van assistir l'alcalde d'El Ejido i el subdelegat del govern central a Almeria, Fernando Hermoso Poves. En finalitzar la cerimònia, alguns dels veïns espanyols congregats van demanar la pena de mort pels assassins de la jove. Així mateix, van increpar i agredir Hermoso, a qui presumiblement van confondre amb un representant d'Almería Acoge ("Es el que firma los papeles a los moros"), i al policia que l'acompanyava.

A Las Norias, la policia va intervenir perquè les persones amb actitud agressiva no rebentessin una manifestació pacífica d'immigrants del Nord d'Àfrica *Por la paz y la dignidad*.

La "caça del moro" va arribar a les localitats veïnes de La Mojenera, Roquetas de Mar, Vícar i El Parador. Les forces de l'ordre van rebre reforços procedents d'altres parts d'Espanya, entre antidisturbis, agents de la Policia Nacional i Guàrdia Civil.

Respecte els immigrants magribins, alguns es van refugiar a la comissaria d'El Ejido i d'altres van fugir dels agressors per les muntanyes properes. La Creu Roja d'Almeria va col·laborar, mentrestant, en tasques humanitàries per tal de cobrir les necessitats bàsiques de la població afectada pels atacs.

El matí del dilluns 7 de febrer, van aparèixer pintades de caire xenòfob a les façanes de cases i comerços. Des d'Internet, les organitzacions d'ideologia nazi Plataforma España 2000 i Red Vértice feien una crida a "lluitar contra els immigrants". La web que dirigien informava puntualment dels incidents i exaltava la figura de Antonio Martínez Cayuela, candidat de Plataforma 2000 al Congrés dels Diputats. En qualsevol cas, la policia finalment va refusar que els atacs racistes fossin fruit d'una conspiració dels grups d'ultradreta, i va apostar per considerar que es tractava d'una reacció espontània.

El dilluns 7 de febrer es van produir les primeres detencions relacionades amb els incidents. Escoles, comerços i altres locals van tancar, l'activitat agrícola estava paralizada. El descontrol al carrer, no obstant, persistia. Les forces de seguretat van continuar amb les

Part III. 01. El Ejido

detencions i els actes de violència van començar, finalment, a remetre el dimarts 8, el mateix dia en què els treballadors magribins d'El Ejido van decidir declarar-se en vaga indefinida per protestar pels atacs racistes i denunciar la seva situació de desprotecció.

Davant el col·lapse de les associacions que, en l'àmbit local donaven suport als immigrants d'altres països, diversos membres de SOS Racisme de la resta de l'estat es van desplaçar a la zona d'El Ejido i, juntament amb les associacions lliures d'advocats de Granada i Madrid, es van ocupar de recollir les denúncies dels magribins pels atacs. L'Asociación Libre de Granada va resoldre assumir la defensa dels ciutadans marroquins detinguts, després que el Col·legi d'Advocats d'Almeria refusés fer-ho al·legant neutralitat davant el que van interpretar com a un conflicte entre dues comunitats.

Més enllà de la vaga, les declaracions de condemna per fets violents no es van fer esperar.

Primeres reaccions als atacs contra magribins

Sense anar més lluny, el 7 de febrer el govern del Marroc va emetre un comunicat per condemnar els assassinats i qualsevol acte de violència. L'Executiu marroquí manifestava el seu desig que els fets no fessin malbé la imatge dels marroquins ni les relacions bilaterals amb Espanya. Alhora, anunciava la creació d'una cèl·lula de seguiment al Ministeri d'Afers Estrangers, que estaria en contacte permanent amb l'ambaixada de Madrid. Per part seva, Yamal Eddin Medibaï, responsable d'Assumptes Socials de l'ambaixada, va demanar als marroquins que mantinguessin la calma i a la policia que els defensés.

Un dia després, el 8 de febrer del 2000, l'Agència Oficial de Notícies Marroquina (MAP) va difondre una nota de premsa on es denunciava que els immigrants estrangers havien estat "acorralats com unes preses" i que les forces de l'ordre s'havien "distingit per la seva sorprenent passivitat".

La secretària d'Estat de Cooperació i Relacions Externes del Marroc, Aicha Belarbi, va condemnar a Madrid la "caça del marroquí" i va reclamar mesures per tal de protegir els veïns d'origen marroquí, encara que va excusar de responsabilitat el govern espanyol. Belardi, el ministre de l'Ambaixada i el Cònsol d'Algesires, Amar El Mars, van visitar El Ejido el 12 de febrer.

Part III. 01. El Ejido

El dia 11 del mateix mes, el Conseller reial marroquí, André Azoulay, va condemnar els fets durant el discurs d'obertura de la reunió del Patronat de la Fundació Tres Culturas del Mediterráneo, a Sevilla. I també l'11, el sindicat marroquí Confederació Democràtica del Treball (CDT), proper a la Unió Socialista de Forces Populars (USFP) del Primer Ministre del Marroc, va presentar una demanda contra Espanya davant l'Organització Internacional del Treball (OIT) per no haver garantit la protecció dels immigrants estrangers i els seus béns durant els actes de violència. El document denunciava també la passivitat policial davant els atacs.

Quant a la Unió Europea (UE), el 8 de febrer Sami Naïr, eurodiputat socialista i assessor llavors del Primer Ministre francès Lionel Jospin en matèria d'immigració, va assegurar que presentaria una qüestió d'urgència al Parlament Europeu per analitzar la situació.

El 9 de febrer, el president de la Comissió Europea, Romano Prodi, va condemnar els fets per ser "contraris als principis rectoris de la Unió Europea". Era la primera condemna pública per part d'un president de l'executiu comunitari a una explosió de racisme en una població concreta. La presidenta del Parlament Europeu, Nicole Fontaine, també va reprovar el que va passar a El Ejido.

Alguns dies després, el 17 de febrer, el Parlament Europeu va aprovar una resolució d'urgència que condemnava "els actes de violència" viscuts, refusava "contundentment qualsevol actitud de caràcter xenòfoba i racista" i manifestava la seva "solidaritat i respecte envers el col·lectiu d'immigrants víctimes de les agressions i actes vandàlics". La resolució es va presentar conjuntament per populars, socialistes, liberals, grups d'esquerra i els verds. Era la segona vegada que el Parlament Europeu es pronunciava sobre incidents racistes, ja que el 1992 havia condemnat els atacs de Rostock y Lichtenhagen (Alemanya).

L'11 de febrer, l'Alta Comissionada de les Nacions Unides pels Drets Humans, Mary Robinson, va declarar, a través del seu portaveu, José Luis Díaz, que estava "molt preocupada pel brot de racisme".

Les organitzacions que treballen per la igualtat de drets de totes les persones també van prendre la paraula. L'Organització Marroquina de Drets Humans (OMDH), activa en la defensa de drets i llibertats, va reclamar el "judici dels responsables de la violència racista" i indemnitzacions per a les víctimes.

Part III. 01. El Ejido

Altres ONG de tot l'estat van exigir a les autoritats contundència en l'aplicació de la llei a les persones que haguessin actuat mogudes pel racisme, i van instar a emprendre accions urgents per evitar la repetició de successos com els d'El Ejido. A moltes ciutats es van convocar manifestacions de condemna.

El Fiscal General de l'Estat, Jesús Cardenal, va sol·licitar el 7 de febrer al cap de l'Audiència d'Almeria un informe sobre els disturbis.

El 9 de febrer, el Consell General del Poder Judicial (CGPJ) va emetre una declaració institucional a favor de la pau civil, la tolerància i la integració dels immigrants estrangers per superar els conflictes. La nota recordava que correspon a les autoritats fer respectar la llei i que "els drets humans internacionals són també els dels immigrants".

El col·lectiu de Defensors del Poble també va signar un comunicat de repulsa de les agressions racistes, va fer una crida a la calma i va demanar l'ajut de les autoritats per les víctimes.

Sota el títol *Respeto a esta tierra y a estas gentes*, el Bisbe d'Almeria, Rosendo Álvarez Gastón, va emetre una carta pastoral el 13 de febrer on qualificava els fets ocorreguts de "conflicte de comunitats". Al text s'afirmava que els agricultors espanyols d'El Ejido i les seves famílies tractaven "els treballadors que vénen de lluny amb humanitat", els donaven "acollida" i els proporcionaven "allò necessari". Posteriorment, la Conferència Episcopal Espanyola va fer-ne seus els termes de la carta.

Actuació de la policia, llei d'estrangeria i responsabilitat de les autoritats

Administracions i poders públics també van tenir el seu protagonisme en la valoració dels esdeveniments i en la polèmica que es va crear arran de les crítiques de partits polítics, sindicats i organitzacions civils a la reacció de les autoritats i, en concret, de la policia.

Un grup d'intel·lectuals va demanar, en un comunicat, l'obertura de diligències judicials per depurar responsabilitats legals de tots aquells polítics i líders d'organitzacions que, amb les seves paraules, haguessin contribuït a fomentar o justificar la violència racista. Entre les persones que van signar el document estaven: el cineasta Benito Zambrano; els escriptors

Part III. 01. El Ejido

Ian Gibson i Andrés Sopeña; els catedràtics Javier Pérez Royo i Rosalía Martínez; la presidenta de la Fundació Blas Infante, M^a Ángeles Infante, i l'ideòleg de l'andalucisme i catedràtic de Dret José Acosta.

En una aparició pública del 7 de febrer, Josep Piqué, portaveu del govern i ministre d'Indústria, va relacionar els incidents d'El Ejido amb la "necessitat de reformar la llei d'estrangeria", i va advertir que aquella seria una de les prioritats del govern de José María Aznar si guanyava les eleccions generals del març del 2000.

La polèmica estava servida. El secretari de comunicació del Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE), Alfredo Pérez Rubalcaba, va censurar la declaració de Piqué d'"immoralitat política" i va criticar la "passivitat policial". A més, va acusar el govern central de "tractar el tema de la immigració com un tema menor". En la mateixa línia van anar les intervencions del secretari general de CCOO, Antonio Gutiérrez: "[Les paraules de Piqué] demostren que el govern afronta la immigració amb frivolitat i desgana". Tant va ser així que fins i tot va acusar l'executiu de "complicitat amb els successos per la seva passivitat intencionada".

En definitiva, van ser molts els polítics, sindicalistes i membres d'organitzacions civils que van reprovar la postura del portaveu del govern, i fins i tot alguns el van situar a l'"extrema dreta", per la seva "demagògia", "electoralisme" i "immoralitat política". El secretari d'Economia del PSOE, Juan Manuel Echiagaray; el cap de llista de Convergència i Unió (CIU) per les eleccions generals, Xavier Trias; la responsable federal de Migracions d'Izquierda Unida (IU), Susana López, i el portaveu de Coalició Canària (CC), Luis Mardones, són alguns de los polítics que es van pronunciar al respecte.

En el cas de sindicats i ONG, Comisiones Obreras (CCOO), la Unió General de Treballadors (UGT), Càritas, SOS Racisme i altres set entitats socials van emetre una crítica conjunta a través d'un comunicat.

Al ministre portaveu, les crítiques li van ploure des del seu propi govern. Fins i tot el ministre de l'Interior, Jaime Mayor Oreja, va negar qualsevol relació entre la llei d'estrangeria i els successos i va apostar per crear un responsable únic en matèria d'immigració. Per contra, el Ministre d'Afers Estrangers, Abel Matutes, va declarar en roda de premsa, el 9 de novembre, que el que va passar es devia en bona part a "un augment de

Part III. 01. El Ejido

la immigració il·legal, que desborda previsions i dificulta el treball del govern en la defensa dels drets humans". Matutes va fer aquestes declaracions en una roda de premsa.

Mayor Oreja va justificar l'actuació de la policia per la prioritat de neutralitzar la violència. Segons les declaracions que va fer posteriorment el delegat del govern central a Andalusia, Torres Hurtado, "calia salvar vides, no locals i vidres".

Per part seva, el portaveu del Sindicat Unificat de Policia (SUP), Juan Francisco García, va declarar el 8 de febrer que la policia havia "rebut l'ordre formal de no intervenir". "La veritable solució" va dir "és dotar totes les persones d'El Ejido dels mateixos drets".

Dies després, després de les crítiques rebudes, el ministre portaveu va refusar "qualsevol vincle dels incidents d'El Ejido amb la necessitat de reformar la llei d'estrangeria", encara que va reafirmar la voluntat del PP de reformar la norma abans de l'estiu, en el marc de la política europea.

Amb tot, els conflictes van deixar al voltant de 60 ferits, centenars d'immigrants estrangers sense habitatge, desenes de comerços i altres negocis sinistrats, i 22 detinguts (11 de nacionalitat espanyola i altres 11 magribins).

Vaga de jornaleros magribins

Amb el final dels actes violents, el conflicte es va centrar als hivernacles. Els treballadors procedents del nord d'Àfrica s'havien declarat en vaga indefinida en plena època de collita, i la Patronal estimava en 9 milions d'euros per dia els danys ocasionats per l'aturada, encara que calculava pèrdues diàries de fins a 23 milions si no s'arranjava amb urgència la situació.

Una vintena d'assemblees permanents coordinades entre elles i grups de piquets dirigien la vaga, que va ser seguida per gairebé tots els jornaleros marroquins. Degut a l'aturada, l'activitat als hivernacles es va reduir notablement, encara que no va arribar a paraitzar-se per que els propietaris van tornar a la feina. També els comerços van tornar a obrir les seves portes i els col·legis van reemprendre les classes.

Part III. 01. El Ejido

En qualsevol cas, la situació estava causant greus perjudicis a l'economia d'El Ejido. Així doncs, la Mesa por la Integración de los Inmigrantes de Almeria es va reunir amb caràcter d'urgència el mateix 8 de febrer del 2000, a la capital de la província.

La Mesa por la Integración de los Inmigrantes de Almería és un òrgan de tipus consultiu, els principals objectius del qual són: fomentar la comunicació entre el col·lectiu d'immigrants estrangers i la societat receptora; formular propostes per afavorir la integració social i aconseguir la confluència entre els interessos dels uns i dels altres; canalitzar les recomanacions de les organitzacions socials que treballen amb el fenomen migratori, i actuar com a òrgan actiu de lluita contra el racisme i la xenofòbia. La Mesa es compona de representants de l'administració central i autonòmica, la Diputació, cada un dels sis ajuntaments dels municipis amb més població immigrant de fora d'Espanya, els sindicats CCOO i UGT i l'ONG Almería Acoge. Els representants de CCOO, UGT i Almería Acoge formen part de la secretaria permanent.

A la reunió del dia 8, van estar presents, entre d'altres: el president de la Junta d'Andalusia, Manuel Chaves; el delegat del govern central a Andalusia; el delegat del govern de la Junta d'Andalusia a Almeria, Juan Callejón; els regidors de Níjar, La Mojonera, Adra, Vícar, Berja, tots socialistes, i l'alcalde de Roquetas, del PP; representants de la Cambra de Comerç, l'Associació d'Empresaris Almerienses, la Federació d'Associacions de Veïns, Almería Acoge, els sindicats CCOO i UGT, i diversos col·lectius d'immigrants, així com totes aquelles organitzacions agràries que havien estat convidades. El gran absent va ser l'alcalde d'El Ejido, que va enviar un representant a la reunió i, finalment, va fer arribar per fax el seu vist i plau de l'acord arribat.

Van ser més de cinc hores de reunió que es van resumir en un comunicat amb propostes generals sobre la necessitat d'evitar la violència i fomentar la convivència pacífica de totes les ètnies i cultures, a més de l'exigència concreta d'incrementar les mesures de seguretat "de forma estable i eficient" als municipis amb més immigració de la província d'Almeria.

Hores després, el president de la Junta de Andalucía es va reunir amb el ministre de Treball, Manuel Pimentel, a la Delegació del Govern d'Andalusia a Almeria. En sortir, van anunciar el compromís de la Consejería de Trabajo y Asuntos Sociales i el Ministeri de Treball de destinar 720.000 euros a la construcció d'un parc d'habitatges pels immigrants estrangers de la comarca del Ponent d'Almeria, pel què els ajuntaments de la zona haurien de cedir sòl públic.

Part III. 01. El Ejido

Des de l'inici de les negociacions, la postura de l'alcalde d'El Ejido va xocar amb la de la resta d'entitats polítiques, sindicals i socials, i fins i tot amb la dels representants de la delegació del govern i del govern central. Enciso va mantenir una posició radical i només va comptar amb la comprensió, quan no el suport, dels seus companys de partit. L'alcalde va negar en tot moment que El Ejido fos un poble racista i va justificar els problemes d'integració de la població estrangera en la preferència de molts a "viure en barraques per enviar diners al seu país". Enciso es va negar a prendre part activa en les reunions de la Mesa de la Integración, l'opinió de la qual creia contrària als interessos del municipi, i va arremetre contra sindicats i periodistes. El 10 de febrer va emetre un bàndol municipal en què criticava els líders sindicals i els mitjans de comunicació: "Moltes persones segueixen treballant perquè aquesta font d'informació no decaigui (...). Només cal que algú escrigui un guió".

La reacció de l'alcalde no va sorprendre la resta de grups de la corporació municipal, que el van acusar de no impulsar cap tipus de política d'integració, i fins i tot de ser "un dictador i un feixista" i tenir actituds xenòfobes i discriminatòries. Malgrat haver resultat danyades les mesquites durant els incidents del cap de setmana, Enciso es va negar a cedir un local als immigrants musulmans perquè poguessin concentrar-se per resar.

El 9 de febrer va tornar a reunir-se la Mesa de la Integració, aquest cop amb la presència destacada dels secretaris generals dels sindicats majoritaris CCOO i UGT; el Ministre de Treball, Manuel Pimentel; el secretari de política municipal del PSOE, Alfonso Perales; el secretari general del PP, Javier Arenas; el candidat a la presidència del govern per IU, Francisco Frutos; el secretari federal de Nueva Izquierda, Diego López Garrido, i representants de la Junta de Andalucía. L'alcalde d'El Ejido no va acudir a la cita, mentre que els seus homòlegs a la resta de municipis del Poniente d'Almeria si que hi van assistir.

La Mesa va ampliar el comunicat emès el dia anterior, en el que, després de condemnar els actes violents i mostrar la solidaritat amb les famílies de les víctimes, es van sol·licitar mesures per reconduir la situació. Després de la trobada, estava previst que tots els reunits es desplaressin fins l'Ajuntament d'El Ejido, en un acte simbòlic de la unitat democràtica contra qualsevol tipus d'actitud racista i xenòfoba. No obstant, donada l'absència de Juan Enciso en la negociació, els màxims dirigents de CCOO i UGT, a més dels representants d'IU,

Part III. 01. El Ejido

PSOE i Nueva Izquierda van refusar fotografiar-se amb ell. Només el van recolzar el ministre Manuel Pimentel i el secretari general del PP, Javier Arenas.

Paral·lelament, la vaga va començar a provocar tensions entre col·lectius de treballadors estrangers, a causa de la decisió dels propietaris dels hivernacles de contractar temporalment mà d'obra procedent dels països de l'Europa de l'Est, principalment romanesos i lituans, davant la por a perdre la producció agrícola.

Amb tot, continuaven les concentracions pacífiques dels treballadors en vaga a diferents punts d'Almeria, com la que es feia diàriament a la porta de la comissaria d'El Ejido, sota el lema *Todos somos almerienses*. Però, la Subdelegació del Govern va decidir prohibir totes les manifestacions per qüestions de seguretat i va donar l'ordre d'actuar amb contundència davant qualsevol actuació violenta.

El 10 de febrer, els immigrants declarats en vaga indefinida van decidir quines eren les seves condicions per posar punt i final a l'aturada. Les demandes es resumien en nou punts que es referien a qüestions de seguretat, habitatge i treball:

- Aplicació de la llei als autors dels atemptats soferts a les seves propietats.
- Pagament d'indemnitzacions pels danys.
- Alliberament dels seus companys [marroquins] "injustament detinguts".
- Disculpa oficial per part de les autoritats espanyoles per la persecució que pateix el col·lectiu magribí.
- Obertura a Madrid d'una oficina del Consolat del Marroc a Espanya.
- Projecte immediat d'habitatge.
- Compliment per part del govern espanyol del contingent d'immigrants d'aquell any.
- Regularització dels treballadors irregulars de la comarca.
- Reconeixement de la igualtat de drets i deures del col·lectiu magribí amb els altres temporers.

El mateix dia 10, la Mesa Hortofructícola de Almería es va reunir per avaluar les pèrdues que estava provocant la vaga a les explotacions agràries de la província. El president de l'entitat, que agrupa organitzacions empresarials i sindicals, va culpar el govern de no tenir una política d'integració, i una actitud massa restrictiva que condemna els immigrants a ser un *sense papers* i els agricultors a contractar treballadors de forma irregular. Una opinió

Part III. 01. El Ejido

compartida per Antonio Líber, president de la Coordinadora de Organizaciones de Agricultores y Ganaderos de Almería. José María Cuevas, president de la Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresarials, va manifestar que les autoritats tenen l'obligació de vigilar el compliment de les condicions laborals, no els treballadors ni els empresaris.

Els sindicats majoritaris CCOO i UGT van assumir formalment les reivindicacions dels immigrants com a treballadors. Ells, per part seva, van constituir el Consejo de la Migración Magribí, que es va associar amb la Coordinadora de Inmigrantes Subsaharianos de Roquetas de Mar, així com amb algunes associacions d'immigrants llatinoamericans. Les reivindicacions d'aquest òrgan de representació dels treballadors estrangers recullen les necessitats dels diferents col·lectius que el constituïen.

Representants dels immigrants en vaga, empresaris, sindicats i ONG es van reunir l'11 de febrer amb la finalitat de negociar les condicions per tornar a la feina als hivernacles. Entre els vaguistes, es va definir una postura moderada i una altra més radical encapçalada per Mustafá Ait-Korchi, representant de l'Asociación de Emigrantes Marroquís en España (AEME) i portaveu dels piquets. No obstant, la representativitat d'Ait-Korchi no estava clara, ja que fins i tot Omar Hartiti, cofundador d'AEME, afirmava que l'associació s'havia dissolt tres anys abans.

La petició inicial d'AEME de què s'acceptés íntegrament un document de 20 punts va ser rebaixada, ja que la majoria de les qüestions no eren competència dels reunits. Els propis immigrants magribins van abandonar en diverses ocasions la negociació per consensuar la seva postura. Quatre dels seus punts irrenunciabls van ser acceptats: les disculpes públiques per part d'empresaris i polítics; la reconstrucció de les mesquites destruïdes; les indemnitzacions pels danys i les subvencions per qui hagués perdut la seva casa, i la creació d'una mesa amb l'Administració per dialogar i intentar garantir la seguretat dels treballadors estrangers. Els vaguistes van aprovar aquests punts a proposta d'Ait-Korchi.

Per la seva part, el govern central i la Junta de Andalucía van decidir ampliar fins aproximadament 3 milions d'euros la partida destinada al pla d'actuació d'emergència per al Ponent d'Almeria. Segons l'acord, la Creu Roja s'encarregaria de la instal·lació de tendes de campanya per allotjar provisionalment els jornalers estrangers, a l'espera que els ajuntaments de la comarca cedissin sòl a les administracions central i autonòmica. El director general de l'Instituto de Migraciones y Asuntos Sociales (Imserso) i la directora

Part III. 01. El Ejido

general d'Acció i Inserció Social de la Junta de Andalucía viatjarien a El Ejido la setmana següent per estudiar la situació dels immigrants magribins i les seves necessitats. A més, la secretaria autonòmica d'Assumptes Socials es desplaçaria al Marroc per a proposar la creació d'oficines per a atendre i informar possibles emigrants sobre condicions laborals i contractació a Espanya.

A El Ejido, prop de 3.500² veïns van crear una plataforma assemblaria per "tornar la imatge d'integració i solidaritat al poble" i elaborar un informe sobre la situació dels immigrants estrangers al municipi.

Després de varis dies de converses, les exigències dels immigrants que estaven en vaga van ser parcialment acceptades. El preacord signat per tots els participants en la negociació, a excepció de l'alcalde d'El Ejido, implicava el retorn condicional a la feina. És a dir, les parts es comprometien a constituir una comissió de seguiment específic del conflicte que havia de reunir-se com a mínim dos cops al mes, i específicament el 20 de març del 2000. La Comissió Permanent estaria formada per: quatre representants de Asempal-Confederació Provincial; tres representants de les organitzacions professionals agràries; tres representants d'UGT i el mateix nombre de CCOO; un membre d'Almería Acoge, i vuit dels jornaleros marroquins que van signar l'acord. En cas d'incompliment del pacte abans del dia 25, es reprendria la vaga.

La primera reivindicació acceptada va ser la referida a l'allotjament "amb caràcter urgent" dels estrangers les cases dels quals van ser danyades, així com la reparació dels danys i pèrdues patides per les dues parts. La Creu Roja es va comprometre a resoldre la qüestió de l'allotjament mentre arribava la solució definitiva. Les exigències laborals es van concretar en el compliment estricte del conveni del camp per l'any 2000, amb les denúncies dels eventuais incompliments. Un programa d'habitatge social per a immigrants i espanyols desafavorits" i la construcció d'albergs per als estrangers sols o solters que arribessin a la zona en temporades clau completaven el capítol. La mesa de negociació també va resoldre la regularització immediata dels immigrants indocumentats de les comarques agrícoles d'Almería, conforme el procés de regularització previst per a finals de març i tenint en compte que, pels incidents, s'havien produït importants pèrdues d'expedients i documentació. El text també preveia la creació d'oficines d'atenció als immigrants durant el procés de regularització a El Ejido, Vícar, Roquetas de Mar i Níjar.

² S'estima que la població total d'El Ejido el febrer del 2000 era de 54.000 habitants.

Part III. 01. El Ejido

El 13 de febrer, els immigrants magribins que treballaven als hivernacles d'El Ejido van decidir casi per unanimitat - el 90 per cent dels d'El Ejido i el 100 per cent de Vícar i La Mojонера - desconvocar l'aturada provisionalment fins el dia 25. L'acord el van subscriure les següents entitats: els empresaris d'Almeria d'Asempal; els sindicats CCOO i UGT; Almería Acoge; la Comissió d'Immigrants d'El Ejido; l'Associació de Treballadors Immigrants Marroquins a Espanya (Atime), les organitzacions agràries UPA, ASAJA i COAG; els exportadors d'Ecophal i l'associació El Wahda. Per contra, l'alcalde d'El Ejido, Juan Enciso, va manifestar que no acceptava "imposicions" i es va mostrar contrari a cedir sòl per a la construcció dels habitatges socials.

El 17 d'abril d'aquell mateix any es va tornar a reunir la secretaria de la Mesa por la Integración Social de los Inmigrantes de Almería i va constatar l'incompliment gairebé total dels compromisos del 13 de febrer. Després d'arribar a la mateixa conclusió, el Consejo de la Inmigración Magribí de El Ejido, amb el suport de la Coordinadora de Asociaciones de Inmigrantes Latinoamericanos, amb seu a Roquetas de Mar, va decidir realitzar una tancada com a senyal de protesta. La iniciativa va comptar amb el recolzament dels sindicats minoritaris (CGT, CNT i USTEA), però no va obtenir el suport de CCOO, UGT i l'associació Almería Acoge. Es va produir així el primer trencament entre els immigrants estrangers i els sindicats. El tancament va tenir lloc entre el 24 i el 30 d'abril, i l'1 de maig, ambdós col·lectius van celebrar la festa dels treballadors per separat, amb un itinerari diferent.

Un any després que els atacs d'El Ejido saltessin a les pàgines de tots els diaris europeus com a exemple de violència racista a Espanya, la situació dels immigrants estrangers que vivien i treballaven a Almeria no havia canviat massa. Amb Juan Enciso escollit el millor home de l'any per la televisió local i Mercedes García, presidenta de Mujeres Progresistas, la pitjor dona de l'any, els acords seguien sense complir-se.

ELS ACORDS D'EL EJIDO UN ANY DESPRÉS³	
COMPLIMENTS (Segons la Subdelegació del Govern a Almeria)	INCOMPLIMENTS (Segons les ONG, sindicats i associacions d'immigrants)
<p>Reallotjament urgent Es van instal·lar entre els hivernacles 42 mòduls prefabricats pel reallotjament de 300 immigrants. Segons Creu Roja, unes 180 places van quedar vacants.</p>	<p>Reallotjament urgent Els mòduls tenien un caràcter de provisionalitat pels immigrants que van patir danys a les seves vivendes com a mesura de reallotjament urgent. Estan ubicats en parcel·les d'empresaris agrícoles que van condicionar la seva instal·lació a canvi d'allotjar els seus propis bracers.</p>
<p>Indemnització El Govern va delegar en Creu Roja el peritatge i pagament de les indemnitzacions. Es va lliurar una quantitat de 100 milions de pessetes a 232 afectats. La Subdelegació del Govern ha sol·licitat 25 milions més per liquidar altres casos pendents.</p>	<p>Indemnització Els col·lectius afectats denuncien que el peritatge es va fer a la baixa, sense atendre les pèrdues afegides pel tancament de negocis i lloguers de locals que, encara tancats per les destrosses, havien de saldar. Sindicats i Almeria Acoge van donar per bones les indemnitzacions.</p>
<p>Regularització Fins el 29 de gener de 2001 s'han presentat 20.800 sol·licituds de treball. La Subdelegació del Govern ha concedit 12.008 i ha denegat 8.578. Aquestes últimes estan subjectes a una repesca segons estableix la llei.</p>	<p>Regularització No s'ha respectat el 100% del consens arribat per donar per vàlids tots aquells documents la pèrdua dels quals hagués estat denunciada dintre dels 15 dies posteriors al conflicte.</p>
<p>Actuacions socials El Ministeri de Treball va subvencionar amb 300 milions de pessetes quatre organitzacions per escometre un Pla d'Emergència Al Ponent. La Junta va aprovar un decret pel qual es regulen les ajudes a la promoció d'habitatges en règim de lloguer per a treballadors temporals a 42 localitats andaluses, encara que el decret va veure la llum una vegada elaborats els Pressupostos.</p>	<p>Actuacions socials No s'ha posat ni una sola rajola per la construcció d'albergs per a immigrants temporers ni s'han engegat programes d'habitatge socials. Només COAG i ASAJA han propiciat allotjament per a temporers inserits en el pla de trasllats voluntaris des de Catalunya o Huelva.</p>

³ Font: *El País* (5/02/2001).

Part III. 01. El Ejido

Investigació i seguretat ciutadana Després dels successos es va detenir 158 persones que van passar a disposició judicial. D'elles, 92 eren immigrants i 66 espanyoles. El Cos Nacional de Policia manté un desplegament de 150 funcionaris, 30 d'ells pertanyents a la unitat de cavalleria.	Investigació i seguretat ciutadana No ha transcendit cap dada sobre les diligències judicials cursades. La Mesa de la Integració va reclamar informació sobre els agressors del subdelegat del govern, Fernando Hermoso, sense obtenir resposta. Tampoc no se sap res dels grups organitzats que van actuar sense la intervenció de la policia.
---	---

:: Problema

Situat a la província d'Almeria, el municipi d'El Ejido és una extensió de 30.000 hectàrees fortament especialitzada en la producció intensiva de fruites i verdures. Es troba en el cor del Campo de Dalías, comarca on es recullen fins a tres collites anuals d'aquells productes. L'any 1998, la zona va facturar 1.680 milions d'euros i al 2000 donava feina a 100.000 persones en 24.000 hectàrees d'hivernacles, la major extensió agrícola sota plàstic del món. El primer hivernacle es va construir l'any 1961 a Roquetas de Mar. Des de llavors, el clima, l'ús del plàstic i l'aplicació de noves tecnologies van propiciar el creixement econòmic de la zona.

El Ejido - que es va segregat del municipi de Dalías l'11 de setembre de 1982 - es va anar creant de mode caòtic, conforme anaven desembarcant a la zona agricultors de les comarques limítrofes més pobres (l'Alt Andaraj d'Almeria i les Alpujarras granadines), però també els almerienses que van emigrar cap a Catalunya 30 anys enrera. El motor de creixement va ser, en un primer moment, l'autoexplotació familiar, fet que explica una taxa d'analfabetisme funcional del voltant d'un 50 per cent. El municipi ha viscut transformacions socials, demogràfiques i econòmiques accelerades que han provocat una constant reestructuració del territori.

A principis dels anys 90, a les comarques d'Almeria, es va produir un fort creixement de la superfície cultivable i de la producció, que requeria una nova aportació demogràfica i inversions per tal d'intentar frenar la salinització de les aigües i treure més profit a unes terres pobres i hiperexplotades. Les empreses familiars van augmentar llavors les seves dimensions i van aparèixer noves explotacions.

Part III. 01. El Ejido

La necessitat de mà d'obra abundant va provocar l'arribada d'immigrants estrangers, sobretot del Marroc i, en menor mesura, de l'Àfrica negra. L'any 2000, es calculava que hi havia uns 30.000 magribins a tota la província, una tercera part dels quals estaven al Camp de Dalías.

Al febrer, la població total d'El Ejido rondava els 54.000 habitants, dels quals 4695 (el 8 per cent) eren immigrants estrangers empadronats. D'aquests, 3473 eren marroquins. Resulta difícil comptabilitzar els immigrants indocumentats, però es calcula que representarien més del 70 per cent dels treballadors d'altres països, és a dir, unes 8.000 persones. Per tant, s'estima que el 13 per cent de la població eren immigrants procedents d'altres països. En el moment de produir-se els disturbis, El Ejido era, en definitiva, la localitat més poblada d'Almeria, després de la capital, i representava la renda familiar més alta d'Andalusia.

En el context d'un sistema de producció que necessita puntualment, en els moments de màxima activitat, incrementar la mà d'obra disponible, la legislació laboral pels treballadors estrangers, la pròpia llei d'estrangeria i l'absència d'inspeccions de treball als anys previs als disturbis, permetien la prolongació de la situació d'explotació dels immigrants i l'incompliment generalitzat del conveni del camp.

Des del punt de vista urbanístic, El Ejido està format per un petit nucli on es concentren els serveis i algunes vivendes, i una multitud dispersa d'explotacions agrícoles on, el febrer del 2000, vivien la majoria dels treballadors estrangers. Acostumaven a ser infravivendes sense llum, sense aigua corrent i sense serveis sanitaris, moltes d'elles cobertes amb els mateixos plàstics dels hivernacles, i sovint habitacles on els propietaris guardaven les eines i els pesticides, sense cap condició d'habitabilitat, a canvi d'una part del sou. Els estrangers, amb o sense documentació, trobaven serioses dificultats per llogar un habitatge al nucli urbà.

Però la segregació espacial s'estenia també a la negativa d'accés als espais públics, com molts bars, on o se'ls cobraven preus abusius o directament no se'ls permetia l'entrada.

Segregació espacial i condicions laborals extremes, unides a episodis repetits de segregació social, són elements bàsics per entendre què va passar a l'El Ejido els dies 6, 7 i 8 de febrer del 2000.

:: Actors

Població d'El Ejido de nacionalitat espanyola

- **Protagonistes o testimonis dels atacs:** En cap cas es pot parlar de *brot de racisme* o de *fets aïllats* en els que van intervenir *uns quants violents*. Els atacs contra immigrants magribins i les seves propietats tenien lloc als carrers o a llocs públics i concorreguts, així que eren contemplats per un nombre elevat de persones que, en el millor dels casos, mostrava indiferència. Van ser molts, alguns milers, els qui, d'una manera o altra, es van comprometre en algun tipus d'agressió. Segons l'associació de Mujeres Progresistas, la xifra podria apropar-se als 10.000, i el propi delegat del govern a Andalusia, José Torres Hurtado, va afirmar: "es va aixecar tot el poble, i als diferents nuclis que conformen la comarca del Ponent" (Martínez Veiga, 2001). Alguns veïns van promoure fins i tot una campanya de recollida de signatures per donar suport a l'alcalde d'El Ejido per la seva política i actuació arrel dels disturbis.
- **Persones que no van tenir res a veure amb els incidents:** No tenen protagonisme.

Població d'El Ejido d'origen estranger

- **Immigrants:** El febrer del 2000, hi havia a El Ejido un total de 4.695 immigrants estrangers empadronats, el que representava el 8 per cent de la població; d'aquests, 3.473 eren marroquins. És difícil comptabilitzar els immigrants indocumentats, però segons els càlculs podrien representar el 70 per cent dels treballadors estrangers, és a dir, unes 8.000 persones. Són indocumentats tant els que acaben d'arribar com les persones que, encara que resideixen des de fa anys a la zona, no han aconseguit regularitzar la seva situació o han caigut en la irregularitat per diverses circumstàncies.
- Segons un estudi d'Almería Acoge, UGT i CCOO, l'any 1998 El Ejido era el municipi amb més immigrants de la província; en concret, 5540, més del 30 per cent del total. Al contrari que altres localitats, la seva immigració era casi exclusivament marroquina i la de peó agrícola la seva única ocupació laboral. L'informe emfasitzava també que només el 25 per cent dels immigrants d'altres països residien al casc urbà, mentre que la gran majoria vivia dispersada al camp.

Part III. 01. El Ejido

- **Consejo de la Migración Magribina de El Ejido i altres entitats que representen els immigrants estrangers:** És un òrgan de representació de treballadors immigrants procedents del Magrib, que es compon fonamentalment per treballadors marroquins, encara que també hi ha algun treballador de Tunísia. Es constitueix arrel dels incidents i agrupa persones de tots els sectors, és a dir, comerciants, petits propietaris de bars, restaurants i locutoris, per una banda, i jornalers o treballadors del camp per l'altra. Després dels incidents de febrer del 2000, es va associar amb la Coordinadora de Inmigrantes Subsaharianos de Roquetas de Mar, i més tard amb algunes associacions d'immigrants llatinoamericans incloses en la Coordinadora de Inmigrantes Latinoamericanos, també ubicades a Roquetas de Mar.
- **Asociación de Emigrantes Marroquíes en España (AEME),** el líder de la qual és Mustafá Ait-Korchi.
- **Plataforma d'Associacions d'Immigrants d'Almeria:** formada per diverses entitats.

Polítics

- **Administració local**
Alcalde d'El Ejido, Juan Enciso: Empresari hortofructícola i de transports; el febrer del 2000 comptava ja tres mandats al capdavant de l'alcaldia d'El Ejido, sota les sigles del Partit Popular (PP) i el control de 14 dels 25 regidors de la corporació. Està a favor d'endurir la llei d'estrangeria i proposa una solució policial al conflicte entre ciutadans espanyols i estrangers. En una ocasió va dir: "A les vuit del matí tots els immigrants són pocs. A les vuit de la tarda, sobren tots".
- **Administració autonòmica:** president de la Junta de Andalucía, Manuel Chaves (PSOE), entre d'altres.
- **Administració estatal (PP):** delegat del govern a Andalusia, José Torres Hurtado; subdelegat del govern a Andalusia, Fernando Hermoso; president del govern espanyol, José María Aznar; ministre de l'Interior, Jaime Mayor Oreja; ministre de Treball, Manuel Pimentel; ministre d'indústria i portaveu del govern, Josep Piqué, i Ministre d'Afers Estrangers, Abel Matutes, entre d'altres.
- **Altres províncies i autonomies:** president de Melilla, Mustafa Aberchan; delegat del govern a Melilla, Enrique Beaumud; Conseller de Treball i Assumptes Socials de Canàries, Marcial Morales; president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol (CiU), i altres polítics.

Part III. 01. El Ejido

- **Altres polítics fora de l'administració:** secretari de Comunicació del PSOE, Alfredo Pérez Rubalcaba; secretari d'Economia del PSOE, Juan Manuel Echiagaray; presidenta del PP a Andalusia i candidata a la presidència de la Junta de Andalucía, Teófila Martínez; candidat del Partit Andalucista a la Junta de Andalucía, Pedro Pacheco; cap de llista de Convergència i Unió, Xavier Trias.

Forces de seguretat: Bombers i cossos de seguretat de l'estat (Policia local, nacional i Guàrdia Civil). Sindicat Unificat de Policia (SUP).

Mesa por la Integración Social de los Inmigrantes de Almeria

Foro Regional de la Inmigración: Reuneix la Consejería de Asuntos Sociales i a diferents agents socials andalusos.

Organitzacions empresarials: Mesa Hortofrutícola de Almeria (agrupa empresaris i sindicats); Associació d'Empresaris d'Almeria (Asempal); Coordinadora d'Organitzacions d'Agricultors i Ramaders d'Almeria; Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresarials.

Sindicats: Comissions Obreres (CCOO); Unió General de Treballadors (UGT); Associació de Treballadors Immigrants Marroquins a Espanya (ATIME); Confederació General de Treballadors (CGT); CNT; USTEA; Unió Sindical Obrera (USO).

Organitzacions No Governamentals i altres entitats solidàries: Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat (CEAR); Moviment Contra la Intolerància; Mujeres Progresistas; Almería Acoge; SOS Racisme; Asociación Libre de Abogados de Granada; Asociación Libre de Abogados de Madrid; Creu Roja Espanyola; Asociación Pro Drets Humans.

Grups d'extrema dreta: Plataforma España 2000 i Red Vértice, que podria ser que incitessin els atacs contra immigrants estrangers.

Altres actors amb influència en la societat:

- **Defensor del poble andalús,** José Chamizo.
- **Consell General del Poder Judicial.**
- **Fiscal General de l'Estat,** Jesús Cardenal.
- **Església:** Conferència Episcopal Espanyola; Bisbat d'Almeria.

- **Mitjans de comunicació.**

Unió Europea (UE): Comissió Europea i Parlament Europeu.

Marroc: representants del govern marroquí; sindicat Confederació Democràtica del Treball; Agència Oficial de Notícies Marroquí (MAP).

Nacions Unides: Alta Comissionada de Nacions Unides pels Drets Humans, Mary Robinson.

Un cop indicats els actors, el problema i el procés, el conflicte queda definit i les informacions que han aparegut a la premsa preparades per a l'anàlisi. Per tal de dur-ho a terme, abans és important explicar la part metodològica.

2. Explicació del corpus

Els primers atacs contra la població d'origen estranger es van produir, tal com hem vist, el 6 de febrer del 2000, però les primeres informacions no va aparèixer fins el dia 7. Durant les primeres setmanes, els diaris analitzats van fer un seguiment intensiu dels fets i del procés de negociació de la vaga convocada pels immigrants magribins per demanar seguretat i exigir els seus drets econòmics i socials. El goteig informatiu va persistir durant mesos i amb molta intensitat, com a mínim fins a final de mes, i després va continuar amb menys freqüència.

3. Objectius, hipòtesis i metodologia d'anàlisi

3.1 Objectius

Els objectius per a aquest capítol són els mateixos que para la resta de l'estudi, així que només els citarem breument:

Part III. 01. El Ejido

1. Analitzar si la cobertura informativa reflecteix la complexitat del conflicte.
2. Estudiar si el discurs periodístic segueix o obvia les recomanacions del manual d'estil per a les minories ètniques.
3. Estudiar si el discurs de les informacions periodístiques reforça o afebleix postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris.

D'acord amb els objectius, hem formulat unes hipòtesis a propòsit de la cobertura informativa del cas concret dels incidents d'El Ejido.

3.2 Hipòtesis — *com s'elaboren?*

Hipòtesis 1. A les informacions analitzades, els diaris qualifiquen els fets de racistes i es mostren contraris a les actituds tant violentes com discriminatòries.

Hipòtesis 2. A les informacions estudiades, el discurs simplifica i divideix a la població d'El Ejido en dos blocs uniformes contraposats amb tesis enfrontades. Els ejidenses de nacionalitat espanyola apareixen com violents i els ejidenses de procedència magribina com víctimes. El discurs només reconeix com immigrant al que procedeix de fora d'Espanya.

Hipòtesi 3. A les informacions analitzades, els diaris es mostren crítics amb l'actuació de les autoritats durant els incidents i en el procés de negociació de la vaga.

Hipòtesi 4. Les informacions analitzades ofereixen una visió reduccionista de l'immigrant estranger. Gairebé no tenen veu, són actors passius i en tot cas tenen un paper secundari com font d'informació.

Hipòtesi 5. A les informacions estudiades, la immigració es presenta sovint com a font de conflicte i poques vegades amb interessos coincidents amb els de la societat d'acollida.

Part III. 01. El Ejido

Hipòtesi 6. **A les informacions analitzades, els diari identifiquen l'absència de polítiques d'integració com a font del problema.** Els incidents eren previsibles i les diverses administracions no han actuat a temps per evitar-los.

3.3 Justificació de la mostra

D'acord amb els objectius del nostre estudi, vam decidir acotar l'anàlisi de la informació a la primera setmana, que engloba un cycle del conflicte, és a dir, des que explota la crisi fins que s'arriba al primer acord després de la negociació entre polítics, sindicats, empresaris i col·lectius d'immigrants afectats. Entre tots els textos publicats, vam descartar el gènere d'opinió (columnes, articles d'opinió, editorials...) i ens vam quedar amb la resta com a mostra. Finalment, el nombre de peces que tenim per realitzar l'informe és de 38 pel diari *Avui*, 59 d'*El País*, 46 d'*El Periódico* i 39 per *La Vanguardia*.

3.4 Metodologia d'anàlisi

Per tal de recollir les dades que ens interessin de cada informació amb l'objectiu de verificar les hipòtesis, hem utilitzat la fitxa que incloem a continuació.

En primer lloc, hem recollit les dades identificatives i de titulació de la informació.

Publicació	
Data	00/00/00
Secció	
Autor	

Avantítol	
TÍTOL	
Subtítol	
Paraigües	

Després ens hem preocupat de veure com estan descrits els actors i de quina manera són presentats, si la valoració de la presentació o la descripció és positiva o negativa, alhora que ens hem fixat en quines accions realitzen a la informació.

ACTORS

Quins són els actors que es presenten? Com s'identifica la població d'origen espanyol i de procedència estrangera?

Part III. 01. El Ejido

ACTORS		
[Principals]		
ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ	VALORACIÓ
Actor 1	Descripció/presentació 1	Valoració 1
[Secundaris]		
ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ	VALORACIÓ
Actor 1	Descripció/presentació 1	Valoració 1
Es tendeix a la generalització o es personifiquen declaracions i actituds?		
Manquen actors necessaris per l'explicació del conflicte?		
Quines accions s'adjudiquen als diferents actors? Com es descriuen i qualifiquen els fets?		
ACTOR	ACCIONS	
Actor 1	Descripció/presentació 1	
Actor 2	Descripció/presentació 2	
De qui són les declaracions que reproduïx el diari? Es dona veu als immigrants magribins? Quina és l'aportació de les declaracions en el conflicte?		
ACTOR	ACTOR 1	
APORTACIÓ	Aportació 1	
DECLARACIÓ	Verb introducció 1:	
Ó	Declaració 1:	

A continuació, analitzem quin és el problema que identifiquen les informacions i com s'explica.

PROBLEMA		
Com s'identifica el problema a l'article? Quina és la causa?		
[Gènesi] Gènesi1		
[Conflicte] Conflicte 1		
Quines tesis es presenten? Com s'expliquen les tesis dels diferents actors?		
ACTOR	TESIS	
Actor 1	[Forma d'explicació] Tesis 1 [Forma d'explicació] Tesis 2 [Forma d'explicació] Tesis 3	Contextualització:
Què s'explica de la situació personal dels immigrants externs?		

Part III. 01. El Ejido

I finalment veiem quins són els fets noticiables que identifiquen les informacions i les fonts que s'utilitzen per la cobertura.

PROCÉS
Quines fonts fa servir el diari en la cobertura del conflicte?
- Font 1 - Font 2 - Font 3
Quin és el tema central de la informació?
S'introdueix suficient informació de context des del principi? S'explica la gènesi del conflicte?
S'incideix en l'enfrontament entre la societat d'origen dels immigrants estrangers i la d'acollida?

De fet, les preguntes es corresponen amb les hipòtesis que hem formulat, tal com veiem al següent quadre:

Hipòtesis	Preguntes
1. A les informacions analitzades, els diaris qualifiquen els fets de racistes i es mostren contraris a les actituds tant violentes com discriminatòries.	1.1 Com es descriuen i qualifiquen els fets? 1.2 Quines tesis es presenten?
2. A les informacions estudiades, el discurs simplifica i divideix a la població d'El Ejido en dos blocs uniformes contraposats amb tesis enfrontades. Els ejidenses de nacionalitat espanyola apareixen com a violents i els ejidenses de procedència magribina com a víctimes. El discurs només reconeix com a immigrant al que procedeix de fora d'Espanya.	2.1 Com s'identifica la població d'origen espanyol i la de procedència estrangera? 2.2 Es tendeix cap a la generalització o es personifiquen declaracions i actituds? 2.3 Quines accions s'adjudiquen als uns i els altres?
3. A les informacions analitzades, els diaris es mostren crítics amb l'actuació de les autoritats durant els incidents i en el procés de negociació de la vaga.	3.1 Quines accions s'adjudiquen a les autoritats? 3.2 Quines tesis es presenten?

<p>4. Les informacions analitzades ofereixen una visió reduccionista de l'immigrant estranger. Gairebé tenen veu, són actors passius i en tot cas tenen un paper secundari com font d'informació.</p>	<p>4.1 Quines fonts d'informació s'utilitzen? Es dona veu als immigrants magribins? 4.2 Com s'expliquen les tesis dels actors? A tots se'ls dona el mateix espai? 4.3 Què s'explica de la situació personal dels immigrants externs? 4.4 Quin és el tema de la informació?</p>
<p>5. A les informacions estudiades, la immigració es presenta sovint com a font de conflicte i poques vegades amb interessos coincidents amb els de la societat d'acollida.</p>	<p>5.1 Quin és el tema central de la informació? 5.2 S'incideix en l'enfrontament entre la societat d'origen de la immigració i la d'acollida?</p>
<p>6. A les informacions analitzades, els diari identifiquen l'absència de polítiques d'integració com a font del problema. Els incidents eren previsibles i les diverses administracions no han actuat a temps per evitar-los.</p>	<p>6.1 Quina és la causa del problema? 6.2 Qui ho diu? 6.3 Com ho diu?</p>

4. Resultats

4.1 Hipòtesis 1. En les informacions analitzades, els diaris qualifiquen els fets de racistes i es mostren contraris a les actituds tant violentes com discriminatòries.

Els quatre diaris coincideixen en qualificar els atacs contra immigrants magribins de racistes i prenen partit per ells.

4.1.1 *El País*

"Barbarie racista", "brutalidad xenófoba", "la más grave reacción vandálica de acoso y hostigamiento registrada contra inmigrantes" o "la oleada de vandalismo racista sin precedentes", són algunes de les expressions que *El País* utilitza (7.02.2000) per a referir-se als episodis de violència contra immigrants estrangers que per aquestes dates sacsejaven el municipi d'El Ejido. "El Ejido ya ha sido escenario de otros graves incidentes de tinte racista, pero ninguno tan grave como el de ayer", pot llegir-se en portada. A l'encapçalament de la pàgina, apareix el paraigües "Brote xenófobo en Almería", que el dia 11 es transforma en "Conflicto racista en El Ejido", per finalment convertir-se en "Conflicto racial en El Ejido" (13 y 14.02.2000). El 8 de febrer, es parla fins i tot de "la mayor oleada de violencia xenófoba ocurrida en España".

Segons es desprèn de la lectura d'*El País*, els fets que van succeir el febrer del 2000 a El Ejido van ser un brot de racisme, desencadenat a partir de l'assassinat de la jove Encarnación López, però producte en definitiva d'un odi latent que ja abans s'havia manifestat a la zona, encara que en menor intensitat. En aquesta ocasió, la tensió va esclatar i va donar lloc a demostracions de violència vandàlica, ja no només contra les persones de nacionalitat estrangera i els seus bens, sinó també contra polítics, mitjans de comunicació i entitats socials. Així doncs, les persones que d'un mode o altre van participar als atacs, apareixen descrits com a "manifestantes descontrolados y sin rumbo" que mantenen "actitud provocadora" (7.02.2000), per exemple, i les seves gestes s'expliquen a partir de l'"enajenación colectiva" (8.02.2000).

A les informacions estudiades, es descriu amb tot luxe de detalls els enfrontaments, les armes que van utilitzar els agressors i les conseqüències més immediates. En ocasions, fins i tot es recorre a alguna declaració i es dota d'un cert dramatisme el discurs:

Part III. 01. El Ejido

"Por la noche, adolescentes armados con barras de hierro, se aplicaron a fondo con las ventanas traseras del restaurante Assalam. Les protege la oscuridad y el consentimiento de cientos de personas que se apelotonan en las calles de El Ejido desde las 22.00. Dos cuarentones observan la escena.

- '¿Qué te parece?', interpela uno.
- 'Poco', replica el otro". (7.02.2000)

Pot observar-se, igualment, l'èmfasi que posa el diari en destacar les tesis de les persones que condemnen els fets per racistes: la UE, l'administració marroquina, representants de partits polítics i sindicats, i organitzacions civils, entre d'altres.

Per altra banda, quan apareixen opinions contràries a considerar els fets racistes, aquestes solen ser ridiculitzades o posades en evidència. Veiem alguns exemples:

"En Almería no hay racismo", dijo al Senado el subdelegado

'No hay racismo ni xenofobia en Almería, lo que se ha hecho a veces es magnificar hechos como los sucedidos en Níjar, aunque sí ha habido hechos graves, pero no tan exagerados como se han difundido'. El subdelegado del Gobierno, Fernando Hermoso, intentó tranquilizar a los senadores miembros de la Ponencia de Estudio sobre la Intolerancia y las Nuevas Formas de Marginación y Esclavitud que visitaron Almería los pasados 18 y 19 de noviembre. La realidad, sin embargo, se encargó de desmentirle." (8.02.2000)

En aquest cas, l'opinió del subdelegat és desacreditada per l'evidència dels fets, però en altres ocasions les declaracions deixen en ridícul les persones que les pronuncien.

"(...) Antonio Martín Domínguez, ex comisario jefe de la policía de El Ejido y actual encargado de Protección Ciudadana, la mayoría parece no comprender.

'El problema', dice Antonio Martín, 'está en la falta de integración de los inmigrantes por los hábitos tan especiales que tienen. No es que sean mala gente, en absoluto, los hay muy buenos y trabajadores, pero, claro, hay que comprender que provoquen el rechazo de la gente. Eso no es racismo. Es un rechazo en cierta manera lógico'. (...) Cita ejemplos de las quejas más frecuentes del vecindario: los magrebies no guardan cola en los establecimientos; manosean los alimentos de los estantes; orinan en la calle 'incluso delante de las chicas jóvenes'; no ceden el asiento a las ancianas o las embarazadas; se hacinan en los pisos de alquiler; alborotan a las cuatro de la mañana, al levantarse en tropel para acudir al invernadero; no limpian la casa; se lavan poco, rezan con cánticos a horas extrañas... También se han oído quejas porque andan tres o cuatro cogidos de la mano, ocupan toda la acera e impiden el paso a los de atrás; o 'son impertinentes', 'agresivos', 'chulos' o 'no saben beber, se exaltan en seguida y por eso no se les aceptan en los bares'." (13.02.2000)

En la mateixa línia, trobem el següent paràgraf:

Part III. 01. El Ejido

"Tras los terribles sucesos de las últimas semanas, la palabra 'racismo' es la única que no se puede pronunciar en El Ejido sin levantar iras y desencadenar insultos. Nadie es racista en esta tierra. Empresarios, sindicalistas, políticos, comerciantes, vecinos, autoridades, trabajadores... coinciden en esa apreciación. Y la prueba, alegan, es que los ejidenses aceptan a los 'marroquíes buenos'. Sólo rechazan a los 'ilegales, recién llegados', de quienes se sienten víctimas. Unos y otros atribuyen su molesta presencia al Gobierno, a las ONG, a la permisividad de las fronteras españolas en el Norte de África, a una mano de obra a todas luces excedente: a quien sea que haya creado un problema en el que no han tenido nada que ver. Esta es la gran mentira de El Ejido." (13.02.2000)

La por als immigrants magribins pel fet que és diferent es presenta com irracional i pròpia de societats amb poca cultura:

"No obstante, y a pesar de la falta de motivos tangibles, mucha gente se siente víctima indefensa de una invasión de delincuentes que acaban de cruzar en masa el Estrecho para adueñarse de sus propiedades, ensuciar sus calles y molestar a sus mujeres. Juan, un trabajador autónomo que vive en una modesta barriada de las afueras, dice que aún no ha conseguido calmarse después de que 'un moro' pretendiera 'violar' a su hija de 15 años el martes pasado, en pleno día.

- ¿Qué ocurrió?
- La estuvo siguiendo por varias calles. Cuando ella aminoraba el paso, él también. La pobre llegó a casa temblando. Yo no he dormido desde entonces.
- ¿Le hizo algo?
- No, pero podía haberlo hecho. Mi hija no vuelve a salir sola a la calle. Nuestras mujeres están muy asustadas. Algo tendremos que hacer.

En El Ejido, una población con una tasa de analfabetismo funcional del 54% - según un informe de la Universidad de Sevilla -, la defensa calderoniana de la honra femenina ha cobrado vigencia." (13.02.2000)

4.1.2 La Vanguardia

Els atacs perpetrats contra població immigrant estrangera per part d'ejidenses de nacionalitat espanyola responen a un "violento brote racista en Almería", "un estallido xenófobo" (7.02.2000), o "el peor estallido racista de la historia de España" (13.02.2000). Malgrat aquesta afirmació, *La Vanguardia* introdueix uns certs matisos: "El asesinato el sábado en un mercadillo de Encarnación López Valverde, de 26 años, a manos de un joven magribí con trastornos mentales ha hecho estallar graves disturbios, en su mayoría de tinte racista o xenófobo, en este municipio almeriense." (7.02.2000)

Lluny de voler justificar les agressions al col·lectiu magribí, algunes de les informacions sí confereixen certa lògica a la reacció dels grups violents.

Part III. 01. El Ejido

"Una imagen habitual de El Ejido son las bombonas de butano en la calle. Pero, eso sí, atadas a la reja de la ventana con una cadena. Causa evidente de ese comportamiento: los inmigrantes las roban. Conclusión de los vecinos: 'Los moros son todos unos chorizos y, tarde o temprano, te la juegan'. La realidad, como suele ocurrir, es bastante más compleja. Los inmigrantes roban las bombonas, es cierto, porque carecen de documentación y de viviendas con instalaciones adecuadas. Por eso el distribuidor de butano se niega a hacerles el preceptivo contrato. Y por eso no les queda más remedio que robarlas si quieren tener agua caliente.

Las bombonas, como otros pequeños detalles cotidianos del Poniente almeriense, ilustran algunas de las situaciones que han llevado al brote de xenofobia que asuela El Ejido. Lo ocurrido estos días sólo puede explicarse a partir de la existencia de un profundo sentimiento de desprecio al extranjero y de un malestar muy extendido por los continuos robos y agresiones atribuidos al colectivo magribí. Tres muertes en 15 días en la barriada de Santa María del Águila son muchas muertes para una población que se siente abandonada por las autoridades." (9.02.2000)

Al paràgraf anterior, el diari estableix una relació entre immigració irregular i delinqüència, de manera que en certa mesura fa comprensible el "malestar muy extendido", encara que els espanyols culpen els polítics. Tanmateix, la informació no aporta una explicació de les raons que impedeixen els immigrants tenir papers.

Les informacions analitzades presenten el conflicte de fons, però en almenys en una informació se simplifica i s'estableix una relació més directa entre l'assassinat d'Encarnación López i els incidents: "Volviendo al origen de todo: el joven autor del asesinato de la joven lo confesó todo en comisaría." (8.02.2000)

Es destaquen les tesis de persones i institucions que condemnen els fets per racistes, i les opinions contraries queden en entredit:

"La frase

Sucios e indecorosos

'En El Ejido se dan dos formas de vida entre los españoles y los marroquíes. Hay una serie de marroquíes que rozan la delincuencia, que hacen pequeños robos, hurtos, son un poco sucios en su forma de vida, y un poco indecorosos ante la sociedad española que le rodea, y no todos, sino algunos de ellos.'

Jesús Torres Hurtado

Delegado del Gobierno en Andalucía" (9/02/2000)

També es interessant destacar una informació que apareix el dia 11 de febrer, al costat d'una notícia sobre la vaga als hivernacles.

Part III. 01. El Ejido

"Un marinero magribí salva a un español"

'No todos los magrebíes somos iguales. Si alguno es capaz de matar a una española, otro es capaz de salvar una vida. Espero que las cosas se equilibren'. Estas palabras fueron manifestadas ayer por Mohamed Del Morabet - en la foto -, tripulante del pesquero 'Nuevo Levante' que por la mañana se hundió en el puerto de Barcelona, después de chocar contra una zona en obras del Moll Adossat. Morabet, de origen magribí, se lanzó al agua para rescatar a un compañero español que había caído al mar. Su acción sirvió para que éste sobreviviera." (11.02.2000)

La peça mostra una imatge positiva dels immigrants magribins, però de la manera que ho fa contribueix a fomentar la idea que l'immigrant solidari és un cas excepcional.

4.1.3 El Periódico

A les informacions analitzades, el diari tendeix a demostrar que el racisme és un sentiment present a El Ejido amb anterioritat als fets de febrer del 2000. Ho veiem al paraigües que encapçala les pàgines durant tota la setmana, "Nou brot xenòfob", o en frases com ara "La violència racista es desferma a El Ejido" (7.02.2000). A més a més, com element de context es destaca la següent informació:

"Mobilització racista"

Veïns d'una barriada d'El Ejido van recollir el 1990 firmes per a l'expulsió dels mil nord-africans que treballaven en aquell moment als hivernacles." (7.02.2000)

L'acusació de racisme queda reforçada amb la menció a grups d'ideologia nazi que, segons s'explica, podrien haver participat als incidents: "Bandes de vàndals segueixen practicant la 'caça del moro', que ja ha atret organitzacions nazis." (8.02.2000)

Els espanyols que protagonitzen les agressions són "els incontrolats" (7.02.2000) i tenen una actitud molt agressiva que és descrita amb tot detall:

"Un company exaltat va afegir: 'A veure si la Guàrdia Civil ens dona l'ordre de treure les escopetes o el que tinguem, perquè crec que vénen al voltant de 500 moros d'allà dalt. Anirem a casa a preparar-nos pel que pugui passar'.

Hi va haver veïns que van optar per treure-li la pols a les escopetes i penjar-se-les a l'espatlla per sortir al carrer. Durant la batalla que va tenir lloc al barri de Santa María del Águila, i també a Las Norias de Daza, molts van mostrar ganivets, pals, barres de ferro, cadenats i falçs. Altres portaven pistoles a les guanteres del cotxe." (7.02.2000)

Part III. 01. El Ejido

El Periódico destaca les tesis que condemnen els fets per ser racistes i, quan dona veu als protagonistes dels actes vandàlics, les seves opinions apareixen sovint d'un mode grotesc, junt a la descripció d'actituds violentes:

"No som racistes. N'estem farts que es produeixen actes violents i morts d'innocents. Sabíem des de fa temps que això explotaria qualsevol dia i ja ha explotat', afirmava un pagès que mostrava una gran porra sota una jaqueta." (7/02/2000)

D'altra banda, el diari menciona l'augment de l'arribada d'immigrants i els trets característiques i diferencials de les dues comunitats com uns factors que, comprensiblement, poden acabar provocant situacions com les viscudes a El Ejido:

"Imaginem-nos que en els últims cinc o 10 anys s'hagués produït a escala espanyola una allau com la del Ponent d'Almeria. Com s'ho faria un país amb un 20% d'immigrants - més de set milions de persones—, arribats en un lapse de temps tan curt? Quin grau de maduresa social i política, quin nivell de desenvolupament de les infraestructures socials i quina cultura cívica caldria per absorbir un xoc d'aquesta magnitud? Aquest fenomen incorpora trets relatius a la conformació sociocultural, tant dels autòctons com dels immigrants, que dificulta el compromís de la integració." (13.02.2000)

4.1.4 Avui

Els atacs perpetrats per població de l'Ejido de nacionalitat espanyola són considerats "agressions xenòfobes" (8.02.2000) o "aldarulls racistes" (9.02.2000), en la línia d'altres molts abusos anteriors contra la població nordafricana. Així, el diari publica una informació sobre denúncies rebudes per l'ONG SOS Racisme als tres anys previs als incidents:

"El brot de racisme que s'ha desfermat a El Ejido aquesta setmana no ha estat, en absolut, un fet aïllat en la pròspera zona agrícola d'Almeria que ha crescut amb l'aportació bàsica de la mà d'obra immigrant.

Els informes de denúncies rebudes per SOS Racisme els últims tres anys detecten una gran varietat de discriminacions cap als estrangers a El Ejido, Roquetas i La Mojonera, des dels insults i l'expulsió de locals públics, fins a agressions policials, cobrament de preus més cars i un ampli cas d'abusos en qüestions d'habitatge (...)." (10.02.2000)

La descripció de la situació en la qual viuen els immigrants magribins a El Ejido serveix per donar suport a la hipòtesi: "Mantenen els magribins en condicions infrahumanes però no

Part III. 01. El Ejido

volen sentir parlar de racisme" (13.02.2000). A més a més, es destaquen les tesis de les persones que condemnen els fets per racistes.

A les informacions, es relacionen els incidents amb l'activitat de grups d'ideologia neonazi, de manera que la consideració dels fets com racistes guanya força:

"Crides xenòfobes a Internet

El conflicte d'El Ejido ja ha arribat a Internet. Una pàgina web de grups neonazis - Plataforma España 2000 i Red Vértice - feia ahir una crida a lluitar contra els immigrants i animava els seus simpatitzants a participar en les manifestacions convocades a la població d'Almeria amb consignes com ara 'esperem que aquesta tarda Almeria recordi l'Ulster. Bona lluita." (8.02.2000).

La descripció del conflicte recorre a elements que destaquen l'enfrontament - "El Ejido segueix en guerra" (8.02.2000) - i s'expliquen els fets violents amb detall, com ara: "Centenars de persones van agredir un centenar d'immigrants, als quals van apedregar i perseguir amb pals i barres metàl·liques." (7.02.2000)

4.1.5 Conclusions

En les informacions que hem estudiat, els quatre diaris coincideixen en qualificar els fets de racistes i parlen d'un odi latent a la zona. Es posen a favor de les persones agredides i es descriu amb detall la brutalitat dels atacs. S'aprecia l'èmfasi dels diaris per destacar les opinions dels qui condemnen els fets per considerar-los xenòfobs, i sovint es desacredita i ridiculitza les persones que, d'alguna manera, justifiquen els incidents, o es neguen a qualificar-los de racistes.

La Vanguardia mostra la relació que existeix entre la falta de documentació per als immigrants magribins, la comissió de delictes i, en última instància, les actituds racistes. *El Periódico* presenta les dificultats per assolir la integració de dues comunitats amb trets diferencials característics en qualsevol regió. *L'Avui* és el que adopta una postura menys contundent, encara que també és crític.

4.2. Hipòtesis 2. A les informacions estudiades, el discurs simplifica i divideix a la població d'El Ejido en dos blocs uniformes contraposats amb tesis enfrontades. Els ejidenses de nacionalitat espanyola apareixen com a violents i els ejidenses de procedència

Part III. 01. El Ejido

magribina com a víctimes. El discurs només reconeix com a immigrant al que procedeix de fora d'Espanya.

Els diaris comencen a identificar els magribins com a membres del veïnat, i la condició d'immigrant està reservada per a les persones de procedència estrangera. En general, es dibuixen dos blocs de població amb rols definits.

4.2.1 El País

A les informacions analitzades conviuen dues maneres de classificar la població d'El Ejido. Per una banda, es presenten veïns de nacionalitat espanyola i estrangers com dos col·lectius separats, "dos comunidades" (7.02.2000). Els espanyols sovint apareixen com "vecinos de El Ejido", mentre que els immigrants magribins són "los inmigrantes", "los extranjeros", i en alguna ocasió "árabes" (7.02.2000).

El discurs simplifica i el terme "inmigrante" només s'utilitza per referir-se als ciutadans estrangers, quan la realitat és que El Ejido és un municipi de recent creació que es va poblar amb l'arribada d'immigrants procedents d'altres zones de l'estat espanyol: "Los altercados se producen tras años de incidentes entre inmigrantes y población nacida en la zona almeriense", (7.02.2000); "inmigrantes y vecinos nacidos en El Ejido" (7.02.2000).

Tanmateix, les cites anteriors ens mostren la segona manera de classificar la població d'El Ejido que comentàvem. És a dir, s'aprecia una tendència a incloure els immigrants dins el veïnat, que es veu quan s'identifica la població de nacionalitat espanyola com a "vecinos nacidos en El Ejido".

En poques ocasions es dóna compte dels espanyols que van romandre aliens als atacs, presentats com a casos anecdòtics o, en qualsevol cas, sense importància en els fets:

"Sobre un jirón de sábana un mensaje nítido encabeza la marcha: 'Por la paz y la dignidad'.

Decenas de lugareños observan la escena desde balcones y aceras. Una señora les ofrece agua, un gesto humanitario casi excepcional estos días." (8.02.2000)

"El pasado domingo, un grupo de ejidenses lo acorralaron y golpearon cuando salía de la localidad en dirección a Jaén para asistir al funeral de su padre. Un vecino del pueblo le ayudó a escapar de los exaltados que lo acosaban y le refugió en una casa. Hermoso confesó que, durante un momento, llegó a pensar que esa noche en su casa habría otro cadáver." (9.02.2000)

Part III. 01. El Ejido

"No toda la gente - se calculan varios millares - que pasó parte de la noche en la calle participó en los ataques vandálicos, pero lo cierto es que tampoco intentaron impedir los ataques del medio centenar de exaltados. Y alguno que lo intentó fue callado a voces." (7.02.2000)

"En cualquier caso, el halo de aparente tranquilidad permitió que algunos magrebíes comenzaran ayer a pasear por las calles del centro de El Ejido y que en la barriada de Las Norias, al igual que el día anterior, sendos grupos de inmigrantes magrebíes y de almerienses - un total de 300 personas - se fundieran en un emotivo abrazo y se manifestaron juntos por las calles gritando '¡Queremos paz!'."(9/02/2000)

Es constata l'existència de diversos blocs entre els immigrants magribins que van participar en la negociació per a posar fi a la vaga. La posició de Mustafà Ait-Korchi, líder de l'Asociación de Emigrantes Marroquíes en España (AEME) es presenta com radical i poc representativa dels interessos dels vaguistes:

"Mal empezó la reunión. Mustafá Ait-Korchi, representante de la Asociación de Emigrantes Marroquíes de España (AEME) y portavoz de los piquetes de huelga, marcó su entrada en la sede empresarial con una frase de mal augurio: 'Las personas que están aquí sentadas no son suficientemente representativas'." (12.02.2000)

"Los inmigrantes llegaron a la segunda reunión en la sede de los empresarios almerienses (Asempal) con un documento con sus exigencias y sin la persona que el viernes se convirtió en el principal obstáculo para el acuerdo: Mustafá Ait-Korchi, autodenominado representante de los huelguistas, quien fue apartado de las negociaciones por sus propios compatriotas, quienes le negaron toda representatividad del colectivo. Su ausencia dinamizó las discusiones." (13.02.2000)

4.2.2 La Vanguardia

Generalment, els termes utilitzats per denominar els immigrants estrangers, els caracteritzen com a ciutadans de segona categoria. Algunes denominacions desposseeixen els magribins de la condició de veïns. Per referir-se a la població de nacionalitat espanyola, el diari emprà termes com "autóctonos", "lugareños", "los vecinos del pueblo" (7.02.2000) o "los ejidenses" (13.02.2000). Els magribins, per contra, són "inmigrantes", "gente emigrada" o "población de extranjeros" (7.02.2000).

Gairebé sempre, s'utilitza la paraula "inmigrante" per referir-se a les persones de nacionalitat estrangera, encara que almenys en una informació s'equipara el fenomen migratori des d'altres països amb el que prové de la resta de l'estat:

Part III. 01. El Ejido

"Tal pujanza ha ido acompañada de un fuerte movimiento inmigratorio que se ha nutrido de las comarcas limítrofes más pobres: el Alto Andaraj almeriense y las Alpujarras granadina. Pero también del retorno de almerienses que emigraron a Cataluña 30 años atrás.

También han llegado los inmigrantes extranjeros: de Marruecos y, en menor medida, del África Negra." (8.02.2000)

Immigrants estrangers i veïns de nacionalitat espanyola es presenten com dos blocs enfrontats. Els uns són protagonistes dels atacs, els altres víctimes. En ocasions, es tendeix a la simplificació i es generalitza: "El pueblo de El Ejido se volcó ayer a la calle con palos y objetos contundentes..." (7.02.2000). Com a mínim, en una informació es fa referència als veïns espanyols que no van voler participar als atacs, que són presentats com casos excepcionals:

"Mientras, los dirigentes de las asociaciones de vecinos intentaban ayer introducir algo de cordura entre sus vecinos. 'Los que se están moviendo son simplemente una minoría'. Era el último resquicio de sentido común que quedaba en una zona de a que se había adueñado el caos durante más de 48 horas." (8/02/2000)

Els immigrants magribins apareixen normalment com a víctimes, atemorits per les agressions, però també se'ls atribueix certs episodis de violència en resposta als atacs patits: "(...) unos 300 inmigrantes marroquíes tiraban piedras a los vehículos que cruzaban la avenida." (7.02.2000). Pel que fa a les condicions de vida, es parla de situacions de marginació i exclusió per a tot el col·lectiu: "Ser inmigrante legal o ilegal no marca mucho la diferencia." (13.02.2000).

No obstant, en una informació es constata l'existència de diferents actituds entre els uns i els altres:

[Los inmigrantes] "Hacen lo que haría cualquiera. Bajar al pueblo y tratar de divertirse un rato. Y en un colectivo tan grande, alrededor de 20.000 en la comarca, hay gente para todo. También en el pueblo hay gente para todo, incluso hay quienes se molestan por la simple presencia de un grupo de magrebíes. Otros se quejan de falta de civismo y todos de haber sufrido robos, violaciones, insultos... Por supuesto los magrebíes no son los únicos que cometen delitos. "A los nuestros no tenemos más remedio que tragárnoslos, pero a ellos por qué, argumentan en la zona." (13.02.2000)

Part III. 01. El Ejido

Els jornalers en vaga són identificats com un grup heterogeni i s'hi incideix en els aspectes conflictius de la diversitat i l'aparent absència de líders, interpretades com a desorganització. A més, es fa una presentació negativa dels que protesten:

"No hay interlocutores y los pocos que se ven destacar inquietan por su radicalismo."

"Los responsables policiales creen que el movimiento nació de manera espontánea para defenderse de las agresiones surgidas el fin de semana. Luego, algunos compatriotas que tenían ascendencia por regentar establecimientos públicos (bares, carnicerías o bazares), los más veteranos y los integrantes de organizaciones minoritarias se han puesto al frente de la protesta, pero el movimiento sigue siendo básicamente anárquico."

"El movimiento huelguista muestra una evidente ausencia de líderes, algo que no se sabe si resulta más inquietante o tranquilizador para las autoridades, empeñadas en una política de desgaste." (11.02.2000)

4.2.3 El Periódico

Generalment, els termes utilitzats per a denominar els immigrants estrangers, els caracteritzen com a ciutadans de segona categoria. Algunes denominacions desposseeixen els magribins de la condició de veïns. Per referir-se a la població de nacionalitat espanyola, el diari emprava termes com "veïns" o "veïns del Ponent" (7.02.2000), mentre que els estrangers solen ser "magribins establerts a la zona", "nord-africans", "la comunitat musulmana" (7.02.2000), "marroquins" (11.02.2000).

A més, el terme "immigrant" només s'utilitza per fer referència a les persones de nacionalitat estrangera, amb molt comptades excepcions com la següent:

"La població d'El Ejido, un petit poblet de secà convertit de cop i volta en una bonica ciutat pròspera i cosmopolita, és una barreja molt rica de gent emprenedora de diferent origen: nadius de la província d'Almeria i emigrants d'altres llocs d'Espanya i de l'Àfrica." (7.02.2000)

Els veïns de nacionalitat espanyola són fonamentalment protagonistes dels atacs, si bé almenys en una informació es fa referència a persones que no van voler participar en les agressions, però sense conferir-los protagonisme en el desenvolupament dels fets: "La crispació i la por dels veïns que intenten no involucrar-se en els disturbis va convertir la localitat en una ciutat fantasmagòrica." (8.02.2000).

Part III. 01. El Ejido

Encara que els immigrants estrangers apareixen fonamentalment com a víctimes, el diari també informa de determinats moments de reacció violenta als atacs:

"A aquella mateixa hora, al Bulevar d'El Ejido, uns 300 marroquins tiraven pedres als vehicles que passaven per l'avinguda en protesta pels actes vandàlics contra les seves propietats provocats pels veïns del Poniente. El centre sanitari del Poniente va atendre durant tota la tarda veïns i immigrants de lesions de 'caràcter lleu' produïdes tant pels uns com pels altres." (7.02.2000)

"Segons ha informat la policia, aquest últim incendi hauria pogut ser provocat per un grup d'immigrants." (8.02.2000)

Perl que fa a les condicions de vida i treball dels immigrants magribins, en algunes informacions s'estableixen distincions entre els que tenen documentació i els que estan en situació irregular:

"El salari que percep un immigrant a El Ejido és d'unes 4.500 pessetes diàries, igual que el que cobren els treballadors nadius de la localitat i de la comarca del ponent d'Almeria, sempre que es compti amb la documentació en regla. Els sense papers no ho tenen tan bé. Treballen sense cap control i cobren en ocasions menys de la meitat que els seus compatriotes en situació regularitzada.

Actualment viuen a la ciutat uns 15.000 immigrants, i només n'hi ha uns 4.000 que disposen de permís de residència i de treball; la resta malviuen a barraques i *cortijos* abandonats sense llum ni aigua, on dormen amuntegats." (8.02.2000)

"Entre els magribins d'El Ejido també hi ha classes, i els que habiten en aquesta misèria conformen l'escalafó més baix." (9.02.2000)

Durant la vaga, es constata l'existència de diferents postures entre els immigrants magribins i es reconeix la representativitat de Mustafá Ait-Korxi com a líder dels vaguistes: "Ait-Korxi, casat amb una noia d'El Ejido, és el fundador de l'Associació d'Emigrants Marroquins a Espanya (AEME), i per la seva valentia s'ha convertit en el líder de la vaga general que ha paralitzat els camps del Ponent andalús." (10.02.2000). La seva postura és considerada radical, les protestes negatives, i fins i tot s'introdueixen declaracions que reforcen aquesta idea: "L'actitud dels integrants dels piquets va provocar perplexitat entre els sindicalistes. José Luis Sánchez (CCOO) va definir la negociació com 'impossible' i va destacar l'excel·lent predisposició de la resta dels magribins'." (12.02.2000).

4.2.4 Avui

Part III. 01. El Ejido

A les informacions analitzades conviuen dues maneres de classificar la població d'El Ejido. D'una banda, preval la conformació de dos blocs separats entre la població de nacionalitat espanyola i els magribins, de manera que els primers són identificats com a "veïns" i els segons com a "immigrants". Tanmateix, s'aprecia l'èmfasi del diari per considerar també veïns els immigrants magribins, de manera que en ocasions s'utilitzen termes expressions com ara "els veïns de nacionalitat espanyola" (8.02.2000) i "els veïns magribins" (9.02.2000).

Per altra part, el terme "immigrant" s'utilitza només per identificar les persones de nacionalitat estrangera, mentre que els espanyols són considerats "població autòctona" (7.02.2000).

Es focalitza l'atenció en l'enfrontament entre població de nacionalitat espanyola i magribina. A banda de les declaracions d'ONG, polítics o sindicalistes, no es presenten els ejidenses espanyols que no van participar als atacs, i es tendeix a la generalització i la construcció de blocs de població: "Revolta veïnal a El Ejido contra els immigrants pels últims crims" (7.02.2000), "Durant tot el dia, els veïns de nacionalitat espanyola van tallar carreteres, van provocar incendis i van estendre el conflicte als afores de la població." (8.02.2000)

Només en un parell d'informacions es presenten veïns espanyols que van tenir certa actitud conciliadora durant i després dels incidents:

"Ahir a la nit el delegat del govern a Andalusia va demanar calma a la població. Hores abans ho havien fet els representants de les associacions de veïns de la pedania on vivia la noia assassinada divendres." (8.02.2000)

O aquest altre cas, on tanmateix es descriu la iniciativa de un grup de veïns espanyols per netejar la imatge del poble, més que per denunciar els atacs o intervenir positivament en ells:

"D'altra banda, més de 3.000 veïns van constituir ahir una plataforma ciutadana per retornar la imatge d'integració i solidaritat, amb la qual han conviscut els immigrants els últims deu anys. La plataforma té previst fer accions legals contra mitjans de comunicació per deteriorar la imatge de la població." (11.02.2000)

Per la seva part, els immigrants estrangers solen aparèixer com a víctimes, encara que en algunes informacions se'ls adjudica cerca responsabilitat en els incidents:

Part III. 01. El Ejido

"El primer incendi, segons algunes fonts, hauria estat obra dels immigrants, en resposta al foc provocat pels veïns als altres dos indrets."

"Sí que va admetre que l'actuació policial va ser difícil 'perquè hi havia molts energúmens' i que l'objectiu de les forces de seguretat va ser en tot moment dissuadir els dos col·lectius enfrontats per evitar actes violents." (8.02.2000)

No s'incideix en les diferències dins del grup d'immigrants magribins, ni es qüestiona els seus representants.

4.2.5 Conclusions

A les informacions analitzades conviuen dues maneres de classificar la població d'El Ejido. Mentre que encara predomina la distinció entre les persones de nacionalitat espanyola i magribina, considerats veïns i immigrants respectivament, a *El País* i *l'Avui* s'aprecia l'èmfasi per identificar també els immigrants estrangers com a membres del veïnat.

D'altra banda, els diaris només consideren immigrants les persones d'origen estranger, i passen per alt el fet que a El Ejido viuen molts espanyols procedents d'altres zones d'Andalusia o de la resta de l'Estat. A més, amb l'excepció dels immigrants de l'Europa de l'Est que arriben a El Ejido per treballar a la collita durant la vaga, els diaris només parlen dels magribins, i no mencionen l'existència d'estrangers d'altres nacionalitats.

Les informacions analitzades tendeixen a presentar els espanyols com a violents i els estrangers com a víctimes, amb algunes excepcions. *El Periódico* és segurament el diari que menys incideix en la construcció de dos blocs de població, i el que introdueix més matisos.

4.3 Hipòtesis 3. A les informacions analitzades, els diaris es mostren crítics amb l'actuació de les autoritats durant els incidents i en el procés de negociació de la vaga.

Els quatre diaris es mostren crítics amb l'actuació policial durant els incidents, encara que *El País* i *El Periódico* ho fan d'una manera més explícita i contundent.

Part III. 01. El Ejido

4.3.1 El País

El diari critica l'actuació policial durant els incidents i responsabilitza les autoritats dels errors comesos: "Sólo cambió la actitud de Interior, que al fin dio orden de capturar a los responsables" (8.02.2000). Es concedeix molt d'espai a les tesis contràries a la resposta de l'administració, fins i tot quan procedeixen del propi govern. Les declaracions d'alguns dels immigrants estrangers, víctimes dels atacs, també donen fe de la inadequada reacció de la policia: "Pero podría haber sido peor: 'Estaba dentro del local con otros seis marroquíes, rompieron la puerta y comenzaron a *matarnos* sin que la policía hiciera nada" (8.02.2000).

La figura de l'alcalde d'El Ejido queda en evidència, tant per la descripció dels fets que protagonitza i les seves declaracions, com per les paraules que altres persones, des de tots els sectors, li dediquen:

"El alcalde de El Ejido sigue pensando que el lugar adecuado de los inmigrantes son los humildes cortijos de los invernaderos: 'Así ahorrarán en transporte', dijo. Ahora ha rectificado: 'Tendrán autobuses para que vengan al cine'. El caso es tenerlos lejos. El secretario general del PP, Javier Arenas, ha reiterado el apoyo incondicional del partido al candidato ejidense." (13.02.2000)

"Enciso decidió no autorizar la manifestación vecinal del sábado, aunque sabía que era imparable. Según la oposición, el alcalde, más que detener la exaltación, le echó gasolina al permitir que la protesta se celebrara sin permiso, mientras la policía miraba hacia otro lado." (8.02.2000).

En la mateixa línia, el diari critica durant la negociació i després de la signatura de l'acord que posa temporalment fi a la vaga:

"El alcalde d'El Ejido, Juan Enciso (PP), rompió ayer el acto simbólico de unidad contra la ola de violencia vivida en esta localidad. Enciso no sólo faltó, por segunda vez, a la reunión de la Mesa por la Integración celebrada en la capital almeriense, sino que reclamó la reforma de la Ley de Extranjería y la repatriación de todos los *sin papeles*." (10.02.2000)

El diari, no només no dóna suport a les tesis de Josep Piqué sobre la necessitat, segons ell, de reformar la llei d'estrangeria, sinó que més aviat tracta de desautoritzar-la mostrant diferents opinions dins el seu propi partit, com ara la del ministre de l'Interior, o declaracions en contra que provenen d'altres sectors de la societat.

Part III. 01. El Ejido

Entre les opinions que apareixen d'acord amb la idea de conveniència de reformar la llei d'estrangeria, trobem la de l'alcalde Enciso:

"Precisamente, el discurso contra los inmigrantes ha sido el principal valor electoral de este alcalde, que no duda en erigirse en la carne y la sangre de la frontera de la Unión Europea cuando se trata de hablar de frenar la entrada del foráneo: 'Estamos pensando en hacer un llamamiento tanto al Gobierno Civil (sic) como al propio Estado Central (sic) para que en tanto se cambian o no las leyes, que se incrementen las medidas de seguridad para intentar que estas personas que son portadoras de cuchillos y navajas puedan actuar lo menos posible. Este desastre de texto [la Ley de Extranjería] tendrá que ser modificado.'" (8.02.2000)

4.3.2 La Vanguardia

El diari introdueix una crítica tèbia a l'actuació de la policia, sempre relacionada amb una reacció inadequada i falta de previsió de les autoritats: "Fueron las primeras detenciones tras dos días de aparente pasividad del contingente policial" (8.02.2000); "Tres días después del inicio del conflicto, las administraciones – Gobierno, Junta y ayuntamientos – han reaccionado a lo ocurrido" (9.02.2000), i "El estallido de violencia de El Ejido ha cogido fuera de juego a las autoridades y a los dirigentes políticos, que ayer sortearon como pudieron su primer contacto con la provincia de Almería." (10.02.2000).

La figura de l'alcalde queda en entredit, en destacar-se en diverses informacions la seva falta de col·laboració en el procés de negociació de la vaga: "Juan Enciso, que mantiene actitudes xenóforas y que ha boicoteado todas las reuniones de la Mesa de Integración" (9.02.2000), i "con una única y sonada ausencia, la de José Luis Enciso, alcalde de El Ejido y hombre que no se ha distinguido precisamente por la corrección política en los últimos días" (9.02.2000). *La Vanguardia* li dedica qualificatius com ara "el explosivo alcalde" (11.02.2000) i publica declaracions en què ell mateix es desacredita.

També es suggereix la manca d'iniciativa de les autoritats per posar fi a la vaga:

"Los huelguistas, los empresarios y las autoridades viven de espaldas
Las autoridades esperan que el movimiento huelguista caiga como fruta madura por el desgaste de los trabajadores (...)

Nadie habla con los huelguistas. Las autoridades, convencidas de que los agricultores han cometido el error de mostrar a los inmigrantes la fuerza que pueden tener si actúan unidos, no quieren hacer lo mismo potenciando a alguno de sus líderes que han empezado a emerger. De ahí que pese a las llamadas a la integración y el diálogo, lo que hay es total incomunicación." (11.02.2000)

Part III. 01. El Ejido

El diari no es posa a favor de modificar la llei d'estrangeria, com anuncia Josep Piqué durant el conflicte. De fet, suggereix un cert oportunisme del polític per introduir reformes anteriorment buscades:

"Al Gobierno nunca le ha gustado la ley de Derechos y Libertades de los Extranjeros en España y su Integración Social, más vulgarmente conocida como ley de Extranjería, y así lo ha hecho saber repetidamente. El portavoz del Gobierno reafirmó ayer la voluntad del Ejecutivo de reformarla y darle 'un contenido de sobra conocido por las enmiendas que introdujo el PP en el Senado'. Y cuanto antes mejor: 'Ojalá esta reforma estuviera aprobada para el verano', añadió el ministro portavoz."
(12.02.2000)

4.3.3 El Periódico

A les informacions analitzades, es considera molt insuficient l'actitud de la policia durant els incidents:

"La timidesa exhibida per la policia durant les dues primeres jornades de disturbis racistes a El Ejido va convertir ahir la localitat d'Almeria en una ciutat on l'única llei la van imposar, una altra vegada, els veïns armats amb barres de ferro i pedres que van atacar els immigrants." (8.02.2000)

Es desacrediten les declaracions de les persones que defensen la reacció policial, en mostrar la debilitat del seu discurs:

"Hores abans, el delegat del Govern a Andalusia, José Torres Hurtado, havia intentat justificar l'actitud de la policia i havia assegurat que una intervenció més contundent hauria afegit llenya al foc. Però les imatges de televisió han demostrat que la passivitat dels agents va arribar a posar en perill la integritat d'alguns magribins, com una família a la qual van incendiar la vivenda ahir a la matinada. Els agents només es van decidir a evacuar les set persones que vivien al pis quan els agressors van abandonar el lloc." (8.02.2000)

Igualment, es concedeix molt d'espai a les tesis que acusen de deixadesa i passivitat la policia, i que en culpen el govern.

"El rebuig a la inhibició de la policia durant els incidents xenòfobs d'El Ejido va ser ahir unànime entre els partits polítics de l'oposició, sindicats, entitats d'immigrants i altres ONG, que van arribar a culpar el ministre de l'Interior, Jaime Mayor Oreja, de 'tolerar un intent de genocidi', al no protegir ni la integritat física ni els bens dels immigrants." (8.02.2000)

Part III. 01. El Ejido

D'altra banda, també es destaquen les veus que acusen la policia de rebutjar les denúncies dels magribins:

*"Els immigrants diuen que no els deixen denunciar
SOS Racisme acusa la policia d'El Ejido de posar traves als magribins"* (10.02.2000)

El diari, a més a més, desqualifica l'alcalde per la seva manca de compromís durant les negociacions - "L'alcalde torna a ignorar la Taula per a la Integració i exigeix diners per als empresaris" (10.02.2000) - i la seva actuació durant els incidents, com ara les crítiques als sindicats i els mitjans de comunicació.

Es recullen les declaracions de Josep Piqué a favor de reformar la llei d'estrangeria, però no se'ls dona excessiva importància, a més que es constaten les opinions divergents en el propi govern.

"Piqué i Major discrepen sobre l'efecte de la llei d'estrangeria

El brot de xenofòbia d'El Ejido va posar ahir de manifest contradiccions en el si del Govern a l'hora de relacionar els fets amb l'aplicació de la llei d'estrangeria. El ministre portaveu de l'Executiu va airejar els incidents com una mostra de la necessitat de reformar la normativa actual, aprovada al desembre al Congrés amb els vots en contra del PP. Per contra, el ministre de l'Interior, Jaime Mayor Oreja, va considerar una 'irresponsabilitat' vincular el crim i les revoltes amb la normativa sobre immigració." (8.02.2000)

4.3.4 Avui

Com a tònica general, l'Avui aprova l'actuació de la policia en defensa de l'ordre durant els incidents, i només introdueix alguna crítica velada: "(...) això va obligar a intervenir amb contundència i per primera vegada les forces de l'ordre." (8.02.2000). Se li dona la importància justa a les veus que condemnen la passivitat policial.

Es constata l'actitud negativa de l'alcalde, a qui es qualifica de "polémico" (7.02.2000), però sense incidir massa. Les declaracions més conflictives cauen pel seu propi pes, com ara les que apareixen a l'entrevista que es publica el 9 de febrer.

Apareixen les tesis favorables a modificar la llei d'estrangeria, especialment de Josep Piqué, però contrarestades amb opinions en contra de polítics i sindicats. En general, es reflexa la

Part III. 01. El Ejido

bona disposició de les diverses administracions per trobar una solució al conflicte: "Totes les administracions, per la integració" (10.02.2000).

4.3.5 Conclusions

A les informacions analitzades, *El País* i *El Periódico* realitzen una crítica contundent de l'actuació policial, atribuïda a la manca de previsió o a la lentitud de reacció de les autoritats. En el cas de *La Vanguardia* i *l'Avui*, la crítica és més suau. En cap cas es dona suport a la tesis de Josep Piqué sobre la conveniència de reformar la llei d'estrangeria i sovint es presenten tesis contràries a la reforma, fins i tot dins del mateix govern i del partit. L'alcalde d'El Ejido és una figura *non grata* per a tots els diaris, encara que *l'Avui* a penes incideix.

4.4 Hipòtesi 4. Les informacions analitzades reproduïxen una visió reduccionista de l'immigrant estranger. Gairebé no tenen veu, són actors passius i en tot cas tenen un paper secundari com a font d'informació.

Els quatre diaris tracten els immigrants estrangers com mà d'obra, sense aprofundir en altres dimensions de la seva personalitat. La població magribina té un paper secundari com a font d'informació.

4.4.1 El País

Durant els atacs, els immigrants magribins són actors passius i no acostumen a tenir veu. Quan intervenen, ho fan amb expressions més bé anecdòtiques que solen constatar el seu temor i donen un to dramàtic al relat dels fets:

"El Kaabir Sellaji, de 24 años, fue uno de los primeros norteafricanos en sufrir las iras de los ejidenses: 'Iba en el coche con un amigo. Cerca de Santa María del Águila nos atacaron 30 personas, tuvimos suerte de poder salir corriendo, pero me han quemado el coche'."

Part III. 01. El Ejido

"Pero podría haber sido peor: 'Estaba dentro del local con otros seis marroquíes, rompieron la puerta y empezaron a *matarnos* sin que la policía hiciera nada. Cogí el extintor para hacer humo y que no me vieran, en esa confusión logramos escapar'. Toma un respiro y concluye: 'No sé cómo estoy hablando aquí y no estoy muerto'." (8.02.2000)

En el procés de negociació de la vaga, les informacions constaten l'existència de dos bàndols dins del col·lectiu d'immigrants magribins, però es simplifica en donar-los-hi veu. El sector més radical en les seves reivindicacions es concreta només en la persona de Mustafa Ait-Korchi. D'aquest, es reproduïxen les declaracions més polèmiques i les desqualificacions de les negociacions, sense parlar de les seves propostes:

"Mal empezó la reunión. Mustafá Ait-Korchi, representante de la Asociación de Emigrantes Marroquíes en España (AEME) y portavoz de los piquetes huelguistas, marcó su entrada en la sede empresarial con una frase de mal augurio: 'Las personas que están aquí sentadas no son suficientemente representativas'. Sus palabras iban dirigidas a los comisionados de los sindicatos mayoritarios, las organizaciones agrarias, los empresarios, los colectivos de inmigrantes marroquíes y de otras nacionalidades y las ONG sentados en la mesa." (12.02.2000)

"Mustafá Ait-Korchi, cuya obstinación en la negociación del preacuerdo, el jueves, casi hizo saltar la mesa, quiso participar en la reunión, pero fue apartado por un grupo de compatriotas suyos, que no quisieron que la capitalizara tras su actitud 'negativa' anterior. 'La mesa que ha firmado los acuerdos no es representativa, por lo que no son válidos. Ya veremos cómo en menos de un año estamos en las mismas', declaró, contrariado, Ait-Korchi". (14/02/2000)

L'altre sector dins els immigrants magribins apareix representat pels sindicats majoritaris i ATIME, que participen en la Mesa por la Integración. Tenen escassa o nul·la presència altres col·lectius d'immigrants estrangers, com ara el Consejo de la Migración Magribina, i les ONG. S'expliquen amb detall les reivindicacions de les persones en vaga, encara que es recorre molt poc a les cites directes, i es concedeix molt més espai a les declaracions d'empresaris i, sobretot, polítics.

El tractament dels immigrants estrangers a les informacions incideix en la seva importància en el teixit productiu d'El Ejido, i no tant en la seva vessant humana. De fet, la major part de les notes analitzades parlen de la necessitat de mà d'obra a la regió, les condicions laborals extremes i, més endavant, les pèrdues econòmiques a causa de la vaga.

Part III. 01. El Ejido

"Con la iniciativa de huelga indefinida, los inmigrantes quieren demostrar, según dijo uno de sus portavoces, que son 'una fuerza productiva' para la comarca y hacer ver que no son unos delincuentes." (9.02.2000)

"La importante pujanza económica de El Ejido se debe a los invernaderos y, en gran parte, a los inmigrantes." (11.02.2000)

"Los agricultores locales han transformado una pedanía paupérrima en El Ejido de 13.000 hectáreas de hortalizas con beneficios de 312.000 millones anuales. (...) Fue un dinero rápido que multiplicó los cultivos hasta que la mano de obra nacional resultó insuficiente. La llegada masiva de inmigrantes resultó providencial. Sin ellos, pocos conciben la rapidez y espectacularidad del *milagro almeriense*. Desde hace más de una década, los empresarios agrícolas disponen de una legión de trabajadores que cada amanecer se apiña en plazas o cruces de caminos, pugnando por ser ellos los elegidos, sin más derecho que un salario pactado de palabra – igual al de los españoles – y la sumisión garantizada por la ausencia de contrato." (13.02.2000).

No obstant això, si que es denuncien situacions de discriminació social que viuen els immigrants estrangers, encara que, amb alguna excepció, no es parla gairebé mai de la voluntat d'integració dels magribins a la societat d'acollida, més enllà de la purament laboral:

"Cuando acaba la jornada los inmigrantes vuelven a los cortijos, que no son otra cosa que pequeñas casas, modestísimas, rodeadas por invernaderos y cerca de ningún sitio. Algunos las detestan, pero otros aprovechan que no pagan ni agua ni luz para ahorrar mientras dura su estancia en el extranjero. Según el modelo europeo, están lejos de considerarse un hogar. En muchos sitios, el agua gratuita proviene de acuíferos con los que se riegan las plantas, repletos de pesticidas y cada vez más salinizados." (12.02.2003)

4.4.2 La Vanguardia

Durant els enfrontaments, els immigrants estrangers no solen tenir veu. Quan intervenen, ho fan amb declaracions més bé anecdòtiques:

"Ismail, un joven marroquí que, junto a otros seis compañeros vive en el número 12 de la Rambla de Águila, todavía tiembla cuando recuerda el asalto de la noche del domingo: 'Llegaron en coches y entonces empezamos a correr y correr. Detrás oí unos gritos... ¡Pásame la pistola!' Ahora muestra su casa destrozada y el televisor reventado de un disparo". (8.02.2000)

Les informacions sobre la negociació de la vaga constaten la "incomunicació" entre els diversos sectors implicats en el conflicte laboral, i destaquen l'"evidente ausencia de líderes"

Part III. 01. El Ejido

entre els immigrants estrangers. En aquest sentit, es justifica d'alguna manera el fet que a penes es doni veu a la població d'origen magribí: "No hay interlocutores y los pocos que se ven destacar inquietan por su radicalismo" (11.02.2000). La postura radical apareix representada en la persona de Mustafá Ait-Korchi: "'O esto se arregla o tendremos que hacer las maletas', dijo ayer." (10.02.2000)

A més, quan es presenten les declaracions dels col·lectius d'immigrants magribins, es fa sovint amb imprecisió, sense identificar bé les fonts: "Otros muchos..."; "Todas las organizaciones sociales relacionadas con los inmigrantes..."; "(...) se podía oír ayer entre un grupo de inmigrantes concentrados frente al Ayuntamiento de El Ejido", etcètera. (9.02.2000). Els sindicats majoritaris i ATIME defensen els immigrants estrangers a la taula de negociació, però no apareixen com els seus portaveus, mentre que les ONG gairebé no hi són presents.

En qualsevol cas, les fonts més comunes a les informacions analitzades són les vinculades a organitzacions empresarials i polítiques.

L'immigrant estranger és abans que res un subjecte econòmic, encara que s'aprecia certa tendència a presentar-lo com una persona amb unes vivències concretes, més enllà dels hivernacles, i unes expectatives de futur que, tanmateix, s'entrebanquen amb situacions de discriminació que també són descrites:

"Una parte de estos inmigrantes se ha asentado en el pueblo y ha traído a su mujer e hijos. Otra parte no despreciable - recién llegados o los que quieren ahorrar para enviar dinero a la familia - duermen en el 'cortijo', la casa que se encuentra en medio del laberinto de plástico y en la que se guardan bombas de agua y aperos." (8.02.2000);

"'Vamos a coger aquí una infección que no se te cura en la vida. Sus perros viven mejor que nosotros.' Este comentario provoca risas de ansiedad. '¿dónde has visto tú esto, en Cataluña, en Francia? No, sabemos que no toda España es así. ¿Has visto esto en Marruecos? ¿De verdad se creen que allá vivimos así? Es que no entienden más que de calabacines y de pimientos y de riego. Están atrasados. Y muchos de nosotros tenemos estudios.'"

"'¿Traer la familia aquí? Para vivir así, no quiero. No me alquilan casa, y alquiler de 60.000 pesetas no puedo pagar, no llega. La gente cree que en Marruecos morimos de hambre y que vivimos peor que aquí. No es verdad. No es verdad. Sólo queremos ganarnos mejor la vida, aquí hay marroquíes con estudios, aquí hay personas con cultura, más cultura que muchos en El Ejido.'"

4.4.3 El Periódico

Durant els dies dels atacs, els immigrants estrangers són actors passius i no són utilitzats com a font d'informació. Quan, uns dies després, prenen la paraula, ho fan per denunciar els "abusos laborals" que pateixen i les "condicions infrahumanes" de les seves vivendes:

"Abdul-Salam paga 200 pessetes diàries al seu patró per l'allotjament. D'una carpeta extreu tots els seus documents i els mostra. 'Guanyem 4.000 pessetes per dia de feina'. El conveni, però, parla de 4.940. 'Sí, però el cap diu que són 4.000; o les agafes o les deixes'."

"'Ens sentim d'aquí, perquè la riquesa a El Ejido l'hem aixecat nosaltres'. A canvi, molts dels seus viuen a l'*Hotel Abocador*.'" (9.02.2000)

En aquesta mateixa línia, la població d'origen magribí és considerada mà d'obra i descrita fonamentalment com a subjecte econòmic:

"(...) és una barreja molt rica de gent emprenedora de diferent origen: natiu de la província d'Almeria i immigrants d'altres llocs d'Espanya i de l'Àfrica. En pocs anys, la ciutat ha reunit més de 50.000 habitants, amb un 15% de la població d'origen magribí, un pilar essencial del miracle econòmic d'Almeria. Aquesta mà d'obra que creix legal i il·legalment, sobreviu amb salaris baixos i condicions duríssimes." (7.02.2000).

Amb freqüència, les informacions s'aproximen a la realitat dels immigrants magribins només des del seu paper en l'economia d'El Ejido. Els textos analitzats parlen de discriminació per referir-se a les condicions extremes de treball, i no tant a l'exclusió social. De fet, no es té en compte l'interès que tenen els propis immigrants estrangers per integrar-se a la societat d'acollida, ni tampoc de les seves expectatives de futur. El següent paràgraf és una excepció:

"L'elecció d'aquests treballadors s'assembla a una tómbola, en què a molts d'ells, que es van jugar la vida travessant el mar en pastera, els importa poc el que pugui passar en el futur.

Més de la meitat dels estrangers amb papers que viuen a El Ejido tenen carrera universitària i estan preparats per fer feines més ben pagades que la de pagès. Però tots accedeixen a un treball fàcil, amb una gran demanda, com collir tomàquets i pebrots o portar el manteniment dels hivernacles." (8.02.2000)

Part III. 01. El Ejido

Sovint es planteja el desajustament entre la necessitat real de treballadors als hivernacles d'Almeria i l'arribada d'immigrants nordafricans:

"És excessiu el nombre d'immigrants? Els veïns creuen que sí, sobretot d'estrangers indocumentats. Segons la seva opinió, l'excessiu nombre de *sense papers* ha trencat la coexistència. En aquest sentit, la Taula de Comercialització Hortofructícola d'Almeria manté que en aquesta província *sobren* 30.000 immigrants, perquè, segons els seus càlculs, l'activitat econòmica només en pot absorbir 25.000. (...) La demanda exacta de mà d'obra al Ponent d'Almeria constitueix una incògnita a causa de l'activitat clandestina." (10.02.2000)

"Treball va concedir a Almeria el 40% dels immigrants demanats" (13.02.2000)

Els dies que dura la vaga, els immigrants estrangers tenen una presència molt secundària a les informacions. Els sindicats representen les seves tesis, encara que tampoc solen tenir veu. De l'altre costat, es parla de Mustafà Ait-Korxi, "el dirigent del sector més radical dels vaguistes" (12.02.2000), del qual fins i tot es publica una entrevista (10.02.2000). Les postures d'uns i d'altres apareixen confrontades:

"José Luis Sánchez (CCOO) va definir la negociació com 'impossible' i va destacar l'excel·lent predisposició de la resta de magribins'. José María Pérez Vicente, d'Asempal, va assegurar: 'Se'ls ha donat el que demanaven i, tot amb això, ells no s'avenen a raons'." (12.02.2000)

Les opinions dels sindicats majoritaris i d'altres col·lectius integrats en la Mesa per la Integración es configuren com més representatives, encara que la seva presència a les informacions tampoc és tan habitual com la de polítics i empresaris. Les ONG tampoc tenen protagonisme, amb les comptades excepcions de SOS Racisme i Almeria Acoge, que apareixen en algunes de les peces analitzades.

4.4.4 Avui

Els dies que duren els atacs, els immigrants estrangers són actors passius a les informacions, i les escasses intervencions, serveixen més que res per il·lustrar els fets, encara que ja comencen a introduir-se elements que permeten una aproximació a les seves tesis. Alguns exemples dels dos casos:

Part III. 01. El Ejido

"Uns 'desconeguts' van forçar la porta i van arrasar tot el que van trobar, com en altres establiments propietat dels marroquins. 'Només la televisió m'ha costat 500.000 pessetes', deia Rabe assenyalant l'aparell, amb una pedrada a la pantalla."

"Nati deia exaltat que a Espanya no hi ha drets per als marroquins: 'La policia ajuda els espanyols perquè nosaltres som lluny de casa nostra'. I afegia: 'Ara no ens podem moure d'aquí i estem sense aigua, llet ni menjar'. Nati afirmava: 'Tots estem tristos perquè han matat una dona, però nosaltres no som responsables del que hagi fet un boig'." (8.02.2000)

S'observa una tendència a aprofundir en la vida dels immigrants magribins abans d'arribar a Almeria i, un cop a Andalusia, la seva situació més enllà del treball als hivernacles:

"Nati és físic, va deixar el Marroc fa dos anys, dalt d'una pastera perquè el que volia era treballar. A la pedania de Las Norias, a El Ejido, ho va aconseguir. Guanya 4000 pessetes al dia per treballar vuit hores cada jornada, incloent-hi els caps de setmana, collint fruits i verdures 'sota el plàstic' (...)" (8.02.2000)

Tanmateix, la població magribina és sobretot una part fonamental de l'economia d'El Ejido, i això és veu fins i tot quan es parla de les raons que provoquen la sortida del país d'origen. A més, no es parla de la voluntat d'integració completa dels nordafricans, a banda de l'estrictament laboral:

"Kouhi va arribar fa cinc anys en una '*barca chica*' al port de Màlaga. Encara que assegura que tots els veïns d'El Ejido són racistes, 'a mi el que m'interessava era trobar feina i ho he aconseguit'. (...) 'No és que m'agradi com vivim aquí, però almenys hi ha més possibilitats de trobar feina que allà'." (8.02.2000)

"En l'ànim de molts immigrants hi havia la decisió de tornar al seu país (...)" (9.02.2000)

"Quan va arribar, les 2.000 pessetes que cobrava després de deu hores de treballar en un hivernacle recollint pebrots, tomàquets o albergínies a una temperatura que a vegades superava els 45 graus, li permetia enviar diners a la seva família i comprar menjar per a ell. La vivenda, un antic *cortijo* de l'agricultor per a qui treballava i que compartia amb vuit magribins més, no li costava res. Ragide respectava així la política d'integració que els dirigents d'aquest municipi han establert implícitament des que es va construir." (13.02.2000)

En aquest sentit, les informacions incideixen molt en l'aportació dels immigrants a l'economia i les pèrdues que provoca la vaga:

"Les ONG recorden que els immigrants han contribuït a augmentar la riquesa a Almeria" (9.02.2000);

Part III. 01. El Ejido

"Els advocats [de SOS Racisme] demanen mesures urgents per solucionar el conflicte i que els magribins, que ja porten tres dies de vaga indefinida, es reincorporin al seu lloc de treball després de pactar condicions laborals i de seguretat." (11.02.2000)

"Sobren 30.000 treballadors." (10.02.2000)

Així doncs, la identificació entre immigrants magribins i mà d'obra és encara més gran durant les negociacions per trobar una solució a la vaga. En aquest període, el conflicte detectat és purament laboral i les situacions discriminatòries que es defineixen tenen relació sobretot amb les desigualtats professionals i les condicions de treball extremes, de manera que no s'incideix en altres demostracions d'exclusió.

Les tesis dels treballadors magribins es presenten en comptades ocasions a través de la veu de Mustafá Ait-Korchi, o d'altres "representants dels immigrants" que no queden ben identificats. ONG com ara SOS Racisme també prenen partit pels treballadors en vaga i demana "mesures urgents per solucionar aquests conflictes" (11.02.2000), però, al igual que els sindicats, les seves aportacions a penes tenen protagonisme al discurs.

Principalment, les fonts consultades són les que tenen relació amb els empresaris, l'administració i els partits polítics. D'aquestes, s'introdueixen cites directes, mentre que dels immigrants estrangers i els seus representants s'utilitzen cites indirectes. A la informació que recull l'acord pel qual es desconvoca la vaga, els treballadors i les seves tesis tenen, com a mínim, més visibilitat, però és una excepció.

Conclusions:

Les informacions dels quatre diaris destaquen la importància de la immigració considerant el seu paper fonamental en l'economia d'El Ejido, i en aquest sentit simplifiquen perquè deixen de banda altres dimensions fonamentals dels immigrants i de la seva relació amb la societat d'acollida. Així doncs, en línies generals no es parla de la voluntat d'integració dels uns i dels altres, més enllà d'una perspectiva purament laboral: els magribins es preocupen *només* per trobar feina i els agricultors per treure profit dels hivernacles, de manera que la imatge de l'immigrant és sempre la de l'estranger. A més, es parla molt poc, de les situacions que provoquen els moviments migratoris, i res del dret de les persones a canviar de país.

El fet que els immigrants magribins tinguin un paper secundari com a font d'informació contribueix a la simplificació. Les tesis de la població d'origen estranger es presenten

Part III. 01. El Ejido

sobretot mitjançant els sindicats majoritaris i, en qualsevol cas, no acostumen a aparèixer cites directes. Les declaracions de polítics i empresaris són molt més freqüents.

4.5 Hipòtesis 5. A les informacions estudiades, la immigració es presenta sovint com a font de conflicte i poques vegades amb interessos coincidents amb els de la societat d'acollida

Les informacions destaquen l'enfrontament entre la comunitat magribina i la població de nacionalitat espanyola, i consideren problemàtica la immigració irregular, amb diferents matisos.

4.5.1 El País

Les informacions constaten la separació, i no els punts en comú, entre immigrants magribins i espanyols. De fet, quan es parla de la relació entre les dues comunitats, es presenten situacions quotidianes d'enfrontament, i no de convivència. Veiem alguns exemples:

"Todo el rechazo larvado entre dos comunidades que nunca se han entendido;"

"Rachid y Abdul salen en busca de comida a un establecimiento situado junto al mercado. En la carnicería, el empleado les sirve una paletilla de cordero. No les sonríe, como hace con otros clientes, pero se comporta con total corrección; sin embargo, en el mostrador del pan donde Rachid pide cuatro barras, la dependienta se esfuerza por contener una hostilidad que canaliza en un diálogo absurdo. (...) Al pagar en caja, el hombre que les antecede en el llenado de las bolsas fija la vista en los magrebíes mientras comenta a la cajera: 'Mira que tener que cobrarles a estos'." (13.02.2000)

Les expressions de tolerància o d'enteniment entre els uns i els altres gairebé no es deixen veure. El següent exemple és una excepció:

"(...) uno de los inmigrantes refugiados en la comisaría, sentado a primera hora de la mañana en las escalinatas de la comisaría puntualiza: 'No todos son iguales, hay gente buena. Pienso quedarme aquí'." (8.02.2000).

O aquest altre, que evidencia l'enfrontament per un costat i, per l'altre, suggereix la possibilitat de tenir una convivència pacífica:

Part III. 01. El Ejido

"Hafid podría ser el cronista de la última década del pueblo, si esto no resultase un irreverente disparate con el clima de hostilidad interétnica existente. Desembarcó en El Ejido en 1987 cuando ni un solo inmigrante residía aún en el núcleo urbano y, tres años después, se convirtió en el primer extranjero que asumía un cargo de responsabilidad en un sindicato español. De sus primeros trabajos en los invernaderos heredó una 'excelente' relación con uno de sus patronos, que ha pervivido contra viento y marea." (13.02.2000)

Així doncs, els exemples d'integració, com ara els matrimonis mixtos, es presenten com excepcionals:

"En un mundo donde dos comunidades - la de acogida y la inmigratoria - se han rehuído, emergen como excepcionales islotes algunos casos en los que la integración es total. En El Ejido residen, al menos, una quincena de parejas mixtas, casi un desafío en estos tiempos a la irracionalidad y el desencuentro entre dos colectivos, que mantienen una simbiosis en el terreno económico y un hermetismo brutal en lo social." (13.02.2000)

L'origen d'aquesta separació s'atribueix a la falta de voluntat del col·lectiu de ciutadans espanyols, al qual s'acusa de considerar els immigrants mà d'obra i no persones amb els mateixos deures i drets que la resta:

"Rachid y Abdul acaban de constatar por enésima vez la dicotomía en la que viven los 50.170 españoles censados en El Ejido y sus 15.000 inmigrantes, legalizados o no. A estos los necesitan como mano de obra, como consumidores. Pero son pocos quienes los ven también como conciudadanos más allá del invernadero."

"El dirigente empresarial Juan Cantón resume el lamento de los agricultores: 'Se han colado 30.000 inmigrantes más de los que necesitamos. Queremos menos y los queremos legales.'" (13.02.2000)

I en aquest sentit, es suggereix que l'arribada de d'immigració estrangera sense documentació, a causa de la falta de previsió del govern, deriva en contractacions irregulars i alimenta el conflicte:

"El desfase entre la mano de obra solicitada por los agricultores de Almería y la autorizada por el Ministerio de Trabajo allana el camino para las contrataciones irregulares."

"El Gobierno sólo asignó a Almería el 40% de los inmigrantes que pidió la patronal en 1999" (11.02.2000)

4.5.2 La Vanguardia

Es suggereix que l'arribada d'immigrants estrangers ha de provocar friccions per ella mateixa, i per això es requereix un esforç afegit per part de la comunitat d'acollida que garanteixi la convivència: "Es el municipio de la provincia de Almería que concentra la mayor población de extranjeros, pero aún no ha terminado de digerir esta realidad." (7.02.2000). El paraigües que encapçala les informacions el mateix dia 7, incideix en aquesta mateixa idea: "Graves incidentes en una de las zonas de España que reciben más inmigración extranjera".

A les informacions que aprofundeixen en l'origen del conflicte, es reforça la idea que el problema és més bé la immigració sense control que esdevé en irregular. En aquest sentit, juntament amb una notícia sobre la vaga dels treballadors dels hivernacles, es publica un quadre aclaridor que parla de l'entrada d'immigrants indocumentats per la Jonquera:

"La Jonquera: alertan de mayor afluencia

El número de inmigrantes indocumentados que entran en España por la frontera de la Jonquera ha aumentado considerablemente desde la aprobación de la nueva ley de Extranjería, según alerto ayer la Gendarmería francesa." (11.02.2000)

El conflicte racial esdevé per tant conflicte econòmic:

"(..) los agricultores organizados en Asaja acaban de dar un giro de 180 grados al pedir que se regularice la situación de los inmigrantes. Si la ilegalidad les iba bien antes para ofrecer bajos sueldos, ahora anteponen el deseo de normalidad. El presidente de Almería Acoge, Antonio Puerta, afirmaba ayer que 'esta es una lucha entre pobres y ricos', entre quienes se benefician de la pujanza económica de los invernaderos y quienes de día trabajan en condiciones de explotación y de noche duermen en casas inmundas. En esas condiciones, los inmigrantes no se identifican con la riqueza de la zona, se sienten excluidos y algunos de ellos pueden desahogar su rabia haciendo daño." (9.02.2000)

"Aunque no faltan observadores que aconsejan quitar el calificativo de 'inmigrantes' para comprender que estamos simplemente ante una revuelta de jornaleros del campo. Como los andaluces hace apenas veinte años, miles de ellos acuden todas las mañanas a los cruces de camino a la espera que un patrón aparezca (...) Un agricultor concentrado el pasado miércoles frente al Ayuntamiento confesaba que podían pagar sueldos más altos y que sin los inmigrantes, el jornal pasaría a ser el doble, 'pero no podemos decir eso porque entonces nos quitamos la máscara'." (13.02.2000)

Part III. 01. El Ejido

L'exclusió econòmica impedeix la integració de la comunitat magribina immigrada, encara que també es constata l'existència d'un component de rebuig cap a l'estranger entre la població espanyola d'El Ejido. A les informacions conviuen, per tant, les dues explicacions:

"Es fácil encontrar inmigrantes marroquíes con más de diez años en España, o en la misma comarca, que no han visto mejora."

"De momento, ellos seis tienen los papeles en regla y si no fuera porque el alquiler de una vivienda les resulta prohibitivo en relación con el sueldo que cobran, tendrían aquí a su esposa e hijos. Mohamed lleva aquí diez años y aún no gana para instalarse. Debe enviar mucho dinero a Tetuán. Pero en realidad, muchos Mohamed lo que de verdad no tienen es un proyecto de vida aquí. Y eso no depende sólo de ellos, sino en gran medida de la sociedad de acogida."

"(...) a los magrebíes no se les alquila viviendas (...) Tampoco pueden los inmigrantes entrar en los bares. Los conflictos entre magrebíes y ejidenses han sido muchos desde el año 1995 a esta parte."

"(...) el belicoso alcalde Juan Enciso, un 'recién llegado' que sintoniza con el sentimiento de rechazo generalizado a los inmigrantes (...)" (13.02.2000).

En altres circumstàncies, la convivència entre immigrants estrangers i espanyols és possible i no ha de provocar friccions necessàriament, si existeix voluntat integradora de la societat d'acollida. Les declaracions d'alguns magribins a propòsit d'anteriors experiències a Espanya avalen aquesta tesis:

"- Yo he trabajado en Lérida, muy bien, buena casa. El jefe traía carne de cordero y yo tomaba café con él. Pagaba 7.000. Voy a volver, aquí es la ruina, no puedes ir a ninguna parte. Hay los chavales que van el sábado a discotecas y después, con la moto, a molestar a los cortijos."

"- Mira, en España hay mucha gente buena. Respeto a los españoles porque he comido muchos años de su pan. Cuando voy a Marruecos, los defiendo siempre. Yo tengo 50 años y he pasado aquí la mitad de mi vida. No voy a decir 'españoles racistas'." (13.02.2000)

4.5.3 El Periódico

El diari suggereix que la presència d'immigrants estrangers pot afavorir que es donin friccions, especialment si es tracta de persones que no tenen la documentació en regla:

Part III. 01. El Ejido

"La massiva arribada de magribins i l'escassa resposta en matèria social per part de les administracions han provocat que part del col·lectiu immigrant passi les hores al carrer sense res per fer, amb la qual cosa les friccions s'han fet quotidianes. Les morts de tres veïns en 15 dies a mans d'immigrants va provocar una explosió d'ira."

"És excessiu el nombre d'immigrants?"

Els veïns creuen que sí, sobretot d'estrangers indocumentats. Segons la seva opinió, l'excessiu nombre de *sense papers* ha trencat la coexistència." (10.02.2000)

Les informacions analitzades ajuden a ampliar l'esquerda entre els immigrants magribins i la societat d'acollida, quan introdueixen alguns comentaris sobre el component de la tradició i qüestions religioses que acaben fomentant l'estereotip:

"Quinze mil magribins (quasi tots homes) que, en l'escàs temps d'oci, festegen amb dones com si aquí es comprenguessin els ritus de la seva terra. Darrere d'ells s'amaguen els delinqüents que amb les seves males passades contribueixen a alimentar l'enfrontament, la revolta classista i xenòfoba." (13.02.2000)

L'augment en l'arribada d'immigrants i els trets característics i diferencials de les dues comunitats apareixen combinats al següent paràgraf:

"Imaginem-nos que en els últims cinc o 10 anys s'hagués produït a escala espanyola una allau com la del Ponent d'Almeria. Com s'ho faria un país amb un 20% d'immigrants – més de set milions de persones –, arribats en un lapse de temps tan curt? Quin grau de maduresa social i política, quin nivell de desenvolupament de les infraestructures socials i quina cultura cívica caldria per absorbir un xoc d'aquesta magnitud? Aquest fenomen incorpora trets relatius a la conformació socio-cultural, tant dels autòctons com dels immigrants, que dificulta el compromís de la integració." (13.02.2000)

Per cert, que la importància del component religiós s'insinua en algunes informacions ("L'Alcorà entra en escena", 12.02.2000), encara que després es nega el seu protagonisme en el desenvolupament del conflicte: "El factor religiós, al marge del problema" (13.02.2000).

4.5.4 Avui

Es constata l'enfrontament entre les dues comunitats, i no es presenten situacions de convivència pacífica:

"Dels prop de 10.000 immigrants que hi ha a El Ejido – el 20% de la població – i que treballen en feines que els seus habitants rebutgen, només uns 4.500 estan registrats

Part III. 01. El Ejido

i viuen a la zona urbana. Integrar-se no és fàcil. Rachid, de 35 anys, explicava ahir que ningú li vol llogar una casa. 'Tampoc pots entrar tranquil·lament en una discoteca o un bar'."

"Nati deia exaltat que a Espanya no hi ha drets per als marroquins: 'La policia ajuda els espanyols perquè nosaltres som lluny de casa nostra'." (8.02.2000)

Per tant, no es presenten els possibles punts en comú entre els immigrants estrangers i la població d'origen espanyol, més enllà de dir que Mustafà, un veí magribí, està "casat amb una dona espanyola", i parlar de la constitució d'una plataforma ciutadana a El Ejido després dels incidents:

"D'altra banda, més de 3.000 veïns va constituir ahir a la nit una plataforma ciutadana per retornar la imatge d'integració i solidaritat, amb la qual han conviscut els immigrants els últims deu anys. La plataforma té previst fer accions legals contra mitjans de comunicació per deteriorar la imatge del poble." (11.02.2000)

Encara que en algun moment s'aborda la presència d'immigració irregular i les seves conseqüències ("(...) La desocupació acaba portant a la delinqüència." (10.02.2000)), es presenta com un fet que beneficia els empresaris i no es descarrega la responsabilitat sobre els immigrants estrangers:

"No obstant, del conflicte també en treuen benefici aquests empresaris. L'economia submergida prospera a la zona, on la nombrosa mà d'obra il·legal permet als empresaris suspendre i reprendre els contractes sense assegurar-los cap tipus de continuïtat ni donar-los pas a l'atur. Un dels representants dels agricultors va acabar reconeixent que si es regularitzava la situació dels magribins, ells marxarien." (13.02.2000)

4.5.5 Conclusions

Als quatre diaris analitzats es destaca l'enfrontament entre els immigrants magribins i la població de nacionalitat espanyola. Quan parlen veïns, gairebé sempre és per criticar els membres de l'altra comunitat; és a dir, els espanyols es queixen dels magribins i viceversa.

Amb comptadíssimes excepcions, no es parla de la voluntat d'uns i altres per integrar-se a El Ejido, ni es presenten experiències positives d'altres regions que també reben molta immigració estrangera. De la mateixa manera, només *La Vanguardia* i *l'Avui* estableixen un paral·lisme entre la situació dels immigrants magribins i la que van viure els immigrants espanyols vint anys abans.

A les informacions estudiades es considera problemàtica la immigració irregular, amb matisos segons els diaris. *El País* suggereix que l'arribada d'immigració estrangera sense documentació alimenta el conflicte. A *La Vanguardia* s'aprofundeix en la mateixa idea i s'insinua que la immigració per ella mateixa pot provocar friccions, però també s'afegeix el component de rebuig de la població de nacionalitat espanyola cap a la comunitat magribina. En la mateixa línia, *El Periódico* presenta com a problemàtica la immigració, especialment si és sense papers. El diari *Avui* a penes tracta aquest punt i, quan ho fa, apel·la a la responsabilitat dels empresaris.

Donat que la setmana que hem triat per analitzar va estar marcada per la forta tensió entre el col·lectiu d'immigrants i la població de nacionalitat espanyola – primer en forma d'atacs contra els magribins i després amb la vaga dels jornaleros -, és comprensible que, dins de la dinàmica del treball diari, la cobertura periodística es centri en la descripció del dia a dia, els fets dramàtics i els actors enfrontats. Tanmateix, s'ha de poder sortir d'aquesta tendència i buscar solucions dins d'una lògica de pau.

4.6 Hipòtesis 6. A les informacions estudiades, els diaris identifiquen l'absència de polítiques d'integració com a font del problema. Els incidents eren previsibles i les diferents administracions no han actuat a temps per evitar-los.

Els quatre diaris constaten que les autoritats locals i estatals han fallat a l'hora de preveure els incidents, encara que cadascú amb diferent intensitat.

4.6.1 El País

Malgrat que els esdeveniments de febrer del 2000 eren previsibles, no es va fer res per evitar-los. *El País* documenta en diverses peces la responsabilitat de les autoritats en els incidents, entesa com la falta d'iniciativa per engegar polítiques d'integració adequades:

"Un informe de las ONG advertía en 1998 de la creciente 'marginalidad' de los inmigrantes"

"'En Almería no hay racismo', dijo al Senado el subdelegado

'No hay racismo ni xenofobia en Almería, lo que se ha hecho a veces es magnificar hechos como los sucedidos en Níjar, aunque sí ha habido hechos graves, pero no tan exagerados como se han difundido'. El subdelegado del Gobierno,

Part III. 01. El Ejido

Fernando Hermoso, intentó tranquilizar a los senadores miembros de la Ponencia de Estudio sobre la Intolerancia y Nuevas Formas de Marginación y Esclavitud que visitaron Almería los pasados 18 y 19 de noviembre.

La realidad, sin embargo, se encargó de desmentirle." (8.02.2000)

Fins i tot, és significatiu el to d'una entrevista a Manuel Chaves realitzada el 13 de febrer del 2000, on el periodista va formular preguntes com ara: "Los sucesos de El Ejido estaban anunciados. ¿Qué se hizo para evitarlos?"

Els diaris donen importància a les tesis que responsabilitzen les institucions d'allò que va passar, per no haver emprès accions per evitar incidents d'aquest tipus, com per exemple:

"Es a las instituciones, agrega, a las que corresponde, 'aplicando toda la fuerza del derecho, hacer respetar el imperio de la ley, especialmente cuando las víctimas de su vulneración son las más débiles, proceden de otros países, pertenecen a otras razas o culturas'." [Declaració del ple del Consejo General del Poder Judicial] (10.02.2000)

"A su juicio, son las autoridades las que tienen la obligación de vigilar el cumplimiento de las condiciones laborales de los inmigrantes, y no los trabajadores ni los empresarios, ya que estos últimos sólo deben ocuparse de sus empleados, 'no de los [inmigrantes] que están por las calles.'" [Declaració del president de la CEOE, José María Cuevas] (11.02.2000)

Es responsabilitza l'administració de la contractació irregular dels immigrants estrangers i, per consegüent, del malestar. El problema no és tant l'absència de polítiques socials d'integració social, sinó el desfament entre les necessitats de mà d'obra del mercat de treball i els de permisos de residència o de treball concedits per l'administració. Els immigrants esdevenen un subjecte econòmic i la culpa que pateixin unes condicions laborals extremes és dels poders polítics, i no dels empresaris:

"El desfase entre la mano de obra solicitada por los agricultores de Almería y la autorizada por el Ministerio de Trabajo allana el camino para las contrataciones irregulares. El contingente asignado por el Gobierno a la provincia en 1999 apenas cubría la tercera parte de las demandas de los empresarios (...)" (11.02.2000)

"Una violencia que responde a una situación generada hace más de una década con el fraude consentido en la contratación ilegal de inmigrantes clandestinos."

"(...) todas las consecuencias del fraude consentido, la indiferencia política y el caos administrativo que han hecho posible el llamado milagro económico de los invernaderos de El Ejido." (13.02.2000)

Part III. 01. El Ejido

S'adjudica bona part de la culpa a l'alcalde d'El Ejido, ja sigui mitjançant la presentació de crítiques dirigides a ell, o simplement amb la presentació d'algunes de les seves declaracions més polèmiques:

"Además, la corporación municipal - su alcalde, Juan Enciso, del PP, sostenía ayer en una entrevista concedida a *Diario 16*, que las ONG son culpables de lo ocurrido porque 'sólo hablan a los inmigrantes de sus derechos' - se ha comprometido a celebrar un acto de desagravio en la mezquita cuando está reconstruida. Ayer, en el día de oración, se denegó en principio a los magrebíes un permiso para utilizar mientras tanto el pabellón de deportes. Posteriormente, se les dio, pero ya era tarde." (12.02.2000)

Fins i tot es recorre a informacions anteriors que donen suport a tal tesi:

"La explosión de violencia xenófoba en El Ejido y la actitud del alcalde Juan Enciso, del PP, no han sorprendido a Ubaldo Martínez Veiga, catedrático de antropología de la Universidad Autónoma de Madrid. En octubre de 1995, ya denunció en un seminario europeo celebrado en Barcelona la deliberada política de 'segregación' de los inmigrantes practicada por las autoridades locales y la comparó con el apartheid surafricano." (11.02.2000)

També se l'acusa d'electoralista:

"(...) este hombre, que coqueteó con el GIL y fue urgentemente recuperado por el PP para no perder el municipio y obtener la mayoría en la Diputación de Almería." (8.02.2000)

Es concedeix molt d'espai a les tesis que constaten la necessitat d'empendre noves i més polítiques d'integració, procedents de tots el sectors socials:

"El Ministro de Trabajo y Asuntos Sociales, Manuel Pimentel, incidió en la necesidad de incrementar las políticas de integración de los extranjeros y fomentar la tolerancia. Integración es que 'estas personas tengan una vida digna, una vivienda digna y unas condiciones salariales y de protección social igual que cualquier otro trabajador'." (8.02.2000)

4.6.2 La Vanguardia

Les informacions de *La Vanguardia* constaten la situació de marginació i les condicions laborals extremes que patien els immigrants estrangers abans dels incidents violents, però

Part III. 01. El Ejido

en general no incideix en culpar directament l'administració de la falta de previsió i l'absència de polítiques adequades. Normalment, les responsabilitats només s'entreveuen, queden velades:

"Es la mayor extensión agrícola bajo plástico del mundo. Y a su alrededor han aparecido fortunas, unas confesables y otras no tanto."

"La llegada de la inmigración foránea ha reducido los sueldos, pero, además, el crecimiento no ha venido acompañado de la cohesión social deseable para garantizar la estabilidad." (8.02.2000)

"Conclusión de los vecinos: "Los moros son todos unos 'chorizos' y, tarde o temprano, te la juegan". La realidad, como suele ocurrir, es bastante más compleja. Los inmigrantes roban las bombonas, es cierto, porque carecen de documentación y de viviendas con instalaciones adecuadas." (9.02.2000)

"Una normalidad que tardará en ser total, si es que llega algún día. La esperanza que todavía algunos en Almería albergan es que el estallido de violencia sirva para que las autoridades tomen nota y comprendan que ha sido un error centrar toda la atención en el control policial del Estrecho. Hace falta importantes inversiones para mejorar las condiciones de vida de los inmigrantes." (9.02.2000).

Es constata l'actitud xenòfoba de l'alcalde, però no s'hi insisteix. D'altra banda, les responsabilitats es reparteixen també entre els veïns d'origen espanyol, especialment els empresaris:

"Los agricultores tienen un sistema de producción que genera enormes riquezas (que en gran medida va a parar a manos de las distribuidoras). Están tocados por la avaricia del dinero acumulado a la velocidad que crecen los pepinos. El pueblo les importa poco porque no tienen raíces en el lugar, nacido en los años setenta al amor de los cultivos bajo plástico."

"Pero la integración es para los habitantes de El Ejido sólo que los magrebíes acaten unas normas de comportamiento." (13.02.2000)

A més, es reforça la idea que el problema és la immigració irregular, i en aquest sentit es publica un quadre aclaridor sobre l'augment del nombre d'immigrants estrangers que entren per la Jonquera - "La Jonquera: alertan de mayor afluencia" (11.02.2000) -, per exemple.

4.6.3 El Periódico

El diari culpa l'administració per no haver pres decisions per tal de preveure a temps l'esclat de la violència contra els immigrants estrangers:

Part III. 01. El Ejido

"L'Estat invertirà amb sis anys de retard per pacificar El Ejido" (10.02.2000)

"Si els diferents organismes oficials han demostrat que van ser incapaços de prevenir la bossa de pobresa que va donar lloc al conflicte racista d'El Ejido, ara han tornat a mostrar una extraordinària lentitud de reflexos per prendre mesures pacificadores." (13.02.2000)

També es constata la responsabilitat de l'alcalde en algunes informacions, encara que tampoc se li dedica molt d'espai. Aquests és un exemple: "L'alcalde d'El Ejido ha destacat per haver ordenat desallotjaments sense donar vivendes alternatives" (12.02.2000).

Es responsabilitza les autoritats de dues coses alhora: de no controlar la immigració irregular, de manera que es descarrega certa culpa sobre els immigrants estrangers que no tenen documentació, i de no posar remei a temps a les situacions de discriminació:

"Quina és l'arrel dels disturbis?"

La convivència a El Ejido s'ha estat deteriorant durant els últims anys per l'increment del nombre d'immigrants en situació irregular i en condicions de vida infrahumanes, i un augment paral·lel de l'índex de delinqüència que els veïns atribueixen exclusivament a la presència de nord-africans. La massiva arribada de magribins i l'escassa resposta en matèria social per part de les administracions han provocat que part del col·lectiu immigrant passi les hores al carrer sense res per fer, amb la qual cosa les friccions s'han fet quotidianes." (10.02.2000)

"Els 'sense papers' assalten l'Estret"

862 estrangers en situació irregular han estat detinguts des del gener, 5 vegades més que el 1999" (11.02.2000)

"Treball va concedir a Almeria el 40% dels immigrants demanats"

Amb les quotes de treballadors estrangers que anualment fixa l'Administració no n'hi ha prou per cobrir la demanda de mà d'obra, i això facilita que els mateixos empresaris es vegin obligats a recórrer a la immigració irregular." (13.02.2000)

Aquesta idea lliga amb la constatació que tota societat té dificultats per absorbir l'arribada d'immigrants, i encara més si no treballen o ho fan sota condicions extremes, principalment per no tenir documentació:

"(...) la carència d'infraestructures que permetin acollir aquesta massa humana. Amb aquest panorama, es va anar estenent una sensació objectiva i subjectiva d'inseguretat (...) Encara que la majoria dels empresaris - que donen feina a una mitjana d'un o dos immigrants - ajustaven els salaris al que hi havia estipulat al conveni, la disponibilitat creixent de mà d'obra il·legal en el context de les males campanyes dels dos últims anys va afavorir l'aparició d'alguns episodis de sobreexplotació dels treballadors. La comarca, a la qual li falta la gruixària històrica

Part III. 01. El Ejido

imprescindible per articular-se socialment amb maduresa, es va veure enfrontada a una prova difícil de superar en qualsevol entorn."

4.6.4 Avui

Es presenta la necessitat de fomentar polítiques d'integració, però no s'emfatitza especialment la falta de previsió del govern o de l'autoritat local. Almenys a una informació es constata que els incidents es veien venir, encara que la crítica es posa en boca de SOS Racisme:

"Des d'aquesta entitat antiracista s'adverteix que 'si en algun lloc no s'havia de fer estranya una explosió racista violenta com aquesta era a El Ejido, i més després que l'alcalde mateix ho hagi incentivat.'" (10.02.2000)

Les carències de l'administració local s'evidencien a l'entrevista a Juan Enciso que es publica el 9 de febrer del 2000, però a banda d'aquesta el diari no incideix.

Les crítiques a les autoritats són més evidents, tanmateix, al reportatge publicat el diumenge 13 de febrer:

"Ragide [un marroquí] respectava així la política d'integració que els dirigents d'aquest municipi han establert implícitament des que es va construir."

"Mentre ell [Juan Enciso] no ha previst cap tipus de política d'integració per als treballadors que unes dècades han convertit aquest poble en l'horta d'Europa".

4.6.5 Conclusions

Les informacions dels quatre diaris analitzats plantegen la idea que els atacs contra immigrants magribins eren previsibles i culpen les autoritats de l'absència de mesures per evitar-los, alhora que focalitzen l'atenció en la falta de control de la immigració irregular.

Part III. 01. El Ejido

El País es mostra especialment crític amb l'administració local i estatal, i focalitza l'atenció en l'absència de polítiques d'integració i el desfasament entre les necessitats de mà d'obra del mercat de treball i els permisos de residència concedits per l'administració.

En la mateixa línia, *El Periódico* responsabilitza les autoritats de no posar remei a les situacions de discriminació, i incideix en la falta de control de la immigració irregular.

La crítica a les administracions és més suau a *La Vanguardia* i *l'Avui*. Tots dos constaten la situació d'exclusió que patien els immigrants magribins abans dels incidents, però no emfatitzen la responsabilitat de les administracions en aquesta. A més, *La Vanguardia* també presenta la immigració fora de control com un problema.

5. Conclusions

Un cop hem analitzat si es verifiquen o no les hipòtesis plantejades per a aquest capítol, és moment de veure si s'han complert els objectius generals de l'estudi:

1. Analitzar si la cobertura informativa reflecteix la complexitat del conflicte.

La cobertura informativa dels incidents de febrer de 2000 a El Ejido no es queda en la descripció de la part latent del conflicte, sinó que va més enllà en plantejar les raons de fons que han provocat l'esclat de la crisi en forma d'atacs contra la població d'origen magribí.

Així doncs, els diaris parlen de la discriminació laboral i social que pateixen els immigrants estrangers que viuen a la zona, i culpen les administracions de no haver fet res per evitar uns incidents que presenten com del tot previsibles.

No obstant això, tampoc es fa una descripció del cas en tota la seva complexitat. Les informacions dels quatre diaris destaquen la importància de la immigració des del punt de vista de l'economia de la regió, però generalment simplifiquen i deixen de banda la vessant humana. Els immigrants estrangers esdevenen subjectes econòmics i no es planteja que tinguin voluntat d'integrar-se. Més enllà del desig de trobar feina i tirar endavant, no es parla de la relació dels magribins amb la societat d'acollida.

El fet que els immigrants estrangers no acostumin a aparèixer com a font d'informació contribueix a la simplificació.

D'altra banda, no es descriuen situacions de convivència entre veïns de nacionalitat magribina i espanyola, ni es presenten experiències de veritable integració positiva a d'altres regions que també reben molta immigració estrangera. Tampoc s'aporten informacions de context sobre qüestions com ara les situacions que provoquen els fets migratoris, i res del dret de les persones a canviar de país i instal·lar-se en un altre.

2. Estudiar si el discurs periodístic segueix o obvia les recomanacions del manual d'estil per a les minories ètniques.

El tipus d'informació feta per al cas dels incidents d'El Ejido toca tots els punts del *Manual d'estil sobre el tractament de les minories ètniques als mitjans de comunicació social*, elaborat pel Col·legi de Periodistes de Catalunya. Alguns dels punts es compleixen, altres es

Part III. 01. El Ejido

respecten a mitges, i n'hi ha d'altres que, com veurem a continuació, no es respecten en absolut.

Primer: No s'han d'incloure el grup ètnic, el color de la pell, el país d'origen, la religió o la cultura si no és estrictament necessari per a la comprensió global de la notícia. La reflexió és el millor antídote per tal de no reproduir aquests esquemes.

Les informacions sobre els incidents d'El Ejido inclouen el país d'origen de les persones implicades, però en aquest cas està justificat donades les característiques del conflicte i les circumstàncies que porten a l'esclat de la crisi. D'una banda, la discriminació social i laboral de les persones d'origen magribí, i d'altra l'assassinat d'una jove de nacionalitat espanyola a mans d'un marroquí amb les facultats mentals pertorbades, i els conseqüents atacs contra el col·lectiu d'immigrants. .

Segon: Cal evitar les generalitzacions, els maniqueïsmes i la simplificació de les informacions. Els residents estrangers no comunitaris són tan poc homogenis com els autòctons. La millor manera de fer-ho és consultar les persones interessades per saber com desitgen ser anomenades, com a individus o com a col·lectius.

Ja hem vist a l'anàlisi de cada hipòtesi que sovint es generalitza i es parla dels immigrants estrangers i dels veïns de nacionalitat espanyola com de dos blocs contraposats amb tesis enfrontades, i que en molt poques ocasions es presenten postures conciliadores entre els uns i/o els altres. A més, tampoc s'incideix suficient en l'heterogeneïtat del col·lectiu d'immigrants procedents d'altres països, entre d'altres coses perquè gairebé no se'ls dona veu.

Tercer: No s'han de potenciar les informacions negatives ni les sensacionalistes. Cal evitar crear inútilment conflictes i dramatitzar-los. S'ha de potenciar la recerca de notícies positives.

Tampoc per a aquest punt tenim resultats positius. Amb alguna excepció de caràcter més bé anecdòtic, no s'informa de situacions de convivència entre el col·lectiu d'espanyols i els magribins. A més, no es parla d'experiències positives d'integració, i s'afavoreix la idea que la immigració és un fet conflictiu, sobretot quan és irregular. D'altra banda, els atacs contra

Part III. 01. El Ejido

població magribina i les seves pertinences són descrits amb tot detall, fet que carrega de dramatisme el discurs.

Quart: Equanimitat en les fonts d'informació. Cal contrastar les institucionals i s'han de potenciar les pròpies de les minories ètniques i tenir especial cura en les informacions referides als països d'origen. Publicar les rectificacions com a elements habituals de qualitat del mitjà informatiu.

D'acord amb el que ja hem explicat anteriorment, els immigrants gairebé no tenen veu. Les seves tesis són presentades a través de sindicats i, en alguns casos, associacions, si bé no solen utilitzar-se citacions directes. En qualsevol cas, les declaracions de polítics i empresaris són molt més freqüents.

Cinquè: Responsabilització dels professionals. La importància de la ubicació física de la informació. *L'efecte dominó*. Utilització del material gràfic.

Aquest punt és el menys important per al cas d'El Ejido perquè durant la setmana que hem analitzat apareixen multitud d'informacions juntes sobre el mateix cas i no és determinant *l'efecte dominó*. Tanmateix, si que és interessant destacar que en algun cas s'informa sobre l'arribada d'immigració irregular a les mateixes pàgines, fet que resulta negatiu, o s'aprofita per parlar d'altres incidents de caràcter racista que tenen lloc a diferents regions, com ara Catalunya.

Sisè: Militància periodística: cap a una multi-interculturalitat enriquidora per a tots. La *potenciació de les informacions en positiu*.

La militància periodística es manifesta aquí en el rebuig dels diaris a les actituds racistes i discriminatòries, siguin violentes o no. A més, no s'informa negativament dels immigrants estrangers, si bé és cert que tampoc s'aprofundeix en els seus interessos personals i són considerats majoritàriament subjectes econòmics. Per tant, no es planteja la voluntat d'integració, no s'informa en positiu del fet migratori. D'aquesta manera s'afavoreix la idea que la immigració és conflictiva i pot acabar en delinqüència, més encara si és irregular.

3. Estudiar si el discurs de les informacions periodístiques reforça o afebleix postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris.

Als quatre diaris es veu un posició clara a favor dels immigrants magribins perquè es destaca la seva condició de víctimes dels atacs i s'expliquen les condicions de discriminació laboral i social que pateixen a El Ejido. A més, es culpa les administracions de la manca de previsió i l'absència de polítiques d'integració, encara que la crítica té diferent intensitat segons els diaris.

No obstant això, és negatiu el fet que en ocasions es concreti la crítica en el control insuficient de la immigració irregular.



2. Anàlisi de la cobertura informativa de la reforma de la Llei d'Estrangeria

1. Exposició del conflicte

Analitzem ara un capítol que fa referència a l'enduriment de la legislació espanyola en l'àmbit de la immigració, després de successives reformes de la Llei d'Estrangeria en els últims anys. La darrera reforma, promoguda pel Partit Popular, l'actual Llei Orgànica sobre els Drets i les Llibertats dels Estrangers (LOYLE, 08/2000), va generar un fort rebuig entre la població estrangera, les ONG i la majoria de grups d'esquerra a finals de 2000 i principis de 2001. El conflicte segueix sense resoldre's ja que les parts implicades no han pogut consensuar mesures globals i acceptades per tothom, a excepció d'alguns acords concrets ¹.

Abans d'entrar a l'anàlisi, cal fer esment, que Espanya ha tingut tres lleis d'Estrangeria en els darrers 18 anys. El PSOE va aconseguir l'aprovació d'una normativa l'any 1985, quan el nombre d'immigrants a l'Estat era relativament reduït. El seu objectiu bàsic va ser concedir certs drets als estrangers residents legalment a l'Estat i deixar de banda els que no haguessin obtingut la regularització. Molt més tard, l'any 2000 el Govern del Partit Popular (poc abans de les eleccions de març d'aquell mateix any) va proposar reformar 'la llei socialista' per adequar-la a la nova situació social. Però les seves propostes van ser rebutjades per la majoria de l'oposició, que alhora va consensuar les bases per a una altra legislació que sí s'aprovaria al Parlament (Llei de 04/2000). Les eleccions generals van donar la majoria absoluta al PP, que llavors va reformar sense consens la llei d'Estrangeria, que encara ara és vigent (08/2000).

Presentem tot seguit la nostra descripció del conflicte derivat de l'aprovació de la darrera reforma de la Llei d'Estrangeria².

¹ El conflicte dels immigrants tancats a diverses esglésies barcelonines en els primers mesos de 2001. Vegi's el capítol dedicat a aquest episodi.

² Descripció que hem contrastat amb les informacions aparegudes als quatre diaris estudiats i amb documents sobre la visió de la llei de diverses ONG i associacions (SOS Racisme i sindicats com CCOO i CGT). També vam entrevistar-nos personalment amb Norma Falconi, que va ser portaveu de l'Assemblea dels Sense Papers i, també, dels immigrants tancats a les esglésies de Barcelona.

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

:: Procés

El Govern del Partit Popular, després de les eleccions de març de 2000 en què va aconseguir la majoria absoluta al Parlament, anuncia una reforma de la Llei d'Estrangeria. La norma vigent aleshores (04/2000) es va aprovar la legislatura anterior amb el suport del PSOE i CiU entre d'altres, en la que va ser la derrota parlamentària més important dels populars com a partit de Govern. Un cop presentats públicament l'esborrany de la reforma i els objectius del PP, la reforma suscita moltes crítiques entre els sectors afectats i altres agents socials com partits polítics, sindicats, ONG i organitzacions d'esquerres.

La *Contrareforma* (LODYLE, 08/2000) es gesta, segons el Partit Popular, perquè es va detectar que "la realitat del fenomen migratori supera les previsions de la norma 04/2000" i per adaptar la legislació espanyola als compromisos en matèria d'immigració assumits a la Cimera de Tampere de la Unió Europea sobre la creació d'un espai de seguretat i frontera europeu. A més, una vegada el PP va aconseguir la majoria absoluta a les eleccions de 2000, té el poder necessari per imposar les seves propostes, que van ser rebutjades en la votació de la Llei 04/2000 del Parlament a finals del 1999.

La nova Llei (08/2000) canvia el 80% del text aprovat feia uns mesos. Estableix dos tipus d'immigrants: residents i temporals. Mentre que obvia quasi totalment, sobretot pel que fa als drets, la presència d'estrangers en situació irregular deixant-los en una situació de clandestinitat i marginació. Respecte a la Llei anterior, la *contrareforma* dificulta més l'entrada a Espanya i en facilita l'expulsió. L'accés a les categories de 'legal' i resident pels estrangers sense papers i el reagrupament familiar es veuen afectats: s'augmenta de 2 a 5 anys el temps d'estada a Espanya que l'immigrant necessita per obtenir un permís de residència temporal; es redueix el tipus i el nombre de familiars 'reagrupables', és a dir, el catàleg de parents que un immigrant podia emportar-se a Espanya per raons humanitàries i es demana al 'reagrupant' que tingui la capacitat econòmica per mantenir els seus familiars, un allotjament adequat, permís de residència per un any i de treball per un altre. D'altra banda, l'expulsió d'un immigrant, amb el nou codi legal, es pot fer en un mínim de 48 hores si una persona no està regularitzada o té caducat el seu permís de treball per més de tres mesos. Fins aleshores, trobar-se a Espanya sense permís era considerat una infracció greu, però no comportava l'expulsió immediata sinó una multa. I, finalment, en cas d'expulsió es pot prohibir una nova entrada per un període que pot arribar a 10 anys.

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

A més, segons el PSOE i Izquierda Unida (i diversos experts jurídics consultats), podria ser considerada "inconstitucional" perquè nega els drets a la llibertat d'associació, reunió, manifestació i vaga de les persones estrangeres en situació irregular. Per exercir aquests drets cal "obtenir l'autorització d'estada o residència a Espanya" (articles 7.1, 8, 11.1 i 11.2 de la Llei 08/2000).

Per contra, alguns dels nous aspectes de la llei van ser ben rebuts per la comunitat immigrant, encara que es tractés del reconeixement de drets bàsics per a les persones. La nova legislació estén el dret a l'educació infantil a tots els nens d'entre 3 i 6 anys i el dret a la Sanitat per a tots; inclou garanties per a l'accés a l'assistència jurídica gratuïta; els sol·licitants d'asil no podran ser expulsats d'acord amb l'establert a la Convenció de Ginebra de 1951; s'incorpora l'arrelament com un dels criteris per accedir al permís de residència temporal; i el ministeri fiscal haurà de regularitzar els menors indocumentats ('els nens del carrer') per tal que obtinguin un permís de treball.

El tràmit legislatiu s'inicia al Congrés dels Diputats a finals de novembre de 2000, alhora que comencen a créixer les protestes i mobilitzacions al carrer contra la proposta de llei d'Estrangeria i per demanar la regularització dels immigrants que ja viuen a l'Estat.

Les negociacions parlamentàries intenten arribar a un cert consens entre les principals forces polítiques, que finalment no serà possible pel vot contrari del grup socialista. Tot i això, PSOE i CiU introdueixen algunes modificacions, que no estaven contemplades a la proposta inicial del Govern però que són aprovades: garantir el dret a l'assistència sanitària i l'educació fins als 16 anys als immigrants sense papers; que no es podrà expulsar cap sense papers que demostrï el seu "arrelament al país", o que les comunitats autònomes intervinguin en la determinació del contingent de treballadors estrangers contractats als seus països.

Durant aquesta setmana de negociacions, la del 23 al 27 de novembre de 2000, s'intensifica el conflicte i el debat social ja que el Govern presenta la llei al Congrés. El punt de discòrdia bàsic en les negociacions i discussions entre els polítics és la vulneració dels drets fonamentals dels immigrants que els partits de l'oposició veuen en la llei.

Mentrestant, la societat civil reacciona de diverses maneres. Aquells dies la Plataforma per la Ciutadania i la Convivència (que a Catalunya, agrupava unes 50 entitats entre sindicats,

Part III. 02. Llei d'Estrangeria _____

ONG, associacions d'immigrants i de veïns, partits polítics i altres col·lectius) van presentar un manifest contra la reforma de la Llei d'Estrangeria i van convocar una manifestació en protesta pels carrers de Barcelona (diumenge, 26 de novembre) que va aplegar prop de 4 mil persones. Per la seva banda, els sindicats CCOO, UGT i CGT van confirmar que desobeirien la llei i continuarien afiliant treballadors immigrants sense regularitzar. I diverses ONG, entre les quals va destacar SOS Racisme, van fer diversos actes de protesta i *performances* reivindicatives. La Plataforma en Suport als Sense Papers i Papers per a Tothom van continuar la seva tasca de suport i mobilització juntament amb 'els immigrants de la plaça Catalunya' (un grup de subsaharians que portaven mesos dormint al ras al centre de la ciutat, sense possibilitat de regularitzar-se ni de ser expulsats).

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

Alhora entre els propis immigrants creixia el descontent i la desesperació: el procés extraordinari de regularització obert amb l'anterior llei d'estrangeria (04/2000) va deixar en situació irregular i sense possibilitats legals de treballar prop de 30 mil immigrants, però es calculava que la xifra de sense papers a l'Estat espanyol podria superar les 100.000 persones (novembre de 2000). Pels que sí tenien permisos de treball la situació tampoc era molt millor: segons dades de SOS Racisme, aproximadament un 40% dels immigrants treballa en situació d'explotació laboral i, a més, si aquests es queden sense un contracte de treball, normalment, perden el dret a viure al nostre país i poden ser expulsats.

Finalment, la llei es va aprovar amb el suport del Partit Popular, Convergència i Unió (que va votar en contra dels articles que negaven els drets polítics als immigrants no regularitzats) i Coalició Canària, i el vot en contra del PSOE, d'Esquerra Unida i del Partit Nacionalista Basc.

Va entrar en vigor el 23 de gener de 2001. Però dos dies abans, el 21, el nivell de tensió social i la por de molts immigrants a ser retornats als seus països amb la nova legislació va portar a un centenar d'immigrants a tancar-se a diverses esglésies de Barcelona i declarar-se en vaga de fam fins no aconseguir els 'papers'. Els objectius de la protesta eren denunciar el que ells consideraven una injusta normativa d'estrangeria i demanar un nou procés de regularització per als sense papers.

:: Actors

Partit Popular – Govern

És l'impulsor del projecte de reforma de la Llei d'Estrangeria. Es troba en una situació de poder hegemònica ja que té majoria absoluta al Parlament per poder aprovar qualsevol legislació. Segons el govern, el seu objectiu és controlar i regular l'arribada i l'estada (drets i deures) dels immigrants, lluitar policialment i legal contra les migracions irregulars i adaptar la normativa estatal a les directrius de la UE.

Al Parlament, el PP vol reformar la llei d'Estrangeria (04/2000) ja que considera, en paraules de Mayor Oreja (aleshores Ministre d'Interior), que convertia Espanya "en un coladero de inmigrantes" i provocava "el efecto llamada". Aquestes declaracions es basaven en la idea segons la qual l'anterior legislació, amb un reagrupament familiar entès en sentit ampli i el procés extraordinari de regularització obert, havia provocat una 'massiva' arribada d'immigrants a l'Estat. "El aumento de la presión migratoria supondrá un incremento de los

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

flujos irregulares de inmigrantes que utilizan las redes de tráfico de personas", era una de les tesis del Govern (publicat al diari *El País*, 27 de novembre de 2000). Per tot això, el Govern del PP vol que el Parlament aprovi el seu projecte per controlar l'arribada i l'estada de treballadors estrangers i per facilitar l'expulsió dels irregulars. El problema de fons, per a ells, és l'arribada "masiva e incontrolada" d'estrangers i els desajustos que pot provocar en la societat de rebuda (despesa pública, inseguretat ciutadana, atur i conflictes xenòfobs són referències habituals en el discurs sobre immigració del Govern).

PSOE - Oposició

Es mostra a favor d'un pacte entre els partits per consensuar la Llei d'Estrangeria, que en tot cas sí que creu que ha d'existir per tal de controlar l'entrada de treballadors estrangers. Està en contra del capítol de la Llei que vulnera els drets bàsics de reunió, associació, manifestació i vaga dels immigrants irregulars.

Els partits de l'oposició (entre ells el PSOE, la segona força del Parlament) critiquen i voten 'no' al projecte. A més, com a primer partit de l'oposició i alternativa de govern s'enfronten a una Llei que diuen que el govern del PP vol imposar fent ús de la seva majoria absoluta.

Col·lectius organitzats d'immigrants i de suport

Els immigrants -com a afectats directament- i els col·lectius de suport i solidaritat estan en desacord amb el projecte de Llei. Però ho fan des d'una posició d'inferioritat ja que els immigrants ni tan sols són votants.

Al carrer, els immigrants i els col·lectius de suport (assemblees d'immigrants, sindicats de treballadors, ONG i altres organitzacions cíviques i/o d'esquerres) es mostren contraris a la globalitat de la Llei d'Estrangeria. La majoria d'ells demanen "papers per a tothom" sense restricció, el dret al treball, que l'Estat promogui la integració social i que lluiti contra la desigualtat i l'explotació laboral dels treballadors estrangers. Alhora, demanen una legislació més oberta i tolerant amb el fenomen de la immigració. Tot i això, cadascun d'aquests col·lectius manté la seva pròpia posició respecte al conflicte, amb diferències i matisos quant als objectius i l'intensitat de les demandes.

El manifest de la Plataforma per la Convivència i la Ciutadania expressa la seva rotunda disconformitat amb els canvis proposats pel Govern ja que "reforcen l'arbitrarietat de

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

l'Administració i no atenen als tractats internacionals de Drets Humans". A més, critiquen que la llei, "més propera a una llei de control policial, que a una llei d'integració", potencia l'explotació laboral "ja que limita la capacitat de denúncia dels treballadors estrangers al caure sobre ells la possibilitat d'expulsió si perden el seu lloc de treball".

Partits a favor: Coalición Canaria i Convergència i Unió

Són els grups parlamentaris que habitualment donen suport parlamentari al Govern. Durant aquells dies es mostren favorables a la llei d'Estrangeria proposada pel PP, tot i que amb certes reticències. Intenten exercir de 'grups de pressió' des de les seves posicions de partits majoritaris a Canàries i Catalunya, respectivament, tot i que minoritaris al Parlament.

En el cas dels catalans, Convergència i Unió demana que les Comunitats Autònomes controlin també els fluxos migratoris i que no es vulnerin drets bàsics a les persones encara que estiguin en situació irregular. "Aquesta és la millor llei possible amb l'actual majoria parlamentària", va afirmar després del 'sí' de CiU un dels seus diputats al Congrés, Carles Campuzano.

Altres partits en contra: Izquierda Unida, Grup Mixt i PNB

La coalició Izquierda Unida, tot i el seu reduït pes parlamentari, mostra el seu total desacord amb la política del PP sobre immigració. Es mostra contrari al projecte de llei d'Estrangeria i se situa a favor de les tesis que mantenen els diferents col·lectius de suport als immigrants en lluita.

El Grup Mixt vota 'no' al projecte de llei, mentre que el Partit Nacionalista Basc tot hi haver anunciat que s'abstendria, finalment va votar en contra.

Unió Europea (a través de les seves directrius)

El referent de la Unió Europea sempre està present al Parlament espanyol a l'hora de legislar en qualsevol àmbit. Després de la Cimera Tampere -i posteriorment, es tancaran diversos acords arran de la Cimera de Sevilla³-, els governs de la UE intenten adoptar una posició unitària respecte al fenomen migratori. A més, Espanya és un punt clau per Europa en aquest tema ja que és la 'porta d'entrada' de la immigració nord-africana (Estret de Gibraltar).

³ Vegi's el capítol sobre el tractament informatiu de la Cimera de Sevilla i les diferents polítiques migratòries dels principals estats europeus.

2. Explicació del corpus

Un cop visualitzada la cobertura mediàtica que es va fer al llarg de diferents mesos de la qüestió, hem escollit centrar aquest capítol de la investigació en el tràmit legislatiu al Congrés dels Diputats, com un dels punts bàsics i culminants del conflicte. Des que s'anuncia públicament la proposició de Llei a l'estiu de 2000 fins que entra en vigor el 23 de gener de 2001, hi ha un llarg degoteig d'informacions, però aquestes es concentren durant la setmana de discussió de la nova normativa al Parlament.

La setmana del 22 al 28 de novembre de 2000, el projecte de Llei d'Estrangeria 08/2000 es va debatre i aprovar al Congrés. Tanmateix, va ser una setmana de protestes per part de diverses entitats cíviques i col·lectius d'immigrants, que van culminar amb la presentació d'un manifest unitari de la Plataforma per la Convivència i la Ciutadania (signat per unes 15.000 persones, tots els sindicats, 50 ONG, el PNB i Izquierda Unida) i amb una manifestació a Barcelona el dia 27 de novembre (que va aplegar unes 4.000 persones).

També incorporem a l'anàlisi les informacions del dia 23 de gener perquè és el dia en què la llei entra en vigor i els diaris l'expliquen de manera àmplia, ja que coincideix en el temps amb l'inici de les tancades i la vaga de fam d'uns centenars d'immigrants a diverses esglésies de Barcelona. Com veurem més endavant, el tractament informatiu que es fa aquest dia en concret a la premsa és molt significatiu pel que fa a la cobertura mediàtica del fenomen de la immigració en general.

Els diaris estudiats són *El País*, *El Periódico*, *Avui* i *La Vanguardia*. Aquests dediquen un espai similar al conflicte derivat de l'aprovació de la Llei d'Estrangeria. Durant els dies que hem escollit com a mostra a analitzar el nombre de peces informatives és de 29: nou peces, a *La Vanguardia*; vuit, a *El Periódico*; set, de *Avui*; i cinc, a *El País*, encara que les peces d'aquest diari tenen una mida molt més gran (quant a caràcters i perquè dediquen pàgines senceres i no mitges planes) que la dels altres.

Cal fer notar també que l'espai dedicat al tema de la Llei d'Estrangeria es veu força limitat per la massiva presència a aquests diaris de notícies i reportatges sobre l'assassinat de l'ex ministre del PSOE Ernest Lluch a mans d'ETA, que va succeir a principis d'aquella mateixa setmana.

3. Objectius, Hipòtesis i metodologia d'anàlisi

:: Objectius

Els principals objectius, tant de la investigació en general com d'aquest capítol en particular són els següents:

1. Analitzar si la cobertura informativa reflecteix el conflicte en tota la seva complexitat: descripció del problema, dels actors afectats i del procés de gestació i resolució.
2. Comprovar si es respecten les propostes del manual d'estil periodístic per a les minories ètniques del Col·legi de Periodistes de Catalunya.
3. Estudiar si el discurs de les informacions reforça o afebleix postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris subjacents a la societat.
4. En el nostre cas, estudiar si el discurs informatiu de cadascun dels diaris analitzats sobre la situació de conflicte és favorable o no a la Llei d'Estrangeria (i si és així, identificar en quina mesura).
5. Donar a conèixer quines són les fonts més utilitzades pels diaris estudiats, i quina jerarquització s'en fa, per explicar el conflicte derivat de la Llei d'Estrangeria.

:: Hipòtesis

Les nostres hipòtesis a l'hora d'iniciar la investigació sobre el tractament informatiu del tema són les següents:

1. En les informacions, els diaris estudiats es manifesten a favor d'una Llei d'estrangeria que respectés els drets fonamentals dels immigrants.
2. Els diaris estudiats centren el conflicte en les crítiques a alguns punts concrets de la llei, mentre que deixen de banda les posicions crítiques -de la majoria de col·lectius d'immigrants- contra la globalitat de la llei i contra el racisme preexistent.
3. La majoria d'informacions dels diaris estudiats expliquen el conflicte des d'una perspectiva político-legislativa, mentre que la vessant social té una presència molt més escassa i subordinada.
4. Els immigrants com a font d'informació apareixen en darrer lloc en l'ordre d'actors implicats.
5. La premsa pren com a fonts i representants dels immigrants a ONG i els sindicats CCOO i UGT. No apareixen quasi bé mai els propis immigrants afectats per la Llei.
6. El dia 23 de gener, quan la llei entra en vigor en el context de 'les tancades d'immigrants', la premsa atorga molt més espai i importància al conflicte que durant la setmana de debats i aprovació de la Llei d'Estrangeria al Congrés dels Diputats.

:: Instrument d'anàlisi: Fitxa

La nostra fitxa d'anàlisi es divideix en dues parts. D'una banda, les dades bàsiques sobre cada una de les peces informatives recollides: el nom de la publicació, la data de l'article, la secció, el titular de la peça, la seva mida, la descripció de la imatge que l'acompanya (en el cas que hi sigui) i el nom de l'autor/a del text.

I de l'altra banda, la fitxa respon de manera sintètica a una sèrie de preguntes prèviament formulades i que intenten verificar les hipòtesis d'aquest capítol de la investigació.

Sobre els actors:

-Quins actors s'identifiquen?

A més de constatar quins actors fa aparèixer el periodista, ens preguntem si són institucions, partits o si procedeixen de la societat civil.

-Quina font representa els immigrants?

Pel que fa als immigrants en el cas de ser identificats a les informacions, volem saber si la font escollida pels mitjans són ells mateixos o organitzacions de suport.

-Com es descriuen?

Anotar quins adjectius, valors i accions són adjudicats a cada un dels protagonistes de la notícia. Comprendre quin és el paper que juguen en l'explicació dels fets. Les informacions poden atorgar directa o indirectament un caràcter positiu o negatiu a les accions i les conductes dels diferents actors, segons quina perspectiva tinguin les informacions.

-Quina jerarquització es fa dels actors? Qui té més espai? Quins actors apareixen als titulars de les notícies?

No només necessitem saber quins actors són identificats i com, sinó també quina jerarquia i relacions s'estableixen entre ells.

-Rol dels immigrants.

Apareixen de manera activa o passiva? També cal esbrinar si els immigrants es presenten 'actius' per si mateixos o gràcies als diversos grups de suport.

-Hi ha actors absents?

Mostrar si se silencia o si no apareix a les peces informatives algun dels actors destacats. També, si no es citen declaracions d'ell.

Sobre l'explicació del problema:

-Quin és el problema identificat per l'article?

Part III. 02. Llei d'Estrangeria _____

L'objectiu és destacar en quin punt de la discòrdia centren les seves informacions i crítiques els periodistes. I si aquest punt de conflicte identificat pels mitjans és també el problema principal segons els partits polítics (Govern i oposició), els immigrants i els grups de suport.

-Com s'expliquen els arguments d'uns i altres?

Amb aquesta pregunta volem saber si hi apareixen –amb el mateix grau d'importància i espai- tots els arguments i tesis dels diferents actors implicats.

-En quin escenari situa la notícia el periodista?

L'objectiu és visualitzar si tendeixen els diaris a explicar el conflicte només a través de la discussió entre els partits polítics amb representació parlamentària (a partir de la dialèctica govern-oposició). I si d'aquesta manera, les informacions obvien o marginen la resta de posicions que no es veuen representades pels dos partits polítics majoritaris, però que sí són part fonamental per entendre i resoldre el conflicte.

-Pel que fa a les posicions contràries a la llei, quines crítiques es prioritzen?

Saber si es prioritzen les crítiques a la vulneració dels drets bàsics de la nova llei i, per contra, es deixen en un segon pla o silencien les posicions contràries a la globalitat de la llei i a la política d'immigració de l'Estat. És a dir, si donen prioritat a les crítiques més superficials i amb més impacte social i obvien les que tenen un més alt grau de profunditat en l'anàlisi del conflicte.

Durant el procés d'anàlisi de les informacions del corpus també hem tingut en compte si es complien totes les recomanacions del *Manual d'estil sobre el tractament de les minories ètniques als mitjans de comunicació socials*, elaborat pel Col·legi de Periodistes de Catalunya.

4. Resultats

Anem desgranant els resultats d'aquest capítol –Llei d'Estrangeria- de la investigació a través de les diferents hipòtesis definides prèviament.

4.1. En les informacions, els diaris estudiats es posicionen a favor d'una llei d'estrangeria que respecti els drets fonamentals dels immigrants.

En relació amb la hipòtesi, fins i tot, es pot dir que els diaris no expliquen cap dels arguments a favor de la restricció que es fa dels drets bàsics de les persones en situació irregular. Excepte un argument que, enlloc de defensar la tesi, la desacredita perquè és utilitzat irònicament. Al Periódico (23-1), en un reportatge sobre les causes de la reforma i les conseqüències que tindrà sobre els immigrants, el periodista inicia el seu text amb la presentació d'un axioma –que en teoria va fer el Partit Popular- que no té cap validesa a la pràctica: "Els immigrants irregulars no haurien d'existir, i han de ser expulsats els que estan en aquesta situació. En conseqüència no se'ls ha de reconèixer l'exercici dels drets fonamentals. Aquesta és una de les tesis que van inspirar la reforma de la llei que va portar a terme el PP".

:: El PP, marginat

A l'*Avui* (25-11 i altres), no hi ha cap argument en pro de la llei ja que quan se citen fonts del Govern o del PP és només per desqualificar el PSOE ("oportunisme polític", "decepció per la negativa del PSOE"...) i no per defensar una posició en contra d'atorgar drets fonamentals als immigrants irregulars. Aquell dia 25, només va aparèixer un comentari de Fernández Miranda, el secretari d'Estat per a la Immigració, en què afirma que "la llei és esplèndida" i que ha tingut "un alt grau de consens", sense més arguments ni proves que ho demostrin, més aviat al text es produeix el contrari.

La majoria dels diaris també es fan ressò del fet que fins i tot un ex ministre del Govern del Partit Popular com Manuel Pimentel signés el manifest cívic en contra de la reforma. Qui més ho destaca és el diari *El País* (titular de la notícia del 22-11).

També a *El País* (22-11), a la seva primera notícia (en dues peces) sobre la reforma de la llei d'Estrangeria la setmana de debats al Congrés, el Partit Popular pràcticament no apareix

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

ni citat a tota la pàgina. Només surt mencionat com a objecte de crítica José María Aznar (ni tant sols s'esmenten els termes Partit Popular ni Govern) i en la part final de la segona peça apareixen dues petites declaracions formals del secretari d'Estat per a la Immigració i del portaveu del grup parlamentari. A la notícia següent (*El País*, 24-11) novament, el partit governamental només actua com a font en la darrera part de la notícia després d'haver rebut contundents crítiques durant tot el text de la notícia. A més és descrit negativament. Un altre exemple a la mateixa peça destaca en paraules d'un portaveu del PSOE (i no és desmentit ni contrarestat per altra declaració) el "empecinamiento del Gobierno" gràcies al fet que "la mayoría absoluta del PP le asegura su aprobación [de la llei]". Aquests exemples es repeteixen en la major part de les informacions analitzades als quatre diaris, on es dona un major protagonisme i espai a les crítiques dels partits opositors (PSOE i CiU, únicament) que a la defensa del Govern impulsor de la polèmica reforma.

:: 'Rebuig general' a la llei

La "vulneració dels drets fonamentals" (com es recull al punt 4.2) és el principal problema de la llei definit a les informacions dels diaris analitzats. Les posicions crítiques amb aquest aspecte tenen molt més espai (i titulars) que no pas les posicions a favor o les posicions que van més enllà d'aquesta crítica concreta. Alguns exemples d'aquestes crítiques no contraposades que va rebre el PP a la premsa catalana: a *l'Avui* (25-11): "El PP reforma la llei d'estrangeria" i es nega a "garantir els drets fonamentals als immigrants en situació irregular". Segons el PSOE (i no es desmenteix), el PP tenia una actitud "tancada" i "tenien intenció d'imposar la modificació". I el dia 23-1, titula així: "La nova llei d'estrangeria arriba amb crítiques i mobilitzacions". A *El País*, el titular del dia 25 de novembre també mostra, el que per a ells, és un descontent general a la societat espanyola: "El Congreso aprueba la Ley de Extranjería con el rechazo general al recorte de derechos". A aquest diari (23-1) també es destaca que la reforma de la llei va ser imposada per la majoria absoluta del PP i amb una actitud de certa revenja per l'aprovació de l'anterior llei d'Estrangeria amb el seu vot en contra quan eren majoria al Congrés en la que "fue la más sonora derrota parlamentaria de los populares durante la pasada legislatura". En el mateix article d'*El País* es diu, a més, que la llei és incoherent amb les anàlisis prèvies que va fer el propi Govern ja que la justificació de la "contrarreforma" és "el efecto llamada, según el PP" de l'anterior llei "a pesar de que sus propios análisis sentenciaban que, con ley o sin ella, 'el aumento de la presión migratoria supondrá un incremento de los flujos irregulares'".

:: Síntesi i conclusions.

La majoria de les informacions posen l'èmfasi en la qüestió dels drets. A més, es pot concloure que les notícies de tots quatre diaris expressen amb un major espai i amb prioritat les declaracions dels actors i les posicions en contra de que la nova Llei d'Estrangeria no respecti els drets fonamentals dels immigrants sense papers. En aquest punt, fins i tot, la posició del Partit Popular i del Govern és marginada, respecte al que es considera "l'opinió generalitzada" tant de partits, associacions cíviques o ciutadans.

Les informacions mostren bàsicament els punts conflictius de la nova llei on hi ha desacord parlamentari. Sobretot s'ataca la llei a través de mostrar les seves incoherències, les dificultats de dur-la a la pràctica i destacar les declaracions dels partits de l'oposició. Les crítiques, se centren en la vulneració dels drets i la falta de consens entre els partits (veure el punt següent, 4.2).

De les informacions es desprèn, tot i que als editorials es veu més clarament, que els diaris es posicionen en contra de la llei d'Estrangeria del Partit Popular, però a favor d'una llei que restringeixi l'entrada i controlï l'estada dels treballadors estrangers.

4.2. Les informacions estudiades centren el conflicte en les crítiques a alguns punts de la llei, i deixen de banda les posicions crítiques -de la majoria de col·lectius d'immigrants- contra la globalitat de la llei i contra el racisme preexistent.

Els dos problemes del conflicte identificats a la majoria de notícies i quasi bé per totes les fonts citades pels diaris són aquests dos: el fet de no haver pogut arribar a un consens entre els partits amb representació parlamentària en una "qüestió d'Estat" com la immigració; i l'apartat de la llei en què no s'atorga als immigrants sense regularitzar els drets polítics fonamentals, el punt "més polèmic" per als mitjans i per als principals partits (sobretot, el PSOE). En canvi, les posicions de crítica més radical de la majoria de col·lectius de suport i dels propis immigrants van quedar en un obscur segon pla.

Repassem alguns dels exemples corresponents a aquests dos punts de la discòrdia. Hem seleccionat uns casos concrets de *l'Avui*, *d'El Periódico* i de *La Vanguardia*, però que es repeteixen de manera similar també a altres dies d'aquests mitjans i a *El País*.

:: **La falta de consens entre les diferents forces parlamentàries**, sobretot entre el PP i el PSOE. Exemples del diari *Avui* (25-11): "El PP reforma la llei amb l'oposició dels socialistes" (titular), "l'aprovació va estar marcada per la tensió que es va viure entre el PP i el PSOE", "CiU va lamentar l'actitud tancada de populars i socialistes a l'hora d'explorar vies de consens"; "Espero que al Senat el PP intenti recompondre la unitat i que es reuneixi amb els partits, els sindicats i ONG", va dir un representant de CCOO. "La llei hauria pogut ser acceptable si no fos per la intransigència del govern", diu ATIME. També una informació a *La Vanguardia* (25-11) s'expressa en aquesta línia: "El PSOE asegura que intentó hasta última hora lograr un acuerdo sin que éste fuera posible (...) por la inflexibilidad del Gobierno, 'que no ha estado a la altura de sus responsabilidades'". Mentre que el PP qualificava a la mateixa peça "d'oportunisme polític" el vot socialista. I *El Periódico* (25-11), titula la seva peça principal de manera similar a la dels altres diaris: "El Congreso aprueba sense consens la reforma de la llei d'Estrangeria". El text situa únicament els dos punts de la discòrdia ja apuntats.

:: **La vulneració dels drets fonamentals**. Exemples també provinents del diari *Avui* (25-11): el text destaca que "les negociacions entre el PP i el PSOE es van trencar per la negativa del partit de govern a garantir drets fonamentals", "una condició indispensable" pel vot socialista. També aporta declaracions de CCOO ("és lamentable que el PP no s'adoni que vulnera drets com el de manifestació, participació i vaga") i d'Eliseo Aja, catedràtic de dret ("limitar els drets fonamentals és una estupidesa, perquè davant de fets com El Ejido es necessiten interlocutors" i "hi ha elements d'inconstitucionalitat [en el tema dels drets, i no en d'altres]"). A *El Periódico* (25-11), l'article principal que obre la secció de Política -quan habitualment el tema de la llei d'Estrangeria estava a Coses de la Vida- destacava: "El PSOE considera irrenunciable la defensa d'uns drets reconeguts 'per a totes les persones sense distinció a la Constitució i als convenis internacionals', segons Consuelo Rumi".

Quan s'explica el debat parlamentari, l'únic problema que és descrit pels periodistes és "la vulneració dels drets d'associació, manifestació, reunió i vaga" dels sense papers amb la nova llei. La resta de crítiques que es fan des de la Plataforma per la Ciutadania, els immigrants i els col·lectius de suport als immigrants no hi apareixen o tenen un paper secundari tant quantitativament (espai) com qualitativa (titulars i distribució). Unes crítiques que sí que existeixen més enllà de la qüestió dels drets i que es van difondre públicament

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

per part de diverses organitzacions⁴. Tot i això, el 'tema estrella' pels diaris aquells dies va ser la vulneració dels drets fonamentals. Exemples a *El País* (24-11): la discòrdia entre els partits polítics a l'hora d'aprovar la llei, que és l'únic problema que situa el diari, es resumeix en "el recorte de derechos de la reforma de la Ley de Extranjería". I el 25-11, també a *El País*, es torna a focalitzar el problema en la qüestió de la vulneració dels drets fonamentals. Tant el titular, el *lead* com la totalitat del text centren la discussió en aquest aspecte de la llei d'Estrangeria.

De tota manera, cal fer notar que el capítol dels drets és l'únic que compta amb el rebuig general de tots els grups parlamentaris -excepte del PP- i és el que va provocar que el PSOE votés 'no' a la reforma.

Tot i la importància que això pugui tenir, el rebuig de la Plataforma per la Convivència i d'altres col·lectius de suport als immigrants (i ells mateixos) van molt més enllà en la crítica però tenen una repercussió molt més minsa i subordinada. Per exemple, a *El País* (25-11), el dia posterior l'aprovació de la Llei d'Estrangeria, no apareixen amb el mateix grau d'importància els arguments dels partits, que els de la resta d'organitzacions socials: aquests darrers actors només apareixen en dues línies i ni s'esmenten els motius de la seva posició. Al final de la peça del dia 25, després de donar la paraula als partits i les seves mutues acusacions i explicar la qüestió dels drets, sintetitzen així el rebuig per part de la societat civil: "La reforma aprobada ayer ha cosechado el rechazo generalizado de sindicatos y asociaciones de inmigrantes, y también de la Conferencia Episcopal". A la mateixa pàgina d'*El País*, es dedica la fotografia al naixement de dos nens subsaharians, un fet curiós i emotiu. El peu de foto és més extens que tot l'espai dedicat a la protesta social contra la llei a l'article: "Los nietos del hermano Isidoro: Viera, la joven nigeriana que el 15 de octubre dio a luz mellizos en el Hospital de Algeciras, tras cruzar el Estrecho en una patera, recibió ayer el alta y se fue a la casa de los Hermanos de la Cruz Blanca donde permanecerá acogida junto a otras seis mujeres y cuatro niños. El hermano Isidoro, junto a Viera en la fotografía, afirma que se siente como el abuelo de los bebés".

Tot i que sempre en posició secundària, els primers dies de la setmana analitzada, a algunes peces informatives es presenten una part dels arguments de la Plataforma cívica que van més enllà del tema dels drets. Un article a cada diari presenta de manera més o menys

⁴ Per comprovar-ho vegi's, en aquest cas, la descripció del conflicte que es fa a l'inici del capítol. A més, ens basem en entrevistes, prèvies a la investigació, que vam realitzar amb diversos representants dels immigrants i dels col·lectius de suport.

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

profunda, segons el cas, el seu manifest: el dia 22-11 a *El País* i el dia 24 a *La Vanguardia*, *El Periódico* i a *l'Avui*. A *El País* (22-11, quatre dies abans de l'aprovació), sí que es fa un repàs exhaustiu de tots els punts polèmics que planteja el manifest de la Plataforma per la Convivència: "No se han comprobado los resultados de la anterior ley" ja que "no se ha aprobado su reglamento de desarrollo"; a més, la notícia resalta que el manifest diu que la nova llei es troba "más cercana a una ley de control policial que una ley de integración"; "no atiende a los tratados internacionales y de derechos humanos en cuanto a los derechos de asociación...", i "potencia la explotación laboral al limitar la capacidad de denuncia de los trabajadores extranjeros". Però a mesura que avancen els dies i s'apropa la votació al Congrés, aquest tipus d'articles deixaran pas a notícies que fan referència quasi exclusivament a la discussió entre els partits polítics.

Un darrer exemple el trobem a una notícia de la manifestació a Barcelona elaborada pel diari *Avui* (27-11). Explica que la causa de la manifestació, segons ell, és "la retallada de drets fonamentals" de la nova llei aprovada al Congrés: això és el que diuen tots els manifestants citats pel periodista. Tot i que, de manera aïllada i sense més explicació, es comenta que "els manifestants van corejar consignes com 'papers per a tots' i 'volem treballar'" (el que situaria el problema en una altra dimensió, tot i que cap de les fonts citades, ni el text de la notícia ni els elements de titulació en parlen d'això).

:: Síntesi i conclusions.

L'interès dels diaris analitzats respecte a una posició crítica decreix en la mesura que aquesta s'allunya de les Institucions i de l'actual model de societat. Les opcions més radicals i crítiques amb el sistema tenen *per se*, sense arribar a tenir en compte quina acceptació tenen, poc o cap espai per expressar-se en l'àgora pública que representen els mitjans de comunicació. Les crítiques més conservadores, possibilistes i que no debiliten l'actual *status quo* de forces són més aptes per difondre el seu missatge a la premsa. Això succeeix a l'hora de jerarquitzar (i donar espai) a les fonts i actors del conflicte derivat de la Llei d'Estrangeria: les crítiques dels partits polítics tradicionals tenen més ressò i espai que la de 50 o més associacions cíviques unides; i dintre de la societat civil, les crítiques de les grans ONG tenen un major pes que les dels col·lectius d'immigrants; i entre aquests col·lectius, els discursos més 'conservadors' -de les conquestes ja aconseguides- i menys 'confrontacionals' es queden amb el poc espai que resta (com les declaracions que es destaquen de l'associació de treballadors marroquins ATIME, per exemple).

4.3. La majoria d'informacions estudiades expliquen el conflicte des de la perspectiva dels partits polítics, mentre que el vessant social té una presència escassa i subordinada.

En la majoria dels casos, les crítiques del PSOE i, en menor grau, de CiU, són les que apareixen millor argumentades i amb més espai per expressar-se. Estan centrades en la vulneració de drets i en petits punts reglamentaris. A mesura que avancen els dies i s'apropa el dia decisiu de la votació al Parlament, el debat als mitjans es redueix a la discussió al Parlament i les declaracions i acusacions entre els partits polítics (bàsicament PP i PSOE). Tot i que aquests dies també hi apareixen les crítiques efectuades des d'algunes ONG, sindicats i experts en la matèria, en general tenen un espai molt més inferior i resten en una posició subsidiària respecte als portaveus dels partits majoritaris.

El dia de l'aprovació de la llei d'Estrangeria al Congrés dels Diputats i el dia següent, *El País* (24 i 25-11), només visualitza el conflicte i el problema des de l'àmbit polític-legislatiu: en la discussió entre els partits polítics al Parlament. A partir del seu debat (o millor dit, recriminacions i insults) s'exposen, tot i que amb certs dèficits, les seves dues postures. La informació d'aquells dies es resumeix així: "El gobierno logró que el Congreso aprobara la reforma, pero tuvo que soportar el chaparrón de toda la oposición, incluidos sus tradicionales socios catalanes y canarios"; "El PSOE votó no a la reforma por el recorte de los derechos"; "Los socialistas acusaron al PP de falta de generosidad, obcecación y de romper el consenso"; i "el PP acusó a los socialistas de oportunismo político y de buscar la confrontación". Durant totes les peces aparegudes aquells dos dies claus, tret de dues línies al final d'una peça del dia 25, només apareixen aquests dos actors (PP i PSOE) i, com a rerafons, la resta de grups parlamentaris.

Bastant diferents són les informacions a *La Vanguardia* o *l'Avui*, el dia que s'informa de l'aprovació de la llei (25-11) les informacions es divideixen en dos parts: una, amb la peça sobre la vessant polític-legislativa i l'opinió dels partits; i altra amb la vessant social i cívica. A *l'Avui* (25-11) se citen, a més dels partits, els següents protagonistes: els sindicats COOO i UGT, els col·lectius d'immigrants ATIME i un expert en Dret. Però sobretot destaca la informació apareguda a *La Vanguardia* (25-11) amb la presència, amb declaracions al text, d'UGT, CCOO, SOS Racisme, ATIME, ACNUR-Espanya, el defensor del poble andalús i una vocal del Consejo General del Poder Judicial.

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

D'altra banda, a *El País* trobem diferents exemples on es destina un ampli espai a les recriminacions i insults entre els partits: el PSOE critica constantment "el empecinamiento del Gobierno" (24-11) mentre que el PP descriu a l'actitud del PSOE com "oportunisme polític" i diu que així "se desacreditan como alternativa del Gobierno" (25-11). Quan les informacions van en aquesta línia, les recriminacions entre ambdós partits acaben per treure espai a l'explicació de les causes i conseqüències de la nova llei.

:: Els partits polítics sempre són notícia

Fins i tot, pel que fa a les notícies que fan referència a la protesta cívica i social, la presència dels partits polítics esdevé habitual. Per exemple, tots els dies i a totes les informacions del diari *Avui*, hi són presents -com actors principals o secundaris, amb declaracions o com objecte- els partits polítics. Apareixen a les notícies sobre el debat que es produeix al Congrés, però també quan es presenta el manifest de la Plataforma per la Convivència i la Ciutadania o quan els immigrants es manifesten. La seva presència o absència com a signants del manifest també mereix a *El País* (22-11) un grau més alt d'importància, que no pas identificar els membres impulsors de la Plataforma que no surten concretats en tota la notícia del dia. En canvi, als altres tres diaris, a les informacions sobre la presentació del manifest de la Plataforma sí que es destaquen signants com SOS Racisme, Càrites, la FAVB (Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona) i 50 ONG més.

A la manifestació pels carrers de Barcelona del dia 26 de novembre, l'*Avui* (27-11) només en destaca i cita declaracions de Núria Carreras (regidora de Benestar Social, PSC) i la diputada Dolors Comas (IC-Verds), a part dels sindicats UGT i CCOO. Mentre que no hi ha espai pels comentaris i queixes d'altres associacions que impulsen la Plataforma o dels col·lectius d'immigrants presents majoritàriament a la manifestació. Aquesta va ser la tònica general d'aquella setmana a tots els diaris, fins i tot en el tractament informatiu de la manifestació ciutadana.

:: Síntesi i conclusions.

La 'partidització' de la informació és evident en el conflicte de la Llei d'Estrangeria. Els partits polítics tenen un paper prioritari en la confecció de les lleis, i per tant és lògic que apareguin a les informacions sobre les noves lleis. Tot i l'evidència, hi ha alguns matisos. Primerament, els partits tenen la seva importància com a representants de la voluntat ciutadana, la qual s'ha de poder conèixer a través de la premsa (i no només un cop cada quatre anys en eleccions); segonament, les lleis afecten directament els ciutadans i, per tant, aquests han

de poder expressar les seves disconformitats. Sobretot en un cas en què la llei afecta només i concretament a un col·lectiu de persones -els treballadors estrangers provinents de fóra de la Unió Europea-, la seva opinió ha de ser explicada i escoltada en una posició també principal. A la nostra anàlisi de les informacions dels quatre diaris seleccionats, el desequilibri entre actors i fonts és força pronunciat. Els partits polítics són actors del conflicte, però també ho són els immigrants i els col·lectius que els donen suport. Per això, la presència d'un i d'altre com a font d'informació ha d'estar equilibrada. Si no, s'acaba explicant el conflicte només des del punt de vista dels partits polítics majoritaris, situant com a problemes el que ells defineixen com a tals. D'aquesta manera, tant els partits com la premsa són els que marquen sobre quins problemes/conflictes hem de parlar. I, a més, es deixen en un segon pla les propostes i crítiques efectuades pel principal actor afectat de la llei: els immigrants.

El conflicte de la llei d'Estrangeria és multidimensional, mentre que sovint el tractament informatiu que es va donar en la majoria d'informacions tenia una perspectiva similar.

4.4. Els immigrants com a font d'informació apareixen en darrer lloc en l'ordre d'actors implicats.

Els immigrants són presentats com l'objecte afectat per la nova llei de la qual parlen els partits polítics, però no com a subjecte actiu que pot o no mostrar-se en desacord en el debat social. Tret d'algunes excepcions concretes, mai no són font pels periodistes durant la setmana del debat parlamentari.

:: Els immigrants no són subjecte de la notícia

Els immigrants no juguen cap rol actiu en la descripció del conflicte que fan els diaris durant tota la setmana analitzada. Només surten com afectats per la llei i per la situació econòmico-social en general. Tot i això, les fotografies que il·lustren bona part dels articles d'aquella setmana corresponen a "varios inmigrantes interceptados ayer cerca de Tarifa" (*El País*, 22-11), a "inmigrantes manifestándose en Barcelona" (*La Vanguardia*, 23-11) o a "cues d'immigrants a Barcelona, el juliol passat" (*El Periódico*, 24-11). Polítics i immigrants comparteixen pràcticament al 50% el protagonisme a les fotografies publicades, però en canvi, els immigrants pràcticament mai no són font ni se cita cap declaració seva sobre la llei d'Estrangeria.

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

Per exemple, cap de les notícies que elabora *El País* durant tota la setmana analitzada (del 22 al 28 de novembre) apareixen els immigrants afectats per la Llei d'Estrangeria com a font informativa. A més, a la seva única notícia d'aquells dies sobre la posició crítica que mantenia la societat civil, no es diu que cap immigrant ni organització d'immigrants formés part de la Plataforma per la Convivència i la Ciutadania ni hagués signat el seu manifest. Bàsicament, s'expliquen quins partits polítics el van signar. Algunes de les reivindicacions dels immigrants apareixen, però ho fan gràcies i a través dels grups de suport 'autòctons', sindicats o partits polítics de l'oposició (com veurem al punt 4.5).

Un altre exemple de jerarquitització de la informació que deixa en un segon lloc i despolititza la posició dels immigrants el veiem a *La Vanguardia* (24-11). Aquell dia hi ha dues informacions sobre el projecte de Llei d'Estrangeria: una sobre els debats previs al Congrés i una altra sobre la presentació del manifest de la Plataforma ciutadana formada per una cinquantena d'ONG. Mentre que la primera se situa a les primeres pàgines del diari -dins la secció de Política-, ocupa tota la plana i està acompanyada d'una fotografia; l'altra queda descapçalada i descontextualitzada a la part de sota -i sense foto- d'una de les pàgines del suplement local de Barcelona ('Vivir en Barcelona').

A *l'Avui* tampoc aconseguen ser font directa en cap de les informacions aparegudes durant la setmana analitzada. Ni tan sols quan es van manifestar pels carrers de Barcelona (el 26 de novembre) ni arran de cap de les seves accions de protesta, el col·lectiu afectat per la nova llei -que s'estava debatent al Congrés- va tenir accés directe als mitjans estudiats.

Aquests exemples es reproduïen, de manera conscient o inconscient, a la major part de les informacions. Primer, els partits. Després, els col·lectius de suport. I en darrer lloc, si hi arriben a aparèixer, els propis immigrants afectats. En aquests casos, els immigrants són presentats com l'objecte afectat per la nova llei de la qual parlen els partits polítics, però no com a subjecte actiu que pot o no mostrar-se en desacord en el debat social.

Però per contra, a *El Periódico de Catalunya* (27-11), trobem una de les poques **excepcions en què els immigrants són el subjecte del titular**, del text i de les múltiples fotografies. Els protagonistes del reportatge sobre la manifestació a Barcelona del dia 26 de novembre contra la Llei d'Estrangeria són bàsicament els immigrants i els col·lectius de suport. Un fet que no va succeir en les còpiques de la manifestació de la resta de diaris (a destacar en

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

negatiu la de l'*Avui*, vegi's el punt 4.5). A la informació elaborada per *El Periódico* es diu que hi havia presents els partits polítics membres de la Plataforma, però només se cita al final d'una de les dues peces a Núria Carreras (regidora de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona). Els immigrants esdevenen la font principal per explicar la seva reivindicació. Tot i que algunes de les declaracions citades pels periodistes no són adjudicades a cap persona concreta: "Només volem treballar i viure dignament", deien tots. 'Feina, casa i papers' eren les paraules més repetides pels concentrats". A la segona peça sobre la manifestació, es dona veu directament a alguns estrangers, que segons una declaració citada "són les víctimes dels efectes nocius de la nova llei, són els que han de liderar la protesta". Els immigrants apareixen descrits com a actors actius, i no com a simples afectats. Una manifestant, Rosi Ferreiro, diu: "Tothom té dret a viure i treballar on vulgui. Comencem a acceptar sense por i amb respecte les altres cultures". O en relació a una dona francesa d'origen africà, diu l'article que "va constatar amb tristesa que comença a néixer a Espanya la incomprensió i l'odi cap al desconegut". Així es fa al llarg de les dues peces, que entre altres comentaris d'un cert exotisme multicultural descriuen l'ambient festiu de la manifestació: "La música africana va donar un toc lúdic a la protesta".

:: Síntesi i conclusions.

L'immigrant no és un actor silenciats. Ni és descrit negativament, ni es criminalitza la seva comunitat (per exemple, quan entra en vigor la llei i se sap que milers de persones no han pogut regularitzar-se tampoc se'ls critica, més aviat el contrari). Tothom el té present i el terme 'immigrant' apareix a quasi el 100% de les notícies del període. Però el que passa és que a la major part dels diaris i notícies analitzades no esdevé font d'informació pels periodistes. En la major part dels casos, no hi ha un contacte directe entre l'immigrant -sobretot en el cas dels irregulars- i el periodista.

D'aquesta manera, l'immigrant no esdevé un dels subjectes participants del conflicte. Simplement, és l'objecte afectat o el problema a resoldre. Almenys durant tota la setmana de debat polític de la llei d'Estrangeria (el punt culminant del procés del conflicte), els periodistes no expliquen la situació i context de vida i treball ni les propostes, aspiracions i arguments contra la llei dels treballadors estrangers. I aquest punt hauria de ser fonamental per explicar i entendre la complexitat i la difícil solució a curt termini del conflicte.

4.5. La premsa pren com a fonts i representants dels immigrants a ONG i els sindicats CCOO i UGT. No apareixen quasi bé mai els propis immigrants afectats per la Llei.

Pel que fa als immigrants, la font escollida no són els mateixos immigrants afectats per la llei, sinó organitzacions de suport que són descrites asèpticament. D'aquests col·lectius de suport, els més mencionats són SOS Racisme i els sindicats CCOO i UGT, mentre que grups que també van tenir un paper molt destacat i van col·laborar activament amb els immigrants en lluita abans i després de l'organització de les tancades com la coordinadora Papers per a Tothom, la Plataforma en Suport als Sense Papers i el sindicat CGT no són font en cap moment i en cap diari de la setmana analitzada. Aquests darrers col·lectius van mantenir posicions més radicals i majors demandes en les negociacions que no pas els tres anteriors.

Als diaris es parla del manifest contra la reforma del PP elaborat per la Plataforma per la Convivència i la Ciutadania (15 mil signatures i una cinquantena d'ONG darrera). Tots els diaris esmenten i destaquen la firma de Manuel Pimentel (ex ministre del PP) i de CCOO i UGT. A *El País*, quant a la jerarquització dels opositors, aquell dia (22-11) es dona prioritat al criteri de raresa o conflicte: destacant tant al titular com a la informació la signatura d'un exministre del PP contra la reforma del Govern. Seguidament, la presència o absència dels partits polítics com a signants també mereix, pel diari, un grau més alt d'importància que no pas la dels altres membres de la Plataforma que no surten concretats a cap notícia. En canvi, sí es destaquen a *l'Avui* o *La Vanguardia* signants com SOS Racisme, Càrites, totes les universitats catalanes i 50 ONGs més.

Al dia següent (23-11), a *l'Avui* les coses no canvien: les declaracions extretes de la posició 'pro-immigrants' provenen exclusivament de SOS Racisme (Josep Guardiola) i del manifest presentat per la Plataforma. Però, un cas flagrant que confirma la hipòtesi és el tractament informatiu que *l'Avui* (27-11) dona a la manifestació de milers de ciutadans (immigrants, majoritàriament) pels carrers de Barcelona contra la reforma de la Llei d'Estrangeria. El periodista cita, amb curtes declaracions, diversos manifestants: Josep Maria Álvarez (UGT) parlant de la vulneració "dels drets sindicals"; Núria Carreras (regidora de Benestar Social, PSC) que proposava crear un fons de solidaritat pels immigrants; la diputada d'IC-V Dolors Comas, que parla "d'una retallada de drets"; i Josep Guardiola (SOS Racisme), ja sense espai, del que només es diu que "va afegir-se a les crítiques a la llei". A més, segons el

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

periodista "l'opinió d'alguns dels manifestants" es referia a que "la reforma no respecta els tractats internacionals i dels drets humans", sense dir quins manifestants ni cap dada més. És notícia, i es diu al principi de la notícia, que "la marxa, que va comptar amb la participació de nombrosos immigrants". Però, en cap cas, són interlocutors ni se cita cap declaració seva, tot i que el periodista parla de "4.000 persones, segons la Guàrdia Urbana" presents a la protesta.

:: Els que mai són font

Als diaris analitzats només en dues ocasions els immigrants aconsegueixen ser font directa en l'explicació mediàtica del conflicte. De les 40 pàgines d'informació dedicades pels quatre diaris en els vuit dies analitzats, només un reportatge d'*El Periódico* ("SOS Sense Papers", del dia 27 de novembre, ja descrit) i dues breus notícies -de menys de mitja plana- de *La Vanguardia* ("Los 'sin papeles' vuelven a manifestarse para exigir soluciones a su situación", del 23-11; i "Cincuenta entidades, contra la nueva ley de Extranjería", del 24-11) tenen com a font directament a diferents treballadors immigrants. En les poques ocasions en què s'expliquen algunes de les demandes dels immigrants, les informacions analitzades es basen en declaracions dels sindicats estatals (CCOO i UGT, només) i SOS Racisme; en un parell d'ocasions, van recórrer al portaveu d'alguna associació d'immigrants (Abdel Hamid Beyuki d'ATIME i Saoka Kingolo de la FCIC).

:: Síntesi i conclusions.

Durant els dies analitzats corresponents a la part substancial del conflicte derivat de la reforma de la llei d'Estrangeria, l'accés als mitjans -com a font directa de les informacions- dels immigrants és escassíssima. Aquest fet té diverses causes: la dificultat tècnica de contacte entre periodistes i immigrants; la feble coordinació i organització d'aquests en el seu conjunt; o l'excessiva 'partidització' de les informacions analitzades. Però, a més, com a conseqüència, succeeix que el treballador immigrant mai no és actor actiu de les notícies que passen al seu voltant, sinó un simple actor afectat i passiu. En el millor dels casos, la seva posició davant la reforma és defensada pels col·lectius de suport (sindicats, ONG, partits, associacions d'esquerres) autòctons, però quasi bé mai per ells mateixos.

D'altra banda, cal fer notar que també té un gran interès que la premsa mostri el rebuig a la llei d'Estrangeria per part de grups autòctons de tot tipus i de la ciutadania catalana o espanyola. Demuestra l'esperit solidari vers un col·lectiu que es troba en una situació

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

marginada i de desigualtat. Els mitjans analitzats sí que mostren públicament aquesta actitud de bona part de la població local.

4.6. El dia 23 de gener, quan la llei entra en vigor en el context de 'les tancades d'immigrants', la premsa atorga molt més espai i importància al conflicte que durant la setmana de debats i aprovació de la llei d'Estrangeria al Congrés dels Diputats.

Quan el conflicte derivat de l'aprovació de la llei d'Estrangeria entronca amb la situació de les 'Tancades d'immigrants' a diverses esglésies de Barcelona, l'interès mediàtic -sobretot, quant a l'espai dedicat a les informacions- augmenta. Per contra, durant la setmana del 22 al 27 de novembre en què es debat i aprova la nova llei, tot i les diverses protestes provinents de la societat civil i dels partits, el tema mai no aconsegueix captar tant l'atenció dels diaris analitzats com durant el dia 23 de gener, quan es produeix l'entrada en vigor de la llei 08/2000.

Pel que fa a la cobertura que es fa a la premsa de les noves lleis aprovades al Congrés, cal dir que habitualment la premsa dóna més importància al debat al Parlament i a la societat que no pas al fet de l'entrada en vigor. Però, en aquest cas es dóna la circumstància que dos dies abans de l'entrada en vigor de la llei, uns dos cents immigrants van decidir transformar la protesta que estaven duent a terme des de feia dos mesos en una acció dramàtica i espectacular per tal de captar l'atenció dels mitjans: tancar-se a l'Església del Pi de Barcelona i començar una vaga de fam indefinida. I ho van aconseguir.

Cal fer notar, a més, el context de tensió i interès sobre els immigrants que va rodejar aquell mes de gener de 2001. A banda de les tancades a Barcelona (que van començar el dia 21), dies abans havia hagut tancades d'immigrants a Madrid i a Múrcia. El clima de protestes venia creixent des de l'aprovació al Senat de la llei d'Estrangeria (mes de desembre de 2000), però sobretot arran de l'accident d'un grup d'immigrants equatorians a Lorca (Múrcia), quan la furgoneta en la que viatjaven va topar amb un tren. Així doncs, tota una sèrie d'elements dramàtics i/o espectaculars van acompanyar la majoria d'informacions sobre immigració d'aquell mes de gener, que finalitzava amb l'entrada en vigor de la llei d'Estrangeria (08/2000) i el conflicte de les 'tancades'.

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

Durant la setmana analitzada al novembre, cap dels diaris dedica cap titular de portada al tema de la Llei d'Estrangeria. Només, el dia després de l'aprovació al Congrés, hi consta una petita crida en una situació secundària a les portades d'*El País*, *La Vanguardia* i *El Periódico*; *l'Avui* ni menciona la qüestió en cap de les seves portades de la setmana en qüestió. En canvi, el 23 de gener –quan el conflicte que es deriva de l'entrada en vigor de la llei torna a ser 'actualitat'–, l'assumpte ocupa els principals titulars (fotografia inclosa) als tres principals diaris fets a Barcelona (*La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui*) i un espai important –tot i que no el principal– a *El País*.

També, pel que fa a la dimensió de les peces, el tractament és diferent quan el conflicte no està rodejat d'elements espectaculars i dramàtics. La primera setmana de l'anàlisi, la majoria de les peces sobre la llei d'Estrangeria ocupen com a màxim mitja plana i una posició en pàgines secundàries dintre de la seva secció. Per contra, el dia 23 de gener *El Periódico* li dedica el 'Tema del Dia' (portada i primeres tres pàgines del diari); *La Vanguardia*, la portada i les primeres pàgines de la secció de Societat; *El País*, la portada i primera pàgina de la secció Espanya; i *l'Avui*, la portada i dues pàgines incloent-hi una entrevista amb el secretari d'Immigració de la Generalitat catalana.

l'Avui del 23 de gener dedica per primer cop un espai destacat al conflicte arran de l'aprovació de la llei d'Estrangeria. Als darrers mesos –incloent-hi la setmana de debats i aprovació al Congrés–, mai havia fet cap portada sobre el tema i, en canvi, aquell dia dedica la portada i dues pàgines per fer-se ressò de la complexitat del conflicte i tractar amb espai suficient els diferents actors implicats. La notícia explica amb tota mena de dades les disposicions de la reforma definitivament aprovada al Senat feia quasi un mes –després d'haver passat al novembre de l'any anterior pel Congrés–. Explica que la llei entra en vigor seguida d'una sèrie de crítiques per la "limitació de drets respecte a la llei vigent" i per "l'ampliació de terminis per accedir a la regularització i l'agilització dels mecanismes d'expulsió". Ara sí, les informacions del diari parlen de tots els punts que els col·lectius d'immigrants critiquen de la llei, i no només de la vulneració dels drets fonamentals.

Aquesta darrera demanda era pràcticament l'únic problema que els partits polítics de l'oposició i els diaris analitzats havien tractat durant la setmana analitzada. Les informacions del dia 23 a *l'Avui* expliquen, tant al text de la notícia com a un desglossament, tots els aspectes relacionats amb la nova llei que abans no s'havien explicat amb la claredat i la profunditat amb la qual es fa aquest dia: qüestions com la tutela judicial, educació, drets,

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

visats d'entrada, permís de residència, sancions i reagrupament familiar són part important de la informació. A més, l'entrevista a Àngel Miret, secretari general d'Immigració de la Generalitat de Catalunya, aprofundeix en el conflicte, copsa una opinió autoritzada i demana responsabilitats autonòmiques en la decisió i l'execució dels plans del Govern central.

:: Espectacle i drama

El dia de l'entrada en vigor que coincideix amb l'inici de les tancades, els immigrants tenen més possibilitats d'esdevenir fonts del conflicte i són tractats de manera positiva pels quatre diaris investigats. Els immigrants, fins i tot els sense papers, accedeixen a la categoria de 'víctimes' de l'acció estatal; deixant definitivament de ser criminalitzats per la seva situació d'irregularitat. Sobretot, aquest és el cas d'*El Periódico* en què aquests immigrants són definits com "els més febles" del conflicte. Segons un dels articles publicats el dia 23 de gener, es tracta de "persones que a partir d'avui poden ser expulsades" i "passen a la clandestinitat". Sobre les expulsions es ressalta la "por" i, per tant, el drama humà soterrat que representa pels immigrants ser repatriats als seus països d'origen. *La Vanguardia* (23-1) titulava així la seva principal notícia sobre els fets: "Miedo ante el peligro de expulsión". I seguia: "la psicosis y el miedo se han apoderado de miles de inmigrantes".

El País és el diari que dedica menys atenció al tema dels quatre analitzats. Com va succeir durant la primera setmana d'anàlisi, les informacions del rotatiu madrileny van continuar obviant els immigrants com a font també el dia 23 de gener. Pel que fa a les crítiques a la reforma que continuen sortint al diari, el periodista explica que "la crítica general consiste en que se deja sin derechos fundamentales a miles de personas que ya están aquí, al tiempo que se les condena a la marginación por la imposibilidad de trabajar legalmente". Encara que el subjecte d'aquesta posició crítica queda indefinit i desresponsabilitzat ja que cita "la crítica general" com a font, sense precisar més.

D'altra banda, la intensitat de les crítiques a la llei augmenta el dia en què aquesta entra en vigor enmig del conflicte de les tancades. Es destaquen molts més problemes, a més de la qüestió dels drets. A *La Vanguardia*, fins i tot, es critica en un destacat la inutilitat econòmica de la llei: "El Estado deja de ingresar 60.000 millones al año al no cotizar a la Seguridad Social los 'sin papeles'". I sobretot la major part de les informacions posen de relleu la incoherència d'una llei que no es pot complir en el seu apartat més dur, el de les expulsions immediates. Veiem alguns exemples dels diferents diaris: *Avui* (23-1), "L'Estat sap perfectament que no té capacitat per expulsar els irregulars" diu Àngel Miret; i al text

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

principal, "a la pràctica només poden ser expulsats els estrangers amb el país d'origen dels quals l'Estat espanyol té firmat un conveni de repatriació, que actualment només té el Marroc"; *El País* (23-1), "la expulsión de extranjeros, en la práctica, no es tan sencilla"; *El Periódico* diu "que la policia no té ordres de fer servir aquesta facultat", "un intent del Govern 'd'espantar els que volen venir' que no pas una intenció real. La policia no disposa de mitjans humans ni econòmics per dur a terme unes deportacions que costarien milers de milions de pessetes". Tots aquests arguments surten el dia 23 de gener mentre que no havien sortit els dies en què es debatia al Congrés i a la societat la reforma de la Llei d'Estrangeria.

:: Síntesi i conclusions

Els immigrants tenen més possibilitats d'esdevenir font del conflicte quan creen, de manera intencionada, una situació de tensió social. Si la seva protesta és espectacular, dramàtica i afecta a les emocions dels lectors, tenen un major accés als mitjans. Els diaris estudiats van donar molta més importància i espai al conflicte quan la situació de tensió va esclatar i es va acompanyar de fets dramàtics (com la vaga de fam d'un centenar d'immigrants sense papers) i espectaculars (quan aquests immigrants van ocupar i tancar-se a diferents esglésies barcelonines). Mentre que quan al conflicte no hi havia aquest tipus d'elements espectaculars, la informació sobre la Llei d'Estrangeria va ser més escassa.

Òbviament, l'actual lògica de la selecció informativa dels diaris analitzats provoca que segons el context que acompanya un fet noticable, aquest ho sigui més o menys. I en el cas que ens ocupa, la situació de tancades i vaga de fam fa que inevitablement augmenti l'atenció mediàtica i l'interès del lector sobre el conflicte derivat de l'entrada en vigor de la Llei d'Estrangeria.

Però no justifica que el dia 23 de gener s'expliqui la Llei i les seves conseqüències amb més espai i profunditat que no pas tots els dies precedents (des de la setmana en la que es debat i aprova al Congrés dels Diputats). L'ampli tractament que rep el tema el dia que la Llei entra en vigor podria d'haver-se donat també durant la setmana clau del conflicte. Si el Consell de Redacció dels mitjans estudiats va creure que el tema era important el dia 23 (li dediquen portades i dos o tres pàgines per diari), el tema també ho hauria d'haver estat abans i durant l'aprovació de la Llei al Congrés, on la protesta social era igualment d'intensa, tot i que canalitzada de manera menys dramàtica i espectacular.

En aquest cas, els diaris es fan ressò i aprofundeixen en el conflicte només quan s'arriba a un punt alt de dramatisme i tensió social. Segurament, aquest fet entra dintre de la lògica actual de la producció informativa dels mitjans de masses. Però, si els mitjans continuen treballant d'aquesta manera, silenciaran conflictes importants que no siguin espectaculars i no facilitaran la seva gestió i resolució quan apareguin els primers símptomes dels problemes.

5. Consideracions sobre els objectius. Conclusions

El tractament informatiu que els diaris estudiats fan sobre l'aprovació i posterior entrada en vigor de la Llei d'Estrangeria és, en línies generals, força equilibrat. Atenent a un dels objectius generals de la investigació, cal constatar que la cobertura informativa del conflicte en bona part dels casos reflecteix el conflicte en tota la seva complexitat. Tot i això hi ha una sèrie de deficiències en el discurs informatiu de la premsa que caldria evitar.

Els diaris, a través de les informacions destacades i les crítiques exposades, es posicionen en favor d'una llei més oberta en l'apartat dels drets polítics fonamentals i critiquen l'immobilisme del Govern del Partit Popular. Al llarg dels dies analitzats, els quatre diaris donen prioritat a mostrar el debat i les propostes dels diferents partits polítics -sobretot, els de l'oposició, PSOE i CiU-, però deixen en un segon lloc, tant quantitativa com qualitativament, les posicions crítiques d'organitzacions sindicals, socials i solidàries. Cal fer notar, però, que tots quatre diaris presenten alguns punts de les crítiques provinents de l'anomenada 'societat civil': bàsicament, citen a fonts sindicals (CCOO i UGT) i a entitats adherides a la Plataforma per la Convivència i la Ciutadania (prop de 50 ONG i associacions), és a dir, esmenten les crítiques més integrades dins uns discursos 'possibilistes'.

En general, no es dramatitza ni espectacularitza la informació, però quan el conflicte sobre la llei d'Estrangeria entronca amb la situació de les tancades i la vaga de fam d'uns centenars d'immigrants a diverses esglésies de Barcelona, l'interès mediàtic i l'espai augmenta. Els fets espectaculars, tot i que sigui més o menys soterradament, van fer que els quatre diaris donessin molta més importància al tema que durant la setmana en la que el Congrés va aprovar, entre diverses protestes ciutadanes, la llei d'Estrangeria. Aquest tipus de criteri d'espectacularitat i alt grau de dramatisme (definit sovint com "interès humà") es van

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

imposar en el tractament informatiu a l'hora de decidir quant espai i quina jerarquia tindria el conflicte per cada diari.

Les fonts bàsiques consultades en la major part de les informacions són els principals partits polítics (PP, PSOE i CiU) i institucions i, en menor grau, alguns col·lectius de suport als immigrants. Però, a excepció d'un parell de peces informatives de les prop de 30 analitzades, cap citava declaracions directes d'algun treballador immigrant afectat per la nova normativa. Simplement, no se'ls va consultar. Fins i tot, la cobertura que alguns diaris, com *l'Avui*, van fer d'una multitudinària manifestació a Barcelona, posa de manifest la dificultat d'accés dels immigrants (actors cabdals del conflicte) a la premsa: a *l'Avui* la notícia sobre la protesta als carrers de la ciutat -liderada i integrada en la seva majoria per immigrants- va reflectir només les opinions sobre la Llei d'Estrangeria dels portaveus del PSC, Iniciativa per Catalunya, CCOO i UGT presents a la manifestació. Cap immigrant va aconseguir ser font.

Algunes de les conclusions que hem anat desgranant al llarg de l'estudi dels resultats de la investigació a partir de les hipòtesis prèvies són les següents:

:: La majoria de les informacions posen l'èmfasi només en la qüestió de la negació dels drets polítics fonamentals. Les informacions donen prioritat a les declaracions en contra de que la nova Llei d'Estrangeria no respecti els drets fonamentals dels immigrants sense papers.

:: Quant a les posicions crítiques, l'accés als diaris estudiats decreix en la mesura que s'allunyen de les Institucions i de l'actual model d'Estat. Les opcions més radicals i crítiques amb el sistema tenen *per se*, sense arribar a tenir en compte quina acceptació tenen, poc o cap espai per expressar-se. Les crítiques més conservadores, possibilistes i que no debiliten l'actual *status quo* de forces van tenir una major facilitat per tal de difondre el seu missatge.

:: La 'partidització' de la informació es visualitza en el conflicte de la Llei d'Estrangeria. Dels tres actors principals, Govern (proposa una llei), Oposició (frena i matisa la llei) i Immigrants (contraris a la llei), els dos primers -representats pels partits polítics- tenen una posició privilegiada per exposar les seves posicions, propostes i crítiques.

:: A la quasi totalitat de les notícies analitzades, els treballadors immigrants afectats per la reforma legal no són font ni subjecte participant del conflicte. En el millor dels casos, la seva

Part III. 02. Llei d'Estrangeria

posició davant la reforma és defensada als diaris estudiats pels col·lectius de suport (sindicats, ONG, partits, associacions) autòctons, però quasi bé mai per ells mateixos.

:: Durant la setmana de debat al Parlament, els periodistes no expliquen la situació i context de vida i treball ni les seves propostes, aspiracions i arguments contra la llei dels treballadors estrangers afectats: quelcom cabdal per entendre el conflicte és conèixer la situació i complexitat dels actors.

:: Els immigrants tenen més possibilitats d'esdevenir font del conflicte quan provoquen una situació de tensió social. L'exemple el tenim amb les 'tancades i vaga de fam a Barcelona', que venia precedit de la dramàtica notícia de l'accident d'un grup d'equatorians a Lorca (Múrcia).

:: Un conflicte multidimensional, que afecta directament el terreny social i a un col·lectiu empobrit i marginat en tots els àmbits, queda majoritàriament reduït a un conflicte entre partits polítics (Govern i oposició).



3. Anàlisi de la cobertura informativa de la contractació d'immigrants sense els papers en regla a Múrcia

0.Introducció

El conflicte que analitzarem aquí es basa en la contractació d'immigrants sense permís de residència ni de treball a la comunitat de Múrcia. La situació laboral en què viuen els anomenats "sense papers" va sortir a la llum pública arran de l'accident del 3 de gener de 2001, en què van morir dotze jornalers equatorians quan anaven a treballar a una plantació de Lorca (Múrcia).

El conflicte gira entorn a dos eixos: la reivindicació dels immigrants i el discurs dels empresaris de Múrcia. Els immigrants sense els papers en regla, prenen la tancada com a eina de reivindicació. Un mètode que també utilitzaran d'altres grups d'immigrants el desembre de 2001 a Barcelona i el juliol de 2001 a Sevilla, durant la trobada de caps d'estat de la Unió Europea¹.

En segon lloc, és important que ens fixem en el discurs dels empresaris agrícoles de Múrcia. Ells també es presenten com a víctimes de la llei d'estrangeria, que els prohibeix tenir treballadors immigrants sense permís de treball, però tot i que els vulguin fer el contracte la situació irregular dels immigrants els dificulta les tramitacions burocràtiques. Per això, segons ells, es veuen obligats a contractar-los de forma il·legal.

Enmig de tots dos està el govern espanyol, responsable últim de l'aplicació de la llei d'estrangeria, i que proposa que els immigrants retornin al seu país d'origen i, allà, se'ls doni un visat per poder treballar a l'Estat espanyol.

¹ N.A. Ambdues mobilitzacions estan incloses a l'estudi.

1. Descripció de la situació de conflicte

1.1. Procés

Els esdeveniments que van desencadenar el conflicte que analitzarem van succeir de la següent manera²:

3 de gener de 2001. La tragèdia humana.

A les 7.40 del matí un tren de rodalies que feia el recorregut Águilas-Murcia atropella una furgoneta en un pas a nivell sense barreres. Al vehicle, de vuit places, hi viatjaven 5 dones i 9 homes, tots ells d'origen equatorià, d'entre els quals hi havia una nena de dotze anys. Moren dotze dels passatgers, només se salva el conductor, Noelio Elías, i la menor, Nancy Porras.

L'accident treu a la llum la inseguretats dels passos a nivell sense barreres i la situació d'explotació laboral en què viuen els immigrants sense permís de treball, tot i que en un primer moment l'atenció se centra en el dolor de la comunitat equatoriana.

4 i 5 de gener de 2001. Les institucions donen suport moral a la comunitat equatoriana.

La policia busca el propietari de l'empresa Greensol, Víctor Lirón Ruiz, perquè les primeres proves apunten que els immigrants morts treballaven per a ell. El 5 de gener, Lirón ingressa a la presó després de declarar davant la Guàrdia Civil. La premsa fa públiques les tres condemnes que té l'empresari per haver contractat a immigrants indocumentats i no pagar-los el salari. El mateix 5 de gener se celebra el funeral per els dotze morts. Presideix l'ofici el bisbe de la diòcesi de Cartagena-Múrcia, Manuel Ureña i hi assisteixen el ministre de Foment, Francisco Álvarez Cásco; el president de la regió de Múrcia, Ramón Luis Valcárcel, i l'ambaixador d'Equador a Espanya, Francisco Carrión Mena. Després de la cerimònia, els representants de l'Administració asseguren que els cadàvers seran repatriats, i diuen que és secundari especular sobre qui pagarà les despeses del viatge.

Del 6 al 10 de gener de 2001. La protesta dels empresaris i els immigrants

² La descripció dels fets ha estat elaborada amb les informacions dels diaris *El País*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui*; la pàgina web de l'associació Rumiñahui i el llibre *Condiciones de Trabajo en el Sector Agroalimentario de la región de Murcia*.

Part III. 03. Contracció sense papers

Els empresaris agrícoles deixen de contractar a immigrants sense els papers en regla per por a les sancions de la Inspecció de Treball i com a protesta per l'empresonament de Víctor Lirón. El dia 8 es reuneixen els petits i mitjans agricultors, els sindicats de la patronal, els immigrants i tots els alcaldes dels pobles de la Vall del Guadalentín. A l'assemblea, redacten una proposta perquè l'Administració faci una regularització excepcional dels immigrants que hi ha a Múrcia, perquè sinó es perdrà la collita.

El dia 9, l'empresari Lirón surt de la presó i nega que degui salaris als seus treballadors i, com que s'ha declarat insolvent, l'Estat del Fons de Garantia Salarial pagarà els jornals que Lirón no ha pagat als treballadors. El dia següent, tres-cents immigrants comencen *La Marcha por la Vida*, una caminada de setanta quilòmetres —de Lorca fins a Múrcia—, i quan arribin a la capital intentaran parlar amb el Delegat del Govern a Múrcia, José Joaquín Peñarribia.

De l'11 al 13 de gener de 2001. La resposta del Govern i reaccions

La resposta del Delegat del Govern per a la Immigració, Enrique Fernández-Miranda, és clara, el govern es nega a fer processos de regularització excepcionals, per això proposa que els equatorians tornin al seu país d'origen i que allà obtinguin el visat. Els immigrants rebutgen l'opció del govern perquè tornar suposa perdre els diners que es van gastar per arribar a Espanya. També els empresaris hi estan en contra perquè hi ha treball, per a ells l'únic problema és la situació irregular de molts dels treballadors.

Del 14 al 16 de gener de 2001. Tancades d'immigrants a Múrcia i València

Un grup de 80 immigrants es tanca a l'església de San Mateo, amb el consentiment del capellà. Demanen a l'Administració que escolti les peticions per regularitzar la seva situació i, així, poder treballar. El dia 15, el Príncep Felip visita Múrcia i demana que els espanyols siguin solidaris amb els immigrants.

17 i 18 de gener de 2001. El Govern dóna un ultimàtum

El 17 de gener, Fernández-Miranda demana als municipis que no empadronin immigrants irregulars, sinó només als que tinguin permís de residència. El mateix dia, el Príncep Felip visita Lorca i, en un discurs, demana la incorporació dels immigrants al món laboral, però seguint les regles que marca la llei. Representants dels immigrants tancats presenten a la Secretaria de la Delegació del Govern una carta pel Príncep, on li demanen que faci de mediador entre l'Administració i ells.

El 18, cent equatorians es tanquen a València, per donar suport a les protestes dels seus compatriotes a Lorca.

19 de gener de 2001. Acaben la tancada a Lorca

El dia 19, el Govern amenaça d'expulsar a tots aquells que no acceptin la proposta de tornar al país d'origen. La resposta dels immigrants i les ONG és la mateixa d'abans: regressar és un drama, tenen un deute pendent que encara han de retornar. Els 80 immigrants abandonen la tancada a l'església de Lorca, primer ho fan els magribins, perquè no veuen els seus interessos representats i, hores més tard, surten els equatorians.

Del 20 al 24 de gener de 2001. Les negociacions entre empresaris i govern

El 22, es reuneix la Mesa para la Inmigración de Murcia, integrada per la patronal, els sindicats i l'administració. Però no arriben a cap acord. El 23 entra en vigor la llei d'estrangeria 8/2000. El 24, els agricultors de Múrcia anuncien que prendran mesures legals contra l'Administració si perden part de la collita per causa de la falta de mà d'obra.

25 de gener de 2001. Miranda ultima un conveni sobre immigració a Quito

Fernández Miranda viatja a Quito per a negociar un conveni bilateral amb l'Equador que regularà la immigració. El conveni estableix la repatriació de petits grups d'equatorians que acceptin tornar voluntàriament al seu país amb la garantia que després de regularitzar la seva situació, podrien tornar a Espanya. Per sol·licitar el retorn, els equatorians han de fer arribar la seva petició a la Delegació del Govern de la seva província i acreditar que estaven a l'Estat espanyol abans del 22 de gener. A més el dia 26, Miranda declara que els equatorians, quan tornin a la península tindran un lloc de treball assegurat. Però aquesta proposta no agrada a la majoria dels equatorians de Múrcia, i juntament amb un miler d'immigrants, arribats de diversos punts de la regió, es manifesten contra la llei d'estrangeria el dia 28 de gener.

19 de febrer de 2001. Els equatorians tornen per aconseguir un visat.

Cinquanta immigrants equatorians retornen cap al seu país per iniciar els tràmits de regularització per a aconseguir els permisos de residència i treball, tal com van firmar els governs d'Espanya i Equador.

A partir d'aquest moment el conflicte canvia d'escenari, deixa de ser un cas de contractació il·legal d'immigrants a ser un assumpte de relacions internacionals entre els governs d'Equador i Espanya.

1.2 Descripció dels Actors

Entre els immigrants:

És un col·lectiu que engloba diverses comunitats immigrades, tot i que la majoria d'immigrants implicats procedeix d'Equador i Marroc. El Consejo Económico y Social de Murcia, a un estudi de l'any 2001, fa una relació de les principals comunitats immigrades. Les dues majoritàries són l'equatoriana i la magribina, cadascuna amb un 45,1% de la població emigrada de la regió, les segueixen la nigeriana, amb un 4,4%, l'algeriana, amb un 2,5%, i, per últim, la subsahariana, amb un 3%.

L'informe també aporta una dada interessant sobre la contractació de la mà d'obra emigrada. A l'hora de fer contractes, hi ha diferències segons la procedència del treballador:

"El 41,7% de los inmigrantes encuestados trabajan sin contrato y existe una gran discriminación por nacionalidades. El 70,3% de los ecuatorianos trabajan sin contrato, frente al 21,4% de los magrebíes. El 24,8% de los legalizados trabajan sin contrato, mientras el 16,9% de los irregulares dicen trabajar con contrato. Sólo el 1% de los encuestados tiene contrato fijo o fijo discontinuo".³

El fet que la majoria dels marroquins tingui contractes, pot ser degut als anys que ja porten vivint a Múrcia —les primeres onades migratòries des de Marroc van ser als anys 70 i 80—. A més, la comunitat magribina s'associa per defensar els seus drets laborals, un exemple és la Asociación de Trabajadores Inmigrantes Marroquíes de España (Atime).

A continuació presentem els immigrants que més apareixen als mitjans analitzats:

•Els dotze equatorians morts a l'accident de tren

Són el nucli passiu del conflicte perquè la seva mort fa sortir a la llum la precarietat laboral en què viuen els immigrants sense permís de treball. Són uns màrtirs per a la comunitat equatoriana perquè simbolitzen l'explotació dels *sense papers*.

La germana d'una de les equatorianes mortes a l'accident fa una reflexió en veu alta sobre les causes de la mort. "No señor; no sólo la mató el tren", explica la Mercedes, "la furgoneta salió de Lorca antes del amanecer, ¿y sabe usted por qué? Porque ninguno tenía papeles, y de noche todos los gatos son pardos (...) es muy peligroso circular por la autovía, donde suele haber patrullas de la Guardia Civil, así que atajan por carreteras secundarias, poco transitadas"⁴.

³ Capítol 5 *Las Condiciones Laborales de los trabajadores de producción del sector agroalimentario*, pàgina 450.

⁴ *El País*, 05-01-01.

•Immigrants anònims

Són els immigrants que han fet una denúncia contra l'empresari Víctor Lirón pels salaris que els deu.

•Associació d'immigrants

En un primer moment la representació dels immigrants sembla que la farà la Asociación de Ecuatorianos Residentes en España, qui demandarà a la companyia ferroviària Renfe i a l'Administració Central per l'accident de tren. Però, a partir de l'onze de gener l'associació que representa la comunitat equatoriana és Rumiñahui.

Amb la caminada reivindicativa del dia 10, l'associació Rumiñahui sembla recollir la major part de la protesta dels immigrants, tal com ho explica el portaveu, Raúl Jiménez⁵: "se canalizaron las decisiones del colectivo y asumimos la responsabilidad de defender sus reivindicaciones". Rumiñahui participa a les assemblees amb els empresaris i l'alcalde, a més d'organitzar la marxa de setanta quilòmetres fins a Múrcia i la tancada a l'església de San Mateo de Lorca.

Cal esmentar també que durant les tancades a les esglésies apareix un grup anomenat Plataforma 3 de Enero que, és un grup d'associacions que es va unir després d'organitzar la *Marcha por la vida* i que, tal com expliquen a la pàgina web plantegen "que se reconozca a la Plataforma 3 de Enero como interlocutora válida en las negociaciones, así como que se amplíe la mesa negociadora con todos los sectores implicados"⁶. tot i que, després desapareix dels mitjans sense més notícies.

Empresaris:

Protesten perquè el marc legal vigent els impedeix contractar legalment els immigrants en situació irregular, per això, argumenten, han de fer-ho al marge de la llei. Com que és una situació comuna a tots els empresaris, a l'hora de parlar amb les institucions o amb la premsa ho fan a través de la Federación de Cooperativas Agrarias de Murcia a través del president, Manuel Soler.

La principal petició dels empresaris és que el govern comenci un procés de regularització excepcional per als immigrants de la regió de Múrcia, perquè el camp necessita el seu treball, però la llei d'estrangeria els ho impedeix.

⁵ JIMÉNEZ, Raúl. *La Marcha por la vida*. Dins: <http://www.ruminahui.org/marcha.htm>

⁶ <http://www.nodo50.org/racismo/coms3enero.htm>.

Part III. 03. Contracció sense papers

Víctor Lirón:

Propietari de l'empresa Greensol i per a qui treballaven els 12 immigrants morts a l'accident. A l'any 2000 va declarar-se en bancarrota i va suspendre els pagaments als empleats. Ja havia estat condemnat en tres ocasions per no pagar el salari als jornalers.

Administració:

Hi ha diferències entre l'Administració Central i la Local. La Central, des d'un principi, es mostra impassible a les demandes de regulació dels immigrants i els empresaris. En canvi, l'Administració Local fa de medidora entre les dues parts afectades i el Govern Central.

a) Administració Central:

Els primers dies després de l'accident, dona mostres de suport a la comunitat equatoriana. El ministre de foment d'aleshores, Francisco Álvarez Cascos, assisteix al funeral, que ha estat presidit pel bisbe de Cartagena-Múrcia, Manuel Ureña Pastor, a més assegura que el Govern es farà càrrec de les despeses de repatriació dels cadàvers.

A partir del moment en què el conflicte se centra en la situació laboral dels immigrants, els principals representants de l'Administració Central són el Delegat del Govern per a la Immigració, Enrique Fernández Miranda y el Delegat del Govern a Múrcia, José Joaquín Peñarrubia. L'onze de gener, Peñarrubia declara que "desde el punto de vista de la legislación española, es imposible atender las cuestiones que dichos inmigrantes plantean", referint-se a un procés de regularització excepcional. El dotze de gener és quan Fernández Miranda proposa, en nom del govern, que els equatorians en situació irregular tornin al seu país per obtenir un visat.

b) Administració local:

L'alcalde de Lorca, Miguel Navarro, del partit Socialista, es reuneix el 8 de gener amb empresaris i immigrants, acompanyat pels alcaldes dels altres pobles de la Vall del Guadalentín. El setze de gener es reuneix amb el bisbe de la diòcesis de Cartagena-Múrcia i amb el sacerdot de l'església de Lorca, on estan tancats els immigrants. A més, aquell mateix dia la premsa publica que l'Ajuntament de Cuevas de Almanzora podria fer de medidor entre el Delegat del Govern i els immigrants tancats. És per tant un actor que fa de mitjancer entre els interessos dels empresaris i els immigrants i l'administració central.

Sindicats i ONG:

Part III. 03. Contracció sense papers

La funció principal dels sindicats i les ONG en el conflicte és denunciar l'explotació laboral a què estan exposats els immigrants indocumentats. Els principals sindicats són UGT, CCOO i SOC; de les ONG que se citen destaquen SOS Racisme, Creu Roja i Càrites.

Partits Polítics:

Els grups polítics PSOE, IU i PP entren a la batalla dialèctica d'enfrontar-se a les declaracions del Govern i aporten dades per reforçar les seves postures.

Jutges:

Representants de la Justícia i a qui s'adrecen els immigrants estafats per Lirón.

D'una forma esquemàtica, aquests són els actors que intervenen en el conflicte que volem analitzar.

2. Explicació del corpus

El conflicte que volem analitzar té cobertura mediàtica des del 4 de gener, dia de l'accident, fins el 19 de febrer, dia en què cinquanta equatorians tornen al seu país en busca de visats, tal com promet el conveni signat entre l'Administració espanyola i l'equatoriana. Tot i que a partir del 19 de gener, quan acaben les tancades, les informacions sobre la contractació il·legal d'immigrants a Múrcia són més irregulars i no hi ha una cobertura uniforme per part dels quatre diaris estudiats.

Després d'establir els objectius i les hipòtesis de l'estudi explicarem quina és la mostra que analitzarem per elaborar l'estudi.

3. Objectius, Hipòtesis i metodologia d'anàlisi

3.1. Objectius

La investigació de la cobertura mediàtica de la mobilització dels immigrants a Múrcia, arran de l'accident de tren on van morir 12 jornalers equatorians, comparteix els objectius de la resta de l'estudi.

Part III. 03. Contracció sense papers

1. Analitzar si la cobertura reflecteix la complexitat del conflicte.
2. Estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil Periodístic per al tractament de les minories ètniques.
3. Estudiar si la informació reforça o afebleix l'ideari racista o discriminatori.

3.2. Hipòtesis

La formulació de les hipòtesis és fruit d'una primera immersió en la lectura dels articles i han estat també guiades pel coneixement a priori que tenim de la rutina de producció dels mitjans i del procés de la construcció de la notícia.

Són les següents:

1. A la primera fase de la cobertura del conflicte hi falta la dimensió política quan es parla sobre la situació dels immigrants.

Amb aquesta hipòtesi volem fixar l'atenció en els elements que els periodistes han escollit a l'hora de redactar les notícies. És a dir, en els criteris de selecció i jerarquització de la informació, ja que són els mecanismes que centren l'atenció del lector en el drama humà i poden deixar de banda la dimensió política.

La notícia és un marc per on mirem la realitat⁷. Aquí radica la importància de la hipòtesi, ja que la principal influència dels mitjans de comunicació és la modulació del coneixement que té la societat. Per això volem veure com defineix el conflicte la premsa, ja que el seu punt de vista influencia el de la societat.

2. La premsa tendeix a personalitzar les responsabilitats de les condicions de treball i de vida dels immigrants.

Si la premsa centra les informacions sobre la responsabilitat de les condicions de treball en l'empresari Víctor Lirón, ell serà vist per la resta de la societat com el problema que s'ha de solucionar, sense tenir en compte la responsabilitat del marc legal ni l'econòmic.

Si la premsa només parla de les responsabilitats de Lirón, limita les possibilitats de comprensió i tendeix, d'aquesta manera a posar tota la càrrega sobre un empresari.

Cal dir que, de validar-se aquesta hipòtesi, demostrariem també que els mitjans han despolititzat la reivindicació dels immigrants perquè, una conseqüència

⁷ Segons explica l'investigador en comunicació de masses, Erving Goffman. MONTERO, María Dolores. *La información periodística y su influencia social*. Ed. Labor, Barcelona p.67

directa de centrar la informació en l'empresari és obviar la discriminació inherent a la llei d'estrangeria.

3. Els immigrants tenen veu per parlar del drama humà, però quan fan reivindicacions polítiques, els seus portaveus són les ONG i els sindicats.

Es tracta de veure si hi ha una substitució dels immigrants com a actors socials i polítics. Cosa que passa si la seva veu només es reproduïx quan parlen de la situació personal. I, si això passa, es perd la visió dels immigrants com a col·lectiu i, tendencialment, no se'ls reconeix la dimensió política.

4. La premsa analitzada emfasitza les dificultats en què es troben els immigrants

La hipòtesi quarta vol estudiar fins a quin punt els diaris que analitzarem afavoreixen la creació d'estereotips sobre la immigració.

Walter Lippman⁸, un dels primers en tractar el concepte d'*estereotip*, considera que davant la complexitat del món, l'home s'ha de fer esquemes de la realitat, per tal de poder interpretar-lo ràpidament i prendre decisions. Són els estereotips, molt utilitzats pels mitjans de comunicació que recorren a esquemes mentals dels receptors per explicar conceptes nous.

3.3. Justificació de la mostra

La mostra que analitzarem és el conjunt d'articles dels dies de màxima cobertura mediàtica del conflicte, del 4 al 19 de gener del 2001, tot i que el conflicte seguirà no s'acaba llavors, tal com hem indicat a l'explicació del procés. És el període que comprèn l'esclat del problema, el clímax i el descens en la cobertura informativa. Els últims dies és on es veu una major diferència entre els mitjans analitzats, ja que mentre alguns fan un seguiment de l'evolució dels fets, com és el cas d' *El País* i *El Periódico*, d'altres l'abandonen, com *La Vanguardia* i *l'Avui*.

3.4. Instrument d'anàlisi: Fitxa i explicació

La nostra investigació es basarà en la verificació de les hipòtesis a través dels resultats que obtinguem amb les fitxes. És un mètode qualitatiu ja que la matèria primera de la

⁸ LIPPMANN, Walter. *La opinión pública*, Compañía General Fabril Editora, Buenos Aires, 1964, 324 p.

Part III. 03. Contracció sense papers _____

investigació —les informacions dels diaris— l'analitzarem a través d'unes preguntes de resposta oberta, amb la finalitat de validar les hipòtesis que acabem de formular.

Hem buscat la millor manera de preguntar al text sobre els punts que creiem rellevants per a la nostra investigació. A continuació fem una relació de les hipòtesis i les preguntes per aconseguir la verificació.

❖ Hipòtesi 1: A la primera fase de la cobertura del conflicte hi falta la dimensió política quan es parla sobre la situació dels immigrants.

Preguntes per validar-la:

- Quins són els actors d'aquesta informació?
- Com es defineix el conflicte
- Quin és el tema en el tractament de la informació?

Per exemple:

A la notícia "Trabajo descubre sólo a 4.299 extranjeros explotados" publicada el 19 de gener a *El País*, el tema de la informació és "la passivitat del govern en els casos relacionats amb l'explotació laboral als immigrants".

❖ Hipòtesi 2: La premsa tendeix a personalitzar les responsabilitats de les condicions de treball i de vida dels immigrants.

Preguntes per validar-la:

- Com es defineix el conflicte i quina és la seva gènesi?
- Amb quins noms, adjectius es presenten els actors?
- Quina solució es presenta al conflicte?

Aquesta pregunta es refereix a quina resolució del conflicte se suggereix a la informació, ja sigui que ho diu algun actor o la persona que escriu la notícia.

❖ Hipòtesi 3: Els immigrants tenen veu per parlar del drama humà, però quan fan reivindicacions polítiques, els seus portaveus són les ONG i els sindicats.

Preguntes per validar-la:

- Quina és la importància dels actors segons el text?
- Queden actors fora de la representació del conflicte?
- Quina es l'aportació de les declaracions dels actors?
- S'expliquen les negociacions per resoldre el conflicte?
- Quines són les fonts que fa servir el diari en la cobertura del conflicte?

❖ Hipòtesi 4: La premsa emfasitza les dificultats en què es troben els immigrants

Preguntes per validar-la:

- Com es defineix la comunitat immigrada?

Part III. 03. Contracció sense papers _____

- Quina és l'aportació dels immigrants al conflicte?
- Què fan o què diuen en aquesta informació els immigrants?

A continuació us presentem la fitxa que hem emprat per buidar la informació dels articles de la mostra analitzada.

Publicació	
Data	
Secció	
Autor	

Avantítol	
TÍTOL	
Subítol	

ACTORS

Quins són els actors d'aquesta informació? Amb quins termes es presenten ?

[Principals]

ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ
UGT	
Actor 2	Descripció/presentació 2
Actor 3	Descripció/presentació 3

[Secundaris]

ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ
Actor 1	Descripció/presentació 1
Actor 2	Descripció/presentació 2
Actor 3	Descripció/presentació 2

Manquen actors necessaris per l'explicació del conflicte?

- Actor 1
- Actor 2
- Actor 3

Quina és l'aportació de les declaracions dels actors?

ACTOR	Declaració 1

Com es defineixen les comunitats d'immigrants?

Resposta X

PROBLEMA

Com es defineix el conflicte i quina és la seva gènesi?

[Gènesi]

Gènesi 1

[Conflicte]

Conflicte 1

Quina és l'aportació dels immigrants al conflicte?

Quina solució es presenta al conflicte?

PROCÉS

Part III. 03. Contracció sense papers _____

PROCÉS
Quin és el tema en el tractament de la informació?
S'expliquen les negociacions per resoldre el conflicte?
Quines són les fonts de la informació?

4. Resultats

4.1. A la primera fase de la cobertura del conflicte hi falta la dimensió política quan es parla sobre la situació dels immigrants.

La hipòtesi no es valida completament per aquest motiu l'hem reformulat de la següent manera:

A la primera fase de la cobertura del conflicte, tot i que hi ha informacions que tenen una interpretació política, les fotografies i les peces complementàries, centren l'atenció en el drama humà.

La premsa analitzada només el 4 de gener se centra exclusivament en el drama humà. A partir del dia 5, ja comença a parlar de l'explotació que viuen els immigrants sense permís de residència, un fet que va sortir a la llum arran de la col·lisió de la furgoneta i el tren.

Tot i això, hi ha una gran càrrega emotiva en el tractament del tema, un fet que atorga un cert dramatisme a la visió global que es desprèn de la lectura dels articles dels primers tres dies. A més, la majoria de les fotografies que acompanyen les informacions són imatges de dolor: el tren descarrilat, els cadàvers, els funerals, els familiars de les víctimes, la menor ingressada a l'hospital, etc. Per tant, el context on es presenten les informacions tendeix a condicionar la lectura i centrar-la en el drama humà, tot i que el tema principal de les informacions no sigui únicament aquest aspecte.

4.1.1. El País.

El dia 4 de gener de 2001, *El País* obre secció amb el titular "Mueren en un paso a nivel 12 inmigrantes que viajaban hacinados en una furgoneta en Murcia". La resta d'informacions també se centren en el drama humà i al debat sobre la seguretat dels passos a nivell.

En canvi, el dia 5, la informació principal tracta sobre la precarietat laboral dels immigrants sense papers i l'explotació que ha fet l'empresari de Greensol als treballadors. Però tant la fotografia que l'acompanya, com la resta de notícies se centren en l'aspecte social de la tragèdia, tal com indiquen els següents titulars: "Esclavos por encargo", "Dos duros de brécol para la hipoteca" o "Más de 2.000 personas despiden con una misa los ecuatorianos muertos".

4.1.2. La Vanguardia

El dia 4, no publica res de l'accident, hem d'esperar fins el dia 5 on obre la portada amb "Los ecuatorianos de Lorca trabajaban toda la jornada por 4.000 pesetas". En aquest cas, el conflicte que explica la informació és "la situación de gran precariedad social" en què viuen els immigrants "—la mayoría sin papeles—trabajan jornadas de doce horas en labores agrícolas por poco más de 4.000 pesetas". Però el tractament del fet es fa des del punt de vista del drama humà, com podem veure al titular interior —"El tren arrolla el sueño de 12 «sin papeles»"— a més les altres informacions complementàries —"No quiero regalo de Reyes, ¡He salvado la vida!" i "Sueños que acaban en pesadillas"— són històries personals on els protagonistes expliquen la seva experiència, però sense aportar dades generals que emmarquin aquests casos individuals en un context econòmic i social.

Un altre exemple de la despolitització del conflicte el trobem en l'ús d'imatges com a recurs il·lustratiu, com és el cas del 8 de gener, a la informació "Los agricultores de Lorca deciden no contratar a «sin papeles» aunque se pierda la cosecha". El discurs del periodista es basa en el conflicte laboral, però la fotografia que acompanya la informació mostra una imatge del funeral, celebrat el 5 de gener.

4.1.3. El Periódico

Des del primer moment fa una lectura política de l'assumpte i tot i que el dia 4 fa un reportatge de caràcter humà no es dóna peu al dramatisme de les històries personals. Per exemple per demostrar les dures condicions de treball, el periodista explica el següent:

"Es lleven a les quatre del matí per ser a les cinc a la rotonda d'un carrer on estan citats per enganxar. Així és com es refereixen a la maniobra diària de trobar un vehicle que els porti als camps per guanyar-se el pa." *El Periódico*.
04-01-01

Amb tot, també s'utilitzen les fotografies d'arxiu on el drama és el tema principal, com el 6 de gener, on la informació "Detingut el patró que va contractar els equatorians morts a Llorca", està acompanyada d'una imatge on s'hi veu "els familiars de les víctimes, ahir a l'Institut Anatòmic Forense de Múrcia", tal com es llegeix al peu de foto. En aquest cas, a part de centrar-se en el drama, la conjugació de la notícia de l'empresonament de Lirón i la fotografia dels familiars suggereix una associació d'idees on l'empresari és el culpable indirecte de l'accident.

Part III. 03. Contracció sense papers

4.1.4. Avui.

Les informacions del dia 4 posen com a tema principal la inseguretat dels passos a nivell i la imprudència del conductor de la furgoneta, tal com indiquen els peus de foto:

"El tren va descarrilar uns metres més endavant del lloc de l'accident. La furgoneta va quedar completament desfeta per l'impacte del tren, que va descarrilar a Lorca". *Avui*, 04-01-01.

A partir del 5 de gener, la informació se centra en la precarietat laboral dels immigrants i la seguretat als passos a nivell tot i que la fotografia d'aquest dia és del funeral.

La utilització que es fa de les imatges de l'accident com a recurs que ja hem comentat en els altres diaris, també passa a l'*Avui*, com és el cas del dia 6 de gener. A la pàgina 22, a la informació "Detingut l'empresari que va contractar els equatorians morts en accident a Llorca", a la fotografia, s'hi veu la imatge del tren descarrilat. El mateix succeeix el dia 9, on la informació sobre la reivindicació dels empresaris està acompanyada de la fotografia del conductor de la furgoneta, que està ingressat a l'hospital vigilat per la policia.

4.1.5. Comparació: semblances i diferències.

El dia 4 de gener, tant *El País* com l'*Avui* defineixen el conflicte dins dels paràmetres de l'accident, tal com hem vist en els titulars. En canvi, *El Periódico* fa una interpretació social de la tragèdia i, des del primer dia, centra l'atenció en l'explotació laboral, un tema que prendrà rellevància els següents dies als altres diaris.

En el que tots els diaris coincideixen és en dir que l'accident va treure a la llum les dures condicions en què viuen els immigrants sense els papers en regla. I el to del discurs és moralista, amb una certa dosi d'esperit paternalista vers els immigrants, que, tal com es veu als funerals, estan molt ben considerats per la població autòctona.

4.1.6. Síntesi i conclusions.

El conflicte analitzat s'origina arran d'un accident de tren on van morir 12 equatorians quan es dirigien a treballar. A conseqüència d'això, surt a la llum l'explotació laboral que pateixen els immigrants que no tenen el permís de residència ni de treball. La majoria dels diaris analitzats acompanya la informació principal de la tragèdia amb cròniques d'ambient on es reflecteixen les dures condicions en què viu la comunitat immigrada. Però, de tota manera, no deixen de ser històries personals, i això debilita la dimensió col·lectiva de la seva vivència i, per tant la dimensió política. A més, fins el 8 de gener no

Part III. 03. Contracció sense papers

hi ha actors enfrontats, només víctimes de l'accident i un culpable indirecte —l'empresari Lirón—. El conflicte laboral comença quan els empresaris agrícoles deixen de contractar immigrants sense els papers en regla per por a les sancions d'Inspecció de Treball i com una forma de protesta per l'empresonament de Víctor Lirón.

4.2. La premsa tendeix a personalitzar les responsabilitats sobre les condicions de treball i de vida dels immigrants.

Després d'analitzar les informacions constatem que hi ha tres fases en l'adjudicació de les responsabilitats. En un primer moment, trobem la culpabilització de Víctor Lirón, que fins i tot és responsabilitzat de la mort dels equatorians. Però les informacions també posen de manifest que Lirón no és una excepció i que molts empresaris agrícoles de la zona fan el mateix. D'aquesta manera aporten una dimensió estructural de classe al conflicte on els empresaris apareixen confrontats amb els jornalers, uns jornalers que no tenen papers de residència, ni permís de treball, ni dret a associar-se per reivindicar els drets laborals.

Els primers dies, els empresaris són presentats com els culpables de l'explotació laboral dels immigrants, tal com ho expressen els següents exemples:

Els empresaris, "que contratan de forma sistemática a jornaleros extranjeros sin permiso de trabajo ni de residencia". *El País*. 06-01-01.

Segons el secretari general de Comissions Obreres a Múrcia, José Luis Romero "lo que ha ocurrido con este empresario [Víctor Lirón] no es un caso aislado. En Lorca, y en el resto de la región, hay muchos empresarios que tienen el comportamiento de Lirón. No pagan a los inmigrantes el salario que les corresponde, contratan a inmigrantes ilegales, idean empresas superpuestas con el fin de lucrarse. Actúan de forma mafiosa". *La Vanguardia*. 07-01-01.

A la segona fase, quan els empresaris planten cara a l'Administració i deixen de contractar immigrants sense permís de treball per por a les sancions, deixen de ser únicament acusats d'explotació i passen a ser una part afectada negativament per la llei d'estrangeria. Fan assemblees juntament amb els immigrants i els representants de l'administració local per trobar sortida al conflicte, i així són presentats pels diaris. D'aquesta manera, els empresaris passen a ser ciutadans que topen amb les lleis, en aquest cas amb les tan conegudes traves burocràtiques.

Mentre la figura del conjunt de l'empresariat evolucionava i se'n mostrava una altra cara, Lirón ha continuat sent presentat com a l'empresari per a qui treballaven els equatorians

Part III. 03. Contracció sense papers

morts, i se'l relaciona amb la presó i l'explotació laboral. Però a més, com que al referir-se a l'empresari, els periodistes se centren en els seus antecedents judicials per no haver pagat el salari als treballadors, Lirón és presentat com un cas de conducta excepcional. És l'inici de la tercera fase, on l'empresari de Greensol torna a quedar-se com a responsable visible dels fets.

D'aquesta manera, encara que la responsabilització passi per tres fases, l'empresari Víctor Lirón hi és assenyalat a totes i, en la fase final amb més èmfasi; cosa que ens permet afirmar que hi ha una forta tendència a la personalització i la simplificació de les responsabilitats.

4.2.1. El País

El 10 de gener, Víctor Lirón és presentat com a "empresario y dueño de la empresa Greensol, SL" que ahir va sortir "tranquilo y sereno del depósito carcelario". Lirón declara que no té "nada contra los inmigrantes y estaré con ellos en la manifestación de esta noche" i la periodista afegeix "a pesar de sus palabras, quiénes sí puede que tengan algo contra él son los 80 ecuatorianos que presentaron el mismo número de demandas contra Lirón por impago de sus jornales". A la resta de la informació es desacredita la figura de l'empresari però no se cita en cap moment a la llei d'estrangeria o cap responsable institucional, només s'hi inclou una declaració de Consuelo Rumí, del PSOE, on critica la gestió del govern.

4.2.2. La Vanguardia

Es veu clarament l'evolució de la figura dels empresaris. El dia 7, tal com hem vist abans, se cita una declaració del secretari general de Comissions Obreres a Múrcia, José Luís Romero, on fica al mateix sac Lirón i la resta d'empresaris de la regió. "Lo que ha ocurrido con este empresario [Víctor Lirón] no es un caso aislado. En Lorca, y en el resto de la región, hay muchos empresarios que tienen el comportamiento de Lirón". Però no es dóna veu als empresaris per què es puguin defensar. Estem a la primera fase.

El dia 9 els empresaris prenen veu en el conflicte i el president de la Federación de Cooperativas Agrarias, Manuel Soler declara: "preferimos perder las plantaciones a que nos multen por contratar mano de obra sin legalizar. No queremos que nos traten como delincuentes". Els empresaris són víctimes del conflicte, i la seva figura es distancia de la de Lirón. Al dia següent, Patronals, organitzacions agràries i alguns ajuntaments de Múrcia: "mantuvieron ayer una reunión conjunta". Estem a la segon fase semàntica, els empresaris tenen valors de ciutadans.

Part III. 03. Contracció sense papers

El deu de gener, Víctor Lirón "El empresario agrícola detenido el pasado viernes en Lorca por la Guardia Civil por su presunta implicación en la contratación y transporte ilegal de los 12 ecuatorianos" morts en l'accident, surt de la presó. El mateix Lirón afirma sentir-se "un cabeza de turco ya que son muchos los agricultores que contratamos ilegales y que tenemos el mismo problema". Aquesta és l'última aparició pública de l'empresari, la reputació del qual ha estat desprestigiada. A partir d'ara hi haurà un canvi en el posicionament dels actors, ja que immigrants i empresaris lluitaran junts pel mateix objectiu. Però, en aquest canvi, Víctor Lirón, que ha estat durant tot el conflicte un actor protagonista, no torna a aparèixer en les properes informacions.

L'onze de gener *La Vanguardia* publica les declaracions d'un immigrant equatorià que ha participat en la *Marcha por la vida*. Es diu Jorge Dávila "de 42 años, que llegó en octubre a Lorca" havia treballat al Banc Central de Ecuador, té dona i cinc fills allà. El seu currículum laboral a l'Estat espanyol passa per ser "trabajador playero en Zarauz y jornalero en Lorca". Per tant és l'estereotipus d'immigrant. Aquesta és la seva declaració: "Yo entiendo a los empresarios. Han tomado miedo a las inspecciones y a las multas y no contratan a nadie que no tenga todos los documentos. De lo que nos pagan no tenemos queja". Estem al final de la segona fase de responsabilitats on immigrants i empresaris s'oposen conjuntament a la llei d'estrangeria.

4.2.3. El Periódico

El dia 7 de gener, la periodista anuncia que l'Administració pretén imposar un càstig exemplar i el delegat del Govern parla "d'ocupadors poca vergonyes i de transportistes, que n'hi ha que fan el seu negoci amuntegant persones en una furgoneta". Més endavant es parla del passat judicial de Lirón, que ja va ser condemnat l'any passat a tres sentències, per contractar il·legalment treballadors, i anteriorment havia estat condemnat en cinc ocasions més pels jutjats socials de Múrica, segons CCOO.

El 10 de gener, al reportatge *Marxa per la vida*, hi ha una peça complementària titulada: *El detingut. L'empresari queda lliure*. Tot i que després, al cos de la informació, no s'intenta desacreditar la figura de Lirón.

4.2.4. L'Avui

Els dies 6, 7 i 10 de gener, les informacions que es publiquen sobre el tema de la contractació il·legal dels equatorians se centren en la figura de Lirón i les sentències que ha tingut.

4.2.5. Comparació

El País, *La Vanguardia* i *El Periódico* publiquen les declaracions de Víctor Lirón quan diu que se sent com un cap de turc per tal com han evolucionat els esdeveniments.

4.2.6. Síntesi i conclusions

El drama humà passa a ser un conflicte polític-laboral després del 6 de gener, quan els mitjans analitzats publiquen que l'empresari Víctor Lirón ha ingressat a la presó després de declarar. A partir d'aquell moment, la figura de l'empresari Lirón s'estigmatitza i totes les informacions sobre la responsabilitat dels fets se centren en ell. Lirón és presentat com el culpable màxim de l'explotació en què viuen els immigrants.

La premsa analitzada també presenta l'Administració Central com a responsable de les dificultats amb què es troben els immigrants per regularitzar la situació, però les crítiques sempre apareixen en boca dels representants polítics. Són part de la batalla dialèctica que mantenen cada dia al 'parlament mediàtic' les institucions polítiques. En canvi, a Lirón el defineixen els mateixos periodistes fent referència a les condemnes que té o com a el patró dels immigrants morts a l'accident de tren.

A més, els empresaris es reuneixen amb els immigrants per elaborar una proposta que reguli la seva situació. El fet que dialoguin els atorga una valoració positiva, una característica que se'ls havia negat a l'associar-los a l'abús laboral que practicava Lirón. D'aquesta manera, la premsa analitzada alerta els lectors dels antecedents del propietari de Greensol, tot i que a les informacions també es parli de l'actuació del govern, la responsabilitat última recau sempre en l'empresari.

No estem dient que Lirón no tingui responsabilitats, sinó que per comprendre el conflicte cal tenir en compte les de l'Administració central i les del conjunt de l'empresariat. La personalització que aquí hem contrastat coincideix amb la personalització en la cobertura de molts altres conflictes. Aquesta tendència general del periodisme encaixa amb l'espectacularització informativa i, alhora, amb la menor dificultat que comporta centrar-se en un personatge i no en el context socio—econòmic i polític.

4.3. Els immigrants tenen veu per parlar del drama humà, però quan fan reivindicacions polítiques, els seus portaveus són les ONG i els sindicats.

La hipòtesi queda validada. Les principals reivindicacions del col·lectiu immigrant les vehiculen els sindicats, els empresaris o l'oposició. Ells només tenen veu per explicar la

Part III. 03. Contracció sense papers

seva situació personal i, quan fan alguna petició directa a l'administració, no obtenen una resposta.

4.3.1. El País

Quan els equatorians, el dia 13, rebutgen la idea de tornar al seu país per agafar un visat allà, el representant de l'associació hispano-equatoriana *Rumiñahui*, Juan Carlos Manzanilla, fa unes declaracions on explica que l'oferta no és negociable "por el drama que supondría para el colectivo, pendiente de saldar las deudas con las que han costado su aventura inmigratoria hasta España". Però a part de la declaració de Manzanilla, les periodistes recullen l'opinió dels empresaris, però des de tres punts de vista, el de la Confederación Regional de Organizaciones Empresariales de Murcia, el de l'Asociación de productores y exportadores i el de COAG. A més, també hi té veu el sindicat CCOO i el coordinador general d'IU, Gaspar Llamazares. Les opinions de tots els actors donen suport al rebuig que han fet els equatorians, els principals afectats. Per tant, no aporten informació nova, tan sols l'opinió de diverses fonts legitimades.

Si establim un paral·lelisme entre aquest cas i el del 8 de gener, quan els empresaris deixen de contractar immigrants per por a les inspeccions de Treball podem veure que hi ha diferències entre les fonts utilitzades. A la informació del dia 8, els principals afectats són els empresaris i els jornalers sense els papers en regla. De la banda dels empresaris parla el president de la COAG, Víctor Jiménez, i el president de la Federación de Cooperativas Agrarias de Murcia, Manuel Soler. En canvi, de la part dels immigrants no hi ha cap declaració. És més la periodista fa referència al conductor de la furgoneta, Noelio Elias, per explicar com avancen les investigacions sobre l'empresari Víctor Lirón. Però en cap cas se sent l'opinió de la comunitat immigrada.

D'altra banda, el 16 de gener, durant les tancades a les esglésies, els representants dels immigrants demanen al govern central "trabajo, si bien es cierto que aquí en España falta mano de obra y no hay mucha juventud ni niños. Señor [José María] Aznar, esperamos que usted se sensibilice. Sólo queremos que se nos legalice y tenga en cuenta que venimos con una deuda". Aquesta i d'altres declaracions no són contestades, ni rebutjades per cap membre de la política, ja sigui de l'oposició o del govern.

4.3.2. La Vanguardia

Les informacions sobre la caminada reivindicativa de 70 kilòmetres que organitzen els immigrants, la *Marcha por la Vida* es publiquen l'onze de gener. El periodista de *La Vanguardia* es refereix a la caminada com a "la paliza convocada por la asociación Rumiñahui —con sede en Madrid y apenas conocida por los ecuaadores de Lorca[sic]—".

Part III. 03. Contracció sense papers_____

Tot i que l'associació Rumiñahui hagués estat l'organitzadora, el periodista no cita cap responsable. Els immigrants que tenen veu a la informació són un manifestant anònim, que reflexiona sobre la solidaritat, "ahora veremos si España es tan solidaria como dice"; la de Nilda Guillén, que reivindica la importància del treball dels immigrants —"ya sabemos que no van a legalizarnos a todos, pero al menos que nos den papeles para poder trabajar. Nosotros no somos el problema, somos la solución. Estamos haciendo los trabajos que no quiere nadie"—; o la de Jorge Dávila, qui comprèn la por dels empresaris a l'hora de contractar immigrants sense els papers en regla.

Les altres declaracions de la informació són les del secretari de CCOO a la regió, Daniel Bueno, el president de la principal associació d'agricultors de Lorca, Víctor Jiménez i la població autòctona, la qual tem "el efecto llamada" si els equatorians són regularitzats.

El fet que no se citi cap membre del govern ni de l'oposició, ni tan sols l'alcalde de Lorca, despolititza la reivindicació dels immigrants. A més, tot i que les declaracions dels dos manifestants siguin polítiques, el fet que no se citi cap membre de l'organització de la marxa també contribueix a treure-li mèrit.

4.3.3. El Periódico

El dia 13, els equatorians rebutgen l'oferta del delegat del Govern per a la Immigració, Enrique Fernández Miranda. A continuació reproduïm el *lid* de la informació:

"Als equatorians de Llorca no els ha agradat gens la proposta del Govern que se'n vagin al seu país per tornar a Espanya de forma immediata amb un visat i un contracte de treball. Els sembla un *retorn trampa*, "una invitació a sortir que no seria més que una expulsió encoberta" segons Paloma López, secretària confederal d'Immigració de CCOO". *El Periódico*, 13-01-01.

El fragment escollit mostra clarament com, les opinions dels immigrants necessiten ser validades a través d'altres institucions legítimes, com és el cas del sindicat CCOO.

4.3.4. L'Avui

Els immigrants només són protagonistes de les informacions de *l'Avui* el dia de l'accident —"Dotze equatorians moren a Múrcia quan un tren envesteix el seu vehicle"— i el dia del funeral —"Adéu massiu als dotze immigrants equatorians que van morir a Llorca"—. La resta de les informacions s'enfoquen vers la figura de Víctor Lirón o les reivindicacions dels empresaris.

4.3.5. Síntesi i conclusions

Com hem dit a la hipòtesi 1, la primera part de la cobertura del conflicte té un to dramàtic. Els immigrants són sobretot el nucli passiu del problema, però molt poques vegades arriben a tenir el protagonisme i la capacitat de ser subjectes agents. A més, en el cas que facin reivindicacions, els mitjans no interroguen l'autoritat política sobre la petició dels immigrants. Això contribueix a treure força a la seva reivindicació ja que es queda en un cúmul de queixes sense sortida. Se'ls dóna veu, però no importància política.

Ens trobem, per tant, amb una conseqüència dels processos de selecció i jerarquitització de la informació. La veu dels immigrants té menys valor dins la jerarquia de l'elecció de les fonts, al contrari que les institucions, que ja estan legitimades per la societat. Amb aquesta actitud els mitjans contribueixen a fer que no es reconegui la dimensió política dels immigrants com a actors.

4.4. La premsa analitzada emfasitza les dificultats en què es troben els immigrants

La hipòtesi es valida perquè els immigrants sempre són presentats en relació amb les dificultats econòmiques que tenen, tal com hem constatat a les fitxes, quan preguntàvem al text sobre com es defineix la comunitat migrada.

Constatem també que els protagonistes absoluts de les reivindicacions dels immigrants són els equatorians, malgrat que no siguin l'única comunitat emigrada —també hi ha la magribina, la nigeriana, l'algeriana i la subsahariana i dels països de l'est d'Europa⁹—ja que, com veurem tot seguit en els exemples la major part dels actors emigrats són d'origen equatorià.

4.4.1. El País

Els equatorians, que són la majoria dels immigrants sense regularitzar a Múrcia, "se sienten desprotegidos por la nueva Ley de Extranjería", estan endeutats i tal com expliquen "el ánimo está por los suelos porque el trabajo es el motivo de nuestra presencia en España, después de haber renunciado a ejercer nuestras profesiones" (09-01-01). El retrat de l'estat d'ànim dels equatorians se centra sobretot en un punt de vista social, per tant, aquest exemple també prova la tercera hipòtesi, on dèiem que els immigrants només tenen veu per parlar del drama humà.

⁹ Per a més informació, mireu el punt 1.2, la descripció dels actors.

4.5. La Vanguardia 11-01-01

La Nancy és un exemple dels nens equatorians que viuen a Lorca, "estudia primero de ESO y era la primera vez que iba a recoger brócoli". La seva mare treballa al camp. Comparteixen una casa amb una altra família equatoriana per un lloguer de 50.000 ptes (*La Vanguardia*,05-01-01).

Però no tots els equatorians són víctimes, n'hi ha que treuen profit de la situació irregular dels altres immigrants, tal com publica el diari el 9 de gener, els "«enganchadores» —los conductores de las furgonetas que reclutan inmigrantes, que mayoritariamente son de nacionalidad ecuatoriana—, son los que «explotan laboralmente» a sus compatriotas".

Així defineix el periodista el conjunt d'immigrants que participen a la *Marcha por la vida*. Creiem que és un exemple clar del dos clixés més comuns amb què es presenten els equatorians: amb una situació laboral inestable i desemparats.

"«España ayúdanos», gritaban animosos al cruzar la arteria principal de Lorca (...) Y los españoles asomaban al balcón, en bata y pijama, más bien mudos, para contemplar aquella columna del hambre con rostro indígena mientras desde el fondo de las viviendas los televisores destilaban las 'Crónicas marcianas', 'Hora Punta' o 'El rayo'. (...) Baldados y rotos por el cansancio, orgullosos de una protesta tan civilizada y sin un solo incidente, los ecuatorianos reclamaron en Murcia lo que nadie para dispuesto a darles: una regularización excepcional" (*La Vanguardia*, 11-01-01).

4.5.1. El Periódico

Els immigrants equatorians són molt acceptats a les poblacions perquè són molt treballadors, segons expliquen els veïns. Prova d'això van ser les manifestacions que van tenir lloc fa dos anys a la localitat de Totana per pressionar les administracions i aconseguir que no els fessin fora". A més, és "la comunitat, que, ha fet del fútbol el principal element d'unió amb els espanyols, disposa d'una emissora a Cieza" (*El Periódico*, 04-01-01).

4.5.2. Avui

Altre cop veiem com els immigrants sempre són presentats en relació amb les seves penúries econòmiques.

"Els dotze equatorians no tenien ni permís de residència a l'Estat espanyol ni contracte laboral". De les crítiques de CCOO i ATIME (05-01-01). "El xofer [Noelio Elias, de nacionalitat equatoriana] cobrava als equatorians a qui aconseguia feina 400 pessetes" (*Avui*,07-01-01).

4.4.5. Síntesi i conclusions

Tal com hem pogut veure, la premsa és sensible a la situació dels immigrants, tot i que a vegades les penúries que expliquen els immigrants li donen una connotació tràgica a la informació, perquè són peces d'interès humà. És per això que constatem que la premsa, a vegades, presenta la comunitat immigrada, sobretot l'equatoriana, amb un cert to paternalista.

↓
finit

5. Consideracions sobre els objectius. Conclusions

La cobertura mediàtica de la contractació il·legal de treballadors immigrants a Múrcia reflecteix les diverses parts implicades en el conflicte, però, a l'hora de tractar els immigrants i les responsabilitats, cau en el reduccionisme. Quan es parla dels jornalers sense permís de treball, la premsa analitzada sempre fa referència a la precarietat laboral en què es troben i les informacions que tenen a immigrants com a principals protagonistes són notícies d'interès humà, és a dir, centrades en la situació personal. Però, a l'hora de parlar de les responsabilitats, tot i que es fa referència a la responsabilitat del govern, artífex de la llei d'estrangeria, la premsa analitzada tendeix a simplificar en la figura de Víctor Lirón i presentar-lo sempre com a culpable —directe o indirecte, segons el moment— de la situació en què viuen els immigrants.

En referència al segon objectiu, sobre si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil Periodístic per al tractament de les minories ètniques, creiem que les informacions analitzades tenen un llenguatge políticament correcte, però no acaben d'aplicar l'essència del Manual. Per exemple, els immigrants són presentats normalment com a "estrangers", encara que molt poques vegades com a jornalers, que és un dels papers que tenen en el conflicte.

Si tenim en compte els conceptes de *nosaltres* i *ells* veurem un canvi en el tractament que les informacions fan dels immigrants. Tot i que els immigrants es mantenen sempre en la posició de l'*ells*, en un primer moment els mitjans mostren una gran empatia vers les víctimes i els seus familiars. A més, el fet que surtin peces informatives sobre les mesures de seguretat als passos sense barreres fa que el lector autòcton es pugui sentir identificat amb el drama dels immigrants. Però de seguida apareix un distanciament, ja que des del 6 de gener els immigrants deixen de ser ciutadans que han patit les conseqüències de la falta de seguretat viària a ser immigrants que pateixen els seus propis problemes, allunyats dels que sofreix la població autòctona.

D'altra banda, les principals declaracions que reproduïxen els diaris són les dels grups polítics (PSOE, IU, PP), els sindicats majoritaris (CCOO, UGT, SOC) i les ONG (SOS Racisme, Creu Roja, Càritas). El punt de vista dels treballadors immigrants es reproduïx de dues maneres: la informació estadística l'expliquen sindicats i ONG i la informació d'interès personal està en boca dels estrangers.

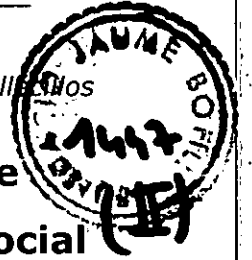
La veu del col·lectiu d'immigrants es veu representada pels equatorians, però no es dona espai als marroquins o d'altres comunitats, tot i que sí apareixen citades a algunes

Part III. 03. Contracció sense papers _____

informacions, com és el cas dels treballadors de l'Europa de l'Est. Encara que la centralització en els equatorians en un primer moment és lògica, ja que el conflicte va fer-se públic amb la mort de dotze d'ells.

A continuació us presentem algunes de les conclusions que es destil·len de la validació de les hipòtesis que vam formular a l'inici de l'estudi:

- Hi ha una gran càrrega emotiva al tractament del tema, un fet que atorga un cert dramatisme a la visió global que es desprèn de la lectura dels articles dels primers tres dies.
- El to del discurs de la premsa és moralista, amb ocasionals trets paternalistes vers els immigrants.
- Els immigrants solen tenir veu per parlar gairebé exclusivament sobre la seva situació personal, i això debilita la dimensió col·lectiva de la vivència i, per tant desdibuixa la dimensió política.
- Tot i que hi ha tres fases en l'adjudicació de les responsabilitats, hi ha una forta tendència a la personalització i la simplificació de les responsabilitats. Primer es culpabilitza a Lirón, quasi immediatament després la crítica s'estén a la resta de l'empresariat, però a una fase posterior, Lirón torna a quedar-se sol com a responsable, mentre que la resta d'empresaris s'uneix a la lluita dels immigrants.
- Les fonts institucionalitzades han estat prioritzades per davant de les dels immigrants.



4. Les tancades dels immigrants a les esglésies de Barcelona: el triomf de la perseverança en la lluita social

0. Introducció

Aquest capítol analitza la cobertura periodística que van fer els principals diaris publicats a Catalunya sobre el conflicte de les tancades dels immigrants a les esglésies de Barcelona, que va tenir lloc els primers mesos de 2001.

1. Exposició del conflicte de les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona¹

Procés

Des de 1999, la plaça Catalunya de Barcelona és coneguda per alguna gent com la *Black Corner* ("cantonada negra"). El nom és degut a la confluència de persones d'origen subsaharià que, davant la manca de papers que regularitzin la seva situació i d'un lloc digne per dormir, han fet de plaça Catalunya casa seva, a l'espera d'un lloc en condicions on establir-se i des d'on poder començar una nova vida al nostre país.

Els col·lectius de solidaritat amb els immigrants sense papers afirmen que les persones que pernocten a plaça Catalunya són portades fins allà des d'altres punts de l'Estat, com Andalusia i Canàries. Denuncien que, seguint les pautes marcades pel Ministeri de l'Interior per descongestionar els indrets d'arribada de la immigració il·legal, les forces de seguretat s'encarreguen del trasllat de centenars de sense papers cap altres punts de l'Estat, com ara Barcelona.

El Govern central no ha contestat a aquestes acusacions fins l'estiu de 2002, quan va apuntar que el trasllat intern d'immigrants sense papers era una possibilitat a estudiar.

¹ L'exposició del conflicte ha estat elaborada en base a les pròpies informacions dels diaris i, sobretot, en base a entrevistes amb algunes de les protagonistes dels fets i a partir de l'experiència pròpia de l'autora en el seguiment i participació dels esdeveniments. Les persones entrevistades han estat, per una banda, Norma Falconi, portaveu de l'Assemblea Papers per a Tothom i membre molt activa en la protesta a través d'aquest col·lectiu i de la Plataforma de Suport als Sense Papers. D'altra banda, ha estat molt útil també per a la reconstrucció dels fets l'entrevista mantinguda amb la Miren Santiago, que va ser membre igualment activa de Papers per Tothom i de la Plataforma de Suport als Sense Papers durant el període del conflicte i en l'actualitat participa al col·lectiu Sense Papers Sense Fronteres.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Però el sobrenom de *Black Corner* només l'entenen les persones relacionades amb la problemàtica, ja que els mitjans de comunicació no parlen del fet fins a l'estiu de 2000, quan, segons acusa el col·lectiu Papers per a Tothom, l'ajuntament de Barcelona veu perillar la bona imatge turística de la ciutat pel focus de marginació en què s'ha convertit el seu punt més cèntric.

Així, des de l'estiu de 2000, l'Ajuntament manifesta la seva preocupació sobre el tema i la seva voluntat de traslladar a un altre lloc els immigrants que malviuen a plaça Catalunya.

Els immigrants, de la mà del col·lectiu Papers per a Tothom, comencen una campanya de pressió i d'intent de negociació amb l'Administració per tal d'evitar un hivern de dormir al ras.

Es fa una acampada a la mateixa plaça Catalunya, així com una tancada a l'edifici central de la Universitat de Barcelona.

D'aquest període de pressió i intent de negociació en resulta l'ofertament que a l'octubre fa el govern municipal d'un alberg al carrer Valldonzella per a uns quants sense papers. Queden 250 subsaharians vivint a plaça Catalunya i més de 120 búlgars a plaça de Sants.

Els immigrants i els col·lectius de suport consideren del tot insuficient l'oferta, pel que fa al nombre de places i pel que fa a les deficientes condicions d'equipament de l'alberg. A més, es reprèn la doble reivindicació de la seva lluita: no només exigeixen un lloc digne on dormir, sinó també els papers que regularitzin la seva situació legal i els permetin gaudir dels mateixos drets que la resta de ciutadans per viure i treballar a Espanya.

Cal afegir, a més, que és un període de gran efervescència pel que respecta al debat sobre immigració, ja que al novembre de 2000 es vota al Congrés dels Diputats la nova Llei d'Estrangeria, de caràcter molt restrictiu en relació amb l'anterior i que aixeca dures crítiques entre l'oposició parlamentària, els sindicats, el món associatiu i l'opinió pública en general.

El punt de la nova llei que més preocupa als sense papers és el que fa referència a l'expulsió del territori espanyol de totes aquelles persones extracomunitàries que no tinguin la documentació especial que permet la seva estada a Espanya. Amb la nova llei, el fet de no tenir papers, permet que en 72 hores la persona sigui deportada al seu país d'origen.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

La por s'estén entre els milers d'indocumentats que viuen a Barcelona.

El debat i la polèmica es revifa els primers dies del 2001 amb la mort de 12 equatorians quan anaven a treballar i que eren explotats com a temporers a l'horta murciana. El succés fa emergir la problemàtica de les màfies i del treball submergit de tants indocumentats al camp.

En aquest context, les accions de protesta per part dels immigrants i les associacions de solidaritat es multipliquen. A Múrcia es produeixen tancades, també a València i a Madrid. L'únic lloc, però, on les tancades són tan nombroses i on es secunda una llarga i massiva vaga de fam serà a Barcelona.

Davant l'entrada en vigor de la nova llei d'estrangeria, el 23 de gener de 2001, la Plataforma de Suport als Sense Papers proposa en l'assemblea del dia 20 a plaça Catalunya fer una tancada indefinida a la catedral de Barcelona fins que els donin els papers. La proposta és acollida positivament entre els immigrants reunits i un representant del col·lectiu dels paquistanesos proposa, a més, acompanyar la tancada d'una vaga de fam i set. La idea és igualment acollida per bona part dels immigrants, tot i que s'acorda desestimar de moment la vaga de set i començar amb la vaga de fam.

Els responsables de la catedral de Barcelona, davant l'arribada dels sense papers, es neguen a obrir les portes del temple, que aquell dia no ofereix missa.

Membres de la Plataforma consulten amb el rector de la parròquia de l'església del Pi, Josep Maria Vidal Aunós, la possibilitat de fer allà la tancada. Mossèn Vidal accepta i proposa que l'església doni cabuda a 50 sense papers. Finalment seran 370 els indocumentats tancats aquell primer dia, i a partir de llavors es concentren desenes d'immigrants a les portes del temple que volen secundar la protesta.

Així, els sense papers van ocupant altres esglésies de Barcelona.

Totes les esglésies ocupades s'organitzen assembleàriament i totes estan coordinades entre sí. El lema és el mateix: "els papers o la vida". També s'acompanya, però, de dures crítiques a la nova llei d'estrangeria. A la retallada de drets fonamentals que suposa, al risc d'expulsió que contempla i a la restricció dels requisits per obtenir els papers als nou vinguts.

De totes maneres, la reivindicació principal i moneda de canvi de la tancada és la regularització que s'exigeix de tots i totes les immigrants que en aquell moment visquin a l'Estat espanyol i vulguin regularitzar la seva situació.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

La protesta va desencadenar 46 dies de tancades i 14 dies de vaga de fam en diferents esglésies de Barcelona.

Amb l'entrada en vigor de la nova llei d'estrangeria, el 23 de gener, les protestes i les mobilitzacions en contra es revifen. El 25 de gener la Delegació de Govern comença a fer declaracions sobre les reivindicacions dels tancats. Comença així un període de converses —o d'intent de converses— poc fructíferes que, a força d'estancaments en les negociacions, s'estendrà fins el 7 de març, dia en què els tancats i les tancades abandonen les esglésies.

Havien deixat la vaga de fam el 3 de febrer, arran d'un document firmat pel Síndic de Greuges, on s'assegurava que no hi hauria expulsions dels immigrants tancats ni sancions de cap tipus per les organitzacions que els recolzen i participen en les tancades.

Durant el llarg període de negociacions es produeix un intercanvi d'acusacions entre les principals parts implicades que es retreuen mútuament manca de voluntat per donar una solució al conflicte.

Des del primer moment, la Delegació de Govern exigeix la fi de la vaga de fam i de les tancades per concretar en quina mesura es concedeixen les reivindicacions.

La Plataforma de Suport als Sense Papers, per la seva banda, exigeix la concessió dels papers per cadascú dels tancats com a condició indispensable per abandonar les esglésies.

La Generalitat de Catalunya, qui no té competències directes sobre la problemàtica, pretén presentar-se com a mediadora, a través de la figura del Síndic de Greuges, que intervé en les negociacions a partir del 30 de gener i les abandona i reprèn repetidament davant el que qualifica ell també com a falta de voluntat entre les parts.

La ciutadania, a través de les mostres de suport dels veïns i veïnes de Barcelona amb aportacions econòmiques i amb les grans manifestacions dels dies 26 de gener i 4 de febrer, es mostra en tot moment solidària amb els tancats i les tancades.

És cert, però, que des de diferents esferes, existeix un moment de matisació del suport i la solidaritat amb els tancats.

Els sindicats majoritaris Comissions Obreres (CC.OO.) i Unió General dels Treballadors (UGT), així com els partits polítics anomenats progressistes, especialment Iniciativa per Catalunya - Verds (IC-V) i Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), i grans ONGs com SOS Racisme van introduir la idea de la divisió interna en el si de les tancades i de la radicalització (vista negativament) d'una part dels tancats.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona

Si bé en un primer moment havien apuntat el seu recolzament cap els immigrants tancats de manera homogènia, amb el transcurs dels dies comencen a apuntar de manera indirecta que la Plataforma de Suport als Sense Papers manipula als tancats i afavoreix les posicions més radicals. El canvi de postura es produeix després que s'evidencia l'allunyament d'una resolució immediata del conflicte així com amb el reforçament de la postura i la reivindicació dels tancats, que no cedeixen ni un punt en la seva protesta, i amb l'empitjorament de les condicions de vida i la salut dins les esglésies.

Però precisament, representants de la Plataforma valoren com la clau de l'èxit de la protesta la unitat que van mantenir els tancats. La Plataforma de Suport als Sense Papers no radicalitza la seva postura en el sentit que, de principi a fi, sosté la mateixa reivindicació: papers per tots els tancats i tancades i per aquells immigrants que vulguin regularitzar la seva situació.

Al final, la Delegació de Govern cedeix i atorga un resguard a cada persona tancada a les esglésies conforme té dret a tramitar una targeta de residència amb validesa anual.

Prèviament, gràcies a la intervenció del Síndic de Greuges s'havia obtingut el compromís de què cap de les persones que van participar en les tancades podria ser detinguda ni deportada per no tenir els papers vigents ni per tenir causes pendents amb la Justícia.

Les targetes de residència promeses, de fet, van trigar quatre mesos en arribar. Representants de l'Església van ser la garantia d'aquesta tramitació i entrega, que es va produir al mes de juliol.

El document que van firmar el 6 de març de 2001 un representant de la Delegació de Govern i una representant dels immigrants tancats era un compromís per part de la Delegació de Govern de concedir permisos de residència d'un any de vigència per a totes aquelles persones extracomunitàries que acreditessin la seva estada al Espanya abans del 23 de gener de 2001. Al seu torn, els immigrants tancats es comprometien a abandonar les esglésies amb la condició d'una garantia, que representava l'ONG Justícia i Pau, a través de la persona del professor Arcadi Oliveres, qui es comprometia a vigilar el compliment de l'acord per part del Govern.

Segons els advocats dels tancats, l'acord contemplava que, amb el venciment de la nova targeta de residència, als qui presentessin una oferta de treball se'ls facilitaria una targeta de residència i treball, cosa que no s'ha produït. La renovació ha estat per una nova targeta de residència. Aquest és l'únic punt no acomplert per la Delegació de Govern segons la Plataforma de Suport als Sense Papers i queda del tot minvat davant l'èxit de la seva protesta.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Avui, dels 700 tancats, només sis persones, amb casos força peculiars, estan encara en procés de tramitació dels papers. La resta té regularitzada la seva situació, igual que els prop de 900 participants a les assemblees i protestes que no estaven dins les esglésies i de la mateixa manera que altres immigrants sense papers que no van participar en les protestes però se'n van beneficiar.

L'èxit contrasta, segurament, amb una llei d'estrangeria que no van aconseguir aturar i que és en vigor des d'aquell 23 de gener de 2001. De totes maneres, la derogació de la llei era una reivindicació molt secundària per part dels col·lectius de suport als immigrants en el conflicte de les tancades, molt per darrera de l'exigència immediata de regularització dels 'sense papers', ja que consideren que és molt difícil —per no dir impossible—fer retrocedir una llei que un govern amb majoria absoluta vol implantar.

La nova llei imposa un procés de regularització molt més restrictiu i difícil pels que han anat arribant després i pels que tan sols ho intenten. De totes maneres, la derogació de la llei era una reivindicació molt secundària per part dels col·lectius de suport als immigrants en el conflicte de les tancades.

Segons la normativa d'aplicació, només poden demanar permís de residència i/o treball les persones que vinguin d'Equador, Romania, Marroc i Polònia, perquè els governs d'aquests països han firmat un conveni especial amb el Govern espanyol. Tot i que les persones d'aquests països ho puguin demanar, el procés d'obtenció del permís és més restrictiu que abans. Les persones procedents d'altres països ni tan sols ho poden demanar.

Tot i això, el Govern espanyol ha anunciat la seva voluntat de canviar novament la llei d'estrangeria per considerar-la massa permissiva amb la immigració.

ACTORS

Principals: A. Immigrants tancats
B. Plataforma de Suport als Sense Papers
C. Delegació de Govern de Catalunya

Secundaris: D. Sindicats majoritaris
E. Altres associacions de suport als immigrants
E. Ajuntament de Barcelona - PSC, IC-V, ERC
F. Generalitat de Catalunya - CiU

Els principals actors confrontats al conflicte són, per una banda, els immigrants tancats i la Plataforma de Suport als Sense Papers i, d'altra banda, la Delegació de Govern de Barcelona.

Amb una implicació secundària al conflicte, intervenen altres actors socials, com els sindicats majoritaris i les grans ONG, l'Ajuntament de Barcelona (i els grups polítics que hi governen) i la Generalitat de Catalunya (i el partit polític que hi governa).

Plataforma de Suport als Sense Papers

La Plataforma de Suport als Sense Papers la constitueixen l'any 2000 diferents col·lectius de l'àmbit dels moviments socials de Barcelona que pretenen coordinar-se per donar suport a les lluites pels drets dels immigrants.

Cal especificar que hem decidit considerar la Plataforma de Suport als Sense Papers com l'actor que representa els col·lectius que van idear i activar la protesta juntament amb els immigrants, perquè algun nom havia de tenir aquesta amalgama d'associacions i, sobretot, persones individuals.

La realitat, però, és que moltes de les pròpies persones que integren la Plataforma tenien o tenen clar si estaven treballant com a Plataforma de Suport als Sense Papers, com a Assemblea Papers per a Tothom o com a voluntaris individuals, per exemple.

Els principals col·lectius que la integren són l'Assemblea Papers per Tothom, el Col·lectiu de Solidaritat amb la Rebel·lió Zapatista, la Casa de la Solidaritat, RAI i gent del moviment okupa. Són associacions obertes, totes elles horitzontals i assembleàries que se situen a l'esquerra del panorama de l'associacionisme i els moviments socials a Catalunya. Els seus principis ideològics i les seves formes d'organització són les pròpies dels anomenats *nous moviments socials*. És a dir, els seus interessos estan en el camp de la solidaritat internacionalista, la interculturalitat i la lluita antisistema. No pretenen ni la presa de poder, ni autodefinir-se en relació amb aquest. tampoc es plantegen la seva continuïtat com un valor en si mateix, sinó que creixen i decreixen segons les circumstàncies i les ganes d'engegar lluites o campanyes concretes.

És difícil quantificar els seus integrants, ja que, en no ser organitzacions tancades, no utilitzen carnets ni llistats d'afiliats ni res per l'estil. Les assemblees permanents de Papers com Tothom, per exemple, poden ser de deu persones en moments de baixa intensitat, fins a més d'un centenar en moments àlgids. El mateix passa amb els altres col·lectius citats. De totes maneres, el seu àmbit de repercussió no ha de mesurar-se pel nombre d'integrants, sinó per la seva capacitat de convocatòria, que pot arribar a ser molt gran, perquè aquests col·lectius, sense haver-s'ho proposat explícitament,

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

funcionen en xarxa. Això vol dir que, malgrat una persona d'una casa okupada, per exemple, no s'hagi passat mai per una assemblea de Papers per Tothom ni estigui vinculat de manera activa, entén com a seva la lluita d'aquest col·lectiu, perquè el sent part d'una mateixa xarxa de transformació social, de manera que acudirà a les seves convocatòries i segurament difondrà les idees d'aquell col·lectiu com a seves.

Hem escollit dir-li a aquest actor Plataforma de Suport als Sense Papers perquè és l'única associació transversal i aglutinadora que es va constituir per l'ocasió. De totes maneres, com el col·lectiu que treballava el tema de la immigració era Papers per Tothom, molta gent no hi veia la diferència, i considerava que aquells dies d'efervescència s'havia engrandit molt el col·lectiu, com altres cops havia passat.

De fet, aquest aspecte de si el grup de gent que donava suport actiu als immigrants des de dins les esglésies era el col·lectiu A o B és una qüestió sense gaire importància pels mateixos integrants d'aquests col·lectius, que no es consideren els uns als altres excloents, com ja s'ha explicat, ni necessiten tampoc atribuir-se mèrits per buscar votants, afiliats, ni tan sols per aconseguir subvencions, ja que molts d'aquests col·lectius ni en demanen ni estan registrats enlloc.

La preocupació sobre com etiquetar aquest actor la trobem en els polítics i els i les periodistes, que habituats a les velles formes d'organitzacions socials, necessiten les sigles concretes i el nombre d'afiliats per fer una radiografia del que està passant.

Tot i que mostra cert anacronisme o desconexió de la realitat associativa, és comprensible aquesta necessitat, així com els dubtes o imprecisions que sovint veiem en les peces analitzades sobre els mil noms que es dona a la Plataforma de Suport als Sense Papers. Què demanar al o la periodista en aquest cas quan els mateixos activistes denominen de manera diferent i imprecisa a aquest col·lectiu que no està registrat enlloc?

Tanquem aquestes reflexions, que ens durien a plantejar-nos una altra investigació per sí mateixa, recordant que, en la nostra explicació, quan diu "Plataforma de Suport als Sense Papers" sovint podria dir "Assemblea Papers per Tothom".

L'estructura organitzativa de la Plataforma de Suport als Sense Papers és l'assemblearisme horitzontal.

Des d'estiu de 2000, treballen amb els immigrants sense papers que dormen a la plaça Catalunya i a la plaça de Sants de Barcelona i donen suport a les reivindicacions d'allotjament i papers per totes les persones immigrants. El gener de 2001, després d'haver trucat a les portes de les administracions i no haver obtingut cap pla de solució al

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

problema de l'allotjament i la situació d'irregularitat de tantes persones immigrades, consideren esgotada qualsevol via convencional d'intent de negociació amb les administracions.

El 20 de gener de 2001, davant la imminent entrada en vigor d'una polèmica llei d'estrangeria que exposa a les persones sense papers a l'expulsió, que els nega drets fonamentals i que endureix les condicions de regularització, proposen en una assemblea de sense papers a plaça Catalunya tancar-se tots junts a la catedral de Barcelona com a mesura de pressió.

La proposta va portar 46 dies de tancades i 14 dies de vaga de fam en diferents esglésies de Barcelona. Durant aquest període, la Plataforma de Suport als Sense Papers va secundar la protesta des de dins les esglésies i es va encarregar de la coordinació entre elles mitjançant les assemblees gairebé diàries de tancats en diferents esglésies.

La tasca de representació i relació amb la premsa va recaure també en membres de la Plataforma de Suport als Sense Papers.

Immigrants tancats

Els immigrants sense papers que vivien a la plaça de Catalunya de Barcelona van ser els primers en tancar-se als temples. A l'església del Pi, primera església ocupada, es van tancar 350 immigrants, tot i que el seu rector, Josep Maria Vidal, havia proposat 50 places.

El nombre d'immigrants que van quedar fora i que volien secundar la protesta va anar en augment, fins el punt que a Barcelona va arribar a haver-hi 11 esglésies ocupades i 700 tancats.

A l'església de Sant Pau s'hi van tancar exclusivament dones immigrants, mentre que a tots els altres temples els sense papers tancats eren homes.

Les persones tancades eren bàsicament subsaharians, marroquins i asiàtics.

El seu principal objectiu era el d'aconseguir papers i no ser expulsades amb la llei d'estrangeria que el 23 de gener de 2001 entrava en vigor.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Tot i que la proposta de tancar-se en una església va venir de la Plataforma de Suport als Sense Papers, la idea de fer una vaga de fam va ser dels propis immigrants; en concret, dels pakistanesos que el 20 de gener es trobaven a l'assemblea de Plaça Catalunya.

Els immigrants tancats també s'organitzaven a través d'assemblees. A cada església funcionava una assemblea que era, de fet, la mateixa assemblea que la de la Plataforma de Suport als Sense Papers o, com ja s'ha comentat, que algú considerava l'assemblea de Papers per Tothom.

Delegació de Govern de Catalunya

La Delegació de Govern de Catalunya és l'òrgan que representa i executa el poder del Govern Central a Catalunya. Els seus càrrecs són escollits pel Govern Central i, per tant pertanyen al Partit Popular. La màxima autoritat de la Delegació de Govern a Catalunya és la delegada de Govern, Julia García-Valdecasas.

A Catalunya les qüestions d'immigració, per ser majoritàriament competència de l'Administració central, són gestionades per la Delegació de Govern.

La Delegació de Govern també s'ocupa de la direcció de les forces d'ordre, com la policia.

A partir del dia 23 de gener de 2001, Delegació de Govern comença a negociar amb els tancats. El seu principal objectiu és que s'abandoni la vaga de fam i s'acabin les tancades, però les negociacions són llargues i difícils.

Fins que Delegació de Govern no lliura un comprovant personalitzat per cadascú dels tancats i tancades conforme aquella persona té dret a una targeta de residència amb validesa anual, els immigrants no deixen les esglésies.

PROBLEMA

La qüestió que confronta els actors principals és, en primer lloc, la dels papers. És a dir, la regularització de milers d'immigrants sense papers que viuen a Catalunya.

Una segona qüestió de la discòrdia és la nova Llei d'Estrangeria. Els immigrants es tanquen, en primer lloc, per exigir els papers, com ja s'ha dit, però si ho fan en el moment en què ho fan és també degut a la imminent Llei d'Estrangeria que és a punt d'entrar en vigor.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona

Però delimitem com veuen el o els problemes els diferents actors:

Immigrants tancats i Plataforma de Suport als Sense Papers

La Plataforma de Suport als Sense Papers entén que qualsevol persona que arribi a un país amb voluntat de viure-hi i treballar té dret a estar-s'hi i, per tant, ha de veure coberta legalment la seva situació. La Plataforma de Suport als Sense Papers i els col·lectius que la integren creuen que tots i totes les immigrants han de tenir dret a uns papers que els acreditin com a ciutadans de mateix ordre que la població autòctona.

Per això exigeix, per als immigrants tancats i tota la resta, els papers que els permetin viure i treballar lliurement.

La seva visió dels drets dels immigrants, doncs, entra en confrontació no només amb la nova Llei d'Estrangeria, sinó també amb la fins llavors vigent, ja que també contemplava una regularització difícil pels arribats de països empobrits, segons aquests col·lectius.

Però la Plataforma de Suport als Sense Papers, també denuncia que amb la nova Llei d'Estrangeria s'endureixen les condicions per a ser regularitzat i, a més, el fet de no tenir papers pot comportar la detenció i expulsió del país de manera immediata.

Un altre aspecte molt polèmic de la nova Llei d'Estrangeria és la restricció d'alguns drets bàsics. Amb la nova normativa, els immigrants sense papers no tenen dret a reunió, associació, sindicació ni manifestació. Realitzar qualsevol d'aquestes pràctiques és, per un immigrant sense papers, incórrer en una il·legalitat.

Per això, el problema és, segons aquest col·lectiu, doble: per una banda, la qüestió de les regularitzacions i de les persones que malviuen en situació d'il·legalitat, i, en un segon pla, l'amenaça de l'expulsió que representa la nova Llei d'Estrangeria i els drets bàsics que retalla als immigrants.

Delegació de Govern

Quan els immigrants sense papers i els col·lectius que els recolzen fan manifest el conflicte amb les seves reivindicacions i accions de protesta, la Delegació de Govern veu un primer problema d'ordre públic. Segons la seva consideració del que és l'ordre públic, no es pot permetre que les esglésies estiguin preses per centenars de persones. "El subdelegat del govern central a Barcelona, David Bonet, va advertir ahir que [les tancades] [...] poden convertir la ciutat en un focus d'atracció d'immigració il·legal i de màfies que trafiquen amb persones" (*Avui*, 27.01.01, p. 25). "David Bonet, subdelegat del Govern, va destacar que en aquests moments el problema més greu és el sanitari" (*El Periódico*, 28.01.01, p. 28).

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Cal destacar, a més, que la protesta dels sense papers basa la seva lluita en una exigència i una crítica constant al Govern Central que la Delegació representa, la qual cosa converteix la qüestió d'ordre públic en un problema d'imatge pública.

Però el que més afecta a la mala imatge del Govern que pugui resultar d'aquesta escenificació del conflicte no són tant les tancades com la vaga de fam que posa en perill la vida de centenars de persones.

Arribat un punt en l'evolució del conflicte, la Delegació de Govern començarà a posar l'accent en aquest tipus de problema de salut pública.

El segon gran problema se li presenta a la Delegació de Govern en el moment que arriba la primera condició per a posar fi a les tancades: els papers per a tothom.

La Delegació de Govern es resisteix perquè concedir els papers a tots i tots les immigrants entraria en contradicció de manera frontal amb la política migratòria no només del partit del govern, el Partit Popular, sinó de les polítiques de la Unió Europea.

En aquest sentit, el Govern Central pot interpretar l'acceptació d'aquestes condicions com una marxa enrere de la Llei d'Estrangeria abans fins i tot que aquesta entri en vigor.

2. Explicació del corpus

Podem datar el conflicte de les tancades a les esglésies de Barcelona entre el 20 de gener de 2001, dia en què es tanquen 350 'sense papers' a l'església del Pi, i el 7 de març de 2001, quan surten els més de 700 tancats a diferents esglésies de la ciutat.

El present estudi pretén analitzar la cobertura periodística que els principals diaris publicats a Catalunya van oferir sobre el conflicte. Així, el lògic seria prendre com a corpus general de la investigació els exemplars d'*El Periódico de Catalunya*, *La Vanguardia*, *El País* i *l'Avui* publicats entre les dates de durada del conflicte.

Però si bé aquest és l'àmbit a investigar i sobre el qual s'ha fet una primera lectura i aproximació al tema, hem decidit centrar la investigació en uns dies concrets, cenyint-nos al temps i l'espai del que en aquests moments disposem.

Les dates analitzades són: del 21 al 23 de gener, del 4 al 7 de febrer i els dies 12 i 13 del mateix mes. En l'apartat 3.3. expliquem el perquè d'aquesta tria.

3. Objectius, hipòtesis i metodologia d'anàlisi

3.1. Objectius

Els objectius del nostre capítol són els generals de tot l'estudi, així que només cal recordar-los breument:

1. Analitzar si la cobertura informativa reflecteix la complexitat del conflicte.
2. Estudiar si el discurs periodístic segueix o obvia les línies del manual d'estil per a les minories ètniques.
3. Estudiar si el discurs de les informacions periodístiques reforça o afebleix postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris subjacents a la societat.

Per aconseguir aquests objectius, ens hem proposat contrastar les següents hipòtesis.

3.2. Hipòtesis

1. Durant els primers dies del conflicte, la Delegació del Govern no apareix com a actor, sinó que els pocs cops que s'hi fa referència és perquè l'actor sobre el qual gira la notícia hi fa alguna referència.
2. La font més consultada són els propis immigrants tancats.
3. Als immigrants tancats, se'ls presenta associats amb qualificatius relacionats amb "radicalitat" i "desesperació".
4. Els diferents diaris paren una atenció molt desigual a la tancada que protagonitzen les dones, i algun diari ni tan sols l'esmenta.
5. En la cobertura de la tancada de les dones, l'única font consultada són les pròpies dones tancades.
6. Les mostres de solidaritat ciutadana amb els immigrants tancats són presentades de manera positiva a tots els diaris.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

7. Totes les visions del conflicte que presenten les informacions apareixen explicades de manera incompleta.

8. No s'expliquen els antecedents del conflicte.

9. No hi ha un seguiment immediat de la resolució del conflicte.

3.3. Justificació de la mostra

Com ja s'ha comentat al punt 2, l'extensió del conflicte de les tancades i les actuals limitacions de temps i espai no ens permeten analitzar totes les informacions publicades en els quatre diaris entre el 21 de gener i el 8 de març de 2001, cosa que ens obliga a triar uns dies concrets per analitzar.

La tria s'ha fet en funció dels moments més àlgids del conflicte. Així, les informacions que analitzarem seran les publicades entre els dies 21 al 23 de gener, del 4 al 7 de febrer i el 12 i 13 de febrer.

El 21, 22 i 23 de gener són els primers dies de la protesta: comencen les tancades i la vaga de fam. Ens sembla pertinent analitzar les informacions d'aquestes dates perquè veurem com s'aborda la notícia en la primera manifestació del conflicte. A més, la data del 23 de gener és interessant perquè era el dia de l'entrada en vigor de la llei d'estrangeria.

Els dies 4, 5, 6 i 7 de febrer són dates importants per l'anàlisi de les informacions sobre les tancades perquè el dia 3 s'abandona la vaga de fam, el dia 4 hi ha la més gran manifestació de suport als immigrants, el dia 5 les negociacions són en punt mort i el dia 6 el síndic de greuges abandona el seu paper de mediador en el conflicte. Així, en aquest període es dona el primer pas endavant per la resolució del conflicte (pacte i posterior abandonament de la vaga de fam), la primera gran manifestació ciutadana de suport a un dels actors i la primera encallada forta de les negociacions.

El 12 i 13 de febrer són dates a analitzar exclusivament per la qüestió de la dona immigrant. El dia 11 de febrer, un grup de dones s'havia afegit a la protesta, fins el moment masculina, tancant-se en una altra església. Per analitzar com es va cobrir aquest fet i la temàtica que l'engloba, potser semblaria suficient amb centrar-se en el dia 12, per ser el dia posterior als fets i, per tant, quan la premsa hauria d'informar sobre

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

ells. Però si sotmetem també a anàlisi el dia 13 és perquè, com veurem, la majoria de diaris van reaccionar amb un dia de retard.

3.4. Instrument d'anàlisi: fitxa i explicació

Per analitzar les diferents informacions hem seguit el següent procediment:

- Recopilació de totes les notícies relatives al conflicte que ens ocupa (les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona) publicada els dies assenyalats als quatre diaris.

- Primera aproximació a la peça: lectura i comprensió del text.

- Fer certes preguntes al text. Aquestes preguntes sobre com es presenta la informació en relació als actors, al problema i al procés del conflicte, estan recollides en una fitxa, que és la mateixa per a totes les notícies analitzades, la qual s'ha anat omplint amb una altra lectura del text.

Les preguntes ens aporten les dades necessàries per saber si es compleixen les hipòtesis proposades o no.

La fitxa és la següent:

Publicació	
Data	
Secció	
Autor	

Avantítol	
TÍTOL	
Subtítol	

ACTORS	
Quins actors identifica la peça?	
ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ
Actor 1	Descripció/presentació 1
Actor 2 ...	Descripció/presentació 2
Quins actors estan representats i quins actors principals manquen?	
ACTORS REPRESENTATS	
[Principals]	
[Secundaris]	
ACTORS PRINCIPALS QUE HI MANQUEN	
Quines són les fonts consultades?	
FONT	TIPUS DE REFERÈNCIA

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona _____

ACTORS	
Font 1	
Font 2 ...	
Quina és la font més consultada?	
Quina atenció es para a la tancada de les dones immigrants?	
Espai concedit	
Principals idees	
Fonts consultades	
Com es presenten les formes de solidaritat de la ciutadania?	
DESCRIPCIÓ	VALORACIÓ

PROBLEMA		
Com s'expliquen les tesis dels diferents actors?		
ACTOR	TESIS	QUÈ FALTA DE LA VISIÓ DE L'ACTOR?
Actor 1	Tesis 1	
	Tesis 2 ...	
Actor 2	Tesis 1	
	Tesis 2 ...	
Es dona algun tipus de visió del problema per cadascun dels actors?		
Quin actor principal no apareix relacionat amb cap tipus de visió del problema?		

PROCÉS		
S'expliquen els antecedents del conflicte?		
Quina descripció de l'ambient es fa?		
AMBIENT	DESCRIPCIÓ	PARAULES CLAU

ALTRES OBSERVACIONS

Les preguntes sobre els actors que identifica la peça, ens serviran per saber si es compleix la hipòtesi 1 (Durant els primers dies del conflicte, la Delegació del Govern no apareix com a actor).

Amb la pregunta concreta sobre "Quins actors identifica la peça?" sabrem qui apareix com a actor del conflicte en la peça, més enllà de què nosaltres el considerem actor del conflicte o no. D'altra banda, amb la següent pregunta sobre "Quins actors estan representats i quins actors principals manquen?" determinarem quins dels tres actors que nosaltres identifiquem en la nostra anàlisi prèvia com a principals, podem considerar que es troben representats a partir dels que ha identificat el o la periodista. És a dir, les

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

respostes a aquesta segona pregunta sempre estaran entre "Immigrants tancats", "Plataforma de Suport als Sense Papers" i "Delegació del Govern", ja que aquests tres són els actors que nosaltres considerem actors principals en el conflicte de les tancades. En canvi, com a resposta de la primera pregunta podem trobar al mossèn Josep Maria Vidal, per exemple, si és que el o la periodista l'ha considerat actor principal.

Cal destacar que només ens preguntem pels actors principals que falten en la cobertura informativa i no pels actors secundaris que hi manquen, ja que aquests no són imprescindibles per la comprensió completa del conflicte i que la seva incidència és molt diferent segons les etapes del procés.

La descripció o presentació que acompanya als actors descrits en la primera pregunta ens servirà per saber si, com diu la hipòtesi 3, als immigrants tancats se'ls presenta associats amb qualificatius relacionats amb "radicalitat" i "desesperació".

La pregunta "Quines són les fonts consultades?" ens servirà per saber si, com diu la hipòtesi 2, la font més consultada són els propis immigrants tancats.

La pregunta "Quina atenció es para a la tancada de dones?" només serà contestada amb les peces dels dies 12 i 13 de febrer, dates en què es va informar d'aquesta situació de conflicte sobre la que reflexiona la hipòtesi 4 (Els diferents diaris paren una atenció força desigual a la tancada que protagonitzen les dones, i algun diari ni tan sols l'esmenta).

Responent a la qüestió sobre "Com es presenten les formes de solidaritat de la ciutadans?" sabrem si, com diu la hipòtesi 5, les mostres de solidaritat ciutadana amb els immigrants tancats són presentades de manera positiva per tots els diaris.

D'altra banda, intentarem aïllar les possibles tesis o visions del problema segons els diferents actors que apareixen en la informació, amb la pregunta "Com es presenten les tesis dels diferents actors?", la qual ens servirà per saber si és cert que totes les visions del conflicte que presenten les informacions apareixen explicades de manera incompleta, com sosté la hipòtesi 6, i que la visió general del problema que té cada actor queda sacrificada, a l'hora de ser explicada, pel posicionament que té sobre els darrers esdeveniments del conflicte.

En darrer lloc, ens preguntem si s'expliquen els antecedents del conflicte per saber si és cert el que sosté la hipòtesi 8: "No s'expliquen els antecedents del conflicte".

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Per últim, cal destacar que la hipòtesi 9 ("No hi ha un seguiment immediat de la resolució del conflicte") no té cap pregunta a fer a les peces dels dies escollits. En tot cas, s'hauria de fer una fitxa amb aquesta única pregunta i aplicar-la a totes les informacions posteriors a la resolució del conflicte, cosa que s'ha fet virtualment, consultant els diaris dels dies posteriors i comprovant que no apareixia cap informació al respecte.

4. Resultats

Hipòtesi 1: Durant els primers dies del conflicte, la Delegació del Govern no apareix com a actor, sinó que les poques vegades que apareix és perquè l'actor sobre el qual gira la notícia hi fa alguna referència.

Efectivament, els dies 21, 22 i 23 de gener, la Delegació del Govern no apareix pràcticament a les notícies analitzades. A la majoria d'elles (sis d'un total d'onze) no consta per enlloc la més mínima referència a la Delegació del Govern ni a cap institució que puguem considerar equiparable. En tots els altres casos, es fa referència a la Delegació del Govern de manera molt marginal, en alguna cita que fan els immigrants o la Plataforma de Suport als Sense Papers. Mai apareix perquè el o la periodista l'hagi presentat d'entrada com a actor del conflicte.

Avui

Durant els dies 21, 22 i 23 de gener, el diari *Avui* cobreix la notícia de les tancades d'immigrants, però només el dia 23 parla de la Delegació de Govern, quan fa una breu referència al fet que "la principal exigència que fan [els membres de la Plataforma de Suport als Sense Papers] és obtenir una resposta de la Delegació del Govern i entrevistar-se amb Julia García-Valdecasas". Aquesta és l'única referència que es fa a una de les principals parts confrontades en els tres dies d'esclat del conflicte.

El País

El País és l'únic dels quatre diaris que no publica cap peça relacionada amb la notícia el dia 22 de gener. Sí en publica i fa algun tipus de referència al Govern en les seves cobertures dels dies 21 i 23.

De totes maneres, el dia 21 el Govern només apareix en la frase següent: "Los manifestantes también expresaron sus quejas por el 'descontrol' del Gobierno frente a las mafias". Aquesta és l'única referència al Govern o la Delegació en una peça força extensa.

D'altra banda, el dia 23 el Govern només és present a la notícia en la frase següent: "Los inmigrantes denunciaron asimismo que la delegada del Gobierno, Júlía García Valdecasas, no ha respondido a sus peticiones para celebrar una reunión".

El Periódico

En cap de les informacions que publica *El Periódico* sobre les tancades dels immigrants els dies 21, 22 i 23 de gener, hi ha cap referència a la Delegació del Govern.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

La Vanguardia

Mentre el dia 21 no apareix a la notícia la Delegació del Govern, els dies 22 i 23 de gener es fa algun tipus de referència. El dia 22 de la següent manera: "Los organizadores del encierro y de la huelga desean entrevistarse con la delegada del Gobierno en Cataluña, Julia García-Valdecasas, para plantearle estas reivindicaciones, que 'deben ser aceptadas'". És el mateix tipus de referència indirecta que la del dia 23: "[Los sin papeles] quieren hablar con la delegada del Gobierno, Julia García-Valdecasas, para exponerle sus reivindicaciones".

Comparació entre diaris

Així, veiem en *El Periódico* el cas més clar d'absència total d'una de les parts en conflicte, la Delegació del Govern. Cap dels altres diaris, però, el presenta de manera directa o inicial, sinó que la referència a aquesta institució la trobem en alguna declaració dels immigrants o de la Plataforma de Suport, sobre la qual el o la periodista no s'hi estén ni busca més informació. *El País* és l'únic dels tres que fa aquesta mínima referència en totes les informacions publicades aquells primers dies, però es dona el cas que també és l'únic diari que no publica tots els dies notícia sobre el conflicte: el dia 22 de gener, *El País* no informa sobre el conflicte de les tancades dels sense papers.

Entremig, trobem *l'Avui* i *La Vanguardia*. *L'Avui* només fa un dia una mínima referència indirecta a la Delegació del Govern, mentre que *La Vanguardia* ho fa dos dies, tot i que de la mateixa manera.

Conclusió

Mentre la Delegació del Govern no es va pronunciar sobre el conflicte, mentre no va emetre cap declaració ni es va donar per al·ludida en relació amb la protesta dels sense papers, els periodistes tampoc van presentar-la com una de les parts del conflicte. Es dona el cas que, en aquesta ocasió, la Delegació del Govern segurament pretenia precisament no ser actor del conflicte, o, com a mínim, defugia de presentar-se com a tal.

Caldria preguntar-se si no va ser aquesta una manera clara de fer-li el joc a la Delegació del Govern. El més segur és que, en qualsevol cas, s'hauria fet de forma inconscient, però no per això menys rentable pel poder.

Potser les causes cal buscar-les a les rutines de producció actuals dels periodistes, que no els deixen massa temps per anar a preguntar a qui no s'ha volgut pronunciar i s'ocupen únicament de reproduir els comunicats i declaracions dels qui sí es volen fer sentir.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Cal destacar, però, que és curiós que en aquest cas i durant aquests dies la veu dels col·lectius socials sigui la que més apareix mentre la de les institucions polítiques brilli per la seva absència. La contradicció deixa de ser tal si pensem que, precisament, el que no vol aquesta institució política és fer sentir la seva veu.

Hipòtesi 2: La font més citada són els propis immigrants tancats

Als quatre diaris, la font més citada en les notícies relatives a les tancades dels sense papers és la dels propis immigrants tancats, els quals solen ser citats a través de declaracions. Són declaracions referents a la seva vida i la seva situació legal, així com a la seva vivència de la tancada.

En aquest cas hi ha poca diferència entre els diaris. Potser podem destacar que és *El Periódico* qui utilitza de manera més majoritària el recurs de les declaracions dels tancats, però tots quatre ho fan.

Avui

En tots els dies analitzats del diari *Avui*, la font més consultada són els propis immigrants tancats, especialment els que es troben a l'església de Santa Maria del Pi, seguida de les organitzacions que els hi donen suport.

El País

També en les informacions publicades pel diari *El País*, la font més consultada són els tancats.

El Periódico

Aquest diari utilitza encara de manera més majoritària els immigrants tancats com a principal font de la notícia.

La Vanguardia

El mateix passa al diari *La Vanguardia*.

Un cop més, podem concloure que segurament els i les periodistes van aprofitar allò més fàcil: omplir la notícia amb declaracions d'una gent que està desitjant que se'ls preguntin, que estan ubicats nit i dia al mateix lloc i que, a més, resulten exòtics. De totes maneres, no podem criticar aquesta mesura, ja que ens sembla una excepció considerable l'altaveu donat en aquest cas als qui fan protesta social. Normalment és motiu de queixa el

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

costum contrari per part dels mitjans de comunicació, és a dir, quan donen veu només a les fonts institucionals o policials i discriminen així als protagonistes de la protesta.

Hipòtesi 3: **En els moments més crítics del conflicte, als immigrants tancats se'ls presenta associats amb qualificatius relacionats amb "radicalitat" i "desesperació".**

En les notícies analitzades els immigrants apareixen sovint com a persones cansades i en mal estat de salut, però principalment són presentats relacionats amb actituds extremes, radicals i desesperades. Això passa sobretot en dos moments clau: quan porten més d'un dia en vaga de fam i quan el Síndic de Greuges abandona la mediació. La vaga de fam sovint és interpretada com una amenaça i són comuns les expressions "situació insostenible", "pols entre les parts", "no tenen res a perdre"... però, sobretot, la disjuntiva "els papers o la mort".

Amb la retirada del Síndic de Greuges, totes les informacions semblen justificar les idees que aquest expressa en el seu comunicat: els immigrants tancats són uns intransigents i la Delegació del Govern tampoc cedeix gens.

Avui

Si el primer dia que el diari *Avui* informava de la tancada, els adjectius no eren negatius, amb la vaga de fam que comença el dia següent, els tancats comencen a aparèixer com a persones radicals i desesperades, en una "situació insostenible" (23.01.01). La desesperació es plasma, sobretot, al titular del dia 22 de gener: "Regularització o mort".

Els dies 4 i 5 de febrer els sense papers apareixen com a persones perseverants, però també cansades, en tensió, i rebedors de solidaritat per part de la ciutadania. Amb l'abandonament del Síndic de Greuges tornen a ser presentats com a radicals, i, en particular, com a intransigents.

El País

El diari *El País*, durant els primers dies, presenta els immigrants com a persones indefenses i convingudes del que estan fent.

El dia 4 de febrer els immigrants apareixen com a persones negociadores, mentre que el dia 5 són presentats en un ambient festiu, la gran manifestació solidària.

Els dies 6 i 7 de febrer apareixen com a intransigents.

El Periódico

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona _____

El Periódico, en la seva cobertura de la notícia del 21 de gener, posava l'accent en l'assemblearisme utilitzat pels immigrants en decidir tancar-se. El dia 22, però, el títol de la notícia era "Els papers o la mort" i els immigrants apareixien com a persones amb postures radicals i "sense res a perdre". El dia 23, la peça portava per títol "Dejuni desesperat a l'església del Pi" i els sots-títols eren "Les condicions sanitàries dels 329 tancats al temple són insuportables" i "Els immigrants volen arribar 'fins al final'".

El dia 4 de febrer *El Periódico* els presenta com a "intransigents" i amb una "dràstica exigència de regularització". El dia 5 el diari cau en un típic lapsus: considerar que els immigrants no són ciutadans. Així, explica que a la manifestació hi havia "una gran majoria d'immigrants, però també moltíssims barcelonins".

Amb l'abandonament del Síndic de Greuges continua aquesta presentació dels tancats com a insistents, intransigents, que intenten imposar les seves condicions.

La Vanguardia

Aquest diari no presenta els immigrants tancats com a especialment radicals. Tot i així, el 23 de gener, la notícia sobre les tancades porta per títol "Huelga de hambre hasta morir". La peça presenta els immigrants com a persones amb una actitud amenaçadora i en mal estat de salut.

Comparació entre diaris

Amb l'excepció d'*El País*, els diaris analitzats endureixen la imatge dels immigrants amb la proclamació de la vaga de fam. També és *El País* l'únic que no titula cap dia amb una expressió del tipus "Els papers o la mort". L'*Avui* ("Regularització o mort", dia 22), *El Periódico* ("Els papers o la mort", dia 22) i *La Vanguardia* ("Huelga de hambre hasta morir", dia 23) fan molta referència al tot o res, en termes de vida o mort.

Amb l'abandonament de la mediació per part del Síndic de Greuges, tots els diaris presenten els sense papers com uns intransigents.

Conclusió

La imatge dels immigrants com a víctimes no resisteix l'anunci de mesures dràstiques com la vaga de fam ni fets com l'abandonament de la mediació per part del Síndic de Greuges.

Destacar que la situació d'una persona és desesperada o que un manté una actitud radical no té per què estar carregat negativament, però així és a la nostra societat.

Sostenir que la situació és desesperada comporta el risc de desnormalitzar l'immigrant. Donar tants detalls com es dona en alguna peça sobre la insalubritat de les condicions de vida a les esglésies, més que despertar compassió o solidaritat, pot tenir l'efecte contrari de rebuig.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Hipòtesi 4: Els diferents diaris paren una atenció molt desigual a la tancada que protagonitzen les dones, i algun diari ni tan sols l'esmenta.

La tancada de les dones immigrants a l'església de Sant Pau del Camp de Barcelona va començar el vuit de febrer del 2001, però la premsa no va informar fins l'onze de febrer, quan el diari *El País* va dedicar a la notícia en qüestió i a l'assumpte de la dona immigrant gairebé tota una pàgina.

Els altres diaris no van publicar res fins l'endemà d'*El País*. Així, el dia 13 de febrer *El Periódico* i *l'Avui* hi feien referència. *El Periódico* argumentava que el dia abans s'havia "consolidat" la protesta de les dones, mentre que *l'Avui* informava de què la tancada de dones havia començat divendres anterior.

La Vanguardia va ser l'únic diari que en cap moment va publicar cap notícia relacionada amb la tancada de les immigrants.

Més enllà dels dies de publicació de la notícia, l'atenció que hi van parar *l'Avui* i *El Periódico* va ser molt inferior a la dedicada per *El País*.

El dia que tots tres van informar de les tancades de les dones, *El País* hi dedicava una notícia sencera mentre que *El Periódico* i *l'Avui* feien referència dins altres notícies i dedicant-hi menys espai.

En contrast amb això, cal destacar que en les seves informacions, *El País* enumera menys reivindicacions de les dones tancades que *l'Avui* i *El Periódico*.

Avui

El diari *Avui* només informa de la tancada de les dones immigrants el dimarts dia 13 de febrer, quatre dies després del començament de la tancada. L'extensió de la notícia és de mitja columna i està supeditada a una altra notícia més gran i general.

Sota el títol de "Un grup de dones demanen el dret al reagrupament familiar", la peça posa l'accent en les reivindicacions de les dones: "Entre les reclamacions per obtenir papers hi ha el dret a la reagrupació familiar; el dret a poder denunciar els assetjaments sexuals i l'explotació que pateixen als llocs de treball; obtenir el permís de residència a les dones que treballen en l'economia submergida; i obtenció d'asil d'aquelles dones obligades a casar-se en els seus països d'origen".

El País

El País informa de la tancada de dones immigrants el 12 de febrer, tres dies després del seu començament. A una notícia que porta per títol "Un grupo de mujeres se suma a los encierros de los inmigrantes" i que ocupa més d'una columna i s'il·lustra amb una fotografia, l'acompanya una entrevista a l'escriptora iraní Nazanin Amirian. Tot i que

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

aquesta darrera peça no tracti específicament de la tancada de dones, la podem considerar del mateix tema, ja que l'entrevista gira entorn la immigració i la dona als països àrabs.

La primera informació, per la seva banda, posa l'accent en les reivindicacions de les dones de la següent manera: "Entre ellas [entre les peticions estan], la de tener derecho a permisos de residencia i de trabajo independientemente de su estado civil, algo que en su opinión todavía no se les ha garantizado".

Al dia següent, el 13 de febrer, el diari torna a publicar una notícia sobre la tancada de les dones, titulada "Mujeres cualificadas, no sólo madres". Torna a tenir l'extensió d'una columna i en ella, l'autora aprofundeix en la situació d'aquestes dones però no s'estén més sobre les reivindicacions del col·lectiu de dones immigrants.

El Periódico

El diari *El Periódico* només informa de la tancada de dones immigrants el dia 13 de febrer. Dins una notícia titulada "El encierro de los 'sin papeles' se extiende a 10 iglesias de Barcelona", trobem un paràgraf amb la crida "Reivindicacions femenines" en negreta i en el qual s'especifiquen les següent reivindicacions de les dones immigrants: que se'ls apliqui la regularització per causes humanitàries en els casos en què han sofert abusos sexuals o explotació laboral, assistència mèdica independent de la de les seves parelles i distinció de permisos en casos de divorci. També demanen papers per a les dones que treballen en l'economia submergida, sobretot domèstica.

La Vanguardia

El diari *La Vanguardia* no informa cap dia sobre la tancada de les dones immigrants.

Conclusió

El País és, amb diferència, el diari que para més atenció a la tancada de dones immigrants. En el punt oposat està *La Vanguardia*, que, incomprensiblement, no informa en cap moment de la tancada.

En un punt intermedi trobem *l'Avui* i *El Periódico*, que informen l'endemà d'*El País* i dedicant-hi menys espai.

El País, però, tampoc va informar el dia següent dels esdeveniments. La tancada es va iniciar el dia vuit de febrer de 2001 i fins el dia 11 *El País* tampoc publica res. Això fa pensar que *l'Avui* i *El Periódico* van informar sobre la tancada com a reacció a la publicació per part d'*El País*, sobretot si tenim en compte que *l'Avui* s'encarrega de deixar clar, el dia 13 de febrer, que la tancada havia començat el dia vuit.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Hipòtesi 5: En la cobertura de la tancada de les dones, l'única font consultada són les pròpies dones tancades.

Efectivament, els dies que els diaris s'ocupen de la tancada de les dones, la font que consulten és sempre la de les pròpies dones tancades.

El tema de la dona immigrant queda tancat en ell mateix arran de la protesta femenina. Ni els dies abans ni els dies després els diaris recullen declaracions o el posicionament al respecte dels homes immigrants, ni de la Plataforma de Suport als Sense Papers ni dels polítics. Si és que no es van pronunciar al respecte per voluntat pròpia, per què el o la periodista no els hi va preguntar?

Els dies que els diaris publiquen sobre la tancada, els i les periodistes tampoc van a buscar fonts complementàries a les de les pròpies dones tancades.

Amb tot, la sensació que pot acabar quedant és que la problemàtica de la dona és un problema només de les dones.

Hipòtesi 6: Les mostres de solidaritat ciutadana amb els immigrants tancats són presentades de manera positiva a tots els diaris.

Les notícies analitzades es refereixen a les mostres de solidaritat de la ciutadania de manera positiva. En especial, pel que es refereix a la solidaritat assistencial com les donacions. D'altra banda, els diaris informen de la manifestació el mateix dia en què ha de celebrar-se. L'endemà en destaca el to plural i festiu.

Avui

El diari informa el dia 23 de gener que "desenes de ciutadans de Barcelona han portat mantes, aigua amb sal, sucre i, sobretot, 'molts ànims i comprensió'". El dia 4 de febrer es presenta la solidaritat amb els immigrants com un fenomen dinàmic i molt viu i recolzat a diferents parts de l'Estat.

L'*Avui* presenta, doncs, la solidaritat amb els immigrants de manera molt positiva. A més, el 4 de febrer era el dia que estava convocada la gran manifestació de suport als sense papers i l'*Avui* facilitava les dades de la convocatòria dins la notícia publicada aquell dia, relativa a l'estancament del diàleg. La notícia acaba recordant: "Avui tindrà lloc una manifestació contra la llei d'estrangeria convocada per la plataforma de solidaritat amb els immigrants que sortirà a les dotze del migdia de la plaça Catalunya i anirà fins a la Delegació del Govern". Al dia següent, la manifestació és presentada com un clam plural, festiu i reivindicatiu.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

D'altra banda, la solidaritat amb els tancats és presentada un dia com a perillosa. Això passa el 6 de febrer amb la informació sobre la pallissa que va rebre una metge voluntària de l'església de Sant Medir quan tornava cap a casa. Al dia següent, però, els voluntaris són presentats com a gent preparada, valenta, activa i organitzada que decideixen acompanyar-se els uns als altres.

El País

El dia 23 de gener el diari informa que "ciudadans anònims porten sucre, aigua, sal i roba d'abric" a Santa Maria del Pi. El 4 de febrer, la solidaritat amb els sense papers es presenta com un fenomen en expansió, dinàmic i plural arreu de l'Estat. És el dia que hi ha convocada la manifestació de suport als tancats i en la notícia publicada s'apunta el següent: "Los inmigrantes y las organizaciones que les apoyan esperan que la manifestación prevista para el mediodía de hoy en la plaza de Catalunya sea una muestra del apoyo ciudadano que ya se ha expresado en los últimos días". L'endemà la manifestació és explicada com una acció festiva i reivindicativa.

El dia 6 de febrer, en un moment de la notícia titulada "Los inmigrantes encerrados en las iglesias se sienten engañados por el Gobierno" es destaca que, des de la Plataforma de Suport "piden a los vecinos que aporten mantas y alimentos que sean fáciles de elaborar".

Així, doncs, la solidaritat ciutadana amb els sense papers es presenta de manera positiva.

El Periódico

El dia 22 de gener ja apareix a *El Periódico* una referència a la necessitat de la solidaritat ciutadana. A la peça l'acompanya una informació que diu que els tancats demanen a la població mantes, matalassos i ampolles d'aigua.

El 4 de febrer la solidaritat és presentada com una actitud també pròpia d'intel·lectuals i famosos. La notícia acaba: "El colectivo [d'intel·lectuals i famosos] es va mostrar a favor de la manifestació que se celebrarà avui a Barcelona".

El dia següent, al diari s'explica que la manifestació ha estat un acte pacífic, festiu, pacífic i unitari.

El Periódico, per tant, presenta la solidaritat amb els sense papers tancats com una actitud positiva.

La Vanguardia

La Vanguardia no es refereix a la solidaritat ciutadana fins el 4 de febrer, dia de la manifestació. És el diari que la convoca de manera més precisa, concreta i atractiva: "Hoy al mediodía está convocada en Barcelona una manifestación de protesta contra la

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

ley de Extranjería y para reclamar la regularización de los inmigrantes 'sin papeles'. La manifestación, bajo el lema 'Por el reconocimiento de los derechos y la dignidad de los inmigrantes', ha recibido el apoyo de partidos de izquierda, sindicatos, organizaciones cívicas y entidades religiosas, como Cáritas Diocesana. El punto de encuentro es la plaza Catalunya y la protesta terminará frente a la sede de la Delegación del Gobierno. Después habrá una fiesta en la rambla del Raval, donde actuarán numerosos artistas, entre ellos Joan Manuel Serrat, Marina Rossell, Manu Chao y Paco Ibáñez".

El mateix dia *La Vanguardia* dona cobertura a la visita de solidaritat que fa un grup d'intel·lectuals i famosos a l'església del Pi.

L'endemà, però, no s'hi estén gaire sobre el tema de la manifestació, de la qual destaca el to festiu.

El dia 7 de febrer una peça descriu l'activitat a una església del barri de Sants, on joves i dones "preparan caldo y ayudan como pueden".

Així, *La Vanguardia* presenta de forma positiva les mostres de solidaritat ciutadana amb els immigrants.

Comparació entre diaris

Tots els diaris excepte *La Vanguardia* fan alguna referència a la solidaritat ciutadana abans del dia de la manifestació. Alguns són apunts pràctics sobre què cal, qui ho recull, etc. que poden animar al lector o lectora a participar.

El dia de la manifestació, tots els diaris hi fan referència, tot i que *El Periódico* només esmenta que els famosos donen suport a la manifestació d'aquell mateix dia i *El País*, que si diu d'on surt la marxa, és imprecís sobre l'hora. En canvi, la notícia de *La Vanguardia* dona la clara sensació d'estar convocant al lector a l'acte, ja que facilita el recorregut, l'hora, les entitats convocants i els actes finals. De manera no tant extensa, *l'Avui* també informa clarament de l'hora i el punt de sortida de la manifestació.

D'altra banda, només *El Periódico* i *La Vanguardia* parlen de la mostra de solidaritat d'un grup d'intel·lectuals i famosos amb els tancats de l'església del Pi.

En darrer lloc, cal destacar que en una notícia de *l'Avui* trobem la solidaritat com una actitud perillosa.

Conclusió

Les mostres de solidaritat amb els sense papers tancats són presentades de forma positiva. Però es tracta d'una solidaritat assistencial. S'informa del que cal portar a les esglésies, per exemple. No es dona informació tan precisa sobre quins col·lectius hi treballen o com contactar-los, cosa que seria imprescindible per començar a treballar més activament en la solidaritat.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Del tipus de solidaritat no assistencial i sí participativa del que també s'informa és de la manifestació, la qual és convocada amb més o menys interès per part de cada diari.

Hipòtesi 7: Totes les visions del conflicte que presenten les informacions apareixen explicades de manera incompleta.

Cap de les notícies analitzades presenta ni una visió del conflicte de manera completa, és a dir, cap explica la definició del problema que fa l'actor.

El més que trobem són reflexions de l'actor sobre els darrers esdeveniments del conflicte o sobre un aspecte en concret del conflicte, però no la visió general del problema.

Per això, quan analitzem si la visió del problema exposada és completa o incompleta, en el que ens estarem fixant serà en les tesis de l'actor que apareixen en la informació, més enllà de què siguin una visió general del problema o no.

Un cop aclarit això cal especificar que el que sempre trobem a faltar en l'exposició de qualsevol tesi referida als immigrants i la Plataforma de Suport als Sense Papers és l'explicació del problema que representa la llei d'estrangeria, així com l'explicació del per què hi ha tanta gent en situació irregular i de la necessitat de regularitzar-la.

Pel que fa a les tesis atribuïdes a la Delegació del Govern, el principal que trobem a faltar és l'explicació de per què no vol o no pot regularitzar tots els sense papers.

Avui

Totes les informacions analitzades de l'*Avui* presenten de manera incompleta les visions del problema.

Tres de les notícies analitzades no mostren cap tipus de tesis de cap actor.

A banda d'això, 17 cops s'associa una o més tesis a un actor, al llarg de les informacions publicades els dies d'anàlisi a l'*Avui*.

El principal actor del qual se'n publica algun tipus de tesi o visió del problema és el tàndem Plataforma de Suport als Sense Papers-Immigrants tancats, amb vuit referències fetes a la seva visió del problema. El segueix la Delegació del Govern, amb tres referències fetes a tesis seves.

El que les fan incompletes són les mancances descrites abans de manera general per tots els diaris.

El País

Totes les notícies buidades de *El País* presenten de manera incompleta les visions del problema.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

D'altra banda, totes les informacions publicades en aquest diari els dies d'anàlisi presenten algun tipus de visió del problema per a algun actor. No hi ha cap que no exposi cap tesi ni cap visió del problema.

A *El País*, trobem dotze referències a tesis dels diferents actors, de les quals sis són atribuïdes als immigrants tancats o la Plataforma de Suport als Sense Papers, mentre que el segon actor del qual es mostren les seves tesis és la Delegació del Govern, amb tan sols tres referències.

El que les fan incompletes totes elles són les mancances descrites abans de manera general per tots els diaris.

El Periódico

Totes les informacions sobre el conflicte publicades a *El Periódico* els dies a analitzar presenten de manera incompleta les visions del problema.

Només dues de les notícies no fan referència a cap tesi de cap dels actors.

Un cop més, la majoria de referències (set d'un total d'onze) són a la visió del problema per part dels immigrants tancats i els grups de suport. En segon lloc, trobem tres referències a les tesis de la Delegació del Govern.

El que fa incompletes totes les tesis són les mancances descrites abans de manera general per tots els diaris.

La Vanguardia

Totes les informacions analitzades de *La Vanguardia* presenten de manera incompleta les visions del problema

Tan sols una de les notícies no presenta cap visió del problema.

Els immigrants i els grups de suport tornen a ser els qui més cops apareixen vinculats a alguna tesi o visió del conflicte, amb nou referències de 21. Tot seguit, trobem quatre referències a les idees de la Delegació del Govern sobre aquest conflicte.

El que fa incompletes totes les tesis són les mancances descrites abans de manera general per tots els diaris.

Comparació entre diaris

Pel que es refereix a aquesta hipòtesi, les notícies dels quatre diaris actúen de manera molt similar.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Conclusió

A les notícies analitzades trobem referències sobre part del que pensen els actors sobre els darrers esdeveniments del conflicte o trobem generalitzacions sobre la confrontació amb l'adversari, en comptes d'una explicació clara sobre quines són les diferents maneres de veure el problema o sobre on i per què xoquen.

Seguint les notícies analitzades no trobem una explicació directa i completa sobre el problema que representa la llei d'estrangeria, ni l'explicació del per què de tanta gent en situació irregular i de la necessitat de regularitzar-la. Tampoc trobem una explicació sobre per què la Delegació del Govern no vol o no pot regularitzar tots els sense papers. En aquest sentit, veiem que els diferents actors confrontats reben el mateix tracte pel que respecta a la no explicació de la seva definició del problema.

De totes maneres, en les notícies analitzades, es fa molta més referència a les tesis dels immigrants tancats i la Plataforma de Suport als Sense Papers que a les de Delegació del Govern. Això es pot deure a allò constatat a la hipòtesi 1: la Delegació del Govern, en les dates que evitava el conflicte, tampoc apareixia com a actor principal en la cobertura que feien els diferents diaris.

Hipòtesi 8: **No s'expliquen els antecedents del conflicte.**

En cap de les peces analitzades s'expliquen els antecedents del conflicte. No es fa referència cap dia a la *Black Corner* ni a tot el període anterior (més d'un any) de lluita i intents de diàleg per part dels immigrants i els col·lectius en la seva tasca per solucionar el problema de tantes persones que es veien obligades a dormir al ras.

Si s'haguessin explicat els antecedents del conflicte, aquest s'hagués fet més entenedor per al lector o lectora.

Els i les periodistes, davant la novetat de les tancades, segurament no pensaven que era moment d'anar molt enrera, ja que amb prou feines podien seguir els esdeveniments del moment. De totes maneres, si quan tenien lloc els fets que constitueixen els antecedents del conflicte (amuntegament de sense papers a plaça Catalunya, diferents protestes i intents de diàleg amb les administracions), els diferents diaris les haguessin cobert àmpliament i rigorosament, hagués estat fàcil pel periodista que ara havia de cobrir les tancades fer-hi, si més no, una ràpida referència i de ben segur informar amb més propietat i rigor dels nous esdeveniments i els actors que els protagonitzaven.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Hipòtesi 9: **No hi ha un seguiment immediat de la resolució del conflicte.**

Un cop els diaris informen de la fi de les tancades i l'acord al qual han arribat els immigrants amb la Delegació del Govern, la notícia desapareix de les pàgines dels diaris analitzats. Està clar que el conflicte de les tancades havia finalitzat, però potser quedava molt a dir sobre la resolució del conflicte.

El més que trobem són notícies del dia posterior informant que molts dels tancats es troben novament sense lloc on anar a dormir, tot i que ja tenien el resguard per la seva regularització. Què va passar amb aquests immigrants, ara amb papers però encara sense sostre?

I mentrestant, com s'estava gestionant aquesta concessió especial de permisos?

És cert que, quan les targetes de residència van arribar, quatre mesos més tard, alguns diaris en van informar, però trobem a faltar un seguiment de la resolució del conflicte durant aquests quatre mesos.

5. Conclusions generals

La cobertura que van fer els diaris analitzats sobre el conflicte de les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona no està subjecta a crítiques gaire negatives. El tractament dels fets no va ser especialment dolent, sobretot si tenim en compte com se solen cobrir avui dia les informacions relatives a protestes socials.

És més, en molts casos es detecta una voluntat de "militància periodística" en l'elaboració de les notícies. Així, algunes de les crítiques que hem formulat o formularem en l'apartat de les conclusions generals són intrínseques a la producció periodística actual o fan referència als aspectes "millorables" de les informacions.

En la crítica als mitjans de comunicació, és comú l'observació de què no se sol prestar l'atenció deguda a les notícies que protagonitzen els moviments socials. Són moltes les crítiques en aquesta línia que alerten de la invisibilització de l'activitat dels col·lectius contestataris per part dels mitjans. En el cas de les tancades, però, això no passa. Per les raons que sigui, constitueix una excepció si prenem aquesta crítica com a norma. Els diaris analitzats cobreixen durant dos mesos el conflicte de les tancades.

També és cert, però, que ha calgut una exteriorització del conflicte tan extrema, com és una tancada tan llarga i una vaga de fam tan dura, perquè rebés la importància pertinent. El conflicte d'arrel ja existia abans. Els immigrants portaven molts mesos dormint al ras i els sense papers en general estaven en desacord amb les polítiques de regularització. Els col·lectius socials que participaren des del primer moment en les tancades es queixen que en els mesos precedents no hi hagués una extensa cobertura del conflicte en si.

Una altra crítica recurrent en l'anàlisi de les cobertures periodístiques relacionades amb protestes socials és la que fa referència a l'ús discriminatori de les fonts de la notícia. Amb informacions que es refereixen a protestes socials, sol passar que la font única o principal són fonts institucionals, com ara el Govern o la policia. En el cas de les tancades això no passa. Els immigrants són la principal font consultada.

Veiem, però, totes les conclusions a les que hem arribat. Recordem també que en el capítol anterior hem vist com els quatre diaris analitzats —*Avui*, *El País*, *El Periódico* i *La Vanguardia*— es comporten de manera força similar en la cobertura del conflicte.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

En relació amb els actors del conflicte, hem pogut observar que, en el període d'esclat dels esdeveniments, la Delegació del Govern no apareix com a actor, mentre que els immigrants tancats, durant tots els dies, apareixen com a primers protagonistes de la notícia i són la font més citada. També és cert que sovint se'ls relaciona amb termes carregats negativament com "radicalitat" i "desesperació".

La tancada de dones immigrants va tenir un seguiment força desigual per part dels diaris analitzats i en les informacions referents van ser les pròpies immigrants l'única font consultada.

La ciutadania és present a les notícies analitzades en relació amb la solidaritat amb els immigrants tancats, la qual és vista positivament. Pel que respecta al problema en qüestió, hem constatat que cap diari presenta les visions del conflicte que tenen els diferents actors de manera completa.

En referència al procés del conflicte, hem observat que cap diari explica els seus antecedents ni fa un seguiment de la seva resolució.

Un cop vistes les conclusions a les que hem arribat, recordem ara els objectius generals de la nostra investigació, per veure en quina mesura els hem assolit:

1. Analitzar si la cobertura informativa reflecteix la complexitat del conflicte.

No podem afirmar que la cobertura informativa dels diaris analitzats reflecteixi la complexitat del conflicte, degut, especialment, a allò constatat amb la hipòtesi 7: "Totes les visions del conflicte que presenten les informacions apareixen explicades de manera incompleta".

Com hem vist, els diaris redueixen la complexitat del conflicte original a les confrontacions per aspectes concrets del dia a dia. En cap moment es recorda quins són els punts de partida que xoquen en aquest conflicte, sinó que les poques tesis dels actors que transcendeixen són les que fan referència, per exemple, a les darreres desqualificacions entre els contraris o a les manifestacions de desesper de qui porta quatre dies sense menjar.

2. Estudiar si el discurs periodístic segueix o obvia les línies del manual d'estil per a les minories ètniques.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Ja hem destacat que, en línies generals, de la cobertura informativa dels diaris analitzats se'n desprèn certa intenció d'apropar-se respectuosament als immigrants, de presentar-los com les víctimes que ells denunciaven ser.

En aquest sentit, creiem que les informacions analitzades estan en consonància amb l'esperit del manual d'estil per a les minories ètniques.

Hi ha alguns punts sobre els quals, però, podem fer alguns comentaris afegits.

El punt tres del manual és el següent:

"No s'han de potenciar les informacions negatives ni les sensacionalistes. Cal evitar crear inútilment conflictes i dramatitzar-los. S'ha de potenciar la recerca de notícies positives."

Hem vist, amb la constatació de la hipòtesi 3 ("En els moments més crítics del conflicte, als immigrants tancats se'ls presenta associats amb qualificatius relacionats amb "radicalitat" i "desesperació"), que sovint la descripció dels personatges i de l'ambient de les tancades queia en el sensacionalisme.

Seria en aquest punt en el que s'hauria obviat una mica el manual d'estil per a les minories ètniques.

El punt quatre diu:

"Equanimitat en les fonts d'informació. Cal contrastar les institucionals i s'han de potenciar les pròpies de les minories ètniques i tenir especial cura en les informacions referides als països d'origen. Publicar les rectificacions com a elements habituals de qualitat del mitjà informatiu."

Ja hem destacat que la principal font consultada són els propis immigrants. En aquest sentit, en les informacions analitzades, s'ha procurat el que aconsella el manual d'estil: "potenciar les pròpies [fonts] de les minories ètniques". Però l'atenció parada a aquestes fonts ha estat excessiva, de manera que el que no es compleix és l' "equanimitat en les fonts d'informació", sobretot els primers dies, quan pràcticament no apareixen les fonts institucionals.

Així, el que pot contemplar-se en un primer moment com un tractament favorable als immigrants i a una resolució justa del conflicte, acaba tenint potser l'efecte contrari, ja que sembla que sigui un problema exclusiu dels immigrants i no es visualitza que es tracta d'un conflicte entre dos ni s'expliquen, com acabem de comentar, les dificultats per l'enteniment entre les parts confrontades, de manera que es dificulta la seva resolució.

Part III. 04. Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona_____

Per últim, voldríem fixar-nos en el punt sis:

"Militància periodística: cap a una multi-interculturalitat enriquidora per a tots. La potenciació de les informacions en positiu"

Les informacions analitzades ens permeten fixar-nos en una oportunitat concreta per a la militància periodística: la de convocar o animar a la participació en el conflicte. En el cas de la manifestació del 4 de febrer, trobem que alguns diaris l'anunciaven amb tota mena de detalls, cosa que facilitava la participació del lector o lectora en l'acte. Donar aquesta informació facilitadora no és una qüestió exigible periodísticament, però sí èticament, en base a la militància periodística. En estar convocant a la manifestació, el diari està convidant a la ciutadania a prendre partit en el conflicte i a una presa col·lectiva de responsabilitats.

3. Estudiar si el discurs de les informacions periodístiques reforça o afebleix postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris subjacents a la societat.

No creiem que les informacions analitzades reforcin postulats racistes ni xenòfobs ni discriminatoris. Potser en algun moment es presenta l'immigrant com a un ésser exageradament diferent a la població autòctona (disposat a morir, habituat a les condicions infrahumanes) i això pot reforçar una diferenciació exagerada entre els immigrants i la població autòctona. Però això dista molt de constituir un reforç de cap tipus de postulat racista o discriminatori.

És més, els quatre diaris coincideixen a l'hora de presentar com a positives les mostres de solidaritat de la ciutadania amb els immigrants, fet que combat la legitimitat que puguin trobar les actituds contràries (racistes, de rebuig a l'immigrant) a la societat.

En definitiva, creiem que en la cobertura periodística del conflicte de les tancades d'immigrants del 2001 van haver-hi molts enfocaments millorables, però també considerem que ens trobem davant un cas de tractament força deontològic de la informació si el comparem amb altres cobertures sobre protestes socials.



Irene Domènech i José Manuel Jarque

5. Anàlisi de la cobertura de les declaracions de Marta Ferrusola i Heribert Barrera

1. Introducció

En aquest capítol analitzarem la cobertura¹ que els diaris *El País*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui* van fer arran de la polèmica creada per unes declaracions de Marta Ferrusola i Heribert Barrera sobre immigració el mes de febrer de 2001.

Ambdós processos van units per diverses qüestions. Ferrusola i Barrera són dos personatges de l'òrbita nacionalista catalana, encara que en diferents espais del ventall polític. Les declaracions i les reaccions d'agents polítics i socials al respecte es van succeir cronològicament i els processos s'enllacen en el temps. Marta Ferrusola fa les seves declaracions en una conferència a Girona el dia 20 de febrer de 2001 i vuit dies després, el 28 de febrer, es publiquen fragments del llibre *Què pensa Heribert Barrera*. Per últim ens trobem davant de dues situacions de conflicte d'origen discursiu, sorgides de la publicació de les declaracions de Ferrusola i Barrera i posteriors reaccions dels actors amb presència en els mitjans de comunicació.

Dividim el capítol en cinc parts. L'explicació de cada una de les situacions de conflicte per separat, una segon apartat comú on es presenta els corpus de l'anàlisi, i una tercera part on s'expliquen els objectius, les hipòtesis i la metodologia d'anàlisi. Plantegem els mateixos objectius i hipòtesis per a les dues situacions en conflicte. Per fer el buidat utilitzarem, també, la mateixa fitxa d'anàlisi. El quart apartat està dedicat als resultats, que es presentaran separatament per a cada cas. Tornem a unir les dues investigacions en les consideracions sobre els objectius i les conclusions finals.

¹ Per la realització de l'anàlisi hem utilitzat informacions extretes d'*El País*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui* i el llibre "Què pensa Heribert Barrera". VILA Enric; *Què pensa Heribert Barrera*. Barcelona: Dèria Editors, 2001.

L'estructura del capítol, amb parts comunes i autònomes, pretén relacionar els dos processos i les seves cobertures i, a la vegada, recollir no només els punts afins sinó també aquells que els hi són propis.

2. Explicació del corpus

El corpus d'anàlisi de l'estudi de la cobertura de la premsa escrita de les declaracions de Marta Ferrusola i posteriors esdeveniments està format per les notícies aparegudes en els diaris *Avui*, *El País*, *El Periódico* i *La Vanguardia* entre el 21 de febrer de 2001, un dia després de les primeres declaracions de Marta Ferrusola, i el dia 28 del mateix mes.

Entre aquestes dues dates apareixen el total de les informacions respecte les declaracions de Marta Ferrusola i les reaccions dels diferents actors amb presència en els mitjans. El dia 28 la polèmica sobre les paraules d'Heribert Barrera respecte al fenomen migratori resta força a la cobertura del cas Marta Ferrusola.

Pel que fa al corpus d'informacions sobre Barrera comença el dia 27 de febrer amb la primera notícia publicada a *La Vanguardia* i finalitza el 6 de març. La polèmica s'extingeix amb l'anunci de Barrera de què no assistirà al proper congrés d'ERC i la proposta de Jordi Pujol d'iniciar una ronda de converses amb els diferents partits de l'oposició.

3. Objectius, Hipòtesis i metodologia d'anàlisi

Objectius

Establim tres grans objectius comuns. En primer lloc *analitzar si la cobertura informativa abraça el conflicte amb tota la seva complexitat tant pel que fa als actors, com el problema i el procés*. També ens proposem *estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques*. Per últim, ens interessa determinar *si la informació reforça o afebleix l'ideari racista o discriminatori*.

Hipòtesis

En relació amb el primer objectiu formulem les següents hipòtesis:

1. Els immigrants no apareixen com a actors de la situació en conflicte a les informacions analitzades.

Les informacions analitzades presenten com a polèmica l'opinió de Barrera i Ferrusola sobre els problemes que comporta la immigració. Els immigrants, però, queden diluïts en el problema i no són considerats actors de la situació en conflicte.

2. La majoria de les informacions analitzades prenen com a representants dels immigrants ONGs i els sindicats CCOO i UGT.

Malgrat que les declaracions afecten el conjunt de la comunitat immigrada els immigrants no són font de primera mà per valorar les opinions de Heribert Barrera i Marta Ferrusola. A les informacions, en canvi, apareixen, sobretot, ONGs d'ajuda a l'immigrant i els sindicats majoritaris.

3. Les declaracions no estan contextualitzades (específica del conflicte Ferrusola)

Les declaracions dels diferents personatges públics, matèria primera de la situació de conflicte, no es contextualitzen. La falta de contextualització en dificulta una correcta comprensió. Més enllà dels elements que sempre influeixen en el resultat de les declaracions com l'entorn, l'ideari, públic, etc. els conflictes que ens ocupen estan influïts, entre d'altres coses, per:

- El debat sobre la nova llei d'estrangeria.
- Les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona.
- En el cas de Heribert Barrera, les declaracions de Marta Ferrusola sobre la immigració fetes una setmana abans.

En el cas Barrera, però, necessitem afinar més la hipòtesi 3 per la qual cosa queda desmembrada en:

3.1. El conflicte està influït per les declaracions de Marta Ferrusola sobre immigració, una setmana abans.

3.2. Algunes de les declaracions de Barrera no estan prou contextualitzades i no permeten la seva correcta descodificació.

Al voltant del segon i tercer objectiu ens plantegem tres hipòtesis més:

4. La cobertura del conflicte és prou diferenciada a cada diari analitzat.

La superfície redaccional i el període de cobertura varia en cadascun dels diaris analitzats.

5. Els diaris aporten declaracions valoratives de personatges públics i no pas arguments que refutin les opinions de Barrera i Ferrusola.

Les declaracions de tots els actors es limiten a valorar negativament les opinions de Ferrusola i Barrera sense aportar arguments que les desautoritzin.

3.2.6. Els diaris en les informacions no es mostren neutrals, sinó que prenent part (específica pel cas Ferrusola).

Amb la publicació i la manera de cobrir la situació en conflicte s'afavoreix el posicionament en contra de les opinions de Ferrusola i Barrera.

Mostra

Per a analitzar la cobertura d'aquesta situació conflictiva, farem servir totes les informacions que hem reunit. És a dir la mostra cobreix tot el corpus que no és un volum inabastable de peces.

Instruments d'anàlisi

Per comprovar si les hipòtesis es confirmen, utilitzarem una graella de preguntes que formularem a cada una de les peces informatives recollides. Les preguntes segueixen l'esquema del triangle conflictual (actors-problema-procés):

Sobre els actors:

- **Quins són els actors presents en el conflicte?**

Ens interessa, sobretot, veure quins són els actors amb presència en les informacions. Analitzarem, també, si són considerats actors principals o secundaris. Estem preguntant, a la vegada, quins actors no són presents en la cobertura del conflicte.

- **Com són presentats els actors en conflicte?**

Desitgem recollir sota quins adjectius, qualificacions, valoracions o accions són presentats els actors amb presència en les informacions.

- **De qui són les declaracions que reproduïxen els diaris? Quina és la seva aportació al conflicte?**

Un cop presentats els actors ens preguntem quines declaracions recullen les informacions i com se les col·loca dins el conflicte, com a gènesis, com a crítics, versió oficial, etc.

Sobre el problema:

- **Com es defineix el conflicte?**

Volem saber de quina manera defineixen les informacions la situació en conflicte plantejada.

- **Com s'explica la gènesis del problema?**

Dins l'escala de declaracions que se succeeixen, ens interessa veure tant si s'obvia l'origen de la polèmica com si es deforma.

- **Com s'expliquen les tesis dels diferents actors?**

Quines tesis atribueixen les informacions als actors, amb quines paraules i quina és la forma en què es presenten, per exemple, amb cita directa, indirecta, descripció, etc.

- **Com es contextualitzen les declaracions, idees, etc. dels actors en conflicte?**

Aquesta qüestió deriva de l'interès de descobrir quin és el nivell de contextualització que ofereixen les informacions, especialment en el cas de les declaracions dels actors.

- **Quina quantitat d'espai i de temps dediquen els diaris al conflicte?**

L'atenció que dedica el diari al conflicte es reflecteix en l'espai i la durada del període en què hi ha informacions que en parlen.

Pel que fa a l'espai, agruparem les peces en grans, mitjanes o petites. Les grans seran aquelles que ocupen més de mitja plana, les mitjanes entre mitja plana i un vuitè i les petites menys d'un vuitè.

Sobre el procés:

- **Quines són les fonts que fa servir el diari?**

Aquí ens fixarem en si es diu d'on s'han tret les declaracions: documents, rodes de premsa, articles, etc.

- **S'expliquen les (possibles) mediacions per resoldre el conflicte?**

Les informacions aporten solucions per resoldre la polèmica entre els diferents actors?

- **Com paper té el diari entre els actors en conflicte?**

A partir de l'anàlisi de les informacions podem veure si el diari esdevé un canal de diàleg entre els actors, si és detonant d'alguna de les variacions en les fases del problema, si aporta solucions, etc.

A partir d'aquestes qüestions hem dissenyat la fitxa de buidat de les informacions que ens servirà per respondre les preguntes de forma individual. De les respostes a les preguntes en traurem els resultats que validaran o refutaran cada hipòtesi i en deduirem resultats globals.

Estem ara en disposició d'abordar l'anàlisi dels casos Ferrusola i Barerra de manera individual.

5.1. El cas Ferrusola

1. La descripció del conflicte

Procés

En el moment en què sorgeix la polèmica per les declaracions de Marta Ferrusola, la lluita dels immigrants en defensa dels seus drets està en un punt àlgid. Fa un mes que un important col·lectiu d'immigrants protagonitzen tancades a diferents esglésies de Barcelona i la premsa se n'ocupa força. [Vegi's el capítol que dediquem al seva cobertura].

El dia 20 de febrer de 2001 Marta Ferrusola, dona de Jordi Pujol, el president de la Generalitat de Catalunya, intervé en un col·loqui organitzat per la Fundació Caixa de Girona. Responent a preguntes de les persones del públic Marta Ferrusola manifesta una sèrie d'opinions personals respecte al fenomen de la immigració a Catalunya. La part més polèmica de les declaracions és recollida l'endemà per la premsa, en algun cas com a notícia de portada. Podem agrupar les declaracions subratllades pels diaris (*El Periódico, El País, La Vanguardia, l'Avui*) en:

- **Immigració i llengua.** Per exemple: "Aquests immigrants han anat a un país, i saben dir *buenos días, buenas tardes i dame de comer*, i poca cosa més"; "Després, parlen mig en la seva llengua, mig en castellà. Em sap greu dir-ho, però és així"; "Qui es quedi a Catalunya que parli en català, perquè el castellà sí que el parlen", i "S'ha de fer un esforç col·lectiu per ensenyar-los català".
- **Immigració i religió.** Per exemple "Això de les imposicions és una cosa molt forta, perquè potser d'aquí 10 anys les esglésies romàniques no serviran i serviran les mesquites"; "És molt difícil aconseguir que practiquin la religió sense que ens intentin convèncer"; "La seva religió estableix una manera de menjar i de comportar-se diferent", i "Els que la practiquin, però que no ens l'imposin a nosaltres".

- **Immigració i cultura.** Per exemple "Els immigrants que arriben tenen poca cosa del seu país i tenen més fills perquè ho marca la seva cultura".
- **Ajudes públiques a la immigració.** Per exemple "Qui surt beneficiat d'aquestes petites ajudes són aquests immigrants que han arribat, perquè es donen a la gent que no té absolutament res"; "Passa el mateix amb els pisos protegit. Es donen a gent immigrada que fa *ics* temps que és aquí"; "El meu marit està cansat de donar-ne a marroquins i magrebins", i "Jo no mano només puc practicar el boca-orella. El problema és que les ajudes només serveixen pels immigrants que acaben d'arribar".
- **Tancades dels immigrants a les esglésies.** Per exemple "La seva imposició és constant. Persones amb una mentalitat molt concreta són les que es tanquen a les esglésies".

Arran de la publicació de les opinions de Ferrusola, IC-V presenta al Parlament una bateria de preguntes al respecte en un dia en què també s'aprova una moció amb la unanimitat de la cambra en la qual s'acorda no instrumentalitzar políticament la immigració.

El mateix dia de la publicació, el 21, partits polítics, associacions d'immigrants, sindicats i organitzacions no governamentals valoren negativament les opinions de Ferrusola i en rebutgen els arguments. Paral·lelament Marta Ferrusola, en defensa de la seva imatge pública, matisa les paraules a través de l'agència *Europa Press*. Reclama, per exemple, la integració de tots els immigrants "des de fa molt temps he cregut que l'única política vàlida era la de la integració, tant des d'un punt de vista social com humà"; una societat acollidora "sempre he demanat també que s'expliqués bé als nous quins és el país que els rep, que se'ls faciliti la comprensió de que és Catalunya", i la participació de la ciutadania "tota la nostra societat actués de manera que possibilités la seva incorporació i que tots tinguéssim clars els nostres drets i deures" (*Avui*, 22 de febrer de 2001).

La rectificació de Marta Ferrusola, resta gairebé silenciada per la premsa escrita.

El mateix dia 21, Artur Mas, conseller en cap de la Generalitat de Catalunya, en una entrevista a Ràdio Espanya defensa a la dona del president amb l'argument que el que pensa Marta Ferrusola ho pensa molta gent i que al no ocupar cap càrrec institucional les seves opinions són perfectament respectables. Més tard, però, en una roda de premsa

per explicar els acords de l'executiu, Artur Mas modifica l'estratègia i decideix guardar silenci davant del que segons ell són "declaracions realitzades a títol individual".

Per altra banda, un grup d'immigrants intenten boicotejar una conferència de Enríque Fernández-Miranda, delegat del govern per a l'Estrangeria, a la Fundació La Caixa de Barcelona. En la concentració es poden veure pancartes protestant contra les declaracions de Marta Ferrusola.

No és fins el dia 23 en una entrevista a Ona Catalana que Jordi Pujol decideix trencar el silenci per defensar a Marta Ferrusola emfatitzant que ella és una persona independent amb opinions pròpies, que aquestes són compartides per moltes persones i remarcant que la política d'immigració de CiU és oberta i integradora. Jordi Pujol també diu que entén que les paraules de Marta Ferrusola hagin molestat a organitzacions socials i sindicats, i lamenta que la rectificació posterior de Ferrusola no s'hagi tingut en compte.

L'endemà, coincidint amb una reunió del Consell Nacional del PSC, Pasqual Maragall crítica a CiU: "Una cosa és que dins l'ànima tinguem aquests sentiments i una altra, que gosem dir que aquest odi és legal, legítim i s'ha d'actuar en funció d'ell" i retreu als dirigents del partit que es "dediquen a dir el que pensen que la gent pensa".

Al llarg d'aquests cinc dies la premsa ha publicat tot tipus de reaccions de rebuig i crítica per part de diferents partits polítics, associacions i organitzacions.

Més enllà del dia 25 la polèmica perd força i es dilueix a partir del dia 28 del mateix mes amb la polèmica la publicació del llibre *què pensa Heribert Barrera*.

Actors

Els actors implicats són:

- Marta Ferrusola: dona de Jordi Pujol, president de la Generalitat de Catalunya. Al voltant d'ella es desenvolupa la polèmica. Les seves declaracions inicien el procés, però aquest evoluciona independentment de les seves accions posteriors.
- CiU: el partit en el govern de la Generalitat. Oscil·la entre la defensa de Marta Ferrusola i la voluntat de desmarcar-se de les opinions motiu de la polèmica.
- PP, ERC, PSC, PSOE, IU, IC-V: partits polítics que constitueixen l'oposició política a CiU i valoren negativament les declaracions de Ferrusola i l'actuació corresponent de CiU.

- Premsa i ràdio són també actors perquè fan públiques les declaracions de Marta Ferrusola i recullen i alimenten les reaccions polítiques i socials a l'entorn d'aquestes. Encara que l'objecte de l'anàlisi que ens proposem fer sigui la cobertura en premsa de la polèmica i dels conflictes generats, precisament és la publicació de les declaracions de Ferrusola el que desencadena el procés que analitzarem i, per tant, els que l'han publicada, esdevenen actors en aquesta situació de conflicte.
- Immigrats: són objecte de les declaracions de Marta Ferrusola i subjectes de les reaccions en contra d'aquestes.
- Associacions i sindicats: SOS Racisme, Fundació Pau i Solidaritat, Associació de Treballadors Immigrants Marroquins a Espanya, Intermon, CCOO, UGT, etc. Rebutgen les declaracions i, en alguns casos, ofereixen arguments a favor de la convivència i la integració.

Problema

Les declaracions de Marta Ferrusola i les posteriors reaccions d'agents polítics i socials dibuixen dos tipus de conflicte. El primer és el suposat xoc entre dues menes de discursos sobre el fenomen de la immigració. Les declaracions de Marta Ferrusola són interpretades pels immigrants i pels agents socials i polítics presents en el procés en clau de racisme, xenofòbia i intolerància. En la majoria de casos la línia discursiva d'aquests actors, però, no es basa en arguments en defensa dels immigrants i de la seva integració sinó en la crítica a Marta Ferrusola i al seu entorn polític.

En segon lloc, es produeix un conflicte d'interessos relacionat amb la competència entre els partits polítics. Els partits polítics, estatals i nacionals d'oposició a CiU, estenen la crítica a les declaracions de Marta Ferrusola a Convergència i Unió. Per exemple, *La Vanguardia* publica el dia 22 de febrer de 2001 les declaracions de Josep Huguet, vicepresident d'ERC, "(...) consideró que Ferrusola pudo actuar con oportunismo, ya que existe una "creciente sensación de alarma ante el fenómeno de la inmigración y alguien puede especular que con estas declaraciones se pueden obtener votos"". Es relaciona les declaracions de Ferrusola amb una estratègia electoralista de CiU.

2. Resultats

4.1. Els immigrants no apareixen com actors de la situació en conflicte

En la primera hipòtesi suposàvem que els immigrants no apareixien en les informacions com a actors.

La hipòtesis es vàlida en *l'Avui* i *El País*, i no en *La Vanguardia* i *El Periódico*.

El País

En *El País*, durant el període analitzat i respecte el conflicte que ens ocupa, els immigrants no apareixen en cap article com actors.

La Vanguardia

En el cas de *La Vanguardia* els immigrants apareixen en dos de les sis peces dedicades a les declaracions de Marta Ferrusola. En una informació apareguda el dia 22 de febrer es recullen les tesis dels immigrants tancats a les esglésies, a través de la descripció de les pancartes que porten en l'intent de boicotejar una conferència del delegat del govern per a l'Estrangeria, Fernández Miranda, a Barcelona. Les seves tesis estan immerses en un context de tensió i enfrontament ja que s'enquadren dins el moment precís del boicot i queden tancades en aquest instant en què hi ha presència dels antidisturbis policials i els manifestants tallen una part del Passeig de Sant Joan. Elements que contribueixen a una presentació i lectura poc profunda de les seves protestes. Dos dies després, el 24 de febrer, se citen les paraules de Norma Falconi, presentada per la publicació com a portaveu dels immigrants: "Si no hablan catalán -dijo Norma Falcóni en alusión a las declaraciones de Marta Ferrusola- es porque no han tenido acceso a los cursos de formación y catalán" (sic).

El Periódico

El Periódico és, de les publicacions analitzades, el que dóna més presència als immigrants en tres informacions d'un total de sis. El 21 de febrer, un dia després de les declaracions de Marta Ferrusola, són recollides les opinions de l'associació GRAMC, considerada en la informació, un dels grups d'immigrants més importants de Girona. L'endemà el mateix diari publica dues informacions en les quals apareixen els immigrants com actors. Una d'elles està dedicada al boicot d'un grup d'immigrants a la conferència de Fernández-

Miranda, però que també parla, en un segon pla, de les crítiques que aquests mateixos immigrants fan a les paraules de Marta Ferrusola. Encara que certament se'ls considera actors, les seves tesis s'expliquen només a través de la fotografia de les pancartes que duïen durant la protesta i la descripció de les mateixes en el text de la informació. Novament els immigrants com actors apareixen en moments de tensió i les seves tesis queden a un nivell superficial. La segona informació es dedica, ara sí, íntegrament a les reaccions davant de les declaracions de Ferrusola. Abdul Hamid Beiuiqui, president de l'associació de treballadors immigrants marroquins a Espanya, apareix com una de les persones crítiques amb les declaracions de Marta Ferrusola.

Avui

Finalment en el diari *Avui* no apareixen els immigrants com actors. Cal tenir en compte, però, que aquest diari només dedica dues informacions a la polèmica, fenomen que posteriorment comentarem.

Els immigrants apareixen com actors només en el cas de *La Vanguardia* i *El Periódico*, en el cas d'*El País* i *l'Avui* no ho fan ni una sola vegada. En el cas d'*El País* aquesta absència es fa més palesa per la cobertura que dedica a la polèmica entorn les declaracions de Marta Ferrusola, el mateix nombre d'informacions que *La Vanguardia* i *El Periódico*, un total de sis. Algunes de les vegades que apareixen ho fan en un context de tensió, excepcional, i les seves tesis són presentades de forma simplista. Són els actors amb menys presència en la cobertura de la situació en conflicte.

Només en cinc de vint de les informacions plenes de declaracions d'altres actors com polítics o organitzacions apareixen els immigrants com a actors amb opinions respecte el que es va publicar que Marta Ferrusola havia dit, precisament, sobre els immigrants i la immigració.

En les informacions analitzades els actors amb més pes són polítics, organitzacions socials no creades per immigrants i la pròpia Marta Ferrusola. La seva presència és comparativament molt més alta, les seves declaracions les més reproduïdes.

4.2. La majoria de les informacions analitzades prenen com a representants dels immigrants ONG i els sindicats.

En la segona hipòtesi plantejàvem que les informacions prenen com a representants de l'opinió dels immigrants associacions, organitzacions i sindicats que, encara que

evidentment poden tenir entre els seus membres immigrants i certa sensibilitat cap al tema de la immigració, no eren organitzacions formades per immigrants.

La hipòtesis es valida en part. **Organitzacions i sindicats substitueixen els immigrants en la seva defensa**, però els diaris no expliciten que en siguin representants **encara de facto s'hi converteixin per absència d'altres actors** en les informacions.

El País

El País recull les idees d'ONG i de sindicats en tres ocasions. Sota la denominació genèrica d'ONG, de sindicats i en tercer lloc a partir de les declaracions de Joaquim Giol president de Càritas Immigració de Girona. Encara que pot semblar que és una presència relativament petita de sindicats i organitzacions comparativament amb la presència dels immigrants, nul·la, és molt alta.

La Vanguardia

La Vanguardia té un comportament força diferent que, per exemple, *El País*. Només en una de les informacions es recull les de SOS Racisme a les declaracions de Marta Ferrusola, el dia 22 de febrer. Per contra els immigrants com actors apareixen en dues de les informacions analitzades.

El Periódico

El Periódico en publica en quatre ocasions d'opinions de diferents organitzacions: SOS Racisme, Intermón i Fundació Pau i Solidaritat. El mateix diari recull també en quatre ocasions més les tesis de CCOO i UGT.

Avui

Avui és el diari en que, relativament al nombre d'informacions sobre la situació en conflicte, més presència d'organitzacions i sindicats té. Un total de quatre vegades apareixen aquestes sota les denominacions de SOS Racisme, Associacions en defensa dels immigrants, UGT i CCOO.

En les informacions de tots els diaris apareixen un bon nombre de vegades les organitzacions d'ajuda als immigrants de les característiques descrites anteriorment,

sobretot si es compara amb la presència dels immigrants com actors en aquestes mateixes informacions. Trenca aquesta tendència *La Vanguardia* on gairebé no es citen aquest tipus d'associacions i sindicats. Però, cap d'aquestes informacions presenta com a representants de l'opinió del col·lectiu d'immigrants a associacions o sindicats que no ho siguin realment. Es produeix un procés de substitució pel qual les associacions que tenen entre els seus objectius l'ajuda a l'immigrant (SOS Racisme, Intermón, etc.) i en menor nombre els sindicats UGT i CCOO són els que tenen veu, a banda dels polítics, per valorar les declaracions de Marta Ferrusola. Només *El Periódico* consulta a associacions formades per immigrants, GRAMC i l'Associació de Treballadors Immigrants a Espanya. El tractament que reben aquestes associacions és el d'actors secundaris i apareixen només una vegada.

4.3. Les declaracions no estan contextualitzades

En la tercera hipòtesi plantejem què les nombroses declaracions que formen gran part del contingut de les informacions no estan suficientment contextualitzades tant pel que fa a la conjuntura política i social com el lloc i situació en què es produeixen.

La hipòtesis *Les declaracions no estan contextualitzades* queda validada.

Fet el buidat del corpus a través de les fitxes els resultats amb què ens trobem són els següents:

El País

El País no contextualitza les declaracions. Només en ocasions, es recull el moment i lloc en què es van formular. Però, no sempre és així. Més enllà d'aquest simple nivell de localització, *El País* només menciona en alguna informació altres elements del context, per exemple, el debat sobre la immigració que s'està produint entre partits polítics.

En una informació del dia 22 comprovem, per exemple, com ni tants sols la localització de les declaracions és completa. Se situa les paraules d'Artur Mas, en referència a les opinions de Marta Ferrusola, dins un programa de Ràdio Espanya on el polític va parlar. Però, en el mateix article ens trobem amb l'altre cara de la moneda. Les paraules de Josep Huguet, ERC, no sabem ni el lloc ni l'espai on es van fer ni si van ser unes declaracions a iniciativa pròpia o en resposta alguna pregunta del periodista, etc.

La Vanguardia

La Vanguardia redueix en gran part de les seves informacions la contextualització a l'espai i el moment en què es van fer les declaracions de Marta Ferrusola, del dia 20 de febrer. No es fa el mateix en el cas d'altres personatges públics dels quals es recull declaracions com per exemple Carles Campuzano, diputat del Congrés de CiU, o Marina Geli, membre del PSOE, etc.

Només destaquen dues informacions. La primera, del 24 de febrer, té com a titular "Pujol defiende a su esposa pero precisa que las opiniones de Ferrusola no son las del Govern" i en un peça complementària es destaca les tancades a les esglésies: "Los inmigrantes encerrados preparan sus papeles". D'aquesta manera, es potencia una lectura relacionada d'ambdós conflictes.

La segona, del dia 25 de febrer, és una informació que resumeix les crítiques de Pasqual Maragall a les declaracions d'Artur Mas i Jordi Pujol respecte a les paraules de Marta Ferrusola. Aquí, i a propòsit de les mateixes paraules de Maragall, es resumeix una declaració política del PSC on es critica la llei d'estrangeria.

El Periódico

En el cas d'*El Periódico* ens trobem amb quelcom similar a les dues altres publicacions anteriors. Existeixen elements de contextualització, sobretot pel que fa al lloc i el moment de les declaracions dels actors més remarcats, segons la lectura del diari, dins de la polèmica. Però, també és cert que d'altres declaracions floten en l'incert.

Per exemple, el dia 22 de febrer *El Periódico* publica una informació amb el titular "El conseller en cap defensa que Ferrusola critiqui la immigració". En la peça s'escriu "Aquest silenci oficial no va ser obstacle perquè des de les files convergents es critiques en privat Ferrusola". La contextualització es redueix a "en privat", però una mica més endavant s'informa que "Només Carles Campuzano va donar la cara. El portaveu d'immigració va qualificar de "desencertades" les paraules i va advertir a la dona del president (...)". Tot l'èmfasi de la citació està en "va donar la cara", però no aporta tampoc elements d'ubicació. No sabem si van ser declaracions públiques o només davant del periodista. Sigui com sigui la descodificació que se'n pot fer resta coixa.

Altres declaracions dins la mateixa informació, sí que es troben ubicades.

Avui

Per últim, *l'Avui* és el diari que menys elements de context ofereix. *L'Avui* va fer una cobertura molt reduïda de les declaracions de Marta Ferrusola, no només hi va dedicar

dues informacions breus. Tot i això, novament, moltes de les reaccions tant en defensa com de crítica a Marta Ferrusola no estan contextualitzades, tal com passa a la resta de publicacions, amb el matís que, en cas de l'*Avui* no es poden citar excepcions.

Després d'aquest recorregut pels resultats dels quatre diaris observem una pauta similar en els quatre diaris. En general, el tipus de contextualització que es realitza és física (lloc i moment), encara que només es fa amb les declaracions de personatges més rellevants. La majoria de les crítiques dirigides a Marta Ferrusola, Jordi Pujol o Artur Mas no estan localitzades ni deixen clara la procedència —comunicat, declaracions, comentari, etc.—, només es diu qui n'és l'autor o autora. La conjuntura política, social, la ideologia, els precedents són aspectes que no es citen. Es dóna molt d'espai a les declaracions dels actors, directes en la majoria dels casos, i molt poc a l'explicació de les seves tesis.

4.4. La cobertura del conflicte es prou diferenciada a cada diari analitzat

En aquesta hipòtesi ens plantejàvem que els diaris dediquen un espai quantitativament diferent a la cobertura de la situació de conflicte. Com ja hem comentat en l'apartat d'instruments d'anàlisi, dividim les informacions en grans, mitjanes i petites. Considerem grans les que ocupen més de mitja plana; mitjanes, entre mitja plana i un vuitè, i les petites, menys d'un vuitè.

La hipòtesis queda validada.

El País

El País hi dedica sis informacions. Quatre informacions mitjanes, una de gran i una de petita. El període de cobertura és del 21 al 27 de febrer.

La Vanguardia

La Vanguardia publica sis informacions que parlen, d'una o altra manera, de les declaracions de Marta Ferrusola. Quatre informacions grans i una de mitjana. El període de cobertura és del 21 al 25 de febrer.

El Periódico

El Periódico publica sis informacions a l'entorn de les declaracions de Marta Ferrusola, també es destaca en les portades del dia 21 i 22 de febrer. Cinc d'aquestes informacions són grans i una mitjana. El període de cobertura és del 21 al 25 de febrer.

Avui

L'*Avui* hi dedica dues informacions una d'elles petita i l'altra mitjana. El seu període es del 22 al 24 de febrer.

El diari que dedica més espai redaccional és *El Periódico*, darrera seu *La Vanguardia*, en tercer lloc *El País* i finalment l'*Avui*. Pel que fa el període dedicat l'ordre s'altera lleugerament: en primer lloc *El País*, després *La Vanguardia* i *El Periódico* amb el mateix període i en últim lloc l'*Avui*. La informació del dia 27, que col·loca *El País* com el que dedica un període més llarg a la polèmica, està dedicada a una querella que diferents organitzacions interposen contra la Plataforma Vigatana, aquí Marta Ferrusola n'és un actor secundari.

La polèmica rep, doncs, diferent atenció segons els diaris. Resultat que és coherent amb els perfils ideològics dels quatre mitjans analitzats [vegis capítol II]. Així, tot i les coincidències en els seus perfils en la majoria de principis generals sobre el conflicte de la immigració (llei d'estrangeria, regulació, etc.) hi ha matisos ideològics significatius entre els mitjans, i que es tradueixen en una sensibilitat i línia editorial diferenciada en la cobertura de les notícies relacionades amb el 'problema de la immigració'.

4.5. Els diaris aporten declaracions valoratives de personatges públics i no pas arguments que refutin les opinions de Ferrusola.

La hipòtesis queda validada pels resultats obtinguts.

En el buidat de les informacions es formulava tres preguntes en les quals ens fixarem per validar o refutar aquesta hipòtesis: a) com s'expliquen les tesis dels actors, b) actua el diari com a canal de comunicació entre els actors en conflicte i c) si explica les mediacions per resoldre el conflicte. En paral·lel també cal observar quin número de declaracions es recullen i el seu pes dins la informació.

El País

El País recull una gran quantitat de declaracions de diferents actors polítics i socials valorant les declaracions de Marta Ferrusola. Les tesis s'expliquen gairebé exclusivament a partir de la cita directe o indirecta amb o sense introduccions o petits comentaris afegits per la redacció. En cap cas el diari actua com a canal de comunicació entre els actors en conflicte ni s'ofereixen possibles mediacions per resoldre la situació en conflicte.

La Vanguardia, El Periódico i l'Avui

Pel que fa a la resta de publicacions, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui* els resultats són molts similars als obtinguts en *El País*.

En aquesta ocasió, doncs, farem un comentari comú per tots els diaris estudiats. Les informacions analitzades recullen una gran quantitat de declaracions de diferents personatges públics. Es recullen en dos grans grups. En primer lloc les de Marta Ferrusola el dia 20 de febrer de 2001 i les posteriors declaracions de Artur Mas i Jordi Pujol, defensant la llibertat d'expressió de Marta Ferrusola, desmarcant-se de les seves opinions com a agents institucionals i a la vegada legitimant-les parcialment, ja sigui apel·lant a la llibertat d'expressió individual o amb l'argument que hi ha molta gent amb idees semblants a les expressades per Ferrusola.

En segon lloc, agrupem les crítiques de gran nombre de personatges públics, sobretot polítics dels partits majoritaris. Valoren, negativament les declaracions de Marta Ferrusola i també les de Jordi Pujol i Artur Mas. Qualifiquen els seus arguments de xenòfobs, racistes, irresponsables, etc. però no ofereixen arguments que serveixin per rebatre'ls.

Les informacions recullen desqualificacions i seleccionen valoracions com a crítica a les declaracions de Marta Ferrusola. No ofereixen, però, una contrastació de les declaracions considerades xenòfobes i racistes, una estimació que no neguen ni tan sols Artur Mas i Jordi Pujol. Així la refutació no té més base que la simple desqualificació.

No només no es construeixen alternatives discursives sobre aquestes opinions considerades racistes i xenòfobes, sinó que en 12 de les 20 peces analitzades es repeteix, per boca d'un o altre personatge públic que molts ciutadans comparteixen les opinions de Marta Ferrusola. Els diaris actuen com a mers recopiladors de declaracions, no com a canals de comunicació entre els actors amb presència. Les informacions es limiten a recollir les declaracions d'uns i els altres. Més enllà de les sessions del Parlament, on només hi són presents els polítics, els actors no tenen un lloc de trobada, el diari es converteix artificialment en aquest espai, però les opinions i crítiques no són resultat de la interacció.

4.6. Els diaris es posicionen a favor d'una de les parts en conflicte

En l'última hipòtesis volíem esbrinar si els diaris analitzats prenen part a favor d'una de les parts en conflicte, la dels crítics amb les declaracions amb Marta Ferrusola i el resultat ha estat que es compleix per a *El País*, *La Vanguardia* i *El Periódico*, però no per a *l'Avui*.

Així, doncs, **tres dels diaris analitzats es posicionen a favor d'una de les parts en conflicte.**

El País

Com s'apuntava en els resultats de la cinquena hipòtesis *El País*, com la resta de publicacions, basen, en gran part, les informacions amb les declaracions dels actors crítics amb les declaracions de Marta Ferrusola. La rectificació que Marta Ferrusola fa a *Europa Press* només és publica en una ocasió, el dia 22 de febrer. El diari continua publicant informacions al voltant de la polèmica fins el dia 27, però no es torna a fer referència a la rectificació.

Artur Mas i Jordi Pujol defensen a Marta Ferrusola a partir de diferents arguments com la llibertat d'expressió o afirmant que molta gent comparteix les seves idees. A *El País* podem trobar algun exemple en què la defensa es treu de context i se li dóna un sentit més ampli. És el cas, per exemple, d'una informació del dia 24 de febrer sota el titular "Pujol defiende las manifestaciones despectivas de su esposa hacia los inmigrantes". En el cos de l'article es citen unes declaracions de Jordi Pujol en què el president de la Generalitat utilitza arguments que bàsicament es poden resumir amb el dret de Marta Ferrusola a dir el que vulgui i en el fet que moltes persones comparteixen les seves opinions. També es desmarca de les opinions de la seva dona. El titular, però, dóna a entendre que Jordi Pujol està defensant les declaracions de Marta Ferrusola no pas l'acció de realitzar-les.

La Vanguardia

En el cas de *La Vanguardia* la rectificació es publica en dues informacions, el dia 22 i 24 de febrer. En el primer cas, la manera en què es presenta porta a una lectura dirigida de les mateixes. Les declaracions de rectificació estan sota el titular "Lo que declaró ayer" al costat d'un resum del que va dir a la conferència del dia 20 titulat "Lo que declaró el martes" així es transmet l'idea del que en espanyol es resumeix amb la frase 'donde dije digo, digo Diego'.

La defensa de Jordi Pujol i Artur Mas també es veu alterada per la interpretació que en fa el diari. El dia 25 una informació diu, en referència a la defensa d'Artur Mas i Jordi Pujol, el següent: "(...) haber justificado, con la excusa de que la mayoría de la gente piensa igual que ella, las declaraciones (...)". Es dóna a entendre que el que s'ha defensat són les declaracions i no l'acte de fer-les publiques.

El Periódico

El Periódico publica en una sola ocasió la rectificació de Marta Ferrusola, el dia 22 de febrer. En el cas d'*El Periódico*, no hi ha exemples tan clars de descontextualització de la defensa que Artur Mas i Jordi Pujol fan al respecte a les declaracions de Marta Ferrusola. Es pot citar el titular "El conseller en cap defensa que Ferrusola critiqui la immigració" com un titular que, per ser incomplet, pot portar a lectures errònies.

Avui

En una posició contrària es troba la cobertura de *l'Avui*. Només cita de forma directa la rectificació de Marta Ferrusola, les declaracions realitzades el dia 20 es resumeixen en "(...) les declaracions de la dona del President en què alertava dels riscos de la immigració al considerar que creen alarma social".

L'Avui també fa referència a les declaracions de Jordi Pujol amb el titular "Pujol creu que la majoria de la gent pensen igual que Ferrusola", les cites que es recullen dins el cos de l'article no desmenteixen aquest redactat.

El País, *La Vanguardia*, *El Periódico* tenen un comportament molt semblant, basen les informacions en les crítiques a Marta Ferrusola, no ofereixen arguments, no hi ha discussió de les crítiques.

No es defensa la postura de Marta Ferrusola, es posa de relleu la crítica de la defensa de Artur Mas i Jordi Pujol a Marta Ferrusola. En ocasions es treuen de context declaracions i es criminalitza la defensa. Aquesta tendència es capgira en la cobertura del diari *Avui*.

Els resultats ens indiquen que certament els diaris es posicionen a favor d'una de les parts en conflicte o almenys en contra d'una d'elles. En el cas d'*El País*, *La Vanguardia* i *El Periódico* hi ha una clara posició en contra de les declaracions de Marta Ferrusola, Artur Mas i Jordi Pujol. *L'Avui* sembla tenir una posició més distant en el tema i no en fa un atac tant directe. Quins són els motius d'aquestes dues actituds davant del conflicte seria un tema per una nova investigació que aquí només podem assenyalar.

5.2. El cas Barrera

0. Introducció²

El 28 de febrer de 2001 Heribert Barrera —ex president del Parlament i ex líder d'ERC— esdevé notícia per unes polèmiques opinions sobre la immigració, la pena de mort o el terrorisme, i que es recullen al llibre-entrevista *Què en pensa Heribert Barrera*, publicat per Dèria editors i Proa.

De fet el llibre és imprès des del gener del mateix any, però no serà fins que *La Vanguardia* en desvetlli el contingut més polèmic, el 27.02.01, que hi haurà el conflicte públic. Les reaccions a les opinions de Barrera seran recollides per la resta de diaris analitzats (*El Periódico*, *El País* i *Avui*) al dia següent. Gairebé tot el conflicte es desenvoluparà a l'escenari de les pàgines d'informació de la premsa, tret de l'incident entre Barrera i un grup d'immigrants a les Rambles de Barcelona.

La polèmica amb Barrera, com la de Ferrusola, és la cara més superficial d'un conflicte molt més complex, i que afecta a les persones que immigren, a les societats de rebuda i als problemes derivats de la dialèctica entre els dos pols. No obstant això, les informacions només es centraran en la denúncia de les opinions políticament incorrectes de Barrera. En un context social i polític en el qual des de gener del mateix any col·lectius d'immigrants protesten tancats a les esglésies de Barcelona per reclamar *papers per tothom*; ha entrat en vigor la nova llei d'estrangeria aprovada pel PP, i només una setmana abans Marta Ferrusola havia fet unes polèmiques declaracions sobre la immigració en un acte públic a Girona.

1. Política de paper: un conflicte a les informacions diàries

Som davant d'un conflicte sobretot mediàtic. De fet la notícia publicada a *La Vanguardia* el dia 27 de març de 2001, no presenta les opinions de Barrera com xenòfobes o

² Per poder realitzar aquest capítol hem fet servir els següents materials:

- VILA, E. (2001) *Què pensa Heribert Barrera*. Barcelona, Proa-dèria editors.
- Les informacions de *l'Avui*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *El País*.
- Entrevista personal amb Jordi Brotons, membre de l'editorial Dèria editors.

polèmiques. Encara que sí que en destaca les més xocants. Tot i això, el diari ha exercit un paper important en el conflicte en fer que passi d'una situació latent a ser manifest o públic.

És al dia següent quan la resta de diaris es fa ressò de les opinions que es presenten com xenòfobes o polèmiques. I és també quan informacions als mitjans plenes de valoracions de líders polítics, sobretot, a partir, en la majoria dels casos, d'allò que els diaris han publicat sobre Barrera. La intervenció de diferents actors, sobretot dels polítics, fa que el conflicte degeneri cap una polèmica entre partits i obvia el tema de fons: la immigració. D'altra banda, el conflicte té tres punts de tensió:

1. La denúncia de les paraules de Barrera.
2. Els fets de les Rambles.
3. L'ofensiva contra el catalanisme polític.

La denúncia de les paraules de Barrera

Un dia després de la informació publicada a *La Vanguardia* la polèmica Barrera es destacarà a la majoria de portades i rebrà pàgines senceres de la resta de diaris. L'espai dedicat és, en certa manera, sorprenent en relació amb la presentació que la majoria d'informacions faran del veterà polític. El descriuran com ex líder d'ERC, ex president del Parlament, veterà polític, de 83 anys, l'octogenari polític, etc. És a dir com algú al marge de qualsevol responsabilitat pública.

Les informacions es mouen entre la denúncia a les paraules de Barrera i destacar el distanciament immediat que ERC vol fer del seu ex líder. L'ombra del ex president del Parlament planejarà no només sobre el cap del seu partit, sinó també del de Jordi Pujol. La majoria d'actors polítics opinaran sobre les declaracions establint lligams amb les que Marta Ferrusola va fer només una setmana abans. D'aquesta manera s'estableix una continuïtat entre els dos conflictes que queda també reflectida a les informacions sobre la polèmica. Alhora Pujol es veu de nou implicat, i encara amb la ressaca de les declaracions de la seva dona, en un problema sobre immigració, aquesta vegada perquè és l'encarregat de presentar el llibre de Barrera. La majoria d'actors demanaran a Pujol que no vagi a l'acte de presentació.

Per contra, la majoria d'actors no insisteixen gaire en la responsabilitat d'ERC per les paraules de Barrera. Tot i això el partit català farà els possibles per desvincular-se. En aquest primer moment tots els actors es dediquen a valorar les paraules. Els únics que

encara no opinen seran els immigrants que han quedat incorporats a la polèmica com a tema dins d'immigració o com a espectadors.

Les informacions de l'1 d'abril es centraran sobretot en la demanda de responsabilitats i l'intercanvi de retrets entre polítics. Tot plegat un soroll que no deixa escoltar raonaments sobre el tema.

Els fets de les Rambles

El dia 1 d'abril, però es dona un nou moment de tensió en el conflicte: els incidents de les Rambles.

Presidència de la Generalitat i l'editorial Proa-Dèria decideixen suspendre la presentació del llibre que hi havia prevista a l'Ateneu de Barcelona. L'argument és el possible risc d'incidents. De fet alguns col·lectius d'immigrants dels tancats a les esglésies de Barcelona, havien anunciat que assistirien a l'acte per protestar.

No obstant, Barrera participa d'una entrevista al programa *La ventana* de la SER a Ràdio Barcelona. A la porta l'esperaran una setantena d'immigrants per mostrar-li el seu rebuig. En veure el grup d'immigrants davant dels estudis de Ràdio Barcelona, l'emissora l'ofereix un vehicle per poder tornar a casa seva. Barrera es negarà i iniciarà un tortuós recorregut per les Rambles entre crits dels immigrants i alguns vianants. Escortat per la policia i ajudat pel seu nebot, Barrera finalment accepta desistir de tornar a casa seva passejant per la rambla i puja a un cotxe.

Paral·lelament Pujol convoca una roda de premsa al Palau de la Generalitat on llegeix un comunicat en què es distancia de les opinions de Barrera, encara que en defensa la trajectòria democràtica.

Per la seva part ERC, no deixa d'oferir mostres de distanciament amb Barrera. El 2 de març, aprofita l'acte públic de *Nosaltres diem prou!* —convocat contra el Pla hidrològic, l'AVE i d'altres projectes convergents— per reforçar la seva imatge multicultural. Així participaran a l'acte membres del Front Polisari i de diferents organitzacions d'immigrants. L'acte es presenta com un rebuig exprés de la militància a les opinions de Barrera i el reforç de la imatge d'ERC com a partit integrador. Alhora Carod-Rovira demana a Barrera silenci per no perjudicar encara més Esquerra ja que les seves declaracions ajuden als "enemics de sempre de Catalunya" (*El Periódico*, 3.03.01).

D'altra banda, algunes delegacions d'Esquerra, com les de Terrassa o les JERC, demanaran que s'obri expedient a Barrera o fins i tot l'expulsió de la formació.

:: Ofensiva contra el catalanisme

El conflicte evoluciona en bona part per la fagotització que en fan diferents polítics. Un exemple són les contínues al·lusions al conflicte obert per les declaracions de Marta Ferrusola. Alguns actors, com el PP —que feia poc havia aprovat la nova llei (anti)estrangeria—, es sumaran a la campanya anti Barrera per criticar el nacionalisme català globalment. Crítica a la qual s'unirà el PSOE i algun diari de Madrid a través dels seus editorials. Aquest canvi sobtat en la natura del problema obre nous fronts en el conflicte. D'una banda, un qüestionament directe a les polítiques sobre immigració fetes pels nacionalistes al govern de la Generalitat. D'altra, un atac al ideari nacionalista fent que Barrera i Ferrusola apareguin com el paradigma del pensament catalanista.

Els nivells d'insinuació d'alguns membres de partits estatals arriben a establir correlacions entre el racisme i el nacionalisme. Aquesta nou escenari del conflicte fa que es generi un petit front comú contra les crítiques al catalanisme. Fet que quedarà reflectit fins i tot en els titulars d'algunes informacions dels diaris d'àmbit català.

S'acaba la polèmica

Finalment tot el conflicte va perdent combustió. Per un costat ERC demana a Barrera que no assisteixi al 23 congrés d'Esquerra i tot i les primeres negatives del veterà polític, finalment acceptarà no fer-hi cap. De l'altra, Pujol proposa l'inici d'una ronda de converses amb els diferents partits catalans per parlar sobre immigració. La polèmica es dilueix.

En resum

El problema que genera la polèmica són unes declaracions "políticament incorrectes" recollides al llibre-entrevista *Què pensa Heribert Barrera* d'Enric Vila. No és fins que *La Vanguardia* en parla que esdevé actualitat i es fagotitzat pels polítics. A partir d'aquí el conflicte deixa de ser la immigració per esdevenir una excusa-plataforma per intercanviar retrets amb el rerafons de Barrera i Ferrusola. Fet que explica, en certa mesura, perquè els immigrants no podran opinar d'un problema que els afecta. D'altra banda l'important

per tots els actors és la denúncia de les paraules de Barrera i no pas la discussió sobre el problema.

Finalment, i a banda, dels immigrants, els altres grans absents són els partidaris de Barrera. La seva incorporació hagués ajudat a veure quin és l'abast de les declaracions del veterà polític. Un tímid exemple de voler incorporar aquesta opinió el trobarem a *La Vanguardia* amb la reproducció d'un estudi sobre immigració i electors ("El voto del miedo", 4.03.01).

2. Resultats

Un cop vista l'exposició del conflicte anem a fer un repàs de quins han estat els resultats per a cada una de les hipòtesis que havíem plantejat.

b.1. Els immigrants no apareixen com a actors de la situació de conflicte a les informacions analitzades.

La majoria d'informacions analitzades no presenten els immigrants com a actors de la situació al conflicte, la qual cosa provoca la seva dissolució dins del problema. És a dir, els immigrants no són actors sinó tema, sobre el qual es polemitzar.

Com a resultat tenim una descripció coixa del conflicte; mancada del punt de vista, les accions o motivacions d'una de les cares principals del políedre conflictual. Per contra sí que apareixen altres actors que aporten ben poc a la seva comprensió.

Les peces informatives només expliquen allò que es veu, en un nivell de superfície. La difícil tasca de reflectir la complexitat del que es vol narrar es soluciona amb la rutina de la ronda de declaracions de personatges públics amb una relació més o menys estreta amb el problema, la majoria de l'àmbit polític català o estatal. Tot plegat sense capbussar-se per arribar a les arrels del conflicte.

Així doncs, per comptes d'una representació del problema només tenim una mera descripció de la polèmica com a conseqüència d'una mirada precipitada. Fent servir un símil, les peces informatives esdevenen un tornado temàtic que arreplega tot allò que es troba en relació amb la polèmica, però que acaba quan perd força (o interès).

Amb l'anàlisi concret de les informacions dels quatre diaris triats pel nostre estudi (*Avui*, *El Periódico*, *La Vanguardia* i *El País*) podrem veure particularitats i problemes comuns a totes les peces.

Avui

Les informacions recollides a l'*Avui* centren el conflicte en les polèmiques declaracions de Barrera sobre la immigració. Com ja hem comentat els immigrants esdevenen tema i no actors. Això queda reflectit, per exemple, al titular de la informació que obre el conflicte:

"ERC censura les opinions de Barrera sobre immigració" (*Avui*, 28.02.01).

Al cos de la informació el problema es contextualitza de la següent manera: "Aquestes declaracions han revifat el debat polític sobre la immigració". Així doncs, en aquests moments ens trobem en un "debat polític", qüestió que explica la presència dels representants de partits com a actors del conflicte. En definir el context de la polèmica com "debat polític" i en no presentar a l'immigrant com a actor, sinó com a tema; la dimensió política de l'immigrant també es veu minimitzada. Cosa que es veu encara més reforçada quan es para atenció a qui donen veu les peces informatives analitzades [*veure més endavant apartat a.2.*].

La primera excepció a la norma exposada la trobem amb els incidents entre Barrera i un grup d'immigrants a les Rambles de Barcelona. La segona, és la presència de representants del Front Polisari i de l'associació de treballadors estrangers AMIC a un acte convocat per ERC a quinze dies del seu congrés anual.

Pel que fa als *incidents de les Rambles* (*Avui*, 2.03.01) la descripció que les peces informatives fan dels immigrants no en resulta gaire positiva:

- a) Els presenta com a un bloc sense identitat:
 - a. "Uns 40 immigrants *sense papers*".
 - b. "algunes desenes d'immigrants".
 - c. "després que algunes plataformes d'immigrants *sense papers* anunciessin".

I,

- b) Agitats o intranquils:
 - a. "l'escridassaven [a Barrera] dient-li 'racista' i 'fora Barrera' ".
 - b. "Això va originar que fos seguit [Barrera] a crits per algunes desenes d'immigrants".

- c. "Davant del risc d'una agressió, efectius de la policia van demanar-li [a Barrera] que pugés al furgó per ser evacuat [...]".

En contraposició a d'altres actors als quals se'ls descriu, sobretot, per la seva dimensió pública, els immigrants són presentats en aquesta peça per les seves accions. Les informacions opten per narrar allò que veuen i no aporten les declaracions de primera mà on el col·lectiu d'immigrants raoni perquè es manifesta. Així doncs, només ens queda la imatge d'un col·lectiu esparverat per les declaracions de Barrera, però mancat d'una organització; cosa que redunda en una lectura aproblemàtica, encara que sigui involuntàriament, de l'absència dels immigrants com a actors del conflicte a les informacions analitzades.

Finalment, si atenem al titular de la peça,

"El risc d'incidents fa suspendre la presentació del llibre de Barrera"
(*Avui*, 2.03.01).

S'aprecia, per una banda, una clara elisió del subjecte que ha de provocar els incidents, i, de l'altra, una estratègia discursiva on es pressuposa que no hi ha hagut incidents. Per últim el tòpic informatiu triat deixa sense importància els fets succeïts a les rambles entre Barrera i els immigrants; relatats breument al cos de la informació. Així doncs, fins i tot a la informació on són protagonistes, els immigrants en resulten secundaris.

Pel que fa a la segona peça, els immigrants esdevenen actors per l'acte que ERC organitza amb diferents entitats cíviques (*Avui*, 3.03.01). En aquesta ocasió, però, la informació opta per descriure els participants estrangers a partir de la seva dimensió pública evitant-ne un ús gratuït de la paraula *immigrant*:

- a. "Saoka Kengolo, representant de l'associació de treballadors immigrants AMIC".
b. "Naha, la representant del Front Polisari".

Ben al contrari, que al cas anterior aquí hi trobem una presència política dels immigrants. L'objecció a fer és que queden absorbits dins de l'acte d'ERC on desenvolupen el paper de desmarcar a la formació catalana de les polèmiques declaracions de Barrera.

El Periódico

Tot i el to de denúncia de les informacions d'*El Periódico* en aquesta ocasió tampoc els immigrants són presentats com a actors. I sí, en canvi, com a tema:

"Barrera tira llenya al foc al dir que Catalunya perilla per la immigració" (*El Periódico*, 28.02.01).

"Pujol dona allargues a un debat parlamentari sobre immigració" (*El Periódico*, 8.03.01).

Ni les informacions analitzades, en comparació amb les de *l'Avui*, varien gaire el retaule d'actors *notables* que es presenten a l'escenari del cas Barrera (patits polítics catalans o estatals, sobretot). No obstant, quan la informació opta per fer un recés que li permeti estendre's sobre les repercussions del cas Barrera el resultat és aquest:

"Parlant en veu alta

Diferents ciutadans, metges i professors, funcionaris, polítics i voluntaris d'ONG opinen sobre els fluxos migratoris que viu Catalunya || **Sanitat i ensenyament** són actualment els sectors més conflictius" (*El Periódico*, 4.03.01).

El títol del reportatge-entrevista pot portar a equívocs ja que sí anem al cos de la informació trobem un lloable intent de reflectir el problema en forma de debat entre ciutadans 'nacionals' i nous ciutadans (un salvadorenc, un marroquí i una dominicana). Aquesta peça demostra que el conjunt de la informació podria fer un esforç similar per desfer-se de la rutina de declaracions i anar una mica més enllà. "Parlant en veu alta", no obstant, és una gota al mar d'informacions sobre el conflicte, on els immigrants no apareixen no només al mateix nivell que altres actors, sinó que no són considerats com a tals. Només són el tema que desencadena la polèmica.

Altrament, així com en el cas de *l'Avui* trobàvem dos moments —l'acte d'ERC i l'incident de les Rambles— on els immigrants esdevenien actors de les informacions, encara que secundaris; a *El Periódico* es limita al fet de les Rambles.

D'un costat i pel que fa a la informació sobre l'acte públic que ERC va celebrar el 3.03.01, i en comparació amb la peça de *l'Avui*, *El Periódico* titula:

"ERC altera el programa d'un acte per millorar la imatge davant la immigració".

I descriu els participants estrangers com a "oradors immigrants" sense reproduir-ne cap paraula de la seva intervenció. La peça a més es troba acompanyada d'una fotografia

amb un peu de pàgina que resa: "Carod, amb dos immigrants, a l'acte que ERC va celebrar ahir". No cal dir que els dos immigrants són en Sauca Kingolo, representant de l'associació de treballadors immigrants AMIC, i la Naha, representant del Front Polisari; tal i com, amb molt d'encert, assenyalava l'Avui. La insistència només en la seva condició d'immigrant i la invisibilització de la seva dimensió pública i política, reforça una lectura que els nega la condició d'actor polític i que els redueix a la seva circumstància actual: ser estrangers a Catalunya.

En referència a la informació sobre els fets de la rambla (2.03.01) el titular és el que segueix:

"Esbrincada a l'ex líder d'ERC a la Rambla".

El primer que s'aprecia és una elisió de l'agent de l'esbrincada. (Un titular alternatiu que contemplés aquest fet seria: Immigrants i alguns vianants esbrincquen Barrera a la Rambla). No obstant, en recórrer al text veiem presentats als immigrants com a actors del conflicte, però només d'aquesta 'fase'. La descripció, com en el cas de l'Avui, és sobretot a partir de les seves accions:

a) Com un bloc o membres d'un col·lectiu:

- a. "Membres del col·lectiu d'immigrants que estan tancats a l'església del Pi".
- b. "70 immigrants que l'esperaven a l'entrada".
- c. "grup que l'escribassava [a Barrera]".

b) Agitats o intranquils:

- a. "després de comprovar com els immigrants llançaven un pastís a Barrera, que no el va arribar a tocar".
- b. "crits que el titllaven [a Barrera] de 'feixista', 'racista', 'vergonya de Catalunya' i 'republicà bananer'".

Com es pot veure la imatge resultant de la informació no és gaire favorable per als immigrants.

La Vanguardia

Cal recordar que *La Vanguardia* és el diari que desencadena la polèmica en reproduir les declaracions "xenòfobes" de Barrera. Tot i haver fet manifest el conflicte, el seu tracte pel que fa als immigrants no és gaire diferent de les informacions dels anteriors diaris.

Tal i com fa *El Periódico*, *La Vanguardia* també s'atura un moment per explicar-nos amb més calma la possible gènesi de la polèmica. Per aquesta raó el diumenge 4 de març dedica un reportatge a parlar de la immigració:

"Cataluña descubre su fantasma

La inmigración despierta temores ancestrales y surge la amenaza de la xenofobia"
(*La Vanguardia*, 4.03.01).

No obstant, novament i com a la resta d'informacions els immigrants són tema i no pas actors. Opció que queda clara des de les primeres informacions que es publiquen sobre el conflicte:

"ERC se desmarca de la polémica postura de Barrera sobre inmigración"
(*La Vanguardia*, 28.02.01).

Com en els diaris anteriors també trobem informacions on els immigrants són quelcom més que tema per esdevenir actors, encara que només d'aquella fase del conflicte. Tres són els moments:

- a) L'acte d'ERC el 3 de març del 2001 i on els participants estrangers reben un tractament molt similar al de les informacions de l'*Avui*.
- b) La informació sobre els incidents de les rambles entre Barrera i els immigrants. I,
- c) la rèplica a Barrera per part de grups d'andalusos.

Anem a pams. L'estratègia discursiva de la informació sobre els 'fets de la rambla' a *La Vanguardia* és força semblant a la de les informacions analitzades als diaris anteriors, tal i com demostra el titular següent:

"Gritos de racista y fascista en la Rambla contra Barrera, que tuvo que se escoltado" (*La Vanguardia*, 01.03.01).

De nou el subjecte de l'acció queda amagat.

I pel que fa a la representació dels immigrants en trobem els mateixos tòpics que a les informacions analitzades abans:

- a) Com un bloc:
 - a. "grupos de inmigrantes".

- b. "unos cincuenta inmigrantes".

- b) D'origen evident:
 - a. "paquistaníes, indios y marroquíes".

- c) Agitats o intranquils:
 - a. "con cartelones y gritos en contra de Barrera".
 - b. "Ante el acoso y abucheo de que fue objeto [Barrera]".
 - c. "Al aparecer Barrera arreciaron los insultos y forcejeos".

Tot plegat i com a les anteriors informacions, els immigrants esdevenen més aviat massa, que no pas col·lectiu i actor. Finalment, podem afirmar que les informacions dels tres diaris sobre la descripció que fan dels immigrants es diferencien, sobretot, en el número de participants a l'esbrancada: 40, segons *l'Avui*; 70, segons, *El Periódico*; i 50, per a *La Vanguardia*.

D'altra banda, les informacions de *La Vanguardia* introdueixen un nou actor secundari en el conflicte: "Grupos de andaluces", en referència a la Federación de Casas de Andalucía de Cataluña (FCAC). Barrera també qüestiona l'aportació cultural que han fet a Catalunya els andalusos immigrants durant els 60 i 70. La introducció de la FCAC obre més l'espiera per la qual fins ara es mirava el conflicte i ens permet adonar-nos que immigrar no és una activitat humana pròpia només dels ciutadans del sud econòmic.

No obstant, la qualificació reductiva de "grupos de andaluces" incideix en una presentació que els col·loca fora de la societat catalana. En defensa de la informació direm que per referir-se a aquest grups no fa servir la paraula immigrants, encara que és fa evident amb la qualificació de "andaluces". I en segon lloc, és una atribució que de ben segur no molesta als implicats. D'altra banda, hem d'aclarir que el conflicte dels principals actors gira entorn a la immigració actual procedent dels països del sud econòmic.

Finalment, la informació també posa de manifest un altra qüestió encara més important: A diferència dels immigrants del sud econòmic, els de l'estat sí són reflectits com a actors del conflicte.

El País

Tampoc les informacions d'aquest diari presenten els immigrants com a actors de la situació en conflicte. Només són presentats com a tals a la informació sobre l'esbrancada

a Barrera a les Rambles. I no podia ser d'una altra manera ja que són el subjecte que provoca aquest fet concret. A la resta de peces són tema:

"Pujol defiende a Barrera, pero desautoriza sus tesis y las de Ferrusola sobre inmigración" (*El País*, 2.02.01).

D'altra banda, el titular de la peça sobre els 'fets de les rambles' marca una gran diferència amb les informacions dels altres mitjans analitzats:

"Grupos de inmigrantes increpan a Barrera tras una entrevista en la que negó ser racista y xenófobo" (*El País*, 2.02.01).

En aquest cas no hi ha cap elisió del subjecte que esbronca o increpa a Barrera. Fins i tot la descripció que es fa dels immigrants és menys negativa que la que hem vist a les anteriors informacions:

- a) Un bloc però divers:
 - a. "entre los que se encontraban un grupo de los que mantienen encierros en iglesias y voluntarios que les ayudan".
 - b. "unas decenas de inmigrantes".

- b) D'origen concret:
 - a. "los inmigrantes marroquíes y paquistaníes".

- c) Intranquils:
 - a. "increpan con gritos a Barrera".
 - b. "continuaron acosando a Barrera"
 - c. "Portaban pancartas".

La representació continua essent poc favorable en el seu conjunt, però molt menys negativa que la vista en peces anteriors. No obstant, es dona la constant de presentar els immigrants a través de les seves accions i no pas per la seva reflexió sobre el conflicte a diferència dels altres actors que hi intervenen.

b.2. Un bon nombre de les informacions analitzades prenen com a representants dels immigrants ONGs i els sindicats CCOO i UGT.

La hipòtesi queda parcialment validada perquè hi ha organitzacions mixtes com és el cas de SOS Racisme o la plataforma papers per a tothom que estan nodrides de ciutadans de la societat receptora i nous ciutadans. I, encara que, qui pugui fer de portaveu no sigui

immigrant, parla en representació d'organitzacions on sí són presents de manera activa els 'nous ciutadans'. Aquesta consideració és igual de vàlida pel que fa a les seccions d'immigració dels sindicats.

Així doncs, la hipòtesis quedaria reformulada en funció dels resultats tal com segueix:
Les opinions dels immigrants són reflectides a un bon nombre de les informacions a través d'organitzacions de composició mixta: ONGs i els sindicats CCOO i UGT.

Estem ara en condicions de veure casos concrets d'informacions on els representants d'aquestes associacions mixtes prenen la paraula.

Avui

Pel que fa a l'*Avui* aprofita la presència de representants de la *Papers per a tothom* com a font que expliqui el per qué de la concentració dels immigrants davant Ràdio Barcelona, on es trobava Heribert Barrera:

"LES FRASES

Norma Falconi *Plataforma Papers per a Tothom*: 'Volíem mostrar-nos en contra del llibre, que no serveix per integrar sinó per desenvolupar la xenofòbia'" (*Avui*, 2.03.01).

Malgrat això, la mateixa informació reproduïx els fets protagonitzats pels immigrants concentrats a les Rambles, que protesten per les opinions de Barrera, i el veterà polític. La informació, en afirmar que,

"[...] enmig de la presència d'uns 40 immigrants *sense papers* que l'escriu dient-li 'racista' i 'fora Barrera'" (*Avui*, 2.03.01).

ofereix un contrast de lectura negativa entre la calma i racionalitat de les paraules de Falconi amb l'agitació i els crits dels immigrants que es manifesten, que desautoritza, en part, les opinions mesurades de la portaveu de *Papers per a tothom*.

Una altra moment on hi ha una presència destacada d'immigrants és a l'acte públic d'ERC del 3.03.01. :

"[Saoka Kengolo] va reivindicar la seva identitat des de la seva participació i contribució a la societat catalana" (*Avui*, 3.03.01).

"[Naha] va expressar el desig de trobar-se al costat de Catalunya en l'obtenció de la independència" (*Avui*, 3.03.01).

No obstant, no les fan com a portaveus dels immigrants com actors del conflicte i queden massa emmarcades en l'acte de distanciament d'ERC de Barrera.

El Periódico

Pel que fa les informacions d'*El Periódico* ens trobem amb un cas semblant vist amb *l'Avui*. Així, algunes de les primeres valoracions a les paraules de Barrera són de diferents actors polítics i sindicals:

"La UGT reclama que els partits rebutgin 'de forma clara i explícita' aquestes declaracions, per 'dignitat nacional i pel prestigi' del Parlament".
(*El Periódico*, 28.08.01)

A algunes informacions, però, com els 'fets de les rambles', una mala reproducció de les opinions dels immigrants no els afavoreix gaire:

"Hi havia uns 70 immigrants que l'esperaven a l'entrada exhibint pancartes, la gran majoria escrites en català, en què es qualificava Barrera de 'zero a l'esquerra' [...]" (*El Periódico*, 2.03.01).

No hi ha les opinions d'un portaveu o d'un membre del grup que doni una explicació molt més tranquil·la, com en el cas de Falconi a la informació de *l'Avui*. D'aquesta manera, només ens arriben els 'crits' dels immigrants a les Rambles de Barcelona i que recull la informació.

Malgrat això, *El Periódico* fa peces força correctes com el reportatge "Parlant en veu alta". Informació on el conflicte es analitzat des de la perspectiva contrastada entre ciutadans i ciutadans nou vinguts. Així la peça ens ofereix el testimoni d'en Mustafà Oulad, secretari general de l'organització de Drets Humans i membre del PS marroquí; la Caterine Alonso, dominicana; i en Mauricio González, salvadorenc. Opinions que s'entrellacen amb d'altres al conjunt de la peça i ens ofereixen una visió polièdrica dels conflictes entre immigrants i 'nacionals' més enllà de les polèmiques paraules de Barrera o Ferrusola.

La Vanguardia

Ja hem comentat que *La Vanguardia* dedica un reportatge a la immigració: "Cataluña descubre su fantasma" (4.03.01). No obstant, i a diferència amb la peça d'*El Periódico*

("Parlant en veu alta"), el reportatge cerca, sobretot, les opinions de personatges polítics o d'algun analista.

A la resta d'informacions la tònica és similar a la dels altres diaris:

«Teresa Losada, presidenta de Bait Al Tahaqfa, assegura que "[el libro de Barrera] es intolerable; produce escalofríos"» (*La Vanguardia*, 1.03.01).

«El portavoz de SOS Racisme, Txema Páez, cree que "es muy peligroso que una persona de tanta relevancia en esta sociedad diga esto". "Lo suyo —añade Páez— sería que rectificara y que se reconociera como persona racista dispuesta a reeducarse"» (*La Vanguardia*, 1.03.01).

Com a les informacions dels anteriors diaris, els incidents de la rambla són un moment únic per poder conèixer de primera mà l'opinió dels immigrants, encara que sigui només dels de les tancades. No obstant, només ens arriben els crits que dirigeixen a Barrera i el lemes de les seves pancartes;

"[...]añadió [Barrera] refiriéndose a quienes proferían gritos de 'racista' i 'fascista'" (*La Vanguardia*, 2.03.01).

No hi han les declaracions d'un portaveu que pugui servir per explicar millor el perquè de la manifestació. La informació per tant descriu allò que es veu a la superfície. Si bé, la reproducció dels 'crits' fa prou evident que no estan d'acord amb les opinions de Barrera, sobre immigració, per si sols no serveixen per il·lustrar les seves raons i el resultat ofereix una lectura negativa de la forma que tenen els immigrants de mostrar el seu desacord.

A diferència amb la informació dedicada als "grupos de andaluces" en la celebració del Dia de Andalusia que sí recull els immigrants com a actors que valoren la globalitat del conflicte (5.03.01). Tot i que, l'eix de la polèmica és la nova immigració i no pas la vella. És el mateix actor qui ho deixa clar durant l'acte quan afirma que,

" 'No se puede comparar la inmigración actual con la de los andaluces', añadió" Francisco García, president de la FCAC

I quan el diari també recull que,

"[García] aseguró que ahora se siente más andaluz que hace 15 años «porque si tú reivindicas que eres catalán me obligas a decir que yo soy andaluz"» (*La Vanguardia*, 5.03.01). (*La Vanguardia*, 5.03.01).

Les paraules del president de la FCAC són com a mínim discriminatòries. A més, no desautoritzen les paraules de Barrera, sinó el fet que l'ex líder d'Esquerra hagi comparat l'immigració andalusa amb la nova, cosa que Barrera no fa (vegis p.117 del llibre *Què pensa Heribert Barrera*). En aquest cas, la incorporació per part de la informació d'unes valoracions amb poca importància però amb cert contingut discriminatori introdueix elements que no s'havia manifestat públicament al conflicte: la diferent consideració entre els propis immigrants.

El País

No hi ha cap diferència notable a les informacions de *El País* amb les dels diaris analitzats abans. I, com en els anteriors informacions analitzades, en el cas dels 'fets de les Rambles' dels immigrants només ens arriba la contundència dels seus crits. Cap declaració, cap raonament. Només allò que tothom qui va ser a les rambles podria haver vist.

"[...] le increparon [a Barrera] con gritos de 'racista' y 'fascista' [...]"
(*El País*, 2.03.01).

Emperò, sí que tenim les valoracions de SOS Racisme sobre la suspensió de l'acte de presentació del llibre de Barrera:

"La organización SOS Racismo también se felicitó por esta anulación"
(*El País*, 2.03.01)

Finalment, i al contrari que la informació de *El Periòdico*, les peces complementàries de *El País* només es refereixen a la trajectòria política de Barrera o de les seves relacions amb Jordi Pujol.

b.3. El conflicte està influït per les declaracions de Marta Ferrusola sobre immigració, una setmana abans.

Una setmana abans del 'conflicte Barrera' Marta Ferrusola fa unes conflictives declaracions sobre els immigrants en un acte a Girona. L'oposició política i alguns membres de col·lectius social acusaran a Jordi Pujol de no fer una condemna clara de les paraules de la seva dona. En aquest context, i una setmana després, sorgeix la polèmica amb Barrera, del qual Pujol havia de presentar el llibre. És *La Vanguardia* qui fa manifest el conflicte en reproduir algunes declaracions polèmiques recollides al llibre-entrevista de

Barrera. I serà la primera informació d'aquest diari la que estableixi una correlació entre les dues polèmiques:

"Se da la circunstancia de que unas declaraciones de la esposa del president, Marta Ferrusola, alertando de las consecuencias negativas que para Cataluña puede tener la llegada masiva de inmigrantes extranjeros, desataron la semana pasada una auténtica tormenta política" (*La Vanguardia*, 27.02.01).

Durant la resta del conflicte, algunes informacions dels diferents diaris analitzats també faran servir a Ferrusola com a element contextual de la polèmica amb Barrera:

"Les opinions de Barrera s'han conegut una setmana després de les també polèmiques afirmacions de Marta Ferrusola, dona del president Jordi Pujol, sobre la mateixa qüestió" (*El Periódico*, 28.02.01).

"Los efectos de la polémica desatada por las manifestaciones de Marta Ferrusola y Heribert Barrera están lejos de cesar" (*La Vanguardia*, 4.03.01).

"Ese fue el punto en que, sin citarla, Pujol se distanció de las palabras de su esposa. Marta había llegado a afirmar, entre otras cosas, que el presidente estaba «harto» de entregar pisos sociales a los inmigrantes" (*El País*, 2.03.01).

Alhora, també els diferents actors voldran establir correlacions entre la llavors 'poc clara' posició del president davant de les paraules de la seva dona i l'actual amb Heribert Barrea. Aprofitaran, doncs, el record de les paraules de Marta Ferrusola per posar-ho de manifest. Aquest fet es fa evident a algunes de les declaracions que recullen les informacions:

"LA FRASE

Alberto Fernández Díaz:

Les paraules de Barrera i també les més genèriques pronunciades dies enrere per Marta Ferrusola «qüestionen el discurs integrador que prediquen les forces nacionalistes i que sovint a l'hora de la veritat no es practica» (*Avui*, 3.03.01).

"[Iceta] va precisar que quan Pujol i Mas van justificar les crítiques als immigrants de Ferrusola van obrir la porta a declaracions xenòfobes" (*El Periódico*, 28.02.01).

"Pío Cabanillas, en declaraciones a COM-Radio, destacó que el Gobierno «tiene muy claro por dónde vamos, y por dónde vamos probablemente no debe generar la preocupación que en algunos haya podido surgir», como la expresada por Heribert Barrera y Marta Ferrusola". (*La Vanguardia*, 1.03.01).

"En opinión de Carod, las palabras de Ferrusola o Barrera «han facilitado el trabajo al nacionalismo español, que intenta identificar el catalanismo con las perversiones más grandes de la historia»" (*El País*, 5.03.01).

Les declaracions dels actors, sobretot dels polítics, i les informacions dels diaris reforcen una lectura que unifica les dues polèmiques presentant-les com un mateix problema: les opinions políticament incorrectes sobre la immigració.

La incorporació de Ferrusola al conflicte fa que les informacions l'hagin de descriure:

Diari	Qualificatius
<i>El Periódico</i>	A. Dona del president Pujol (28.02.01; 1.03.01; 2.03.01; 3.03.01) B. de declaracions polèmiques (28.01.01) C. dona de Jordi Pujol (2.03.01).
<i>La Vanguardia</i>	A. Esposa de Pujol (1.03.01; 3.03.01; 5.03.01) B. Esposa del presidente de la Generalitat (27.02.01; 1.03.01)
<i>El País</i>	A. Esposa de Jordi Pujol (28.02.01; 2.03.01; 5.03.01) B. de declaraciones polémicas sobre la inmigración (28.02.01) C. Esposa del presidente (2.03.01) D. de posiciones contrarias a la inmigración (2.03.01)

La descripció de Marta Ferrusola a les informacions de l'*Avui* la trobem, sobretot, en les declaracions d'algun dels actors implicats. D'altra banda, com es pot apreciar les informacions dels diaris circumscriuen la dimensió pública de Marta Ferrusola a la circumstància de *ser la dona de*. Resulta, llavors, sorprenent tota l'atenció mediàtica que van rebre les paraules de Ferrusola.

b.4. Algunes de les declaracions de Barrera no estan prou contextualitzades i no permeten la seva correcta comprensió.

La major part de les declaracions de Barrera sobre la immigració són tretes del llibre *Què pensa Heribert Barrera*. La informació del 27.02.01 de *La Vanguardia* serà la primera de parlar amb Barrera i de reproduir algunes de les opinions recollides al llibre-entrevista d'Enric Vila, per il·lustrar el polèmic pensament del veterà polític. *El Periódico* i *El País*

faran apartats especial a la informació per mostrar els extractes més polèmics. L'únic diari que no ho farà serà l'Avui.

A més, en la seva voluntat de denúncia, algunes peces cauen en la tergiversació o mala contextualització de les paraules de l'ex líder d'ERC, la qual cosa porta a la difusió d'idees xenòfobes o discriminatòries que no havien estat expressades pel veterà polític.

D'altra banda, les informacions obvien la resta de contingut del llibre on Barrera fa un repàs a la seva trajectòria política vinculant-la també a la de la història recent de Catalunya. La reproducció només dels passatges controvertits, que no suposen ni de lluny una quarta part de l'obra, afavoreix una lectura en la qual es presenta el conjunt del llibre de Barrera com a polèmic. De fet algunes informacions, com les de *El Periódico*, el qualificaran de "llibre xenòfob" o de "polèmic llibre" (2.03.01).

Observem ara quins són els fragments del llibre que han triat les informacions de cada diari i com les han reproduït.

El Periódico

Les "afirmacions polèmiques" que la informació del 28.02.01 d'*El Periódico* reproduïx són les que segueixen:

L'afirmació reproduïda pel diari	L'afirmació al llibre-entrevista
:: EL CAS AUSTRIAC "Quan Jörg Haider diu que a Àustria hi ha massa estrangers no està fent cap proclama racista; el que vol dir és que vol preservar la societat austríaca tal i com a ell li agrada".	«Creu en aquella teoria segons la qual tots som racistes?» No. El que passa és que tots tenim un instint de defensa del nostre territori, que compartim amb els animals. Una altra qüestió és que el concepte de racisme s'hagi anat desviant del seu contingut inicial de manera injustificada. Per mi, el significat antic de racisme és el que és vàlid: és a dir, racista és aquell qui accepta discriminacions en funció de la raça. Però quan el senyor Haider diu que a Àustria hi ha massa estrangers no està fent cap proclama racista. Vol dir que vol preservar la societat austríaca tal com a ell li agrada, tradicional, cosa impossible des del moment que s'hi incorpora de cop un nombre considerable d'estrangers, d'altres llengües i costums, que modifiquen aquesta societat» (pp.114-115).
:: LA IMMIGRACIÓ INTERIOR "Els immigrants de llavors van venir perquè a casa seva es guanyaven malament la vida. Aquí van viure una mica més bé, se'ls va pagar i no crec que els devem res ni que ells ens hagin d'agrair res. El país en conjunt crec que hi va perdre".	«La immigració dels anys seixanta va fer alguna aportació a Catalunya, segons el seu parer?» Culturalment, segur que no. D'altra banda, es diu que Catalunya ha estat construïda gràcies als immigrants. No. Els immigrants d'aleshores van venir aquí — tenien dret a fer-ho, legalment ningú no els pot fer cap retret en aquest aspecte— perquè a casa seva es guanyaven la vida malament. Aquí van viure una mica millor, van treballar, se'ls va pagar i no crec que nosaltres els deguem res ni que ells ens hagin

	<p>d'agrair res a nosaltres. El país en conjunt crec que hi va perdre. Trobaria molts arguments. Ara mateix tenim escassetat d'aigua: si en comptes de sis milions en fóssim tres, com a abans de la guerra, no tindriem aquest problema. Qualsevol científic que sigui objectiu sap que el principal problema ecològic és l'excés de població. Tenim gairebé el doble de densitat de població que França i el medi se'n ressent» (p. 118).</p>
<p>:: CATALUNYA "Si continuen els corrents migratoris actuals, Catalunya desapareixerà; a mi no em fa gràcia pensar que la població autòctona quedi reduïda, d'aquí a uns anys, a un 35%".</p>	<p>«Així és una qüestió estrictament econòmica?» En part sí. Però en un aspecte més general a mi no em fa cap gràcia pensar que a Catalunya, on la població d'origen autòcton ja és una mica menys de la meitat, d'aquí a uns anys quedi reduïda a un 35%, posem per cas. Això, independentment de les qüestions econòmiques o de si els trobo simpàtics o no. Perquè, de fet, amb els immigrants que he tingut ocasió de conèixer, que, és clar, no són els més pobres, m'hi he trobat la mar de bé. Senzillament és un problema de voler canviar el país. I jo hi estic en contra» (pp.116-117).</p>
<p>:: EL EJIDO "La solució d'El Ejido hauria de ser l'expulsió progressiva dels (estrangers) que hi treballen anar-los substituint per treballadors de la zona fins que en quedés un percentatge acceptable".</p>	<p>«Però miri com vivien...» No barregem les coses. Anem en contra de l'explotació, els baixos salaris, etcètera. Però la primera cosa és que no hi haurien d'haver viscut tants allí. Que els senyors que els lloguen haurien d'haver pagat un sou adequat, d'acord. S'hauria de sancionar, i a més durament, les persones que contracten sense papers per estalviar-se la Seguretat Social i que no paguen els salaris corresponents. Però això no justifica de cap manera que la gent d'El Ejido hagin d'acceptar veure's dominats per una gent que han vingut de fora. La solució d'El Ejido al meu entendre hauria de ser l'expulsió progressiva dels qui hi treballen hi anar-los substituint per treballadors de la zona fins que quedés un percentatge acceptable» (p. 115).</p>
<p>:: LA SOLUCIÓ "Per començar, amb una llei d'estrangeria més dura. Que per venir aquí es necessitin papers, un visat i qui estigui en situació il·legal que pugui ser expulsat immediatament del país sense que hi hagi gaires tràmits burocràtics i sense intervenció judicial".</p>	<p>«Amb el discurs que vostè fa com es pot afrontar la realitat?» Per començar, amb una llei d'estrangeria més dura i tot que l'anterior. Que per venir es necessitin papers, un visat i que el que estigui en situació il·legal se'l pugui expulsar immediatament sense gaires tràmits burocràtics i sense intervencions judicials i que el que estigui aquí en una situació legal si encara no ha adquirit la nacionalitat i delinqueixi que se l'expulsi. Aquesta és una primera cosa que s'ha de fer. Que tot i això anirà venint gent? Bé, però anirà venint en una quantitat més limitada, que segurament serà tolerable» (p.119).</p>
<p>:: EL MESTISSATGE "No hi guanyem res que aquí es ballin tantes sevillanes, ni que tinguem mesquites i hi hagi un alt percentatge de musulmans".</p>	<p>«Però poden fer alguna aportació positiva aquestes persones que arriben ara?» Aquesta és una de les propagandes d'aquest multiculturalisme, segons el qual el mestissatge és un enriquiment. Un enriquiment, per què? A mi que em diguin què hi guanyem que en aquest moment es ballin tantes sevillanes. No hi guanyem absolutament res. Ni que tinguem aquí unes mesquites i hi hagi un percentatge cada vegada més alt de musulmans. No crec que tot això ens beneficiï en res» (pp.117-118).</p>

A la informació, a una peça complementària, és reproduïxen entre cometes les declaracions de Barrera. Això indica al lector que es troba amb una transcripció fidel a com van ser formulades. Algunes de les opinions recollides tot i ser entre cometes vulneren aquest principi. A més d'una reproducció parcial d'allò que diu Barrera, l'elisió del seu cotext presenta algunes declaracions molt més contundents del que, en realitat, són. Vegem-ne ara, els casos amb més problemes.

:: El cas austríac. Comprovem com les paraules de Barrera sobre Haider només s'entenen si unes línies més amunt llegim la definició que el veterà polític fa del racisme. Si llegim la declaració de l'ex president del Parlament, en cap moment afirma compartir les idees de Haider o defensar-les. En tot cas "entén", que no vol dir pas compartir, perquè el líder ultra dretrà defensa l'expulsió d'estrangers d'Àustria. Tot i això la peça farà el següent destacat:

"L'ex líder d'ERC defensa Haider i reclama l'expulsió dels 'sense papers'"

En les declaracions sobre *La immigració interior* Barrera qüestiona sobretot l'aportació cultural feta per la immigració dels 60s i 70s a Catalunya i, en segon, lloc planteja els problemes derivats, com per exemple l'escassetat de recursos com l'aigua. "El país en conjunt crec que hi va perdre" és el corol·lari d'aquestes dues motivacions, vertaderes o no. No obstant, la citació de la informació elideix aquest dos aspectes i l'afirmació apareix, només, com un prejudici contra la immigració sense cap fonament, encara que els que aporta els considerem equivocats. Alhora també s'obvia que Barrera reconeix el dret a immigrar de la immigració dels 60s i 70s.

:: Catalunya. La informació descontextualitza i reuneix dues declaracions recollides en fragments diferents del llibre. "Si continuen els corrents migratoris actuals, Catalunya desapareixerà" la trobem a pàgina 169 i continua: "Això clar si la entenem com una nació amb la seva llengua, la seva cultura i el seva història, i no com un simple territori. Si la immigració es limita a uns nivells raonables, aleshores la cosa és més dubtosa". La segona part de la declaració que recull la informació d'*El Periódico* és a les pàgines 116 i 117. A l'ex líder d'ERC li preocupa un descens de la població i el canvi en el país que això implica. Com no podia ser d'una altra forma, Barrera es declara partidari de la Catalunya tradicional. Algú pot pensar que no cal filar tant prim. No obstant, cal tenir en compte que moltes de les valoracions d'alguns líders polítics seran a partir d'allò que han llegit a la premsa.

Pel que fa a El Ejido i La solució trobem una reproducció literal d'un fragment de les declaracions. En el cas d'El Ejido s'obvia la defensa que Barrera fa d'un salaris justos pels treballadors immigrants i la denúncia velada als empresaris que s'aprofiten dels sense papers. D'altra banda, el qüestionable "percentatge acceptable" d'immigrants al qual es refereix Barrera, no és en absolut un argument exclusiu de l'expresident del Parlament, tal i com es veu en l'afirmació que el mateix *El Periódico* fa al seu editorial del 15 de maig del 2002:

"Per evitar crear bosses de marginalitat és inevitable controlar l'entrada d'immigrants a la vegada que es garanteixi una integració social i laboral sense crispacions als que ja viuen a Espanya. I si la població espanyola pot absorbir nous contingents [...]".

La Vanguardia

La informació combina les declaracions de Barrera en exclusiva a *La Vanguardia* amb fragments del llibre. De fet les declaracions no són presentades com a polèmiques encara que s'insereixin dins la informació els fragments més controvertits. A les informacions d'*El Periódico* o *El País* les opinions es presenten com a "xenòfobes" o "polèmiques" fet que condiona des del principi la lectura les declaracions.

D'altra banda, a la informació de *La Vanguardia* la majoria de declaracions estan ben contextualitzades i el resultat es prou entenedor i ajustat a allò que Barrera afirma al llibre.

No obstant, hi ha excepcions i el significat d'algunes opinions es veu alterat o maximitzat. Només hem de veure com és titula la informació:

"Barrera dice que la afluencia de inmigrantes hace peligrar la supervivencia de Cataluña" (*La Vanguardia*, 27.02.01).

En concret allò que Barrera diu és:

"La veritat és que veig el futur una mica negre. Si continuen els corrents migratoris actuals, Catalunya desapareixerà. Això, es clar, si la entenem com a una nació amb la seva llengua, la seva cultura i la seva història, i no com un simple territori" (*Què pensa Heribert Barrera*, p.169).

Com s'aprecia hi ha massa grisos perquè no es reproduïxin. L'única objecció que li podem fer a Barrera és que tingui una visió estàtica de Catalunya. No som davant d'una reflexió xenòfoba, sinó més aviat essencialista sobre el concepte de nació.

El País

Pel que fa a la informació d'*El País* el problema que ofereix no és tan la reproducció de les citacions, que és correcte, sinó l'elecció i presentació dels fragments triats. Anem a pams.

La primera objecció és el titular de la glossa:

"Las ideas xenófobas de un defensor de Haider" (*El País*, 2.03.01)

Això implica que totes les declaracions que es recullen sota aquest titular són xenòfobes. Al cos de la informació s'insisteix en destacar que el llibre d'Enric Vila "ha levantado un gran revuelo por las declaraciones xenófobas del entrevistado" i ens anuncia que la peça fa recopilació dels "extractos de los aspectos más polémicos". D'altra banda, pressuposa que Barrera és un defensor de Haider. Per justificar-ho reproduirà la mateixa citació que *El Periódico* i que, com ja hem vist, és molt matisable.

A més, la majoria de declaracions que aporta el diari susciten el debat, però en cap cas podem afirmar que siguin totes xenòfobes, alhora que és exagerat també presentar-les com polèmiques. Anem a veure alguns exemple:

DESAPARECER. "Si continúan las corrientes migratorias actuales, Cataluña desaparecerá. Eso, claro está, si la entendemos como una nación con su lengua, su cultura y su historia, y no como un simple territorio. [...]"

La desaparició de la Catalunya a la qual es refereix Barrera és la que coneix, la Catalunya contemporània o 'tradicional'. En tot cas, contempla com a negatiu el canvi cultural. Opinió que és discutible, però no xenòfoba ni necessàriament polèmica.

BILINGÜISMO. "El bilingüismo estable sólo es posible en una sociedad en la que coexistan dos comunidades separadas. Y ni es una situación deseable, ni es una solución posible en nuestro caso".

Ens sembla que l'anàlisi de la situació lingüística que fa Barrera és prou encertat.

SOCIEDAD CIVIL. "En cierta manera la sociedad civil es un mito. En parte existe y en parte la forman instituciones subvencionadas por el Gobierno".

No trobem quina és la polèmica sobre aquest raonament. Només cal veure l'exemple d'algunes ONGs o de les subvencions que reben els grans sindicats obrers o la patronal.

PUJOLISME. "Jordi Pujol es suficientemente joven como para que todavía pueda tener una gran influencia política después de haber dejado la presidencia de la Generalitat. Pensar que el pujolismo se acabará el día tal del año 2003 no tiene ningún sentido. Lo que pasa es que, evidentemente, poco a poco se irá desvaneciendo".

Es difícil afirmar que les opinions de Barrera sobre el pujolisme tinguin un contingut xenòfob o discriminatori. Continuem amb més frases 'polèmiques'.

EL ENEMIGO EXTERIOR. "Yo no sé si hay una intención deliberada. Pero es evidente que cualquiera que quiera españolizar Cataluña tiene interés en que la inmigración venga hacia aquí. Es una fórmula eficaz".

L'únic element controvertit és que Barrera fa planejar l'ombra de la conspiració sobre el caràcter d'alguns moviments migratoris. La resta de l'opinió és lògica. De fet la repoblació per dominar territoris ha estat una pràctica habitual en la història. Podem trobar exemples a la història del nostre país com la repoblació de les Balears sota el regnat de Jaume I, o bé casos més recents com els traumàtics exemples dels conflictes als Balcans.

LOS 'OKUPAS'. "El derecho a la propiedad es constitucionalmente más fundamental que el derecho a la vivienda y la ocupación de una vivienda es, a todos los efectos, ilegal".

De fet l'objecció l'hauríem de fer a la Constitució i no pas al missatger.

PONER CONDICIONES. "A los que están aquí en situación legal no les echaría nunca, ni mucho menos. Además, sería liberal con la cuestión de la nacionalización. Pondría las condiciones que se ponen en países como Estados Unidos de América".

Només si sabéssim el tipus de condicions podríem qüestionar-les. No obstant, la informació no les reproduïx. Les condicions per sí soles, sense més especificacions, no han de ser necessàriament negatives.

LA GENÉTICA Y LA INTELIGENCIA. "Aunque no sea políticamente correcto decirlo hay muchas características de la persona que vienen determinadas genéticamente, y probablemente la inteligencia es una de ellas".

Qualsevol genetista estaria d'acord (!). L'afirmació de Barrera, emperò, no exclou la societat com un element que en condicioni altres característiques no físiques (psique, el coneixement, etc.).

D'altra banda, la informació sí reproduïx les opinions de Barrera sobre la llei d'estrangeria, l'esterilització dels "dèbils mentals", la pena de mort o sobre el qüestionament de l'aportació cultural que ha fet o fa la immigració a Catalunya. Aquestes opinions, ben al contrari que les altres sí que desprenen un component discriminatori o xenòfob. Pel que fa a les declaracions sobre ETA mereixen una reflexió que és fora de l'abast d'aquest estudi.

b.5. La cobertura del conflicte és prou diferenciada a cada diari analitzat.

De l'anàlisi de les informacions triades es desprèn una cobertura prou diferenciada a cada diari. Les diferents peces emfasitzen, tematitzen o elideixen diferents aspectes dels fets noticiables entorn al cas Barrera. Per poder comprovar aquesta hipòtesi hem triat dos elements en la cobertura que fan les diferents informacions analitzades: els elements de titulació de les peces centrals i les peces informatives complementàries. Ambdós són indicadors que ens permeten una aproximació i anàlisi qualitativa a la cobertura del conflicte.

Titulars

Pel que fa als titulars, analitzarem només els tres moments que considerem àlgids al conflicte.

LA PRESENTACIÓ DEL CONFLICTE. *La Vanguardia* serà el diari que inicia el fet noticable amb la seva informació del dia 27 d'abril de 2002:

"Barrera dice que la afluencia de inmigrantes hace peligrar la supervivencia de Cataluña".

No obstant, la informació no qualificarà de polèmiques les expressions de Barrera. El conflicte no esdevindrà polèmic fins al dia següent quan els diferents polítics i membres

Part III. 05. Ferrusola i Barrera

de col·lectius comencin a valorar les declaracions. Les diferents informacions del 28.02.01 titulen de la següent manera:

"Les idees xenòfobes de Barrera provoquen un nou escàndol" (*El Periódico*).

"ERC se desmarca de la polèmica postura de Barrera sobre inmigración" (*La Vanguardia*).

"ERC desautoriza a Barrera por justificar las ideas xenòfobas de Haider" (*El País*).

"ERC censura les opinions de Barrera sobre immigració" (*Avui*)

Com es pot apreciar la diferència principal es dona entre el titular de la peça d'*El Periódico* i la resta on centra tot el problema en les idees de Barrera. La resta de peces ens dirigeixen la mirada cap al conflicte que es dona entre les opinions de l'ex líder d'Esquerra i la postura que adopta ERC.

Pel que fa a *El Periódico* podem veure que en advertir que es tracta d'un "nou escàndol" prepara la relació amb un d'antic. És obvi que per proximitat temporal fa referència al conflicte amb Marta Ferrusola. Les altres informacions no estableixen, com a mínim als seus titulars, aquesta relació.

Centrem-nos ara en la resta de diaris. *El País* canvia el focus de la polèmica, fent que el conflicte es doni per la justificació de les idees de Jörg Haider. Una topicalització que fa que Barrera quedi representat en comunió amb l'ideari del líder austríac. Finalment, al titular de *Avui* només el fet que ERC "censuri" a Barrera ens dona elements per saber que les opinions —que el diari no qualifica— són com a mínim compromeses per a la formació catalana. El tret més destacat del titular de *La Vanguardia* és que les qualifica de "polèmiques".

ELS FETS DE LES RAMBLES. Les diferents informacions del 2.03.01 titulen de la següent manera:

"Grupos de inmigrantes increpan a Barrera tras una entrevista en la que negó ser racista y xenófobo" (*El País*).

"El risc d'incidents fa suspendre la presentació del llibre de Barrera" (*Avui*)

"Gritos de racista y fascista en la Rambla contra Barrera, que tuvo que ser escoltado" (*La Vanguardia*).

"Esbroncada al líder d'ERC a la Rambla" (*El Periódico*).

La principal característica és que tots els titulars, tret del d'*El País*, elideixen el subjecte de l'esbroncada o dels possibles incidents. Potser el titular més interessant és el de l'*Avui* que ens situa en un escenari en el qual el principal tema és la presentació del llibre. Per saber què va passar a les Rambles hem d'anar al cos de la informació. A més, el fet de dir "risc d'incident" pressuposa que no hi va haver cap incident, així l'esbroncada a Barrera a les Rambles de Barcelona retrocedeix fins a la reraguarda de la peça informativa.

La Vanguardia, per la seva part, en focalitza part de l'atenció en la gravetat dels fets que queda de manifest pel fet de què Barrera hagués de menester escolta.

LES OPINIONS DEL GOVERN. Les diferents informacions sobre la intervenció del govern titulen de la següent manera:

"El Govern utilitza el llibre de Barrera per desqualificar els nacionalistes"
(*El Periódico*, 1.03.01).

"El Gobierno censura las palabras de Barrera y Ferrusola sobre los inmigrantes"
(*La Vanguardia*, 1.03.01).

"Cabanillas critica la "obsesión" nacionalista" (glossa *La Vanguardia*, 3.03.01).

"El cas Barrera degenera en una ofensiva contra el nacionalisme" (*Avui*, 3.03.01).

La informació de *El País* recollirà la denúncia d'una ofensiva contra el nacionalisme el dia 5.03.1.:

Avantítol: Los partidos catalanistas consideran que existe una ofensiva contra el nacionalismo

Títol: **PSC y PP aceptan la oferta de Pujol para hablar de inmigración, pero critican el retraso con que llega"**

El titular d'*El País* presenta la denúncia de d'una suposada ofensiva contra el nacionalisme com una "consideració" dels catalanistes. En fer aquesta tria lèxica la informació deixa en mans del lector creure que això sigui cert o no. Ben al contrari que els titulars dels altres tres diaris d'àmbit català que creuen que sí que hi ha una càrrega contra el conjunt del catalanisme.

Pel que fa a *La Vanguardia*, el seu titular es centra en la censura a les crítiques de Barrera a la immigració, tot i que a la resta de la peça es reproduïxen les declaracions de Pío Cabanillas carregant contra el catalanisme. A més en fer servir "censura" és presenta l'actitud del govern com d'un rebuig absolut a les paraules i posició de Barrera. Lectura que no seria tan evident amb verbs com "desautoriza" o "critica". Pel que fa al titular de la glossa, el més destacat és el poc informatiu i entenedor que resulta. Què vol dir que "critica la «obsesión» nacionalista"? De quina obsessió es tracta?

La resta d'informacions ratifiquen amb més o menys força l'existència d'una càrrega contra el nacionalisme. Així el titular d'*El Periódico*,

"El Govern utilitza el llibre de Barrera per desqualificar els nacionalistes"
(*El Periódico*, 1.03.01).

denuncia un cert oportunisme del govern per aprofitar l'ocasió per atacar el nacionalisme, com queda clar en dir "utilitza les paraules de Barrera". El titular de *l'Avui*,

"El cas Barrera degenera en una ofensiva contra el nacionalisme" (*Avui*, 3.03.01).

també anuncia aquesta dinàmica, però amb grans diferències. Primer amb una elisió del subjecte de l'"ofensiva" que denuncia. Fet que per la seva ambigüïtat permet una lectura que magnifica l'agent de l'acció contra el catalanisme, ja que no es constreny només al Govern. En segon lloc, amb l'ús del verb "degenera" i que presenta el conflicte en un estadi de degradació. I finalment, amb "ofensiva" que implica l'acció d'emprendre un atac, en aquest cas, contra el "catalanisme". Confon, en tot cas, una part del catalanisme per tot el catalanisme.

Les peces complementàries a les informacions centrals

Les peces que es fan servir per complementar o contextualitzar la polèmica són un bon indicador per verificar el tractament diferenciat que ha rebut el conflicte a cada diari. Com hem vista en apartats anteriors, tant *La Vanguardia* com *El Periódico* han publicat dos reportatges on s'intenta aprofundir en el tema central de la polèmica originada per

les paraules de Barrera: la immigració. La diferència entre les dues peces informatives és que la d'*El Periódico* ("Parlant en veu alta", 4.03.01) recull les opinions de diferents nouvinguts sobre la immigració. La de *La Vanguardia*, per contra només es centra en les valoracions de diferents personatges polítics o d'algun expert en immigració.

La Vanguardia, també aportarà una informació sobre els electors classificats per partit i la seva opinió sobre la immigració ("El voto del miedo", 4.03.01). Els resultats mostren com el recel davant la immigració és manifest entre els electors dels diferents partits. La conclusió pragmàtica de la peça evidencia que les opinions xenòfobes no són exclusives del catalanisme polític ni de la societat catalana. El diari ofereix també una informació on s'explica la "dura legislación alemana" (3.03.01) sobre els delictes d'incitació a l'odi racial o la manifestació d'opinions racistes o xenòfobes. *La Vanguardia* dedicarà una entrevista a en José Montilla, PSC, (5.03.01) que només aporta més valoracions sobre el conflicte i sobre la possible responsabilitat de Pujol. O la de Carod-Rovira (4.03.01) que serveix al líder d'Esquerra per explicar millor les distàncies entre el projecte nacional d'ERC i la concepció que Barrera té de com hauria de ser Catalunya. I la notícia entrevista amb Villatoro, director del Grup Enciclopèdia Catalana, justificant perquè el llibre no es retirarà de les llibreries (3.03.01). *La Vanguardia* serà l'únic diari dels analitzats que també publiqui una entrevista amb l'ex president del Parlament (1.03.01) a la seva secció La contra, dedicada molt sovint a una entrevista amb l'autor o autora d'un llibre. El mateix dia trobem una glosa en una informació sobre el cas Barrera una glosa titulada: "Un confuso contacto 'nazi'".

L'*Avui*, per la seva part, no fa informacions complementàries a l'explicació del conflicte. *El País*, per contra, sí que en fa i són les que més es diferencien dels altres diaris. Les peces complementàries d'*El País* informen sobre la relació política de Pujol i Barrera, element que explicaria la presència del president de la Generalitat en l'acte de presentació del llibre del exdirigent republicà, acte finalment cancel·lat. D'altres peces també resumeixen la biografia política del veterà polític d'ERC.

El País

:: SOBRE BARRERA. La primera peça complementària, del 2.03.01, és una informació resum sobre la trajectòria política i personal d'Heribert Barrera.

"Un nacionalista de la línia dura

Heribert Barrera participa de la escuela del catalanismo más esencialista"

El veterà polític no en resulta gaire afavorit. L'estratègia discursiva i el to de la peça estan resumits al seu titular.

Una altra informació complementària és l'entrevista a Francesc Candel, autor de *Los otros catalanes*, i que acompanya una informació sobre l'acte d'ERC amb diversos col·lectius socials. La ironia de la declaració del titular és un toc de consciència per aquells que comparteixen les idees de Barrera i una picada d'ull pels que es mostren en contra.

“«iPero si los catalanes tienen una virgen negra!»” (3.03.01).

SOBRE LA RELACIÓ DE PUJOL I BARRERA. La informació que hem trobat complementa una peça en la qual s'explica la suspensió de l'acte on Pujol havia de presentar el llibre de Barrera.

“Lo que Pujol le debe a Barrera: la presidencia” (*El País*, 2.03.01).

La peça complementària serveix per il·lustrar els possibles motius de Pujol per mantenir fins al final la intenció de presentar el llibre de Barrera. No obstant, la descripció que fa la informació de la relació entre els dos polítics no està exempta de valoracions que van més enllà del to estrictament informatiu:

“Si hay algún político con el que Pujol está en deuda, éste es Heribert Barrera i Costa (Barcelona, 1927), ex secretario general de ERC y ex presidente del Parlament. Pujol le debe a Barrera nada menos que la presidencia de la Generalitat, que en 1980 consiguió gracias al apoyo casi gratuito de los diputados de ERC en la cámara catalana”.

Emperò, la imatge de Pujol també es veu de retruc encara més tacada amb les descripcions que de Barrera i les decisions que va prendre fa el periodista al mateix article:

“Entre su identidad como nacionalista y como político de izquierdas, Barrera escogió la nacionalista y rechazó sumar los diputados de su partido, como podría haber hecho, a los de la izquierda”.

De fet no és gens estrany aquest to a algunes informacions d'*El País* si atenem que el perfil ideològic del diari³, que s'expressa en la seva línia editorial, és antipujolista.

³ GIRO i MARTÍ, X. *Anàlisi crítica del discurs sobre el nacionalisme i identitat als editorials de la premsa diària publicada a Catalunya des de la transició fins al govern del PP (1977-1996)*. Tesis de doctorat UAB.

b.6. Les informacions analitzades aporten declaracions valoratives de personatges públics i no pas arguments que desautoritzin les declaracions de Barrera.

La hipòtesi és vàlida, però amb una excepció. La major part de declaracions que es recullen a les informacions analitzades són de polítics i es reproduïxen amb independència de la informació que puguin aportar. En el cas Barrera són només valoracions a les paraules de l'ex president del Parlament. No hi ha un raonament que expliqui per què Barrera està equivocada. Més aviat hi ha una denúncia de les paraules perquè s'allunyen del llenguatge públic políticament correcte sobre immigració.

"LES FRASES

Jordi Pujol *President de la Generalitat*. "En el tema de la immigració, el meu desacord amb Barrera és profund". (*Avui*, 2.03.01)

"Pasqual Maragall se mostró «sorprendido» de que sea Barrera, un político al que aprecia, quien haya defendido estas tesis" (*El País*, 28.02.01).

Fins i tot, i tal i com hem vist a la hipòtesis sobre declaracions, quan parlen els portaveus d'ONGs per comptes dels immigrants, només ens apareixen opinions que desautoritzen les paraules de Barrera.

Sense la presència de raonaments per desmuntar les opinions de Barrera, arribar a compartir o no les opinions de l'exlíder d'ERC depèn de la convicció personal indiscutible de cadascú. Les informacions passen de poder oferir una lectura pedagògica que ens ajudi a entendre la polèmica, a ser simplement altaveus de les opinions de Barrera. Així doncs, qui ja pensi com el veterà polític reforçarà la seva opinió, ja que no està sol, i aquell que ja tenia una opinió contrària a opinions semblants, la mantindrà.

No obstant, i com a petita excepció a la hipòtesi, *El Periódico*, *La Vanguardia* i *El País*, publiquen tres informacions, el resultat global de les quals, és un intent d'anar més enllà de la valoració i aprofundir en el terreny de la comprensió: "Parlant en veu alta"; "Cataluña descubre su fantasma", i l'entrevista a Francesc Candell.

Tot i aquesta aportació, el conjunt de les informacions recullen la denúncia de les opinions, però estan mancades d'arguments contraris.

5.3. Consideracions sobre els objectius

Objectiu 1. Analitzar si la cobertura informativa reflecteix la complexitat del conflicte.

El conjunt de les informacions analitzades no reflecteixen la complexitat del conflicte. La cobertura informativa no contempla, en general, com a actors del problema als immigrants. Apareixen només en peces que descriuen situacions tenses i la seva presentació, quan hi és, esdevé poc favorable.

A l'hora d'explicar els posicionaments dels immigrants, les informacions recorren a portaveus d'ONG i sindicats. Aquest fet no és del tot negatiu ja que mostra posicions contràries a manifestacions xenòfobes a la societat d'acollida. No obstant, el seu efecte positiu s'anul·la quan a les informacions es combina una presentació poc favorable dels immigrants —com a agents de manifestacions amb incidents,...— amb les posicions raonades de portaveus dels sindicats o ONG.

Finalment, hem trobat que les declaracions dels actors no estan prou contextualitzades. Manquen, per exemple, al·lusions a polèmiques que cohabituen amb el conflicte, que hi estan relacionades —com les tancades o la llei d'estrangeria— i que ajudarien a una correcta descodificació de la complexitat i dimensió del problema.

Objectiu 2. Estudiar si el discurs periodístic segueix o obvia les línies del manual d'estil per a les minories ètniques.

La cobertura del cas Ferrusola i Barrera és mostra sobredimensionada si atenem, sobretot, a la rellevància i responsabilitat política dels dos implicats i a la quantitat d'informacions que hi dediquen els diaris. Així doncs, i en contra del que recomana el *Manual d'estil per a les minories ètniques*, s'ha potenciat la creació d'una informació negativa que es limita a demonitzar Ferrusola i Barrera per les seves opinions sobre la immigració. Sense oferir un contrapunt informatiu en el qual quedin reflectits arguments que desautoritzin les declaracions dels dos personatges. Per contra, només disposem d'un retaule de valoracions.

El manual d'estil també recomana l'equanimitat de les fonts d'informació. Com hem vist en el primer objectiu els immigrants no apareixen com actors en conflicte i en conseqüència no es recullen les seves declaracions.

Objectiu 3: Estudiar si el discurs de les informacions reforça o afebleix postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris subjacents a la societat.

La reiteració de la desqualificació de Barrera i Ferrusola sense aportar arguments de contrapunt de les seves opinions demonitza també aquells que es poden sentir identificats amb les idees dels dos personatges i dificulten una diàleg constructiu. Les informacions no van més enllà d'una denúncia del que és políticament incorrecte en el tema de la immigració.

Sense la presència d'argument a les informacions que desautoritzin a Barrera i Ferrusola no s'aporten eines que serveixin per contrastar les opinions del qui està en contra de la immigració.

CONCLUSIONS

1. L'absència de les opinions de partidaris de les manifestacions de Barrera i Ferrusola reforça una lectura en la qual els dos personatges esdevenen una excepció sobre el conjunt de la societat. És a dir, la xenofòbia com un virus que cal aïllar per evitar-ne el contagi social. Per contra una cobertura en la qual s'ofereixin els arguments contraris a possibles opinions xenòfobes afavoreix la creació de plataformes de diàleg d'acostament de posicions enfrontades.
2. La cobertura de la polèmica de Ferrusola i Barrera revela que els diaris consideren conflictiu les crítiques cap a la immigració. I el fet de nodrir les informacions amb la crítica de personatges públics sobre Barrera i Ferrusola, com element principal de les informacions, permet a alguns diaris presentar-se com a defensors de posicions progressistes sobre la immigració.
3. La polèmica al voltant de les paraules de Marta Ferrusola i Heribert Barrera és sobredimensionada pels diaris analitzats. De fet la cobertura és incoherent amb la imatge que les informacions transmeten dels dos personatges. Heribert Barrera es presenta com el veterà polític de 83 anys i exlíder d'ERC i expresident del Parlament de Catalunya.

Part III. 05. Ferrusola i Barrera

Ferrusola es descrita com la dona del president o de Jordi Pujol. Ambdós sense cap responsabilitat política institucional.

4. La presentació que les informacions dels diaris fan de Marta Ferrusola, presentant-la només com la *dona de* reforça lectures masculistes subjacents a la societat sobre la dimensió pública de la dona.

5. La deformació d'algunes de les declaracions de Barrera afavoreix la presència de noves lectures negatives sobre la immigració no contingudes en les pròpies opinions de l'exlíder d'ERC.



6. El conflicte de la mesquita de Premià de Mar ✓

1. Exposició del conflicte o de la situació multidimensional de conflicte

Va ser inicis dels anys 80 quan Catalunya va començar a conviure amb la immigració provinent de països africans, molts dels quals de religió islàmica. Amb el pas del temps molts d'aquests ciutadans han establitzat la seva vida i llar als municipis catalans, on també han nascut els seus fills. Al costat de l'establització, nous immigrants arriben diàriament a Catalunya. En el procés d'establiment, a més de la recerca de cert benestar econòmic, els musulmans creients compleixen els seus preceptes i creences religioses en una societat laica legalment, però catòlica a la pràctica.

Els col·lectius de musulmans dels diferents municipis resen en locals que han comprat o llogat i que utilitzen com a oratoris. Són espais caracteritzats per la pràctica invisibilitat a la mirada dels que són externs al col·lectiu i que, per tant, han suscitat pocs conflictes llevat de les queixes d'alguns veïns pel soroll i l'acumulació de persones en determinats moments, sobretot en la pregària de divendres al migdia.

La població de Premià de Mar, però, el passat abril i maig de 2002 va viure un tens conflicte suscitat per la construcció d'una mesquita de nova planta a la població, a la qual una part dels veïns es va oposar. En les següents pàgines analitzarem la cobertura que quatre diaris (*El País*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui*) van fer de la polèmica. Abans, però, ens volem centrar en la descripció i contextualització del conflicte.¹

¹ Per fer-ho hem utilitzat com a font documental els articles sobre el conflicte de la mesquita de Premià apareguts al diari *El Punt* en l'edició del Maresme, a més del número de la segona quinzena d'abril de 2002 del diari local *Tribuna Premià*. Aquesta informació hemerogràfica ha estat cedida per Maria Assumpta Fontanils de la Coordinadora Premià per la Convivència, les converses amb la qual també han servit per a la descripció del conflicte. A més, hem utilitzat els articles sobre la polèmica recollits en els quatre estudiats, i que conformen la mostra analitzada.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

1995. compra del solar al carrer Joan Prim

El 1995 el col·lectiu musulmà Alttauba compra un solar al carrer Joan Prim, amb l'objectiu de construir-hi una mesquita de nova planta quan disposin dels permisos. La intenció inicial és edificar una mesquita inspirada en una feta de nova planta a València, sense altaveus ni madrasses. Les tres plantes de l'edifici tindrien una superfície total de 180 metres quadrats, amb capacitat per a unes 170 persones.

El novembre de 1996 l'Ajuntament de Premià de Mar, població que aleshores tenia 1.500 immigrants (el 6% de la població), ordena el cessament d'activitats religioses al local que el col·lectiu de musulmans tenia al carrer Núria, i que utilitzava com a mesquita des del 1988. La raó que dóna el consistori és que no compleix les normes de salubritat exigibles i que, a més, és un espai petit. El febrer de 2000 i després d'un llarg procés judicial el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya dóna la raó a l'Ajuntament de Premià.

2000. Trasllat provisional a l'Escola Voramar

Per això i de forma provisional, el col·lectiu trasllada el seu lloc d'oració a les aules de l'Escola Voramar. Mentre, l'Ajuntament es compromet a buscar un lloc perquè els musulmans puguin resar fins a la construcció definitiva del temple, que s'ha de fer al solar que l'any 1995 van comprar els musulmans al carrer Joan Prim, situat al centre del poble, concretament al barri del Maresme.

El desembre de 2001 i després de diferents intents fallits, l'Ajuntament amb el vist-i-plau de la Generalitat i del Consell Islàmic de Catalunya proposa que la mesquita s'instal·li al barri de Banyeres i no al local del carrer Joan Prim. Aquesta decisió crea reaccions diverses en el col·lectiu musulmà: una part creu que és una bona oferta mentre que un altre sector liderat per l'imam es nega a acceptar la decisió. Paral·lelament alguns veïns de Banyeres comencen una campanya de recollida de signatures en contra la construcció de la mesquita a aquest barri de les afores de Premià. En recullen unes 700. Davant d'aquesta reacció, alguns veïns del carrer Joan Prim decideixen iniciar també una recollida de firmes per mostrar l'oposició a la construcció de la mesquita al solar del centre de la població. Els veïns contraris a la construcció de la mesquita del barri, que és el de més concentració d'habitants

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

del municipi, recullen, segons asseguren, 7.500 signatures contra la construcció d'una mesquita que diuen que devaluarà el valor dels seus pisos. El nombre de signatures s'ha de matisar ja que una part de les firmes són de períodes anteriors, concretament del moment que els musulmans compren els terrenys de Joan Prim i fan explícit el seu desig de construir-hi una mesquita.

Veient que el consistori, diuen, no defensa els seus interessos, el dia 23 de març els veïns de Joan Prim contraris a la construcció de la mesquita es posen en contacte amb Josep Anglada, el líder de Plataforma per Catalunya. És una formació d'ultradreta nascuda a Vic que es va legalitzar com a partit polític el 5 d'abril de 2002 i que fa del control estricte de la immigració una de les seves cartes de presentació per concórrer a les eleccions municipals d'aquest 2003.

16 d'abril 2002. deixen l'Escola Voramar i comença la mobilització de la població

El dia 13 d'abril de 2002 l'Ajuntament ordena als musulmans que abandonin l'antiga escola Voramar després que el col·lectiu es negués a construir la seva mesquita a Banyeres. Els musulmans acaten l'ordre d'abandonar l'escola el dimarts dia 16 i anuncien que resaran al solar del carrer Joan Prim. L'endemà els veïns del barri de Banyeres es manifesten en contra que la mesquita es traslladi al seu barri, tal i com proposa el govern ja que creu que és l'emplaçament més adequat. El dijous l'alcaldeessa, Maria Jesús Fanego, diu que cal conduir el conflicte per trobar-hi una solució.

El migdia del divendres 19 els musulmans, tal i com havien anunciat, fan l'oració al solar de la seva propietat a Joan Prim. Alguns veïns del voltant del solar pengen pancartes que expliciten el rebuig a la construcció de la mesquita i la policia local aixeca acta del fet ja que el terreny no reunia les condicions legals necessàries legals per resar-hi. A 2/4 de 8 del vespre es convoquen dues manifestacions antimesquita en les quals hi participen 100 veïns de Banyeres i 200 de la zona de Joan Prim que es concentren als voltants del solar propietat del col·lectiu musulmà. Els musulmans eviten els enfrontaments i decideixen no fer l'oració de ¾ de 9 al solar.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

23 d'abril de 2002. Es crea la Plataforma Premià per la Convivència

El 23 d'abril a la nit una cinquantena de veïns es constitueixen en la Plataforma Premià per la Convivència (després s'anomenarà Coordinadora, que elabora un manifest "Per al respecte dels drets civils, Premià per la Convivència" que té com a objectiu deixar clar que no tothom pensa igual a Premià, és a dir, fan una crida al respecte als drets civils i, per tant, es mostren favorables a la construcció de la mesquita.

26 d'abril. L'Ajuntament aprova la resolució d'autoritzar la construcció de la mesquita

L'Ajuntament aprova la resolució d'autoritzar la construcció de la mesquita en els terrenys de propietat musulmana "per imperatiu legal", i els insta que deixin de resar a l'aire lliure al solar del carrer Joan Prim. Al mateix temps, el consistori condiona l'efectivitat de la llicència al compliment d'una desena de requisits en matèria de protecció al medi ambient, seguretat, prevenció d'incendis, higiene, sorolls i molèsties, i sistemes de control. El mateix dia, tots els grups municipals signen un manifest conjunt contra el racisme i la xenofòbia. Per la seva banda, Premià per la Convivència fa una reunió on demana que l'actitud del consistori sigui més ferma i recalca que es violen els drets constitucionals oposant-se a la creació de la mesquita, una posició que fa que els veïns, diuen, se situïn per sobre de la llei. El mateix dia 26, Premià per la Convivència celebra una nova reunió al Centre Cívic de Premià, convocada ja el dia de la seva constitució, i en la qual hi participen també musulmans subsaharians i marroquins del poble.

La resolució del consistori del 26 fa que el mateix dia es formi de forma espontània una concentració d'un centenar de veïns dels carrer Joan Prim que es manifesten per mostrar el rebuig a la construcció de la mesquita i també a les acusacions de racisme de veïns i mitjans de comunicació. A la concentració hi apareix Josep Anglada.

Per la seva banda, els musulmans es mostren fermes a construir a Joan Prim i no a Banyeres, que continua essent la posició del consistori que diu que aquest espai és més adequat i té millors comunicacions. Els advocats del col·lectiu islàmic, però,

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

diuen que el terreny està catalogat com a no ~~és~~ edificable. El terreny de Banyeres que proposa l'Ajuntament és d'una zona industrial no edificable i per tant, els musulmans haurien d'esperar una requalificació d'uns terrenys que ningú assegurava que passessin a ser edificables.

12 de maig de 2002. Comencen les manifestacions més concorregudes. Mediació de Premià per la Convivència i crisi al pacte de govern

El 12 de maig més de 600 persones participen en una manifestació pels drets dels immigrants que està convocada per les 28 entitats signants del manifest de Premià per la Convivència. A la manifestació no hi ha cap membre de l'Ajuntament. En canvi, hi apareixen el president d'ICV, Joan Saura, i responsables de CCOO, UGT i SOS-Racisme. El dia 15 de maig, el grup municipal d'ICV signa el manifest Premià per la Convivència, fet que provoca problemes a l'equip de govern del qual forma part junt amb PSC i ERC, ja que el manifest critica la política del govern municipal. El grup majoritari, PSC, es molesta per l'actitud d'ICV. El mateix dia, membres de Premià per la Convivència, es posen en contacte amb l'Ajuntament i el col·lectiu islàmic i preveu la possibilitat que puguin resar a uns locals de la Parròquia com a solució provisional, possibilitat que no s'acaba produint.

18 de maig de 2002. La manifestació dels enfrontaments

A partir d'aquests fets, el conflicte originat per la construcció de la mesquita de Premià, traspasa el seu àmbit local i passa a entendre's i interpretar-se en clau, per sobre de tot, nacional. Aquí, però, només citarem de passada les declaracions dels líders polítics nacionals-tradicionals perquè la majoria ni tan sols fan referència de forma directa als fets de Premià.

El 18 de maig, Josep Anglada impulsa la manifestació a Premià, "A favor de la nostra identitat", fet que il·lustra la representativitat que els veïns contraris a la construcció de la mesquita atorguen a Anglada en les mobilitzacions. L'Ajuntament es mostra contrari a aquest "traspàs de poders" i creu que agreuja la situació. En la manifestació hi van 1.200 persones. El mateix dia una cinquantena de persones d'Acció Antifeixista fan una concentració a Premià sota el lema "Aturem el feixisme". Es registren incidents de poca importància entre les dues manifestacions

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

que duren poc minuts, circumstàncies que provoquen que la policia no intervingui tot i que durant el dia al municipi hi ha controls per part de la Guàrdia Civil per "evitar", diuen, l'arribada de violents. El mateix dia el President de la Generalitat qualifica de molt greus els incidents de Premià.

El 19 de maig, l'Ajuntament manifesta que el conflicte ha creat una fractura social evident. Per això, l'endemà, l'alcaldesa de Premià, Maria Jesús Fanego, demana ajuda a les administracions davant "els brots de racisme". Mentre, el PP de Premià dóna suport explícit als veïns contraris a la construcció de la mesquita, i acusa als immigrants de trencar la convivència. El mateix dia, Pasqual Maragall diu que els incidents de Premià no són anecdòtics.

21 de maig de 2002. Reunions i mediació de l'Ajuntament

El 21 de maig hi ha una reunió a l'Ajuntament dels 5 grups amb representació a l'Ajuntament sense cap presència d'afectats. L'objectiu és resoldre la ubicació de la mesquita. És el mateix dia en què Carod-Rovira demana l'expulsió de l'imam de Premià per tenir una actitud masclista, per no voler donar la mà a l'alcaldesa, i anticatalana. L'endemà, Artur Mas diu el mateix.

També al dia 22 la comunitat islàmica Alттаuba es reuneix amb la comissió de l'Ajuntament, encapçalada pel regidor de Serveis Socials, Joan Garcia (PSC), sobre el tema de la mesquita, i accepta no començar les obres del temple mentre es duen a terme les negociacions. A la tarda, el conseller Pomés es reuneix amb Fanego per donar-li suport.

Juny i juliol de 2002. Negociacions

L'Ajuntament inicia les negociacions per trobar una solució al conflicte de la mesquita a finals de maig i la discussió s'allarga fins a finals de juliol. En les negociacions hi intervé l'Ajuntament, encapçalat pel regidor de Serveis Socials, Joan Garcia (PSC), la comunitat islàmica Alттаuba i els veïns del carrer Joan Prim. En queda exclosa la coordinadora Premià per la Convivència ja que segons paraules del regidor "no són part implicada". La coordinadora sempre s'ha expressat explícitament contrària al trasllat del lloc d'oració a l'escola Voramar i així ho

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

ratifiquen en un manifest que fan arribar a l'Ajuntament el dia 3 de juliol en el qual hi expressen també el seu malestar per haver estat exclosos de les converses. Dies més tard l'Ajuntament els crida, escolta la seva opinió però no continua el contacte ja que diuen que no aporten la solució.

A finals de juliol l'Ajuntament, els musulmans, i els veïns de Joan Prim estan a punt de firmar l'acord pel qual els musulmans cedeixen el solar de la seva propietat al consistori per un període de cinc anys a canvi de poder resar a l'escola Voramar. Els representants musulmans, però, decideixen no fer el pas perquè creuen que els perjudica. Finalment, però, es decideix acceptar l'acord, en part perquè una part del col·lectiu musulmà, sobretot els més grans d'edat, pressionen perquè firmin amb l'argument que el que ells volen és un lloc on poder resar.

Acabat el mes de juliol, doncs, les parts han arribat a l'acord verbal que no es firma fins al 5 de setembre perquè les vacances d'agost de l'administració pública ho impedeixen.

5 de setembre de 2002. La firma del conveni

El 5 de setembre es firma el conveni pel qual l'Ajuntament cedeix a Altauba la primera planta de l'antiga Escola Voramar, que curiosament té el doble de superfície que la que tindria la nova mesquita. A canvi, el col·lectiu islàmic cedeix el solar del carrer Joan Prim al consistori i per a un període de 15 anys i, per tant, en conserven la propietat.

El conveni ha fet que no hi hagi hagut més mobilitzacions en forma de manifestació ni enfrontaments al poble sobre la ubicació de la mesquita. Tot i això que les parts semblin satisfetes per l'acord, Maria Assumpta Fontanils de Premià per la Convivència diu que aquesta decisió "salomònica" és perillosa perquè "crea un precedent i perquè no pot ser que algú que té un terreny amb propietat no hi pugui construir". S'ha de recordar que el col·lectiu islàmic tenia tots els permisos legals per a la construcció de la mesquita. En les seves declaracions públiques, Premià per la Convivència afirma que creu que el conveni trasllada el conflicte i el fa endarrerir però que no és una solució. La postura de la coordinadora, però, no queda recollida

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

pels mitjans que tanquen les informacions de la mesquita amb el final feliç del conveni.

Tot i això, a finals de setembre algunes publicacions, com *El País*, es fan ressò de l'abandonament d'ICV del pacte de govern d'esquerres. Tot i això, la mesquita no és l'única causa de trencament ja que s'hi han d'afegir temes com la política fiscal o els usos als quals anirà destinat l'edifici de Can Sanpere, de titularitat pública.

2. Explicació del corpus

El corpus que hem utilitzat per a l'anàlisi del conflicte de la mesquita de Premià és el comprès entre el dia 24 d'abril de 2002 i el 6 de setembre del mateix any, dia que coincideix amb l'endemà de la firma de l'acord. En els quatre diaris les informacions sobre la mesquita són constants l'última setmana d'abril i durant tot el mes de maig. Els mesos de juliol i agost no es publiquen informacions sobre el tema que ens ocupa. No és fins el dia 6 de setembre, l'endemà de l'acord, que els quatre diaris tornen a publicar una informació sobre el conflicte, que es convertirà en l'última que de forma específica dediquen a la mesquita de Premià.

Així doncs el corpus va des del 24 d'abril del 2002 al 6 de setembre del mateix anys. En aquest període en total apareixen, sobre el conflicte de la mesquita de Premià, tretze peces al diari *Avui*, catorze a *El País*, dotze a *El Periódico* i catorze a *La Vanguardia*. Tenint en compte aquest corpus i constatant que en el període hi ha una successió constant d'esdeveniments hem decidit agafar tots els 53 articles com a mostra per a l'anàlisi.

El corpus i la mostra, doncs, coincideixen amb els dies més tensos del conflicte de la mesquita de Premià i en els quals adopta una dimensió pública, reforçada i recreada per la cobertura que en fan els mitjans de comunicació. Els quatre diaris que analitzem, però, no expliquen la tensió que es viu al municipi a principis i mitjans d'abril de 2002². Com queda constatat en la descripció, és el dia 13 d'abril

² Ja el dia 20 d'abril, l'edició del Maresme del diari *El Punt* dedica la portada a la "Cassolada contra la mesquita de Premià"

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

quan l'ajuntament ordena els musulmans que abandonin Voramar, fet que provoca les primeres friccions explícites entre musulmans i veïns contraris a la construcció de la mesquita. Aquests fets no són recollits al dia pels quatre diaris estudiats, sinó que els especifiquen de forma molt genèrica en les informacions sobre la mesquita que comencen a cobrir a partir del dia 24 d'abril.

La mostra analitzada coincideix amb els dies en què es crea la Coordinadora Premià per la Convivència, i en què entra en escena Josep Anglada, que adopta el paper de portaveu dels veïns contraris a la construcció de la mesquita. Són els dies en què les manifestacions a favor i en contra de la mesquita esdevenen constants i en què l'ajuntament intervé com a mediador del conflicte i comencen les converses i negociacions per a una solució. L'acord arribarà a finals de juliol, però no es dona a conèixer ni es firma fins al 5 de setembre. L'endemà serà quan els quatre diaris estudiats publicaran l'últim notícia referent al conflicte de Premià.

A finals de setembre i de forma aïllada, algun dels diaris estudiats, com ara *El País*, recull el trencament del pacte de govern a Premià. ICV el trenca per desavinences amb el consistori per l'actuació, entre d'altres, en el tema de la mesquita. Hem obviat aquestes informacions perquè no són rellevants per al nostre objecte d'estudi i perquè és una informació lligada només de forma parcial al tema que ens ocupa.

3. Objectius, Hipòtesis i metodologia d'anàlisi.

:: Objectius

Els objectius de l'anàlisi de la cobertura informativa del conflicte de Premià són els mateixos que defineixen el conjunt de la investigació.

- 1. Analitzar si la cobertura informativa abraça el conflicte amb tota la seva complexitat, tant pel que fa als actors, com als problemes o al procés.*

La descripció i contextualització que hem fet per explicar la polèmica sorgida arran de la construcció de la mesquita de Premià ens servirà per determinar si els quatre

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

diaris han fet una cobertura del conflicte complexa tenint en compte les següents variables: actors, problema i procés.

2. Estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques.

El Manual, editat pel Col·legi de periodistes, defensa una multiinterculturalitat enriquidora per tots els actors socials. Per fer-ho possible exposa 6 recomanacions en el tractament de les minories ètniques als mitjans. Veurem quines són les propostes que els diaris segueixen i quines són poc practicades.

3. Estudiar si la informació reforça o afebleix l'ideari racista i discriminatori.

La informació que rebem dels mitjans de comunicació incideix en la nostra concepció del món. És un aspecte que adopta especial interès en els esdeveniments que no vivim en primera persona i dels quals només, o sobretot, en tenim coneixement a través dels mitjans. El tercer objectiu, doncs, apunta a la incidència sobre l'ideari racista i discriminatori que subjau en la cobertura i tractament periodístic del conflicte de la mesquita de Premià.

:: Hipòtesis

A partir dels objectius generals vam plantejar vuit hipòtesis com a il·lustratives dels aspectes més rellevants que defineixen la cobertura del conflicte de la mesquita de Premià en els quatre diaris estudiats.

1. En les informacions els diaris estudiats es manifesten contraris al racisme.

És una hipòtesi que pretén il·lustrar si en la formulació discursiva de les informacions els diaris es manifesten, de forma més o menys explícita, contraris al racisme. Ens fixarem també en com es concretitza la postura contrària al racisme, és a dir, si les informacions ho fan a través d'adjectius escollits pels responsables de la notícia o bé a través de declaracions que fan altres actors.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

3. Els diaris estudiats donen més rellevància a les tesis dels contraris a la construcció de la mesquita que als defensors

La hipòtesi no està formulada per a una anàlisi merament quantitativa de l'espai que les informacions dediquen a les tesis de cada un dels actors. Ens fixarem en els arguments que surten de forma més assídua als textos i si hi ha una excessiva repetició de certs aspectes en detriment d'altres que queden invisibilitzats.

4. En els diaris estudiats, apareixen més els actors contraris a la construcció de la mesquita que els partidaris.

Si en la segona hipòtesi fèiem referència a la presència de tesis dels actors, aquí ens centrem amb la, a priori, major presència d'actors contraris a la construcció de la mesquita que els partidaris. Tenint en compte que, per regla general, la presència d'actors és directament proporcional a l'aparició dels arguments, les relacions amb la segona hipòtesi són evidents. No podem obviar, però, la particularitat de la tercera. Així, veurem quins són els actors als quals es dedica més espai, criteri que no sempre anirà lligat a la relació directa amb el conflicte de Premià. Ens referim a la sobrepresència del líder de Plataforma per Catalunya, Josep Anglada, en les informacions.

4. En els diaris estudiats no hi ha una visibilitat de les posicions conciliadores.

Si bé és cert que en les anteriors hipòtesis hem fet una distinció entre partidaris i detractors de la construcció de la mesquita, hi ha hagut actors que, al llarg del conflicte, han adoptat un rol neutre i negociador, com és el cas de l'ajuntament de Premià de Mar. La hipòtesi, però, també fa referència a la invisibilitat de les posicions conciliadores dins els que han pres partit en el conflicte. És a dir, persones i col·lectius que, tot i mostrar-se radicalment defensores de la construcció de la mesquita com és el cas de Premià per la Convivència, van mantenir una posició conciliadora i de diàleg, que no és sinònim de neutralitat.

5. En els diaris estudiats, la gènesi del conflicte està, sovint, mal explicada.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

La descripció explícita que el període més tens en el conflicte de la mesquita de Premià s'inicia el dia 13 d'abril de 2002 amb l'expulsió dels musulmans de Voramar per part de l'ajuntament, després de no haver acceptat construir la mesquita a Banyeres. Més important que això, és saber que el 26 d'abril del 2002 el col·lectiu islàmic ja té tots els permisos en regla per a construir la mesquita en els terrenys que tenen en propietat des de 1995 a Joan Prim. Alguns dels antecedents s'obvien en les informacions. Sense una explicació de la gènesi no es pot entendre ni molt menys comprendre la dimensió del conflicte.

6. En els diaris estudiats es desqualifica els líders islàmics locals i els de les formacions d'ultradreta.

Amb la sisena hipòtesi centrarem l'anàlisi en les peces informatives on hi apareguin els líders islàmics locals, és a dir, l'imam i el líder d'Alttauba, Rachid Wouddah, i també Josep Anglada, líder de Plataforma per Catalunya que apareix com a portaveu dels veïns contraris a la construcció de la mesquita. Ens fixarem en els adjectius que s'escullen per qualificar-los i les cites pròpies i alienes amb els quals se'ls acompanya.

7. En els diaris estudiats, sovint no s'expliquen ni la negociació ni la resolució.

La negociació del conflicte s'inicia a finals de maig i la resolució arriba el dia 5 de setembre. Volem incidir en com és el tractament, si és que es fa, de la negociació i resolució del conflicte i, en quina mesura les informacions sobre aquests dos aspectes són concretes i contrastades.

8. Amb l'aparició dels líders dels partits polítics, deixen d'aparèixer els protagonistes del conflicte.

Sovint els conflictes que afecten la societat queden reduïts, en el tractament dels mitjans de comunicació, a les declaracions que en fan els polítics tradicionals. Per això, volem analitzar com afecta en el tractament de la informació la irrupció de declaracions de polítics nacionals en el tema de la mesquita de Premià i en quina mesura es desplaça als protagonistes directes del conflicte.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

:: Justificació de la mostra

La mostra que hem utilitzat per analitzar el tema de la mesquita de Premià coincideix amb el corpus que ja hem referenciat. És una decisió presa per la concentració del conflicte en uns dies prou concrets, en què hi ha una successió constant de diferents esdeveniments.

:: Instrument d'anàlisi: Fitxa i explicació

L'instrument d'anàlisi és una fitxa que està estructurada perquè pugui respondre, en cada un dels articles analitzats, a les vuit hipòtesis que hem plantejat. És un instrument que ens serveix per fer el buidat, però sobretot de síntesi il·lustradora i concreta d'unes hipòtesis que seran reformulades, reafirmades o refutades a partir del contrast amb les fitxes.

L'inici està dedicat a les dades que expliciten a quin diari correspon la fitxa, la data i el conflicte analitzat. Després d'això i d'anotar els elements de titulació de la informació i el seu autor, es dedica un apartat a la identificació dels actors que apareixen a la informació i la descripció que en fa la informació. És a dir, els adjectius i/o expressions que s'utilitzen per caracteritzar els actors i que poden ser aportats pel mateix periodista o arribar determinats per les declaracions d'altres actors.

A continuació es fa esment a les accions que s'atribueixen als diferents actors i que, per tant, configuraran en moltes informacions el *què ha passat?*, és a dir atorgaran cert criteri de noticiabilitat a l'esdeveniment. També ho poden fer les declaracions dels actors, que és el que recull el següent punt de la fitxa. En les declaracions recollides a la fitxa, posem especial atenció als verbs que s'utilitzen per introduir les cites directes o indirectes dels actors ja que en ells també hi ha una forta càrrega qualificativa/descriptiva dels actors i sovint ens aporta informació implícita del comportament i en alguns casos la intencionalitat dels actors que el periodista ha percebut. No és el mateix escriure "va denunciar" que "va dir", per exemple.

En la fitxa també anotem si manquen alguns actors per a la correcta explicació del conflicte que fa la notícia. Al mateix temps, ens fixem en l'espai que es dedica a

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

cada un dels actors i quina proporcionalitat guarden entre ells. Recordem que l'espai que es dedica a uns i altres influeix directament en la major o menor presència dels seus arguments i, per tant, en la configuració mental que els lectors es fan d'un conflicte que molts d'ells coneixen només a través del tractament dels mitjans.

La fitxa també recull la forma com s'expliquen les tesis dels diferents actors, si es fa de forma directa, a través de cites pròpies, a través de comunicats o bé a partir de les referències que altres fan de les suposades tesis i/o arguments d'un altre actor.

Dediquem l'apartat final a apuntar si la informació explica la gènesi del conflicte i si hi apareixen posicions medidores.

El model de fitxa és el següent:

Publicació	
Data	00/00/00
Secció	
Autor	

TÍTOL	
--------------	--

ACTORS		
Quins són els actors que es presenten?		
[Principals]		
ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ	VALORACIÓ
		Valoració 1
		Valoració 2
		Valoració 3
		Valoració 1
[Secundaris]		
ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ	VALORACIÓ
		Valoració 1
		Valoració 1
		Valoració 1

Manquen actors necessaris per l'explicació del conflicte?		
-		
-		
-		

Quines accions s'adjudiquen als actors?		
ACTOR	ACCIONS	VALORACIÓ
Actor 1	Descripció/presentació 1	Valoració 1
Actor 2	Descripció/presentació 2	Valoració 2
Actor 3	Descripció/presentació 3	Valoració 3

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

ACTORS	
De qui són les declaracions que reproduceix el diari? Quina és la seva aportació en el conflicte?	
ACTOR	ACTOR 1
APORTACIÓ	Aportació 1
DECLARACIÓ	Verb introducció 1: Declaració 1:
ACTOR	ACTOR 2
APORTACIÓ	Aportació 2
DECLARACIÓ	Verb introducció 2: Declaració 2:
Als diferents actors se'ls hi dóna el mateix espai?	

PROBLEMA
Com s'identifica el problema en l'article?
[Gènesi] Gènesi1
[Conflicte] Conflicte 1
Com s'expliquen les tesis dels diferents actors?
S'expliquen les mediacions?
Resposta x

PROCÉS
Quines fonts fa servir el diari en la cobertura del conflicte?
- Font 1 - Font 2 - Font 3
Pregunta x?
Resposta x

4. Resultats

4.1. En relació amb la *Hipòtesi 1*: **en les informacions, els diaris estudiats es manifesten contraris al racisme.** Aquesta hipòtesi queda contrastada per la desqualificació que els diaris fan de Josep Anglada. També pels apel·latius que acompanyen els veïns contraris a la construcció de la mesquita, sempre de caràcter negatiu. En algunes ocasions també s'usen les cites per ridiculitzar-los.

El País

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Les informacions es manifesten majoritàriament contràries al racisme, fet que s'il·lustra quan es presenten els veïns contraris a la construcció de la mesquita, als quals se'ls hi atorguen, majoritàriament, qualificatius amb càrrega negativa (radicalitzats, contraris a...). Per contrast, el poc espai dedicat als partidaris de la mesquita van acompanyats de qualificatius amb càrrega positiva (tolerància, convivència, favorables a...).

El 27 d'abril, referint-se als contraris a la mesquita s'explica que "los manifestantes portaban pancartas en las que podían leerse alusiones insultantes contra la alcaldesa de Premià". La informació afegeix que són un centenar de veïns, menys que en les anteriors ocasions però més "radicalizados". Es comença la notícia assenyalant que són contraris a la mesquita per després remarcar aspectes més genèrics de la immigració, inserint cites d'ells com "los que vienen de fuera son los más conflictivos de sus países. Cada cual a su casa".

La informació del 13 de maig recull la informació sobre la manifestació de veïns favorables a la construcció de la mesquita. Els adjectius amb els quals s'acompanya a aquests premianencs tenen una càrrega positiva: "Centenares de personas marchan a favor de la tolerancia en Premià". Es destaca també el caràcter lúdico-festiu de la manifestació.

Les diferències que hi ha en el tractament dels veïns contraris a la construcció de la mesquita i els favorables atorguen a les informacions una manifestació antiracista subtil però indubtable. Veiem, però, com es fa una descripció maniquea i massa abstracte del conflicte. El problema real de la mesquita queda en un segon terme (com veurem al punt 5) i les informacions redueixen els veïns de Premià, en el tema de la mesquita, en tolerants i intolerants.

La Vanguardia

La publicació no es manifesta directament contrària al racisme en les informacions.

Es desqualifica de forma subtil Josep Anglada, tot reproduint una pregunta en la roda de premsa sobre Le Pen, i alguns dels contraris a la mesquita. "Después de un

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

'yo no soy racista' salió el pero del odio a los 'moros' de un hombre que había hecho la mili en el Sahara Occidental" (27/04/02). Però no se'ls acusa ni de xenofòbia ni de ser racistes, dos adjectius que molesten els veïns de Premià. "Los vecinos participantes mostraron una gran indignación ante las acusaciones de xenofobia" (27/04/02).

En el reportatge del dia 5 de maig, es desqualifica, de forma grotesca, els veïns contraris a la mesquita. Es reproduïx, per exemple, les declaracions d'un tal senyor Coll, que assegura que "donde hay 'merder' siempre hay un moro". En la mateixa pàgina, "una señora catalana, una señora de edad, de unos 70 años, de Premià de toda la vida" critica els polítics "porque defienden más a los moros que a nosotros".

El Periódico

La publicació no es manifesta de forma directa contrària al racisme en les informacions sobre el conflicte. Sí que ho fa, en canvi, a través de la desqualificació d'algunes de les persones que no volen la mesquita i, en especial, de Josep Anglada, del qual recorda el seu passat a Fuerza Nueva. "L'ultradretà" (19/05/02) i "l'ultra" (22/05/02) són els qualificatius que designen a Anglada en les informacions en què apareix.

A alguns antimesquita se'ls deixa en evidència, en citar les seves amenaces. "«No els permetrem que es quedin aquí, si cal, ho cremo to», diu un exaltat" (27/04/02). Un altre, identificat com Gago (22/05/02), li fa un prec al redactor. "Escriguí que no som racistes perquè no ens sentim superiors", diu.

Tanmateix, en alguna informació es poden llegir frases que justifiquen el recel dels antimesquita (22/05/02).

"Són mà d'obra qualificada, com gairebé tots els magribins acabats d'arribar. Per aquesta raó se senten amenaçats i ningú recolza la construcció de la mesquita. Al contrari, pensen lluitar a mort en aquesta qüestió"

Avui

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

En la notícia del dia 27, la primera que surt a l'*Avui* sobre la mesquita de Premià, es diu en paraules de Jordi Pagès de la Coordinadora Premià per la Convivència que la seva entitat vol posar fre als tics "xenòfobs i intolerants d'alguns veïns". Veiem com es descriu els veïns contraris a la construcció de la mesquita de forma indirecta i amb qualificatius amb forta càrrega negativa. El subtítol del mateix dia és prou explícit, "qualifiquen de 'lamentables' els incidents contra la mesquita".

El dia 13 sota el títol "manifestació a Premià pels drets dels immigrants" es diu que "600 persones van participar en una manifestació antiracista". Al mateix primer paràgraf en què es fa aquesta afirmació, la notícia explica que la manifestació és una "resposta a les inquietuds i recels sorgits en aquesta població del Maresme [Premià de Mar] en relació amb la ubicació d'una mesquita".

El mot antiracista no sembla el més apropiat per definir la manifestació de Premià per la Convivència, ja que molts ciutadans es mouen per la por a la devaluació dels preus dels pisos, per exemple, més que per racisme. A més, és un terme que porta a la confrontació i maniqueïtzació del conflicte. El títol de la informació en canvi ("Manifestació a Premià pels drets dels immigrants") defuig la polarització i adjectiva la manifestació de forma més pertinent i positiva.

Comparació: semblances i diferències

Hem vist com en els quatre diaris el posicionament més clarament antiracista en les informacions s'il·lustra a través de les desqualificacions que es fan de Josep Anglada, del qual recorden el seu passat a Fuerza Nueva i la vinculació ideològica amb Jean-Marie Le Pen. A més, s'atorga als veïns antimesquita qualificatius amb càrrega negativa (radicalitzats, contraris a...). Sovint també es vol il·lustrar la seva radicalització a través de cites de les declaracions: "no els permetrem que es quedin aquí, si cal, ho cremo tot" (*El Periódico*, 27/04/02). També se'ls desqualifica, però, a través de les seves accions com a grup, "Los manifestantes portaban pancartas en las que podían leerse alusiones insultantes contra la alcaldesa de Premià" (*El País*, 27/04/02). Alguns diaris, amb més freqüència a *El Periódico* que a la resta, inclouen informacions on els antimesquita expliquen els seus recels. "Són mà d'obra qualificada, com gairebé tots els magribins acabats

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

d'arribar. Per aquesta raó se senten amenaçats i ningú recolza la construcció de la mesquita. Al contrari, pensen lluitar a mort en aquesta qüestió" (*El Periódico*, 22/05/02).

En els quatre diaris es qualifica els veïns favorables a la construcció de la mesquita amb adjectius com "tolerància" i "convivència". Hem vist com *El País* destaca el caràcter "lúdico-festiu" d'una de les manifestacions de Premià per la Convivència. L'adjectiu sembla atorgar un valor plenament positiu al seu posicionament, perquè està desprovist de violència. Al mateix temps, però, qualificar el to de festiu pot portar a una percepció de les seves reivindicacions com a quelcom utòpic, o si més no, poc seriós i efectiu.

Síntesi i conclusions

No és negatiu que en les informacions hi hagi arguments que expressen el recel d'alguns veïns davant uns immigrants que veuen com a competidors en el mercat laboral. Els arguments expliquen, que no és el mateix que justificar, el recel de certs veïns davant la construcció de la mesquita, però també atorguen una base econòmica al problema. És a dir, alguns arguments dels veïns antimesquita il·lustren que el nivell de vida i el poder adquisitiu dels premianencs influeixen en el seu posicionament en el conflicte. Són arguments, per tant, que no es poden ni s'han d'obviar i que han de formar part del debat en polèmiques com les de la mesquita de Premià. Potser la clau es troba en la forma com s'utilitzen aquests arguments, on s'introdueixen i com es complementen. Acompanyar-ho de les dades d'atur del municipi o de les diferències en el poder adquisitiu és una proposta en aquest sentit.

Ja hem anotat com l'antiracisme que hi ha en la majoria de les informacions incideix en que la descripció del conflicte sigui maniquea i quedi reduïda a dos bàndols, un que és racista i un altre que no ho és. Així es produeix una descripció moral del problema poc adequada per entendre el conflicte. Per això, semblen arribar a l'absurditat les referències constants als veïns antimesquita, *xenòfobs*, i els veïns favorables a la construcció, *tolerants*. El discurs periodístic s'hauria de deixar de centrar en aquestes bipolaritzacions i hauria de dedicar la majoria d'espai

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

per a les declaracions i aspectes que descriuen i fan aprehendre el conflicte concret en tota la seva complexitat. Així, per exemple, les possibilitats d'empatitzar amb l'altre són molt més grans, i ajuden a un desenvolupament més eficaç de la comunicació intercultural³. Els mitjans de comunicació tenen responsabilitat en el trencament dels estereotips, que entenem com a mitjà que el grup té per enfrontar-se a la tensió del moment i a certs sentiments d'amenaça.

4.2. En relació amb la *Hipòtesi 2*: **Els diaris estudiats donen més rellevància a les tesis dels contraris a la construcció de la mesquita que als defensors.** És una hipòtesi que queda matisada. Es dedica molt espai als contraris a la construcció de la mesquita, però s'ha d'apuntar que l'espai l'omplen, d'una forma majoritària, els arguments de Josep Anglada, tot i que hi ha diferències entre els diaris.

El País

A simple vista ja es nota com les tesis dels contraris a la construcció de la mesquita apareixen en 9 articles mentre que els favorables, ho fan en 5 (en dos dels quals només parlen musulmans, part directament implicada).

Les tesis dels veïns "antimesquita", en realitat, apareixen en els articles referents a les manifestacions i majoritàriament de forma indirecta (a través de les pancartes). La resta d'espai dels contraris el capitalitzen les tesis de Josep Anglada referents a la mesquita, però, per sobre de tot, a la immigració. Aquest fet agreuja més la polarització que comentàvem al punt anterior, ja que a través de la cobertura dels mitjans de comunicació (també *El País*) es converteix en indissociables veïns antimesquita i Josep Anglada. De fet, van ser els premianencs contraris a la construcció de la mesquita els que van demanar que Anglada els fes de portaveu, però això no significa que els veïns reafirmin tot el que diu Anglada. De fet, en el reportatge emès per 30 minuts que analitzava la polèmica per a la mesquita de Premià, alguns veïns contraris a la construcció de la mesquita reconeixien que havia estat un "error" posar-se en contacte amb Josep Anglada, de Plataforma per Catalunya.

³ Rodrigo, Miguel. *La comunicación intercultural*, 1999.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

En la informació del dia 19, per exemple, en la qual es parla de la manifestació contra la mesquita de Premià, no s'introdueix cap cita directa d'algun dels veïns contraris a la construcció de la mesquita. Tampoc es fa referència a les seves reivindicacions en la polèmica. Qui sí que té veu és Josep Anglada, un actor al qual els mitjans accepten com a portaveu dels veïns antimesquita. Les informacions tendeixen a ridiculitzar el líder de Plataforma per Catalunya (19/05/03),

"No en vano los vecinos no dudan en proclamar que se sienten abandonados por todos los partidos políticos. A excepción, claro está, del que preside Anglada, de claros tintes xenófobos"

La Vanguardia

Les tesis dels contraris a la mesquita es reproduïxen en poques ocasions. "Su oposición a la construcción de la mezquita se basa sólo en cuestiones urbanísticas" (27/04/02). En l'obertura dedicada a la manifestació, encapçalada per Plataforma per Catalunya, no s'informa sobre quins són els motius del rebuig a la mesquita més enllà que es manifestessin "en contra de la construcción de la mezquita". El mateix dia, Anglada proclama que els immigrants musulmans "rezan por la calle, y aquí sencillamente no estamos acostumbrados a que recen en la calle" (19/05/02).

En el reportatge del dia 5 de maig, els veïns contraris al temple islàmic argumenten que "si se construye una mezquita vendrán a rezar todos los moros del Maresme". La comunitat Attauba, erigida en portaveu dels musulmans en la publicació, argumenta que tenen el permís d'obres (13/05/02). Malgrat tenir el permís, l'ajuntament, que assumeix un paper de mediador, demana a la comunitat musulmana prudència (21/05/03):

"El responsable local también pide a la comunidad musulmana que 'hagan una valoración de la situación y las consecuencias que puede tener la construcción de la mezquita y recuerden que como ciudadanos tienen derechos, pero también deberes" (21/05/02).

El Periódico

En bona part de les informacions apareixen les tesis dels contraris a la mesquita.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Els arguments dels que la rebutgen són culturals i econòmics, i s'expliquen a través de gent del carrer, els promotors de les protestes i Josep Anglada. "Però, ¿què hem de fer si tenim davant de casa 70 o 80 musulmans descalços i tirats per terra? Orinen allà i es renten els peus a la font de la plaça", diu Bernat Gutiérrez, un dels impulsors de les protestes (27/04/02). Anglada assegura que la construcció "devaluaria el preu de les vivendes pròximes" (19/05/02). En una altra informació (22/05/02), es parla del xoc d'interessos amb els magribins.

"No estan disposats a tolerar que hi hagi gent que treballi per 1.000 pessetes l'hora i que el barri, on ja es parla de competència deslleial, es torni a convertir en un gueto".

En canvi, les tesis dels partidaris de les mesquites apareixen en poques ocasions. I quan apareixen, es descriuen els arguments com si fossin amenaces. "Si dintre del meu terreny no tinc dret a resar, llavors sortirem a la carretera, posarem les alfombres enmig del carrer i pregarem allà", diu el líder islàmic (27/04/02). Destaca que en un reportatge extens (22/05/02) s'informi sobre els arguments de Josep Anglada, la Plataforma per Premià i els veïns, i es deixi sense veu els magribins.

La coordinadora Premià per la Convivència, que defensa els drets dels musulmans, apareix en dues informacions (27/04/02 i 13/05/02). En aquesta última, es pot llegir:

"La manifestació [convocada per Premià per la Convivència] tenia com a lema Llibertat, igualtat i solidaritat. Els presents van reclamar el respecte i la convivència entre les persones sense distinció de raça".

Avui

A l'*Avui* el nombre d'informacions on apareixen els arguments de partidaris i detractors s'equilibra entorn de les sis vegades per cada posició. De totes maneres, s'ha de tenir en compte que els veïns contraris a la mesquita i el seu líder Josep Anglada, disposen de més espai dins les informacions, al mateix temps que són els protagonistes de la majoria de les fotografies que il·lustren els articles. Hem de fer notar com, novament, hi ha una excessiva presència de les tesis d'Anglada i més minsa per part dels veïns contraris. Tot i això, el dia 24 de maig l'*Avui* presenta Josep Lluís Sadurní, líder de Plataforma per Premià que explica que "pactarem amb

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

el dimoni per no tenir mesquita a Premià", frase que dóna el títol a la columna. En l'article també s'explica que Anglada muntarà una candidatura a Premià en les pròximes municipals a canvi de la seva participació com a representant dels veïns.

De les sis vegades apuntades que surten els arguments dels favorables, en dues ocasions parlen els representants del col·lectiu musulmà. Això relega a la pràctica invisibilitat les posicions dels veïns favorables a la construcció de la mesquita, que surten en l'inici del conflicte però que desapareixen de forma ràpida de les informacions. Concretament, les dues primeres informacions de la mostra, les del dia 27 d'abril i 13 de maig, estan protagonitzades per la coordinadora Premià per la Convivència, que després d'això desapareix de les informacions, tot i mantenir el seu activisme en el conflicte.

El dia 21 de maig es publica un reportatge d'una pàgina que dóna veu a un matrimoni de Premià favorable a la construcció de la mesquita i també a Mossèn Jaume Castellví, rector de la parròquia de Sant Cristòfol que diu que "nosaltres deixem locals per fer classes d'alfabetització a magribins sense cap problema". És l'únic dia en què apareixen opinions de ciutadans anònims i veïns favorables a la construcció de la mesquita, però ho fan en una proporció menor als contraris. En el mateix reportatge, surten fins a quatre veïns antimesquita, que ocupen un espai molt més gran que el que ocupen les tesis dels veïns favorables.

El dia 24 de maig hi ha una informació que ocupa tot l'espai a defensar les tesis dels favorables i es fa a partir d'un fet, almenys en principi, paradoxal, "L'advocat dels musulmans de Premià és un destacat militant del PP", diu un títol que va acompanyat del subtítol, "els defenso perquè crec que tenen raó", diu el lletrat.

Comparació: semblances i diferències.

Els contraris a la construcció de la mesquita apareixen de forma més freqüent a tots els diaris, tot i que en la majoria d'informacions no s'expliquen de forma directa les tesis que defensen. Això està determinat perquè és a Josep Anglada a qui es dedica la major part d'espai a l'hora de parlar de les tesis dels contraris a la mesquita. Fins i tot en temes que afecten de forma totalment directa als premianencs com quan fa

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

les declaracions, recollides a *El Periódico* i *La Vanguardia* sobre la devaluació dels habitatges que suposaria la construcció de la mesquita (19/05/02). També d'altres de més genèriques en les quals es rebutja la construcció de la mesquita per motius econòmics i culturals.

En contrast, les tesis dels partidaris de la mesquita apareixen en poques ocasions. Tot i això hi ha diferències entre mitjans. *L'Avui* és el que presenta un major equilibri en la presència de tesis de contraris i favorables a la construcció de la mesquita. Tot i això el 21 de maig és l'únic dia on apareixen les tesis de ciutadans anònims favorables a la construcció de la mesquita. És en un reportatge on, proporcionalment, hi ha una presència més gran de les tesis dels veïns contraris a la construcció. Tot i això a *L'Avui* hi ha una informació dedicada exclusivament a defensar les tesis dels musulmans, i es fa a partir d'un fet, en aparença curiós, "L'advocat dels musulmans de Premià és un destacat militant del PP".

És remarcable la poca presència, en tots els diaris, que tenen arguments com el permís de construcció que tenen els musulmans per fer la mesquita a Joan Prim. La legalitat que empara els immigrants s'hauria de visualitzar molt més en les declaracions que se'ls hi escullen. Les informacions haurien de recollir-ho, independentment del fet que ho facin les peces d'opinió.

Síntesi i conclusions

La segona hipòtesi, doncs, queda matisada. Es dedica molt espai als contraris a la construcció de la mesquita, però s'ha d'apuntar que l'espai l'omplen, d'una forma majoritària, els arguments de Josep Anglada. Tot i això els diaris, el que ho fa amb més freqüència és *El Periódico*, presenten de forma bastant constant les tesis dels contraris a la construcció de la mesquita. En elles hem vist com l'element econòmic i cultural hi té una part molt important a l'hora de crear el rebuig. En la primera hipòtesi hem assenyalat que no es pot obviar l'element econòmic que hi ha rera els conflictes, però que s'hauria de canviar la forma d'explicar-ho. Amb els elements culturals ens trobem en una situació semblant. La presència de les tesis contràries a la construcció de la mesquita des d'un punt de vista cultural s'entenen en part pel xoc que suposa per a un sector de la societat catalana la irrupció en l'àmbit públic dels preceptes i costums d'una religió que no és la pròpia.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

A més, tal i com apunta Jordi Moreras⁴, sovint quan la població immigrada està assentada a un determinat lloc comença a construir oratoris de nova planta. I alguns ciutadans del municipi identifiquen l'augment de visibilitat amb un augment de la religiositat, sovint lligat al fanatisme. Evidentment, això no és norma.

Tot plegat són elements que apunten que és necessària una reformulació en la presentació de les tesis que sorgeixen en les informacions i que adopten una postura contrària a algun dels aspectes de les pràctiques religioses no cristianes. No s'han de reduir els arguments dels veïns contraris a la construcció de la mesquita a una actitud racista, sinó més aviat intentar trencar amb una visió etnocentrista i explicar, per exemple, que la religió musulmana té un alt component social i cultural, a diferència del cristianisme que queda relativament reduït a un àmbit més individual i privat. A més, no s'ha d'oblidar el fort paper socialitzador i de punt de referència que tenen els oratoris entre els immigrants que arriben en una societat que en molts aspectes els hi és estranya.

4.3. En relació amb la *Hipòtesi 3*: **En els diaris estudiats, apareixen més els actors contraris a la mesquita que els partidaris.** Hi ha una sobrepresència de Josep Anglada, i una pràctica invisibilització dels veïns favorables a la construcció de la mesquita. També s'ha d'anotar la poca presència de musulmans en les informacions.

El País

Reafirma aquesta hipòtesi el fet que fins el 22 de maig en les notícies el diari *El País* no atorga veu al col·lectiu musulmà. Tot i això, en les cites no expliquen els arguments per a la construcció de la mesquita, sinó que parlen per defensar-se dels que els acusen d'haver trencat la convivència. S'ha d'apuntar, però, que el diumenge 5 de maig, en un reportatge d'una pàgina dedicat al conflicte de la mesquita al suplement *Domingo*, *El País* dona veu a Abdelaziz el Moude i en boca seva fa aparèixer arguments claus per entendre el conflicte de Premià que no trobem en la resta d'informacions. El Moude parla de prejudicis, contradiccions i aspectes legals.

⁴ Moreras, Jordi. *Musulmanes en Barcelona. Espacios y dinámicas comunitarias*, 1999.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

"El portavoz del colectivo musulmán, Abdelaziz el Moude, considera que no se puede generalizar, y que, a pesar de los insultos que han recibido, el principal problema es el desconocimiento de la realidad. «Algunos creen que el terreno nos lo han regalado y otros temen que acogerá más cosas que oraciones. Si ellos [els cristians] pueden rezar los fines de semana en la iglesia que hay cien metros más arriba del solar, ¿por qué nosotros no podemos tener una mezquita sabiendo que la ley nos protege i que hay libertad de expresión y de culto?», pregunta indignado".

Tot i això, en aquesta informació, un cop més, ocupen més espai les argumentacions dels veïns contraris a la construcció de la mesquita que el dels musulmans, que es restringeix al paràgraf que hem transcrit. Als veïns favorables només se'ls cita sense desenvolupar-ne el seu argumentari, mentre que l'alcaldeessa sí que ho pot fer, i defensa el trasllat de la mesquita a Banyeres.

L'absència de veïns favorables a la construcció de la mesquita en les informacions té poques excepcions. Només el dia 24 d'abril i 13 de maig se'ls hi dona veu en unes informacions on sobresurt la coordinadora Premià per la Convivència. El dia 19 de maig, la manifestació que deriva en enfrontaments és entre els veïns contraris i un col·lectiu antifeixista de gent de Barcelona, no Premià. Aquest dia il·lustra l'exageradíssim espai dedicat a Josep Anglada i l'absència flagrant de musulmans, veïns contraris i veïns favorables a la construcció de la mesquita.

La Vanguardia

Amb excepció de les persones que són presentades com a portaveus de la comunitat, els musulmans de Premià no apareixen en cap de les informacions. Ni hi ha cap declaració d'un musulmà de Premià, immigrant o no, que no tingui un càrrec de responsabilitat en el col·lectiu. En canvi, sí que es reproduïxen les declaracions d'*alguns contraris a la mesquita i dels que van participar en les manifestacions en favor del temple.*

Coneixem les reclamacions dels musulmans a través del portaveu de la comunitat Attauba, Abdelaziz El Muden.

Els contraris a la mesquita tenen la seva veu, sobretot el dia de la manifestació (19/05/02), i mitjançant la Plataforma per Catalunya. En canvi, els partidaris de la

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

mesquita apareixen com "vecinos" que han subscrit el manifest de Sant Jordi per la convivència, i com els antifeixistes que van anar a Premià (19/05/02).

El Periódico

Els actors contraris a la mesquita (la Plataforma per Premià i els ciutadans que rebutgen el temple, però que no s'identifiquen com a membres de l'organització anterior) apareixen en quasi totes les informacions. En canvi, els defensors de la mesquita (Premià per la Convivència, la Comunitat Alttauba, l'imam, els musulmans) no apareixen tants cops, o quan ho fan no se'ls dóna veu. Dos exemples: en la informació del dia 19 de maig, sobre la manifestació contra la mesquita, no hi ha declaracions de la comunitat musulmana. Tampoc en el reportatge del dia 22 de maig, en què desfilen nombroses persones contràries al temple però cap que el defensi. Se sap que els "magribins" existeixen perquè se'ls compara amb els contraris a la mesquita. "Són mà d'obra no qualificada, com gairebé tots els magribins", escriu el redactor

Avui

Reafirmant el que hem explicat al punt 2, el diari obvia en la majoria d'informacions els veïns favorables a la construcció de la mesquita a excepció del 27 d'abril i 13, 21 i 24 de maig. Tot i això, la posició dels veïns contraris té més pes que la dels favorables. I per sobre de tot, reiterem, la veu de Josep Anglada. Hi ha excepcions, però, a aquesta regla com l'article del dia 27 d'abril en la qual la veu de veïns favorables a la construcció de la mesquita, contraris, musulmans i ajuntaments està equilibrada.

L'*Avui*, però, atorga de forma més o menys constant en les informacions, la posició del col·lectiu islàmic, fet que acostava els arguments dels directament implicats. Els musulmans surten en 6, nombre baix per altra banda, i més si tenim en compte que normalment s'emporten un espai petit en les informacions respecte altres posicions. A més, en algunes informacions, com la del dia 22 de maig, són els advocats dels musulmans els que defensen les seves tesis i no ells de forma directa.

És molt significatiu, l'article del dia 21 de maig en el qual es dedica un espai enorme a la regidora Alicia Ballester (PP) que diu que dóna suport als antimisquita.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

La resta de grups municipals, per contra, tenen un espai molt petit en l'article. Aquest fet s'agreuja per la reiteració dels arguments de la regidora que hi ha en l'article, espai que es podria dedicar a tractar altres aspectes. Per tant, a més, hi ha una excessiva presència de declaracions.

Comparació: semblances i diferències

Els actors contraris a la mesquita apareixen en gairebé totes les informacions dels quatre diaris que estudiem. A *El Periódico*, per exemple, en totes. Per altra banda, els favorables apareixen en menor mesura i és de destacar la pràctica absència de musulmans que no tenen cap càrrec de representativitat dins el col·lectiu. Només en un reportatge titulat "A punt de petar" (*Avui*, 21/05/02) s'introdueix la posició de l'Ahmed, un cuiner de 34 anys. Veiem com l'actor més reiterat i constant en les informacions és Josep Anglada, que a més, ocupa una part considerable dels titulars.

Els veïns favorables a la construcció de la mesquita apareixen un poquíssimes ocasions i poques vegades s'expliciten els seus arguments. La coordinadora Premià per la Convivència no es té en compte en les informacions com a actor directament implicat en el conflicte ja que en els quatre diaris se l'obvia ràpidament de les informacions.

Síntesi i conclusions

L'absència de veïns favorables a la construcció de la mesquita es pot entendre com a derivat al funcionament dels mitjans de comunicació que prioritzen els actors obertament conflictius a l'hora de tractar una notícia. En el cas de Premià, els veïns favorables també van ser una part implicada i activa en el conflicte i per sobre de tot feien una aposta per l'acostament de posicions. No s'hauria d'entendre el conflicte només com l'enfrontament de parts, aparentment, totalment oposades, sinó com una xarxa complexa amb multitud d'actors involucrats.

Per això també s'ha de donar espai als que aposten de forma explícita pel diàleg, perquè això no vol dir que no tinguin un posicionament clar respecte la polèmica. És el cas de la coordinadora Premià per la Convivència, sempre radicalment favorable

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

al dret dels musulmans a construir la mesquita a Joan Prim, per part dels musulmans, i al deure dels veïns a acceptar-ho.

La poca presència dels musulmans en les informacions es deu, en part, a que no es percep l'activitat que es desenvolupa a una mesquita com a representativa del col·lectiu musulmà. En una visió més general observem com a occident no s'accepten les mesquites com a elements de participació política i social, perquè això amb el model religiós d'occident. En el conflicte de Premià ens trobem que hi ha el líder religiós, imam, que no apareix en cap informació. A més, hi ha el líder de la comunitat islàmica Alttauba, també lligada a la mesquita, que apareix tot i que ho fa poc.

Tot plegat il·lustra que hi ha un fort component etnocèntric que influeix en l'absència de la veu de veïns musulmans. És imprescindible, però, superar aquesta mancança. És un aspecte important per fer un acostament més rigorosista al tema i per aportar un component formatiu a la informació.

No utilitzar com a font al col·lectiu musulmà en el tema de la mesquita ens condueix a una reflexió de Moreras, en la qual apunta que sovint la societat occidental demana la participació social dels immigrants al mateix temps que, paradoxalment, no en reconeix el desenvolupament de les expressions internes.

4.4. En relació amb la *Hipòtesi 4*. **En els diaris estudiats no hi ha una visibilitat de les posicions conciliadores.** La Coordinadora Premià per la Convivència passa pràcticament desapercebuda en les informacions. Això fa que les informacions presentin l'ajuntament com a únic actor que aposta per una posició conciliadora.

El País

La coordinadora Premià per la Convivència desapareix de les informacions de forma molt ràpida. De fet, només apareix en la constitució i en la manifestació del dia 13. Després en desapareix la veu i també les activitats i voluntat medidora, fet que no es contradiu amb un clar posicionament favorable als immigrants. És un fet destacable ja que la coordinadora manté reunions periòdiques i no cessa l'activitat

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

en cap moment, a més de fer un esforç de comunicació dels seus actes i posicionaments, que són recollits àmpliament en la premsa local (veure *El Punt* en l'edició del Maresme) però que passen desapercebuts en els diaris amb difusió nacional catalana.

Després dels incidents del 19, l'Ajuntament esdevé l'únic actor que apareix com a conciliador i mediador, la qual cosa il·lustra la dependència dels mitjans de comunicació de les fonts institucionals, també en qüestions d'immigració.

La Vanguardia

Les posicions conciliadores apareixen en comptades ocasions. El 27 d'abril s'informa sobre un "manifiesto de Sant Jordi por la convivencia", que no torna a aparèixer en la publicació. Tanmateix, no queda clar en què consisteix el manifest ni qui l'impulsa. "Otros vecinos y asociaciones han suscrito el manifiesto de Sant Jordi por la convivencia", es pot llegir. El dia 13 de maig, Premià per la Convivència és una de les protagonistes de la informació.

També es destaca el paper conciliador de la Plataforma Cívica en l'extens reportatge del dia 5 de maig, en què es transcriuen les declaracions d'una portaveu, Maria Assumpta Fontanils. "Falta información real. Falta contacto. Falta diálogo entre la gente. Falta conocimiento mutuo"

El Periódico

L'Ajuntament, que aposta per la conciliació dels actors enfrontats, apareix freqüentment en les informacions. Es destaca, a través de l'alcaldeessa, Maria Jesús Fanego, i d'alguns membres de l'equip municipal que l'Ajuntament "vol buscar solucions" (20/05/02).

Al marge de l'Ajuntament, només apareix una persona que és presentada, en una columna de documentació, com a mediadora: Raixid Wudah (22/05/02). Això no obstant, el mateix dia, en una altra pàgina del diari, Wudah es converteix en Woudah, i és presentat com portaveu de la comunitat Alttauba.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Wudah, que en la columna de documentació, defensa la conciliació ("Conviure és molt senzill"), es mostra menys conciliador en l'altra informació, en la qual assegura "que l'única via per abandonar el cèntric solar és situar la mesquita a l'antiga escola Voramar".

Avui

És molt remarcable la desaparició en les informacions de la coordinadora Premià per la Convivència que tot i protagonitzar les dues primeres notícies desapareix totalment dels textos del diari. És destacable aquesta absència, i més si tenim en compte que la Coordinadora segueix amb les seves activitats i voluntat de comunicació amb els mitjans, fet que queda constatat pel seguiment que fa la premsa local de les seves activitats.

És a partir del dia 13 de maig quan es comença a presentar de forma exclusiva a la comissió especial de l'Ajuntament com l'únic actor que té el rol negociador i conciliador.

Comparació: semblances i diferències

Premià per la Convivència desapareix de les publicacions de forma molt ràpida, després de la manifestació que organitza el dia 13 de maig. A *El Periódico* (22/05/02) es presenta de forma exclusiva en una peça de documentació. A partir d'això, doncs, l'ajuntament queda com a únic mediador del conflicte i se li atorguen unes valoracions sempre amb càrrega positiva "vol buscar solucions" (*El Periódico*, 20/05/02). Més enllà d'aquesta valoració altament positiva de l'ajuntament s'ha de qüestionar l'ús repetitiu en els quatre diaris del terme *voluntat de buscar solucions* de l'ajuntament. La voluntat és un aspecte que fa referència a les actituds no explícites d'un actor. Una cosa és la voluntat i una altra l'actitud factual que es pren davant d'una determinada situació. Cap periodista pot introduir-se en la ment dels membres de l'ajuntament i desxifrar-ne la voluntat o no dels seus components de buscar solucions. Així doncs, és un terme desafortunat que va més enllà de les possibilitats humanes i de contrast, regla d'or del periodisme.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

La presència de l'Ajuntament com a únic actor mediador està lligada a la dependència dels mitjans de les fonts institucionals, una dinàmica que arriba reforçada per l'establiment d'unes rutines informatives que deixen poc temps per al tractament de les informacions i poc marge a l'especialització dels periodistes.

Síntesi i conclusions

Trencar amb la dependència de les fonts institucionals és una de les recomanacions del Manual d'Estil per al Tractament de les Minories Ètniques. El no seguiment de la recomanació no només produeix una disminució de les fonts musulmanes sinó que també afecta a la coordinadora Premià per la Convivència, per exemple.

L'absència de posicions conciliadores en el conflicte fa que els estereotips aflorin també en els mitjans i, per tant, en les representacions mentals que es faci el lector. Si tots aquestes elements els barregem amb el coneixement, majoritàriament escàs, que la societat espanyola té de l'islam ens trobem davant una situació en la qual el discurs periodístic crea i recrea una percepció de l'islam des d'un punt de vista molt etnocentrista, estereotipat i negatiu, i no es percep com a part integrant de la societat catalana.

4.5. En relació amb la *Hipòtesi 5*: **En els diaris estudiats, la gènesi del conflicte està, sovint, mal explicada.** La gènesi està mal explicada en la majoria d'informacions ja que s'explica de forma parcial i en alguns casos s'obvien aspectes essencials de la gestació del conflicte.

El País

No és fins el dia 5 de maig que el diari, en un reportatge del suplement *Domingo*, explica la gènesi del conflicte que no torna a aparèixer en les informacions fins el dia 6 de setembre, quan s'informa de la resolució del conflicte. Aquest fet crea confusió en alguns textos com per exemple el del dia 27 d'abril de 2002, en el qual es parla d'un canvi de criteri dels musulmans en la recerca d'una solució beneficiosa per a tothom. Què és el que ha canviat? Quina era la solució beneficiosa? La informació no es pot entendre sense el coneixement de la gènesi del conflicte que hauria de figurar en el mateix article. Si s'obvia la gènesi no hi ha elements per

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

analitzar el conflicte de forma pertinent i, a més, apareixen aspectes molt difosos, com els que hem citat.

Hi ha altres mancances en la comprensió dels esdeveniments com quan en la informació del 22 de maig es parla del Consell Islàmic de Catalunya, però no s'explica què és, però sobretot quin és el seu paper en el conflicte.

La Vanguardia

En les primeres informacions, la gènesi del conflicte no s'explica o ho està de forma fragmentada.

En una de les primeres peces s'escriu que els musulmans van rebre el permís d'obres (13/05/02). El dia 22 de maig, la publicació dedica tota una peça a explicar, de forma detallada, l'origen del conflicte, "iniciado hace más de 13 años". És una peça extensa que compensa, en part, el fet que en els dies anteriors no s'informés sobre la gènesi del conflicte. El dia 23 es torna a recordar la causa que va originar el pols entre alguns veïns i la comunitat musulmans de Premià.

El Periódico

La gènesi del conflicte s'explica en poques ocasions. Tanmateix en algunes informacions es destaca, a través de terceres persones, que els musulmans tenen "raó legal" perquè el solar és de la seva propietat i tenen el permís d'obres municipal (22/05/02, a través de les declaracions d'Ignasi Garcia Clavell, secretari per a Relacions amb Confessions Religioses de la Generalitat).

El procés del conflicte en la seva totalitat només s'explica en una de les informacions (6/09/02), en el moment en què se signa l'acord entre l'Ajuntament i la comunitat musulmana.

Avui

És qüestionable que no sigui fins el dia 18 de maig que l'*Avui* expliqui de forma extensa i exhaustiva la gènesi del conflicte. I més tenint en compte que la primera

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

informació que surt sobre el tema data de 27 d'abril. Es torna a explicar la gènesi el dia 21 de maig, amb el reportatge titulat "A punt de petar", i no és fins el dia 6 de setembre, amb la firma del conveni, quan es tornen a explicar els aspectes bàsics en la gestació del conflicte, entre els quals el permís de construcció de què disposa el col·lectiu musulmà.

En l'article del dia 18 s'introdueixen alguns dels arguments claus per entendre el conflicte, com l'element de desconfiança i desinformació sobre el què és una mesquita que plana damunt el conflicte. A més, es parla de la por del veïns a la devaluació dels pisos. Tot i això en la informació hi ha alguna estructura poc afortunada per descriure als veïns del barri del Maresme "gent de Premià de tota la vida", diu. ¿No ho són també els fills nascuts a Premià de parelles musulmanes, per exemple?

El dia 21 es torna a parlar de la gènesi del conflicte, i aquesta vegada és la primera vegada (i última) que s'introdueix en una informació la cabuda que tindria la mesquita que seria de 170 persones. Aquest és un detall important i que qüestiona un dels arguments dels veïns contraris a la construcció de la mesquita, segons el qual milers de musulmans de tot Catalunya s'acostarien a la mesquita per resar.

Comparació: semblances i diferències

La gènesi del conflicte s'explica en comptades ocasions, potser perquè els mitjans consideren que no cal recordar-la cada dia. Hem d'acceptar la redundància que comportaria fer-ho així cada dia. Tot i això, s'ha de qüestionar el fet que molts diaris obviïn aspectes essencials del conflicte mentre informen sobre el mateix. Alguns diaris, com *El Periódico*, només citen de passada la "raó legal" de construcció del col·lectiu musulmà. *L'Avui* és l'únic diari que en una ocasió apunta el nombre de persones que podria acollir la nova mesquita. Element que serveix per contrarestar alguns dels temors que expressen els veïns en les informacions.

Síntesi i conclusions

Ja hem apuntat que els estereotips i desconeixement de la realitat islàmica són dos aspectes que caracteritzen les informacions sobre la mesquita de Premià. Són trets,

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

però, de moltes de les informacions dels mitjans de comunicació generalistes, en què sovint, la voluntat de fer comprensibles els conflictes els obliga a ser reduccionistes en alguns aspectes. Tot i que la simplificació és qüestionable, l'hem d'entendre, mínimament, com a necessària.

Tot això, però, no impedeix afirmar que els mitjans de comunicació haurien de posar especial èmfasi en l'explicació de la gènesi de tots els conflictes, almenys dels aspectes més essencials. Així, la comprensió del tema és molt més senzilla i atorga menys pes als estereotips com a definidors del conflicte. Sense saber la gènesi del conflicte de Premià, o tenint-la poc present, és molt més fàcil reduir-ne la polèmica a la dicotomia: mesquita sí - mesquita no. Per contra, si s'explica que els musulmans legalment tenen tot el dret a construir la mesquita, per exemple, i que aquesta tindrà una superfície d'uns 180 metres quadrats, l'acostament de posicions pot ser molt més senzill. No oblidem que un dels arguments utilitzats pels veïns era que la mesquita es convertiria en un espai massificat, en "la meca de Catalunya".

4.6. En relació amb *la Hipòtesi 6*. **En els diaris estudiats es desqualifica els líders islàmics locals i els de les formacions d'ultradreta.** A Josep Anglada, líder de Plataforma per Catalunya, se'l titlla constantment d'ultradretà i líder xenòfob. La situació ve propiciada perquè el conflicte de Premià coincideix amb les eleccions presidencials franceses. Concretament el dia 5 de maig se'n celebra la segona volta. Els líders islàmics locals estan desqualificats de forma indirecta, i sobretot a través de les declaracions de Carod-Rovira.

El País

Aquest aspecte es manifesta clarament amb la desqualificació que les informacions fan de la figura de Josep Anglada, que es troba majoritàriament lligada a substantius com ultradretà, líder xenòfob, racista... I sovint també als noms de Jean Marie Le Pen o Pim Fortuyn. En l'article d'el 27 d'abril de 2002, per exemple, és la primera vegada que surt Anglada lligat als veïns antimesquita. El subtítol apunta que "Entre los manifestantes aparece el dirigente de una organización racista". En la informació diu,

"entre los manifestantes hizo acto de presencia Josep Anglada, un dirigente de una llamada Plataforma per Catalunya, con sede en Vic, que repartía pamfletos con postulados directamente racistas contra la inmigración".

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Un altre exemple inapel·lable de la desqualificació d'Anglada és l'article del dia 26 de maig, que es titula, "El líder xenòfobo Anglada asegura que coincide con Le Pen, Haider y Fortuyn", i que porta com a subtítol, "Grabado con cámara oculta, afirma: «En los medios tengo que ser el primer demócrata»".

Els líders islàmics locals arriben desqualificats de forma indirecta, sobretot pel pes que es dóna a les declaracions de Carod-Rovira, publicades el 22 de maig, en què titlla l'imam de Premià d'"anticatalà i masclista". El líder d'ERC afirma que l'imam es va negar a donar la mà a l'alcaldesa perquè era una dona i afegeix que el líder islàmic protesta quan en els actes públics algú parla en català. A part de les declaracions s'hi ha de sumar el fet que es tracti d'un error, ja que les paraules del líder d'ERC es refereixen a un imam anterior de la població, que aleshores feia un any que ja no hi era. Carod-Rovira s'equivoca en les seves declaracions i *El País* publica l'error el dia 25 de maig però, evidentment, no amb l'espai ni la força de les declaracions del dirigent d'esquerra.

La Vanguardia

En les informacions estudiades no es desqualifica de forma directa els líders islàmics ni els de les formacions d'ultradreta. A Josep Anglada se'l qualifica, de forma subtil, en la informació del dia 19 de maig. "La rueda de prensa (...) debió suspenderse cuando unos 30 vecinos boicotearon con sus gritos una pregunta a Anglada: ¿Qué opina sobre Le Pen?" A Anglada no se'l qualifica en cap moment ni d'ultra ni de feixista.

De la Plataforma per Catalunya, "legalizada como partido político el pasado 5 de abril" (19/05/02), es destaca que "niega ser de ultraderecha o racista pero (...) considera que 'sobran' inmigrantes".

Abdelaziz El Mudén, portaveu de la comunitat Alttauba, és l'únic líder islàmic visible en les informacions de la publicació (27/04/02 i 13/05/02). I en cap de les dues informacions, se'l desqualifica. Al contrari, es destaquen unes paraules, que són prudentes en un moment de tensió. "Nosotros apostamos por la convivencia y la libertad de culto", declara El Mudén (13/05/02).

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Deu dies després (23/05/02), en una requadre de documentació es destaca de l'imam que "no hablaba ni una palabra en castellano y mucho menos en catalán" i que "trató despectivamente" a l'alcaldeessa pel fet de ser dona. Tot i això, i com el dia anterior *La Vanguardia* especifica que l'imam en qüestió és el mateix al qual es refereix Carod-Rovira en les polèmiques declaracions i ressalta que és un home que aleshores ja s'havia traslladat a Holanda i que no exercia a Premià.

El Periódico

En el primer punt de les conclusions, es detallen alguns dels qualificatius que mereix Josep Anglada ("ultradretà", "exmembre de Fuerza Nueva"). En canvi, els seus seguidors, sobretot a la manifestació de la qual se n'informa el dia 19 de maig, no són desqualificats. S'informa sobre una "renyina", però no queda clar qui la va començar, si els contraris a la construcció de la mesquita o el grup denominat antifeixista.

Els líders islàmics no en surten gaire ben parats. Abdul Aziz al Muden, identificat com a líder islàmic, declara "amb to desafiador" (27/04/02). Després, desapareix de les informacions. Raixid Wouddah, portaveu de la Comunitat Alttuba, manifesta (22/05/02) que "la seva religió els impedeix donar la mà a una dona"

En una petita peça de documentació (22/05/02), s'escriu el següent sobre l'imam Abdul Aziz Jafo: "Ensenya les lleis de l'Alcorà, com la de no donar la mà a les dones per saludar-les. Una vegada es va negar a parlar amb l'alcaldeessa per ser dona." El redactor potser hauria de matisar que l'imam interpreta l'Alcorà d'acord amb la seva formació teològica marcadament conservadora. El diari a més, quan reproduïx les declaracions de Carod-Rovira, no especifica que l'imam que es va negar a parlar de cares amb l'alcaldeessa no és l'actual líder religiós de Premià.

Avui

L'*Avui* rectifica les declaracions de Carod-Rovira en què acusava de forma equivocada a l'imam de Premià d'aleshores d'unes actituds que es referien a l'anterior, però ho fa enmig d'una informació referent a imams que no es presenta de forma directa com a part de les informacions de la mesquita de Premià. Això aporta una credibilitat absoluta a unes paraules qüestionables de Carod-Rovira.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Com hem vist hi ha una voluntat de descrèdit notable de Josep Anglada i també de Josep Lluís Sadurní. Al primer se l'acompanya d'expressions com extrema dreta, Le Pen... En la informació en què parla Josep Lluís Sadurní se'l presenta com a "mà dreta de l'ultradretà Josep Anglada" i també com a "intransigent" (24 de maig de 2002).

La posició antiracista i de descrèdit de les formacions d'ultradreta també s'explicita en titulars com els del dia 18: "Un líder xenòfob de Vic encapçalarà l'oposició a la mesquita de Premià". El mateix dia es diu que els veïns "han triat l'opció més dura en la seva estratègia".

Comparació: semblances i diferències

Josep Anglada, el líder de Plataforma per Catalunya, és desqualificat per tots els diaris, amb excepció de *La Vanguardia*. A *El Periódico* se'l titlla d'ultradretà, a *El País*, de xenòfob i racista, i a *l'Avui*, de líder xenòfob. En totes les publicacions, en aquest cas sense excepció se'l vincula ideològicament amb el francès Jean-Marie Le Pen. Recordem que la comparació arriba altament reforçada perquè a França el dia 5 de maig se celebrava la segona volta de les eleccions presidencials on Le Pen, que en la primera volta havia superat en vots a Lionel Jospin, s'enfrontava inesperadament amb Jacques Chirac.

Pel que fa als líders islàmics són desqualificats indirectament, a través de les declaracions de Josep Lluís Carod-Rovira. El secretari general d'ERC va denunciar que els líders islàmics són "masclistes" i "anticatalans", una acusació que es rebel·la falsa quan es coneix que l'imam que va negar la salutació a l'alcalde, aleshores feia un any que vivia a Holanda. *La Vanguardia* és l'únic diari que el mateix dia de les declaracions ja remarca que les paraules de Carod-Rovira es refereixen a l'anterior imam de Premià. La resta de diaris no aporten aquest element en les informacions tot i que *El País* publica la rectificació el dia 25 de maig tot i que sempre amb una extensió menor del tractament que van rebre les primeres declaracions de Carod-Rovira. *L'Avui* també rectifica les declaracions de Carod-Rovira però ho fa amb un tractament discret, enmig d'un article sobre imams.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Síntesi i conclusions

Hem parlat ja de la desqualificació constant en les informacions a Josep Anglada, i que la desqualificació de l'imam es fa de forma indirecta. El segon aspecte és molt negatiu en la informació del conflicte que es veu agreujat perquè l'imam no surt en les notícies com a font. Això es deu al cert grau d'invisibilitat en què sovint viuen i es mouen. És un factor que reforça les acusacions que reben sovint els imams com a radicalitzadors dels col·lectius musulmans instal·lats en societats occidentals. És a dir, hi ha una part de la població que creu que l'arribada de l'imam fa que els musulmans esdevinguin menys propensos a establir llaços amb la nova societat on viuen.

És una creença que es pot confirmar o refutar a través d'una observació de cada cas, tasca difícil perquè a les mesquites hi entren només musulmans i majoritàriament homes. Es pot qüestionar aquest aparent secretisme de les mesquites, sempre, però, intentant acostar-se al màxim a la dimensió que té la religió en la vida individual i social dels musulmans, i mai agafant una experiència com a únic referent.

Se sap que el discurs de divendres de l'imam són unes paraules que els musulmans agafen com a guia per a la seva vida quotidiana. Amb aquesta informació plantejem ara una breu situació hipotètica, en la qual agafem com a certes les paraules de Carod-Rovira: si Premià té un imam que no viu la realitat social dels musulmans premianencs, el líder religiós no pot complir la prerrogativa pràctica que té el sermó del divendres. La situació hipotètica, doncs, fa que qüestionem la figura de l'imam, qüestió de fons que subjau en les paraules del secretari general d'ERC. El recorregut que s'acaba de dibuixar, però, no és el mateix que s'ha fet en publicar les declaracions de Carod-Rovira que es limita a dir que s'han d'expulsar els imams anticatalans i masclistes. És cert que això no és una opinió de l'informador, però reproduir-ho té en la ment d'alguns lectors un efecte fortament estereotipador i reduccionista.

No hem d'oblidar però, que les paraules de Carod-Rovira es referien a l'anterior imam i que l'actual no té problemes en parlar cara a cara amb l'alcalde. L'episodi encetat i protagonitzat per les declaracions del líder d'ERC és, sens dubte, el més

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

prosaic sobre el tractament informatiu de la mesquita. Cap informació explícita, ni tan sols, que hagi fet l'intent de parlar amb l'imam de Premià de Mar. Podem qüestionar el fet que s'haguessin de reproduir les declaracions de Carod-Rovira. Però si partim de la base que **s'havien** de publicar també **s'havia** de contrastar la informació amb l'acusat.

4.7. En relació amb la *Hipòtesi 7*: **En els diaris estudiats, sovint no s'expliquen ni la negociació ni la resolució.** La negociació s'explica al principi sense concrecions perquè l'ajuntament, a l'inici, decideix mantenir-ne els detalls en secret. La resolució és recollida per tots els diaris, i és presentada com un final feliç, tot i que hi ha sectors obertament contraris a l'acord.

Per tant, el resultat final queda així: **En els diaris estudiats s'explica la resolució, però sovint no s'explica la negociació.**

El País

La resolució queda recollida pel diari tot i que es tanqui el tema ràpidament i no s'aprofundeixi en el debat sobre si és un acord admissible o no ho és, i també a què han hagut de renunciar les parts per firmar un acord que en els mitjans es presenta com a plenament satisfactori.

Les negociacions sí que s'expliquen però amb poc detall. Aquesta situació, però, és provocada pel mateix Ajuntament que no facilita detalls als mitjans. Mentre, la posició de les altres parts es recull de forma molt vague. En el cas dels musulmans es fa a través dels seus advocats, mai de forma directa als immigrants.

El País obvia un aspecte central en no publicar, el dia 23, els resultats de les converses amb l'Ajuntament en la qual els musulmans es van comprometre a no construir la mesquita fins que no s'arribi a un acord. No s'hauria d'obviar aquesta informació i més tenint en compte el gran espai que el dia anterior dediquen a anunciar la reunió.

La Vanguardia

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Les negociacions no s'expliquen però sí la resolució. La resolució mereix una obertura (6/09/02), que informa sobre els principals punts de l'acord entre l'Ajuntament i la comunitat musulmana de Premià.

Ens hauríem de remuntar al 23 de maig per trobar una referència a unes negociacions, que segons la publicació estaven estancades. "El Ayuntamiento quiere reabrir las conversaciones con los inmigrantes", es pot llegir (23/05/02).

"El abogado de los inmigrantes dijo ayer que estos no reanudarán los contactos con el Ayuntamiento hasta que la oferta de la escuela les llegue por escrito como un decreto de la alcaldía"

El Periódico

Les negociacions no s'expliquen de forma detallada. Per l'alcaldesa, sabem que "la solució no serà immediata" (22/05/02), el que pot significar que les posicions de les dues parts encara són distants. Dos dies després, la publicació informa sobre el rebuig dels musulmans a una proposta municipal, el que confirma que hi ha un diàleg entre l'Ajuntament i el col·lectiu musulmà.

La resolució mereix una obertura (6/09/02), que explica de forma minuciosa els punts de l'acord.

Avui

La resolució queda recollida pel diari que en dóna detalls concrets, i es presenta com a plenament satisfactori per totes les parts.

Les negociacions sí que s'expliquen però amb poc detall. Aquesta situació, però, és provocada pel mateix Ajuntament que no avança detalls als mitjans de comunicació. La posició de les altres parts es recull de forma molt vagues. En el cas dels musulmans a més, es presenta en un parell d'ocasions a través dels seus advocats. Aquest és el cas del 22 de maig del 2002, dia en què hi ha una incongruència amb el que diu el títol i el text. En el títol es diu que "Els musulmans rebutgen canviar la ubicació de la mesquita". En el text es matisa l'afirmació dient que els advocats els hi ho recomanen perquè el solar de Banyeres no és edificable i

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

està pendent de l'aprovació d'un pla especial des de 1994. Aquest argument que apareix al text és positiu, però el titular té una càrrega negativa per al col·lectiu musulmà que no correspon al que s'explica. A més, no es contrasta la visió dels advocats amb els musulmans. A més, es treuen les declaracions dels advocats d'informació d'agència sense parlar-hi directament.

Comparació: semblances i diferències

La resolució s'explica en les quatre publicacions. És un acord presentat com a satisfactori que arriba setmanes després de les manifestacions, que va ser el punt àlgid en la informació sobre el conflicte.

Pel que fa a les negociacions els diaris es limiten a dir que aquestes existeixen tot i que no en donen detalls ni concrecions. Si això és així és, en part, perquè des de l'Ajuntament es va demanar aquest secretisme per evitar que el conflicte tornés a manifestar-se públicament. Per això en part, els diaris estudiats deixen de parlar de les negociacions ben aviat, ja que en elles no tenen accés a cap element directament noticable.

Síntesi i conclusions

En la cobertura de l'acord, el primer a destacar és l'homogeneïtzació amb la qual han actuat tots els mitjans. A partir de la convocatòria de premsa per presentar l'acord els quatre mitjans fan una notícia que presenten com el final feliç del conflicte. És un final, però, en el qual s'han vulnerat els drets legítims d'uns ciutadans a construir una mesquita en un terreny que tenen en propietat i que disposa de tots els permisos per a la edificació. Tot això en un estat on la Constitució, en el seu article 16, estableix la llibertat de religiosa i de culte dels individus. Són vulneracions prou grans com perquè els diaris hi fessin esment en les informacions, si més no de forma indirecta a través del posicionament de la Coordinadora Premià per la Convivència que es va manifestar públicament en ple desacord amb el conveni.

Tant en la resolució com en el tractament de les negociacions es fa evident la dependència dels mitjans de les fonts institucionals. Quan aquestes no faciliten

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

informació noticable de forma directa, molts elements i/o conflictes deixen d'aparèixer als mitjans de comunicació. Això passa en el tema de la mesquita de Premià, que desapareix també per la fi dels episodis més radicalitzats al carrer.

Però és que en les negociacions es van produir aspectes prou interessants com per fer-ne esment. Un exemple, és la posició dels musulmans més vells que van demanar que es firmes l'acord perquè el que ells volien era un lloc per resar i res més. Una actitud que explica una part important del perquè de l'acord. Aquests elements però, no figuren en el relats dels mitjans.

4.8. En relació amb la *Hipòtesi 8*: **Amb l'aparició dels líders polítics, deixen d'aparèixer els protagonistes.** Això passa sobretot a partir del dia 20 de maig en què només hi ha un actor directament implicat, l'Ajuntament de Premià que té protagonisme en les informacions referents a la mesquita. La resta són desplaçats de forma majoritària per les declaracions dels polítics tradicionals nacionals.

El País

Després dels enfrontaments del dia 19 els líders polítics nacionals tradicionals prenen un enorme protagonisme en la cobertura del conflicte. Tot i això, l'Ajuntament es manté com a actor central, mentre s'obvien veïns contraris a la mesquita, favorables (com hem vist pràcticament invisibles) i musulmans.

De fet, a partir del dia 20 de maig veiem com el dia 22 parla Rachid Wouddah (de la comunitat islàmica de Premià) i el dia 25 parlen els musulmans. La resta d'espai l'ocupen polítics nacionals tradicionals juntament amb l'alcalde i altres membres del govern i oposició de Premià. Els veïns favorables a la construcció de la mesquita no surten ni tampoc ho fan els contraris. Aquest desaparició també s'il·lustra en la informació sobre la resolució en la qual parla Abdelaziz El Mouden, però en cap cas els veïns no musulmans, tampoc musulmans contraris a l'acord, ni associacions que no considerin positiu el conveni final, com és el cas de Premià per la Convivència que s'hi mostra en contra. De fet ja el dia 3 de juliol havia fet públic un comunicat en el qual es queixava d'haver estat exclòs de les negociacions i també de la forma com es duien a terme.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

La Vanguardia

Quan els polítics comencen a fer declaracions sobre la immigració, els principals actors del conflicte (antimesquita, col·lectiu musulmà, partidaris de la mesquita, Ajuntament) perden protagonisme.

Passa ben aviat perquè el dia 20 de maig, dos dies després de la manifestació encapçalada per Plataforma per Catalunya, l'obertura de la publicació està dedicada a les declaracions del president de la Generalitat, Jordi Pujol, i del líder del PSC, Pasqual Maragall. Els polítics ja no abandonen l'hegemonia de les pàgines dedicades al conflicte de Premià. Els títols d'obertures són, per exemple: "Mas califica de desproporcionada la inmigración magrebí en Cataluña" (21/05/02); "Carod reclama la expulsión del imán de Premià por atentar contra la democracia" (22/05/02); "Mas afirma que ya propuso, antes que Carod, la expulsión de los imanes 'radicales'" (23/05/02); "La Generalitat enseñará la lengua, la cultura y los valores catalanes a los imanes" (24/05/02). Durant aquests dies, les informacions sobre Premià ocuparan un espai secundari.

L'obertura del dia 25 de maig està dedicada a l'entrevista amb l'alcaldeessa, Maria Jesús Fanego. És la penúltima informació del conflicte. L'última és el setembre, quan apareix la resolució (6/09/02).

El Periódico

Les declaracions i rèpliques dels polítics catalans sobre la immigració, iniciades pel conseller en cap Artur Mas (21/05/02), es converteixen en els protagonistes informatius, tot desplaçant el conflicte de Premià de Mar, que només apareix de forma secundària. El dies 21, 22 i 23 de maig, les obertures estan dedicades a les manifestacions dels polítics. El dia 22, la segona obertura està dedicada al conflicte de la mesquita. El dia 24, Premià de Mar torna a merèixer la primera obertura, i única, i és la penúltima. El conflicte acaba, en aquesta publicació, el 6 de setembre, amb l'acord entre l'Ajuntament i el col·lectiu musulmà.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Avui

Després dels enfrontaments els líders polítics nacionals tradicionals prenen un enorme protagonisme en la cobertura del conflicte. Tot i això, l'Ajuntament es manté com a actor central, mentre s'obvien veïns contraris, favorables i musulmans.

Tot i això, l'*Avui* en l'article del dia 24 dedica una pàgina de forma directa al conflicte de Premià. Concretament a un advocat del PP favorable a la construcció de la mesquita i també a Josep Lluís Sadurní. Tot això a més de l'espai dedicat a parlar de les negociacions d'un Ajuntament que, per altra banda, es presenta sempre en una posició de recerca de consens, mai qüestionada. El dia 22 s'inicia la informació dient que "la comissió creada dimarts a la nit amb representants de tots els partits polítics de l'Ajuntament de Premià de Mar va donar ahir els seus primers fruits".

Comparació: semblances i diferències

Les declaracions dels polítics sobre la immigració, després dels enfrontaments de les dues manifestacions de Premià, desplacen els principals actors del conflicte, que són els veïns contraris a la construcció de la mesquita, els favorables i el col·lectiu islàmic. Tan sols l'ajuntament es manté visible en les informacions per l'inici de les negociacions amb musulmans i veïns del carrer Joan Prim.

Per contra, els mitjans donen molt espai, a les declaracions de polítics catalans, a partir del dia 21 sobre el tema de la immigració. D'aquesta forma el conflicte de la mesquita de Premià passa a segon terme, fet també propiciat per les desafortunades declaracions de Carod-Rovira sobre l'imam.

Síntesi i conclusions

Hem parlat de la dependència dels mitjans de les fonts institucionals, aspecte estretament lligat amb la sobrepresència de declaracions de polítics tradicionals que hi ha en les informacions. Davant molts temes d'actualitat els polítics hi diuen la

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

seva i si, a més, el tema és proper, controvertit i amb tantes implicacions morals com és el d'aspectes que afecten a la interculturalitat, les declaracions prenen una dimensió major.

Sens dubte les declaracions dels polítics són fàcilment convertibles en notícia. Les opinions genèriques, però, no haurien de fer disminuir el tractament del conflicte. El cas de Premià i Carod-Rovira és un exemple del comportament pervers de les declaracions de polítics. Les seves paraules sobre l'imam es converteixen en notícia de primer ordre. Evidentment, això fa desplaçar l'interès dels mitjans, que deixen de mirar al conflicte en si. Les declaracions, a més, tenen un fort component etnocentrista i és un clar element de reforç dels estereotips que es veuen lligats als immigrants islàmics. Pot ser cert que l'anterior imam negués la mà a l'alcaldesa, i podem reprovar aquesta actitud però també hem de mirar la formació i personalitat d'aquest imam i la tradició cultural que porta a sobre. Per altra banda, Carod-Rovira hauria d'aclarir què vol dir tenir actitud anticatalanes, ja que demana l'expulsió de tots els imams que la tinguin. La pregunta que vindria a continuació de la definició és òbvia, a quants ciutadans més s'hauria d'expulsar?

Certament és difícil introduir aquests qüestionaments en una informació. Una bona forma de pal·liar els efectes perversos d'unes declaracions així seria disminuir-ne el tractament i en el supòsit que es pugui partir de la base que s'han de publicar, fer-ho amb la major cura possible, intentant fer una relectura de les paraules. La forma exacte de fer-ho pot ser motiu d'un altre estudi i/o moltes línies de reflexió.

5. Consideracions sobre els Objectius. Conclusions.

1. Analitzar si la cobertura informativa abraça el conflicte amb tota la seva complexitat, tant pel que fa als actors, com als problemes o al procés.

Com hem vist amb l'anàlisi de les hipòtesis la cobertura no abraça la complexitat del conflicte. En el cas concret del procés veiem com els quatre diaris analitzats no cobreixen factors importants per a la comprensió del conflicte com és l'expulsió de Voramar del col·lectiu. Els quatre diaris que estudiem tenen difusió arreu dels Països Catalans i alguns a la resta de l'Estat espanyol, com *El País* i *La Vanguardia*.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

És un factor que explica el perquè no van cobrir l'esdeveniment de Premià de forma immediata, com sí va fer la premsa més local, com *El Punt* en l'edició del Maresme. Entenem com a normal, doncs, que la cobertura no abraçà tot el conflicte. Tot i això els responsables dels textos han d'oferir unes informacions on es tinguin en compte tots els fets primordials del procés. És en aquest punt on situem la crítica.

Si elements essencials del procés són obviats en les notícies no hi pot haver una explicació del problema amb tota la seva complexitat. Hem vist com algunes publicacions fins a la meitat de les informacions que ofereixen sobre la mesquita no introdueixen elements claus de la gènesi del conflicte i sovint de passada. Fins llavors, però, no havien explicat que els musulmans tenien dret a construir una mesquita al solar de Joan Prim que tenien en propietat des de 1995, ni que havien estat expulsats de Voramar per fer les seves oracions. Són aspectes de la informació importants i que haurien de ser reiterats per acostar-nos a una dimensió global del tema de la mesquita de Premià.

L'anàlisi de les hipòtesis ens ha demostrat que hi ha actors del conflicte constantment invisibilitzats: són els veïns favorables a la construcció de la mesquita, la Coordinadora Premià per la Convivència i els immigrants sense càrrec representatiu en el col·lectiu. Les fonts dels responsables del col·lectiu d'immigrants, es redueixen a Rachid Wouddah, d'Altauba. A l'altre costat de la balança hi trobem la sobrepresència de Josep Anglada en les informacions sobre la mesquita i també dels seus arguments i tesis, que s'imposen per damunt dels veïns contraris a la construcció de la mesquita que estan directament afectats pel conflicte.

Les conseqüències de la distribució d'espai entre els actors tenen una influència directa en la percepció mental que cada lector es fa del conflicte i no s'ha d'obviar que donar més espai vol dir també més marge per a l'argumentació i també per al reforç de la credibilitat o descrèdit d'un determinat actor, en el cas de la mesquita ens referim a Josep Anglada. Així doncs, la ridiculització a què sovint sotmeten les informacions el líder de Plataforma per Catalunya pot tenir l'efecte de reforçament de les idees xenòfobes d'una part de la població que comparteixi un cert substrat amb Josep Anglada. O que no el comparteixi però que accepti com a vàlid un discurs que els mitjans recullen àmpliament.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

2. Estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques.

Les vulneracions del manual que trobem en les informacions sobre la mesquita de Premià són les que es troben en la gran majoria de notícies dels mitjans de comunicació. Ens referim, al punt 4, que parla del necessari contrast de les fonts institucionals i el potenciament de les pròpies de les minories ètniques. Hem vist com, tot i les diferències entre mitjans, és necessari un augment en les fonts de les minories ètniques i com hi ha un ús i abús de les fonts institucionals, que en el tema que ens ocupa té un episodi sarcàstic: el de les declaracions de Carod-Rovira, en les quals el contrast es va saltar sistemàticament per tres dels mitjans que van fer grans titulars i portades amb unes declaracions que es van revelar falses, i que posteriorment van ser rectificades de forma mínima.

Veiem com el punt 2 tampoc s'ha respectat en algunes informacions: "cal evitar les generalitzacions, els maniqueïsmes i la simplificació de les informacions. Els residents estrangers són tan poc homogenis com els autòctons". Sens dubte. Ja hem anotat, però, com les generalitzacions de les informacions es produeixen en els dos bàndols. O més ben dit, es fa una diferència implícita entre veïns racistes i veïns antiracistes. Les dues postures es presenten com a antagonistes a través de l'adjectivació de les posicions. És a dir, que els maniqueïsmes es produeixen en el tractament de molts altres actors, i no només del col·lectiu islàmic. Les informacions sobre els musulmans són estereotipades però, per sobre de tot, es plantegen des d'una òptica totalment etnocèntrica, concepte que no preveu el Manual d'Estil però que és definidor de la majoria d'informacions sobre la mesquita. Ho veiem quan a les informacions sobre la mesquita alguns periodistes adopten una posició implícitament favorable a la construcció, però no apunten elements interessants per comprendre la dimensió religiosa de l'islam, com el seu alt component social i relacional.

És important la introducció d'aquest element per fugir d'una actitud paternalista i etnocèntrica i per intentar arribar a una comprensió del conflicte en tota la seva complexitat, que hauria de ser l'objectiu de la professió periodística. No qüestionem

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

les manifestacions antiracistes dels periodistes simplement volem assenyalar punts on aquesta actitud pot entrar en oposició amb els objectius de la mateixa.

El punt 3 del Manual d'Estil els periodistes l'han obviat en diferents aspectes. Com quan no han utilitzat com a font a la Coordinadora Premià per la Convivència, amb la qual cosa a les informacions no es percep com a actor implicat. Però han seguit el punt 3 en remarcar la predisposició al diàleg de l'ajuntament i també del col·lectiu islàmic que decideix no construir a Joan Prim fins que no arribi l'acord amb les parts.

3. Estudiar si la informació reforça o afebleix l'ideari racista i discriminatori.

El tractament que els quatre diaris estudiats fan del conflicte de la Mesquita de Premià ofereix una informació molt etnocentrista i, en alguns sentits, reforça els estereotips sobre el col·lectiu musulmà que en les informacions queda reduïda a la seva dimensió religiosa i migratòria. L'estereotipització no ajuda a una comprensió del conflicte i pot portar al paternalisme o a la discriminació.

Amb això no volem dir que la cobertura dels diaris hagi estat tendenciosament estereotipada. Més aviat al contrari. Les informacions es posicionen a favor dels partidaris de construir la mesquita però ho fan, majoritàriament, introduint cites dels que s'hi oposen, amb la voluntat de desacreditar-los. Mentrestant, aquest espai no s'utilitza per presentar arguments favorables o per introduir elements necessaris per entendre la gènesi del conflicte.

Hem apuntat els aspectes que creiem essencials per a la cobertura del conflicte i que no s'han complert. La qüestió de fons és un acostament major a les concrecions del conflicte que es pot fer prescindint d'altres aspectes més genèrics que sovint es tracten en les informacions.

Hem volgut dibuixar un tractament desitjable que les limitacions temporals i espacials dels mitjans i les pròpiament humanes dels periodistes fan, en principi, difícilment realitzables. La feina feta pels periodistes fins ara no és dolenta, en absolut, però es percep una gran inexperiència en el tractament dels temes pròpiament interculturals i d'immigració.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Tot plegat enmig d'altres elements que defineixen la cultura periodística professional. És una crítica recurrent titllar els mitjans de comunicació de poc constants, de poca profunditat en el tractament dels mitjans. En molts casos és cert. Però si abans hem parlat d'empatia també ho hem de ser pel que fa als mitjans. Els redactors de les notícies són persones no especialitzades en un camp, que un dia han d'escriure de presons i l'endemà de certàmens gastronòmics. O bé són corresponsals que han de cobrir diferents temes, o que han de fer altres feines per guanyar-se la vida. Tot això subjectes a unes rutines informatives que no donen temps per fer la feina tal i com la voldrien fer els periodistes, i amb una homogeneïtzació molt gran entre els mitjans, en els quals sembla que el mèrit recaigui en haver fet el mateix titular que la competència, i on la diferència entre les informacions és mínima. Aquestes petites diferències són les que semblen preocupar la professió.

Canviar aquesta estructura professional dels mitjans i en part mental dels periodistes és indispensable per poder tractar de forma més rigorosa qualsevol tipus d'informacions, també les que fan referència a temes d'immigració i interculturalitat, perquè la seva especificitat la fan un terreny on els efectes negatius de reduccionismes i estereotips poden multiplicar-se.

La configuració d'una societat pot ser una circumstància propícia, com ho poden ser moltes d'altres, per a un replantejament i qüestionament a fons de les pràctiques dels mitjans de comunicació. Uns mitjans que a través de les seves pàgines i plantejament discursiu han de ser plataformes de gestió de conflictes com el que ha protagonitzat aquestes línies.

7. Els menors immigrants sota els ulls de la premsa

1. Introducció



Els anomenats 'nens del carrer' són, sovint, centre d'atenció informativa. En aquest capítol analitzarem la cobertura que en fan quatre diaris - *El País*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui* - durant el mes de maig del 2002.

En primer lloc farem una exposició de la problemàtica que els envolta; en descriurem els aspectes que conformen el conflicte i dibuixarem els actors, el procés i el problema en sí. A continuació exposarem la metodologia que hem fet servir per a l'anàlisi de la cobertura; és a dir, justificarem el corpus de peces informatives escollit i parlarem del mètode d'investigació. Després de la presentació, passarem a marcar els objectius de l'estudi, dels que se'n desprendran un seguit d'hipòtesis. A continuació presentarem els resultats, en relació a cada hipòtesis i segons cada diari. L'últim punt seran les conclusions, les consideracions sobre els objectius.

2. Exposició de la situació multidimensional del conflicte¹

Els **menors immigrants indocumentats no acompanyats**, és a dir, els anomenats 'nens del carrer' (tot i que més endavant debatrem la legitimitat d'aquest terme) s'emmarca dins del fenomen de la immigració. Els adjectius que més sovint se'ls atribueixen i que més pesen són, precisament, 'immigrants' i 'indocumentats', més que no pas 'menors' o 'no acompanyats'.

La dificultat, i alhora la gran importància, d'aquest conflicte és que agrupa diferents variables que resulten problemàtiques en les societats d'avui en dia, com s'ha vingut demostrant històricament. Ens trobem davant de menors; i això de per sí ja resulta delicat. Menors és vulnerabilitat, susceptible a abús o, per contra, a paternalisme, és a dir, a inferioritat i negligència absoluta de la seva opinió sobre el seu futur. No és això,

¹ Per elaborar aquesta informació hem fet servir els diaris analitzats, documents originals i legislatius i múltiples converses amb periodistes, experts de la Direcció General d'Atenció al Menor de Catalunya i experts pertanyents a diverses organitzacions que treballen pels drets dels menors immigrants.

Part III. 07. Menors immigrants

en certa manera, també abús? Es suma el fet que aquests menors són 'no acompanyats', o sigui, estan sols. Apareix la por, la soledat i la manca de recursos.

Ens trobem, també, davant d'immigrants i, a sobre, indocumentats. És a dir: xoquen amb la llei. Aquí hi entra la dimensió política, la judicial, i, entrant amb molta força, la policíaca.

En el conflicte dels anomenats 'nens del carrer', s'hi barregen diferents situacions que afegeixen dimensions al problema i a la seva complexitat. Per aquest motiu no parlem estrictament de conflicte, sinó de situació de conflicte amb múltiples dimensions.

La investigació se centra en la cobertura del que anomenarem "Fets de Melilla". Es tracta d'un seguit de motins i fugues als centres d'acollida de menors succeïts, el maig de 2002, a la ciutat fronterera amb Marroc, país d'on procedeixen molts immigrants i, també, de menors immigrants. L'episodi va posar a prova la convivència entre la societat d'acollida (Espanya, però concretat sobretot a Melilla i també a Ceuta) i el nombre elevat de menors immigrants que hi arriben.

En aquest mateix període té lloc la Cimera de la Infància de la ONU (que tracta dels drets dels menors), es fan públics informes d'Amnistia Internacional i de l'organització americana *Human Rights Watch (HRW)* que denunciïn maltractaments als menors immigrants i irregularitats en els processos de repatriació, i es reforma la llei del Menor a iniciativa del Parlament de Catalunya. Tots aquests elements influeixen en alguna mesura els esdeveniments a Melilla.

:: El conflicte en fases

Per a comprendre els fets de Melilla tracem una línia cronològica que situa elements determinants de contextualització. La gènesi del problema, com acostuma a passar, ve de lluny i és complexa. Caldria anar fins a l'arrel del fenomen de la immigració. La història dels països d'origen dels immigrants, la seva situació social i política que provoca la presa de decisió de marxar-ne, etc. Caldria mirar la història de les societats d'acollida, la seva tradició hospitalària, el seu sistema social, legal i organitzatiu. També la situació del seu mercat laboral i l'evolució del seu sistema polític.

Segons *Human Rights Watch*, des del 1998, i després d'un període de declivi, la migració cap a la Unió Europea ha experimentat un pronunciat augment. Bona part del flux migratori ha anat a parar a Espanya o ha creuat el país. Des de llavors, el nombre d'estrangers a Espanya ha augmentat com a mitjana un 14 % anual, segons *HRW*. Junt

Part III. 07. Menors immigrants

amb aquest increment s'ha produït també un augment del nombre de nens que viatgen sols a Espanya.

El primer antecedent rellevant es troba el 1997, quan Melilla assumeix la competència en matèria de menors immigrants – fins aquell moment del govern central- que arriben a la ciutat. El govern de Melilla es va veure obligat llavors a construir més centres d'acollida, ja que fins llavors només n'hi havia tres i eren insuficients.

La gran majoria dels immigrants, i també dels menors, que arriben a Melilla procedeixen del país fronterer, Marroc. El setembre del 2001 es fa evident la tensió entre autoritats marroquines i espanyoles. La causa del conflicte, en aquest moment concret, es situa en les repatriacions de menors que el govern melillenc, emparat pel govern central, ha començat a efectuar. Els governs espanyol, de Melilla i de Ceuta culpen al Marroc de la presència dels menors al seu territori. Seguint aquesta lògica, la solució passa per retornar-los al seu responsable: repatriar-los al Marroc.

Espanya justifica aquestes actuacions amb el concepte, políticament correcte, de 'reagrupació familiar'. Els nens han de tornar amb els seus pares. Marroc, en canvi, no ho veu així. Denuncia que les repatriacions no es fan amb el seu consentiment i que és passar-los el problema. Acusen, també, d'irregularitats en el procés de repatriació: els nens no arriben a les seves famílies, sinó que es queden als carrers del Marroc i la policia marroquina ha d'actuar al respecte.

L'inici dels "Fets de Melilla" es troba a l'abril del 2002. Per aquestes dates té lloc un motí en un dels centres d'acollida de la ciutat fronterera. Un grup de menors d'un centre melillenc s'amotinen reivindicant les males condicions de vida que pateixen. Els centres no donen a l'abast; no hi ha llits per a tothom, els nens es passen el dia simplement reclosos en un espai massa petit per a tanta gent i la situació sembla no tenir final. Segons el govern de Melilla, les autoritats marroquines es neguen a acceptar la devolució de menors des d'Espanya. El motí acaba amb l'actuació policíaca.

Aquell mateix mes, l'abril del 2002, Amnistia Internacional fa públic un informe on acusa a les autoritats de Ceuta i Melilla de no complir els compromisos internacionals sobre l'acollida i la protecció de menors.

Entre l'abril i el maig del 2002, l'Audiència de Màlaga denuncia irregularitats en algunes repatriacions de menors i procedeix a recorre-les. Autoritat espanyoles, melllenques i de Ceuta entendran aquesta decisió com a voler "posar pals a les rodes" als processos de

Part III. 07. Menors immigrants

retornar menors al seu país d'origen , es seguiran lamentant la l'acumulació de menors en els seus centres i declararan la situació "insostenible".

Tot això porta a que, el 4 de maig del mateix any, el Govern de Melilla anunciï la decisió de tornar les competències sobre menors immigrants al govern central. "Si no puc acollir-los què faig, ¿em suïcido?", declararà la consellera de Benestar social de Melilla Isabel Quesada.

L'anunci de renunciar a les competències del govern de Melilla provocarà discussions polítiques i socials. Finalment, el govern de Melilla rectificarà i tornarà a acceptar les competències en matèria de menors immigrants a canvi de més ajudes per part del govern central i de normes disciplinàries als centres. Aquesta decisió es fa pública el mateix dia en què *Human Rights Watch* denuncia maltractaments i expulsions il·legals de menors immigrants de Ceuta i Melilla.

Enmig de tot això, del 8 al 12 de maig, la ONU celebra la Cimera sobre la Infància. Una cimera que parlarà dels drets dels infants, que denunciarà abusos, explotació laboral, etc., però que no parlarà de fets com per exemple que, en aquelles mateixes dates, Melilla repatria, en menys de 48 hores, 72 menors al Marroc, dels quals en tornen 65.

L'11 de maig, a Ceuta, 40 menors s'escapen d'un centre. L'endemà la policia troba 13 dels 40 menors i continua buscant als altres. Són dies de molt moviment i molts esdeveniments. El dia 13, un altre motí en un centre de reforma de Melilla; el 15 dos menors d'un altre centre de la mateixa ciutat són denunciats per intents d'agressió a educadors; el 25 encara un altre motí a Melilla; i el dia 28 un educador d'un centre melillenc resulta greument ferit arran d'uns disturbis.

Des de la política es posen en acció; el 16 de maig del 2002 el Defensor del Poble denuncia que es vulnera la llei amb els menors marroquins i les repatriacions; el govern central, per la seva banda, es compromet a elevar la partida de fons per l'acollida de menors immigrants a Ceuta i Melilla.

A Catalunya, el dia 17 de maig, el Parlament modifica la llei del menor. La reforma més significativa de la llei del menor, aprovada per unanimitat, és que els menors considerats "conflictius" es podran internar en règim tancat per un període màxim d'un mes. La decisió afectarà els fets de Melilla.

El període analitzat per aquesta investigació conclou amb una mort. El 27 de maig del 2002, un menor marroquí mor al intentar creuar la reixa fronterera entre Marroc i Melilla.

Observant aquesta línia cronològica que acabem de dibuixar, es pot considerar que el conflicte dels menors immigrants de Ceuta i Melilla es troba, en el període escollit per a l'anàlisi, en fase d'expansió. Passada la latència i la fase inicial, el problema està en el punt més àlgid.

En aquest panorama de fets, el conflicte inicialment LOCAL (situat a les ciutats frontereres amb el Marroc; Ceuta i Melilla), pren consideració ESTATAL (el govern espanyol rep la demanda de Melilla, informacions sobre la llei del menor, etc.) i INTERNACIONAL (informe d'HRW, acusacions Espanya-Marroc, etc.).

Durant el mateix mes de maig té lloc la reforma de la llei del Menor a iniciativa del Parlament de Catalunya, cosa que al seu torn influeix als esdeveniments a Melilla.

:: El conflicte en les seves múltiples dimensions

Parlar de 'nens del carrer' a Melilla, com ho fa aquesta investigació, requereix tenir en compte totes les dimensions del conflicte. Cal, abans de res, formar-se la idea global de la situació. A continuació detallem el triangle procés-actors-problema.

Per **procés** entenem el fil d'esdeveniments entre la causa que origina el problema i l'evolució que pateix, la polarització que s'esdevé entre actors, la transformació d'altres elements vinculats, etc.

En el cas que ens ocupa, el que està en joc és, bàsicament, les condicions de vida d'uns menors dins d'una situació de conflicte. Determinar la causa inicial seria entrar en el debat per establir les causes últimes del fenomen de la immigració. Però, concretant-nos en el període de què s'encarrega aquest anàlisi, l'inici del procés de conflicte es situa en el fenomen en auge d'entrada de menors marroquins a Ceuta i Melilla i l'adaptació de les ciutats a aquest fet.

Ceuta i Melilla són ciutats d'uns 70.000 habitants cada una. Les autoritats espanyoles calculen que, en aquestes ciutats, hi ha permanentment uns 150 menors immigrants indocumentats no acompanyats, xifra que s'incrementa ostensiblement en períodes de més intensitat de pas cap el continent. Segons cita *Human Rights Watch* en un informe del maig del 2002, un fiscal de menors de Melilla va afirmar que la ciutat té un volum de nens immigrants no acompanyats similar al de Barcelona o Madrid. Això, recalçant que

Part III. 07. Menors immigrants

es tracta de ciutats molt més petites que les dues capitals, significa que el volum de menors que han d'absorbir Ceuta i Melilla és força elevat. No tots els menors que entren a aquestes ciutats van a parar a centres d'acollida. N'hi ha que es queden al carrer, vivint en túnels o en instal·lacions portuàries.

Al llarg del procés conflictiu, els interessos dels diferents actors es van situant, cada cop més, en pols oposats. Esquemàticament parlant, hi ha els interessos dels menors, que és la millora de la seva qualitat de vida, enfront els interessos de les ciutats d'acollida, que és eradicar els problemes sorgits arran de la superpoblació dels centres d'acollida.

El procés del conflicte transcórrer a base d'esdeveniments que el van conformant; ja siguin fets com ara disturbis o motins en els centres, o bé reformes legals, discussions de caire més polític i reivindicacions diverses dels diferents actors en joc.

Pel que fa als **actors**, hi ha els propis menors immigrants indocumentats no acompanyats, les autoritats polítiques de Ceuta i Melilla, les autoritats polítiques espanyols, les del Marroc, els responsables i educadors dels centres, les associacions, institucions i ONGs, i els cossos de policia. A continuació, prosseguim a descriure cada actor, senyalant les seves característiques, les seves necessitats i les eines que tenen per reivindicar-les.

→ MENORS IMMIGRANTS INDOCUMENTATS NO ACOMPANYATS

Els càlculs d'*Human Rights Watch* estimen que a Espanya hi ha uns 1500 menors indocumentats, tot i que, segons diu la mateixa organització, la xifra podria ser molt més alta. Les autoritats espanyoles i els defensors dels drets humans de Ceuta i Melilla calculen que, a cada una d'aquestes ciutats hi ha permanentment uns 150 nens migrats no acompanyats, als que s'afegeixen molts més en moments de gran intensitat de pas cap al continent.

La majoria dels menors no acompanyats no arriben a Ceuta i Melilla amb la intenció de quedar-se. Els nens veuen aquestes ciutats com a punt de partida cap el territori peninsular espanyol. Inclòs després del 1995, que és quan es van reforçar els controls fronterers de Ceuta i Melilla, aquests punts d'entrada es consideraven més fàcils de burlar que la resta. A mesura que augmenten les dificultats per creuar, augmenta el nombre de nens que es queden a Ceuta i Melilla. Sovint, els menors d'edat es queden perquè són incapaços de fer un viatge tan perillós sols.

Part III. 07. Menors immigrants

La immensa majoria d'aquests menors procedeixen del Marroc; de fet, en diferents àmbits sovint s'utilitzen 'nens marroquins' com a sinònim de 'nens del carrer'. HRW assenyala que no són 'nens del carrer' al seu país d'origen. Són joves de barris pobres, sense formació laboral i que deixen aviat l'escola perquè no creuen que els ajudi a millorar la seva situació. Quan el emigrants adults tornen al Marroc a l'estiu, projecten una imatge de bona vida a Espanya. Els menors ho planegen durant molt temps. A vegades viatgen amb el consentiment de les seves famílies, que paguen a les màfies els viatges clandestins. Fins i tot algunes famílies animen directament o indirecte als fills a emigrar.

'Nens del carrer' és l'etiqueta que mitjans de comunicació, polítics i opinió pública han designat als menors no acompanyats en situació de marginalitat o exclusió social. El terme es comença a fer servir al Brasil, referint-se als "*meninos da rua*" de les grans ciutats com São Paulo, i s'estén prenent diverses formes, com per exemple la de "*huelepegas*", en el cas dels menors de països centreamericans com Nicaragua. En el cas de societats de l'anomenat "Primer Món", el terme "Nens del carrer" passa a equiparar-se a "menors immigrants indocumentats, no acompanyats i en situació de marginalitat". L'ús, com a sinònim absolut, de menor immigrant com a "nen del carrer" respon al fet que, realment, hi ha molt pocs menors autòctons i en algunes ciutats fins i tot no n'hi ha cap en aquesta situació.

La definició exacte de "nen del carrer" és confusa. Jurídicament parlant es refereix a menors d'edat en situació de desemparament o de "risc social". En termes policíacs, pràcticament s'atribueix la qualitat de "Nen del carrer" a tot menor no acompanyat en condició d'indigència. La qüestió és que, els mètodes per investigar l'edat real del suposat menor són d'una fiabilitat relativa.

Diverses associacions i ONGs que treballen per millorar la situació d'aquests menors prefereixen fer servir l'expressió "menors no acompanyats", per tal d'evitar que es confonguin per nens petits (ja que la majoria són adolescents) i per evitar també estigmatitzar la condició d'immigrant; entenent que també es fa referència a menors femenines, a aquells menors que no estan "físicament" vivint al carrer (sinó en centres d'acollida o similars) i usant "no acompanyats" per a explicar la seva situació de desemparament, és a dir, fora de la llar familiar, per a diferents causes i amb tot el que això implica.

→ RESPONSABLES POLÍTICS

Part III. 07. Menors immigrants

El govern central està, en aquest tema, molt descentralitzat. Els menors immigrants no acompanyats són responsabilitat de diferents ministeris del Govern central i de les 19 comunitats autònomes. El delegat del Govern representa a cada comunitat autònoma al govern central. Les comunitats tenen la obligació de proporcionar ajut i protecció directa als menors a través de les seves conselleries de Benestar Social. Ceuta i Melilla són ciutats autònomes des del 1995. El Govern va transferir les competències en matèria de serveis socials a Melilla el 1997, i a Ceuta el 1999.

A les comunitats autònomes, la Fiscalia de Menors s'encarrega de controlar l'atenció que reben els menors que estan sota tutela pública. Per altra banda, el Defensor del Poble té competència per tramitar queixes o iniciar investigacions sobre casos individuals o sobre les condicions dels centres d'acollida. També pot qüestionar, davant del Tribunal Constitucional, la constitucionalitat d'una determinada llei.

Els responsables polítics actors en la situació de conflicte que descrivim són els següents:

-Autoritats polítiques de Ceuta i Melilla:

Com ja s'ha explicat anteriorment, Ceuta i Melilla, ciutats autònomes des de 1995, van adquirir les competències en matèria de menors immigrants no acompanyats fa relativament poc: Melilla al 1997 i Ceuta al 1999. Durant el període analitzat, Melilla pren la decisió de renunciar a aquestes competències. No obstant, les negociacions amb el govern central acaben per fer rectificar al govern melillenc.

Les comunitats tenen la obligació de proporcionar ajut i protecció directa als menors a través de les seves conselleries de Benestar Social.

Els actors polítics de Ceuta i Melilla que més destaquen són, a part de la conselleria de Benestar Social, els presidents de les ciutats, sobretot Juan José Imborda, president de Melilla. Altres actors destacats són, per una banda la Fiscalia de Menors, que s'encarrega de controlar l'atenció que reben els menors que estan sota tutela pública. I per una altra banda, el Defensor del Poble, que té competència per tramitar queixes o iniciar investigacions sobre casos individuals o sobre les condicions dels centres d'acollida.

De les autoritats polítiques de Ceuta i Melilla depenen els **centres d'acollida de menors**. A continuació n'expliquem les característiques:

En un primer moment, una ciutat fronterera com Melilla només tenia tres centres d'acollida, amb una capacitat mitjana de sols 11 places per a menors, tant locals com

Part III. 07. Menors immigrants

estrangers. Evidentment, resultaven totalment insuficients. Al cap de poc temps es va obrir un nou centre, que si bé no solucionava el problema, el suavitzava. Aquests centres són purament d'acollida; els menors habitualment no estan escolaritzats, malgrat portar molts anys a la ciutat.

Accions reivindicatives de diverses associacions (melllenques i espanyoles) exigien el dret d'acollida dels menors del carrer. En més d'una ocasió, el govern de Melilla va criticar aquestes reivindicacions dient que l'únic que s'aconseguia era "massificar els centres".

La Conselleria de Benestar Social i Sanitat de Melilla supervisa el funcionament de cinc centres d'acollida per menors immigrants no acompanyats. La gestió diària d'aquests centres la realitzen ONGs. En canvi, la Conselleria de Benestar Social de Ceuta dirigeix un centre.

-Autoritats polítiques espanyoles:

En aquesta situació de conflicte, el govern espanyol actua en concordança amb el discurs general del Partit Popular sobre qüestions d'immigració. La reivindicació més explícita que fa aquest actor és la exculpació de les seves responsabilitats i, com a contrapartida, culpa al Marroc de l'existència de menors a Espanya.

Ja hem explicat que, en aquest tema, el govern espanyol està molt descentralitzat; els menors immigrants no acompanyats són responsabilitat de varis ministeris, compartida amb les 19 comunitats autònomes. En la situació de conflicte que ens ocupa, actuen com a actors per part del govern central: el ministeri d'Interior, el ministeri d'Assumptes Exteriors, el ministeri de Justícia, el ministeri de Treball i Assumptes Socials, la Fiscalia, l'Audiència de Màlaga i el Defensor del Poble. Els dos últims tenen especial rellevància: L'Audiència de Màlaga denuncia irregularitats en els processos de repatriació (no es segueix la llei establerta, no s'assegura que el menors arribi a la seva família, etc.) i el Defensor del Poble denuncia que es vulnera la llei amb els menors marroquins i les repatriacions (no es respecten els seus drets, es cometen abusos i maltractaments, les repatriacions no segueixen la llei, etc.)

L'eina que tenen les autoritats polítiques per fer les seves reivindicacions són la regulació legal i el marc jurídic. Els descrivim tot seguit:

Dins l'àmbit internacional cal destacar, en primer lloc, la 'Convenció de les Nacions Unides sobre els drets del Nen'. Va ser aprovada per l'Assemblea General de les Nacions

Unides el 20 de novembre del 1989 i ratificada per Espanya el 30 de novembre del 1990. La Convenció regula els principis bàsics que han de regir la vida del menor i que han de respectar les normatives dels estats que l'hagin ratificat. Es destaquen un parell de punts: el dret a la intervenció directe del nen en qualsevol procediment que l'afecti (i ha de ser escoltat en tots els que s'hi vegi implicat); i l'obligació dels estats d'assegurar al nen la protecció i la cura necessàries per a la seva edat.

Pel que fa la normativa estatal, es fan diverses referències en molts textos jurídics. Per ordre cronològic, destaquen²:

-**Llei Orgànica 1/1996 del 15 de gener de Protecció Jurídica del Menor**': desenvolupa el concepte de desemparament (ja introduït en la Llei 21/1987 de l'11 de novembre) amb la intenció d'agilitar el procediment de protecció del menor, ja que obliga a l'assumpció automàtica per part de l'entitat pública competent (i de la seva tutela en els casos que hi hagi desprotecció greu). Es destaca, també, l'article 10 de la Llei, en el què s'estableix la possibilitat que el menor directament pugui sol·licitar la protecció i la tutela de l'entitat pública competent.

-**Secció 2a del Capítol III del Títol XII del Codi Penal vigent**': sota el títol d'*Abandó de la Família, Menors i Incapaços*, tipifica diverses actuacions de deixadesa en el compliment de determinades obligacions de tutela i vigilància. Certs incompliments es poden castigar amb una pena d'arrest de 8 a 20 caps de setmana.

-**Llei Orgànica 4/2000 Sobre els Drets i les Llibertats dels Estrangers a Espanya**': l'article 35 d'aquesta Llei regula la Residència dels Menors. El més destacat d'aquesta Llei és que, si bé el menor pot sol·licitar que s'iniciïn els tràmits per ser tutelat, no pot instar directament la concessió del permís de residència. En tot cas, ho hauria de fer l'entitat que assumeix la tutela. De tota manera, es parteix de la base que, abans de res, ha d'intentar-se la reagrupació familiar i, per tant, el retorn dels menors al seu país d'origen.

És aquí on resulta més conflictiu; com ja hem dit, hi ha una normativa que dóna el dret a la intervenció directe del nen en qualsevol procediment que l'afecti i el seu dret a ser escoltat abans de prendre's cap decisió, així com la prevalença del seu interès enfront de cap altre. Aquests principis generals, d'aplicació directe de

² Extret en part de l'*Informe sobre la situació dels menors no acompanyats*, elaborat per l'Associació Catalana per a la Defensa dels Drets Humans, el juny del 2001

l'ordenament jurídic espanyol comporten la impossibilitat d'ordenar el retorn d'un menor al seu país d'origen si abans no s'ha tingut en compte la seva opinió. El cas és que la majoria de menors que en aquests moments es troben a Espanya no volen ser retornats.

-També dins la Llei Orgànica citada, '**Reglament d'Execució: Menors Estrangers en Situació de Desempament**': l'article 62 d'aquest reglament estableix quina ha de ser l'actuació dels organismes competents un cop localitzat un menor estranger indocumentat. El més destacat és que han de posar en coneixement del ministeri Fiscal totes les actuacions que es portin a terme en relació al menor (determinació de l'edat, fases del procés de repatriació, etc.). El mateix article estableix la competència de l'Administració Central de l'Estat, a través de les delegacions i Subdelegacions del Govern, per tramitar les repatriacions, que es faran a l'empara del principi de reagrupació familiar. Per portar-les a terme es requereix la col·laboració dels Serveis de Protecció de Menors, que hauran d'emetre un informe (no es diu que sigui vinculant), en relació a la necessitat o no de la mesura de retorn. S'estableix un termini màxim de 9 mesos per tal de resoldre l'expedient de repatriació (es compten a partir del moment en què el menor s'ha posat a disposició dels serveis competents per la seva protecció); si no ha sigut possible la repatriació, se li atorgarà el permís de residència.

-Autoritats polítiques del Marroc:

La realitat demogràfica i econòmica del país és, en gran part, determinant en el fenomen d'immigració. En la situació de conflicte analitzada, 'nens del carrer' s'equipara a 'nens marroquins', ja que és d'aquest país d'on procedeixen, si no tots, la gran majoria dels menors immigrants no acompanyats de Ceuta i Melilla.

Els nens del Marroc estan exposats a una sèrie de factors que afavoreixen la seva migració, degut a la realitat demogràfica i econòmica del país. Un informe d'HRW determina que gairebé una cinquena part de la població viu en la pobresa, i el Banc Mundial considera a gairebé la meitat de la població "econòmicament vulnerable". L'informe segueix donant dades: el 44% dels pobres del Marroc són menors de 15 anys i la major concentració de persones pobres es troba en el medi rural, que és d'on majoritàriament provenen els menors no acompanyats de Ceuta i Melilla.

En el cas que ens ocupa, el govern del Marroc rep nombroses acusacions. El govern espanyol i les autoritats de Ceuta i Melilla el culpen de l'arribada "massiva" de menors

Part III. 07. Menors immigrants

marroquins a Espanya; i diverses organitzacions (entre ells Amnistia Internacional i *Human Rights Watch*) l'acusen de maltractaments, abusos i violacions dels drets dels menors.

Els actors del govern marroquí són, principalment, el ministeri d'Assumptes Exteriors, el ministeri d'Interior, el ministeri de Justícia i el ministeri de Joventut i Esports.

→ ASSOCIACIONS, INSTITUCIONS I ONGs

Diverses associacions, organitzacions, institucions i ONGs que treballen per la defensa dels drets dels menors i dels immigrants, han denunciat vulneracions, irregularitats i maltractaments. En el període que ens ocupa, destaquen les següents:

- Amnistia Internacional:

- Cap dels menors ha de ser expulsat del territori espanyol, a no ser que s'adopti la mesura per l'interès superior del nen i que s'ofereixin garanties concretes que l'expulsió no donarà lloc a què el nen pateixi violacions dels seus drets humans.
- Diverses expulsions han suscitat denúncies perquè els nens havien estat sotmesos a tractes inhumans i degradants, així com també maltractaments físics.
- Nombrosos exemples, dels quals n'hi ha proves fiables, demostren la pràctica generalitzada d'abandonar els nens a la frontera o de detenir-los al Marroc abans de tornar a deixar-los al carrer. Les repatriacions no asseguren la reagrupació familiar, les autoritats no cerquen ni la família del nen ni cap institució competent, simplement se'n desempalleguen. Molts dels menors retornats tornen a entrar a Espanya al cap de poc.
- Les autoritats de Ceuta i Melilla han intentat, més d'un cop, d'eximir el compliment de certes disposicions de la legislació espanyola que regulen els drets i les obligacions dels estrangers a Espanya. Entre elles l'obligació de protegir i cuidar dels menors estrangers no acompanyats i atorgar permisos de residència, dins del termini de 9 mesos, als menors estrangers als qui no ha estat possible reunificar amb les seves famílies.
- La policia espanyola ha infringit abusos a nens no acompanyats, durant els processos d'expulsió: detencions durant hores en una furgoneta de la policia sense seients, finestres, ventilació ni aigua; pallisses amb porres; abusos sexuals.
- La policia marroquina també infringeix abusos als menors (pegar amb tubs

Part III. 07. Menors immigrants

de goma abans de tancar-los en una cel·la, etc.).

- Les instal·lacions per als menors indocumentats són inadequades. Hi ha un precari estat de salut i no es compleixen les normes higièniques.
- Els menors reben maltractaments i viuen de manera infrahumana quan estan al carrer, en instal·lacions portuàries o en túnels subterranis.
- El 1998, tres agents del Cos de policia Local de Ceuta van presentar una querella a la fiscalia de la ciutat denunciant irregularitats en les detencions de menors. La denuncia no va portar a enlloc i els tres agents van ser apartats de la tasca de patrullar, primer, i suspesos de feina i sou, després. Als sis mesos van haver de ser reintegrats al Cos per falta de proves, però continuen sota una campanya de denigració i maltractament psicològic.

- **Human Rigths Watch³:**

- Abusos per part de la policia durant les detencions
- Fracàs en la protecció dels menors davant altres menors: dins dels centres, els més grans abusen dels més petits davant la mirada dels responsables i educadors
- Pràctiques disciplinàries abusives, com ara pallisses als menors per part dels educadors.
- Cel·la de càstig: habitació petita, fosca, bruta, sense bany ni matalassos. El centre de San Antonio de Ceuta té una d'aquestes cel·les, on es poden arribar a amuntegar un gran nombre de nens en molt males condicions.
- Dos o tres menors per llit, brutícia acumulada, etc.
- Assistència sanitària molt deficient, poca roba i de mala qualitat, mala alimentació
- Incompliment de l'obligatorietat d'escolarització. La gran majoria dels menors de Ceuta i Melilla no estan matriculats en cap escola ni reben cap tipus de formació.
- Falta de temps d'oci i falta d'espais d'esbargiment. Els menors declaren que tenen la sensació d'estar a la presó.
- Etcètera.

- **Comitè dels Drets del Nen de l'ONU:**

- Maltractaments a menors en mans de la policia durant les expulsions forçades al seu país d'origen. En alguns casos van ser deportats sense accés a assistència legal ni traductor.

³ Resum de l'informe *España y Marruecos, callejón sin salida: abusos cometidos por las autoridades españolas y marroquíes contra niños migrantes*. Publicat el maig del 2002.

Part III. 07. Menors immigrants

- Irregularitats a l'hora de proporcionar residència temporal a la que tenen dret els menors. Despreocupació del departaments d'Assumptes Socials, malgrat que en són els tutors legals.
- Saturació i males condicions dels centres d'acollida
- Denegació de l'accés a l'atenció sanitària i a l'educació, malgrat que la llei així ho garanteix
- Expulsions sumàries sense comprovar que efectivament els nens retornen amb les seves famílies o bé que es fan càrrec d'ells organismes d'acollida en els seus països d'origen.

→ *COSSOS DE POLICIA*

La Policia Nacional s'ocupa del control de passaports, del registre d'estrangers, de les investigacions de delictes i d'altres tasques policiaques en zones urbanes; la Guardia Civil s'encarrega d'operacions contra e tràfic d'immigrants, vigila la seguretat d'aduanes, aeroports, carreteres i ports, i realitza el transport de detinguts entre d'altres tasques. La Policia local realitza tasques de vigilància dins de cada municipi.

3. Corpus

El discurs periodístic sobre els anomenats "nens del carrer" té, en els quatre anys analitzats, punts àlgids clarament identificables. Alguns dels periodistes que acostumen a ocupar-se'n reconeixen que aquest és un tema permanentment "a la nevera", utilitzant l'argot de la professió, i que es publiquen o no peces sobre menors immigrants seguint la lògica del discurs públic sobre la immigració en general.

El conjunt de la investigació pren com a corpus els darrers quatre anys dels quatre diaris principals a Catalunya: *El País*, *El Periódico*, *La Vanguardia* i *l'Avui*. Partint de tal delimitació de l'anàlisi, una primera aproximació al discurs ens permet determinar els períodes claus de la cobertura del conflicte dels menors immigrants no acompanyats:

- El setembre del 1998, *l'Avui* publica un reportatge sobre "nens del carrer" a Barcelona que incita a la resta de diaris a tractar el tema. És un fenomen nou, de fet els menors a la ciutat es van detectar per primera vegada el 1997. Es tracta d'uns dies en què, primer a mode de "boom" i després, paulativament, de manera intermitent fins a desaparèixer, els diaris publiquen informacions sobre el tema, que ràpidament pren la consideració de "conflicte"

- A partir d'aquí, els estius del 1999, 2000 i 2001 van apareixent peces sobre menors immigrants. Es tracta, sobretot, de reportatges i cròniques.

- També destaca el discurs de cada setembre sobre la qüestió de l'inici del curs escolar. No es parla directament de "nens del carrer", però sí de nens immigrants, del suposat "allau" d'aquests a les escoles catalanes i espanyoles i de l'atribució, directe i indirecte, de "violència" i "conflicte". Tot ajuda a conformar el lligam entre menors immigrants i problemes.

- Finalment, el maig del 2002, la premsa analitzada omple nombroses planes referint-se als menors immigrants a poblacions frontereres amb Marroc. Són els "fets de Melilla i Ceuta", on els centres d'acollida i els reformatoris són escenaris de diversos disturbis. Al referir-se al seguit de motins i fugues que ocorren en aquestes dates, els diaris expliquen, entre línies, anteriors episodis similars, que en el seu moment no van tenir en absolut presència als mitjans.

Part III. 07. Menors immigrants

D'aquest quatre punts àlgids en el període d'anys de què s'ocupa la investigació, escollim el del maig del 2002. La justificació d'aquesta elecció és la següent:

- En nombre de peces, és el moment que més "discurs periodístic" provoca; això ens permetrà un millor anàlisi, ja que hi haurà més claus per a poder respondre als objectius, així com més elements per contrastar i provar les hipòtesis.

- El maig del 2002, junt amb els fets als centres de Ceuta i Melilla, coincideixen dos altres grans temes vinculants: un és la Cimera de la Infància celebrada per l'ONU entre el 8 i el 12 de maig (no parlen de "nens del carrer" en particular però sí dels drets dels menors. A més, de totes maneres, ja resulta prou significatiu i digne d'anàlisi que en una Cimera com aquesta no es parli dels menors no acompanyats i que els mitjans no se n'estranyin sinó que, per contra, també obviïn aquest tema).

L'altre tema en relació és la modificació de la llei del menor, aprovada per unanimitat al Parlament i entesa com a vehicle per a eradicar el conflicte a Espanya. D'aquí el discurs sobre repatriacions, reagrupacions familiars, crítiques al Marroc i enduriment de les mesures.

- Precisament el fet que sigui en aquest moment quan apareix el tema de llei i legislació és un altre dels motius per escollir aquest període. Això ens permetrà analitzar la cobertura del discurs polític en referència als menors immigrants i observar la posició que cada diari pren. D'aquí sorgirà l'anàlisi de l'òptica política i pública, que complementarà l'anàlisi de l'òptica principal: la policíaca, de disturbis.

- En ser un període relativament recent, el maig del 2002, per una banda compensa el fet de que s'ocupi d'un conflicte llunyà (que es parli de Ceuta i Melilla enlloc de Barcelona, dificulta el poder investigar, parlar amb experts, amb professionals, amb els periodistes, etc.) i, per una altra, també ens permet una visió més global de l'evolució del discurs sobre aquest tema. Aquesta part de la investigació analitza el mes de maig del 2002, però té presents la resta d'anys.

És per tot això, doncs, que aquest capítol sobre la cobertura de la premsa dels menors immigrants es centre en el mes de maig del 2002. El recompte de les peces analitzades és el següent:

Part III. 07. Menors immigrants _____

DIARI	TIPUS PECES	TOTAL PECES
<i>Avui</i>	Temàtica: fets Melilla: 0 lleï menor: 3 Cimera ONU: 4 Gènere: notícia: 6 Crònica/reportatge: 1	7
<i>El País</i>	Temàtica: fets Melilla: 23 lleï menor: 0 Cimera ONU: 6 Gènere: notícia: 21 Crònica/reportatge: 8	29
<i>El Periódico</i>	Temàtica: fets Melilla: 7 lleï menor: 1 Cimera ONU: 3 Gènere: notícia: 9 Crònica/reportatge: 2	11
<i>La Vanguardia</i>	Temàtica: fets Melilla: 10 lleï menor: 4 Cimera ONU: 2 Gènere: notícia: 15 Crònica/reportatge: 1	16
TOTAL PECES ANALITZADES:		63

4. Objectius, hipòtesis i metodologia d'anàlisi

4.1. Objectius

Els objectius de l'anàlisi es concreten, bàsicament, en tres. Tots tres són comuns als anàlisis d'altres qüestions sobre immigració, tot i que el tercer, malgrat ser també comú, busca respondre a unes peculiaritats pròpies de la temàtica que s'analitza en aquest capítol.

Amb aquests objectius, la investigació busca arribar a conclusions sobre la construcció que fa la premsa dels menors immigrants no acompanyats, en primer lloc com a col·lectiu dins del grup més ampli dels 'immigrants en general', i d'altra banda, també com a cobertura susceptible de tenir especificitats pròpies.

A continuació detallem els objectius:

1. ANALITZAR LA COBERTURA DEL CONFLICTE EN TOTA LA SEVA COMPLEXITAT, PEL QUÈ FA A ACTORS, PROCÉS I PROBLEMES

De tot conflicte es pot dibuixar el triangle actors-problema-procés; aquest permet emmarcar en ell tots els elements de la situació. Analitzar la cobertura dels menors immigrants no acompanyats implica analitzar la construcció – i l'explicació– de la totalitat d'aquest triangle. Per aquest motiu, aquest esdevé el primer objectiu de la investigació.

Dur a terme aquest primer objectiu requereix analitzar, de cada element en triangle, allò que influeix, determina i estar present en la situació de conflicte:

- Actors: descripció, lèxic, rols (principal/secundari, actiu/passiu), visibilitat, presència, accions atribuïdes, etc.
- Procés: fases, descripció del fil dels esdeveniments, moment en què està el problema, fonts que l'expliquen, contextualització, etc.
- Problema: centre d'atenció, punts claus, definició, reivindicacions (explícites/silenciades), interessos (silenciats/reivindicats), òptica (moral, legal, policíaca, etc.), establiment de la gènesis, hipotització sobre el futur i les conseqüències (emfatitzades/silenciades)

2. DETERMINAR SI EL DISCURS DESPLEGAT PER LA PREMSA SEGUEIX EL MANUAL D'ESTIL PER AL TRACTAMENT DE LES MINORIES ÈTNIQUES

Els anomenats 'nens del carrer' s'inclouen dins del concepte de 'minoria ètnica'. Són estrangers migrats, en aquest cas a Espanya, que representen una minoria d'ètnia distinta dins la societat d'acollida.

La cobertura informativa de la presència i accions de tal tipus de col·lectiu ha requerit d'un manual d'estil més específic; aquest manual, presumptament acordat i acceptat pel conjunt de mitjans de comunicació, va més enllà el Codi Deontològic del periodisme, i presenta una guia ètica i adequada per a la construcció mediàtica dels actors, les possibles situacions de conflicte que viuen i el procés d'aquestes.

El segon objectiu de la investigació busca analitzar el compliment o incompliment d'aquest manual i, de la mateixa manera, del Codi Deontològic de la professió. D'aquí se n'extrauran hipòtesis i conclusions sobre les conseqüències que el bon o mal tractament d'una minoria ètnica reporta als implicats.

3. ESTUDIAR SI EL DISCURS DE LES INFORMACIONS REFORÇA O AFEBLEIX POSTULATS RACISTES, XENÒFOBS O DISCRIMINATORIS SUBJACENTS A LA SOCIETAT.

Un cop establert el marc general, pel fet de ser 'immigrants', el tercer objectiu és una mica més específic ja apunta al fet de ser 'menors no acompanyats' a més a més d'immigrants. L'anàlisi dels possibles postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris del discurs periodístic assenyalarà els elements presumptament criminalitzadors pel que fa a 'menors immigrants indocumentats i no acompanyats'.

Els anomenats 'nens del carrer', en tant que són els actors protagonistes - o si més no essencials, de la situació de conflicte en anàlisi agrupen, en la seva figura, una sèrie de característiques susceptibles de causar varietat d'opinions i posicionaments.

-Són menors: el tractament informatiu sobre menors està regit per una sèrie de lleis i normes, ja siguin legalment determinades, establertes pel codi deontològic o recomanades des d'una visió més ètica i humana. Molts d'aquests punts a tenir en compte vénen recollits, com s'ha dit, en el Manual d'Estil per al tractament de les minories Ètniques, i d'altres els proposem des d'aquesta investigació, a partir de l'anàlisi i les conclusions que se n'extreuen.

- Són immigrants: la controvèrsia que el fenomen de la immigració desperta en l'opinió pública, en el discurs social, polític i mediàtic és un fet inqüestionable. Per aquest motiu, el tractament d'aquests actors i la presentació del fenomen en general requereix d'un anàlisi i una avaluació (l'ideal seria que constant i amb la implicació dels propis autors del discurs; autoavaluació, autocrítica i rectificació per al millorament)
- Estan indocumentats: la llei d'immigració està en constant debat. El discurs entorn aquesta temàtica cau en posicionaments que cal analitzar. Si es qüestiona, si es justifica, si es critica, si es defensa, etc. La construcció dels 'nens del carrer' està influenciada per tot això.
- Estan sols, no acompanyats per cap adult: Es tracta d'uns menors amb peculiaritats pròpies, degut a les situacions de vida que els han portat a estar en un país estranger, sols, sense família i sense recursos. Aquest tercer objectiu busca analitzar si es fan presents les repercussions d'aquests fets en els menors. Si eviten la criminalització, si fomenten el paternalisme, si s'ignoren, etc. El dibuix que farà la premsa d'aquests actors està clarament vinculat a la lectura que facin de la condició de 'no acompanyats'.

4.2. Hipòtesis

Dur a terme els objectius presentats en l'apartat anterior implica l'elaboració d'una sèrie d'hipòtesis. Es tracta dels punts de partida que senyalen el camí de l'anàlisi. Un cop refutades o acceptades les hipòtesis se'n podran extreure les conclusions pertinents.

De cada objectiu se'n desprenen, així, les següents hipòtesis (algunes d'elles poden correspondre a més d'un objectiu; estan classificades en aquell amb el què tenen més elements vinculants):

1r OBJECTIU: ANALITZAR LA COBERTURA DEL CONFLICTE EN LA SEVA
COMPLEXITAT; PEL QUE FA A ACTORS, PROCÉS I PROBLEMA

1-La contextualització de l'existència dels menors immigrants indocumentats no acompanyats sovint és incorrecte. Per contextualització entenem l'explicació de les causes, de la relació entre els fets i la ubicació de les accions de cada un dels actors dins del context que l'explica.

PREGUNTES: S'explica la gènesi del problema? S'ubiquen les accions dels diferents actors? Es construeixen els actors en la seva totalitat?

2-La situació de conflicte dels menors immigrants es presenta com a un fenomen més d'una immigració presumptament alarmant. Si la primera hipòtesis senyala una descontextualització de les causes del conflicte, aquesta analitza una contextualització dins del tema de la immigració en general, entenent aquest també com a problema.

PREGUNTES: Es recalca la condició 'd'immigrants'? Es recalca la condició de 'menors'? Es té en compte que estan sols, 'no acompanyats'?

3-El discurs de la premsa analitzada tendeix a considerar els menors immigrants com als delinqüents del futur, sense oferir, gairebé mai, alternatives ni solucions. La hipòtesis sobre la contextualització dels menors dins del fenomen considerat alarmant de la immigració ens porta a establir aquesta tercera hipòtesis.

PREGUNTES: Com es presenten les perspectives de futur dels menors?

4-El discurs analitzat estableix un culpable: Marroc, i una solució: la repatriació dels menors. El discurs de la premsa presenta les decisions polítiques sobre repatriació dels menors i les acusacions del govern espanyol cap al govern del Marroc.

PREGUNTES: Es presenta un única solució o varies? Si s'identifica 'nen del carrer' amb 'nen marroquí', quin paper atribueix el discurs de la premsa al Marroc? Com es justifica la repatriació dels menors?

5-La cobertura dels fets és genèrica i poc precisa. Gairebé mai es tracta d'un treball elaborat com a periodisme en profunditat i els recursos emprats són sovint els mínims. Cal veure si es tracta d'informacions elaborades per un periodista del mitjà o per agències, si el mitjà considera que el tema requereix un corresponsal, etc.

PREGUNTES: Quines fonts s'utilitzen? Quins recursos, de personal o materials, dedica el mitjà? Quin ús es fa de les dades i xifres que aporten algunes fonts, sobretot institucionals?

2n OBJECTIU: DETERMINAR SI EL DISCURS DESPLEGAT PELS MITJANS SEGUEIX
EL MANUAL D'ESTIL PER AL TRACTAMENT DE LES MINORIES
ÈTNIQUES

6-El discurs de la premsa analitzada no explica totes les visions ni les múltiples dimensions de la situació de conflicte. Amb l'afirmació "no explica totes les visions" ens referim a si hi ha jerarquitzaació dels diferents punts de vista del conflicte, si es silencien algunes dimensions del conflicte, etc.

PREGUNTES: Quines declaracions es reproduueixen? A qui es dóna veu? Es parla per igual de totes les dimensions del conflicte (legal, policíaca, social, moral, etc.)?

7-Proliferen els elements o situacions delictives en l'entrellat que envolta els menors immigrants.

PREGUNTES: Hi ha una presència excessiva de fets delictius? Quina presència tenen les accions policíiques? Quan els 'nens del carrer' són notícia, per què ho són?

8-La terminologia que utilitza el discurs de la premsa analitzada col·labora a l'alarma social i a la criminalització dels menors immigrants indocumentats.

PREGUNTES: Quines paraules o expressions es fan servir per descriure els diferents actors i les seves accions? Es tracta de mots precisos? Es generalitza?

9-El discurs de la premsa analitzada tendeix a caure en paternalismes i en fomentar el sentiment de llàstima envers els menors immigrants. La contrapartida al discurs criminalitzador és un discurs que cridi a la compassió.

PREGUNTES: Els menors tenen capacitat de decisió? El discurs fomenta la llàstima cap als menors?

3r OBJECTIU: ANALITZAR SI EL DISCURS PERIODÍSTIC REFORÇA O AFLEBLEIX POSTULATS RACISTES, XENÒFOBS O DISCRIMINATORIS SUBJACENTS A LA SOCIETAT.

10-El discurs de la premsa analitzada parla de 'nens conflictius' enlloc de 'nens en un context social conflictiu', de manera que es confon PERSONA I PROBLEMA. Això passa si es dóna per suposat que el menor immigrant indocumentat és un menor d'alt risc social per naturalesa.

PREGUNTES: Quin és el problema, segons la premsa? Com es presenta la presumpte integració dels menors?

11-Els interessos i les reivindicacions dels actors autòctons no són pràcticament mai qüestionat i sí reivindicats. Per contra, els interessos i les reivindicacions dels actors estrangers són criminalitzats i silenciats.

PREGUNTES: Es fan explícites les reivindicacions de tots els actors? Com es valoren? El discurs cau en qüestionar posicions o reivindicacions?

12-Sovint no es tenen en compte les repercussions psicològiques de la immigració en els nens, així com tampoc les repercussions de les condicions de vida que tenen un cop a la societat d'acollida. Ens referim a si es fa seguiment del procés d'immigració dels menors o bé si el conflicte és tractat com a un fet puntual.

PREGUNTES: Hi ha la perspectiva psicològica del fet de migrar? És té en compte la condició de 'menors'?

13-Els elements de titulació i de la superfície redaccional (fotografies, destacats, altres peces de la pàgina) col·laboren a la criminalització del discurs pel què fa al tractament dels menors immigrants

PREGUNTES: Què és el que més destaquen els titulars? Quina forma i quines característiques tenen els elements de titulació? Quin ús tenen les fotografies? Quin tipus d'informacions hi ha a les pàgines on apareix el tema dels menors immigrants?

14-Els 'nens del carrer' són tractats, gairebé sempre, com a col·lectiu i no com a ésser individual.

PREGUNTES: Es generalitza, al parlar de 'nens del carrer'? A qui s'atribueixen les accions protagonitzades per menors immigrants; a un menor concret o als menors com a col·lectiu?

4.3. Metodologia d'anàlisi

La investigació de la cobertura de la premsa, del mes de maig del 2002, dels menors immigrants no acompanyats segueix una metodologia concreta que ha permès analitzar els diferents aspectes determinants i arribar, així, a una sèrie de conclusions.

El primer pas ha estat una primera aproximació al conflicte; és a dir, una primera lectura de les peces publicades en els diaris durant els últims quatre anys sobre temàtiques entorn dels menors immigrants.

Un cop present aquest corpus general, el següent punt del procés ha estat escollir un període de temps, a partir dels criteris ja explicats. En aquest cas s'ha escollit el mes de maig del 2002 i, per tant, s'ha recollit totes aquelles peces publicades que tracten el conflicte en qüestió.

La segona aproximació al tema, ja més profunda, ha permès establir els objectius de l'anàlisi: dos comuns a la resta de capítols de la investigació sobre immigració (cada un s'ocupa d'un aspecte concret, d'una situació de conflicte relacionada amb immigrants) i un objectiu particular del problema "nens del carrer". D'aquests objectius se'n desprenen una sèrie d'hipòtesis que caldrà comprovar.

A continuació, hem elaborat unes fitxes d'anàlisi. Es tracta d'un model de fitxa detallat que té per objectiu sistematitzar els elements d'anàlisi, fent una sèrie de preguntes clau al discurs periodístic. El ítems d'aquesta fitxa són els següents:

1-Dades de la peça: publicació, data, secció i autor (aquest últim punt és important per veure els recursos que destina cada diari a la cobertura del conflicte; si hi dediquen un periodista o bé recorren a agències)

2-Titulars: Cintet, avantítol, títol, subtítol. És important a l'hora d'establir les característiques del discurs periodístic en els elements del primer nivell de lectura. En el cas de la situació de conflicte dels "nens de carrer" és, si més no curiós, analitzar els cintets, ja que molts cops exemplifiquen cert posicionament predeterminat del diari davant la notícia en qüestió.

3-Superfície redaccional: foto, destacat, context de la pàgina. Per tal d'analitzar la contextualització que fa el discurs periodístic sobre el tema dels menors immigrants, és important observar la col·locació de les peces. La jerarquització i la

organització de les informacions responen a criteris de noticiabilitat i són elements determinants per a la contextualització que influeixen directament la lectura de tal discurs; sobretot tenint en compte la cultura visual imperant avui en dia: posant una peça amb una fotografia concreta (posem per cas la detenció per part de la policia d'un grup d'estrangers) al costat d'una informació sobre menors immigrants fa que el lector vinculi directament aquella fotografia amb els menors.

4-Actors:

-Quins són els actors que es presenten?

- Classificació en principals o secundaris segons la importància que els hi atorga el discurs de l'article en anàlisi
- Presentació: tal i com els descriu la peça
- Valoració: positiva o negativa segons la impressió que se n'extreu de la lectura de la informació).

-Manquen actors necessaris per a l'explicació del problema?

Senyalar els actors de la situació de conflicte que són invisibles en la narració d'aquest per part del diari.

-Quines accions s'adjudiquen als actors?

Descriure els actes atribuïts pel diari a cada actor

-De qui són les declaracions que reproduïx el diari? Quina és la seva aportació en el conflicte?

Transcripció de les cites, directes o indirectes, que presenta la peça i descripció del que aporten al conjunt de l'article

-Quina terminologia usa el discurs en la descripció dels actors i les seves accions?

Anàlisi del vocabulari emprat per cada diari en relació als menors i a la resta d'actors, així com també a les seves accions.

5-Problema:

-Com s'identifica el problema en l'article?

Quina és la gènesis del problema segons la peça i quina descripció particular fa del conflicte.

-Com s'expliquen les tesis dels diferents actors?

Aquest punt serveix per senyalar la silencialització i criminalització d'algunes tesis i l'emfatització i positivització d'altres

-Estan presents totes les fases del problema?

Com explica, si és que explica, el passat, el present i el futur

de la situació de conflicte que narra. Amb aquesta observació es pot explicar el fenomen de "naturalització" (és a dir, de presentar com a inevitables) del problema.

6-Procés: Quines fonts fa servir el diari en la cobertura del conflicte? Quina aportació fa cada font, com s'identifica i quin ús en fa el redactor del discurs. D'aquí es poden extreure hipòtesis sobre per què el periodista escull unes fonts i no unes altres, com les utilitza, quina presència tenen, etc.

A partir de les fitxes es poden extreure una sèrie de resultats; són les respostes a les preguntes que la fitxa fa i permeten veure, segons les hipòtesis anteriorment formulades, la radiografia del discurs dels quatre diaris analitzats. Els resultats estan presentats amb exemples concrets, explicats segons cada diari i fent una comparació final entre els discursos de les quatre publicacions.

L'últim punt de la metodologia d'anàlisi és el processament dels resultats de les hipòtesis per tal d'arribar a unes conclusions, tot plegat en relació als objectius establerts a l'inici.

5. Resultats

L'anàlisi dels articles escollits dins del període determinat per la investigació arriba a una sèrie de resultats. Els presentem, primer amb una introducció global, destacant els resultats comuns, en certa manera, per a tots els diaris, i després especificats segons cada diari.

Cal destacar el cas de l'*Avui*. Aquest diari no informa dels fets ocorreguts a Melilla i Ceuta, mentre que la resta de publicacions analitzades li donen força importància. El fet que l'*Avui* sí que doni cobertura, i força, a la qüestió de, per exemple, la reformulació de la llei de menors per part del Parlament català o que en casos anteriors, com pot ser el setembre del 1998, hagi tractat exhaustivament temes relacionats amb els anomenats 'nens del carrer', fa pensar que no cobrir els fets de Melilla respon a una decisió territorial i de política del diari. Cal tenir en compte, així ho hem vist en l'anàlisi dels quatre anys de què s'ocupa la investigació en general, que l'*Avui* sí que dona cobertura a d'altres temes d'àmbit espanyol, però sobretot si són qüestions polítiques i no tant si són fets considerats successos o de 'Societat'.

Avancem que, en el cas de l'*Avui*, es pot observar com, si bé aquest diari no s'ocupa dels fets de Melilla, sí que es veu, fins a cert punt, influenciat pel tractament que en donen els altres mitjans de comunicació. Així, l'*Avui* no parlarà de Melilla en concret, però en el període que els fets són notícia, el diari destacarà d'altres informacions relacionades amb menors immigrants. Donarà, per exemple, molta importància a la reforma de la llei al Parlament i també a la Cimera de la ONU pels drets dels infants.

Passem a desglossar els resultats:

•**Hipòtesis 1: La contextualització de l'existència dels menors immigrants indocumentats no acompanyats és sovint incorrecte**

La hipòtesis es confirma. En els quatre diaris trobem una gran presència dels problemes que significa per a l'administració l'existència dels 'nens del carrer'; en canvi, els problemes que significa pels propis menors queden relegats a un segon terme.

La descripció dels actors és, en molts casos, parcial. Dels menors s'explica la conflictivitat, però no es tenen en compte les condicions socials i polítiques de les societats d'origen, en aquest cas Marroc; al personal dels centres se'ls presenta com a víctimes de les actuacions i també de la simple presència dels menors; de les autoritats, se n'explica les mesures legals que aproven i apliquen; etc. Veient sols una part de la construcció dels actors com a tals, el discurs fa una explicació i contextualització de les seves actuacions parcial i incorrecte.

El discurs dels quatre diaris acostuma a girar entorn del present immediat, de manera que els fets, descontextualitzats, apareixen com a nous i esdevenen normals, naturals i inqüestionables. Els esdeveniments ocorreguts es presenten com a uns fets en si mateixos, amb un inici i un final i deslligats de la resta.

A continuació, alguns exemples:

Avui: No toca el tema de Melilla. Els menors són notícia en tant que hi ha la reforma de la llei per part del govern català, però no s'explica ni d'on ni per què vénen els anomenats 'nens del carrer'

El País: Destaca els problemes que té el govern i l'administració, sobretot presenta exhaustivament la tesi del govern de Melilla, que reclama més ajudes per part del govern central. En la majoria de les peces, els protagonistes són el govern de Melilla o l'espanyol; només en el cas de tres reportatges (dies 9, 15 i 31 de maig) el protagonisme

recau en la figura dels menors immigrants. Pràcticament totes les peces es refereixen al present immediat, sense referir-se pràcticament al passat ni fer perspectives de futur; només en el cas dels tres reportatges que publica en el mes de maig es fa alguna referència al passat dels menors, però no al futur.

El Periódico: En general, la descripció dels actors és parcial i unidimensional; ho exemplifica el fet que no descriu els centres, ni el seu funcionament ni els responsables o educadors. El discurs es refereix al present immediat; els menors immigrants són notícia en el context dels fets de Melilla i de la reforma de la llei.

La Vanguardia: El discurs es refereix al present immediat i no descriu ni els centres ni els menors en tota la seva magnitud. La resta d'actors també són presentats parcialment. Per exemple, en general no es parla dels problemes dels nens més que en un reportatge (l'únic del mes de maig) titulat '*Cinco historias de la marginación*', del 16-05-2002

•**Hipòtesis 2: La situació de conflicte dels menors immigrants es presenta com a un fenomen més d'una immigració presumptament alarmant**

La hipòtesis es confirma, tot i que amb alguns matisos. En general, en el discurs dels quatre diaris, del concepte 'menors immigrants indocumentats no acompanyats' pesen més els termes 'd'immigrant' i 'indocumentat' que no pas les de 'menor' i 'no acompanyat'. Recalcant la idea 'd'immigrants' s'aconsegueix englobar la situació de conflicte dels 'nens del carrer' dins una altra situació, també de conflicte i molt present en els mitjans de comunicació i en els discursos polítics: la d'una immigració presumptament alarmant a la qual sovint se li atribueix la culpabilitat de l'anomenada 'inseguretat ciutadana'.

Es podria dir que, en general, el discurs de la premsa analitzada, dóna als menors immigrants, entesos com a minoria ètnica, pràcticament el mateix tractament que els immigrants adults (ho expliquem més detalladament a les conclusions, amb una comparació amb el capítol sobre vinculació entre delinqüència i immigració). No obstant, pel fet de ser menors, a vegades es tendeix a respectar més el codi deontològic, però d'altres es cau en paternalismes.

Per exemplificar els resultats, presentem els següents casos:

Part III. 07. Menors immigrants

Avui: Destaca l'alarma que provoca la immigració, i en aquesta, la de menors, a causa de la 'conflictivitat' i 'delictivitat' que se li atribueix.

El País: A les peces en forma de reportatge i de més extensió sí que es recalca, en certa manera, la condició de 'menors' i 'no acompanyats' dels anomenats 'nens del carrer'; però a les peces que informen dels fets concrets i que es presenten en format més breu i, generalment, com a notícia simple, es recalca molt que els nens provenen del Marroc i que són immigrants indocumentats.

El Periódico: La gran majoria de les peces remarquen la 'saturació' que causen els nens i la qualificació de 'menors conflictiu'.

La Vanguardia: En les notícies que parlen sobre successos de caràcter delictiu, dels menors immigrants se'n destaca el 'perill' que esdevenen per la societat d'acollida. I en les notícies referents als fets de Melilla, dels menors immigrants es recalca el 'col·lapse' que provoquen en els centres d'acollida

•**Hipòtesis 3: El discurs de la premsa analitzada tendeix a considerar els menors immigrants com a delinqüents del futur, sense oferir, gairebé mai, alternatives ni solucions.**

La segona part de la hipòtesis, la que es refereix a les prospeccions, queda confirmada. En referència a la vinculació dels menors immigrants amb delinqüents cal puntualitzar certs aspectes i veure el discurs de cada diari per separat.

La premsa ofereix poques vegades de manera explícita l'última part del procés: la perspectiva i les propostes de futur. El present dels menors, en canvi, sí que es dibuixa, i es fa remarcant 'disturbis', 'conflictes' i 'necessitat d'actuació policial i legal'. Aquesta descripció del present es fixa, llavors, com a únic possible futur dels menors.

El gruix de les informacions són negatives. No es potencien les informacions en positiu, cosa que contribuiria a 'descriminalitzar' el tractament dels 'nens del carrer'. L'únic que apareix, però en comptades ocasions, són reportatges on s'expliquen vides de nens concrets, però pràcticament mai se'n fa cap lectura ni de resolució ni esperançadora.

L'anàlisi dels quatre diaris aporta exemples a aquesta hipòtesis:

Part III. 07. Menors immigrants

Avui: no s'ocupa dels fets de Melilla, però sí de la llei del govern català per als 'nens conflictius'. Els menors són presentats com a problemàtics, a qui cal aplicar mesures gairebé penals.

El País: El seu discurs no fa tanta referència a la vinculació amb delinqüència, sinó que remarca més els conceptes 'd'allau' i de 'col·lapse', la tesi que 'el govern no troba lloc per ells'.

El Periódico: El discurs no ofereix vies de solució i remarca, visiblement, la vinculació del futur dels menors immigrants amb delinqüència o bé mendicitat.

La Vanguardia: Remarca el qualificatiu de 'conflictius' atribuït als menors immigrants, i presenta el futur d'aquests en la mateixa línia. El dia 16 de maig titula una peça '*Mano dura para los niños de la calle*', en el subtítol, i '*Ley para niños delincuentes*', en el títol; i aquesta serà la tesi predominant en el seu discurs: els nens delinqüents necessiten mesures legals i penals.

Aquests exemples ens porten a reflexionar sobre la possible vinculació entre menors immigrants i delinqüència que presenta el discurs de la premsa. Els diaris tendeixen a identificar 'nens del carrer' amb 'menors immigrants', i 'immigrants' amb 'il·legals', i d'aquí passen a 'delinqüents'. Seguint aquesta lògica, sovint tendeixen també a identificar 'nens del carrer' amb delinqüents.

•**Hipòtesis 4: El discurs analitzat coincideix en l'establiment d'un culpable, el Marroc, i d'una solució, la repatriació dels menors**

L'anàlisi de la premsa confirma aquesta hipòtesis. En general, s'identifica 'nen del carrer' com a 'nen marroquí', i es culpa al govern del Marroc de l'existència d'aquests menors a Espanya. Si Marroc és el culpable, el discurs de la premsa, reproduint un discurs polític força estès, presenta com a única solució possible el retorn del problema al seu origen, és a dir, la repatriació dels menors al Marroc. També, de la mateixa manera que ho fa el discurs polític del govern espanyol, la repatriació dels menors es legitima amb la idea d'una suposada "reagrupació familiar", idea que es presenta com a bona i desitjada per a tothom (ignorant les decisions que els menors en qüestió i les seves famílies han pres pensant, la majoria de les vegades, segons afirma *Human Rights Watch*, en el seu bé).

A continuació, analitzem el discurs de cada diari per separat:

Part III. 07. Menors immigrants

Avui: no parla dels fets de Melilla i no fa referència al Marroc.

El País: El culpable és el Marroc, malgrat que es recalquen les exigències que fa el govern de Melilla a l'espanyol. La solució és la repatriació, justificada amb una suposada 'reagrupació de menors'. El discurs del diari, però presenta la denúncia d'irregularitats en els processos de repatriació dels menors al Marroc que fa l'Audiència de Màlaga.

El Periódico: El discurs atribueix clarament la culpabilitat al Marroc i presenta com a única via de solució la repatriació.

La Vanguardia: La gènesi i la culpabilitat de la situació de conflicte recau en el Marroc i en la seva 'mala' política, i l'única solució que presenta és la repatriació dels menors.

•**Hipòtesis 5: La cobertura dels fets és genèrica i poc precisa. Gairebé mai es tracta d'un treball elaborat com a periodisme en profunditat i els recursos emprats són, pràcticament sempre, els mínims**

La hipòtesis es confirma, malgrat això, cada diari té unes peculiaritats pròpies.

La informació prové, moltes vegades, d'agències; és a dir que en general els diaris no hi destinen un dels seus periodistes. El mitjà no acostuma a contrastar gairebé mai les informacions que provenen d'agències

D'altra banda, en general hi ha una presència aclaparadora de certes fonts i se n'ignoren, gairebé sistemàticament, d'altres. Les fonts consultades són, majoritàriament, institucionals o policiaques. Mai, o gairebé mai, treballadors dels centres, organitzacions que treballen pels drets dels menors i dels immigrants, nens o testimonis directes. Un exemple que ocorre sovint és que quan l'acusat és un menor immigrant, aquest no apareix com a font; per contra, quan es tracta d'una institució o de la policia (acusats de maltractaments, d'irregularitats, etc.), aquests sí que són fonts. Els anomenats 'nens del carrer', tot i ser protagonistes, només són font eventualment, quan es tracta de reportatges i no de notícies.

Pel que fa a les xifres i dades que aporta el discurs no sempre estan ben referenciades o atribuïdes correctament a una font concreta. Apareixen com a alarma social, sovint poc clares i confusament identificades.

Resulta interessant veure exemples de cada un dels diaris analitzats:

Part III. 07. Menors immigrants

Avui: Dels temes referents a la reforma de la llei dels menors se n'ocupa una periodista del diari i pel que fa a les informacions sobre la cimera de la ONU, o bé s'atribueixen a la redacció o bé a un altre periodista. Pel que fa a les fonts que utilitza, la gran majoria són institucionals i del govern català; en les informacions sobre la Cimera, utilitza fonts de la ONU. En referència a la qüestió de les xifres, és molt significatiu l'exemple del 14 de maig, a la pàgina 20, el text comença: "*Les xifres parlen per si soles...*" i segueix parlant de la quantitat de menors a Catalunya. El discurs crea alarma en base a unes xifres confusament atribuïdes i, per tant, difícilment verificables.

El País: Cal destacar que aquest diari no usa gairebé mai agències pel que fa al tema de menors immigrants; malgrat tot, trobem que no hi destina un periodista especialitzat, sinó que del tema se n'ocupa una gran varietat de professionals, que, per altra banda, aquests no són sempre testimonis directes dels esdeveniments que es relaten. Pel que fa a les fonts que utilitza, pràcticament totes són del govern espanyol o de Melilla (sobretot donen molta veu a la consellera de Benestar Social de Melilla, Isabel Quesada). *HRW* sols és font d'informació el dia que publica el seu informe de denúncia. El discurs utilitza, en dues ocasions, xifres aportades per la pròpia Isabel Quesada, que no es contrasten ni es pregunta sobre elles a d'altres fonts.

El Periódico: Només dues peces són d'agència, la resta són obra d'un corresponsal del diari a Melilla. Això influeix directament a la qüestió de les fonts que s'utilitzen, ja que la veu del periodista autor de les informacions tindrà una considerable presència i en més d'una peça ell, al ser testimoni directe dels esdeveniments que es relaten, serà l'única font d'informació. En els altres casos, es recorre a fonts policíiques i del govern de Melilla. Les xifres s'utilitzen com a dades alarmants i preocupants, ho exemplifica el discurs del dia 7 de maig, on es parla d'un '78% més de menors immigrants', sense dir d'on surt aquest percentatge.

La Vanguardia: La majoria d'informacions provenen d'agències, només tres d'elles han estat elaborades per un periodista que signa. Les fonts són, fonamentalment, policíiques o dels governs espanyols i de Ceuta i Melilla. També en el cas de *La Vanguardia* el discurs aporta en alguna ocasió xifres de procedència sense especificar i que contribueixen a crear un mala imatge dels menors immigrants remarcant les suposades despeses que comporten per les societats d'acollida; és el cas del 6 de maig: '*En Melilla hay 180 menores extranjeros acogidos y su atención supone un gasto anual de mil millones de pesetas a la Ciudad Autónoma*'

Hem pogut observar com cada diari destina uns recursos a la cobertura del que hem anomenat "Fets de Melilla". En general, però, no ens trobem amb un treball en profunditat de la situació de conflicte dels menors immigrants. Sobretot pel que fa a les fonts a què es recorren i a les xifres que es presenten, la manca d'aprofundiment té per conseqüència cert desviament en la informació que es presenta; no havent aprofundit en el tema és més fàcil tirar cap a camins no tant rellevants.

•**Hipòtesis 6: El discurs de la premsa analitzada no explica totes les visions ni les múltiples dimensions de la situació de conflicte.**

La hipòtesis es confirma. Hi ha una jerarquització – és a dir, una determinació d'un ordre d'importància i de credibilitat- dels elements que, en el treball periodístic, serveixen per a oferir les multivisions del fet a relatar; estem parlant de les fonts usades, la presència dels actors, les declaracions reproduïdes, etc.

En general, no s'acostuma a relatar tota la magnitud de la situació de conflicte. Es remarca, per exemple, la dimensió legal i els problemes de la societat d'acollida, i es silencia la dimensió moral i les repercussions en la totalitat dels afectats (sobretot, els propis menors).

Els 'nens del carrer' són notícia en tant que protagonitzen uns disturbis, cosa que respon a un important criteri de noticiabilitat dels mitjans de comunicació. Mediàticament parlant, els nens no 'existeixen' abans del conflicte i tampoc després; de fet, existeixen només pel que fa a la seva dimensió 'problemàtica'. La premsa s'acostuma a basar en els criteris de noticiabilitat tradicionalment preferits pels mitjans: espectacularitat, conflictivitat i violència.

Passem a descriure el cas de cada diari:

Avui: Pràcticament només relata la visió del govern i administració catalana.

El País: Es toca i qüestiona la visió més governamental de la situació de conflicte, però s'oblida pràcticament la visió de les organitzacions en defensa dels drets dels menors immigrants, i la dels propis 'nens del carrer'.

El Periódico: Es jerarquitzava la informació donant prioritat a qüestions de discussió política, a temes legals i a la dimensió conflictiva de la situació.

La Vanguardia: Jerarquitzava la informació donant una posició molt preferent a la suposada 'conflictitat' dels menors, al fet que requereixin mesures legals i a nombrosos successos delictius i criminals atribuïts a nens immigrants.

Veient els exemples de cada diari, podem afirmar que el discurs de la premsa enfoca més cap a la visió governamental i dels discursos polítics dominants i oblida la visió de les minories ètniques i de les organitzacions de suport als menors immigrants.

•**Hipòtesis 7: En el discurs de la premsa, proliferen les situacions o els elements delictius en l'entrellat que envolta el menors immigrants**

Aquesta hipòtesis requereix ser matisada en alguns aspectes. Seguint amb el tema de les múltiples dimensions del conflicte, en general la que es destaca especialment és la delictiva. Es presenta el problema com a policial, delictiu i de disturbis, però cal tenir en compte que la discussió política que suscita el tema dels 'nens del carrer' a Ceuta i Melilla pren, en alguns casos molta importància.

Per això cada diari requereix d'una anàlisi més personalitzada:

Avui: Enfocament molt delictiu; la tesi que més presenta el diari és que els nens són 'conflictius' i que per això cal la llei que ha aprovat, per unanimitat, el Parlament català.

El País: Fa més referència a una visió de disturbis i problemes, que el govern espanyol no aconsegueix solventar, que no pas a la dimensió suposadament delictiva dels anomenats 'nens del carrer'.

El Periódico: fa més referència a la visió 'd'acumulació' i 'col·lapse' de les societats d'acollida dels menors immigrants, que no pas a la consideració delictiva d'aquests.

La Vanguardia: Destaca especialment el nombre de peces que informen sobre successos delictius i criminals protagonitzats per menors immigrants.

Hem pogut observar diferències entre els diaris pel què fa al recalcar o no la possible 'delictivitat' dels menors immigrants. En el cas de *l'Avui* i *La Vanguardia* proliferen les informacions que vinculen els anomenats 'nens del carrer' amb fets delictius. Per la seva banda, *El Periódico* i *El País* se centren més en remarcar els problemes que la simple presència dels menors causa als governs i administracions.

•Hipòtesis 8: **La terminologia que utilitza el discurs de la premsa analitzada col·labora a crear l'alarma social i a la criminalització dels menors immigrants indocumentats.**

L'anàlisi dels termes amb què el discurs de la premsa es refereix als menors immigrants i a la seva situació de conflicte confirma la hipòtesis. Els diaris utilitzen de manera molt habitual termes com 'allau de nens del carrer', o 'disturbis', entre d'altres. *Avui*: 'nens del carrer conflictius', 'conductes d'alt risc social', 'internar' o 'reclusió temporal' (enloc de tancar o arrestar), 'mesures de contenció'.

A continuació presentem un breu recull de termes que hem trobat en les informacions sobre menors immigrants de cada diari durant el mes de maig del 2002:

El País: 'menores transfronterizos', 'jóvenes marroquíes', 'mal comportamiento', 'saturación', 'expulsiones' (enloc de repatriacions)

El Periódico: 'indocumentats', 'col·lapse', 'arribada massiva', 'deambular', 'irregulars', 'allau', 'crisi', 'desordre total'

La Vanguardia: 'inmigrantes sin documentación', 'entrada ilegal', 'grave situación', 'se escapan de mala manera', 'afluencia masiva', 'desbordamiento', 'situación imposible'

L'anàlisi de la terminologia emprada porta a concloure que en el discurs s'hi afegixen una sèrie d'implicacions a partir de les paraules i de les expressions escollides. Parlar 'd'il·legals' (és a dir, 'fora de la llei' i per tant, vinculant-los amb delinqüència), parlar de 'perill d'allau' (donant a entendre que del perill ens n'hem de protegir, per tant, suscita actuar-hi en contra), o parlar 'd'amuntegament' (degradant la condició humana dels que 's'amunteguen'), és deontològicament incorrecte. La presència d'aquests termes i d'altres similars en el discurs polític fa pensar en què, més enllà d'una possible tria a l'atzar, el llenguatge dels mitjans pateix una contaminació del discurs polític i, en general, del dominant

D'altra banda, trobem en general una terminologia imprecisa - i inadequada en tant que contribueix a la confusió- per a referir-se i diferenciar entre nen, jove i adult. El qualificatiu 'jove' s'usa com a sinònim de persona de fins a 35 anys i, a la vegada, com a sinònim de 'nen del carrer'. D'aquesta manera, els fets imputats a una persona immigrant de 35 anys es confonen amb els protagonitzats per 'nens del carrer' i es contribueix a la criminalització del col·lectiu.

•Hipòtesis 9: **El discurs de la premsa analitzada tendeix a caure en paternalismes i en fomentar el sentiment de llàstima envers els menors immigrants.**

La hipòtesis es confirma. Com a contrapartida a un discurs criminalitzador trobem, d'altres vegades, un discurs de "llàstima" i de paternalisme (remarcant la condició d'inferioritat dels menors immigrants, respecte a la superioritat de la societat d'acollida).

Observem els resultats de l'anàlisi dels diaris:

Avui: A les informacions que fan referència a la cimera de la ONU i als seus continguts expliquen les situacions de misèria i conflicte en què viuen infants d'arreu del món, però no es relaten propostes de vies de solució ni perspectives de futur. Les causes del que denuncia la ONU són molt generals, de manera que no se'n poden deduir responsabilitats ni buscar solucions.

El País: Sobretot en els tres reportatges que publica el diari durant el mes de maig (els dies 9, 15 i 31) es relaten les condicions de vida dels menors, en el passat i en el present; però no s'exposa cap prospecció de futur ni cap possible via de solució.

El Periódico: El discurs exposa, generalment, només dues visions: una criminalitzadora que recalca els problemes que causen els menors immigrants a les societats d'acollida, i una altra més paternalista que fomenta el sentiment de llàstima cap als 'nens del carrer', redactant amb un estil un tant sensacionalista les seves condicions de vida, sense explicar-ne les perspectives de futur ni les possibles vies de solució. A continuació, un exemple: "Va tan tapadet i amb els ulls tan tancats que costa saber si el nadó que treu el cap és nen o nena. Després de l'oportuna propina d'un euro, que la jove mare agraeix amb un estudiat somriure que fa més pena que alegria, accedeix a mostrar la seva filla" (13-05-2002, pàgina 3)

La Vanguardia: El seu discurs tendeix més a la criminalització dels menors que no pas al paternalisme. Només en un reportatge del dia 16 de maig relata les dures condicions de vida dels menors.

En tots quatre diaris, en general, el discurs crida a la compassió, anul·la la capacitat de decisió pròpia dels menors immigrants i, anul·lada aquesta capacitat, considera que per

la seva inferioritat no cal consultar-los res. Amb el paternalisme la societat d'acollida es fa "amo" dels menors i pren les decisions sense comptar amb la seva veu.

•Hipòtesis 10: **El discurs de la premsa analitzada parla de 'nens conflictius' enlloc de 'nens en un context social conflictiu', de manera que es confon persona i problema.**

La hipòtesis ha quedat confirmada. La confusió entre persona i problema suggereix la consideració del menor immigrant indocumentat com a un menor d'alt risc social per naturalesa.

En trobem exemples en els quatre diaris analitzats:

Avui: El discurs recalca la tesi que els menors són conflictius en ells mateixos, no per les condicions que els ha tocat viure. En són un exemple els titulars del dia 14-05-2002: 'Els nens del carrer conflictius es podran internar fins a un mes', i 'S'aplicaran mesures de contenció als menors que rebutgen l'acció protectora de l'administració'. El fet de considerar com a 'bones' totes les accions del govern i l'administració catalana és característic del conjunt del discurs del diari.

El País: La tesi que defensa el seu discurs és: el problema és l'acumulació de menors als centres de Melilla, la ciutat es veu obligada a donar serveis socials i no pot perquè en són massa i el govern central no dona prou ajudes. No és que els menors siguin conflictius en tant que cometen actes vandàlics, sinó que són els causants dels problemes de les societats d'acollida en, precisament, la seva acollida.

El Periódico: Els menors són descrits com a nens conflictius, autors d'actes vandàlics, disturbis, motins i fugues. No s'expliquen les condicions que envolten els menors, de manera que el problema és intrínsec a la figura dels 'nens del carrer'.

La Vanguardia: Igual que en *El Periódico* el problema és un factor intrínsec als 'nens del carrer', i es recalca amb l'elevat nombre de menors i el seu estil criminalitzador d'informacions sobre successos vandàlics, delictius i fins i tot criminals protagonitzats per menors immigrants (i la condició d'estranger immigrant indocumentat es remarca, pràcticament sempre, en les primeres línies del text)

Hi ha altres conseqüències d'aquesta estreta vinculació entre actor i problema:

Part III. 07. Menors immigrants

• La premsa considera que el problema és l'acumulació de nens en els centres d'acollida i el seu discurs fomenta la idea que cal protegir la societat dels menors indocumentats

• Els menors immigrants són presentats com a 'nens desagraïts'. El discurs dona a entendre que els nens es neguen a la integració i busquen la confrontació, com a un comportament natural en ells. N'és un clar exemple el següent titular de l'Avui: 'S'aplicaran mesures de contenció als menors que rebutgen l'acció protectora de l'administració' (14-05-2002).

• El discurs deixa a entendre que el 'nen del carrer' ja ho era en el país d'origen i que, per tant, és un aspecte intrínsec i natural en ell. Així es reforça la idea que el nen del carrer 'neix, no es fa': el delinqüent neix delinqüent. El discurs de la premsa exculpa amb aquest argument a la societat de tota possible responsabilitat.

• **Hipòtesis 11: Els interessos i les reivindicacions dels actors autòctons no són pràcticament mai qüestionats i sí reivindicats. Per contra, els interessos i les reivindicacions dels actors estrangers són criminalitzats i silenciats.**

Nombrosos exemples dels quatre diaris analitzats confirmen aquesta hipòtesis. Un cas són les denúncies d'irregularitats en les repatriacions i de maltractaments per part de responsables de centres i de la policia queda dissimulada i no s'investiga. D'altra banda, les reivindicacions dels menors no es fan pràcticament mai explícites (i si es fan és en uns pocs reportatges eventuais).

El govern de Melilla és un actor amb veu, que té unes reivindicacions i que no és qüestionat. Melilla apareix com a víctima de 'l'acumulació' de menors als seus centres. Pocs cops s'explica el perquè de tal acumulació, tot i que sí que es reproduceix exhaustivament la seva reivindicació principal: més ajudes per part del govern central.

El govern espanyol és presentat en positiu, en base a una llei inqüestionable, però se li demanen unes responsabilitats (el discurs de la premsa emfatitza la denúncia de falta de recursos del govern de Melilla).

Malgrat que existeixen nombrosos grups que reivindiquen els drets dels menors immigrants, i que aquests són, en general, força actius (així ho demostra la quantitat

Part III. 07. Menors immigrants

d'estudis i investigacions que publiquen, així com els comunicats de premsa, etc.), només se'ls dóna veu en comptades ocasions.

No es qüestiona la llei del menor ni la d'estrangeria, així com tampoc el funcionament i l'organització dels centres. No s'investiguen els centres d'acollida, així com tampoc el personal que hi treballa; malgrat que en comptades ocasions apareixen informacions que els acusen, en general ni tan sols es qüestionen.

Alguns exemples:

Avui: Apareixen clarament remarcats els interessos i les reivindicacions de l'administració catalana. En cap moment es qüestiona la llei, ni es dóna veu a actors que la puguin qüestionar.

El País: Es fan molt explícites les reivindicacions del govern de Melilla: el govern central no destina prou ajudes i la culpa de la presència de menors a la ciutat és del Marroc. Per la seva part, ni la societat ni el govern de Marroc tenen veu. A *HRW* sols se'ls hi dóna veu per a les seves reivindicacions el dia que fa públic el seu informe de denúncia i els interessos dels menors només es relaten, i parcialment, en els reportatges dels dies 9, 15 i 31. Tot i això, en aquests reportatges es relaten més les condicions de vida dels menors que no pas les seves reivindicacions per canviar la seva situació.

El Periódico: Malgrat ser l'únic diari que destina un periodista a la cobertura dels fets de Melilla, aquest no s'ocupa de les condicions dels centres d'acollida per tal de donar cos i exemples a l'informació referent a l'informe d'*HRW*. La seva cobertura no difereix excessivament de la d'agència.

La Vanguardia: Es fa molta referència a les reivindicacions d'actors com el govern espanyol o el melillenc i, en canvi, les reivindicacions d'organitzacions en defensa dels drets dels menors immigrants, com per exemple, *HRW* sols es relaten en ocasions molt comptades (el dia que es publica un informe, per exemple)

Observant el discurs de cada diari podem determinar que hi ha una desigualtat evident en la presentació de les reivindicacions dels diferents actors en joc.

•Hipòtesis 12: **Sovint no es tenen en compte les repercussions psicològiques de la immigració en els nens, així com**

**tampoc les repercussions de les condicions de vida que
tenen un cop a la societat d'acollida.**

Lligat amb la hipòtesis anterior, la tesi sobre el silenci respecte a les repercussions psicològiques que pateixen els menors també queda confirmada. El fet de 'migrar' comporta importants repercussions psicològiques en la persona, i més encara si es tracta d'un nen, i d'un nen sol, sense la família i en una situació social d'exclusió.

Veiem com afronten aquesta dimensió del conflicte els diferents diaris:

Avui: no es parla de cap altres repercussions que no siguin les que 'pateix' l'administració catalana

El País: només parla d'algunes de les repercussions psicològiques que pateixen els menors immigrants en tres peces, tres reportatges dels dies 9, 15 i 31, del mes de maig.

El Periódico: tampoc s'ocupa de les repercussions que té pels menors els fet de migrar i trobar-se sols i en situació d'exclusió social en un país estranger.

La Vanguardia: No fa referència a les conseqüències psicològiques del fet de migrar en els menors.

Parlant globalment, la dimensió psicològica de la situació de conflicte no s'acostuma a explicar en les informacions tractades com a notícies. En alguna ocasió s'hi fa referència, quan es tracta d'un reportatge o d'una crònica especial, però en general és un tema que, malgrat ser determinant per entendre les actuacions dels menors, no s'acostuma a explicar.

•**Hipòtesis 13: Els elements de titulació i de la superfície redaccional
(fotografies, destacats, altres peces de la pàgina)
col·laboren a la criminalització dels menors immigrants.**

Aquesta hipòtesis queda clarament confirmada. Tot seguit presentem el cas de cada un dels diaris analitzats per tal d'exemplificar la tesi:

Avui: les fotografies mostren nens en els centres d'acollida catalans, però sempre d'esquena i sense que se'ls hi vegi la cara. El context de les pàgines està format, generalment, per peces relacionades amb violència i delinqüència (per exemple, el dia 17 de maig, a la pàgina 23 trobem una informació titulada 'Aprovada per unanimitat la reclusió temporal de nens del carrer' al costat d'una altra que porta per títol: 'Mata a

Part III. 07. Menors immigrants

punyalades a la seva parella i es lliura a Almeria'. En aquesta segona no apareix el subjecte en el titular, de manera que el lector, en el primer nivell de lectura, fàcilment pot atribuir aquest acte al subjecte de l'altra notícia de la pàgina: els menors immigrants. És el que anomenariem 'efecte dominó'.

Pel que fa a les informacions sobre la Cimera de l'ONU, però, aquestes ocupen, generalment, pàgines senceres.

El País: Els titulars reflecteixen la idea que el problema és 'l'acumulació' de menors i la víctima és Melilla: '*La ciudad autónoma atenderá las necesidades básicas de los menores, pero no los acogerá*', '*Melilla quiere devolver al gobierno las competencias sobre menores*', '*Si no puedo protegerlos qué hago, me suicido?*, protesta la consejera de Bienestar Social'.

Les fotografies provoquen, més d'una vegada, confusió. Els dies 12 i 13, les peces sobre menors immigrants estan acompanyades per fotografies sobre detencions d'immigrants adults. El 14 de maig, la fotografia d'una finestra amb barrots per il·lustrar la informació sobre un 'motí' en un centre predisposa a pensar en termes de presó i delictes. El 16 de maig, apareix una fotografia d'uns menors immigrants, un d'ells olorant pega, en què els nens són fàcilment reconeixibles, ja que només se'ls hi tapa una petita franja de la cara - suposadament els ulls - amb una distorsió de la imatge.

El Periódico: Els elements de primera lectura donen una visió negativa dels menors immigrants, en contraposició a la Melilla com a víctima; en són un exemple els titulars: '*Intentos d'agressió a educadors de Melilla*', '*Melilla no acollirà més menors per la saturació dels centres*'. El context de les pàgines acostuma a ser el d'una immigració com a fenomen alarmant i, en més d'una ocasió les fotografies no corresponen a la informació sobre menors i contribueixen a crear aquesta 'mala' imatge dels menors (per exemple, el dia 27 es parla d'un 'noi magribí' asfixiat a la reixa fronterera entre Melilla i Marroc i, en canvi la imatge és d'un grup de cinc immigrants adults i porta per peu de foto: '*Diversos inmigrantes subsaharianos detinguts ahir a Fuerteventura*).

La Vanguardia: Són significatius els cintets amb què el diari engloba les informacions sobre menors immigrants: '*Las migraciones del siglo XXI*' i '*La situación de los menores. Los problemas de la inmigración ilegal*'

Parlant del discurs de la premsa en general, podem afirmar que els titulars reflecteixen sovint la idea que la víctima del conflicte és la societat d'acollida i no els 'nens del carrer'. D'altra banda, els elements de titulació referents a informacions sobre menors

immigrants són sovint en negatiu, de manera que hi ha una negativització sistemàtica del tema.

En premsa, les fotografies s'acostumen a utilitzar com a necessitat de disseny i provoquen un mal ús de la informació. Sovint no es corresponen amb els fets relatats, o bé es tracta d'una fotografia d'una altra peça que, posada massa a prop de la peça sobre menors, confon al lector.

El context de les pàgines on surten informacions sobre 'nens del carrer' acostuma a ser o bé temes d'immigrants (pateres, detencions, disturbis, etc.) o sobre temes de delictes (robatoris, crims, etc).

•**Hipòtesis 14: Els 'nens del carrer' són tractats, gairebé sempre, com a col·lectiu i no com a ésser individual**

La hipòtesis es confirma. El discurs acostuma a tendir a una despersonalització que permet agafar la part pel tot, i atribuir l'acció d'una persona a tot el col·lectiu. En aquest cas s'hi afegeix que es vinculen, també, al col·lectiu d'immigrants en general, de manera que l'atribució de conflictivitat es multiplica. Com ja s'ha dit en d'altres hipòtesis, pesa més la condició 'd'immigrant' i 'd'indocumentat', que la de 'menor sol i desemparat'.

Vegem-ne alguns exemples:

Avui: els menors immigrants apareixen sempre com a col·lectiu i, sovint, com a col·lectiu conflictiu

El País: Els menors immigrants apareixen la majoria de vegades com a col·lectiu; en el cas dels reportatges, trobem exemples de vides de menors concrets però que es generalitzen i s'extrapolen a tot el col·lectiu.

El Periódico: Excepte en les peces més llargues i amb forma de reportatge, els menors immigrants sempre apareixen com a col·lectiu.

La Vanguardia: El menors immigrants apareixen com a col·lectiu, i com a un col·lectiu conflictiu, en totes les peces analitzades excepte en el reportatge del 16-05-2002: '*Cinco historias de la marginación*'

6. Conclusions

El discurs de la premsa construeix uns actors, unes situacions i un context. En aquest capítol hem intentat descriure el relat dels diaris i senyalar-ne els buits i els desviaments. Així arribem ja a l'últim punt, el de les conclusions. Fent una síntesi dels resultats de les hipòtesis, apuntarem les consideracions necessàries respecte els objectius de la investigació.

L'anàlisi de la cobertura del conflicte en la seva complexitat ens ha portat a concloure que precisament tal complexitat no queda recollida en el discurs de la premsa. Parlant en termes generals, i tal i com hem desenvolupat amb els resultats de les hipòtesis, la manca d'una correcta contextualització del conflicte és la principal causa d'una cobertura parcial i incorrecta de la situació que envolta els menors immigrants.

La problemàtica que envolta als menors immigrants no acompanyats apareix descontextualitzada, de manera que esdevé un fet natural i també concebut com a inevitable. Es tracta d'una situació que només és notícia en el moment que esclata el conflicte; no se n'analitzen les causes ni totes les implicacions, així com tampoc s'investiga sobre les perspectives de futur, les conseqüències ni totes les vies de solució. El que en aquesta investigació hem anomenat "Fets de Melilla" són centre d'atenció només en el moment que ocorren (maig del 2002) en tres dels diaris analitzats, *El País*, *El Periódico* i *La Vanguardia*. I ho són perquè es tracta de fets que responen als principals criteris de noticiabilitat pels que es regeixen els mitjans de comunicació: espectacularitat, conflictivitat i violència. En el moment en què a Melilla trobem "espectacle violent" i l'activació d'un conflicte, comença l'exploració mediàtica. L'*Avui*, que no tracta els fets de Melilla, es veu influenciar pel 'boom' d'informacions sobre els anomenats 'nens del carrer' i també genera un discurs entorn el tema, tot i que fent referència a Catalunya.

El segon objectiu de la investigació era determinar si el discurs desplegat per la premsa segueix el manual d'estil per al tractament de les minories ètniques. La primera conclusió que cal senyalar és que els diaris analitzats vulneren en força casos les pautes del manual referent a immigrants i minories. Generalment no s'expliquen totes les dimensions de la problemàtica dels menors immigrants, i es poden trobar nombrosos exemples de criminalització dels menors, per una banda, o de foment del paternalisme, per una altra.

El director del Casal d'Infants del Raval, Enric Canet, explica que en la tasca d'introduir els menors immigrants a la societat d'acollida, es troben amb dues postures: rebuig per a

Part III. 07. Menors immigrants

considerar-los immigrants i englobar-los en l'imaginari col·lectiu de delinqüents i problemàtics (postura xenòfoba), o bé actitud paternalista i d'excessiu sentiment de llàstima que situa al menor en un pla de desvalgut incapaç de sortir-se'n (postura de superioritat). Pel que fa a la cobertura que fa la premsa de la situació d'aquests menors immigrants passa una cosa semblant. El discurs o bé és criminalitzador o bé paternalista; criminalitzador com en general el tractament d'altres tipus d'immigració i paternalista seguint una mica l'estil de la cobertura de les informacions sobre el tercer món, on la 'nostra societat' i el 'nosaltres' esdevé implícitament superior als 'ells' que 'no són capaços de sortir-se'n'.

Pel que fa a la terminologia que utilitza el discurs de la premsa, arribem també a una sèrie de conclusions. Caldria apuntar, abans que res, que l'objectiu dels professionals de l'informació no hauria de ser només ser 'políticament correctes' perquè sí, sinó fer del periodisme una eina per descarregar de desigualtat i racisme la convivència entre immigrants i societat d'acollida.

El codi deontològic del periodisme, en el seu setè punt diu: "El periodista extremerà la seva professionalitat en el respecte als drets dels més dèbils i als discriminats. Per això ha de mantenir una especial sensibilitat en els casos d'informacions o opinions de contingut eventualment discriminatori o susceptibles d'incitar a la violència o a pràctiques humanes o degradants". Així, parlar 'd'il·legals' (és a dir, vinculant-los amb delinqüència, fora de la llei), parlar de 'perill d'allau' (donant a entendre que del perill ens n'hem de protegir, suscitant a actuar-hi en contra) o parlar 'd'amuntegament' (degradant la condició humana dels qui s'amunteguen) és deontològicament incorrecte.

Finalment, hem volgut analitzar si el discurs periodístic reforça o bé afebleix els postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris subjacents a la societat. La principal conclusió a què arribem és que, en general, la premsa ofereix un discurs que discrimina els menors immigrants. El principal resultat a destacar és la confusió entre actor i problema que sovint presenta el discurs de la premsa. Els menors immigrants deixen de ser 'nens en un context social conflictiu' per esdevenir 'nens conflictius' en ells mateixos. S'arriba a aquesta confusió a base de silenciar les reivindicacions i els interessos dels menors immigrants, d'oblidar les repercussions psicològiques del fet de migrar (i de fer-ho en les condicions tan dures com amb les que es troben els immigrants avui en dia) i de generalitzar, tant en el moment de descriure els diferents actors com a l'hora de plasmar les diferents dimensions de la situació de conflicte.

:: Com comença el boom d'informacions

Per a l'anàlisi de la cobertura dels menors immigrants per part de la premsa hem escollit el període concret del maig del 2002. No obstant, durant els quatre anys de què s'ocupa la investigació en general hi ha d'altres períodes on proliferen informacions sobre els anomenats 'nens del carrer'. Un d'aquests períodes és el setembre del 1998. En aquell cas va ser un reportatge publicat al diari *Avui* el que va fer 'saltar' el tema. El reportatge parlava sobre la situació dels menors immigrants a Barcelona i va provocar que la resta de diaris comencessin a publicar també informacions sobre el tema. No havia passat cap fet concret, però de cop la problemàtica dels menors no acompanyats sortia a la llum.

El boom d'informacions sobre un tema pot estar provocat per dues causes: pel treball d'un periodista o d'un diari que investiga durant un temps un tema i després en publica un reportatge, o bé perquè uns esdeveniments -normalment de caràcter violent o, si més no, conflictiu- fan saltar el tema. El cas del setembre del '98 responia a la primera de les causes, i el cas dels 'Fets de Melilla' a la segona.

En general i comparant per sobre els dos períodes, el del setembre del 1998 i el del maig del 2002, podem concloure que quan es tracta d'un diari que fa sortir el tema, el tractament tendeix a ser, en certs aspectes, més correcte. El boom d'informacions parteix d'una elaboració, d'un treball en profunditat, i la resta de mitjans de comunicació, per tal d'estar a l'altura procediran a ocupar-se també en profunditat del tema.

:: Allò que no s'explica

En l'apartat de l'exposició de la situació del conflicte ja vam intentar oferir una visió el màxim completa de la problemàtica que envolta els menors immigrants, així com també de tots els actors que formen part del conflicte i de totes les necessitats que cada un d'ells reivindica. A continuació posem èmfasi en algunes dimensions del conflicte que el discurs de la premsa obvia i que considerem determinants per a entendre la complexitat de la problemàtica.

Per entendre el que fa que menors es decideixin a deixar-ho tot i anar-se'n a un altre país completament sols cal explicar la situació que viuen en el seu país d'origen, en aquest cas per la majoria d'ells el Marroc. En un informe elaborat pel Programa de Desenvolupament de les Nacions Unides (PNUD) i presentat el juliol del 2002, es remarcaven tres grans problemes a què s'enfronten diversos països de l'anomenat tercer món, entre ells el Marroc: l'absència de llibertat, l'escassa participació de la població i la falta de coneixement. La combinació d'aquests tres dèficits expliquen, segons afirma el

mateix PNUD, que un gran nombre d'adolescents i joves desitgin emigrar, insatisfets perquè les societats on viuen no els ofereixen oportunitats.

Però el fet de migrar no és marxar i prou. Nombrosos experts afirmen que les repercussions psicològiques de la migració són molt importants i condicionen en gran mesura la vida de la persona que les pateix⁴. Els canvis socials i psicològics als que se sotmet la persona immigrant són dels més complexos i profunds entre els que qualsevol persona pot haver d'afrontar al llarg de la seva vida. La persona immigrant viu una situació d'estrès crònic, que l'afecta en tots els àmbits de la vida, i aquest estrès s'accentua i esdevé més preocupant si la persona immigrant es troba en situacions no favorables a la seva integració a la nova societat i, també, si es tracta de menors. Els nens depenen encara més de l'ambient que els rodeja per poder elaborar i suportar l'ansietat que provoca el canvi migratori. És molt important destacar que els menors actors en la situació de conflicte que hem analitzat són, precisament, nens que pateixen l'ansietat del fet de migrar, que estan sols i que les condicions de la societat d'acollida no són en absolut les adients per a la seva maduració i creixement.

Hem pogut observar com el discurs de la premsa deixa a entendre que el menor immigrant no acompanyat ja és 'nen del carrer' al seu país d'origen (reforçant la idea 'el nen del carrer neix, no es fa'), però diversos estudis sociològics i sobre la població immigrada a Espanya coincideixen en afirmar el contrari. Àgata Sol, treballadora social, antropòloga i coordinadora del programa social d'acollida per refugiats d'ACSAR, parlant de menors indocumentats afirma: "Aquells que emigren són els més forts i preparats, i no els pobres sense recursos; es tracta d'un projecte de família molt pensat, en el qual la família hi inverteix i al que sols poden aspirar aquells que tenen uns mínims recursos. Es diu que s'està 'buidant de neurones' a les societats emissores d'immigrants, perquè els més capacitats i forts decideixen marxar com a projecte de vida, per millorar".

El discurs de la premsa recalca unes reivindicacions i en silenci gairebé del tot unes altres. Un exemple de 'reivindicacions silenciades' són aquelles que s'oposen a la repatriació dels menors tal i com s'estan duent a terme actualment. És el cas de l'associació *Pro Derechos de la Infancia (PRODEIN)* que opina que la solució realment vàlida al Marroc seria l'obertura de centres i llocs d'assistència a la infància, però no per treure'ns de sobre els menors que ja estan aquí, sinó per evitar que d'altres es vegin amb l'obligació d'abandonar el seu país.

⁴ Achotegui Loizate, Joseba: *La depresión en los inmigrantes, una perspectiva transcultural*. Barcelona: Ediciones Mayo, 2002

Part III. 07. Menors immigrants

Per la seva banda, Amnistia Internacional (AI) va emetre també una sèrie de peticions que sols van ser recollides parcialment per la premsa. Segons AI, "cap dels menors de Ceuta i Melilla hauria de ser expulsat del territori espanyol, a no ser que la mesura s'adopti per un interès superior del nen i que s'ofereixin garanties concretes que l'expulsió no donarà lloc a que el nen pateixi violacions dels seus drets humans". La premsa, malgrat referir-se en més d'una ocasió a les repatriacions dutes a terme pel govern espanyol, sols apunta la versió políticament correcta que les justifica amb una suposada "reagrupació familiar". I diem suposada perquè fonts ben informades, entre elles *Human Rights Watch*, afirmen que els menors repatriats en molts pocs casos retornen amb les seves famílies, sinó que són 'deixats anar' literalment als carrers del Marroc. El projecte familiar pel qual havien emprès l'aventura ha fracassat i, després d'haver viscut situacions realment traumàtiques durant la seva experiència (molts d'ells estan tan afectats psíquicament que amb prou feines poden valer-se per ells mateixos), ara no són acompanyats fins a les seves famílies i ells no hi van, bé perquè no saben com arribar-hi, bé perquè no es veuen amb forces d'acceptar el fracàs.

:: Algunes propostes

La crítica al discurs de la premsa pot haver resultat en alguns aspectes força dura en contra dels quatre diaris analitzats. No obstant volem remarcar que el nostre objectiu és, en tot moment, fer una crítica constructiva, entenent sempre la complexitat de la feina 'd'explicar la realitat'. Fer un bon periodisme no és gens fàcil, i cal afegir que no sempre és possible. Hi ha massa interessos en les realitats que s'expliquen i sovint les pressions d'actors amb poder impedeixen la correcta cobertura dels esdeveniments.

Un periodista ens va explicar en una entrevista que sovint no es publiquen segons quines coses, per exemple casos de repatriacions il·legals, per no crispar l'ambient i pel bé de les negociacions. Autoritats espanyoles, segons explica aquest professional que prefereix mantenir l'anonimat, amenacen a periodistes amb enviar més nens al Marroc i abandonar-los allà si es publiquen les irregularitats de què se'ls acusa.

A continuació presentem algunes propostes per tal de millorar la cobertura de la problemàtica que envolta els menors immigrants:

- Fer activisme social: explicar el conflicte abans que esclati i que comenci la tensió social. No exercir només de 'comunicadors', sinó potenciar la participació dels

Part III. 07. Menors immigrants

actors del conflicte i de la societat; això és, si s'explica quan ja ha passat, no hi ha res a fer i només es 'comunica'. En canvi, si s'explica abans que passi, fas partícip de la situació a tots els actors i a tota la societat.

- Ecollir amb cura la terminologia: L'associació *Andalucia Acoge* considera inadequats termes com 'immigrant il·legal', 'immigrant clandestí', 'invasió', 'allau', 'onada', 'moro' o 'interceptar'. Per contra, proposa com a correctes: 'immigrant indocumentat', 'immigrant sense permís de residència', 'entrada', 'arribar' o 'detenir'.

Per una altra banda, el director del Casal d'Infants del Raval, Enric Canet, opina que parlar de 'nens del carrer' implica que en l'imaginari col·lectiu pensem en nens petits i sentim cap a ells un sentiment de llàstima, de paternalisme o de compassió. Però llavors, al adonar-nos que no es tracta de nens petits, sinó d'adolescents "amb aspecte rebel i desafiant, com tot adolescent", ens envaeix un sentiment d'adversió cap a ells. Canet considera més adequat parlar directament d'adolescents o bé usar el terme legal de 'menors', ja que així el lector no se sentirà enganyat ni atrapat en un sentiment de llàstima paternal.

Això són només algunes propostes, el que està clar és que convindria un debat entre els professionals del periodisme per tal d'establir una mena de diccionari amb la terminologia més adequada.

- Tenir en compte les recomanacions bàsiques del Manual d'estil periodístic relatiu a les minories ètniques: Per exemple no incloure el grup ètnic, el color de la pell, el país d'origen, la religió o la cultura si no és estrictament necessari per a la comprensió global de la notícia; evitar generalitzacions i la simplificació de les informacions; potenciar la recerca de les notícies positives, en aquest cas amb menors immigrants com a protagonistes; contrastar les fonts i tractar-les amb equanimitat, i tenir especial cura amb els elements de primera lectura, fotografies i titulars.

La principal proposta, però, és aconseguir un espai per a la reflexió i potenciar l'autocrítica dels mitjans de comunicació. Les situacions de conflicte requereixen que els professionals sàpiguen entendre tota la complexitat que les conforma; i no només això, sinó que pretenguin treballar per solucionar els conflictes i no limitar-se a explicar-los

parcialment. El periodisme ha de ser l'eina que pugui explicar globalment una situació de conflicte quan aquesta no ha arribat al seu punt més crític, i que amb aquesta descripció global pugui presentar el màxim de possibles vies de solució, tractant amb igualtat a tots els actors implicats i presentant equànimement les seves reivindicacions.

7. Bibliografia

ACHOTEGUI LOIZATE, JOSEBA: *La depresión en los inmigrantes, una perspectiva transcultural*. Barcelona: Ediciones Mayo, 2002

ASOCIACIÓ CATALANA PER A LA DEFENSA DELS DRETS HUMANS: *Informe sobre la situació dels menors no acompanyats*. Barcelona: Coordinació de Drets Civils, Oficina per la NO discriminació, Ajuntament de Barcelona, juny 2001

HUMAN RIGHTS WATCH: *España y Marruecos, Callejón sin salida. Abusos cometidos por las autoridades españolas y marroquíes contra niños migrantes*. HRW, maig 2002

PLATAFORMA CIUTADANA EN DEFENSA DELS MENORS IMMIGRANTS DESEMPARATS: *Informe de situació: Els menors i els joves migrats desemparats*. Barcelona, juny del 2000

8. Sevilla, 20 i 21 de juny de 2002: una cimera amb la immigració com a punt fort



1. Exposició del conflicte

En aquest capítol analitzarem la cobertura informativa de la Cimera dels caps d'estat i de govern de la Unió Europea que va tenir lloc a Sevilla els dies 21 i 22 de juny de 2002. Les notícies analitzades seran només aquelles que tracten sobre els interessos dels 15 països membres de la Unió Europea respecte a la immigració. Concretament, durant la Cimera es van tractar les mesures a prendre amb la immigració irregular.

:: Antecedents

Una de les prioritats de la Cimera era la creació d'una política conjunta per poder lluitar contra l'arribada d'immigració irregular a qualsevol dels països de la Unió Europea d'una manera més eficient, incloent-hi la cooperació judicial entre els Quinze.

Els dies previs a la Cimera de Sevilla va produir-se una divisió d'opinions entre els diferents governs sobre quines havien de ser les mesures de control de la immigració clandestina. Així, van crear-se dos blocs. Un d'ells, encapçalat per Aznar i Blair, defensava obligar els països amb emigració a col·laborar en la lluita contra la migració clandestina si volien mantenir els acords de cooperació i no patir sancions. En l'altra banda, els governs de França, Suècia i, en menor mesura, de Luxemburg i Finlàndia, defensaven que no es podia castigar els països amb emigració per no col·laborar sinó que, per contra, calia donar-los incentius perquè ho fessin. No es va aconseguir arribar a cap acord fins a la mateixa Cimera, on Aznar i Blair van modificar les seves propostes i van arribar a un pacte més proper a les posicions de França i Suècia, on els càstigs als països que no prenguin mesures contundents contra la immigració clandestina quedaven substituïts pel recolzament financer a aquells que les prenguin.

Abans de la Cimera de Sevilla, ja havia començat un procés en diversos països de la UE d'augment de control a les fronteres per evitar la immigració clandestina i de

pressions cap aquells països que no lluiten contra la seva emigració irregular. A finals d'abril, els ministres de Justícia i Interior de la UE, reunits a Luxemburg, aprovaven revisar a la baixa els seus acords de cooperació amb aquells estats que no combatin les màfies de tràfic il·legal de persones o que presumptament deixin sortir de les seves costes vaixells carregats d'immigrants, com Albània i Marroc. A molts dels països membres de la UE es van aprovar noves lleis que introduïen canvis en la seva política d'immigració.

El primer de juny, Dinamarca va aprovar una nova llei d'estrangeria que restringeix els drets a la immigració clandestina i retalla les ajudes als refugiats, a més de dificultar l'obtenció del permís de residència (substitució dels tres anys obligatoris de residència al país per cinc). La llei també suprimeix el dret automàtic de reagrupació familiar i condiona les ajudes estatals fins a després de set anys de residència al país. Als immigrants irregulars se'ls negarà el dret de tramitar sol·licituds i els estrangers a qui se'ls denegui l'entrada al país seran expulsats immediatament, suprimint així el termini de 15 dies contemplat en l'anterior legislació.

L'endemà, el dia dos de juny, el govern alemany va anunciar que extremaria els controls d'entrada pels ciutadans de 22 països i que les dades personals dels viatgers serien compartides amb els serveis secrets. A la llista de països cap els que augmentaria el control s'hi troben Egipte, Iran, Aràbia Saudí, Afganistan, Pakistan o Corea del Nord.

El dia 5 del mateix mes, el Parlament italià va aprovar, enmig d'una gran protesta de l'oposició, una llei que tipificava com a delicte la immigració clandestina i que preveu que es prenguin obligatòriament les empremtes dactilars de tots els immigrants regularitzats. El nou text, conegut amb el nom dels seus dos principals impulsors, Bossi-Fini (Humberto Bossi i Gianfranco Fini), contempla mesures severes contra els immigrants irregulars. Aquests s'arriscaran a complir d'un a quatre anys de presó si són detinguts en territori italià després d'haver estat ja expulsats del país. La llei també endureix les mesures contra els traficants de persones.

El mateix dia, una majoria parlamentària austríaca va aprovar el borrador de la llei que estableix l'obligatorietat d'aprendre alemany a tots els que entrin al país a partir de l'1 de gener de 2003 i als residents des de l'1 de gener de 1998. Els

immigrats que al cap de quatre anys no hagin après l'idioma perdran el permís de residència. La llei, però, no afectarà als refugiats.

En el Regne Unit el problema no és tant la immigració clandestina com l'arribada al país de milers d'estrangers que demanen asil polític. Per tallar aquest flux de refugiats, el Ministre d'Interior vol que a tots aquells a qui se'ls negui l'asil i la seva petició es consideri infundada puguin ser deportats immediatament al seu país d'origen o procedència. El expulsats podran apel·lar la petició del govern, però no tindran dret a quedar-se al Regne Unit fins que no s'hagi resolt l'apel·lació.

Val la pena registrar que actualment a la UE hi viuen 18 milions d'immigrants regulars i es calcula que n'hi ha uns altres 3 milions en situació irregular.

Seguint la pauta general de tots els capítols, on veiem procés, actors i problema, abans de començar l'anàlisi de les informacions de premsa, descriurem quins creiem que han de ser aquests elements en el nostre conflicte, així a posteriori podrem saber si les informacions n'han fet el tractament que creiem adequat o han omès algun dels elements.

2. Explicació del corpus

:: Procés

Els governs dels països rics volen controlar la immigració. A partir de l'argument de l'augment dels fluxos migratoris dels últims anys, els països Europeus estan fent unes polítiques d'immigració cada vegada més estrictes. Els exemples més recents els trobem en els casos del gir a la dreta dels governs de Dinamarca, Itàlia o Àustria, citats anteriorment.

A la Cimera de Sevilla es pretén crear una via d'actuació conjunta de la UE. El govern espanyol proposa obligar als països empobrits a col·laborar en el control de la migració clandestina amenaçant-los de patir revisió dels crèdits d'ajuda i fins a suspensions d'acords de cooperació si el grau de col·laboració no és satisfactori pels governs europeus.

L'acceptació de la proposta no és unànime i apareixen discrepàncies en alguns dels governs dels països membres, encapçalats pels de França i Suècia. Finalment, el

Part III. 8 La cimera de la UE a Sevilla _____

govern Espanyol i el dels altres països partidaris de la mesura han de rebaixar les seves propostes per poder arribar a un acord.

:: Actors

Aquest conflicte ve definit pels següents actors:

- Els futurs immigrants i irregulars. Són l'objecte de totes les notícies perquè seran els principals afectats de les mesures que s'estan discutint a la cimera.
- Governos de països amb emigració. A aquests països els anomenarem també a partir d'ara països empobrits, ja que entenem que la seva pobresa està directament relacionada amb la mala gestió dels països europeus durant els anys de colonització i descolonització. Els seus governos són els que es poden veure afectats amb la obligació de col·laborar amb les mesures que marquin els governs de la UE i amb la supressió d'ajudes en cas que les seves actuacions no siguin satisfactòries pels Quinze.
- Determinats sectors de les poblacions d'aquests països empobrits que rebran les conseqüències dels efectes de les eventuais sancions.
- La UE considerada com un tot (Els Quinze). Té el poder de prendre mesures que afectaran els immigrants i als països empobrits. Aquestes mesures són les que es tracten a les diferents notícies.
- Els blocs dins la UE. Entre els governs de la UE sobresurten dues grans postures, una d'elles encapçalada per Aznar i Blair (Espanya i Regne Unit) i l'altra per França, Suècia, Luxemburg i Finlàndia. Com hem explicat abans, la proposta d'Espanya i Regne Unit pretén vincular els acords de cooperació a països empobrits a la col·laboració d'aquests en la lluita contra la immigració clandestina, aplicant sancions, com la revisió de crèdits i la suspensió d'acords de cooperació en cas que no sigui satisfactòria. Per contra, França, Suècia, Luxemburg i Finlàndia no accepten la vinculació de sancions a la col·laboració o no dels països empobrits.
- Altres actors externs al conflicte però que per la seva condició d'experts els seus anàlisis poden tenir un valor informatiu.

:: Problema

Els governs de la UE veuen la necessitat d'un acord conjunt per impedir la immigració clandestina que contingui mesures policials i judicials, ja que individualment les polítiques de cada país no són suficientment eficaces per impedir l'entrada d'immigrants irregulars. A l'hora de començar a dissenyar les línies d'actuació conjunta apareixen discrepàncies entre països que han de ser negociades a la Cimera de Sevilla. Aquestes es concreten en l'aplicació o no de sancions per aquells països empobrits que no ajudin a combatre la migració clandestina. Aquest és el problema que es fa explícit en totes les notícies publicades referents al tema.

Hi ha, però, tota una altra part del conflicte que queda oblidada. Els immigrants clandestins busquen un estatus de regularitzats en un país del nord. En cada país el govern pren mesures que dificulten l'accés a aquest estatus que concediria drets i deures de ciutadà a l'immigrant. L'immigrant és, doncs, un actor important dins el conflicte, però encara que sigui avançar-se en l'anàlisi de les informacions, hem pogut constatar que la discussió entre polítics i immigrants no es fa explícita en cap de les notícies, que es queden exclusivament en les discussions entre els governants.

La causa principal de la immigració és la recerca d'unes millors condicions de vida a causa de les grans diferències econòmiques entre els països del nord i del sud.

Després d'haver senyalat els actors, procés i problema que conformen el conflicte podem passar a la part metodològica.

Malgrat que la Cimera només va durar dos dies, hem analitzat informacions de tot el mes de juny per assegurar-nos d'incloure totes aquelles notícies que, tot i ser prèvies a l'esdeveniment hi estaven relacionades, a més d'aquelles immediatament posteriors que en descrivien les conseqüències. Durant el mes de juny es van publicar moltes peces relacionades amb la Cimera de caps d'estat i de govern de Sevilla així que ens vàrem veure obligades a fer una selecció. En un principi vam descartar totes les peces que no fossin estrictament notícies, com articles d'opinió o entrevistes, de les notícies vam analitzar només aquelles que tractaven la immigració dins la cimera o relacionant-la com a tema principal o destacat, ja que hi havien peces en les que només ocupaven una petita part de la informació. Finalment el nombre de peces analitzades és de 9 pels diaris *Avui* i *El País* i de 12 per *El Periódico* i *La Vanguardia*.

3. Objectius, hipòtesis i metodologia d'anàlisi

:: Objectius

Es objectius del nostre capítol són els generals de tot l'estudi, així, només cal recordar-los breument:

1. Analitzar si la cobertura informativa reflecteix la complexitat del conflicte.
2. Estudiar si el discurs periodístic segueix o obvia les línies del manual d'estil per al tractament per a les minories ètniques.
3. Estudiar si el discurs de les informacions periodístiques reforça o afebleix postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris subjacents a la societat.

Basant-nos en aquests objectius hem formulat les nostres hipòtesis, específiques pel capítol de la Cimera de Sevilla:

:: Hipòtesis

1. **Tant els potencials immigrants com els irregulars són passius i no tenen veu, tot i ser l'objecte de les converses.** No apareix la seva veu en cap moment, la seva funció dins les informacions és la de ser la causa del conflicte i per tant l'objecte de les mesures que es discuteixen, però els diaris no els tracten com actors pròpiament dits.
2. **A la immigració fora de quotes se la tracta de forma despersonificada, com una massa uniforme. Generalment se'ls descriu amb connotació negativa.**
3. **S'associa els immigrants amb la delinqüència i la percepció de falta de seguretat ciutadana.**
4. **Cada diari mostra un grau diferent de sensibilització i implicació amb algun dels actors,** a través de l'èmfasi que posa en algunes informacions i de les explicacions que acompanyen a algunes.

5. **El grau de personalització dels governs és diferent segons els diaris.**
Cada publicació tracta de manera més o menys personificada a actors determinats i carrega aquestes personificacions de manera diferent, de manera que poden tenir un sentit positiu o negatiu.

6. **No es parla del conflicte de fons.** Aquest és el que entenem com el conflicte dels immigrants amb els governs dels països rics a l'hora de voler participar de la riquesa d'aquests.

7. **No s'expliquen les actuacions que els països empobrits duen a terme per "combatre la seva emigració irregular" ni els esforços per promoure el seu desenvolupament.** Les informacions parlen que cal un augment de les actuacions d'aquests països però no es cita quin és el seu grau actual d'actuació. Tampoc es parla de les mesures que prenen aquests països per millorar el seu desenvolupament intern, que és l'única solució eficient a llarg termini per acabar amb la immigració irregular.

:: Instrument d'anàlisi

Per fer el buidatge de les informacions que ens facilitarà l'anàlisi, hem utilitzat, com en tots els casos, una fitxa que ens ha permès extreure de les notícies aquells elements que ens interessaven per a l'anàlisi. Les preguntes de la fitxa estan pensades poder comprovar amb comoditat si les hipòtesis es compleixen o no. A continuació presentem la fitxa que hem utilitzat per fer el buidatge i un quadre que permet veure clarament quina és la relació de les preguntes i les hipòtesis.

Quadre 1. La fitxa

Publicació	
Data	
Secció	
Autor/a	

Avantítol	
TÍTOL	
Subtítol	

ACTORS

Quins són els actors que es presenten?

ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ	VALORACIÓ

Manquen actors necessaris per l'explicació del conflicte?

Els actors es generalitzen o es personifiquen?

A tots els actors se'ls dóna el mateix espai?

--

PROBLEMA

Com s'identifica el problema en l'article?

Quin nivell del conflicte s'explica?

--

S'expliquen les tesis dels diferents actors?

--

PROCÉS	
Es parla dels països amb emigració?	S'explica quina és la seva col·laboració actual?
S'aporten solucions al problema de la immigració irregular?	

Quadre 2. Les hipòtesis i les preguntes

Hipòtesis	Preguntes
1. Els potencials immigrants i irregulars són passius i no tenen veu, tot i ser l'objecte de les converses.	1.1 Com es descriuen els diferents actors? 1.2 S'expliquen les tesis dels diferents actors?
2. A la immigració fora de quotes se la tracta de forma despersonificada, com una massa uniforme. Generalment se'ls descriu amb connotacions negatives.	2.1 Com es descriuen els diferents actors? 2.2 Es generalitzen o personifiquen? 2.3 Les qualificacions tenen connotacions positives o negatives?
3. S'associa els immigrants amb la delinqüència i la falta de seguretat ciutadana.	3.1 Les qualificacions tenen connotacions positives o negatives?
4. Els diaris prenen posicions diferents davant el conflicte.	4.1 Quins actors del conflicte s'identifiquen en la informació? 4.2 S'expliquen les tesis dels diferents actors? 4.3 Manquen alguns actors? 4.4 Als diferents actors se'ls dona el mateix espai?
5. El grau de personalització dels governs és diferent segons els diaris.	5.1 Quins actors del conflicte s'identifiquen en la informació? 5.2 Es generalitzen o personifiquen?
6. No es parla del conflicte de fons.	6.1 Com s'explica la gènesi del conflicte? 6.2 Quin nivell del conflicte s'explica?
7. No s'expliquen les actuacions actuals dels països empobrits per combatre la seva emigració irregular ni els esforços per promoure el seu desenvolupament.	7.1 Es parla dels països amb emigració? 7.2 S'explica quina és la seva col·laboració actual? 7.3 S'aporten solucions al problema de la immigració irregular?

4. Resultats

Hipòtesi 1: Tant els potencials immigrants com els irregulars són passius i no tenen veu, tot i ser l'objecte de les converses.

Avui

Per regla general els immigrants són objectes, no actors, perquè no se'ls dona la paraula, només surten a les informacions perquè seran els principals afectats per les mesures que s'estan discutint a la Cimera, però no es considera que puguin ser un actor d'aquests conflictes i explicar la seva part. Hi ha només una informació on es dona la paraula a experts Marroquins que afirmen que les mesures que s'estan debatent no són la solució, d'alguna manera expressant la seva postura estant parlant en nom dels immigrants, però no ho fan de forma explícita.

El País

Els immigrants són objectes de les converses de la Cimera, però no es pot dir que siguin actors. No tenen veu per l'absència dels seus representants, que estan exclosos del debat sobre les mesures de control de la immigració que els influiran directament. Tampoc la informació sobre la visita del representant del govern del Marroc a la seu de la UE a Brussel·les compta amb la participació dels immigrants.

El Periódico

Més que actors, hauríem d'anomenar als immigrants objectes, ja que la gran majoria de vegades no tenen veu ni s'explica el conflicte vist des de la seva perspectiva. Amb tot, cal dir que El Periódico fa un esforç per parlar dels immigrants i dels països amb emigració, així trobem, en quatre informacions, petits requadres on s'explica el conflicte des de la pobresa dels immigrants o notícies paral·leles on es parla de l'opinió d'experts respecte les mesures que s'estan debatent. Així trobem un petit text escrit per Joaquim Giol, director del centre d'atenció als immigrants de Girona, on exposa el punt de vista dels nouvinguts, o una columna on un expert en els països del Magrib parla de les conseqüències altament negatives que tindrien les sancions per aquests països.

La Vanguardia

No es pot dir que els immigrants siguin passius quan no han tingut la oportunitat de tenir cap posicionament. Els immigrants no són tractats com actors sinó més aviat com un problema del que tots els polítics parlen com combatre. Són l'objecte de les converses, i només tenen veu en una ocasió en un quadre que forma part d'una notícia, en aquest cas són descrits de manera humana i amb connotacions positives.

:: Comparació

Veiem que cap de les publicacions considera els immigrants com actors, en tots els casos són objectes de les discussions de la Cimera. *El Periódico*, però, fa un esforç per explicar el conflicte des del punt de vista dels immigrants, donant veu a persones que poden parlar en nom seu o intentant explicar més enllà del conflicte polític a través de notícies. *El País*, en canvi, dóna molta importància al nivell polític del conflicte, que explica amb més detall que les altres publicacions, però manca espai pels immigrants.

:: Reflexió

Entenem que les informacions parlaven de les discussions polítiques i que per tant és lògic que aquestes ocupin la major part de l'espai, però cal buscar fórmules per donar la veu als immigrants i explicar l'origen del conflicte que es discuteix, sense quedar-se exclusivament al nivell polític.

Hipòtesi 2: A la immigració fora de quotes se la tracta de forma despersonificada, com una massa uniforme. Generalment se'ls descriu amb connotació negativa.

Avui

En cap moment es tracta els immigrants com individus o es fa referència a les seves diferències, sempre, doncs, són tractats de forma totalment despersonificada. S'utilitzen termes negatius per descriure'ls, com "il·legals" o "clandestins", usant així diversos termes com a sinònims d'una mateixa categoria, sense tenir en compte el poder categoritzador negatiu d'algunes de les paraules ni les diferències semàntiques entre sinònims aparents.

El País

Els immigrants són tractats de forma generalitzada, com un col·lectiu massificat que rep denominacions variades: immigració il·legal, clandestins, sense papers, etc. Es distingeix força sovint entre els immigrants regulars i els irregulars. En algunes informacions, els mitjans de transport que els immigrants utilitzen per arribar als països de la UE també són valorats negativament, així trobem termes com "vaixells sospitosos".

A més, els països pobres on s'originen els processos migratoris reben per part d'alguns actors una connotació negativa, com ara "explotadors d'immigrants", i són associats a comportaments inadequats, a incompliments o a activitat corrupta.

El Periódico

Els immigrants sempre són tractats com un bloc. Depenent de l'autor de les informacions hi ha més o menys cura amb els adjectius que els descriuen. Així, hi ha autors que usen indiscriminadament el terme "il·legals" i d'altres que intenten ometre'l. Amb tot, quan s'utilitza el terme "il·legals" altres de similars no és contextos que remarquin la negativitat que es projecta sobre el subjecte que l'acompanya. En força ocasions, en lloc d' "il·legal" s'usen termes sinònims desproveïts de càrrega negativa, encara que el terme "il·legal" s'usa sovint en companyia del terme 'immigració'.

La Vanguardia

Els immigrants són generalitzats i tractats com un grup, sovint referit com "flux migratori". D'entre els termes que descriuen els immigrants hi trobem els de "immigració il·legal", "clandestins" o "sense papers". Tots ells són utilitzats com a sinònims totals, sense fer diferències entre les connotacions afegides que alguns d'ells tenen i que els converteixen en connotadors negatius dels substantius que acompanyen, en aquest cas dels immigrants.

:: Comparació

Tots els diaris tracten els immigrants de forma massificada, sense cap mena de diferències entre ells. En general tots els termes s'utilitzen com a sinònims totals, sense tenir en compte les connotacions negatives que alguns d'ells carreguen. El terme "il·legal", per exemple el consideren naturalitzat i per fer-ne ús no els

condiciona la càrrega negativa que dóna al substantiu que acompanya. *El País* és el que més quantitat de sinònims utilitza. A *La Vanguardia* és on més hi trobem alguns dels termes utilitzats que sí que desprenen una connotació negativa per a la immigració.

:: Reflexió

Si hi ha consciència de la càrrega que poden tenir les paraules aquesta no queda reflectida en les informacions. Els periodistes haurien de veure que no tots els sinònims tenen el mateix sentit i desprenen els mateixos valors. Una manera d'evitar-los potser seria no tractar només de la visió dels governs que usen termes freds i distants, sinó intentar desplegar un discurs més humanitzat sobre els immigrants.

Hipòtesi 3: **S'associa els immigrants amb la delinqüència i la percepció de falta de seguretat ciutadana.**

Avui

No hi ha una associació directa, però el to que marca totes les informacions porta a aquesta percepció. No només pels adjectius que descriuen als immigrants (termes com "il-legals" es relacionen directament amb la delinqüència), sinó per les contínues qualificacions que marquen totes les notícies. Es parla de "lluita contra la immigració il·legal" o "mesures concretes per combatre els sense papers" i moltes altres frases que donen a entendre que les propostes que es discuteixen són una lluita necessària contra l'enemic.

El País

En la majoria de les informacions no s'associa els immigrants amb la delinqüència, però hi ha l'ús de termes com clandestins o il·legals que s'associen amb el que està fora de la llei, per tant estimulen la idea la falta de seguretat ciutadana. Per exemple, la frase "la batalla más agria para la estrategia europea contra la inmigración ilegal" té connotacions negatives. Trobem també una informació on es diu que les persones que "se convierten en un peligro para la seguridad o el orden público tras haber sido condenadas por delitos graves" són les primeres que han de ser expulsades, associant immigrants amb la delinqüència i la percepció de falta de seguretat ciutadana.

El Periódico

No hi ha associació directa però els termes que s'utilitzen per descriure els immigrants "il·legals" i el to de les informacions ("lluita contra la immigració", etc.) relacionen indirectament la immigració amb la delinqüència. Amb tot, cal dir que es fa un esforç per destacar les posicions contràries a la tesi d'Aznar (la que més vol relacionar immigració i delinqüència i proposa solucions policials) de manera que en moltes notícies es donen àmpliament les posicions dels caps de govern contraris i s'utilitzen adjectius que deslegitimen el govern espanyol com "Persson [cap d'estat Suec] demana "molt de compte" als governs que vinculen immigració i delinqüència" (amb clara referència a Aznar), "els diputats critiquen la presidència espanyola" o es qualifica la proposta espanyola de "repressora".

La Vanguardia

Els immigrants són distingits entre legals i il·legals. No hi ha una associació directa dels immigrants amb la delinqüència, però sí que hi ha associacions amb la percepció d'alarma social. L'ús de termes com "flujo imparable de sin papeles, corrientes de clandestinos" reforça la idea de que ells representen un dany per la societat i que la seva arribada ha de ser controlada i reprimida. L'ús d'adjectius com clandestins o il·legals no està fet amb una voluntat de perjudici en la majoria de les informacions, amb tot, trobem exemples on aquests termes es tornen clarament pejoratius. En la informació del govern danès es vincular explícitament immigració i delinqüència dient que els immigrants són el principal motiu de l'augment de la inseguretat ciutadana. En general, el tracte que les informacions donen als immigrants regularitzats és més respectuós que per els que estan en situació irregular.

:: Comparació

En general, no hi ha una associació directa entre immigrants i delinqüència o manca de seguretat ciutadana, encara que aquesta relació es fa de forma indirecta pels termes bèl·lics que s'utilitzen contínuament en les informacions. *El Periódico* malgrat aquest to general, fa un esforç per ressaltar les opcions contràries a la postura d'Aznar, que són les que tenen menys to de lluita. *El País* també mostra que la proposta d'Aznar no és acceptada per tothom i utilitza un to més neutre, que relaciona menys els immigrants amb la delinqüència i la manca de seguretat

ciudadana. Per contra, a *La Vanguardia* es reforça l'enfocament d'Aznar i l'associació s'arriba a fer de forma directa en alguna ocasió.

:: Reflexió

Els periodistes utilitzen el vocabulari dels polítics i aquest és un vocabulari bèl·lic, que reflecteix lluita, defensa... promou la idea que cal combatre un enemic. És un vocabulari que reforça el discurs que fomenta la idea de la inseguretat ciutadana.

Hipòtesi 4: **Cada diari mostra un grau diferent de sensibilització i implicació amb algun dels actors.**

Avui

Tot i que es recullen les diferents opcions i discrepàncies dels governs de la UE, el protagonista absolut del conjunt d'informacions és Aznar. Totes les notícies giren al voltant de la seva proposta i se'n destaquen els passos que va fent. Fins i tot en aquelles on es vol parlar de les posicions contràries es fa a través de la proposta d'Aznar i se'l posa a aquest (o Blair) com a protagonista.

El País

A l'actor que dóna més importància és a la UE considerada com un tot. Quan parla dels governs dels Quinze dóna informació equilibrada dels dos blocs que sorgeixen, fent explícites les postures de cada actor i la seva posició política. Així, els ministres d'interior són actius, en quan a que són representants dels governs dels països de la UE. Aznar té veu política pròpia, però apareix també com el pare de les dures tesis amb propostes per fer front a la immigració. Tony Blair és presentat com el gran aliat de Madrid. Per altra banda, Jacques Chirac és presentat com el rival d'Aznar que té una postura prudent per no acceptar les seves tesis. El diari utilitza cites de diversos actors per desacreditar la proposta del president espanyol. Entre altres, el Ministre d'Exteriors Francès, Villepin, afirma que "els països rics no poden amenaçar els pobres, o la Secretària Britànica d'Estat de desenvolupament, Clare Short, diu que és "repugnant" parlar de càstig als països amb emigració.

El Periódico

El to de les informacions es distancia de la proposta del govern espanyol, hi ha un interès clar en donar veu als immigrants o si més no destacar aquelles veus que estan en contra de les mesures de càstig i exclusivament policials que es proposen.

La Vanguardia

El govern espanyol és el protagonista màxim de les informacions, és qui rep més espai en la cobertura informativa junt amb aquells que defensen les seves tesis. Les tesis del grup encapçalat pel govern francès són respectades, però amb un tractament diferenciat respecte les d'Aznar. Les teories i el representant espanyol són valorades ("Aznar reiteró su rechazo a determinadas actitudes "hipócritas" y "demagogas" que todavía se observan en algunos países europeos"), mentre que el representant francès és menyspreat. Àfrica, Marroc i Algèria són citats de forma negativa per ser els amics de Chirac.

:: Comparació i reflexió

En les quatre publicacions hi queden reflectides diferents posicions. *El Periódico* es distancia del govern espanyol i potencia l'opció contrària a Aznar. *L'Avui* no es posiciona especialment a favor del govern espanyol però tampoc fa esforços per distanciar-se'n. Aznar és el protagonista de les informacions perquè és l'actor més proper i del que és més fàcil fer-ne un seguiment i aconseguir-ne informació. *La Vanguardia* és la veu més propera a Aznar, que és el protagonista absolut de les notícies. Ridiculitzen Chirac per la seva postura contrària al president espanyol i insinuen que són els altres els que s'han d'adaptar a la postura espanyola.

Hipòtesi 5: **El grau de personalització dels governs és diferent segons els diaris.**

Avui

Es convenint la personificació i la generalització dels autors, tot i que la fórmula majoritària és la de personificar, ja sigui amb el nom del polític o amb el govern que representa. Els governs secundaris com els de França o Suècia, es troben més generalitzats (se'n fa referència amb el nom del país), mentre que els protagonistes (sobretot l'espanyol) està majoritàriament personalitzat, tot i que en alguns casos també se'l cita de forma generalitzada, per exemple com a "Espanya".

El País

Els governs d'Espanya, Regne Unit, Itàlia i Alemanya, que són els qui defensen les tesis de les sancions, reben un tractament amb més personificació que els governs dels altres països. Aznar i Blair són els dos personatges més personificats. Es refereixen a Aznar com a "cap del govern espanyol", "president espanyol" o "president de torn de la UE", mentre que els altres representants són generalitzats pel nom dels seus països.

El Periódico

En general, els governs estan descrits combinant la generalització (dient el nom del país quan l'actor és el govern) i la personalització, ja sigui anomenant el govern o la persona concreta. La persona s'acostuma a utilitzar per adjudicar declaracions i el govern o país per quan es parla de propostes. El govern espanyol té un grau de personalització lleugerament superior als altres, però cal tenir en compte que és protagonista de més informacions, se li dóna, per tant, la veu més vegades i així es multipliquen les maneres de definir-lo.

La Vanguardia

Es personifica amb més freqüència al govern espanyol i Aznar rep un tractament distingit, personificat en la seva persona i com a representant d'Espanya: "presidència espanyola, "número u del govern", "la presidència", entre d'altres. El govern francès és el segon més personificat, per estar en discordança amb les propostes del govern espanyol, així, Jacques Chirac és descrit com "neogaullista" o "el president gal". A continuació trobem els governs del Regne Unit, Itàlia i Alemanya, que coincideixen amb els que, en diferents graus, van recolzar la proposta espanyola. Els altres representants són anomenats amb el nom del seu país d'origen.

:: Comparació

En tots els diaris l'actor més personificat és sempre el govern espanyol. En *El País*, Aznar apareix gairebé sempre a les informacions junt amb Tony Blair, formant un bloc amb una única opinió, per contraposició Chirac s'acompanya de Villepin, el ministre d'exterior francès. En els altres diaris aquests blocs no existeixen i Blair i Villepin perden el protagonisme que tenen en les informacions de *El País*.

:: Reflexió

Clarament podem dir que el grau de personificació dels actors és més alt pel govern espanyol i per aquells governs que estan d'acord amb les tesis d'Aznar. Ara bé, caldria estudiar les raons d'aquesta personificació, és per la seva postura? O potser pel fet que es tracta de països més propers al nostre, dels que en coneixem millor els seus dirigents? Respondre aquestes preguntes escapa a l'abast del present estudi.

Hipòtesi 6: **No es parla del conflicte de fons.**

Avui

La gènesi del conflicte s'explica com la necessitat dels governs de la UE de prendre mesures col·lectives contra la immigració irregular perquè aquesta no es pot frenar amb mesures independents de cada país. Es parla de mesures policials i repressores que han de frenar l'entrada d'immigrants irregulars, però no es parla del conflicte de fons ni de quines han de ser les mesures per mitigar-lo des de l'arrel (ajudes al desenvolupament...).

El País

En unes poques informacions es parla de l'existència de països rics i pobres, però no de maneres de disminuir aquestes diferències en el repartiment de la riquesa que reduirien la necessitat d'emigrar a les persones dels països empobrits. La gènesi del conflicte l'expliquen en la búsqueda d'una política comú d'immigració a la UE i es centren en les negociacions polítiques dels diversos governs per arribar a un acord. No s'explica el perquè de la immigració, sinó les mesures que cal aprovar per a l'expulsió d'immigrants irregulars a la UE.

El Periódico

En la majoria de les informacions s'identifica el conflicte com la necessitat que la UE té de frenar la immigració irregular pels seus propis beneficis econòmics i de seguretat. Així, les mesures que es proposen són estrictament policials i repressives. En algunes notícies, però, es veu l'interès de mostrar al lector que hi ha un conflicte de fons que és la pobresa dels països amb emigració, i que si no s'intenta posar solucions a aquest conflicte no s'acabarà la immigració irregular.

La Vanguardia

No es parla del conflicte de la immigració en la seva totalitat. Es limiten a tractar el tema des del prisma europeu, on cal buscar un pla conjunt per combatre la immigració irregular i no debatre les causes o mesures que podrien ajudar els països amb emigració a reduir aquest flux.

:: Comparació

Amb l'excepció d'*El Periódico* que en diverses notícies intenta explicar la magnitud real del conflicte, els altres diaris es queden en la necessitat de protecció de la UE i aquesta és la causa que donen al conflicte que sorgeix arran de la Cimera.

:: Reflexió

Igual que hem dit en les conclusions de la primera hipòtesi, entenem que el conflicte explícit que s'explica en les informacions és de caire polític i que, per tant, és lògic que aquest sigui el nivell que ocupi més espai. Caldria, però, buscar les fórmules per explicar les raons últimes de la immigració i no només com combatre-la posant en qüestió el plantejament que adopten els Quinze.

Hipòtesi 7: **No s'expliquen les actuacions que els països empobrits duen a terme per "combatre la seva emigració irregular" ni els esforços per promoure el seu desenvolupament.**

Avui

No, en cap moment. Només es parla de les mesures que els països de la UE els obligaran a adoptar un cop s'hagin aprovat els acords que s'estan discutint.

El País

En cap moment són presentades les mesures que els països empobrits prenen per reduir la seva emigració irregular. Només són presentades les mesures que la UE voldria que aquests països adoptessin pel control de la seva emigració. Ni en la informació en què el protagonista és el Marroc es parla de quina és la seva col·laboració actual per reduir l'emigració

El Periódico

No, en cap moment, només es parla que la col·laboració d'aquests països hauria d'augmentar. En una notícia s'explica que el nombre de detencions a l'estret ha disminuït i ho atribueix a l'augment de control des del Marroc, però no explica quin és el nivell d'aquest control ni de quina manera es fa.

La Vanguardia

No s'explica quina és l'actuació dels països empobrits per disminuir el nombre d'immigrants que surten de les seves fronteres, però s'afirma que aquests països no col·laboren en impedir l'arribada d'irregulars a les costes europees. Només en una informació es parla d'alguna de les actuacions del Marroc. L'actual col·laboració marroquí és explicada per l'augment de control a les fronteres que ha portat a una disminució del nombre de pateres que arriben a la costa espanyola.

:: Comparació

En cap de les publicacions s'expliquen les mesures actuals que els països amb emigració duen a terme per frenar-la. A *La Vanguardia* i *El Periódico*, però, hi ha una informació on, tot i no explicar gaire concretament quina és la col·laboració del Marroc, diu que aquesta ha augmentat, demostra, d'aquesta manera, que si que hi ha algun tipus de col·laboració i d'actuacions per disminuir l'emigració.

:: Reflexió

Tots els diaris donen per suposat que els països amb emigració han de col·laborar amb els governs europeus per tal que aquesta no es produeixi de forma irregular. Cap publicació es planteja que aquesta països poden tenir altres tasques més prioritàries, com la lluita contra la pobresa, que a més poden ser maneres més eficaces de lluitar contra la emigració irregular que amb mesures policials.

5. Consideracions sobre els objectius i recapitulació general

Arribats a aquest punt és hora de veure quins són els resultats del nostre capítol respecte els objectius generals de l'estudi:

Primer objectiu: **Anàlitzar si la cobertura informativa reflecteix la complexitat del conflicte**

La cobertura informativa no reflecteix el conflicte en la seva complexitat ja que es queda només en la seva part institucional, però s'oblida del conflicte de fons, dels immigrants i del perquè de la immigració irregular. No parlen de les diferències en el repartiment de la riquesa i de que la immigració és una resposta a la busqueda d'aquesta riquesa per part del que no en tenen. Així, s'hagués vist que la solució a la immigració irregular no passa per mesures policials i de blindatge de fronteres, ni per càstigs i amenaces als països pobres, sinó que es troba en l'eradicació de la pobresa i en un grau d'igualtat en els nivells de vida més gran entre països.

Per explicar aquest nivell del conflicte calia que els immigrants i els països amb emigració fossin realment un dels actors, cosa que no ha passat ja que al quedar-se només en el nivell politivista aquests es trobaven fora de les disputes i sense veu.

Segon objectiu: **Estudiar si el discurs periodístic segueix o obvia les línies del manual d'estil per al tractament de les minories ètniques.**

El tipus d'informacions fetes per el conflicte de la Cimera de caps d'estat i de govern de Sevilla no afecta tots els punts del *manual d'estil sobre el tractament de les minories ètniques als mitjans de comunicació social* elaborat pel Col·legi de Periodistes de Catalunya, però d'aquells punts que si que són pertinents no es segueixen les recomanacions del manual en els discursos de les diferents publicacions.

Aquests punts són, el número 2 (Cal evitar les generalitzacions, els maniqueïsmes i la simplificació de les informacions (...)), com hem anat dient, els immigrants són en tots els casos tractats com una gran massa sense anomenar-ne cap mena de diferència. El nº 4 (Equanimitat en les fonts d'informació (...)) s'han de potenciar les pròpies de les minories ètniques (...), no es segueix perquè ja hem vist que no es dóna veu als immigrants per explicar les raons que els porten a marxar de manera irregular. El nº 6 (Militància periodística: cap a una multiinterculturalitat enriquidora per tots. La potenciació de les informacions en positiu), deixant *El Periódico* com a excepció, no trobem aquesta militància en les informacions que, ja hem comentat,

Part III. 8 La cimera de la UE a Sevilla_____

moltes vegades, conscientment o no, donen valors negatius als immigrants i en destaquen només la part problemàtica.

Tercer objectiu: Estudiar si el discurs de les informacions reforça o afebleix postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris subjacents a la societat.

El discurs no és el mateix en tots els diaris, mentre que alguns reproduïxen el discurs oficial (ja sigui per omissió d'un discurs alternatiu o de manera explícita) que reforça els postulats discriminatoris, en d'altres, especialment *El Periódico*, es veu una posició a favor dels immigrants, tot i que se'ls escapen termes en el to general de les informacions que potencien la idea contrària.

Per acabar només ens queda fer èmfasi, una vegada més, en els resultats més importants de l'anàlisi.

Durant el conflicte de la cimera de Sevilla, les informacions se centren, en molts casos únicament, en el nivell institucional del conflicte, en les diverses postures que apareixen en els governs de la UE respecte quines han de ser les mesures a adoptar per tal d'obligar als països amb emigració perquè col·laborin a frenar-la. No s'arriba al nivell profund del conflicte, on es troben les causes reals de la immigració irregular i que és el repartiment desigual de la riquesa entre els diferents països.

Com que el nivell que es tracta és el políticista, és a dir, el de la política institucional, els immigrants i els països amb emigració, parts fonamentals del conflicte, es queden fora del focus de les informacions i no se'ls dona veu.

Entenem que la redacció periodística requereix l'ús de sinònims per no fer-se repetitiu amb un mateix mot, però cal prendre consciència que no totes les paraules tenen la mateixa càrrega i que algunes comporten connotacions negatives per als qui defineixen. Així, caldria evitar l'ús de mots com il·legals o clandestins, ja que erosiona la imatge dels immigrants donant a entendre que estant comenten un acte fora de la llei, equiparant-los, per tant, a delinqüents.

No s'expliquen les mesures que duen a terme els països amb emigració per combatre la seva pobresa i augmentar el seu grau de desenvolupament. Es dona a

Part III. 8 La cimera de la UE a Sevilla_____

entendre, però, que aquests han de col·laborar amb els governs de la UE i complir les mesures que aquests els imposin, sense preguntar-se si són prioritàries pels països empobrits ni quines repercussions poden portar-los.

6. El conflicte de la mesquita de Premià de Mar

1. Exposició del conflicte o de la situació multidimensional de conflicte

Va ser inicis dels anys 80 quan Catalunya va començar a conviure amb la immigració provinent de països africans, molts dels quals de religió islàmica. Amb el pas del temps molts d'aquests ciutadans han establitzat la seva vida i llar als municipis catalans, on també han nascut els seus fills. Al costat de l'establització, nous immigrants arriben diàriament a Catalunya. En el procés d'establiment, a més de la recerca de cert benestar econòmic, els musulmans creients compleixen els seus preceptes i creences religioses en una societat laica legalment, però catòlica a la pràctica.

Els col·lectius de musulmans dels diferents municipis resen en locals que han comprat o llogat i que utilitzen com a oratoris. Són espais caracteritzats per la pràctica invisibilitat a la mirada dels que són externs al col·lectiu i que, per tant, han suscitat pocs conflictes llevat de les queixes d'alguns veïns pel soroll i l'acumulació de persones en determinats moments, sobretot en la pregària de divendres al migdia.

La població de Premià de Mar, però, el passat abril i maig de 2002 va viure un tens conflicte suscitat per la construcció d'una mesquita de nova planta a la població, a la qual una part dels veïns es va oposar. En les següents pàgines analitzarem la cobertura que quatre diaris (*El País*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui*) van fer de la polèmica. Abans, però, ens volem centrar en la descripció i contextualització del conflicte.¹

¹ Per fer-ho hem utilitzat com a font documental els articles sobre el conflicte de la mesquita de Premià apareguts al diari *El Punt* en l'edició del Maresme, a més del número de la segona quinzena d'abril de 2002 del diari local *Tribuna Premià*. Aquesta informació hemerogràfica ha estat cedida per Maria Assumpta Fontanils de la Coordinadora Premià per la Convivència, les converses amb la qual també han servit per a la descripció del conflicte. A més, hem utilitzat els articles sobre la polèmica recollits en els quatre estudiats, i que conformen la mostra analitzada.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

1995. compra del solar al carrer Joan Prim

El 1995 el col·lectiu musulmà Alttauba compra un solar al carrer Joan Prim, amb l'objectiu de construir-hi una mesquita de nova planta quan disposin dels permisos. La intenció inicial és edificar una mesquita inspirada en una feta de nova planta a València, sense altaveus ni madrasses. Les tres plantes de l'edifici tindrien una superfície total de 180 metres quadrats, amb capacitat per a unes 170 persones.

El novembre de 1996 l'Ajuntament de Premià de Mar, població que aleshores tenia 1.500 immigrants (el 6% de la població), ordena el cessament d'activitats religioses al local que els col·lectiu de musulmans tenia al carrer Núria, i que utilitzava com a mesquita des del 1988. La raó que dóna el consistori és que no compleix les normes de salubritat exigibles i que, a més, és un espai petit. El febrer de 2000 i després d'un llarg procés judicial el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya dóna la raó a l'Ajuntament de Premià.

2000. Trasllat provisional a l'Escola Voramar

Per això i de forma provisional, el col·lectiu trasllada el seu lloc d'oració a les aules de l'Escola Voramar. Mentre, l'Ajuntament es compromet a buscar un lloc perquè els musulmans puguin resar fins a la construcció definitiva del temple, que s'ha de fer al solar que l'any 1995 van comprar els musulmans al carrer Joan Prim, situat al centre del poble, concretament al barri del Maresme.

El desembre de 2001 i després de diferents intents fallits, l'Ajuntament amb el vist-i-plau de la Generalitat i del Consell Islàmic de Catalunya proposa que la mesquita s'instal·li al barri de Banyeres i no al local del carrer Joan Prim. Aquesta decisió crea reaccions diverses en el col·lectiu musulmà: una part creu que és una bona oferta mentre que un altre sector liderat per l'imam es nega a acceptar la decisió. Paral·lelament alguns veïns de Banyeres comencen una campanya de recollida de signatures en contra la construcció de la mesquita a aquest barri de les afores de Premià. En recullen unes 700. Davant d'aquesta reacció, alguns veïns del carrer Joan Prim decideixen iniciar també una recollida de firmes per mostrar l'oposició a la construcció de la mesquita al solar del centre de la població. Els veïns contraris a la construcció de la mesquita del barri, que és el de més concentració d'habitants

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

del municipi, recullen, segons asseguren, 7.500 signatures contra la construcció d'una mesquita que diuen que devaluarà el valor dels seus pisos. El nombre de signatures s'ha de matisar ja que una part de les firmes són de períodes anteriors, concretament del moment que els musulmans compren els terrenys de Joan Prim i fan explícit el seu desig de construir-hi una mesquita.

Veient que el consistori, diuen, no defensa els seus interessos, el dia 23 de març els veïns de Joan Prim contraris a la construcció de la mesquita es posen en contacte amb Josep Anglada, el líder de Plataforma per Catalunya. És una formació d'ultradreta nascuda a Vic que es va legalitzar com a partit polític el 5 d'abril de 2002 i que fa del control estricte de la immigració una de les seves cartes de presentació per concórrer a les eleccions municipals d'aquest 2003.

16 d'abril 2002. deixen l'Escola Voramar i comença la mobilització de la població

El dia 13 d'abril de 2002 l'Ajuntament ordena als musulmans que abandonin l'antiga escola Voramar després que el col·lectiu es negués a construir la seva mesquita a Banyeres. Els musulmans acaten l'ordre d'abandonar l'escola el dimarts dia 16 i anuncien que resaran al solar del carrer Joan Prim. L'endemà els veïns del barri de Banyeres es manifesten en contra que la mesquita es traslladi al seu barri, tal i com proposa el govern ja que creu que és l'emplaçament més adequat. El dijous l'alcaldeessa, Maria Jesús Fanego, diu que cal conduir el conflicte per trobar-hi una solució.

El migdia del divendres 19 els musulmans, tal i com havien anunciat, fan l'oració al solar de la seva propietat a Joan Prim. Alguns veïns del voltant del solar pengen pancartes que expliciten el rebuig a la construcció de la mesquita i la policia local aixeca acta del fet ja que el terreny no reunia les condicions legals necessàries legals per resar-hi. A 2/4 de 8 del vespre es convoquen dues manifestacions antimesquita en les quals hi participen 100 veïns de Banyeres i 200 de la zona de Joan Prim que es concentren als voltants del solar propietat del col·lectiu musulmà. Els musulmans eviten els enfrontaments i decideixen no fer l'oració de ¾ de 9 al solar.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

23 d'abril de 2002. Es crea la Plataforma Premià per la Convivència

El 23 d'abril a la nit una cinquantena de veïns es constitueixen en la Plataforma Premià per la Convivència (després s'anomenarà Coordinadora, que elabora un manifest "Per al respecte dels drets civils, Premià per la Convivència" que té com a objectiu deixar clar que no tothom pensa igual a Premià, és a dir, fan una crida al respecte als drets civils i, per tant, es mostren favorables a la construcció de la mesquita.

26 d'abril. L'Ajuntament aprova la resolució d'autoritzar la construcció de la mesquita

L'Ajuntament aprova la resolució d'autoritzar la construcció de la mesquita en els terrenys de propietat musulmana "per imperatiu legal", i els insta que deixin de resar a l'aire lliure al solar del carrer Joan Prim. Al mateix temps, el consistori condiona l'efectivitat de la llicència al compliment d'una desena de requisits en matèria de protecció al medi ambient, seguretat, prevenció d'incendis, higiene, sorolls i molèsties, i sistemes de control. El mateix dia, tots els grups municipals signen un manifest conjunt contra el racisme i la xenofòbia. Per la seva banda, Premià per la Convivència fa una reunió on demana que l'actitud del consistori sigui més ferma i recalca que es violen els drets constitucionals oposant-se a la creació de la mesquita, una posició que fa que els veïns, diuen, se situïn per sobre de la llei. El mateix dia 26, Premià per la Convivència celebra una nova reunió al Centre Cívic de Premià, convocada ja el dia de la seva constitució, i en la qual hi participen també musulmans subsaharians i marroquins del poble.

La resolució del consistori del 26 fa que el mateix dia es formi de forma espontània una concentració d'un centenar de veïns dels carrer Joan Prim que es manifesten per mostrar el rebuig a la construcció de la mesquita i també a les acusacions de racisme de veïns i mitjans de comunicació. A la concentració hi apareix Josep Anglada.

Per la seva banda, els musulmans es mostren fermes a construir a Joan Prim i no a Banyeres, que continua essent la posició del consistori que diu que aquest espai és més adequat i té millors comunicacions. Els advocats del col·lectiu islàmic, però,

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

diuen que el terreny està catalogat com a no és edificable. El terreny de Banyeres que proposa l'Ajuntament és d'una zona industrial no edificable i per tant, els musulmans haurien d'esperar una requalificació d'uns terrenys que ningú assegurava que passessin a ser edificables.

12 de maig de 2002. Comencen les manifestacions més concorregudes. Mediació de Premià per la Convivència i crisi al pacte de govern

El 12 de maig més de 600 persones participen en una manifestació pels drets dels immigrants que està convocada per les 28 entitats signants del manifest de Premià per la Convivència. A la manifestació no hi ha cap membre de l'Ajuntament. En canvi, hi apareixen el president d'ICV, Joan Saura, i responsables de CCOO, UGT i SOS-Racisme. El dia 15 de maig, el grup municipal d'ICV signa el manifest Premià per la Convivència, fet que provoca problemes a l'equip de govern del qual forma part junt amb PSC i ERC, ja que el manifest critica la política del govern municipal. El grup majoritari, PSC, es molesta per l'actitud d'ICV. El mateix dia, membres de Premià per la Convivència, es posen en contacte amb l'Ajuntament i el col·lectiu islàmic i preveu la possibilitat que puguin resar a uns locals de la Parròquia com a solució provisional, possibilitat que no s'acaba produint.

18 de maig de 2002. La manifestació dels enfrontaments

A partir d'aquests fets, el conflicte originat per la construcció de la mesquita de Premià, traspasa el seu àmbit local i passa a entendre's i interpretar-se en clau, per sobre de tot, nacional. Aquí, però, només citarem de passada les declaracions dels líders polítics nacionals-tradicionals perquè la majoria ni tan sols fan referència de forma directa als fets de Premià.

El 18 de maig, Josep Anglada impulsa la manifestació a Premià, "A favor de la nostra identitat", fet que il·lustra la representativitat que els veïns contraris a la construcció de la mesquita atorguen a Anglada en les mobilitzacions. L'Ajuntament es mostra contrari a aquest "traspàs de poders" i creu que agreuja la situació. En la manifestació hi van 1.200 persones. El mateix dia una cinquantena de persones d'Acció Antifeixista fan una concentració a Premià sota el lema "Aturem el feixisme". Es registren incidents de poca importància entre les dues manifestacions

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

que duren poc minuts, circumstàncies que provoquen que la policia no intervingui tot i que durant el dia al municipi hi ha controls per part de la Guàrdia Civil per "evitar", diuen, l'arribada de violents. El mateix dia el President de la Generalitat qualifica de molt greus els incidents de Premià.

El 19 de maig, l'Ajuntament manifesta que el conflicte ha creat una fractura social evident. Per això, l'endemà, l'alcaldeessa de Premià, Maria Jesús Fanego, demana ajuda a les administracions davant "els brots de racisme". Mentre, el PP de Premià dóna suport explícit als veïns contraris a la construcció de la mesquita, i acusa als immigrants de trencar la convivència. El mateix dia, Pasqual Maragall diu que els incidents de Premià no són anecdòtics.

21 de maig de 2002. Reunions i mediació de l'Ajuntament

El 21 de maig hi ha una reunió a l'Ajuntament dels 5 grups amb representació a l'Ajuntament sense cap presència d'afectats. L'objectiu és resoldre la ubicació de la mesquita. És el mateix dia en què Carod-Rovira demana l'expulsió de l'imam de Premià per tenir una actitud masculista, per no voler donar la mà a l'alcaldeessa, i anticatalana. L'endemà, Artur Mas diu el mateix.

També al dia 22 la comunitat islàmica Alттаuba es reuneix amb la comissió de l'Ajuntament, encapçalada pel regidor de Serveis Socials, Joan Garcia (PSC), sobre el tema de la mesquita, i accepta no començar les obres del temple mentre es duen a terme les negociacions. A la tarda, el conseller Pomés es reuneix amb Fanego per donar-li suport.

Juny i juliol de 2002. Negociacions

L'Ajuntament inicia les negociacions per trobar una solució al conflicte de la mesquita a finals de maig i la discussió s'allarga fins a finals de juliol. En les negociacions hi intervé l'Ajuntament, encapçalat pel regidor de Serveis Socials, Joan Garcia (PSC), la comunitat islàmica Alттаuba i els veïns del carrer Joan Prim. En queda exclosa la coordinadora Premià per la Convivència ja que segons paraules del regidor "no són part implicada". La coordinadora sempre s'ha expressat explícitament contrària al trasllat del lloc d'oració a l'escola Voramar i així ho

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

ratifiquen en un manifest que fan arribar a l'Ajuntament el dia 3 de juliol en el qual hi expressen també el seu malestar per haver estat exclosos de les converses. Dies més tard l'Ajuntament els crida, escolta la seva opinió però no continua el contacte ja que diuen que no aporten la solució.

A finals de juliol l'Ajuntament, els musulmans, i els veïns de Joan Prim estan a punt de firmar l'acord pel qual els musulmans cedeixen el solar de la seva propietat al consistori per un període de cinc anys a canvi de poder resar a l'escola Voramar. Els representants musulmans, però, decideixen no fer el pas perquè creuen que els perjudica. Finalment, però, es decideix acceptar l'acord, en part perquè una part del col·lectiu musulmà, sobretot els més grans d'edat, pressionen perquè firmin amb l'argument que el que ells volen és un lloc on poder resar.

Acabat el mes de juliol, doncs, les parts han arribat a l'acord verbal que no es firma fins al 5 de setembre perquè les vacances d'agost de l'administració pública ho impedeixen.

5 de setembre de 2002. La firma del conveni

El 5 de setembre es firma el conveni pel qual l'Ajuntament cedeix a Alttuba la primera planta de l'antiga Escola Voramar, que curiosament té el doble de superfície que la que tindria la nova mesquita. A canvi, el col·lectiu islàmic cedeix el solar del carrer Joan Prim al consistori i per a un període de 15 anys i, per tant, en conserven la propietat.

El conveni ha fet que no hi hagi hagut més mobilitzacions en forma de manifestació ni enfrontaments al poble sobre la ubicació de la mesquita. Tot i això que les parts semblin satisfetes per l'acord, Maria Assumpta Fontanils de Premià per la Convivència diu que aquesta decisió "salomònica" és perillosa perquè "crea un precedent i perquè no pot ser que algú que té un terreny amb propietat no hi pugui construir". S'ha de recordar que el col·lectiu islàmic tenia tots els permisos legals per a la construcció de la mesquita. En les seves declaracions públiques, Premià per la Convivència afirma que creu que el conveni trasllada el conflicte i el fa endarrerir però que no és una solució. La postura de la coordinadora, però, no queda recollida

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

pels mitjans que tanquen les informacions de la mesquita amb el final feliç del conveni.

Tot i això, a finals de setembre algunes publicacions, com *El País*, es fan ressò de l'abandonament d'ICV del pacte de govern d'esquerres. Tot i això, la mesquita no és l'única causa de trencament ja que s'hi han d'afegir temes com la política fiscal o els usos als quals anirà destinat l'edifici de Can Sanpere, de titularitat pública.

2. Explicació del corpus

El corpus que hem utilitzat per a l'anàlisi del conflicte de la mesquita de Premià és el comprès entre el dia 24 d'abril de 2002 i el 6 de setembre del mateix any, dia que coincideix amb l'endemà de la firma de l'acord. En els quatre diaris les informacions sobre la mesquita són constants l'última setmana d'abril i durant tot el mes de maig. Els mesos de juliol i agost no es publiquen informacions sobre el tema que ens ocupa. No és fins el dia 6 de setembre, l'endemà de l'acord, que els quatre diaris tornen a publicar una informació sobre el conflicte, que es convertirà en l'última que de forma específica dediquen a la mesquita de Premià.

Així doncs el corpus va des del 24 d'abril del 2002 al 6 de setembre del mateix anys. En aquest període en total apareixen, sobre el conflicte de la mesquita de Premià, tretze peces al diari *Avui*, catorze a *El País*, dotze a *El Periódico* i catorze a *La Vanguardia*. Tenint en compte aquest corpus i constatant que en el període hi ha una successió constant d'esdeveniments hem decidit agafar tots els 53 articles com a mostra per a l'anàlisi.

El corpus i la mostra, doncs, coincideixen amb els dies més tensos del conflicte de la mesquita de Premià i en els quals adopta una dimensió pública, reforçada i recreada per la cobertura que en fan els mitjans de comunicació. Els quatre diaris que analitzem, però, no expliquen la tensió que es viu al municipi a principis i mitjans d'abril de 2002². Com queda constatat en la descripció, és el dia 13 d'abril

² Ja el dia 20 d'abril, l'edició del Maresme del diari *El Punt* dedica la portada a la "Cassolada contra la mesquita de Premià"

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

quan l'ajuntament ordena els musulmans que abandonin Voramar, fet que provoca les primeres friccions explícites entre musulmans i veïns contraris a la construcció de la mesquita. Aquests fets no són recollits al dia pels quatre diaris estudiats, sinó que els especifiquen de forma molt genèrica en les informacions sobre la mesquita que comencen a cobrir a partir del dia 24 d'abril.

La mostra analitzada coincideix amb els dies en què es crea la Coordinadora Premià per la Convivència, i en què entra en escena Josep Anglada, que adopta el paper de portaveu dels veïns contraris a la construcció de la mesquita. Són els dies en què les manifestacions a favor i en contra de la mesquita esdevenen constants i en què l'ajuntament intervé com a mediador del conflicte i comencen les converses i negociacions per a una solució. L'acord arribarà a finals de juliol, però no es dona a conèixer ni es firma fins al 5 de setembre. L'endemà serà quan els quatre diaris estudiats publicaran l'últim notícia referent al conflicte de Premià.

A finals de setembre i de forma aïllada, algun dels diaris estudiats, com ara *El País*, recull el trencament del pacte de govern a Premià. ICV el trenca per desavinences amb el consistori per l'actuació, entre d'altres, en el tema de la mesquita. Hem obviat aquestes informacions perquè no són rellevants per al nostre objecte d'estudi i perquè és una informació lligada només de forma parcial al tema que ens ocupa.

3. Objectius, Hipòtesis i metodologia d'anàlisi.

:: Objectius

Els objectius de l'anàlisi de la cobertura informativa del conflicte de Premià són els mateixos que defineixen el conjunt de la investigació.

- 1. Analitzar si la cobertura informativa abraça el conflicte amb tota la seva complexitat, tant pel que fa als actors, com als problemes o al procés.*

La descripció i contextualització que hem fet per explicar la polèmica sorgida arran de la construcció de la mesquita de Premià ens servirà per determinar si els quatre

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

diaris han fet una cobertura del conflicte complexa tenint en compte les següents variables: actors, problema i procés.

2. Estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques.

El Manual, editat pel Col·legi de periodistes, defensa una multiinterculturalitat enriquidora per tots els actors socials. Per fer-ho possible exposa 6 recomanacions en el tractament de les minories ètniques als mitjans. Veurem quines són les propostes que els diaris segueixen i quines són poc practicades.

3. Estudiar si la informació reforça o afebleix l'ideari racista i discriminatori.

La informació que rebem dels mitjans de comunicació incideix en la nostra concepció del món. És un aspecte que adopta especial interès en els esdeveniments que no vivim en primera persona i dels quals només, o sobretot, en tenim coneixement a través dels mitjans. El tercer objectiu, doncs, apunta a la incidència sobre l'ideari racista i discriminatori que subjau en la cobertura i tractament periodístic del conflicte de la mesquita de Premià.

:: Hipòtesis

A partir dels objectius generals vam plantejar vuit hipòtesis com a il·lustratives dels aspectes més rellevants que defineixen la cobertura del conflicte de la mesquita de Premià en els quatre diaris estudiats.

1. En les informacions els diaris estudiats es manifesten contraris al racisme.

És una hipòtesi que pretén il·lustrar si en la formulació discursiva de les informacions els diaris es manifesten, de forma més o menys explícita, contraris al racisme. Ens fixarem també en com es concretitza la postura contrària al racisme, és a dir, si les informacions ho fan a través d'adjectius escollits pels responsables de la notícia o bé a través de declaracions que fan altres actors.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

3. Els diaris estudiats donen més rellevància a les tesis dels contraris a la construcció de la mesquita que als defensors

La hipòtesi no està formulada per a una anàlisi merament quantitativa de l'espai que les informacions dediquen a les tesis de cada un dels actors. Ens fixarem en els arguments que surten de forma més assídua als textos i si hi ha una excessiva repetició de certs aspectes en detriment d'altres que queden invisibilitzats.

4. En els diaris estudiats, apareixen més els actors contraris a la construcció de la mesquita que els partidaris.

Si en la segona hipòtesi fèiem referència a la presència de tesis dels actors, aquí ens centrem amb la, a priori, major presència d'actors contraris a la construcció de la mesquita que els partidaris. Tenint en compte que, per regla general, la presència d'actors és directament proporcional a l'aparició dels arguments, les relacions amb la segona hipòtesi són evidents. No podem obviar, però, la particularitat de la tercera. Així, veurem quins són els actors als quals es dedica més espai, criteri que no sempre anirà lligat a la relació directa amb el conflicte de Premià. Ens referim a la sobrepresència del líder de Plataforma per Catalunya, Josep Anglada, en les informacions.

4. En els diaris estudiats no hi ha una visibilitat de les posicions conciliadores.

Si bé és cert que en les anteriors hipòtesis hem fet una distinció entre partidaris i detractors de la construcció de la mesquita, hi ha hagut actors que, al llarg del conflicte, han adoptat un rol neutre i negociador, com és el cas de l'ajuntament de Premià de Mar. La hipòtesi, però, també fa referència a la invisibilitat de les posicions conciliadores dins els que han pres partit en el conflicte. És a dir, persones i col·lectius que, tot i mostrar-se radicalment defensores de la construcció de la mesquita com és el cas de Premià per la Convivència, van mantenir una posició conciliadora i de diàleg, que no és sinònim de neutralitat.

5. En els diaris estudiats, la gènesi del conflicte està, sovint, mal explicada.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

La descripció explícita que el període més tens en el conflicte de la mesquita de Premià s'inicia el dia 13 d'abril de 2002 amb l'expulsió dels musulmans de Voramar per part de l'ajuntament, després de no haver acceptat construir la mesquita a Banyeres. Més important que això, és saber que el 26 d'abril del 2002 el col·lectiu islàmic ja té tots els permisos en regla per a construir la mesquita en els terrenys que tenen en propietat des de 1995 a Joan Prim. Alguns dels antecedents s'obvien en les informacions. Sense una explicació de la gènesi no es pot entendre ni molt menys comprendre la dimensió del conflicte.

6. En els diaris estudiats es desqualifica els líders islàmics locals i els de les formacions d'ultradreta.

Amb la sisena hipòtesi centrarem l'anàlisi en les peces informatives on hi apareguin els líders islàmics locals, és a dir, l'imam i el líder d'Alttauba, Rachid Wouddah, i també Josep Anglada, líder de Plataforma per Catalunya que apareix com a portaveu dels veïns contraris a la construcció de la mesquita. Ens fixarem en els adjectius que s'escullen per qualificar-los i les cites pròpies i alienes amb els quals se'ls acompanya.

7. En els diaris estudiats, sovint no s'expliquen ni la negociació ni la resolució.

La negociació del conflicte s'inicia a finals de maig i la resolució arriba el dia 5 de setembre. Volem incidir en com és el tractament, si és que es fa, de la negociació i resolució del conflicte i, en quina mesura les informacions sobre aquests dos aspectes són concretes i contrastades.

8. Amb l'aparició dels líders dels partits polítics, deixen d'aparèixer els protagonistes del conflicte.

Sovint els conflictes que afecten la societat queden reduïts, en el tractament dels mitjans de comunicació, a les declaracions que en fan els polítics tradicionals. Per això, volem analitzar com afecta en el tractament de la informació la irrupció de declaracions de polítics nacionals en el tema de la mesquita de Premià i en quina mesura es desplaça als protagonistes directes del conflicte.

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

:: Justificació de la mostra

La mostra que hem utilitzat per analitzar el tema de la mesquita de Premià coincideix amb el corpus que ja hem referenciat. És una decisió presa per la concentració del conflicte en uns dies prou concrets, en què hi ha una successió constant de diferents esdeveniments.

:: Instrument d'anàlisi: Fitxa i explicació

L'instrument d'anàlisi és una fitxa que està estructurada perquè pugui respondre, en cada un dels articles analitzats, a les vuit hipòtesis que hem plantejat. És un instrument que ens serveix per fer el buidat, però sobretot de síntesi il·lustradora i concreta d'unes hipòtesis que seran reformulades, reafirmades o refutades a partir del contrast amb les fitxes.

L'inici està dedicat a les dades que expliciten a quin diari correspon la fitxa, la data i el conflicte analitzat. Després d'això i d'anotar els elements de titulació de la informació i el seu autor, es dedica un apartat a la identificació dels actors que apareixen a la informació i la descripció que en fa la informació. És a dir, els adjectius i/o expressions que s'utilitzen per caracteritzar els actors i que poden ser aportats pel mateix periodista o arribar determinats per les declaracions d'altres actors.

A continuació es fa esment a les accions que s'atribueixen als diferents actors i que, per tant, configuraran en moltes informacions el *què ha passat?*, és a dir atorgaran cert criteri de noticiabilitat a l'esdeveniment. També ho poden fer les declaracions dels actors, que és el que recull el següent punt de la fitxa. En les declaracions recollides a la fitxa, posem especial atenció als verbs que s'utilitzen per introduir les cites directes o indirectes dels actors ja que en ells també hi ha una forta càrrega qualificativa/descriptiva dels actors i sovint ens aporta informació implícita del comportament i en alguns casos la intencionalitat dels actors que el periodista ha percebut. No és el mateix escriure "va denunciar" que "va dir", per exemple.

En la fitxa també anotem si manquen alguns actors per a la correcta explicació del conflicte que fa la notícia. Al mateix temps, ens fixem en l'espai que es dedica a

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

cada un dels actors i quina proporcionalitat guarden entre ells. Recordem que l'espai que es dedica a uns i altres influeix directament en la major o menor presència dels seus arguments i, per tant, en la configuració mental que els lectors es fan d'un conflicte que molts d'ells coneixen només a través del tractament dels mitjans.

La fitxa també recull la forma com s'expliquen les tesis dels diferents actors, si es fa de forma directa, a través de cites pròpies, a través de comunicats o bé a partir de les referències que altres fan de les suposades tesis i/o arguments d'un altre actor.

Dediquem l'apartat final a apuntar si la informació explica la gènesi del conflicte i si hi apareixen posicions mediadores.

El model de fitxa és el següent:

Publicació		
Data	00/00/00	
Secció		
Autor		
TÍTOL		
ACTORS		
Quins són els actors que es presenten?		
[Principals]		
ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ	VALORACIÓ
		Valoració 1
		Valoració 2
		Valoració 3
		Valoració 1
[Secundaris]		
ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ	VALORACIÓ
		Valoració 1
		Valoració 1
		Valoració 1
Manquen actors necessaris per l'explicació del conflicte?		
-		
-		
-		
Quines accions s'adjudiquen als actors?		
ACTOR	ACCIONS	VALORACIÓ
Actor 1	Descripció/presentació 1	Valoració 1
Actor 2	Descripció/presentació 2	Valoració 2
Actor 3	Descripció/presentació 3	Valoració 3

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

ACTORS	
De qui són les declaracions que reproduïx el diari? Quina és la seva aportació en el conflicte?	
ACTOR	ACTOR 1
APORTACIÓ	Aportació 1
DECLARACIÓ	Verb introducció 1: Declaració 1:
ACTOR	ACTOR 2
APORTACIÓ	Aportació 2
DECLARACIÓ	Verb introducció 2: Declaració 2:
Als diferents actors se'ls hi dóna el mateix espai?	

PROBLEMA
Com s'identifica el problema en l'article?
[Gènesi] Gènesi1
[Conflicte] Conflicte 1
Com s'expliquen les tesis dels diferents actors?
S'expliquen les mediacions?
Resposta x

PROCÉS
Quines fonts fa servir el diari en la cobertura del conflicte?
- Font 1 - Font 2 - Font 3
Pregunta x?
Resposta x

4. Resultats

4.1. En relació amb la *Hipòtesi 1*: **en les informacions, els diaris estudiats es manifesten contraris al racisme.** Aquesta hipòtesi queda contrastada per la desqualificació que els diaris fan de Josep Anglada. També pels apel·latius que acompanyen els veïns contraris a la construcció de la mesquita, sempre de caràcter negatiu. En algunes ocasions també s'usen les cites per ridiculitzar-los.

El País

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

Les informacions es manifesten majoritàriament contràries al racisme, fet que s'il·lustra quan es presenten els veïns contraris a la construcció de la mesquita, als quals se'ls hi atorguen, majoritàriament, qualificatius amb càrrega negativa (radicalitzats, contraris a...). Per contrast, el poc espai dedicat als partidaris de la mesquita van acompanyats de qualificatius amb càrrega positiva (tolerància, convivència, favorables a...).

El 27 d'abril, referint-se als contraris a la mesquita s'explica que "los manifestantes portaban pancartas en las que podían leerse alusiones insultantes contra la alcaldesa de Premià". La informació afegeix que són un centenar de veïns, menys que en les anteriors ocasions però més "radicalizados". Es comença la notícia assenyalant que són contraris a la mesquita per després remarcar aspectes més genèrics de la immigració, inserint cites d'ells com "los que vienen de fuera son los más conflictivos de sus países. Cada cual a su casa".

La informació del 13 de maig recull la informació sobre la manifestació de veïns favorables a la construcció de la mesquita. Els adjectius amb els quals s'acompanya a aquests premianencs tenen una càrrega positiva: "Centenares de personas marchan a favor de la tolerancia en Premià". Es destaca també el caràcter lúdicofestiu de la manifestació.

Les diferències que hi ha en el tractament dels veïns contraris a la construcció de la mesquita i els favorables atorguen a les informacions una manifestació antiracista subtil però indubtable. Veiem, però, com es fa una descripció maniquea i massa abstracte del conflicte. El problema real de la mesquita queda en un segon terme (com veurem al punt 5) i les informacions redueixen els veïns de Premià, en el tema de la mesquita, en tolerants i intolerants.

La Vanguardia

La publicació no es manifesta directament contrària al racisme en les informacions.

Es desqualifica de forma subtil Josep Anglada, tot reproduint una pregunta en la roda de premsa sobre Le Pen, i alguns dels contraris a la mesquita. "Después de un

Part III. 6 La mesquita de Premià de Mar

'yo no soy racista' salió el pero del odio a los 'moros' de un hombre que había hecho la mili en el Sahara Occidental" (27/04/02). Però no se'ls acusa ni de xenofòbia ni de ser racisme, dos adjectius que molesten els veïns de Premià. "Los vecinos participantes mostraron una gran indignación ante las acusaciones de xenofobia" (27/04/02).

En el reportatge del dia 5 de maig, es desqualifica, de forma grotesca, els veïns contraris a la mesquita. Es reproduïx, per exemple, les declaracions d'un tal senyor Coll, que assegura que "donde hay 'merder' siempre hay un moro". En la mateixa pàgina, "una señora catalana, una señora de edad, de unos 70 años, de Premià de toda la vida" critica els polítics "porque defienden más a los moros que a nosotros".

El Periódico

La publicació no es manifesta de forma directa contrària al racisme en les informacions sobre el conflicte. Sí que ho fa, en canvi, a través de la desqualificació d'algunes de les persones que no volen la mesquita i, en especial, de Josep Anglada, del qual recorda el seu passat a Fuerza Nueva. "L'ultradretà" (19/05/02) i "l'ultra" (22/05/02) són els qualificatius que designen a Anglada en les informacions en què apareix.

A alguns antimesquita se'ls deixa en evidència, en citar les seves amenaces. "«No els permetrem que es quedin aquí, si cal, ho cremo to», diu un exaltat" (27/04/02). Un altre, identificat com Gago (22/05/02), li fa un prec al redactor. "Escrigui que no som racistes perquè no ens sentim superiors", diu.

Tanmateix, en alguna informació es poden llegir frases que justifiquen el recel dels antimesquita (22/05/02).

"Són mà d'obra qualificada, com gairebé tots els magribins acabats d'arribar. Per aquesta raó se senten amenaçats i ningú recolza la construcció de la mesquita. Al contrari, pensen lluitar a mort en aquesta qüestió"

Avui

9. Anàlisi de la cobertura informativa de la delinqüència relacionada amb immigració.



1. Descripció de la Situació de conflicte

1- Descripció¹: Certa vinculació entre immigració i delinqüència

En el present treball estudiarem una polèmica que va sorgir a partir d'unes declaracions realitzades pel govern i que van generar un debat polític. La polèmica analitzada va del 24 d'abril del 2002 fins a finals de maig del mateix any. Les declaracions de cada actor i les seves posicions van ser reflectides pels quatre mitjans que analitzarem: *El País*, *El Periódico*, *La Vanguardia* i *l'Avui*.

El debat, recollit en un total de 13 peces periodístiques, s'origina a partir de las declaracions realitzades pel president del govern espanyol, José María Aznar.

El dia 24 d'abril del 2002 en una Sessió de Control del Congrés, Aznar donar a conèixer dades sobre la delinqüència. La font d'aquestes dades és el Ministeri de l'Interior, i afirmen que la delinqüència va disminuir el primer trimestre en comparació amb el mateix període de l'any 2001, que hi ha més policies al carrer i per últim, que un 89% dels presos preventius són estrangers.

En un primer moment, la controvèrsia se centra en les dades aportades pel govern. Mitjançant discussions polítiques, són qüestionades i interpellades les afirmacions donades pels diferents actors que apareixen. Polítics de l'oposició, sindicats policíacs i altres instàncies d'aquest cos presenten les seves dades i s'instaura el debat.

Les dades aportades pel partit opositor indiquen que la delinqüència va pujar el primer trimestre d'aquest any un 6% en comparació amb l'any anterior, i que la xifra de presos preventius immigrants és del 74% i no del 89%. El Sindicat Unificat de Policia afirma que encara no s'ha augmentat la plantilla policial i que s'està fent ús polític de la policia. El sindicat també rebutja les dades del Ministeri de l'Interior sobre la incidència de la immigració en l'augment de la delinqüència de

¹ La descripció s'ha elaborat en base a les informacions dels diaris analitzats i amb bibliografia sobre transformació de conflictes.

l'any 2001. Les dades del govern afirmen que un 40% dels detinguts eren estrangers, mentre que els aportats pel sindicat parlen d'un 28%.

A partir d'aquest nivell de debat, centrat en les dades aportades per uns i altres actors es passa a un segon moment en què l'objecte de la discussió passen a ser les idees que fomenten uns i altres al interpretar les dades, quins pensaments acompanyen l'anàlisi de les dades i quina implicació té el fet de transmetre-les.

El vicepresident primer del govern, Mariano Rajoy, adverteix que "un excés d'immigració provoca marginació i delinqüència. Dir que no passa res amb aquest tema és fomentar grups xenòfobs en creixent augment a Europa." (*El País* 12/05/02). Continuarà confirmant el percentatge de presos preventius estrangers, però admetrà que la delinqüència no va baixar com es va dir en un primer moment.

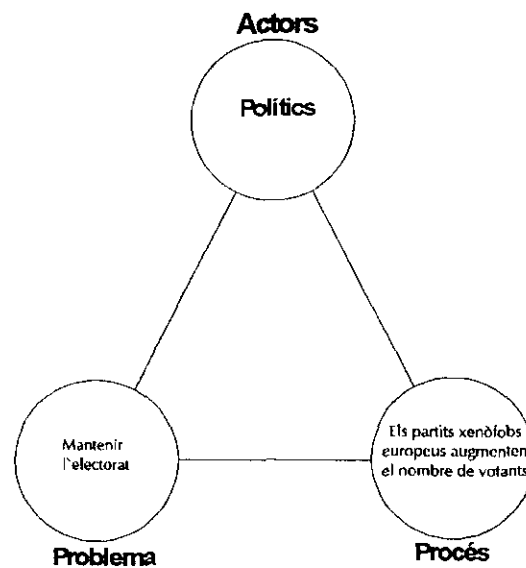
El govern admet que la delinqüència va pujar un 6% el primer trimestre d'aquest any. El debat se centra ara en els valors implicats en establir certa vinculació de la delinqüència amb la immigració (solidaritat, xenofòbia, etc.). Per exemple, en les polítiques d'integració implementades i en les corresponents idees que las sostenen. Els actors implicats en aquesta controvèrsia no plantegen causes al respecte de la delinqüència o la immigració, centren la polèmica en les idees que sostenen sobre la superfície d'aquestes temes i allò que fomenten en esmentar-les.

Els actors polítics implicats en aquest debat són el president, José María Aznar, i el vicepresident primer, Mariano Rajoy, que actuen en nom del govern; diputats del PSOE, particularment Consuelo Rumí, responsable d'immigració; José Luis Rodríguez Zapatero, secretari general del PSOE; representants del Sindicat Unificat de la Policia, i, en segona instància, polítics de diferents autonomies.

Aquests actors no discuteixen les situacions o conflictes que subjauen en el debat. Per això intentarem ubicar els elements (actors, problema i procés) que entren en joc en aquest primer conflicte en la gràfica següent.²

2 Aisenson, Aida. Resolución de conflictos: un enfoque psicosociológico. Fondo de Cultura Económica, 1994. Colectivo Amani. Educación intercultural: Análisis y resolución de Conflictos. Ed. Popular, 1994.

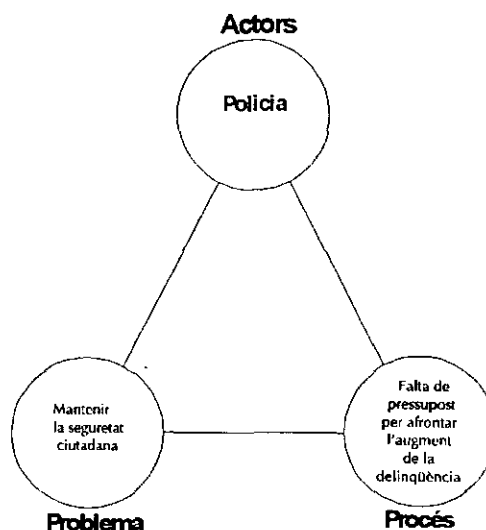
Gràfica A.



Ens sembla important distingir i mencionar els elements que componen aquesta situació de conflicte, on ubiquem com a actors als polítics implicats, que tenen com a principal preocupació mantenir l'electorat. A la vista de l'avenç de partits xenòfobs a Europa (Le Pen, França), els discursos polítics i les idees que sostenen comencen a qüestionar-se i entren en un procés d'acomodament a una nova realitat. La necessitat de mantenir l'electorat passa a ser el problema de base d'uns i altres.

En aquest primer conflicte també mencionem com a actors la policia, ja sigui el sindicat policial o altres instàncies d'aquest cos. En aquest cas ens sembla important dibuixar una altra gràfica ja que tant actors, problema i procés tenen les seves característiques específiques i diferenciades de la gràfica A.

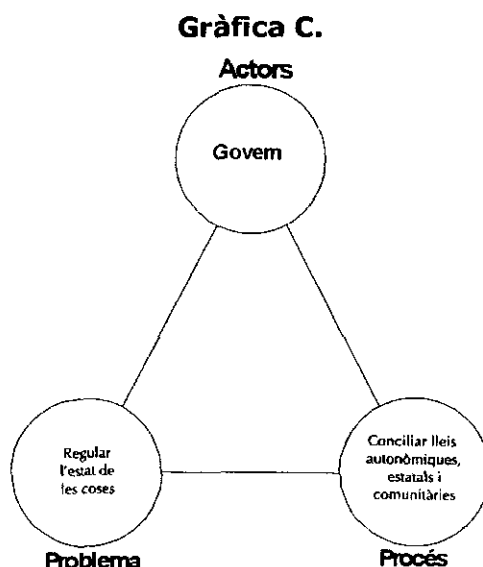
Gràfica B.



La necessitat de mantenir la seguretat ciutadana és el distingim com a problema en aquest nivell de conflicte. Els actors, la policia, demanden més pressupost ja que entenen que l'augment de la delinqüència i el deteriorament de les relacions entre aquest cos i el govern van portar a una dificultat creixent en assegurar la seguretat ciutadana.

Tant el problema com el procés és des de l'òptica de la policia i tampoc, de la mateixa manera que en la gràfica A, apareixen els altres nivells de conflicte que subjauen a allò que ells plantegen.

El govern, representat en el debat per Aznar i el vicepresident Rajoy, també ha de ser inserit en una altra gràfica.



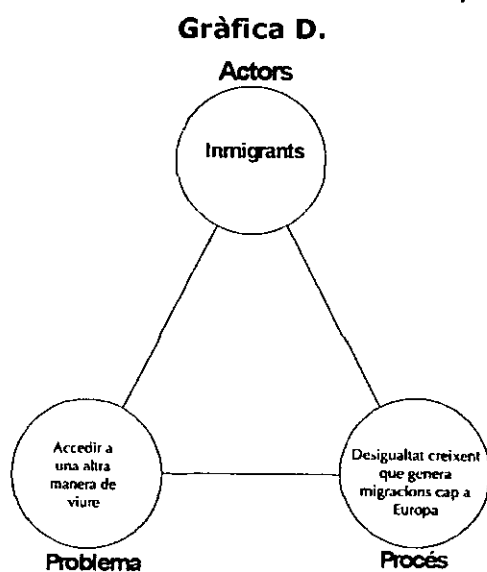
En aquest cas, el fet de regular l'estat de les coses, i puntualment la nova realitat que implica la immigració a Espanya o bé el tema de la delinqüència, és la necessitat, que al nostre entendre, percep el govern. En un procés que implica la concreció de lleis autonòmiques, estatals i europees.

El debat generat a partir de les declaracions del president del govern espanyol, tant pel que fa a les dades aportades com a les idees que sosté la seva anàlisi, dibuixa la visió del problema que l'actor govern percep: la necessitat de regular una situació problemàtica ja sigui referida a la immigració com a la delinqüència.

Fins aquí hem elaborat una sèrie de gràfiques que contempen els diferents actors, problemes i processos que es desprenen del debat polític que els diaris estudiats van reflectir. Les peces que recullen aquesta polèmica van des del 24 d'abril del 2002 fins a finals de maig del mateix any.

Plantejada la situació de conflicte, com a conjunt dels diversos nivells de conflicte, és important rastrejar altres peces periodístiques que recullen les altres situacions de conflicte que subjauen a la controvèrsia política noticable. És a dir, moments en què el fenomen de la delinqüència i la immigració han tingut certa vinculació en diferents peces en els mitjans estudiats.

Des del febrer a l'agost del 2002 es van recollir un total de 32 peces que recullen certa vinculació entre delinqüència i immigració. Per realitzar l'anàlisi que ens proposem també ens sembla oportú distingir les gràfiques que contempen en cada un d'aquests dos fenòmens quin és el procés i el problema que perceben aquests actors, ja siguin els immigrants o els delinqüents.

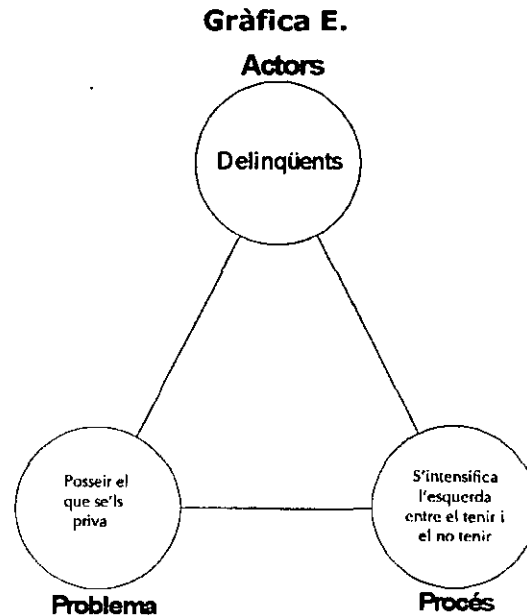


Considerem que la necessitat d'accedir a una altra forma de vida és el problema que perceben aquests actors.

Les migracions humanes, com la viscuda en aquests moments per l'Europa receptora, reflecteixen la cerca d'una vida més digna. Les marcades diferències a nivell mundial indueixen moviments humans, moltes vegades arriscant-ho tot, per trobar certes possibilitats negades en els seus països d'origen. Les importants migracions humanes tenen les seves causes tant en el passat com en el present.

Quan mencionem el fenomen de la immigració s'han de considerar aquestes causes i els efectes que generen. Contemplar-ne només un aspecte és una visió parcial de la complexitat que el tema comporta.

En el cas de la delinqüència ens sembla oportú entendre-la com un fenomen específic que mereix una altra anàlisi dels elements que componen el seu triangle conflictiu particular.



Partim de la base d'una necessitat de posseir alguna cosa que els és privada i que el procés que porta a aquesta possible percepció per part d'aquest actor és una esquerda aparentment insalvable.

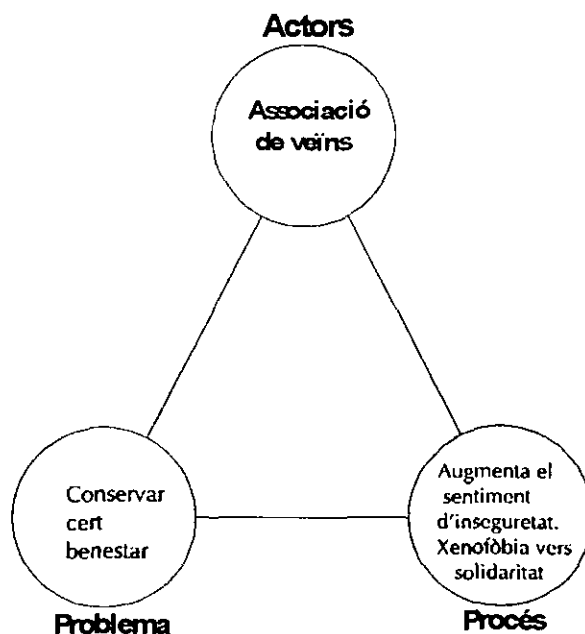
El procés que va intensificant aquesta esquerda perfila el problema que considerem en aquesta situació de conflicte.

A cadascuna de les gràfiques anteriors es plantegen com triangles els plànols conflictius, o els corrents problemàtics que utilitzem per a l'anàlisi més general. Cadascun d'ells amb el seu problema corresponent, des de l'òptica de cada actor, i el procés implicat.

Pel que fa als actors s'ha de destacar també la societat d'acollida representada puntualment com un grup o associació veïnal en algunes peces recollides. S'ha de tenir present que no representen una totalitat, però sí que es troben representats en el procés i problema plantejat per cada cas.

Per a la societat d'acollida, conservar el benestar aconseguït és una necessitat que, si es percep que està en perill, es transforma en un problema. La possible vinculació entre immigració i delinqüència pot generar certa inseguretat o temor de perdre alguna cosa adquirida.³

Gràfica F.



Distingirem novament aquests elements (actors, problema i procés) que mencionem a cada gràfica;

Actors: Immigrants, policia, polítics, delinqüents, associació de veïns i govern.

Problema global: Necessitat. Interessos i valors de cadascun davant el problema.

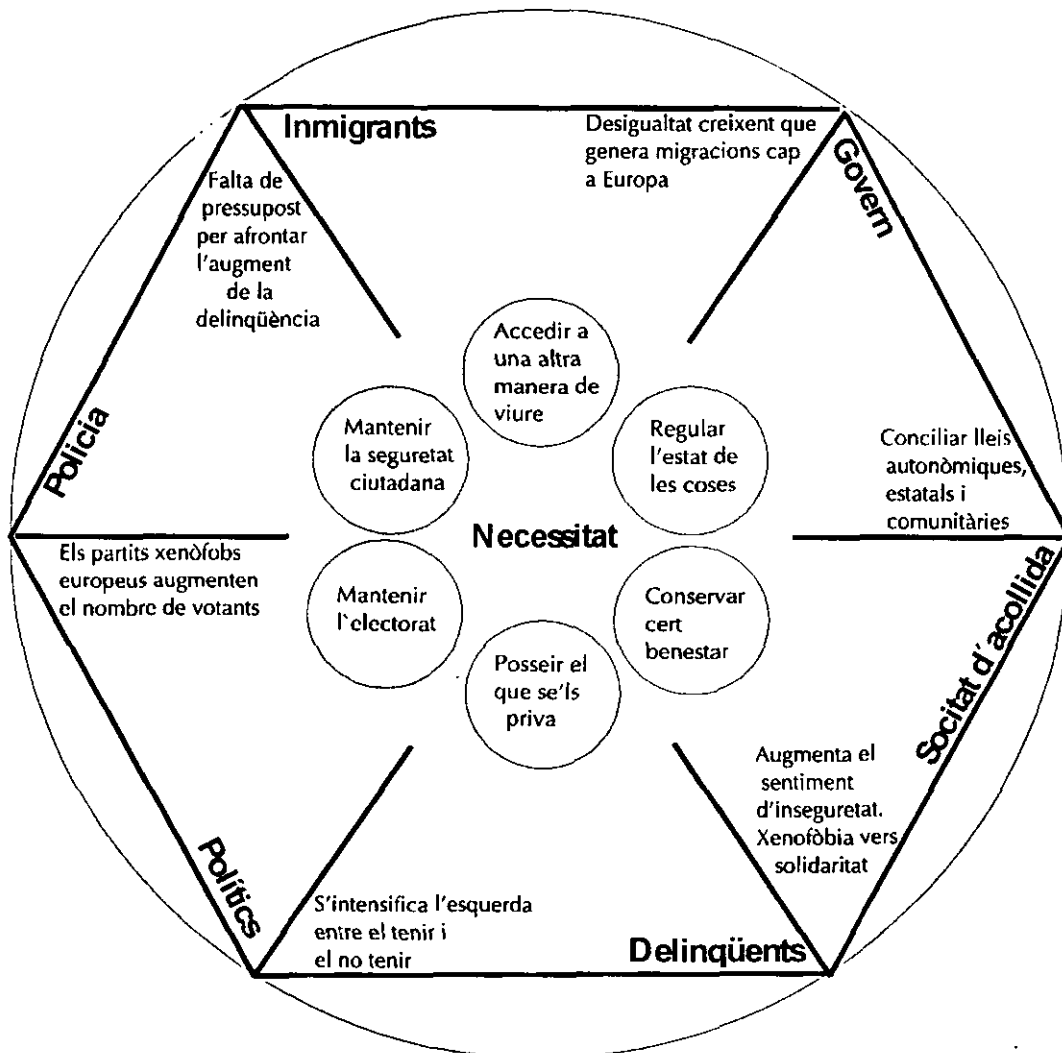
Procés: Quin assumpte ho va començar? Quina polarització hi ha entre grups o persones?

Ara intentarem elaborar una gràfica que contingui tots els elements (actors, problema i procés) que, segons el nostre criteri, conformarien la Situació de conflicte plantejada. És a dir, la confrontació derivada de l'establiment de certa

³ Judson Estephanie. Aprendiendo a resolver conflictos. Los libros de la Catarata, 2000.
Muldoon Brian. El corazón del conflicto. Barcelona. Paidós, 1998.

vinculació de la immigració amb la delinqüència des de plans conflictius que s'entrecreuen.

Gràfica 1. Poliedre conflictual



El centre de la gràfica menciona un aspecte abstracte i global. Segons el nostre parer és la "necessitat de..." allò que es constitueix com a problema per a tots els plans de l'anàlisi. Aquest centre abstracte ens permet unificar en algun punt un eix en el qual s'ajunten els problemes percebuts per cada actor que hem determinat en el triangle d'anàlisi anteriors (gràfiques A a F).

1b. Els termes

S'ha de tenir present que, en aquest cas, analitzar els conceptes usats és clau. Al tractar-se de termes, paraules, que utilitzen els diferents actors i que ells interrelacionen en les seves tesis, cal explicar com es vinculen i les possibles associacions que s'estableixen entre ells. Són paraules utilitzades reiteradament en el debat polític i quan els diaris transcriuen a les seves notícies les idees que acompanyen uns i altres actors (polítics, govern i policia) per referir-se a aquesta certa vinculació entre immigració i delinqüència.

L'ús reiterat de la paraula 'augment' juntament amb la paraula 'immigrants' pot propiciar que aquestes dues paraules formin un concepte unificat en la percepció de la gent. Al mencionar immigració, aquesta podria associar-se de manera directa a la paraula augment, com a característica principal de la immigració a Espanya.

El mateix succeeix quan es reitera la paraula delinqüència i se l'associa fonamentalment a la paraula augment. Es forma un concepte "augment de la delinqüència" en el qual les dues paraules queden juntes i remetent-se a si mateixes. Allò que augmenta és la delinqüència i viceversa, una característica reiterada de la delinqüència és el seu augment en els últims temps.

Ara bé, si ambdós conceptes, "augment de la delinqüència" i "augment de la immigració", comencen a utilitzar-se en diverses notícies i reiterades vegades en una mateixa notícia, pot produir-se una nova associació immediata entre aquests dos conceptes.

La paraula comuna a ambdós conceptes és "augment", per tant, és factible que la percepció d'aquesta paraula estigui lligada tant a la immigració com a la delinqüència. I ambdós conceptes es relacionen i es suggereixen recíprocament.

Un altre concepte que apareix a les notícies és l'"augment de la inseguretat ciutadana". Aquest concepte s'utilitza també en notícies que mencionen l'"augment de la delinqüència" i es vinculen directament. Una lectura factible seria: augmentarà la inseguretat ciutadana si augmenta la delinqüència, i per això, si augmenta la delinqüència augmenta la inseguretat ciutadana.

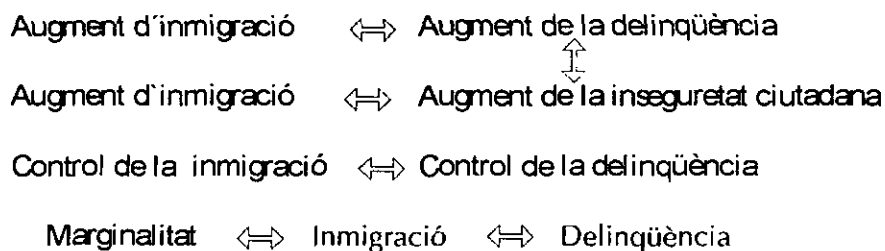
Fins aquí hem vist de quina manera la paraula 'augment' era comú a diferents conceptes. Per efecte del desplaçament i la reiteració a l'hora de llegir "augment

de la inseguretad ciutadana" es podria associar tant a l'augment de la delinqüència com també a l'augment de la immigració.

D'aquesta manera queden associats i interrelacionats tres conceptes, que si no s'aprofundeixen amb explicacions pertinents, podrien generar una simplificació en la percepció d'aquestes paraules.

Ubicarem en un quadre aquests conceptes que al nostre entendre poden trobar-se vinculats tal com ho hem explicat anteriorment.

Conceptes comuns en el conflicte:



En tots ells la paraula 'augment' es relaciona amb la immigració, la delinqüència i la inseguretad ciutadana. Un cert augment de la immigració implica un augment proporcional en els altres dos termes. Al mateix temps, l'augment de la delinqüència i la inseguretad ciutadana troben la seva correspondència amb l'augment de la immigració.

El mateix succeeix amb la paraula 'control' com a forma de resposta tant a l'augment de la delinqüència com de la immigració, que a la vegada, repercutirà en l'augment de la inseguretad ciutadana. Sembla que un control més gran permetria disminuir aquest augment de la inseguretad ciutadana.

2. Explicació de la mostra

Prenem com a cos central d'anàlisi la cobertura realitzada a partir del dia 24 d'abril fins el 25 de maig de l'any 2002.

Immigració i delinqüència, marginalitat i delinqüència, immigrants il·legals i delinqüència són conceptes utilitzats en peces diverses. Però l'equació realitzada pel govern va generar un altre pla de la Situació de Conflicte: la confrontació

derivada de l'establiment de certa vinculació entre immigració i delinqüència en el pla polític.

A partir d'aquestes declaracions del govern, i tenint en compte que van ser recollides pels mitjans, ens va semblar oportú indagar en quines peces amb anterioritat i posterioritat al mes de maig es recollia aquest pla o els altres abans mencionats de la Situació de conflicte.

És per això que també es recullen les peces sobre delinqüència estrangera, ja sigui de bandes d'immigrants com la situació d'internament de presos estrangers. Aquestes peces són d'un període que va del febrer a l'agost del 2002. Això ens permetrà realitzar una anàlisi de com aquests mitjans feien informacions de plans de conflicte en els quals apareixen com a actors també els immigrants i els delinqüents.

Un total de 45 peces de las quals 13 pertanyen al cos central (del 24 d'abril al 25 de maig de l'any 2002) i 32 al període de temps més general (del febrer a l'agost del 2002).

A l'hora d'escollir el cos tenim en compte que partim de peces periodístiques que inclouen un grup d'actors que pertanyen a minories ètniques, per exemple immigrants. Això ens porta a considerar que el tractament que fan els mitjans tindrà en compte aquest aspecte puntual.

3. Objectius

Els objectius generals, comuns a tots els temes estudiats, són els que ens permetran fer una anàlisi àmplia de la situació de conflicte:

- 1- Analitzar si la cobertura informativa abraça el conflicte amb tota la seva complexitat, tant pel que fa als actors, com als problemes o el procés
- 2- Estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques
- 3- Estudiar si la informació reforça o afebleix l'ideari racista discriminatori

A aquests objectius comuns, afegim un objectiu més específic d'aquest capítol:

- 4- Estudiar si el discurs dels diaris analitzats reforcen o debiliten idees que vinculen immigració amb delinqüència, i analitzar la construcció que es fa d'aquesta relació.

Com a element clau tindrem en compte les sis discriminacions bàsiques antidiscriminatòries i antirracistes del Manual d'Estil elaborat pel Col·legi de Periodistes de Catalunya. També tindrem presents les línies que planteja la Teoria de la Transformació de Conflictes.

4. Hipòtesis

Partim de tres grans hipòtesis que denominarem A, B i C i que, al seu torn, es subdivideixen en 11 hipòtesis més específiques.

Per l'elaboració de les hipòtesis cal tenir en compte el tractament que va dels aspectes més globals (A, B i C), a punts més específics que ens permeten indagar a posteriori sobre la mostra escollida.

Hem contemplat cada un dels objectius proposats i hem tingut en compte el marc teòric de referència per la construcció de les afirmacions.

- A- El discurs que relaciona delinqüència i immigrants reforça idees xenòfobes o racistes
 - 1- Existeixen informacions on els delinqüents són identificats com a immigrants; en particular, això passa gairebé només amb els immigrants dels països del sud o de l'est.
 - 2- Les descripcions dels delinqüents contenen elements pejoratius gratuïts, sobretot amb exageracions, i a vegades destaquen trets considerats propis dels delinqüents.
 - 3- Gairebé mai es recullen opinions o declaracions dels (presumptes) delinqüents immigrants.
 - 4- No apareixen posicions exculpatòries
 - 5- Qui relaciona o discuteix la relació entre delinqüència i immigració té una certa posició de poder executiu

B- El marc cognitiu hegemònic construït amb les informacions on apareixen delinqüents immigrants reforça idees xenòfobes

6- Hi ha relativament poques discussions de la relació esmentada entre immigració i delinqüència. Abunden les afirmacions i les desqualificacions, però no la discussió argumentada.

7- Les informacions sobre les causes de l'augment de la immigració 'irregular' són escasses.

8- Les explicacions més sovintejades en les informacions estudiades accepten com a comprovades estimacions discutibles sobre delinqüència, seguretat, temors o pors, percepció de la inseguretat, etc.

9- Les explicacions són simplistes o monocausals.

10-La classificació dels delictes relacionant-los amb la nacionalitat projecta el suposat caràcter delictiu sobre l'ètnia cultural.

C- Transformació

11-En els diaris estudiats es planteja la transformació del conflicte a partir de l'estricta aplicació de les lleis, en una perspectiva només repressora.

5. Fitxa

Per fer el buidat de les informacions que ens facilitarà l'anàlisi, hem utilitzat, com en tots els casos, una fitxa que permet extreure de les informacions aquells elements pertinents per a l'anàlisi. Les preguntes de la fitxa estan pensades per trobar resposta a alguna de les hipòtesis i així després poder comprovar amb comoditat si aquestes es compleixen o no. A continuació presentem la fitxa que hem utilitzat per fer el buidat.

En primer lloc les fitxes tenen una part tècnica i també recullen els elements de titulació de la notícia.

Publicació	
Data	
Secció	
Autor	
Avantítol	
TÍTOL	
Subtítol	

En segon lloc, la fitxa recull aspectes sobre els actors. Quins són els actors que s'identifiquen com a principals, quins secundaris, o bé quins estan absents en la peça informativa. Tracta també la descripció que es fa d'ells i com són presentats pel diari. La descripció inclourà quines accions se'ls adjudiquen, així com també quina és la terminologia utilitzada. Una última columna recull la valoració que el diari realitza dels actors, ja sigui positiva o negativa.

ACTORS		
Quins actors s'identifiquen? Hi ha actors absents?		
PRINCIPALS		
Actor	Descripció/Presentació	Valoració
SECUNDARIS		
Actor	Descripció/Presentació	Valoració
ABSENTS		
Actor	Descripció/Presentació	Valoració
Com es descriuen els actors? (terminologia, accions adjudicades o valors)		
Actor	Descripció/Presentació	Valoració
Quines fonts fa servir el diari		
Font 1		

En tercer lloc, la fitxa recull aspectes puntuals del problema plantejat en la notícia. Quins actors són els que plantegen les tesis i quines són aquestes tesis. La columna de contextualització recull el lloc on s'explicita la tesi que el diari menciona.

En aquesta part de la fitxa també es recull quin és el problema que l'article identifica com a tal en la peça informativa.

PROBLEMA		
Què s'explica de les tesis dels diferents actors i quines parts del problema es destaquen?		
Actor	Tesis	Contextualització

PROBLEMA		
Què s'identifica com a problema en l'article?		

Per últim, els aspectes del procés apareixen a la quarta part de la fitxa; tant el desenvolupament com les causes que es plantegen sobre la situació de conflicte. En aquesta última part es recullen també les propostes que la notícia planteja davant del problema. S'identifiquen els actors que els proposen, sempre que existeixin, i quines són aquestes propostes. Finalment, l'última columna recull la valoració que el diari fa de la proposta de transformació del conflicte. Si apareixen en la peça informativa diversess propostes de diferents actors, la fitxa les recull totes i anuncia si la valoració que en fa el diari és positiva o negativa.

PROCÉS		
Com s'explica el desenvolupament del problema? Quines causes té?		
Causas	Desenvolupament	
Com és la comunicació durant el procés?		
Què i com s'informa de les propostes de transformació del conflicte? Quines propostes?		
Actor	Propostes	Valoració

6. Resultats

Analitzarem les hipòtesis en cada un dels diaris escollits. Ens basarem en les fitxes realitzades per cada notícia i transcriurem, si és necessari, frases directes de les notícies per il·lustrar i aclarir algunes afirmacions.

A. El discurs que relaciona delinqüència i immigrants reforça idees xenòfobes o racistes.

Hipòtesis 1: Existeixen informacions en què els delinqüents són identificats com a immigrants. En particular són identificats com a immigrants gairebé només els immigrants dels països del Sud o de l'Est.

Aquesta hipòtesis s'ha comprovat en els quatre mitjans.

Avui

A la majoria dels articles analitzats d'aquesta mostra el mitjà esmenta tant individualment com amb el concepte de "bandes" la nacionalitat dels immigrants que la formen. Especifiquen diferents tipus de delictes que prenen el nom de la nacionalitat dels delinqüents. Per exemple, e "sistema peruà" o "sistema magribí" entre altres.

S'hi aclareix que molts sistemes utilitzats per delinquir són exportats a Catalunya des d'un altre país, com per exemple el robatori amb el mètode d'estrangulació als carrers de Barcelona.

Pel que fa a les bandes més esmentades, hi ha la dels peruans, la dels magribins o algerians i la de l'ètnia gitana. També s'informa de la manera d'actuar d'aquestes bandes en funció del seu origen.

En els casos dels delinqüents que actuen individualment també s'hi esmenta la seva nacionalitat d'origen.

El País

El diari esmenta l'origen dels delinqüents en nombroses peces de la mostra. Delinqüents iugoslaus, croats, kosovars, llatinoamericans, marroquins i argelins són els més esmentats en diferents articles.

Les bandes més esmentades són les formades per "immigrants colombians". En la majoria, la font policial és la citada pel periodista.

Especifiquen els tipus de atracaments i els graus de violència en funció de la nacionalitat dels delinqüents. Entre ells, els colombians, són els més violents i estan més organitzats per actuar.

Les parcel·les dels delinqüents estan molt ben determinades per aquest diari, cada nacionalitat té la seva especificació a l'hora de robar i el què robar.

El Periódico

Tant en el cas de delinqüència individual com en l'actuació de bandes s'esmenta l'origen dels presumptes delinqüents: libanesos, "una banda internacional formada per un albano-kosovar, un uruguaià i un argentí", entre altres.

És important també dir que és l'únic diari que distingeix dos tipus d'immigrants: els actuals, que són estrangers, i els dels anys 60 i 70, conseqüència de la immigració interna, i que tot i que fa dècades que estan vivint a Catalunya encara són qualificats com a immigrants. En algunes notícies que parlen de conflictes entre veïns i immigrants no comunitaris, suposats delinqüents, el diari presenta favorablement als que culpen aquests últims, generalment magribins i subsaharians. Diem favorablement en el sentit que la majoria de les declaracions i propostes són dels veïns o bé de la policia.

La Vanguardia

En nombroses notícies els delinqüents són identificats per la seva nacionalitat. S'esmenta tant la seva nacionalitat com el caràcter de banda "ben organitzada", especialment quan es tracta d'immigrants colombians. Les bandes s'identifiquen en funció del nom de pila d'alguns dels immigrants. Una de les notícies titula: "Desarticulada la banda d'en 'Gabrielito', especialitzada en robatoris amb intimidació i violència". Els detinguts es descriuen com a originaris de Colòmbia, i la identificació es realitza des de l'òptica de la Jefatura Superior de Policia. En alguns casos, la notícia ja especifica en el titular l'origen del presumpte delinqüent: "La Guardia Civil desarticula en Lugo una banda de delincuentes colombianos", "Un clan de bosnios utilizaba menores para robar en los pisos", "Detenidos 3 albaneses por cometer 22 robos en 13 pueblos de Lleida en dos meses".

Algunes de les informacions fan referència al supòsit que una major expulsió de delinqüents estrangers afavoreix una notable disminució de la delinqüència. La informació ho argumenta a partir de l'anàlisi de xifres de diferents ciutats d'Espanya, en les quals l'expulsió d'estrangers va ser més gran i on van disminuir les denúncies.

Conclusions

Els quatre diaris analitzats realitzen, en major o menor grau, una associació entre els delinqüents i els immigrants. En concret, identificant, a les notícies sobre

delinqüència d'aquesta mostra, l'origen dels individus que delinqueixen, les bandes i/o els clans delictius. Aquestes són sempre de països de l'Est o del Sud.

És oportú preguntar-se: ¿És realment necessari fer aquesta identificació dels delinqüents i l'origen dels mateixos?

La reiteració de l'augment de la delinqüència i l'augment de la immigració que realitzen aquests diaris, en aquesta mostra, no fa més que reforçar el lligam conceptual, plantejat a la descripció d'aquest capítol, entre delinqüència i immigració.

Hipòtesi 2. Les descripció dels delinqüents conté elements pejoratius gratuïts, inclosa l'exageració. I a vegades destaca trets considerats propis de delinqüents.

En la mostra dels quatre diaris s'hi ha pogut comprovar aquesta hipòtesis.

Avui

La descripció que aquest diari fa dels delinqüents és, majoritàriament, pejorativa i amb to alarmant en l'ús de determinats conceptes. Els titulars de les notícies es caracteritzen per la utilització de paraules que carreguen la frase amb un to de preocupació. La paraula "violència" igual que la frase "augment de robatoris" són utilitzats en els titulars d'alguns articles.

Els delinqüents es descriuen com a qui atemoreix els veïns i comerciants del barri o bé com a qui ho arrisca tot per robar.

Majoritàriament, són violents, intimiden i fan servir la força. Per exemple: "S'ho juguen tot", "són capaços de perdre la vida", "fins i tot arriben a envestir els vehicles policíacs".

Aquest mitjà destaca la minuciositat amb la qual els delinqüents planegen els seus sistemes d'atracament. Aquesta característica es considera pròpia del funcionament de les bandes de delinqüents.

El País

El diari utilitza molt sovint descripcions pejoratives i gratuïtes dels delinqüents.

L'espectacularitat dels atracaments es descriu minuciosament amb conceptes com "revientan aparadores", "destrozan comercios", "hampones extranjeros", etc.

I la violència és una constant en la descripció de les accions realitzades per les bandes delictives. En els articles també s'hi fan afirmacions com la següent: "Se quedan con el botín para conseguir una vida más cómoda".

En tot moment, les fonts d'informació del diari són policíaques, per la qual cosa hi ha paraules de la notícia que pertanyen al lèxic 'oficial', però sovint el periodista fa la seva pròpia interpretació dels fets basant-se en els arguments que es desprenen de les esmentades informacions.

Els conceptes "màfies" o "bandes" són utilitzats en la majoria dels articles que tracten el tema de la delinqüència i, a més, aquestes són sempre de nacionalitat estrangera. A la mateixa notícia estan documentades les xifres de colònies de immigrants, segons la nacionalitat, a les ciutats espanyoles que tenen un índex més alt de delinqüència.

S'utilitzen, sense distinció, els termes "màfies" i "bandes", lluny d'un nombre precís d'integrants. L'ús dels conceptes és aleatori, ja que qualifica com a "màfies" o "bandes" tant a dues com a quatre o vuit persones, sense donar cap explicació del nombre de persones que consideren necessàries per formar una organització delictiva.

La rapidesa i la violència utilitzades pels atracaments són característiques esmentades en diferents articles analitzats.

En alguns articles es recorden casos anteriors, de molta violència, comesos per delinqüents o assassins estrangers, com el cas del Moldau Pietro Arcan que va assassinar un advocat de Madrid.

El Periódico

Generalment es descriuen els delinqüents com a "molt perillosos", "meticulosos", o "estafadors". L'espectacularitat és evident en alguns titulars: "Cau una màfia d'estafes a gran escala", "Trinitat Vella munta patrulles de veïns per la delinqüència" o "Estrictes contra l'estranger".

Aquestes descripcions, proposades per la policia i fins i tot per associacions de veïns, propicien l'alarmisme i s'expressen en frases com "la sang encara no ha arribat al riu, almenys fins ara".

Un informe realitzat per experts de la policia detalla característiques específiques de membres de bandes. Entre altres coses, cita: "Els joves violents van fracassar en els seus estudis, van estudiar en català però s'expressen en castellà, són fills d'immigrants dels anys 60 i 70, són antisocials, racistes, de poca formació, paletes, cambrers o transportistes".

La Vanguardia

Gairebé tots els titulars relatius a la delinqüència són alarmistes i generen por. Per exemple: "Detinguts tres atracadors molt violents que robaven a locutoris telefònics de Barcelona armats amb pistoles". Les característiques són la violència i, en algunes notícies, les característiques físiques dels individus i el *modus operandi* són els que serveixen com a identificadors dels delinqüents immigrants. Altres descripcions que es fan dels delinqüents: "No dubten en colpejar, vexar i lligar les mans a les seves víctimes per aconseguir el seu objectiu". En aquesta mateixa notícia s'esmenten els noms dels cinc detinguts, les seves edats i el seu origen, qüestions que no són estrictament necessàries per entendre globalment la notícia.

Altres notícies també detallen com els delinqüents perfeccionen mètodes coneguts com el "fals policia" i "el llaç libanès", tots de nacionalitat rumana i "la banda de kosovars que robava empreses mitjançant el mètode butrón". O bé l'espectacularitat dels atracaments realitzats a unes joieries per una "banda internacional" formada per 4 xilens i un argentí. La forma d'actuar dels quals era agredir els clients del local i disparant a l'aire per espantar els empleats. La seva forma d'atracar era "especialment violenta".

En diverses oportunitats el diari esmenta que les bandes es caracteritzen per la seva "professionalitat, organització, hermetisme, mobilitat i violència". En una notícia, segons la informació policial, s'aclareix que "les característiques físiques dels individus" va ser un dels elements claus a l'hora d'investigar i detenir als presumptes delinqüents.

Cal aclarir que quan es descriu l'actuació de l'actor policia, la valoració és sempre positiva. Són els que investiguen, detenen, informen, donen tranquil·litat, realitzen seguiments i desarticulen bandes violentes.

Conclusions

Els quatre diaris analitzats en aquesta mostra realitzen una descripció dels delinqüents amb detalls escabrosos i amb elements pejoratius propis d'informes policíacs. Moltes de les notícies es dediquen a descriure minuciosament i amb gran espectacularitat els atracaments i la violència utilitzada per els delinqüents.

La utilització de les paraules "bandes", "màfies" o "clans", referides sempre a estrangers, s'utilitza indistintament. S'utilitza tant per anomenar un grup format per 34 persones com per anomenar-ne un de 3 persones.

La violència es descriu meticulosament i és una de les característiques que es consideren pròpies dels delinqüents, a la notícia. Igual que la rapidesa, la mobilitat i l'hermetisme com a consideracions negatives d'aquestes bandes.

Considerem que els diaris a l'hora d'informar no han de ser mers reproductors del discurs policial. Ni que per informar hagin de recórrer a l'espectacularitat i a l'ús de paraules que puguin generar alarma en els lectors.

Hipòtesis 3. Gairebé mai no es recullen opinions o declaracions dels (presumptes) delinqüents immigrants

La mostra dels quatre diaris confirma aquesta hipòtesis

Avui

Mai es recullen declaracions ni opinions dels delinqüents immigrants. Els actors policíacs i polítics són els únics que parlen sobre ells, que són objectes passius. No apareixen en les peces periodístiques la percepció que l'actor 'delinqüent' té del problema ni del procés implicat en la seva situació de conflicte.

El País

Aquest diari no recull declaracions d'immigrants que delinqueixen, immigrants irregulars ni dels denominats 'delinqüents estrangers'. No es troben representats en les peces mitjançant declaracions pròpies.

És important mencionar que en diferents casos s'indica que els detinguts són "presumptes" autors de l'atracament o delictes que se'ls imputa. Però en algun moment no s'especifica aquesta situació dels detinguts.

El Periódico

Dins les notícies no hi ha declaracions del delinqüents. Es recull la veu d'un immigrant marroquí acusat per una associació de veïns i l'únic que diu és "jo no sóc estranger, sóc marroquí", i el periodista fa un comentari irònic abans de donar pas a la declaració.

La Vanguardia

En cap notícia es recullen declaracions de presumptes delinqüents. En el debat polític tampoc tenen veu els presos preventius immigrants ni organismes o associacions a favor d'aquests. Només existeixen les afirmacions donades pel govern, pel grup opositor majoritari i per la policia.

Conclusions

Els quatre diaris analitzats en aquesta mostra no recullen declaracions o opinions dels delinqüents. Tenim en compte que moltes de les notícies sobre detencions de delinqüents per part de la policia mencionen la presumpció dels detinguts. Per això considerem que la veu dels suposats delinqüents o presumptes integrants de bandes haurine d'estar dins la notícia si es vol fer una cobertura completa.

La dificultat que poden tenir aquests diaris per recollir la veu dels delinqüents s'ha de tenir en compte a l'hora d'informar sobre fets delictius. S'han de tenir en compte les veus de totes les parts ja que informar, com ja hem dit anteriorment, no és reproduir el discurs policíac.

Hipòtesis 4. No apareixen posicions exculpatòries

Aquesta hipòtesis es confirma en la mostra analitzada dels quatre diaris.

Avui

Mai es recullen posicions que exculpin els presumptes delinqüents estrangers, ni tampoc els presos preventius immigrants.

Les posicions que culpen, en canvi, es recullen en les peces, partint de diverses fonts, ja siguin policiaques, d'associacions de veïns o bé des del govern. Però no apareixen posicions que exculpin els detinguts o immigrants il·legals.

El País

Els suposats delinqüents, igual que els immigrants il·legals, no tenen veu. La gran majoria de les posicions que recull aquest diari són les que declaren la culpabilitat dels detinguts o acusats.

En una sola peça de la mostra el diari recull les declaracions d'un especialista que menciona certa posició exculpatòria dels delinqüents. Es tracta de menors o d'estrangers, tots dos considerats com a "minories visibles", amb major possibilitat de ser detinguts que els autòctons, anar a la presó i tenir menys possibilitats de pagar fiança i assegurar la seva compareixença al judici.

Tampoc apareixen posicions exculpatòries donades per familiars o bé per detinguts.

En el debat polític, davant la posició del govern sobre l'increment dels detinguts estrangers, el diari esmenta la postura del PSOE, però no apareixen immigrants que puguin dir alguna cosa de la situació de què se'ls acusa. Es més, el PSOE planteja, entre d'altres coses, un augment necessari en el pressupost per la policia, actors que no deixa de ser repressor en aquesta situació.

El Periódico

Hi ha nombroses declaracions de les associacions de veïns que culpen als "nous immigrants" dels problemes de la delinqüència i, fins i tot, de la brutícia al barri.

En general, qui culpa els delinqüents (majoritàriament la policia) menciona com a agreujants per l'acusació els nombrosos antecedents que tenen diversos delinqüents.

Així mateix fan referència als intents d'expulsió del país d'alguns d'ells, que no han tingut èxit.

No hi ha posicions exculpatòries.

La Vanguardia

Les úniques tesis que apareixen a les notícies són policiaques. Cal mencionar el cas d'una notícia on un grup d'operacions especials de la policia realitza un

seguiment a un grup identificat com a sospitós d'intentar segrestar un empresari molt important de Berga. En aquest cas, tot es planteja com a 'suposat' i els quatre detinguts no tenen espai ni a aquesta notícia ni en notícies posteriors, per poder fer alguna exculpació.

Les crítiques realitzades per alguns polítics opositors en el debat polític es redueixen al tema de l'augment de la delinqüència sense plantejar exculpacions, ni per la delinqüència ni per la immigració, dos elements que estaven en joc en les polèmiques declaracions que va realitzar el president del govern el 24 d'abril.

Conclusions:

Es important que, davant la presumpció de delicte, totes les parts puguin dir alguna cosa. Les posicions exculpatòries no apareixen en la mostra. Es desenvolupen les causes que imputen i les actuacions de manera meticulosa, però no hi ha cap altra visió del tema.

La presumpció d'innocència no passa només per mencionar aquestes paraules entre cometes, és necessari que apareguin les posicions dels acusats. Tal i com mencionàvem en la hipòtesis anterior, la falta de declaracions dels delinqüents immigrants genera també una falta de posicions exculpatòries dels principals implicats en la notícia.

Hipòtesis 5. Qui relaciona o discuteix la relació entre delinqüència i immigració té una certa posició de poder executiu

La mostra realitzada en els quatre mitjans confirmen aquesta hipòtesis.

Avui

La majoria de les fonts que fa servir aquest diari són policiaques, polítiques o bé del govern. Entre aquests actors s'inicia la discussió sobre la immigració i la delinqüència. Tots aquests actors tenen, en una o altra mesura, un cert poder executor i les afirmacions passen per discutir sobre les seves competències.

L'espai dins la notícia és proporcional al poder executor; per exemple, les declaracions del govern autonòmic de Catalunya estan més desenvolupades que les d'altres actors. Quan es tracta d'algun canvi en el pensament polític de la oposició, l'espai dins la peça també augmenta i els titulars reflecteixen aquest

posicionament. Per exemple: "La izquierda endurece el discurso sobre la inmigración ilegal".

El País

En el debat polític generat el 24 d'abril del 2002 pel president del govern espanyol, només apareixen actors polítics, govern i policia. Els sectors afins a la immigració, sense poder de decisió, no apareixen en el debat generat a partir de les declaracions polítiques. No hi ha lloc per això.

Cal destacar que certa polèmica sorgida arran d'unes declaracions del ministre Mariano Rajoy, defensant la postura del govern, va ser iniciada per aquest diari. [Portada: "Rajoy: Un exceso de inmigración provoca marginación y delincuencia" (12.5.02)]. Aquestes van donar lloc a diverses notícies en els dies posteriors, però en totes elles la disputa va ser entre els polítics, dades i idees que fomentaven uns i altres. Els titulars eren les afirmacions del govern defensant la seva postura davant de les crítiques del partit opositor majoritari.

Els debats eren parlamentaris i molt pocs eren de fora d'aquest àmbit. Si bé el tema era la delinqüència i la immigració en cap moment apareixen aquests actors analitzant o discutint en algunes de les notícies.

El Periódico

En les notícies que recullen el debat polític, s'afirma que Aznar vincula la immigració amb la delinqüència i la inseguretat, a pesar de l'auge de Le Pen a França. No obstant, en el debat només apareixen els que tenen el poder executiu. Es transcriu el que critica el PSOE al PP, respecte la nefasta gestió que aquest últim va fer de la policia Nacional. El PSOE, també amb cert poder executiu, denunciarà el deteriorament de la inseguretat ciutadana.

El debat està centrat únicament en el debat parlamentari i no hi ha cap veu fora d'aquest àmbit.

Aquest mitjà també fa referència a repercussions del tema a Catalunya. El tema se centra en la quantitat i la integració dels immigrants a Catalunya, i dins de la mateixa notícia apareixen actors que reclamen la solució al problema de la inseguretat.

La Vanguardia

A totes les notícies sobre delinqüència és la policia qui fa les declaracions. En el debat polític, les afirmacions les donen aquells que tenen un poder executiu, ja sigui des de posicions governamentals o de la oposició.

Les xifres que maneja el govern, ja siguin dites pel president Aznar com, després, per Mariano Rajoy, sempre apareixen dins de la notícia. No passa el mateix amb les opinions dels qui s'oposen o no estan d'acord amb aquests, ja que les dades oficials els hi fan ombra.

En altres notícies el periodista realitza afirmacions a partir de dades aportades pel Ministeri de l'Interior i la policia, com és el cas del nombre d'expulsats estrangers que havien delinquit el primer trimestre del 2002.

Aquest diari prioritza les afirmacions, siguin des del PP o des del PSOE, que tenen a veure puntualment amb la llei d'Estrangeria.

Conclusions

Les fonts que es fan servir en la mostra dels diaris analitzats són policiaques, polítiques o del govern. Tots aquests actors tenen una certa posició de poder executor. Ja sigui des del punt de vista repressor (policia) o des de la possibilitat de modificar algunes qüestions (govern i polítics)

Les notícies sobre el debat d'idees polítiques al voltant de la delinqüència o la immigració no inclouen posicions d'aquests actors. Essent ells el tema central de disputa, es troben exclosos.

Quan algunes notícies mencionen disputes entre immigrants presumptes delinqüents en algun barri i associacions de veïns informen que la pressió d'aquests últims ha aconseguit modificar alguna situació o bé pressionar als polítics.

En aquests casos es recull la veu d'aquesta associació, que té una certa capacitat per pressionar i modificar una realitat que els molesta. La discussió en aquests casos només recull allò dit pels veïns i no apareixen els immigrants presumptes delinqüents.

B. El marc cognitiu hegemònic construït amb les informacions on apareixen delinqüents immigrants reforça idees xenòfobes

Hipòtesis 6. Hi ha relativament poques discussions de la relació esmentada entre immigració i delinqüència. Abunden les afirmacions i les desqualificacions, però no la discussió argumentada.

Aquesta hipòtesis es confirma en la mostra de quatre anys recollida.

Avui

El debat polític es planteja fonamentalment que cal expulsar de Catalunya els immigrants que delinqueixen. L'autonomia del govern català en aquesta matèria és un dels punts centrals que aquest diari extreu del debat polític generat per les declaracions del president del govern espanyol.

En algunes peces, tot i que poques, apareixen actors criticant les afirmacions realitzades pel govern, ja sigui espanyol o català. Però no es discuteixen en profunditat ni les afirmacions ni l'anàlisi que es fa de les dades sobre delinqüència estrangera.

Aquest diari menciona en reiterades peces la reincidència dels delinqüents estrangers com a element clau en aquest conflicte. La discussió està argumentada per la policia, que en diverses peces aporta dades al respecte. No hi ha discussió sobre aquest tema i es donen per vertaderes les afirmacions dels polítics i la policia. Els delinqüents estrangers tornen a delinquir si no estan a la presó o no han sigut expulsats. Aquesta afirmació s'argumenta amb dades que no es profunditzen ni es contrasten.

El País

Les afirmacions i desqualificacions al voltant de la delinqüència i la immigració estan argumentades pels polítics. Aquest diari va realitzar nombroses peces vinculades al debat polític generat per les afirmacions del president del govern espanyol. Però en totes, els actors són els mateixos i la desqualificació del govern per part del partit opositor majoritari és constant.

Molt poques peces mencionen discussions argumentades per sociòlegs. Aquestes no ocupen ni l'espai ni la reiteració de les que mencionen el debat dels polítics. La majoria de les notícies són clarament contràries al pensament del govern, però la constant és el tractament irònic de les declaracions que ells realitzen.

Tant els titulars com el cos de les notícies se centra en la manipulació de les dades i les "mentides" que va dir el president, i no van més enllà. Es contrasten aquestes xifres amb d'altres que ofereix el Sindicat de la Policia, que mostren la manipulació de les dades.

Pel que fa a les notícies que mencionen l'actuació de bandes i màfies estrangeres, la discussió es centra en el que la policia menciona al respecte. Les descripcions, en la seva majoria, cauen novament en la simplificació, de manera que a cada banda sembla correspondre-li una nacionalitat. Per exemple, els albanos-kosovars són especialistes en caixes fortes, els polonesos i els búlgars roben habitatges i cotxes de luxe, els delinqüents romanesos són els que menys arrisquen, etc. Així descriuen el tipus de delinqüència en funció de l'origen dels actors.

El Periódico

No ha fet molta difusió del debat polític generat a partir de les declaracions fetes pel president del govern José Maria Aznar. Sí que va ser notícia, el 25 d'abril, igual que la resta de mitjans analitzats, el vincle que estableix Aznar entre immigració i delinqüència. Aquest diari estableix com a primera causa del problema l'augment de la delinqüència, ja que el debat el va centrar el PSOE en el deteriorament de la seguretat ciutadana.

En les notícies que aquest diari publica sobre els delinqüents apareixen afirmacions realitzades per la policia que no són confrontades amb altre tipus de fonts. Una de les notícies, basada en un informa policíac, assegura de manera contundent que existeixen algunes característiques (fill d'immigrants dels anys '60-'70, violent, antisocial, racista, treballador poc qualificat) que predeterminen convertir-se en un delinqüent.

La Vanguardia

Les afirmacions en el debat polític no són discutides en profunditat ni hi ha altres notícies que analitzin el tema. Les afirmacions sobre immigració i delinqüència donades pels polítics no es discuteixen fora de l'àmbit parlamentari.

En una de les notícies en què Rajoy admet l'augment de la delinqüència apareixen altres actors, polítics del PSOE i del PSC, que critiquen la postura del ministre. La notícia aclareix que les afirmacions que es fan sobre immigració i delinqüència són "simplistes". Però la qüestió bàsica per a la solució es planteja com l'aplicació de la Llei d'Estrangeria.

No hi ha discussió argumentada en els casos de delinqüents immigrants. Les afirmacions de la policia són les utilitzades per descriure la situació i els seus actors. Les afirmacions i desqualificacions no són contrastades amb altres fonts.

Conclusions:

Les notícies sobre la discussió de certa relació establerta entre immigració i delinqüència es donen, fonamentalment, en el debat polític. Els quatre mitjans noticien les declaracions del president del govern espanyol del dia 24 d'abril del 2002 i la discussió que es genera.

La discussió es queda a la superfície del problema, confrontant dades i desqualificant afirmacions.

Hi ha algunes notícies que recullen la veu d'especialistes no oficials analitzant quines implicacions té fer determinades afirmacions sobre la immigració i la delinqüència. Però aquestes notícies són les menys freqüents, la majoria són aquelles que fan un debat sense aprofundir.

Les afirmacions i les desqualificacions són l'eix de les notícies. La veu de la policia afirma, i no hi ha confrontació davant d'això. Aquest actor fa les descripcions dels detinguts i del seu "*modus operandi*", essent aquestes les afirmacions de la notícia.

Hipòtesis 7. Són escasses les explicacions sobre les causes de l'augment de la immigració 'irregular'

La hipòtesis es confirma

Avui

No es plantegen causes sobre l'augment de la immigració irregular, la preocupació està centrada en les conseqüències que això implica i en la discussió política sobre

l'autonomia catalana per expulsar als immigrants il·legals i l'aplicació de la Llei d'Estrangeria.

No es tracten les causes de la immigració, ni de la regular ni de la irregular.

El Periódico

Gairebé totes les notícies expliquen les causes de l'augment de la immigració irregular.

Si bé en diverses notícies aquest diari menciona la immigració interna, tampoc en aquest cas explica les causes d'aquell moviment migratori. Malgrat que algunes notícies fan referència a la por o a la inseguretat que aquests veïns senten cap als nous immigrants, no es profunditza en les causes reals d'aquests temors, sinó que es queden en la superficialitat de l'aspecte delictiu.

La Vanguardia

Hi ha escasses notícies que expliquin les causes de l'augment de la immigració irregular.

Per aquest diari l'estricta aplicació de la Llei d'Estrangeria en matèria d'expulsions solucionaria el "problema de la immigració irregular". Les causes no són explicades, però les suposades conseqüències mereixen la reflexió de diferents actors a algunes peces. Argumenten en una que, a major quantitat d'estrangers expulsats, disminueixen considerablement els delictes. A partir de dades de la Policia i el Ministeri d'Interior, aquest diari fa una anàlisi per ciutats i barris de Barcelona, relacionen expulsions i denúncies. L'avantítol és "La quota de delinqüència estrangera".

A algunes notícies sobre delinqüència als carrers o per part de bandes, el diari puntualitza la reincidència de molts dels estrangers detinguts. L'existència de diverses causes legals i la impossibilitat d'expulsar-los del país és un tema que reitera aquest diari.

Conclusions

Les explicacions de les causes sobre l'augment de la immigració "irregular" són escasses. En les notícies sobre el debat polític no apareixen analitzades les causes

de les migracions humanes i perquè els detinguts són, en un alt percentatge, estrangers.

Les causes es plantejen des del moment en què els immigrants "irregulars" ja estan a Espanya. Es a dir, els plantejaments sobre per què vénen i què implica aconseguir una 'situació regular' són mínims.

El diari *El País* planteja en algunes ocasions una mirada més àmplia sobre aquest tema. Ja sigui per la veu d'algun especialista o l'anàlisi de dades que pot realitzar una altra veu que no sigui la oficial. Però, les notícies sobre la delinqüència i l'actuació de bandes estrangeres es limita, en general, a les explicacions donades per la policia.

Si bé les causes sobre la immigració "irregular" són escasses, l'explicació que es fa de les conseqüències i solucions mereixen moltes notícies a aquesta mostra. Ja sigui des del debat polític fins a les notícies sobre delinqüència estrangera.

L'aplicació de la Llei d'Estrangeria és un dels plantejaments per solucionar un problema que s'analitza de manera superficial. Una altra de les solucions que es planteja per evitar la reincidència delictiva dels estrangers és l'expulsió.

En una de les notícies *l'Avui* planteja la proposta del govern català d'obrir oficines de contractació a tercers països, tot i que no aprofundeix ni en el temps de contractació legal que tindrien els immigrants, ni en els requisits que caldrien per aconseguir-ho.

La mirada que es dona sempre parteix de tenir en compte les "nostres" necessitats, aquest fer permet que les causes de la immigració "irregular" tan sols es tractin majoritàriament des de la perspectiva que el problema està al "nostre país".

Hipòtesi 8. Les explicacions més sovintejades en les informacions estudiades accepten com a comprovades estimacions discutibles sobre delinqüència, seguretat, temors/pors, percepció de la inseguretat, etc.

A les mostra dels quatre diaris s'ha pogut comprovar aquesta hipòtesi.

Avui

Les notícies que parlen de l'augment de la inseguretat ho fan a partir de l'anàlisi d'enquestes o dades oficials. No es discuteixen els conceptes que se'n desprenen ni hi ha anàlisis d'especialistes.

Les estimacions sobre delinqüència són les plantejades per la policia i el govern, i no apareixen com a discutibles en els articles. L'augment de la inquietud dels barcelonins degut a la inseguretat i la delinqüència, generalment, s'analitzen junt amb l'augment de la immigració.

El "temor" i la "preocupació" per la inseguretat no s'explica en profunditat ni es citen fonts d'especialistes que analitzin aquest tipus de conceptes. Alhora s'utilitzen termes com "greus", "alarmant" i "preocupant" quan es menciona la delinqüència, la seguretat ciutadana i la immigració com a temes dels articles.

El País

El diari utilitza expressions com "alarmante" o "preocupante" per referir-se a la situació social en relació amb la immigració il·legal i la delinqüència. En altres casos es cita directament, en veu dels polítics, frases com "grave inseguridad", "situación insoportable" o "situaciones de inseguridad tremendas". A la mateixa notícia no es dóna cap altra explicació al respecte, per tant, aquestes situacions queden sense explicació i el lector ha de fer deduccions sobre el perquè de la por social, tot i que les associacions són fàcils.

Les anàlisis de les enquestes són fetes, en general, per un especialista, que és qui critica la simplicitat amb què alguns actors polítics intenten criminalitzar als immigrants. Es destacable que el diari no expliqui determinats conceptes ni les seves implicacions, ¿a què tenen por els ciutadans?, ¿és justificat?, ¿què és un delinqüent? i ¿hi una màfia? En ocasions s'utilitzen aquestes expressions sense cap tipus de mirament, caient dins del tòpic periodístic.

El Periódico

Les informacions es basen en conceptes que es donen per acceptats però que en cap moment es desenvolupen ni s'expliquen puntualment. Per exemple, quan es recullen alguns termes de la policia com "pseudoskin".

Quan es tracta de baralles de barri, etc., no s'analitza què és el sentiment d'inseguretat, o bé que està per "volar por los aires", donant per suposat que tot té una lectura determinada.

La Vanguardia

A les notícies d'aquesta mostra, són poques les vegades que es mencionen determinades percepcions de la gent, com la sensació d'inseguretat o el temor. En una peça del debat polític un dels dos actors afirma que "disparó la inseguridad ciudadana", sense existir cap mena d'explicació de la frase al que diu la font.

S'anomenen "delinqüents", "clan de...", "banda de..." i no hi ha cap mena d'explicació d'aquests conceptes, a més a més s'utilitza una o altra paraula donant per suposat que hi ha una lectura determinada.

Conclusions

A diverses notícies de la mostra s'utilitzen conceptes sense explicar, n'és el cas la utilització de "delinqüents", "clan", "banda", "màfia" que s'utilitzen indistintament i és necessari aclarir. Què és un delinqüent?, i una màfia?. Què es vol dir quan es fa referència a la paraula banda? I quina diferencia hi ha amb un clan?

Un altre cas és el de la utilització de paraules que remetent a sensacions com el temor o la por. En algunes situacions aquests mots són utilitzats quan s'analitza alguna enquesta vinculada a la inseguretat ciutadana. En aquests casos és important que, ja que es parteix d'una enquesta feta per un especialista, que s'expliquin els conceptes associats a aquestes paraules. Si la notícia recull l'enquesta cal que reflecteixi la veu d'alguns especialistes que poden explicar que són i quina quantificació tenen els resultats de l'esmentada enquesta.

Per una altra banda, també s'utilitzen termes sense explicar d'on es treuen i què signifiquen. N'és el cas de "creixent inseguretat", "preocupació", "temor", "inquietud", etc. Aquestes paraules, que remetent a sensacions, no són fàcilment quantificables i menys generalitzables a una societat sense el fonament d'estudis fets a consciència. En el cas que els estudis existeixin, és necessari que els diaris expliquin què volen dir quan hi fan referència ja que no tots els lectors tenen la mateixa percepció d'aquestes paraules.

La situació és encara més confusa quan s'associen aquestes paraules a altres, que amb certa càrrega de dramatisme, s'utilitza sense cap mena d'explicació. N'és el cas de "situació insuportable", "greu inseguretat", "creixent temor", "augment de la inquietud", etc. Tots aquests conceptes són discutibles ja que poden ser interpretats de diverses maneres, com a mínim, els diaris haurien d'aclarir que signifiquen i quina rellevància tenen a la notícia.

La utilització de les paraules no és gratuïta i la informació no ha de presentar com a certes estimacions que són discutibles.

Hipòtesi 9. Les explicacions són simplistes o monocausals.

A la mostra analitzada dels quatre diaris es confirma aquesta hipòtesi.

Avui

Les explicacions que es donen sobre els delinqüents immigrants són simplistes. Majoritàriament són tesis policials que apunten a certa tendència delictiva per nacionalitats o ètnies. Això es fonamenta establint una relació directa entre els diferents tipus de delicte i l'origen dels autors o bandes organitzades. No hi ha explicacions concretes sobre les causes de la delinqüència i la immigració. Les explicacions polítiques en quant al tema de la delinqüència també són monocausals: si s'apliqués la llei i Catalunya tingués poders per deportar els immigrants il·legals es solucionaria el conflicte. Novament, les explicacions es donen sempre a partir de les declaracions de policies, actors polítics i govern.

El País

Les notícies que citen les actuacions delictives dels immigrants s'expliquen des de l'òptica policial. En cap moment s'analitza el perquè de la delinqüència. Les explicacions policials són sempre simplistes i les que estan vinculades amb el debat polític no deixen d'explicar-se des de posicions d'interès de les parts implicades.

El Periódico

Les fonts són policials, per tant es simplifica l'explicació de qualsevol fet delictiu que es desenvolupa a la notícia. Es tendeix a reforçar l'associació entre minoria ètnica i problema social.

A una notícia publicada per aquest diari s'estableix certa relació de causalitat entre nacionalitat i tipus de delicte, en aquest cas la pirateria musical. La xarxa d'immigració il·legal de senegalesos, asiàtics i equatorians és la que domina el mercat.

La Vanguardia

Totes les notícies sobre delinqüència tenen una explicació simplista donada per la policia. La majoria estableixen una relació directa entre turistes víctimes, sense aclarir nacionalitat, i estrangers delinqüents, aclarint que són d'algun país del sud o est d'Europa. Una notícia menciona "oleada de robos en la Costa Brava" i l'explicació donada és que "los rumanos encontraron en ese lugar un terreno propicio para su actuación aplicando nuevas técnicas delictivas".

Moltes de les notícies són la descripció de la forma d'actuar dels delinqüents, la seva nacionalitat i l'actuació de la policia per detenir-los. No hi ha cap altre explicació. El sensacionalisme és la característica i no hi ha contingut a la notícia. Això potencia informacions negatives ja que no hi ha contrapunt al diari amb informacions que potencien aspectes positius dels actors que es descriuen.

A les notícies del debat polític la majoria d'explicacions són unidireccionals i estan vinculades a l'estricta aplicació de la Llei d'estrangeria.

Conclusions

Les explicacions donades a les notícies d'aquesta mostra sobre l'actuació de la delinqüència estrangera són simplistes i donades, majoritàriament, per fonts policials.

La reincidència dels delinqüents estrangers és una de les explicacions que apareixen a les notícies de manera reiterada. I la causa que es dona és que no van ser expulsats en el seu moment o bé que no estan a les presons. No hi ha explicació que aprofundeixi el perquè de la delinqüència estrangera ni perquè el

nombre de detinguts estrangers durant el primer trimestre de 2002 sigui tant alt. En aquest cas la explicació simplista que es dona, a la majoria dels diaris, és que en augmentar la immigració "irregular" augmenten els detinguts estrangers.

El diari *El País*, a algunes notícies, confronta les dades del govern sobre detinguts estrangers amb les dades aportades pel Sindicat de la Policia, explicant que en aquesta xifra total s'engloben els "presos preventius estrangers" i l'arbitrarietat que implica considerar aquestes dades de manera global, ja que s'inclouen estrangers sense papers detinguts per no tenir-ne així com a també presumptes delinqüents estrangers.

No apareixen explicacions sobre la delinqüència que profunditzin en les possibles causes sense caure en les afirmacions, majoritàriament oficials, que simplifiquen i analitzen de manera superficial un tema tant complex com aquest.

Hipòtesi 10. La classificació dels delictes relacionant-los amb la nacionalitat projecte "el caràcter delictiu" sobre l'ètnia cultural.

Aquesta hipòtesi es confirma a la mostra analitzada dels quatre diaris.

Avui

Quan el diari menciona el "modus operandi" de les bandes o els sistemes utilitzats sempre mencionen el seu origen. El sistema utilitzat pren el nom de l'origen dels immigrants, per exemple; "sistema peruano", "sistema magrebí" o "sistema teloner de la ètnia gitana". Les peces que expliquen els sistemes utilitzats s'acompanyen de gràfics que procuren aclarir més com és la manera d'actuar segons la nacionalitat dels delinqüents.

Aquest diari explica com algunes bandes o formes de delictes són exportats pels immigrants (magribins) directament des dels seus països d'origen. Aquestes explicacions repercuteixen de manera negativa sobre l'ètnia a la que fan referència.

De manera similar es tracta el tema que algunes bandes de determinats països (peruans) fan escola en altres.

El País

Realitza una espècie de catàleg que relaciona cada ètnia amb una tendència delictiva concreta. Aquestes categories projecten cert caràcter delictiu sobre l'ètnia que es tracta.

Afirmacions com "maleantes latinoamericanos", "colonias delictivas de colombianos", "delincuentes rumanos", entre altres, no fan més que establir una relació entre nacionalitat i fet delictiu.

Aquesta associació de conceptes i la seva reiteració, estableix una relació entre delicte i nacionalitat de l'actor. Més encara quan a la peça no es deixa clara una visió menys generalitzadora dels immigrants de la citada nacionalitat. Aquesta informació, generalment carregada de dramatisme i certa crueltat, no és confrontada amb aspectes positius de la colònia d'immigrants de determinada nacionalitat que viuen a l'Estat Espanyol.

Les notícies que citen l'origen dels delinqüents són numèricament superiors a aquelles que citen característiques positives d'aquest col·lectiu.

El Periódico

A algunes de les notícies, el diari menciona l'actuació delictiva de bandes formades per membres d'un mateix origen geogràfic. Al referir-se a bandes, es reforça més l'homogeneïtat entre els integrants, ja que formen part d'un grup, i d'aquesta manera existeix el perill de que es projecti aquesta homogeneïtat al conjunt d'immigrants d'aquesta nacionalitat, sense tenir en compte la heterogeneïtat que implica qualsevol ètnia, dins i fora del seu país.

La Vanguardia

La majoria de les notícies d'aquest diari, i la majoria dels titulars, mencionen l'origen de les bandes o clans que delinqueixen. El volum de notícies de delictes d'immigrants és el més alt dels quatre mitjans analitzats.

Les nacionalitats esmentades són totes de països del sud, nord d'Àfrica i Europa de l'Est. Només analitzant els titulars ja es podria elaborar una llista de nacionalitat i tipus de delicte comès; entre aquests podríem citar: "Clan de los bosnios roban

pisos", "Detenidos tres albaneses por cometer 22 robos", "Desarticulada una banda de 34 delincuentes rumanos", "La policia y los Mossos d'Esquadra desarticulan una banda de kosovares que robaba empresas", "La Guardia Civil desarticula en Lugo una banda organizada de delincuentes colombianos", etc.

A la majoria dels casos es tracta de bandes i els tòpics negatius tendeixen a reforçar l'exclusió del grup o dels individus dels quals es fa referència. Com ja hem dit anteriorment les generalitzacions reforcen l'associació entre minoria ètnica i problema social.

Conclusions

La majoria de les notícies sobre delinqüència estrangera citen, es tracti d'individu o grup, l'origen dels detinguts.

La reiteració d'una determinada nacionalitat en relació amb un determinat delictes suposa que a aquesta ètnia cultural li és propi actuar d'aquella manera. En els casos individuals, la reiteració podria generar allò esmentat anteriorment, però en els casos en què es menciona una banda o clan la projecció sobre l'ètnia citada és molt més forta.

Quan s'anomena indistintament banda, clan o màfia es pot pensar que estan formats per un grup de persones. Si aquest grup de persones comparteix un origen determinat la projecció cap a la seva ètnia, al tractar-se d'un grup, és més directa que en els casos d'un sol individu d'aquest origen.

Passa el mateix quan un sistema específic de robatori es menciona junt a una ètnia cultural determinada, parlar de "sistema magribí", per exemple, propiciaria generalitzar aquest sistema a la cultura magribí, és com dir que aquest sistema és característic d'aquesta ètnia (o nacionalitat si fos el cas).

Hipòtesi 11. En els diaris estudiats es planteja la transformació del conflicte a partir de l'estricta aplicació de les lleis, en una perspectiva només repressora.

A la mostra dels quatre diaris s'ha pogut comprovar aquesta hipòtesi.

Avui

No planteja altre evolució del conflicte que la plantejada per la policia. Una vegada que els delinqüents estan detinguts es dona per resolt el problema. Es reitera que per evitar la reincidència dels detinguts immigrants cal que aquests siguin expulsats, cosa que el govern català demanarà al govern central.

La estricta aplicació de la Llei d'Estrangeria és una altra de les solucions que es plantegen per la transformació del conflicte. No apareix cap altra tesi que no sigui de tipus repressor.

El País

En el cas dels atracaments, un cop la banda es desmuntada i passa a disposició judicial, el conflicte acaba. Això passa a la majoria de les notícies que tracten casos de delinqüència a mans d'estrangers. Amb freqüència, continua oberta la investigació policial ja que tan sols es deté a una part de la banda i s'especula que altres membres continuen el llibertat.

Quant al debat polític, les propostes contràries al PP són les que aquest diari pren com a positives a la transformació del conflicte. Si bé no pretenen tenir una actitud repressora vers els presos preventius immigrants, sí que estan d'acord en un augment de la plantilla policial i del pressupost de seguretat. Aquest fet pot explicar-se pel fet que el PSOE defensa el que reclama el sindicat de la policia, que denuncia una falta de recursos i la utilització política per part del govern de la Policia Nacional.

El Periódico

La transformació del conflicte es resol, a la majoria de les peces sobre delinqüència, amb la detenció dels suposats autors o amb la desarticulacions de la banda. Algunes notícies també plantegen que l'actuació dels veïns, pressionant als polítics o delegats dels seus barris aconseguen més atenció i conseqüentment que s'adoptin mesures per augmentar el control policial. Aquest diari fa una valoració negativa de les propostes plantejades per algunes associacions de veïns que volen organitzar patrulles per evitar robatoris i recuperar la calma.

En el cas de les notícies del debat polític, la resolució del conflicte no es planteja ja que tot queda en una discussió restringida a aquest àmbit.

La Vanguardia

A les notícies referents al debat polític entorn a l'establiment de certa vinculació entre immigració i delinqüència realitzada pel president del govern, aquest diari puntualitza l'aspecte legal per sobre de qualsevol altre tipus de conflicte. L'aplicació de la Llei d'Estrangeria es valora positivament com a proposta de transformació /solució.

A una de les notícies, "Rajoy admite que la delincuencia subió casi un seis por ciento en el primer trimestre", es valora positivament la proposta del ministre que considera que una qüestió bàsica per resoldre el problema de la delinqüència i la immigració il·legal és que el PSOE retiri el recurs inconstitucional sobre la Llei d'Estrangeria. A les notícies sobre delinqüència estrangera, la transformació o finalització del conflicte consisteix en la detenció dels delinqüents o la desarticulació de la banda.

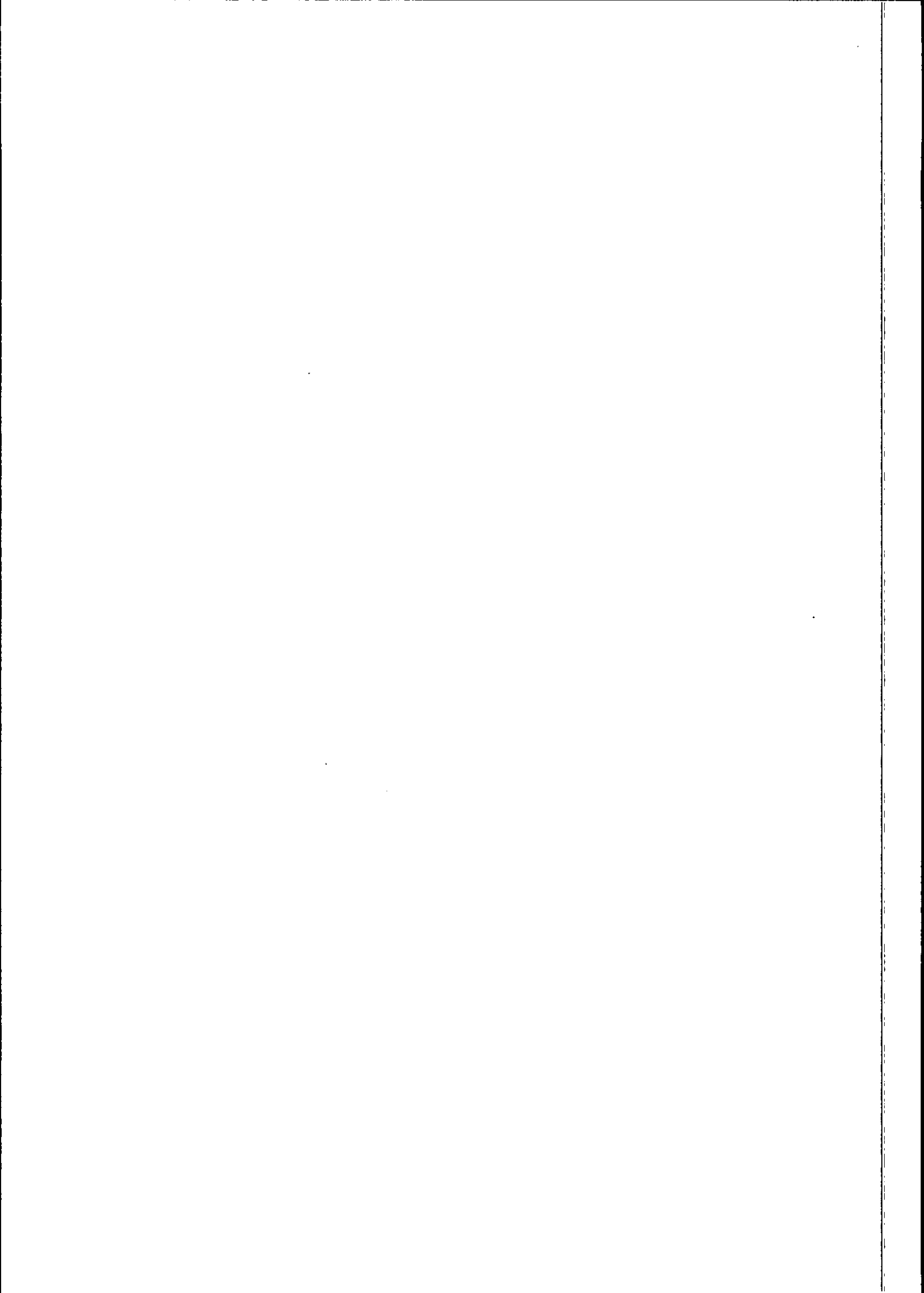
Són diversos els casos en què s'indica en l'evolució del conflicte que els detinguts són "presumptes" autors del delicte que se'ls imputa. Aquesta presumpció en cap moment queda aclarida en una altra notícia a posteriori de la detenció o del judici.

Conclusions

Es important destacar que la majoria de les propostes sobre la transformació del conflicte són dels actors oficials i en alguns casos de les associacions de veïns.

Dins del debat polític les propostes giren entorn l'aplicació de la Llei d'Estrangeria, l'establiment de quotes per l'acceptació d'immigrants i un augment del pressupost de la policia.

Totes aquestes propostes són enfocades des de les "nostres" necessitats i sempre obviant als actors immigrants i delinqüents, que al no ser inclosos com actors amb veu com a parts de la situació del conflicte, tampoc veuen reflectides les seves propostes respecte a la transformació d'aquest.



Al no considerar-se les propostes de tots els actors implicats la resolució del conflicte serà arbitrària. Imposant-se, al nostre parer, la proposta dels que tenen més poder executor.

A les notícies sobre delinqüència estrangera la transformació del conflicte, majoritàriament, queda donada quan els detinguts entren a la presó. Un cop desarticulada la banda o detingut el presumpte delinqüent es dona per resolt el conflicte, des d'una òptica repressora sense discussió.

6.1 Confirmació de la Hipòtesi

Per tot el que s'ha exposat al punt 6 d'aquest capítol podem dir que les hipòtesis generals plantejades es confirmen.

Podem mantenir que:

- A. El discurs que relaciona delinqüència i immigrants reforça les idees xenòfobes o racistes.
- B. El marc cognitiu hegemònic construït amb les informacions on apareixen delinqüents immigrants reforça idees xenòfobes.
- C. En els diaris estudiats es planteja la transformació del conflicte a partir de l'estricta aplicació de les lleis, en una perspectiva només repressora.

7. Conclusions generals i confirmació dels objectius

En aquest punt ja podem veure quins són els resultats en allò referent als objectius generals de l'estudi del present capítol:

Primer objectiu: Analitzar si la cobertura informativa abraça el conflicte amb tota la seva complexitat tant pel que fa als actors, com els problemes o el procés.

La cobertura informativa no reflecteix el conflicte en tota la seva complexitat. Es queda en l'anàlisi que només fan alguns actors que formen part del conflicte. La policia, el govern i els polítics troben representades a les notícies, la seva percepció del problema i del procés implicat en aquest conflicte.

En cap moment, en aquesta mostra seleccionada, apareixen representats l'actor immigrant o l'actor delinqüent. La veu d'aquests actors (immigrants o delinqüents) que diguin la percepció que tenen del procés i del problema, dins la situació del conflicte, no es reflecteix a cap de les notícies de la mostra.

La cobertura es realitza a la superfície de la Situació de Conflicte i des de la òptica d'alguns dels actors implicats. Les causes de moltes situacions exposades pels diaris queden sense explicació fins i tot des de l'òptica dels actors majoritàriament representats a les notícies.

Les necessitats dels actors amb major poder executor són les més exposades a les notícies deixant de banda les necessitats dels immigrants, qualsevulla que sia la seva situació legal, i la dels delinqüents.

La informació és parcial ja que abunden les notícies on es transcriu directament la situació de conflicte plantejada per la policia, sense contrastar la informació o buscar altres fonts implicades. O bé es transcriu el debat polític sense buscar fonts d'altres actors implicats directament en la discussió. Aquest és el cas dels immigrants irregulars que és un dels termes implicats en la discussió sobre immigració i delinqüència en el debat dels polítics i el govern espanyol o català.

A les notícies no hi apareix la veu dels immigrants que plantegen quins són els seus problemes, el perquè de la immigració i quina és la seva situació legal a Espanya.

No hi ha veu dels delinqüents estrangers ni d'immigrants d'alguna de les nacionalitats que es mencionen als conflictes policíacs.

Segon Objectiu: Estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques.

Les informacions d'aquesta mostra no respecten algunes de les recomanacions bàsiques del Manual d'Estil sobre el tractament de les minories ètniques als mitjans de comunicació social, elaborat pel Col·legi de Periodistes de Catalunya.

Inclouen a les seves notícies el grup ètnic i el país d'origen dels delinqüents immigrants quan això no és estrictament necessari per a la comprensió global de la notícia. A diverses notícies aquest aspecte (país d'origen) és el central i es destaca per sobre d'altres. En ocasions el tipus de delicte pren el nom d'una ètnia.

Tercer i Quart Objectius:

3. Estudiar si la informació reforça o afebleix l'ideari racista discriminatori

4. Estudiar si el discurs dels diaris analitzats reforcen o debiliten idees que vinculen immigració amb delinqüència, i analitzar la construcció que es fa d'aquesta relació.

Queden coberts per les hipòtesis generals formulades i confirmades anteriorment.



10. Anàlisi de la cobertura informativa de la prostitució relacionada amb la immigració

En aquest capítol analitzarem la cobertura de la premsa sobre el fenomen de la prostitució lligada a la immigració. Tractarem d'abordar tots els aspectes que conformen aquesta situació conflictiva multidimensional. Per apropar-nos a una realitat tan estigmatitzada com amagada hem recorregut a estudis publicats¹ que han donat veu a les protagonistes del fenomen, les prostitutes, sense aquells probablement haguérem incorregut en els tòpics més simplificadors. Per abordar la descripció dels diversos conflictes que travessen la condició de les immigrants prostitutes també hem mantingut una extensa entrevista amb dos membres representants del col·lectiu LICIT, Línia d'Investigació i Cooperació amb Immigrants Treballadores Sexuals.

1. Descripció de la situació multidimensional del conflicte.

1.1. CONCEPCIONS DE LA PROSTITUCIÓ.

Tal com recull l'estudi d'AcSUR-Las Segovias, el pensament feminista està polaritzat en dos enfocaments a partir dels quals s'aborda la prostitució. L'un considera la prostitució com una violència cap a la dona que deu ser eradicada. I l'altre considera més pragmàtica la seva regulació per garantir seguretat a les dones. D'aquests dos enfocaments es deriven 5 estratègies per abordar la prostitució.

Postura abolicionista: La prostitució és una violació dels Drets Humans i per tant no pot ser tolerada des del punt de vista social, moral i jurídic. Considera la prostitució com un atemptat contra la dignitat de la dona. Les prostitutes són víctimes d'un sistema legislatiu del que s'aprofiten els proxenetes.

¹ DE PAULA MADEIROS Regina, *Hablan las putas*, Ed. Virus, 2000, Barcelona.
Elena Bonelli; Fabiola Calvo; Irene López; Laura Oso; Marcela Ulloa. Informe "Tráfico e Inmigración de Mujeres en España. Colombianas y ecuatorianas en los servicios domésticos y sexuales". ACSUR Las Segovias, 2001, Madrid.

AAVV. Dossier de prensa de Proyecto Esperanza. 2002, Madrid.

Part III. 10. Prostitució i Immigració

Postura prohibicionista: Es basa en la repressió penal de l'exercici de la prostitució, castigant tant a qui l'exerceix com al client. Persecució policial i judicial.

Postura reglamentarista: Considera la prostitució com un mal moral inevitable, i per tant és necessari regular-la per evitar la clandestinitat en què es troba. L'Estat és qui controla i regula l'exercici.

Postura legalista: Considera la prostitució com una activitat laboral més, atorgant a les treballadores de la indústria del sexe els mateixos drets i la mateixa protecció social i jurídica que a la resta de treballadors. Proposa descriminalitzar-ne l'exercici per evitar l'explotació i la manca de protecció derivada de la clandestinitat.

Postura alternativa de Tranham Truong (professora de l'Institut d'Estudis Socials d'Holanda): Regulació cap a l'abolició. Regular la prostitució per enfortir la posició de les dones front a la violència que pateixen en l'exercici. Però la regulació ha de mantenir com a estratègia l'abolició de la prostitució mitjançant un canvi estructural molt més profund, que afecti tant a les esferes socials com a les econòmiques i jurídiques.

Front a aquestes postures teòriques la tendència de les legislacions a Occident ha sigut abolicionista, de tal forma que a la dona prostituta no se la criminalitza però no se li reconeixen els seus drets. La prostitució és un fenomen multidimensional que abraça àmbits tan variats que cap de les postures respon per si mateixa completament a les necessitats de les prostitutes, fent necessari un replantejament profund de l'estructura ideològica de les nostres societats front a aquesta realitat social.

Una de les representants de l'associació LICIT, Línia d'Investigació i Cooperació amb Immigrants Treballadores Sexuals, que entrevistarem per conèixer les seves aportacions a la descripció del conflicte, manté que l'ajuda que ofereix el Govern mitjançant les ONG són ajudes assistencialistes per protegir a la societat d'acollida —condons, salut, etc.—, però no ofereixen ajudes pensades en pal·liar les necessitats més bàsiques de les prostitutes.

1.2. DEFINICIONS DEL FENOMEN SOCIAL QUE ÉS LA PROSTITUCIÓ. ABORDATGE DELS DIFERENTS ASPECTES RELACIONATS.

L'antropòloga Regina de Paula Madeiros va realitzar un estudi etnogràfic sobre la prostitució del Barri Xinès de Barcelona anomenat "*Hablan las putas*". Tot i centrar-se en

un col·lectiu de prostitutes molt concret de l'Estat espanyol serveix com a mostra del fenomen de la prostitució en general. Les seves troballes són útils per comprendre el fenomen de la prostitució tenint en consideració la màxima quantitat de factors que hi estan relacionats:

1.2.1. El paper de la prostituta com a ésser pervers.

A partir de la concepció unitària de la sexualitat, els grups socials dominants, interessats en mantenir el seu *status*, utilitzen normes de comportament per a diferenciar als altres. Aquestes normes es sostenen en els discursos morals, religiosos, legals i clínics, que tracen, explícitament i implícitament, la trajectòria sexual esperada per als individus.²

L'establiment de normes obre la possibilitat de la desviació, amenaçant el grup dominant i provocant el desordre social. En la construcció del gènere, el lloc de la dona és passiu ("l'altre") i el de l'home és actiu ("norma"). Segons això, la dona prostituta ocupa un espai ambivalent perquè representa un comportament transgressor ocupant un lloc públic al carrer (actiu), mentre que, per altra part, està situada en allò passiu, per a servir a l'home-norma, i a la societat (minimitzant conflictes socials i econòmics). És, per tant, refusada i acceptada al mateix temps.³

Les pràctiques sexuals perverses serien, sota aquesta perspectiva, aquelles que tenen com a objectiu únic aconseguir el plaer. Les prostitutes formarien part de pràctiques que no busquen la procreació.

1.2.2- El paper de les prostitutes com a guardianes de la virtut dels honestos burgesos.

La societat occidental, la ideologia moralista i autoritària idealitza a la dona en la seva funció de procreadora, de dona-mare, diferent de la dona que es planteja el plaer sexual, dona-alegre. Es delimita la línia entre plaer i reproducció. Segons la normativa social, la sexualitat d'una dona deu ser desenvolupada sols mitjançant les pràctiques sexuals permeses. S'augmenta la distància entre dona-honesta i prostituta. Però la societat sí que justifica la necessitat biològica de l'home de buscar una vida sexual joiosa. Gràcies a les prostitutes els homes protegeixen a la dona "honesta" del perill del desfogament sexual. Aquesta protecció forma part del poder de l'home sobre la dona, mitjançant el control de la seva sexualitat.

² De Paula Madeiros Regina, *Hablan las putas*, Ed. Virus, 2000, Barcelona, p.15.

³ De Paula Madeiros. *Ibid.*, p.16.

1.2.3. Psicòloga del client

Les prostitutes, sense excepció, afirmen que són les psicòlogues dels homes. Consideren que els clients tenen una forma d'organització i de comprensió de la sexualitat que els causa molts problemes perquè no està en congruència amb les normes repressives establertes per la societat. Per tot això, és important saber sentir sense escoltar per a no involucrar-se en els seus problemes i fracassar en el treball.⁴ Podem afirmar que les prostitutes desenvolupen una tècnica que alguns professionals de la salut anomenen "escoltar-activament".

1.2.4. L'exercici de la prostitució (estudi realitzat per Acsur Las Segovias).

1- Els clubs

Els propietaris del club es cobren un percentatge. Un avantatge de treballar als clubs és que permeten la mobilitat, i les dones poden canviar de club en funció de la quantitat i qualitat del treball i el temps que ha tardat la policia en fer una agafada. Un dels majors inconvenients dels clubs són les agafades, perquè les prostitutes immigrants s'exposen a l'expulsió o a l'obertura d'un expedient policial que les impedirà regularitzar la seva situació jurídica en altres treballs.

Les dones tenen l'opció de viure als clubs si ho desitgen, la qual cosa ofereix molts avantatges econòmiques per a les immigrants així com comoditats (no han de llogar un habitatge ...). Però les condicions de treball i de vida són molt més dures: cert aïllament social, manca d'un espai propi, major control del amos del club que les exigeixen un fort ritme de treball (en especial a les que estan pagant un deute), manca d'autonomia, etc. . En la prostitució de club existeixen diverses modalitats: resident, simple treballadora o plaça. Aquesta última consisteix en una estança de tres setmanes al club en què la prostituta es compromet a treballar sense descans i a pagar al club uns 50 euros al dia. Les altres modalitats de treballadores solen pagar un 20% del servei al club. Tot i així les condicions laborals varien molt d'un club a un altre, però en general, segons l'estudi d'Acsur-Las Segovias, les dones se solen queixar del canvi de bioritme per treballar de nit, l'alimentació, l'ambient de treball carregat de fum i alcohol i la manca de llum natural. Per a les dones que treballen en clubs la prioritat és guanyar el màxim en el menor temps possible, per pagar el deute o simplement estalviar per muntar algun negoci.

⁴ De Paula Madeiros. op. cit., p.94.

2- Els pisos de contactes

Aquesta és la prostitució més invisibilitzada. Són pisos discrets gestionats per una persona on treballen de 3 a 20 dones, que sols acudeixen per treballar unes hores al dia. També es pot realitzar el sistema de places de tres setmanes. El client es posa en contacte amb el pis mitjançant els anuncis de premsa. En aquesta modalitat la prostituta paga al gerent del negoci un percentatge que sol ser més elevat que als clubs. Però ofereix major garanties de seguretat i autonomia en el treball. Es dona major discreció i manca d'agafades policials. També té els avantatges de treballar de dia, sense l'ambient dels clubs de fum i alcohol. L'alimentació depèn del que elles mateixes es cuinen i els horaris són molt més flexibles. Si bé és cert que algunes dones refusen treballar als pisos perquè els clients tenen fama de ser més viciosos i demanar serveis més sofisticats. Les dones que solen treballar als pisos solen estar més assentades, busquen millors condicions de treball a canvi de tenir menors guanys econòmics, i moltes compaginen aquest treball amb un altre.

3- El carrer

Les dones que treballen al carrer provenen de sectors amb menors recursos econòmics i dels països del Sud. Són també les més estigmatitzades socialment. Segons l'estudi d'Acstur-Las Segovias, en aquesta modalitat les dones solen començar a treballar com una activitat temporal, però donada la dificultat per aconseguir els papers o un altre treball, hi romanen més temps. L'estudi assegura que existeix una correlació directa entre els serveis domèstics i els serveis sexuals. Moltes dones deixen el treball domèstic per maltractaments o per excés de treball i prefereixen exercir la prostitució al carrer.

Segons l'estudi de Regina de Paula Madeiros, la prostitució del Barri del Raval de Barcelona es pot classificar en:

- prostituta de carrer
- prostituta del Camp del Barça
- prostituta de les Rambles
- prostituta de bar

Tots aquests quatre ambients són considerats de carrer perquè la prostituta no està vinculada als ambients tancats (pisos, cases de relaxació...). Segons aquest estudi, i contràriament al d'Acstur- Las Segovias, les prostitutes consideren millor

l'ambient obert que el tancat; més agradable i les prostitutes poden elegir el client. Les prostitutes que treballen per necessitat econòmica no poden elegir el client, però les que ho fan per altre motiu diferent de l'econòmic o que no depenen exclusivament d'aquest treball per sobreviure, fan una rígida selecció dels seus clients. També hi ha qui depèn econòmicament de la prostitució, però en tenir clients fixos, tenen certa estabilitat que les permet refusar als clients si ho desitgen.

Els horaris de treball varien segons cada dona: algunes tenen un horari fix que sol ser de 10h a 20h, altres treballen quan volen, i altres treballen sols quan necessiten diners.

1.2.5. Identitat de prostituta

La imatge de prostituta està relacionada amb l'ambient de treball. Les prostitutes fan una diferenciació entre l'espai de treball i l'espai privat. Algunes dones sols assumeixen la identitat de prostituta en el seu ambient de treball i no volen ser reconegudes com a prostitutes fora de l'ambient de treball. Se les sol anomenar *Belle de Jour*.

Segons les prostitutes de l'estudi de Paula Medeiros, el terme "puta" és més pejoratiu que "prostituta", però sols és una diferència lingüística i no semàntica. Pel contrari, per a les prostitutes de l'estudi d'Ac-sur-Las Segovias, prostitutes són elles, les professionals, i putes són les que tenen una vida sexual semblant a la de les prostitutes però sense cobrar, ho fan per plaer.

1.2.6. Ètica professional de les prostitutes de carrer

Encara que el carrer constitueix un espai lliure, en l'ambient de la prostitució hi ha unes normes de comportament. Les més destacades són: no quedar-se amb el marit d'una companya, no muntar escàndols, i guardar el secret professional. Tenen molta consideració pel veïnatge i fan tot el possible per no ser estigmatitzades i refusades.

1.2.7. Voluntat de treballar

Algunes prostitutes pensen que ningú, ni res (ni tan sols l'edat), les pot treure de la professió encara que existeixin institucions amb aquesta finalitat. Una prostituta sols deixa l'ofici quan ella vol i internament està convençuda. El final de la carrera es decideix individualment i en funció dels projectes personals. Altres afirmen que la prostituta està acostumada a la vida de barri (lladres, delinqüents...) i a mantenir-se de manera fàcil i

aquest és el motiu pel que no les interessa canviar de mode de vida, i pel que no funcionen els programes institucionals de reinserció que no proposen alternatives estructurals.

1.2.8. Definició de la prostitució segons les prostitutes

En el debat entre prostitutes per definir la prostitució algunes diuen que és una professió, una explotació, el resultat d'una societat masculista, o una vergonya... Però profunditzant en el debat es descobreix que l'eix central de la prostitució són els diners. Però aquests representen significats diversos segons la realitat de cadascuna: la supervivència; la realització professional; la llibertat de consum; la llibertat de trencar els vincles familiars; el consumisme sofisticat generant sentiments de superioritat; el poder de tenir persones submises; el poder de control sobre l'home (parella sentimental o marit), o el poder per equiparar gèneres (negociació amb el client).⁵

L'intercanvi de sexe per diners és un eix al voltant del qual giren les relacions de poder. Les prostitutes, tot i ser un dels col·lectius més marginats socialment, esdevenen indispensables perquè funcioni l'actual ordre social basat en la desigualtat i l'explotació. Les treballadores del sexe tenen consciència de la seva contribució a l'ordre social des de distints punts de vista:

- ideològic: desenvolupen el paper de corrompudes descarregant a la societat de tot sentiment de culpa;
- econòmic: hi ha tota una sèrie d'actors socials que viuen al voltant de les prostitutes, (propietaris de pisos, d'hostals, de clubs d'altern, venedors ambulants, etc.)
- de relacions socials: serveixen d'instrument de molts homes per descarregar les seves frustracions i que l'home mantingui la seva vida familiar sense alterar-la.

La morbositat dels diners fa possible suportar millor al tipus de client desagradable, que passa a tenir un valor positiu. També s'utilitzen estratègies com pensar amb persones i cossos que les atreuen. Tot i això les prostitutes fan tot el possible per economitzar energia i temps amb els clients, així com per evitar el màxim contacte físic aconseguint sempre donar-li al client el plaer i la satisfacció psicològica que busca. Per tot això desenvolupen tècniques i coneixements sobre les pràctiques sexuals i la psicologia que les col·loca en un estat de poder sexual superior al client.

⁵ De Paula Madeiros, op. cit., p.76.

En acabar la feina procedeixen a tot un ritual de neteja i higiene, establint el límit de l'activitat professional i ordenant el seu univers sexual.

Un altre concepte de la prostitució

Ser prostituta, per a elles, té a veure amb la consciència professional, mentre que la qüestió dels diners té a veure amb les normes morals. Elles comenten que abans el món sexual femení (influint per la moral de l'Església) estava simplificat en dues imatges: la verge (honest) i la prostituta. Amb l'alliberament sexual desapareix aquesta polarització i el que marca la diferència són els diners, les que cobren i les que no. Quan apareixen els diners les dones canvien el seu lloc de verge pel de puta. Segons les prostitutes-informants d'aquest estudi, ara existeix un nou concepte que és la generació discoteca: la nova joventut busca en les discoteques satisfer els seus desigs, amb una varietat de companys sexuals, però no reben un pagament monetari sinó simbòlic. No hi ha vinculació afectiva ni econòmica. Les prostitutes-informants de Regina de Paula Madeiros consideren que aquestes joves ja són putes i sols les manca una consciència professional i creuen que la generació discoteca no cobra perquè no necessita diners o perquè no poden rebre'ls per una qüestió moral.

Tot i ser una posició molt discutible, en opinió de l'autora d'aquest capítol, perquè en particular nega la possibilitat de gaudir amb total llibertat de la sexualitat femenina, sense haver de pagar ni de cobrar, hem cregut interessant deixar constància de la seva existència. L'autora considera que les prostitutes amb aquest discurs estan perpetuant la imatge moralista segons la qual les dones han de ser sexualment passives, i mantenen la polarització verge-puta.

1.3. PROBLEMES DE LES PROSTITUTES

Es barreja tota l'estona prostitució amb immigració irregular...

Els problemes de les prostitutes són vistos de forma diferent segons els estudis.

- a) La mateixa obra de Madeiros recull la percepció que en té el grup ESCO. Les professionals de l'ESCO, que preparen cursos de formació per a les prostitutes del Barri Xinès, afirmen que el major problema de les prostitutes és el seu marit, generalment egoista i violent. Com que les prostitutes guanyen suficients diners com per mantenir a un home, afirmen que aquest és com un macarró. La dona té el poder econòmic i l'home el poder físic. La dona que té el poder econòmic, a vegades controla la vida del seu marit. Es produeix una inversió dels rols

tradicionals i és l'home qui s'encarrega de la casa i depèn econòmicament de la dona, i està sotmès a la voluntat de la dona de donar-li els diners o no.

b) Alguns immigrants es casen i tenen fills amb prostitutes autòctones per aconseguir els papers, enganyant-les i jugant amb els seus sentiments.

c) Existeix una relació evident entre policia i prostitutes. Un problema per a les prostitutes són els policies que necessiten assentar la seva autoritat (especialment els policies novells al barri) i els demanen la documentació constantment o els registren els objectes personals. Per a les prostitutes immigrants això suposa un problema més greu perquè pot comportar l'expulsió.

d) La llei. A l'Estat espanyol la prostitució no es defineix legalment com a delictes, però tampoc és reconeguda com un treball social. Les prostitutes consideren que analitzar la prostitució com un cas policial i no interpersonal, és un discurs que pretén exercir un control moral i econòmic sobre la seva activitat. En 1995 un projecte de llei, que anava a votar-se al Congrés dels Diputats, proposava garantir el control sanitari de les prostitutes i el cobrament d'IVA equiparat a altres activitats de prestació de serveis. El proxenetes es convertia en empresari, i les prostitutes passarien a estar vinculades al proxenetisme i perdrien la llibertat professional. Aquesta mesura fou totalment refusada pel col·lectiu de prostitutes.

e) El col·lectiu LICIT (Línia d'Investigació i Cooperació amb Immigrants Treballadores Sexuals) afegix que el gran problema de les prostitutes sembla ser la marginació social. Les prostitutes del Barri Xinès es consideren més marginades que els altres col·lectius de marginats. Segons LICIT, *"Per a la prostituta és més dur l'estigma social que el treball en si, que el contacte amb els clients"*.

1.4. LA RELACIÓ IMMIGRANT-PROSTITUCIÓ

Segons l'estudi d'Acstur- Las Segovias, a Occident s'està produint una transformació de les estructures familiars tradicionals, la seva organització i funció social, l'estil de vida dels membres de la família i els seus usos del temps lliure (inserció de la dona al mercat de treball, repartiment de rols i de feines domèstiques, revalorització del temps lliure, relacions de gènere més equitatives...).

Part III. 10. Prostitució i Immigració

La migració femenina cap a l'Estat espanyol de treballadores domèstiques s'emmarca en aquest procés d'externalització a l'esfera mercantil dels serveis reproductius més desvalorats socialment (neteja, cura dels nens i gent gran, etc. ...).

Les dones fugen de la manca d'oportunitats que els ofereixen les seves societats d'origen i es dirigeixen cap a nous destins a Occident per incorporar-se en els sectors on es saben necessitades i buscades per un treball en augment en els serveis domèstics i els sexuals.

Esquemàticament:

Als Països del Nord hi ha una transformació de les estructures familiars.

Als països del Sud, una manca d'oportunitats i, en conseqüència, es produeix una migració als països del Nord per incorporar-se al sector de serveis reproductius i sexuals.

Un dels problemes clau que afecten a les dones immigrants a l'Estat espanyol és el del seu estatut jurídic i els instruments amb què compten per fer valer els seus drets. Aquesta situació d'irregularitat és més greu quan són dones prostitutes i traficades per xarxes d'immigració.

El tràfic internacional de dones és un fenomen d'una gran complexitat que té a veure amb:

Violació dels Drets Humans

Delinqüència organitzada

Polítiques d'immigració i asil

Desigualtats per raó de sexe

Pobresa

Desigualtats socioeconòmiques dins de cada país i entre els diferents països

El problema de les dones traficades s'ha de relacionar amb:

- El procés de globalització dels serveis reproductius i sexuals, per als que existeix una creixent demanda de dones immigrants en els països del sud d'Europa.
- Problemes globals que planteja la immigració en les nostres societats contemporànies i la tendència a tancar fronteres espanyoles i europees amb legislacions restrictives.
- L'esclletxa entre Nord-Sur i la manca d'oportunitats de supervivència als països d'origen.

Part III. 10. Prostitució i Immigració

L'enfocament legislatiu ha de ser diferent depenent dels casos.

1- Hi ha dones que han sigut enganyades i coaccionades per les xarxes.

2- Hi ha dones que utilitzen les xarxes voluntàriament per entrar a l'Estat espanyol, coneixent el destí que les espera. Poden haver elegit aquests treballs de forma relativament autònoma com estratègia de supervivència a curt o llarg termini.

En aquest cas no es tracta de protegir a les dones front a les xarxes organitzades sinó pel que fa a:

- l'explotació i vulnerabilitat en què les situa la pròpia reglamentació de la immigració.
- les dificultats per regularitzar el seu treball i residència en l'Estat espanyol.
- així com la manca de protecció del treball domèstic i l'absència de reconeixement de la prostitució com un treball o com una activitat econòmica.

Aquestes dones pateixen una triple marginalitat:

- 1- immigració encoberta
- 2- economia submergida
- 3- prostitució al·legalitzada

Segons LICIT, la il·legalitat de la situació de les immigrants nouvingudes potencia el proxenitisme. Aquestes dones es troben en una situació irregular que no les permet aconseguir desenvolupar-se amb les necessitats més quotidianes com pugui ser llogar un pis, aconseguir informació, etc. Aquesta protecció la busquen en les xarxes.

1.5. ALGUNES DEFINICIONS

El tràfic de persones i la immigració no pot analitzar-se únicament des d'una perspectiva política de relacions estatals, sinó que s'han de considerar els drets fonamentals de les persones. Vegem alguns conceptes que són pertinents en aquest camp.

- Definició del concepte de tràfic de persones del Protocol de Nacions Unides de Palermo del 2000: El tràfic de persones és la captació, transport, trasllat, acollida o recepció de persones recurrent a l'amenaça, la força o altres formes de coacció, rapte, frau, engany, abús de poder o d'una situació de vulnerabilitat o a la concessió o recepció de pagaments o beneficis per obtenir el consentiment d'una persona que tingui autoritat sobre una altra, amb fins d'explotació.

Part III. 10. Prostitució i Immigració

- Drets Humans: La convenció europea de Drets Humans (així com el Pacte Internacional sobre drets civils i polítics i la Convenció americana de Drets Humans) estableix que els estrangers poden valer-se de tots els drets i llibertats reconeguts a la Convenció. Aquests drets són:

- o dret a la llibertat i seguretat física de les persones;
- o dret a un procés equitatiu;
- o al respecte a la vida privada i familiar;
- o a la llibertat de pensament, consciència i religió;
- o a la llibertat d'expressió;
- o de reunió i associació; a no ser discriminat;
- o i dret a un recurs efectiu davant d'una autoritat nacional per la violació d'alguns dels drets reconeguts.

A més dels drets individuals: dret a la vida, prohibició de la tortura i de penes o tractes cruels, inhumans o degradants; prohibició de l'esclavatge, de la servitud i del treball forçat i obligatori; i el dret a la no retroactivitat de la llei penal.

El Parlament Europeu considera que el règim de prohibició de la prostitució i no regulació actual de la majoria dels estats membres afavoreix el mercat clandestí gestionat per la delinqüència organitzada.

El Codi Penal espanyol no castiga l'exercici de la prostitució, ni per a la persona que l'exerceix, ni per al client. Sols són tipificades aquestes activitats quan es refereixen a menors o incapacitats.

És necessari diferenciar:

- a) Tràfic il·legal de persones
 - o negoci per facilitar el trasllat de persones
 - o ajuda desinteressada: escriure una carta d'invitació, allotjament, ajuda econòmica, informar... La definició de tràfic que contempla el Regim Penal Espanyol és tan oberta i ambigua que aquestes ajudes desinteressades podrien ser qualificades com tràfic.
- b) Tracta de persones: la finalitat del tràfic és l'explotació de les persones.

Segons el col·lectiu de Barcelona LICIT, així com l'informe realitzat per ACSUR Las Segovias "*Tráfico e Inmigración de Mujeres en España*", la majoria de les dones que es prostitueixen a l'Estat espanyol han establert contacte per voluntat pròpia amb les xarxes per facilitar el trànsit de la societat d'origen a la d'acollida. L'engany més denunciat per les prostitutes no és l'activitat que hauran de desenvolupar sinó la suma que hauran de pagar, el deute de la prostituta amb els *passadors*.

En aquests casos (que semblen ser els majoritaris) es fa patent la dimensió que cobra la necessitat de la regulació de les immigrants així com el reconeixement de la prostitució com una activitat econòmica.

1.6. POSSIBLES SOLUCIONS

L'any 2002 es realitzaren unes jornades de sis dies sobre drets humans i treball sexual en què participaren diferents col·lectius que treballen diferents aspectes de la prostitució. Les jornades varen ser organitzades al Pati Llimona de Barcelona per l'associació LICIT i hi participaren dones de tot el món (Canadà, Amèrica Llatina, França, Itàlia...). Dels debats es tragueren algunes conclusions per millorar les condicions de les prostitutes:

1- Processos associatius i d'autoorganització:

- a- Facilitar l'autoorganització de les treballadores sexuals, potenciant l'autogestió. Fomentar l'autoocupació, ja que un dels problemes més importants és la dificultat de trobar una feina diferent a la prostitució, donat l'estigma sobre les dones immigrants, que en l'imaginari de la societat estan relacionades amb la prostitució. Es podrien crear tallers per a persones interessades en crear la seva pròpia cooperativa o empresa. Es podria crear una empresa o cooperativa de dones immigrants treballadores en clubs o pisos, per garantir bones condicions de treball a les dones que no volen deixar la professió.
- b- Mantenir relacions amb les associacions de suport, evitant l'assistencialisme i el paternalisme. A més, segons l'estudi d'Acstur-Las Segovias, es podria elaborar una guia amb les principals adreces d'organismes i institucions de recolzament a l'immigrant.
- c- Crear espais de difusió de les experiències associatives de les treballadores sexuals.
- d- L'estudi d'Acstur-Las Segovias afegeix una altra necessitat com és crear associacions de dones immigrants per dur endavant mesures concretes d'intervenció social per canalitzar d'una manera més organitzada els nous fluxos d'entrada:
 - informació i recolzament a les dones novingudes.
 - recolzar a les dones endeutades que no vulguin pagar el deute.
 - crear una bossa de treball, per les que vulguin treballs diferents a la prostitució.

- recolzament psicològic: els problemes que solen tenir són derivats de situacions de vulnerabilitat, inestabilitat emocional, desarrelament, dificultats derivades de desenvolupar un treball estigmatitzat socialment. Les dones que treballen al servei domèstic com a internes solen necessitar ajuda psicològica.
- fomentar l'empoderament de la dona, per no dependre de terceres persones i exigir unes condicions de treball acceptables.
- crear un banc de temps entre les dones immigrants.

2- Legislació sobre el treball sexual:

- a- Reconeixement legal i social de la prostitució com a treball.
- b- *Drets socials i laborals per a les treballadores sexuals.*
- c- Canvis en la Llei d'Estrangeria que garanteixin la possibilitat de residència legal i de treball per a les dones immigrants. No confondre "tracte" amb treball sexual. En aquest punt, l'estudi d'Aczur-Las Segovias afegeix que s'ha de realitzar un canvi legislatiu que elimini la dificultat per a les dones immigrants de convalidar els seus estudis, i per tant, de buscar un treball acord amb les seves qualificacions professionals.
- d- Que la legislació es realitzi tenint en compte els drets i la veu de les treballadores sexuals.
- e- Que es retallin les prerrogatives de la patronal. Les llicències que es concedeixen per muntar locals hauran de tenir en compte: permisos preferents per als locals autogestionats i cooperatives de treballadores sexuals; no concedir llicències als trusts ni a persones individuals que tinguin antecedents penals; no permetre que la patronal imposi el tipus de pràctiques sexuals o les condicions de tracte amb els clients.
- f- La legislació que s'elabori no haurà d'incloure: controls sanitaris obligatoris; registre oficial com prostitutes; impostos especials; zones exclusives d'exercici del treball sexual. Per facilitar aquests canvis legislatius l'estudi d'Aczur-Las Segovias destacava la necessitat d'elaborar un manifest i una campanya de conscienciació per influir en l'opinió pública i la sensibilitat política.

3- Per facilitar la convivència entre prostitutes:

- a- Organització autònoma de les treballadores sexuals
- b- Autorregulació dels conflictes interns

Part III. 10. Prostitució i Immigració

c- Mediació i diàleg

d- Obtenció de respecte social i reconeixement de la seva condició de treballadores

4- Pautes ètiques. Propostes per als mitjans de comunicació per millorar el tracte dels mitjans de comunicació en les informacions sobre treballadores sexuals, i per mantenir una ètica d'investigació en els estudis sobre treball sexual:

- Es recomana defensar el dret a la autoimatge de les treballadores sexuals.
- Desenvolupar un Codi Deontològic referent a les treballadores sexuals.
- Investigar problemes significatius per a potenciar la transformació de la realitat social.
- Donar veu a les persones investigades.
- Desenvolupar les propostes d'investigació que demanen les treballadores sexuals i incloure-les en els equips com expertes.
- Utilitzar les investigacions com a eines per realitzar una feina educativa amb la societat.
- Crear un observatori per analitzar i dur endavant un seguiment dels temes relacionats amb el treball sexual.
- Desenvolupar xarxes d'informació transversal que puguin contrarestar les informacions distorsionades que es donen sobre aquests temes.

A més de totes aquestes mesures proposades al Congrés Internacional de treballadores sexuals del 2002, l'estudi d'Acstur-Las Segovias, que va crear un grup de discussió entre dones i diferents actors socials relacionats amb la prostitució, va destacar altres propostes d'interès per millorar les condicions de vida d'aquestes dones.

Existeixen problemes que poden ser afrontats per ONG, l'administració local o autonòmica a partir de projectes d'intervenció social més puntuals. Per dur endavant aquestes mesures és necessari conèixer bé les característiques i diferències dins d'aquest sector. Segons l'estudi, el sector es pot delimitar en 3 grups amb trets generals característics:

Part III. 10. Prostitució i Immigració

a- Dones nouvingudes: es troben aïllades de la xarxa social immigrant. No disposen de la informació bàsica per desenvolupar-se en la vida quotidiana per aconseguir assistència mèdica, per fer compres, regularització jurídica...Solen recórrer a advocats i metges privats i solen comprar als venedors ambulants que recorren els clubs.

b- Dones immigrants ja instal·lades. Tenen la documentació en regla i coneixen les organitzacions d'ajuda a l'immigrant. Solen tenir intenció de romandre a Espanya a llarg termini i dur a la família.

c- Població flotant: dones que treballen en clubs o pisos per tot l'Estat, viatjant. Poden dur anys a l'Estat, però no estan assentades a cap lloc.

Altres propostes d'intervenció de l'estudi:

1- Crear espais de trobada per a les dones que fan el carrer, per descansar o intercanviar informació.

2- Elaborar un periòdic amb les necessitats informatives de les dones que generi entre elles un cercle de comunicació que multipliqui els seus recursos disponibles, generant l'empoderament.

3- Major coordinació institucional, per entendre diverses necessitats de les dones (jurídiques, sanitàries...). La manca de coordinació entre institucions genera confusió i desconfiança respecte a l'ajuda que es pretén prestar.

4- Campanyes de sensibilització en els països d'origen, per conèixer les condicions reals del treball de la prostitució, per combatre el tràfic i l'explotació de les dones.

5- Sensibilitzar a la població en general i mobilitzar els recursos polítics necessaris perquè es compleixi la llei, permetent a les dones un descans cada tres hores de treball, al servei domèstic.

6- Crear una cooperativa de dones que treballen en els servei domèstic, per regular les condicions laborals i per buscar noves alternatives d'inserció laboral en altres sectors.

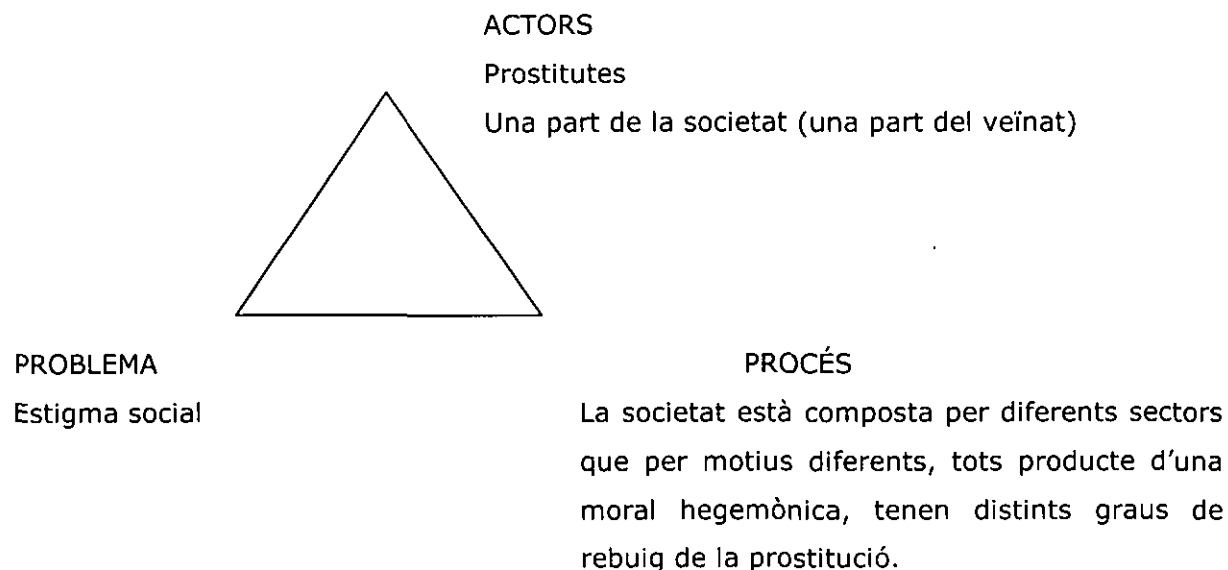
7- Difondre una campanya informativa sobre els drets de les dones, i evitar l'automarginació i l'estigmatització generalitzada cap a la dona prostituta.

Per evitar el treball sexual i domèstic haurien de dur-se endavant accions amb altres actors socials com el sector empresarial.

1.7. SITUACIÓ DE CONFLICTE ESQUEMATITZADA AMB TRIANGLES ACTOR/PROBLEMA/PROCÉS

El que hem vist fins ara mostra les múltiples dimensions de la situació de les prostitutes immigrants. Intentarem esquematitzar en triangles conflictuals (Actor/Problema/Procés), aquest entramat, aïllant els diversos conflictes en què es troben immerses.

1r triangle



Per por que es tregui a la llum la seva condició d'immigrants, irregulars i prostitutes, moltes d'aquestes dones posen en funcionament un mecanisme d'automarginació que les impedeix reivindicar els seus drets. Es produeix un limitat accés als serveis socials i de salut, segons l'informe d'AcSUR- Las Segovias. Segons aquesta associació, la seva major preocupació és la salut psicològica, moltes es queixen de depressió. A més de l'estigmatització de l'activitat que exerceixen que les genera un sentiment de culpa, els aspectes que més les influeixen són:

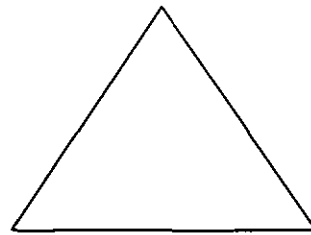
- trencament dels llaços afectius amb el país d'origen i el xoc cultural,
- condició laboral inestable econòmica i temporalment,
- aquestes dones duen doble o triple vida: al carrer són prostitutes, al seu lloc de residència dones corrents i per als familiars dones puixants amb la capacitat de sostenir les càrregues econòmiques de la família.

2n triangle

Algunes dones estan confrontades als proxenetes que les exploten. La condició d'immigrants sense papers d'algunes prostitutes provoca la clandestinitat i la necessitat d'una ajuda (passaport, residències que no es poden adquirir sense papers...) que és

Part III. 10. Prostitució i Immigració

demanada als proxenetes. També existeixen les xarxes que enganyen, exploten i maltracten a els prostitutes.



ACTORS
Prostitutes
Proxenetes

PROBLEMA

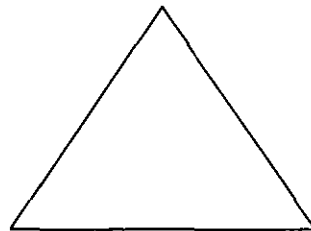
Explotació econòmica

PROCÉS

Les dones cauen o entren en la xarxa d'explotació sexual i hi romanen o volen marxar.

3r triangle

La manca d'una legislació adequada i la manca d'una educació sanitària dels clients provoca que en determinades ocasions les prostitutes siguin víctimes d'abusos per part dels clients, i que elles hagin de desenvolupar el paper d'educadores socials.



ACTORS
Prostitutes
Alguns clients

PROBLEMA

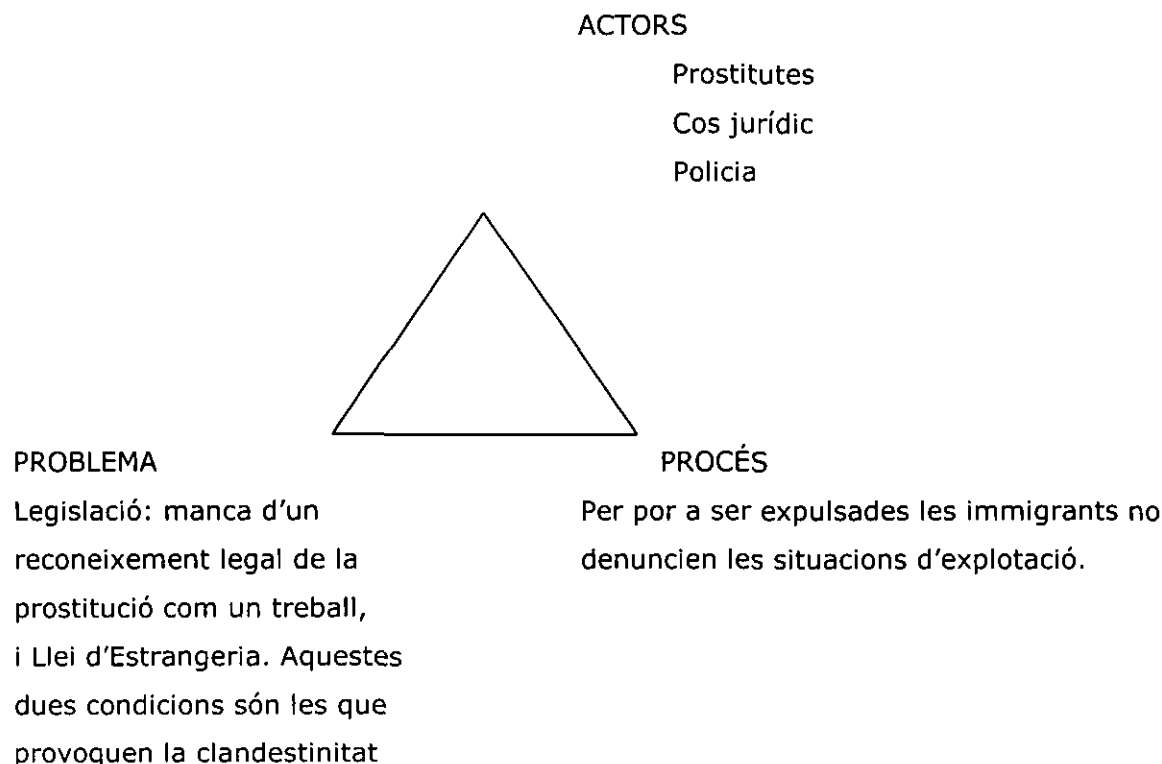
Abusos per part dels clients, riscos sanitaris provocats per la insistència dels clients de no utilitzar preservatius.

PROCÉS

La relació client-prostituta és una relació de poder tot i que hi ha un contracte verbal. Un té un producte a vendre, i l'altre té el poder econòmic, que el pot fer creure's en el dret d'exigir certes pràctiques sexuals o, en alguns extrems, d'utilitzar la violència.

Podríem també descriure un nivell de confrontació entre la prostituta i tots els clients, sota la perspectiva abolicionista, per la utilització de la dona com a objecte. Segons aquest prisma, el problema seria la concepció del cos de la dona com a un objecte, i el procés seria la història i la societat patriarcal que ha permès l'exploració de la dona a molts nivells, no sols el sexual.

4t triangle



La Llei d'Estrangeria permet a les víctimes que col·laborin amb la Justícia per desarticular xarxes ser considerades com a víctimes i aconseguir la llibertat. El projecte *Esperança*, a càrrec de la Congregació de Religioses Adoratrius desenvolupa un programa d'acollida integral per a dones víctimes de tràfic d'éssers humans amb fins d'exploració. *Esperança* considera que les víctimes del tràfic de persones reben un tracte contradictori per part de la llei de l'Estat espanyol. "Per una part se les arresta per la seva situació il·legal a Espanya, sense tenir en consideració la seva situació de víctimes d'exploració i sols quan col·laboren amb la justícia se'ls dóna el tracte de víctimes i són posades en llibertat", afirmen.

La llei de Protecció a Testimonis, tot i ser positiva en intencions no és gaire utilitzada per les prostitutes. Un dels motius que denuncia LICIT és la manca d'una estructura

institucional que pugui garantir l'acollida integral (allotjament segur, assistència psicològica, mèdica, jurídica i social a les dones que denunciïn ser víctimes d'una xarxa. És donen casos de discriminació a les prostitutes en les cases d'acollida a dones maltractades).

2. Corpus de la investigació

La prostitució és un fenomen atemporal que és notícia esporàdicament, quan es desarticula alguna xarxa d'explotació sexual, quan tenen lloc fets macabres, sensacionalistes i delictius, quan s'obri algun club i genera reaccions en el veïnat, o amb menys freqüència quan es planteja el debat polític sobre la seva legalització. Dins del macro període delimitat en aquesta obra, on entren totes les investigacions (d'octubre de 1999 a juliol del 2002), sols en alguna ocasió trobem reportatges en profunditat que solen aparèixer per donar xifres i estadístiques.

Donat que en el cas de l'anàlisi de la cobertura de prostitució no ens centrem en cap esdeveniment concret, hem escollit una doble mostra —una part aleatòria i una part semialeatòria escollint les peces per afinitat temàtica. Ho explicarem més en detall a l'apartat corresponent.

3. Objectius, hipòtesis i metodologia d'anàlisi

3.1. OBJECTIUS

Com a la resta d'estudis d'aquesta investigació els objectius són:

- 1- Analitzar si la cobertura informativa abraça el conflicte amb tota la seva complexitat tant pel que fa als actors, com als problemes o al procés. Com es descriu el problema i les solucions que es plantegen a la situació de conflicte. Comparar el tractament de les diferents publicacions i establir el discurs dominant.
- 2- Estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques.

- 3- Estudiar si el discurs desplegat pels mitjans de comunicació sobre la situació de conflicte reforça el racisme i la discriminació existents.

En aquest cas particular afegim un altre objectiu:

- 4- Analitzar si el paper dels mitjans de comunicació afavoreixen la integració de les prostitutes en la societat, o si les estigmatitza.

3.2. HIPÒTESIS

1- Les informacions sobre prostitució en les quals apareixen immigrants, excepte les del debat polític sobre regulació, no solen recollir la veu de les prostitutes i, quan ho fan, les declaracions se circumscriuen als aspectes més victimitzants (rapte, esclavatge, engany i sobreexplotació).

2- S'incorre en la generalització tractant les dones immigrants prostitutes com un tot homogeni.

Volem veure si als diaris es manifesten les diferències entre les dones que vénen de l'Àfrica, dels països de l'Est o de l'Amèrica Llatina, i les diferències i especificitats que puguin existir dins d'aquests col·lectius.

3- La situació de les prostitutes és tractada des d'una òptica legal, amb menyspreu de la dimensió humana i psicològica.

La situació de conflicte seria tractada de forma reduccionista només sota el prisma de la llei.

4- A les informacions sobre delictes hi ha una acceptació implícita de la llei d'Estrangeria.

5- Les informacions predominants són sobre desarticulacions de xarxes, i aquí les fonts predominants són policials.

Part III. 10. Prostitució i Immigració

Es tracta de veure en part si la major part de les fonts consultades són policials.

6- Els proxenetes gairebé mai tenen veu en les informacions, encara que sí que solen aparèixer quan són empresaris.

7- Sovint l'oposició de veïns als prostíbuls es presenta com a general de tot el veïnat. Els no oposats resten invisibles.

8- Les informacions solen tractar la prostitució sense plantejar solucions ni entrar en les causes, més enllà de l'existència de xarxes.

9- Alguns titulars són sensacionalistes i alarmants.

10- Gairebé mai s'anuncia quin serà el desenvolupament de la situació de conflicte pel que fa a aquestes dones, afectades per la desarticulació de la xarxa o el tancament del club.

11- La prostitució no es descriu com un servei sexual del que fa ús un sector de la societat. Els clients gairebé mai apareixen com actors.

El client és l'actor menys present i les informacions no plantegen la seva responsabilitat en la situació de conflicte.

3.3. JUSTIFICACIÓ DE LA MOSTRA

Per tenir una mostra representativa de les informacions aparegudes a premsa que tractaren el tema de la prostitució, en primer lloc vam fer una revisió superficial de les peces aparegudes al període que comprèn aquest estudi. Vam comprovar que la prostitució solia ser tractada al voltant de tres eixos temàtics: xarxes d'explotació sexual desarticulades, polèmica sorgida amb l'anunciació pública de l'obertura d'algun prostíbul

Part III. 10. Prostitució i Immigració

i, debat polític sobre una possible regulació del treball sexual. Per tant, vam tenir en compte aquests tres temes per fer una tria de les peces periodístiques a analitzar.

De cada diari (*El País*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui*) vam escollir al menys tres articles de cada tema, amb una data aleatòria dins del període d'estudi. Tot i així, vam prendre dues dates significatives en les quals apareixen informacions als quatre diaris: una és el 15 de febrer del 2002, quan al Parlament de Catalunya aprovà impulsar la regulació de la prostitució, i l'altra és el 26 de juny del 2002, data en què la policia va fer una batuda al prostíbul Riviera de Castelldefels. Així, al comparar el tractament d'un mateix esdeveniment als quatre diaris, es podria detectar més fàcilment eventuais mancances.

Per fer més representativa la mostra, vam triar també tots els articles apareguts durant tres setmanes que tractaren el tema de la prostitució. Escollirem tres setmanes amb certa aleatorietat i situades entres les dues dates de referència abans citades: la primera de març, la segona d'abril i la tercera de maig del 2002, és a dir, vam analitzar les setmanes del 4 al 10 de març; del 15 al 21 d'abril i del 20 al 26 de maig.

Les peces trobades i analitzades corresponen a les següents dates:

<i>El País</i>	<i>La Vanguardia</i>	<i>El Periódico</i>	<i>L'Avui</i>
	12/07/00	03/01/01	
		22/02/01	
	12/05/01		12/05/01
15/06/01	18/06/01		
25/06/01			14/09/01
12/07/01	12/10/01	14/10/01	12/10/01
05/09/01		21/10/01	29/10/01
26/11/01	23/01/02	18/01/02	
	31/01/02		
15/02/02 (debat)	15/02/02	15/02/02	15/02/02
	18/02/02		
01/03/02	28/02/02	03/03/02	28/02/02
	16/04/02		
	21/05/02	18/05/02	05/03/02
26/06/02	26/06/02	26/06/02	06/03/02
			26/06/02
	15/07/02	11/07/02	
14/08/02	17/07/02		03/07/02

3.4. INSTRUMENT D'ANÀLISI: FITXA I EXPLICACIÓ

Per analitzar les peces informatives seleccionades el primer pas era procedir a un buidat dels continguts. Per fer-ho vam dissenyar una fitxa model que inclogués les preguntes necessàries per respondre a les nostres hipòtesis.

En primer lloc respondríem a la fitxa tècnica.

Publicació	
Data	
Secció	
Autor	

Avantítol	
TÍTOL	
Subtítol	

Vam analitzar quins eren els actors principals a cada informació, és a dir, a quines persones o col·lectius se les donava més rellevància, i amb quines paraules se les descrivia, i quins eren presentats com secundaris, o amb una escassa referència. En els casos que vam considerar pertinents constatarem si les valoracions que es feien tenien caràcter positiu o negatiu. Dels actors que apareixien analitzarem quines accions se'ls atribuïen directa o indirectament i com eren descrites aquestes accions. Així mateix vam analitzar a quins actor se'ls donava veu i amb quines connotacions, segons el verb que introduïa la cita. En alguns casos vam afegir l'aportació que la cita comportava si ho vam considerar rellevant.

Per analitzar si el conflicte és tractat amb tota la seva complexitat era necessari constatar si algun actor del conflicte és ignorat i si ho era a la major part d'informacions.

ACTORS		
Quins són els actors que es presenten?		
[Principals]		
ACTOR	PRESENTACIÓ	VALORACIÓ

Part III. 10. Prostitució i Immigració

ACTORS		
Actor 1	presentació 1	Valoració 1
Actor 2	presentació 2	Valoració 2
Actor 3	presentació 3	Valoració 3
[Secundaris]		
ACTOR	PRESENTACIÓ	VALORACIÓ
Actor 1	presentació 1	Valoració 1
Actor 2	presentació 2	Valoració 2
Actor 3	presentació 2	Valoració 3
Manquen actors necessaris per l'explicació del conflicte?		
- Actor 1 - Actor 2 - Actor 3		
Quines accions s'adjudiquen als actors?		
ACTOR	ACCIONS	VALORACIÓ
Actor 1	presentació 1	Valoració 1
Actor 2	presentació 2	Valoració 2
Actor 3	presentació 3	Valoració 3
De qui són les declaracions que reproduïx el diari? Quina és la seva aportació en el conflicte?		
ACTOR	ACTOR 1	
APORTACIÓ	Aportació 1	
DECLARACIÓ	Verb introducció 1: Declaració 1:	
ACTOR	ACTOR 2	
APORTACIÓ	Aportació 2	
DECLARACIÓ	Verb introducció 2: Declaració 2:	

Per desmembrar quin era el problema que s'identificava a cada peça vam considerar necessari separar el conflicte, la gènesi del conflicte que identificava la informació i les tesis dels diferents actors.

PROBLEMA
Com s'identifica el problema en l'article?
[Gènesi]

PROBLEMA	
[Conflicte]	
Com s'expliquen les tesis dels diferents actors?	
ACTOR	TESIS
Actor 1	[Forma d'explicació] Tesis 1 [Forma d'explicació] Tesis 2 [Forma d'explicació] Tesis 3
Actor 2	[Forma d'explicació] Tesis 1 [Forma d'explicació] Tesis 2 [Forma d'explicació] Tesis 3
Actor 3	[Forma d'explicació] Tesis 1 [Forma d'explicació] Tesis 2 [Forma d'explicació] Tesis 3

Per últim, unes preguntes concretes ens ajudarien a valorar si el conflicte havia sigut descrit reflectint tota la seva complexitat i incloent-hi tots els factors relacionats.

PROCÉS
Quines fonts fa servir el diari en la cobertura del conflicte?
- Font 1 - Font 2 - Font 3
Quines solucions es plantegen al problema?
S'informa sobre la resolució del conflicte?
S'informa sobre la situació en què es troben els diferents actors després de la resolució del conflicte?
Es descriuen els articles de la Llei d'Estrangeria i de la Llei Orgànica de Protecció de Testimonis que afecta directament a alguns actors?

4. Resultats

Veiem a continuació en quina mesura les hipòtesis s'han confirmat. La primera tenia la següent formulació:

1- Les informacions sobre prostitució en les quals apareixen immigrants, excepte les del debat polític sobre regulació, no solen recollir la veu de les prostitutes i, quan ho fan, les declaracions es circumscriuen als aspectes més victimitzants (rapte, esclavatge, engany i sobreexplotació).

Hem comprovat que la veu de les prostitutes sol estar silenciada i, quan apareix, compta amb molt poc espai, per la qual cosa, només excepcionalment, s'hi parla de la complexitat de les seves vivències i necessitats. La idea dominant que transmeten els mitjans de comunicació sobre les dones immigrants és que es tracta de dones víctimes enganyades per xarxes mafioses criminals que cal desmantellar amb l'acció policial.

El País

En *El País* diari s'emfasitza la condició de víctimes. En un avantítol, s'hi llegeix:

"La red de trata de blancas obligaba a las extranjeras a prostituirse y entregar 50.000 pesetas al día". (15.06.01)

I, també, dos mesos després:

"Las mafias funcionan de distinta manera según el lugar de origen. En África subsahariana y en Latinoamérica, la mayoría de las chicas son captadas por otras prostitutas. A las mujeres africanas las atemorizan con ritos de vudú y con amenazas a sus familias. En los países del Este la captación se hace en discotecas. Los mafiosos les prometen un trabajo, por ejemplo, de camarera en España. Cuando llegan a Madrid las encierran en un piso. Allí las violan, las tienen sin comer durante dos semanas y les dan palizas hasta que aceptan prostituirse en la Casa de Campo o en clubes de alterne de la región". (14.08.01)

Alguns cops les prostitutes no tenen veu directament, però s'hi reproduïxen les declaracions han fet a comissaria o davant del jutge:

"Los juzgados números 12, 14, 16 y 18 de Madrid, donde constan algunos de los testimonios más escalofriantes de las víctimas de la red y que lograron huir. Por ejemplo, una inmigrante relató que recientemente vio cómo una compañera moría asfixiada (...) Otra contó que (...) Uno de los testimonios más desgarradores consta en el juzgado número 18, donde tres jóvenes rumanas declararon que los mafiosos les habían amenazado". (15.06.01)

"Frases como «al llevarnos en coche pasamos por un río», «creo que vi un cartel que ponía Zaragoza» o «el bar tiene luces de neón rojas» son las que llevaron a los agentes a descubrir dónde estaban los clubes donde las mujeres eran explotadas". (14.08.01)

Ocasionalment, s'hi parla d'altres problemes que les prostitutes identifiquen; això sol donar-se en notícies que tracten el debat sobre la regulació de la prostitució:

"... estas mujeres eran muy conscientes del estigma social que supone su profesión, «no sólo para las trabajadoras, sino para sus familiares, sus novios o maridos, sus amigos e incluso sus clientes», declaró Doezema [La qual és definida de la següent manera: "Esta investigadora es integrante de la organización Rode Draad, el sindicato holandés de las trabajadoras del sexo. La ex prostituta..."]. (...) En lo que casi todas las ponentes estaban de acuerdo es en la necesidad de considerar la prostitución como un trabajo, y a las meretrices como empleadas, por cuenta propia o ajena. Para el discurso «radicalmente feminista» de Doezema y Corso, es la mejor manera de garantizar su independencia, su fuerza a la hora de enfrentarse a los clientes y negociar con ellos, y su capacidad para entrar o salir del negocio voluntariamente, garantizando sus derechos laborales, sanitarios y, cuando llegue la hora, su jubilación". (25.06.01)

"ERC, impulsó la moción. Presentó un texto mucho más ambicioso- que incluía

Part III. 10. Prostitució i Immigració

programas sociales de apoyo a las prostitutas como servicio nocturno de guardería y acceso a viviendas de protección oficial- pero en pos del consenso retiró el texto y pactó con todos los grupos una moción..."(15.02.02)

Al debat parlamentari del 15 de febrer del 2002 sobre la regulació de la prostitució, tota l'aparició d'una veu que representés els interessos de les prostitutes va ser la següent:

"Margarita Carreras, prostituta, (...) y María Luisa Sánchez, representante de la organización LICIT, mostraron su indignación al finalizar el pleno: «El discurso y la hipocresía de las representantes de CiU y el PP nos han ofendido». (...) «Me han ofendido porque nosotros no *pegamos* nada, suelen ser los clientes los que tienen problemas», aseguró Margarita Carreras. La portavoz de LICIT fue más lejos: «Si quieren arreglar esto, que se impulse una campaña para las amas de casa porque la mayoría de los clientes son casados y no quieren usar preservativos». Margarita Carreras no ocultó su escepticismo ante la moción: «Parece que (los diputados) han descubierto que somos personas, pero lo primero que deberían hacer es preguntarnos a nosotras». (...) entre tantos diputados se sentía como «un animal en el zoo»: « Me conformo con que me respeten como persona, que cuando pase por un sitio la gente no se aparte; es sencillo y sale gratis»".

La peça ens informa d'altres punts de vista de la problemàtica molt més propers a les pròpies prostitutes, però que tampoc presenten molts arguments i explicacions que ajudin a comprendre millor totes les dimensions de la prostitució.

En algunes informacions, s'aprofundeix un mica en les causes que porten algunes dones a prostituir-se sense ser víctimes de cap xarxa, però les tesis solen pertànyer a experts i no a prostitutes:

"Ninguno de los asistentes olvidó que existen redes y mafias que explotan a las mujeres y a los niños, pero insistieron en que para muchas, la prostitución es sólo un trabajo". (...) "La profesora de la Universidad de Amiens, Gail Petherson, afirmó: «En muchos países asiáticos, las muchachas que trabajan en el sexo son el principal soporte económico de su familia, cuando no el único. ¿Por qué no pueden estar orgullosas de ello? (...) En algunos casos el trabajo sexual de las menores, para ellas puede ser una manera de escapar a un matrimonio impuesto, por ejemplo»" (...) "Ignasi Pons destacó otro aspecto en la situación de las mujeres que han hecho de la prostitución un trabajo al hablar de la "voluntariedad en el ejercicio" «no hay que tener en cuenta sólo que empiecen voluntariamente a trabajar, sino la voluntad de permanencia»". (25.06.01)

La Vanguardia

Se sol identificar prostituta amb víctima de les xarxes d'exploació sexual:

"Cuatro millones de mujeres son víctimas del tráfico sexual cada año en el mundo"; "Medio millón de víctimas son introducidas al año en la Unión Europea, y el 70% procede de Europa del Este. La mayoría son jóvenes secuestradas o compradas en campos de refugiados, que son enviadas a ciudades alemanas,

Part III. 10. Prostitució i Immigració

italianas, belgas o francesas, y son violadas y maltratadas como preparación para la prostitución". (18.06.01)

En les informacions recollides no se sol donar veu a les prostitutes:

"Entre el público presente había algunas prostitutas que reclamaban una normativa mucho más liberal que la que ha presentado el Ejecutivo. (...) El gobierno alemán presenta un proyecto de ley que permitirá a las prostitutas cobrar el paro y acogerse a la Seguridad Social. (...) El borrador intenta favorecer al máximo a las prostitutas". (12.05.01)

En la informació, la veu de les prostitutes que demanen una normativa més liberal hauria de tenir espai per exposar les seves tesis —ja que sabem que no estan d'acord amb la nova normativa—, però no ens informa de quins són els aspectes d'interès per a les prostitutes.

A la informació del 15 de febrer del 2002 sobre el debat parlamentari per a la regulació de la prostitució, l'espai que s'hi va donar a una veu que representés els interessos de les prostitutes va ser el següent:

"... representantes del colectivo que asistieron al debate parlamentario y que aseguraron no sentirse representadas en la iniciativa aprobada. Según Margarita Carreras, una de las asistentes, «nadie nos ha preguntado lo que queremos y se nos ha tratado como siempre», tras lo que reclamó «respeto» a la comisión interdepartamental que deberá estudiar la prostitución en Cataluña. María Luisa Sánchez, representante de la organización LICIT, lamentó la «ignorancia» que aseguró detectar en el debate mantenido en la Cámara, ya que «hay estudios que revelan que los índices más bajos» de enfermedades de transmisión sexual «los tienen las trabajadoras sexuales». Sánchez advirtió también que «gran cantidad de gente está trabajando en esto libremente» y reclamó «que se las respete»".

Sí que s'hi presenten altres dimensions del conflicte, però sense gaire espai per poder ser argumentades amb profunditat.

El Periódico

Algun cop s'hi poden trobar informacions que mostren altres modalitats de prostitució on la dona té més autonomia que les que són explotades per les xarxes: "En els clubs més moderns, les prostitutes pacten directament el servei amb el client, cobren el seu caixet i només paguen a la direcció del club el lloguer d'una habitació". (26.05.02)

També s'hi mostren altres aspectes de la prostitució: "Als locals de cites o barres americanes «la dona exerceix de psicòleg» —segons els empresaris— i cobra comissió per les copes". (22.02.01)

L'espai que es va donar a la veu que representava els interessos de les prostitutes no va ser suficient per aprofundir en les solucions que elles proposen:

"... les tres representants del col·lectiu presents al debat parlamentari, que van dir que no se sentien representades en el text aprovat. «Ningú ens ha preguntat què volem», va dir Margarita Carreras, una de les assistents. María Luisa Sánchez, membre de LICIT (entitat que ajuda les immigrants que es prostitueixen), va lamentar la «ignorància» que va detectar a la Cambra i va afegir: «Un diputat amb pantalons és una cosa i sense pantalons n'és una altra. El mateix passa amb un metge i un policia, i tots passen pels treballadors sexuals»".

L'Avui

Gairebé sempre es defineixen les prostitutes com a víctimes de les xarxes d'explotació:

"120.000 dones de països de l'Europa central i oriental han estat portades per la força i amb enganys a l'Europa occidental per ser obligades a exercir la prostitució". (14.09.01)

Al debat Parlamentari del 15 de febrer del 2002 per una possible regulació de la prostitució, l'Avui va donar espai a la veu del col·lectiu de cooperació amb prostitutes immigrants LICIT, però, tot i que en presenta una idea interessant, no s'hi reflecteixen les solucions i necessitats que elles plantegen.

"A la sessió parlamentària hi van assistir diverses representants de l'associació LICIT que van expressar primer, la seva desil·lusió per no haver estat consultades, i, en segon lloc, la seva por perquè el govern català es limiti a regularitzar l'activitat de les empreses o clubs i s'oblidi de garantir els drets de les treballadores sexuals. «Aprovant els locals s'està al costat dels empresaris, i, per tant, aproven el proxenetisme», va opinar Margarita Carrera, membre de LICIT que des de fa vint anys es dedica a la prostitució. Les prostitutes, va dir una portaveu de LICIT, el primer que volen és respecte i, després, que és regularitzi la seva situació".

I, en un breu sota la notícia que es titulava "Un diputat amb pantalons és una cosa i, sense, una altra", s'hi llegia: "Les prostitutes van mostrar el seu escepticisme respecte a les "bones intencions" de la cambra catalana (...) «Aquí tothom parla sense tenir-ne ni idea i, a nosaltres, que sabem de què va, ningú ens ha preguntat què volem, què opinem i què creiem que s'ha de fer»".

Conclusions

Al discurs que domina la informació sobre prostitució, li manquen dimensions en el retrat de les persones que exerceixen la prostitució. Tot i així, en algunes peces, s'hi observa una lleugera immersió en la problemàtica multidimensional que suposa la prostitució. Les

Part III. 10. Prostitució i Immigració

prostitutes solen aparèixer com víctimes enganyades i, en general, com actors passius. Generalment, les dones no tenen veu, però algunes informacions sí que recullen el seu testimoni pel que fa al delictes.

No hem trobat cap informació que presenti els casos de dones que han contactat autònomament i per voluntat pròpia amb la xarxa.

A les informacions que tracten el debat polític sobre la regulació de la prostitució apareixen veus que representen els interessos de les prostitutes, però aquestes solen pertànyer a experts, professors universitaris, ONG... En la nostra mostra, les prostitutes no surten mai com a font directa de la informació, llevat dels casos en què la prostituta forma part d'alguna associació. Les associacions que representen a les prostitutes tenen veu, però no gaire espai per presentar la complexitat de la seva situació.

2- S'incorre en la generalització tractant les dones immigrants prostitutes com un tot homogeni.

Els quatre diaris presenten les mateixes mancances en el tractament de l'actor prostituta. No s'hi manifesten les diferències entre les dones que vénen de l'Àfrica, dels països de l'Est o de l'Amèrica Llatina, ni les diferències i especificitats que puguin existir dins d'aquests col·lectius.

El País

A les notícies de la mostra utilitzada per fer aquest estudi no hem trobat cap peça on s'expliquessin diferències entre les dones d'un mateix país, ni tan sols entre les dones procedents de països diferents:

"La mayoría de estas inmigrantes irregulares, entre las que se encuentran algunas madres solteras menores de edad, son originarias de zonas deprimidas de Rumania y Moldavia, donde tienen origen algunas redes de trata de blancas que captan mujeres de origen humilde bajo la promesa de un trabajo mejor". (15.06.01)

"El 90% de las testigos protegidas —la mayoría son de países del Este y latinoamericanas, aunque también hay tres chinas— ignoraba...". (14.08.01)

"38 mujeres inmigrantes sin papeles dedicadas a la prostitución. (...) 178 mujeres extranjeras, la mayoría de ellas procedentes del este de Europa, Brasil y Colombia". (26.05.02)

La Vanguardia

Es presenten característiques comunes d'aquestes dones; però, tot i així, no se'ns expliquen detalls significatius i diferenciadors entre elles:

"40.000 prostitutas procedentes de Latinoamérica, Europa de l'Este y África. (...) Lo más corriente es que las mujeres procedan de tres áreas: Latinoamérica (Colombia, Brasil y República Dominicana), Europa del Este (Rusia, Ucrania, repúblicas de la ex Yugoslavia y Polonia) y África (Nigeria, Marruecos, Liberia y Sierra Leona). (...) Suelen ser mujeres entre 18 y 30 años, de bajo nivel económico y cultural, que en sus países no se prostituían y que necesitan imperiosamente ganar dinero para pagar la deuda que les exigen los mafiosos".(18.06.01)

S'hi sol esmentar la nacionalitat de les dones sense donar cap altra dada que les identifiqui:

"El 50% de las mujeres que ejercen la prostitución en Cataluña son extranjeras y están reemplazando a las locales".(18.02.02)

"38 eran chicas extranjeras que ejercían la prostitución en el local y que carecen de la documentación en regla para residir en España. (...) La procedencia de las mujeres es todo un mosaico de nacionalidades: 12 de ellas son rumanas; siete, colombianas; seis, brasileñas; seis, rusas; tres, ucranianas; una, ecuatoriana; una húngara; una bielorrusa, y una procedente de la República Dominicana. (...) 178 mujeres extranjeras que se encontraban en aquel momento en el local de alterne, en su mayoría procedentes de los países del este de Europa, de Brasil y de Colombia". (26.05.02)

A una peça del 12 d'octubre del 2001, l'única contextualització de l'entorn d'aquestes dones que s'hi dóna és el següent: "Generalmente vivían en entornos marginales de sus ciudades de origen".

El Periódico

En algunes informacions, s'hi esmenta el país d'origen de les dones, però no se n'explica res més. En una peça del 3 de gener del 2001, l'única referència a les dones immigrants prostitutes era: "Dones sud-americanes i d'Europa de l'Est".

Altres peces ni tan sols n'esmenten la nacionalitat, però sí que informen que es tracta d'immigrants: "37 dones immigrants de diverses nacionalitats que exercien la prostitució". (21.10.01)

Avui

El tracte que reben les dones immigrants és simplificador, com si formaren un col·lectiu

homogeni:

"El 70% de les dones que exerceixen la prostitució són immigrants. (...) segons informacions del ministeri d'Interior el boom de la prostitució al nostre país es deu, en els últims cinc anys, a l'entrada massiva d'immigrants, especialment provinents de Sud-Amèrica, els països de l'Est d'Europa i l'Àfrica subsahariana". (29.10.01)

En una informació es llegia la següent descripció de les prostitutes immigrants:

"Totes les víctimes responen a un perfil determinat: eren agraciades físicament, tenien un baix nivell cultural, procedien de zones marginals i gairebé totes tenien càrregues familiars. (...) 48 estrangeres, de les quals dinou provenint de Colòmbia, Brasil, Ucraïna i Moldàvia, sense papers de residència". (12.10.01)

Conclusions

Generalment, s'esmenta la nacionalitat de les dones immigrants prostitutes o, si més no, s'esmenta que es tracta d'immigrants o d'estrangeres. Algunes informacions descriuen els trets comuns de les prostitutes de l'esdeveniment de la notícia i algunes altres ofereixen dades sobre l'entorn d'aquestes dones, però no se n'ofereixen descripcions amb detalls significatius i diferenciadors.

3- La situació de les prostitutes és tractada des d'una òptica legal, amb menyspreu de la dimensió humana i psicològica.

La situació de conflicte és tractada amb una visió reduccionista sota el prisma de la llei. Se'ns informa dels fets delictius a l'entorn de la prostitució, però a la dimensió humana i a la psicològica del conflicte no s'hi dona tanta rellevància.

El País

S'hi poden trobar descripcions de com es desenvolupa el conflicte. Informacions generalment tretes de fonts policials per exemple descripcions de com les prostitutes foren captades, enganyades i transportades fins l'Estat espanyol:

"Tras un penoso viaje, en ocasiones ocultas en falsos techos de los trenes, llegan a Madrid. Una vez en la ciudad, los miembros de la red, de la misma nacionalidad y generalmente con documentos de residencia en regla, pagan a los pasadores (encargados del viaje) 2.500 marcos alemanes por cada una de las mujeres. A continuación, retiran el pasaporte a las mujeres, a las que encierran en pisos de barrios periféricos, donde son subastadas entre los proxenetes, que pujan por cada una de ellas por cantidades de hasta 20.000 dólares, en función de su físico o su edad. Esta cantidad es la que tendrán que pagar a los capos de la red en

Part III. 10. Prostitució i Immigració

España y éstos a los grandes jefes que controlan la banda en Rumania". (15.06.01)

Hi ha peces que esmenten que les dones víctimes de les xarxes d'exploració sexual pateixen psicològicament, però no aprofundeixen més en els aspectes psicològics:

"«Suelen convencer a un cliente para que las deje en algún lugar fuera del control de la organización. Después, cuando vienen a la brigada, están temerosas por las amenazas recibidas. Pero cuando hablan con los policías y con los profesionales de los centros de acogida concertados deciden aceptar el ofrecimiento (de colaborar con la justicia)», según un funcionario de la UCRIF. (...) Tras prestar declaración en los juzgados, las inmigrantes han sido trasladadas a pisos repartidos por toda España, donde se les ayuda a superar el trauma pasado y se les busca trabajo". (15.06.01)

Pel que fa a la dimensió humana, s'hi parla dels maltractaments que pateixen a mans dels proxenetes, però no se sol descriure el patiment que provoca l'estigmatització social de la seva professió, o la seva situació vulnerable front a la policia. Però en els articles que tracten la temàtica del debat polític sobre la legalització de la prostitució, pel fet que donen veu als col·lectius de representació de les prostitutes, sí que s'hi poden trobar excepcions que nomenen, sense aprofundir, aquests factors:

"Esta marginación lo que hace es ayudar a quienes explotan a las mujeres, explicó Jo Doezema del sindicato holandés de las trabajadoras del sexo. (...) También por ello la policía y otros actores pueden en muchos casos «acosar a las trabajadoras del sexo sin proteger nunca sus derechos más elementales»". (25.06.01)

La Vanguardia

Hi trobem una perspectiva legalista: "Quienes fuercen a mujeres a prostituirse seguirán siendo perseguidos por la ley". (12.05.01)

El 12 de juliol del 2000, un article que informava sobre les operacions de la màfia russa a l'Estat espanyol estava precedit del paraigües: "Sucesos: Grupos de delincuencia organizada se asientan en España".

Les dimensions humana i psicològica gairebé mai s'hi tracten, però n'hem trobat alguna excepció:

"Uno de los casos más estremecedores y significativos es el que afecta a algunas muchachas colombianas, que han llegado a enloquecer tras se reclutadas en su país para prostituirse en bares de alterne españoles. Tal y como publicó "La Vanguardia" el pasado octubre, las jóvenes llegan a perder la razón a raíz del sufrimiento que padecen en manos de los proxenetes que las explotan". (18.06.01)

El Periódico

Sol haver-hi un prisma legalista:

"Arrestat el cap del club Riviera per explotar noies sense papers". (26.05.02)

"«Només amb transparència podrem controlar que tot el que passa a l'interior d'aquestos locals s'ajusta a la legalitat», afirma un responsable d'Interior. (...) CiU ha demanat al Govern que impulsi la reforma del Codi Penal i endureixi les penes als proxenetes, i que creï una unitat policial específica que persegueixi les màfies". (03.03.02)

Se sol transmetre, implícitament, la idea que aquestes dones estan indefenses front als proxenetes i, fins i tot, en alguns articles pot aparèixer explícitament: "La xarxa es quedava amb els guanys i amenaçava les noies de fer-los mal, a elles o als seus familiars a Ucraïna, si fugien". (18.01.02). Però a la nostra mostra no hem trobat informacions que tractaren els aspectes humans i psicològics d'aquestes situacions o d'altres dins de l'entorn de la prostitució.

Avui

Les informacions ens expliquen diferents aspectes legals de l'esdeveniment, però la dimensió humana i la psicològica no hi solen ser abordades.

"Els grans locals, també anomenats "supermercats del sexe", se cenyeixen al màxim a la legalitat perquè "no s'arrisquen a tenir menors, ni a tenir persones amb problemes que puguin explicar als clients en la intimitat, segons explica l'inspector dels Mossos d'Esquadra, Bernat Baró". (29.10.01)

"Els inspectors han aturat les obres provisionalment fins que la propietat tramiti la llicència corresponent". (28.02.02)

"La policia va fer ahir a la matinada una batuda sense precedents al famós supermercat del sexe i va acabar detenint 41 persones, entre les quals hi ha un dels responsables del negoci, el gerent, a qui acusa d'un delictes contra els drets dels treballadors. (...) «Fins ara el Riviera havia tingut molt de compte de no contractar persones il·legals, prenen moltes precaucions, però últimament havíem detectat que això ja no era així. Per aquest motiu la policia ha hagut d'actuar», va explicar ahir un portaveu de la Prefectura Superior de Policia de Barcelona. (...) «Només se'l pot acusar d'un delictes en contra dels treballadors», segons la policia. Un portaveu d'aquest cos va explicar ahir que «en aquests casos és molt difícil poder acusar pel fet d'afavorir la prostitució". (26.05.02)

Conclusions

No s'hi solen descriure els possibles dilemes morals i les repercussions psicològiques que pot comportar la prostitució o el fet d'immigrar.

L'única solució plantejada per la premsa és l'aplicació de la llei, i els esdeveniments són tractats des de la visió legalista, explicant els delictes comesos pels detinguts.

4- A les informacions sobre delictes hi ha una acceptació implícita de la llei d'Estrangeria.

A les peces analitzades hem observat que la llei d'Estrangeria no sol ser qüestionada. Hem distingit tres maneres d'acceptació de la llei d'Estrangeria:

- No esmentar-la. Moltes peces informen dels delictes comesos, sense relativitzar-los, recordant que alguns dels actes delictius ho són respecte d'una llei, la llei d'Estrangeria.
- Esmentant-la sense explicitar els articles infringits, uns articles que poden ser qüestionats políticament i èticament.
- Presentant-ne els aspectes positius. D'aquesta manera de presentar la llei d'Estrangeria hem trobat exemples a *El País*.

El País

Algunes peces informen sobre detencions per infraccions de la llei d'Estrangeria, però no expliquen els textos de la llei corresponents.

"Tras la inspección del establecimiento, los agentes procedieron a detener por una infracción de la ley de Extranjería a 38 mujeres dedicadas a la prostitución, la mayoría de ellas rumanas, colombianas y brasileñas". (26.05.02)

En alguns articles es presenta la llei de protecció de testimonis i la d'Estrangeria com una eina positiva per a les prostitutes víctimes de xarxes d'explotació sexual:

"Antes tenían miedo y no hablaban, pero ahora cada vez hay más jóvenes, y saben que si se acogen al artículo 59 de la Ley de Extranjería, pueden rehacer sus vidas. (...) Tras prestar declaración en los juzgados, las inmigrantes han sido trasladadas a pisos repartidos por toda España, donde se les ayuda a superar el trauma pasado y se les busca trabajo". (15.06.01)

"Si su declaración sirve para desbaratar una organización o para reforzar las acusaciones contra sus integrantes, los jueces les dan definitivamente la condición de testigos protegidas. (...) El hecho de convertirse en testigo protegido garantiza a los inmigrantes el anonimato y su regularización a través del artículo 59 de la Ley de Extranjería: El extranjero sin documentación o documentación irregular y víctima de explotación en la prostitución podrá quedar exento de responsabilidad administrativa y no será expulsado si denuncia a las autoridades competentes a los autores o cooperadores de dicho tráfico". (14.08.01)

En aquests dos exemples la llei apareix en el seu aspecte positiu.

La Vanguardia

No s'hi esmenta la llei d'Estrangeria encara que es tracte d'informacions relacionades amb la infracció d'aquesta llei:

"Entre los detenidos figuran los máximos responsables de la organización -dos españoles-, el resto de los colaboradores directos y decenas de prostitutas que fueron arrestadas por estancia ilegal en España". (12.10.01)

"Las mujeres detenidas proceden de nueve países diferentes y carecen de la documentación en regla para residir en España". (26.05.02)

S'hi esmenta la llei, però no s'hi expliquen els textos infringits:

"El resto de los detenidos están relacionados presuntamente con delitos de falsificación, robo, lesiones e infracción de la ley de Extranjería". (16.04.02)

No se sol reflectir com influeixen les lleis en la vida de les prostitutes. Però també en podem trobar excepcions: "Las víctimas rara vez lo denuncian por miedo a represalias o a la deportación". (18.06.01)

El Periódico

A les informacions analitzades no se sol esmentar la Llei d'Estrangeria, la qual afecta directament a alguns actors de la informació:

"De totes les dones que van ser identificades, 38 no van poder acreditar que tenien la documentació en regla i van ser traslladades a la comissaria de la Verneda, a Barcelona, on ahir a la nit estaven retingudes". (26.06.02)

Avui

Algunes informacions no esmenten en cap moment la llei d'Estrangeria:

"La Policía Nacional va desarticular ahir una xarxa dedicada a la immigració il·legal de dones estrangeres que eren introduïdes a l'Estat espanyol per a l'exercici de la prostitució". (12.10.01)

"El 73% de les prostitutes de la comarca són immigrants sense papers". (15.02.02)

Hi trobem informacions on seria de gran interès que s'expliquessin els articles de la llei

d'Estrangeria que estan relacionats amb els fets, però no hi són descrits:

"Tot i que algunes exerceixen la prostitució lliurement, una bona part estan en mans de les màfies. És únicament en aquest àmbit en què poden actuar els cossos de seguretat de l'Estat, ja que la prostitució com a tal no està penalitzada perquè hi ha una situació d'alegalitat. En canvi, sí s'intervé policialment quan es cometen delictes contra la normativa vigent, com pot ser el cas de la llei d'estrangeria, segons la Policia Judicial de la Guàrdia Civil". (29.10.01)

"La resta de detinguts són 38 dones, treballadores procedents de diferents països de l'Est i sud-americanes, i dos clients, acusats d'infringir la llei d'estrangeria". (26.05.02)

Conclusions

Les peces analitzades solen informar d'infraccions de la llei d'Estrangeria comeses per distints actors, entre els quals estan les prostitutes, però, tot i així, no s'hi explica l'aspecte de la llei que ha estat infringit i, per tant, es naturalitza la "il·legalitat" sense deixar oberta la possibilitat de qüestionar-la.

5- Les informacions predominants són sobre desarticulacions de xarxes, i aquí les fonts preeminents són policials.

A la mostra es fa patent que la major part de les fonts consultades són institucionals i que, entre aquestes, les policials són les que tenen més presència.

El País

Una gran part de la informació prové de fonts policials:

"(...) aseguran los policías del grupo VI de la UCRIF (Brigada de Extranjería) de Madrid. (...), según fuentes policiales. (...), según un funcionario de la UCRIF". (15.06.01)

"La policía sospecha que otras dos mujeres fueron asesinadas a palos, hace un año, en Madrid". (15.06.01)

"La mayoría, según fuentes policiales, no sabían ni siquiera la ciudad donde se encuentra el local. (...), según fuentes policiales. Éstas aseguran que lo que mueve a estas personas a testificar contra sus explotadores es el anhelo de escapar de las redes que las tienen explotadas y maltratadas". (14.08.01)

"En ella estarían implicadas, según la investigación policial, más de 30 personas, la mayoría funcionarios. (...) según las hipótesis de la investigación, (...) Ésta es la hipótesis que sostiene la Guardia Civil". (05.09.01)

" (...) entre ambos grupos sumaron dos millares de manifestantes, según la

Policía Local". (26.11.01)

Hi trobem altres peces que no citen les fonts policials, però l'article exposa la informació que se n'ha tret:

"Los policías investigaron las empresas (...) Los policías recorrieron disimuladamente el local. (...) «Parecían ponederos de gallinas», recuerda uno de ellos". (12.07.01)

"La policía detuvo a 38 mujeres inmigrantes sin papeles dedicadas a la prostitución (...) Durante la operación policial fue detenido también el dueño del local (...) En la actuación participaron agentes de la Unidad contra Redes de Inmigración y Falsificación Policial y de la comisaría local de Castelldefels. Tras la inspección del establecimiento, los agentes procedieron a detener por una infracción de la ley de Extranjería a 38 mujeres dedicadas a la prostitución (...) Los agentes también intervinieron documentos que supuestamente demostraban la explotación laboral de estas prostitutas en situación ilegal, por lo que se detuvo al responsable del club". (26.05.02)

La Vanguardia

Una gran part de la informació prové de fonts policials:

"Esta frase se incluyó en un informe del Ministerio del Interior español (...) y refleja la preocupación de la policía de nuestro país. (...) Las investigaciones desarrolladas por grupos contra el crimen organizado de la comisaría de la policía de Málaga han puesto de relieve... (...) Boureau for Internacional Narcotics and Law Enforcement Affairs (INL), organismo dependiente del departamento de Estado de EE.UU que dirige Madeleine Albright. (...) Las fuerzas de seguridad del Estado también han detectado... (...) Fuentes oficiales rusas aseguran...". (12.07.00)

"Sí que hay cifras, de origen policial, sobre el número de redes de prostitución desarticuladas en nuestro país". (18.06.01)

"Los agentes de la Brigada d'Extranjería de Barcelona, Bilbao y Oviedo, así como los de la unidad central de Extranjeros de la dirección general de la Policía, llevaron a cabo una macrorredada. (...) Llevaron a cabo una macrorredada que puso patas arriba los clubes de alterne Saratoga, de Castelldefels, Mississippi, de Madrid, Yuma de Oviedo, y Queens, de Bilbao. (...) La operación se ha llevado a cabo durante toda la semana". (12.10.01)

"La policía ha desarticulado una red (...). La dirección general de policía informó ayer". (16.04.02)

"La guardia urbana no tardó más de un día en precintarlo porque la actividad que se llevaba a cabo no estaba «amparada en la licencia»".(12.05.02)

"Los agentes de la Unidad contra Redes de Inmigración y Falsificación, de la Unidad de Intervención Policial y de la Comisaría de Castelldefels llegaron a identificar 178 mujeres extranjeras (...), según informó la Jefatura Superior de Policía de Cataluña". (26.05.02)

El Periódico

Una gran part de la informació prové de fonts policials:

"La Guàrdia Civil ha detingut des del mes de maig passat persones relacionades amb els tràfic de blanques i la prostitució de menors". (03.01.01)

"El director general de la Policia, Juan Cotino, va explicar que (...) Cotino va assenyalar que (...) El director general de la Policia va afegir que (...)". (21.10.01)

"Els Mossos d'Esquadra han detingut cinc persones (...). Segons els Mossos, les noies". (18.01.01)

"Està previst que els inspectors municipals precintin la sala avui". (18.05.02)

"Un portaveu de la Prefectura de Policia de Catalunya va assegurar que... . (...) va assegurar el portaveu oficial". (26.05.02)

Avui

Una gran part de la informació prové de fonts policials:

"(...) segons fonts policials. (...) que, segons fonts policials, (...)". (12.10.01)

"El capità de la Policia Judicial de la Guàrdia Civil a Catalunya assegura que (...). La Policia Nacional Considera que (...) segons explica l'inspector dels mossos d'esquadra, Bernat Baró. Baró considera que (...) La Prefectura Superior de Policia de Barcelona va assegurar que (...), va explicar ahir un portaveu de la Prefectura Superior de Policia de Barcelona. (...) Un portaveu d'aquest cos va explicar ahir que (...)". (26.05.02)

Conclusions

Una gran part de la informació és treta de fonts policials i tracta sobre actes delictius. Predomina, aleshores, un enfocament policial dels esdeveniments. Si les fonts no es contrasten, el conflicte queda simplificat i els actors criminalitzats, incloses les prostitutes, tot i que siguin tractades com a víctimes.

6- Els proxenetes gairebé mai tenen veu en les informacions, encara que sí que solen aparèixer quan són empresaris.

No es dóna veu als proxenetes de les xarxes d'explotació sexual. Els propietaris de clubs reben un tracte diferent: són presentats com empresaris i, en algunes ocasions, compten amb espai per exposar els seus posicionaments.

El País

Podem trobar definicions dels propietaris dels clubs com "propietarios del local", "propietarios del edificio", "promotores", o altres més difusos com "empresa responsable" o "empresa propietaria":

"Los propietarios del local tienen licencia para abrir un hotel y una sala de espectáculos. (...) Empresa propietaria del edificio (la misma que explota el local erótico Riviera, en Castelldefels). (...) Si los propietarios del edificio solicitasen la licencia de hotel *meublé* se les denegaría porque hay un colegio delante. (...) Los promotores tienen previsto abrir el negocio el próximo 5 de marzo.(...) se reanudarán en cuanto la empresa responsable lo solicite". (01.03.02)

La Vanguardia

Als propietaris d'aquests clubs se'ls anomena amb termes com ara "promotors": "Los promotores del Pygmalion tienen concedido el permiso de actividad". (23.01.02)

En algunes ocasions els propietaris de clubs no tenen veu, però se'ls adjudiquen accions o declaracions i se'ls descriu amb generalitzacions impersonals. Aquesta difuminació de l'emissor provoca desresponsabilització:

"Bailén 22 reabrirá el próximo 30 de enero su planta superior como sala de strip-tease con licencia de café-teatro pese a que se anuncia en las páginas de relax de los diarios". (23.01.02)

"Bailén 22 reabre sus puertas y anuncia que se irá del Eixample". (31.01.02)

"El local se anunció hace unos meses como el mayor prostíbulo de Barcelona y abrió el pasado viernes por la noche oficialmente como sala de fiestas". (21.05.02)

El Periódico

El 18 de maig del 2002, amb motiu de la polèmica que va suscitar el local Scenic, va sortir una informació a *El Periódico* on es donava veu als propietaris del local, però mitjançant el director artístic i l'assessor legal:

"Scenic Barcelona, «un cabaret restaurant», segons Isidre Santos, el director artístic. (...) Jorge Barberán, assessor legal de l'empresa Scenic Barcelona SL, va dir que «ignora» a qui pertanyia l'establiment. (...) Barberán va dir que la seva llicència era «de sala polivalent» i que els agents no li havien donat cap paper, perquè el document que portaven «era irregular i podia tenir requisits de falsedat». (...) El director artístic Santos sosté que no hi ha cap passadís, però l'advocat Barberán sí que parla d'un pas: «Però no sé on és».

Si prenem l'exemple del cas de Castelldefels, sí que podem fer algunes constatacions: *El Periódico* és l'únic que dóna veu als representants del club:

"Manuel Nieto, advocat del Riviera i responsable a Catalunya d'ANELA (Associació d'Empresaris de Locals de Contactes), va mostrar la seva sorpresa per l'operatiu: «Si la policia vol actuar de debò contra la immigració il·legal, que lluiti contra els indocumentats que provoquen inseguretats ciutadana o contra aquells empresaris que exploten estrangers en el sectors de la construcció o la restauració. Al Riviera no hi ha explotació laboral»". (26.05.02)

I, el dia 15 de febrer sota el títol "Els patrons demanen 74 noies", s'hi llegia:

"L'Associació Nacional d'Empresaris de Locals de Contactes (ANELA) va entregar dimecres al Ministeri de Treball i Afers Socials els formularis de sol·licitud d'una quota de 74 llocs de treball per a dones estrangeres amb la finalitat de cobrir les necessitats del sector a Catalunya. Amb aquesta petició, el col·lectiu pretén «evitar les màfies», segons el president, Pablo Mayo. L'ANELA va demanar 30 noies per a Barcelona, 30 per a Tarragona, 10 per a Girona i 4 per a Lleida".

De vegades, els propietaris no apareixen encara que se'ls adjudiquen accions:

"El nou local de contactes va obrir ahir per sorpresa malgrat la suspensió de la llicència d'activitats". (18.05.02)

"Locals de contactes reclamen pagar impostos i oferiran una targeta sanitària". (22.02.01)

"Bailèn 22 planeja demandar el districte per danys i perjudicis". (14.10.01)

L'Avui

Els propietaris de clubs tenen veu mitjançant portaveus:

"Un portaveu de Scenic va confirmar que com que sí que hi havia hagut un preacord, els empresaris de locals de cites ja feia dies que havien començat a redecorar la sala de festes amb la intenció d'obrir el prostíbul de forma immediata". (05.03.02)

"Fonts pròximes a l'operació de compravenda dels locals van informar ahir a l'Avui que els amos del Riviera «són empresaris molt seriosos, malgrat que algú pugui opinar sobre el seu negoci en concret». Aquests, segons la mateixa font, no volen problemes i són discrets, i creiem que és possible que finalment es retirin de l'operació a causa del gran malestar que ha causat el projecte del prostíbul tant als veïns com als polítics»". (06.03.02)

En una informació apareguda el 12 d'octubre del 2001, als proxenetes dels prostíbuls se'ls anomena: "responsable", "encarregat", "administrador":

"Emilio José G-P.M. administrava el club Saratoga. La resta dels detinguts són Pablo A.P, de trenta-cinc anys; a Oviedo, la brasilera Elit Katia S.R., encarregada del club Yuma; Luis Alberto B.V., responsable dels club Missisipi de Sant Agustín de Guadalix, i Jesús P.R., encarregat del mateix local".

Comparacions

Si prenem el cas de Castelldefels, podem fer algunes constatacions que diferencien lleugerament el quatre diaris:

El Periódico és l'únic que dóna veu als propietaris del club i l'únic que no reproduïx declaracions de l'associació de veïns. Les informacions que van tractar el tancament del club Riviera de Castelldefels van tenir els següents actors:

El País: Cos policial, associació de veïns i Ajuntament de Barcelona

La Vanguardia: Cos policial i associació de veïns

El Periódico: Cos policial i propietaris del prostíbul

Avui: Cos policial i associació de veïns

Conclusions

Un actor que mai té veu a totes les peces analitzades, és el proxeneta acusat de formar part d'una xarxa d'explotació sexual. A ulls del lector queda reduït a delinqüent sense cap mena de dubte respecte a la seva culpabilitat. En canvi, els proxenetes sí que tenen veu quan es tracta de propietaris de clubs. Se'ls sol anomenar "empresaris", i molts cops la seva veu apareix mitjançant fonts properes.

En determinades peces notem certa desresponsabilització dels actors quan es refereixen als empresaris propietaris de clubs que són descrits de forma difusa amb subjectes impersonals.

7- Sovint l'oposició de veïns als prostíbuls es presenta com a general de tot el veïnat. Els no oposats resten invisibles.

Encara que a algunes peces hi ha identificació precisa dels grups veïnals, a una gran part de les informacions que tracten la polèmica que es genera al voltant dels clubs s'ometen les veus integradores que no s'oposen a la presència de clubs al barri, donant a entendre que la posició dels veïns és homogènia.

El País

La postura dels veïns que s'oposen a l'obertura de clubs es generalitza com si representessin a tot el barri:

"El Ayuntamiento de Barcelona ha clausurado el Scénic tras la polémica suscitada por las denuncias de los vecinos, que aseguran que es un prostíbulo". (26.05.02)

L'única menció que es fa als veïns en l'article de l'1 de març del 2002 és la següent: "Los vecinos del Raval y Paralelo anunciaron acciones de protesta en contra de la apertura del prostíbulo".

La Vanguardia

Les peces analitzades d'aquest diari neguen la nostra hipòtesi. El 23 de gener del 2002 es podia llegir el següent titular: "Los vecinos fuerzan el cierre de otro local erótico, el New Aribau". Però, tot i un títol que sembla que generalitzi, al desenvolupament de la notícia el perfil d'aquests veïns està ben descrit:

"Los denunciantes, un grupo de vecinos de los números 226-228 de la calle Aribau, en su mayoría mujeres de más de 50 años".

Una altra peça que nega la nostra hipòtesi aparegué un mes més tard:

"El portavoz de la Taula del Raval, Manuel Valverde, estuvo a favor de este tipo de instalaciones para mejorar la situación de las prostitutas". (28.02.02)

El Periódico

A la mostra ampliada d'aquest estudi vam trobar els següents fragments que restaven pes a la nostra hipòtesi:

"Els veïns del Raval i del Poble-sec van desconvocar la manifestació que tenien previst celebrar ahir contra l'obertura del prostíbul. Els dos barris han viscut divisions entre els favorables -bàsicament comerciants- i els contraris al nou negoci". (06.03.02)

"La pressió també ha vingut des dels veïns del Poble-sec i del Raval, que la setmana passada van amenaçar d'organitzar manifestacions diàres a la porta de l'Scénic per dificultar-hi l'entrada de clients. Malgrat això, els empresaris de la zona van aplaudir, des del primer dia, la iniciativa empresarial i es fregaven les mans pensant en el moviment de gent que el prostíbul portaria a una zona, segons ells, en decadència". (05.03.02)

L'Avui

A l'Avui hem trobat una peça on, tot i que a la informació sí que s'especifica qui són els veïns que s'hi oposen al club, el títol és el següent: "Els veïns volen el bordell lluny del centre". (26.05.01)

Un altre dia sota el títol: "El Raval i Poble-sec surten al carrer en contra del prostíbul" s'afirmava:

"Els veïns del barri del Raval i Poble-sec van començar ahir a la nit les mobilitzacions en contra del prostíbul. (...) Els veïns van iniciar les protestes fent una enganxada de cartells i avui, dia que els empresaris havien escollit per inaugurar l'establiment sexual, faran una gran concentració. (...) Els veïns estan indignats". (05.03.02)

I al dia següent:

"Tant els veïns del Raval i del Poble-sec com l'Ajuntament de Barcelona van considerar aquesta contenció per part dels amos del Riviera s'ha d'interpretar com un «no definitiu al bordell». (...) La intenció dels amos del prostíbul Riviera de Castelldefels d'inaugurar ahir el bordell més gran de l'Estat a l'antic Studio 54 i a l'hotel annex va causar un gran malestar, tant al Raval i al Poble-sec com dintre l'Ajuntament de Barcelona". (06.03.02)

Conclusions

De la mostra, l'únic espai que els diaris oferien a les postures favorables als clubs era: *La Vanguardia*, una frase a una peça i una notícia; i *El Periódico* vam observar que sí que prestava atenció, (però no veu), a una part del veïnat que no s'oposava a l'obertura d'un prostíbul i que a més la desitjava. Si comparem les peces dels dies 5 i 6 de març del 2002 sobre la polèmica de l'Scenic Barcelona (a l'Avui i *El Periódico*, perquè als altres no es tracta aquesta informació), és de destacar que mentre *El Periódico* informa de l'existència d'una part del veïnat que desitja l'obertura del prostíbul, a l'Avui s'omet per complet aquests actors del conflicte.

Tot i així, en la majoria dels casos de la mostra, hi ha una destacada absència dels veïns no confrontats a la presència de prostíbuls. Així podem afirmar que els veïns són uns actors prou absents en les informacions, però quan hi ha protestes veïnals les informacions no solen explicar el perfil d'aquests i es cau en generalitzacions a tot el barri.

8- Les informacions solen tractar la prostitució sense plantejar solucions ni

entrar en les causes, més enllà de l'existència de xarxes.

A més de les màfies d'explotació sexual existeixen altres factors que porten a les dones immigrants a prostituir-se. La premsa no sol endinsar-se en aquestes altres dimensions de la situació de conflicte llevat de la pobresa.

El País

No es nomenen els aspectes negatius per a les immigrants de la llei d'Estrangeria com a possible factor coadjuvant i a vegades determinant en l'exercici de la prostitució.

S'emfasitza el paper de les xarxes d'explotació sexual com a causa de la prostitució:

"Las más violentas redes de trata de blancas de los países del Este son las rumanas, que controlan el negocio en España desde el pasado septiembre, tras mantener una guerra con las mafias albano-kosovares". (15.06.01)

La pobresa és presentada com una de les causes de la prostitució:

"Muchas de ellas inmigrantes sin papeles, en un 80% las meretrices padecieron la pobreza antes de dedicarse a esta actividad. Trabajadoras del sexo. (...) «Es verdad que a esa edad deberían estar en el colegio, pero hay que ser realistas: su opción no es ir a la escuela, sino rebuscar durante 16 horas entre la basura, para al final ganar menos que en 3 horas de dar masajes», declaró Gail Petherson". (25.06.01)

La Vanguardia

No se sol descriure la llei d'Estrangeria, però en algun article es poden trobar les tesis que defensen que si s'aprovesin lleis que facilitessin l'accés als papers per als immigrants, moltes prostitutes deixarien la professió:

"La mayoría son traídas por redes mafiosas que les retienen la documentación y se quedan con sus ingresos. Si tuvieran acceso a los papeles, estas muchachas no necesitarían esta nueva ley. Estarían trabajando de peluqueras o diseñadoras de moda, que es para lo que vinieron". (18.02.02)

En cap moment es dóna opció a pensar en la prostitució com un treball escollit per les dones amb total independència de les xarxes:

"Suelen ser mujeres entre 18 y 30 años, de bajo nivel económico y cultural, que en sus países no se prostituían y que necesitan imperiosamente ganar dinero para pagar la deuda que les exigen los mafiosos". (...) "El estudio del Centro Reina Sofía define tres vías de captación de víctimas por estas redes. La primera es el

Part III. 10. Prostitució i Immigració

secuestro. La segunda es la venta de mujer, práctica frecuente en países pobres y habitualmente realizada por familiares, ya sea con mentiras o conociendo lo que va a ocurrir. Luego está el engaño, siendo lo más habitual la promesa de un trabajo en un país más desarrollado". (18.06.01)

En alguns casos es destaca el nombre de criminals estrangers que vénen mitjançant les xarxes: "Entre enero de 1997 y septiembre de 2000 se desmembraron 219 grupos, se detuvo a 813 implicados y se liberó a 1.681 mujeres de sus garras". (18.06.01)

Es destaca el paper de les xarxes en el negoci de la prostitució. Es pot comprovar amb la següent peça apareguda sota el títol "El peligro que viene del Este":

"Fuentes oficiales rusas aseguran que en este país hay 5.700 bandas criminales formadas por 100.000 sicarios, muchos de los cuales son ex miembros de la KGB. Un ejército de fuera de la ley que ahora está llegando a España. (...) La mafia rusa, que no tiene una estructura piramidal como la mafia italiana, sino que se compone de diversas bandas que se asocian entre sí para repartirse el mundo de la hampa". (12.07.00)

El Periódico

Sí que es troben informacions on es fa referència a la situació irregular de les prostitutes immigrants sense papers:

"El director general de la Policía va afegir que havien estat unes 250 les dones en situació il·legal a Espanya que havien estat detectades a través de l'operació coordinada de les brigades d'Estrangeria i Documentació". (21.10.01)

S'emfasitza el paper de les xarxes com a causa de l'exercici de la prostitució:

"Els detinguts en l'operació Muga formaven part d'una xarxa que introduïa il·legalment a Espanya dones de parla hispana amb la promesa de proporcionar-los una feina diferent amb la qual pagar un deute d'1.200.000 pessetes, però després eren obligades a exercir la prostitució". (03.01.01)

Avui

Generalment, excepte en les informacions sobre el debat de la regulació de la prostitució, no es dóna relleu a la legislació de l'estat espanyol com a eina per afavorir a les prostitutes, i quan es fa és des de l'òptica de la il·legalitat de les xarxes i no d'una possible reforma de la llei d'estrangeria:

"L'arquebisbe d'Urgell, denuncia que 120.000 dones han estat portades per la força per ser obligades a exercir la prostitució, cosa que considera «un esclavatge modern» que compta amb «la permissivitat i la tolerància» de legisladors i

Part III. 10. Prostitució i Immigració

polícies". (14.09.01)

En algunes informacions es relaciona prostitució amb condicions legislatives a la societat d'acollida cap als immigrants i amb la condició de sense papers de les immigrants:

"L'Institut català de la Mediterrània constata que la doble discriminació ètnica i econòmica de les dones estrangeres afavoreix la pràctica de la prostitució, ja que es veu com «un mitjà factible de fer diners de manera ràpida». La relació entre immigrants i l'ofici més vell del món també es dona en molts casos perquè es tracta «d'una ocupació totalment informal que no exigeix papers»". (29.10.01)

"El 73% de les prostitutes de la comarca són immigrants sense papers". (15.02.02)

Es donen vagues explicacions per les que les dones es prostitueixen: "Totes les víctimes responen a un perfil determinat: eren agraciades físicament, tenien un baix nivell cultural, procedien de zones marginals i gairebé totes tenien càrregues familiars". (12.10.01)

El següent article, del qual ampliem un fragment anterior, qüestiona la dificultat d'aconseguir els papers, però continua insistint que qui més potencia la prostitució són les màfies:

"El capità de la Policia Judicial de la Guàrdia Civil a Catalunya assegura que l'augment de prostitutes immigrants es deu al fet que, en un primer moment, les autoritats no van saber posar fre a aquesta allau de persones. Tot i que algunes exerceixen la prostitució lliurement, una bona part estan en mans de les màfies. És únicament en aquest àmbit en què poden actuar els cossos de seguretat de l'Estat, ja que la prostitució com a tal no està penalitzada perquè hi ha una situació d'alegalitat. En canvi sí s'intervé policialment quan es cometen delictes contra la normativa vigent, com pot ser el cas de la llei d'estrangeria. (...) L'Institut Català de la Mediterrània constata que la doble discriminació ètnica i econòmica de les dones estrangeres afavoreix la pràctica de la prostitució, ja que es veu com "un mitjà factible de fer diners de manera ràpida". La relació entre immigrants i l'ofici més vell del món també es dona en molts casos perquè es tracta "d'una ocupació totalment informal que no exigeix papers. (...) Per Xuclà és molt important aquest debat per la mutació del negoci del sexe en els últims cinc anys amb l'entrada de màfies d'immigrants que han provocat "l'aparició de nou del tràfic de persones en el món occidental". (29.10.01)

S'emfasitza el paper de les xarxes d'explotació sexual com a causa de la prostitució: "120.000 prostitutes (...) han estat portades per la força i amb enganys a l'Europa occidental per ser obligades a exercir la prostitució". (14.09.01)

Conclusions

No es sol reflectir el mode de vida que aquestes dones tenen un cop a la societat d'acollida. Tot i així sí que es relaciona prostitució amb les dificultats per aconseguir una situació regulada a l'Estat espanyol.

No es descriu la situació socio-laboral a l'Estat espanyol com una de les gènesi del problema i en canvi, sí es descriu com a gènesi la situació socio-econòmica dels països d'origen d'aquestes dones però sense entrar en descripcions en profunditat.

Els diaris analitzats reforcen el paper de víctimes de les prostitutes, però no qüestionen el sistema legal. Tota la responsabilitat sobre l'existència de les xarxes de prostitució recau sobre els proxenetes, obviant així l'aprofitament que ells fan de la situació d'il·legalitat en què es troben algunes dones, com dels obstacles que troben altres per immigrar.

No es menciona la manca de recursos (legals, laborals, econòmics) de les dones immigrants prostitutes que les incapacita per emancipar-se dels seus proxenetes.

S'explica el procés que portà a les dones a ser prostituïdes per les xarxes, però no s'explica el procés que portà a les dones a prostituir-se sense ser víctimes de xarxes.

La manca de notícies que mencionin les treballadores immigrants al servei domèstic simplifica el problema de la immigració femenina i en certa manera redueix la responsabilitat social de les institucions polítiques sobre la situació.

La premsa podria estimular, i no ho fa, un debat entre la societat civil i les institucions sobre les causes estructurals relacionades amb:

- globalització econòmica
- empobriment de països del Sud
- manca d'oportunitats laborals a l'Estat espanyol
- marc legal vigent

9- Alguns titulars són sensacionalistes i alarmants.

A la mostra hem observat que en general els titulars són prou seriosos, però tot i així considerem que és de destacar que alguns accentuen una visió que contribueix a l'estigmatització de les prostitutes.

El País

A la nostra mostra no hem trobat cap que fos sensacionalista o alarmant.

La Vanguardia

Alguns títols són alarmants o sensacionalistes a més de relacionar prostitució a explotació i delinqüència.

Sota el paraigües "Grupos de delincuencia organizada se asientan en España", es llegia el títol "El peligro que llega del Este". I el subtítol "La policía española está alerta ante la penetración de la mafia rusa en nuestro país". I un breu en la mateixa plana: "La delincuencia organizada apuesta por el sexo". (12.07.00)

Un altre titular cridaner és:

"Mujeres de países del Este eran "vendidas" por 6.000 euros a clubs de alterne". (16.04.02)

Alguns tot i ser correctes utilitzen termes un tant sensacionalistes: "El Ayuntamiento dice desconocer la apertura de un híper del sexo". (28.02.02)

El Periódico

El 18 de maig del 2002 una columna que acompanyava una informació sobre l'expropiació d'un club es titulava: "Per 100 euros et faré l'amor".

Avui

A la mostra hem trobat:

"La prostitució viu un boom a Catalunya", era el títol d'una informació que estava acompanyada del subtítol: "El sector creix i s'expandeix amb l'arribada constant d'estrangers". (29.10.01)

"El Raval i Poble-sec surten al carrer en contra del prostíbul". (05.03.02)

Algunes, tot i ser correctes, utilitzen termes un tant sensacionalistes: "Els amos dels Riviera ajornen la compra de l'antic Studio 54, on volen fer un macroprostíbul". (06.03.02)

Conclusions

Donat que molts lectors tan sols llegiran els titulars, el fet de qui hi hagi alguns que siguin sensacionalistes i alarmants, fa que en certa manera es reforci en l'imaginari col·lectiu una visió simplificada del fenomen multidimensional que és la prostitució.

10- Gairebé mai s'anuncia quin serà el desenvolupament de la situació de conflicte pel que fa a aquestes dones, afectades per la desarticulació de la xarxa o el tancament del club.

Després de la desarticulació d'una xarxa, o el tancament d'un club la vida de la dona prostituta es veu totalment alterada. Si a més s'afegeix la condició d'immigrant i sense papers aquest canvi és molt més transcendental. Si bé és cert que algunes informacions sí que anticipen que algunes dones seran deportades, però no se sol donar cap altre tipus d'informació.

El País

La majoria de les informacions ens anuncien que les xarxes han sigut desmantellades i alguns dels actors detinguts, però no diuen com afectaran aquestes detencions a la vida de les prostitutes immigrants i dels seus familiars:

"La policía detuvo ayer en un local de alterne de Castelldefels a 38 mujeres inmigrantes sin papeles dedicadas a la prostitución. (...) Se detuvo al responsable del local por un presunto delito contra los derechos de los trabajadores". (26.05.02)

"Para cuando los mafiosos se percataron de que aquello no era una rutinaria operación antidroga, sino algo mucho más serio, ya tenían las esposas puestas y viajaban en coches celulares rumbo a los calabozos". (12.07.01)

Alguns cops sí que s'anticipa el desenvolupament dels fets, encara que generalitzant sense explicar els casos concrets dels actors de la informació:

"Ni el ministerio de Justicia ni el de Interior tienen partidas económicas específicas para el plan policial de protección de testigos, así que el futuro de estas mujeres depende de las ONG. (...) Después de ratificar la denuncia la brigada traslada a las mujeres a pisos de acogida de distintos organismos, como la Asociación para la Prevención, Reinserción y Atención de la Mujer Prostituta (Apramp) o congregaciones religiosas". (14.08.01)

"Treinta mujeres inmigrantes evitan la expulsión de España al denunciar a sus proxenetas. (...) Tras prestar declaración en los juzgados, las inmigrantes han sido trasladadas a pisos repartidos por toda España, donde se les ayuda a superar el

Part III. 10. Prostitució i Immigració

trauma pasado y se les busca trabajo. Tan sólo en algunos casos deciden volver a sus países de origen o a ejercer la prostitución. Algunas incluso contraen matrimonio con españoles". (15.06.01)

La Vanguardia

La major part dels articles ens informen de les detencions sense anticipar el desenvolupament dels fets:

"La policía ha detenido a 66 personas, entre ellas la cúpula de una banda que traficaba con inmigrantes y luego las prostituía en España". (...) "decenas de prostitutas fueron arrestadas por estancia ilegal en España". (12.10.01)

"La operación ha concluido con 54 detenciones". (16.04.02)

"La operación policial se saldó con la detención de 41 personas. (...) La operación policial no supone el cierre del club. (...) La asociación de vecinos ha interpuesto un recurso contencioso administrativo para reclamar el traslado del club". (26.05.02)

El Periódico

S'informa de la resolució del conflicte, a saber, desarticulació de la xarxa, però gairebé mai s'avancen les conseqüències que la desarticulació de la xarxa implicarà en la vida de les dones: "La Guàrdia Civil va detenir 30 persones acusades d'introduir il·legalment a Espanya dones i obligar-les posteriorment a exercir la prostitució". (03.01.01)

Però és possible trobar excepcions:

"La policia ha iniciat els tràmits d'expulsió de 37 dones immigrants de diverses nacionalitats que exercien la prostitució.(...) El director general de la Policia va afegir que havien estat 250 les dones en situació il·legal a Espanya que havien detectat a través de l'operació coordinada per les brigades d'Estrangeria i Documentació de Córdova, Bilbao, Oviedo, Barcelona, València, Múrcia i Madrid". (21.10.01)

"De totes les dones que van ser identificades, 38 no van poder acreditar que tenien la documentació en regla i van ser traslladades a la comissaria de la Verneda, a Barcelona, on ahir a la tarda estaven retingudes". (26.05.02)

Avui

A moltes informacions les prostitutes també són invisibilitzades quan es parla de la resolució del conflicte:

"L'amo de l'antic Studio 54 ultimava ahir a la nit la venda de la sala de festes. (...) Els veïns van iniciar les protestes fent una enganxada de cartells i avui faran una gran concentració. (...) L'Ajuntament ha avisat que si no es compleix la normativa precintarà els establiments". (05.03.02.)

A aquest article s'informa sobre la situació en què es troben els diferents actors després de la resolució del conflicte, excepte les prostitutes.

Manca una explicació de les conseqüències de les detencions:

"S'han detingut 66 persones que actuaven a Bilbao, Oviedo i Barcelona i tenien contactes internacionals (...) Aquestes dones han estat arrestades perquè no tenen els papers de residència". (12.10.01)

Algunes informacions expliquen altres aspectes de la problemàtica però sense profunditzar en les causes: "Un portaveu de la Prefectura Superior de Policia de Barcelona va explicar que «en aquests casos és molt difícil poder acusar pel fet d'afavorir la prostitució». Això és així perquè la majoria de vegades les prostitutes es neguen a acusar i a declarar en contra dels seus proxenetes, per la qual cosa el cas acaba en res". (26.05.02)

Conclusions

Als quatre diaris manca un seguiment del desenvolupament dels fets. Normalment l'explicació del desenllaç provisional del conflicte es redueix a la visió més sensacionalista, és a dir, detencions, sancions a propietaris de clubs que incompleixen la legislació... sense abordar els aspectes que afectaran més directament a aquestes dones. No es descriu la situació en la qual es troben les dones immigrants prostitutes després del desenllaç del conflicte. Normalment l'únic que s'informa del seu futur és que estan detingudes. Com ja hem analitzat a la hipòtesi 4, no s'expliquen les característiques de la llei d'Estrangeria, ni tampoc com les afectarà en la resolució dels esdeveniments. Aquesta llei és determinant pel futur de les dones immigrants.

En algunes informacions sobre tancaments de clubs, les prostitutes ni tan sols apareixen com a actors, com vam veure a la hipòtesi 1, per tant, en aquests casos tampoc es fa cap referència al seu futur.

11- La prostitució no es descriu com un servei sexual del que fa ús un sector de la societat. Els clients gairebé mai apareixen com actors.

El client és l'actor menys present i les informacions no plantegen la seva responsabilitat

Part III. 10. Prostitució i Immigració

en la situació de conflicte.

El País

Dels articles analitzats l'única referència als clients és aquesta:

"La portavoz de LICIT fue más lejos: «Si quieren arreglar esto, que se impulse una campaña para las amas de casa porque la mayoría de los clientes son casados y no quieren usar preservativos»". (15.02.02)

La Vanguardia

Dels articles analitzats les úniques referències als clients són aquestes:

"Aunque ninguna de las propuestas incide en este aspecto, el cliente, destaca el informe del ICD, «es el gran olvidado de todos los abordajes» que se han hecho de la prostitución. Únicamente la reforma de 1999 en Suecia recordó que la demanda era la causante última de la prostitución y optó por penalizar al cliente y no a la prostituta, lo que tampoco ha resuelto el problema, al obviar la "función social" que tiene esta actividad". (18.02.02)

"En alemán «freier», «el que va por libre». (...) Más de un millón de hombres hacen cada día usos de sus servicios. (...) No podrá reclamar por un servicio que considere «deficiente». Sólo podrá reclamar si el servicio no se ha producido o se ha consumado durante un tiempo menor al pactado con la profesional". (12.05.01)

"Medio millón de Turistas «sexuales» visitan 50.000 burdeles de Tailandia". (18.06.01)

El Periódico

Dels articles analitzats l'única referència als clients és aquesta: "Públic habitual". (14.10.01)

Avui

Dels articles analitzats les úniques referències als clients són aquestes:

"Dos clients acusats d'infringir la llei d'Estrangeria.(...) Mafiosos de tot tipus en són usuaris habituals. (...) Precisament els dos detinguts per infringir la llei d'Estrangeria eren clients: un argentí i un colombià". (26.05.02)

"Clients d'aquest tipus de negoci. Molts d'ells provenen de la Fira de Mostres". (28.02.02)

Part III. 10. Prostitució i Immigració

Les informacions sobre el debat parlamentari d'una possible regulació de la prostitució donen veu a persones més sensibilitzades amb el problema i que per tant sí que poden descriure l'exercici de la prostitució com un servei sexual:

"Avui som víctimes d'una doble moral que permet que un milió d'homes exigeixin serveis sexuals, però les dones que fan aquests serveis són criminalitzades i estigmatitzades, va assegurar al Bundestag la diputada dels Verds". (12.05.01)

Conclusions

L'actor amb menys presència és el client. De totes les informacions analitzades no hi ha ni una sola on algun representant d'aquest sector social tingués veu. Si apareix és com a tercera persona. No es descriu el tipus de persones que utilitzen el servei sexual que ofereixen les prostitutes. Mai es planteja la part de responsabilitat dels clients de la situació de conflicte. No es parla dels clients: qui són, què fan, i per què busquen els serveis sexuals.

5. Consideracions sobre els objectius. Conclusions

Primer objectiu: **Analitzar si la cobertura informativa abraça el conflicte en tota la seva complexitat** tant pel que fa als actors, com als problemes o al procés. Com es descriu el problema i les solucions que es plantegen a la situació de conflicte. Comparar el tractament de les diferents publicacions i establir el discurs predominant.

La idea dominant que transmeten els mitjans de comunicació sobre les dones immigrants que exerceixen la prostitució és que es tracta de dones víctimes enganyades per xarxes mafioses criminals, a les quals s'ha de desmantellar amb l'acció policial.

Les prostitutes solen ser considerades socialment com a víctimes. Si se'ls pregunta què pensen d'aquesta valoració per regla general elles la refusen. Un gran nombre són sens dubte víctimes d'una situació socio-laboral que les va fer prendre la decisió de prostituir-se. Segons les fonts utilitzades per fer aquesta anàlisi, les prostitutes que són víctimes de les xarxes són un percentatge molt inferior a les prostitutes que ho fan per decisió pròpia. Els diaris analitzats centren majoritàriament la seva atenció en les prostitutes víctimes de les màfies, per tant podem assegurar que no reflecteixen la situació de conflicte amb tota la seva complexitat. Per fer-ho caldria que les prostitutes fossin actors amb veu.

Segon objectiu: **Estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques.**

Les següents recomanacions no es compleixen per regla general:

No s'han d'incloure el grup ètnic, el color de la pell, el país d'origen, la religió o la cultura si no és estrictament necessari per a la comprensió global de la notícia. Si bé és cert que per a algunes lectures pot ser necessari saber la procedència d'alguns dels actors (quan els esdeveniments comportaran deportacions, quan s'explica la situació socioeconòmica del país d'origen...), no sempre és així. En canvi, per regla general els diaris solen informar de la nacionalitat de les prostitutes i dels proxenetes.

Cal evitar les generalitzacions, els maniqueïsmes i la simplificació de les informacions. Els residents estrangers no comunitaris són tan poc homogenis com els autòctons. Tant les prostitutes com els proxenetes solen tractar-se com un tot homogeni.

No s'han de potenciar les informacions negatives ni les sensacionalistes. Cal evitar crear inútilment conflictes i dramatitzar-los. S'ha de potenciar la recerca de notícies positives. Si bé és cert que a tots els diaris es poden trobar reportatges en profunditat que tracten d'oferir informacions més properes a la realitat dels fets i amb un tracte més humà cap als actors de la situació de conflicte, també és cert que la majoria de les informacions sobre prostitució és centren en els factors més sensacionalistes i maniqueus.

Equanimitat en les fonts d'informació. Cal contrastar les institucionals i s'han de potenciar les pròpies de les minories ètniques i tenir especial cura en les informacions referides als països d'origen. Si observem les fitxes es constata que les fonts consultades són les institucionals, especialment el cos policial, associacions de veïns i propietaris de clubs. Quan s'informa sobre la regularització de la prostitució també es recorre com a fonts a experts sobre el tema, però gairebé mai parlen les prostitutes ni s'ofereixen les tesis de les associacions d'immigrants.

Responsabilització dels professionals. La importància de la ubicació física de la informació. "L'efecte dominó". Utilització del material gràfic. No s'han trobat elements rellevants en aquests aspectes.

Militància periodística: cap a una multi-interculturalitat enriquidora per a tots. La potenciació de les informacions en positiu. Les informacions que tracten d'oferir informacions en positiu no reflecteixen la complexitat de la situació multidimensional del conflicte, pel que no ofereixen una imatge positiva de les prostitutes.

Tercer objectiu: Estudiar si el discurs desplegat pels mitjans de comunicació sobre la situació de conflicte reforça el racisme i la discriminació existents.

Els quatre diaris transmeten un discurs que, en posicionar-se al costat de les prostitutes immigrants, emfatitza el seu rol de víctimes de les xarxes. Molts cops els membres d'aquestes xarxes són immigrants o estrangers i els diaris destaquen aquests atributs, a més de destacar les seves característiques més delictives i cruels. En canvi això no passa amb els proxenetes de nacionalitat espanyola, com puguin ser els propietaris de clubs.

Quart objectiu: Analitzar si el paper dels mitjans de comunicació afavoreixen la integració de les prostitutes en la societat, o si les estigmatitza.

Tot i haver reportatges en profunditat que intenten afavorir a aquest col·lectiu social, no es reflecteix el seu rol de ciutadanes. El tracte que reben les prostitutes per part dels diaris analitzats no ajuda a apropar la prostituta al ciutadà en l'imaginari dels lectors. No s'informa sobre la normalitat de les seves vides. Continua sent un ésser desconegut, estrany, que no entenem molt bé com ni perquè es prostitueix. Tampoc coneixem la situació socio-laboral de les immigrants nouvingudes, ni les relacions que es donen entre elles i la societat d'acollida.

Gairebé mai ens transmeten les tesis de les pròpies prostitutes, dels clients i dels proxenetes. No sabem quines relacions es teixeixen entre ells. Es troben peces que inclouen nous factors i amplien els coneixements del lector sobre el treball sexual, però destaca un major nombre de peces sobre els casos més sensacionalistes i criminalitzadors. En l'imaginari col·lectiu es relaciona prostitució amb delinqüència. Podem concloure que el tracte actual que reben les prostitutes a la premsa analitzada les estigmatitza.



Lluís Pellicer

11. La cobertura informativa de l'ablació

0. Introducció: l'ablació

Què és l'ablació

Des de l'Edat de Bronze, diverses comunitats de l'Àfrica i de l'Àsia tenen el costum de practicar la circumcisió del penis als nens i l'ablació del clítoris a les nenes. Es tracta d'un ritus de benvinguda a l'estructura social de moltes comunitats, conformades en grups socials i polítics basats en bona part en el cicle vital de cada persona. En concret, hi ha tres grups d'edat o *kafos* per cadascun dels dos sexes, en què les persones desenvolupen tasques del grup.

L'ablació és, doncs, un ritus d'iniciació a la vida comunitària. La pràctica es duu a terme en tres fases diferents.¹ Primer, els nens són separats de la comunitat i circumcidats. Després, se'ls manté marginats durant el temps que dura la cicatrització de les ferides, que sol ser d'entre dues i tres setmanes en el cas dels nois i d'entre dues a vuit en el de les noies. En aquesta etapa es produeix la transmissió de diversos coneixements i ensenyances als iniciats. Finalment, la comunitat ofereix una festa de benvinguda als nens i les nenes que han passat el ritus, en què se'ls presenta com a nous membres. No passar per aquest ritus implica, com a mínim, la marginació de les nenes i les mares, moltes de les quals estan pressionades per un conjunt de tòpics i llegendes que circulen per la comunitat².

Les conseqüències de la pràctica són diverses, es produeixen a curt o llarg termini i poden significar la mort de la persona.³ En concret, segons la comunitat, hi ha quatre tipus d'escissió dels òrgans genitals:

¹ KAPLAN, Adriana. *De Senegambia a Catalunya. Procesos de aculturación e integración social*. Fundació La Caixa, Barcelona, 1998, p. 68.

² Amnistia Internacional. *La mutilación genital femenina y los derechos humanos*. Amnistia Internacional, Madrid, 1998, p. 28-29.

³ Per conèixer-les: KAPLAN, Adriana. *Integración sexual, identidad étnica, género: la salud sexual y reproductiva de las mujeres migrantes subsaharianas*.

Pàgina web: <http://www.pangea.org/ariadna/AKaplan-saludreproductiva.PDF>, p. 13-15.

Part III. 11. Ablació

1. Escissió del prepuci amb o sense escissió d'una part o de tot el clítoris.
2. Escissió del prepuci i el clítoris juntament amb l'escissió parcial o total dels llavis menors.
3. Escissió de part o de tots els genitals externs i la infibulació combinada amb l'escissió. Es tracta de l'ablació del cos del clítoris, dels llavis menors i d'una part dels llavis majors que se suturen entre sí, deixant un petit orifici per a la sortida dels fluxos naturals.
4. Escissions no classificades, com la perforació, la incissió o l'estirament del clítoris o dels llavis, les erosions de l'orifici vaginal o la introducció de substàncies corrosives perquè sagni.⁴

Per intentar preservar la salut sexual i reproductiva de les dones d'aquestes comunitats, s'ha constituït l'anomenat Comitè Interafricà a països com Sierra Leona, Gàmbia, Libèria, Ghana i Nigèria, que prepara tallers informatius per sensibilitzar les poblacions que duen a terme aquestes mutilacions. La comissió té en compte que no es pot parlar de clitoridectomia, perquè provoca el rebuig del grup, i s'emfasitzen les conseqüències per a la salut que comporten la pràctica.⁵

Com hem vist, l'ablació del clítoris i la circumcisió masculina responen a unes pràctiques ben arrelades a l'estructura social i política de les comunitats. Per a l'eliminació de la clitoridectomia, doncs, no n'hi ha prou amb una legislació que permeti perseguir-la, sinó que també calen les condicions i el treball necessaris per aconseguir una transformació social i cultural de les comunitats.

Però el caràcter cultural de l'ablació no disculpa el fet que la mutilació genital femenina sigui una agressió que priva les víctimes d'un òrgan de realització personal. Es tracta d'una forma de control de la sexualitat de la dona per part dels homes per assegurar-ne la virginitat i, per tant, d'una pràctica discriminatòria que reflecteix una subordinació per raó de sexe⁶.

⁴ ÀLVAREZ DE GREGORI, María Cristina. *Sobre la mutilación genital femenina y otros demonios*. Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 2001, p. 12.

⁵ KAPLAN, Adriana. *De Senegambia a Catalunya. Procesos de aculturación e integración social*. Fundació La Caixa, Barcelona, 1998, p. 76

⁶ (Entrevista a Fatoumata Siré) I. DE LA FUENTE. "La ablación es una cuestión de poder del hombre". Dins. *El País*, dilluns 26 de novembre de 2001, p. 32.

⁷ KAPLAN, *op.cit.* p. 179 i entrevista: CONESA, Mercè. "En vuit anys, l'administració no hi ha sabut fer res". Dins: *El Periódico de Catalunya*. 6 de maig de 2001, p. 3.

Part III. 11. Ablació

Bona part de la població immigrada d'aquests països continua practicant la circumcisió dels òrgans genitals als fills, tant als països d'acollida com a les societats d'origen. Una de les explicacions que dóna l'antropòloga Adriana Kaplan és el *mite del retorn*⁷. D'entrada, la majoria dels immigrants volen tornar als seus països, però amb els diners suficients per millorar les seves condicions de vida. El mite del retorn, que forma part del procés migratori inicial, es veu reforçat arran de les minses possibilitats d'integració i de prosperar que els ofereix la societat d'acollida. La falta de papers de residència, els complicats tràmits per obtenir-los, la precarietat econòmica i la inestabilitat laboral, augmenten la inseguretat, la vulnerabilitat i el desconcert del col·lectiu immigrant. El mite és, doncs, més viu que mai, i tornar a la societat d'origen vol dir també garantir a les noves generacions que podran integrar-se a les regles socials existents que hi són vigents⁸.

A Espanya, els mediadors culturals i sanitaris i els membres d'associacions d'immigrants continuen recordant les dificultats per sensibilitzar les mares. A grans trets, els motius són l'arrelament de la tradició en les societats d'origen; els problemes amb què es troben en arribar a Espanya, que fan que situïn l'ablació entre les seves prioritats, i el rebuig sistemàtic a la creença que es tracta d'una mutilació. Per això, bona part dels professionals que tracten l'ablació consideren que el càstig penal no és efectiu i que cal enfortir els programes de sensibilització per fer-los entendre les greus conseqüències físiques, psicològiques i de salut que comporta la pràctica.

1. El conflicte

El conflicte, que es pot plantejar també com un debat social per eliminar la pràctica, consta de diversos actors. Els pares de les nenes a qui se'ls practica l'ablació són els qui més poder de decisió tenen sobre les filles malgrat la pressió exercida per la societat, els mitjans de comunicació i les administracions públiques. En canvi, en les societats d'origen la pressió de la comunitat i de la tradició els limita la capacitat decisòria, ja que, com hem vist, no practicar-les suposa, en cas de tornar-hi, quedar marginat del grup. Els metges i els assistents sanitaris intenten evitar les mutilacions a través de diverses vies, com ara la denúncia, la prevenció i la recomanació als pares.

⁸, ÁLVAREZ DE GREGORI, María Cristina. *Sobre la mutilación genital femenina y otros demonios*. Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 2001, p. 11

Part III. 11. Ablació

Els mediadors culturals i els responsables de salut comunitaris treballen sobretot a partir de la sensibilització de les dones sobre les conseqüències de la pràctica. Les associacions d'immigrats sobretot subsaharians a Espanya i en l'àmbit local també s'afegeixen a la finalitat d'eradicar l'ablació. Finalment, algunes ONG, com Amnistia Internacional, demanen que l'administració doni l'asil a les dones amenaçades per la pràctica.

En el conflicte també intervenen les administracions públiques i els partits polítics. Els metges constaten casos d'ablació que s'han produït arran d'un viatge de vacances al país d'origen. Tot i que l'article 149 del Codi Penal castiga els delictes de lesions, la llei només permet sancionar els casos comesos dins de l'Estat espanyol, per la qual cosa alguns partits polítics, com el PSOE i ERC, i alguns juristes i fiscals plantegen una reforma de la Llei Orgànica del Poder Judicial per poder jutjar les ablacions practicades a l'estranger.

Les administracions públiques consideren que un dels instruments més útils de què disposen és la denúncia per part dels metges i dels assistents sanitaris de tots els casos que observin. Però la denúncia mèdica es veu frenada per la por d'alguns professionals de criminalitzar la comunitat immigrada procedent de països subsaharians i de perdre la credibilitat i la confiança dels pacients.

2. Explicació del corpus

Per estudiar la cobertura informativa de l'ablació, hem analitzat les peces publicades entre el 29 d'abril i el 26 de juny de 2001. Tot i que els diaris informen sovint sobre l'ablació, en aquestes dates els mitjans van fer-ho amb més intensitat arran del descobriment de diversos casos d'ablació a Espanya i del debat parlamentari que se'n va originar. D'aquestes dates, ens hem centrat en els textos informatius i interpretatius, és a dir, en notícies, reportatges i entrevistes. En algun cas, hem analitzat de forma autònoma alguna de les peces complementàries, tenint en compte el context en què apareixen publicades. Com a resultat de la selecció, hem analitzat 21 peces d'*El País* – un breu, quinze notícies, tres reportatges i dues entrevistes –, 7 de *La Vanguardia* – un breu, quatre notícies, un reportatge i una entrevista –, 6 d'*El*

Periódico – tres notícies, dos reportatges i una entrevista -, i 6 de l'Avui – dos breus i quatre notícies.

3. Objectius, hipòtesis i metodologia d'anàlisi

Objectius

El cinquè punt del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques recull la recomanació d'una militància periodística per una multiinterculturalitat enriquidora per a tots. Una societat d'aquest tipus, però, com a mínim té tants conflictes com la precedent.

Els costums forans, subjectes en moltes ocasions als tòpics i als prejudicis de bona part de la societat d'acollida, en són un bon exemple. És per això que els mitjans de comunicació juguen un paper pedagògic en aquest terreny. Més que no pas en altres conflictes, els mitjans haurien de contextualitzar les pràctiques i explicar-ne els motius i els significats per informar amb rigor a les poblacions d'acollida i, tant com sigui possible, als immigrants per avançar cap a l'eradicació de la pràctica. D'aquesta manera, els mitjans esdevenen actors d'aquests conflictes.

En aquest apartat, ens proposem analitzar si la cobertura informativa dels quatre diaris tracta el conflicte amb tota la seva complexitat, tant pel que fa als actors com els problemes i el procés; estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques; observar si la informació reforça o afebleix l'ideari racista o discriminatori, i si el discurs dels diaris contribueix a estigmatitzar les comunitats que practiquen l'ablació.

Hipòtesis

Hipòtesi 1. Els diaris no contextualitzen la pràctica. Com hem vist, l'ablació és una tradició arrelada des de fa segles a diverses comunitats africanes i asiàtiques que forma part d'un ritus d'iniciació i de benvinguda a l'estructura social dels grups que les conformen. Per conèixer els motius pels quals els pares perpetuen aquesta pràctica, és necessari saber-ne el significat que té per a la comunitat i les conseqüències socials en cas de no passar-hi.

Hipòtesi 2. Les informacions tendeixen a reduir la resolució del problema a la modificació de la legislació vigent i deixen en segon pla altres vies per eliminar la pràctica. Tal com hem exposat abans, el conflicte s'aborda des de diverses perspectives. Les reformes legals en són una, però no l'única. Les tasques de sensibilització de les mares, per exemple, perquè deixin de practicar l'ablació a les filles en són una altra.

Hipòtesi 3. A les informacions no es dóna veu a les associacions que representen els immigrants ni els col·lectius que treballen per eliminar la pràctica. El Manual d'Estil per al tractament de les minories ètniques reclama la equanimitat en les fonts emprades i potenciar les que provenen dels immigrants. En el cas de l'ablació, és encara més necessari.

Hipòtesi 4. Les informacions no expliquen les dificultats de comunicació existents per aconseguir eliminar la pràctica. Aquest punt resumeix el que hem vist fins ara. Es tracta d'una tradició arrelada des de fa segles, els pares la segueixen davant la possibilitat d'haver de tornar al seu país i les dones, quan arriben a Espanya, tenen moltes altres preocupacions, sobretot de tipus econòmic i laboral, que consideren prioritàries. Els mediadors i els metges es troben, doncs, amb el rebuig de bona part de les immigrades en les reunions informatives que es fan, però mantenen que perquè es resolgui el problema, cal que elles decideixin no practicar l'ablació. Per tractar la complexitat del conflicte, els diaris haurien d'informar sobre les accions que fan els responsables sanitaris i les mediadores i les dificultats que troben per establir una comunicació eficaç amb les implicades.

Hipòtesi 5. En les informacions, els diaris no expliquen que l'ablació és una pràctica cultural ni el significat social que té per a les comunitats. Els diaris emfasitzen d'aquestes pràctiques sobretot uns valors o unes finalitats que estan en contraposició amb els predominants a la societat receptora. Malgrat que els diaris es posicionin contra l'ablació, haurien d'explicar el conjunt de valors que hi ha rere la pràctica, ja que d'aquesta manera s'entendria el significat social que té per a les comunitats. En aquest punt, volem veure si, en comptes d'això, a les informacions prevalen els valors predominants a la societat d'acollida.

Part III. 11. Ablació

Instrument d'anàlisi

Per analitzar les informacions que hem analitzat, hem utilitzat una fitxa per classificar de forma sistemàtica tots els elements de les peces periodístiques que hem tingut en compte per estudiar cadascuna de les hipòtesis. El model de fitxa a partir del qual hem fet el buidatge és el següent:

Publicació	
Data	
Secció	
Autor	
Gènere	

Avantítol	
TÍTOL	
Subtítol	

ACTORS	
Quins són els actors que es presenten?	
[Principals]	
ACTOR	DESCRIPCIÓ
Actor 1	
Actor 2	
Actor 3	
Manquen actors necessaris per l'explicació del conflicte?	
Els actors ocupen el mateix espai?	

PROBLEMA	
Què s'identifica com a problema en l'article?	
Com s'expliquen les tesis dels diferents actors?	
ACTOR	TESIS

PROCÉS	
Quines fonts fa servir el diari en la cobertura del conflicte?	
Es contextualitza la pràctica?	
S'expliquen els valors de cadascuna de les parts?	

Com s'explica el conflicte?

La primera part de la fitxa és sobretot tècnica i té com a objectiu identificar cadascun dels articles que hem analitzat. A la segona, que fa referència als actors, volem observar si els diaris fan visibles tots els actors i, en especial, les associacions i les mediadores que treballen per eliminar la pràctica a través de la sensibilització de les dones immigrades.

En l'apartat que fa referència al problema, volem observar què identifica com a problema cadascun dels articles, és a dir, la pràctica en si mateixa, les dificultats de comunicació que pugui haver-hi entre les mediadores i les mares, les dificultats per castigar l'ablació, etc. Alhora, també volem veure de quina manera els diaris presenten les tesis de cadascun dels actors.

La tercera part, del procés, ens permet fer un buidat de les fonts que utilitzen els diaris, veure si les informacions apareixen contextualitzades, observar quins són els valors que s'identifiquen a l'entorn de la pràctica i, finalment, veure quina són les vies per eliminar l'ablació que es destaca en la informació i quines queden en segon pla.

3. Resultats

a. Hipòtesi 1. Els diaris analitzats no contextualitzen la pràctica

Resultat: Segons els resultats que hem obtingut, la hipòtesi s'ha de reformular: **Els diaris contextualitzen la pràctica en els reportatges i les entrevistes i, en canvi, no ho fan en les notícies.**

Diverses comunitats de l'Àfrica i de l'Àsia practiquen la circumcisió del penis i l'ablació del clítoris des de l'Edat del Bronze. El fet que uns pares, que també han patit les lesions i els efectes de la pràctica, decideixin de fer-la als fills indica el pes de la tradició en aquestes societats. No passar-hi significa, com a mínim, quedar-ne exclòs i, com hem vist, el retorn al país d'origen és una possibilitat viva i present en els

Part III. 11. Ablació

immigrats. Entendre el significat i el pes que té en aquestes comunitats aproxima el lector als motius pels quals continua transmetent-se generacionalment.

El País

El País ofereix el context de la pràctica en alguns dels articles, sobretot en els més interpretatius, és a dir, en els reportatges i les entrevistes. Per exemple, a la informació «La ablación de niñas se practica en España», el diari explica els països on es duu a terme, l'assenyala com un costum cultural i detalla els quatre tipus d'ablació que existeixen. A més, a través de l'antropòloga Adriana Kaplan, el diari també explica l'existència del *mite del retorn*, és a dir, la possibilitat que, pels motius que hem vist, contempen molts immigrants subsaharians de tornar al país d'origen i que fomenta la continuïtat de la pràctica.

La Vanguardia

En el període analitzat, el diari ofereix un reportatge de dues pàgines en què contextualitza la pràctica a diferents nivells. Primer, situa el lector en el context legal i les possibilitats de castigar les ablacions comeses als països d'origen. I segon, explica el marc en què es practica l'ablació. *La Vanguardia* concreta el nombre de dones que pateixen les mutilacions sexuals - i a través d'una infografia es detalla el percentatge de dones a qui se'ls extirpa el clítoris a cada país -, indica que es duu a terme d'una forma i a una edat que varien en funció de l'ètnia a què pertanyen i assenyala alguns dels motius pels quals encara es practica:

«La ablación, en distintas variantes, está muy extendida en casi una treintena de países africanos, así como en algunos países asiáticos. Afecta a más de 130 millones de mujeres y se justifica y se efectúa de forma diferente en función no sólo del país sino también según el grupo étnico. Puede hacerse tanto a niñas recién nacidas como a mujeres jóvenes. Es una tradición anterior al islam, al cristianismo y al judaísmo, aunque se practique entre sus fieles, además de los animistas. Quienes la practican dicen que es por limpieza, para hacerla pura; para evitar la promiscuidad o controlar la virginidad, como rito de paso». (La Vanguardia, 30 d'abril de 2001).

Part III. 11. Ablació

Tot i que l'espai que dedica el diari a contextualitzar la pràctica és breu, sí que situa mínimament el lector en alguns dels motius pels quals es duu a terme l'ablació i alhora desfà alguns dels tòpics que giren a l'entorn de la pràctica, com que és preceptiva de l'Islam.

A partir d'un exemple concret, el diari també explica quines són les conseqüències de no passar per aquest ritus:

«María Teresa Albert, coordinadora de la Asociación de Inmigrantes de Premià y esposa de un gambiano, ha sido insultada por los conciudadanos de su marido porque no es una mujer "limpia". Él también sufre el rechazo de su comunidad por no haberle hecho la ablación a su hija, que fue a Gambia de vacaciones y volvió entera» (La Vanguardia, 30 d'abril de 2001).

La Vanguardia, doncs, il·lustra la pressió a què sotmet la comunitat les mares perquè escindeixin els genitals de les filles i demostra, a partir de l'exemple, que la pressió continua existint a les societats receptores.

El Periódico

El Periódico també tracta alguns dels apartats que ajuden a reconstruir el context de la pràctica. El diari, en una entrevista a Kaplan, explica l'existència del *mite del retorn* i desgrana els tòpics de les dones procedents dels països on l'ablació és un costum i els problemes amb què es troben quan arriben a la societat receptora (6 de maig de 2001). El mateix dia, la publicació fa de l'ablació el *tema del dia* i ofereix al lector un conjunt de dades, com els problemes de salut que se'n deriven, les nenes a qui se'ls practica, el percentatge de població afectada i altres informacions de context.

Avui

El diari només contextualitza la informació en el marc legal espanyol. L'única dada de context que ofereix és una enumeració d'alguns dels països on es practica l'ablació que apareix publicada el 20 de juny de 2001:

Part III. 11. Ablació

«Els grups parlamentaris van destacar durant el debat la necessitat de lluitar contra aquesta pràctica ja que s'ha constatat que nenes i adolescents de pares procedents de països com Malí, el Sudan, Somàlia i Sierra Leone i que resideixen a l'Estat són sotmeses a l'ablació».

Malgrat aquesta informació, el diari no fa cap altra consideració sobre el context en què es dona l'ablació.

Comparació: semblances i diferències

La informació que donen els diaris sobre el context és força diferent. *El País*, *El Periódico* i *La Vanguardia* són els diaris que més context incorporen a les informacions. Els tres diaris dediquen reportatges en què tracten en profunditat l'ablació i que els permeten abordar el context malgrat que ho facin de forma breu. *L'Avui*, en canvi, només contextualitza la pràctica en el marc legal espanyol, però no en els motius pels quals es continua fent en les societats d'origen. A diferència de les altres publicacions analitzades, la majoria de les informacions del diari són notícies i breus on només s'exposa els punts de vista d'alguns dels actors del conflicte.

Síntesi i conclusions

La Vanguardia, *El País* i *El Periódico* donen una informació de context més acurada i completa a través dels reportatges i les entrevistes que fan. És cert que falten alguns detalls per acabar d'arrodonir aquestes explicacions, com les ensenyances que reben els iniciats i el fet que és un ritus d'iniciació per entrar en el primer dels grups que conforma l'estructura social de les comunitats. Però en aquests tres diaris trobem altres elements que permeten aproximar i situar millor al lector sobre l'ablació. Per exemple, informen sobre què és el *mite del retorn*, que explica per què molts immigrants encara la practiquen a Catalunya, i alhora sobre la situació precària d'aquesta població immigrada, que aclareix per què l'eliminació de l'ablació no està entre les seves prioritats. Amb la incorporació d'aquests elements, els diaris expliquen la doble pressió amb què viuen els immigrants respecte la societat d'origen i la d'acollida, una circumstància que *La Vanguardia* també ofereix a partir d'un cas

Part III. 11. Ablació

concret. Per contra, els articles més breus estan desprovistos de context, fet que explica per què cap de les informacions de l'Avui no en té.

b. Hipòtesi 2. Les informacions tendeixen a reduir la resolució del problema a la modificació de la legislació vigent

Resultat: Després d'analitzar els articles de la mostra, hem validat la hipòtesi parcialment. **Les informacions tendeixen a seguir el problema a través de les propostes que es fan per reformar les lleis, amb l'excepció dels articles que tracten l'ablació amb més profunditat, sobretot entrevistes i reportatges.**

Un dels problemes amb què es troba l'administració de justícia a l'hora de fer-se càrrec dels casos d'ablació és la impossibilitat de jutjar els que s'han comès a l'estranger. El PSOE planteja la necessitat de modificar la Llei Orgànica del Poder Judicial i CiU demana aprofitar les esclatxes que ofereix el Codi Penal i anuncia que estudiarà demanar l'expulsió dels immigrants que practiquin escissions genitals a les filles. La via judicial és una de les possibilitats per combatre les ablacions, però no l'única ni tampoc la més efectiva. Diversos col·lectius, associacions d'immigrants i mediadors culturals treballen per a la sensibilització de les mares i els pares de les nenes perquè ells són, en darrera instància, els qui prenen la decisió de practicar-les l'ablació.

El País

A *El País*, aquest esquema és el predominant. El diari focalitza gran part del conflicte en les propostes que fan diversos partits polítics sobre la modificació de les lleis i les mesures que caldria prendre per perseguir la pràctica. Per això, obre també un debat entre diversos juristes, fiscals i advocats sobre la conveniència de canviar les lleis i la incidència que tindrien les reformes sobre l'eliminació de l'ablació («España acogerá niñas en peligro de ablación», *El País*, 6 de maig de 2001).

No obstant això, també apareix la veu dels qui defensen altres vies, i no només les legals, per eliminar la pràctica. Un exemple n'és la informació «Zaragoza-Banyoles, viaje a la mutilación genital» (13 de maig de 2001), on es parla sobretot de la

Part III. 11. Ablació

comunicació entre els immigrants i les accions que duen a terme, sobretot les associacions, per eradicar la circumcisió femenina. El fet de plantejar la peça periodística com una visió de la feina que fan els mateixos immigrants contribueix a un tractament del conflicte en la seva complexitat.

La Vanguardia

De les sis informacions analitzades de *La Vanguardia*, cinc fan referència al procés de reformes legals. El diari segueix, doncs, el desenvolupament del conflicte a partir de les propostes que fan els partits polítics i les institucions sobre les vies per combatre les ablacions de clitoris. No obstant això, en les notícies elaborades per la redacció del diari – deixant de banda, doncs, el breu que procedeix d'una agència – no es perd de vista en cap moment la necessitat d'adoptar mesures sobretot informatives i de sensibilitzar les mares.

Al reportatge «Cataluña busca fórmulas contra la ablación», el diari aborda la modificació del Codi Penal per castigar les famílies immigrades que practiquin l'ablació a les filles des d'una perspectiva crítica, ja que inclou dues visions que en són contràries. El secretari per a la Immigració de la Generalitat, Àngel Miret, considera que és més convenient posar en marxa un programa de prevenció i diàleg amb els col·lectius implicats per no demonitzar-los i, a més, recorda la complexitat de jutjar els casos comesos a l'estranger:

«Puede resultar difícil discernir hasta dónde llega la responsabilidad de los padres si la mutilación se hace en África durante las vacaciones. "¿Quién puede asegurar que han sido los padres y no la abuela quien se ha llevado a la niña para hacérselo?", se pregunta Miret.» (*La Vanguardia*, 30 d'abril de 2001).

La segona opinió correspon a María Luisa Fernández, presidenta de l'Associació de Dones de Carreres Jurídiques, també contrària al càstig penal dels pares i les mares de les nenes.

Part III. 11. Ablació

El diari, doncs, informa sobre les accions que es fan des de les institucions i els partits polítics, però també presenta les veus contràries a l'adopció de mesures legals per eradicar la pràctica.

El Periódico

El Periódico presenta el conflicte com una qüestió a debat. Aquest plantejament li permet abordar molts més aspectes i oferir més visions i exemples concrets. A banda de tractar la vessant legal de la pràctica, el diari també explica les mesures sanitàries que cal emprendre, la tasca dels mediadors i informa sobre les característiques de la pràctica a través de quadres explicatius i infografies.

Avui

En totes les informacions estudiades, el diari redueix el plantejament del conflicte d'acord a la necessitat que l'administració de justícia disposi de tots els elements per poder castigar les ablacions, és a dir, un marc legal adequat i les denúncies corresponents per part dels metges que atenen les mares.

Comparació: semblances i diferències

Com en l'apartat anterior, el tractament dels diaris és diferent. *La Vanguardia* i *El Periódico*, sense perdre de vista el procés parlamentari i legal, també donen veu a actors que treballen en altres vies per arribar a una resolució, l'eradicació de la pràctica. En concret, *La Vanguardia* ofereix una informació que presenta una perspectiva força crítica amb les mesures legals que demanen els partits polítics. *El País*, com l'*Avui*, també dóna rellevància i dedica la majoria de les informacions a les accions parlamentàries i les possibles modificacions de la legislació. No obstant això, també informa sobre altres vies, com ara la prevenció i la sensibilització de les dones immigrades que procedeixen de comunitats on es practica l'ablació.

Síntesi i conclusions

Part III. 11. Ablació

Dels diaris analitzats, *l'Avui* és el que d'una forma més clara redueix el procés a la modificació de les lleis per perseguir l'ablació. El diari obvia altres formes de lluitar-hi, com el treball de les mediadores culturals i dels representants de les associacions d'immigrats subsaharians. El procés queda, doncs, simplificat a una persecució legal contra els qui practiquen l'ablació. Un enfocament reduït i orientat a un enduriment de la legislació, però, podria contribuir a la criminalització i l'estigmatització de les persones procedents de l'Àfrica Subsahariana.

Els altres tres diaris analitzats aconseguixen donar una visió del conflicte més pròxima a la seva complexitat. *El País* també enfoca bona part del conflicte a través de les propostes dels partits de modificar i endurir les lleis, però explica altres aspectes del conflicte, com el treball de sensibilització de les dones, la possibilitat de donar asil a les dones en perill de patir l'escissió del clitoris i les accions informatives que fan les associacions d'immigrats. *La Vanguardia* també segueix el procés a través de les demandes dels grups parlamentaris i les accions que fan les cambres legislatives. Amb tot, inclou una perspectiva força crítica amb aquests canvis a través dels arguments i les reflexions d'alguns experts. Igualment, *El Periódico* posa atenció al procés de reforma de la legislació, però també explica que hi ha altres vies, com la de sensibilització perquè les mares de les nenes a qui se'ls practica l'ablació decideixin no continuar-ho fent.

Tornem a constatar, doncs, que és en els articles en què s'ha treballat més a fons i amb detall l'ablació on els diaris aconseguixen escapar d'aquest enfocament simple.

c.Hipòtesi 3. A les informacions no es dona veu a les associacions que representen els immigrants ni els col·lectius que treballen per eliminar la pràctica

Resultat: La hipòtesi ha quedat gairebé refutada. **Els diaris analitzats, excepte *l'Avui*, donen veu a les associacions que representen els immigrants i als col·lectius que treballen per eliminar la pràctica.**

Part III. 11. Ablació

El quart punt del Manual d'Estil per al tractament de les minories ètniques demana equanimitat en les fonts d'informació i, en especial, el potenciament de les pròpies de les minories ètniques. També es remarca la necessitat de tenir cura en les informacions referides als països d'origen. És cert que en el cas de l'ablació és complicat trobar-ne testimonis directes o bé pares i mares que la practiquin a les filles. Per això, és més necessari consultar fonts de les associacions que representen els col·lectius d'immigrats subsaharians que viuen a Espanya.

El País

El País incorpora les visions de tots els actors que prenen part al conflicte. Tot i que les fonts que predominen són les de les administracions públiques, el diari també consulta metges i assistents sanitaris, mediadors culturals, ONG, partits polítics, juristes i experts sobre l'ablació i les associacions d'immigrats subsaharians. Un exemple en són les informacions «La ablación de niñas se practica en España» (29 d'abril de 2001) i «Zaragoza-Banyoles, viaje a la mutilación genital». La primera incorpora el testimoni de diversos metges, mediadores i experts sobre l'ablació. A la segona, les fonts emprades procedeixen sobretot de representants de la comunitat subsahariana a Espanya.

Si bé és cert que és complicat aconseguir el testimoni de persones que hagin practicat l'ablació a les filles, no és del tot impossible. També a la peça «Zaragoza-Banyoles, viaje a la mutilación genital», *El País* presenta la veu del pare d'una nena a qui van escindir-li el clítoris en un viatge al seu país, d'un altre que té pensat fer-ho i d'una mare que també afirma que la seva filla passarà pel ritus:

«Eva, que regenta uno de estos ultramarinos, declina hablar de la mutilación genital. "No puedo sin permiso de mi marido", se excusa. Otras cuatro mujeres africanas sonríen con timidez y rechazan hablar de su experiencia. Sólo una joven senegalesa de 19 años que sale de un locutorio acepta el envite. "me caso el año que viene y se lo haré a mis hijas", dice en español. Corta la conversación y se aleja de las viejas calles del casco viejo.»

La Vanguardia

En el conjunt de les informacions analitzades, *La Vanguardia* és força equànim pel que fa a les fonts que empra. Malgrat tot, en tres de les informacions només empra fonts institucionals i la veu dels immigrants només apareix en dues informacions. Primer, en el reportatge «Cataluña busca fórmulas contra la ablación», al qual fèiem referència anteriorment, en què apareix la veu de les associacions d'immigrants i d'experts que opinen sobre els efectes que podrien tenir les modificacions de la legislació vigent. La segona peça en què s'empren fonts procedents dels col·lectius d'immigrants és «Un imán de Lleida justifica la ablación si se hace en zonas muy calurosas». A la informació s'expliquen els arguments de dos imams que afirmen entendre el rebuig de la societat espanyola respecte la pràctica, però que es veuen privats de poder-la criticar obertament a causa de la seva condició religiosa.

El Periódico

El diari reuneix fonts institucionals, de les quals no abusa, de metges i assistents sanitaris, de mediadors culturals i representants d'associacions d'immigrants i d'experts.

Avui

L'*Avui* utilitza majoritàriament fonts institucionals i, en cap de les informacions analitzades, no dóna veu a les associacions d'immigrants. A banda d'aquestes fonts, únicament es remet al Col·legi de Metges de Barcelona i als partits polítics.

Comparació: semblances i diferències

A excepció de l'*Avui*, els diaris analitzats donen veu als immigrants en les informacions que elaboren. *El Periódico* és el diari que dóna més equanimitat a les fonts. Els partits polítics i les administracions públiques apareixen més o menys en la mateixa mesura

Part III. 11. Ablació

que els mediadors culturals, els metges i els representants d'associacions d'immigrats. A *La Vanguardia* també s'usen fonts d'immigrats en algunes de les informacions. No obstant això, cap dels dos diaris no arriba a parlar amb els mateixos afectats, que es queden sense poder aportar la seva visió del conflicte. Trobar testimonis de pares que admetin que han practicat l'ablació a les filles és difícil, però aconseguir-ne aporta la visió dels actors principals del conflicte. *El País*, que malgrat emprar sobretot fonts institucionals dóna veu a diverses associacions d'immigrats, hi parla.

En el cas de *l'Avui*, deixant de banda les informacions que arriben per agència informativa, només una de les fonts emprades no procedeix de les administracions públiques, sinó del Col·legi de Metges de Barcelona. El diari no dóna, doncs, veu a les associacions d'immigrats ni als propis afectats.

Síntesi i conclusions

Com hem vist, l'ús de les fonts d'informació és força desigual en els quatre diaris. Només *l'Avui* no dóna veu a les associacions d'immigrats i els mediadors culturals i se ceneix a consultar fonts administratives o procedents dels partits polítics.

El País, *La Vanguardia* i *El Periódico* inclouen fonts de les associacions d'immigrats, dels mediadors culturals i dels col·lectius que treballen per eliminar la pràctica a través de la sensibilització de les dones subsaharianes. Les tres darreres publicacions, doncs, donen oportunitat als immigrants de donar la seva visió del conflicte i de fer públiques les seves propostes per eliminar la pràctica.

d. Hipòtesi 4. Les informacions no expliquen les dificultats de comunicació existents per aconseguir eliminar la pràctica

Resultat: Atesos els resultats, la hipòtesi torna a quedar refutada. **Excepte *l'Avui*, els diaris expliquen les dificultats de comunicació que existeixen per eliminar la pràctica i el treball de sensibilització que fan les mediadores culturals, sobretot en els articles que tracten l'ablació amb més profunditat, és a dir, en els reportatges i en les entrevistes.**

Part III. 11. Ablació

Com hem vist abans, la majoria de les informacions analitzades presenten la denúncia com la via més eficaç per combatre l'ablació i com a pas previ perquè es pugui aplicar la legislació. En posar èmfasi sobre aquest aspecte, s'oblida el treball dels mediadors i dels responsables culturals que treballen en tasques de sensibilització de les dones subsaharianes, que intenten informar-les sobre les conseqüències de la pràctica i que coneixen els motius pels quals encara avui dia la duen a terme. No obstant això, els col·lectius que atenen les dones immigrades es troben amb nombroses dificultats per fer-les entendre que han d'abandonar el costum.

El País

El País informa sobre les dificultats que troben els mediadors i els responsables de salut per sensibilitzar i fer prendre consciència a les dones subsaharianes sobre la conveniència de no practicar l'ablació a les filles. El fragment següent, per exemple, és força aclaridor de les circumstàncies amb què es troben els mediadors culturals:

«Frenado [el programa en el terreny de l'ablació] por las dificultades de abordar sin cometer equivocaciones un asunto tan difícil y espinoso. Riesa arranca la conversación: "De momento, estamos paradas. Si vamos directamente a hablar de la ablación, no viene nadie a la reunión y lo estropeamos todo". Ceka continúa: "La situación jurídica y laboral de la mujer inmigrante tiene mucho que ver con este problema. Sin libertad ni autonomía es difícil encontrar una solución.

[...] "Una de las barreras con las que nos encontramos es que el tema es tabú y cuesta romper el hielo. Para ellas, pertenece a su vida privada. Además, son muy difíciles de abordar", señala la primera. Riesa añade: "No vamos a erradicar, vamos a sensibilizar y que decidan ellas. No puedes decirles que no lo hagan. Es mejor plantearlo contándoles las consecuencias y siempre desde el aspecto de la salud. Explicarles los problemas psicológicos y físicos" (*El País*, 29 d'abril de 2001).

El diari també explica quina és la comunicació interna de les associacions d'immigrats subsaharians i informa sobre les accions que duen a terme. Només en el reportatge «Zaragoza-Banyoles, viaje a la mutilación genital», *El País* explica el treball informatiu que duen a terme el líder de la comunitat subsahariana a Saragossa, Ibrahim Jawara, i el president de la Fundació Africana Subsahariana a Espanya, Medou Moondo.

La Vanguardia

El diari explica les traves amb què es troben els mediadors culturals i les associacions d'immigrants a través d'una entrevista amb Fatu Secka, presidenta de l'Associació de Dones Africanes contra les Mutilacions i medidora cultural. Secka detalla que a la seva organització només hi ha deu sòcies tot i que també hi col·laboren diversos homes, i afirma que en alguna ocasió li han dit que no pot parlar sobre aquesta qüestió perquè pertany a una ètnia - la wolof - en què no es practica l'ablació. A més, el diari també informa sobre l'actitud de les comunitats amb les dones que no passen pel ritus a través del testimoni de Maria Teresa Albert, muller d'un immigrant gambià i a qui moltes dones rebutgen per no haver-se sotmès a l'escissió del clítoris i no permetre que a la seva filla se li practiqui l'ablació.

El Periódico

El Periódico també explica les dificultats de comunicació a través de l'entrevista amb Adriana Kaplan i en una informació amb la visió de dues medidores culturals. Elles recorden que és una tradició amb un gran pes i que no és una prioritat per a les dones immigrades:

«Eva Cham, medidora cultural de Mataró nascuda a Gàmbia, opina el mateix. "La dona africana té altres problemes que per a ella són prioritaris", diu Cham, responsable també de l'associació de dones Musu Kafo. "Em sembla més greu el problema de nens nascuts a Espanya que es veuen obligats a tornar a l'Àfrica sense garanties de supervivència perquè el pare ha abandonat la mare, i ella no obté empara de l'Administració per quedar-se", sosté». (6 de maig de 2001)

El Periódico també demostra que els esforços de sensibilització de les dones perquè no practiquin l'ablació a les seves filles són més efectius que no pas l'aplicació d'una legislació més dura que castigui els pares. Al reportatge «Jurament a Malicunda» (6 de maig de 2001), el diari explica com una campanya de sensibilització que va dur a terme una ONG formada per senegalesos i nord-americans va desencadenar un moviment de rebuig a l'ablació entre les dones d'una comunitat del Senegal, que van

Part III. 11. Ablació

jurar no tornar a escindir cap clítoris més. En la informació també s'explica quin és el procediment de treball que segueixen aquests grups que treballen en la sensibilització de les comunitats:

«Les dones van iniciar un hàbil procés de persuasió als homes. La primera etapa era convèncer els marits, els vells de la tribu i l'imam de la mesquita de la necessitat de comprometre's amb la salut de les dones. Un cop aconseguit aquest propòsit, es va poder abordar la qüestió tabú: si es preocupaven per la salut de les dones havien de rebutjar, per tant, l'ablació, ja que pot causar greus problemes i fins i tot la mort de les nenes.

Després d'un any de diàleg, els homes del poblat també es van aliar contra l'ablació i les notícies sobre el jurament es van escampar ràpidament per les regions pròximes. Avui, 178 pobles del Senegal ja han celebrat cerimònies coloristes en què les dones encarregades d'executar el ritu entreguen solemnement els ganivets amb què durant anys havien dut a terme aquesta pràctica»

Avui

L'*Avui* només informa que un dels punts que inclouen els documents que elaboren els partits i les institucions és la creació de campanyes informatives per advertir als immigrants que la pràctica està prohibida a Espanya.

Comparació: semblances i diferències

Com a la resta dels apartats, la informació que donen els quatre diaris sobre les dificultats per eliminar la pràctica és força desigual. L'*Avui* no n'informa en cap dels dies que aborda el conflicte, mentre que *El País*, *La Vanguardia* i *El Periódico* ho fan.

Síntesi i conclusions

El País, *La Vanguardia* i *El Periódico* tracten el treball de sensibilització de les dones que fan les mediadores culturals perquè siguin elles qui decideixin no practicar l'ablació a les filles. En canvi, l'*Avui* no ofereix una informació que és fonamental si es vol

Part III. 11. Ablació

abordar el conflicte en la seva complexitat. Saber que hi ha diversos col·lectius i mediadores que aposten per altres formes d'eliminar la pràctica que no passen per la via legal i que hi treballen és necessari per reconstruir el conflicte. En no fer-ho, s'obvia una part del conflicte que correspon a les accions que fan els mateixos immigrants i pot semblar que dins de les associacions i la comunitat subsahariana es produeix un immobilisme al respecte. Alhora, es reforça l'orientació del procés cap a l'adopció de mesures legals per combatre-la i, per tant, també es criminalitza els pares de les nenes. A més, com hem vist, aquestes mesures no són suficients per si soles, ja que castigar-les només provocaria que es continuessin duent a terme clandestinament.

d. Hipòtesi 5. En les informacions, els diaris no expliquen que l'ablació és una pràctica cultural ni el significat social que té per a les comunitats. Els diaris emfasitzen d'aquestes pràctiques sobretot uns valors o unes finalitats que estan en contraposició amb els predominants a la societat receptora.

Resultat: Després d'analitzar les informacions, hem reformulat i matisat la hipòtesi. **Els diaris expliquen que l'ablació és una pràctica cultural, però no el significat social que té per a les comunitats. Els diaris emfasitzen sobretot la visió que la societat receptora té de la pràctica i, en canvi, es deixen en segon pla o no s'expliquen els valors integradors que té l'ablació per als qui la practiquen a les filles.**

A l'hora de valorar la persistència a diverses comunitats africanes i asiàtiques de la pràctica, cal tenir en compte dos aspectes que reproduïxen el debat sobre el respecte de les tradicions de cada cultura i alhora el compliment dels Drets Humans.

L'ablació és una pràctica que atempta contra la integritat física i sexual de les dones. També convindrem que es tracta d'una mutilació genital i que, per tant, no és necessari cercar altres fórmules per referir-s'hi. És, doncs, una pràctica que atempta contra la salut sexual i reproductiva de les dones i que les priva d'un òrgan de plaer. El menysteniment d'aquesta part de realització de tot ésser humà és del tot discriminatòria i, per tant, no podem deixar de banda aquest aspecte de l'ablació.

Part III. 11. Ablació

Però ahora tampoc no podem perdre de vista l'aspecte social de l'ablació. És una pràctica cultural d'iniciació i de socialització dels infants que intenta crear i reforçar un sentiment de pertinença al grup al qual estaran lligats durant la resta del cicle vital. A resultes de la pràctica, els nens i les nenes tenen unes senyes d'identitat grupals que es materialitzen en uns signes físics permanents i uns aprenentatges que els diferencien de la resta de comunitats⁹. Des d'aquest punt de vista, no es tractaria, doncs, d'un crim que, amb premeditació, tingui l'objectiu de malmetre la salut dels homes i les dones, sinó que és una herència cultural que, no obstant això, reflecteix la subordinació a què estan sotmeses socialment les dones.

El País

Com hem vist, la majoria de les fonts emprades pel diari són d'autòctons de la societat d'acollida tot i que també es doni veu a les associacions d'immigrats. D'entrada, aquest ús és un bon indicador de la visió predominant que s'ofereix sobre l'ablació. No obstant això, *El País* reproduceix el debat sobre com conservar les identitats culturals ahora que es respecten els Drets Humans.

A la majoria de les informacions del diari, es fa palès que l'ablació és una tradició cultural del país d'origen dels immigrants, però no s'explica què representa ni tampoc els valors que la converteixen en una herència cultural i social. En canvi, sovint apareixen alguns actors que assenyalen la necessitat que els immigrants adoptin els valors de la societat d'acollida, recollits en la Carta dels Drets Humans i la Constitució i les lleis espanyoles.

A la notícia «El PSOE lleva al fiscal seis casos de ablación de clítoris a niñas en Aragón» (1 de maig de 2001), per exemple, s'enfoca l'ablació de clítoris de les nenes únicament a través de la perspectiva legal i s'emfasitza que es tracta d'un delictes:

«Juan Alberto Belloch, líder del grupo municipal del PSOE, insistió ayer en que la ablación "es un delito, un atentado contra los derechos humanos". "Hay que actuar. No puede considerarse una peculiaridad cultural de determinadas culturas africanas,

⁹ KAPLAN, Adriana. *De Senegambia a Cataluña. Procesos de aculturación e integración social*. Fundació La Caixa, Barcelona, 1998, p. 68.

Part III. 11. Ablació

porque además es una forma extrema de violencia y marginación de la mujer”, afirmó.

En su denuncia, el PSOE pide que se investiguen las informaciones publicadas por este periódico sobre mutilaciones practicadas en niñas africanas residentes en Zaragoza, corroboradas de nuevo ayer en la ciudad por la pediatra del centro de salud de Delicias María Jesús Cabañas. El PSOE pide que “se aplique con rigor el Código Penal a los culpables” y que se extienda la investigación a centros de salud, hospitales y servicios sociales».

És cert que a les informacions també apareix amb freqüència la demanda de mesures informatives per advertir-los que és un delicte, però abordant-lo reiteradament com a tal es criminalitza la població immigrada procedent d'aquests països.

La Vanguardia

Com hem vist abans, *La Vanguardia* ofereix un doble discurs respecte l'ablació. D'una banda, la qualifica i la tracta com una pràctica o una tradició cultural, i tot i que esmenta que és un “ritus de pas”, no aprofundeix ni detalla els valors integradors que hi ha al darrere. Alhora, el diari exposa amb preeminència les tesis del Col·legi de Metges de Barcelona:

«La institución médica [el Col·legi de Metges de Barcelona] difundió un comunicado que también hará llegar a todos sus colegiados donde recuerda que “la mutilación de los genitales femeninos es contraria a las leyes que garantizan el ejercicio de los derechos fundamentales de la persona.

“Ante la sospecha de que se pueda llevar a cabo esta práctica, un médico no debe dudar: la ablación es un delito y no se puede justificar con el argumento de que constituye una tradición cultural que respetar”, subrayó Jaime Padrós, secretario del Col·legi de Metges.» (La Vanguardia, 5 de maig de 2001)

Per tant, el diari explica alguns dels motius pels quals perdura l'escissió del clitoris, però cap no representa els valors de pertinença a la comunitat que simbolitza la pràctica per a aquestes comunitats.

El Periódico

El diari aborda l'ablació des de més vessants que la delictiva. Tot i que en la informació «Detectades a Madrid peticions per fer l'ablació» (19 de maig de 2001), *El Periódico* la tracta únicament com un delictes, el dia 6 de maig, quan en fa el *tema del dia*, el diari la contextualitza i l'explica més a fons.

Tot i que no arriba a desgranar els motius de sentiment comunitari que significa la pràctica, aquesta publicació aconsegueix aproximar-s'hi:

«La infibulació o eliminació del clítoris forma part dels rituals d'iniciació de nombroses cultures africanes, que identifiquen la castedat de la dona amb la seva impossibilitat de sentir plaer sexual, i fan d'aquesta insensibilitat la condició per optar al matrimoni. Segons l'opinió d'alguns col·lectius africans que lluiten des de Catalunya per abolir aquesta pràctica, l'ablació desapareixerà a Europa quan la segona generació d'immigrants tingui descendència» (6 de maig de 2001)

A la informació del mateix dia "Sanitat impulsarà la via penal contra les ablacions a Espanya i a l'Àfrica", una declaració del Secretari del Col·legi de Metges de Barcelona, Jaume Padrós, torna a marcar els límits entre el costum i les lleis i els valors de la societat d'acollida:

«El respecte a la cultura de l'immigrant no pot transgredir la declaració dels drets humans i la Constitució espanyola - afirma Jaume Padrós, secretari del CMB -. Els dos textos defensen els ciutadans víctimes de lesions, i l'ablació és un maltractament físic i una lesió».

En la notícia, són majoritàries les opinions dels qui proposen la denúncia i el procés legal per eradicar la pràctica - on cal incloure la proposta d'expulsió de Convergència i Unió. No obstant això, aquesta visió es veu compensada per la resta d'informacions, en què es dona veu a Adriana Kaplan i a mediadores culturals que treballen en la sensibilització de dones subsaharianes. En aquestes peces, es parla de l'ablació com una tradició cultural i es recorda que, per tant, cal tractar-la des del respecte i el diàleg per desmuntar els tòpics que les dones immigrades tenen entorn de la pràctica i per implicar-les a eliminar-la.

Avui

Com hem vist abans, l'*Avui* presenta l'ablació des del punt de vista delictiu. No es presenten els valors pels quals es duu a terme encara avui la pràctica i molt menys s'explica la situació dels immigrants i les condicions que afavoreixen que la continuïn practicant.

El diari només usa fonts que provenen d'autors autòctons, fet que afavoreix que només apareguin representades les visions i els valors de la societat d'acollida. Per exemple, es fa referència al Codi Penal, l'Estatut d'Autonomia i la Constitució espanyola (5 de maig de 2001) i als drets i deures que han d'assumir els immigrants (20 de juny de 2001). De la mateixa forma, es fa referència als nous valors de salut sexual, els de la societat receptora, que han d'assumir les immigrades:

«Les actuacions hauran d'orientar-se a les dones, així com a agents i víctimes, però també s'haurà d'intervenir en la sensibilització dels homes cap a nous valors de la salut reproductiva i sexual de les dones».

Comparació: semblances i diferències

Cap dels diaris analitzats no entra a explicar els valors integradors que motiven les comunitats a continuar practicant l'ablació. Només *El Periódico* i *La Vanguardia* s'hi aproximen i en desgranen alguns. En canvi, tots recullen la perspectiva dels partits polítics i de les institucions per reformar la legislació vigent.

Síntesi i conclusions

Tots quatre diaris assenyalen l'ablació com una tradició cultural, però, com hem vist, també està carregada de significació social. Els diaris recullen la visió dels representants polítics de la societat d'acollida, que veuen l'ablació com un atemptat als seus valors, basats en la igualtat de la dona. En no fer el mateix en el cas contrari, els diaris accepten directament aquesta perspectiva.

Tot i que és del tot cert que l'ablació és un atemptat a la integritat física, psicològica i social de la dona, els diaris haurien de deixar clara la naturalesa social que la pràctica té per als membres d'aquests grups. Això explica, per exemple, que les dones, un cop són a Catalunya, tinguin altres prioritats abans d'eliminar l'ablació, com la integració i la feina. A més, també permetria la formulació de propostes més eficaces per eradicar-la i despendre el debat social de contraposicions errònies entre els valors de les societats d'acollida i les d'origen.

2. Consideracions sobre els objectius. Conclusions.

Objectiu 1. Analitzar si la cobertura informativa dels quatre diaris tracta el conflicte amb tota la seva complexitat.

Objectiu 2. Estudiar si la informació respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques.

Objectiu 3. Estudiar si el discurs dels diaris reforça el discurs racista o discriminatori.

Objectiu 4. Observar si el discurs dels diaris contribueix a criminalitzar les comunitats que practiquen l'ablació.

A l'hora de fer unes conclusions generals, cal tenir en compte les diferències que hem observat entre *El País*, *La Vanguardia* i *El Periódico*, d'una banda, i *l'Avui*, de l'altra. Els tres primers diaris reconstrueixen bona part del conflicte en la seva complexitat, mentre que el quart no ho aconsegueix. Com hem vist, es tracta d'una problemàtica amb diverses vessants que resulta impossible abordar només des d'un punt de vista dels valors de la societat receptora, és a dir, aplicant unes lleis més dures. És per això que una visió reduïda, com la de *l'Avui*, no permet veure el conflicte en tota la seva complexitat. Primer, perquè no tots els actors implicats creuen que sigui una via per solucionar el conflicte i, segon, perquè no s'informa sobre en la tasca preventiva i de sensibilització en què treballen els mediadors culturals i algunes associacions

Part III. 11. Ablació

d'immigrades. Aquest buit podria suggerir un immobilisme per part d'aquestes entitats, fet que, com hem vist, no és cert. Cal assenyalar l'encert d'*El Periódico*, que mostra els efectes que tenen les campanyes de sensibilització de les dones a partir de les accions d'una ONG que aconsegueix eliminar la pràctica de 178 comunitats del Senegal.

És necessari que els diaris emmarquin les informacions per intentar explicar els motius pels quals els immigrants continuen practicant l'ablació fora dels seus països. Només si entenem la pressió a què estan sotmesos per part de les societats d'acollida - que espera l'eliminació immediata de la pràctica i vol prendre mesures legals contra ells - i de la d'origen - que margina sistemàticament les nenes a qui no s'ha escindit el clítoris - entendrem per què els immigrants es veuen forçats a seguir practicant l'ablació. *El País*, *La Vanguardia* i *El Periódico* donen el context suficient perquè el lector pugui fer-se una idea del pes que la tradició té en les societats d'origen.

Són els reportatges i les entrevistes en què es tracta amb més o menys profunditat la qüestió on la reconstrucció del conflicte ve acompanyada de dades i d'informacions que permeten situar la pràctica en la societat d'origen. Aquesta és una de les diferències de *l'Avui*, que no aborda amb profunditat la pràctica, respecte la resta de diaris, que almenys dediquen un dia a informar-ne més detalladament. Això els permet incloure més visions del conflicte i també més dades de context.

Però per cobrir el conflicte amb tota la seva complexitat també és necessari que el lector pugui assabentar-se de la posició de cadascun dels actors que hi prenen part. Es tracta també d'una exigència periodística. El Manual d'Estil per al tractament de les minories ètniques reclama la equanimitat en les fonts que s'utilitzin i potenciar les que provenen dels immigrants. Els diaris inclouen fonts procedents de les associacions d'immigrants, amb l'excepció de *l'Avui*, tot i que encara predominen les institucionals i les que provenen dels partits polítics. Només *El País* exposa la visió dels propis afectats. Trobar-ne testimonis no és fàcil, però és necessari sentir quins són els arguments amb què els pares i les mares defensen la continuïtat de la pràctica, sobretot per conèixer els prejudicis existents al seu entorn.

El Manual d'Estil també demana una militància periodística per una societat intercultural, en què sorgiran nous conflictes i en què els mitjans de comunicació n'esdevindran actors en cobrir-los. La responsabilitat dels mitjans en aquest àmbit és

Part III. 11. Ablació

de primer ordre. Els mitjans de comunicació construeixen imatges que passen a formar part d'un cert sentit comú de la població.¹⁰ Bona part de la reconstrucció mental que tenim de la immigració està, doncs, bastida a partir d'estereotips que redueixen la complexitat de les situacions i dels conflictes i ens permeten aproximar-nos-hi d'una forma més simple. Si portem aquesta circumstància al terreny de l'ablació, veurem que els mitjans poden caure en una perillosa criminalització dels col·lectius que la practiquen, que en cas de naturalitzar-se reforça l'ideari racista i discriminatori.

Com hem vist, tots els diaris analitzats segueixen les propostes dels partits polítics per modificar la legislació. No obstant això, considerem que un seguiment excessiu d'aquestes demandes així com la reiteració que l'ablació és un delictesobrecriminalitzen els pares i les mares de les nenes sotmeses a l'extirpació del clítoris. Hem vist, a més, com en la majoria de les informacions analitzades dels quatre diaris només s'expressa la visió i els valors de la societat d'acollida i, en canvi, no apareixen els valors socials i culturals integradors que hi ha rere la pràctica. Són aquests elements els que, en certa mesura, estigmatitzen les comunitats d'immigrats.

Però a tot això que hem exposat fins ara hi ha excepcions que, com hem vist al llarg d'aquest apartat, són nombroses. Els diaris *El País*, *La Vanguardia* i *El Periódico* publiquen peces amb més profunditat que permeten una aproximació més complexa al conflicte. Aquesta aportació a un coneixement més intens de les cultures amb què ens interrelacionem és una bona mostra de la militància periodística a què fa referència el Manual d'Estil, ja que contribueix a una reconstrucció de les altres cultures a partir de la informació i no l'estereotip i, per tant, assenta les bases per al diàleg intercultural.

¹⁰ Rodrigo, Miquel. *Comunicación intercultural*. Anthropos, Barcelona, 1999, p. 242

12. Anàlisi de la cobertura informativa de les pasteres.



Antoni Castel i Marta Bosch

1. Exposició del conflicte o de la situació multidimensional de conflicte.

El maig de 1991 hi va haver un dels primers naufragis de pasteres clandestines a l'Estret de Gibraltar. Són catorze quilòmetres els que separen el Marroc de l'Estat espanyol a través d'un estret que, històricament i també en l'actualitat, té una gran importància geopolítica. Des d'inicis dels 90 l'Estret s'ha convertit, per sobre de tot, en un punt negre, on molts immigrants troben la mort abans d'arribar a l'anhelat Estat espanyol, on esperen gaudir d'una situació econòmica més propícia que la que han deixat.

El mateix 91 l'Estat espanyol imposava el visat per als marroquins que volguessin entrar a la península. Des de llavors les imatges i informacions sobre pasteres han estat un element recurrent als mitjans de comunicació de l'Estat i també a Catalunya. Les poblacions gaditanes de Tarifa o Barbate passaran a la memòria col·lectiva com a poblacions on el desembarcament de pasteres és un fet habitual.

L'any 2003 l'arribada de pasteres continua essent habitual a la costa gaditana, de la mateixa manera que també ho és la repatriació de les persones que són interceptades. Els marroquins són els que són retornats amb més facilitat al seu país d'origen. Per contra, els subsaharians es desfan dels papers abans de ser abordats, i la policia té més dificultat per decretar quin és el seu país d'origen.

En aquest capítol analitzarem les informacions sobre pasteres que han aparegut en els diaris *El País*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui*. Començarem amb l'exposició del conflicte per, tot seguit, exposar els objectius i hipòtesis formulades per a l'anàlisi. La contrastació de les hipòtesis i les conclusions tancaran un capítol dedicat a un fenomen sovint tràgic i d'una gran longevitat informativa.

Problema

La Llei d'Estrangeria 4/2000 aprovada en el mandat de govern del Partit Popular va ser i continua essent durament criticada per moltes associacions i ONG, que argumenten que l'únic que pretén és dificultar l'entrada als immigrants no comunitaris per així produir un efecte dissuasori que acabi amb els fluxos

Part III. 12. Pasteres.

d'immigració. La contínua arribada a les costes espanyoles de pasteres carregades d'immigrants que volen entrar a Europa evidencia que l'efecte dissuasori no s'ha complert tot i la dificultat per tenir un permís de residència, per exemple. Per obtenir-lo s'ha d'estar en situació regular al país.

Els contraris a la Llei d'Estrangeria també argumenten que aquesta només porta a la marginació i a una situació de vida penosa dels que són a Europa, i fins i tot a la mort. Segons dades que va fer públiques l'ATIME, del 97 al 2001 van morir a les costes espanyoles un total de 801 persones que intentaven travessar l'Estret en pasteres. Mentre a la costa marroquina van morir 3.123 persones amb el mateix propòsit. La mort en aigües marroquines és una dada que no es troba en els mitjans de comunicació, tot i que hem de remarcar que el govern marroquí no facilitat aquestes dades. ATIME les recull a partir de les dades de 34 ONG marroquines.

Algunes de les pasteres que travessen l'Estret porten entre els ocupants dones embarassades que esperen que el nen neixi a Espanya perquè d'aquesta forma no podran ser expulsades. És una situació que il·lustra que el risc que assumeixen alguns marroquins i subsaharians és per un futur amb un major benestar econòmic del que viuen als seus països d'origen, on majoritàriament també tenen intenció d'enviar part dels ingressos que volen fer a Europa. Els desequilibris econòmics estructurals no es poden deslligar de la tragèdia humana i personal que suposa, a vegades, travessar l'Estret de Gibraltar amb una pastera.

Actors

Els riscos (la detenció per la Guàrdia Civil o la mort) i el preu del viatge, pagat a les xarxes que es dediquen al lucratiu tràfic de persones, no desanimen uns viatgers que esperen trobar a Europa les oportunitats que no han tingut en els seus països d'origen. Com les condicions laborals i socials del Marroc i de l'Àfrica subsahariana no han millorat, sinó que han empitjorat (Estat del Món, 2003), la migració cap a Europa continuarà en els propers anys. I si no ho pot fer per la frontera, amb els papers sol·licitats per l'administració, ho farà mitjançant els precaris vaixells anomenats pasteres per més dispositius electrònics que s'instal·lin a l'Estret.

Tot i això, les dades d'immigrants interceptats a l'arxipèlag canari evidencien un clar descens en la migració de marroquins i un augment de la subsahariana. Així, fins el juny del 2000 a les Illes s'hi van interceptar 915 subsaharians, 320

Part III. 12. Pasteres.

marroquins, 28 algerians i 22 persones d'altres nacionalitats. Només un any abans, el 99, es van interceptar 1.954 marroquins, 226 subsaharians, 165 algerians, i 98 persones d'altres nacionalitats.

Procés

Les ciutats espanyoles de Ceuta i Melilla, o les marroquins de Kenitra, Carache i Tànger són punt de sortida de nombrosos immigrants que s'embarquen en pasteres. Són construccions d'uns 5 metres de longitud que poden arribar a acollir unes 30 persones. La distància de 14 quilòmetres que els separa de la Península Ibèrica es converteix sovint en un trajecte perillós. L'encontre entre el mar Mediterrani i l'oceà Atlàntic produeix corrents a l'Estret que poden prendre fins a 12 direccions. Les morts a l'Estret és el final més tràgic per als immigrants que han decidit travessar-lo. Aquests, a més, sovint s'encomanen a les màfies que els fa pagar per introduir-los a la península, falsificar-los un carnet o permís de residència... La restrictiva Llei d'Estrangeria impossibilita l'entrada per vies legals a Espanya, a excepció dels processos especials de regularització i dels contingents. Per això, la via clandestina es presenta com l'única alternativa.

Els que són interceptats i recollits per la Guàrdia Civil o Salvament Marítim són portats als centres d'acollida. Als centres d'acollida són interrogats per la Guàrdia Civil que intenta determinar la nacionalitat dels immigrants. La majoria es desfan de la documentació quan veuen que els interceptaran i, d'aquesta forma, intenten evitar l'expulsió.

Sovint, les condicions dels centres d'acollida són pèssimes i, de fet, Creu Roja i Amnistia Internacional n'ha denunciat el funcionament. De fet, a Tarifa, per exemple, la Creu Roja, associacions i partits polítics locals han denunciat diverses vegades que els immigrants han de dormir al carrer perquè no hi ha espai ni material per atendre'ls.

2. Explicació del corpus.

Els corpus del treball són les informacions sobre les pasteres i els Centres d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) publicades en els quatre diaris (*El País*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui*) des del desembre de l'any 2000 fins al novembre de 2002. El corpus correspon a les informacions que referenciava una llista facilitada pel consorci de Recursos per a la Integració de la Diversitat (CRID) de la

Part III. 12. Pasteres.

Diputació de Barcelona. La llista assenyalava prop d'un miler d'informacions sobre pasteres publicades en el període esmentat en algun dels quatre diaris analitzats.

S'ha de tenir en compte que la llista del CRID recull els titulars i la data de publicació d'un esdeveniment noticiable sobre pasteres d'un diari concret. És a dir, no es té en compte si la resta de mitjans de premsa escrita hi han parat atenció. Així doncs, 250 informacions recollides no vol pas dir que en el període es publicuessin 250 informacions sobre pasteres, sinó que se n'han publicat moltes més. El que fa el llistat és deixar constància dels esdeveniments que s'han produït entorn l'Estret i dels quals se n'ha fet ressò, com a mínim, un dels diaris.

3. Objectius, Hipòtesis i metodologia d'anàlisi.

3.1 Objectius.

Per a l'anàlisi de les informacions referents a pasteres i centres d'acollida ens fixem els objectius comuns a la resta de temes que conformen la investigació:

1. Analitzar si la cobertura informativa reflecteix el conflicte en tota la seva complexitat: descripció del problema, dels processos i dels actors que hi intervenen.
2. Comprovar si es respecten les propostes del manual d'estil periodístic per les minories ètniques elaborat pel Col·legi de Periodistes de Catalunya.
3. Estudiar si el discurs de les informacions reforça o afebleix els postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris.

3.2 Hipòtesis.

Les hipòtesis de la investigació, particulars per aquest cas, són les següents:

1. Els diaris estudiats es manifesten, en les informacions, sensibilitzats amb les difícils condicions amb què es troben els immigrants.
2. En les informacions analitzades, no es dona veu als immigrants que arriben en pasteres.
3. En les informacions sobre tragèdies, hi ha una preponderància de les fonts policials.

Part III. 12. Pasteres.

4. En les informacions estudiades, no s'expliquen els motius pels quals els immigrants han viatjat cap Espanya.
5. En les tragèdies, hi ha una dramatització excessiva.
6. En les informacions sobre pasteres, els diaris estudiats abusen de qualificatius (onada, allau, arribada massiva) que tendeixen a presentar la corrent migratòria com a imparable, i que carreguen negativament, per alarmista, l'arribada d'immigrants.

3.3. Justificació de la mostra.

La presència constant als mitjans de comunicació, també en els quatre diaris analitzats (*El País*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *l'Avui*), d'informacions sobre pasteres ha fet que adoptéssim un criteri qualitatiu per escollir la mostra d'anàlisi, que és representativa de totes les informacions del corpus. Així, hem escollit tres informacions prototípiques de tot el corpus d'anàlisi. Hem analitzat un desembarcament de pasteres que impliqués a molts immigrants. També ens hem fixat en informacions sobre els CETI i desaparicions a l'Estret de Gibraltar. Per últim, hem analitzat informacions sobre la detenció d'immigrants arribats amb pasteres.

Les informacions que componen la mostra són representatives del corpus i corresponen a tres esdeveniments concrets. Els mitjans de comunicació van parlar del primer cas entre els dies 18 i 22 de desembre de 2000. El dia 18 hi ha l'arribada i detenció de 187 africans a Cadis i en els següents dies hi ha notícies referents a més arribades i també a les condicions dels centres d'acollida. És important dir que hem analitzat les notícies directament relacionades amb el tema de l'arribada de pasteres i les seves conseqüències immediates, és a dir, la situació amb què es troben els immigrants un cop són detinguts i/o interceptats. Hem obviat les notícies del període que corresponen a les cues que en aquells mateixos dies es formen a la subdelegació del govern d'Almeria com a resultat d'un rumor que, segons els mitjans, assegurava que s'havia obert un període de regularització extensiva. Les peces no quedaran recollides en l'anàlisi fet a les fitxes tot i que hi podem fer referència al llarg de l'exposició.

Els diaris parlen del segon esdeveniment que hem escollit entre l'1 i el 7 de juny de 2001. L'1 de juny els quatre diaris publiquen que una pastera ha naufragat quan estava essent abordada per una patrulla de la Guàrdia Civil en aigües de l'Atlàntic, prop de les Canàries. Desapareixen 15 immigrants, que no són trobats malgrat les

Part III. 12. Pasteres.

tasques de cerca fetes per Salvament Marítim. En la mateixa setmana, es publica que al CETI de Ceuta hi ha la protesta d'uns nigerians que havien de ser repatriats i s'informa sobre les condicions en què es troben detinguts en aquests centres.

Del tercer cas que hem escollit, els diaris en parlen entre el 26 i el 29 de juny de 2001. El 26 es publica que han estat detinguts més d'un centenar d'immigrants que havien arribat amb pasteres. Al dia següent, les informacions asseguren que han entrat a Espanya més de mil persones en els desembarcaments de desenes de pasteres, que aprofiten les condicions de temps favorables en l'Estret.

Els dos últims períodes tenen una evident proximitat temporal. Tot i això, a l'hora de mantenir-los ha prevalgut el contingut de les informacions. És a dir, i com ja hem anotat, hem aplicat un criteri de selecció qualitatiu. Els dos esdeveniments són representatius del corpus i, en cap cas, podien quedar relegats en pro d'escollir uns esdeveniments equitativament distribuïts en el temps.

3.4. Instrument d'anàlisi: Fitxa i explicació.

Per a les informacions sobre les pasteres i els CETI hem elaborat una plantilla de preguntes que ens serveix per fer un buidatge i primer anàlisi de cada peça informativa. Així, s'obté una fitxa de cada notícia que recull les dades fonamentals de la peça periodística: diari, data, títol, signatura i lloc de procedència de la informació, presentació dels actors i qualificació d'aquests, tesis dels actors que intervenen en el conflicte i gènesi del conflicte.

La fitxa també recull el suport gràfic de la informació. Les fotografies que apareixen ens ajuden a reconstruir el discurs que utilitzen els mitjans respecte als immigrants, dels quals no en sabem ni el nom ni la història de vida, però que, per les imatges, podem percebre que es troben derrotats en ser detinguts per la Guàrdia Civil.

Publicació	
Data	00/00/02
Secció	
Autor	

TÍTOL	
--------------	--

ACTORS	
---------------	--

Part III. 12. Pasteres.

ACTORS		
Quins són els actors que es presenten?		
[Principals]		
ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ	VALORACIÓ
		Valoració 1
		Valoració 2
		Valoració 3
		Valoració 1
[Secundaris]		
ACTOR	DESCRIPCIÓ/PRESENTACIÓ	VALORACIÓ
		Valoració 1
		Valoració 1
		Valoració 1
Manquen actors necessaris per l'explicació del conflicte?		
-		
-		
-		
Quines accions s'adjudiquen als actors?		
ACTOR	ACCIONS	VALORACIÓ
Actor 1	Descripció/presentació 1	Valoració 1
Actor 2	Descripció/presentació 2	Valoració 2
Actor 3	Descripció/presentació 3	Valoració 3
De qui són les declaracions que reproduïx el diari? Quina és la seva aportació en el conflicte?		
ACTOR	ACTOR 1	
APORTACIÓ	Aportació 1	
DECLARACIÓ	Verb introducció 1: Declaració 1:	
ACTOR	ACTOR 2	
APORTACIÓ	Aportació 2	
DECLARACIÓ	Verb introducció 2: Declaració 2:	
Als diferents actors se'ls hi dona el mateix espai?		
FOTOGRAFIES		
Peu de foto		
Descripció		
PROBLEMA		
Com s'identifica el problema en l'article?		
[Gènesi] Gènesi1		
[Conflicte] Conflicte 1		
Com s'expliquen les tesis dels diferents actors?		
S'expliquen les causes per les quals els immigrants deixen el seu país?		

Part III. 12. Pasteres.

PROBLEMA
Resposta x
PROCÉS
Quines fonts fa servir el diari en la cobertura del conflicte?
- Font 1
- Font 2
- Font 3
Pregunta x?
Resposta x

4. Resultats.

4.1. En relació amb la hipòtesi 1: Els diaris estudiats es manifesten, en les informacions, sensibilitzats amb les difícils condicions amb què es troben els immigrants. La hipòtesi queda corroborada per les fotografies amb les quals els quatre diaris il·lustren les notícies sobre pasteres, que són d'immigrants que apareixen amb aspecte de derrota. Alguns diaris introdueixen cites de responsables polítics i d'ONG que denunciïn les condicions de vida dels immigrants als centres d'acollida o espais habilitats pels ajuntaments un cop interceptades les pasteres. Tot i això, en alguns diaris aquesta crítica només es presenta de forma excepcional.

4.1.1. El País

El fet que el diari escrigui en el paraigües de les informacions dedicades a la immigració "los problemas de los inmigrantes" (02/06/01 y 07/06/01) indica que el mitjà és sensible envers aquestes persones. Algunes de les fotos que il·lustren les informacions sobre les pasteres (01/06/01, dues fotos) i els centres d'acollida (05/06/01, 06/06/01 i 07/06/01) mostren als immigrants com unes persones derrotades en ser detingudes per la Guàrdia Civil, cansades pel viatge o desesperades perquè seran deportades als seus països d'origen.

En les informacions analitzades sobre els CETI, s'incideix en el llarg litigi judicial que mantenen molts immigrants per evitar la repatriació. "Las esperanzas de que el juez se manifieste favorablemente a las peticiones son escasas", es pot llegir (02/06/01). "Según Taiwo tiene 25 años y lleva diez meses en España, en el Centro de Estancia Temporal de Inmigrantes de Ceuta. Desde hace ocho días espera, junto a 23 compatriotas, a que el Gobierno español ponga fecha a su repatriación"

Part III. 12. Pasteres.

(05/06/01). En la informació del dia 6, titula que els nigerians del CETI "se desnudan y lesionan para evitar la repatriación".

La publicació es mostra sensible amb la situació dels immigrants. Fet que es tradueix en una predisposició a citar els elements de solidaritat dels veïns amb els immigrants, és a dir, a assenyalar que el rebuig no existeix i que hi ha una convivència en sentit positiu:

"La mayoría de los subsaharianos interceptados fueron trasladados al polideportivo municipal de Tarifa que, una vez mas, se convirtió en un improvisado centro de atención de inmigrantes al acoger a 51 personas que recibieron mantas, ropas secas y alimentos, proporcionados por los voluntarios de Cruz Roja, Médicos sin Fronteras y de algunos vecinos de la localidad, que de nuevo mostraron su solidaridad con los indocumentados detenidos" (18/12/00).

L'actitud es pot veure reforçada per l'article del dia 20 que titula: "Chaves pide al Gobierno que envíe al Ejército en misión humanitaria al Estrecho". La reiteració de la petició que es fa en la notícia i la veu que es dóna als diferents implicats remarca que existeix una actitud positiva i favorable als immigrants. També ho fa l'article del dia 22, que detalla els recursos humans que les ONG destinen a la zona. Es diu que la Creu Roja té un metge i un infermer a Tarifa, a més dels voluntaris, i que Metges sense Fronteres té un metge i un expert en logística.

El dia 27 de juny veiem com la sensibilització (sense oblidar la dimensió política i ideològica del diari) es manifesta en una peça complementària de la informació i que té un títol inequívoc: "Incapacidad de respuesta del Gobierno", i que recull les crítiques contra el PP de la secretària de Polítiques Socials i Migratòries del PSOE, Consuelo Rumí, que diu que el PP ha quedat en evidència ja que la reforma de la Llei d'Estrangeria no ha suposat, com ells defensaven, un descens en l'arribada d'immigrants. El dia 28 de juny, la informació que recull que 28 immigrants s'amagaven en un corral amb animals a Ceuta, la informació diu:

"Tampoco había separación física entre el ganado y sus excrementos y los marroquíes que pernoctaban en la cuadra, por lo que las condiciones de vida eran infrahumanas" (28/06/01).

4.1.2 La Vanguardia

En les informacions analitzades en aquest diari no hem vist que es complís la hipòtesi, ni de forma explícita ni implícita, a excepció d'una informació i del següent

Part III. 12. Pasteres.

fragment, que descriu la difícil situació dels immigrants: "hasta en invierno hay personas dispuestas a aprovechar la tregua del mal tiempo para lanzarse a cruzar el estrecho de Gibraltar" (18/12/00). *La Vanguardia* no introdueix cap cita d'actors directament o indirectament implicats en la informació en la qual denunciï la situació precària amb què sembla que es troben els immigrants en els centres d'acollida.

La hipòtesi només es confirma en la informació d'un complement (27/06/01) titulat "Agazapados en el monte", que descriu com els immigrants intenten sobreviure entre els matolls, tot evitant la Guàrdia Civil. El suport gràfic de les informacions analitzades (tres fotos) està dedicat als immigrants, que apareixen derrotats. En la foto de la desaparició de 15 persones (01/06/01), la foto mostra a un immigrant subsaharià, amb un manta a sobre, custodiat per una parella de guàrdies civils. En la de l'arribada de centenars d'immigrants (27/06/01), es mostra a un grup d'aquests resguardant-se del fred amb mantes. En la del motí (07/06/01), la foto mostra els immigrants pujats al sostre de l'autobús de la policia.

4.1.3. El Periódico

La sensibilització amb la situació dels immigrants es manifesta de forma implícita amb informacions com les del dia 19 de desembre en les quals s'introdueixen les declaracions de Salvador de la Encina, secretari de Polítiques Socials i Immigració del PSOE d'Andalusia: "va explicar que la inexistència d'una estructura mínima i estable provoca que els immigrants hagin de dormir a sobre de matalassos esportius col·locats a terra".

Algunes de les fotos que il·lustren les informacions analitzades en les dues mostres són d'immigrants que presenten un aspecte de derrota pel fet d'haver estat detinguts per la Guàrdia Civil (01/05/01, 26/06/01, 27/06/01, 28/06/01 i 29/06/01). En la informació sobre els centres d'acollida (07/06/01), la foto mostra uns nigerians dalt d'un autobús de la Policia, en un intent d'evitar la seva repatriació.

Encara que en cap moment s'indiqui en les informacions que els immigrants es troben amb unes condicions molt difícils, si que es pot considerar que el diari es manifesta sensibilitzat per la seva situació. I ho fa a través de les fotos de les informacions i d'un reportatge (04/06/01) titulat "la sort i el futur d'Anuar", en el

Part III. 12. Pasteres.

qual s'expliquen les penúries d'un noi marroquí, en un periple vital que es semblant al que emprenen milers dels seus compatriotes.

4.1.4. Avui

En les informacions analitzades del diari no trobem elements que permetin provar aquest hipòtesi. La publicació atorga poc espai a les informacions sobre pasteres, per això es fa impossible verificar, matisar o refutar la hipòtesi. El dia 18 dedica un subapartat a una informació dedicada a la Llei d'Estrangeria. El mateix passa l'endemà. El dia 20 hi dedica un breu, el dia 21 parla íntegrament de la necessària presència, o no, de l'Exèrcit a Tarifa i el dia 22 reitera les declaracions de Chaves demanant la intervenció de l'Exèrcit en tasques humanitàries a l'Estret. Els dies 27 i 28 de juny del 2001 les informacions sobre pasteres també són recollides a través de dos breus.

La mostra dels primers dies de juny de 2001 ha quedat exclosa de l'anàlisi de totes les hipòtesis ja que només publica una informació sobre els fets analitzats que, a més, és un breu "15 persones desaparegudes d'una pastera", no és prou representativa com per a poder ser utilitzada. Les informacions analitzades, doncs, són les que hem referenciat en el paràgraf anterior.

L'*Avui* és un diari que s'edita als Països Catalans i que prioritza les informacions d'aquesta àrea geogràfica, ja que és d'on són els seus lectors, però també i sobretot, perquè forma part de la seva política editorial i ideològica. Per això, les notícies sobre pasteres són poques i, en general, molt breus.

4.1.5. Comparació: semblances i diferències

La hipòtesi queda corroborada per les fotografies que els quatre diaris utilitzen per il·lustrar les notícies sobre pasteres, que són d'immigrants que apareixen amb aspecte de derrota. *El Periódico*, a més, presenta un reportatge titulat "la sort i el futur d'Anuar" (4/06/01) en la qual s'expliquen les experiències d'un noi marroquí, semblant a la de molts dels seus compatriotes. La sensibilització del diari també es mostra per la introducció de cites de líders del PSOE d'Andalusia (19/12/00) que expliquen les mancances en la infraestructura d'atenció als marroquins.

Aquest és un recurs que també utilitza el diari *El País*, que focalitza les crítiques envers la "incapacidad de respuesta del gobierno español" (27/06/01). A més, el

Part III. 12. Pasteres.

diari dedica espai a parlar de la convivència, en sentit positiu, que es dóna entre els veïns i els immigrants que acaben de travessar l'Estret (18/12/00).

Les informacions de *La Vanguardia*, no corroboren la hipòtesi, a excepció de la que porta per títol "Agazapados en el monte" (27/06/01), en la qual descriu com els immigrants intenten sobreviure entre els matolls i intentant evitar la Guàrdia Civil. Pel que fa a *l'Avui*, la brevetat de les peces analitzades no ens permeten donar elements que corroborin a refutin la hipòtesi.

4.1.6. Síntesi i conclusions.

Hem vist com els diaris utilitzen les crítiques al govern de diferents partits polítics i organitzacions per denunciar la situació amb què es troben els immigrants. Les declaracions sovint posen en evidència unes formes de vida infrahumanes i/o molt precàries.

Tots aquests elements són de rellevància informativa, tot i que s'ha de tenir en compte que les denúncies de les peces poden reflectir el posicionament antigovernamental del diari. No podem comprovar si les crítiques són exagerades o no, però si no estan magnificades és positiu que figurin en les informacions.

S'ha d'apel·lar a la responsabilitat informativa dels mitjans i reclamar que la seva sensibilització amb la situació dels immigrants que acaben de travessar l'Estret amb pasteres, ha de suposar, per sobre de tot, una feina d'intentar mostrar (per després denunciar) les pèssimes condicions amb què sovint es troben.

La introducció d'informacions que remarquen la bona convivència entre veïns de Tarifa i immigrants nous, com hem vist que fa alguna publicació, deixa palesa la situació de precarietat amb la qual viuen els immigrants. El mateix temps, la informació, de caràcter positiu, atorga un paper actiu a l'immigrant arribat que difícilment es troba en les informacions que hem analitzat.

4.2. En relació amb la hipòtesi 2: En les informacions analitzades, no es dóna veu als immigrants que arriben en pasteres.

4.2.1. El País

El dia 21 de desembre de 2000 s'introdueixen les paraules textuais d'algun membre d'ATIME (Associació de Treballadors Immigrants Marroquins d'Espanya) tot i que no

Part III. 12. Pasteres.

es diu qui i es presenten com a paraules de l'associació: "afirmó que la intervenció del Ejército crearía 'una gran alarma social' y una 'ola de rechazo a todos los inmigrantes'. La asociación calificó además esta propuesta de 'exagerada, inoportuna, desproporcionada e insensata'".

El dia 22 és l'únic en el qual es dóna veu als immigrants i veiem com es fa de forma col·lectiva i totalment despersonalitzada i per referir-se a la discussió política sorgida aquells dies i no per analitzar i/o parlar del tema específic de pasteres i de la situació dels centres d'acollida.

La hipòtesi es confirma perquè en les informacions analitzades no hi ha declaracions de cap immigrant arribat amb pastera.

4.2.2. La Vanguardia

En cap de les informacions analitzades es dóna veu als immigrants, ni de forma directa ni de forma indirecta. En canvi, veiem com sí que són ells els que ocupen les fotografies que il·lustren la informació.

En cap de les dues informacions que el diari dedica a la desaparició dels 15 immigrants (01/06/01 i 02/06/01) es dóna veu a altres immigrants. Tanmateix, en la informació del dia 1 de juny, que recull la negativa del Govern a obrir una investigació sobre el fet, es transcriuen les declaracions d'un portaveu de la Asociación de Trabajadores Inmigrantes Marroquíes en España (Atime), que es mostra la seva "alarma y preocupación" per la forma en què la pastera va ser abordada per la Guàrdia Civil.

En la informació sobre l'arribada de pasteres (27/06/01) tampoc surt cap declaració d'immigrant.

4.2.3. El Periódico

En cap de les informacions es dóna veu als immigrants que han arribat amb pasteres si bé tots són els protagonistes de les fotografies que il·lustren tots els articles, a excepció de la del dia 22.

Part III. 12. Pasteres.

En cap de les informacions analitzades de les dues mostres es dóna veu als immigrants arribats amb pasteres. Sí que són, en canvi, protagonistes d'algunes de les fotos que il·lustren les informacions (01/06/01 i 26, 27 i 28 de 06/01).

4.2.4. Avui

En cap de les informacions analitzades es dóna veu als immigrants i només en dos dies la informació adopta el punt de vista dels immigrants: "Els immigrants havien trucat per telèfon mòbil al seu contacte a Almeria per informar-li que s'havien perdut a alta mar" (20/12/00). El dia 28 de juny diu: "Una vintena dels retinguts [...] van necessitar assistència de la Creu Roja".

4.2.5. Comparació: semblances i diferències

El hipòtesi es reafirma en les informacions dels quatre diaris. Només en una peça d'*El País* es dóna veu al col·lectiu musulmà (22/12/00). En cap cas, però, s'individualitzen les declaracions, és a dir, no es diu el nom de qui parla, que a més ho fa sobre la discussió política que es vivia aquells dies i en cap cas per parlar de la problemàtica concreta dels centres d'internament o les pasteres. Això fa pensar que segurament les paraules són d'immigrants ja assentats a l'Estat espanyol. Per la seva banda, *El Periódico* el dia 04/06/01 introdueix (i és l'únic que ho fa) la història personal d'un noi marroquí que explica perquè va travessar l'Estret.

La resta d'informacions dels diaris no introdueixen declaracions d'immigrants, tot i que *El Periódico* (1/06/01), *La Vanguardia* (1/06/01) i també *El País* (21/12/00), en els dies assenyalats introdueixen declaracions de l'Associació de Treballadors Immigrants Marroquins d'Espanya (ATIME). L'*Avui*, probablement per la brevetat de les informacions, no introdueix aquesta font en els articles analitzats.

4.2.6. Síntesi i conclusions.

Els diaris estudiats no donen veu als immigrants en les informacions sobre l'arribada de pasteres.

El fet que el principal actor de la informació, la persona que arriba a les costes andaluses o canàries amb la pastera, no tingui veu en la informació converteix

Part III. 12. Pasteres.

aquesta en incompleta i l'empobreixi. No sabem, per tant, què opina l'immigrant, present en les fotografies però que en el text és invisible, i reduït en els dos casos a un número més en les fredes estadístiques.

La informació guanyaria en pluralitat, i per tant en qualitat, si els immigrants tinguessin veu i poguessin explicar les raons del seu viatge i què esperen trobar a Europa. Unes declaracions que podrien contrastar les informacions sobre les tragèdies, basades com es confirma en la hipòtesi 4, en les fonts policials.

Si l'immigrant tingués nom i cognom, i poguéssim conèixer la seva trajectòria vital mitjançant les seves paraules, la informació s'enriquiria i guanyaria no solament en qualitat sinó també en humanitat.

Malgrat les dificultats (desconeixement de l'idioma, traves policials, reticències dels propis immigrants), els mitjans haurien d'esforçar-se per incorporar la veu de les persones que arriben en pasteres amb la finalitat d'enriquir la informació.

4.3. En relació amb la hipòtesi 3: en les informacions sobre tragèdies, hi ha una preponderància de les fonts policials.

La hipòtesi es confirma en la mostra analitzada: els diaris basen les informacions sobre les tragèdies en les dades facilitades pels cossos policials, en especial la Guàrdia Civil.

4.3.1. El País

Les fonts policials i les polítiques són les majoritàries en les informacions dels diaris. Les policials, concretament, són les que atorguen totes les dades directes dels desembarcaments, detencions i també de la situació dels immigrants un cop a l'Estat espanyol. Així, són usals les següents expressions: "Salvamento Marítimo ha rastreado..." i "Según Salvamento Marítimo..." (20/12/00). "Agentes de la Guardia Civil encontraron..." (22/12/00). Hi ha un ús i abús de les dades policials referent al nombre d'immigrants arribats en pastera a les costes: "en lo que va de año, la Guardia Civil ha interceptado a 4.810 inmigrantes que llegaron a

Part III. 12. Pasteres.

España en distintas embarcaciones" (26/06/01). L'abús s'il·lustra amb el recull de les suposicions de les fonts policials: "La Guardia Civil sospecha que otro millar de extranjeros logró entrar en España ilegalmente durante la madrugada, ya que los radares costeros captaron la estela de un total de 20 embarcaciones, de las que sólo fueron interceptadas nueve" (27/06/01).

El dia 27 de juny de 2001 s'introdueix en la informació la veu de Juan Triviño, delegat de la Creu Roja a Tarifa que assegura que les arribades d'immigrants són propiciades per les màfies. Hem de dir que les paraules de Triviño ocupen un dels 9 paràgrafs totals de la informació, la resta dels quals presenten la policia com a font informativa. Un dia després es torna a introduir la veu de Triviño que diu que és "habitual" que els immigrants pateixin cremades en la travessia de l'Estret.

En els textos en què s'informa sobre la tragèdia causada per la desaparició de 15 immigrants, les fonts que utilitza el diari són la Guàrdia Civil i Salvament Marítim. Les declaracions d'un patró de pesca no es poden considerar significatives en no donar xifres sobre els morts ni aclarir l'accident. El pescador tan sols afirma que els immigrants són "a una profundidad media" (01/05/01).

Tanmateix, en un requadre titulat "Pateras frente a patrulleras: el peligro de abarloar" (01/06/01), "un marinero de Lanzarote", al qual no s'identifica, defèn que el vaixell de la Guàrdia Civil va abordar d'una forma incorrecta la pastera, tot provocant el seu esfondrament.

En les informacions dels següents dies, quan es busquen els desapareguts, s'utilitzen més fonts (pescadors, un alt funcionari, un biòleg, ONG's, partits polítics, associacions de solidaritat amb els immigrants), encara que la Guàrdia Civil segueix mantenint el seu protagonisme.

4.3.2. La Vanguardia

L'article del dia 18 de desembre de 2000 és il·lustratiu en el sentit que les informacions es basen en les dades policials. "En esta ocasión, los agentes estaban alerta y lograron detectar dos lanchas antes de producirse el desembarco" i més endavant diu que "Las patrulleras de la Guardia Civil avistaron la primera zodiác, de nueve metros de eslora, a dos millas de Punta Paloma".

Part III. 12. Pasteres.

La informació sobre la desaparició de la pastera (01/06/01) està basada, exclusivament, en les fonts de la Guàrdia Civil i Salvament Marítim.

4.3.3. El Periódico

En les notícies analitzades les dades provinents de fonts policials són les més usuals. Veiem com la notícia del dia 18 de desembre de 2000 està narrada clarament des del punt de vista de la policia, mai dels immigrants. A més, es fa ús de la terminologia policial en les informacions: "Un grup de dones subsaharianes retingudes ahir al poliesportiu de Tarifa" (19/12/00).

Les informacions sobre la desaparició de 15 immigrants que viatjaven en una pastera (01/06/01) estan basades en fonts de la Guàrdia Civil i del Salvament Marítim. Al dia següent, el succés es polititza en demanar el PSOE la compareixença del ministre de l'Interior. Tanmateix, la única versió sobre la tragèdia que s'exposa al diari és la que procedeix de la Guàrdia Civil, recolzada pel Govern. Una versió posada en dubte per l'Associació de Treballadors Immigrants Marroquins a Espanya (Atime).

4.3.4. Avui

Les fonts policials són pràcticament les úniques, a excepció de les declaracions de polítics dels partits parlamentaris dels dies 21 i 22 de desembre de 2000, que aporten les dades que s'introdueixen a les informacions sobre el tema: "La policia també va localitzar els cadàvers de dos marroquins" (18/12/00). A més, en el breu del dia 27 de juny de 2001 es dona veu a "les organitzacions humanitàries que treballen a la zona" i es diu que "atribueixen al bon temps i a les organitzacions de màfies la massiva afluença d'immigrants registrada aquests dies".

4.3.5. Comparació: semblances i diferències

La hipòtesi queda confirmada pel tractament que donen els quatre diaris estudiats de les informacions en les quals les dades les aporta la Guàrdia Civil i Salvament Marítim, i en les quals s'adopta sovint el seu punt de vista i la seva

Part III. 12. Pasteres.

terminologia. Així la informació d'*El Periódico* del 18/12/00 és paradigmàtica en aquest sentit. També ho és el tractament que *La Vanguardia* fa de la desaparició d'una pastera, informació basada únicament amb fonts policials.

El País també abusa d'aquestes fonts i fins i tot deixa espai per a les suposicions de la Guàrdia Civil (27/06/01). Tot i això, el mateix dia introdueix les declaracions de Juan Triviño, delegat de la Creu Roja a Tarifa, una font que també utilitza l'endemà (28/06/01). *El País*, que per altra banda és la publicació que més espai dedica a analitzar les arribades de pasteres i les seves implicacions en la mostra, introdueix les declaracions d'un "marinero de Lanzarote" (01/06/01) que diu que la Guàrdia Civil va abordar de forma incorrecta la pastera i que en va provocar l'esfondrament. En altres informacions incorpora altres fonts, com ara ONG, partits polítics, biòlegs... Tot i que les fonts policials segueixen mantenint el paper principal. L'*Avui*, per la seva banda, en el breu del dia 27/06/01 dóna veu a "les organitzacions humanitàries que treballen a la zona".

4.3.6. Síntesi i conclusions.

La hipòtesi formulada queda confirmada perquè els quatre diaris basen les informacions sobre les tragèdies de les pasteres en les fonts policials, especialment de la Guàrdia Civil.

La preponderància de les fonts policials empobreix les informacions en no ser contrastades, molts cops, ni les xifres de morts, desapareguts i immigrants arribats ni les dades sobre la forma que en han estat abordades les pasteres o perquè han naufragat. En les informacions que trobem d'altres fonts, aquestes ocupen un lloc secundari al costat de les facilitades pels cossos policials.

Les informacions sobre tragèdies guanyarien en qualitat si les dades policials fossin contrastades amb les facilitades pels col·lectius dedicats als immigrants, que afegirien un altre punt de vista, necessari, potser, per entendre la notícia.

4.4. En relació amb la hipòtesi 4: en les informacions estudiades, no s'expliquen els motius pels quals els immigrants han viatjat a Espanya.

Part III. 12. Pasteres.

La hipòtesi es confirma perquè només en una informació de la mostra s'explica el perquè del viatge dels immigrants cap a Espanya. Tanmateix, pot haver-hi algun reportatge que expliqui els motius del viatge i que hagi estat publicat en una data que no formi part de la mostra.

4.4.1. El País

En cap de les informacions analitzades apareixen els motius pels quals els immigrants viatgen a Espanya ni tan sols de forma indirecta. Ja hem vist que de forma directa és difícil perquè ells no són font en les informacions.

Tanmateix, el lector pot percebre, pel fet que s'arrisquen a viatjar en pastera o s'amotinen per evitar la seva repatriació, que els immigrants busquen unes oportunitats que no han tingut als seus països d'origen.

4.4.2. La Vanguardia

En cap de les informacions hi ha cap tipus de referència a les raons pels quals alguns africans decideixen travessar l'Estret i entrar a l'Estat espanyol de forma irregular.

El fet que arriquin la seva vida en el viatge en una pastera o s'amotinin quan són repatriats (07/06/01) es pot percebre, pel lector, com una prova que les condicions en els seus països d'origen no són gaire favorables.

4.4.3. El Periódico

En cap de les peces del període analitzat se citen i/o s'apunten causes per les quals els immigrants decideixen travessar l'Estret. No s'introdueixen arguments de tipus econòmic ni de cap altre tipus.

Això no obstant, el fet que es muntin a una pastera o s'amotinin per evitar la seva repatriació indica que els immigrants vénen a Espanya a buscar millors condicions de vida, tot fugint dels conflictes i la manca de feina dels seus països. En un reportatge titulat "la sort i el futur d'Anuar" (04/06/01) queden clars els motius

Part III. 12. Pasteres.

del protagonista, Anuar, per deixar el Marroc: "Volia un futur. El meu pare és forner. No guanya gaire". L'itinerari d'Anuar, des del nord de Marroc fins a les ciutats espanyoles, és semblant al de milers d'immigrants qualificats d'irregulars o sense papers.

4.4.4. Avui

En cap de les informacions analitzades s'introdueixen els motius i/o causes pels quals ciutadans africans decideixen travessar l'Estret i arribar a l'Estat espanyol.

4.4.5. Comparació: semblances i diferències

Excepte en una informació d'*El Periódico*, les informacions analitzades no expliquen els motius pels quals els immigrants han viatjat a Espanya. Tot i això, cap dels quatre diaris amaga que els immigrants arrisquin la vida per travessar l'Estret, com tampoc amaguen els amotinaments que protagonitzen quan són repatriats. Aquests elements ja fan percebre al lector que les condicions de vida al seu país no són fàcils. Tot i això, els diaris no fan referència les causes econòmiques, per exemple, que causen el fenomen de les pasteres.

L'única informació on això s'apunta és la del dia 04/06/01 (*El Periódico*) i que es titula "la sort i el futur d'Anuar" en la qual un noi marroquí explica que va emigrar perquè volia un futur perquè el seu pare era forner i no guanyava gaire.

4.4.6. Síntesi i conclusions.

En la mostra analitzada no s'expliquen els motius pels quals els immigrants viatgen cap a Espanya, amb l'excepció de una peça, un reportatge d'*El Periódico* (04/06/01) sobre un *nen del carrer* marroquí a Barcelona. Tanmateix, els quatre diaris informen del perill que corren els immigrants en navegar amb les pasteres i de les protestes de les persones internes en el CETI que han de ser repatriades. El lector pot percebre, a partir de les informacions anteriors, que els immigrants emprenen el viatge perquè en els seus països d'origen no tenen ni treball ni expectatives de futur.

Part III. 12. Pasteres.

El fet que no s'indiquin les causes econòmiques i socials del viatge en pastera fa que la informació sigui incompleta encara que el lector pugui reconstruir-ne els motius dels immigrants. Destacar en les notícies les causes que indueixen a una persona determinada a travessar l'estret enriquiria de forma substancial la informació.

4.5. En relació amb la hipòtesi 4: en les tragèdies, hi ha una dramatització excessiva.

La hipòtesi no es confirma en totes les informacions sobre les tragèdies. Hi ha una dramatització en alguns textos, però no en tots.

4.5.1. El País

En les primeres frases de les informacions és on trobem la dramatització, sobretot en tres dies concrets. "Cuatro días con sus noches en una zódiac a merced del Mediterráneo. Los 23 hombres y tres mujeres..." (20/12/00). "Las aguas del estrecho volvieron a arrojar a tierra firme en la mañana de ayer el cuerpo sin vida de un inmigrante indocumentado de origen magrebí" (22/12/00). "La tragedia volvió a cebarse ayer con los inmigrantes que siguen jugándose la vida al cruzar el Estrecho" (28/06/01).

Tot i això, no es pot considerar que els textos de les informacions analitzades dramatitzin en excés el fet. En la portada (01/06/01) de la informació sobre l'esfondrament de la pastera es pot llegir: "El mar se tragó a 15 de los 22 inmigrantes subsaharianos que intentaron alcanzar durante la noche del miércoles al jueves las costas de Fuerteventura". Quatre dies després, una columna destaca el fet que s'han vist taurons a la zona del naufragi: "Salvamento Marítimo avista tiburones donde naufragaron 15 inmigrantes".

4.5.2. La Vanguardia

El titular del dia 18 de desembre de 2000 té un important component dramàtic: "Una nueva oleada de casi 200 inmigrantes desafía el invierno y cruza el estrecho". El joc entre el peu de foto i la imatge també té el component dramàtic ja

Part III. 12. Pasteres.

que en el peu es diu: "Tres inmigrantes rezan después de ser localizados por la policía en Tarifa en una de las múltiples expediciones interceptadas". En la fotografia es veu un dels homes aixecant els braços amb els ulls tancats i els altres dos amb els ulls també tancats i en posició d'oració.

Les primeres línies del text són molt il·lustratives d'una dramatització excessiva:

"La detención de casi 200 inmigrantes este fin de semana demuestra que hasta en invierno hay personas dispuestas a aprovechar la tregua del mal tiempo para lanzarse a cruzar el estrecho de Gibraltar a bordo de lanchas neumáticas".

La hipòtesi, però, no es confirma en moltes notícies: les informacions sobre la desaparició de 15 immigrants d'una pastera (01/06/01 i 02/06/01) no incideixen en el drama d'una forma excessiva. El diari recull la reacció del Govern, que assegura que el succés és una "tragedia" (02/06/01), un qualificatiu que es manté en el títol de la informació.

4.5.3. El Periódico

En les peces del període analitzades no hi ha una gran dramatització dels esdeveniments per bé que sí que trobem alguns aspectes amb un component molt afectat. Així el dia 19 de desembre de 2000 veiem que una peça complementària de la notícia es titula: "La tragèdia. La recerca d'una pastera". Si bé és cert que una pastera que va a la deriva amb persones a bord és un fet que pot tenir conseqüències molt greus s'ha de tenir en compte que aquestes encara no se saben, com explica al final de l'article.

Les informacions analitzades sobre la tragèdia d'una pastera (01/06/01) no dramatitzen en excés el fet. El titular del dia, "Naufragi mortal d'una pastera a les Canàries", es pot considerar equilibrat i adient per encapçalar la notícia sobre la desaparició dels immigrants.

4.5.4. Avui

Part III. 12. Pasteres.

En les peces analitzades no hem trobat una dramatització excessiva en la narració dels fets, que és molt escueta. Només el dia 20 de desembre de 2000 trobem la frase: "Els equips de recerca van trobar ahir la pastera amb 26 immigrants que havia fet un crit d'alarma divendres passat". No creiem, però, que sigui una dramatització excessiva ja que la pastera anava a la deriva i, per tant, l'expressió adjectiva de forma apropiada la situació.

4.5.5. Comparació: semblances i diferències

La hipòtesi no queda provada en la majoria de les informacions que hem analitzat. De fet, les informacions són bastant curoses amb els noms i adjectius que s'utilitzen i usen mots com "tragèdia" en casos en els quals la situació ho justifica. Tot i això, articles com els del dia 18/12/00 de *La Vanguardia* introdueixen peus de foto amb una dramatització innecessària: "tres inmigrantes rezan..." mentre la fotografia se'ls veu amb els ulls tancats i amb les mans enlairades. *El País* utilitza expressions com "el mar se tragó a 15 de los 22 inmigrantes..." (01/06/01) que no són adequades ja que dramatitzen i, en aparença, desproveeixen de responsabilitat política les morts.

4.5.6. Síntesi i conclusions.

L'anàlisi de les informacions de la mostra ens permet afirmar que els diaris estudiats no dramatitzen en excés les notícies sobre les tragèdies viscudes pels immigrants que intenten travessar l'estret o arribar a les illes Canàries en pasteres. La paraula tragèdia, que apareix en alguns titulars i en textos, es pot considerar la més adequada per descriure una fet que no deixa de ser tràgic per les terribles conseqüències sobre les vides dels immigrants de les pasteres.

Encara que en alguns informacions els diaris dramatitzen, no es pot considerar que ho facin per afegir un to sensacionalista a la notícia, que, en bona part dels casos, és equilibrada i respectuosa amb els immigrants que han naufragat.

4.6. En relació amb la hipòtesi 6: en les informacions sobre pasteres els diaris estudiats abusen de paraules (onada, allau, arribada massiva)

Part III. 12. Pasteres.

que accentuen la percepció en el lector que es troba davant d'un corrent migratori imparable.

La hipòtesis es confirma parcialment perquè tots els diaris estudiats amb excepció d'*El País* abusen de paraules, sobre tot en els elements de titulació, que poden accentuar la percepció en el lector que es troba davant "una allau" d'immigrants.

4.6.1. El País

Encara que en els titulars de les informacions aparegudes a *El País* no s'abusa de paraules com "onada" o "allau" sí que s'emfatitza que l'arribada és nombrosa i no para:

- "Interceptados 187 inmigrantes en Tarifa" (18/12/00)
- "Aumenta la llegada de inmigrantes a Almería por el falso rumor sobre una nueva regularización" (19/12/00).
- "Chaves pide al Gobierno que envíe al Ejército en misión humanitaria al Estrecho" (20/12/00).
- "Los alcaldes de Algeciras y Tarifa apoyan que se llame al Ejército" (21/12/00).
- "Hallado el cadáver de otro magrebí en la costa de Tarifa" (22/12/00).

En la majoria d'informacions la tendència del titular continua en el cos de la notícia: "La Guardia Civil logró interceptar a 187 personas de orígenes magrebí y subsaharianos, entre los que se encontraban 33 mujeres, tres menores de edad y dos bebés..." (18/12/00). "La llegada de inmigrantes no cesa tampoco en la costa" (19/12/00). "Interceptaron a otros 12 magrebíes indocumentados, todos varones" (22/12/00). "Interceptaron a un total de 127 inmigrantes indocumentados de origen magrebí. En Nerja (Málaga) fueron localizados otros 26 inmigrantes, procedentes de Nador (Marruecos) que viajaban a la deriva a bordo de una patera".

Titulars de juny de 2001:

- "Interceptados otros 153 inmigrantes indocumentados en Tarifa y Nerja". (26/06/01).
- "Capturados 300 africanos tras el mayor desembarco de pateras en Andalucía de este año" (27/06/01).
- "Rescatada una patera a la deriva en Tarifa con 62 africanos y un cadáver" (28/06/01). Un dels titolets diu "Casi 500 en 24 horas".

Part III. 12. Pasteres.

"Interceptados 91 inmigrantes" (29/06/01) és el títol d'una peça complementària que es titula: "Rajoy propone expulsar a inmigrantes 'sin papeles' con delitos menores".

4.6.2. La Vanguardia

Tot seguit farem una enumeració dels titulars de *La Vanguardia* per a introduir el tema que analitzem i veurem com en tots hi ha un abús de paraules que poden accentuar la percepció en el lector que es troba davant un corrent migratori imparable:

- "Una nueva oleada de casi 200 inmigrantes desafía el invierno y cruza el Estrecho" (18/12/00)
- "Sigue la oleada de pateras en el Estrecho" (19/12/00)
- "Otros tres cadáveres de inmigrantes en el Estrecho" (21/12/00)

Veiem com en tots els titulars s'hi introdueixen xifres i substantius com "oleada", però el matís de realitat reiterativa i constant que s'introdueix en els titulars és un factor que pot banalitzar el que s'explica. A més, evidentment, de fer augmentar la percepció que la immigració és imparable.

Aquesta percepció veiem que també es reforça en l'interior de les informacions:

"La numerosa llegada de inmigrantes obligó de nuevo a habilitar el polideportivo de Tarifa para albergar a los detenidos subsaharianos mientras se les tramitaba el expediente de expulsión"

En el període de la mostra sobre la desaparició de 15 immigrants, el diari no utilitza en cap moment adjectius alarmistes que accentuïn en el lector la percepció que es troba davant d'un corrent migratori imparable.

En canvi, en l'altre període de la mostra, el subtítol de la informació destaca que es tracta d'un "desembarco masivo" d'immigrants (27/06/01). En el text, s'incideix en què les màfies utilitzen "los desembarcos masivos" per a sortejar els controls de la Guàrdia Civil, i es dóna xifres: "entre 700 y 1.000 personas lograron

Part III. 12. Pasteres.

desembarcar". Segons la informació, "las costas andaluzas fueron ayer un coladero de inmigrantes".

4.6.3. El Periódico

L'article del dia 18 d'*El Periódico* il·lustra perfectament aquesta hipòtesi, des dels titulars de portada, "Detinguts 187 africans a Cadis" "Els immigrants ofegats a l'Estret ja sumen 10 en un mes", fins el cos de l'article i elements de titulació interiors i també el peu de foto: "Tres dels subsaharians detinguts ahir". Un paràgraf prou il·lustratiu és el següent:

"Cap a les set del matí, un grup de 29 subsaharians van ser interceptats a l'encreuament de Bolonia, a Tarifa. Només una hora després, 22 dones i dos bebès van ser localitzats al mateix punt. Finalment, un contingent de 4 persones va ser detectat a les 8.20 hores a la Bateria de Punta Palomar. Entre elles, hi havia vuit dones, i quatre tenien hipotèries i van necessitar assistència mèdica".

Aquest paràgraf enmig d'una notícia que no para de reproduir xifres de subsaharians interceptats reforça la idea, en la ment del lector, que la corrent migratòria és imparable. Això es veu agreujat pel fet que la realitat de les pasteres es veu reduïda a factors numèrics.

A més del preocupant abús de xifres per qualificar l'esdeveniment s'usen paraules com col·lapse en elements de titulació ("95 immigrants més col·lapsen els servei d'acolliment a Tarifa, 19/12/00) i es repeteix la idea al cos: "el tràmit d'expulsió es va demorar a conseqüència de la càrrega de treball que suposa per al personal policial els 187 sense papers interceptats durant aquest cap de setmana".

En el període de la mostra sobre la desaparició de 15 immigrants, les informacions eviten en tot moment qualificatius com onada, allau o arribada massiva. En el paraigua (cintillo) (02/06/01), s'escriu "els fluxos migratoris/la tragèdia de les pasteres".

En canvi, en les informacions sobre el període de la mostra del desembarcament de desenes de persones a les costes canàries (26/06/01, 27/06/01 i 28/06/01) s'utilitzen alguns qualificatius esmentats anteriorment. "El

Part III. 12. Pasteres.

bon temps impulsa una allau de barques sobrecarregades”, diu el subtítol del dia 26.

Un dia després, el diari titula: “Mil ‘sense papers’ es colen en una allau rècord”. El text comença així: “Més d’un miler d’immigrants van arribar ahir a les costes andaluses de manera clandestina en una allau de desembarcaments que van fer inútils els esforços de les forces de seguretat per contenir-los”.

Al dia següent (28/06/01), continua el to alarmista: “L’onada de pasteres segueix amb un mort i 77 ‘sense papers’ detinguts”. En el text, podem trobar les paraules “colar”, “desembarcament”, “onada”, “miler”, “irregulars”.

4.6.4. Avui

La utilització d’adjectius o paraules que accentuen la percepció que el corrent migratori és imparable la trobem en la titulació de portada del dia 18 de desembre, “187 africans en l’última allau de ‘sense papers’”, i en el titular interior, “Nova allau de ‘sense papers’”, i també en el titular del dia 21: “Almeria demana l’ajut de l’exèrcit davant l’allau d’immigrants”. En el text del dia 27 de juny del 2001 es diu: “la massiva aflluència d’immigrants registrada aquests dies”.

El desafortunat abús de la paraula ‘allau’ dels titulars contrasta amb l’interior de les notícies en el qual desapareix el mot i també d’altres equivalents tot i que en el dia 18 de desembre de 2000 hi ha una reducció numèrica de la notícia: “La Guàrdia Civil va detenir 187 immigrants africans (...) Entre els detinguts hi havia 33 dones i dos nadons”.

4.6.5. Comparació: semblances i diferències

El tractament de les informacions confirma la hipòtesi, tant per l’abús de xifres com per l’ús de determinades paraules. Concretament, en l’article d’*El Periódico* (18/12/00), titolat “Detinguts 187 immigrants a Cadis”, les informacions són exclusivament de xifres de detinguts, desapareguts... Un fet que fa augmentar la percepció en el lector que el corrent migratori és imparable. A més, el dia 27/06/01 utilitza per titular l’expressió “Mil sense papers es colen en una allau

Part III. 12. Pasteres.

rècord"; el dia anterior i l'endemà també s'usen expressions com "barques sobrecarregades", "onada", "colar"...

La tendència continua a *La Vanguardia*. En els titulars del 18 al 21 de desembre de 2000 es repeteixen estructures com "una nueva oleada", "sigue la oleada"... Tendència que continua dins les informacions i també en les notícies del juny de 2001 on es repeteixen estructures com "desembarco masivo", "coladero de inmigrantes"...

Malgrat que no utilitza en les paraules "onada" o "allau", els titulars d'*El País* de la mostra analitzada també fan augmentar la percepció en el lector que es troba davant una corrent migratòria imparable si bé tenen un component menys alarmista ("hallado el cadáver de otro marroquí..." 22/12/00) que els de *La Vanguardia*.

En el diari *Avui* hi ha un abús de la paraula "allau" en els elements de titulació. Un ús i abús, però, que desapareix en el cos de les informacions.

4.5.6. Síntesi i conclusions.

Tots els diaris diaris estudiats, amb excepció d'*El País*, contribueixen, mitjançant l'abús de substantius com "allau" i "onada", a què el lector cregui que s'enfronta a una corrent migratòria continua i imparable. La utilització d'aquestes paraules és freqüent en els elements de titulació i menys en el text de les informacions.

També contribueix a la percepció que el volum migratori és molt gran el fet que en la mostra analitzada els diaris donin xifres de "desenes" quan no de "un miler" d'arribats en pasteres, i redueixin l'immigrant a un número en les estadístiques. Un fet del qual no n'escapa el diari *El País*.

Els qualificatius alarmistes no afegixen dades significatives a la informació. Al contrari, desorienten al lector, que pot percebre que es troba davant un corrent migratori de proporcions gegantines, quan no és així. Els diaris estudiats haurien d'evitar unes expressions que no estan justificades en les informacions.

5. Consideracions sobre les hipòtesis i els objectius. Conclusions.

La primera hipòtesi es confirma: els diaris estudiats es mostren sensibles a les dificultats amb què es troben els immigrants que arriben amb pasteres. Ho fan a través de les declaracions de les ONG i les associacions cíviques que els ajuden i la publicació de fotografies en què els immigrants mostren un aspecte de derrota en ser detinguts per la Guàrdia Civil.

La segona hipòtesi també confirma perquè els diaris estudiats no donen veu als immigrants en les informacions sobre l'arribada de pasteres. D'aquests no en coneixem el nom ni el cognom ni la seva història vital, perquè són un número més en les estadístiques sobre les arribades en pastera. Només sabem que són persones, cansades, per les fotos que il·lustren algunes informacions.

La tercera hipòtesi és confirma: les informacions sobre tragèdies estan basades en fonts policials.

La quarta hipòtesi també és confirma perquè en els textos estudiats no s'expliquen els motius que han dut als immigrants a embarcar en una pastera per creuar l'estret o navegar fins les costes canàries. Només una informació, en un reportatge (*El Periódico*, 04/06/01) s'incideix en el fet que un adolescent va arribar a Barcelona creuant l'estret amb pastera tot fugint d'una situació difícil en el seu Marroc natal. Tanmateix, és possible que els diaris estudiats expliquin els motius en algun reportatge que s'hagi publicat en una data que no formi part de la mostra, que és reduïda.

La cinquena hipòtesi no és confirma en totes les peces analitzades perquè no les dramatitzen quan informen de tragèdies de pasteres. Quan els diaris utilitzen la paraula "tragèdia", està justificada perquè es tracta, efectivament, d'un esdeveniment tràgic, amb morts.

La sisena hipòtesi també és confirma perquè en moltes informacions abusen de substantius, com onada o allau, que pot fer creure al lector que es troba davant d'una corrent migratòria imparable. Uns qualificatius que s'utilitzen més en els elements de titulació que no pas en el textos.

El primer objectiu, que diu "analitzar si la cobertura informativa reflecteix el conflicte en tota la seva complexitat, descripció del problema, del procés i dels actors que hi intervenen", ha estat assolit. La hipòtesi segona confirma que els

Part III. 12. Pasteres.

diaris estudiats no donen veu a un dels actors, els immigrants. La hipòtesi tercera confirma que les informacions estan basades en fonts policials. La hipòtesi quarta confirma que no s'expliquen els motius que han dut els immigrants a embarcar en una pastera. En conclusió, l'objectiu ha estat assolit i la resposta, d'acord amb la comprovació de les hipòtesis, és que el conflicte no ha estat descrit en la seva complexitat.

El segon objectiu era "comprovar si es respecten les propostes del manual d'estil periodístic per les minories ètniques elaborat pel Col·legi de Periodistes de Catalunya". La segona hipòtesi confirma que no es dóna veu als immigrants en les informacions que giren al voltant de les pasteres, per tant hi ha almenys una vulneració de les recomanacions del manual.

El tercer objectiu era "estudiar si el discurs de les informacions reforça o afebleix els postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris". De cap peça de les estudiades es pot deduir un reforçament de l'ideari racista o discriminatori. Ara bé, sí que hem detectat que es reforça la idea que estem davant d'una arribada massiva i imparabile.

En conclusió, els diaris estudiats es mostren sensibilitzats sobre les difícils condicions amb què es troben els immigrants en arribar a Espanya. Uns immigrants arribats en pastera dels quals no en sabem ni el nom ni la seva història vital, però que sí que apareixen en les fotografies, en bona part de les ocasions derrotats i fatigats. En les tragèdies, que es produeixen periòdicament, els diaris dramatitzen en excés. I les arribades, quan són de diverses pasteres o de moltes persones, són presentades com una "allau".

Els diaris podrien fer un esforç per introduir la veu dels immigrants arribats, una mesura que faria que la informació fos més plural i, per tant, guanyaria en qualitat. També s'haurien d'evitar els qualificatius, que de vegades no s'ajusten a la realitat, i moderar el dramatisme, excessiu en algunes ocasions. I en les informacions sobre tragèdies, caldria contrastar la informació dels cossos policials per tal de no reduir els immigrants a una xifra en les estadístiques sobre morts i desapareguts.



Part III.14. Compilació de resultats per als objectius i conclusions.

III.14.1. Objectiu 1: Analitzar si la cobertura reflecteix la complexitat del conflicte tant pel que fa als actors, com al problema o al procés.

El primer objectiu de la investigació consistia a **analitzar si les cobertures informatives han reflectit la complexitat dels conflictes de què han parlat**. Es tractava, doncs, d'estudiar en quina mesura s'aportava una visió global i ajustada de la situació de conflicte, més enllà dels esdeveniments concrets d'un moment determinat, i, en particular, si es mostraven (i com) tots els actors, les seves visions del problema i del procés evolutiu del conflicte.

En forma resumida, els resultats més destacats per a cada un dels casos són els següents:

01. El Ejido

(Sí, la cobertura és complexa, en la mesura que:) S'explica les raons de fons que han provocat els atacs contra la població d'origen magribí, parlen de la discriminació laboral i social i culpen les administracions de no haver actuar per evitar incidents previsibles.

(Però no ho és del tot:) El conjunt de les informacions analitzades, però, no reflecteixen el conflicte en tota la seva complexitat, en la mesura que els immigrants són tractats com a subjectes econòmics, simplifiquen la vessant humana i no es plantegen possibilitats d'integració real amb la societat de rebuda. Els immigrants d'origen estranger gairebé no tenen veu.

No s'aporten informacions de context sobre les situacions que provoquen la migració ni es parla del dret de les persones a canviar de país.

02. La Llei d'Estrangeria

(Sí:) En general és una cobertura complexa.

(No:) Les posicions crítiques de sindicats i altres organitzacions socials i solidàries queden molt en segon pla.

Durant la setmana de debat al Congrés, no s'explica el context de vida i treball dels treballadors estrangers afectats ni les seves propostes, aspiracions i arguments contra la llei.

03. Contractació sense papers.

(Sí:) Hi apareixen tots els actors i les seves responsabilitats,

(No:) Hi ha, però, certa tendència a personalitzar la responsabilitat en l'empresari que havia contractat els equatorians accidentats, deixant en segon pla l'administració, la llei.

04. Tancades a les esglésies.

(Sí:) Apareixen totes les visions del conflicte,

(No:) però ho fan de manera incompleta. La confrontació es veu reduïda als aspectes del dia a dia. No trobem una explicació directa i completa sobre el problema que representa la llei d'estrangeria, ni l'explicació del per què de tanta gent en situació irregular i de la necessitat de regularitzar-la. Tampoc trobem una explicació sobre per què la Delegació del Govern no vol o no pot regularitzar tots els sense papers.

I no hi ha una explicació dels antecedents del conflicte (un any de lluita al Black Corner, p.e.).

No hi ha un seguiment immediat de la resolució del conflicte.

05. Les declaracions de Ferrusola i Barrera

(No:) La cobertura en general no contempla els immigrants com a actors i quan ho fa sol ser a través de les seves accions de protesta o en situacions tenses, però no de la seva reflexió.

Sovint ONG o sindicats actuen en la pràctica com a portaveus dels immigrants. Cosa positiva perquè reflecteix solidaritat, però insuficient si alhora els immigrants tendeixen a sortir només com a agents d'incidents.

Les declaracions dels actors immigrants no estan contextualitzades, manquen referències a les tancades o a la llei d'estrangeria que ajudarien a descodificar-les.

Les cites de Barrera estan descontextualitzades; alguns extrets desvirtuen el sentit original.

06. Mesquita de Premià.

(No:) La gènesi del conflicte no és prou present. Els quatre diaris deixen de banda quan els musulmans van ser expulsats del local Voramar que feien servir com a oratori.

Tampoc es té gaire present que els musulmans tenen dret legal a construir la mesquita al solar de Joan Prim del que són propietaris des de 1995.

Els veïns no musulmans favorables a la construcció, la coordinadora 'Premià per la Convivència' i els immigrants sense càrrecs representatiu són invisibilitzats en aquest cobertura.

Per contra, hi ha una sobrepresència de Josep Anglada (Plataforma per Catalunya) i dels seus arguments xenòfobs i antimesquita, fins i tot per sobre de les tesis de veïns que s'oposen a la construcció, però no necessàriament amb arguments xenòfobs o antiracistes.

07. Menors immigrants indocumentats.

(No:) La informació no apareix prou contextualitzada, de manera que els fets en què es veuen implicats els menors apareixen com a naturals i inevitables. La seva situació només és notícia quan esclata el conflicte; no se n'analitzen les causes ni totes les implicacions, així com tampoc s'investiga sobre les

perspectives de futur dels menors, ni les conseqüències ni totes les possibles vies de solució. S'oblida la dimensió psicològica del conflicte per als menors i no s'aporten visions alternatives a les dels actors amb més poder.

08- Cimera Sevilla

(No:) La cobertura informativa no reflecteix el conflicte en la seva complexitat ja que es queda només en la part institucional i s'oblida del conflicte de fons, dels immigrants i del perquè de la immigració irregular

Amb l'excepció de *El Periódico* que en diverses notícies intenta explicar la magnitud real del conflicte, els altres diaris es queden en la necessitat de protecció de la UE i aquesta és la causa que donen al conflicte que sorgeix arran de la Cimera.

09. Delinqüència.

(No:) La cobertura informativa es queda en l'anàlisi que fan alguns actors. La policia, el govern i els polítics troben representada la seva percepció del conflicte, però no passa el mateix amb l'actor immigrant o l'actor delinqüent, no hi ha la seva veu.

Abunden notícies on es transcriu directament la versió de la policia, sense contrastar la informació amb altres fonts implicades. O bé es transcriu el debat polític sense contrastar amb fonts d'altres actors (immigrants irregulars) implicats directament en la discussió.

10. Prostitució.

(No:) La idea dominant que transmeten els diaris sobre les dones immigrants és que es tracta de víctimes enganyades per xarxes mafioses criminals, a les quals s'ha de desmantellar amb l'acció policial. Però les prostitutes que són víctimes de les xarxes són un percentatge molt inferior a les prostitutes que ho fan per decisió pròpia i en gran part empeses per la situació sociolaboral. Per tant, els diaris no reflecteixen la situació de conflicte amb tota la seva complexitat. Per fer-ho caldria, com a mínim, que les prostitutes fossin actors amb veu.

11. Ablació.

(Sí:) *El País*, *La Vanguardia* i *El Periódico*, d'una banda, reconstrueixen bona part del conflicte en la seva complexitat. **(No:)** *L'Avui*, de l'altra banda, no ho fa. Proposa aplicar lleis més dures.

(No:) En les informacions del dia a dia, no s'explica la tasca preventiva i de sensibilització en què treballen els mediadors culturals i algunes associacions d'immigrades.

És als reportatges i les entrevistes en què es tracta amb més o menys profunditat la qüestió on la reconstrucció del conflicte ve acompanyada de dades i d'informacions que permeten situar la pràctica en la societat d'origen. Tret de *L'Avui*, els altres diaris almenys dediquen un dia a informar-ne més detalladament.

12. Pasteres.

No hi ha gaire complexitat en la cobertura del fenomen de les pasteres. Els diaris estudiats no donen veu a un dels actors, els immigrants; les informacions estan basades en fonts policials i no s'expliquen els motius que han dut els immigrants a embarcar en una pastera.

les pasteres no parlen del home home.

Conclusions per a l'objectiu 1.

Cada cas ha aportat unes conclusions particulars que li són pertinents i són rellevants en la mesura que cada cobertura mereix tota l'atenció del mitjà. No obstant, hi ha una mena de mancances comuns en diferents cobertures i justament la seva repetició permet pensar que es torna a repetir, a vegades, perquè no han estat apuntades abans, i, a vegades, perquè hi ha forces i dinàmiques a les redaccions i a la societat que fan difícil anar contra la corrent que les porta de la ma. Respondre a com se les pot superar sobrepassa l'abast d'aquest estudi, però no per això hem de deixar d'assenyalar-les.

En un bon nombre de cobertures hi ha una presentació complexa del conflicte concret i de la situació de conflicte, ara bé, les principals mancances que es detecten en diversos casos són:

- a. Escassa o nul·la presència de la veu directa dels immigrants. Especialment, en casos amb intervenció de l'element policial.
- b. Falta de contextualització en la situació de conflicte, per absència d'elements diversos, segons cada cas.

III.14. 2. Objectiu 2: Estudiar el grau de respecte del manual d'estil periodístic per al tractament de les minories ètniques.

Com a segon objectiu ens hem proposat estudiar si la informació sobre immigració respecta les recomanacions del Manual d'Estil periodístic per al tractament de les minories ètniques.

Veurem a continuació el grau d'acompliment per a cada un dels sis punts del manual, abans però cal fer dues remarques. En primer lloc, no totes les cobertures estudiades estan afectades per als sis punts, per tant en alguns d'ells no hi apareixeran referències a alguns dels casos. I en segon lloc, com que ens ha preocupat més l'incompliment de les recomanacions que el seu respecte, dels resultats no s'ha de deduir que només hi ha incompliments. De fet en alguns casos, hem posat de relleu el seguiment detectat del manual d'estil.

La primera recomanació és:

1. No s'han d'incloure el grup ètnic, el color de la pell, el país d'origen, la religió o la cultura si no és estrictament necessari per a la comprensió global de la notícia. La reflexió és el millor antídote per tal de no reproduir aquests esquemes.

En positiu, sí que s'esmenta l'origen ètnic o nacional dels membres de les minories en casos en què es rellevant com el de El Ejido i els dels menors indocumentats. També en positiu, s'han trobat casos de delinqüència on no s'esmenta —en particular en titulars— i no seria rellevant fer-ho.

En negatiu, s'han trobat força peces sobre delinqüència en què sí que s'esmenta la pertinença ètnica de forma irrellevant, especialment si són delinqüents de països del Sud o de l'Est, un aspecte que es destaca per sobre dels altres.

Pel que fa a les peces relacionades amb prostitució, si bé és cert que per a algunes informacions seria necessari saber la procedència d'alguns dels actors (quan els esdeveniments comportaran deportacions, quan s'explica la situació socioeconòmica del país d'origen, etc.), no sempre és així. Per regla general els diaris solen informar de la nacionalitat de les prostitutes i dels proxenetes.

La segona recomanació és:

2. Cal evitar les generalitzacions, els maniqueïsmes i la simplificació de les informacions. Els residents estrangers no comunitaris són tan poc homogenis com els autòctons. La millor manera de fer-ho és consultar les persones interessades per saber com desitgen ser anomenades, com a individus i com a col·lectius.

Hem trobat un cert nombre de simplificacions grupals i no només referides als immigrants. En el cas de El Ejido, tot i no ser el mateix per a tots els diaris, és parla de dos blocs enfrontats —espanyols i estrangers— i surten poc les posicions conciliadores. En positiu, hi ha, però, present la consideració de veïns també per als magribins.

A les informacions analitzades conviuen dues maneres de classificar la població de El Ejido. Predomina la distinció entre les persones de nacionalitat espanyola i magribina, considerats veïns i immigrants respectivament. A *El País* i *l'Avui*, però els immigrants estrangers s'identifiquen també com a membres del veïnat.

D'altra banda, els diaris només consideren immigrants les persones d'origen estranger, i passen per alt el fet que a El Ejido viuen molts espanyols procedents d'altres zones d'Andalusia o de la resta de l'Estat. A més, amb l'excepció dels immigrants de l'Europa de l'Est que arriben a El Ejido per treballar a la collita durant la vaga, els diaris només parlen dels magribins, i no mencionen l'existència d'estrangers d'altres nacionalitats.

Les informacions analitzades tendeixen a presentar els espanyols com violents i els estrangers com a víctimes, amb algunes excepcions. *El Periódico* és el diari que menys incideix en la construcció de dos blocs de població, i el que introdueix més matisos.

En una altra cobertura, els immigrants equatorians de Lorca són presentats com a estrangers i immigrants, però poques vegades com a jornalers, que és una part fonamental de la seva vivència. Encara que els immigrants sempre són 'ells', en un primer moment hi ha una gran simpatia amb les víctimes de l'accident del pas a nivell, però després deixen de ser ciutadans

que pateixen la manca de seguretat viària per passar a ser immigrants amb els seus propis problemes.

En el cas de la mesquita de Premià, també hi ha certa simplificació entre veïns racistes i no racistes, quan les posicions eren molt més matisades. Les informacions mostren una perspectiva etnocèntrica, per exemple, pel fet d'estar a favor de la construcció de la mesquita, però no tenir present el component social i relacional de l'islam.

reducció a la dimensió religiosa?

La denominació col·lectiva, tant important en alguns conflictes, desdibuixa l'ésser individual en altres, com és el cas de la cobertura dels menors de Melilla. El discurs mediàtic tendeix a la despersonalització, per un costat, però en aparença paradoxalment, per un altre costat, hi ha accions d'un 'immigrant' concret que s'atribueixen a tot el col·lectiu.

El tracte com a massa, sense diferenciació entre immigrants caracteritza les peces informatives sobre la cimera de la UE a Sevilla (2002). A més, s'usen diversos termes per a referir-s'hi i tots com si fossin sinònims absoluts, sense tenir en compte les connotacions negatives que alguns d'ells carreguen. El terme "il·legal", per exemple, es troba naturalitzat.

En el terreny de les informacions sobre delinqüència, la denominació grupal ofereix una variant especialment preocupant. En diverses ocasions apareix una classificació de delictes per nacionalitats o per ètnies. Es parla, per exemple, dels sistemes magribí, peruà, gitano, etc.—, cosa que projecta el caràcter delictiu sobre el conjunt del grup ètnic o nacional.

En els quatre diaris estudiats, les dones immigrants prostitutes són presentades sovint com un tot homogeni. No s'hi manifesten les diferències entre les dones que vénen de l'Àfrica, dels països de l'Est o de l'Amèrica Llatina, ni les diferències i especificitats que puguin existir dins d'aquests col·lectius. Tant les prostitutes com els proxenetes solen tractar-se com un tot homogeni.

La tercera recomanació diu:

3. No s'han de potenciar les informacions negatives ni les sensacionalistes. Cal evitar crear inútilment conflictes i dramatitzar-los. S'ha de potenciar la recerca de notícies positives.

Les informacions sobre El Ejido destaquen lògicament els enfrontaments, encara que sovint amb un grau de detall que sobredramatitza el discurs. D'altra banda, sovint es considera problemàtica la immigració irregular, amb diferents matisos, i no es parla de la voluntat dels estrangers per integrar-se, ni d'experiències positives d'altres zones que també tenen molta immigració.

En el cas de l'accident de Lorca, hi ha una gran càrrega emotiva en el tractament del tema, cosa que atorga un cert dramatisme a la visió global que es desprèn de la lectura dels articles dels primers tres dies.

Un cert sensacionalisme impregna també la descripció de les tancades d'immigrants a les esglésies de Barcelona. En particular, en els moments crítics se'ls presenta com a 'radicals' i 'desesperats'.

En el cas de les declaracions de Marta Ferrusola i les opinions d'Heribert Barrera, per una part, hi ha sobredimensionament de la polèmica si ens atenem a les responsabilitats de l'un i l'altre. Per una altra part, algunes de les cites de Barrera estan descontextualitzades de tal manera que el sentit queda distorsionat. La deformació de les opinions de Barrera afavoreix lectures negatives de la immigració que no eren presents en les opinions d'ell. A més, les reaccions suscitées en forma de declaracions de diversos actors tampoc estan contextualitzades i no en permeten una bona comprensió. És dóna molt espai a les declaracions dels uns i els altres, però no a explicacions raonades. La informació només demonitza Ferrusola i Barrera, però no discuteix amb arguments el que diuen o el que, segons els diaris, diuen. Només hi ha desqualificacions o defenses (en el cas d'un diari).

En la cobertura del conflicte al voltant de la mesquita de Premià, no s'ha potenciat una informació positiva al no tenir en compte la Coordinadora Premià per a la Convivència. Però sí s'ha seguit en remarcar la predisposició de l'ajuntament al diàleg i la del col·lectiu islàmic que decideix no construir fins que no arribi a l'acord amb les parts.

Pel que fa als menors immigrants indocumentats, hi ha una gran presència dels problemes que comporta per a l'administració l'existència de 'nens del carrer'; en canvi, els problemes que significa per als propis menors queden relegats a un segon terme. Solen apareix ja sigui envoltats d'elements delictius — criminalització— o arran de la discussió política sobre com treure-se'ls de sobre.

Tot i que, a vegades, hi ha un to paternalista, on la 'nostra' societat esdevé implícitament superior perquè 'ells' no són capaços de sortir-se'n.

El discurs de la premsa analitzada parla de 'nens conflictius' enloc de 'nens en un context social conflictiu', de manera que es confon persona i problema. Els 'nens del carrer' es presenten com a un fenomen més d'una immigració presumptament alarmant, tot i que a vegades es tendeix a un major respecte del codi deontològic al referir-se a 'menors'. De tota manera, parlar 'd'il·legals' (és a dir, fora de la llei), parlar de 'perill d'allau' (suggerint un perill del que cal protegir-se) o parlar 'd'amuntegament' (degradant la condició humana dels qui s'amunteguen) és dramatitzar innecessàriament i contraproduentment.

El sensacionalisme i la dramatització són especialment visibles en el tractament de la delinqüència. Les descripció dels delinqüents conté elements pejoratiu gratuïts, inclosa l'exageració. I a vegades destaca trets considerats propis de delinqüents (violència particular, etc.).

En el debat sobre l'eventual relació entre delinqüència i immigració, hi ha poca discussió i qui en parla o discuteix té una certa posició de poder executiu. Abunden les afirmacions i les desqualificacions, però no la discussió argumentada. Les explicacions més sovintejades en les informacions estudiades accepten com a comprovades estimacions discutibles sobre delinqüència, seguretat, temors/pors, percepció de la inseguretats, etc. Les explicacions del fet delictiu són simplistes o monocausals, procedeixen de la policia i solen remetre al fet de no haver estat expulsats abans com a base per a reincidir, o a explicacions sobre irregularitat com a causa de la delinqüència. Les úniques solució que s'ofereixen són repressives.

Sobre prostitució, si bé és cert que a tots els diaris es poden trobar reportatges en profunditat que tracten d'oferir informacions més properes a la realitat dels fets i amb un tracte més humà cap als diversos actors, també és cert que la majoria de les informacions sobre prostitució es centren en els factors més sensacionalistes i maniqueus.

En el tractament de l'ablació, els diaris contextualitzen la pràctica en els reportatges i les entrevistes i, en canvi, no ho fan en les notícies. Les informacions tendeixen a seguir el problema a través de les propostes que es fan per reformar i endurir les lleis, amb l'excepció dels articles que tracten l'ablació amb més profunditat, sobretot entrevistes i reportatges.

Sobre pasteres, hi ha en general una forta reiteració d'informacions —quantitat d'arribades, arrestos, morts, etc.—. Ara bé, no es pot dir que es produeixi una dramatització excessiva en els textos estudiats, tret d'algunes excepcions. En les peces estudiades, els diaris abusen, sobretot en els elements de titulació, de paraules (onada, allau, arribada massiva) que accentuen la percepció en el lector que es troba davant d'un corrent migratori imparable. En període estudiat, però, almenys *El País*, pràcticament no usa els mots esmentats.

En el conjunt de textos sobre immigració no se sol parlar de 'immigrants il·legals', fent així cas a l'eslògan 'cap persona és il·legal'. Però sí que es parla sense restriccions de 'immigració il·legal', projectant així la mateixa concepció negativa sobre les persones que una determinada llei —la d'Estrangeria— ha situat en la 'il·legalitat'.

La quarta recomanació diu:

4. Equanimitat en les fonts d'informació. Cal contrastar les institucionals i s'han de potenciar les pròpies de les minories ètniques i tenir especial cura en les informacions referides als països d'origen. Publicar les rectificacions com a elements habituals de qualitat del mitjà informatiu.

Hi ha cobertures en què és particularment clar que hi hagut fonts d'informació dels immigrants de forma gairebé prioritària, per exemple, en el cas de les tancades a les esglésies. Malgrat això, s'ha de tenir en compte que un cert desequilibri, a favor de les fonts d'immigrants i en detriment de les institucionals pot transmetre la idea que la resolució del conflicte és bàsicament cosa dels immigrants i desdibuixar així la responsabilitat del govern.

Hi ha més qüestions sobre les fonts. Una cosa és tenir immigrants com a fonts d'informació i una altra de diferent és que siguin els immigrants-actors del conflicte en qüestió els que s'expressin com fonts i que, a més a més, es reculli la seva veu més enllà de l'anècdota o la il·lustració i es tingui en compte també com a opinió política en un sentit ampli.

En el cas de El Ejido tenen veu les persones que condemnen els atacs i es titllen de xenòfobs els autors dels atacs contra immigrants, però els immigrants d'origen estranger gairebé no tenen veu. Durant els atacs, només intervenen amb frases anecdòtiques que venen a il·lustrar la gravetat dels fets. Durant la vaga, a penes apareixen com a font i, quan ho fan, sovint és a través de sindicats. En qualsevol cas, és molt més freqüent recórrer a les autoritats i fonts oficials. El discurs polític i empresarial està molt més present.

En algunes cobertures hi ha un notable desplaçament de les fonts dels immigrants a favor de polítics professionals. És el cas de la discussió i aprovació de la Llei d'Estrangeria; o, per a alguns diaris, en parlar de l'escàndol al voltant de les declaracions de Ferrusola i Barrera —on només surten com a cridaners—.

Un fenomen similar s'observa en la cobertura de la cimera de Sevilla, si bé *El Periódico* explica el punt de vista dels immigrants, donant veu a persones que poden parlar en nom seu o va més enllà del conflicte polític a través d'altres informacions. *El País*, en canvi, dóna molta importància al nivell polític del conflicte, que explica amb més detall que les altres publicacions, però manca espai pels immigrants.

La veu dels immigrants es veu sovint també substituïda per la d'organitzacions de suport, solidàries, no governamentals o sindicats, per exemple. És el cas de la informació sobre Lorca, els immigrants tenen veu per parlar del drama humà, però quan fan reivindicacions polítiques, els seus portaveus són les ONG i els sindicats. Si els immigrants no parlen de la dimensió col·lectiva de la seva vivència es desdibuixa la dimensió política.

En ocasions es tracta de tenir diversitat qualitativa de fonts. Es troben a faltar fonts de la comunitat musulmana, per exemple, en el cas de Premià. En particular, les paraules de Carod-Rovira desqualificant un imam que ja no hi era, no van ser contrastades.

L'absència de veus immigrants-actors és clamorosa en el cas dels menors indocumentats de Melilla, en què les reivindicacions dels actors autòctons s'emfatitzen i no es qüestionen i les reivindicacions dels actors estrangers es silencien, es dissimulen i no s'investiguen. L'opinió dels menors no es veu representada.

Tampoc tenen veu els immigrants en la cobertura de la cimera de Sevilla per explicar les raons que els porten a marxar de manera irregular.

En el camp de la delinqüència, gairebé mai no es recullen opinions o declaracions dels (presumptes) delinqüents immigrants, ni apareixen posicions exculpadores.

Les informacions sobre prostitució en què apareixen immigrants, excepte les del debat polític sobre l'eventual regulació, no solen recollir la veu de les prostitutes i, quan ho fan, les declaracions se circumscriuen als aspectes més victimitzants (rapte, esclavatge, engany i sobreexplotació). També es recorre com a fonts a experts sobre el tema, però gairebé mai parlen les prostitutes ni s'ofereixen les tesis de les associacions d'immigrants.

Les informacions preeminents són sobre desarticulacions de xarxes, i aquí les fonts preeminents són policials. Ocasionalment es consulten associacions de veïns i propietaris de clubs. Els proxenetes gairebé mai tenen veu en les informacions, encara que sí que solen aparèixer quan són empresaris.

En el tractament de l'ablació, els diaris analitzats, excepte *l'Avui*, donen veu a les associacions que representen els immigrants i els col·lectius que treballen per eliminar la pràctica. En la mostra estudiada, només *El País* exposa la visió dels propis afectats. Trobar-ne testimonis no és fàcil, però és necessari sentir quins són els arguments amb què els pares i les mares defensen la continuïtat de la pràctica, sobretot per conèixer els prejudicis existents al seu entorn.

En les informacions analitzades sobre pasteres, no es dona veu als immigrants detinguts a la costa o abans d'arribar-hi. En el cas de naufragis, encara que hi hagi supervivents, hi ha una preponderància de les fonts policials.

D'una forma diferent, tampoc hi ha equanimitat en el cas de la mesquita de Premià. Els diaris estudiats donen més rellevància a les tesis dels contraris a la construcció de la mesquita que als defensors. Entre els contraris la majoria d'espai, però, l'omplen els arguments de Josep Anglada.

La cinquena recomanació demana:

5. Responsabilització dels professionals. [Ser conscients de] La importància de la ubicació física de la informació. [Evitar] "L'efecte dominó". [Vigilar la] Utilització del material gràfic.

Podem constatar en general que molta de la informació sobre immigració sol estar ubicada en les pàgines de successos o a l'inrevés. Per exemple, a les mateixes pàgines dedicades a El Ejido, s'hi col·loquen a vegades informacions sobre arribades d'irregulars o d'altres incidents de caràcter racista ocorreguts a altres llocs.

I també molt sovint, les informacions que es refereixen a menors immigrants indocumentats apareixen dins de pàgines dedicades a delictes en general i a delictes on hi ha estrangers implicats.

La sisena recomanació és:

6. Militància periodística: cap a una multiinterculturalitat enriquidora per a tots. La potenciació de les informacions en positiu.

En gairebé, tots els casos, es detecten preses de posició contràries a actituds racistes o discriminatòries, encara que també es troben desequilibris i enfocaments utilitaristes dels immigrants.

En la cobertura de El Ejido es culpa les administracions de la falta de previsió i l'absència de polítiques d'integració, encara que la crítica té diferent intensitat segons els diaris. No s'informa negativament dels immigrants estrangers, encara que no s'aprofundeix gaire.

En tractar de la llei d'Estrangeria, els diaris prioritzen els arguments de l'oposició, no exposen els arguments a favor de que la llei redueixi els drets dels immigrants i, generalment, deixen en un segon pla la posició del Govern del Partit Popular.

Pel que fa al cas de Lorca, la premsa analitzada emfasitza les dificultats en què es troben els immigrants. I una cosa similar fa amb les tancades a les esglésies, on

Les mostres de solidaritat ciutadana amb els immigrants tancats són presentades de manera positiva a tots els diaris. Fins i tot, alguns diaris anuncien la manifestació a favor dels tancats.

En el cas de la Mesquita de Premià, la posició visible en les informacions, com ja s'ha apuntat és antiracista.

Sobre l'ablació, excepte l'*Avui*, els diaris expliquen les dificultats de comunicació que existeixen per eliminar la pràctica i el treball de sensibilització que fan les mediadores culturals, sobretot en els articles que tracten l'ablació amb més profunditat, és a dir, en els reportatges i en les entrevistes.

En les informacions sobre pasteres estudiades, els diaris es mostren sensibilitzats amb les difícils condicions amb què es troben els immigrants.

Ara bé:

Els immigrants de El Ejido són tractats sobretot com a subjectes econòmics i no es plantegen possibilitats d'integració real amb la societat d'origen. Es tendeix a construir dos blocs de població amb actituds i tesis contraposades. S'afavoreix la idea que la immigració és conflictiva i pot acabar en delinqüència.

A Lorca, a la primera fase de la cobertura del conflicte, tot i que hi ha informacions que tenen una interpretació política, les fotografies i les peces complementàries, centren l'atenció en el drama humà.

A Premià, en els diaris estudiats no hi ha una visibilitat de les posicions conciliadores.

A la cimera de Sevilla, deixant *El Periódico* com a excepció, no trobem aquesta militància en les informacions que, com ja hem comentat, moltes vegades donen valors negatius als immigrants i en destaquen només la part problemàtica.

Sobre prostitució, fins i tot quan ofereixen informacions en positiu no reflecteixen la complexitat de la situació multidimensional del conflicte, de tal manera que no ofereixen una imatge positiva de les prostitutes. La situació de les prostitutes és tractada des d'una òptica legal, amb menysteniment de la dimensió humana i psicològica.

A les informacions sobre delictes i prostitució hi ha una acceptació implícita de la llei d'Estrangeria. Entre les peces analitzades n'hi ha que solen informar d'infraccions de la llei d'Estrangeria comeses per diversos actors, entre els quals estan les prostitutes, però, tot i així, no s'hi explica l'aspecte de la llei que ha estat infringit i, per tant, es naturalitza la "il·legalitat" sense deixar oberta la possibilitat de qüestionar la llei.

Les informacions solen tractar la prostitució sense plantejar solucions ni entrar en les causes més enllà de la pobresa (irregularitat a Espanya, patriarcat?, sexisme?, condicions laborals a altres feines, etc.), més enllà de l'existència de xarxes.

L'enfocament de diversos aspectes de la immigració, malgrat la posició formal integradora, és sovint etnocèntric. Per exemple, els diaris expliquen que l'ablació és una pràctica cultural, però no el significat social que té per a les comunitats. Els diaris emfasitzen sobretot la visió que la societat receptora té de la pràctica i, en canvi, deixen en segon pla o no expliquen els valors integradors que té l'ablació per als qui la practiquen a les filles.

Com hem vist, tots els diaris analitzats segueixen les propostes dels partits polítics per modificar la legislació. No obstant això, considerem que un seguiment excessiu d'aquestes demandes així com la reiteració que l'ablació és un delictesobrecriminalitzen els pares i les mares de les nenes sotmeses a l'extirpació del clítoris. Hi ha, no obstant, nombroses excepcions. Els diaris *El País*, *La Vanguardia* i *El Periódico* publiquen peces amb més profunditat que permeten una aproximació més complexa al conflicte. Aquesta aportació a un coneixement més intens de les cultures amb què ens interrelacionem és una bona mostra de la militància periodística.

Postconclusió per a l'objectiu 2

Després de repassar els diferents punts i per no reiterar els exemples, la crítica exposada, en conjunt, doncs, podem dir que l'avaluació del seguiment de les recomanacions del Manual d'estil periodístic per al tractament de les minories ètniques presenta:

- a) En algunes de les cobertures, mostres d'un quefer periodístic no discriminatori cap a la immigració i multiintercultural, especialment en reportatges i altres peces extenses; són remarcables els relats al voltant de fets o accions positives;

- b) en algunes de les cobertures, elements negatius a superar com, per exemple, una forta tendència cap a les simplificacions grupals; baix grau de reconeixement dels immigrants com a actors polítics; acceptació implícita de la llei d'estrangeria; ús indiscriminat de termes lèxics no apropiats; un difusió d'informacions policials poc contrastades; etnificació de la delinqüència; distorsions politicistes de debats; desplaçament de les veus dels immigrants en favor dels polítics, i collites de declaracions, però manca d'argumentacions;

III.14.3. Objectiu 3: Estudiar si el discurs de les informacions periodístiques reforça o afebleix postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris.

El tercer objectiu consistia en esbrinar si estudiar si el discurs que es desplega en les informacions periodístiques sobre immigració reforça o afebleix postulats racistes, xenòfobs o discriminatoris.

Si repassen sintèticament els resultats de cada cobertura constatem que:

En el cas de **El Ejido** es veu un posicionament clar a favor dels immigrants magribins. A més, es culpa les administracions de la falta de previsió i l'absència de polítiques d'integració, encara que la desaprovació té diferent intensitat segons els diaris. No obstant això, en ocasions s'afavoreix postulats discriminatoris quan es formula la crítica contra el govern per un 'insuficient control de la immigració irregular'.

En la cobertura del debat sobre la **Llei d'Estrangeria**, la posició implícita en les informacions és antiracista i antixenòfoba perquè reclama els drets per als immigrants sense papers que la llei els nega. Encara que en no tractar-los com a subjectes polítics exerceix una certa discriminació. També és en certa mesura discriminatori per als immigrants estar a favor d'una llei que en restringeix l'entrada, per molt que sigui comunament acceptat que hi ha d'haver restriccions.

La postura del diaris és solidària amb els **treballadors equatorians sense papers** a Lorca i amb les víctimes de l'accident. Encara que aquí tampoc se'ls

dóna veu com a subjectes socials i polítics. D'altra banda, la presència d'un cert paternalisme és una varietat d'un tracte discriminatori.

En el cas de les **tancades a les esglésies**, la presentació positiva de la solidaritat amb els tancats deslegitima postures racistes o xenòfobes.

Quan els diaris s'ocupen de les polèmiques al voltant de declaracions de Ferrusola i Barrera, no hi ha tracte discriminatori per als immigrants. De tota manera, la desqualificació de Ferrusola i Barrera sense aportar arguments en contra del que mantenen no és una contribució a un diàleg constructiu, és queda en la denúncia del que és políticament incorrecte.

La cobertura de la disputa arran de la **mesquita de Premià**, parteix d'una posició solidària amb els musulmans, però mostra un cert grau d'etnocentrisme — ni diem ni podem dir que ho sigui intencionadament— en la mesura que el col·lectiu musulmà queda reduït a la seva dimensió religiosa i migratòria, cosa que pot comportar també paternalisme. Per una altra part, la posició que prenen els mitjans a favor de la mesquita es fa sobretot desacreditant, ridiculitzant els opositors, però no introduint elements favorables a la construcció.

En la cobertura dels **menors immigrants indocumentats de Melilla**, en general, la premsa ofereix un discurs que els discrimina perquè sovint presenta confon l'actor i el problema. Els menors immigrants deixen de ser 'nens en un context social conflictiu' per esdevenir 'nens conflictius' en ells mateixos. La confusió es possible quan se silencien les reivindicacions i els interessos dels menors immigrants, s'obliden les repercussions psicològiques del fet de migrar i es generalitza, tant en el moment de descriure els diferents actors com a l'hora de plasmar les diferents dimensions de la situació de conflicte.

El discurs informatiu dels mitjans sobre la **cimera de Sevilla**, no és el mateix en tots els diaris, mentre que alguns reproduïxen el discurs oficial (ja sigui per omissió d'un discurs alternatiu o de manera explícita) que reforça els postulats discriminatoris, en d'altres, especialment *El Periódico*, es veu una posició a favor dels immigrants, tot i que se'ls escapen termes en el to general de les informacions que potencien la idea contrària.

Els resultats de l'anàlisi de les informacions sobre **delinqüència i immigració** mostren discursos diferents segons els diaris, encara que hi ha constants que reforcen els postulats discriminatoris. Recorren a simplificacions en les causes que hi ha darrera de la delinqüència estrangera; reiteren conceptes amb càrrega negativa per a delinqüents i per a immigrants, i projecten sobre les ètnies l'ombra de la criminalitat en associar-les amb formes d'operar delictivament.

Sobre **prostitució**, els quatre diaris transmeten un discurs que, en posicionar-se al costat de les prostitutes immigrants, emfasitza el seu rol de víctimes de les xarxes. Molts cops els membres de les xarxes són immigrants o estrangers i els diaris destaquen aquests atributs, a més de posar-ne de relleu les característiques més delictives i cruels. En canvi això no passa amb els proxenetes de nacionalitat espanyola, com puguin ser els propietaris de clubs.

Un seguiment excessiu de les propostes de càstig legal així com la reiteració que l'**ablació** és un delicte sobrecriminalitzaria els pares i les mares de les nenes sotmeses a l'extirpació del clítoris. A més, com en la majoria de les informacions analitzades només s'expressa la visió i els valors de la societat d'acollida i, en canvi, no apareixen els valors socials i culturals integradors que hi ha rere la pràctica. Són aquests elements els que, en certa mesura, estigmatitzen les comunitats d'immigrats. Les excepcions, però, són nombroses: *El País*, *La Vanguardia* i *El Periódico* publiquen peces amb més profunditat que permeten una aproximació més complexa al conflicte. Aquesta aportació a un coneixement més intens de les cultures amb què ens interrelacionem és una bona mostra de la militància periodística

No es pot dir que les informacions sobre **pasteres** analitzades reforcin l'ideari racista, xenòfob o discriminatori, però en la mesura que es l'arribada d'immigrants es presenta com a 'allau' o 'invasió' o 'arribada massiva i imparable' predisposa a una actitud de rebuig no gaire igualitària.

Conclusions per a objectiu 3.

El punt de partida ideològic, implícit o explícit, en la majoria dels casos estudiats és contrari al racisme, la xenofòbia i les posicions discriminadores. A més, reclama drets per als immigrants i culpa l'administració de manca de polítiques d'integració.

Hi ha, però, postulats discriminatoris que destaquen entre els assenyalats anteriorment en els diversos apartats:

- la crida implícita a incrementar el control de la immigració;
- l'acceptació que l'entrada ha d'estar restringida; → *la pluralitat d'objectius.*
- la manca de veu política dels immigrants;
- la sobrerepresentació de les postures racistes;
- l'ús de termes discriminatoris ('immigració il·legal', p.e.);
- l'etnificació de la delinqüència i el fet de destacar els elements més cruels dels delinqüents immigrants;
- la reiteració d'informacions sobre pasteres i la seva presentació com a 'allaus'.

Conclusions globals *W*

Atesos els resultats de l'anàlisi d'editorials i de les cobertures informatives seleccionades constatem que:

1. Els diaris s'autopresenten com a antiracistes i sovint prenen posicions antiracistes i antixenòfobes —encara que no coincideixen en l'estimació del grau de xenofòbia existent—, tant en els editorials com en les informacions.
2. Es mostren favorables a la integració i critiquen —en mesures diferents cada diari— que l'administració no tingui polítiques adequades i, en alguns casos, ataquen el no reconeixement de drets civils per als indocumentats.
3. Les línies editorials d'una parell de diaris són força legalistes i gens favorables als indocumentats, però, en general, això no es percep en les peces informatives.
4. La bondat de la immigració es jutja en funció de les necessitats (econòmiques i demogràfiques) de la societat d'acollida.
5. Hi ha una coincidència en termes generals sobre la conveniència de controlar la immigració i això projecta 'perillositat' sobre ella.
6. El consens sobre immigració es planteja entre els partits del país d'acollida i, en el millor dels casos, com a consens de la societat d'acollida. Els immigrants no hi entren.
7. La veu dels immigrants tendeix a quedar exclosa (a vegades substituïda) quant el debat sobre immigració es planteja en termes polítics i econòmics.

8. En algunes cobertures —delinqüència, prostitució—, la seva veu no apareix pràcticament per a res, tret de declaracions victimitzants.
9. Sovintegen els enfocament etnocèntrics, visibles en la distinció 'nosaltres'- 'ells' i en els criteris de valors usats especialment en referència a temes relacionats amb les dones o la religió .
10. És freqüent trobar contextualitzacions insuficients dels conflictes en què estan immersos els immigrants. Per exemple, en perdre de vista les causes del fet migratori, o les causes de la delinqüència, o de la prostitució.
11. Les posicions, fets o persones identificades pels diaris com a racistes, xenòfobes o discriminatories no són discutides argumentativament sinó que són sovint demonitzades. Es podria afavorir més el debat constructiu aparegut arran de fets o actituds discriminatòries.

En conjunt els diaris mostren una atenció considerable en tractar tant editorialment com informativament el fenomen de la immigració. Despleguen un discurs que en línies generals es mostra favorable a la integració i contrari al racisme i la xenofòbia, però, tal com s'ha apuntat, encara amb un nombre important de mancances.

Si pensem en el tipus de mancances detectades, podem identificar tres variants discursives dins dels diaris fortament marcades per la procedència del material informatiu:

- a) la que gira al voltant del debat polític, sigui o no institucional, que pot presentar com a principals mancances les al·ludides als punts 2, 4, 5, 6, 7 i 11;
- b) la que tracta de successos, delictes, crims, qüestions judicials i policials, que pot presentar com a principals mancances les esmentades als punts 8, 10 i 11;
- c) i la que aborda la immigració des de la divulgació d'estudis —per exemple, sociològics, culturals o antropològics—, que pot ser afectada pel que hem recollit en el punt 9.

Les tres variants no se solen presentar en forma pura. Es a dir, per exemple, no només hi ha discurs del tipus policial sobre delinqüència, sinó que n'hi ha també de polític i —encara que menys— de sociològic o polític. I, de fet, en moltes peces periodístiques hi cohabituen, però ho fan en proporcions diferents.

La identificació i classificació dels problemes que hem trobat en el tractament editorial i informatiu de la immigració respon sobretot a la voluntat d'intervenir de forma positiva al projecte sempre obert d'una societat que construeix i també es construeix a través dels mitjans. Es feina sobretot dels periodistes, dels grups compromesos dels i les que han immigrat i dels estudiosos, treballar per separat i conjuntament per millorar el discurs sobre immigració que a través dels mitjans rep la societat de la que formem part.

Quadres resum de verificació o refutació de les hipòtesis per a cada cobertura informativa



III.01. Sobre la cobertura a El Ejido (febrer 2000)

Hipòtesis	Resultats
<p>1. En les informacions analitzades, els diaris qualifiquen els fets de racistes i es mostren contraris a les actituds tant violentes com discriminatòries.</p>	<p>En les informacions que hem estudiat, els quatre diaris qualifiquen els fets de racistes i parlen d'un odi latent a la zona. Es posen a favor de les persones agredides i es descriu amb detall la brutalitat dels atacs. Fan èmfasi en les opinions dels qui condemnen els fets com a xenòfobs. Sovint es desacredita i ridiculitza les persones que, d'alguna manera, justifiquen els incidents, o es neguen a qualificar-los de racistes.</p>
<p>2. A les informacions estudiades, el discurs simplifica i divideix a la població d'El Ejido en dos blocs uniformes contraposats amb tesis enfrontades. Els ejidenses de nacionalitat espanyola apareixen com violents i els ejidenses de procedència magribina com a víctimes. El discurs només reconeix com a immigrant al que procedeix de fora d'Espanya.</p> <p>Validada parcialment</p>	<p>A les informacions analitzades conviuen dues maneres de classificar la població d'El Ejido. Mentre que encara predomina la distinció entre les persones de nacionalitat espanyola i magribina, considerats veïns i immigrants respectivament, a <i>El País</i> i <i>l'Avui</i> s'aprecia l'èmfasi per identificar també els immigrants estrangers com a membres del veïnat.</p> <p>D'altra banda, els diaris només consideren immigrants les persones d'origen estranger, i passen per alt el fet que a El Ejido viuen molts espanyols procedents d'altres zones d'Andalusia o de la resta de l'Estat. A més, amb l'excepció dels immigrants de l'Europa de l'Est que arriben a El Ejido per treballar a la collita durant la vaga, els diaris només parlen dels magribins, i no mencionen l'existència d'estrangers d'altres nacionalitats.</p> <p>Les informacions analitzades tendeixen a presentar els espanyols com a violents i els estrangers com a víctimes, amb algunes excepcions. <i>El Periódico</i> és el diari que menys incideix en la construcció de dos blocs de població, i el que introdueix més matisos.</p>
<p>3. A les informacions analitzades, els diaris es mostren crítics amb l'actuació de les autoritats durant els incidents i en el procés de negociació de la vaga.</p>	<p><i>El País</i> i <i>El Periódico</i> realitzen una crítica contundent de l'actuació policial, atribuïda a la manca de previsió o a la lentitud de reacció de les autoritats. En el cas de <i>La Vanguardia</i> i <i>l'Avui</i>, la crítica és més suau. En cap cas es dona suport a la tesis de Josep Piqué sobre la conveniència de reformar la llei d'Estrangeria i sovint es presenten tesis contràries a la reforma, fins i tot dins del mateix govern i del partit. L'alcalde d'El Ejido és una figura <i>non grata</i> per a tots els diaris, encara que <i>l'Avui</i> a penes incideix.</p>
<p>4. Les informacions analitzades ofereixen una visió reduccionista de l'immigrant estranger. Gairebé tenen veu, són actors passius i en tot cas tenen un paper secundari com font d'informació.</p>	<p>Les informacions dels quatre diaris destaquen la importància de la immigració en l'economia d'El Ejido, i en aquest sentit simplifiquen perquè deixen de banda altres dimensions fonamentals dels immigrants i de la seva relació amb la societat d'acollida. En línies generals no es parla de la voluntat d'integració dels uns i dels altres, més enllà d'una perspectiva purament laboral: els magribins es preocupen <i>només</i> per trobar feina i els agricultors per treure profit dels hivernacles, l'immigrant és sempre l'estranger. A més, es parla molt poc, de què provoca els moviments migratoris, i res del dret de les persones a canviar de país.</p> <p>El fet que els immigrants magribins tinguin un paper secundari com a font d'informació contribueix a la simplificació. Les tesis de la població d'origen estranger es presenten sobretot mitjançant els sindicats majoritaris i, en qualsevol cas, no acostumen a aparèixer cites directes. Les declaracions de polítics i empresaris són molt més freqüents.</p>

<p>5. A les informacions estudiades, la immigració es presenta sovint com a font de conflicte i poques vegades amb interessos coincidents amb els de la societat d'acollida.</p>	<p>Als quatre diaris es destaca l'enfrontament entre els immigrants magribins i la població de nacionalitat espanyola. Quan parlen els uns i els altres, gairebé sempre és per criticar els membres de l'altra comunitat.</p> <p>Es considera problemàtica la immigració irregular, amb matisos segons els diaris. <i>El País</i> suggereix que l'arribada d'immigració estrangera sense documentació alimenta el conflicte. A <i>La Vanguardia</i> s'aprofundeix en la mateixa idea i s'insinua que la immigració per ella mateixa pot provocar friccions, però també s'afegeix el component de rebuig de la població de nacionalitat espanyola cap als magribins. En la mateixa línia, <i>El Periódico</i> presenta com a problemàtica la immigració, especialment si és sense papers. El diari <i>Avui</i> a penes tracta aquest punt i, quan ho fa, apel·la a la responsabilitat dels empresaris.</p> <p>Donat que la setmana que hem triat per analitzar va estar marcada per la forta tensió entre els immigrants i la població de nacionalitat espanyola – primer en forma d'atacs contra els magribins i després amb la vaga dels jornaleros –, és comprensible que, dins de la dinàmica del treball diari, la cobertura periodística es centri en la descripció del dia a dia, els fets dramàtics i els actors enfrontats. Tanmateix, s'ha de poder sortir d'aquesta tendència i buscar solucions dins d'una lògica resolució de conflictes.</p>
<p>6. A les informacions analitzades, els diaris identifiquen l'absència de polítiques d'integració com a font del problema.</p>	<p>Els quatre diaris plantegen que els atacs contra magribins eren previsibles i culpen les autoritats de l'absència de mesures per evitar-los; alhora que centren l'atenció en la falta de control de la immigració irregular.</p> <p><i>El País</i> es mostra especialment crític amb l'administració local i estatal, i se centra en l'absència de polítiques d'integració i el desfasament entre les necessitats de mà d'obra del mercat de treball i els permisos de residència concedits per l'administració.</p> <p>En la mateixa línia, <i>El Periódico</i> responsabilitza les autoritats de no posar remei a les situacions de discriminació, i incideix en la falta de control de la immigració irregular.</p> <p>La crítica a les administracions és més suau a <i>La Vanguardia</i> i <i>l'Avui</i>. Tots dos constaten l'exclusió que patien els immigrants magribins abans dels incidents, però no hi emfatitzen la responsabilitat de les administracions. A més, <i>La Vanguardia</i> també presenta la immigració fora de control com un problema.</p>

III.02. Sobre la cobertura de l'aprovació de la Llei d'Estrangeria

Hipòtesis	Resultats
<p>1. En les informacions, els diaris estudiats es manifesten a favor d'una llei d'Estrangeria que respecti els drets fonamentals dels immigrants.</p>	<p>A les notícies els diaris donen més espai i prioritat a les declaracions dels actors i les posicions en contra del fet que la nova Llei d'Estrangeria no respecti els drets fonamentals dels immigrants sense papers. Fins i tot, la posició del PP i del Govern és marginada, respecte al que es considera "l'opinió generalitzada" tant de partits com associacions cíviques o ciutadans.</p> <p>Es mostren bàsicament els punts de la nova llei on hi ha desacord parlamentari. Sobretot s'ataca la llei a través de mostrar-ne les incoherències, les dificultats de dur-la a la pràctica i de destacar les declaracions dels partits de l'oposició. Les crítiques, se centren en la vulneració dels drets i la falta de consens entre els partits.</p> <p>De les informacions es desprèn, tot i que als editorials es veu més clarament, que els diaris es posicionen en contra de la llei d'Estrangeria del Partit Popular, però a favor d'una llei que restringeixi l'entrada i controlï l'estada dels treballadors estrangers.</p>
<p>2. Els diaris centren el conflicte en les crítiques a alguns punts concrets de la llei, mentre que deixen de banda les posicions crítiques —de la majoria de col·lectius d'immigrants— contra la globalitat de la llei i contra el racisme preexistent.</p>	<p>Els dos problemes del conflicte identificats a la majoria d'informacions i quasi bé per totes les fonts citades són dos: 1) el fet de no haver pogut arribar a un consens entre els partits amb representació parlamentària en una "qüestió d'Estat" com la immigració; i 2) l'apartat de la llei en què no s'atorga als immigrants sense regularitzar els drets polítics fonamentals, el punt "més polèmic" per als mitjans i per als principals partits (sobretot, el PSOE).</p> <p>En canvi, les posicions de crítica més radical de la majoria de col·lectius de suport i dels propis immigrants van quedar en un obscur segon pla.</p> <p>L'interès dels diaris analitzats respecte a una posició crítica decreix en la mesura que aquesta s'allunya de les Institucions i de l'actual model de societat. Les crítiques dels partits polítics tradicionals tenen més ressò i espai que la de 50 o més associacions cíviques unides; i dintre de la societat civil, les crítiques de les grans ONG tenen un major pes que les dels col·lectius d'immigrants; i entre aquests col·lectius, els discursos més 'conservadors' —sobre les conquestes ja aconseguides— i menys 'confrontacionals' es queden amb el poc espai que resta (com les declaracions que es destaquen de l'associació de treballadors marroquins ATIME, per exemple).</p>
<p>3. La majoria d'informacions expliquen el conflicte des d'una perspectiva político-legislativa, mentre que la vessant social té una presència molt més escassa i subordinada.</p> <p>Refutada parcialment</p>	<p>Durant els primers dies de l'anàlisi, la vessant político-legislativa i la vessant social es reparteixen l'espai equilibradament. En canvi, quan s'apropa la votació al Congrés, les crítiques i els arguments de la societat civil resten al marge.</p> <p>La 'partidització' de la informació és evident en el conflicte de la Llei d'Estrangeria. Els partits polítics tenen un paper prioritari en la legislació, i per tant és lògic que apareguin a les informacions sobre les noves lleis. Tot i l'evidència, els partits són actors del conflicte, però també ho són els immigrants i els col·lectius que els donen suport. Per això, la presència d'un i d'altre com a font d'informació ha d'estar garantida i relativament equilibrada. Si no, s'acaba explicant el conflicte només des del punt de vista dels partits majoritaris.</p>

<p>4. Els immigrants com a font d'informació apareixen en darrer lloc en l'ordre d'actors implicats.</p>	<p>Els immigrants són presentats com l'objecte afectat per la nova llei de la qual parlen els partits polítics, però no com a subjecte actiu que pot o no mostrar-se en desacord en el debat social. Tret d'algunes excepcions concretes, no són font pels periodistes durant la setmana del debat parlamentari (excepte a una peça d'<i>El Periódico</i> i una altra de <i>La Vanguardia</i>).</p> <p>L'immigrant no és un actor amagat. Ni és descrit negativament, ni es criminalitza la seva comunitat (per exemple, quan entra en vigor la llei i se sap que milers de persones no han pogut regularitzar-se tampoc se'ls critica, més aviat el contrari). Tothom el té present i el terme 'immigrant' apareix a quasi el 100% de les notícies del període. Però el que passa és que a la major part dels diaris i notícies analitzades no esdevé font d'informació pels periodistes.</p>
<p>5. La premsa pren com a fonts i representants dels immigrants a ONG i els sindicats CCOO i UGT. No apareixen quasi bé mai els propis immigrants afectats per la llei.</p>	<p>Pel que fa als immigrants, la font escollida no són els mateixos immigrants afectats per la llei, sinó organitzacions de suport que són descrites asèpticament. D'aquests col·lectius de suport, els més mencionats són SOS Racisme i els sindicats CCOO i UGT, mentre que grups que també van tenir un paper molt destacat i van col·laborar activament amb els immigrants en lluita abans i després de l'organització de les tancades com la coordinadora Papers per a Tothom, la Plataforma en Suport als Sense Papers i el sindicat CGT no són font en cap moment i en cap diari de la setmana analitzada. Aquests darrers col·lectius van mantenir posicions més radicals i majors demandes en les negociacions que no pas els tres anteriors.</p> <p>Als diaris es parla del manifest contra la reforma del PP elaborat per la Plataforma per la Convivència i la Ciutadania (15 mil signatures i una cinquantena d'ONG darrera). Tots els diaris esmenten i destaquen la firma de Manuel Pimentel (ex ministre del PP) i de CCOO i UGT. A <i>El País</i>, quant a la jerarquització dels opositors, aquell dia (22-11) es dona prioritat al criteri de raresa o conflicte: destacant tant al titular com a la informació la signatura d'un exministre del PP contra la reforma del Govern. Seguidament, la presència o absència dels partits com a signants també mereix, pel diari, un grau més alt d'importància que no pas la dels altres membres de la Plataforma que no surten concretats a cap notícia. En canvi, sí es destaquen a <i>l'Avui</i> o <i>La Vanguardia</i> signants com SOS Racisme, Càritas, totes les universitats catalanes i 50 ONG més.</p>
<p>6. El dia 23 de gener, quan la llei entra en vigor en el context de 'les tancades d'immigrants', la premsa atorga molt més espai i importància al conflicte que durant la setmana de debats i aprovació de la llei d'Estrangeria al Congrés dels Diputats.</p>	<p>Els diaris van donar molta més importància i espai al conflicte quan la situació de tensió va esclatar i es va acompanyar de fets dramàtics (com la vaga de fam d'un centenar d'immigrants sense papers) i espectaculars (quan aquests immigrants van ocupar i tancar-se a diferents esglésies barcelonines). Mentre que quan al conflicte no hi havia aquest tipus d'elements espectaculars, la informació sobre la llei d'Estrangeria va ser més escassa.</p> <p>Això no justifica que el dia 23 de gener s'expliqui la llei i les seves conseqüències amb més espai i profunditat que no pas tots els dies precedents (des de la setmana en què es debat i aprova al Congrés dels Diputats). L'ampli tractament que rep el tema el dia que la llei entra en vigor podria d'haver-se donat també durant la setmana clau del conflicte.</p>

III.03. Sobre la cobertura de contractació d'immigrants sense papers a Múrcia arran de l'accident de Lorca (equatorians)

Hipòtesis	Resultats
<p>1. A la primera fase de la cobertura del conflicte, tot i que hi ha informacions que tenen una interpretació política, les fotografies i les peces complementàries, centren l'atenció en el drama humà.</p>	<p>El conflicte analitzat s'origina arran d'un accident de tren on van morir 12 equatorians quan anaven a treballar. A conseqüència d'això, surt a la llum l'explotació laboral que pateixen els immigrants que no tenen el permís de residència ni de treball. La majoria dels diaris analitzats acompanya la informació principal de la tragèdia amb cròniques on es reflecteixen les dures condicions en què viu la comunitat immigrada. Però, de tota manera, no deixen de ser històries personals, i això debilita la dimensió col·lectiva de la seva vivència i, per tant la dimensió política.</p> <p>A més, fins el 8 de gener no hi ha actors enfrontats, només víctimes de l'accident i un culpable indirecte —l'empresari Lirón—. El conflicte laboral comença quan els empresaris agrícoles deixen de contractar immigrants sense els papers en regla per por a les sancions d'Inspecció de Treball i com una forma de protesta per l'empresonament de Víctor Lirón.</p>
<p>2. La premsa tendeix a personalitzar les responsabilitats sobre les condicions de treball i de vida dels immigrants</p>	<p>El drama humà passa a ser un conflicte polític-laboral després del 6 de gener, quan els mitjans publiquen que l'empresari Víctor Lirón ha ingressat a la presó. A partir d'aquell moment, la figura de l'empresari Lirón s'estigmatitza i totes les informacions sobre la responsabilitat dels fets se centren en ell. Lirón és presentat com el culpable màxim de l'explotació en què viuen els immigrants.</p> <p>La premsa també presenta l'Administració Central com a responsable de les dificultats amb què es troben els immigrants per regularitzar-se, però les crítiques sempre apareixen en boca dels representants polítics. En canvi, a Lirón el defineixen els mateixos periodistes fent referència a les condemnes que té o com a el patró dels immigrants morts a l'accident de tren.</p> <p>A més, els empresaris es reuneixen amb els immigrants per elaborar una proposta que reguli la seva situació. El fet que dialoguin els atorga una valoració positiva, una característica que se'ls havia negat a l'associar-los a l'abús laboral que practicava Lirón. Tot i que a les informacions també es parli de l'actuació del govern, la responsabilitat última recau sempre en l'empresari. Per comprendre el conflicte cal tenir en compte també la responsabilitat del conjunt de l'empresariat.</p> <p>La personalització excessiva, en detriment del context socioeconòmic i polític, marca la cobertura.</p>
<p>3. Els immigrants tenen veu per parlar del drama humà, però quan fan reivindicacions polítiques, els seus portaveus són les ONG i els sindicats.</p>	<p>Com hem dit a la hipòtesi 1, la primera part de la cobertura del conflicte té un to dramàtic. Els immigrants són sobretot el nucli passiu del problema, però molt poques vegades arriben a tenir el protagonisme i la capacitat de ser subjectes agents. A més, en el cas que facin reivindicacions, els mitjans no interroguen l'autoritat política sobre la petició dels immigrants. Això contribueix a treure força a la seva reivindicació ja que es queda en un cúmul de queixes sense sortida. Se'ls dóna veu, però no importància política.</p>
<p>4. La premsa analitzada emfasitza les dificultats en què es troben els immigrants</p>	<p>Tal com hem pogut veure, la premsa és sensible a la situació dels immigrants, tot i que a vegades les penúries que expliquen els immigrants li donen una connotació tràgica a la informació perquè són peces d'interès humà. És per això que constatem que la premsa, a vegades, presenta la comunitat immigrada, sobretot l'equatoriana, amb un cert to paternalista.</p>

III.04. Sobre la cobertura de tancades a les esglésies.

Hipòtesis	Resultats
<p>1. Durant els primers dies del conflicte, la Delegació del Govern no apareix com a actor, sinó que les poques vegades que apareix és perquè l'actor sobre el qual gira la notícia hi fa alguna referència.</p>	<p>Mentre la Delegació del Govern no es va pronunciar sobre el conflicte, mentre no va emetre cap declaració ni es va donar per al·ludida en relació amb la protesta dels sense papers, la premsa tampoc van presentar-la com una de les parts del conflicte.</p> <p>Entre els diaris hi ha algunes diferències. <i>El Periódico</i> és el cas més clar d'absència total d'una de les parts en conflicte, la Delegació del Govern. Cap dels altres diaris, però, la presenta de manera directa o inicial, sinó que s'hi refereix a través d'alguna declaració dels immigrants o de la Plataforma de Suport. <i>El País</i> és l'únic dels tres que fa una mínima referència en totes les informacions publicades aquells primers dies, però es dona el cas que també és l'únic diari que no publica tots els dies notícia sobre el conflicte. Entremig, trobem <i>l'Avui</i> i <i>La Vanguardia</i>. <i>L'Avui</i> només fa un dia una mínima referència indirecta a la Delegació del Govern, mentre que <i>La Vanguardia</i> ho fa dos dies, tot i que de la mateixa manera.</p>
<p>2. La font més citada són els propis immigrants tancats</p>	<p>Els i les periodistes van omplir les informacions amb declaracions d'una gent que està desitjant que se'ls preguntin, que estan ubicats nit i dia al mateix lloc i que, a més, resulten exòtics. Va ser un excepcional altaveu per a qui protagonitzava la protesta social.</p>
<p>3. En els moments més crítics del conflicte, als immigrants tancats se'ls presenta associats amb qualificatius relacionats amb "radicalitat" i "desesperació".</p>	<p>Amb l'excepció d'<i>El País</i>, els diaris analitzats endureixen la imatge dels immigrants amb la proclamació de la vaga de fam. <i>El País</i> no titula cap dia amb una expressió del tipus "Els papers o la mort". <i>L'Avui</i> ("Regularització o mort"), <i>El Periódico</i> ("Els papers o la mort") i <i>La Vanguardia</i> ("Huelga de hambre hasta morir") fan molta referència al tot o res, en termes de vida o mort.</p> <p>Amb l'abandonament de la mediació per part del Síndic de Greuges, tots els diaris presenten els sense papers com uns intransigents.</p> <p>La imatge dels immigrants com a víctimes es veu deteriorada, no resisteix l'anunci de mesures dràstiques com la vaga de fam ni fets com l'abandonament de la mediació per part del Síndic de Greuges. Donar tants detalls com es dona en alguna peça sobre la insalubritat de les condicions de vida a les esglésies, més que despertar compassió o solidaritat, pot tenir l'efecte contrari de rebuig.</p>
<p>4. Els diferents diaris paren una atenció molt desigual a la tancada que protagonitzen les dones, i algun diari ni tan sols l'esmenta.</p>	<p><i>El País</i> és, amb diferència, el diari que para més atenció a la tancada de dones immigrants. En el punt oposat està <i>La Vanguardia</i>, que no n'informa en cap moment. En un punt intermedi trobem <i>l'Avui</i> i <i>El Periódico</i>, que informen l'endemà i li dediquen menys espai.</p>
<p>5. En la cobertura de la tancada de les dones, l'única font consultada són les pròpies dones tancades.</p>	<p>Corroborada.</p>

<p>6. Les mostres de solidaritat ciutadana amb els immigrants tancats són presentades de manera positiva a tots els diaris.</p>	<p>Les mostres de solidaritat assistencial amb els sense papers tancats són presentades de forma positiva. S'informa del que cal portar a les esglésies, per exemple. No es dona informació tan precisa sobre quins col·lectius hi treballen o com contactar-los, cosa que seria útil per a una solidaritat més activa.</p> <p>Del tipus de solidaritat no assistencial i sí participativa del que també s'informa és de la manifestació, la qual és convocada amb més o menys interès per part de cada diari.</p>
<p>7. Totes les visions del conflicte que presenten les informacions apareixen explicades de manera incompleta.</p>	<p>A les notícies analitzades trobem referències sobre part del que pensen els actors sobre els darrers esdeveniments del conflicte o trobem generalitzacions sobre la confrontació amb l'adversari, en comptes d'una explicació clara sobre quines són les diferents maneres de veure el problema o sobre on i per què xoquen.</p> <p>No trobem una explicació directa i completa sobre el problema que representa la llei d'Estrangeria, ni l'explicació del per què de tanta gent en situació irregular i de la necessitat de regularitzar-la. Tampoc trobem una explicació sobre per què la Delegació del Govern no vol o no pot regularitzar tots els sense papers.</p> <p>En aquest sentit, veiem que els diferents actors confrontats reben el mateix tracte pel que respecta a la no explicació de la seva definició del problema.</p> <p>De tota manera, en les notícies analitzades, es fa molta més referència a les tesis dels immigrants tancats i la Plataforma de Suport als Sense Papers que a les de Delegació del Govern. Això es pot deure a allò constatat a la hipòtesi 1: la Delegació del Govern, en les dates que evitava el conflicte, tampoc apareixia com a actor principal en la cobertura que feien els diferents diaris.</p>
<p>8: No s'expliquen els antecedents del conflicte</p>	<p>En cap de les peces analitzades s'expliquen els antecedents del conflicte. No es fa referència cap dia a la <i>Black Corner</i> ni a tot el període anterior (més d'un any) de lluita i intents de diàleg per part dels immigrants i els col·lectius en l'intent de solucionar el problema de tantes persones que es veien obligades a dormir al ras.</p> <p>Si s'haguessin explicat els antecedents del conflicte, aquest s'hagués fet més entenedor per al públic.</p>
<p>9. No hi ha un seguiment immediat de la resolució del conflicte.</p>	<p>És cert que, quan les targetes de residència van arribar, quatre mesos més tard, alguns diaris en van informar, però trobem a faltar un seguiment de la resolució del conflicte durant aquests quatre mesos.</p>

III.05. 1. Sobre la cobertura de les declaracions de Marta Ferrusola

Hipòtesis	Resultats
<p>1. Els immigrants no apareixen com a actors de la situació en conflicte a les informacions analitzades.</p> <p>Refutada parcialment.</p>	<p>En alguns diaris (<i>Avui</i> i <i>El País</i>) els immigrants no apareixen com actors de la situació en conflicte a les informacions analitzades.</p>
<p>2. La majoria de les informacions analitzades prenen com a representants dels immigrants ONGs i els sindicats CCOO i UGT.</p> <p>Refutada parcialment.</p>	<p>ONGs i els sindicats CCOO i UGT substitueixen els immigrants en la seva defensa, però els diaris no diuen que els representin, encara que <i>de facto</i> ho facin per absència d'altres actors.</p>
<p>3. Algunes de les declaracions no estan contextualitzades i no permeten la seva correcte comprensió.</p>	<p>En general, el tipus de contextualització que es realitza és física (lloc i moment), encara que només es fa amb les declaracions de personatges més rellevants. La majoria de les crítiques dirigides a Marta Ferrusola, Jordi Pujol o Artur Mas no estan localitzades ni deixen clara la procedència —comunicat, declaracions, comentari, etc.—, només es diu qui n'és l'autor o autora. La conjuntura política, social, la ideologia, els precedents són aspectes que no es citen. Es dóna molt d'espai a les declaracions dels actors, directes en la majoria dels casos, i molt poc a l'explicació de les seves tesis.</p>
<p>4. La cobertura del conflicte és prou diferenciada a cada diari analitzat.</p>	<p>El diari que dedica més espai redaccional és <i>El Periódico</i>; darrera seu <i>La Vanguardia</i>; en tercer lloc, <i>El País</i>, i finalment, <i>l'Avui</i>. Pel que fa als dies dedicats, l'ordre s'altera lleugerament: en primer lloc, <i>El País</i>; després, <i>La Vanguardia</i> i <i>El Periódico</i> amb el mateix nombre de dies, i en últim lloc, <i>l'Avui</i>. La informació del dia 27, que col·loca <i>El País</i> com el que dedica un període més llarg a la polèmica, està dedicada a una querella que diferents organitzacions interposen contra la Plataforma Vigatana, aquí Marta Ferrusola n'és un actor secundari.</p> <p>La polèmica rep, doncs, diferent atenció segons els diaris. Resultat que és coherent amb els perfils ideològics dels quatre mitjans analitzats. Així, tot i les coincidències amb els seus perfils en la majoria de principis generals sobre el conflicte de la immigració (lleï d'estrangeria, regulació, etc.) hi ha matisos ideològics significatius entre els mitjans que es tradueixen en una sensibilitat i línia editorial diferenciada en la cobertura de les notícies relacionades amb el 'problema de la immigració'.</p>
<p>5. Les informacions analitzades aporten declaracions valoratives de personatges públics i no pas arguments que desautoritzin les declaracions de Ferrusola.</p>	<p>No només no es construeixen alternatives discursives sobre aquestes opinions, considerades racistes i xenòfobes, sinó que en 12 de les 20 peces analitzades es repeteix, per boca d'un o altre personatge públic, que molts ciutadans comparteixen les opinions de Marta Ferrusola. Els diaris actuen com a mers recopiladors de declaracions, no com a canals de comunicació entre els actors amb presència. Més enllà de les sessions del Parlament, on només hi són presents els polítics, els actors no tenen un lloc de trobada, el diari es converteix artificialment en aquest espai, però les opinions i crítiques no són resultat de la interacció.</p>
<p>6. Els diaris es posen a favor d'una de les parts en conflicte.</p>	<p><i>El País</i>, <i>La Vanguardia</i>, <i>El Periódico</i> tenen un comportament molt semblant, basen les informacions en les crítiques a Marta Ferrusola, no ofereixen arguments, no hi ha discussió de les crítiques. No es defensa la postura de Ferrusola, es posa de relleu la crítica de la defensa de Artur Mas i Jordi Pujol a Marta Ferrusola. En ocasions es treuen de context declaracions i es criminalitza la defensa. Aquesta tendència es capgira en la cobertura del diari <i>Avui</i>.</p> <p>Els resultats ens indiquen que certament els diaris es posen a favor d'una de les parts en conflicte o almenys en contra d'una d'elles.</p>

III.05. 2. Sobre la cobertura de les declaracions d'Heribert Barrera

Hipòtesis	Resultats
<p>1. Els immigrants no apareixen com a actors de la situació en conflicte a les informacions analitzades.</p> <p>Refutada parcialment.</p>	<p>Les peces informatives només expliquen allò que es veu, en un nivell de superfície. La difícil tasca de reflectir la complexitat del que es vol narrar es soluciona amb la rutina de la ronda de declaracions de personatges públics amb una relació més o menys estreta amb el problema, la majoria de l'àmbit polític català o estatal. Tot plegat sense capbussar-se per arribar a les arrels del conflicte.</p> <p>El immigrants solen ser tema, però no actors. Quan apareixen, no obstant, es dona la constant de presentar els immigrants a través de les seves accions i no pas per la seva reflexió sobre el conflicte a diferència dels altres actors que hi intervenen.</p>
<p>2. Un bon nombre de les informacions analitzades prenen com a representants dels immigrants ONGs i els sindicats CCOO i UGT.</p> <p>Refutada parcialment.</p>	<p>Les opinions dels immigrants són reflectides a un bon nombre de les informacions a través d'organitzacions de composició mixta: ONGs i els sindicats CCOO i UGT.</p>
<p>3. El conflicte està influït per les declaracions de Marta Ferrusola sobre immigració, una setmana abans.</p>	<p>Les declaracions de Ferrusola formen part del context i ambdues són presentades com opinions políticament incorrectes sobre immigració.</p>
<p>4. Algunes de les declaracions de Barrera no estan prou contextualitzades i no permeten la seva correcta comprensió.</p>	<p>Algunes cites de Barrera són parcials i tergiversen el sentit o la gravetat del que manifesta.</p>
<p>5. La cobertura del conflicte és prou diferenciada a cada diari analitzat.</p>	<p>Tant els titulars com les peces complementàries mostren una posicionament diferenciat entre els diaris. Dos jocs de titulars ho mostren.</p> <p>El primer (28.2.01): "Les idees xenòfobes de Barrera provoquen un nou escàndol" (<i>El Periódico</i>); "ERC se desmarca de la polèmica postura de Barrera sobre inmigración" (<i>La Vang.</i>); "ERC desautoriza a Barrera por justificar las ideas xenófobas de Haider" (<i>El País</i>); "ERC censura les opinions de Barrera sobre immigració" (<i>Avui</i>).</p> <p>I, el segon, en dies diferents: "El Govern utilitza el llibre de Barrera per desqualificar els nacionalistes" (<i>El Periódico</i>, 1.03.01); "El Gobierno censura las palabras de Barrera y Ferrusola sobre los inmigrantes" (<i>La Vanguardia</i>, 1.03.01) i "Cabanillas critica la "obsesión" nacionalista" (glossa <i>La Vanguardia</i>, 3.03.01); "El cas Barrera degenera en una ofensiva contra el nacionalisme" (<i>Avui</i>, 3.03.01), i <i>El País</i> (5.03.1), (avantítol) "Los partidos catalanistas consideran que existe una ofensiva contra el nacionalismo" i (títol) PSC y PP aceptan la oferta de Pujol para hablar de inmigración, pero critican el retraso con que llega".</p>
<p>6. Les informacions analitzades aporten declaracions valoratives de personatges públics i no pas arguments que desautoritzin les declaracions de Barrera.</p> <p>Validada amb excepcions.</p>	<p><i>El Periódico</i>, <i>La Vanguardia</i> i <i>El País</i> publiquen tres informacions que van més enllà d'una valoració i aprofundeixen en la comprensió del que s'ha dit.</p>

III.06. Sobre la cobertura de la Mesquita de Premià

Hipòtesis	Resultats
<p>1. En les informacions, els diaris estudiats es manifesten contraris al racisme.</p>	<p>La hipòtesi queda corroborada per la desqualificació que els diaris fan de Josep Anglada. També pels apel·latius que acompanyen els veïns contraris a la construcció de la mesquita, sempre de caràcter negatiu. En algunes ocasions també s'usen les cites per ridiculitzar-los.</p> <p>Ara bé, l'antiracisme que hi ha en la majoria de les informacions ha empès cap a una descripció maniquea del conflicte, on aquest queda reduït a dos bàndols, un que és racista i un altre que no ho és. Així es produeix una descripció moral del problema poc adequada per entendre el conflicte. Per això, semblen arribar a l'absurditat les referències constants als veïns antimesquita, <i>xenòfobs</i>, i els veïns favorables a la construcció, <i>tolerants</i>. El discurs periodístic s'hauria de deixar de centrar en aquestes bipolaritzacions i hauria de dedicar la majoria d'espai per a les declaracions i aspectes que descriuen i fan aprehendre el conflicte concret en tota la seva complexitat. Així, per exemple, les possibilitats d'empatitzar amb l'altre són molt més grans, i ajuden a un desenvolupament més eficaç de la comunicació intercultural.</p>
<p>2. Els diaris estudiats donen més rellevància a les tesis dels contraris a la construcció de la mesquita que als defensors.</p> <p>Matisada</p>	<p>Els contraris a la construcció de la mesquita apareixen de forma més freqüent a tots els diaris, tot i que en la majoria d'informacions no s'expliquen de forma directa les tesis que defensen. Això està determinat perquè és a Josep Anglada a qui es dedica la major part d'aquest espai. Fins i tot en temes que afecten de forma totalment directa als premianencs com quan fa les declaracions, recollides a <i>El Periódico</i> i <i>La Vanguardia</i> sobre la devaluació dels habitatges que suposaria la construcció de la mesquita (19/05/02). També d'altres de més genèriques en les quals es rebutja la construcció de la mesquita per motius econòmics i culturals.</p> <p>En contrast, les tesis dels partidaris de la mesquita apareixen en poques ocasions. Tot i això hi ha diferències entre mitjans. L'<i>Avui</i> és el que presenta un major equilibri en la presència de tesis de contraris i favorables a la construcció de la mesquita.</p> <p>És remarcable la poca presència, en tots els diaris, que tenen arguments com el permís de construcció que tenen els musulmans per fer la mesquita a Joan Prim. La legalitat que empara els immigrants s'hauria de visualitzar molt més en les declaracions que se'ls hi escullen. Les informacions haurien de recollir-ho, independentment del fet que ho facin les peces d'opinió.</p>
<p>3. En els diaris estudiats, apareixen més els actors contraris a la mesquita que els partidaris.</p>	<p>En els diaris estudiats, apareixen més els actors contraris a la mesquita que els partidaris. Entre els contraris és majoritària la presència de Josep Anglada.</p> <p>Els veïns favorables a la construcció de la mesquita apareixen en molt poques ocasions i poques vegades s'expliciten els seus arguments. La coordinadora Premià per la Convivència, sempre radicalment favorable al dret dels musulmans a construir la mesquita a Joan Prim, no es té en compte en les informacions com a actor.</p> <p>També s'ha d'anotar la poca presència de musulmans en les informacions. En particular, en el conflicte de Premià ens trobem que hi ha el líder religiós, imam, que no apareix en cap informació. A més, hi ha el líder de la comunitat islàmica AlItauba, també lligada a la mesquita, que apareix tot i que ho fa poc.</p>

<p>4. En els diaris estudiats no hi ha una visibilitat de les posicions conciliadores.</p>	<p>La Coordinadora Premià per la Convivència passa pràcticament desapercibuda en les informacions. Les informacions presentin l'ajuntament com a únic actor que aposta per una posició conciliadora i li atorguen unes valoracions sempre amb càrrega positiva "vol buscar solucions" (<i>El Periódico</i>, 20/05/02). Més enllà de la valoració altament positiva de l'ajuntament s'ha de qüestionar l'ús repetitiu en els quatre diaris del terme <i>voluntat de buscar solucions</i> de l'ajuntament. Cap periodista pot introduir-se en la ment dels membres de l'ajuntament i desxifrar-ne la voluntat o no dels seus components de buscar solucions.</p>
<p>5. En els diaris estudiats, la gènesi del conflicte està, sovint, mal explicada.</p>	<p>La gènesi del conflicte s'explica en comptades ocasions, potser perquè els mitjans consideren que no cal recordar-la cada dia. Hem d'acceptar la redundància que comportaria fer-ho així cada dia. Tot i això, s'ha de qüestionar el fet que molts diaris obviïn aspectes essencials del conflicte mentre informen sobre el mateix. Alguns diaris, com <i>El Periódico</i>, només citen de passada la "raó legal" de construcció del col·lectiu musulmà. <i>L'Avui</i> és l'únic diari que en una ocasió apunta el nombre de persones que podria acollir la nova mesquita. Element que serveix per contrarestar alguns dels temors que expressen els veïns en les informacions.</p>
<p>6. En els diaris estudiats es desqualifica els líders islàmics locals i els de les formacions d'ultradreta.</p>	<p>A Josep Anglada, líder de Plataforma per Catalunya, se'l titlla constantment d'ultradretà i líder xenòfob. La situació ve propiciada perquè el conflicte de Premià coincideix amb les eleccions presidencials franceses.</p> <p>Els líders islàmics locals estan desqualificats de forma indirecta, i sobretot a través de les declaracions de Carod-Rovira, secretari general d'ERC, que va denunciar que els líders islàmics són "masclistes" i "anticatalans", una acusació que es rebel·la falsa quan es coneix que l'imam que va negar la salutació a l'alcalde, aleshores feia un any que vivia a Holanda. <i>La Vanguardia</i> és l'únic diari que el mateix dia de les declaracions ja remarca que les paraules de Carod-Rovira es refereixen a l'anterior imam de Premià. La resta de diaris no aporten aquest element en les informacions tot i que <i>El País</i> i <i>L'Avui</i> publiquen després una rectificació.</p> <p>L'episodi encetat i protagonitzat pel líder d'ERC és, sens dubte, el més prosaic sobre el tractament informatiu de la mesquita. Cap informació explícita, ni tan sols, que hagi fet l'intent de parlar amb l'imam de Premià de Mar. Podem qüestionar el fet que s'haguessin de reproduir les declaracions de Carod-Rovira. Però si partim de la base que s'havien de publicar també s'havia de contrastar la informació amb l'acusat.</p>

<p>7. En els diaris estudiats, sovint no s'expliquen ni la negociació ni la resolució.</p> <p>Parcialment validada.</p>	<p>La resolució s'explica en les quatre publicacions. És un acord presentat com a satisfactori que arriba setmanes després de les manifestacions, que va ser el punt àlgid en la informació sobre el conflicte.</p> <p>Pel que fa a les negociacions els diaris es limiten a dir que aquestes existeixen tot i que no en donen detalls ni concrecions. Si això és així és, en part, perquè des de l'Ajuntament es va demanar aquest secretisme per evitar que el conflicte tornés a manifestar-se públicament. Per això en part, els diaris estudiats deixen de parlar de les negociacions ben aviat, ja que en elles no tenen accés a cap element directament noticable.</p> <p>En la cobertura de l'acord, el primer a destacar és l'homogeneïtzació amb la qual han actuat tots els mitjans. A partir de la convocatòria de premsa per presentar l'acord els quatre mitjans fan una notícia que presenten com el final feliç del conflicte. És un final, però, en el qual s'han vulnerat els drets legítims d'uns ciutadans a construir una mesquita en un terreny que tenen en propietat i que disposa de tots els permisos per a la edificació. Tot això en un estat on la Constitució, en el seu article 16, estableix la llibertat de religiosa i de culte dels individus. Són vulneracions prou grans com perquè els diaris hi fessin esment en les informacions, si més no de forma indirecta a través del posicionament de la Coordinadora Premià per la Convivència que es va manifestar públicament en ple desacord amb el conveni.</p>
<p>8. Amb l'aparició dels líders polítics, deixen d'aparèixer els protagonistes.</p>	<p>Les declaracions dels polítics sobre la immigració, després dels enfrontaments de les dues manifestacions de Premià, desplacen els principals actors del conflicte, que són els veïns contraris a la construcció de la mesquita, els favorables i el col·lectiu islàmic. Tan sols l'ajuntament es manté visible en les informacions per l'inici de les negociacions amb musulmans i veïns del carrer Joan Prim.</p>

III.07. Sobre la cobertura de menors immigrants indocumentats

Hipòtesis	Resultats
<p>1. La contextualització de l'existència dels menors immigrants indocumentats no acompanyats és sovint incorrecte .</p>	<p>En els quatre diaris trobem una gran presència dels problemes que significa per a l'administració l'existència dels 'nens del carrer'; en canvi, els problemes que significa pels propis menors queden relegats a un segon terme.</p> <p>La descripció dels actors és, en molts casos, parcial. Dels menors s'explica la conflictivitat, però no es tenen en compte les condicions socials i polítiques de les societats d'origen, en aquest cas Marroc; al personal dels centres se'ls presenta com a víctimes de les actuacions i també de la simple presència dels menors; de les autoritats, se n'explica les mesures legals que aproven i apliquen; etc. Veient sols una part de la construcció dels actors com a tals, el discurs fa una explicació i contextualització de les seves actuacions parcial i incorrecta.</p> <p>El discurs dels quatre diaris acostuma a girar entorn del present immediat, de manera que els fets, descontextualitzats, apareixen com a nous i esdevenen normals, naturals i inqüestionables. Els esdeveniments ocorreguts es presenten com a uns fets en si mateixos, amb un inici i un final i deslligats de la resta.</p>
<p>2. La situació de conflicte dels menors immigrants es presenta com a un fenomen més d'una immigració presumptament alarmant.</p> <p>Matisada</p>	<p>La hipòtesis es confirma, tot i que amb alguns matisos. En general, en el discurs dels quatre diaris, del concepte 'menors immigrants indocumentats no acompanyats' pesen més els termes 'd'immigrant' i 'indocumentat' que no pas els de 'menor' i 'no acompanyat'. Recalcant la idea 'd'immigrants' s'aconsegueix englobar la situació de conflicte dels 'nens del carrer' dins una altra situació, també de conflicte i molt present en els mitjans de comunicació i en els discursos polítics: la d'una immigració presumptament alarmant a la qual sovint se li atribueix la culpabilitat de l'anomenada 'inseguretat ciutadana'.</p>
<p>3. El discurs de la premsa analitzada tendeix a considerar els menors immigrants com a delinqüents del futur, sense oferir, gairebé mai, alternatives ni solucions.</p> <p>Matisada</p>	<p>La part prospectiva de la hipòtesis queda confirmada. En referència a la vinculació dels menors immigrants amb delinqüents cal puntualitzar certs aspectes i veure el discurs de cada diari per separat.</p> <p>La premsa ofereix poques vegades de manera explícita l'última part del procés: la perspectiva i les propostes de futur. El present dels menors, en canvi, sí que es dibuixa, i es fa remarcant 'disturbis', 'conflictes' i 'necessitat d'actuació policial i legal'. Aquesta descripció del present es fixa, llavors, com a únic possible futur dels menors.</p> <p>El gruix de les informacions són negatives. No es potencien les informacions en positiu, cosa que contribuiria a 'descriminalitzar' el tractament dels 'nens del carrer'. L'únic que apareix, però en comptades ocasions, són reportatges on s'expliquen vides de nens concrets, però pràcticament mai se'n fa cap lectura ni de resolució ni esperançadora.</p>

<p>4. El discurs analitzat consisteix en l'establiment d'un culpable, el Marroc, i d'una solució, la repatriació dels menors</p>	<p>L'anàlisi de la premsa confirma la hipòtesi. En general, s'identifica 'nen del carrer' com a 'nen marroquí', i es culpa el govern del Marroc de l'existència dels menors a Espanya. Si Marroc és el culpable, el discurs de la premsa, reproduint un discurs polític força estès, presenta com a única solució possible el retorn del problema al seu origen, és a dir, la repatriació dels menors al Marroc. També, imitant el discurs del govern espanyol, la repatriació dels menors es legitima amb la idea d'una suposada "reagrupació familiar", idea que es presenta com a bona i desitjada per a tothom (ignorant les decisions que els menors en qüestió i les seves famílies han pres pensant, la majoria de les vegades, segons afirma <i>Human Rights Watch</i>, en el seu bé). (L'Avui no parla dels fets de Melilla i no fa referència al Marroc)</p>
<p>5. La cobertura dels fets és genèrica i poc precisa. Gairebé mai es tracta d'un treball elaborat com a periodisme en profunditat i els recursos emprats són, pràcticament <i>nuls</i></p>	<p>La hipòtesis es confirma, malgrat això, cada diari té unes peculiaritats pròpies. La informació prové, moltes vegades, d'agències; és a dir que en general els diaris no hi destinen els seus periodistes. El mitjà no acostuma a contrastar gairebé mai les informacions que provenen d'agències</p> <p>D'altra banda, en general hi ha una presència aclaparadora de certes fonts i se n'ignoren, gairebé sistemàticament, d'altres. Les fonts consultades són, majoritàriament, institucionals o policiaques. Mai, o gairebé mai, treballadors dels centres, organitzacions que treballen pels drets dels menors i dels immigrants, nens o testimonis directes. Un exemple que ocorre sovint és que quan l'acusat és un menor immigrant, aquest no apareix com a font; per contra, quan es tracta d'una institució o de la policia (acusats de maltractaments, d'irregularitats, etc.), aquests sí que són fonts. Els anomenats 'nens del carrer', tot i ser protagonistes, només són font eventualment, quan es tracta de reportatges i no de notícies.</p> <p>Pel que fa a les xifres i dades que aporta el discurs no sempre estan ben referenciades o atribuïdes correctament a una font concreta. Apareixen com a alarma social, sovint poc clares i confusament identificades. Hem pogut observar com cada diari destina uns recursos a la cobertura del que hem anomenat "Fets de Melilla". En general, però, no ens trobem amb un treball en profunditat de la situació de conflicte dels menors immigrants.</p>
<p>6. El discurs de la premsa analitzada no explica totes les visions ni les múltiples dimensions de la situació de conflicte.</p>	<p>La hipòtesis es confirma. Hi ha una jerarquització – és a dir, una determinació d'un ordre d'importància i de credibilitat – dels elements que en el treball periodístic serveixen per oferir les multivisions del fet a relatar; estem parlant de les fonts usades, la presència dels actors, les declaracions reproduïdes, etc.</p> <p>En general, es remarca, per exemple, la dimensió legal i els problemes de la societat d'acollida, i es silencia la dimensió moral i les repercussions en la totalitat dels afectats (sobretot, els propis menors).</p> <p>Els 'nens del carrer' són notícia en tant que protagonitzen uns disturbis. Mediàticament parlant, els nens no 'existeixen' abans del conflicte i tampoc després; de fet, existeixen només pel que fa a la seva dimensió 'problemàtica'.</p>
<p>7. En el discurs de la premsa, proliferen les situacions o els elements delictius en l'entrellat que envolta el menors immigrants.</p> <p>Matisada</p>	<p>La hipòtesis ha de ser matisada. Es destaca especialment la dimensió delictiva. Es presenta el problema com a policial, delictiu i de disturbis, però cal tenir en compte que la discussió política que suscita el tema dels 'nens del carrer' a Ceuta i Melilla pren, en alguns casos molta importància.</p> <p>Hem pogut observar diferències entre els diaris pel què fa a recalcar o no la possible 'delictivitat' dels menors immigrants. En el cas de <i>L'Avui</i> i <i>La Vanguardia</i> proliferen les informacions que vinculen els anomenats 'nens del carrer' amb fets delictius. Per la seva banda, <i>El Periódico</i> i <i>El País</i> se centren més en remarcar els problemes que la simple presència dels menors causa als governs i administracions.</p>

<p>8. La terminologia que utilitza el discurs de la premsa analitzada col·labora a crear l'alarma social i a la criminalització dels menors immigrants indocumentats.</p>	<p>Els diaris utilitzen de manera molt habitual termes com 'allau de nens del carrer', o 'disturbis', entre d'altres. Parlar 'd'il·legals' (és a dir, 'fora de la llei' i per tant, vinculant-los amb delinqüència), parlar de 'perill d'allau' (donant a entendre que del perill ens n'hem de protegir, per tant, suscita actuar-hi en contra), o parlar 'd'amuntegament' (degradant la condició humana dels que 's'amunteguen'), és deontològicament incorrecte. La presència d'aquests termes i d'altres similars en el discurs polític fa pensar que, més enllà d'una possible tria a l'atzar, el llenguatge dels mitjans pateix una contaminació del discurs polític i, en general, del dominant.</p> <p>D'altra banda, trobem en general una terminologia imprecisa —i inadequada en tant que contribueix a la confusió— per a referir-se i diferenciar entre nen, jove i adult. El qualificatiu 'jove' s'usa com a sinònim de persona de fins a 35 anys i, a la vegada, com a sinònim de 'nen del carrer'. D'aquesta manera, els fets imputats a una persona immigrant de 35 anys es confonen amb els protagonitzats per 'nens del carrer' i es contribueix a la criminalització del col·lectiu.</p>
<p>9. El discurs de la premsa analitzada tendeix a caure en paternalismes i en fomentar el sentiment de llàstima envers els menors immigrants.</p>	<p>Com a contrapartida a un discurs criminalitzador trobem, d'altres vegades, un discurs de "llàstima" i de paternalisme (remarcant la condició d'inferioritat dels menors immigrants, respecte a la superioritat de la societat d'acollida).</p> <p>En tots quatre diaris, en general, el discurs crida a la compassió, anul·la la capacitat de decisió pròpia dels menors immigrants i considera que per la seva inferioritat no cal consultar-los res. Amb el paternalisme la societat d'acollida es fa "amo" dels menors i pren les decisions sense comptar amb la seva veu.</p>
<p>10. El discurs de la premsa analitzada parla de 'nens conflictius' enlloc de 'nens en un context social conflictiu', de manera que es confon persona i problema.</p>	<p>La hipòtesi ha quedat confirmada. La confusió entre persona i problema suggereix la consideració del menor immigrant indocumentat com a un menor d'alt risc social per naturalesa.</p> <p>La premsa considera que el problema és l'acumulació de nens en els centres d'acollida i el seu discurs fomenta la idea que cal protegir la societat dels menors indocumentats</p> <p>Els menors immigrants són presentats com a 'nens desagraïts'. El discurs dóna a entendre que els nens es neguen a la integració i busquen la confrontació, com a un comportament natural en ells. N'és un clar exemple el següent titular: 'S'aplicaran mesures de contenció als menors que rebutgen l'acció protectora de l'administració' (<i>Avui</i>, 14-05-2002).</p> <p>El discurs deixa a entendre que el 'nen del carrer' ja ho era en el país d'origen i que, per tant, és un aspecte intrínsec i natural en ell. Així es reforça la idea que el nen del carrer 'neix, no es fa': el delinqüent neix delinqüent.</p>

<p>11. Els interessos i les reivindicacions dels actors autòctons no són pràcticament mai qüestionats i sí reivindicats. Per contra, els interessos i les reivindicacions dels actors estrangers són criminalitzats i silenciats.</p>	<p>Nombrosos exemples confirmen la hipòtesi. Un cas són les denúncies d'irregularitats en les repatriacions i de maltractaments per part de responsables de centres i de la policia que queden dissimulades i no s'investiguen. D'altra banda, les reivindicacions dels menors no es fan pràcticament mai explícites, i si es fan és en uns pocs reportatges eventuals.</p> <p>El govern de Melilla és un actor amb veu, que té unes reivindicacions i que no és qüestionat. Melilla apareix com a víctima de 'l'acumulació' de menors als seus centres. Pocs cops s'explica el perquè de tal acumulació, tot i que sí que es reproduïx exhaustivament la seva reivindicació principal: més ajudes per part del govern central.</p> <p>El govern espanyol és presentat en positiu, en base a una llei inqüestionable, però se'l denuncia per falta de recursos a Melilla.</p> <p>Malgrat que existeixen nombrosos grups que reivindiquen els drets dels menors immigrants, i que són força actius només se'ls dóna veu en comptades ocasions.</p> <p>No es qüestiona la llei del menor ni la d'estrangeria, així com tampoc el funcionament i l'organització dels centres.</p>
<p>12. Sovint no es tenen en compte les repercussions psicològiques de la immigració en els nens, així com tampoc les repercussions de les condicions de vida que tenen un cop a la societat d'acollida.</p>	<p>'Migrar' comporta importants repercussions psicològiques en la persona, i més encara si es tracta d'un nen, i d'un nen sol, sense la família i en una situació social d'exclusió. Parlant globalment, la dimensió psicològica de la situació de conflicte no s'acostuma a explicar en les informacions tractades com a notícies. En alguna ocasió s'hi fa referència, quan es tracta d'un reportatge o d'una crònica especial, però en general és un tema que, malgrat ser determinant per entendre les actuacions dels menors, no s'acostuma a explicar.</p>
<p>13. Els elements de titulació i de la superfície redaccional (fotografies, destacats, altres peces de la pàgina) col·laboren a la criminalització dels menors immigrants.</p>	<p>Els titulars reflecteixen sovint la idea que la víctima del conflicte és la societat d'acollida i no els 'nens del carrer'. D'altra banda, els elements de titulació referents a informacions sobre menors immigrants són sovint en negatiu.</p> <p>En premsa, les fotografies s'acostumen a utilitzar com a necessitat de disseny i provoquen un mal ús de la informació. Sovint no es corresponen amb els fets relatats, o bé es tracta d'una fotografia d'una altra peça que, posada massa a prop de la peça sobre menors, confon al lector.</p> <p>El context de les pàgines on surten informacions sobre 'nens del carrer' acostuma a ser o bé temes d'immigrants (pateres, detencions, disturbis, etc.) o sobre temes de delictes (robatoris, crims, etc.).</p>
<p>14. Els 'nens del carrer' són tractats, gairebé sempre, com a col·lectiu i no com a ésser individual.</p>	<p>El discurs acostuma a tendir a una despersonalització que permet agafar la part pel tot, i atribuir l'acció d'una persona a tot el col·lectiu. En aquest cas s'hi afegeix que es vinculen, també, al col·lectiu d'immigrants en general, de manera que l'atribució de conflictivitat es multiplica. Com ja s'ha dit en d'altres hipòtesis, pesa més la condició 'd'immigrant' i 'd'indocumentat', que la de 'menor sol i desemparat'.</p>

III.08. Sobre la cobertura de la cimera europea de Sevilla

Hipòtesis	Resultats
<p>1. Tant els potencials immigrants com els irregulars són passius i no tenen veu, tot i ser l'objecte de les converses.</p> <p>Hi ha diferències</p>	<p>Cap de les publicacions considera els immigrants com a actors, en tots els casos són objectes de les discussions de la Cimera. <i>El Periódico</i>, però, fa un esforç per explicar el conflicte des del punt de vista dels immigrants, donant veu a persones que poden parlar en nom seu o intentant explicar més enllà del conflicte polític a través de notícies. <i>El País</i>, en canvi, dóna molta importància al nivell polític del conflicte, que explica amb més detall que les altres publicacions, però manca espai pels immigrants.</p>
<p>2. A la immigració fora de quotes se la tracta de forma despersonificada, com una massa uniforme. Generalment se'ls descriu amb connotacions negatives.</p>	<p>Tots els diaris tracten els immigrants de forma massificada, sense cap mena de diferències entre ells. En general tots els termes s'utilitzen com a sinònims totals, sense tenir en compte les connotacions negatives que alguns d'ells carreguen.</p> <p>El terme "il·legal", per exemple el consideren naturalitzat i per fer-ne ús no els condiona la càrrega negativa que dóna al substantiu que acompanya. <i>El País</i> és el que més quantitat de sinònims utilitza. A <i>La Vanguardia</i> és on més hi trobem alguns dels termes utilitzats que sí que desprenen una connotació negativa per a la immigració.</p> <p>Si hi ha consciència de la càrrega que poden tenir les paraules aquesta no queda reflectida en les informacions. Els periodistes haurien de veure que no tots els sinònims tenen el mateix sentit i desprenen els mateixos valors.</p>
<p>3. S'associa els immigrants amb la delinqüència i la falta de seguretat ciutadana.</p>	<p>En general, no hi ha una associació directa entre immigrants i delinqüència o manca de seguretat ciutadana, encara que la relació es fa de forma indirecta pels termes bèl·lics que s'utilitzen contínuament.</p> <p><i>El Periódico</i> malgrat aquesta tònica general, ressalta les opcions contràries a la postura d'Aznar, que són les que tenen menys to de lluita. <i>El País</i> també mostra que la proposta d'Aznar no és acceptada per tothom i utilitza un to més neutre, que relaciona menys els immigrants amb la delinqüència i la manca de seguretat ciutadana. Per contra, a <i>La Vanguardia</i> es reforça l'enfocament d'Aznar i l'associació s'arriba a fer de forma directa en alguna ocasió.</p>
<p>4. Cada diari mostra un grau diferent de sensibilització i implicació amb algun dels actors.</p>	<p>En les quatre publicacions hi queden reflectides diferents posicions. <i>El Periódico</i> es distancia del govern espanyol i potencia l'opció contrària a Aznar. <i>L'Avui</i> no es posiciona especialment a favor del govern espanyol però tampoc fa esforços per distanciar-se'n. Aznar és el protagonista de les informacions perquè és l'actor més proper i del que és més fàcil fer-ne un seguiment i aconseguir-ne informació. <i>La Vanguardia</i> és la veu més propera a Aznar, que és el protagonista absolut de les notícies. Ridiculitzen Chirac per la seva postura contrària al president espanyol i insinuen que són els altres els que s'han d'adaptar a la postura espanyola.</p>

<p>5. El grau de personalització dels governs és diferent segons els diaris.</p>	<p>En tots els diaris l'actor més personificat és sempre el govern espanyol. En <i>El País</i>, Aznar apareix gairebé sempre a les informacions junt amb Tony Blair, formant un bloc amb una única opinió, per contraposició Chirac s'acompanya de Villepin, el ministre d'exterior francès. En els altres diaris aquests blocs no existeixen i Blair i Villepin perden el protagonisme que tenen en les informacions de <i>El País</i>.</p> <p>Clarament podem dir que el grau de personificació dels actors és més alt pel govern espanyol i per aquells governs que estan d'acord amb les tesis d'Aznar. Ara bé, caldria estudiar les raons d'aquesta personificació, ¿és per la seva postura? O potser pel fet que es tracta de països més propers al nostre, dels que en coneixem millor els seus dirigents? Respondre aquestes preguntes escapa a l'abast del present estudi.</p>
<p>6. No es parla del conflicte de fons.</p> <p>Matisada</p>	<p>Amb l'excepció d'<i>El Periódico</i> que en diverses notícies intenta explicar la magnitud real del conflicte, els altres diaris es queden en la necessitat de protecció de la UE i aquesta és la causa que donen al conflicte que sorgeix arran de la Cimera.</p> <p>Tal com hem dit en les conclusions de la primera hipòtesi, entenem que el conflicte explícit que s'explica en les informacions és de caire polític i que, per tant, és lògic que aquest sigui el nivell que ocupi més espai. Caldria, però, buscar les fórmules per explicar les raons últimes de la immigració i no només com combatre-la posant en qüestió el plantejament que adopten els Quinze.</p>
<p>7. No s'expliquen les actuacions actuals dels països empobrits per 'combatre la seva emigració irregular' ni els esforços per promoure el seu desenvolupament.</p>	<p>En cap de les publicacions s'expliquen les mesures actuals que els països amb emigració duen a terme per frenar-la. A <i>La Vanguardia</i> i <i>El Periódico</i>, però, hi ha una informació on, tot i no explicar gaire concretament quina és la col·laboració del Marroc, diu que aquesta ha augmentat, demostra, d'aquesta manera, que sí que hi ha algun tipus de col·laboració i d'actuacions per disminuir l'emigració.</p> <p>Tots els diaris donen per suposat que els països amb emigració han de col·laborar amb els governs europeus per tal que aquesta no es produeixi de forma irregular. Cap publicació es planteja que aquesta països poden tenir altres tasques més prioritàries, com la lluita contra la pobresa, que a més poden ser maneres més eficaces de lluitar contra la emigració irregular que amb mesures policials.</p>

III.09. Sobre la cobertura de la delinqüència.

Hipòtesis	Resultats
A- El discurs que relaciona delinqüència i immigrants reforça idees xenòfobes o racistes	
A1. Existeixen informacions on els delinqüents són identificats com a immigrants; en particular això passa gairebé només amb els immigrants dels països del sud o de l'est.	<p>Els quatre diaris fan, en major o menor grau, una associació entre els delinqüents i els immigrants. En les informacions analitzades identifiquen l'origen dels individus que delinqueixen, les bandes i/o els clans delictius, que són sempre de països de l'Est o del Sud.</p> <p>¿És realment necessari fer aquesta identificació dels delinqüents i l'origen dels mateixos?</p> <p>A més, la reiteració de l'augment de la delinqüència i de l'augment de la immigració que es troba en la mostra suggereix que hi ha un lligam entre els dos conceptes.</p>
A2. Les descripcions dels delinqüents contenen elements pejoratius gratuïts, sobretot amb exageracions, i a vegades es destaquen trets considerats propis dels delinqüents.	<p>Les descripcions dels delinqüents contenen detalls escabrosos i elements pejoratius propis d'informes policiacs. Moltes de les notícies es dediquen a descriure minuciosament i amb gran espectacularitat els atracaments i la violència utilitzada per els delinqüents.</p> <p>La utilització de les paraules "bandes", "màfies" o "clans", referides sempre a estrangers, s'utilitza indistintament, tant per anomenar un grup format per 34 persones com per anomenar-ne un de tres.</p> <p>La violència es descrita a les notícies com a una de les característiques pròpies dels delinqüents. La rapidesa, la mobilitat i l'hermetisme són consideracions negatives sobre aquestes bandes.</p>
A3. Gairebé mai es recullen opinions o declaracions dels (presumptes) delinqüents immigrants.	<p>Els diaris no recullen declaracions o opinions dels delinqüents. Si tenim en compte que moltes de les notícies mencionen que es tracta de presumptes delinqüents, ¿per què la veu dels suposats delinqüents o presumptes integrants de bandes no han d'estar dins la notícia si es vol fer una cobertura completa?</p> <p>Certament és difícil o gairebé impossible en aquests temps obtenir la veu dels delinqüents, però això no nega que amb la visió policiaca només es té una mirada parcial.</p>
A4. No apareixen posicions exculpatòries	<p>Atesa la presumpció de delictes, totes les parts haurien de poder dir alguna cosa. Les posicions exculpatòries no apareixen en les informacions de la mostra. Es desenvolupen les causes que imputen i les actuacions de manera meticulosa, però no hi ha cap altra visió del tema.</p>
A5. Qui relaciona o discuteix la relació entre delinqüència i immigració té una certa posició de poder executiu	<p>Les informacions sobre el debat d'idees polítiques al voltant de la delinqüència o la immigració inclouen fonts policials, polítiques o de govern (totes amb un cert poder executor), però no hi ha fonts d'immigrants.</p> <p>Les informacions sobre disputes entre immigrants presumptes delinqüents i associacions de veïns recullen la veu de l'associació. No apareixen els immigrants presumptes delinqüents.</p>

<p>B- El marc cognitiu hegemònic construït amb les informacions on apareixen delinqüents immigrants reforça idees xenòfobes</p>	
<p>B6. Hi ha relativament poques discussions de la relació esmentada entre immigració i delinqüència. Abunden les afirmacions i les desqualificacions, però no la discussió argumentada.</p>	<p>Les notícies sobre la discussió d'algun tipus de relació entre immigració i delinqüència es donen, fonamentalment, en el debat polític. La discussió es queda a la superfície del problema, confrontant dades i desqualificant afirmacions.</p> <p>Hi ha algunes notícies que recullen la veu d'especialistes no oficials analitzant quines implicacions té fer determinades afirmacions sobre la immigració i la delinqüència. Però aquestes notícies són les menys freqüents.</p>
<p>B7. Les informacions sobre les causes de l'augment de la immigració 'irregular' són escasses</p>	<p>Les explicacions de les causes sobre l'augment de la immigració "irregular" són escasses. En les notícies sobre el debat polític no apareixen analitzades les causes de les migracions humanes ni perquè els detinguts són, en un gran percentatge, estrangers.</p> <p>El diari <i>El País</i> planteja en algunes ocasions una mirada més àmplia sobre aquest tema. Ja sigui per la veu d'algun especialista o l'anàlisi de dades que pot realitzar una altra veu que no sigui la oficial. Però, les notícies sobre la delinqüència i l'actuació de bandes estrangeres es limita, en general, a les explicacions donades per la policia.</p> <p>Es dediquen moltes peces a les conseqüències de la immigració irregular i a possibles solucions, entre elles, l'aplicació de la Llei d'Estrangeria i les expulsions per evitar la reincidència delictiva dels estrangers.</p>
<p>B8. Les explicacions més sovintejades en les informacions estudiades accepten com a comprovades estimacions discutibles sobre delinqüència, seguretat, temors o pors, percepció de la inseguretat, etc.</p>	<p>A diverses peces s'utilitzen conceptes sense explicar i donant per suposat el seu significat. És el cas la utilització de "delinqüents", "clan", "banda", "màfia" que s'utilitzen indistintament i és necessari aclarir. Què és un delinqüent?, i una màfia?. Què es vol dir quan es fa referència a la paraula banda?, i quina diferència hi ha amb un clan?</p> <p>També s'usen paraules que remetent a sensacions com el temor o la por, sense explicar el seu abast. A vegades són utilitzades en referència a enquestes vinculades a la inseguretat ciutadana. Si la informació recull l'enquesta cal que reflecteixi la veu d'especialistes que poden explicar que són i quina quantificació tenen els resultats de l'enquesta.</p> <p>S'utilitzen també termes sense explicar d'on es treuen o què signifiquen. És el cas de "creixent inseguretat", "preocupació", "temor", "inquietud", etc. Aquestes paraules, que remetent a sensacions, no són fàcilment quantificables i menys generalitzables a una societat sense el fonament d'estudis fets a consciència. En el cas que aquests estudis existeixin, és necessari que els diaris expliquin què volen dir quan hi fan referència ja que tots els lectors tenen la mateixa percepció d'aquestes paraules.</p> <p>És encara més confús quan s'associen aquestes paraules a altres, que amb certa càrrega de dramatisme, s'usen sense cap mena d'explicació. N'és el cas de "situació insuportable", "greu inseguretat", "creixent temor", "augment de la inquietud", etc.</p>

<p>B9. Les explicacions són simplistes o monocausals</p>	<p>Les explicacions ofertes en les informacions sobre l'actuació de la delinqüència estrangera són simplistes i donades, majoritàriament, per fonts policials.</p> <p>La reincidència dels delinqüents estrangers és una de les explicacions que apareixen a les notícies de manera reiterada. I la causa que es dona és que no van ser expulsats en el seu moment o bé que no estan a les presons. No hi ha explicació que aprofundeixi el perquè de la delinqüència estrangera ni perquè el nombre de detinguts estrangers durant el primer trimestre de 2002 sigui tant alt. En aquest cas la explicació simplista que es dona, a la majoria dels diaris, és que en augmentar la immigració "irregular", augmenten els detinguts estrangers.</p> <p>El diari <i>El País</i>, a algunes notícies, confronta les dades del govern sobre detinguts estrangers amb les dades aportades pel Sindicat de la Policia. Expliquen que en la xifra total s'engloben els "presos preventius estrangers" i l'arbitrarietat que implica analitzar les dades de manera global, ja que s'inclouen estrangers sense papers detinguts així com a també presumptes delinqüents estrangers.</p>
<p>B10. La classificació del delictes relacionant-los amb la nacionalitat projecte el suposat caràcter delictiu sobre l'ètnia cultural.</p>	<p>La majoria de les notícies sobre delinqüència estrangera citen, es tracti d'individu o grup, l'origen dels detinguts.</p> <p>La reiteració d'una determinada nacionalitat en relació amb un determinat delictes suposa que aquesta pràctica és pròpia de l'ètnia cultural en qüestió. Si en els casos individuals, la reiteració pot tenir aquest efecte, quan es parla de grups (banda o clan) la projecció sobre l'ètnia citada és molt més gran.</p> <p>Passa el mateix quan un sistema específic de robatori es menciona associat a una ètnia cultural. Dir "sistema magribí", per exemple, propiciaria generalitzar aquest sistema a la cultura magribí. És dir que el sistema —<i>modus operandi</i>— podria ser característic d'aquesta ètnia.</p>
<p>C- Transformació</p>	
<p>C11. En els diaris estudiats es planteja la transformació del conflicte a partir de l'estricta aplicació de les lleis, en una perspectiva només repressora.</p>	<p>La majoria de les propostes sobre la transformació del conflicte són dels actors oficials i en alguns casos de les associacions de veïns. Dins del debat polític les propostes giren entorn de l'aplicació de la Llei d'Estrangeria, l'establiment de quotes per l'acceptació d'immigrants i un augment del pressupost de la policia.</p> <p>Totes són vistes des de les "nostres" necessitats i sempre obviant els actors immigrants i delinqüents, que al no ser inclosos com actors amb veu, tampoc veuen reflectides les seves propostes respecte a la possible transformació dels conflictes en què estan immersos.</p> <p>A les notícies sobre delinqüència estrangera la transformació del conflicte, majoritàriament, es dona per acabada quan els detinguts entren a la presó. Un cop desarticulada la banda o detingut el presumpte delinqüent es considera resolt el conflicte. Des d'una òptica repressora sense discussió.</p>

III.10. Sobre la cobertura de prostitució.

Hipòtesis	Resultats
<p>1. Les informacions sobre prostitució en les quals apareixen immigrants, excepte les del debat polític sobre regulació, no solen recollir la veu de les prostitutes i, quan ho fan, les declaracions es circumscriuen als aspectes més victimitzants (rapte, esclavatge, engany i sobreexplotació).</p>	<p>La veu de les prostitutes sol estar silenciada i, quan apareix, compta amb molt poc espai, per la qual cosa, només excepcionalment, s'hi parla de la complexitat de les seves vivències i necessitats. La idea dominant que transmeten els mitjans de comunicació sobre les dones immigrants és que es tracta de dones víctimes enganyades per xarxes mafioses criminals que cal desmantellar amb l'acció policial.</p> <p>Al discurs que domina la informació sobre prostitució, li manquen dimensions en el retrat de les persones que exerceixen la prostitució. Tot i així, en algunes peces, s'hi observa una lleugera immersió en la problemàtica multidimensional que suposa la prostitució. No hem trobat cap informació que presenti els casos de dones que han contactat autònomament i per voluntat pròpia amb la xarxa.</p> <p>A les informacions que tracten el debat polític sobre la regulació de la prostitució apareixen veus que representen els interessos de les prostitutes, però aquestes solen pertànyer a experts, professors universitaris, ONG, etc. En la nostra mostra, les prostitutes no surten mai com a font directa de la informació, llevat dels casos en què la prostituta forma part d'alguna associació. Les associacions que representen a les prostitutes tenen veu, però no gaire espai per presentar la complexitat de la seva situació.</p>
<p>2. S'incorre en la generalització tractant les dones immigrants prostitutes com un tot homogeni.</p>	<p>Els quatre diaris presenten les mateixes mancances en el tractament de l'actor prostituta. No s'hi manifesten les diferències entre les dones que vénen de l'Àfrica, dels països de l'Est o de l'Amèrica Llatina, ni les diferències i especificitats que puguin existir dins d'aquests col·lectius.</p> <p>Generalment, s'esmenta la nacionalitat de les dones immigrants prostitutes o, si més no, s'esmenta que es tracta d'immigrants o d'estrangeres. Algunes informacions descriuen els trets comuns de les prostitutes de l'esdeveniment de la notícia i algunes altres ofereixen dades sobre l'entorn d'aquestes dones, però no se n'ofereixen descripcions amb detalls significatius i diferenciadors.</p>
<p>3. La situació de les prostitutes és tractada des d'una òptica legal, amb menyspreu de la dimensió humana i psicològica.</p>	<p>No s'hi solen descriure els possibles dilemes morals i les repercussions psicològiques que pot comportar la prostitució o el fet d'immigrar.</p> <p>L'única solució plantejada per la premsa és l'aplicació de la llei, i els esdeveniments són tractats des de la visió legalista, explicant els delictes comesos pels detinguts.</p>
<p>4. A les informacions sobre delictes hi ha una acceptació implícita de la llei d'Estrangeria.</p>	<p>A les peces analitzades hem observat que la llei d'Estrangeria no sol ser qüestionada. Hem trobat tres maneres d'acceptació:</p> <ul style="list-style-type: none">a) No esmentant-la. Moltes peces informen dels delictes comesos, sense relativitzar-los, recordant que alguns dels actes delictius ho són respecte d'una llei, la llei d'Estrangeria.b) Esmentant-la sense explicitar els articles infringits, uns articles que poden ser qüestionats políticament i èticament.c) Presentant-ne els aspectes positius.

<p>5. Les informacions predominants són sobre desarticulacions de xarxes, i aquí les fonts predominants són policials.</p>	<p>La major part de les fonts consultades són institucionals i, entre aquestes, les policials són les que tenen més presència. Predomina, aleshores, un enfocament policial dels esdeveniments.</p>
<p>6. Els proxenetes gairebé mai tenen veu en les informacions, encara que sí que solen aparèixer quan són empresaris.</p>	<p>Un actor que mai té veu és el proxeneta acusat de formar part d'una xarxa d'explotació sexual. A ulls del lector queda reduït a delinqüent sense cap mena de dubte respecte a la seva culpabilitat. En canvi, els proxenetes sí que tenen veu quan es tracta de propietaris de clubs. Se'ls sol anomenar "empresaris", i molts cops la seva veu apareix mitjançant fonts properes.</p> <p>En determinades peces hi ha certa desresponsabilització dels actors quan es refereixen als empresaris propietaris de clubs que són descrits de forma difusa amb subjectes impersonals.</p>
<p>7. Sovint l'oposició de veïns als prostíbuls es presenta com a general de tot el veïnat. Els no oposats resten invisibles.</p> <p>Matisada</p>	<p>Encara que a algunes peces hi ha identificació precisa dels grups veïnals, a una gran part de les informacions que tracten la polèmica que es genera al voltant dels clubs s'ometen les veus integradores que no s'oposen a la presència de clubs al barri, donant a entendre que la posició dels veïns és homogènia.</p> <p>De la mostra, l'únic espai que els diaris oferien a les postures favorables als clubs era: <i>La Vanguardia</i>, una frase a una peça i una notícia; i <i>El Periódico</i> sí que prestava atenció (però no veu) a una part del veïnat que no s'oposava a l'obertura d'un prostíbul i que a més la desitjava. Si comparem les peces dels dies 5 i 6 de març del 2002 sobre la polèmica de l'<i>Scenic Barcelona</i> (a <i>l'Avui</i> i <i>El Periódico</i>, perquè als altres no es tracta aquesta informació), és de destacar que mentre <i>El Periódico</i> informa de l'existència d'una part del veïnat que desitja l'obertura del prostíbul, a <i>l'Avui</i> s'omet per complet aquests actors del conflicte.</p>
<p>8. Les informacions solen tractar la prostitució sense plantejar solucions ni entrar en les causes, més enllà de l'existència de xarxes.</p>	<p>A més de les màfies d'explotació sexual existeixen altres factors que porten a les dones immigrants a prostituir-se. La premsa no sol endinsar-se en aquestes altres dimensions de la situació de conflicte llevat de la pobresa.</p> <p>No es descriu la situació socio-laboral a l'Estat espanyol com una de les gènesis del problema i en canvi, sí es descriu com a gènesis la situació socio-econòmica dels països d'origen d'aquestes dones però no a fons.</p> <p>Es reforça el paper de víctimes de les prostitutes, però no es qüestiona el sistema legal. Tota la responsabilitat sobre l'existència de les xarxes de prostitució recau sobre els proxenetes, obviant així l'aprofitament que ells fan de la situació d'il·legalitat en què es troben algunes dones, com dels obstacles que troben altres per immigrar.</p> <p>No es menciona la manca de recursos (legals, laborals, econòmics) de les dones immigrants prostitutes que les incapacita per emancipar-se dels seus proxenetes.</p> <p>La manca de notícies que mencionin les treballadores immigrants al servei domèstic simplifica el problema de la immigració femenina i en certa manera redueix la responsabilitat social de les institucions polítiques.</p>
<p>9. Alguns titulars són sensacionalistes i alarmants.</p>	<p>A la mostra hem observat que en general els titulars són prou seriosos, però tot i així considerem que és de destacar que alguns accentuen una visió que contribueix a l'estigmatització de les prostitutes.</p>

Refutada	
<p>10. Gairebé mai s'anuncia quin serà el desenvolupament de la situació de conflicte pel que fa a aquestes dones, afectades per la desarticulació de la xarxa o el tancament del club.</p> <p>Matisada</p>	<p>Després de la desarticulació d'una xarxa, o el tancament d'un club, la vida de la dona prostituta es veu totalment alterada. Si a més s'afegeix la condició d'immigrant i sense papers el canvi és molt més transcendental. Si bé és cert que algunes informacions sí que anticipen que algunes dones seran deportades, no se sol donar cap altre tipus d'informació.</p> <p>Als quatre diaris manca un seguiment del desenvolupament dels fets. Normalment l'explicació del desenllaç provisional del conflicte es redueix a la visió més sensacionalista, és a dir, detencions, sancions a propietaris de clubs que incompleixen la legislació... sense abordar els aspectes que afectaran més directament a aquestes dones.</p>
<p>11. La prostitució no es descriu com un servei sexual del que fa ús un sector de la societat. Els clients gairebé mai apareixen com actors.</p>	<p>El client és l'actor menys present i les informacions no plantegen la seva responsabilitat en la situació de conflicte.</p> <p>L'actor amb menys presència és el client. De totes les informacions analitzades no hi havia ni una sola on algun representant d'aquest sector social tingués veu. Si apareix és com a tercera persona. No es descriu el tipus de persones que utilitzen el servei sexual que ofereixen les prostitutes. Mai es planteja la part de responsabilitat dels clients de la situació de conflicte. No es parla dels clients: qui són, què fan, i per què busquen els serveis sexuals.</p>

III.11. Sobre la cobertura de l'ablació.

Hipòtesis	Resultats
<p>1. Els diaris no contextualitzen la pràctica.</p> <p>Refutada en general.</p>	<p>Els diaris contextualitzen la pràctica en els reportatges i les entrevistes, i, en canvi, no ho fan en les notícies.</p> <p><i>La Vanguardia</i>, <i>El País</i> i <i>El Periódico</i> donen una informació de context més acurada i completa a través dels reportatges i les entrevistes que fan. És cert que falten alguns detalls per acabar d'arrodonir les explicacions, com les ensenyances que reben els iniciats i el fet que és un ritus d'iniciació per entrar en el primer dels grups que conforma l'estructura social de les comunitats. Però en aquests tres diaris trobem altres elements que permeten aproximar i situar millor al lector sobre l'ablació. Per exemple, informen sobre què és el <i>mite del retorn</i>, que explica per què molts immigrants encara la practiquen a Catalunya, i alhora sobre la situació precària de la població immigrada, que aclareix per què l'eliminació de l'ablació no està entre les seves prioritats. Amb la incorporació d'aquests elements, els diaris expliquen la doble pressió amb què viuen els immigrants respecte la societat d'origen i la d'acollida, una circumstància que <i>La Vanguardia</i> també ofereix a partir d'un cas concret. Per contra, els articles més breus estan desprovistos de context, fet que explica per què cap de les informacions de <i>l'Avui</i> no en té.</p>
<p>2. Les informacions tendeixen a reduir la resolució del problema a la modificació de la legislació vigent i deixen en segon pla altres vies per eliminar la pràctica.</p> <p>Validada parcialment</p>	<p>Les informacions tendeixen a seguir el problema a través de les propostes que es fan per reformar les lleis, amb l'excepció dels articles que tracten l'ablació amb més profunditat, sobretot entrevistes i reportatges.</p> <p>Dels diaris analitzats, <i>l'Avui</i> és el que d'una forma més clara redueix el procés a la modificació de les lleis per perseguir l'ablació. El diari obvia altres formes de lluitar-hi, com el treball de les mediadores culturals i dels representants de les associacions d'immigrants subsaharians. Els altres tres diaris analitzats aconsegueixen donar una visió del conflicte més pròxima a la seva complexitat. <i>El País</i> també enfoca bona part del conflicte a través de les propostes dels partits de modificar i endurir les lleis, però explica altres aspectes del conflicte, com el treball de sensibilització de les dones, la possibilitat de donar asil a les dones en perill de patir l'ablació i les accions informatives que fan les associacions d'immigrants. <i>La Vanguardia</i> també segueix el procés a través de les demandes dels grups parlamentaris, amb tot, inclou una perspectiva força crítica amb aquests canvis a través dels arguments i les reflexions d'alguns experts. Igualment, <i>El Periódico</i> posa atenció al procés de reforma de la legislació, però també explica que hi ha altres vies, com la de sensibilització perquè les mares de les nenes a qui se'ls practica l'ablació decideixin no continuar-ho fent.</p>
<p>3. A les informacions no es dona veu a les associacions que representen els immigrants ni els col·lectius que treballen per eliminar la pràctica.</p> <p>Gairebé refutada.</p>	<p>L'ús de les fonts d'informació és força desigual en els quatre diaris. Només <i>l'Avui</i> no dona veu a les associacions d'immigrants i els mediadors culturals i se cenyeix a consultar fonts administratives o procedents dels partits polítics.</p> <p><i>El País</i>, <i>La Vanguardia</i> i <i>El Periódico</i> inclouen fonts de les associacions d'immigrants, dels mediadors culturals i dels col·lectius que treballen per eliminar la pràctica a través de la sensibilització de les dones subsaharianes. Les tres darreres publicacions, doncs, donen oportunitat als immigrants de donar la seva visió del conflicte i de fer públiques les seves propostes per eliminar la pràctica.</p>

<p>4. Les informacions no expliquen les dificultats de comunicació existents per aconseguir eliminar la pràctica.</p> <p>Refutada</p>	<p><i>El País, La Vanguardia</i> i <i>El Periódico</i> tracten el treball de sensibilització de les dones que fan les mediadores culturals perquè siguin elles qui decideixin no practicar l'ablació a les filles. En canvi, <i>l'Avui</i> no ofereix una informació que és fonamental si es vol abordar el conflicte en la seva complexitat. En no fer-ho, s'obvia una part del conflicte que correspon a les accions que fan els mateixos immigrants i pot semblar que dins de les associacions i la comunitat subsahariana es produeix un immobilisme al respecte.</p>
<p>5. En les informacions, els diaris no expliquen que l'ablació és una pràctica cultural ni el significat social que té per a les comunitats.</p> <p>Matisada cap una reformulació.</p>	<p>Els diaris expliquen que l'ablació és una pràctica cultural, però no el significat social que té per a les comunitats. Els diaris emfasitzen sobretot la visió que la societat receptora té de la pràctica i, en canvi, es deixen en segon pla o no s'expliquen els valors integradors que té l'ablació per als qui la practiquen a les filles.</p> <p>Cap dels diaris analitzats no entra a explicar els valors integradors que motiven les comunitats a continuar practicant l'ablació. Només <i>El Periódico</i> i <i>La Vanguardia</i> s'hi aproximen i en desgranen alguns. En canvi, tots recullen la perspectiva dels partits polítics i de les institucions per reformar la legislació vigent.</p> <p>Tot i que és del tot cert que l'ablació és un atemptat a la integritat física, psicològica i social de la dona, els diaris haurien de deixar clara la naturalesa social que la pràctica té per als membres d'aquests grups. Això explica, per exemple, que les dones, un cop són a Catalunya, puguin tenir altres prioritats abans d'eliminar l'ablació, com la integració i la feina.</p>

III.12. Sobre la cobertura de les pasteres

Hipòtesis	Resultats
<p>1. Els diaris estudiats es manifesten, en les informacions, sensibilitzats amb les difícils condicions amb què es troben els immigrants.</p> <p>Matisada</p>	<p>La hipòtesi queda corroborada per les fotografies amb les quals els quatre diaris il·lustren les notícies sobre pasteres, que són d'immigrants que apareixen amb aspecte de derrota. Alguns diaris introdueixen cites de responsables polítics i d'ONG que denuncien les condicions de vida dels immigrants als centres d'acollida o espais habilitats pels ajuntaments un cop interceptades les pasteres. Tot i això, en alguns diaris aquesta crítica només es presenta de forma excepcional.</p> <p>Les informacions de <i>La Vanguardia</i>, no corroboren la hipòtesi, a excepció de la que porta per títol "Agazapados en el monte" (27/06/01), en la qual descriu com els immigrants intenten sobreviure entre els matolls i intentant evitar la Guàrdia Civil. Pel que fa a <i>l'Avui</i>, la brevetat de les peces analitzades no ens permeten donar elements que corroborin o refutin la hipòtesi.</p>
<p>2. En les informacions analitzades, no es dóna veu als immigrants que arriben en pasteres.</p>	<p>El hipòtesi es reafirma en les informacions dels quatre diaris. Només en una peça d'<i>El País</i> es dóna veu al col·lectiu musulmà (22/12/00). En cap cas, però, s'individualitzen les declaracions, és a dir, no es diu el nom de qui parla, que a més ho fa sobre la discussió política que es vivia aquells dies i en cap cas per parlar de la problemàtica concreta dels centres d'internament o les pasteres. Això fa pensar que segurament les paraules són d'immigrants ja assentats a l'Estat espanyol. Per la seva banda, <i>El Periódico</i> el dia 04/06/01 introdueix (i és l'únic que ho fa) la història personal d'un noi marroquí que explica perquè va travessar l'Estret.</p> <p>El fet que el principal actor de la informació, la persona que arriba a les costes andaluses o canàries amb la pastera, no tingui veu en la informació converteix aquesta en incompleta i l'empobreixi. No sabem, per tant, què opina l'immigrant, present en les fotografies però que en el text és invisible, i reduït en els dos casos a un número més en les estadístiques.</p>
<p>3. En les informacions sobre tragèdies, hi ha una preponderància de les fonts policials.</p>	<p>La hipòtesi queda confirmada pel tractament que donen els quatre diaris estudiats de les informacions en les quals les dades les aporta la Guàrdia Civil i Salvament Marítim, i en les quals s'adopta sovint el seu punt de vista i la seva terminologia.</p>
<p>4. En les informacions estudiades, no s'expliquen els motius pels quals els immigrants han viatjat cap Espanya.</p>	<p>En la mostra analitzada no s'expliquen els motius pels quals els immigrants viatgen cap a Espanya, amb l'excepció de una peça, un reportatge d'<i>El Periódico</i> (04/06/01) sobre un <i>nen del carrer</i> marroquí a Barcelona. Tanmateix, els quatre diaris informen del perill que corren els immigrants en navegar amb les pasteres i de les protestes de les persones internes en el CETI que han de ser repatriades. El lector pot percebre, a partir de les informacions anteriors, que els immigrants emprenen el viatge perquè en els seus països d'origen no tenen ni treball ni expectatives de futur.</p>

<p>5. En les tragèdies, hi ha una dramatització excessiva.</p> <p>No confirmada</p>	<p>L'anàlisi de les informacions de la mostra ens permet afirmar que els diaris estudiats no dramatitzen en excés les notícies sobre les tragèdies viscudes pels immigrants que intenten travessar l'estret o arribar a les illes Canàries en pasteres. La paraula tragèdia, que apareix en alguns titulars i en textos, es pot considerar la més adequada per descriure una fet que no deixa de ser tràgic per les terribles conseqüències sobre les vides dels immigrants de les pasteres.</p> <p>Encara que en alguns informacions els diaris dramatitzen, no es pot considerar que ho facin per afegir un to sensacionalista a la notícia, que, en bona part dels casos, és equilibrada i respectuosa amb els immigrants que han naufragat.</p>
<p>6. En les informacions sobre pasteres, els diaris estudiats abusen de qualificatius (onada, allau, arribada massiva) que tendeixen a presentar el corrent migratori com a imparable, i que carreguen negativament, per alarmista, l'arribada d'immigrants.</p> <p>Confirmada parcialment</p>	<p>La hipòtesis es confirma parcialment perquè els diaris estudiats amb excepció d'<i>El País</i> abusen de paraules, sobre tot en els elements de titulació, que poden accentuar la percepció en el lector que es troba davant "una allau" d'immigrants.</p> <p>També contribueix a la percepció que el volum migratori és molt gran el fet que en la mostra analitzada els diaris donin xifres de "desenes" quan no de "un miler" d'arribats en pasteres, i redueixin l'immigrant a un número en les estadístiques. Un fet del qual no n'escapa el diari <i>El País</i>.</p>

Annex



Dietari paral·lel dels editorials dels
quatre diaris.

Cronologia dels esdeveniments discursius estudiats

	Data	5.10.99	7.10.99	14.10.99
EL PAÍS	Data	05.10.99	7.10.99	14.10.99
	Editorial	Válvula de Seguridad		Eutanasia social
	Macro-proposició	España necesita políticas activas de inmigración		Un diagnóstico médico que condiciona un trasplante de corazón a la mejora de la situación sociolaboral de su receptor (un inmigrante saharauí de 52 años) es una especie de eutanasia social.
	Proposició de coherència global	El mercado de trabajo necesita cubrir con cierta urgencia unos 300.000 empleos anuales que no son ocupados por trabajadores españoles. // La presencia de nuevos trabajadores integrados en la sociedad española permitiría aumentar el número de cotizantes y reducir los efectos de la baja natalidad. // Uno de los errores más graves sería tratar a los inmigrantes como mercancías sin derechos y sin protección.		La sanidad pública dispone de servicios de asistencia social cuya tarea es atender situaciones más precarias.
EL PERIÓDICO	Data	5.10.99	7.10.99	14.10.99
	Editorial			
	Macro-proposició			
	Proposició de coherència global			
LA VANGUARDIA	Data	5.10.99	7.10.99	14.10.99
	Editorial			
	Macro-proposició			
	Proposició de coherència global			
AVUI	Data	5.10.99	7.10.99	14.10.99
	Editorial		El debat de la immigració	
	Macro-proposició		La solució al problema de la immigració és un debat europeu.	
	Proposició de coherència global		No es poden obrir les portes a la immigració de bata a bat. // El nombre correcte d'immigrants és el més alt que es pugui assimilar sense provocar tensions internes contraproduents.	

26.10.99	28.10.99	30.10.99	1.11.99	12.11.99
El voto del miedo	Inmigrantes en el alero			Es de ley
La política suiza va a ser más reaccionaria y más dura con la inmigración	El PP tiene una posición ambigua respecto a la reforma de la Ley de Extranjería debido a los reparos al coste que puede suponer la cobertura sanitaria o educativa de los inmigrantes			La Ley de Extranjería será la más abierta de Europa.
El Partido Popular suizo, que obtuvo éxito en las elecciones tiene consignas xenófobas y aislacionistas. // Como en Austria, las consignas son que los extranjeros son el origen de los problemas sociales y de orden público, desde las drogas y la delincuencia hasta las dificultades presupuestarias.	El coste de esas prestaciones será financiado, al menos en parte, por los impuestos de los propios inmigrantes.			Aunque la ley garantice los derechos sociales básicos de estos trabajadores - sanidad, educación, asistencia jurídica -, su coste será menor que el equivalente con trabajadores autóctonos, porque llegan en edad laboral. // La ley facilita la regularización de aquellos inmigrantes que puedan acreditar dos años de residencia y establece la igualdad de derechos (excepto voto) de los ya legalizados con los nacionales.
26.10.99	28.10.99	30.10.99	1.11.99	12.11.99
		Por el barri de Santa Caterina	El Marroc va cap a la democràcia	
		Cal dirigents veïnals amb civisme i autoritat moral per evitar actituds racistes (com els veïns de Santa Caterina).	Perquè el Marroc sigui una democràcia, Mohammad VI ha d'impedir l'emigració forçada de milers de joves.	
		La inseguretat crea por i revengisme, i ambdues poden generar actituds racistes.	Hassan II va governar el Marroc d'una manera autoritària, amb les conculcacions més brutals dels drets humans	
26.10.99	28.10.99	30.10.99	1.11.99	12.11.99
26.10.99	28.10.99	30.10.99	1.11.99	12.11.99

15.11.99	18.11.99	20.11.99	21.11.99	23.11.99
	<p>El gobierno duda</p> <p>El gobierno del PP duda de la conveniencia de aprobar en esta legislatura la nueva ley de Extranjería ante las resistencias de algunos ministerios, el de Interior en particular.</p> <p>Dar marcha atrás ahora, al final de la tramitación parlamentaria, no sólo supondría dejar en mal lugar a su propio grupo parlamentario, sino cargar con el coste político que implicaría desairar a sus socios catalanes y quebrantar los compromisos adquiridos con los colectivos de inmigrantes.</p>			<p>Freno y marcha atrás</p> <p>El gobierno quiere modificar sustancialmente el proyecto de nueva Ley de Extranjería y, si no lo consigue, evitar que sea aprobado antes de la disolución de las Cortes.</p> <p>Según el gobierno, el anteproyecto choca con las pautas de la Unión Europea por ser demasiado permisivo y caro. // Es posible que haya que afinarlo para evitar algunos efectos perversos (efecto 'llamativo'), pero difícilmente pueden oponerse a legalizar los que no tienen papeles y ampliar los derechos sociales de los trabajadores extranjeros.</p>
15.11.99	18.11.99	20.11.99	21.11.99	23.11.99
<p>S'encarrilla bé la llei d'extranjeria</p> <p>La tramitació per via d'urgència de la nova llei d'extranjeria, que inclou els drets bàsics dels qui són a Espanya, és un fet postulu i de justicia</p> <p>Fins ara, Espanya ha estat injusta amb els immigrants i no s'ha adequat a les exigències modernes del fenomen migratori</p>		<p>Llei d'extranjeria de mal acabar</p> <p>Si el PP no aprova la nova llei d'extranjeria tal com està, estarà defraudant i enganyant a 80.000 persones sense papeles.</p>		
15.11.99	18.11.99	20.11.99	21.11.99	23.11.99
15.11.99	18.11.99	20.11.99	21.11.99	23.11.99
			<p>La immigració</p> <p>Les fronteres han de ser impermeables als immigrants il·legals.</p> <p>La llei d'extranjeria ha de regular els drets i deures dels residents a l'Estat espanyol que no en tenen la ciutadania per les vies previstes legalment. // La defensa d'una absoluta permeabilitat de les fronteres comunitàries és ingenu i està poc compromès amb els interessos generals del país.</p>	

S'aprova al Congrés dels Diputats la proposta de Llei de la Llei d'Estrangeria

S'introdueixen i s'aproven 112 esmenes a la llei d'estrangeria després de l'acord entre Convergència i el PP per aprovar la llei

26.11.99	3.12.99	9.12.99	11.12.99	12.12.99
		Inmigrantes: hora cero	Dos pasos atrás	
		En la recta final de su tramitación parlamentaria el Gobierno pretende renegociar -modificar 51 de 63 artículos) desde cero la Ley de Extranjería.	El nuevo texto supone un retroceso evidente respecto del consensuado en el Congreso por todas las fuerzas políticas, incluyendo el PP, pero no tan acusado como pretendía el Gobierno.	
		Quizás haya que cambiar algunos aspectos de proyecto de ley, pero no cabe admitir que su práctica totalidad vulnere los acuerdos europeos sobre inmigración, como dice el Ministerio del Interior.	El rechazo a cualquier mecanismo razonable de regularización automática supone un paso atrás importante que da el PP con el apoyo de CIU. // En contra de la opinión de algunos ministros, el nuevo texto mantiene el derecho de educación a los niños y de asistencia a los enfermos. // Los irregulares siguen casi tan desamparados como por la ley de 1985.	

26.11.99	3.12.99	9.12.99	11.12.99	12.12.99
La farsa de la llei d'estrangeria			Lleugar vernís per a una llei restrictiva	
SI CIU no vota a favor de la reforma de la llei d'estrangeria suposará simplement que és una formació reaccionària			Elis pujolistes s'han limitat a suavitzar els aspectes més regressius de la llei d'estrangeria 1999 i a possibilitar que el PP imposi la seva llei restrictiva.	
La llei d'estrangeria és el tema més clar, pur i dur, de reconeixement de drets humans que tenim en aquest final de segle			La llei d'estrangeria del PP és poc generosa a l'hora de regularitzar, poc comprensiva amb la qüestió de la reagrupació familiar i desconfiada dels immigrants	

26.11.99	3.12.99	9.12.99	11.12.99	12.12.99
	Demografía y trabajo	La ley de Extranjería		Extranjería Irresuelta
	La inmigración norteafricana seguirá siendo necesaria para las economías europeas.	La ley aprobada debe encauzar el fenómeno inmigratorio, inevitable pero necesario.		No hay habilidad política para tratar la Ley de Extranjería que debe encauzar el fenómeno inmigratorio, inevitable pero necesario.
	Muchos puestos de trabajo que los españoles y europeos no aceptan deben ser cubiertos por inmigrantes.	Finalmente se aprobó la versión de la Ley de extranjería que más amplía los derechos de los inmigrantes.		La Ley actual resuelve temas que la vigente no hacía, como salud, educación y regulariza situaciones de estancia en España. // La Ley de extranjería aprobada no resuelve el problema de los Inmigrantes Ilegales.

26.11.99	3.12.99	9.12.99	11.12.99	12.12.99

Protestas de diversos movimientos sociales, ONGs i immigrants contra la Llei d'Estrangeria				Els canvis proposats al Senat tornen al Congrés, que aprova definitivament la llei d'estrangeria		
18.12.99	19.12.99	20.12.99	22.12.99	23.12.99	27.12.99	
				Final Parlamentario con Derrota La propuesta de modificación del proyecto de ley de Extranjería del Gobierno ha sido derrotada porque los cambios que proponía eran contradictorios -frívolos- y le han hecho perder aliados Los últimos cambios que proponía el PP són políticamente incoherentes.	Menos hijos, más inmigrantes El desarrollo económico y el bienestar social en España dependerán de la capacidad para integrar inmigrantes. La baja natalidad en España (1,07 hijos por mujer fértil) pone en peligro el desarrollo y el bienestar. // El gobierno debe contemplar la inmigración positivamente y no como una amenaza.	
18.12.99	19.12.99	20.12.99	22.12.99	La llei d'estrangeria salva els obstacles Espanya, contra la voluntat del PP, començarà a tractar als immigrants com a persones i respectarà els seus drets gràcies a la nova llei d'estrangeria. Aquesta llei ni és una bogeria ni obre desorbitadament les portes als estrangers. // Necessitem els immigrants per rejuvenir la població i fer créixer la tasa de natalitat.	27.12.99	
18.12.99	19.12.99	20.12.99	22.12.99	Nueva Delincuencia Deben ponerse más medios para atajar la delincuencia organizada por grupos de extranjeros. Deben encontrarse las pruebas necesarias para acusar a las bandas de ciudadanos procedentes de Europa del Este. // No debe pasar con estas bandas lo ocurrido con otras formadas también por extranjeros desarraigados que actuaban en las autopistas.	La ley de Extranjería España no puede tener una Ley de extranjería más permisiva que la de otros países del territorio Schengen Es notable la descoordinación entre el Gobierno y el grupo Parlamentario en el tratamiento de la Ley de extranjería. // Hay que admitir que no es fácil hacer una Ley de Extranjería en España.	27.12.99
18.12.99	19.12.99	20.12.99	22.12.99	Tot un despropòsit Cal el consens i la coherència de PP, PSOE, CIU i CC amb la llei d'estrangeria. Cal un text normatiu que l'accepti l'executiu que després haurà d'aplicar-lo.// La llei d'estrangeria és ètera per la baralla carregada de despropòsits entre els polítics.	27.12.99	

Cronologia dels esdeveniments discursius estudiats

Entra en vigor la Llei d'Estrangeria 04/2000

	Data		12.01.00	28.01.00	29.01.00	30.01.00
EL PAÍS	Editorial	7.01.00 El país más viejo del planeta				
	Macro-proposició	Las sociedades europeas deben prepararse cultural, social, política y económicamente para una inmigración masiva, a fin de inhibir la existencia de corrientes consolidadas de xenofobia y racismo.				
	Proposició de coherència global	La inmigración será uno de los pilares para el rejuvenecimiento de la población europea porque en España se necesitarán 12 millones de inmigrantes. // Faltan garantías efectivas, guarderías gratuitas, una educación capaz de superar el sexismo cultural, y en general un sistema moderno de apoyo a la maternidad, para invertir la curva demográfica.				
EL PERIÓDICO	Editorial	7.01.00 Inmigració i progrés a la UE		28.01.00 Violència magribina	29.01.00	30.01.00 La frontissa nazi
	Macro-proposició	La UE ha d'unificar la legislació immigratòria, donar el vot als estrangers residents, preocupar-se de la rereguarda africana i fomentar l'educació tecnològica per mitigar les futures desigualtats.		Cal treure de la marginació als joves magribins que delinqueixen a la plaça Reial.		A Europa conviuen dos estats d'opinió: un viu sentiment antifeixista i un creixent acostament a postures excloents i xenòfobes, a compte de l'increment de la immigració.
	Proposició de coherència global	Europa és incapaç de resistir la pressió de la immigració. // Europa necessita els immigrants per interessos demogràfics.		Els joves magribins que delinqueixen a la plaça Reial manifesten, amb la seva violència, un fort ressentiment social. // Necessitem aquests joves delinqüents per al mercat de treball.		
LA VANGUARDIA	Editorial	16.01.00 Inmigración en Europa		28.01.00	29.01.00 Inmigración positiva	30.01.00
	Macro-proposició	La economía europea necesita la mano de obra extranjera.			Los aportes de los extranjeros a la economía de Catalunya arroja beneficios en 1997.	
	Proposició de coherència global	Es inevitable la inmigración para que haga los trabajos que el europeo no quiere hacer.			Los Inmigrantes están más dispuestos que los naturales del país a aceptar ciertos trabajos. // La Ley de extranjería debe encauzar el fenómeno migratorio para que no repercuta negativamente en los salarios de los españoles.	
AVUI	Editorial			28.01.00	29.01.00	30.01.00
	Macro-proposició					
	Proposició de coherència global					

<p>2.02.00</p> <p>Inmigrantes a la cola</p> <p>El gobierno debe proceder a la regularización extraordinaria de una bolsa de casi 80.000 inmigrantes sin papeles residentes en España con anterioridad al 1 de junio de 1999.</p> <p>El gobierno no ha informado a los inmigrantes sobre la nueva ley de Extranjería, lo que podría excluir a algunos en el proceso de regularización.</p>	<p>3.02.00</p>	<p>4.02.00</p>	<p>7.02.00</p> <p>Explosión xenófoba</p> <p>Los poderes públicos deberían estar más atentos, apostando por políticas de integración social del inmigrante y sin dar la más mínima cobertura a los grupos ideológicos que hacen bandera del odio al otro.</p> <p>El comportamiento xenófobo - responsabilizar a los extranjeros en su conjunto de lo que ha hecho uno de ellos- comienza a ser una constante en las zonas en que la presencia de inmigrantes es superior a la media en nuestro país. // Lo sucedido en El Ejido constituye un aviso muy serio, sobre los riesgos de explosión xenófoba y racista que se ciernen sobre ámbitos sociales que, por necesidades de mano de obra, exigen una convivencia masiva de personas de vida y culturas distintas.</p>
<p>2.02.00</p>	<p>3.02.00</p> <p>L'ou austriac</p> <p>Europa té problemes greus. D'identitat, de tolerància, d'acceptació del fet migratori i, d'altra banda, d'esclerosi i corrupció del sistema democràtic</p>	<p>4.02.00</p> <p>¿Mala gana, desidia o reflex racista?</p> <p>El govern del PP, en comptes d'aplicar degudament una llei d'estrangeria progressista, l'està aplicant amb rivets xenòfobs.</p> <p>Els primers dies d'aplicació de la llei d'estrangeria han estat vergonyosos: cues abusives, desorganització, termini massa exigü per presentar tots els papers, etcètera.</p>	<p>7.02.00</p> <p>Frenar la 'caça del moro'</p> <p>La pedagogia social ha de frenar les actituds vandàliques i xenòfobes.</p> <p>En les pròximes dècades, els països rics es transformaran en societats multirracials i això comportarà dificultats de tota mena. // Un país d'emigrants com Espanya no pot permetre les agressions contra els immigrants.</p>
<p>2.02.00</p> <p>Confusa extranjería</p> <p>Los inmigrantes desconocen aspectos de la nueva Ley de Extranjería.</p> <p>El desconocimiento de los inmigrantes ante la Ley de Extranjería provoca que se aglomeren en las oficinas transmitiendo imagen de desorden del País.</p>	<p>3.02.00</p>	<p>4.02.00</p>	<p>7.02.00</p> <p>El síntoma de El Ejido</p> <p>Los disturbios de El Ejido reúnen todos los componentes de un verdadero conflicto étnico en un país que presume de ser inmune al racismo.</p> <p>Los inmigrantes son necesarios pero "cuantos más inmigrantes mejor" no nos lleva a ninguna parte.</p>
<p>2.02.00</p>	<p>3.02.00</p> <p>La punta de l'iceberg</p> <p>A Europa i també a Catalunya s'estan escampant algunes conductes xenòfobes, en aparença "poc importants".</p> <p>La societat austriaca ha covat unes idees que justifiquen el magnitud de l'Holocaust. // A Barcelona s'han multiplicat els casos de discriminació per motius ètnics.</p>	<p>4.02.00</p>	<p>7.02.00</p>

8.02.00 Sospechosa inhibición	9.02.00	11.02.00	13.02.00 Xenofobia y ambigüedad
Las fuerzas de orden público tardaron sospechosamente demasiado en sofocar los brotes violentos de racismo y xenofobia que se repiten en El Ejido desde el sábado. Es urgente atajar de plano a los brotes racistas.			El Ejecutivo presenta la inmigración como un problema más que como una realidad que hay que asumir y moldear.
Las autoridades deben estudiar las condiciones de vida de los Inmigrantes, pues su marginalidad hace de El Ejido un lugar de explosión social anunciada. // El portavoz del gobierno se aprovecha de la explosión en El Ejido para advertir sobre el peligro para la cohesión interna española que supondría no restringir la entrada de inmigrantes.			España no está culturalmente preparada para recibir a los Inmigrantes y los mecanismos de desarrollo estructural necesarios para facilitar la acogida y la integración de estos ciudadanos no funcionan. // El gobierno ha sido ambiguo con la conducta racista y ésta se ve reforzada por la pasividad de la policía frente a la violencia de turba y el linchamiento contra magrebíes.
8.02.00 El retorn de la por de la gent	9.02.00 Diverses lliçons des d'El Ejido	11.02.00	13.02.00 Temps d'actuar, no d'espantar-se
Les denúncies per discriminació xenòfoba poden fer naufragar el Maremàgnum.	És necessari donar un tracte just als Immigrants perquè són persones i perquè els necessitem.		El fons del problema d'El Ejido no ha estat el racisme, sinó la injustícia social.
El rebrot d'inseguretat ciutadana a Barcelona comporta el retorn de la por i la xenofòbia dels barcelonins.	Dues coses del que ha passat a El Ejido avergonyeixen particularment: l'explosió racista i la llarga passivitat policial.		Els culpables dels fets d'El Ejido són principalment: un malalt mental que comet un homicidi; la policia, que s'inhibeix en uns incidents violents; el poder polític, que deixa que la situació es deteriori; els sindicats, que no eviten l'exploació laboral; i els empresaris agrícoles, que exploten treballadors.
8.02.00	9.02.00 Las causas de El Ejido	11.02.00	13.02.00
	Una de las causas de El Ejido es una pésima política que dejó que se extendiera sin control la Inmigración ilegal.		
	Inmigrantes legales e ilegales entran en una espiral de marginalidad que, debido a tensiones con el resto de la población, puede desembocar en explosiones de violencia. // Los Inmigrantes Magrebíes están dispuestos a recibir salarios más bajos y aceptar trabajos que rechazan los autóctonos.		
8.02.00 Qui té política d'immigració	9.02.00 Allò que es diu i allò que es fa	11.02.00 Els Halder del PP	13.02.00
Espanya necessita amb urgència una política d'immigració eficaç.	Mayor Oreja està desautoritzat.	L'extrema dreta espanyola té una opció clara al PP.	
La Intranquil·litat a Europa degenera en violència allà on el percentatge d'immigració és alt.// S'ha de considerar la Immigració una prioritat política i social, que cal abordar amb urgència i eficàcia.	La policia hauria actuat a El Ejido amb contundència. // L'actuació de la policia a la UAB i Sants va ser desproporcionada.	Els dirigents del PP busquen una coartada per definir què és ultradreta i què és xenofòbia a Espanya. // És gravíssim que dirigents destacats del PP es permetin el luxe de comparar el PNB o ERC amb les sigles que representen l'extrema dreta europea.	

15.02.00	17.02.00 Peligro público	18.02.00	19.02.00 El estilo Pimentel	21.02.00	
	El partido del Gobierno no puede lavarse las manos en El Ejido.		El Ministro de Trabajo, Manuel Pimentel, deja la política por discrepancias con el PP en asuntos sobre la inmigración.		
	El alcalde de El Ejido, del PP, que se niega a ceder suelo municipal para instatar campamentos provisionales y está bolcoteando cualquier intento de normalización, pues sin unas condiciones mínimas de habitabilidad será muy difícil la integración. // El alcalde de El Ejido considera a los Inmigrantes como delincuentes en potencia antes que como ciudadanos.		La distancia entre el estilo y el discurso de Pimentel, abierto, conciliador y a favor de la integración, y de algunos barandas de su partido lo que puede haber provocado su marcha de la política.		
15.02.00	17.02.00	18.02.00 Alcalde provocador	19.02.00 Contudent 'no' al racisme	21.02.00	
		El PP ha de desmarcar-se d'actituds provocadores i irresponsables com les del seu alcalde a El Ejido, Juan Enciso.	La societat civil té capacitat de resposta suficient per frenar el monstre del racisme, que avança cada dia.		
			El PP és ambigu en relació a les qüestions sobre immigració. // Les societats riques utilitzen els immigrants pel seu propi interès.		
15.02.00	17.02.00	18.02.00	19.02.00	21.02.00	25.02.00
El "shock" de El Ejido					Xenofobia en España
Fue necesario el "shock" de El Ejido para que Gobierno, administraciones autonómica y local, sindicatos y empresarios reaccionaran ante una realidad a la que daban la espalda.					Es urgente canalizar la Inmigración necesaria, y conviene poner en marcha mecanismos de acogida e integración que impidan el crecimiento de la xenofobia.
Gracias al "shock" de El Ejido los Inmigrantes mostraron que Atime y otras asociaciones son interlocutores capaces de canalizar las reivindicaciones del colectivo.					La encuesta que revela que los catalanes y los madrileños son los españoles que tienen menos actitudes xenófobas está en lo cierto.
15.02.00	17.02.00	18.02.00	19.02.00	21.02.00	
				Risc de fractures	
				El risc de fractura a les societats occidentals és entre els que queden marginats del creixement econòmic general i la resta de la població.	
				A El Ejido i a Ca n'Anglada es va poder donar una fractura social entre els marginats del creixement econòmic i la resta de la població.	

		<p>2.03.00 Almuerzo de Reyes</p> <p>La creación, abordada ayer, de un comité conjunto de los gobiernos de Marruecos y de España sobre Inmigración sólo podrá dar resultados si ambas partes se lo toman con la responsabilidad que se merece.</p> <p>Han sido muchos los problemas provocados por los poco habilidosos mítines privados de Aznar en Ceuta y en Melilla, los problemas que han encontrado las exportaciones agrícolas de Marruecos hacia Europa, o los lamentables sucesos de El Ejido.</p>		<p>20.03.00 Inmigrantes en espera</p> <p>El Gobierno debe tranquilizar a los inmigrantes indocumentados y decir que la reforma del PP a la Ley de Extranjería no supondrá ninguna reticencia de su parte hacia el proceso (el tercero) de regularización.</p> <p>No todos los agentes del gobierno transmiten un mensaje de tranquilidad a los inmigrantes indocumentados. // Hay mucho que discutir entre todos para que el imparable fenómeno de la inmigración discorra pacíficamente en los próximos años y no se convierta en un foco permanente de conflicto como ocurrió en el Ejido.</p>
<p>28.02.00 Promesas sense complir a El Ejido</p> <p>L'Administració està afrontant amb deficiències el pla de pau a què es va comprometre després dels fets d'El Ejido.</p> <p>Cal aconseguir una integració social real dels qui arriben a Espanya per guanyar-se la vida i donar prosperitat al nostre país.</p>	<p>1.03.00 Violència a Melilla</p> <p>Espanya ha de ser particularment prudent en els temes de relació amb tot allò que sigui magribí.</p> <p>Hi ha algun motiu ocult darrere dels disturbis ocasionats a Melilla arran de la prohibició d'entrada de bens.</p>		<p>17.03.00 Pasteres multicolors</p> <p>S'ha d'assenyalar el debat interior sobre el nombre d'inmigrants que necessitem absorbir i el nombre al qual, a més a més, podem ajudar.</p> <p>Per la seva ubicació geogràfica, Espanya té una responsabilitat excepcional sobre el flux migratori a Europa.</p>	
		<p>6.03.00 Fracaso en Inmigración</p> <p>El Gobierno no aborda de manera sensata y realista el fenómeno de la inmigración.</p> <p>Una política restrictiva da como resultados poco inmigrantes legales y situaciones potencialmente explosivas.</p>		

<p>23.03.00</p> <p>Menos, pero más viejos</p> <p>La disminución y el envejecimiento de la población española solo podrán corregirse con un cambio de actitud social frente a la natalidad y la inmigración.</p> <p>Como el sistema productivo español necesitará más inmigrantes, urgen políticas de integración y combatir modelos como el Imperante en El Egipto. // La inmigración será un factor de rejuvenecimiento, pero insuficiente sin una política que haga compatible el derecho de la mujer a integrarse en el mundo laboral con su voluntad de tener hijos, sin costos añadidos para ella.</p>		<p>17.04.00</p> <p>Un nuevo desembarco</p> <p>La UE debe asumir su responsabilidad en el combate de la pobreza en África, y en particular en Marruecos, para controlar la Inmigración.</p> <p>O los europeos nos tomamos en serio el futuro de África y exportamos nuestra riqueza a ese continente, o nos veremos obligados a importar su miseria en forma de inmigración y de conflictos. // Es pura ilusión pensar que las pateras se van a detener sólo con medidas policiales, o endureciendo una ley de Extranjería razonable. // El control de estos flujos humanos, por el bien de los propios inmigrantes, requiere la colaboración de todos los países: de los de Inmigración y de los de emigración o plataforma de paso hacia Europa. Y en primer lugar, de Marruecos.</p>	
	<p>31.03.00</p> <p>Ondas de pakistaneses Les autoritats espanyoles han de donar prioritat a la integració social dels immigrants que provenen del Marroc i el Magrib, i complir amb la responsabilitat d'impermeabilitzar l'estret de Gibraltar.</p> <p>Cal una homologació de totes les lleis d'immigració i més control en totes les fronteres exteriors de la Unió Europea.</p>		<p>18.04.00</p> <p>Pasteres dramàtiques</p> <p>El Govern no està implicant l'única solució de veritat al problema de les pasteres és impulsar el desenvolupament del Magrib.</p> <p>La qüestió migratòria ha de ser prioritària en l'agenda del nou Executiu.</p>
<p>21.03.00</p> <p>Inmigrantes con papeles</p> <p>Es conveniente mantener informada a la sociedad en su conjunto en los procesos de regularización de Inmigrantes.</p> <p>Los procesos de regularización no deben tropezar con falta de recursos, lentitud o inflexibilidad burocrática.</p>			

Cronologia dels esdeveniments discursius estudiats

	Data	1.05.00	8.05.00	10.05.00	11.05.00	14.05.00
EL PAÍS	Data editorial		Presión Inmigrante	Prioritario Marruecos		
	Macro-proposició		El problema de la migración requiere una estrecha colaboración entre España y Marruecos.	España debe apoyar y ayudar financieramente el desarrollo de Marruecos y de los países africanos para controlar la Inmigración.		
	Proposició de coherència global		Es incuestionable que la ola migratoria ejerce en estos momentos una presión sin precedentes sobre las puertas de entrada del sur español y de Canarias.	El control de la inmigración no es sólo cuestión de medidas policiales, sino de potenciar el desarrollo de Marruecos y los Países africanos. Lo que se denomina codesarrollo.		
EL PERIÓDICO	Data editorial		Aznar I el Marroc	Distanciament Madrid-Rabat		
	Macro-proposició		Espanya hauria de vigilar perquè el Marroc no acabés essent un focus de desestabilització islamista.	Les pasteres dificulten l'entendiment entre Espanya i Marroc.		
	Proposició de coherència global		La Inmigració és el problema més apressant del Mediterrani occidental.			
LA VANGUARDIA	Data editorial	1.05.00	8.05.00	10.05.00	11.05.00	14.05.00
	Macro-proposició	Una Justicia selectiva Muere en prisión un marroquí inocente a causa de la negligencia de nuestra Justicia.			Barcelona Integradora Barcelona, como Catalunya y el resto de España necesita de la Inmigración.	Inmigración y mafias La costa marroquí se ha convertido en una inmensa zona en poder de las mafias de la droga.
	Proposició de coherència global	Es irritante Intuir que existe una doble vara para medir la libertad y los derechos humanos.			Barcelona no es una ciudad xenófoba, sino todo lo contrario. // La inmigración producirá tensiones en todo Europa, por ello es importante que desde las Instituciones se invierta en la pedagogía necesaria para fomentar la tolerancia.	España debe reprimir el fenómeno delictivo y canalizar el flujo migratorio para que no se transforme en un torrente incontenible. // La delincuencia y la Inmigración afecta a toda Europa y no sólo a España.
AVUI	Data editorial	1.05.00	8.05.00	10.05.00	11.05.00	14.05.00
	Macro-proposició				La prova de foc de la majoria La 'nova' llei d'estrangeria és necessària. // És una qüestió d'estat que s'ha d'aprovar per consens.	
	Proposició de coherència global				La tramitació de la llei serà una prova de foc per a la majoria absoluta del PP. // S'ha d'agilitzar la regularització dels estrangers per equilibrar els contingents d'estrangers amb la creixent demanda de mà d'obra en el mercat laboral.	

15.05.00	20.05.00	25.05.00	28.05.00	1.06.00	6.06.00
			Gobierno e Inmigración	La otra Inmigración	
			El gobierno presenta la Inmigración como un problema en sí mismo y no como solución a problemas demográficos y económicos.	En los países receptores de la "fuga de cerebros" se crea una dualidad de trato migratorio, próximo al agravio comparativo, que tiene difícil justificación por parte de los Gobiernos.	
			La posición del Gobierno ayuda a los ciudadanos a percibir la Inmigración como una amenaza a su forma de vida y un riesgo para la convivencia.	Las leyes restrictivas de la Inmigración en Alemania no cuentan para los técnicos cualificados (expertos en informática), que nada tienen que ver con quienes buscan un hueco en los últimos escalones de la economía tradicional.	
15.05.00	20.05.00	25.05.00	28.05.00	1.06.00	6.06.00
Traves a l'immigrant	58 casos sense vida, càrrega d'un camió	La gran muralla del segle XXI			
El Govern anuncia mesures contra el racisme, les màfies i l'explotació dels immigrants perquè vol presentar com a bona una llei que retalla els drets de l'immigrant.	A Europa, no perseguim de veritat les màfies que juguen amb la vida dels immigrants.	L'arribada d'immigrants ens fa por, però no ens importen les condicions en què arriben els immigrants.			
El Govern ha alimentat perillosament el germen de la xenofòbia.	Al poder europeu li interessen successos com el dels 58 immigrants morts en intentar passar a Gran Bretanya perquè la por dissuadeixi a futurs immigrants.				
15.05.00	20.05.00	25.05.00	28.05.00	1.06.00	6.06.00
					Derecho de admisión
					En los centros de ocio nocturno de Barcelona hay discriminación racial.
					Los gestos de discriminación arruinan la reputación más encumbrada de Barcelona.
15.05.00	20.05.00	25.05.00	28.05.00	1.06.00	6.06.00
					Discriminació reinclent
					S'ha de posar fi a les discriminacions reinclents per raó de raça que es donen al maremàgnum.
					L'administració municipal i la de justícia s'haurien de comprometre realment per evitar la discriminació reinclent dels mateixos col·lectius.

8.06.00	11.06.00	17.06.00	18.06.00	20.06.00	21.06.00
			Más que una reforma	Dover como aldobonazo	
			El gobierno introduce cambios con su reforma de la ley de Extranjería (en vigor desde el 11.02.00) que vulneran los derechos básicos de los inmigrantes y que son discriminatorios.	La Europa carece y debe dotarse de una estrategia común Inmigratoria.	
			Las facultades discrecionales del Gobierno no deben vulnerar derechos básicos de los inmigrantes o establecer absurdos y lesivos agravios comparativos entre ellos. // Transcende en el borrador del Gobierno una actitud de sospecha generalizada frente al inmigrante que rompe el principio de buena fe que rige las relaciones de la Administración con cualquier ciudadano.	Es más decente, más coherente con los valores que proclamamos y a la larga mucho más inteligente encontrar mecanismos conjuntos para manejar la inmigración que fortificar límites exteriores y librarse a una política de expulsión masiva.	
8.06.00	11.06.00	17.06.00	18.06.00	20.06.00	21.06.00
8.06.00	11.06.00	17.06.00	18.06.00	20.06.00	21.06.00
	Las fronteras de Europa	Ante la Inmigración			Dover en la conciencia
	Son muy importantes los acuerdos logrados entre España e Italia en la IX cumbre hispano-italiana para lograr establecer las bases de una política de inmigración controlada.	Es crucial regular la inmigración para el futuro del país y, por extensión, de la Europa Comunitaria.			El problema de las masivas (inmigraciones ilegales deben solucionarlo todos los países de la Unión Europea.
	El creciente prestigio de España facilitó que los puntos planteados para acordar el control de las fronteras de Europa fueran acogidos con el máximo interés en la IX cumbre hispano-italiana.	Las pateras deben sustituirse por cupos asumibles por la sociedad española. // Es básico combinar la necesidad que tiene Europa de extranjeros con mecanismos de Integración.			Europa debe analizar a fondo esta cuestión y hacer frente a la imparable avalancha.
8.06.00	11.06.00	17.06.00	18.06.00	20.06.00	21.06.00
Grau avís			Reorientar el debat de la Inmigració	Contraban maligne	
Ja vam advertir de l'alarma social que podrien generar els nous immigrants il·legals del Carrer.			La Inmigració requereix el consens dels partits polítics sobre la llei d'extranjería i sobre polítiques globals.	La UE ha de lluitar contra les xarxes mafioses que trafiquen amb immigrants il·legals.	
Els veïns del barri del Raval de Barcelona es van queixar d'un augment exagerat de la delinqüència, una nul·la presència policial. // La tensió pot esclatar i degenerar en "respostes xenòfobes molt perilloses".			La Inmigració és un repte també de l'oposició. // Els acords s'haurien de fer sobre la realitat de la inmigració a Espanya.	La política immigratòria de la UE ha d'anar molt més enllà de del blindatge de les seves fronteres.	

22.06.00	5.07.00	06.07.00	08.07.00	09.07.00	10.07.00
Expulsi3n fulminante				La ley de inmigraci3n	
Los criterios de expulsi3n de la Ley de Extranjeria son laxos y plantean dudas de legalidad.				El proyecto retocado del Gobierno de reforma de la Ley de Extranjeria no queda plenamente a salvo de sospechas de Inconstitucionalidad.	
La prevista deportaci3n inmediata vulnerarfa el principio general de que la expulsi3n debe ser resultado de un expediente administrativo para aquellos que ya se encuentran en el pa3s.				Tal como estipul3 en su dfa el Tribunal Constitucional, los derechos de asociaci3n, reuni3n y manifestaci3n no se pueden negar a los extranjeros y las decisiones del ejecutivo deben estar sometidas al control judicial pleno.	
22.06.00	5.07.00	06.07.00	08.07.00	09.07.00	10.07.00
			Una llei restrictiva malgrat els retocs		
			Malgrat els retocs d'3ltima hora, la llei d'extranjeria continua sent excessivament restrictiva.		
			La versi3 anterior de la llei d'extranjeria intentava tractar l'immigrant amb molt m3s respecte com a persona.		
22.06.00	5.07.00	06.07.00	08.07.00	09.07.00	10.07.00
		Racismo y tolerancia			Pol3tica e inmigraci3n
		Las actitudes xen3fobas pueden penetrar con facilidad en el tejido de una sociedad.			La Ley de extranjeria debe pactarse con la Uni3n Europea.
		Hay que estar alertas ante la xenofobia y el racismo, la historia revela que la tolerancia es una de las virtudes m3s dif3cilmente adquiridas por una sociedad y una de las m3s fr3giles.			La Ley de Extranjeria debe velar por la convivencia y tener en cuenta las necesidades de la economfa espaola.
22.06.00	5.07.00	06.07.00	08.07.00	09.07.00	10.07.00
	Esclafar l'ou de la serp				
	La Intransig3ncia de la llei d'extranjeria del PP pot afovir la normalitzaci3 de valors xen3fobs entre els ciutadans.				
	El l3mit d'immigrants ha de respondre a les necessitats del mercat laboral i amb la capacitat d'integraci3 de la societat.// El PP s'entesta una vegada i un altra a centrar-ho tot exclusivament en la pol3tica de seguretat.				

12.07.00	14.07.00	18.07.00	19.07.00	22.07.00	25.07.00
			Olvido o error El Gobierno no cumplió la exigencia de que un anteproyecto legislativo sea sometido al dictamen preceptivo, aunque no vinculante, del Consejo General de Poder Judicial (CGPJ). Si en 1985 el Gobierno socialista de entonces hubiera atendido en todo el informe del CGPJ sobre la anterior Ley de Extranjería es posible que no hubiera dado ocasión al Tribunal Constitucional para declarar inconstitucionales, dos años más tarde, varios de sus preceptos.		
12.07.00	14.07.00	18.07.00	19.07.00	22.07.00	25.07.00
Protesta al Raval Les accions veïnals han de servir per forçar l'Administració a complir el seu deure. Prendre's la justícia pel seu compte és perillós perquè es pot perdre un inicial caràcter pacífic. // Els veïns de l'Arc del Teatre no són xenòfobs.					¿Agressió racista? La policia ha descartat que la brutal agressió a un menor marroquí a la plaça de Sants tingué connotacions racistes únicament per donar una versió tranquil·litzadora dels fets.
12.07.00	14.07.00	18.07.00	19.07.00	22.07.00	25.07.00
Calles inseguras Las bandas que atracan comercios y joyerías en Barcelona están bien organizadas y proceden de países extranjeros. La seguridad ya no es suficiente para impedir que bandas de Latinoamérica o Europa del Este secuestren, amenacen de muerte a sus víctimas o se abran paso a tiros con la policía. // Deben ponerse los medios necesarios para evitar que nuestras calles se conviertan en escenarios donde arrebaje el delito.	No a las patrullas Barcelona no puede ser caldo de cultivo de enfrentamientos sociales ni tampoco una ciudad insegura para sus gentes. El alto porcentaje de inmigrados en Clutat Vella encuentran en el pequeño delito su medio para subsistir.	Paliza mortal El racismo no es privativo de la sociedad catalana, se necesita la inmigración y se deben arrancar de raíz los brotes racistas. La necesidad de recibir inmigrantes es un clamor de la Europa desarrollada.			Síntoma inquietante Aunque exista violencia por ajustes de cuentas entre jóvenes, si las víctimas son magrebíes es un detalle a tenerse en cuenta.
12.07.00	14.07.00	18.07.00	19.07.00	22.07.00	25.07.00
				Especialistes en Codi Penal Els penallistes han de proposar mesures especials contra els grups de delinqüents que coneixen el Codi Penal. La Banda dels Peruans té un historial impressionant i té ben estudiar el Codi Penal. // Els responsables dels cossos de seguretat de l'Estat i de les concessionàries de les autopistes de peatge es declararan desbordats i derrotats.	

29.07.00	1.08.00	3.08.00	4.08.00	5.08.00	12.08.00
		Con y sin papeles			
		El Gobierno sorprendería si como debe consensuarse una nueva ley de Extranjería.			
		Un reglamento adecuado para la ley vigente bastaría para evitar efectos indeseables de la ley (supuesto 'efecto llamada' y contradicciones con la legislación europea.			
29.07.00	1.08.00	3.08.00	4.08.00	5.08.00	12.08.00
					Neoesclavistas'
					Les autoritats policials i judicials espanyoles han de demostrar que estan per la labor d'atacar els desaprensius que integren les xarxes de transport d'immigrants.
29.07.00	1.08.00	3.08.00	4.08.00	5.08.00	12.08.00
	Inmigrantes legales			Polémica extranjería	
	Al margen de la regularización extraordinaria de inmigrantes realizada estos días, continúa un flujo de inmigración incontrolado que será el mejor caldo de cultivo para la injusticia y la explotación.			La Ley de extranjería debe ser el primer paso de una política de inmigración omnicompreensiva, pactada con la Unión Europea, que vele por la convivencia y que tenga en cuenta las necesidades socioeconómicas del país.	
				La opinión del Vicepresidente Rajoy es correcta al no reconocer derechos políticos a los inmigrantes irregulares que si tienen derecho a la sanidad, a la educación y a la tutela judicial. // Ningún país europeo reconoce derechos políticos (huelga, sindicación, reunión o asociación) a los inmigrantes irregulares.	
29.07.00	1.08.00	3.08.00	4.08.00	5.08.00	12.08.00
Tocs d'alerta en la Immigració			Atur insòlit		
El projecte de reforma de la llei d'estrangeria del PP no té un respecte absolut per l'ordenament jurídic.			És insòlit un augment de l'atur a Catalunya durant el mes de juliol.		
Els jutges apel·len per mantenir les garanties de l'Estat de dret també en la legislació en matèria d'immigració. // José Luis Rodríguez Zapatero i Jordi Pujol han reclamat que es tracti com un assumpte d'Estat.			Una possibilitat desastrosa consistiria en la devallada dels contractes registrats pel culpa de l'accés al mercat laboral d'immigrants il·legals.		

31.08.00

31.08.00

31.08.00

Condena y Xenofobia

Sentencia ejemplar en Alemania para tres jóvenes xenófobos que asesinaron a un ciudadano mozambiqueño.

Alemania muestra los dos caras del problema Inmigratorio, por un lado temor de una franja de la sociedad ante la llegada de extranjeros y al mismo tiempo necesidad de mano de obra foránea para su economía.

31.08.00

Cronologia dels esdeveniments discursius estudiats

	Data	01.09.00	06.09.00	18.09.00	19.09.00	20.09.00	22.09.00
EL PAÍS	Data Editorial			El rey vecino			
	Macro-proposició			España y Marruecos deben intensificar su cooperación política, económica y en el control de la inmigración.			
	Proposició de coherència global			La autoridades marroquíes deben ser más efectivas con la inmigración que parte de su país y con la que pasa por Marruecos hacia España.			
EL PERIÓDICO	Data Editorial	01.09.00 Sentència alemanya	06.09.00 Más que un error	18.09.00	19.09.00	20.09.00 L'harmonia amb el veí del sud	22.09.00
	Macro-proposició	El dur càstig per als assassins d'un africà a Alemanya és una bona notícia.	És possible que en la mort d'un nadó a l'Hospital Comarcal de Melilla que no va ser atès a temps hi hagi un rerefons racista.			Espanya i Marroc tenen la necessitat d'entendre's.	
	Proposició de coherència global	A Europa es multipliquen els incidents racistes i augmenta l'armament de l'extrema dreta. // L'atur i el desencant afavoreixen les actituds xenòfobes.				La pesca, la immigració clandestina, el narcotràfic i els contenciosos territorials són els vells i nous problemes que enterboleixen la convivència entre Espanya i Marroc.	
LA VANGUARDIA	Data Editorial	01.09.00	06.09.00	18.09.00	19.09.00 El vecino marroquí	20.09.00	22.09.00
	Macro-proposició				La cooperación de España es crucial para Marruecos.		Racismo y seguridad En un ambiente de pobreza y marginación, la emergencia de la inseguridad es casi imparable, con lo que la intención del vecino
	Proposició de coherència global				Marruecos, con su sdesarrollo, es una fuente inagotable de inmigrantes.		La inseguridad y la marginación constituyen el mejor caldo de cultivo para que las víctimas sientan la necesidad de tomarse la justicia por su mano.
AVUI	Data Editorial	01.09.00	06.09.00	18.09.00	19.09.00	20.09.00	22.09.00
	Macro-proposició						
	Proposició de coherència global						

25.09.00	27.09.00	3.10.00	4.10.00	10.10.00	11.10.00	18.10.00
					Carga Inmigrante	
					La política migratoria del PP no reconoce los derechos básicos de los inmigrantes en situación irregular.	
					La devolución de Inmigrantes a Marruecos debe hacerse con estricto respeto a la ley y a los derechos de la persona.	

25.09.00	27.09.00	3.10.00	4.10.00	10.10.00	11.10.00	18.10.00
La rambla del Raval i la Mercè	Desfídia i abandó a Santa Caterina		Dia rècord en Immigració Il·legal	Racisme flamenc		Plataforma racista
La condició plurètnica dels nous veïns del Raval és el símbol del Fòrum de les Cultures.	La tensió que ocasiona la delinqüència al barri de Santa Caterina podria derivar en brots xenòfobs.		<i>La llei d'estrangeria només serà útil si a més de ser eficaç en la lluita contra els traficants de persones, no lesiona els drets fonamentals dels immigrants.</i>	El principal desafiament que té avui la democràcia a Europa és el de barrar el pas als antidemòcrates.		<i>El Govern del PP no aposta per l'única via d'integració dels immigrants: concedir-los els mateixos drets i els mateixos deures que als altres membres de la societat.</i>
	A Santa Caterina hi viuen grups agressius i reincidents delinqüents d'origen algerià.		Els immigrants no arriben a les costes espanyoles seduïts per una llei que no coneixen, sinó per les màfies depredadores.	El racisme i la xenofòbia s'estenen de manera preocupant a Europa.		Criticar polítiques de suport als immigrants dona vots. // La passivitat policial permet que la impunitat de petits grups de delinqüents procedents d'altres països enverini la convivència.

25.09.00	27.09.00	3.10.00	4.10.00	10.10.00	11.10.00	18.10.00
			Estrecho muy ancho			
			Marruecos con su falta de vigilancia en el estrecho parece que prefiere utilizar la cuestión de los inmigrantes para presionar en cuestiones económicas.			
			La avalancha de Inmigrantes debe mover a reflexionar sobre la responsabilidad de Marruecos que no coopera con España, es decir con la Unión Europea.			

25.09.00	27.09.00	3.10.00	4.10.00	10.10.00	11.10.00	18.10.00
		Xenofòbia quotidiana				
		La xenofòbia quotidiana trenca la cohesió social.				
		La xenofòbia quotidiana és la base de la reclusió dels immigrants en guetos inexpugnables als cossos de seguretat i, també, als serveis socials.				

19.10.00	20.10.00	25.10.00	3.11.00	5.11.00	13.11.00
		Poso racista	Un modelo a combatir		Inmigración consensuada
		Los jóvenes españoles no son más racistas que hace cinco años.	El PP debe combatir el modelo de segregación social que se da en El Ejido.		El Gobierno debe consensuar la nueva ley de extranjería con el conjunto de partidos políticos.
		La llegada de inmigrantes no ha disparado los reflejos xenófobos entre los jóvenes españoles. // El poso de racismo entre los jóvenes es lo suficientemente importante como para no bajar la guardia.	La nueva ley de extranjería no debe brindar apoyo legal a modelos de segregación social por motivos racistas como el que practica el alcalde de El Ejido		El Gobierno está predispuesto a acercar posiciones con la oposición tal y como muestra la nueva oportunidad a 57.646 Inmigrantes para regularizar su situación.

19.10.00	20.10.00	25.10.00	3.11.00	5.11.00	13.11.00
	Els altres catalans del segle XXI			Inmigració creixent	
	Si Catalunya ha pogut mantenir en els últims anys un alt ritme de creixement econòmic, ha estat gràcies als immigrants.			S'ha d'evitar que els immigrants —que cada cop són més— es concentrin en guetos.	
	Per diferències culturals i ètniques, el procés d'integració social de l'actual immigració serà més difícil que el de la immigració de principis de segle i l'onada dels anys 60.			L'increment del nombre de persones d'origen immigrant és un signe de la bonança econòmica que no ha de preocupar.	

19.10.00	20.10.00	25.10.00	3.11.00	5.11.00	13.11.00
Faltan Mezquitas				Los "sin papeles"	
La continua llegada de ciudadanos musulmanes a Barcelona causa un fenómeno insólito: la falta de mezquitas suficientes.				La Ley no resuelve la situación de los "sin papeles", cuyo problema no reside en su presencia sino en su inadecuada integración.	
La población extranjera de origen musulmán debe realizar un esfuerzo de respeto y aceptación de la sociedad que les acoge. // Se deben respetar las costumbres de una población extranjera, como la de origen musulmán, que pese a sus grandes diferencias culturales y religiosas llega para quedarse e instalarse definitivamente				En el marco de esta ley se producen con los "sin papeles" situaciones inhumanas, como la de esos inmigrantes que viven al raso, o reacciones defensivas, como las vividas en Clutat Vella, Eixample o Sants-Montjuïc, donde un 42% de los encuestados considera que debe limitarse drásticamente la Inmigración.	

19.10.00	20.10.00	25.10.00	3.11.00	5.11.00	13.11.00
	Migracions				
	Hem d'evitar que Barcelona perdi habitants.				
	La ciutat de Barcelona guanya en població immigrada d'altres ètnies i cultures.				

			Aprovació de la proposta de llei d'extranjeria al Congrés		Manifestació multitudinària de rebuig a la nova reforma i en suport dels immigrants sense papers a Barcelona.	
14.11.00	15.11.00 Actitud rechazable	19.11.00	24.11.00	25.11.00 Una ley recortada	26.11.00	27.11.00
	El derecho de escolarización está por encima de cualquier prejuicio racista o xenófobo.			El Gobierno debe reconocer los derechos básicos de los Inmigrantes y abandonar su posición maximalista y restrictiva.		
	Las autoridades escolares no deben transigir a los prejuicios racistas y xenófobos de algunos padres que se oponen a escolarizar 30 niños magrebíes.			El PP debe cambiar su posición restrictiva con los derechos de los Inmigrantes para facilitar el consenso sobre la ley del conjunto de partidos.		
14.11.00	15.11.00 Tapar-se els ulls	19.11.00 Raclisme, és clar que sí	24.11.00	25.11.00	26.11.00	27.11.00 Suspens en extranjeria
	L'Ajuntament de Barcelona no ha de seguir desentenenant-se del problema de la prostitució de dones 'sense papers'					El PP ha fracassat en no aconseguir el consens en la reforma de la llei d'extranjeria, un assumpte d'Estat.
	El comerç rof del sexe s'incrementa a Barcelona. // La por de les prostitutes 'sense papers' a l'expulsió fa més fàcil l'actuació del proxenet.					La reforma de la llei d'extranjeria aprovada és contrària als drets humans i a més no controlarà els fluxos de desplaçaments.
14.11.00	15.11.00	19.11.00	24.11.00	25.11.00 Extranjeria y reformas	26.11.00	27.11.00
				No hay que tener miedo de negar lo obvio, que un flujo incontrolado de inmigración ilegal supone una amenaza a la convivencia.		
				La Ley de extranjeria debe tener en cuenta la tasa de natalidad autóctona, el mantenimiento del sistema público de pensiones, las necesidades del aparato productivo del país y las posibilidades de acoger a un número determinado de Inmigrantes.		
14.11.00	15.11.00	19.11.00	24.11.00	25.11.00	26.11.00	27.11.00

El Senat aprova la Contrarreforma

5.12.00	14.12.00	16.12.00	22.12.00	29.12.00	30.12.00
Versión habitual		Inmigrantes: otra ley	Inmigrantes a la deriva		Al sol Inmigrante
El Gobierno debe suministrar más medios y directrices sobre cómo actuar para contener la inmigración en las fronteras.		La nueva ley de extranjería no acaba con la Incertidumbre normativa sobre inmigración.	La nueva Ley de Extranjería no va a impedir que sigan llegando miles de Inmigrantes a España.		El plan de ayuda al inmigrante del gobierno será poco efectivo.
El Gobierno no tiene una política ante la avalancha de Inmigrantes de la frontera Sur.		La nueva ley sigue sin reconocer los derechos de reunión, asociación, sindicalización y huelga de los inmigrantes Indocumentados.	Se necesitan infraestructuras estables para acoger un flujo de Inmigrantes que se prevé permanente a medio plazo.		Es una contradicción aprobar el Plan Greco sin destinarle financiación.
5.12.00	14.12.00	16.12.00	22.12.00	29.12.00	30.12.00
Mort a Tarifa	Els nostres 'meninos da rua'		Expulsió d'immigrants	Cues desesperades	
La mort a trets d'un immigrant s'ha d'aclarir, i això no reflecteix desconfiança en la Guàrdia Civil.	Els menors magribins reproduïxen a Barcelona i a petita escala la situació dels meninos da rua del Brasil.		Amençar 30.000 immigrants de fer-los fora del país causarà més problemes que legalitzar-ne la situació.	El procés de regularització dels immigrants sense papers hauria d'haver estat més generós.	
			Els 'sense papers' amenaçats d'expulsió per la nova llei d'extranjería seran més vulnerables que mai a l'exploració o a la necessitat de delinquir.	Els 30.000 'sense papers' que s'aglomeren en cues davant les delegacions de Govern poden ocasionar un problema d'ordre públic de veritat.	
5.12.00	14.12.00	16.12.00	22.12.00	29.12.00	30.12.00
Desgràcies, per desgràcia, habituals					
El govern d'Aznar i la UE han de solucionar el problema habitual de l'arriba i la mort d'immigrants il·legals en el pas de l'estret de Gibraltar.					
Ja no sorpren sentir que es capturen en el pas de l'estret dos o tres centenars d'immigrants.					
La UE ha de tenir una estratègia molt més completa de col·laboració i ajut als països de l'altre costat del Mediterrani.					

Cronologia dels esdeveniments discussos estudats		Funeral dels sautorians arrolats pel tren. // L'empresari Lirón ingressa a presó després de declarar.	ASSEMBLEA D'EMPRESARIS, TRINQUETES I AZARONES DELS JARDINS VENTS A Llorca. Proposta: l'Administració ha de regular, de manera excepcional, els immigrants que hi ha a la regió de Múrcia per evitar la pèrdua de la collita.
		5.01.01	8.01.01
EL PAÍS	Data		
	Editorial	De derechos y libertades	
	Macro-proposició	La nueva ley de Extranjería favorece que exista una masa constante de trabajadores en situación irregular.	
	Proposició de coherència global	La mano de obra barata se ha convertido en condición del auge de la agricultura intensiva.	
		4.01.01	9.01.01
EL PERIÓDICO	Data		
	Editorial	Tragedia en un pas a nivel	Explotadores i explotats
	Macro-proposició	La justicia ha d'actuar davant l'accident de Llorca investigant RENFE i parant atenció a la contractació illegal de 'sense papers'.	Els temporers de l'horta murciana, com milers de magribins, mereixen papers.
	Proposició de coherència global		Els empresaris hortofructícoles murcians són explotadors. // Els empresaris demanen papers pels temporers guiat només pel seu propi interès.
		5.01.01	
LA VANGUARDIA	Data		
	Editorial		
	Macro-proposició		
	Proposició de coherència global		
		02.01.01	
AVUI	Data		
	Editorial		
	Macro-proposició		
	Proposició de coherència global		

Es immigrants abandonen la tancada i surten de l'Església.
Primer ho fa la comunitat magrebi, perquè no es sentia
representada per la protesta i, més tard, ho fa l'equatoriana.

La nova llei d'estrangeria ja és vigent.

19.01.01

23.01.01

24.01.01

Acoso al inmigrante

El Gobierno está empeñado en colocar a los
Inmigrantes en una situación de ilegalidad
Irreversible.

Negar el empadronamiento a los Inmigrantes es
dejarlos también sin cédula de asistencia sanitaria
y sin educación para sus hijos.

De difícil cumplimiento

La nueva Ley de Extranjería es de
imposible cumplimiento en algunos casos.

El Gobierno no dispone de medios para
obligar a los 30.000 inmigrantes sin
papeles a volver a sus países de origen y
seguirán trabajando explotados por mafias
diversas.

23.01.01

Portes al camp

La llei d'estrangeria regula de manera restrictiva l'entrada d'estrangers
i limita els seus drets.

La llei d'estrangeria és inaplicable.

22.01.01

Inmigrantes ilegales

Los encierros de inmigrantes ilegales son el síntoma de un
problema de gran envergadura.

Las barreras para entrar en el país son bastante permeables. //
La oleada Inmigratoria es un gran problema que no se resuelve de
manera adecuada.

23.01.01

Ley de Extranjería

La nueva Ley debe afrontar los complejos problemas que plantean la
poderosa corriente Inmigratoria en España.

El Continente africano no cesa de suministrar corrientes Inmigratorias
ilegales constantes.

27.01.01

Menos tolerantes

Los ciudadanos deben esforzarse por
ser más tolerantes con los
inmigrantes extranjeros.

Las restricciones de la Ley de
Extranjería y la avalancha
Inmigratoria hace que aumente la
xenofobia en los españoles. //
Necesitamos a los inmigrantes y nos
necesitan.

23.01.01

La llei, els 'estrangers' i el carrer

La nova llei d'estrangeria no resoldrà els problemes que crea la
Immigració.

La precipitació en la reforma de la llei d'estrangeria impulsada pel PP
provoca una política erràtica. // La nova llei genera confusió entre el
col·lectiu de treballadors estrangers, desconcert entre les
administracions qui hi intervenen i malfeança en l'opinió pública.

Marta Ferrusola intervé en un col·loqui i manifesta la seva opinió sobre el fenomen de la immigració a Catalunya.

14.02.01 Múgica se lo piensa		16.02.01 PSOE territorial		20.02.01 Pacto inmigrante	21.02.01
El Defensor del Pueblo debe recurrir la ley de Extranjería ante el Tribunal Constitucional.		Los parlamentos autonómicos presididos por el PSOE deben mantener sus recursos de Inconstitucionalidad contra la Ley de Extranjería.		El Gobierno debe cambiar su lectura policial del proceso migratorio si quiere conseguir un pacto político y social sobre Inmigración.	
La función del defensor del pueblo es la de procurar que ninguna ley vulnere los derechos básicos de las personas, tal como hace la de Extranjería.		El Tribunal Constitucional ya anuló varios artículos de la ley de extranjería de 1985 que impedían el ejercicio del derecho de asociación y de reunión, entre otros, de los inmigrantes.		Endurecer los trámites de obtención de los permisos de residencia y de trabajo dificulta la integración del inmigrante. // La política migratoria debe garantizar una Inmigración legal en origen fijando contingentes anuales.	
	15.02.01 Drets i partidisme		18.02.01 Valxell de càrrega pastera		21.02.01 Una ficció ruïnosa
	La defensa dels drets fonamentals no pot estar en funció dels interessos partidistes, com està passant.		La UE ha d'harmonitzar la seva política d'immigració i el Govern espanyol hauria de reconstruir el consens.		Els viatges a l'Equador són una operació d'imatge prescindible. Que rebin els papers a Espanya.
	La UE ha d'assumir el risc de tancar portes a la immigració. // La llei d'extranjería és incòmoda pels principals partits i institucions vinculades.		La llei d'extranjería és democràticament inacceptable i probablement inconstitucional. // La UE ha d'assumir el risc de tancar portes a la immigració.		L'operació retorn que financia la Delegació del Govern per a la immigració és massa cara.
				19.02.01 Inmigración trágica	21.02.01 Ley de extranjería
				El problema de la Inmigración requiere una fórmula de ámbito europeo y mundial.	El recurso de inconstitucionalidad contra la ley de extranjería presentado por el Partit dels Socialistes de Catalunya pone en peligro el acuerdo entre el PP y el PSOE.
				Los inmigrantes huyen de la miseria de sus países y esperan hallar en la próspera Europa occidental un puesto de trabajo o una vida mejor.	Es evidente la contradicción entre el PSC y el PSOE frente al tratamiento de la ley de extranjería.
	15.02.01 La responsabilitat del Marroc				21.02.01 No només les màfies
	El govern del Marroc s'ha d'implicar en el problema de l'allau imparable d'immigrants i legals que passen l'estret.				Les migracions compulsives són l'efecte de problemes que crea la globalització.
	El Marroc i Espanya haurien de treballar en el futur molt plegades. // Catalunya ha de multiplicar les iniciatives que aprofundeixen en el coneixement, els contactes i les inversions entre els dos països.				Els Kurds, com els magrebins, també fugen de la seva terra forçats per la precarietat de la seva vida quotidiana.

Partit polític, associacions d'immigrants, sindicats i ONG critiquen les opinions de Marta Ferrusola // Artur Mas defensa la llibertat d'expressió de Marta Ferrusola i remarca que les seves opinions són compartides per molta gent. // Un grup d'immigrants intenta boicotejar una conferència de Fernández-Miranda, porten alguna pancarta en contra de Ferrusola.	Jordi Pujol, en una entrevista a Ona Catalana, defensa la llibertat de Marta Ferrusola per expressar les seves pròpies opinions i la política del govern català en matèria d'immigració.	Pascual Maragall, en la celebració del Consell Nacional, critica a CIU per la seva actitud davant de les declaracions de Marta Ferrusola.		La Vanguardia reproduïx algunes de les idees de Barrera sobre la immigració recollides al llibre <i>Qué pense Herbert Barrera?</i>	Els grups polítics i altres associacions velonen les paraules de Barrera i demanen a Jordi Pujol que no presenti del llibre del ex president del Parlament. // ERC desautoritza públicament les idees de Barrera.
22.02.01	23.02.01	24.02.01	25.02.01	27.02.01	28.02.01
			Haider en España		
			Los nacionalistas catalanes desprecian a los inmigrantes.		
			Pujol no ha negado que comparte las observaciones de Ferrusola. // Los nacionalistas no tienen el monopolio del desprecio al definido como diferente.		
22.02.01	23.02.01	24.02.01		27.02.01	28.02.01
Ferrusola i els Immigrants					Pèssima pedagogia
La dona del president de la Generalitat s'ha de disculpar pels seus comentaris desafortunats.					Si actituds com les de Barrera i Ferrusola perseveren, acabarem tenint el nostre propi Haider.
Ferrusola va fer unes declaracions sobre els immigrants que encalxen ben poc amb l'exigible clima de diàleg i comprensió que requereix aquest fenomen. // No és lògic demanar responsabilitat política a ningú en el cas de les declaracions de Ferrusola, ja que no és un càrrec públic, ni tampoc utilitzar el tema de manera partidista, però és pertinent esperar que demani disculpes.					Barrera ha donat el pas lògic després dels prejudicis expressats per Ferrusola: excusar la xenofòbia. // Barrera ha excusat el racisme del líder ultra austríac, Jörg Haider.
	23.02.01	24.02.01		27.02.01	
	23.02.01	24.02.01		27.02.01	

<p>Es suspen l'acte de presentació del llibre de Barrera a l'Ateneu de Barcelona // Un grup d'immigrants increpa a Barrera a les Rambles.</p>	<p>ERC demana a ex president de ERC que calli per no perjudicar més a la formació catalana</p>	<p>El Govern central fa servir la polèmica amb Barrera per totar el catalanisme de racista.</p>	<p>Pujol proposa iniciar una ronda de converses amb els partits catalans per parlar sobre immigració.</p>
<p>1.03.01</p>	<p>2.03.01</p>	<p>3.03.03</p>	<p>5.03.01</p>
		<p>Pujol retrocede</p>	<p>Inmigración de todos</p>
		<p>El nacionalismo catalán desprecia al 'diferente' sin dinero.</p>	<p>Gobierno y PSOE deben llegar a un pacto sobre inmigración en el que se reconozcan los derechos básicos a los inmigrantes.</p>
		<p>Hasta el más cívico de los nacionalismos suele tener en su origen un componente xenófobo. // El nacionalismo catalán intenta banalizar la xenofobia presentándola como algo natural, que todo el mundo piensa aunque no lo diga.</p>	<p>Una política migratoria consensuada es el mejor antídoto contra el riesgo para la convivencia que encierran los discursos xenófobos. // Deben regularizarse los flujos de inmigrantes de acuerdo con las necesidades de la economía.</p>
<p>1.03.01</p>		<p>3.03.01</p>	<p>8.03.01</p>
<p>Qüestió de princípls</p>		<p>Mesures contra Barrera</p>	<p>El 'corró' CIU - PP</p>
<p>Pujol ha de desautoritzar sense ambigüitat les frases xenòfobes de Barrera, que fan malbé la convivència.</p>		<p>Per resultar creïble, la direcció d'ERC hauria d'adoptar de seguida mesures disciplinàries contra Barrera, però no pel mal que ha causat al partit, sinó pel mal que ha causat a Catalunya.</p>	<p>El retorn dels equatorians, ja amb papers, o el final de la tancada de l'església del Pi, són només un miratge davant la política immigratòria del PP, repressiva i inconstitucional.</p>
<p>Barrera, com a aprenent de Halder, s'ha garantit un rebuig majoritari en haver atacat al mateix temps la immigració actual i la dels anys 50 a 70.</p>		<p>La xenofòbia de Barrera ha perjudicat ERC, i també Catalunya. // Les tesis de Barrera i de Ferrusola faciliten les coses als interessats a inventar una Catalunya intolerant, on nacionalisme i xenofòbia serien sinònims, com els tertulians habituals i el ministre Pío Cabanillas.</p>	
<p>1.03.01</p>	<p>2.03.01</p>		<p>4.03.01</p>
<p>Quin debat sobre la immigració?</p>	<p>Tensió gratuïta</p>		<p>Immigració i llengua</p>
<p>Les opinions de Barrera o de Ferrusola no tenen importància ni transcendència política en el veritable debat sobre la immigració.</p>	<p>La polèmica per les paraules de Barrera és gratuïta.</p>		<p>La conservació i l'avenc del català depen de la mateixa societat catalana.</p>
<p>Les causes i els efectes de la immigració no es poden abordar des de les declaracions de persones que no representen Institucions. // Barrera i Ferrusola no poden prendre cap mesura per abordar com cal la qüestió de la immigració.</p>	<p>La polèmica no fa cap bé al debat necessari sobre la immigració. // Barrera no ostenta cap càrrec públic ni té cap responsabilitat en immigració.</p>		<p>Els immigrants i els seus fills aprendran el català si veuen que el necessiten per prosperar a Catalunya.</p>

Barrera comunica a Carod que no participará en el proper congrés de ERC

9.03.01

Absurdos viajes

Es absurdo pagar el viaje de ida y vuelta a los inmigrantes ecuatorianos para que vuelvan a España con los papeles en regla.

El plan del Gobierno es un gasto considerado y desproporcionado.

// La expulsión del mercado laboral de los inmigrantes ecuatorianos está dejando sin trabajadores a los empresarios agrícolas de Murcia

10.03.01

10.03.01

Model per a la immigració

Cal seguir el model per a la immigració que recomana el Sindic de Greuges en el seu Informe: fer de les mesquites un factor d'integració, acceptar que els immigrants aprenguin una mica de castellà abans que el català, que els polítics siguin prudents en les seves declaracions, que s'accepti que la nostra identitat col·lectiva està evolucionant a una constant redefinició.

18.03.01

Integrar

Les polítiques d'immigració han d'integrar els immigrants a la realitat de Catalunya.

Les polítiques de país han de permetre a les administracions catalanes

integrar la nova onada migratòria tan satisfactòriament com ho han fet les anteriors.

20.03.01

La ley recurrida

La ley de extranjería requiere el más amplio consenso, pero tras el recurso socialista el diálogo será más difícil.

Las diferencias culturales, religiosas y económicas entre población nativa y los

inmigrantes son de tal magnitud que debe tratarse como asunto de Estado. // Para evitar la xenofobia y el racismo hay que establecer normas de admisión

23.03.01

Soldadito semiespañol

La propuesta del PP de incorporar extranjeros al ejército com vía de integración es contradictoria con la desconfianza que expresa su documento con relación a los extranjeros

El borrador de la propuesta del PP establece un cupo anual de extranjeros, acceso limitado a algunas unidades y permanencia limitada en el ejército si no se obtiene la nacionalidad.

17.03.01

Política e inmigración

El tratamiento de la ley de extranjería debe ser tratado como un asunto de Estado y no limitarse a un enfrentamiento partidista.

Los retos que plantean las imparable corrientes migratorias exigen que sea tratado como asunto de Estado.

20.03.01

La ley recurrida

La ley de extranjería requiere el más amplio consenso, pero tras el recurso socialista el diálogo será más difícil.

Las diferencias culturales, religiosas y económicas entre población nativa y los inmigrantes son de tal magnitud que debe tratarse como asunto de Estado. // Para evitar la xenofobia y el racismo hay que establecer normas de admisión

18.03.01

Integrar

Les polítiques d'immigració han d'integrar els immigrants a la realitat de Catalunya.

Les polítiques de país han de permetre a les

administracions catalanes integrar la nova onada migratòria tan satisfactòriament com ho han fet les anteriors.

<p>24.03.01 ¿Defensor de quién?</p> <p>La decisión del Defensor del Pueblo de no recurrir la Ley de Extranjería es injustificada.</p> <p>Es cuestionable la constitucionalidad de los artículos de la Ley de Extranjería que supeditan los derechos de reunión, manifestación, asociación y sindicación a la previa autorización administrativa de residencia.</p>	<p>26.03.01 Política sin visado</p> <p>España no es culpable de tener que exigir visado a Colombia.</p> <p>La UE exige el visado a Colombia porque tiene mala fama por causa de la cocaína y delincuencia anejas.</p>		<p>30.03.01 El defensor se defiende</p> <p>La decisión de Múgica de no recurrir la Ley de Extranjería, que afecta a derechos fundamentales, es escandalosa y plantea dudas sobre su Independencia.</p> <p>El Defensor del Pueblo ha optado por avalar el escaso bagaje argumental del Gobierno y ha desolado las 771 peticiones que se le han hecho para recurrir la ley.</p>	
<p>24.03.01 La Inhibició de Múgica</p> <p>El Defensor del Poble no vol comprometre's amb els drets dels immigrants.</p>	<p>26.03.01 Escoles discriminadores</p> <p>És inacceptable que, amb els impostos de tots els ciutadans, hi hagi centres privats que vulnerin directament les normes de preinscripció per discriminar els que, immigrants o autòctons, no poden acreditar un compte corrent d'èlit.</p>	<p>27.03.01 Freu als immigrants</p> <p>És inacceptable que s'hagi permès que els pisos amb alumini es puguin vendre als immigrants.</p> <p>Hi ha la Barcelona solidària de l'església del Pi, però també hi ha la Barcelona que enganya els més desprotegits i es lucra amb la seva necessitat. // Les institucions, com ja ha començat a fer l'Ajuntament, han d'aturar de soca-rel frau com el de les vivendes amb alumini del Turó de la Peira llogades a immigrants.</p>		<p>18.04.01 Nens esclaus</p> <p>Només una investigació pot aclarir les incògnites del vaixell acusat de transportar nens esclaus.</p> <p>Indigna la naturalitat amb què ha estat acollida als països desenvolupats la notícia d'un vaixell fantasma carregat amb nens esclaus, que els fan lucrar-se a baix preu.</p>
				<p>17.04.01 Reinserció, penitenciària i social</p> <p>L'actual marc jurídic impedeix la reinserció social dels immigrants il·legals reclusos a les presons catalanes.</p> <p>Delinquir per subsistir és el recurs més fàcil dels immigrants sense documents que arriben al nostre país sense contactes ni altres possibilitats per trobar feina. // La reinserció social és molt més complicada pels interns sense papers que pels reclusos normals.</p>

Diversos metges denuncien la detecció de casos d'ablició a Saragossa.

28.04.01

28.04.01

Medulles amargues

La llei d'estrangeria es indefensable, perquè no permet als immigrants que viuen en condicions d'esclavitud a Espanya, associar-se per lluitar en contra d'aixa.

La indefensió dels immigrants facilita que es donin a Espanya situacions comparables amb l'esclavitud.

Cronologia dels esdeveniments discursius estudiats		El fiscal en cap del Tribunal de Justícia d'Aragó obre diligències per investigar els casos d'ablició.	Convergència i Unió anuncia que estudia proposar al Govern espanyol una esmena al Reglament de la Llei d'Estrangeria perquè l'ablició sigui motiu d'expulsió dels immigrants que la practiquin a Espanya i a les societats d'origen.	El Col·legi de Metges de Barcelona demana als metges que denunciïn tots els casos d'ablició que coneixin.
	Data	2.05.01	3.05.01	4.05.01
EL PAÍS	Editorial		Ablición genital	
	Macro-proposició		La ablición del clitoris es una agresión a los derechos humanos y nunca podrá legitimarse en nombre de la tradición.	
	Proposició de coherència global		La ablición genital ilustra los límites del relativismo moral de quienes sostienen que no existen valores universales y que las costumbres sólo pueden juzgarse desde el interior de cada cultura.	
EL PERIÓDICO	Data		3.05.01	
	Editorial			
	Macro-proposició			
	Proposició de coherència global			
LA VANGUARDIA	Data		3.05.01	
	Editorial			
	Macro-proposició			
	Proposició de coherència global			
AVUI	Data		3.05.01	
	Editorial			
	Macro-proposició			
	Proposició de coherència global			

El delegat per a l'Estrangeria i la Immigració, Enrique Fernández-Miranda anuncia a El País que acollirà a les nenes en perill d'ablició i les seves mares amb "mesures especials".	ACNUR demana el dret d'asil per a les nenes amenaçades d'ablició.	El Ministeri de Sanitat demana als metges que denuncin els casos d'ablició que coneixin.	El PSOE demana que es penalitzi l'ablició que es cometi a les societats d'origen.	El fiscal en cap de Catalunya, José María Mena, anuncia que la fiscalia perseguirà tots els casos d'ablició de ciftorts malgrat que s'hagin comès a l'estranger. // Es detecten dues peticions d'ablició de ciftorts a dos hospitals de Madrid.
6.05.01	7.05.01	9.05.01	10.05.01	18.05.01

	7.05.01			
	La salvatjada de l'ablició			
	L'ablició no ha de ser vista com una peculiaritat cultural, sinó com una simple violació de la llei.			
	La mesura proposta per CiU d'expulsar d'Espanya a qui practiqui l'ablició és coherent amb la idea que la immigració ha de respectar les lleis del país d'acollida.			

Un imam de Lleida justifica l'ablació si es fa en zones molt càlides.

El PP presenta al Congrés dels Diputats una proposta no de llei perquè el govern prengui mesures per evitar l'ablació de d'fortis i estudi si es pot modificar algun aspecte legal per perseguir-la.

20.05.01

25.05.01

27.05.01

Gobierno e Inmigración

La Ley de Extranjería es inviable en la práctica

Su especial dureza para con los Inmigrantes Irregulares, a los que pone condiciones inalcanzables para normalizar su situación y niega derechos básicos a la persona, la hace inviable en la práctica.

19.05.01

Més immigració il·legal

Amb la reforma de la llei d'estrangeria no es frena la immigració il·legal.

Avui arriben més 'sense papers' que abans de la reforma de la llei d'estrangeria. // L'anterior llei d'estrangeria no produïa el denunciat efecte crida.

25.05.01

Cues de 'sense papers'

Cal investigar si algunes de les gestories que ofereixen els seus serveis als 'sense papers' estan al darrere dels rumors falsos que generen les llargues cues d'immigrants davant les delegacions de govern.

29.05.01

Racisme britànic

Darrere els incidents racials del Regne Unit hi ha problemes socials i demagògia del partit conservador, que ha jugat la carta de les races durant la campanya electoral.

31.05.01

Amnistia acusa

Amnistia Internacional sefala que la ley de extranjera restringe el derecho de los Inmigrantes y deben tenerse en cuenta estos planteamientos.

Los cuerpos de seguridad de un país civilizado, y el nuestro lo es, debe atenerse a los derechos humanos con respeto total.

27.05.01

Les cues de la vergonya no s'acaben

La Delegació del govern no té gaire Interès en agilitzar la regularització dels Immigrants que esperen davant la seva seu.

La gent que fa cua davant les oficines d'estrangeria demostra que no té cap idea sobre què necessita per poder regularitzar la seva situació.

Dinamarca aproba la nova llei d'immigració més restrictiva amb la immigració legal i retalla els ajuts als refugiats.	El Govern alemany anuncia que augmentaran els controls d'entrada per als ciutadans de 22 països i que les dades personals dels viatgers seran comparades amb les dels serveis secrets.	El Parlament italià aprova una llei (Bossi-Fini) que crea la figura del delictu d'immigració clandestina i estableix la presó obligatòria de les empreses digitals als immigrants legals.	Àustria aprova l'esborrany de la llei que obliga als immigrants d'aprendre l'alemany com a condició per obtenir el dret de residència.
1.06.01	2.06.01	5.06.01	6.06.01

14.06.01

El irregular existe

La Impotencia de la ley de Extranjería frente a la Inmigración obliga el Gobierno a suavizar su dura actitud frente a la inmigración irregular.

El Inmigrante Irregular existe aunque el Gobierno lo ignore y la ley imponga condiciones inaccesibles a su regularización. // El artículo 41 del proyecto de reglamento, al menos, establece unos requisitos asequibles al Inmigrante que quiere regularizarse.

1.06.01	2.06.01	5.06.01	14.06.01
---------	---------	---------	----------

El pacte dels 'sense papers'
 El Govern ha d'extendre el compliment del pacte amb els 'sense papers' que van protagonitzar les tancades a tota la resta d'immigrants, però ho ha de fer alhora de manera rigorosa i amb la màxima serietat, per evitar nous rumors sobre regularizaciones intencionales.

El Govern ha complert la seva paraula amb els 'sense papers' tancats a les esglésies de Barcelona.

1.06.01		5.06.01	14.06.01
---------	--	---------	----------

1.06.01		5.06.01	14.06.01
---------	--	---------	----------

El govern del Marroc rebé 40 milions de la UE per controlar els immigrants. Es posiciona a favor dels ajuts econòmics i el treball per aturar l'immigració en contra de les sancions que proposa la UE a la cimera de Sevilla.

22.06.01 Delincuencia	26.06.01 Realidad Inmigrante	27.06.01	6.07.01 Mafias
Es rechazable aprovechar la circunstancia de la nacionalidad del delincuente para convertirlo en argumento general contra la inmigración.	La ley de Extranjería, ni que sea por la vía reglamentaria, tiene que adaptarse a la realidad de la Inmigración.		Las mafias dedicadas al tráfico ilegal de inmigrantes han aumentado a pesar de los cambios legislativos españoles.
Los inmigrantes vienen para ganarse la vida mediante su trabajo. // Otro asunto es la presencia de los extranjeros entre los delincuentes, muchas veces ligado a mafias que explotan situaciones de marginalidad social. // La Policía ha de prestar atención a los delincuentes peligrosos y a las mafias criminales que se instalan en nuestro país aprovechando de la libertad de movimientos en Europa.	El reglamento que la desarrolla, ahora en trámite, modera sus preceptos más duros, inservibles para abordar con realismo algunas de las situaciones de la inmigración. // El reglamento abre la posibilidad al inmigrante que acredite su permanencia continuada en España durante tres años y esté potencial o realmente incorporado al mercado de trabajo, modificando el bloqueo a la regularización del inmigrante sin papeles.		No basta la eficacia policial, la lucha contra las mafias que trafican inmigrantes exige la colaboración de los países de origen del inmigrante.
			06.07.01
			Tierras de Inmigración
			Alemania tiene en cuenta la necesidad de la inmigración para su economía y mantener el estado de bienestar.
			Se debe tener en cuenta la fórmula que aplica Alemania, potencia económica europea, ante la inmigración. // La entrada de inmigrantes debe ser regularizada para favorecer la competitividad económica.
		27.06.01 La sensació d'inseguretat a Barcelona	
		Barcelona ha de tenir més competències sobre seguretat ciutadana.	
		La inseguretat pot tacar la gran projecció internacional de Barcelona amb el Fòrum de les Cultures 2004. // Les mafies sovint condemnen els immigrants a la delinqüència.	

<p>08.07.01 Emigrar a Alemania</p> <p>Alemania debe asumir que es país de inmigración e integración.</p> <p>Alemania debe comenzar a admitir anualmente hasta 40.000 trabajadores cualificados ajenos a la UE, aunque a su población no le guste. // Un país donde un extranjero es meramente tolerado es poco atractivo para un trabajador cualificado.</p>	<p>23.07.01 Pateras</p> <p>La llegada diaria de pateras repletas de inmigrantes sin papeles a las costas andaluzas y a las Canarias necesita una respuesta política y humanitaria de urgencia del Gobierno y de las administraciones públicas.</p> <p>El Gobierno solo aportó dos soluciones, indispensables pero insuficientes: la colaboración de Marruecos y la actuación eficaz de las fuerzas de seguridad del Estado.</p>	<p>1.08.01 Últimos Papeles</p> <p>La dureza del reglamento de la Ley de Extranjería no deja espacio para regularizaciones extraordinarias.</p> <p>El delegado del Gobierno para la Inmigración ha vuelto a profetizar que no habrá más regularizaciones extraordinarias. Pero no hay razones para pensar que acertará.</p>
<p>9.07.01 La nova prostitució</p> <p>Nous contingents de dones, primer de l'Est i ara africanes, ocupen l'esglaió més baix de la prostitució, sense respectar la discreció habitual en la captació de clients ni, cosa que és més greu, les precaucions necessàries per evitar la permanència de la</p> <p>Cal regular la prostitució, però si no es fa és a causa de la hipocresia que impedeix abordar-la obertament.</p>		
<p>09.07.01 Violencia xenòfoba</p> <p>Los problemas de España frente a la Inmigración son los mismos que en Gran Bretaña.</p> <p>En Bradford, Gran Bretaña, se demostró que la integración es imposible y que difícilmente se puedan parar acciones xenofobas.</p>	<p>27.07.01 Calles inseguras</p> <p>Hay que ponerle remedio y actuar en profundidad con la creciente inseguridad que asedia a la capital catalana.</p> <p>La pobreza y la Inmigración no regulada son una de las causas de la Inseguridad. // La afluencia turística surte a los delincuentes de fáciles víctimas potenciales.</p>	<p>02.08.01 Regular la Inmigración</p> <p>La ley debe regular el espectacular crecimiento inmigratorio en España.</p> <p>Las corrientes migratorias incontroladas se están dejando sentir en España. // La Inmigración preocupa tanto a la opinión pública como a la Administración.</p>

	<p>7.08.01 Desalojo urbano</p> <p>La administración no ha tratado como personas a los desalojados de la Plaza de Catalunya</p> <p>Una actitud permisiva del Ayuntamiento alentaría nuevas iniciativas, pero limitarse a echar a los inmigrantes de la plaza de Catalunya sin darles ninguna asistencia ni alternativa equivale a desplazar el problema de una plaza a otra.</p>		
<p>5.08.01 Xenofòbia amb il·licència</p> <p>El ministre de l'Interior, Mariano Rajoy, ha de comparèixer davant el Congrés per explicar l'autorització d'una concentració xenòfoba per part del subdelegat del Govern a Conca.</p> <p>El subdelegat del Govern a Conca, en autoritzar una concentració xenòfoba, ha comès una irresponsabilitat a més de mantenir una actitud provocadora.</p>		<p>8.08.01 Africans abandonats</p> <p>És indignant que tant l'Ajuntament com la Generalitat i el Govern central hagin estat incapaces de donar una alternativa per als immigrants desallotjats de plaça Catalunya.</p> <p>Cap de les tres institucions a sapigut estar a l'alçada del sentit humanitari que exigia la situació.</p>	
	<p>07.08.01 Desalojados</p> <p>El Ayuntamiento de Barcelona cumplió con su obligación al desalojar el improvisado campamento de Inmigrantes en Plaza Catalunya.</p> <p>Los inmigrantes subsaharianos debían ser desalojados de la Plaza Catalunya. // Se puede tolerar la mendicidad individual pero no la grupal ejercida por los inmigrantes subsaharianos en la Plaza Catalunya.</p>		
<p>3.08.01 Excés no vol dir rebuig</p> <p>Alguns fan servir la immigració per atacar a la societat catalana de nou.</p> <p>La sensació d'una presència excessiva d'immigrants és culpa de la negligència, irresponsabilitat i desídia de les administracions.//El racisme no és en cap cas un sentiment majoritari a Catalunya.</p>		<p>8.08.01 La llei i les trames (de l'administració)</p> <p>La llei d'estrangeria és inaplicable i complica la integració i regularització dels immigrants.</p> <p>La llei d'estrangeria deixa en una situació d'extrema precarietat els estrangers, que defineix com a "irregulars".</p>	<p>11.08.01 Podien estalviar-se aquest nou espectacle</p> <p>Les institucions han d'actuar de manera coordinada en propers desallotjaments i repatriacions d'immigrants.</p> <p>La solució al problema dels immigrants sudaharianos calia trobar-la entre totes les administracions que es repartien les competències.</p>

<p>13.08.01 Circulen, por favor</p> <p>Gobierno es hipócrita en su "política de inmigración".</p> <p>La reacción de las diferentes administraciones implicadas en la situación los subsaharianos expulsados de la Plaza de Catalunya y del casi centenar de magrebíes de las Pedroñeras, llegados a Cuenca, resulta lenta, timorata, descoordinada y oportunista. // Entre gobiernos civiles, autonómicos y municipales se producen sonrojantes pases de pelota</p>	<p>14.08.01 Trata de blancas</p> <p>Gobierno no garantiza derechos de los Inmigrantes que denuncian las mafias de tráfico y explotación humana.</p> <p>Los poderes públicos deben cumplir la ley: garantizar a los denunciantes de las mafias y la explotación la residencia en España y el comienzo de una nueva vida, al abrigo no sólo de toda venganza de los denunciados, sino también de cualquier tribulación derivada de contratos precarios o de dificultades para su integración social.</p>	<p>17.08.01 Incongruencias</p> <p>Las instituciones (Ayuntamiento, Generalitat y Gobierno) en Barcelona, con la detención de más de cien africanos frustra los esfuerzos conciliadores de la Cruz Roja para resolver el peregrinaje urbano de los inmigrantes de la plaza de Catalunya.</p> <p>Sería ingenuo pensar que con una medida represiva como la aplicada ayer en Barcelona se vaya a poner punto final a un conflicto tan complejo, (...) porque las migraciones sólo siguen una dirección, la que lleva de la miseria a la prosperidad.</p>	
	<p>14.08.01 Errants per la ciutat</p> <p>Els immigrants desallotjats de plaça Catalunya han de confiar en Creu Roja i deixar de desconfiar i de gular-se per grups radicals.</p> <p>La societat civil és molt més àmplia que un sindicat amb escassa representativitat o que grups que semblen perseguir la continuació del conflicte. // Una organització centenària com Creu Roja no es jugarà el seu prestigi enganyant víctimes d'una situació infrahumana.</p>		<p>18.08.01 Una batuda Inoportuna</p> <p>El desallotjament dels immigrants de la plaça André Malraux per part de la policia és indefensible.</p> <p>El desallotjament de la plaça André Malraux és un exemple del que no s'ha de fer, perquè Barcelona ha de servir de model en el comple tema de la immigració.</p>
<p>13.08.01 Y ya van siete días</p> <p>Debe aplicarse la ley de extranjería ante estos campamentos improvisados por inmigrantes en las plazas, guste o no guste.</p> <p>Barcelona no puede absorber la pobreza del mundo en las plazas céntricas.</p>		<p>17.08.01 Cumplir la ley</p> <p>Debe aplicarse la ley ante el problema de los campamentos de inmigrantes en las plazas y no ocultarlo.</p> <p>La actuación de la Policía Nacional para desalojar a los inmigrantes concentrados en la Plaza André Malraux fue mesurada. // Se debe expulsar del país a los inmigrantes irregulares para que no vuelvan a vagar por las calles de Barcelona.</p>	<p>20.08.01 La avalancha del sur</p> <p>Si no se aplica una política definida ante la avalancha de inmigrantes crecerá la xenofobia.</p> <p>La reciente avalancha de inmigrantes indocumentados supera con creces cifras anteriores y debe solucionarse. // Las mafias y la pasividad de Marruecos provocan un récord en la llegada de inmigrantes.</p>
		<p>17.08.01 Una suma de despropòsits</p> <p>Les administracions que actuen a Catalunya en matèria d'immigració no són lleials a la llei d'estrangeria.</p> <p>Les administracions implicades han d'evitar cometre errors i mesures tan desproporcionades com la d'ahir a Barcelona.</p>	

	22.08.01 Ante la avalancha		24.08.01 Espanto en primer plano		29.08.01 El "Tampa", en el vacío
	Marruecos tiene que colaborar con España plenamente en la persecución de las redes mafiosas que alimentan la inmigración ilegal de personas.		Marruecos no actúa con la eficiencia deseable en el control de la inmigración ilegal.		No sólo los países del Norte intentan impedir la llegada de inmigrantes no deseados (boat people).
	Las autoridades del país vecino hacen vista gorda seguramente porque ven en la emigración una válvula de escape de las tensiones sociales que se van acumulando en esa sociedad. // El Gobierno español debería dar ayuda policial y tecnológica a Marruecos.		El pasado fin de semana llegaron a las costas andaluzas un millar de inmigrantes ilegales procedentes de Marruecos: el esfuerzo de control es insuficiente.		Australia e Indonesia rechazan a los afganos del barco Tampa, en parte, por una rivalidad regional y en aplicación de leyes restrictivas, adoptadas a raíz de malas experiencias con los boat people (balseros) en los años setenta y ochenta.
	22.08.01 Piqué avisa el Marroc			27.08.01 Final digna a Barcelona	
	Encara que les causes de l'onada de pasteres són més profundes, Rabat no fa res per paliar l'èxode.			Finalment, ajuntament i Generalitat, encoratjats pels sectors més dinàmics de la societat civil, han acabat posant fre a les intencions del Govern central en relació amb l'expulsió dels immigrants desallotjats d'André Malroux.	
	El destí per als qui emigren en pasteres és, en el millor dels casos, el retorn al punt d'embarcament o engrandir la nòmina de treballadors explotats per empresaris espanyols desaprensius.			La immigració és el principal repte col·lectiu que tenim.	
		23.08.01 El vecino del sur			
		La pasividad de la Policía de Marruecos en el control de sus costas provoca una avalancha de inmigrantes.			
		Marruecos necesita de la Unión Europea y eso parece no ser comprendido del todo por Rabat.			
	21.08.01 Allau immigratòria			27.08.01 Vides humanes que sovint s'obvien	
	Cal controlar l'allau d'inmigrants.			El Marroc surt guanyant amb la immigració il·legal cap a Espanya.	
	Només des de la ingenuïtat absoluta es pot demanar una política immigratòria consistent a no fer-ne.// L'allau d'inmigrants sense papers no deixarà de ser notícia durant molt de temps.// És necessària una política immigratòria que no es basi únicament en una llei restrictiva.			Els immigrants marroquins són la garantia futura d'una arribada de divises cada dia més important per a l'economia del país. // El Marroc s'hauria de proposar acabar amb el comerç macabre de les màfies d'inmigrants i les pasteres.	

Cronologia dels esdeveniments discursius estudiats

	Data				
EL PAÍS	1.09.01	3.09.01		5.09.01	
	Editorial	Racismos	Los proscritos del "Tampa"		Jaque del rey
	Macro-proposició	Es urgente luchar contra la discriminación racial y educar para la tolerancia.	En situación de emergencia como de los naufragos rescatados por el <i>Tampa</i> , lo primero es resolver el <i>problema humanitario</i> .		Las relaciones deterioradas entre Marruecos y España empeoran el combate de la inmigración.
	Proposició de coherència global	Vivimos el principio de lo que pueden ser nuevas olas de migraciones masivas, es urgente luchar contra la discriminación racial y educar para una tolerancia basada en la esencial igualdad de los seres humanos.	Australia trata de no sentar un precedente (con la acogida de inmigrantes ilegales, aunque sean presentados como refugiados políticos), y no cede ni por motivos humanitarios.		Marruecos debe luchar contra las mafias del estrecho que provocan miles de muertes y conducen a los marroquíes a la explotación por empresarios sin escrúpulos.
EL PERIÓDICO	3.09.01	3.09.01		5.09.01	10.09.01
	Editorial		El debat sobre el racisme		El Marroc se'ns allunya
	Macro-proposició		El racisme és un gran desflament a tota essència democràtica.		Qui provoca l'emigració desesperada de marroquins és el govern del Marroc.
	Proposició de coherència global		El racisme és una de les pitjors plagues de la nostra societat. // El racisme troba el seu caldo de cultiu en el creixent fenomen de les migracions que comencen a configurar el món del segle XXI.		És cert que la policia espanyola no combat amb eficàcia les màfies i no està ben dotada per afrontar la tràgica onada de desembarcaments. // És cert que el Govern d'Aznar ho ha de fer millor i restablir ponts amb Rabat, però això no serveix perquè Maohammad VI excusi responsabilitats.
LA VANGUARDIA	3.09.01	3.09.01	4.09.01		
	Editorial		El aviso del "Tampa"	Ota inmigratoria	
	Macro-proposició		Los gobiernos implicados negocian al borde de la tragedia la suerte de los refugiados del buque "Tampa".	La inmigración se ha convertido en una de las cuestiones más graves de la nueva escena internacional.	
	Proposició de coherència global		(Australia, Indonesia, Nueva Zelanda, Nauru) Debe mover a la reflexión la insolidaridad de que han sido objeto los refugiados afganos del buque noruego "Tampac".	Los gobiernos deben actuar en conjunto para que la flave que comunica a los dos vasos no quede en manos de las mafias. // La muralla es cada día más permeable y se debe actuar coordinadamente.	
AVUI	3.09.01	3.09.01			
	Editorial		Contingents d'immigrants		
	Macro-proposició		Catalunya ha de tenir competències en immigració.		
	Proposició de coherència global		És just que el govern de Catalunya pugui intervenir en la fixació dels contingents d'immigrants.		

Acusen a la Generalitat de pagar un viatge al País Basc a un menor marroquí per no haver de fer-se'n càrrec

El menor enviat a Búbiao per la Generalitat fa 18 anys i denuncia a la DGAM (Direcció General d'Atenció al Menor), que nega les acusacions

21.09.01

10.10.01

14.09.01

Espanya en la crisi mundial
La crisi mundial conseqüència de l'atac a les torres bessones posarà a prova la capacitat de la societat espanyola per suportar una pressió migratòria com l'actual sense que s'anunciïn els efectes de carisme

21.09.01

27.09.01

Fonamentalisme aquí
Cal evitar caure en un clima de persecució de tota la comunitat musulmana a Espanya arran de les detencions relacionades amb Al Qaeda.

30.09.01

Falta de mà d'obra
La necessitat d'immigració de Catalunya dependrà de quina formació es doni als aturats.

10.10.01

Existeixen prejudicis culturals i no només criteris laborals a l'hora de relegar els originaris dels països islàmics en tots i cada un dels llocs de treball i preferir, per exemple, immigrants latinoamericans o dels països de l'Est.

21.09.01

10.10.01

20.09.01

Una declaració incomprensible

La llei d'estrangeria genera contradiccions i irregularitats en la seva aplicació.

Abans d'aprovar una llei cal possibilitar-ne el compliment i s'ha de dotar pressupostàriament.

21.09.01

10.10.01

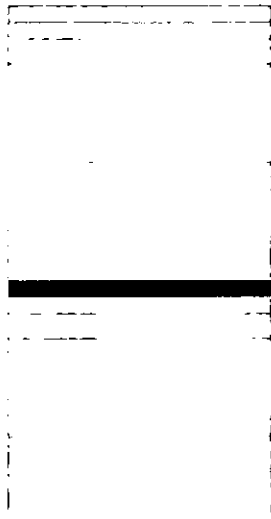
15.10.01

Drets i deures

Els nous immigrants han de respectar la identitat catalana.

La convivència a Catalunya s'ha basat i es basa en un concepte ètic de la ciutadania i dinàmic de la identitat.// Els nous immigrants han de dominar les dues llengües que fan possible la convivència a Catalunya.

<p>19.10.01 Inmigrantes sin tutela</p> <p>El Gobierno del PP dificulta el derecho a abogado de los inmigrantes cuando se les niega la entrada en España o el asilo y se inicia un procedimiento de expulsión.</p> <p>El Gobierno es responsable de que en algunos puntos fronterizos no se respete el derecho de acompañamiento jurídico.</p>	<p>30.10.01 Gesto inamistoso</p> <p>La llamada a consultas del embajador de Marruecos en España deteriora más las relaciones entre los dos países.</p> <p>La repentina decisión de llamar al embajador puede ser fruto de una pataleta real más que de una decisión meditada; en el peor, una manera de tensar las relaciones con España para distraer la atención de los problemas internos. // Aznar ha gestionado de forma pésima sus relaciones con Marruecos.</p>	<p>22.11.01 Dinamarca cambia de rumbo</p> <p>Dinamarca puede romper con la larga tradición de país de asilo y de destacado contribuyente en ayuda de las naciones subdesarrolladas.</p> <p>El próximo primer ministro puede convertirse en rehén de un Partido Popular xenófobo cuyo credo es tanto el de reformar un marco legal cuanto el de impedir directamente la llegada de nuevos inmigrantes.</p>	<p>10.12.01 Delincuencia en aumento</p> <p>El Gobierno justifica operaciones de dudosa constitucionalidad.</p> <p>El Ejecutivo culpa, por un lado, a las insuficiencias de la legislación para acabar con la impunidad de los reincidentes, problema que espera paliar con los juicios rápidos, y, por otro, a la llegada a España de un gran número de delincuentes extranjeros.</p>	<p>25.12.01 El Rey y la sociedad</p> <p>Según el Monarca, España debe dar una respuesta solidaria al desafío de una inmigración creciente y, en ocasiones, descontrolada.</p> <p>El Rey es consciente de la importancia de la inmigración para España.</p>	
		<p>27.11.01 Delinqüència precoç</p> <p>La retenció de menors del carrer no ha de ser una condemna, sinó que ha de servir per recuperar-los.</p> <p>Les reiterades retencions de nois del carrer són una buria.</p>			
		<p>22.11.01 El Giro Danés</p> <p>Las primeras elecciones en un país de la Unión Europea arrojan resultados llamativos hacia la derecha anti-inmigratoria a raíz del 11S.</p> <p>El partido Danés del Pueblo aumentó su apoyo en las urnas tras una campaña antiinmigratoria y racista.</p>			
				<p>25.12.01 Missatge real</p> <p>Terrorisme, immigració i Europa són els reptes de la societat espanyola, com va destacar el missatge real.</p>	

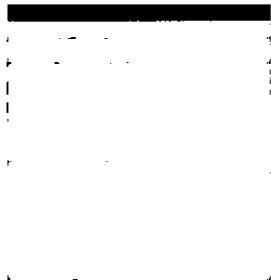


27.12.01

Túnel de inmigrantes

El problema que plantea a Europa la Inmigración es muy grave.

La acción colectivamente organizada de los inmigrantes, que buscaban pasar por el túnel bajo el Canal de la Mancha, pretendía un efecto mediático.



Cronologia dels esdeveniments discursius estudiats					
EL PAÍS	Data	5.01.02	10.01.02	16.01.02	
	Editorial	Cubanos en Sarajev	Gracias por venir	Expulsión familiar en Melilla	
	Macro-proposició	La prohibición de salir de Cuba justifica que los cubanos solicitantes de asilo encuentren menos obstáculos que los otros países	España acaba de dar un gran salto en su cifra de habitantes gracias a quienes han traspasado nuestras fronteras.	El delegado del Gobierno en Melilla se equivoca en proponer la expulsión de los jóvenes delincuentes que no sean españoles -y la de toda su familia- para eliminar la delincuencia juvenil.	
	Proposició de coherència global		La inmigración necesita los ansiados papeles para la integración social.	Las expulsiones propuestas son posiblemente ilegales y resultan discriminatorias para las familias inmigrantes, castigándolas, por algo que no han hecho.	
EL PERIÓDICO	Data		19.01.02		
	Editorial		Agressió policial		
	Macro-proposició		Els prejudicis ètnics potser van agreujar l'error dels policies que van apallissar un trompetista negre.		
	Proposició de coherència global				
LA VANGUARDIA	Data			23.01.02	
	Editorial			Extranjería y arraigo	
	Macro-proposició			Tenemos que acostumbrarnos a la inmigración, la tendencia es imparable y aún estamos lejos de los porcentajes europeos.	
	Proposició de coherència global			En aras de la corrección política se va imponiendo la expresión "personas sin papeles" en vez de la peyorativa "inmigrantes ilegales".	
AVUI	Data	18.01.02	19.01.02		26.01.02
	Editorial	Inadmissible, tot i que sigui un "error"	Passees en el bon sentit		Defensar la policia
	Macro-proposició	La política de seguretat del PP es basa en la repressió indiscriminada.	Les institucions públiques han de ser transparents en els casos d'excessos policials.		Els comandaments policials a Catalunya han de ser transparents davant les denúncies dels abusos policials.
	Proposició de coherència global		La Delegació del govern central no hauria d'haver volgut fer creure a l'opinió pública una versió alternativa dels fets que van passar dimarts al pàrquing de l'Arc de Triomf.		ser la primera interessada a recuperar la confiança que l'opinió pública catalana té en les seves actuacions.// Contra la denúncia val més la transparència.

			30.01.02 Matones sin control Urge un control de los sistemas de seguridad de establecimientos nocturnos, los cuales han dejado en manos de chulos y matones el control de acceso. La violencia con que administran la admisión, con una sistemática discriminación de gitanos e inmigrantes magrebíes y latinoamericanos, ha convertido determinadas	
27.01.02 Sense pacta d'immigració		29.01.02 Violència al Maremàgnum Una ciutat que aspira el 2004 a ser capital mundial de la convivència i la tolerància no pot admetre que el dret d'admissió s'exerceixi de forma discriminatòria, com passa al Maremàgnum.	Justícia al Maremàgnum	11.02.02 Crisi noctàmbula
Els pocs avenços en estrangeria es podrien haver aconseguit sense reformar la llei anterior.			Les administracions han de donar explicacions per la seva falta de control dels locals nocturns.	Els locals de la façana marítima de Barcelona, ja abans de la mort de Willam Pacheco, estaven amenaçats de convertir-se en quetos festius de turistes, immigrants i joves que en altres llocs tindrien problemes per superar la barrera del dret d'admissió.
La nova llei d'estrangeria no ha servit per aturar el denominat efecte <i>crida</i> . // Els convenis bilaterals, que havien de ser la solució per a la immigració irregular segons la nova llei d'estrangeria, s'han posat en marxa en aquest any de manera només simbòlica.			Les agressions a clients de discoteques en mans de gortilles a sou es repeteixen a Catalunya amb massa freqüència.	
	28.01.02 Ocio y violencia	29.01.02 Una zona peligrosa		11.02.02 Pequeños delitos
	La muerte de un joven ecuatoriano intensifica el deterioro de la imagen de una zona de ocio de Barcelona.	El Maremàgnum es hoy un lugar peligroso.		La delincuencia y la inseguridad ciudadana son las principales preocupaciones de los españoles.
	Muchos barceloneses están dando la espalda al Maremàgnum, zona emblemática de Barcelona postolímpica, por miedo.	Un cuerpo sin vida en las aguas del puerto de Barcelona mancha el prestigio de toda la ciudad. // El maravilloso <i>maremàgnum es hoy un lugar peligroso</i> , con matones y peleas callejeras, a todos compete regenerarlo.		Debe encontrarse un término medio entre la "tolerancia cero" y la entrada y salida de los delincuentes en las comisarías.
			31.01.02 Encara passa poc	
			Els actes de xenofòbia al Maremagnum són constants.	
			La mort de Wilson Pacheco no ha estat el resultat d'una situació excepcional.	

13.02.02		17.02.02	18.02.02		
Crece la delincuencia		El velo en la escuela	Balace Inmigrante		
El Gobierno debe dar de lado las explicaciones esotéricas sobre la delincuencia y aplicarse a combatirla, con aumento de las plazas de efectivos y gastos en seguridad.		El uso del <i>hiyab</i> , pañuelo tradicional en la cultura musulmana, en la escuela no atenta contra las normas democráticas que deben ser respetadas por todos.	La ley de Extranjería ha cumplido su primer año de vigencia sin haber alcanzado prácticamente ninguno de los objetivos que se propuso.		
Algunos portavoces de Gobierno se han apresurado a vincular este espectacular aumento de la delincuencia con la inmigración.		Está totalmente fuera de lugar, como ha hecho el ministro de Trabajo, Juan Carlos Aparicio, comparar el uso de <i>hiyab</i> con la ablación del clítoris, una práctica delictiva castigada en el Código Penal.	Los mecanismos de la Inmigración legal y ordenada - cierre de frontera, papeles en origen, cupos de trabajo, convenios bilaterales... - no han bastado en absoluto, si es que han funcionado, para cerrar el paso a Inmigrantes sin papeles.		
		17.02.02		22.02.02	
		Símbols a les aules		Immigració i escola	
		Permetre a uns alumnes que portin símbols religiosos a classe i a d'altres no és discriminació anticonstitucional.		Els immigrants, a més de defensar els seus drets, han de ser respectuosos amb la cultura que els acull.	
		No es pot dir que el mocador suposí una discriminació per raó de sexe i les falduilles no.		No es pot forçar ningú a acceptar l'escolantització en un centre confessional, de qualsevol religió, però sí es pot demanar respecte a la religió majoritària de la societat que els acull.	
			18.02.02	21.02.02	
			El velo y la tolerancia	Ciudadano Amallouk	
			Es acertada la postura tomada por las autoridades educativas de Madrid en permitir asistir a clase a una niña marroquí con la cabeza cubierta con un velo.	Los Inmigrantes deben abrir su mente a las costumbres de sus anfitriones.	
			Esta postura demuestra capacidad de adaptación y requiere que los inmigrantes también se adapten a las costumbres del país que les acoge.	La negativa de un ciudadano marroquí a que sus seis hijos estudien en un colegio católico de Ripolllet es de rechazo hacia nuestras costumbres. // Las actitudes de respeto hacia los inmigrantes merecen una actitud	
		14.02.02		22.02.02	
		Un pla que 'xocarà' poc			
		La supervivència del català a les Balears només depèn dels seus ciutadans i de les administracions.			
		El català retrocedeix a les Illes davant el castellà i fins i tot els idiomes de les minories estrangeres.			

24.02.02	3.03.03	5.03.02		10.03.02	18.03.02
Inseguridad desigual	Situación inhumana	Inseguridad oficial		Enseñanzas religiosas	
Hay una seguridad para quienes pueden pagarse protección privada y otra para la generalidad de los ciudadanos.	La situación de los inmigrantes sin papeles en el centro de retención en Fuerteventura es inhumana.	Falta una autocrítica del Gobierno por no considerarse responsable del aumento de la delincuencia y culpar la inmigración irregular.		Está justificada la enseñanza religiosa del Islam en la escuela si hay un alumnado suficiente.	
La seguridad ciudadana es una prioridad que debe reflejarse en los Presupuestos. // Un porcentaje más que proporcional de los delitos son realizados por extranjeros, pero eso no explica que España sea, con una inmigración menor que la media, el tercer país de la UE en incremento de criminalidad.	Es inexplicable que las autoridades de inmigración incapaces de prestar una atención médica-sanitaria a la creciente bolsa de inmigración irregular en Canarias, mantengan al margen al Servicio de Salud de la comunidad.	El Gobierno no debería ocultar que en el primer año de vigencia de la Ley de Extranjería se ha creado una bolsa de unos 200.000 inmigrantes irregulares, impedidos de recurrir a medios de vida legales por la negativa a regularizar su situación y a los que no se expulsa por desconocer su país de procedencia.		La igualdad de trato y la no discriminación son principios básicos de nuestro ordenamiento constitucional.	
			6.03.02		18.03.02
			Cervera inquieta		
			Els fets de Cervera són inquietants perquè adverteixen de la fragilitat de la nostra convivència diària.		
			Cada vegada que sorgeix un problema laboral a Catalunya, algú aprofita per estendre les seves actituds racistes contra la immigració.		
					18.03.02
24.02.02					18.03.02
L'escola com a marc de convivència					
Hem de respectar la pluralitat religiosa i cultural dels nousvinguts. // Els immigrants s'han d'integrar a les normes de convivència que queden recollides al nostre ordenament jurídic.					
El caràcter laic de l'escola pública ha de ser acceptat també pels nous ciutadans del país i s'ha d'impedir l'exhibició de símbols religiosos en els centres públics.					

Amnistia Internacional acusa a les autoritats de Ceuta i Melilla de no complir els compromisos internacionals sobre l'acollida i la protecció de menors	Aznar estableix certa vinculació entre delinqüència i immigració
18.04.02	24.08.02

20.03.02 Mil·lions desesperados més La lentitud de la UE para dar una respuesta que detenga la masiva llegada clandestina a sus fronteras sirve de abono a las posiciones xenófobas. En Europa aumentan los políticos envalentonados en su xenofobia por el temor social al desbordamiento de los que nada tienen.	27.03.02 Bomba de relojería La sustitución de trabajadores marroquíes y portugueses por otros de Este en la campaña de la fresa en Huelva acarrea imprevistas consecuencias sociales. La diferencia de origen de sustituidos y sustituidos introduce la motivación racial como factor de enfrentamiento potencial. // Es comprensible la desesperación los 5.000 Inmigrantes que se sienten defraudados y en posesión de unos papeles que no les sirven ni para trabajar en la fresa ni en otra cosa.	Maltrato a Inmigrantes Los malos tratos y abusos policiales cometidos contra los Inmigrantes en España no son pocos ni insignificantes. El ministro del Interior debería explicar su política contra las actuaciones policiales racistas y garantizar que casos como los denunciado por AI serán perseguidos.
--	---	--

20.03.02 Portes al mar Davant la immigració massiva només són eficaces les solucions humanitàries i polítiques per erradicar la pobresa.			
---	--	--	--

--	--	--	--

19.03.02 Una dada inquietant Les fronteres exteriors de la UE han de ser més fortes i segures. Cada cap de setmana arriben fins a la Jonquera més de 2.000 immigrants il·legals. // Algunes de les fronteres exteriors de Schengen funcionen de manera molt poc seriosa.		24.04.02 Un país abocat a la cultura del civisme La diada de Sant Jordi és un signe d'integració i de multiculturalitat entre els nous immigrants. Enguany han aparegut amb força parades que ofereixen obres en les diverses llengües dels grups ètnics i nacionals que s'ha instal·lat a Catalunya. // Alguns pares magribins o pakistanesos han comprat als seus fills llibres en català.
--	--	--

Quixes dels musulmans de Premi
per la mesquita

26.04.02

27.04.02

Pateras de muerte

España debe tener una red de acogida adecuada a los inmigrantes que llegan en Canarias después de poner su vida en peligro en pateras.

La oleada de pateras arribadas a Fuerteventura y Lanzarote demuestra que el aumento de riesgos no disuade de correrlos a quienes huyen de un presente desesperanzado en sus países de origen

27.04.02

27.04.02

26.04.02

27.04.02

28.04.02

La inseguridad ciudadana como arma política

Sensació d'inseguretat

PP i PSOE no han de fer servir la inseguretat ciutadana com a arma electoral.

La sensació d'inseguretat que té l'opinió pública no es solucionarà amb lleis més dures i dràstiques.

La seguretat ciutadana i la immigració són temes susceptibles de la demagògia més contraproduent i que els partits han de tractar amb la més estricta moderació.

Cronologia dels esdeveniments discursius estudiats

El Govern de Melilla anuncia la decisió de tornar les competències sobre menors immigrants al Govern central.

Human Right Watch denuncia maltractaments i expulsions il·legals de menors immigrants a Ceuta i Melilla // El Govern de Melilla recatifica i torna a assumir les competències en matèria de menors immigrants a canvi de més ajudes per part del Govern central i de normes disciplinàries als centres.

Comença la cimera de la Infància de la ONU

La ONU celebra la Cimera de la Infància

En menys de 48h, Melilla repatria 72 menors al Marroc, dels quals en tornen 65.

40 menors es fuguen d'un centre d'acollida de Ceuta.

Manifestacions en contra de la mesquita de Premià de Mar.

Acaba la cimera de la Infància de la ONU // Es troben 13 dels 40 fugats del centre d'acollida de Ceuta.

Notí en un centre de reforma de Melilla.

	Date	7.05.02	8.05.02	9.05.02	11.05.02	12.05.02	12.05.02	13.05.02
EL PAÍS	Data Editorial	4.05.02	8.05.02	9.05.02	11.05.02	12.05.02	12.05.02	13.05.02
	Macro-proposició	Menores en Melilla						
	Proposició de coherència global	La dificultad que tiene el Gobierno de Melilla para acoger a niños inmigrantes no acompañados no le faculta a desentenderse de ellos.						
		El Gobierno de Melilla necesita más presupuesto. // Marruecos debe hacer más de que lo hace para evitar que entren menores indocumentados en las dos ciudades españolas, y el Gobierno español debe recordárselo.						
EL PERIÓDICO	Data Editorial	4.05.02	8.05.02	9.05.02	11.05.02	12.05.02	12.05.02	13.05.02
	Macro-proposició		Advertència holandesa					
	Proposició de coherència global		L'assassinat de Pim Fortúny és una advertència de com els extremistes de tota mena aprofiten que Europa no és una societat amb obsessió nacional. El debat sobre el multiculturalisme i la xenofòbia causa estralls a l'Europa dominada encara pels Estats-nació i la tradició d'assimilació immigrants.					
LA VANGUARDIA	Data Editorial	4.05.02	8.05.02	9.05.02	11.05.02	12.05.02	12.05.02	13.05.02
	Macro-proposició		La ley y la trampa					
	Proposició de coherència global		Debemos aceptar con impotencia el archivo de una causa por ablación de clitoris a cuatro niñas gambianas. Nuestra cultura rechaza esta práctica bárbara, lo que para muchos inmigrantes es costumbre normal para nosotros es una monstruosidad.					
AVUI	Data Editorial	4.05.02	7.05.02	9.05.02	11.05.02	12.05.02	12.05.02	13.05.02
	Macro-proposició		"Quèstió" o "problema"?					
	Proposició de coherència global		PP i PSOE i els partits catalans no han de fer servir la immigració com a arma electoral. El "fenomen" o el "problema" de la immigració demana reflexions serenes, establir estratègies concretes, i dotar-les dels pressupostos necessaris. // Els partits s'han d'estalviar enfrontaments oberts per evitar la marginalitat dels immigrants i fomentar la cohesió social.					

	Dos menors d'un centre de Melilla denunciats per intent d'agressió a educadors.	El Defensor del Poble denuncia que es vulnera la llei amb els menors marroquins i les repatriacions.	El Parlament modifica la Llei del Menor. La reforma més significativa és que els menors "conflictuos" es podran internar en règim tancat fins a un mes // El Govern central es compromet a elevar la partida de fons per acollida de menors immigrants a Melilla.	Dues manifestacions en contra de la mesquita de Premià de Mar i peiza enfrontaments	
14.05.02	15.05.02	16.05.02	17.05.02	18.05.02	20.05.02
Debate sobre seguridad			Vuelco holandés	"Niños de la calle"	El chivo inmigratorio
Gobierno es pasivo ante la criminalidad			En las elecciones, Holanda ha virado abruptamente a la derecha.	Es necesario un plan de talleres y programas de formación adaptados a las condiciones y necesidades de los "niños de la calle".	El PP ha hecho del inmigrante el chivo expiatorio de su imprevisión ante el aumento de la delincuencia.
El Gobierno no pone en marcha planes efectivos para combatir la delincuencia. // El Gobierno vincular la inmigración con la delincuencia -y se apoya en datos reales-, pero esquiva el fundamental: se trata de inmigrantes en situación irregular.			Los victoriosos democristianos proponen hacer más holandeses a los recién llegados y ponerse mucho más difícil aquellos cuyas peticiones de asilo hayan sido rechazadas.	La autorización del internamiento a la fuerza de niños de la calle pone más el acento en quitarlos de la circulación que en su reeducación.	El PP está alentando prejuicios que pueden generar reacciones xenófobas. // Aznar relaciona el incremento de la inseguridad ciudadana con la inmigración y culpa de ello a la "demagogia" de la izquierda.
	15.05.02		17.05.02		
	Fronteres més tancades		Menors retinguts		
	Espanya hauria d'evitar que els treballadors dels futurs països membres, com Polònia, no acabin sent immigrants de primera enfront als latinoamericans que arriben a la mare pàtria.		La retenció de menors d'edat només és acceptable amb finalitats formatives i mal repressives.		
	Per evitar crear bosses de marginalitat és inevitable controlar l'arribada d'immigrants a la vegada que es garanteix una integració social i laboral sense crispacions als que ja viuen a Espanya. // Per responsabilitat històrica Espanya hauria de ser favorable a la immigració latinoamericana, però si es tanca l'Estret també s'ha de posar barreres a la immigració que arriba pels aeroports.		És cruel i irresponsable limitar la tragèdia dels nens del carrer a un problema d'ordre públic.		
		16.05.02	17.05.02		20.05.02
		Niños de la calle	Holanda de otro aviso		Premià, un síntoma
		El Parlament de Catalunya debe aprobar hoy la ley de protección al menor.	Se debe regular la inmigración para evitar el auge de partidos xenófobos.		Premià no es un reducto racista.
		Los niños que entraron ilegalmente a España cometen delitos de poca importancia. // Se deben sacar a los niños que malviven en la calle y eso requiere una gran dosis de solidaridad.	El éxito de partidos antiinmigración se debe a dos miedos crecientes: inmigración e inseguridad.		El problema de Premià podría reproducirse en otros puntos de Catalunya. // La manifestación de los vecinos que se oponen a la construcción de una Mezquita es aprovechada por organizaciones que buscan fomentar la xenofobia.

Premià: Reunió entre les parts i mediació de l'Ajuntament			Motí en un centre de Melilla.	Un menor marroquí mor al intentar creuar la reixa fronterera entre Marroc i Melilla.	Un educador d'un centre de Melilla resulta greument ferit arran d'uns disturbis.		
21.05.02	22.05.02	23.05.02	25.05.02	27.05.02	28.05.02	30.05.02	31.05.02
	Aznar endurece la UE	Oratorio de discordia		Blair y los que huyen		Prisiones a tope	Europa se cierra
	Debería haber una labor pedagógica en la sociedades receptoras de inmigración.	Los opositores a la construcción de la Mezquita en Premià son intolerantes.		El uso de buque para frenar a los sin papeles, o aviones de la Fuerza Aérea para repatriarlos no es práctico, ni legal, ni moral.		Las cárceles españolas amenazan con volver a sus peores épocas en cuanto a masificación y deterioro higiénico-sanitario.	La Europa desarrollada no puede convertirse en una fortaleza
	Los países emisores deben colaborar en el control de la migración, pero castigarles sería contraproducente.	Las declaraciones han secuestrado el debate y han convertido los problemas de integración de Inmigrantes en arma política arrojada.		Será un triunfo de la derecha xenófoba que Europa dejara de ser una tierra de asilo.		La regularización de la población "recluida" depende de factores menos voluntaristas como los índices de delincuencia, la mayor o menor eficacia policial o el tipo de política criminal. Y de un factor nuevo como el aumento sustancial de población extranjera habido en España en los últimos	Los dirigentes europeos, muchos de cuyos países necesitan más trabajadores extranjeros, deben esforzarse por no caer en una visión simplista y peligrosa de la inmigración.
21.05.02		23.05.02	25.05.02		28.05.02		31.05.02
Lium d'alarma a Premià		L'arma electoral					
El debat polític que ha seguit els incidents per la mesquita no ha estat a l'altura del problema.		Encara que diguin el contrari, els partits sí que han començat a usar la immigració com a arma electoral.					
Només la proclamació de la Igualtat en drets i deures és un punt de partida viable per al debat polític sobre el conflicte de la mesquita de Premià, però els polítics no estan partint d'aquí.		Es evident que l'opinió pública catalana percep la immigració musulmana com un factor cada vegada més negatiu. // Catalunya està fent un gir cap a la intolerància de la immigració, des de l'opinió pública i des dels partits polítics					
			25.05.02		28.05.02	30.05.02	31.05.02
						Debate sobre la Inmigración	Europa se endurece
						La economía europea y el bienestar de sus ciudadanos necesitan del concurso de millones de trabajadores Inmigrantes.	La Inmigración es una preocupación central de la política europea.
						Para afrontar los retos de la Inmigración se debe exigir un control rígido de las fronteras y el cumplimiento estricto de la ley de extranjería.	Los avances electorales de partidos xenofobos en Europa obliga a los dirigentes europeos a dar una respuesta seria y elocuente frente al problema de la inmigración.
21.05.02			25.05.02		28.05.02		
Efectivament, no és una anècdota							
Els veïns de Premià tenen raó.							
Les administracions han d'evitar aïtes concentracions d'immigrants en forma de guetos com les de Premià de Mar.// No són "racistes" els que tenten por d'acabar vivint en un gueto, els que reclamen responsabilitats als nousvinguts i els que volen una política d'immigració ordenada per garantir la convivència.							

	<p>6.06.02 Inmigración a la Italiana</p> <p>El Gobierno de Berlusconi no ha esperado la Cumbre de Sevilla para aprobar la Ley de Extranjería más restrictiva de Europa.</p> <p>El rostro de la xenofobia y del racismo se refleja sin complejos al abordar con simpleza asuntos difíciles en un texto legislativo de un país europeo.</p>	<p>10.06.02 Menores Inmigrantes</p> <p>El informe del Comité para los Derechos del Niño de la ONU, que critica las graves carencias en el trato dado a los menores inmigrantes en España supone un nuevo aviso al Gobierno.</p> <p>El Gobierno aplica a los menores Inmigrantes, tomándolos como conejillos de Indias, las medidas expeditivas anunciadas en su reforma de la Ley de Extranjería.</p>	<p>13.06.02 Lo que ha sembrado</p> <p>El Gobierno tiene responsabilidad en el encierro de los Inmigrantes sin papeles en locales universitarios en Sevilla.</p> <p>La decisión del gobierno de sustituir a los habituales Inmigrantes mayoritariamente marroquíes por polacos y rumanos contratados en origen, es sospechosa de discriminación.</p>
<p>1.06.02 Política d'Immigració</p> <p>El control eficaç de les fronteres europees requereix unificar abans les lleis i adoptar mesures socials.</p> <p>Està confirmada la inquietud que desperta la immigració, ja sigui per prejudicis culturals i religiosos o per causes objectives d'inseguretat. // L'absorció sense traumes dels immigrants requereix un control de l'entrada de nous continents.</p>	<p>2.06.02 Aquella altra inseguretat</p> <p>Les administracions es limiten a associar únicament la inseguretat amb la presència al nostre país d'immigrants en situació il·legal per ocultar les causes reconeixibilitats.</p>	<p>08.06.02 Creix la muralla europea</p> <p>A Europa, la mala política Immigratòria espanta la gent, la qual cosa espanta els polítics, que accentuen la mala política Immigratòria.</p> <p>El cop de pèndol conservador que viu Europa dibuixa a tota velocitat una nova política contra la immigració. // Amb la nova llei d'estrangeria que pretén aprovar el PP i amb la nova política Immigratòria que es dibuixa a Europa continua l'error, perquè s'insisteix en aixecar una muralla en lloc d'intentar integrar la immigració.</p>	
	<p>08.06.02 La ley y la trampa</p> <p>Debemos aceptar con impotencia el archivo de una causa por ablación de clítoris a cuatro niñas gambianas.</p> <p>Nuestra cultura rechaza esta práctica bárbara, lo que para muchos Inmigrantes es costumbre normal para nosotros es una monstruosidad.</p>		
	<p>13.06.02 La veritable cara dels menors delinqüents</p> <p>Els polítics han establert una interessada i falsa correlació entre immigració i delinqüència juvenil.</p> <p>Associar sense motius Immigració i delinqüència juvenil només serveix per atiar les incerteses d'un segment de la població que no està preparat encara per conviure amb una part de la Immigració.</p>		

<p>El govern espanyol fa la seva proposta de castigar els països que no lluitin contra la immigració il·legal a la reunió del Consell d'Assumptes d'Interior i Justícia de la UE. Els governs de França i Suècia s'oposen a la proposta espanyola.</p>	<p>Ministres d'Interior i Exterior dels Quinze participen a la reunió del Consell d'Assumptes Generals, prèvia a la cimera de Luxemburg. No arriben a cap acord.</p>		<p>Cimera de Sevilla</p>
<p>14.06.02</p>	<p>17.06.02</p>	<p>18.06.02 Respuesta vacía La explicación oficial del Gobierno sobre la situación denunciada por la ONU de los menores inmigrantes no acompañados en Ceuta y Melilla no convence. Aunque los gobiernos de Ceuta y Melilla tienen obligaciones legales innegables, el problema les sobrepasa, tanto por su dimensión económica como política. El gobierno tiene una parte importante en su tratamiento y solución.</p>	<p>21.06.02 22.06.01</p>
<p>14.06.02</p>	<p>16.06.02 Castigar el pobre Sancionar els països emissors d'emigrants com proposa el Govern espanyol a la cimera de Sevilla augmentarà el problema. El plantejament de severes i restrictives mesures per frenar la immigració il·legal és l'última sintonia del trio Blar-Berlusconi-Aznar. // Ordenar els fluxos migratoris no és només convenient sinó indispensable.</p>	<p>18.06.02 'Skins' impunes L'aparició, encara que sigui incipient, de grups racistes organitzats hauria de mobilitzar els màxims esforços de les autoritats i fer reflexionar els polítics sobre les seves declaracions alarmistes sobre la immigració.</p>	<p>19.06.02 Un mal veredict És incomprendible que un jutge dicti que la mort d'un home per ser àrab no és un assassinat racista.</p>
<p>14.06.02 Avance y tropiezo Es importante el acuerdo logrado en Luxemburgo para vigilar conjuntamente los límites comunitarios. Se avanza en el control de la Inmigración ilegal pero no hay acuerdo para sancionar a los países terceros implicados.</p>		<p>18.06.02 Contra la xenofobia Deben preocupar las acciones xenófobas de algunos jóvenes. El ataque realizado por jóvenes de "estética skin" al domicilio de una familia magrebi es un ataque xenófobo. // La educación es imprescindible para sacar la raíz del mal.</p>	<p>22.06.02 Europa e Inmigración La lucha contra la inmigración ilegal debe ser no sólo asunto de política interior de la UE, sino también de política exterior y de seguridad. Una política inteligente debe tratar de disuadir el flujo de inmigración ilegal estimado en 50.000 personas en la UE.</p>
<p>14.06.02 Construir les fronteres exteriors d'Europa L'enduriment de la política de fronteres de la UE és un pas en la solució de l'actual desordre migratori. El millor allat del racisme i la xenofòbia és el desordre fronterer.</p>			

	<p>25.06.02 Europa, asunto Interno</p> <p>La política europea no es meramente exterior, sino cada vez más un asunto interno.</p> <p>La Introducción de la Inmigración como gran tema de Sevilla fue una respuesta precipitada a los éxitos electorales de movimientos xenófobos en diversos países europeos.</p>	<p>28.06.02 Inmigrantes sin tutela</p> <p>Los jueces están vulnerando el derecho a la tutela judicial efectiva y el principio de Inmediación Judicial.</p> <p>El sistema judicial no puede hacer con los inmigrantes lo que no haría con los nacionales: decidir sobre su situación personal (deciden Internarios o expulsarlos) sin oírles al menos, dando por bueno lo dicho o actuado ante la policía durante la detención.</p>				
<p>23.06.02 Balanc discret a Sevilla</p> <p>A la cimera de Sevilla s'ha arribat a un consens en política migratòria, però les grans decisions continuen pendents.</p> <p>A la cimera de Sevilla, la prudència s'ha imposat sobre les pretensions de sancionar els països emissors d'immigració (l·legal) i de crear un únic cos de policia de fronteres, però <i>l'Europa fortaleza</i> se segueix construint.</p>			<p>30.06.02 La presidència espanyola</p> <p>La por de la UE a la immigració ha limitat molt el pes polític de la voluntariosa presidència espanyola.</p> <p>El recel antiàrab dels EUA ha encoratjat tota mena d'adversaris a la immigració.</p>			
<p>23.06.02 Cumbre en Sevilla</p> <p>La inmigración debe entenderse como cuestión de política exterior y seguridad.</p> <p>Los países de origen de inmigrantes deben comprometerse a frenar la salidas de clandestinos hacia la Unión Europea.</p>				<p>07.07.02 El debate sobre la Inmigración</p> <p>La preocupación por la inmigración afecta por igual a los partidos de derecha y de izquierda.</p> <p>La preocupación del electorado ante la inmigración repercute de manera muy clara en discursos y acciones de partidos de izquierda.</p>	<p>14.07.02 Solución rápida</p> <p>Los gestos inamistosos de Marruecos resultan Incomprensibles a la opinión pública española.</p> <p>España ayuda de formas diversas a Marruecos, desde créditos hasta la recepción de inmigrantes.</p>	<p>17.07.02 Los contenidos</p> <p>El país saldría ganando si la Inmigración no fueran motivo de debate partidista.</p> <p>Inmigración, seguridad ciudadana y terrorismo son temas propicios al consenso.</p>
<p>23.06.02 Qué passa a Sant Vicenç de Castellat?</p> <p>Els joves agressors a uns veïns marroquins de Sant Vicenç són més violents que no pas racistes.</p> <p>Potser els joves de Sant Vicenç són la punta de l'iceberg que amaga un grau de violència en alguns joves superior als mínims que permet la convivència. // El racisme o la xenofòbia, com el nazisme, no serien causa sinó conseqüència de les seves tendències violentes.</p>			<p>30.06.02 La justícia ha de posar els límits</p> <p>Els Immigrants han de complir el nostre ordenament jurídic.</p> <p>Cap apel·lació a la diversitat pot exhibir-se com a excusa al xoc de cara amb els drets humans que es vertebren la nostra legislació.</p>			

22.07.02	28.07.02
Lecciones de la crisis	Somos bastantes más
La prioridad española debe ser encauzar de forma ordenada el tráfico migratorio del sur al norte.	A causa del aumento de la natalidad y el sustancial incremento de los extranjeros censados, somos bastantes más.
La inmigración controlada debe servir a los intereses de España y Marruecos dentro del respeto de los derechos humanos.	El aumento de los extranjeros censados se multiplicó por cuatro en los diez últimos años.